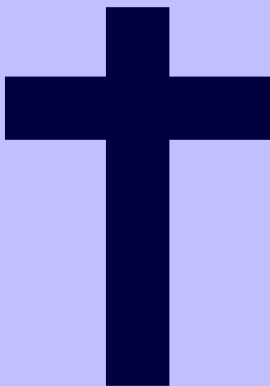

Nuevo Testamento en
mixteco de Ocotepec

New Testament in Mixtec, Ocotepec (MX:mie:Mixtec, Ocotepec)

Nuevo Testamento en mixteco de Ocotepec **New Testament in Mixtec, Ocotepec (MX:mie:Mixtec,** **Ocotepec)**

copyright © 1977 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mixtec, Ocotepec

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mixteco, Ocotepec [mie], Mexico

Copyright Information

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mixtec, Ocotepec

© 1977, Wycliffe Bible Translators, Inc.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 29 Jan 2022

61c6fffd-2562-5253-8242-3993f51527e9

Contents

SAN MATEO . . .	1
SAN MARCOS . . .	74
SAN LUCAS . . .	119
SAN JUAN . . .	196
HECHOS	252
ROMANOS	327
1 CORINTIOS . . .	359
2 CORINTIOS . . .	389
GÁLATAS	409
EFESIOS	421
FILIPENSES . . .	432
COLOSENSES . .	439
1 TESALONI- CENSES	446
2 TESALONI- CENSES	452
1 TIMOTEO . . .	456
2 TIMOTEO . . .	465
TITO	471
FILEMÓN	475
HEBREOS	477
SANTIAGO	500
1 PEDRO	508
2 PEDRO	517
1 JUAN	522
2 JUAN	530
3 JUAN	531
JUDAS	533
APOCALIPSIS . .	536

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MATEO

*Lista nāsa nquiji tatā Jesu-
cristo*

(Lc. 3.23-38)

¹ Yáhá cúu lista nāsa nī nquiji tatā Jesucristo. De maá yā cúu tatā rey David, de David nī nquiji nūu tatā Abraham.

² Abraham nī ncuu dē tatā Isaac, de Isaac nī ncuu dē tatā Jacob, de Jacob nī ncuu dē tatā Judá jíin ndá ñanī dē.

³ De Judá nī ncuu dē tatā Fares jíin Zara, de naná ndúū dē nī ncuu Tamar. De Fares nī ncuu dē tatā Esrom, de Esrom nī ncuu dē tatā Aram.

⁴ De Aram nī ncuu dē tatā Aminadab, de Aminadab nī ncuu dē tatā Naasón, de Naasón nī ncuu dē tatā Salmón.

⁵ De Salmón nī ncuu dē tatā Booz, de naná dē nī ncuu Rahab. De Booz nī ncuu dē tatā Obed, de naná dē nī ncuu Rut. De Obed nī ncuu dē tatā Isaí.

⁶ De Isaí nī ncuu dē tatā David, tēe nī ncuu rey. De rey David nī ncuu dē tatā Salomón, de naná dē, xihna cā nī ncuu ña ñasíhí Urías.

⁷ De Salomón nī ncuu dē tatā Roboam, de Roboam nī ncuu dē tatā Abías, de Abías nī ncuu dē tatā Asa.

⁸ De Asa nī ncuu dē tatā Josafat, de Josafat nī ncuu dē tatā Joram, de Joram nī ncuu dē tatā Uzías.

⁹ De Uzías nī ncuu dē tatā Jotam, de Jotam nī ncuu dē

tatá Acáz, de Acáz nī ncuu dē tatá Ezequías.

¹⁰ De Ezequías nī ncuu dē tatá Manasés, de Manasés nī ncuu dē tatá Amón, de Amón nī ncuu dē tatá Josías.

¹¹ De Josías nī ncuu dē tatá Jeconías jíin ndá ñanī dē, maá tiempo jā cuáhān ndá nchivī Israel preso jondē nación Babilonia.

¹² De tá nī iyo ndá ji ñúcuán, de Jeconías nī ncuu dē tatá Salatiel. De Salatiel nī ncuu dē tatá Zorobabel.

¹³ De Zorobabel nī ncuu dē tatá Abiud, de Abiud nī ncuu dē tatá Eliaquim, de Eliaquim nī ncuu dē tatá Azor.

¹⁴ De Azor nī ncuu dē tatá Sadoc, de Sadoc nī ncuu dē tatá Aquim, de Aquim nī ncuu dē tatá Eliud.

¹⁵ De Eliud nī ncuu dē tatá Eleazar, de Eleazar nī ncuu dē tatá Matán, de Matán nī ncuu dē tatá Jacob.

¹⁶ De Jacob nī ncuu dē tatá José, tēe nī ncuu yíi María. De María nī ncuu ña naná Jesús, Yāā nání Cristo.

¹⁷ De jondē Abraham de jondē David de nī ncuu ūxī cūmī tatā. De jondē David de jondē tá cuáhān ndá nchivī Israel preso nación Babilonia de nī ncuu tucu ūxī cūmī tatā. De jondē tá nī jēhēn ndá ji preso de jondē nī ncacu Cristo, suni nī ncuu ūxī cūmī cā tatā.

Jā ní ncacu Jesucristo

(Lc. 2.1-7)

¹⁸ De jā ní ncacu Jesucristo de súcuán nī ncuu: Naná yā María, ja nī ncundaā jā cundeē ña jíin José. De jondē tá ncháha ca cundeē ña jíin dē,

de nī jīcūhun sēhe ña nī nsāhá Espíritu Santo.

¹⁹ De José, tēe jā cundeē ña jín, chi tēe ndāā cúu dē. De nduú cúnī dē cuāha dē tūhun canoō ña, chi sa cúnī dē jā ná jécuiñi yuhū-ni jā má cundeē dē jín ña.

²⁰ De juni súcuán nácani inī dē, de nī stéhēn jāni nū dē jā ní nquenda-ni iin ángel maá Jētohō o Yāa Dios nū dē, de nī ncāhān yā jín dē: José, sēhe tatā David, mā cūyūhú nú cueca nú ñasíhí nú María, chi sēhe ña jā cacu, vāji ji jondē nū maá Espíritu Santo.

²¹ De cacu iin sēhe yíi ña. De scúnani nú ji Jesús, chi maá ji cúu Yāa jā scácu ndá nchivī nū cuáchi ji, ncachī ángel.

²² Súcuán nī ncuu ndācá tiñu yáhá, tácu quee ndāā tūhun Jētohō o Yāa Dios jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De súcuán nī ncāhān dē:

²³ Coo iin ñahan lúlí, de nīhīn sēhe ji,

de scácu ji iin sēhe yíi,

de cunaní sūchí ñúcuán Emanuel.

Cáchī tutū. De sívī yáhá cáchī: Yāa Dios ndéē yā jín ó.

²⁴ De nī ndoto José, de nī nsāhá dē tá nī ncachī ángel Jētohō o Yāa Dios nū dē. De nī jeca dē María nī ncuu ña ñasíhí dē.

²⁵ De nduú ní nquixīn dē jín ña, chi jondē nī scácu ña sēhe yíi xīhna ñúhún ña. De nī scúnani dē ji Jesús.

2

Jā ní nquenda ndá tēe mago nū yā

¹ De tá nī ncacu Jesús inī ñuū Belén ndáñuū Judea, de tiempo ñúcuán tátunī rey Herodes. Ñúcuán de jacū tēe ndíchí jā scuáha síquī tiūūn, nī nquiji jícá ndá dē ichi nū quénda ncandiī, de nī nquenda dē ciudad Jerusalén.

² De nī jīcā tūhún ndá dē nchivī: ¿Ní cúu nū íyó sūchí jā ní ncacu jā cuu rey nchivī hebreo? Chi ichi nū quénda ncandiī nī jinī ndá sá iin tiūūn cāhnú jā cúu seña jā ní ncacu ji. De vāji ndá sá jā chiñúhún sá ji, ncachī dē.

³ De rey Herodes, tá nī jini dē tūhun ñúcuán, de nī ncuñehén inī dē, jondē jín ndācá nchivī Jerusalén.

⁴ De nī nastútú dē ndācá sūtū cúñáhnú jín ndācá tēe stéhēn ley janahán nū nchivī. De nī jīcā tūhún dē ndá tēe ñúcuán ní cúu nū cacu Cristo, cáchī tutū.

⁵ De nī ncachī ndá dē nū rey: Inī ñuū Belén ndáñuū Judea. Chi súcuán cáchī nū tūtū jā ní ntee tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán:

⁶ Ndá ndóhó nchivī ñuū Belén ndáñuū Judá, cúñáhnú cā ñuū nū nsūú cā ndá cā ñuū jā cúñáhnú inī Judá.

Chi suu inī ñuū nū quee iin Yāa jā tátunī,

de coto yā nchivī maá nī Israel, ncachī Yāa Dios.

Cáchī tutū.

7 Ñúcuán de Herodes nī ncana yuhū dē ndá tēe ndíchí jā nání mago. De nī jīcā tūhún vāha dē nā quīvī cúu jā ní nquenda tiūūn ñúcuán.

8 De nī ntají dē ndá tēe ñúcuán jā quíhīn dē ñuū Belén. De nī ncāhān dē: Cuáhān ndá ní de cātūhún vāha ní ní cúu nūū íyó sūchí lúli. De tá nī nanihīn ndá ní jī, de quiji ní cachī tūhun ní nūū sá, tácuca suni quīchīñúhún maá sá jī, ncachī rey.

9 De tá nī jini ndá dē tūhun jā ní ncāhān rey, de cuāhān ndá dē. De maá tiūūn cāhnú jā ní jinī dē ichi nūū quénda ncandiī, nī jēcōsō nūū cuāhān nūū ndá dē jondē nī nquenda nūū íyó sūchí lúli, de ñúcuán nī jencuiñī.

10 De tá nī jinī ndá dē jā ní jencuiñī tiūūn, de nī ncusiī ndasí inī dē.

11 De nī jīnū ndá dē nī nquīvi dē inī vehe, de nī jinī dē nūū sūchí lúli jíin naná jī María. De nī jēcuiñī jítí ndá dē nūū jī, de nī nchiñúhún dē jī. De nī nacune ndá dē jātūn dē, de nī nsōcō dē oro jíin incienso jíin sūja ūguā nūū jī.

12 Ñúcuán de nī stéhēn jāni nūū ndá dē, de nī ncachī nūū dē jā má quínohōn dē nūū Herodes. De incā ichi cuānohōn dē ñuū dē.

Jā ní jinu José cuāhān ndá dē Egipto

13 De tá cuānohōn ndá tēe mago, de nī stéhēn jāni nūū José jā iin ángel maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jíin dē: Nacōo de cunu nú quíhīn nū

jíin sūchí lúli jíin naná jī jondē nación Egipto. De ñúcuán cundeē nū jondē cachī tūhun nī nūū nū. Chi Herodes ja ñatin nanducú dē sūchí lúli jíin jā cahnī dē jī, ncachī yā.

14 De nī ndoto José. De cuāhān dē jíin sūchí lúli jíin naná jī, de nī jica ñuū ndá dē cuāhān dē Egipto.

15 De ñúcuán nī ndeē dē jondē nī jīhī Herodes. De sūcuán nī ncuu tácuca quee ndaā tūhun Jētohō ō Yāa Dios jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun yā janahán: Jondē nación Egipto nī ncana nī Sēhe nī vāji jī, ncachī Yāa Dios, cáchī tutū.

Jā ní ntatúnī Herodes jā ná cúu ndá tēe ñiquín

16 Ñúcuán de nī jinī Herodes jā sūcuán nī stáhvī ndá tēe mago dē, de nī nquítí ndasí inī dē. De nī ntají dē ndá soldado cuāhān, de nī jahnī ndācá tēe ñiquín jā úu cuīyā jíin jā lúli cā jā íyó inī ñuū Belén jíin ndācá ñuū ñatin. Chi ja nī jīcā tūhún vāha dē ndá tēe mago nāsa tiempo nī ncuu jā ní ncacu Jesús.

17 De sūcuán nī nquee ndaā tūhun jā ní ncāhān Jeremías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán, chi nī ncāhān dē:

18 Inī región Ramá nī jini nī jā jácu de jácu cóhó.

Chi ndá ñahan cúu tatā Raquel, jácu ña jēhē sēhe ña,

de nduū cúnī ndusiī inī ndá ña, chi nī jīhī ndá jī.

Cáchī tutū.

19 Ñúcuán de nī jīhī Herodes. De nī stéhēn jāni

nū José jā iin ángel Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jíin dē jondē nū ndéē dē Egipto:

²⁰ Nacōo de quínohōn nū nación nū Israel jíin sūchí lúlí jíin naná ji. Chi ja nī jihī ndá tēe jā ndúcú cahñī sūchí lúlí jíinā nīcu, ncachī ángel.

²¹ Nūcuán de nī nacōo dē, de cuānohōn dē Israel jíin sūchí lúlí jíin naná ji.

²² De nī nīhīn dē tūhun jā Arquelao nī nūcuñī dē nū ndīyi tatá dē Herodes, de maá dē tátúnī inī región Judea. De yúhú dē jā quínohōn dē nūcuán. De nī stéhēn jāni nū dē jā ná quíhīn dē región Galilea, de cuāhān dē.

²³ De nī nquenda ndá dē nūcuán, de nī ndeē dē nū nání Nazaret. Súcuán nī ncuu tácuá quee ndā tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán. Chi nī ncachī dē jā cāhān nchivī jā tēe nū Nazaret cúu Jesús.

3

Tūhun Juan tēe scuénduté
(Mr. 1.1-8; Lc. 3.1-9, 15-17;
Jn. 1.19-28)

¹ De nī jica tiempo, de nī nquenda Juan tēe scuénduté jondē nū nūhun tíhá ndáñū Judea, de suha nācani dē tūhun:

² Nacani inī ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú, chi ja nī ncuñatin maá Yāa ndéē andivī jā tátúnī yā nū nū, ncachī dē.

³ De Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, suha nī ntee dē tūhun Juan nū tutū:

Coo iin tēe jā cana jee jondē nū nūhun tíhá:

Sāhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō.

De sāhá ndá nú tiñu ndāā, chi vāji yā, cachī dē.

Ncachī Isaías.

⁴ De sahma nūhún Juan cúu ixi camello, de núhñī iin cinturón ñii chījin dē. De jā tēcū dē cúu tīca langosta jíin ndūxi yōcō.

⁵ De nchivī ciudad Jerusalén jíin ndācá nchivī región Judea jíin nchivī ndéē ñatin yuhú yūte Jordán, nī nquenda ndá ji nū dē.

⁶ De nī nacani ndā ndá ji cuāchi ji nū Yāa Dios, de nī scuénduté dē ji inī yūte Jordán.

⁷ De tá nī jinī dē jā vāji cuāhā tēe grupo fariseo jíin tēe grupo saduceo nū scuénduté dē, de nī ncāhān dē: Va sēhe cōo cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōo. ¿A jāni inī ndá nú jā cuu cunu nú cācu nú nū castigo xēen jā quiiji?

⁸ Túsaá de sāhá ndá nú tiñu váha, de súcuán stéhēn nū jā ní nacani ndija inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

⁹ De mā cāni inī ndá nú cāhān nū jā cuu cācu nú síquī jā cúu nú tatā Abraham. Chi cāhān ni jíin ndá nú jā cuu sāhá Yāa Dios jā ndācá yū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja vāha, de tú cúnī yā.

¹⁰ De cúu ndá nú tá cúu tūndíhá jāá nduú jéhe jāvíxi váha. De mitan de ja íyó tūha Yāa Dios jā cuāha yā castigo xēen, tá cúu nū íyó tūha iin cā jā quehndē jondē yoho ñutun. Túsaá de sāhá yā jíin

ndá nú tá cúu nūū sáhá yā jíin ndācá ñutun jāá nduú jéhe jāvíxī vāha, jā tēhndē de cāyū nūū ñúhūn.

11 De nduhū chi jíin ndute scuénduté nī ndá nú, de ñúcuán cúu jā stéhēn nū jā ní nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú. De Yāā jā quiji, chi modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espíritu Santo cundeē inī ánō ndá nú, de poder yā cúu tá cúu ñuhūn. De Yāā jā quiji chi cúñáhnú ndasí cā yā nsūú nduhū. Chi nduú cúñáhnú cuitī ni nūū yā, ni jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā cuiso nī nījān yā.

12 De sáhá yā tá sáhá tēe stéchí trigo, chi sáhá síin yā nchivī vāha jíin nchivī nēhén, tá cúu nūū cúndoo trigo jā quée síin paja. De nastútú yā trigo yā ndívi inī yacā yā. Sochi paja chi teñuhūn yā nūū ñúhūn jā má ndáhvā cuitī, ncachī Juan.

Jā ní jenduté Jesús
(Mr. 1.9-11; Lc. 3.21-22)

13 Ñúcuán de nī nquee Jesús región Galilea, de nī nquenda yā yūte Jordán nūū íyó Juan, tácuā scuénduté dē yā.

14 Sochi nduú cúnī Juan scuénduté dē yā, chi nī ncāhān dē jíin yā: Sa cánuú jā scuénduté maá ní sāán, ¿de nāsa cúu jā sa nūū sá vāji ní? ncachī dē.

15 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Nduú chi sáhá nú, chi súcuán cánuú jā squíncuu ó ndācá jā tátúnī Yāā Dios, ncachī yā. Ñúcuán de nī scuénduté dē yā.

16 De tá nī ncuu nī jenduté yā, de nī nquee yā ndute. De nī nune-ni nūū ndéē Yāā Dios andiví, de nī jinī yā jā cúun Espíritu Yāā Dios vāji, de cáá tá cáá iin paloma, de nī jinū xīnī yā.

17 De ichi andiví nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíin, de cúsiñ ndasí inī ni jíin, ncachī.

4

Jā ní jito túnī tächī Jesús
(Mr. 1.12-13; Lc. 4.1-13)

1 Ñúcuán de nī jinū Jesús jondē nūū ñuhun tíhá nī nsáhá Espíritu Santo. Chi ñúcuán coto túnī tächī cúñáhnú yā, chi cúnī jā sáhá yā cuāchi.

2 De nī íyo nditē inī yā ūū xico nduú ūū xico ñuú, sá de nī nquiñi sōco nūū yā.

3 De nī nquenda maá tächī cúñáhnú jā coto túnī ji yā, de nī ncāhān jíin yā: Tú maá nú cúu Sehe Yāā Dios de cāhān nū jā ndá yūū yáhá ná ndúu stāā cajī nū, ncachī.

4 De nī ncāhān yā jíin: Nduú chi yósō nūū tutū ī: Nsūú mátúhún-ni stāā cúu jā técū nchivī, chi suni jíin ndācá tūhun jā cāhān Yāā Dios, ncachī yā.

5 Ñúcuán de cuāhān tächī cúñáhnú jíin yā jondē Jerusalén jā cúu ciudad ī. De nī jani ji yā xīnī torre templo.

6 De nī ncāhān ji jíin yā: De tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū ñuhún, chi scácu yā ndóhó. Chi súcuán yósō nūū tutū:

Tetiñú yā ndá ángel yā jā coto ndóhó.

De canee ndá yā ndóhó, tácu mā scáchihi nú jēhē nū nūū yūū.

Cáchī tutū, ncachī tāchī.

⁷ De nī ncāhān Jesús: Nduú chi suni yósō cā nūū tutū jā má cōtó túnī nchivī Jētohō ji Yāa Dios, á scácu yā ji á nduú, ncachī yā.

⁸ De tāchī cúñáhnú nī jeca tucu ji yā cuāhān ji jíin yā xīnī iin yucu súcún ndasí. De nī stéhēn ji ndācá nación ní cahnú ñayiví nūū yā, de vii ndasí cáá ndihi.

⁹ De nī ncāhān jíin yā: Ndācá yáhá taji nī nūū nū, de tú cuiñi jíti nú chiñúhún nú nduhū, ncachī.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús nūū tāchī: Satanás, cujiyo cuáhán, chi yósō nūū tutū jā ná chíñúhún nchivī maá Jētohō ji Yāa Dios, de nūū mátúhún-ni yā satíñú ji, ncachī yā.

¹¹ Ñúcuán de nī ncujiyo-ni tāchī cúñáhnú cuāhān. De nī nquenda ndá ángel Yāa Dios nī nchindeé ndá yā.

Jā ní nquijéhé Jesús nácani yā tūhun región Galilea

(Mr. 1.14-15; Lc. 4.14-15)

¹² De tá nī nīhīn Jesús tūhun jā yíhí Juan vecāa, de cuānohōn yā región Galilea.

¹³ De nduú ní ndéē yā ñuū Nazaret, chi nī jēhēn yā nī ndeē yā ñuū Capernaum. De ñuū ñúcuán cáá yuhú mar, maá región Zabulón jíin Nef-talí.

¹⁴ De súcuan nī ncuu tácu quee ndaā tūhun nī ntee

Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán:

¹⁵ Región Zabulón jíin Nef-talí, ichi jā cuāhān yuhú mar, lado yūte Jordán nūū quēnda ncandiī,

jíin región Galilea nūū ndéē nchivī ndá cā nación jāá nduú jíinī tūhun yā.

¹⁶ Nchivī ñúcuán chi modo nūū neē ndéē ji, de stúu yā luz yā nūū ji.

De nchivī ja ñatin naā, nīhīn ji tūhun vāha ndasí, suu tūhun jā scácu yā ánō ji.

Ncachī Isaías.

¹⁷ De jondē quivī ñúcuán nī nquijéhé Jesús nácani yā tūhun, de súcuan nī ncāhān yā: Nacani inī ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú, chi ja nī ncuñatin Yāa ndéē andiví jā tatúnī yā nūū nū, ncachī yā.

Jā ní ncana yā cūmī tēe tīn tiacá

(Mr. 1.16-20; Lc. 5.1-11)

¹⁸ De jíca Jesús yuhú mar Galilea cuāhān yā. De nī jíinī yā nūū ūū tēe, de ñanī ndúū dē. De iin dē cúu Simón jā suni nání Pedro, de incā dē cúu Andrés. De tēe tīn tiacá cúu ndúū dē, de chúhun dē ñunu dē inī mar.

¹⁹ De nī ncāhān yā jíin ndúū dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn, de nasāhá nī ndóhó tēe jā nīhīn cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nūū níhīn nū tiacá, ncachī yā.

²⁰ Ñúcuán de nī sndóo ndúū dē-ni ñunu dē, de nī jēcuniquīn dē yā.

²¹ De nī jica yā jacū cā, de nī jíinī yā nūū ūū cā tēe, de suni ñanī ndúū dē. De cúu dē Jacobo jíin Juan, ndúū

sēhe Zebedeo. De ndēē dē inī barco jíin tatá dē Zebedeo, náchicatún dē ñunu dē. De suni nī ncana yā ndúū dē jā cuniquin dē yā.

²² De nī sndóo dē-ni tatá dē jíin barco, de nī jēcuniquin dē yā cuāhān dē.

Jā ní stéhēn yā nūū cuāhā nchivī

(Lc. 6.17-19)

²³ De nī jica nuu Jesús níi región Galilea, nī stéhēn yā tūhun inī ndá vehe ī jā cúu sinagoga. De nī nacani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāa Dios. De nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū ndācá-ni cuēhē.

²⁴ De nī jītē nuu tūhun yā cuāhān níi región Siria. De nūū yā nī nquisiáha ji ndācá nchivī cúhū, nchivī jā ndóho quéhén nūū cuēhē, jíin jā jātū, jíin jā ñúhún tächī inī, jíin jā jíihī yíhī, jíin jā ní nduvehlé. De nī nasāhá vāha yā ndá ji.

²⁵ De cuāhā nchivī región Galilea jíin Decápolis, jíin nchivī ciudad Jerusalén jíin región Judea, jíin ndá ñuū jā íyó incā lado yūte Jordán ichi nūū quénda ncandī, nī jēcuniquin ndá ji yā.

5

Jā ní nacani yā tūhun jondē yucu

¹ De nī jinī Jesús nūū ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncaa yā yucu cuāhān yā, de nī jēcundeē yā. De ndá tēe scuáha jíin yā, nī nguenda dē nūū yā ñúcuán.

² De nī nquijéhé yā nī stéhēn yā ndá tūhun yáhá nūū dē:

Tūhun nācā ndetū
(Lc. 6.20-23)

³ Nācā ndetū ndá nchivī jā jíinī ji jāá nduú íyó vāha ánō ji síquī cuáchi ji, chi ja nī nguīvi ji ndahá Yāa andiví jā tatúnī yā nūū ji.

⁴ Nācā ndetū ndá nchivī cúcuécá inī, chi ndusiī inī ji sāhá Yāa Dios.

⁵ Nācā ndetū ndá nchivī vitá inī, chi nī nquee yuhú yā jā cutahvī ji ñayiví.

⁶ Nācā ndetū ndá nchivī jā tá-ni cúu jā cócon ji yíchi ji, suni súcuán cúu jā cúnī ndasí ji squíncuu ji tiñu ndāa, chi maá yā chindeé yā jā cuu squíncuu ji.

⁷ Nācā ndetū ndá nchivī jā cúndáhvī inī táhán, chi suni cundáhvī inī Yāa Dios ji.

⁸ Nācā ndetū ndá nchivī jā íyó ndoo inī ánō ji, chi cunī ji nūū Yāa Dios.

⁹ Nācā ndetū ndá nchivī jā násāhá mānī táhán, chi cāhān Yāa Dios jā sēhe yā cúu ji.

¹⁰ Nācā ndetū ndá nchivī jā jíinī ūhvī incā nchivī ji síquī jā sáhá ji tiñu ndāa, chi ja nī nguīvi ji ndahá Yāa andiví jā tatúnī yā nūū ji.

¹¹ Nācā ndetū ndá nú tú cāhān nāvāha ji nūū nū jā síquī nduhū, de sáhá nāvāha ji ndóhó, de stáyáhvī ji ndóhó, vísō nduú nā cuāchi nú.

¹² De sáhá sīi ndá nú inī nū túsaá, de sa víhī cā cusīi inī nū, chi cāhnū ndasí coo tāhvī nū jondē andiví. Chi suni súcuán nī jinī ūhvī ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jā ní nquiji xi-hna cā nsúú cā ndá ndóhó.

Tūhun yátá sīquī ñī jín sīquī luz
(Mr. 9.50; Lc. 14.34-35; 11.33)

¹³ Ndá máá nú chi cúu nú inī ñayíví tá cúu ñī jā yíhí nū cūñu tácuá mā téhyū. De tú ñī ná náā jā úhguā, ¿de nása nduu uhguā tucu? Nduú cá tiñu cuitī cá, chí sa cutē nchivī de cuñū jī sīquī.

¹⁴ Ndá tiñu váha jā sáhá nú cúu tá cúu luz inī ñayíví. De cúu nú tá cúu iin ñū jā yósō xīnī yūcú, de mā cūú coo yuhū.

¹⁵ De ni nduú scuíquīn nchivī iin lámpara de chíhi jī chíjin cajón, chí sa jáni jī nū sūcún tácuá stúu nū ndá jā ndéē inī vehe.

¹⁶ De suni sūcuán stéhēn nū luz maá nú nū ndá nchivī, de suu cúu jā cunī jī ndá tiñu váha sáhá ndá nú, de cāhān jī jā váha ndasí Yāa cúu Tatá nú jā ndéē yā andiví.

Jā ní stéhēn yā sīquī ley Yāa Dios

¹⁷ Mā cānī inī ndá nú jā vāji nī jā snāā ni ley jā ní jēhe Yāa Dios nū Moisés, jín jā snāā ni ndá tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun yā janahán. Nduú vāji nī jā snāā ni, chí sa jā stéhēn cājí nī tūhun ndíso.

¹⁸ Chí ndāā cāhān ni jín ndá nú jā juni íyó andiví jín ñayíví, de mā náā cuitī ni iin punto ni iin letra nū tutū ley yā, chí jondē quee ndāā ndihí tūhun jā cāhān.

¹⁹ Túsaá de tú iin nchivī nduú squíncuu jī iin tūhun yáhá jā ndácu ley yā, vísō iin tūhun lulí cá cúu, de tú

stéhēn jī jā suni sūcuán sáhá sava cá nchivī, túsaá de cuu jī nchivī nú cá inī andiví nū tátunī Yāa Dios. Sochi tú iin nchivī squíncuu jī de stéhēn jī jā squíncuu nchivī, túsaá de cuñáhnú jī inī andiví nū tátunī Yāa Dios.

²⁰ Chí cāhān ni jín ndá nú, tú mā cōó ndāā cá tiñu sáhá nú nsūú cá tiñu sáhá ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe grupo fariseo, de mā quívi cuitī nū ndahá Yāa andiví jā tatūni yā nū nū.

Jā ní stéhēn yā jā má quítī inī ō

(Lc. 12.57-59)

²¹ Ja nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jín nchivī janahán jā má cāhnī jī ndiyi, de nāni nchivī tú cahnī jī ndiyi, de quihīn jī nū justicia, cáchī.

²² Sochi nduhū chí cāhān ni jín ndá nú, vísō vāchi jā quítī inī iin nchivī cunī jī táhán jī, de suni quihīn jī nū justicia. De tú iin nchivī cāhān nāvāha jī nū táhán jī, túsaá de quihīn jī nū justicia cúñáhnú cá. De tú iin nchivī cāhān jī nū táhán jī: Ndóhó tēe naā ndasí, cachī jī, túsaá de quívi jī nū ñūhūn infierno de tú mā nācani inī jī.

²³ Túsaá de tá quenda ndá nú nū altar jín jā sōcō nū nū Yāa Dios, de tú nūcūhun inī nū jā ní nsáhá nú cuāchi sīquī táhán nú,

²⁴ túsaá de squéndōo nú jā sōcō nū xiín altar, de xihna cá quihīn nū jā ndumanī nū jín táhán nú. De sá de ndicó cóo tucu nú jā sōcō nū.

²⁵ De tú iin nchivī quihīn jī jín nú nū justicia jā cāhān

ji cuāchi sīquī nū, túsaá de juni cuāhān nū jíin ji ichi de sáhá ndāā maá nū jíin ji, tácuā mā squívi ji ndóhó nūū juez. Chi juez síaha dē ndóhó nūū policíā, de policíā chihi dē ndóhó vecāa.

²⁶ De ndāā cáhān ni jíin ndá nū jā má quēé cuitī nū ñúcuán chi jondē chunáá nū ndihi cuitī xūhún jā jícān ndá dē.

Jā ní stéhēn yā jā má cásíquí ndéē tāhán

²⁷ Nī jini ndá nū tūhun jā ní ncāhān janahán jā má cásíquí ndéē tāhán nchivī.

²⁸ Sochi nduhū chi cáhān ni jíin ndá nū jā tú iin tēe ndéhé dē nūū iin ñahan jā ndíyo inī dē ña, ñúcuán de ja nī ncasíquí ndéē dē ñahan ñúcuán inī ánō dē.

²⁹ Túsaá de tú tīnūū lado cuáhá nū sáhá jā quívi nū cuāchi, de vāha cā tavā nū de squéne nū, tácuā mā sáhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā jā naā iin tīnūū nū nsūū cā jā coo ndihi yiqui cúñu nū de quihīn nū infierno.

³⁰ De tú ndahá cuáhá nū sáhá jā quívi nū cuāchi, de vāha cā quehndē nū de squéne nū, tácuā mā sáhá cā nū cuāchi. Chi vāha cā jā naā iin ndahá nū nsūū cā jā coo ndihi yiqui cúñu nū de quihīn nū infierno.

Jā ní stéhēn yā jā má ndúsín táhán

(Mt. 19.3-9; Mr. 10.11-12; Lc. 16.18)

³¹ De suni nī ncāhān jondē janahán: Tú ní iin cūnī jā sndóo ñasíhí, de ná cuáha acta nūū ña jā ndúsín jíin ña.

³² Sochi nduhū chi cáhān ni jíin ndá nū, tú iin tēe sndóo dē ñasíhí dē, de tú nsūū jā ndiī ña, túsaá de sáhá dē jā casíquí ndéē ña jā cundeē ña jíin incā tēe. De tú iin tēe cueca dē ñahan jā ní nguendōo, suni cásíquí ndéē dē ña.

Jā ní stéhēn yā sīquī tūhun jā cáhān téyíí

³³ De suni nī jini ndá nū tūhun jā ní ncāhān jíin nchivī janahán: Tú nī ncāhān téyíí nū jā squíncuu nū, jínī jínūū Yāā Dios, túsaá de cánuū jā squíncuu nū jā ní ncāhān nū.

³⁴ Sochi nduhū chi cáhān ni jíin ndá nū jā ni iin sīquī tiñu mā cáhān téyíí nū jondē jíin sívī Yāā Dios. De tú cáhān téyíí nū de nduú vāha jā nacunehen nū andiví, chi suu cúu nūū íyó mesa nūū tátúnī Yāā Dios.

³⁵ De juni mā nácunehen nū ñayíví, chi suu cúu modo teyū nūū yósō jēhē yā. De juni mā nácunehen nū Jerusalén, chi suu cúu ciudad maá Yāā jā cúu Rey cúñáhnú.

³⁶ De juni mā cáhān téyíí nū jā ná cundeē cuāchi sīquī nū de tú nduú cáhān ndāā nū. Mā cáhān nū súcuán, chi mā cūú cuitī sáhá nū jā ni iin íxi xínī nū nducuíjín á ndutuún.

³⁷ Chi súcuán-ni cáhān nū: Cuu, cachī nū. Nduú, cachī nū. Chi tú chisó nū cā tūhun cáhān nū, de nūū tāchī vāji.

Jā ní stéhēn yā jā má nácuāha ó jā ndutahvī nchivī (Lc. 6.29-30)

³⁸ Nī jini ndá nū tūhun jā ní ncāhān jíin nchivī janahán: Tú iin tēe sndáhvā dē tīnūū

táhán dē, de suni sūcuán ná ndáhvā tīnūú maá dē. De tú iin tēe sndáva dē nūhun táhán dē, de suni sūcuán ná ndáva nūhun maá dē.

³⁹ Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú: Mā nácuāha nú jā ndutahvī tēe jā sáhá nāvāha ndóhó. Chi tú ní tēe canī dē cūñu nuū lado cuáhá nú, de vāha cā suni cuāha nú incā lado canī dē, nsūú cā jā nacuāha nú jā ndutahvī dē.

⁴⁰ De tú ní tēe stáyáhvi dē ndóhó de candeē dē camīša nū, de suni cuāha nú tūhun jā quīhīn dē jín jondē sōo nū.

⁴¹ De tú ní tēe scáca dē ndóhó jā cuiso nú ndatíñú dē iin kilómetro, de caca nú ūū kilómetro jín dē.

⁴² De nā-ni nchivī tú jícān ji ndatíñú nú, de cuāha nú nūū ji. De nchivī jícān nūū ndatíñú nú, de mā sásáhán nú jā cuāha nú nūū ji.

Tūhun jā cundáhvī inī ō nchivī jā jínī ūhvī yóhó
(Lc. 6.27-28, 32-36)

⁴³ De suni nī jini ndá nú tūhun jā ní ncāhān jondē janahán: Cundáhvī inī nū nchivī jā íyó mānī jín nú, de quítī inī nū nūū nchivī jā jínī ūhvī ndóhó.

⁴⁴ Sochi nduhū chi cáhān ni jín ndá nú: Cundáhvī inī nū nchivī jā jínī ūhvī ndóhó. De cācān táhvī nū jā váha cuu nchivī jā cáhān nāvāha síquī nū. De sáhá vāha nú jín nchivī jā quítī inī jínī ndóhó. De cācān táhvī nū jēhē nchivī jā cáhān nēhén nūū nū de sáhá xēen ji ndóhó.

⁴⁵ De sūcuán stéhēn nū jā cúu nú sēhe maá Tatá nú, Yāā

ndēē andivī, chi maá yā jéhe ncandī jā cutūu nūū nchivī nēhén jín nūū nchivī vāha. De jéhe yā sāvī nūū nchivī sáhá tiñu ndāā jín nūū nchivī sáhá tiñu nēhén.

⁴⁶ Chi tú íyó mānī nū jín maá-ni nchivī jā mānī jín nú, de nduú ná táhvī nīhīn nū nūū yā. Chi jondē ndá tēe stáhvi jā stútú xūhún ñūū, suni sūcuán sáhá ndá dē.

⁴⁷ De tú maá-ni táhán nú cáhān vāha nú jín, ¿de ná tiñu váha sáhá nú túsaá? Chi jondē nchivī jāā nduú cándija Yāā Dios, suni sūcuán sáhá ndá ji.

⁴⁸ Túsaá de ndāā ná cóo ndihi jā sáhá nú, tá cúu nūū íyó ndāā ndihi jā sáhá Tatá nú, Yāā ndēē andivī.

6

Jā ní stéhēn yā síquī nāsa sáhá ó tiñu váha

¹ De jā sáhá nú ndācá tiñu váha nūū Yāā Dios, de coto nú jā má sáhá nijīn nū jā cunī nchivī de cuetúhún ji ndóhó. Chi tú sūcuán sáhá nú, de nduú ná táhvī nū cuāha maá Tatá nú, Yāā ndēē andivī.

² Jā ñúcuán tá sáhá nú caridad, de mā sáhá nú jā cunī ndá nchivī, tá cúu nūū sáhá ndá tēe stáhvi-ni, íñí dē nūū cúchitú nchivī inī ndá vehe īī sinagoga jín nūū yáhvi. Chi sūcuán sáhá ndá dē tácuā cuetúhún nchivī dē. De ndāā cáhān ni jín ndá nú jā ñúcuán-ni cúu táhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

³ Sochi ndá ndóhó, tá sáhá nú caridad, de sáhá yuhū nū, tácuā jondē amigo vāha nú mā cūnī jā sáhá nú.

⁴ Súcuán sáhá yuhū nū caridad. De maá Tatá nú jā ndéhé jā sáhá yuhū nū, iin quivī de cuāha yā tāhvī cuu nú.

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān tāhvī ō
(Lc. 11.2-4)

⁵ De tá jícān táhvī ndá nú, de mā sáhá nú tá sáhá ndá tēe stáhvī-ni. Chi jétahān inī ndá dē cuiñi dē cācān táhvī dē nūū íyó chitú nchivī inī ndá vehe ī sinagoga jín squínā calle, tácuā cunī nchivī de cuetúhún ji dē. De ndāā cáhān ni jín nú jā ñúcuán-ni cúu tāhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

⁶ Sochi ndá ndóhó, de tá jícān táhvī nū, de ndīvi nú inī vehe nú de nacasī nū viéhé. De cācān táhvī nū nūū maá Tatá nú, Yāā jā íyó yuhū jín nú. Ñúcuán de maá Tatá nú jā jínī yā jā súcuán sáhá yuhū nū, cuāha yā jā jícān nū.

⁷ De jā jícān táhvī nū, de mā cáhān nū cuāhā vuelta ndá tūhun jāá nduú nācani inī nū de cáhān nū-ni, tá cúu nūū sáhá ndá nchivī jāá nduú jínī tūhun Yāā Dios. Chi jáni inī ji jā tú nahán súcuán cáhān ji, de cunini yā, de nduú.

⁸ Túsaá de mā sáhá nú tá cúu nūū sáhá ndá ji. Chi maá Tatá nú ja jínī yā naá cúu jā jínī ñúhún nú jondē ncháha ca cācān nū nūū yā.

⁹ Túsaá de suha cācān táhvī ndá nú:

Tatá ndá sá jā ndēē ní andiví, níní ná cóo yíñúhún sá nūū ní, chi Yāā ī cúu ní.

¹⁰ De ñúhún inī sá jā ñamā ná quíji quivī tatúnī ní ní ñayiví yáhá.

De ná cóo ndācá tiñu jā jétahān inī maá ní, tá cúu nūū íyó inī andiví, suni súcuán ná cóo inī ñayiví.

¹¹ Stāā jā técū ndá sá ndācá quivī, taji ní nūū sá mitān.

¹² De cune cáhnú inī ní nūū cuāchi jā sáhá ndá sá nūū ní,

tá cúu nūū née cáhnú inī ndá sá nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū sá.

¹³ De mā cuāha ní tūhun jā coto túnī tāchī sāán, chi sa scácu ní sāán nūū ndācá jāñéhén.

Chi maá ní cúu Yāā tátúnī, de tūn ní poder,

de viī ndasí cúñáhnú ní ní cání. Súcuán ná cóo. Amén.

Cachī ndá nú.

¹⁴ Chi tú cune cáhnú inī ndá nú nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, de suni súcuán cune cáhnú inī maá Tatá nú andiví nūū cuāchi nú.

¹⁵ Sochi tú mā cúne cáhnú inī nū nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, de suni súcuán mā cúne cáhnú inī maá Tatá nú nūū cuāchi nú.

Jā ní stéhēn yā sīquī tūhun conditē inī

¹⁶ De tá íyó nditē inī ndá nú jā chíñúhún nú Yāā Dios, de mā sáhá nú tá sáhá ndá tēe stáhvī-ni. Chi sáhá ndá dē jā cáá xíi nūū dē, de súcuán de stéhēn dē nūū nchivī jā íyó nditē inī dē, tácuā cuetúhún ji dē. De ndāā cáhān ni jín nú jā ñúcuán-ni cúu tāhvī dē, suu jā jétúhún nchivī dē.

¹⁷ Sochi ndá máá nú, tá íyó nditē inī nū de sa nasáhá vāha nú xīnī nū de quiti nuú nú,

18 tácuā mā cūnī nchivī jā íyó nditē inī nū. Chi maá-ni Tatá nú jā ndéē yuhū yā jíin nú, cunī yā, de iin quīvī de cuáha yā táhvī cuu nú.

Nāsa coo cuicá ó jondē andiví

(Lc. 12.33-34)

19 Mā cúndihvī inī ndá nú jā scáyā nū ndatíñú jā cu-cuicá nú inī ñayivī yáhá, chi quívi tīquixīn, de néne xaha, de tíví. De suni quívi jācuíhná de sácuíhná.

20 Chi sa sáhá nú ndācá tiñu váha tácuā cāyā táhvī nū jondē andiví. Chi ñúcuán mā quívi tīquixīn ni mā nēné xaha jā tíví, de ni mā cūú quívi jācuíhná jā sacuíhná.

21 Chi jondē nūū nīhīn nū táhvī váha nú, ñúcuán cúu nūū ndíhvī inī nū sīquī.

Tīnūú cúu lámpara yiqui cúñu

(Lc. 11.34-36)

22 Tīnūú nú cúu tá cúu lámpara nūū yiqui cúñu nú. Túsaá de tú tīnūú nú íyó nijīn, de ní-ni yiqui cúñu nú cunijīn.

23 Sochi tú nduú íyó nijīn tīnūú nú, de ní-ni yiqui cúñu nú íyó neē. De suni sūcuán cúu ánō nū, chi tú maá-ni jā jáni nēhén inī nū, de nācā neē cā íyó inī ánō nū túsaá.

Jā má cúndihvī inī ō sīquī xūhún

(Lc. 16.13)

24 Ni iin mozo mā cūú satíñú dē nūū ūū patrón. Chi quítī inī dē cunī dē iin de coo manī dē jíin incā, á squíncuu váha dē nūū iin de sáhá jéhe inī dē nūū incā. De suni

súcuán mā cūú satíñú nú nūū Yāā Dios de tú maá-ni sīquī xūhún ndíhvī inī nū.

Yāā Dios jito yā yóhó

(Lc. 12.22-31)

25 Túsaá de cāhān ni jíin ndá nú: Mā nācāni ndasí inī nū sīquī jā cutecū nū, tú nāsa cajī nū coho nú, ni sīquī sahma, tú nāsa cuhun nú. Chi Yāā Dios nī nsáhá yā jā técu nū jíin yiqui cúñu nú, de nā oncā cúu jā má cuáha yā jā cajī nū jíin jā cuhun nú.

26 Cūndēhé ndá nú nāsa técu ndá saā, chi nduú jáquīn tī, de nduú nāstútú tī jā chuvāha tī, de ni nduú yacā tī. De vísō sūcuán de maá Tatá nú andiví scájī yā tī. ¿De á nduú cánuú ndasí cā ndá ndóhó nsūú cā ndá saā ñúcuán?

27 ¿De ní iin nú, á cuu scuáhnu nú maá nú sava metro cā, vísō ná nācāni ndasí inī nū?

28 ¿De nūcu nācāni ndasí inī ndá nú jā má nīhīn nū sahma? Cūndēhé ndá nú nāsa jéé ndá itā yucú. Chi nduú sátíñú, de ni nduú quéhen.

29 De cāhān ni jíin ndá nú jā juni rey Salomón, quívi jā ní ñūhun dē sahma váha ndasí, de ni nduú ní ñūhún dē sahma viī sūcuán tá cúu nūū íyó ndá itā.

30 De tú sūcuán jéhe Yāā Dios sahma viī nūū itā yucú jā íyó nūū ñūhún mitan de teēn de cayū nūū ñūhún, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cuáha yā sahma. ¿De nūcu nduú cándija nīhin ndá nú jā jito yā ndóhó?

31 Túsaá de mā nācāni ndasí inī nū sīquī jā cajī nū, jā coho nú, jā cuhun nú.

³² Chi maá-ni sīquī yáhá cúu jā ndíhvī inī nchivī ñayívi jāá nduú cándíja. Sochi ndá máá nú, chi íyó Tatá nú andiví, de jínī yā jā jínī ñúhún nú ndācá yáhá.

³³ De sa cánuú cā jā cundi-hvī inī nū sīquī tiñu jā ndácu Yāa Dios nū nū, jín sīquī jā sáhá nú tiñu ndāā jā jétahān inī yā. Ñúcuán de sáhá yā jā nīhīn nū ndācá yáhá.

³⁴ Túsaá de mā nácani inī nū tú quiji tūndóhó teēn, chi mitan cúu mitan de teēn cúu teēn. Chi canī inī nū sīquī tūndóhó jā íyó tá iin iin-ni quívi.

7

Jā má cáhān ō sīquī cuāchi táhān ó
(Lc. 6.37-38, 41-42)

¹ Mā cáhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī nāsa sáhá ji, tácuā suni mā cáhān Yāa Dios cuāchi sīquī maá nú jā sáhá nú súcuán.

² Chi tá cúu nū cáhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī, suni súcuán cáhān yā sīquī cuāchi maá nú. De tá-ni ndíhvī inī nū sīquī cuāchi ji, saá-ni cundi-hvī inī yā sīquī cuāchi nú.

³ Chi cuāchi táhān nú cúu modo jā ñúhún iin yācá lúli tīnūú ji. ¿De nūcu sáhá nú cuenta jā súcuán, de nduú sáhá nú cuenta cuāchi maá nú jā cúu modo jā ñúhún iin vītū tīnūú máá nú?

⁴ ¿De nūcu cáhān ndá nú jín táhān nú: Ná távā ni yācá jā ñúhún tīnūú nú? De nduú nácani inī nū jā ñúhún iin vītū tīnūú máá nú.

⁵ Vāchi tēe stáhvi-ni cúu ndá nú túsaá. Xihna tīnūú maá

nú tavā nū vītū, sá de cuu cūndēhé vāha nú jā tavā nū yācá tīnūú táhān nú.

⁶ Mā sáhá fuerza nū nchivī nēhén jā quívi ji nū tūhun īi yā de tú nduú cúnī ji. Chi nenda ji sīquī nū tá cúu tinā jā tīn tī ndóhó. De mā nácani nú tūhun yā nū nchivī jāá nduú cúnī cuitī cuetáhvi. Chi cúu ji tá cúu quinī jā jāñū tī sīquī perla jā ndēe yāhvi cā.

Cācān ō nūū yā de nīhīn ō
(Lc. 11.9-13; 6.31)

⁷ Cācān nūū Yāa Dios, de taji yā nū nū. De nducú nú ndācá jā váha jā íyó nūū yā, de nīhīn nū. De cācān táhvi nū jondē nīhīn nū, tá cúu nūū sáhá nchivī jā scáján viéhé jondē nune quívi ji.

⁸ Chi ndācá nchivī jā jícān, cuāha yā nūū ji. De nchivī ndúcú, chi nīhīn ji. De nchivī cáhān, nune yā ichi jā nīhīn ji jā cúnī ji.

⁹ ¿De ní iin nú, de tú sēhe nú jícān ji stāa nūū nū, de á cuāha nú iin yūū nūū ji?

¹⁰ De tú jícān ji iin tiacá, ¿de á cuāha nú iin cōō nūū ji? Nduú cuitī jā súcuán.

¹¹ Túsaá de ndá máá nú vísō nchivī íyó cuāchi cúu nú, de jínī nū cuāha nú jā váha nūū sēhe nú. De nā oncā cúu maá Tatá nú andiví jā má cuāha yā jā váha nūū nchivī jā jícān nūū yā.

¹² De tá-ni cúu jā cúnī ndá nú jā sáhá vāha nchivī jín nú, saá-ni sáhá vāha nú jín ji. Chi súcuán tátúnī tutū ley Moisés jín tutū ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios.

Sīquī jā quīvi ó viéhé túū

(Lc. 13.24)

¹³ Cundihvī inī ndá nú quīvi nú ndahá Yāā Dios. Chi cúu tá cúu iin viéhé túū. Chi viéhé jíin ichi jā cuāhān nūū tānū tāhvī nchivī, jítē de cáhnú, de cuāhā ji quīvi űúcuán.

¹⁴ De viéhé jíin ichi jā cuāhān nūū nīhīn táhvī ji cutecū ji, chi túū viéhé de cuíñi ichi, de jacū ji-ni nīhīn.

Jíin tiñu jā sáhá nchivī de cunī ō nāsa nchivī cúu ji

(Mt. 12.33-37; Lc. 6.43-44)

¹⁵ De mā cándíja cuitī nū ndá tēe stáhvī jā cáhān dē jā tūhun Yāā Dios nácani dē. Chi modo tīcāchí, quiti jāá nduú xēen, súcuán sáhá ndá dē vāji dē nūū nū. Sochi inī ánō dē chí cúu dē tá cúu yīhī, quiti xēen.

¹⁶ Jíin tiñu sáhá ndá dē de cunī ndá nú nāsa tēe cúu dē. Chi cúu tá cúu űutun jā jíin jāvíxī jā cúun de jíinī ō tú űutun váha cúu. De nduú níhīn ō uva xīnī űutun íñú, de ni nduú níhīn ō higo xīnī íñu quími.

¹⁷ Chi ndācá űutun váha chí jéhe jāvíxī váha, de űutun néhén chí cúun jāvíxī néhén.

¹⁸ Iin űutun váha mā cúun jāvíxī néhén, de iin űutun néhén mā cuáha jāvíxī váha.

¹⁹ De ndācá űutun jāá nduú jéhe jāvíxī váha, chí tēhdē de cāyū nūū űúhūn.

²⁰ De saá-ni cúu ndá tēe űúcuán, chí jíin tiñu sáhá dē de cunī nū nāsa tēe cúu dē.

Nsūú ndihi nchivī quīvi andiví

(Lc. 13.25-27)

²¹ Nsūú ndihi nchivī jā cáhān ji Jētohō ji nduhū cúu jā

quīvi nūū tátúnī Tatá nī jondē andiví. Chi jā quīvi cúu maá-ni nchivī jā squíncuu tiñu jā cúnī Tatá nī andiví.

²² De quīvī jā sáhá ndāā ni tiñu nchivī, de cuāhā ji cáhān jíin nī: Jētohō ndá sá, jíin sívī ní nī nacani ndá sá tūhun ní, de jíin sívī ní nī ntavā sá tächī, de jíin sívī ní nī nsáhá sá cuāhā tiñu űáhnú jā sáhvi inī nchivī sáhá. Cachī ji.

²³ űúcuán de cáhān ni jíin ji: Nduú jíinī cuitī ni ndá nú. Cujiyó quíhīn nū, chí nchivī sáhá tiñu néhén cúu nú, cachī nī.

Tūhun sīquī ūū vehe

(Lc. 6.47-49; Mr. 1.22)

²⁴ Túsaá de ndācá nchivī jā jíinī tūhun cáhān ni de squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe jā ní nacani váha inī, de nī jaquīn dē vehe dē sīquī toto.

²⁵ De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tächī xēen, de nī nchindahá vehe űúcuán. Sochi nduú ní jícó cáva, chí sīquī toto yósō.

²⁶ De ndá nchivī jā jíinī tūhun cáhān ni de nduú squíncuu ji, cúu ji tá cúu iin tēe naā jā ní jaquīn dē vehe dē nūū űútín.

²⁷ De nī ncuun sāvī, de nī ndaa ndute yúte, de nī nquene tächī xēen, de nī nchindahá vehe űúcuán. De nī jícó cáva-ni, de nī naā ī-ni, ncachī Jesús jíin ndá ji.

²⁸ De tá nī jíinu nī ncāhān yā ndācá tūhun yáhá, de nchivī cuāhā űúcuán nī nsáhvi inī ji nī jíinī ji tūhun jā ní stéhēn yā.

²⁹ Chi nī stéhēn vāha yā nūū ji, chi maá yā cúu jā ndíso tíñú sīquī ndihi. De ndá tēe jā stéhēn ley janahán, nsūú súcuán stéhēn ndá dē.

8

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ndóho cuēhē stéhyū
(Mr. 1.40-45; Lc. 5.12-16)

¹ De nī nuu Jesús yucu ñúcuán, de cuāhā nchivī níquīn ji yā.

² De iin tēe ndóho cuēhē stéhyū, nī nquenda dē nūū yā. De nī jēcuīñi jítí dē nūū yā, de nī ncāhān dē jíin yā: Señor, jíin sá jā cuu sāhá ní jā nduvāha sá, de tú cúnī ní, ncachī dē.

³ De Jesús nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī nī nasāhá vāha nī ndóhó. De ná ndúvāha nú, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

⁴ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Mā cāchí cuitī nū nūū nī iin. Chi quihīn nū stéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāa Dios, tá cúu nūū ní ntatúnī Moisés janahán, tácuá cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā mozo capitán

(Lc. 7.1-10)

⁵ De nī nquivi Jesús ñuū Capernaum. De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān ndāhví dē jíin yā:

⁶ Señor, mozo sá cáá ji vehe sá, chi nī nduvehlé ji de ndóho ndasí ji, ncachī dē.

⁷ De nī ncāhān Jesús: Cōhōn de nasāhá vāha nī ji túsaá, ncachī yā.

⁸ De nī ncāhān capitán jíin yā: Señor, nduú cúñáhnú sá jā quihīn ní quivi ní vehe sá. Chi maá jā cāhān ní-ni, de ná ndúvāha-ni mozo sá.

⁹ Chi maá sá suni ndíso tíñú sá jā ní nsāhá ndá tēe cúñáhnú cā. De cúñáhnú sá nūū ndācá soldado sá. De tú cāhān sá jíin iin dē jā quihīn dē, de cuāhān dē. De tú cāhān sá jíin incā dē jā quiji dē, de quiji dē. De tú ndacu sá iin tíñu nūū mozo sá, de sáhá ji, ncachī dē.

¹⁰ De tá nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī nsāhvi inī yā. De nī ncāhān yā jíin ndá nchivī jā níquīn ji yā: Ndāā cāhān nī jíin ndá nú jā juni nación maá ó Israel nduú ní níhīn nī nī iin nchivī jā cándíja nīhin súcuán, tá cúu nūū cándíja tēe yáhá, vísō tēe incā nación jāa nduú jíin tūhun Yāa Dios cúu dē.

¹¹ De cāhān nī jíin ndá nú jā quiji cuāhā nchivī ichi nūū quēnda ncandīi jíin ichi nūū quēe ncandīi. De cundeē ji cajī ji stāa jíin Abraham jíin Isaac jíin Jacob nūū tátúnī Yāa Dios jondē andivī.

¹² Sochi sava nchivī nación Israel jā maá ji quivi nícu, sa tavā yā ji quihīn ji nūū neē, chi nduú ní ncándíja ji. De ñúcuán cuacu ji de nacayīhí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachī yā.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin tēe cúu capitán: Cuánohōn vehe nú, chi sāhá nī tá cúu nūū cándíja nú jā sáhá nī. De

mozo dē nī nduvāha ji-ni maá hora ñúcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chiso Pedro

(Mr. 1.29-31; Lc. 4.38-39)

14 De nī jēhēn Jesús vehe Pedro. De nī jinī yā naná chiso dē jā cáá ña yíhí quíji ña.

15 De nī ntiin yā ndahá ña, de nī nquee-ni quíji ña. De nī nacōo ña-ni, de nī nsāhá ña jā ní nchajī yā jíin ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī

(Mr. 1.32-34; Lc. 4.40-41)

16 De tá nī ncuaā de nī nquenda ndá nchivī jíin cuāhā nchivī jā ñúhún tächī inī. De nī ntavā yā ndá tächī cuāhān jíin tūhun jā cáhān yā-ni. De suni nī nasāhá vāha yā ndācá nchivī cūhū.

17 De súcuán nī ncuu tácu quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán: Maá yā nī ncandē ndācá nūu cuēhē jā ndóho ó, ncachī Isaías.

Tūhun nchivī jā cúnī jī cuniquīn jī yā

(Lc. 9.57-62)

18 De nī jinī Jesús jā ní jicó ndūu cuāhā nchivī yā. De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā jā ná yáha ndá dē jíin yā incā lado mar.

19 De iin tēe stēhēn ley janahán nī nquenda dē nūu yā, de nī ncāhān dē: Maestro, cuniquīn sá ní cōhōn ní-ni cúu nūu quíhīn ní, ncachī dē.

20 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Ndācá xúncuii chí íyó yavī cava tī, de ndá saā suni íyó tacā tī. Sochi maá nī, Yāa nī

nduu tēe, nduu nūu cūsūn ni, ncachī yā.

21 De incā tēe nī ncāhān dē jíin yā, de tēe scuáha jíin yā cúu dē: Señor, cundetū ní de ná quíchiyuhū sá tatá sá xihna cā. Sá de cuniquīn sá níhīn, ncachī dē.

22 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Cuniquīn nduhū ná cōhōn. De sndóo ndá ndīyi ná chūhū ndá cā ndīyi, chí ndīyi cúu ndá nchivī jāá nduú cándija, ncachī yā.

Jā ní jencuiñī tächī níhin jíin mar nī nsāhá yā

(Mr. 4.35-41; Lc. 8.22-25)

23 Ñúcuán de nī nguīvi Jesús inī barco, de ndá tēe scuáha jíin yā nī nguīvi dē cuāhān dē jíin yā.

24 De nūu mar nī jīquīhi iin tächī níhin, de nī scāa ndute mar, de nī nguīvi inī barco. De maá Jesús chí quíxīn yā.

25 De ndá tēe scuáha jíin yā nī sndóto dē yā, de nī ncāhān dē: Señor, scācu ní yóhó, chí quēe ó chíjin ndute, ncachī dē.

26 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndasí ndá nú? De nduú cándija níhin nú jā cācu nú sāhá nī, ncachī yā. Ñúcuán de nī nacuiñī yā, de nī ncāhān yā nūu tächī níhin jíin nūu mar. De nī ncuu nañíi-ni.

27 De nī nsāhvi inī ndá dē, de nī ncāhān dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá, jā jondē tächī níhin jíin mar jétáhvi jā cáhān dē? ncachī ndá dē.

Uū tēe Gadara jā ndóho tächī

(Mr. 5.1-20; Lc. 8.26-39)

28 De nī nquenda yā incā lado mar, maá región nchivī

Gadara. De ūū tēe nī nquee dē jondē nūū yíyuhū ndiŷi, nī jēcutáhán dē jíín yā. De ñúhún tächī inī dē, de sīquī jā xēēn ndasí ndá tächī, de ni iin nchivī nduú cúu yāha ji ichi ñúcuán.

²⁹ De nī ncana cóhó ndúū dē nī nsáhá tächī: ¿Nūcu vāji ní nūū sá, Jesús Sēhe Yāā Dios? ¿A vāji ní yáhá jā sndóho ní sáán jondē ncháha ca quenda maá quīvī? ncachī.

³⁰ De jondē jíca jacū ñúhún cuāhā quinī jítu tī.

³¹ De ndá tächī jā ñúhún inī ndúū tēe ñúcuán, nī ncāhān ndāhvī jíín yā: Tú tavā ní ndá sá, de cuāha ní tūhun jā quīvi sá inī ndá quinī ñúcuán, ncachī.

³² De nī ncāhān yā jíín: Cuáhán túsaá, ncachī yā. De nī nquee ndá tächī inī ndúū tēe ñúcuán, de nī nquīvi inī ndá quinī. De ndá quinī nī jinu tī de nī nincava tī iin yuhú cává, de nī nqueē tī ndute mar, de nī jíhī tī.

³³ De ndá tēe jíto tī nī jinu dē cuāhān dē jā ní nchūhú dē. De nī nquenda ndá dē ñuū, de nī ncachī tūhun dē ndá tiñu ñúcuán, nāsa nī ncuu jā ní nquee ndá tächī inī ndúū tēe ñúcuán.

³⁴ Sá de ndihi nchivī ñuū nī nquee ji cuāndēhé ji nūū iyó Jesús. De tá nī nquenda ji nūū iyó yā, de nī ncāhān ndāhvī ji jíín yā jā ná quee yā región ñúcuán quīhīn yā.

9

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé
(Mr. 2.1-12; Lc. 5.17-26)

¹ Ñúcuán de nī ndivi Jesús inī barco. De nī nayāha yā cuāhān yā incā lado mar, de nī nenda yā ñuū maá yā.

² De nī nquisiáha nchivī iin tēe nī nduvehlé nūū yā, yósō dē nūū iin camilla. De nī jinī Jesús jā cándíja ndá ji jā cuu nasáhá vāha yā tēe nī nduvehlé. De nī ncāhān yā jíín dē: Ndundeé inī nū lílū, chí ja nēe cáhnú inī ni nūū ndá cuāchi nū, ncachī yā.

³ Ñúcuán de jacū tēe stéhēn ley janahán, nī jani inī ndá dē síquī yā: Jā cáhān tēe yáhá sūcuán, de cáhān dē tūhun nāvāha jā quítī inī Yāā Dios.

⁴ De nī jinī Jesús jā sūcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jíín dē: ¿Nūcu jáni nēhén inī ndá nū jā cáhān ni tūhun nāvāha?

⁵ Jā ndúū tūhun yáhá, ¿ní iin cúu jā víjín cā? ¿A jā cāhān ni jíín tēe cúhū: Ja nēe cáhnú inī ni nūū ndācá cuāchi nū? ¿A víjín cā jā cāhān ni: Nacōo de caca nū, chí ja nī nduvāha nū, cachī ni?

⁶ De mitan de ná stéhēn ni jā maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndíso tíñú nī inī ñayívi yáhá jā cune cáhnú inī ni nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jíín tēe nī nduvehlé: Nacōo de naquehen nū camilla nū de quīnohōn nū vehe nū, ncachī yā.

⁷ Ñúcuán de nī nacōo dē-ni, de cuānohōn dē vehe dē.

⁸ De tá nī jinī ndá nchivī jā sūcuán nī nsáhá yā, de nī nchūhú ji. De nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios jā sūcuán nī jēhe yā poder nūū

iin tēe jā cuu nasāhá vāha dē nchivī, cáchī ji.

Jā ní ncana yā Mateo
(Mr. 2.13-17; Lc. 5.27-32)

9 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā. De nī jinī yā nūu iin tēe nání Mateo, ndēē dē nūu nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jíin dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn. De nī nacuiñī dē, de cuāhān dē jíin yā.

10 Ñúcuán de nī jēhēn yā nī nchajī yā stāa vehe dē. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe jā sáhá cuāchi, suni ndēē ndá dē yájī dē stāa jíin Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

11 De ndá tēe grupo fariseo nī jinī dē, de nī ncāhān dē jíin ndá tēe scuáha jíin yā: ¿Nūcu yájī maestro nū jíin ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

12 De nī jini Jesús, de nī ncāhān yātá yā jíin ndá dē: Ndá nchivī íyó vāha, nduú jíni ñúhún ji tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jíni ñúhún.

13 Cuáhán ndá nú túsaá, de nacani inī nū nā cuá cúu jā cáhān tūhun yáhá jā yósō nūu tutū īi: Cúnī ni jā cundáhvī inī ndá nú táhán nú, nsūú jā sōcō nū ndá quiti nūu ni, ncachī Yāa Dios jondē janahán. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu tá cúu nchivī íyó vāha, chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nacani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē yā
sīquī jā conditē inī

(Mr. 2.18-22; Lc. 5.33-39)

14 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin Juan tēe scuénduté, nī nquenda dē nūu Jesús. De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Sāán jíin ndá tēe fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī ndá sá nūu Yāa Dios. De ndá tēe scuáha jíin maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē sūcuán?

15 De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A cuu conditē inī ndá dē juni íyó cā ni jíin dē? ¿A cuu cucuécá inī nchivī jā íyó vico tándāhá juni ndēē tēe tándāhá jíin ji? Sochi quiji quīvī jā cujiyo tēe tándāhá, de quīvī ñúcuán chi conditē inī ji.

16 De nī ncāhān yā ūu tūhun yátá sīquī jāá nduú quétáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jíin ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jeé nūu iin sahma túhú. Chi tú sūcuán de ndiyi pedazo jeé de tēhndē cā jā túhú, de cundícā cā nūu tēhndē.

17 De ni nduú chúhun vino jeé inī ñii túhú. Chi tú sūcuán de ndātā ñii, de naā vino jíin ñii. Chi sa cánuú jā chuhun ji vino jeé inī ñii jéé, de sūcuán de quendōo vāha ndúu, ncachī yā.

Tūhun sēhe síhí Jairo jíin
ñahan jā ní nquehé sahma yā

(Mr. 5.21-43; Lc. 8.40-56)

18 De juni cáhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de iin tēe cúñáhnú nūu nchivī hebreo nī nquenda dē nūu yā. De nī jēcuiñī jíitī dē nūu yā, de nī ncāhān dē: Sēhe síhí sá, cáta

nī jīhī ji. De á mā cóhōn de tee ní ndahá ní ji, de natecū ji, ncachī dē.

19 De nī nacuiñi Jesús, de cuāhān yā jíin dē, de suni cuāhān ndá tēe scuáha jíin yā.

20 De māhñú ndá nchivī jā cuāhān jíin yā nī nquenda iin ñahan cūhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuiyā ndóho ña cuēhē játi nīñi ña. De nī nquenda ña ichi chátā yā, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā.

21 Chi nī jani inī ña: Vísō sahma yā ná nihīn ni quehé nī, de nduvāha nī.

22 De nī jicó cóto Jesús, de nī jinī yā nūū ña, de nī ncāhān yā: Ná ndúndéé inī nū tíhī. Chi nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nú, ncachī yā. De nī nduvāha ña maá hora ñúcuán-ni.

23 De tá nī nquenda Jesús vehe tēe cúñáhnú, de nī jinī yā nūū ndá tēe cúu músico jā quíchuhū dē ndīyi, jíin nūū nchivī cuāhā, jácu cóhó ji.

24 De nī ncāhān yā jíin ji: Cuijiyo ndá nú, chi ñahan lúlí ñúcuán nduú ní jīhī ji, chi quíxīn ji-ni, ncachī yā. De nī jācū catá ndá ji jā ní ncāhān yā, chi jíin ji jā ní jīhī sūchí ñúcuán.

25 De nī ntavā yā ndá nchivī cuāhā, de nī nquēvi yā inī vehe. De nī ntiin yā ndahá ñahan lúlí ñúcuán, de nī natecū ji, de nī nacuiñi ji-ni.

26 De níi región ñúcuán nī jītē nuu tūhun tíñu ñáhnú jā ní nsāhá yā.

Jā ní nasāhá vāha yā ūū tēe cuáá

27 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā. De ūū tēe cuáá cuāhān dē yātā yā, de cána jee dē: Maá ní jā cúu ní Sēhe tatā David, cundáhvi inī ní sāán vii, ncachī dē.

28 De tá nī nquenda yā vehe, de nī nquenda ndúū tēe cuáá ñúcuán nūū yā. De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A cándíja ndúū nū jā cuu nacune nī tīnūú nú? ncachī yā. De nī ncachī ndúū dē: Cándíja sá Señor, ncachī dē.

29 Ñúcuán de nī ntee yā ndahá yā tīnūú ndúū dē, de nī ncāhān yā: Ná sáhá nī tá cúu nūū cándíja ndúū nū, ncachī yā.

30 De nī nune-ni tīnūú ndúū dē. De Jesús nī ncāhān nihīn yā jíin dē: Mā cāchí cuitī nū nūū ni iin, ncachī yā.

31 Sochi tá nī nquee ndúū dē, de nī scútē nuu dē tūhun níi región ñúcuán jā sūcuán nī nsāhá yā ndúū dē.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe ñíhín

32 De tá nī nquee ndúū tēe ñúcuán cuāhān dē, de nī nquenda ndá nchivī jíin iin tēe ñíhín jā ñúhún tāchī inī dē.

33 De nī ntavā yā tāchī cuāhān. De tēe ñíhín nī nacahān dē. De nī nsāhvi inī nchivī nī jinī ji, de nī ncāhān ndá ji: Ncháha ca cunī cuitī ō ni iin tíñu sūcuán inī nación Israel, ncachī ji.

34 Sochi ndá tēe grupo fariseo chi nī ncāhān dē: Tēe yáhá chi távā dē tāchī jíin fuerza maá tāchī cúñáhnú cā, ncachī dē.

Jā cúndáhvī inī yā nchivī cuāhā

³⁵ De nī jica nuu Jesús ndācá ñuū jíin rancho, de nī stéhēn yā tūhun inī ndācá vehe īī sinagoga. De nī nacani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios. De nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū nā-ni cuēhē ndóho ji.

³⁶ De nī ncundáhvī inī yā nī ndēhé yā ndá nchivī cuāhā ñúcuán. Chi ndóho ndá ji de cúcuécá inī ji, chi cúu ji tá cúu tīcāchí jāá nduú jētohō tī, chi nduú níquīn ji Yāā jā cúu jētohō ji.

³⁷ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Nchivī yáhá cúu ji tá cúu trigo jā tēhndē, de ndāā jā cuāhā cúu, de tēe quehndē chi jacū dē-ni cúu.

³⁸ Túsaá de cācān táhvī ndá nú nūū maá jētohō nú Yāā Dios jā ná tētíñú yā cuāhā tēe quehndē dē trigo, de suu cúu jā nacani dē tūhun yā nūū nchivī, ncachī yā.

10

Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe apóstol

(Mr. 3.13-19; Lc. 6.12-16)

¹ Ñúcuán de nī ncana yā ūxī ūū tēe jā scuáha dē jíin yā. De nī jēhe yā poder nūū ndá dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī, jíin jā nasāhá vāha dē nchivī cúhū ndācá nūū cuēhē.

² De yáhá cúu sívī ndihúxī ūū tēe apóstol: Tēe xíhna ñúhún cúu Simón jā suni nání Pedro, jíin ñānī dē Andrés. De ūū cā dē cúu sēhe Zebedeo, de nání dē Jacobo jíin Juan.

³ Ñúcuán de Felipe, Bartolomé, Tomás, Mateo tēe nī stútú xūhún renta, Jacobo sēhe Alfeo, jíin Lebeo jā suni nání Tadeo,

⁴ jíin Simón tēe grupo cananista, jíin Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

Jā ní ntají yā ndihúxī ūū dē cuānacani dē tūhun
(Mr. 6.7-13; Lc. 9.1-6)

⁵ De nī ntají Jesús ndihúxī ūū tēe yáhá jā quíhīn dē. De nī ndacu yā tiñu nūū dē nāsa sáhá dē: Mā quíhīn ndá nú nūū nchivī jāá nsuú nchivī maá ó hebreo cúu, de ni mā quívi nú ndācá ñuū nchivī Samaria.

⁶ Chi nūū maá-ni nchivī nación maá ó Israel quíhīn ndá nú, chi cúu ji tá cúu tīcāchí jā ní nsana.

⁷ De jā quíhīn ndá nú de suha nacani nú tūhun: Ja nī ncuñatin Yāā ndēe andiví jā tatúnī yā nūū nū, cachī nū.

⁸ De nasāhá vāha nú nchivī ndóho cuēhē stéhyū jíin jā ndóho ndá cā cuēhē, de nastécū nū ndīyi, de tavā nū tāchī inī nchivī. De súcuán-ni nī ntají nī poder nūū ndá nú jā sáhá nú, de suni súcuán-ni nasāhá nú jíin ndá ji.

⁹ De mā cuísó nú xūhún oro ni xūhún plata ni xūhún cuáchí.

¹⁰ De ni mā cuísó nú ñunu stáá cají nū ichi, ni incā camisa, ni nījān, ni garrote. Chi síquī tiñu jā nācani ndá nú tūhun nūū nchivī, de cánuú jā coto ji ndóhó.

¹¹ De nā-ni ñuū á rancho tá quenda ndá nú, de ñúcuán nducú nú iin nchivī vāha,

de cundeē nū vehe ji jondē quīhīn tucu nū.

¹² De tá quīvi nú vehe nchivī ñúcuán, de cāhān nū jā ná quīji tūhun ndeé tūhun sī inī nū ji.

¹³ De tú nchivī vāha cúu ji, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū ná quéndōo sīquī ji. De tú nsūú nchivī vāha cúu ji, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū mā quéndōo sīquī ji.

¹⁴ De tú iyó nchivī jāá nduú jétáhvī ji ndóhó, de ni nduú cúnī ji cunini ji tūhun cāhān nū, túsaá de quee nú vehe ñúcuán á ñuū ñúcuán, de scóyo nú tīcāchāā jēhē nū, chí suu cúu jā stéhēn nū jā iyó cuāchi ji jāá nduú ní jétáhvī ji.

¹⁵ De ndāā cāhān ni jíin ndá nú jā quīvi juicio de xēen cā coo castigo sīquī ndá ñuū jā sáhá súcuán nsūú cā sīquī ñuū Sodoma jíin ñuū Gomorra nū ní nsáhá ndasí nchivī cuāchi.

Sīquī jā cunī ūhvī nchivī ndá dē

(Lc. 12.11-12)

¹⁶ Cūndēhé ndá nú, chí tetiñú nī ndóhó quīhīn nū tá cúu tīcāchí māhñú yīhī. Túsaá de coo listo nū tá cúu cōo, de coo vitá inī nū tá cúu paloma.

¹⁷ De coto ndá nú maá nú nū nchivī, chí quenda quīvi jā quīsíaha ji ndá nú nū junta, de inī ndá vehe ī sinagoga canī ji ndá nú.

¹⁸ De suni jondē nū ndá gobernador jíin ndá rey quīnasiáha ji ndóhó jā sīquī nduhū. De súcuán de nune ichi jā nacani nú tūhun nī nū

ndá dē jíin nū nchivī ndācá nación jāá nduú jíin tūhun Yāā Dios.

¹⁹ De tá nī nsiáha ji ndóhó nū ndá tēe ñúcuán, de mā nácani ndasí inī nū nāsa cāhān nū. Chí maá hora ñúcuán de maá yā stéhēn nū nū nāsa cāhān nū.

²⁰ Chí nsūú ndá maá nú cúu jā cāhān, chí Espíritu maá Tatá nú cúu jā cāhān jíin yuhú nú.

²¹ De sava nchivī jāá nduú cándija, nastúu ji ñanī ji jā ná cúu. De tatá nastúu sēhe. De sēhe nenda sīquī tatá jíin naná jā ná cúu.

²² De ndihi nchivī quītī inī ji nū nū jā sīquī nduhū. Sochi nchivī jā cuiñi nihin jondē jíinu tūndóhó, nchivī ñúcuán chí cācu ánō ji.

²³ De tú iin ñuū jíin ūhvī ji ndóhó, de cunu nú quīhīn nū incā ñuū. Chí ndāā cāhān nī jíin nú jā jondē ncháha ca caca nuu nú ndihi ñuū nación maá ó Israel, de nenda-ni maá nī, Yāā nī nduu tēe.

²⁴ Iin tēe scuáha, nduú cúñáhnú cā dē nsūú maestro dē. De nī tēe cúu mozo, nduú cúñáhnú cā dē nsūú patrón dē.

²⁵ Chí tēe scuáha, tá cúu nū ndóho maestro dē, suni súcuán cundoho nahñí dē, de tēe cúu mozo suni cundoho dē tá cúu nū ndóho patrón dē. Túsaá de tú nduhū cāhān ndá ji jā Satanás cúu nī, de nā oncā cúu ndá ndóhó jā má cāhān ji jā cúu nú Satanás.

Jā ní ncachī yā ní iin cúu jā cuyūhú ó

(Lc. 12.2-7)

26 Túsaá de mā cūyūhú ndá nú jā sāhá nchivī ndóhó. Chi ndācá tūhun jā cāhān yuhū ji mā quéndōo yuhū cuitī, chi ndihī natūu nijīn, de cunī nchivī.

27 Ndá tūhun jā ní ncāhān ni jīn nú jāá nduú ní jīnī nchivī, nacachī tūhun cájī nú nūu ji. De tūhun jā ní nacani yuhū ni nūu nū, nacani jee nú yātā ndācá vehe.

28 De mā cūyūhú ndá nú nchivī jā cahñī ji yiqui cúñu nú, chí mā cūú cahñī ji ánō nū. Chi sa jā cūyūhú nú cúu jā má stívī nú nūu Yāa Dios, chí cuu stánū tāhvī yā ndóhó jā quīvi ánō nū jīn yiqui cúñu nú infierno.

29 De ndá saā chí nduú yāhvi ndéē tī, chí jondē ūū tī jā iin xūhún lúlí. De ni iin tī nduú níncava tī nūu ñūhún de tú nduú jéhe Tatá nú tūhun, chí jíto yā tī.

30 De nā oncā cúu ndá máá nú, chí jondē ndihī ixi xínī nū ja nī ncahvi yā.

31 Túsaá de mā cūyūhú ndá nú, chí cánuú ndasí cā ndá máá nú nūu yā nsūú cā cuāhā ndá saā.

Nchivī jā jétúhún ji Jesu-cristo nūu incā nchivī
(Lc. 12.8-9)

32 De ndācá nchivī jā cuetúhún nduhū nūu incā nchivī, suni sūcuán cuetúhún nī ji nūu Tatá nī, Yāa ndéē andivī.

33 De ndācá nchivī jā má cuetúhún nduhū nūu incā nchivī, suni sūcuán mā cuetúhún nī ji nūu Tatá nī, Yāa ndéē andivī.

Jā síquī Jesús de cusín inī nchivī

(Lc. 12.51-53; 14.26-27)

34 Mā cānī inī ndá nú jā vāji nī jā cundeē mānī nchivī ñayivī. Nduú vāji nī jā cundeē mānī nchivī, chí sa canāá ji jā síquī nduhū.

35 Chi jā síquī nduhū de cusín inī sēhe yīi jīn tatá, de sēhe síhī jīn naná, de sēhe jānú jīn naná chíso.

36 Chi ndācá nchivī jā candíja nduhū, chí maá táhán vehe ji cúu jā quītī inī nūu ji.

37 De tú ní iin nchivī mānī cā ji jīn tatá ji á naná ji nsūú cā nduhū, de nsūú nchivī vāha cúu ji jā cuniquīn ji nduhū. De tú ní iin nchivī mānī cā ji jīn sēhe yīi ji á sēhe síhī ji nsūú cā nduhū, de suni nsūú nchivī vāha cúu ji jā cuniquīn ji nduhū.

38 De nā-ni nchivī tú nduú jéhe ji tūhun jā cundoho ji tūndóhó vísō jondē cuū ji jā síquī jā cuniquīn ji nduhū, de nsūú nchivī vāha cúu ji jā cuniquīn ji nduhū.

39 De tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūu tūndóhó jā quiji nūu ji jā síquī nduhū, túsaá de tātū tāhvī ji ní cānī. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji jā síquī nduhū, sochi cutecū ji ní cānī.

Jā íyō tāhvī ō nūu Yāa Dios
(Mr. 9.41)

40 De nchivī jā jétáhvī ndá ndóhó, túsaá de nduhū jétáhvī ji. De nchivī jā jétáhvī nduhū, jétáhvī ji Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī.

41 Tú nā-ni nchivī cuetáhvī ji iin tēe nācani tūhun Yāa

Dios, sīquī jā jíca dē tiñu Yāā Dios, túsaá de inuú-ni coo tāhvī ji nūū Yāā Dios jíín tēe nácani tūhun yā. De tú nā-ni nchivī cuetáhvī ji iin tēe ndāā, sīquī jā tēe ndāā cúu dē, túsaá de inuú-ni coo tāhvī ji nūū Yāā Dios jíín tēe ndāā.

42 De tú ní nchivī cuāha ji vísō iin ñajin ndute víjin coho iin sūchí yáhá, sīquī jā cúu ji sūchí cándíja nduhū, de jāndāā ndija cúu jā nīhīn ji tāhvī ji, ncachī yā.

11

Jā ní ntají Juan ūū tēe nūū yā

(Lc. 7.18-35)

1 De tá nī jīnu nī ndacu Jesús tiñu nūū ndihúxī ūū tēe scuáha jíín yā, de nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā jā stéhēn yā de nácani yā tūhun ndá ñuū región ñúcuán.

2 De yíhī Juan vecāa. De nī nīhīn dē tūhun ndācá tiñu jā sáhá Cristo. De nī ntají dē ūū tēe jā scuáha jíín dē,

3 cuācātūhún dē yā: ¿A maá ní cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiji, á cundetū ó incā tēe jā quiji? ncachī dē.

4 De nī ncāhān yā jíín dē: Cuāhán de cachī tūhun ndúū nū nūū Juan ndācá tiñu jíín nū jíín tūhun jíini nú.

5 De cachī nū jā nchivī cuāá núne tīnūū jí, de nchivī cojo nácaca jí, de nchivī ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha jí, de nchivī sōhó núne sōho jí, de nchivī jíhī nátecū jí sáhá nī. De suni nácani nī tūhun nūū nchivī ndāhvī jā scácu Yāā Dios ánō jí.

6 De nācā ndetū tēe jā má nácani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Súcuán cachī nū nūū Juan, ncachī yā jíín ndúū dē.

7 De tá cuāhān ndúū tēe ñúcuán, de nī nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun Juan jíín nchivī: ¿Nā cuá cúu jā ní jēndéhé ndá nú jondē nūū ñuhun tíhá? ¿A iin tēe jáni iin jáni ūū inī jā cúu tá cúu itē jā cándā sáhá tāchī?

8 De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndéhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe jā cúni cuñáhnú jā ñúhún sahma fino? Nduú, chí jíni ndá nú jā tēe ñúhún sahma fino, ní maá-ni inī vehe rey ndēē ndá dē.

9 ¿De nā cuá cúu jā ní jēndéhé ndá nú túsaá? ¿A iin tēe nácani tūhun Yāā Dios? Cáhān nī jíín ndá nú jā suu nī jēndéhé nú, de cúñáhnú cā Juan yáhá nsūú cā ndá cā tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios.

10 Chi tūhun Juan cúu jā yósō nūū tutū ī:

Tají nī tēe nacani tūhun nī,
coşō nūū dē ichi núú
Cristo,

tácua coo tūha nchivī jā
quenda yā.

Ncachī Yāā Dios, cáchī tutū.

11 De ndāā cáhān nī jíín nú jā inī ñayiví yáhá cúñáhnú cā Juan tēe scuénduté nsūú cā ndá cā tēe jā ní īyo inī ñayiví. De vísō súcuán de ndācá nchivī jā núu cā inī ñuū nūū tátúnī Yāā andiví, cúñáhnú cā jíi nsūú cā Juan.

12 De jondē quiví jā ní nquenda Juan tēe scuénduté, de jondē mitan, chí ndúcú ndēē ndá nchivī jā quiví jíi

ñuū nūū tátúnī Yāā andiví. De jondē nchivī xēēn ndúcú ndéē ji sīquī.

¹³ Chi jondē ncháha ca quiji Juan, de nī iyo maá tutū ley Moisés, jíin ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios. De nī ncachī tūhun ndá nāsa coo jā tátúnī Yāā Dios.

¹⁴ De nī ncāhān ndá jā ndiji Elías. De tú cúnī ndá nú cuetáhvi nú tūhun, de suu cúu jā vāji Juan, chi suu dē cúu tá cúu Elías jā ní ncachī tutū jā ndiji.

¹⁵ Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú.

¹⁶ Yáhá cáchī ni iin tūhun yátá tácuca cunī ndá nú nāsa cúu nchivī tiempo mitan. Cúu ji tá cúu ndá sūchí lúli jā ndéē ji nūū yáhvi cásiquí ji. De cána jee ji nūū táhán ji:

¹⁷ Nī ntivī ndá nī tūyōó nūū ndá nú, de nduú ní jíta jéhé nú. De nī jita ndá nī yāā jā cuécá jíta, de nduú ní jácu nú, cáchī ndá ji. De tá cúu ndá sūchí lúli ñúcuán jāá nduú ní jétahān inī ji ni iin ni incā, súcuán cúu nchivī tiempo mitan.

¹⁸ Chi nī nquiji Juan de cuāhā vuelta nī iyo nditē inī dē, nduú ní nchājī dē ni nduú ní jíhi dē. De nduú ní jétahān inī ndá nú, chi nī ncāhān nū jā ñúhún tächī inī dē.

¹⁹ De nī nquenda maá nī, Yāā nī nduu tēe, de yājī ni jíhi nī, de suni nduú jétahān inī ndá nú, de scāa nú cā chi cáhān nū jā maá-ni jā yājī ni jíhi nī vino. De quétáhán nī jíin ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi, cáchī nū. De tú cúndíchí iin tēe

jíin tūhun Yāā Dios, de jíin tiñu sáhá dē de natūu jā tēe ndíchí cúu dē, ncachī yā.

Jā ní ncāhān xēēn yā nūū sava ñuū nñin inī (Lc. 10.13-15)

²⁰ Ñúcuán de nī nquijéhé yā cáhān xēēn yā nūū ndácá ñuū nūū ní nsáhá yā cuāhā tiñu ñáhnú, chi nduú ní nacani inī ndá ji jā sndóo ji cuāchi ji. De nī ncāhān yā:

²¹ Nācā xēēn cundoho ndá nú, nchivī ñuū Corazín. De nācā xēēn cundoho nú, nchivī ñuū Betsaida. Chi tú inī ñuū Tiro jíin ñuū Sidón ní nsáhá nī tiñu ñáhnú jā ní nsáhá nī inī ñuū maá nú, de ñamā nacani inī nchivī ñuū ñúcuán jā sndóo ji cuāchi ji nícu. De sáhá ji seña jā stéhēn jā nacani inī ji sīquī cuāchi ji, chi cūhun ji sahama túun de chihī ji yāā xīnī ji nícu.

²² Túsaá de cáhān ni jíin ndá nú jā quivī quiji juicio, de xēēn cā coo castigo sīquī ndá nú nsūú cā jā coo sīquī ñuū Tiro jíin ñuū Sidón.

²³ De ndá ndóhó nchivī ñuū Capernaum, ¿á jáni inī ndá nú jā cúñáhnú nú tá cúu iin jā cáa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa nuu nú jondē lugar nūū íyó ndá ánō ndīyi. Chi tú inī ñuū Sodoma ní nsáhá nī tiñu ñáhnú jā ní nsáhá nī nūū maá nú, de coo ñuū ñúcuán jondē mitan nícu.

²⁴ Túsaá de cáhān ni jíin ndá nú jā quivī juicio de xēēn cā coo castigo sīquī ndá nú nsūú cā jā coo sīquī nchivī ñuū Sodoma, ncachī yā.

*Nehēn nūū ni de natātú nú,
ncachīyā*

(Lc. 10.21-22)

²⁵ De suni quīvī űūcuán nī ncāhān Jesús: Ná cútahvī sá nūū ní Tatá, jā cúu ní Jētohō andivī jīn űayīvī. Chi nī jasī ní ndācá tūhun ndíchí ní, jā má cūnī nchivī ndíchí jīn nchivī tūha cuenta űayīvī yáhá. De nī stéhēn ní nūū ndá nchivī jā cúu tá cúu sūchí lúfí.

²⁶ Chi sūcuán nī jētahān inī ní Tatá, ncachī yā.

²⁷ De nī ncāhān cā yā: Ndivī nī jēhe Tatá nī nūū ni. De nduú jīnī ndá nchivī ní iin cúu nduhū, Sēhe Yāā Dios, chi maá-ni Tatá nī cúu jā jīnī yā nduhū. De ni nduú jīnī nchivī nāsa Yāā cúu maá Tatá, chi maá-ni Sēhe cúu jā jīnī. De íyó nchivī jā cūnī maá Sēhe stéhēn yā nūū ji nāsa Yāā cúu Tatá yā, de maá ji suni cunī ji.

²⁸ Ndācá nú jā ní ncuitá nú jīnī ndācá tiñu jīnī ley jā vījín sáhá jīnī nú, nehēn de quīvī nú ndahá nī, de natātú nú sáhá nī.

²⁹ Quīvī nú nūū tiñu jā ndácu maá nī, de scuáha nú cuu nú tá cúu nūū íyó maá nī. Chi vitá inī ni de nduú sáhá űáhnú nī maá nī. De sūcuán de natātú nú jīnī ánō nū sáhá nī.

³⁰ Chi nduú vījín jā squíncuu nú nūū ni, de ni nduú vēe tiñu jā ndácu nī, ncachī yā.

12

*Jā ní jehndē ndá dē xīnī
trigo quīvī nátātú*

(Mr. 2.23-28; Lc. 6.1-5)

¹ De iin quīvī nátātú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū

cáa trigo. De tēe scuáha jīnī yā, cócon ndá dē. De nī nquijéhé ndá dē jēhndē dē xīnī trigo yájī dē.

² De nī jinī ndá tēe fariseo, de nī ncāhān dē jīnī yā: Cūndēhé chi ndá tēe scuáha jīnī nú sáhá dē tiñu jāā nduú vāha jā sáhá ó quīvī nátātú, cáchī ley Moisés.

³ De nī ncāhān maá yā jīnī dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David, iin quīvī jā ní jīhī dē sōco jīnī ndá tēe jā ní íyo jīnī dē?

⁴ De nī nquīvī dē inī vehe Yāā Dios. De nī nchajī dē pan ī jā yósō nijīn nūū Yāā Dios. De nduú nā ley jā cajī dē, ni ndá tēe íyó jīnī dē, chi maá-ni sūtū cúu jā yájī. De vísō sūcuán de nduú nā cuāchi ní íyo sīquī dē.

⁵ ¿De á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū ley Moisés, nāsa sátīñú ndá sūtū inī templo, vísō quīvī nátātú cúu? De nduú nā cuāchi íyó sīquī dē, vísō quīvī nátātú sátīñú ndá dē tiñu jā cúu dē sūtū.

⁶ De cáhān ni jīnī ndá nú jā maá nī jā íyó nī yáhá, cūñáhnú cā ni nsūú cā templo.

⁷ De nduú jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū ī jā ní ncāhān Yāā Dios: Jā cūnī cā ni cúu jā cundáhvi inī nū táhān nú, nsūú cā jā sōcō nū quiti nūū ni, ncachī yā. De tú ní jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá, de mā cáhān nū sūcuán sīquī ndá tēe jāā nduú nā cuāchi nícu.

⁸ Chi nduhū, Yāā nī nduú tēe, maá nī cúu jā tátūnī sīquī

nāsa sāhá nchivī quīvī nátátú,
ncachī yā.

*Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī
ndahá*

(Mr. 3.1-6; Lc. 6.6-11)

⁹ Ńúcuán de cuāhān Jesús,
de nī nquīvi yā inī vehe ī sin-
agoga.

¹⁰ De Ńúcuán íyó iin tēe jā
ní nchīchī iin ndahá dē. De
cúnī ndá tēe grupo fariseo jā
nīhīn dē cuāchi sīquī yā, de nī
jīcā tūhún dē yā: ¿A íyó ley
jā cuu nasāhá vāha ó nchivī
cúhū quīvī nátátú? ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān yā jín dē:
¿Ní iin nú, de tú névāha nú
iin tīcāchí, de tú nincava tī iin
yavī quīvī nátátú, de á nduú
jéhēn nū natavā nū tī, á naá
cúu?

¹² ¿De á nduú cánuú ndasí
cā iin tēe nsūú cá iin tīcāchí?
Túsaá de vātu-ni jā sāhá ó tiñu
váha quīvī nátátú, ncachī yā.

¹³ Ńúcuán de nī ncāhān yā
jín tēe jā ní nchīchī ndahá:
Scáā ndahá nú, ncachī yā. De
nī scáā dē, de nī nduvāha-ni tá
cúu nūú íyó incá.

¹⁴ Ńúcuán de nī nquee
ndá tēe grupo fariseo, de nī
natúhún ndá dē sīquī Jesús,
nāsa cahñī dē yā.

*Tūhun Jesús jā ní ncāhān
Isaías jondē janahán*

¹⁵ De nī jini Jesús jā súcuán
jáni inī ndá dē, de nī nquee yā
ñúcuán cuāhān yā. De cuāhā
nchivī níquīn jī yā. De nī
nasāhá vāha yā ndihi nchivī
cúhū.

¹⁶ De nī ndacu yā nūú ndá jī
jā má stúu jī yā.

¹⁷ De súcuán nī ncuu tácu
quee ndāā tūhun jā ní nacani

Isaías jondē janahán, jā
súcuán nī ncāhān Yāā Dios:

¹⁸ Yáhá cúu mozo ní jā ní jani
nī,

de māñī ni jín yā, de cúsiī inī
ni jín yā.

De cuāha nī Espíritu ni coo jín
yā.

De maá yā sāhá ndāā tiñu
nchivī ndācá nación.

¹⁹ Mā tétáhán yā, ní mā cāná
jee yā,

de ní mā cáhān jee yā ichi jā
cuni nchivī.

²⁰ Mā sāhá xēen yā jín nchivī
jā ní ncunīhin tūndóhó
sīquī,

ni mā snāā yā nchivī jā iin
lulī-ni cándija.

Chi cuñáhnú yā sīquī ndihi, de
ndāā tatúnī yā.

²¹ De nchivī ndācá nación
cuhun inī jī jā scácu yā
jī.

Ncachī Yāā Dios, ncachī Isaías
jondē janahán.

*Jā ní ncāhān ndá dē jā
sátíñu yā jín fuerza Satanás*

(Mr. 3.19-30; Lc. 11.14-23;
12.10)

²² Ńúcuán de nī nquisiáha
ndá jī nūú yā iin tēe cuáá
ñíhín, chí ñúhún tächī inī dē.
De nī nasāhá vāha yā dē. De nī
ndunijīn tīnūú dē, de nī nac-
ahān dē.

²³ De ndihi nchivī cuāhā nī
nsāhvi inī jī ndéhé jī, de nī
ncāhān jī: ¿A tēe yáhá cúu jā ní
ncāhān Yāā Dios jā cacu nūú
tatā David? ncachī jī.

²⁴ De ndá tēe grupo fariseo,
nī jini dē jā súcuán cáhān jī.
De nī ncāhān ndá dē; Tēe
yáhá mā cúu tavā dē ndá tächī
de tú mā sāhá dē jín fuerza

Satanás jā cūñáhnú nūū ndá tāchī, ncachī dē.

²⁵ De Jesús nī jinī yā jā sūcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: Ndācá nación jā sáhá síin maá de cánāá maá, túsaa de snāā tāhān maá. De tú iin ñuū á iin vehe sáhá síin maá de cánāá maá, de mā cūū cā cundeē cāhnú.

²⁶ De saá-ni Satanás tú tavā táhān tāchī, túsaa de sáhá síin maá. ¿De nāsa cuiñi ñihin Satanás jā ndacu nūū táhān túsaa?

²⁷ Chi cāhān ndá nú jā jín fuerza Satanás távā ni ndá tāchī. De tú sūcuán cūū de ndá nchivī jā scuāha jín ndá nú, ¿nā jín fuerza távā maá ji tāchī, jáni inī nū? Túsaa de ndá máá ji cachī jā ní stívī ndasí nú jā ní ncāhān nū jā távā ni tāchī jín fuerza Satanás.

²⁸ De nduú chi sa jín Espíritu Yāā Dios cūū jā távā ni tāchī. Túsaa de ja ndéē Yāā Dios māhñú ndá nú jā tátúnī yā.

²⁹ ¿Chi nāsa cuu quīvi iin tēe inī vehe tēe ndacuī jā sacuíhná dē ndatiñú? Chi cánuú jā xihna cā cuhñi dē tēe ndacuī, sá de cuu sacuíhná dē ndatiñú tēe ñúcuán. De suni sūcuán cūū jā júhñi ni Satanás de távā ni tāchī.

³⁰ De nchivī jāá nduú iyó māñi jín nī, túsaa de jínī ūhvī ji nduhū. De nchivī jāá nduú nástútú jín nī, túsaa de sa scútē nuu ji nchivī jā vají nūū ni.

³¹ Jā ñúcuán cāhān ni jín ndá nú: Iyó modo jā coo tūhun cāhnú inī nūū ndācá

cuāchi jā sáhá nchivī, jín nūū ndācá tūhun nēhén jā cāhān ji. Sochi tú cāhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, de mā cūne cāhnú inī Yāā Dios nūū ji.

³² De tú nā-ni nchivī cāhān ji sīquī nduhū, Yāā ni nduu tēe, cuu cune cāhnú inī Yāā Dios nūū ji. Sochi tú nā-ni nchivī cāhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, mā cūne cāhnú inī Yāā Dios nūū ji, ni ñayīvi yáhá, ni tiempo jā quiji.

Tūhun ñutun váha jín ñutun cānēhén
(Mt. 7.17-20; Lc. 6.43-45)

³³ Tú iin ñutun váha, de váha jāvíxī, de tú iin ñutun cānēhén, de suni cānēhén jāvíxī. Chi jín jāvíxī de jínī ō nāsa ñutun cūū. De suni sūcuán cūū nchivī.

³⁴ Va sēhe cōō cūū ndá nú, chi xēen nū tá cūū cōō. ¿Nāsa cuu cāhān nū tūhun váha, chi nchivī nēhén cūū ndá nú? Chi ndihi nāsa jáni inī ánō nchivī, de cúsá ñúcuán cāhān ji.

³⁵ Tēe váha cāhān dē tūhun váha, chi iyó ndāā ánō dē. De tēe nēhén cāhān dē tūhun nēhén, chi cānēhén ánō dē.

³⁶ De cāhān ni jín ndá nú jā ndācá nā-ni tūhun jā cāhān nchivī, nacuāha ji cuenta ndá tūhun ñúcuán quīvi quiji juicio.

³⁷ Chi jín tūhun jā ní ncāhān nū de sáhá ndāā yā sīquī nū, á jā quendōo ndāā nū á jā cundeē cuāchi sīquī nū, ncachī yā.

Jā ní jīcān ndá nchivī jāá nduú cándija iin tiñu ñáhnú
(Mr. 8.12; Lc. 11.29-32)

³⁸ Ñúcuán de jacū tēe grupo fariseo jín tēe stēhén ley janahán, nī ncāhān dē jín yā:

Maestro, cúnī ndá sá jā sáhá ní iin tiñu ñáhnú jā stéhēn tú maá ní cúu Yāā jā ní ntají Yāā Dios, ncachī dē.

39 De nī ncāhān yā jín dē: Nchivī nēhén yáhá nduú jétáhvī cuitī jī Yāā Dios. De jícān jī iin tiñu ñáhnú jā stéhēn tú maá nī cúu Yāā jā ní ntají Yāā Dios. De nduú cā nā incā tiñu ñáhnú stéhēn nī nūū jī, chí maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní ncuu jín Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

40 Chí tá cúu nūū ní ñuhun Jonás chíjin tiacá cáhnú ūnī nduú ūnī ñuú, de saá-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe, cuū ni de coo nī chíjin ñuhun ūnī nduú ūnī ñuú, de sá de natecū ni.

41 De ndá nchivī ñuū Nínive nūū ní nacani Jonás tūhun, natecū jī jín nchivī tiempo yáhá, quīvī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān jī cuāchi sīquī nchivī yáhá. Chí ndá máá jī nī nacani inī jī nī sndóo jī cuāchi jī quīvī jā ní nacani Jonás tūhun nūū jī. De mitan chí cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūú cā Jonás, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

42 De reina jā ní ncuñáhnú nación ichi sur, natecū ña jín nchivī tiempo yáhá, quīvī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ña cuāchi sīquī jī. Chí jondē jícá ndasí nī nquiji ña nī nini ña ndá tūhun ndíchí jā ní ncāhān rey Salomón, de nī ncandíja ña. De mitan chí cúñáhnú cā nduhū, Yāā íyó yáhá, nsūú cā Salomón, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

Tāchī jā nástútú táhán ndívi inī nchivī
(Lc. 11.24-26)

43 Tú nī nquee iin tāchī inī iin tēe jāá nduú cándíja, de jíca nuu nūū ñuhun tíhá, ndúcú nūū natátú, de nduú níhīn, sá de jáni inī maá:

44 Ná quínohōn ni vehe nūū ní nquee nī. De tá nī nenda tucu, de jínī jā tēe jāá nduú cándíja, cúu dē tá cúu iin vehe jāá nduú nā ndéē de nī ndundoo.

45 Nūcuán de jéhēn jénacuēca ūjā cā tāchī nēhén cā nsūú cā maá. De quívi ndá inī tēe ñúcuán de jécundeē ndá. Túsaá de xēēn cā cundoho tēe ñúcuán jā sándíhí nsūú cā jā xíhna ñúhún. De suni súcuán cundoho nchivī nēhén tiempo yáhá, ncachī yā.

Naná yā jín ndá ñanī yā
(Mr. 3.31-35; Lc. 8.19-21)

46 De juni súcuán cāhān yā jín ndá nchivī, de nī nquenda naná yā jín ndá ñanī yā, íñí ña távehé, de cúnī ña cāhān ña jín yā.

47 De nī ncachī iin tēe nūū yā: Naná ní jín ndá ñanī ní íñí ña távehé, de cúnī ña cāhān ña jín ní, ncachī dē.

48 De nī ncāhān yā jín tēe jā ní ncāhān jín yā súcuán: ¿Ní iin cúu naná nī, de ní iin cúu ndá ñanī nī? ncachī yā.

49 De nī stéhēn ndāhá yā nūū ndéē ndá tēe scuáha jín yā. De nī ncāhān yā: Suni naná nī jín ñanī ni cúu ndācá yáhá.

50 Chí ndācá nchivī jā squíncuu tiñu jā cúnī maá Tatá nī, Yāā ndéē andiví, suu cúu

ñanī ni, cuāha nī, naná nī,
ncachī yā.

13

Tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mr. 4.1-9; Lc. 8.4-8)

¹ De quívi ñúcuán nī nquee
Jesús vehe cuāhān yā, de nī
nquenda yā nī jécundeē yā
yuhú mar.

² De nī ncutútú cuāhā ndasí
nchivī nūū yā. De nī nquívi
yā inī iin barco, de nī jécundeē
yā. De ndá nchivī ñúcuán
ndéē ji yuhú mar.

³ De jín tūhun yátá nī stéhēn
yā cuāhā tūhun nūū ji, de
súcuán nī ncāhān yā: Iin tēe
jítē tatā, nī nquee dē jā cutē
dē.

⁴ De tá nī nquijéhé dē jítē
dē, de jacū tatā nī jítē yuhú
íchí. De nī nquenda ndá saā,
de nī nchajī tī.

⁵ De jacū cā tatā nī jítē
nūū ñuhun yūū, nūū nduú iyó
cócón ñuhun. De ñamā-ni nī
ntāhvī, chi nduú iyó cócón.

⁶ De tá nī nquenda ncandiī,
de nī nchīchī-ni, de nī ncasūn,
chi nduú ní níhīn nūū quíhīn
yoho.

⁷ De jacū cā tatā nī jítē
māhñú nūū cáá niquin iñu.
De nī jahnu iñu, de nī jasī nūū.

⁸ De jacū cā nī jítē nūū
ñuhun váha, de nī jēhe cuāhā
nūnī. Sava nī jēhe ciento jā iin
iin, de sava nī jēhe ūnī xico, de
sava cā nī jēhe ōcō ūxī.

⁹ De ndá ndóhó jā níni, tee
sōho vāha nú, ncachī yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā
maá-ni tūhun yátá
(Mr. 4.10-12; Lc. 8.9-10;
10.23-24)

¹⁰ Ñúcuán de ndá tēe scuáha
jín yā nī nquenda dē nūū
yā, de nī jicā tūhún dē yā:
¿Nājēhē cúu jā maá-ni tūhun
yátá cáhān ní jín nchivī?
ncachī ndá dē.

¹¹ De nī ncāhān yā: Ndá
ndóhó chi sáhá yā jā cuu
jícūhun inī nū ndá tūhun yáhá
jā ní nchiyuhū, nāsa quívi
nchivī ndahá Yāā andiví jā
tatúnī yā nūū ji. Sochi nchivī
yáhá jāá nduú cándíja, chi mā
jícūhun inī ji.

¹² Chi nchivī ja jícūhun inī,
stéhēn cā yā nūū ji, de víhí cā
cunī ji. Sochi nchivī jāá nduú
cándíja, visō ja jínī ji jacū, de sa
naā.

¹³ Jā ñúcuán cúu jā cáhān
ni tūhun yátá jín ndá ji. Chi
visō ndéhé ndá ji, de modo jāá
nduú jínī ji. De visō jini jín
sóho ji, de mā jícūhun inī ji, chi
modo jāá nduú ní jini ji-ni.

¹⁴ Túsaá de síquī nchivī
yáhá nī nquee ndaā tūhun jā
ní ncachī Yāā Dios de nī ntee
Isaías, tēe nī nacani tūhun yā
jondē janahán:

Visō cunini ndá nú, de mā
jícūhun inī nū,
de visō cūndēhé nú, de mā
cūnī nú.

¹⁵ Chi ndá nchivī yáhá ndasí
nī ncuñihin inī ji,
de ūhvī ndasí tēe sōho ji,
de modo jā jāsī ji tīnūū ji,
tácua mā cūndēhé ji,
de ni mā cúnini ji,
de ni mā jícūhun inī ji,
de ni mā ndīcō cóo inī ji nūū
ni
jā nasáhá vāha nī ánō ji nūū
cuáchi ji.

Cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.

16 Sochi ndá máá nú, nācā ndetū nū, chi ndéhé nú jíin tīnūú nú, de tēe sōho nú.

17 Chi ndāā cāhān ni jíin nú jā cuāhā ndá tēe janahān jā ní nacani tūhun Yāā Dios, jíin cuāhā ndá tēe ndāā, nī ncuu inī dē jā cūndēhé dē jā ndéhé ndá nú, de nduú ní ndéhé dē. De nī ncuu inī dē cunini dē jā níni ndá nú, de nduú ní jíini dē, ncachī yā.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe jītē tatā

(Mr. 4.13-20; Lc. 8.11-15)

18 Túsaá de cunini ndá nú nā cuá cúu tūhun yátá tēe jītē tatā. Tatā ñúcuán cúu tūhun Yāā Dios.

19 De nchivī jā jíini tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, de tú nduú jíicūhun inī ji, de cúu ji tá cúu tatā jā ní jītē yuhú íchí. Sá de quénda tāchī cúñáhnú de cāndeē-ni tūhun inī ánō ji.

20 De tatā jā ní jītē nūū ñuhun yūú cúu tá cúu nchivī jíini tūhun, de ñamā-ni jétáhvī ji de cúsi inī ji jíin.

21 Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quívi jétáhvī ji. De tá quíji tūndóhó, á jā jíinī ūhvī nchivī ji jā síquī tūhun ñúcuán, sá de quíjéhé nācani yátá inī ji.

22 De jā ní jītē māhñú iñu cúu ndá nchivī jíini tūhun, sochi ndíhvī inī ji síquī jā íyó inī ñayívi yáhá, de cúnī ji cucuicá ji, de stáhvī ndá ñúcuán jā cútéñú ji jíin. De ndācá ñúcuán jāsī nūū tūhun yā, de nduú jíija ji jíin tūhun yā.

23 De tatā jā ní jītē nūū ñuhun váha cúu ndá nchivī jíini tūhun yā, de jíicūhun inī ji, de

jíija ji jíin. De sava ji cúu tá cúu tatā jā jéhe ciento jā iin iin, de sava cā ji jéhe ūnī xico, de sava cā ji jéhe ōcō ūxī, ncachī yā.

Tūhun yátá síquī itē lásū

24 De nī ncāhān yā incā tūhun yátá jíin ndá dē: Jā tátúnī Yāā andiví cúu tá cúu iin tēe jā ní jītē dē trigo váha nūū ñuhún dē.

25 De íyó iin tēe jíinī ūhvī dē tēe xíi trigo. De juni quíxin tēe xíi trigo jíin ndá táhān dē, de nī jēhēn tēe ñúcuán, de nī jītē niquin itē lásū nūū trigo, de cuāhān.

26 De tá nī ntāhvī trigo, de nī nquene yoco, de suni súcuán nī jahnu itē lásū.

27 Ñúcuán de nī nquenda ndá mozo, de nī ncāhān ji jíin patrón: Señor, ¿á nsúu trigo váha ní jītē ní nūū ñuhún ní? ¿De nūcu nī nquene itē lásū nūū?

28 De nī ncāhān dē jíin ji: Iin tēe jíinī ūhvī nduhū nī nsáhá yáhá, ncachī dē. De nī ncāhān ndá mozo jíin dē: ¿Túsaá de á cúnī ní jā quíhīn ndá sá de tuhun sá?

29 De nī ncāhān dē: Nduú, chi tú tuhun nú itē lásū ñúcuán de sanaā de tuhun nú jondē jíin trigo.

30 Vāha cā ná cuáhnu maá jondē quívi tēhdē. De quívi ñúcuán de cachī ni nūū ndá tēe quehdē jā xihna cā itē lásū quehdē dē, de caquīn tūtú dē tácuca cāyū. Ñúcuán de trigo chi quehdē dē ndīvi inī yacā ni, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī niq̄uin mostaza

(Mr. 4.30-32; Lc. 13.18-19)

31 De suni nī ncāhān yā incā tūhun yátá yáhá: Nchivī jā tátúnī Yāā andivī nūū, ndúcuahā ji tá cúu nūū jáhnu iin niq̄uin mostaza jā ní jaquīn iin tēe nūū ñuhun dē.

32 De ndāā jā iin niq̄uin lúlí cā cúu nsūú cā ndá cā niq̄uin. Sochi tá nī jahnu, de cúu cáhnú cā nsūú cā ndá cā yūcū, chi ndúu iin ñutun. De quénda ndá saā, de sáhá tī tacā tī chījin ndahá yūcū, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī levadura
(Lc. 13.20-21)

33 De incā tūhun yátá nī ncāhān yā jíin ndá dē: Jā tátúnī Yāā andivī nūū nchivī cúu tá cúu levadura jā ní nquehen iin ñahan. De nī nsacā ña jíin ūnī kilo harina, de nī ndaa ndihi ñujan nī nsáhá, ncachī yā.

Jā maá-ni tūhun yátá cáhān yā jíin ji

(Mr. 4.33-34)

34 Ndācá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús jíin ndá nchivī cuahā. De ndācá jā ní stéhēn yā, de maá-ni tūhun yátá nī ncāhān yā jíin ji.

35 Súcuán nī nsáhá yā tácuá quee ndaā tūhun nī ncāhān tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

Cāhān ni ndá tūhun yátá jíin nchivī,
de cachī ni ndá tūhun yuhū
jā íyó jondē tá nī jēcāva
ñayiví.

Cachī Jesús, ncachī tēe nī nacani tūhun.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun itē lásū

36 Ñúcuán de nī nacuetáhvi Jesús nūū nchivī. De nī ndivī yā inī vehe. De ndá tēe scuáha nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē jíin yā: Cachī cājí ní tūhun yátá itē lásū nūū sá, ncachī dē.

37 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Jā jité trigo vāha ñúcuán cúu nduhū, Yāā nī nduu tēe.

38 De ñuhun ñúcuán cúu ñayiví. De tatá vāha cúu ndá nchivī yíhí ndahá Yāā Dios jā tátúnī yā nūū ji. De itē lásū cúu ndá nchivī yíhí ndahá tāchī cúñáhnú.

39 De tēe jíinī ūhvī jā ní jité niq̄uin itē lásū cúu maá tāchī cúñáhnú. De quivī tēhndē cúu quivī jīnu ñayiví. De ndá tēe quehndē cúu ndá ángel Yāā Dios.

40 De tá cúu jā tēhndē itē lásū de cāyū nūū ñúhūn, súcuán coo quivī jīnu ñayiví.

41 Chi nduhū, Yāā nī nduu tēe, tají nī ndá ángel ni quihīn. De nastútú yā ndācá nchivī squiví táhán nūū cuáchi, jíin nchivī sáhá tiñu néhén, tavā yā ji mähñú nchivī jā tátúnī nī nūū.

42 De taān yā ndá ji cāyū ji nūū ñúhūn. De ñúcuán cuacu ji de nacayihí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji.

43 Sá de nchivī jā squíncuu nūū yā chi cuēndütē ji modo ncandīi, de cundeē ji nūū tátúnī maá Tatá ji Yāā Dios. Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú.

Tūhun yátá sīquī jātūn xūhún jā yíyuhū

44 De jā quívi nchivī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū ji, suu cúu tá cúu iin jātūn xūhún jā yíyuhū chījin iin ñuhun. De nī nanihīn iin tēe, de nī nacasī tucu dē sīquī. De jā cúsi inī dē jíin, de cuāhān dē cuāxícó ndihi dē jā névāha dē, de nī jeen dē ñuhun ñúcuán.

Tūhun yátá sīquī perla jā ndéē yāhvi

45 De jā quívi nchivī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū ji, suni cúu tá cúu iin tēe jéen de nácícó, de ndúcú dē perla vāha.

46 De nī jinī dē iin perla jā ndéē yāhvi ndasí, de nī jēhēn dē nī yícó ndihi dē jā névāha dē, de nī jeen dē perla ñúcuán.

Tūhun yátá sīquī ñunu tīn tiacá

47 De jā tátúnī Yāa andiví nūū nchivī, suni cúu tá cúu iin ñunu jā chúndaji ndá dē nūū mar, de quívi ndācá nūū tiacá.

48 De tá nī nchitú ñunu, de távā ndá dē yuhú nduté. De jécundeē dē, de nácāji dē tiacá. De tiacá vāha taān dē inī tīcá, de tiacá jāá nduú íyó vāha squéne dē.

49 De suni súcuán coo quivī jīnu ñayiví. Chi quenda ndá ángel yā, de sáhá síin yā ndá nchivī sáhá tiñu néhén māhñú nchivī vāha.

50 De nchivī nēhén chi taān yā ji cāyū ji nūū ñúhūn. De ñúcuán cuacu ji de nacayihí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ndatíñú ndéē yāhvi

51 De nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿A nī jīcūhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, á nduú? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Nī jīcūhun inī sá, Señor.

52 De nī ncāhān yā jíin dē: Iyó vāha túsaá. De iin tēe stēhēn ley janahán, tú ja nī ncutūha dē nāsa tátúnī Yāa andiví, de cuu stēhēn dē ndá tūhun sīquī ñúcuán. Chi cúu dē tá cúu iin tēe xivéhe. De inī jātūn dē távā dē ndatíñú ndéē yāhvi, sava jā jēé jíin sava jā ní ncunahán íyó, ncachī yā.

Jā cuánohōnyā ñuū Nazaret (Mr. 6.1-6; Lc. 4.16-30)

53 De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yátá yáhá, de nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā.

54 De nī nenda yā ñuū yā Nazaret. De nī stēhēn yā tūhun inī vehe īi sinagoga. De nī nsāhvi inī ndá nchivī nī jini ji, de nī ncāhān ji: ¿Ní cúu nūū ní ncutūha tēe yáhá ndá tūhun ndíchí yáhá? ¿De nāsa cúu sáhá dē ndá tiñu ñáhnú yáhá?

55 Chi sēhe carpintero cúu tēe yáhá, de naná dē cúu María, de ndá ñanī dē cúu Jacobo, José, Simón, jíin Judas.

56 De suni ndéē ndá cuāha dē jíin ó yáhá. ¿De nāsa jíin dē ndācá tūhun yáhá túsaá? ncachī ndá nchivī.

57 De súcuán nī nsáhá jéhe inī ndá ji nūū Jesús. De nī ncāhān yā jíin ji: Ndācá tēe nácani tūhun Yāa Dios, íyó yíñúhún nchivī jíin dē, chi maá-ni nchivī ñuū dē jíin

nchivī vehe dē cúu jāá nduú íyó yíñúhún jíín dē, ncachī yā.

⁵⁸ De nduú ní nsáhá yā cuāhā tiñu ñáhnú ñúcuán, chi nduú ní ncándíja ndá ji.

14

*Jā ní jīhī Juan tēe scuénduté
(Mr. 6.14-29; Lc. 9.7-9)*

¹ De tiempo ñúcuán de Herodes, tēe tátúnī región Galilea, nī nīhīn dē tūhun nāsa sáhá Jesús.

² De nī ncāhān dē jíín ndá nchivī íyó jíín dē: Tēe ñúcuán cúu Juan, tēe jā ní scuénduté, de nī natecū dē. Jā suu cúu jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá tiñu ñáhnú, ncachī Herodes.

³ Chi maá dē ja nī ndacu dē jā ná quívi Juan vecāa, jíín jā cunuhnī dē jíín cadena. Súcuán nī nsáhá dē jā síquī Herodías, ñasíhí ñanī dē Felipe.

⁴ Chi Juan nī ncāhān dē nūū Herodes: Nduú nā ley íyó jā nacueca nú ña, ncachī dē.

⁵ De jā ñúcuán nī ncuu inī Herodes jā cahnī dē Juan. Sochi yúhú dē jā quítī inī nchivī, chi ndíhi ji jáni ndija inī ji jā iin tēe nácani tūhun Yāa Dios cúu Juan.

⁶ De iin quívī nī nsáhá Herodes iin vico quívī jā ní ncacu dē. De sēhe síhí Herodías nī nquívī ji nī jita jéhé ji nūū ndá nchivī jā ní ncana dē. De nī ncusiū inī Herodes nī nsáhá ji.

⁷ De nī ncāhān téyíí dē jā cuāha dē nā-ni cuá cúu jā cācān ji nūū dē.

⁸ De nī jēhēn ji nī jīcā tūhún ji naná ji nā cuá cúu jā cācān

ji. De nī ndívi ji nūū Herodes, de nī ncāhān ji: Taji ní xīnī Juan tēe scuénduté, cuhun nūū iin cōhō, ncachī ji.

⁹ Ñúcuán de rey Herodes nī ncucuécá inī dē. Sochi síquī jā ní ncāhān téyíí dē, jíín jā ní jini ndá tēe yáji stāa jíín dē, jā ñúcuán nī ndacu dē jā ná cuāha ndá nūū ji.

¹⁰ De nī ntají dē soldado jā quíquehdē xīnī Juan inī vecāa.

¹¹ De nī nenda soldado jíín xīnī Juan, ñúhún nūū iin cōhō, de nī jēhe ndá nūū ñahan lúlí. De nī jēnasiáha ji nūū naná ji.

¹² Ñúcuán de nī jēhēn ndá tēe nī scuáha jíín Juan, de nī nanee dē yiqui cúñu Juan, de nī nchiyuhū dē. Ñúcuán de nī jēhēn ndá dē, nī ncachī tūhún dē nūū Jesús.

*Jā ní scájī yā ūhūn mīl tēe
(Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17;
Jn. 6.1-14)*

¹³ De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncujiyo yā ñúcuán cuāhān yā jíín barco jā cundeē síín yā iin lugar nūū nduú nchivī. De nī jinī ndá nchivī jā cuāhān yā. De ndācá ñuū nī nquee ji, jíca jéhé ji cuātahān ji yā.

¹⁴ De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jinī yā nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncundáhví inī yā ji, de nī nasáhá vāha yā ndācá nchivī cúhū jā vāji ndá ji jíín.

¹⁵ De tá nī ñini, de ndá tēe scuáha jíín yā nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī ñini, de nduú nā nchivī ndéé yáhá. Túsaá de tají ní nchivī

ná quihīn ndá ji ndācá ñuū, de cueen ji jā cajī ji, ncachī dē.

16 De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Nduú cánuú quihīn ji, chí cuāha ndá máá nú jā cajī ji, ncachī yā.

17 De nī ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá yáhá, chí ūhūn-ni stāā jíin ūū-ni tiacá, ncachī dē.

18 De nī ncāhān yā jíin dē: Taji ná quíji, ncachī yā.

19 De nī ncāhān yā jíin ndá nchivī jā cundee ji nūū ítē. De nī nquehen yā ndihūhūn stāā jíin ndúū tiacá ñúcuán. De nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā. De ndá máá dē nī nsajī dē nūū ndá nchivī cuāhā.

20 De ndivī ji nī nchajī, de nī ndahā chíjin ji. De nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūxī ūū tīcá.

21 De tēe jā ní nchajī cúu tá ūhūn mil, de síin cā cúu ndá ñahan jíin sūchí lúlí.

*Jā ní jica jéhé yā nūū mar
(Mr. 6.45-52; Jn. 6.16-21)*

22 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā jā ná quívi dē inī barco, de cosō nūú dē quihīn dē incā lado mar, juni nátajī yā ndá nchivī cuāhā jā quínohōn ji.

23 De tá nī ncuu nī nacuetáhvī yā nūū ji, de nī ncaa yā yucu cuāhān mátúhún yā, cuācācān táhvī yā. De nī ncuāā, de mátúhún yā-ni íyó ñúcuán.

24 De barco ja ñúhún sava mar cuāhān. De ndute mar nátundahá ñihin barco, chí vāji tāchī ichi nūū.

25 De niquín nī nquenda Jesús nūū ndá dē, jīca jéhé yā nūū mar.

26 De ndá tēe scuáha jíin yā, nī jinī dē jā jīca yā nūū mar. De nī nandava ndá dē, de nī ncana cóhó dē jā yúhú dē: Ñíhná cúu, ncachī dē.

27 De nī ncāhān-ni Jesús jíin dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cúyūhú nú, chí maá nī cúu, ncachī yā.

28 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíin yā: Señor, de tú maá ní cúu, de cachī ní jā suni ná cáca jéhé sá nūū mar de cuēe sá nūū ní, ncachī dē.

29 De nī ncāhān yā: Nehēn túsaá. De nī nuu Pedro inī barco, de jīca dē nūū nduté cuāhān dē nūū Jesús.

30 De tá nī jinī dē jā ñihin yíhī tāchī, de nī nchūhú dē. De nī nquijéhé dē quée dē chíjin ndute. De nī ncana cóhó dē: Scácu ní sāān, Señor, ncachī dē.

31 De Jesús nī ntiin yā ndahá dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Tēe nduú cándíja ñihin cúu nú. ¿Nūcu nī nayūhú nú? ncachī yā.

32 De nī ndīvi yā jíin dē inī barco, de nī jencuiñī-ni tāchī.

33 Sá de ndá tēe jā ñúhún inī barco, nī jēcuñī jītí dē nūū yā. De nī ncāhān ndá dē: Maá jāndāā jā Sēhe Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

*Jā ní nasāhá vāha yā nchivī
cúhū región Genesaret
(Mr. 6.53-56)*

34 De nī nchāha yā jín ndá dē incā lado mar, de nī nguenda yā región Gene-saret.

35 De ndá nchivī ñúcuán nī nacunī ji nūū yā. De nī scāca ji tūhun ndācá ndáñúū ñúcuán jā ní nguenda yā. De ndá nchivī nī nquisiáha ji ndá jā cúhū nūū yā.

36 De nī ncāhān ndāhvī ndá ji jín yā jā ná quéhé ji visō yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivī jā ní nquehé sahma yā, nī nduvāha ji.

15

Sīquī nāsa cútéhén nchivī
(Mr. 7.1-23)

1 Ñúcuán de jacū ndá tēe fariseo jín tēe stéhēn ley janahán, vāji dē ciudad Jerusalén, de nī nguenda dē nūū yā. De nī ncāhān dē jín yā:

2 Ndá tēe scuáha jín nú, ¿nūcu stíví ndá dē costumbre jā ní jaquīn nchivī janahán? Chi nduú squíncuu dē costumbre jā nandahá dē nūū yā de cajī dē stāā, ncachī dē.

3 De Jesús nī jīcā tūhún yā dē: De saá-ni ndá máá nú, ¿nūcu stíví nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios nūū nū? Chi sa costumbre ndá máá nú cúu jā squíncuu nú.

4 Chi nī ncāhān Yāā Dios: Coo yíñuhún nú nūū tatá nú nūū naná nú. De tú ní iin cāhān sīquī tatá á sīquī naná, de ná cúū, cáchī Yāā Dios.

5 Sochi ndá máá nú chi cáchī nū jā cuu cāhān iin tēe jín tatá dē á naná dē: Mā cúū chindeé sá ní jā taji sá jā cajī ní á jā cusúcún ní, chi ndihi jā

névāha sá, ja nī nsōcō sá nūū Yāā Dios.

6 De tēe jā cáhān sūcuán, nduú cā cánuú jā chindeé dē tatá dē naná dē, cáchī ndá nú. De sūcuán stíví nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios, jā sīquī costumbre jā ní jaquīn ndá máá nú.

7 Vāchi tēe stáhvī-ni cúu ndá nú. Ndāā nī ncāhān Isaías sīquī ndá nú janahán, yósō nūū tutū īi jā ní ncāhān Yāā Dios:

8 Nchivī yáhá chi jín yuhú jini jétáhvī ji nduhū, sochi nsūū jondē jín inī jín ánō ji.

9 De chíñuhún cāhá ji nduhū, chi tūhun jā stéhēn ji cúu tiñu jā ní ndacu ndá tēe, de nsūū jā ní ndacu máá nī cúu.

Ncachī Yāā Dios, ncachī yā.

10 De nī ncana yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jín ji: Cunini vāha ndá nú, de chuhun inī nū:

11 Nsūū jā quívi inī yuhú nchivī cúu jā cútéhén ji sáhá. Chi tūhun jā quée yuhú ji, ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá, ncachī yā.

12 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī nguenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: ¿A jínī ní jā ní nquītī inī ndá tēe fariseo jā ní jini dē tūhun nī ncāhān ní? ncachī dē.

13 De nī ncāhān máá yā: Cúu ndá dē tá cúu ñutun jāá nduú ní nchuhun Tatá nī, Yāā ndéē andiví, de iin quívi de tūhun yā.

14 Ná quíhīn ndá máá dē, chi cúu ndá dē modo tēe cuáá jā stéhēn ichi nūū incā tēe

cuáá. Chi tú iin tēe cuáá stēhēn dē ichi nūū incā tēe cuáá, de ndūū dē nincava xehvā, ncachī yā.

15 De nī ncāhān Pedro jín yā: Cachī cājí ní tūhun yátá yáhá jā ní ncachī ní nūū ndá sá, ncachī dē.

16 De nī ncāhān Jesús: ¿De á suni ncháha ca jícūhun inī ndá máá nú?

17 ¿A nduú jícūhun inī nū jā ndācá jā yājī nchivī, chi quívi chījin ji, de quée-ni cuāhān?

18 Sochi tūhun jā quée yuhú nchivī, chi jondē inī ánō ji vāji, de ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá.

19 Chi jondē inī ánō nchivī quée jā jáni nēhén inī, jā jáhnī ndīyi, jā cásíquí ndéē táhán, jā sáhá ndīi, jā sácúíhná, jā cáhān tūhun stáhví, jā cáhān síquī táhán.

20 De ndācá yáhá cúu jā cútéhén nchivī sáhá. Sochi tú nduú squíncuu ji costumbre jā nandahá ji de cají ji stāā, de nduú cútéhén ji sáhá, ncachī yā.

Ñahan incā nación jā ní ncandíja nīhin

(Mr. 7.24-30)

21 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā región Tiro jín Sidón.

22 De iin ñahan ñuū Canaán ndéē ña región ñúcuán, de nī nguenda ña nūū Jesús. De nī ncana jee ña: Señor, maá ní jā cúu Sēhe tatā David, cundáhví inī ní sāán. Chi sēhe síhí sá, ñúhún tächī inī ji, de xēen ndasí ndóho ji, ncachī ña.

23 Sochi nduú ní ncāhān cuiṭī yā jā ní ncāhān ña.

Ñúcuán de nī nguenda ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān dē: Cāhān ní jín ña ná quíhīn ña, chi ndasí cána ña vāji ña yātā ō, ncachī dē.

24 De nī ncāhān yā jín ña: Nūū mátúhún-ni nchivī nación Israel nī ntají Yāā Dios sāán vāji sá, chi cúu ji tá cúu ticāchí, quiti jā ní nsana, ncachī yā.

25 Sochi nī nguenda ña, de nī jēcuíñi jítí ña nūū yā, de nī ncāhān ña: Señor, chindee chituu ní sāán vii, ncachī ña.

26 De nī ncāhān yátá yā jín ña: Nduú íyó vāha jā candeē ō stāā sēhe ó de cuāha ó nūū tinā, ncachī yā.

27 De nī ncāhān ña: Ndāā cáhān ní Señor, sochi chindee ní sāán vísō cúu sá modo tinā. Chi suni ndá tī níhīn tī pedazo stāā jā cóyo chījin mesa jētoho tī yājī tī, ncachī ña jín yā.

28 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Vāha ndasí cándíja ní, nánā. De ná sáhá sá jā cúnī ní, ncachī yā. De maá hora ñúcuán nī nduvāha-ni sēhe síhí ña.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī cúhū

29 De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā, de nī ncháha yā yuhú mar Galilea. De nī ncaa yā iin yucu, de ñúcuán nī jēcundeē yā.

30 De nī nguenda cuāhā nchivī nūū íyó yā, de nī nquisiáha ji ndá jā cojo, jā cuáá, jā ñihín, jā cuhlu, jín cuāhā cā nchivī cúhū. De nī jaquín ji nūū jēhē Jesús. De nī nasāhá vāha yā ndá ji.

31 De nī nsāhvi inī ndá nchivī ndéhé ji jā nācāhān

nchivī ñihín, ndúvāha nchivī cuhlu, nácaca vāha nchivī cojo, de nánune tīnūú nchivī cuāá. De nī ncāhān ndá ji jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios nación maá ji Israel.

Jā ní scájī yā cūmī mil nchivī
(Mr. 8.1-10)

³² Ņúcuán de nī ncana Jesús ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin dē: Cúndáhvī inī ni ndá nchivī cuāhā yáhá, chi ja nī ncuu ūnī quivī íyó ji jíin nī, de nduú cā nā cuá cajī ji. De nduú cúnī ni natají nī ji jā quínohōn nditē ji, chi tú súcuán de sava ichi de cuítá ndasí ji, ncachī yā.

³³ De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: ¿De ní ñihín ō stāā jā cajī ndá nchivī cuāhā yáhá? Chi yáhá nduú nā nchivī ndéē, ncachī dē.

³⁴ De nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? De nī ncāhān ndá dē: Ujā-ni, jíin jacū tiacá lúlí, ncachī dē.

³⁵ Ņúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá nchivī cuāhā jā cundeē ji.

³⁶ De nī nquehen yā ndihújā stāā jíin tiacá, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Yāa Dios. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de ndá máá dē nī nsajī nūū nchivī.

³⁷ De ndihi ji nī nchajī, de nī ndahā chījin ji. Sá de nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūjā ticá.

³⁸ De tēe jā ní nchajī, jondē cūmī mil dē cúu, de síin cā cúu ndá ñahan jíin sūchí lúlí.

³⁹ Ņúcuán de nī nacuetáhvī yā nūū nchivī, de cuānohōn ji. De nī ndīvi yā inī barco, de cuāhān yā región Magdala.

16

Jā ní jīcān ndá dē iin tiñu ñáhnú nūū yā

(Mr. 8.11-13; Lc. 12.54-56)

¹ De nī nquenda ndá tēe grupo fariseo jíin tēe grupo saduceo nūū yā. Chi cúnī ndá dē coto túnī dē yā, de nī jīcān dē jā sáhá yā iin tiñu ñáhnú jā coo iin seña andiví.

² Sochi maá yā nī ncāhān yā jíin dē: Tá ñini, de cáhān ndá nú: Nandiī, chi nī jīchi cuáhá vícō, cáchī nū.

³ De jānehēn chi cáhān ndá nú: Mitan de cuun sāvī, chi nī jīchi cuáhá vícō, cáchī nū. Vāchi tēe stáhvī-ni cúu ndá nú. Chi jícūhun inī ndá nú nāsa stéhēn seña andiví, sochi nduú jícūhun inī nū nāsa stéhēn ndá tiñu ñáhnú jā sáhá nī tiempo yáhá.

⁴ De nchivī nēhén yáhá, chi nduú jétáhvī cuítī ji Yāa Dios. De jīcān ji iin tiñu ñáhnú jā sáhá nī jā coo iin seña andiví. Sochi nduú cā nā incā tiñu ñáhnú stéhēn ni nūū ji, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní ncuu jíin Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, ncachī yā. De nī sndóo yā-ni ndá dē, de cuāhān yā.

Tūhun levadura ndá tēe fariseo

(Mr. 8.14-21)

⁵ De ndá tēe scuáha jíin yā nī naā inī dē cuiso dē stāā tá cuāhān ndá dē jíin yā jíin barco incā lado mar.

6 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Coto má candíja ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo jíin grupo saduceo, ncachī yā.

7 De ndá tēe scuáha nī ncāhān ndá máá dē: Va sīquī jāá nduú nā stāā ndíso ó, jā ñúcuán cáhān yā súcuán, ncachī dē.

8 De nī jinī Jesús, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu cáhān ndá nú jā ní ncāhān ni súcuán sīquī jāá nduú nā stāā ndíso nú? Tēe nduú cándíja nīhin cúu ndá nú.

9 ¿A ncháha ca jīcūhun inī ndá nú jāá nsūú sīquī ñúcuán ní ncáhān ni? ¿A nduú núcūhun inī nū jā ní scuáchi nī ūhūn stāā nī nchajī ūhūn mil tēe, de nāsaa tīcá nī nastútú ndá nú jā ní nquendōo?

10 ¿De á nduú núcūhun inī nū jā ní scuáchi nī ūjā stāā nī nchajī cūmī mil tēe, de nāsaa tīcá nī nastútú tucu nú?

11 ¿De nājēhē cúu jāá nduú jīcūhun inī ndá nú jāá nsūú sīquī stāā ní ncáhān ni jíin nú jā ní ncāhān ni jā coto má candíja ndá nú levadura ndá tēe fariseo jíin tēe saduceo? ncachī yā jíin dē.

12 Ñúcuán de nī jīcūhun inī ndá dē jāá nduú ní ncáhān yā jíin dē jā má cājí dē stātílā jā yíhí levadura, chi sa nī ncāhān yātá yā jā má cándíja dē tūhun stáhví jā stéhēn ndá tēe fariseo jíin tēe saduceo.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo
(Mr. 8.27-30; Lc. 9.18-21)

13 De tá nī nquenda Jesús región Cesarea Filipo jíin ndá

tēe scuáha jíin yā, de nī jīcā tūhún yā dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nchivī?

14 De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cáhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Jeremías á incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

15 De nī ncāhān yā: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cáchī ndá nú?

16 De nī ncāhān Simón Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios. De cúu ní Sēhe Yāā Dios, Yāā jā tēcū níí cání, ncachī dē.

17 De nī ncāhān Jesús: Nācā ndetū nū, Simón sēhe Jonás, chi nsūú iin nchivī ní stéhēn tūhun yáhá nūū nū, chi sa maá Tatá nī, Yāā ndēē andiví, nī stéhēn yā nūū nū.

18 De nduhū suni cáhān ni jíin nú jā máá nú cúu Pedro, de tūhun yáhá cáchī: Yūū. De tūhun ndāā jā ní ncāhān nū jā máá nī cúu Cristo, suu cúu tá cúu iin yūū cāhnú. De sīquī yūū cāhnú yáhá sáhá nī jā quituu vehe, de vehe ñúcuán cúu ndá nchivī jā cándíja nduhū. De ni iin mā cúndéé sīquī ji, ni cuēhē jā jíhī ji, nduú cā nā cuá cuu sáhá jíin ánō ji.

19 De maá nú cundiso tíñú nú jā quívī nchivī ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nūū ji. De ndācá jā casī nū jā má sáhá nchivī inī ñayívī yáhá, suni casī Yāā Dios jā ndēē jondē andiví. De ndācá jā cuáha nú

tūhun sáhá ji inī ñayíví yáhá, suni cuáha tūhun Yāa Dios jā ndéē jondē andiví, ncachī yā.

²⁰ Ñúcuán de nī ndacu yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā jā má cāchí dē nūū ni iin nchiví jā cúu yā Cristo.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā

(Mr. 8.31-9.1; Lc. 9.22-27)

²¹ De jondē saá nī nquijéhe Jesús cáchī tūhun cájí yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā jā cánuú quihīn yā Jerusalén. De ndá tēe ñáhnú jíin ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, sndóho ndasí dē yā. De cahni ndá dē yā, sochi nūū únī quiví de natecū yā, ncachī yā.

²² Ñúcuán de Pedro nī ncana síin dē yā, de nī nquijéhe dē cáhān dē nūū yā: Señor, ¿nūcu cáhān ní súcuán? De mā cuáha cuití Yāa Dios tūhun. Va mā cúu cuití coo súcuán, ncachī dē.

²³ De nī jicó cóto yā nūū Pedro, de nī ncāhān yā: Cujijo quihīn nū, chi cáhān nū tá cáhān Satanás. Chi tēe ndúcú stíví nduhū cúu nú. De nduú jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī Yāa Dios, chi sa jáni inī nū tá cúu nūū jáni inī nchiví, ncachī yā.

²⁴ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Nāni nchiví tú cúnī ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná cásí ji jā cúnī maá ji, de ná cúniquīn ji nduhū, de cuáha ji tūhun jā cundoho ji tūndóhó jā síquī ni, vísō ná cúu ji.

²⁵ Chi tú ní nchiví cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji

nūū ji jā síquī nduhū, túsaá de tātū tāhvī ji ní cání. De tú ní nchiví vísō ná cúu ji jā síquī nduhū, sochi cutecū ji ní cání.

²⁶ ¿Chi ní cuetíñú vísō ná cúndeé nchiví nīhīn ji ní ñayíví, de tú quiví ji nūū tātū tāhvī ji? Chi nduú ná jíin cuití chunáá nchiví jā cācu ánō ji.

²⁷ Chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, ndiji nī jíin ndācá ángel ni, de viī ndasí cuñáhnú nī tá cúu nūū cúñáhnú Tatá nī. Ñúcuán de cuáha nī yāhvi nūū tá iin iin nchiví tú nāsa tiñū nī nsáhá ji.

²⁸ De ndāā cáhān ni jíin ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúu dē chi jondē cunī dē jā maá nī, Yāa nī nduu tēe, tatúnī ni jíin poder ni, ncachī yā.

17

Jā tucu nī nduu yā

(Mr. 9.2-13; Lc. 9.28-36)

¹ Ñúcuán de nūū íñū quiví de Jesús nī jeca yā Pedro jíin Jacobo jíin Juan ñanī Jacobo, cuāhān síin yā jíin ndá dē iin yucu súcún.

² De ñúcuán, tucu nī nduu yā nūū dē. Chi nī jēndūtē nūū yā tá cúu ncandī. De sahma yā nī nduyaa ndasí tá cúu nduva luz.

³ De nī jinī-ni ndá dē jā Moisés jíin Elías, tēe nī íyo janahán, nátúhún ndúū dē jíin yā.

⁴ De nī ncāhān Pedro jíin yā: Señor, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá. De tú cúnī ní de ná sáhá ndá sá únī vehe ramādā, iin

cuu maá ní, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē.

⁵ De juni cáhān cā dē, de nī nquiji iin vīcō nūhún jā yaa ndasí, de nī jasi-ni nūū ndá dē. De nūū vīcō ñúcuán nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíin, de cúsiī inī ni jíin. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

⁶ De jā súcuán nī jini ndá tēe scuáha, de nī jēcāva ndeyi dē nūū ñūhún, chi nī nchūhú ndasí ndá dē.

⁷ Ñúcuán de nī nquenda Jesús, de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Nacōo ndá nú de mā cúyūhú nú, ncachī yā.

⁸ De nī nūcūndēhé ndá dē, de nduú cā ní jíin dē ndūū tēe ñúcuán, chi maá-ni cā Jesús.

⁹ De nī nuu ndá dē jíin yā yucu. De nī ndacu yā nūū dē: Mā cāchí ndá nú nūū ni iin jā súcuán nī jinī nū, chi jondē tá natecū maá nī, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

¹⁰ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, nī jicā tūhún dē yā: Túsaá de ndá tēe stéhēn ley janahán, ¿nājēhē cáhān dē jā cánuú jā xihna cā Elías nenda, sá de quiji Yāā cúu Cristo? ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Jāndāā cúu jā xihna cā quiji iin tēe cuu tá ncuu Elías, de sáhá tūha dē ndihi, cáchī tutū.

¹² Sochi cáhān ni jíin nú, ja nī nquiji tēe jāá ncuu tá cúu nūū ní ncuu Elías, de nduú ní jíin nchivī jā suu dē cúu. De nī nsáhá nāvaha ji dē ndihi jā ní ncuu inī ji. De suni súcuán

sndóho ji nduhū, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

¹³ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nī jicūhun inī dē jā cáhān yā jā Juan, tēe nī scuénduté, nī ncuu dē tá ncuu Elías.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí jīhī yīhī

(Mr. 9.14-29; Lc. 9.37-43)

¹⁴ De nī nenda yā jíin ndá dē nūū nchivī cuāhā. De nī nquenda iin tēe, nī jēcuiñī jīti dē nūū yā, de nī ncāhān dē:

¹⁵ Señor, cundáhvi inī ní sēhe yíi sá, chi ndóho ndasí ji cuēhē jíhī yīhī. De ja ncuu cuāhā vuelta jícó cáva ji nūū ñūhún jíin nūū ndüté.

¹⁶ De nī nquisiáha sá ji nūū ndá tēe scuáha jíin ní, de nduú ní ncuu nasāhá vāha dē ji, ncachī dē.

¹⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tēe nihin ndasí inī cúu ndá nú chi nduú cándija nú jā cuu nduvāha ji. ¿Nāsaa cā quivī cundeē ni jā ndoho nī jíin nú? ¿De nāsaa cā quivī cuandeé inī ni jíin nú? Cuáquēhen sūchí ñúcuán ná quíji ji, ncachī yā.

¹⁸ De nī ncāhān yā nūū tāchī, de nī nquee-ni inī sūchí ñúcuán. De nī nduvāha ji-ni maá hora ñúcuán.

¹⁹ De tá nī ncuuúú cā de ndá tēe scuáha nī jicā tūhún síin dē yā: ¿Nājēhē cúu jāá nduú ní ncuu tavā ndá sá tāchī ñúcuán? ncachī dē.

²⁰ De nī ncāhān yā: Sīquī jāá nduú cándija nihin ndá nú jā cuu sáhá nú. Chi ndāā cáhān ni jíin ndá nú jā tú cándija nú vísō iin lulī-ni tá cúu iin niquin mostaza, de cuu sáhá

nú ndācá-ni tiñu vjín. Chi cuu cāhān nū jā ná cújiyo yucu yáhá quihín incā lado, de cujiyo-ni. De ndācá-ni tiñu chi cuu sáhá nú, de tú candija nihin nú jā cuu.

²¹ Sochi iin tächī sūcuán, mā quēé cuitī quihín de tú mā cācān táhvī nū de tú mā cōó nditē inī nū, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā

(Mr. 9.30-32; Lc. 9.43-45)

²² De jīca nuu Jesús jíin ndá dē región Galilea, de nī ncāhān yā jíin dē: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, nastúu ji nduhū nūū ndá tēe xēēn.

²³ De cahñī dē nduhū, sochi nūū únī quivī de natecū ni, ncachī yā. De nī ncucuécá ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān yā tūhun yáhá.

Sīquī xūhún jā cuetīñú inī templo

²⁴ De nī nquenda yā ñūū Capernaum jíin ndá tēe scuáha jíin yā. De ndá tēe stútú xūhún templo nī nquenda dē, de nī jīcā tūhún dē Pedro: De maestro ndá nú, ¿á mā tājī dē xūhún cuetīñú inī templo? ncachī dē.

²⁵ De nī ncāhān Pedro: Cuu, ncachī dē. De tá nī ndīvi dē inī vehe, de xihna cā Jesús nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nāsa jāni inī nū, Simón? Ndācá tēe cúu rey inī ñayiví yáhá, ¿ní nūū jīcān dē xūhún renta jíin xūhún ñūū? ¿A nūū sēhe dē, á nūū nchivī incā vehe? ncachī yā.

²⁶ De nī ncāhān Pedro: Nūū tēe incā vehe jīcān dē, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús: Túsaá

de nduú nā incā cúñáhnú nūū sēhe rey jā cācān xūhún nūū jī. Súcuán nī stéhēn yā jāá nduú cánuú chunáá yā jā cúu yā Sēhe Yāā Dios. De nī ncāhān yā:

²⁷ De ná chúnáá ó tácuā mā squitī inī ō dē. Túsaá de cuáhán yuhú mar, de squívī nú gancho jā tíin tiacá, de tavā nū tiacá jā tíin xihna cā. De ndicā nū yuhú tī, de ñúcuán nīhīn nū iin xūhún jā quenda chunáá nú jā jīcān ndá dē. De quisiáha nú nūū ndá dē jā cuu nduhū jíin ndóhó, ncachī yā.

18

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cā (Mr. 9.33-37; Lc. 9.46-48)

¹ De suni quivī ñúcuán nī nquenda ndá tēe scuáha jíin yā, de nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní iin cúñáhnú cā nūū nchivī jā tátúnī Yāā andiví nūū? ncachī dē.

² De nī ncana yā iin sūchí lúlí, de nī jani yā jī māhñú dē.

³ De nī ncāhān yā: Ndāā cāhān nī jíin ndá nú, tú mā ndicó cōó inī nū cani inī nū tá cúu nūū cúu iin sūchí lúlí, de mā quívī cuitī nū ndahá Yāā andiví jā tátúnī yā nūū nū.

⁴ Túsaá de nchivī jā jāni inī jī jāá nduú cúñáhnú jī, tá cúu nūū jāni inī sūchí lúlí yáhá, suu jī cúñáhnú cā nūū nchivī jā tátúnī Yāā andiví nūū.

⁵ De nā-ni nchivī tú jā síquī nduhū jétáhvī jī iin sūchí lúlí tá cúu nūū cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhvī jī.

*Xēēn coo sīquī nchivī jā
quīvi nūū cuāchi*

(Mr. 9.42-48; Lc. 17.1-2)

6 De tú iin sūchí lúli yáhá cándíja jī nduhū, de tú quīvi jī cuāchi sáhá nā-ni nchivī, de vāha cā de tú ní núhni iin yōsó cáhnú sūcūn nchivī ñúcuán, de quēe jī chījin ndute mar nícu.

7 Nācā xēēn cúu jíin nchivī ñayiví, chí maá-ni jā ndúcú squívi nchivī nūū cuāchi íyó. De maá-ni sūcuán coo inī ñayiví. De nācā xēēn cundoho nchivī jā squívi táhán nūū cuāchi.

8 Túsaá de tú ndahá nú á jēhē nū sáhá jā quīvi nú cuāchi, vāha cā quehndē nū de squéne nú ná quíhīn, tácuá nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā coo tícúhlu nú á coo cojo nū de quīvi nú nūū cutecū nū ní cání, nsūú cā jā coo ndúū ndahá nú de quīvi nú nūū ñúhūn jā cáyū ní cání.

9 De tú tīnūú nú sáhá jā quīvi nú cuāchi, vāha cā tavā nū de squéne nú ná quíhīn, tácuá nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā coo iin-ni tīnūú nú de quīvi nú nūū cutecū nū ní cání, nsūú cā jā coo ndúū tīnūú nú de quīvi nú nūū ñúhūn infierno.

*Tūhun yátá sīquī tīcāchí jā ní
nsana*

(Lc. 15.3-7)

10 Coto má sáhá jēhe inī ndá nú nūū ni iin ndá sūchí lúli yáhá. Chí cáhān ni jíin nú jā ndácá ángel andiví jā jíto yā jī, níni íyó yā nūū maá Tatá nī andiví.

11 Chí nduhū, Yāā nī nduu tēe, vāji nī jā scácu nī nchivī jā ní nsana jī nūū Yāā Dios.

12 ¿De nāsa jāni inī ndá nú? Tú iin tēe ndéca dē iin ciento tīcāchí, de tú sana iin tī, ¿de á nduú sndóo dē cūmī xico xāhōn cūmī cā tī yucu, de ndicó dē quīnanducú dē quiti jā ní nsana?

13 De tú nī nanihīn dē tī, de ndāā cáhān ni jíin nú jā cúsiī ndasí cā inī dē jíin quiti ñúcuán nsūú cā jíin cūmī xico xāhōn cūmī cā quiti jāá nduú ní nsána.

14 De suni sūcuán maá Tatá nú, Yāā ndēē andiví, nduú cúnī yā jā tánū táhvī ni iin sūchí lúli yáhá.

*Sīquī jā cune cáhnú inī ō
nūū táhán ó*

(Lc. 17.3-4)

15 De tú táhán nú nī nsáhá dē cuāchi sīquī nū, túsaá de cachī tūhun nú nūū mátúhún dē-ni jā ní nsáhá dē cuāchi sīquī nū. De tú nī jetáhví dē tūhun jā ní ncāhān nū jíin dē, túsaá de ja nī ndumanī dē jíin nú nī nsáhá nú.

16 Sochí tú nduú ní jétáhví dē jā cáhān nū, de quīcāna nú iin á ūū cā nchivī quíhīn nū jíin nūū dē, de cuu jī testigo nū tácuá cundaā jā íyó cuāchi dē.

17 De tú nduú ní jétáhví tucu dē jā cáhān ndá tēe ñúcuán, de cachī tūhun nú nūū ndá nchivī cándíja. De tú nduú ní jétáhví tucu dē jā cáhān nchivī cándíja, de siáā nū dē ná cóo dē modo iin tēe jāá nduú cándíja nūū Yāā Dios á tēe stútú xūhún renta.

18 De ndāá cáhān ni jín nú jā ndācá jā casī nū jā má sáhā nchivī inī ñayīví yáhá, suni casī Yāa Dios jā ndēē andiví. De ndācá jā cuāha nú tūhun jā sáhá ji inī ñayīví yáhá, suni cuāha Yāa ndēē andiví tūhun.

19 De suni cáhān ni jín ndá nú, tú ūū táhān nū inī ñayīví yáhá, inuú canī inī nū síquī iin jā cācān táhvī nū, túsaá de maá Tatá nī andiví cuāha yā jā jícān ndá nú.

20 Chi ní-ni cúu nūū ndútútú ūū á ūnī nchivī jā chíñúhún ji nduhū, de ñúcuán íyó nī jín ji, ncachī yā.

21 Ñúcuán de nī nquenda Pedro, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿nāsaa vuelta cune cáhnú inī sá nūū táhān sá jā sáhá dē cuāchi síquī sá? ¿A jondē siete vuelta, á naá cúu? ncachī dē.

22 De nī ncāhān Jesús: Nduú cáhān ni jín nú jā siete-ni vuelta, chi jondē setenta por siete vuelta.

Tūhun yátá síquī mozo jāá nduú ní nēe cáhnú inī

23 Túsaá de Yāa ndēē andiví, súcuán cúu jā nēe cáhnú inī yā nūū nchivī jā tátúnī yā nūū: Cúu tá cúu iin rey jā cúnī dē sáhá ndāá dē jín ndá mozo dē jā ndíta nūū dē.

24 De nī nquijéhé dē sáhá ndāá dē jín ji. De nī nquisiáha ndá ji iin mozo jā ndíta quéhén millón peso nūū dē.

25 De nduú nā cuá névāha mozo ñúcuán jā chunáá nūū dē. De nī ndacu dē jā ná cúyāhvi mozo ñúcuán jín ñaslíhí jín sēhe jín ndācá

ndatíñú, de nūcunáá xūhún jā ndíta dē.

26 Ñúcuán de nī jēcuñī jítí mozo, de nī ncāhān ndāhvī dē jín patrón dē: Señor, cundetu núú ní, de nachunáá ndihi sá xūhún ní, ncachī dē.

27 De maá patrón nī ncundáhvī inī dē mozo dē. De nī nee cáhnú inī dē jā ndíta mozo dē, de nī nsiáá dē súcuán-ni jā má chúnáá cā.

28 De nī nquēe mozo cuāhān dē, de nī nquetáhān dē-ni jín iin táhān mozo dē jā ndíta jacū-ni nūū dē. De nī ntiin dē tēe ñúcuán, de nī nquitū dē sūcūn, de nī ncāhān dē: Chunáá jā ndíta nú nūū ni, ncachī dē.

29 De táhān mozo dē nī jēcuñī jítí nūū dē, de nī ncāhān ndāhvī jín dē: Cundetu núú nú, de nachunáá ndihi nī xūhún nú, ncachī.

30 Sochi nduú ní ncúnī dē, chi nī nchīhi dē tēe ñúcuán vecāa jondē quivī jā nachunáá jā ndíta nūū dē.

31 De ndá táhān mozo dē nī jinī jā súcuán nī nsáhá dē, de nī ntahúhvi ndasí inī ndá dē. De cuāhān ndá dē nūū patrón dē, de nī ncachī dē ndihi nāsa nī ncuu.

32 Sá de patrón nī nacana dē mozo ñúcuán, de nī ncāhān dē jín: Mozo nāvāha inī cúu nú. Chi nī nee cáhnú inī ni ndihi jā ndíta nú nūū ni, chi nī ncāhān ndāhvī nú jín nī.

33 De tá cúu nūū ní ncundáhvī inī ni ndóhó, suni súcuán cánuú jā cundáhvī inī nū táhān mozo nū nícu, ncachī dē.

34 De nī nquitī ndasí inī patrón, de nī ndacu dē tiñu jā ná

quívi vecāa jondē nachunáa ndihi jā ndíta nūū dē.

³⁵ De nī jīnu tūhun yátá yáhá, de nī ncāhān cā yā: Tá cúu nūū ní nsāhá rey űúcuán jíin mozo dē, suni sūcuán sāhá maá Tatá nī andiví jíin ndá nú de tú mā cúne cáhnú inī nū nūū táhán nú jondē jíin inī jíin ánō nū, tú nā-ni cuāchi sáhá ji nūū nū, ncachī yā jíin ndá dē.

19

Sīquī jā má sndóo táhán tēe jíin űahan

(Mt. 5.31-32; Mr. 10.1-12; Lc. 16.18)

¹ De tá nī ndihi nī ncāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de nī nquee yā Galilea cuāhān yā. De nī jīnū yā región Judea, incā lado yūte Jordán ichi nūū quénda ncandī.

² De cuāhā nchivī nī niquīn ji yā, de űúcuán nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū.

³ űúcuán de nī nquenda jacū tēe grupo fariseo nūū yā, chi cúnī ndá dē coto túnī dē yā, tú nāsa cāhān yā. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿A íyó ley jā cuu ndusíin iin tēe jíin űasíhí dē tú nā-ni sīquī cúu? ncachī dē.

⁴ De nī ncāhān yā: ¿A nduú ní ncáhvi cuiṭī ndá nú tuṭū ī nāsa nī nsāhá Yāa Dios nchivī jondē jā xíhna űúhún? Chi tēe jíin űahan nī nsāhá yā, cáchī.

⁵ De suni nī ncāhān Yāa Dios: Jā űúcuán cúu jā sndóo tēe tatá dē naná dē, de quétáhán dē jíin űasíhí dē, de iin-ni cā cúu ndúū dē, ncachī Yāa Dios, cáchī tutū.

⁶ Túsaá de nduú cā cúu űū táhán dē, chi iin-ni cā cúu. Jā űúcuán nduú vāha jā sndóo

táhán, chi jā ní squétáhán Yāa Dios cúu, ncachī yā.

⁷ De nī jīcā tūhún ndá dē yā: ¿Túsaá de nūcu nī ndacu Moisés tiñu janahán jā tú sndóo iin tēe űasíhí dē, de ná cúvāha acta jā ndusíin dē jíin űa? ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān yā jíin dē: Sīquī jā nīhin inī ndá nú, jā űúcuán nī jēhe Moisés tūhun jā sndóo nú űasíhí nú. Sochi jā xíhna űúhún chi nsūú sūcuán ní ncúu.

⁹ De nduhū chi cáhān ni jíin nú, tú iin tēe sndóo dē űasíhí dē, de tú nsūú jā ndīī űa, de quétáhán dē jíin incā űahan, túsaá de cásiquí ndéē dē űa. De tú iin tēe nacueca dē űahan jā ní ndōo, suni cásiquí ndéē dē űa, ncachī yā.

¹⁰ űúcuán de nī ncāhān ndá tēe scuāha jíin yā: De tú mā cúu sndóo tēe űasíhí dē, túsaá de vāha cā mā cuēcá dē űahan, ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Tūhun jā ní ncāhān nū yáhá, chi nduú níhīn tiñú nūū ndihi tēe, chi maá-ni nūū ndá tēe jā ní nsāhá Yāa Dios jā níhīn tiñú.

¹² Chi íyó quéhén sīquī jā jásī jā má cuēcá tēe űahan. Chi sava tēe nī ncacu dē jā má cúu cundeē dē jíin űahan. De sava cā tēe nī nsāhá nchivī jā má cúu cundeē dē jíin űahan. De sava cā tēe nī jani inī maá dē jā má cuēcá dē űahan sīquī jā ndíhvī inī dē jíin tiñu jā ndácu Yāa andiví nūū dē. Tēe jā cuu cuetáhvi tūhun jā má cuēcá dē űahan, ná cuetáhvi dē túsaá, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúli

(Mr. 10.13-16; Lc. 18.15-17)

13 Nūcuán de nī nquenda ndá nchivī jín ndá sūchí lúli, jā tee yā ndahá yā xīnī ji de cācān táhvī yā jēhē ji. De ndá tēe scuáha jín yā nī ncāhān dē nū nchivī jā vāji jín ndá ji.

14 Sochi nī ncāhān Jesús: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúli jīñā nū ni, de mā cāsī nū jā quíji ji. Chi nchivī jā ndicó cóo inī jā canī inī ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu jā quívi ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nū ji, ncachī yā.

15 De nī ntee yā ndahá yā xīnī ndá ji. De nī nquee yā nūcuán cuāhān yā.

Tūhun tēe cuíca

(Mr. 10.17-31; Lc. 18.18-30)

16 De iin tēe suchí nī nquenda dē nū Jesús, de nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu vāha sáhá sá de nīhīn táhvī sá cutecū sá ní cánī andiví? ncachī?

17 De nī ncāhān yā jín dē: ¿A jáni inī nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cāhān nū tēe vāha jín nī? Chi nduú ni iin tēe vāha íyó, chi mátúhún-ni Yāā Dios. De tú cúnī nū cutecū nū ní cánī, de squíncuu nú tiñu jā ní ndacu yā, ncachī yā.

18 De nī ncāhān dē: ¿De nā tiñu cúu túsaá? De nī ncāhān yā: Mā cāhñī nū ndiyi. Mā cásíquí ndēē tāhán nú. Mā sácúhñá nú. Mā cāhān nū tūhun tūhún.

19 Cuetáhvī nú nū tatá nú nū naná nú. De cundáhvī inī nū táhán nú tá cúu nū cundáhvī inī nū maá nú, ncachī yā.

20 De nī ncāhān tēe suchí nūcuán: Ndācá tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondē tá lúli sá. ¿De nā cuá cúu jā cúmanī cā jā sáhá sá túsaá? ncachī dē.

21 De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī nū squíncuu ndihi nú, de cuáhán de xícó nú ndihi jā névāha nú, de cuāha nú nū nchivī ndāhvī. De jondē andiví cuāha yā jā vāha ndasí nū nū. Sá de quíji nú cuniquín nū nduhū cōhōn, ncachī yā.

22 De tá nī jini tēe suchí tūhun yáhá, de nī ncucuécá inī dē de cuāhān dē, chi cuíca ndasí dē.

23 Nūcuán de nī ncāhān Jesús jín ndá tēe scuáha jín yā: Ndāā cāhān ni jín nú jā ndá tēe cuíca chi ūhvī ndasí quívi dē ndahá Yāā andiví jā tatúnī yā nū dē.

24 De cāhān tucu nī jín ndá nú jā ñamā cā yáhá iin camello yaví yitícú nsūú cā jā quívi iin nchiví cuíca ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nū ji, ncachī yā.

25 De ndá tēe scuáha jín yā nī nsāhvi ndasí inī dē jā ní jini dē tūhun yáhá, de nī jīcā tūhún táhán dē: ¿Ní nchiví cúu jā cācu túsaá? ncachī dē.

26 De nī ndēhé Jesús nū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchiví chi mā cúu squívi ji maá ji ndahá Yāā Dios, sochi maá yā chi ndihi-ni cuu sáhá yā, ncachī yā.

27 Nūcuán de nī ncāhān Pedro: Señor, ndá sān chi nī sndóo sá ndihi jā névāha sá, de níquín sá níhín. ¿De nā cuá nīhīn sá túsaá? ncachī dē.

28 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndāā cāhān nī jíin ndá nú jā iin quīvī de cundeē nī nūū mesa nūū tatúnī nī, de vīi ndasí cuñáhnú nī inī ñayīví jéé. De quīvī ñúcuán de ndá máá nú jā ní jēcuniquīn nū nduhū, suni cundeē nū nūū ūxī ūū mesa nūū tatúnī nū. De sáhá ndāā nū tiñu ndihúxī ūū tatá nchivī Israel.

29 De ndacá nchivī jā ní sndóo vehe, á ñanī, á cuāha, á tatá, á naná, á ñasíhí, á sēhe, á ñuhun, síquī jā cuniquīn jī nduhū, de nanihīn jī iin ciento cā jā sūcuán. De suni nīhīn táhvī jī cutecū jī ní cání andivī.

30 Sochī cuāhā nchivī jā cúu jī nūū mitan, nduu jī jā sándihí. De nchivī jā sándihí, nduu jī nūū.

20

Tūhun yátá síquī ndá tēe sátíñú

1 De suha cúu jā tátúnī Yāā ndéē andivī nūū nchivī: Cúu tá cúu iin tēe xíñúhun. De iin stēēn nī nquee dē, ndúcú dē ndá mozo jā nastútú uva dē.

2 De nī nsáhá ndāā dē jíin ndá mozo jā chunáá dē iin denario jā quīvī. De nī ntají dē ndá tēe ñúcuán cuāhān jā nastútú uva dē.

3 Ñúcuán de nī nquee tucu dē tá cahīn. De nī jinī dē nūū sava cā tēe jā íñí sūcuán-nī nūū yáhvi.

4 De nī ncāhān dē jíin: Ndá ndóhó, suni quīhīn nū nastútú nú uva nī, de chunáá vāha nī yáhvi nú, ncachī dē. De cuāhān ndá tēe ñúcuán.

5 De nī nquee tucu dē tá cahūxī ūū jíin tá cahūnī, de suni sūcuán nī nīhīn tucu dē mozo.

6 De jā cuácuu cahūhūn nī nquee tucu dē. De nī nīhīn tucu dē jacū cā tēe jā íñí sūcuán-nī nūū yáhvi. De nī ncāhān dē jíin: ¿Nūcu íñí cāhā-nī ndá nú yáhá ní nduú? ncachī dē.

7 De nī ncāhān ndá tēe ñúcuán: Síquī jā nī iin nduú ní ncána sāán jā satíñú sá. De nī ncāhān dē jíin: Túsaá de suni quīhīn ndá nú nastútú nú uva nī, de chunáá vāha nī yáhvi nú, ncachī dē.

8 De tá nī ñini, de tēe xíñúhun nī ncāhān dē jíin tēe cúñáhnú nūū mozo dē: Cana ndá tēe sátíñú de chunáá nú yáhvi dē, de xihna cā ndá tēe jā ní nquīvi jā sándihí, de sá de ndá tēe jā ní nquīvi xihna ñúhún, ncachī dē.

9 De nī nquenda ndá tēe jā ní nquīvi cahūhūn jañini. De iin denario nī nīhīn iin iin dē.

10 De jā sándihí de nī nquenda ndá tēe jā ní nquīvi xihna ñúhún. De jáni inī ndá dē jā cuāhā cā nīhīn dē. Sochī suni iin-nī denario nī nīhīn iin iin dē.

11 De tá nī nīhīn dē, de nī nquijéhé ndá dē cāhān sōo dē jíin tēe xíñúhun, cáchī dē:

12 Ndá sāán ní nduú nī nsatíñú sá, de nī ndoho sá jā ihní. De ndá tēe yáhá jā ní nquīvi jā sándihí, chí iin-nī hora nī nsatíñú dē. De inuú nī nchiyáhvi ní ndá sāán jíin dē, ncachī dē.

13 De tēe xíñúhun nī ncāhān jíin iin dē: Amigo, nsúu jā sáhá nāvāha nī ndóhó. ¿A

nduú ní nsáhá ndāā ō jā iin denario quiyāhvi nú, á naá cúu?

14 Túsáá de quehen yāhvi nú de quīnohōn nū. Chi cúnī ni jā tēe jā ní nquīvi jā sándihí yáhá, inuú chunáá nī nūū dē jíin ndá máá nú.

15 ¿De á nduú cúu sáhá nī nāsa cúnī ni jíin xūhún maá nī? ¿De á cúcuásún inī nū jā ní nchunáá vāha nī nūū ndá dē sīquī jā vāha inī ni? ncachī dē.

16 De tá cúu nūū ní nsáhá tēe xīnúhun, sunī súcuán sáhá Yāa Dios. Chi nchivī jā cúu sándihí, nduu ji nūū. De nchivī jā cúu nūū, nduu ji jā sándihí. Chi cuāhā nchivī cána yā jā candíja ji yā. Sochi jacū ji-ni cándíja, de suu ji cúu jā nácāji yā, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu Jesús jā cuū yā

(Mr. 10.32-34; Lc. 18.31-34)

17 Nūcuán de tá nī nquehen Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de nī ncana síin yā ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā jíin dē:

18 Cunini ndá nú, chi mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de nūcuán nastúu nchivī nduhū, Yāa nī nduu tēe, nūū ndá sūtū cúñáhnú jíin nūū ndá tēe stéhēn ley janahán. De nenda ndá dē sīquī ni jā cuū ni.

19 De nāsíaha ndá dē nduhū nūū ndá tēe nación Roma jā tátúnī jā ndēe Jerusalén. De ndá tēe nūcuán sáhá catá dē nūū ni. De canī dē nduhū, de sá de cahnī dē nduhū yīcā cruz. Sochi nūū únī quīvi de natecū ni, ncachī yā.

Jā ní jīcān naná Jacobo jíin Juan iin favor nūū yā

(Mr. 10.35-45)

20 Nūcuán de nī nquenda ñasíhí Zebedeo nūū yā jíin sēhe ña Jacobo jíin Juan. De nī jēcūñī jītī ña nūū yā, jīcān ña iin favor nūū yā.

21 De nī jīcā tūhún yā ña: ¿Nā tiñu vāji ní? De nī ncāhān ña: Cuāha ní tūhun jā quīvi tátúnī ní de cundeē ndūū sēhe sá yáhá xiín ní, iin ji lado cuáhá ní, de incā ji lado sátín ní, ncachī ña.

22 Nūcuán de nī ncāhān Jesús jíin Jacobo jíin Juan: Nduú jíin ndūū nū nā cuá cúu jā jīcān nū. ¿A cuu cundoho nú tūndóhó tá cúu nūū quiji sīquī ni? ¿De á quenda nú cundoho xēen nū tá cúu nūū cundoho nī? ncachī yā. De nī ncāhān ndūū dē: Cuu sáhá sá.

23 De nī ncāhān yā jíin dē: Jāndáá cúu jā ndoho nú tūndóhó tá cúu nūū quiji sīquī ni, de ndoho xēen nū tá cúu nūū cundoho nī. Sochi jā cundeē nū lado cuáhá nī jíin lado sátín nī, nsūú nduhū cúu jā cuāha tūhun. Chi ja íyó tūha jā cuu ndá tēe jā ní nacāji Tatá nī, de tēe nūcuán nīhīn, ncachī yā.

24 De ndihúxī cā tēe scuáha jíin yā, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nquīti inī dē nī jini dē ndūū ñanī nūcuán.

25 De Jesús nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Jíin ndá nú nāsa sáhá ndá tēe jā cúñáhnú nūū nchivī ndá nación. Chi ndácu nīhin dē nūū ji, de maá dē cáchī nāsa coo.

²⁶ Sochi ndá máá nú, chi mā sáhá nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúnī nū cuñáhnú nú, de nduú chi sa sáhá nú maá nú tēe jā cuetíñú ndá táhán nú.

²⁷ De tú ní iin nú cúnī jā cuu nú nū, sa sáhá nú maá nú mozo nū táhán nú.

²⁸ Chi sunī súcuán sáhá maá nī, Yāā nī nduu tēe, chi nsūū jā vāji nī jā cuetíñú nī nchivī, chi sa vāji nī jā cuetíñú nchivī nduhū. De cuāha nī maá nī jā cuū nī tácu scácu nī cuāhā nchivī, ncachī yā.

Jā ní nasáhá vāha yā ūū tēe cuáá

(Mr. 10.46-52; Lc. 18.35-43)

²⁹ Ńúcuán de nī nqee yā jíin ndá dē ñuū Jericó. De cuāhā ndasí nchivī nī niquīn ji yā.

³⁰ De yuhú íchí ndéē ūū tēe cuáá. De nī jini dē tūhun jā yáha Jesús cuāhān yā, de nī ncana jee ndúū dē: Señor, maá ní jā cúu tatā rey David, cundáhvī inī ní sáán, ncachī dē.

³¹ De ndá nchivī nī ncāhān ji nūū dē jā ná cásī ndúū dē yuhú dē. Sochi víhí cā nī ncana jee dē: Señor, maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhvī inī ní sáán viī, ncachī dē.

³² De nī jencuiñī Jesús, de nī ncana yā ndúū tēe cuáá ñúcuán, de nī jicā tūhún yā dē: ¿Nā cuá cúnī ndúū nū jā sáhá nī ndóhó?

³³ De nī ncāhān ndúū dē jíin yā: Jā ná ndúnijīn tīnūú sá cúnī sá, Señor, ncachī dē.

³⁴ De nī ncundáhvī inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā tīnūú dē. De nī ndunijīn-ni tīnūú dē.

De nī jēcuniquīn ndúū dē yā cuāhān dē jíin yā.

21

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén
(Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40;
Jn. 12.12-19)

¹ De tá nī ncuñatin yā ciudad Jerusalén, de nī nquenda yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā ñuū Betfagé jā cáá jēhē yucu Olivos. De nī ntají yā ūū tēe scuáha jíin yā jā quihīn dē.

² De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán ñuū lulí jā cáá ichi nūū. De ñúcuán nīhīn nū iin burra, núhnī tī jíin iin burro lulí. De nandají nú ndúū tī, de quiji nú jíin tī.

³ De tú ní iin cāhān jíin nú, de cachī nū jā maá Jētohō ō jīni ñúhún yā tī. Ńúcuán de siáā ji tī-ni quiji nú jíin tī, ncachī yā.

⁴ De súcuán nī ncuu ndācá tiñu yáhá tácu quee ndaā tūhun jā ní ncāhān tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, yósō nūū tutū:

⁵ Cachī nū nūū nchivī
Jerusalén jā cúu ñuū
Sión:

Yáhá cūndēhé nú jā vāji Rey nū.

Nduú sáhá ñáhnú yā maá yā, chi burra-ni yósō yā, jíin burro lulí, sēhe quiti jíso. Cáchī tutū.

⁶ Ńúcuán de cuāhān ndúū tēe scuáha, de nī nsáhá dē tá cúu nūū ní ndacu Jesús nūū dē.

⁷ De ndéca dē burra jíin sēhe tī, nī nenda dē nūū yā. De nī nchisó ndá dē sōō dē síquī tī, de nī jēcōsō yā tī.

8 De íyó cuāhā nchivī, de nī scāā ji sōō ji inī ichi. De sava cā ji nī jāhnū ndahá ñuū, de nī jaquīn ji inī ichi.

9 De ndá nchivī jā cuáhān ichi núu yā jíin nchivī cuáhān ichi chātā yā, cána jee ji: Cúñáhnú ndasí Yāā cúu tatā rey David. De vāha ndasí Yāā cúu yā jā vāji yā jíin tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios. De vī ndasí cúñáhnú maá Yāā Dios, ncachī ji.

10 De tá nī nquīvi Jesús Jerusalén, de ndihī nchivī nī ncuvaā ji, de cuāhā ji nī jīcā tūhún táhán ji: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá? ncachī ji.

11 De nī ncāhān ndá nchivī jā vāji jíin yā: Yāhá cúu Jesús jā nácani tūhun Yāā Dios, jā vāji jondē ñuū Nazaret ndáñúu Galilea, ncachī ji.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mr. 11.15-19; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

12 Ñúcuán de nī nquīvi Jesús inī patio templo cāhnú Yāā Dios. De nī ntavā yā ndá nchivī jā jéen quiti de náxícó núu nchivī jā sōcō ji. De nī scócava yā mesa ndá nchivī jā sáma xūhún, jíin silla ndá nchivī jā xícó paloma.

13 De nī ncāhān yā jíin ji: Yósō núu tutū ī jā cáhān Yāā Dios: Vehe nī chí vehe núu jīcān táhvī cúu, cáchī Yāā Dios. Sochi ndá ndóhó, chí modo yavī cava jācuīhná nī nasáhá nú, ncachī yā.

14 Ñúcuán de sava nchivī cuāá jíin nchivī cojo nī nquenda ji núu yā inī templo. De nī nasáhá vāha yā ji.

15 De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, nī jinī dē ndācá tiñu ñáhnú jā sáhá yā, de nī jini dē jā cána jee ndá sūchí lúli inī templo: Cúñáhnú ndasí Yāā cúu tatā rey David, cáchī ji. De nī nquīti inī ndá dē.

16 De nī ncāhān dē jíin yā: ¿A nduú jíni nú jā súcuán cáhān ndá sūchí yáhá? ncachī dē. De nī ncāhān Jesús jíin dē: Jíni nī. ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú jā yósō núu tutū ī jā suha cáhān iin tēe jíin Yāā Dios? Sáhá ní jā ndá sūchí lúli jíin sūchí jáxīn, vāha ndasí cáhān ji jā Yāā cúñáhnú cúu Cristo.

Cáchī.

17 De nī sndóo yā dē. De nī nquee yā Jerusalén, de cuáhān yā ñuū Betania. De ñúcuán nī ndōo yā jacuáā ñúcuán.

Jā ní ncāhān yā núu ñutun higo

(Mr. 11.12-14, 20-26)

18 De jānehēn quīvi tēen cuānohōn yā Jerusalén, de cócon yā.

19 De nī jinī yā iin ñutun higo jā íní yuhú íchí. De nī jēhēn yā jēhē. De nduú nā higo ní níhīn yā, chí maá yūcū-ni cúu. De nī ncāhān yā jíin: Mitan de mā cūún cuitī cā jāvíxī xīnī nū, ncachī yā. De nī nchīchī-ni ñutun higo ñúcuán.

20 De ndá tēe scuáha jíin yā, nī nsáhvi inī dē nī jinī dē. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Nāsa nī nsáhá ní jā ñamā nī nchīchī ñutun higo? ncachī dē.

21 De nī ncāhān yā jíin dē: Ndāá cáhān ní jíin ndá nú, tú

candíja nú de mā cānī síquī inī nū, de cuu sáhá nú tiñu ñáhnú tá cúu nūū ní nsáhá nī jíin ñutun higo. De jondē tiñu ñáhnú cā cuu sáhá nú, chí jondē cuu cāhān nū jā cujiyo yucu yáhá quihīn nūū mar, de sáhá tá cáchī nū.

22 De ndācá jā jícān táhvī ndá nú, de tú cándíja nú jā nīhīn nū, de nīhīn nū, ncachī yā.

Síquī jā ndíso tíñú Jesús
(Mr. 11.27-33; Lc. 20.1-8)

23 De nī nquīvi tucu yā inī templo cāhnú. De juni stéhēn yā tūhun, de ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu nūū nchivī hebreo, nī nquenda dē nūū yā. De nī jícā tūhún dē yā: ¿Ní jondē nī nīhīn tíñú nú jā sáhá nú tiñu yáhá? ¿De ní iin nī ntee tiñu ndóhó jā sáhá nú sūcuán? ncachī ndá dē.

24 De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun, de tú cuu scócóo nú, ñúcuán de cachī ní nūū nū ní jondē nī nīhīn tíñú nī jā sáhá nī tiñu yáhá.

25 ¿Ní iin nī ntee tiñu síquī Juan jā ní scuénduté dē? ¿A Yāā Dios á ndá tēe? ncachī yā. Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: Tú cachī ō jā Yāā Dios nī ntee tiñu ñúcuán síquī Juan, de cāhān dē jíin ó: ¿Túsaá de nūcu nduú ní ncándíja ndá nú jā ní ncāhān dē?

26 De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tiñu síquī dē, de yúhú ó nchivī, chí ndivīi jí cándíja jí jā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios nī ncuu ndíja Juan, ncachī ndá dē.

27 De nī ncāhān dē jíin Jesús: Nduú jíinī ndá nī, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: De saá-ni nduhū, suni mā cāchí nī nūū nū ní iin nī ntee tiñu síquī ní jā sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá síquī ūū sēhe yíi

28 De nī ncāhān cā yā jíin ndá dē: Cunini ndá nú tūhun yátá yáhá: Iin tēe nī iyo ūū sēhe yíi dē. De nī ncāhān dē jíin iin jí: Séhē, cuáhán satíñú nú chí nastútú nú uva ní mitan, ncachī dē.

29 De nī ncāhān jí: Mā quihīn sá, ncachī jí. De nī ncuunú, de nī nacani inī jí, de cuāhān jí nūū tiñu ñúcuán.

30 De tēe ñúcuán nī jéhēn dē nūū incā sēhe dē, de suni sūcuán nī ncāhān dē jíin jí. De nī ncāhān jí: Ajan táā, de quihīn sá túsaá, ncachī jí. Sochí nduú ní jéhēn jí.

31 ¿De nāsa jáni inī ndá nú? Já ndúū jí, ¿ní iin jí nī squíncuu tiñu cúni tatá jí? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Sūchí jā ní ncāhān dē jíin xihna cā, ncachī dē. De nī ncāhān Jesús jíin dē: Saá, de ndāā cāhān ní jíin nú jā ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá ñahan ndiī, ñamā nācani inī jí jā sndóo jí cuāchi jí de quívi jí ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū jí, de ndá máá nú chí mā quívi nú.

32 Chí nī nquiji Juan, nī stéhēn dē nāsa squíncuu nú tūhun ndāā, de nduú ní ncándíja ndá nú tūhun jā ní ncāhān dē. De sa ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá ñahan ndiī, nī ncándíja jí tūhun jā ní

ncāhān dē. De ndá máá nú, víso nī jinī nū jā ní ncandíja jī, sochi nduú ní nácani cuitī inī nū jā candíja nú.

Tūhun yátá sīquī ndá tē nēhén jā sátiñú nū yūcū uva (Mr. 12.1-12; Lc. 20.9-19)

³³ Cunini ndá nú incā tūhun yátá: Nī iyo iin tē xīñúhun. De nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva. De nī jasī dē corral, de nī nsāhá dē iin nū cāxīn dē uva. De nī nsāhá dē iin vehe súcūn tácuā cuu coto dē ní cáhnú. De nī sūdóo dē nū sava tē jā sátiñú nū, de cuu sava dē ndīhā jín. De nī nquehen dē ichi cuāhān jīcā dē.

³⁴ De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē jacū mozo cuāquēhen sava ndīhā uva nū ndá tē sátiñú.

³⁵ De ndá tē ñúcuán nī ntiin dē mozo. De iin jī nī ncani ndá dē, de incā jī nī jahnī dē, de incā jī nī ncani dē yū xīnī.

³⁶ De tē xí uva nī ntají tucu dē cuāhā cā mozo cuāhān nsūú cā jā xīhna ñúhún. De suni súcuán nī nsāhá ndá tē ñúcuán jín ndihī mozo ñúcuán.

³⁷ De jā sándihí da, de nī ntají dē sēhe dē cuāhān. Chi jáni inī dē jā cuetáhvī ndá tē ñúcuán sēhe dē.

³⁸ Sochi ndá tē sátiñú, tá nī jinī dē nū sēhe tē xí uva, de nī ncāhān ndá máá: Tē xí táhvī cúu yáhá. Ná cáhnī ō jī, de ndōo táhvī jī cuu ó, ncachī.

³⁹ De nī ntiin ndá dē jī, de nī ntavā dē jī incā lado, de nī jahnī dē jī, ncachī yā.

⁴⁰ Ñúcuán de nī jīcā tūhún yā dē: Túsaá de tá quenda tē

xí uva, ¿de nāsa sāhá dē jín ndá tē sátiñú? ncachī yā.

⁴¹ De nī ncāhān ndá dē jín yā: Mā cúndáhvī cuitī inī dē ndá tē jā ní nsāhá tiñu nēhén ñúcuán, chi cahni dē. De cuāha dē ñuhun cáá uva nū sava cā tē jā sátiñú nū, cuu sava dē ndīhā jín. De quivī ndutútú ndīhā, de ndá tē ñúcuán nacuāha dē sava ndīhā nū tē xí uva, ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú tūhun yáhá jā yósō nū tutū ī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáchī tutū:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tē jā sáhá vehe, maá yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

Maá Jētohō ō Yāā Dios nī nsāhá yā súcuán, de sáhvi inī ō jínī ō tiñu yáhá. Cáchī tutū.

⁴³ Túsaá de cáhān ni jín ndá nú jā cujiyo-ni jā tátúnī Yāā Dios nū ndá nú, de nacuāha yā tiñu nū incā nchivī jā squíncuu vāha jī tiñu ndácu yā tá cúu nū cúnī yā.

⁴⁴ De nchivī jāá nduú cándíja, ndoho jī tá cúu nū ndóho nchivī jā jícó cáva sīquī yūū de táhnū jī. De quivī jā sāhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de nchivī jāá nduú ní ncándíja, cundoho jī tá cúu nū ndóho nchivī jā níncava iin yūū sīquī jī de cúndihī jī sáhá, ncachī yā.

⁴⁵ De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tē grupo fariseo nī jini dē ndá tūhun yátá jā ní ncāhān yā. De nī jīcūhun inī dē jā sīquī ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá sīquī

ndá tēe sátiñú nūu uva jín tēe sáhá vehe.

⁴⁶ De nī nducú ndá dē modo jā tiin dē yā. Sochi yúhú dē jā quiti inī nchivī, chi jāni inī ndá ji jā tēe nácani tūhun Yāa Dios cúu yā.

22

Tūhun yátá sīquī vico tándāhá

¹ Ńúcuán de nī ncāhān tucu Jesús incā tūhun yátá jín ndá dē:

² Súcuán cúu jā tátúnī Yāa andiví nūu nchivī: Cúu tá cúu iin rey jā sáhá dē iin vico jā tándāhá sēhe yīi dē.

³ De nī ntají dē ndá mozo dē cuācāna nchivī jā ní ncāhān dē jín. De ndá máa ji nduú ní ncúnī ji quihīn ji.

⁴ De nī ntají tucu dē jacū cā mozo, de nī ncachī dē: Cāhān jín nchivī jā ní ncana nī, ja íyó tūha ndeyu. Chi ja nī jahnī ni stīquī ni jín ndá cā quiti jā ní nduu, de ndihi ja íyó tūha. Nehēn ndá nú vico tándāhá. Cachī nū, ncachī dē.

⁵ De ndá nchivī jā ní ncana dē nduú ní nsáhá ji cuenta. Chi iin ji cuāhān nūu itū ji, de incā ji cuāhān nūu tiñu sáhá ji.

⁶ De sava cā ji nī ntiin ji ndá mozo rey, de nī nsáhá sácá ji nūu, de nī jahnī ji.

⁷ Ńúcuán de nī nquiti ndasí inī rey. De nī ntají dē ndá soldado dē nī jēhēn dē, nī jahnī dē ndá nchivī jā ní jahnī ndá ndīyi Ńúcuán, de nī nteñuhūn dē Ńuū ji.

⁸ Ńúcuán de nī ncāhān rey jín sava cā mozo dē: Ndihi ja íyó tūha jā coo vico tándāhá.

Sochi nchivī jā ní ncana nī, nsūu nchivī vāha cúu ji jā quiji ji vico.

⁹ Túsaa de cuāhān ndá nú ndācá ichi cáhnú cā, de cana nú nāsaa nchivī nīhīn nū, ná quiji ndá ji vico tándāhá. Ncachī dē.

¹⁰ De nī nquee ndá mozo cuāhān ndācá ichi. De nī nastútú dē ndihi nchivī jā ní nīhīn dē, cúu nchivī nēhēn, cúu nchivī vāha. De súcuán nī nchitú nchivī inī vehe nūu íyó vico tándāhá.

¹¹ De nī nquivi rey inī vehe jā cāhān dē jín nchivī jā ní ncutútú. De nī jinī dē nūu iin tēe jāa nduú Ńuhūn sahma jā ní jēhe dē cuhun nchivī jā quiji vico tándāhá.

¹² De nī ncāhān dē jín tēe Ńúcuán: Amigo, ¿nāsa nī nquivi nú yáhá jāa nduú Ńuhūn nú sahma vico tándāhá? ncachī dē. De tēe Ńúcuán nduú ní ncāhān cuiti dē.

¹³ Ńúcuán de nī ncāhān rey jín ndá tēe jícó ndíso cōhō: Tiin ndá nú dē, cuhni nū ndahá dē jēhē dē, de tavā nū dē ná quihīn dē nūu neē tāvēhé. De Ńúcuán cuacu dē de nacayihí dē Ńii yúhú dē jā ndoho ndasí dē. Ncachī rey.

¹⁴ Chi cána Yāa Dios cuāhā nchivī jā ná cándija ji. Sochi jacū ji-ni cándija, de suu ji nácāji yā, ncachī Jesús.

Sīquī xūhún renta

(Mr. 12.13-17; Lc. 20.20-26)

¹⁵ Ńúcuán de cuāhān ndá tēe fariseo, de nī natúhūn dē tú nāsa sáhá dē tácuā cāhān yā iin tūhun jā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

16 De nī ntají dē jacū tē scuáha jíin maá dē jíin tē grupo Herodes cuāhān dē. De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Maestro, jíiní ndá sá jā tē cāhān ndāā cúu ní, de stéhēn ndāā ní nāsa squíncuu nchivī nūū Yāā Dios. De nduú yúhú ní jā cāhān ni iin nchivī sīquī ní, chí nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin jí, chí inuú-ni sáhá ní jíin ndá jí.

17 Túsaá de cāhān ní nāsa jáni inī ní: ¿A íyó vāha jā chunáá ó renta nūū rey nación Roma jā tíin nación maá ó, á nduú? ncachī dē.

18 De nī jinī Jesús jā ndúcú ndá dē iin cuāchi sīquī yā. De nī ncāhān yā jíin dē: Vāchi tē stáhví-ni cúu ndá nú. ¿Nājēhē cúu jā jíto túnī nū nduhū?

19 Stéhēn xūhún jā jécunáá renta ná cúndēhé nī, ncachī yā. De nī stéhēn ndá dē iin denario nūū yā.

20 De nī ndēhé yā, de nū jíicā tūhún yā dē: ¿Nā tē cúu jā ndēē nūū xūhún yáhá, de nā síví cúu jā ndēē yáhá?

21 De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Rey ñúcuán cúu. Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Túsaá de nacuāha nú nūū rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nú nūū Yāā Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā.

22 De tá nī jini ndá dē jā ndíchí nī ncāhān yā tūhun yáhá, de nī nsāhvi inī dē, de nī sndóo dē yā, de cuāhān dē.

Jā ní jíicā tūhún ndá dē sīquī jā natecū ndíyi

(Mr. 12.18-27; Lc. 20.27-40)

23 De suni quīvī ñúcuán nī nquenda jacū tē grupo saduceo nūū yā. De ndá tē ñúcuán cáchi dē jāá nduú nátecū cuitī ndíyi. De nī ncāhān dē jíin yā sīquī iin tūhun:

24 Maestro, de Moisés nī ncāhān dē jā tú iin tē cuū dē, de ndóo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jíin ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jíin ña, nūcuīñī jí nūū ndíyi ñanī dē. Cáchi tutū.

25 De ñuū sá nī íyo újā ñanī. De tē xíhna ñúhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jíhī dē. De sīquī jāá nduú nā sēhe dē ní íyo, de nī ndóo ñasíhí dē nūū ñanī dē.

26 De tēe úū suni nī jíhī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo tucu. De saá-ni tēe únī, jondē jíin ndihújā dē.

27 De tá nī ndíhi dē nī jíhī, de suni nī jíhī ñahan ñúcuán.

28 Túsaá de quīvī natecū ndíyi, ¿ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chí ndihújā dē nī ndeē jíin ña, ncachī ndá dē jíin yā.

29 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Ndasí stíví ndá nú tūhun sīquī jāá nduú jíicūhun inī nū jā cāhān tutū íi, de ni nduú jíin nū jā íyó poder Yāā Dios jā nastécū yā ndíyi.

30 Chí quīvī jā natecū ndá ndíyi, de nduú cā nā tūhun quetáhán tēe jíin ñahan coo. Chí coo ndá jí tá cúu ndá ángel Yāā Dios andiví.

31 De sīquī jā natecū ndíyi, ¿á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa cāhān Yāā Dios jíin nú?

³² Maá nī cúu Yāa Dios Abraham jíin Isaac jíin Jacob, cáchī yā. Chi vísō ja nī jihī ndá dē, sochi tēcū dē nūū iyó maá yā, chi cúu yā Yāa jā sáhá jā tēcū nchivī ní cání, ncachī yā.

³³ De ndá nchivī nī nsāhvi inī ji níni ji tūhun stéhēn yā.

Tūhun cánuú ndasí cā jā ní ndacu Yāa Dios
(Mr. 12.28-34)

³⁴ Ńúcuán de ndá tēe grupo fariseo nī jinī dē jā ní jasi ndá tēe saduceo yuhú dē nī nsáhá yā. De nī ndutútú ndá dē nūū yā.

³⁵ De iin dē jā cúu tēe stéhēn ley janahán nī jīcā tūhún dē yā, chi coto túnī dē yā cúnī dē:

³⁶ Maestro, ¿ní iin cúu tūhun jā ndácu tiñu jā cánuú ndasí cā nūū tutū ley? ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Coó manī ndasí nú jíin maá Jētohō nū Yāa Dios, jondē jíin inī jíin ánō nū, jíin ní jāá ntúnī nū, cáchī tutū.

³⁸ Yáhá cúu tūhun ndácu yā jā cuñáhnú cā de cánuú ndasí cā.

³⁹ De tūhun ūū jā ní ndacu yā, suni súcuán cáhān: Cundáhvī inī nū táhán nú tá cúu nūū cundáhvī inī nū maá nú.

⁴⁰ De chíjin ndúū tūhun yáhá nī nquee ndihi ley jā ní ntee Moisés, jíin ndihi jā ní stéhēn ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, ncachī yā.

Sīquī jā cúu Cristo tatā David
(Mr. 12.35-37; Lc. 20.41-44)

⁴¹ De juni iyó tūtú cā ndá tēe fariseo Ńúcuán, de Jesús nī jīcā tūhún yā dē:

⁴² ¿Nāsa jáni inī ndá nú sīquī Cristo? ¿Nā nūū tatā quiji yā, cáchī tutū? ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Nūū tatā David, ncachī dē.

⁴³ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Túsaá de nāsa cúu jā David nī ncāhān dē Jētohō dē yā, nī nsáhá Espíritu Santo jondē janahán? Chi nī ncāhān dē:

⁴⁴ Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jíin Jētohō ní, Yāa jā quiji:

Cundeē nū lado cuáhá nī nūū cuñáhnú nú,
de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jíinī ūhvī ndóhó.

Ncachī Yāa Dios. Ncachī David.

⁴⁵ Túsaá de vísō chíjin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chi jondē nūū Yāa Dios vāji yā, ncachī yā.

⁴⁶ De ní iin dē nduú ní ncúu scócóo dē tūhun nūū yā. De jondē quīvī Ńúcuán de nduú cā ní ncúndéé inī ni iin dē jā cātūhún dē yā.

23

Jā ní ncāhān yā jā iyó cuāchi ndá dē

(Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

¹ Ńúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá nchivī jíin ndá tēe scuáha jíin yā:

² Ndá tēe stéhēn ley janahán jíin ndá tēe grupo fariseo, jáni inī dē jā ndíso tíñú dē jā stéhēn dē ley jā ní jēhe yā nūū Moisés.

³ Túsaá de cuetáhvī nú dē squíncuu nú ndācá jā ndácu dē nūū nū. Sochi mā sáhá nú

tá cúu nū sáhá ndá máá dē. Chi cáhān dē-ni, sochi nduú squíncuu dē.

⁴ Chi suni stéhēn ndá dē ndácá ley jā ní ntavā maá dē jā víjín sáhá, de tēe dē sīquī nchivī, de nduú cúndeé ji squíncuu ji. Sochi ndá máá dē chi ní iin xīnī ndáhá dē nduú scándā dē jā squíncuu dē.

⁵ De maá-ni sīquī jā ná cuétúhún nchivī dē cúu ndihī jā sáhá dē. Chi jétahān inī ndá dē cuhnī dē cuāhā tūhun tutū ī teēn dē jíin ndahá dē. De suni sáhá cání cā dē yūhvā yuhú sáhmá dē jā stéhēn jā cúñáhnú cā dē nsūú cā incā nchivī.

⁶ De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūu silla yíñúhún cā nūu yájī nchivī vico, jíin silla yíñúhún cā inī vehe ī sinagoga.

⁷ De suni jétahān inī dē jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūu yáhvi, jíin jā cáhān ji maestro jíin dē.

⁸ Sochi ndá máá nú, mā cuáha nú tūhun jā cáhān nchivī maestro jíin nú. Chi inuú cúu ndihī nú jā cúu nú hermano, de íyó iin-ni Maestro nū jā cúu nduhū, Cristo.

⁹ De mā chíñúhún nú ní iin tēe ñayiví yáhá jā cáhān nū padre jíin dē. Chi íyó mátúhún-ni Padre ndá nú, Yāa ndéē andiví.

¹⁰ De suni mā cuáha ndá nú tūhun jā cáhān ji jētohō ji ndóhó. Chi íyó iin-ni Jētohō nū, de suu cúu nduhū, Cristo.

¹¹ De tēe jā íyó mähñú ndá nú jā chíndeé nūu táhān, suu dē cúu jā cúñáhnú cā.

¹² Chi tēe jā sáhá ñáhnú maá, sa nuu dē. De tēe jā sáhá núu maá, sa nduñáhnú dē.

¹³ Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi jāsī nū jā quívi nchivī ndahá Yāa andiví jā tatúnī yā nūu ji. Chi nduú quívi ndá máá nú, de ní nduú jéhe nú tūhun jā quívi nchivī jā ndúcú quívi.

¹⁴ Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi cándeē nū vehe ndá ñahan ní nguendōo ndáhví. Nūcuán de náhān jícān táhvī nū tácuca caní inī nchivī jāá nduú nā cuāchi nú. Jā ñūcuán xēēn cā cundoho nú castigo.

¹⁵ Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi ní ñuhun yíchí jíin ní mar jíca nuu nú ndúcú nú iin nchivī jā scándija nú sáhān maá nú. De tá ní ncandija ji, de sáhá ndá nú jā víhí cā cuu cuāchi ji jā quíhīn ji infierno nsūú cā ndá máá nú.

¹⁶ Nācā xēēn cundoho ndá nú, chí cúu nú tá cúu tēe cuáá jā stéhēn ichi nūu nchivī. Chi cáhān ndá nú: Tú ní tēe cáhān téyí dē jā Yāa Dios jā ndéē inī templo ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cáhān dē jā Yāa Dios jā xí oro jā íyó inī templo, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú jā squíncuu nahñí dē, cáhān ndá nú.

17 Tēe naā tēe cuáá cúu ndá nú já stíví nú tūhun cáhān nū. ¿Ní iin cúu já cúñáhnú cā, á oro, á Yāa Dios já ndéē inī templo já sáhá ī oro ñúcuán?

18 De suni cáhān ndá nú: Tú ní tēe cáhān téyíí dē já Yāa Dios já xíí altar ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de va nduú cánuú squíncuu dē. Sochi tú cáhān dē já Yāa Dios já xíí ndatíñú já sócō ndá nūū altar, ná cuáha yā castigo tú mā squíncuu dē iin tiñu, túsaá de cánuú squíncuu nahñí dē, cáhān ndá nú.

19 Tēe naā tēe cuáá cúu ndá nú já stíví nú tūhun cáhān nū. ¿Ní iin cúu já cúñáhnú cā, á ndatíñú já íñí nūū altar, á Yāa Dios já sáhá ī ndatíñú ñúcuán?

20 Túsaá de tēe já cáhān téyíí, tú nacunehen dē Yāa Dios já xíí altar, túsaá de suni nacunehen dē jondē jíin ndatíñú já íñí nūū altar.

21 De tú iin tēe nacunehen dē templo já cáhān téyíí dē, túsaá de jondē jíin Yāa Dios já ndéē inī templo nacunehen dē.

22 De tú iin tēe nacunehen dē andiví já cáhān téyíí dē, túsaá de suni nacunehen dē mesa Yāa Dios de jondē jíin maá Yāa Dios já ndéē nūū mesa.

23 Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi sáhá ndá nú úxí úxí nuhní mīnu jíin yūcū anís jíin yūcū comino, de sócō nū iin iin já úxí nūū Yāa Dios. Sochi sndóo nú tūhun cánuú ndasí cā nūū ley, suu já caca ndaā nū, jíin já cundáhví

inī nū táhán nú, jíin já candíja nú. Ndācá yáhá cánuú já sáhá nú nícu, de suni mā sndóo nú já sócō nū ndá yūcū ñúcuán.

24 Cúu ndá nú tá cúu tēe cuáá já stéhēn ichi nūū nchiví. Chi squíncuu nú iin já lúli cā ñúcuán, de sndóo nú já cánuú cā. De suu cúu modo já távā nū iin tiucún lúli já ñúhún nūū ndūxi, de cócō nú iin quiti cáhnú já cúu camello.

25 Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi modo já náquete nú yātā vaso jíin yātā cōhō. Sochi ichi inī nū chi ñúhún maá-ni tūhun cuíhná jíin tūhun ndíyo inī.

26 Tēe cuáá cúu ndá nú, fariseo. Xihna cā sáhá nū já coo ndoo inī áno nū, de ñúcuán de suni coo ndoo ndācá já sáhá nú já jíin nchiví nūū.

27 Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi cúu ndá nú tá cúu namā ndíyi panteón já íyó yaa. Chi ichi chātā de vii cáá, sochi ichi inī ñúhún chitú yiqui ndíyi jíin ndācá já tēhyú.

28 De suni súcuán cúu ndá máá nú, chi ichi chātā nū sáhá nú já tēe ndaā cúu ndá nú nūū nchiví. Sochi ichi inī nū ñúhún chitú tūhun stáhví-ni jíin tūhun nēhén.

29 Nācā xēēn cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhví-ni cúu nú. Chi sáhá ndá nú namā ndá ndíyi tatā nū, tēe ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De sáhá vii ndá nú síqui namā nūū yiyuhū ndá tēe já ní iyo ndaā.

30 De cáhān ndá nú: Tú ní ntecū ndācá ó tiempo jā ní ntecū ndá ndīyi tatā ō, de mā squívi nduū ō jíin dē jā cahñī ō ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, cáchī nū.

31 De súcuán cáhān ndāā ndá nú jā maá nú cúu tatā ndá nchivī jā ní jahñī ndá tēe nī nacani tūhun yā.

32 De ndācá cuāchi jā ní squíjéhé ndá ndīyi tatā nū, suni súcuán sáhá cā ndá máá nú túsaa.

33 Va sēhe cōō cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōō. ¿Nāsa cācu nú jā má tánū tāhvī nū quihīn nū infierno?

34 Túsaa de tají nī ndá tēe nacani tūhun Yāa Dios nūū nū, jíin ndá tēe ndíchí jā stéhēn tūhun yā. De sava dē cahñī nū, de sava dē cata caa nú yīcā cruz. De sava cā dē cani nú dē inī ndācá vehe īi sinagoga, de scūnu nú dē quihīn dē ndācá-ni űūū.

35 De súcuán de cundeē cuāchi siquī ndá nú jā ní jahñī tatā nū ndācá tēe ndāā, xihna cā Abel tēe ndāā, de sá de jondē Zacarías sēhe Berequías, tēe jā ní jahñī ndá dē inī templo sava māhñū cuarto īi jíin altar.

36 Jāndāā cáhān ni jíin nú jā ndācá cuāchi yáhá cundeē siquī nchivī jā iyó mitan.

Jā ní ncucuécá inī yā nī ndéhé yā Jerusalén

(Lc. 13.34-35)

37 Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, jáhñī nū ndá tēe nācani tūhun Yāa Dios, de cáni nú yūū xīnī ndá tēe jā tájī Yāa Dios vāji nūū nū. De cuāhā vuelta nī ncuu inī ni nastútú

nī sēhe nú, tá cúu nūū sáhá iin űihín jā nástútú tī sēhe tī chījin nījin tī, sochi nduú ní ncūnī ndá nú.

38 Túsaa de mitan de sndóo uun nī ndóhó jíin ndá sēhe nú.

39 Chi cáhān ni jíin nú jā jondē mitan de mā cūnī cuitī cā nū nūū ni, chi jondē quenda quīvī jā cáhān ndá sēhe nú: Vāha ndasí Yāa cúu Yāa jā ní nenda jíin tiñu maá Jētohō ō Yāa Dios, cachī ji, ncachī yā.

24

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mr. 13.1-2; Lc. 21.5-6)

1 De nī nquee Jesús inī templo cáhñú cuāhān yā. De nī nquenda ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān dē jíin yā siquī ndācá vehe jā ndéē tāhán jā cúu templo.

2 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ndācá jā ndéhé nú yáhá, ndāā cáhān ni jíin nú jā quiji quīvī jā má cósō tāhán cā ni iin yūū, chi ndihi tānī, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin ndihi űayivī

(Mr. 13.3-23; Lc. 21.7-24; 17.22-25, 31, 37)

3 De cuāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā jondē yucu Olivos, de nī jēcundeē yā űúcuán. De nī nquenda ndá dē nūū yā, de nī jīcā tūhún síin dē yā: Cachī tūhun ní nūū sá, ¿nā quīvī coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ncuñatin quīvī nenda ní jíin jā jīnu űayivī? ncachī dē.

4 De nī ncāhān Jesús: Coto má stáhvī ni iin dē ndá ndóhó.

5 Chi quiji cuāhā tēe jíin sívī nī jā stáhvī: Maá nī cúu Cristo, cachī dē. De súcuán de stáhvī dē cuāhā nchivī.

6 De nihīn nū tūhun jā ndācá lado íyó guerra, á ja ñatin coo guerra. De mā cúyūhú nú, chi cánuú jā súcuán coo, sochi ncháha ca quenda quívi jā ndihi ñayívi.

7 Chi nenda nación sīquī incā nación, de nenda ñuū sīquī incā ñuū jā canāá. De coo tāmā jíin cuēhē xēen. De cháhá chúcuán tāan.

8 De ndācá yáhá cúu tūndóhó jā quijéhé xihna ñúhún cā.

9 Ñúcuán de nastúu ji ndá ndóhó jā sndóho ji ndóhó de cahnī ji. De ndihi nchivī quíti inī ji nūu nū jā síquī nduhū.

10 De quívi ñúcuán chi cuāhā nchivī jā cándíja, caca yátá ji, de quíti inī ji nūu táhán ji, de nastúu táhán ji.

11 De quenda cuāhā tēe stáhvī, de cāhān dē jā tūhun Yāa Dios nácani dē, de stáhvī dē cuāhā nchivī.

12 De jā nducuahā tiñu néhén, de jā ñúcuán cuāhā ji mā cōó mānī cā ji.

13 Sochi nchivī jā cuiñi nīhin jíin tūhun nī jondē quívi jíinu, nchivī ñúcuán chi cācu.

14 De tūhun vāha yáhá jā nāsa tátúnī Yāa Dios, cūte nuu níi cáhnú ñayívi, tácuca cunī nchivī ndācá nación. Ñúcuán de jíinu ñayívi.

15 De Daniel, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, nī ntee dē tūhun iin tēe néhén jā quiji. De ndá ndóhó jā cáhvi tutū

ñúcuán, de ná jícūhun inī nū. Chi iin quívi de cunī nū jā sáhá nāvāha dē jā stívī dē ndācá ndatíñú ī inī templo, de cuiñi dē inī lugar ī.

16 De tá cunī ndá nú jā súcuán cúu, de nchivī ndéē región Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quíhīn ji.

17 De nchivī ndéē yātā vēhé, mā ndívi ji inī vehe jā tavā ji ndatíñú ji, chi cánuú jā cunu ñamā ji tácuca cācu ji.

18 De nchivī íyó nūu itū, mā nóhōn ji vehe jā naquehen ji sahma ji.

19 De quívi ñúcuán, nācā ndáhví ndoho ndá ñahan ñúhún sēhe jíin jā ndéca ñiquín, chi mā cúñamā ña cunu ña.

20 De cācān táhvī nū jā má quíji tūndóhó ñúcuán jā cunu nú maá tiempo jā cúun yūhá ni quívi nátátú.

21 Chi tá quijéhé ñúcuán de coo cuāhā tūndóhó xēen, jāá ncháha ca coo súcuán jondē quívi jā ní jēcōo ñayívi de jondē mitan. De tá yāha tūndóhó ñúcuán de ni mā cōó cā jā súcuán.

22 De tú mā násndíyi Yāa Dios tiempo tūndóhó ñúcuán, de ni iin nchivī mā cācu cuiñi ji. De jā síquī nchivī cándíja jā ní nacāji yā, jā ñúcuán cúu jā nasndíyi yā quívi.

23 Túsaá de tú iin nchivī cāhān jíin nú: Yáhá cūndēhé nú jā ndéē Cristo, á: Ñúcuán cūndēhé nú jā ndéē yā, cachī ji, de mā cándíja nú jā cāhān ji.

24 Chi quenda ndá tēe stáhvī jā cachī dē jā cúu dē Cristo, á cachī dē jā tēe nácani tūhun

Yāa Dios cúu dē. De sāhá ndá dē tiñu ñáhnú jā sāvhi inī nchivī cunī ji, tácuca stáhvī dē jondē maá nchivī jā ní nacāji yā, de tú ná cúu sāhá dē.

²⁵ Ja nī ncachī tūhun nī nūū ndá nú mitan jondē ncháha ca coo.

²⁶ Túsaá de tú cāhān nchivī jín nú: Quīndēhé nú, chí jondē nūū ñuhun tíhá ndéé yā, cachī ji, de mā quíhīn nū cūndēhé nú. A tú cāhān ji: Nehēn cūndēhé nú, chí inī vehe yáhá ndéé yā, cachī ji, de mā cándíja ndá nú.

²⁷ Chi tá cúu nūū jéndūtē sáhá taja, de túu jondē nūū quénda ncandiī de jondē nūū quéé ncandiī, de suni sūcuán coo quívī nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe, chí ndihi nchivī cunī.

²⁸ De tá cúu nūū cútútú ndá tiōcó ní-ni cúu nūū cáá quiti jā ní jīhī, suni sūcuán coo ndācá jā ní ncāhān ni, ní-ni cúu nūū iyó nchivī.

Nāsa coo quívī tá nenda Yāa nī nduu tēe

(Mr. 13.24-37; Lc. 21.25-33; 17.26-30, 34-36)

²⁹ Sá de tá nī ndihi ndācá tūndóhó quívī ñúcuán, de cutuún ncandiī, de yōō mā cútūu cā. De nincava tiūūn, de ndācá jā jíca andiví chí quisi.

³⁰ Ñúcuán de cunī ndá nchivī nūū maá nī, Yāa nī nduu tēe, ndiji nī ichi andiví. De cuacu nchivī ndācá nación ní cáhnú ñayiví. De cunī ji jā nduhū, Yāa nī nduu tēe, ndiji nī jín vícō andiví, de cundiso nī cuāhā poder, de vii ndasí cuñáhnú nī.

³¹ De tají nī ndá ángel ni quíhīn, de tiví nīhin yā trompeta. De quīnastútú yā ndá nchivī jā ní nacāji nī ndicúmī lado ñayiví, jondē iin lado jín jondē incā lado.

³² Mitan de scuáha ndá nú nāsa sáhá ñutun higo: Tá ja nī nene numa, de nī nacōco yūcū, de jínī ndá nú ja nī ncuñatin tiempo ihní.

³³ De suni sūcuán tá cunī ndá nú jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jícūhun inī nū ja nī ncuñatin quívī jā nenda nī, de ñamā coo.

³⁴ De ndāā cāhān ni jín ndá nú jā má cúu ndihi nchivī jā cunī tūndóhó yáhá, chí jondē quee ndāā ndihi tá ncachī ni.

³⁵ Andiví jín ñayiví chí naā, sochi ndācá tūhun cāhān ni chí mā náā, chí quee ndāā ndihi.

³⁶ Sochi quívī jín hora jā nenda nī, chí ni iin nchivī nduú jínī, ni ndá ángel andiví, ni maá nī jā cúu Sēhe Yāa Dios. Chí mátúhún-ni Tatá nī Yāa Dios cúu jā jínī.

³⁷ Chi tá cúu nūū ní ncuu ndá quívī jā ní Iyo Noé, suni sūcuán coo quívī nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe.

³⁸ Chi quívī ñúcuán tá ncháha ca cuun sāvī xéēn, de yáji ji jíhi ji, tándāhá ji, de jéhe ji sēhe síhí ji jā tandāhá, jondē nī nquenda quívī jā ní nquívī Noé inī arca.

³⁹ De nduú ní ncándíja nchivī jā cuun sāvī xéēn, de nī ncuun, de nī ndaa ndute, de nī jīhī ndihi ji. De suni sūcuán coo tá nenda nduhū, Yāa nī nduu tēe.

40 De quīvī ñúcuán coo ūū tēe satīñú nūū itū. De iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, chi nduú ní ncándija dē.

41 De coo ūū ñahan jā ndico cáhnú, de iin ña naquehen nī, de incā ña ndōo.

42 Túsaá de ndito coo inī ndá nú, chi nduú jíñī nū nā quīvī nenda Jētohō nū.

43 De chuhun inī nū jā cáhān tūhun yátá yáhá: Tēe xívéhe, tú ní jíñī dē nā hora quiiji jācuīhná, de cundito dē, de mā cuáha dē tūhun jā saçuīhná ndatīñú vehe dē nícu.

44 De saá-ni ndá ndóhó, suni sūcuán coo tūha nú, chi maá hora jāá nduú nā cuá jáni inī nū, de nenda-ni nduhū, Yāa nī nduu tēe.

Tūhun mozo vāha jíñī mozo nduú squíncuu

(Lc. 12.41-48)

45 Túsaá de coo ndá nú tá cúu iin mozo jā ndito xīñī de squíncuu vāha. De maá patrón nī jani dē mozo ñúcuán jā coto ji nchivī vehe dē, tácuca scájī ji maá hora.

46 De nācā ndetū mozo ñúcuán jā tá nenda patrón, de cunī dē jā sūcuán squíncuu vāha ji.

47 De ndāā cáhān ni jíñī ndá nú jā cani dē mozo ñúcuán jā coto ji ndihi ndatīñú dē.

48 Sochi tú mozo jā sáhá nēhén cúu ji, de jáni inī ji jā má nēndá ñamā patrón ji,

49 de quijéhé ji cani ji táhán mozo ji, de cajī ji coho ji jíñī ndá tēe jíni,

50 tú sūcuán de nenda-ni patrón quīvī jāá nduú ndétu ji

jíñī hora jāá nduú ná jáni inī ji.

51 De sndóho ndasí dē ji, de squívi dē ji nūū yíhí ndá tēe stáhvi-ni. De ñúcuán cuacu ji de nacayíhí ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji.

25

Tūhun yátá sīquī ūxī ñahan lúli

1 De suha cúu jā tátúnī Yāa andiyí nūū nchivī: Cúu tá cúu iin vico tándahá. De nī iyo ūxī ñahan lúli jā ní nquehen ji linterna yíndahá ji, de nī nquee ji cuátahān ji iin tēe tandahá.

2 De ūhūn ji chi nduú ndito ji, de ūhūn ji chi sūchí ndito cúu ji.

3 De ndá sūchí jāá nduú ndito, yíndahá ji linterna ji, sochi nduú nā petróleo yíndahá ji jā chuhun inī.

4 De ndá sūchí ndito, yíndahá ji botella petróleo jíñī linterna ji.

5 De juni cúcuéé tēe tandahá quenda, de nī nquiji māhná, de nī nquixīn ndihi ji.

6 De tá nī ncuu sava ñuú, de nī jíñī ndá ji jā cána jee: Ja vāji tēe tandahá. Cuáhán ndá nú cuátahān nū dē, ncachī.

7 Ñúcuán de nī nacōo ndá ñahan lúli, de nī nasahá tūha ji linterna ji.

8 De ndá sūchí jāá nduú ndito, nī ncāhān ji jíñī ndá sūchí ndito: Tajī ndá nú jacū petróleo, chi cuāndāhvā linterna ndá nī, ncachī ji.

9 De nī ncāhān ndá sūchí ndito: Mā cúu, chi mā quēndá jā cuu maá nī jíñī ndá nú. Vāha cā quīhīn ndá nú nūū

cúyāhvi, de cueen nú jā cuu ndá máá nú. Ncachī ji.

10 De juni cuācuēen ndá ji, de nī nguenda-ni tēe tandāhá. De ndá sūchí jā íyó tūha nī nquīvi ji jíin dē vico tándāhá. De nī ndasī viéhé.

11 De nī ncunúú, de nī nguenda ūhūn cā ñahan lúli ñúcuán. De nī ncāhān ji jíin tēe tándāhá: Señor, nacune ní viéhé ná quīvi ndá sá, ncachī ji.

12 De nī ncāhān maá dē: ¿Ní nūū vāji ndá nú? Chi nduú jíinī ni ndóhó, ncachī dē, ncachī yā.

13 Ñúcuán de nī ncāhān cā yā: Túsaá de ndito coo inī ndá nú, chi nduú jíinī nū nā quīvi nā hora nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

Tūhun yátá tēe jā ní jēhe núú xūhún nūū ndá mozo

14 De suha cúu jā tátúnī Yāā andiví nūū nchiví: Cúu tá cúu iin tēe jā quīhīn jíicá dē incā ñuū. De jondē ncháha ca quīhīn dē de nī ncana dē ndá mozo dē, de nī jēhe núú dē xūhún dē nūū ndá ji, jā satíñú ji jíin tácuā nducuahā.

15 De nūū iin ji nī jēhe dē ūhūn mil xūhún cāa. De nūū incā ji nī jēhe dē ūū mil. De nūū incā ji nī jēhe dē iin mil. Súcuán nī jēhe dē, chi jíinī dē nāsaa quenda iin iin ji satíñú ji jíin. Ñúcuán de nī nquehen dē ichi cuāhān jíicá dē.

16 De mozo jā ní nquehen ūhūn mil xūhún, nī nsatíñú dē jíin. De nī nihīn dē ūhūn cā mil síquī.

17 De saá-ni mozo jā ní nquehen ūū mil xūhún, suni nī nihīn dē ūū cā mil síquī.

18 Sochi mozo jā ní nquehen iin mil xūhún, nī jēhēn dē nī jete dē yavī, de nī nchiyuhū dē xūhún patrón dē.

19 De nī nchāha cuāhā tiempo, de nī nenda patrón ndá mozo ñúcuán. De nī nācān dē cuenta nūū ji.

20 De nī nguenda mozo jā ní nquehen ūhūn mil xūhún, de nī nacuāha dē xūhún nūū patrón dē jíin ūhūn cā mil jā ní nihīn dē síquī. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní ūhūn mil nūū sá, de yáhá íyó ūhūn cā mil jā ní nihīn sá síquī. Ncachī dē.

21 De nī ncāhān patrón jíin dē: Iyó vāha túsaá. Vāha ndasī mozo cúu nú jā squíncuu vāha nú. Chi vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúli-ni, de mitan de taji nī iin tiñu ñáhnú nūū nū. De quīvi nú nūū cusīi inī nū jíin nī. Ncachī dē.

22 Ñúcuán de nī nguenda mozo jā ní nquehen ūū mil xūhún. De nī ncāhān dē: Señor, nī ntaji ní ūū mil nūū sá, de yáhá íyó ūū cā mil jā ní nihīn sá síquī. Ncachī dē.

23 De nī ncāhān patrón jíin dē: Iyó vāha túsaá. Vāha ndasī mozo cúu nú jā squíncuu vāha nú. Chi vāha nī squíncuu nú iin tiñu lúli-ni, de mitan de taji nī iin tiñu ñáhnú nūū nū. De quīvi nú nūū cusīi inī nū jíin nī. Ncachī dē.

24 De nī nguenda mozo jā ní nquehen iin mil xūhún, de nī ncāhān dē jíin patrón: Señor, ja jíinī sá níhín jā tēe xēen cúu ní. Chi cuāhā cā cúnī ní nsūū

cā jā cuu sáhá mozo ní, de cuāhā cā nácān ní nsūú cā jā ní jēhe ní.

25 De jā ñúcuán nī nchūhú sá, de nī jēhēn sá nī nchiyuhū sá xūhún ní chījin ñuhun. De yáhá ná nátaji sá xūhún ní. Ncachī dē.

26 De nī ncāhān patrón jín dē: Mozo cūxí cúu nú de maá-ni tiñu néhén sáhá nú. Chi jáni inī nū jā cuāhā cā cúnī ni nsūú cā jā cuu sáhá mozo ni, de cuāhā cā nácān ni nsūú cā jā táji nī.

27 Túsaá de tú ní nchūhūn nú xūhún nī nū banco nícu, de tá nenda nī de naquehen nī xūhún nī jondē jín sēhe xūhún nícu. Ncachī dē jín ji.

28 De nī ncāhān dē jín ndá cā mozo dē: Túsaá de candeē nū mil xūhún jīñā nū ji, de cuāha nú nū mozo jā névāha ūxī mil.

29 Chi nchivī ja névāha, sa quiji cā nū ji, de jondē sobra cā cunevāha ji. Sochi nchivī jāá nduú, sa cujiyo-ni jacū jā névāha ji.

30 De mozo yáhá jāá nduú squíncuu, tavā ndá nú ji ná quíhīn ji nū neē tāvēhé. De ñúcuán cuacu ji de nacayīhī ji ñii yúhú ji jā ndoho ndasí ji, ncachī dē, ncachī yā.

Sīquī jā coo juicio ndācá nación

31 De nī ncāhān cā yā: Iin quīvī de nenda maá Yāā nī nduu tēe, de cuu yā Rey nū nchivī. De ndá ángel yā cuiñi ní xiín yā. De cundeē yā nū mesa jā tatúnī yā, de viī ndasí cuáhnú yā.

32 De ndutútú nchivī ndācá nación nū yā. De sáhá síin yā ndá ji, tá cúu nū ndúsíin tīcāchī jín ndixúhú sáhá tē ndēca tī.

33 De nchivī vāha jā cúu tá cúu tīcāchī, canī yā ji lado cuáhá yā. De nchivī nēhén jā cúu tá cúu ndixúhú, canī yā ji lado sátín yā.

34 Ñúcuán de cāhān maá Rey jín nchivī jā íyó lado cuáhá yā: Nācā ndetū ndá nú jā ní nsáhá Tatá nī jín nú. Nehēn de quīvi ndá nú nū tatúnī nū. Chi jondē quīvī jā ní jēcōo ñayívī de ja nī nsáhá tūha yā nū tatúnī nū.

35 Chi nī jīhī ni sōco, de nī ntaji ndá nú jā ní nchajī ni. Nī nchīchī ni ndute, de nī ntaji ndá nú nī jīhi nī. Nī nquiji nī jondē ñuū jīcá, de nī ntanúú ndá nú vehe nī ndōo nī.

36 Nī ncumanī sahma nī, de nī ntaji ndá nú. Nī ncuhū ni, de nī jēndēhé ndá nú nduhū. De nī nchīhi nī vecāa, de suni nī jēndēhé ndá nú nduhū. Súcuán cāhān yā jín nchivī íyó lado cuáhá yā.

37 Sá de cāhān nchivī vāha ñúcuán jín yā: Señor, ¿nā quīvī nī jinī ndá sá ní jā ní jīhī ní sōco, de nī ntaji sá jā ní nchajī ní, á jā ní nchīchī ní ndute, de nī ntaji sá jā ní jīhi ní?

38 ¿De nā quīvī nī jinī ndá sá ní jā ní nquiji ní jondē ñuū jīcá, de nī ntanúú sá vehe nī ndōo ní, á jā ní ncumanī sahma ní, de nī ntaji sá?

39 ¿De nā quīvī nī jinī sá ní jā ní ncuhū ní, á jā ní nchīhi

ní vecāa, de nī jēndēhé sá ní? Cachī ji.

40 Ñúcuán de cāhān Rey jíin ji: Ndāā cāhān ni jíin ndá nú jā tá nī nsáhá ndá nú sūcuán jíin iin ndá hermano ni jā cándíja, vísō nchivī núu ndasí cúu ji, de nūū maá nī nī nsáhá ndá nú.

41 Ñúcuán de suni cāhān Rey jíin nchivī jā íyó lado sátín yā: Nchivī jā tānū tāhvī cúu ndá nú. Cujiyō quīhīn nū nūū ñúhūn jā cáyū níí cání, nūū íyó tūha jā cundeē tāchī cúñáhnú jíin ndá cā tāchī jā jétíñú.

42 Chi nī jīhī ni sōco, de nduú ní ntáji ndá nú jā cajī ni. Nī nchīchī ni ndute, de nduú ní ntáji ndá nú jā coho nī.

43 Nī nquiji nī jondē ñuū jīcá, de nduú ní ntánúú ndá nú vehe quendōo nī. Nī ncumanī sahma nī, de nduú ní ntáji ndá nú. De nī ncuuhū ni, de nī nchīhi nī vecāa, de nduú ní jēndēhé ndá nú nduhū. Sūcuán cāhān yā jíin nchivī jā íñí lado sátín yā.

44 Sá de cāhān nchivī ñúcuán jíin yā: Señor, ¿nā quīvī nī jinī sá ní jā ní jīhī ní sōco, á jā ní nchīchī ní ndute, á jā ní nquiji ní jondē ñuū jīcá, á jā ní ncumanī sahma ní, á jā ní ncuuhū ní, á jā ní nchīhi ní vecāa, de nduú ní ntáji sá jā cúmanī nūū ní? Cachī ji.

45 Ñúcuán de cāhān yā jíin ji: Jāndāā cāhān ni jíin ndá nú jā sīquī jāá nduú ní nsáhá nú sūcuán jíin ni iin ndá hermano ni jā cándíja, vísō nchivī núu ndasí cúu ji, túsaá de suni

nūū maá nī nduú ní nsáhá ndá nú, cachī yā.

46 Sá de quīhīn ndá nchivī ñúcuán ndoho ji níí cání. De ndá nchivī vāha, quīvī ji nūū cutecū ji níí cání, ncachī Jesús.

26

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

1 De tá nī ndihi nī ncāhān Jesús ndācá tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā:

2 Ja jíinī ndá nú jā ūū-ni cā quīvī de coo vico pascua. De nduhū, Yāā nī nduu tēe, nastúu ji nduhū jā cuū ni yīcā cruz, ncachī yā.

3 Ñúcuán de ndá sūtū cúñáhnú, jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, nī ndutútú dē inī patio palacio maá sūtū cúñáhnú cā jā nání Caifás.

4 De nī natúhún ndá dē nāsa tiin dē Jesús jíin tūhun tūhún, de cahñī dē yā.

5 De nī ncāhān ndá dē: Mā tíin ó dē maá quīvī vico, chi nenda nchivī sīquī ō, ncachī dē.

Tūhun ñahan jā ní jōsō perfume xīnī yā

(Mr. 14.3-9; Jn. 12.1-8)

6 De íyó Jesús ñuū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuēhē stéhyū.

7 De nī nquenda iin ñahan nūū yā, nēe ña iin frasco yūū luu jā ñúhún aceite perfume

jā ndéē yāhvi ndasí. De nī jōsō ña xīnī yā juni yájī yā stāā.

8 De nī jinī ndá tēe scuáha jíin yā, de nī nguīti inī dē, de nī ncāhān dē: ¿Nājēhē cúu jā snāā cāhá ña perfume jíinā?

9 Chi cuu xīcō yāhvi ndasí ña, de cuāha ó xūhún nū nchivī ndāhví nícu, ncachī dē.

10 De nī jinī Jesús jā súcuán cāhān ndá dē. De nī ncāhān yā: ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nācani inī ñahan yáhá? Chi iin tiñu váha cúu jā ní nsāhá ña nduhū.

11 Chi níní íyó nchivī ndāhví jíin ndá nú, de nduhū chi mā cúndeē cā ni jíin nú.

12 Chi jā ní jōsō ña perfume yáhá nduhū, de suu cúu jā ní nsāhá tūha ña nduhū jondē quīvī jā quiyuhū ni.

13 De ndāā cāhān ni jíin ndá nú jā ní cāhnú ñayíví ní-ni cúu nū cūte nuu tūhun yáhá jā scácu nī nchivī, de suni nacani jī tūhun jā ní nsāhá ñahan yáhá, tácu nūcūhun inī nchivī ña, ncachī yā.

Jā ní nastúu Judas yā
(Mr. 14.10-11; Lc. 22.3-6)

14 Ńúcuán de iin jā úxī ũū tēe scuáha jíin yā, nání dē Judas Iscariote, nī jēhēn dē nū ndá sūtū cúñáhnú.

15 De nī ncāhān dē jíin: ¿Nāsaa taji ní nū sá, de nastúu sá Jesús nū ní? ncachī dē. De nī jēhe ndá ōcō ũxī xūhún plata nū dē.

16 Sá de jondē quīvī ñúcuán nī nguījéhé dē ndúcú dē modo nāsa nastúu dē yā nū ndá sūtū.

Jā ní jaquīn yā Cena yā
(Mr. 14.12-25; Lc. 22.7-23; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

17 De maá quīvī jā quījéhé vico jā yájī nchivī stātīlā jāá nduú nā levadura yíhí, de ndá tēe scuáha nī nguenda dē nū Jesús. De nī ncāhān dē jíin yā: ¿Ní cúu nū cúnī ní jā quísāhá tūha sá nū cuxíní ní vico pascua? ncachī dē.

18 De nī ncāhān yā: Cuáhán jondē ñuū, vehe tēe jā ní ncachī ō, de cāhān nū jíin dē: Cáchī maá Maestro, ja ncuñatin quīvī cuū yā. De mitan de caji yā vico pascua inī vehe ní jíin ndá tēe scuáha jíin yā, cachī nū, ncachī yā.

19 De ndá tēe scuáha jíin yā, nī nsāhá dē tá nī ndacu Jesús nū dē, de nī nsāhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

20 De tá ja ñatin cuaā, de nī nguenda yā, de nī jēcundeē yā nū mesa jíin ndihúxī ũū tēe scuáha jíin yā.

21 De juni yájī yā jíin ndá dē de nī ncāhān yā: Jāndāā cāhān ni jíin ndá nú jā iin nú nastúu nduhū mitan, ncachī yā.

22 De nī ncucuécá ndasí inī ndá dē. De tá iin inī dē ní jīcā tūhún dē yā: ¿A sāán cúu, Señor? ncachī dē.

23 De nī ncāhān yā: Iin ndóhó jā yájī cāhnú jíin nī iin cōhō, suu nú nastúu nduhū.

24 De nduhū, Yāā nī nduu tēe, jāndāā cúu jā quīhīn ni cuū ni, tá cúu nū yósō tūhun nī nū tutū ī. De nācā xēēn cundoho tēe jā nastúu nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tēe ñúcuán nícu, ncachī yā.

25 Sá de nī ncāhān Judas, tēe jā nastúu yā: ¿A sāán cúu, Maestro? ncachī dē. Suu nú cúu, ncachī yā.

26 De juni yājī ndá dē jíin yā, de nī nquehen yā stātílā, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā: Cajī ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu nī, ncachī yā.

27 Sá de nī nquehen yā iin vaso jā ñúhún ndūxi uva, de nī nacuetáhvī yā, de nī jēhe yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Coho ndá nú.

28 Chi yáhá cúu nīñī ni jā sōcō ni jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundo cuāchi cuāhā nchivī, de coo tūhun cáhnú inī nūū cuāchi ji.

29 De cáhān ni jíin ndá nú jā jondē mitan de mā cōhó cā ni ndūxi uva yáhá, chi jondē quenda quíivī jā tatúnī Tatá nī ní ñayiví, de sá de coho tucu nī jíin ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jíin dē yā

(Mr. 14.26-31; Lc. 22.31-34; Jn. 13.36-38)

30 De nī jita yā jíin ndá dē iin yaā ī. De nī nquee yā cuāhān yā jíin dē jondē yucu Olivos.

31 Ñúcuán de nī ncāhān yā: Ndiviī nū nayūhú nú jā síquī nduhū jacuāā mitan. Chi suha yósō tūhun nī nūū tutū ī jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha nī tūhun jā cahnī nchivī tēe jíto tīcāchí, de ndá tīcāchí cūte nuu ti jā yūhú tī, cáchī.

32 Sochi tá natecū ni, de xihna cā nduhū cosō nūū

quihīn ni región Galilea, de sá de cuēē ndá nú, ncachī yā.

33 De nī ncāhān Pedro jíin yā: Vísō ndihi dē nayūhú dē, sochi sāán chi mā náyūhú cuitī sá, ncachī dē.

34 De nī ncāhān yā jíin dē: Jāndāā cáhān ni jíin nú, jacuāā mitan jondē ncháha ca cana lohló, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóhó, de cachī nū ūnī vuelta jāā nduú jíin nū nduhū, ncachī yā.

35 De nī ncāhān Pedro jíin yā: Vísō ná cúu sá jíin ní, sochi mā cāchí cuitī sá jāā nduú jíin sá ní, ncachī dē. De suni sūcuán nī ncāhān ndihi ndá tēe scuáha jíin yā.

Jā ní jíicān táhvī yā nūū huerto Getsemaní

(Mr. 14.32-42; Lc. 22.39-46)

36 Ñúcuán de nī nquenda Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā iin lugar nūū nání Getsemaní. De nī ncāhān yā jíin dē: Yáhá-ni cundeē ndá nú, de ná quihīn ni ñúcuán cācān táhvī ni, ncachī yā.

37 De nī jeca yā Pedro jíin nduū sēhe Zebedeo cuāhān yā jíin dē. De nī nquijéhé yā cúcuécá ndasí inī yā de xíí cúu inī yā jā quiji tūndóhó síquī yā.

38 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Cúcuécá ndasí inī ni jondē ja ñatin cuū ni. Yáhá cundetū ndá nú de cundito nú jíin nī, ncachī yā.

39 De nī jica yā jacū cā, de nī jēcūñī jíitī yā nī ntuu yā nūū yā nūū ñúhún, de suha nī jíicān táhvī yā nūū Yāā Dios: Tatá maá sá, tú cuu de sáhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quijí síquī

sá. Sochi nsūú jā cúnī maá sá, chi jā cúnī maá ní ná cóo, ncachī yā.

40 Ñúcuán de nī nenda yā nūū ndinúnī tēe scuáha jíin yā, de nī jinī yā jā quíxīn ndá dē. De nī ncāhān yā jíin Pedro: ¿A nduú ní ncúndéé ndá nú cundito nú jíin nī vísō iin hora?

41 Coó ndito inī ndá nú de cācān táhvī nū jā chin-deé yā ndóhó tácuā mā cōtó túnī jānēhén ndóhó jā sāhá nú cuāchi. Chi cúnī ndija ánō nū squíncuu vāha nú, sochi yiqui cúñu nú chi nduú fuerza, ncachī yā.

42 De nī jēhēn tucu yā vuelta ūū, de suha nī jīcān táhvī yā: Tatá maá sá, de tú mā cūú cujiyo tūndóhó yáhá jā má ndóhó sá, de ná cóo jā cúnī maá ní, ncachī yā.

43 De nī nenda tucu yā nūū dē, de nī jinī yā jā quíxīn tucu ndá dē, chi ndasí jíhī dē māhná.

44 De nī sndóo yā dē, de cuāhān tucu yā cuācācān táhvī yā vuelta ūnī, de suni tūhun ñúcuán nī ncāhān yā.

45 Sá de nī nenda tucu yā nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Mitan de cūsūn ndá nú-ni cā de natátú nú. De nduú chi ja nī nquenda hora, de nduhū, Yāā nī nduu tēe, natūu nī de tiin ndá tēe íyó cuāchi nduhū.

46 Nacuiñī ndá nú, chi ja vāji tēe nastúu nduhū, de cōhōn jíin dē, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

47 De juni súcuán cāhān cā yā, de nī nquenda-ni Judas, iin táhān jā ūxī ūū tēe scuáha jíin yā. De vāji cuāhā tēe jíin dē, ndíso ndá dē espada jíin ñutun. Chi ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, nī ntetíñú ndá tēe ñúcuán.

48 De Judas, tēe jā nastúu yā, ja nī jēhe dē iin seña nūū ndá tēe ñúcuán, chi nī ncachī dē: Tēe jā techuhú nī, ñúcuán cúu. De tiin ndá nú dē, ncachī dē.

49 De nī nquenda dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Tancuaā, Maestro, ncachī dē. De nī ntechuhú dē yā.

50 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Amigo, ¿ná tiñu vāji nú? ncachī yā. Ñúcuán de nī nquenda ndá cā tēe, de nī ntiin dē Jesús.

51 De iin tēe jā íyó jíin Jesús, nī ntavā dē espada dē, de nī jehndē dē sōho iin mozo maá sūtū cúñáhnú cā.

52 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin dē: Nachuvāha espada nū, chi ndācá jā cánāá jíin espada, suni jíin espada cuū.

53 ¿De á nduú jíin ndá nú jā cuu cācān táhvī ni nūū Tatá nī, de mitan ñúhún tají yā víhí cā ūxī ūū mil ángel andiví jā scácu nduhū?

54 Sochi tú súcuán, ¿de nāsa cuu squíncuu tūhun jā yósō nūū tutū īī jā cánuú ndoho nī súcuán? ncachī yā.

55 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin nchivī cuāhā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā vāji ndá nú jíin espada jíin ñutun jā tiin ndá nú nduhū, á naá cúu? Ndācá quiví nī iyo nī jíin ndá

nú inī templo cāhnú, nī stéhēn ni tūhun, de nduú ní ntíin ndá nú nduhū.

⁵⁶ De súcuán sáhá ndá nú tácuá quee ndaā jā cāhān tutū ī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī yā. Ńúcuán de ndihi tēe scuáha jíin yā, nī sndóo dē yā, de nī jinu dē cuāhān dē.

Jā ní ĩñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mr. 14.53-65; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵⁷ De ndá tēe jā ní ntiin Jesús, cuāhān dē jíin yā nūū Caifás, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā. De Ńúcuán íyó tūtú ndá tēe stéhēn ley janahán, jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu.

⁵⁸ De Pedro chi jíicá-ni níquīn dē yā, de nī nquenda dē patio sūtū cúñáhnú cā. De nī nguīvi dē inī patio, de nī jēcundeē dē jíin ndá policía, tácuá cunī dē nāsa coo sīquī yā.

⁵⁹ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jíin ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, nī nducú dē tēe jā cāhān tūhun tūhún sīquī Jesús, chi cahni dē yā cunī dē.

⁶⁰ De vísō nī nquenda cuāhā nchivī jā cāhān tūhún, sochi nduú ní níhīn ndá dē cuāchi sīquī yā jā cuū yā. De jā sándihí de nī nquenda ũū testigo jā ní ncāhān tūhun tūhún sīquī yā:

⁶¹ Tēe yáhá nī ncāhān dē jā cuu canī dē templo Yāā Dios, de nūū únī-ni quīvi de nasáhá dē, ncachī ndúū dē.

⁶² Ńúcuán de nī nacuiñi maá sūtū cúñáhnú cā, de nī

ncāhān dē jíin yā: ¿Nūcu nduú cāhān cuitī nū? ¿A íyó ndāā jā cāhān ndá tēe yáhá sīquī nū? ncachī dē.

⁶³ Sochi nduú ní ncāhān cuitī Jesús. De nī ncāhān maá sūtū cúñáhnú cā: Cāhān níhin nī jíin nú jā cachī ndāā nū cunini maá Yāā Dios, Yāā tēcū. Cachī cājí tú maá nú cúu Cristo, Sēhe Yāā Dios, ncachī dē.

⁶⁴ De nī ncāhān Jesús: Suu cúu nī, tá cúu nūū cāhān nū. De suni cáchī tūhun nī nūū ndá nú jā ndacá quīvi jā quīji de cunī nū jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, cundeē ni lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji nī ichi andiví jíin vícō, ncachī yā.

⁶⁵ Ńúcuán de sūtū cúñáhnú cā nī ndatá dē-ni sahma dē jā ní nguītī ndasí inī dē, de nī ncāhān dē: Tēe yáhá chi cāhān dē tūhun nāvāha jā quītī inī Yāā Dios, chi sáhá dē maá dē Sēhe Yāā Dios. ¿Nā testigo cā jíni ñúhún ó túsaá? Chi ja nī jini ndá nú tūhun nāvāha jā cāhān dē.

⁶⁶ ¿De nāsa jáni inī ndá nú? ncachī dē. De nī ncāhān ndá nchivī cuāhā: Cuāchi cúu jā cāhān dē súcuán, de jíni ñúhún jā cuū dē, ncachī.

⁶⁷ Ńúcuán de nī ntivī sīī ndá dē nūū yā, de nī ncani dē yā. De sava cā dē nī ncatū dē nūū yā.

⁶⁸ De nī ncāhān ndá dē: De tú Cristo cúu nú, de cachī nā tēe nī ncani ndóhó, ncachī dē.

Jā ní ncachī Pedro jáá nduú jíni dē yā

(Mr. 14.66-72; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

27

69 De juni súdeán cúu, de ndéē Pedro távēhé inī patio. De nī nquenda iin ñahan sátiñú vehe ñúcuán, de nī ncāhān ña jín dē: Ndóhó chi suni nī jica nú jín Jesús tē Galilea, ncachī ña.

70 De maá dē nduú ní ncáchī dē, chi nī ncāhān dē nī jinī ndá nchivī: Nduú jínī ni nā tūhun cáhān nū, ncachī dē.

71 De nī nquee dē viéhe quēhe, de nī jinī incā ñahan nū dē. De nī ncāhān ña jín nchivī íyó ñúcuán: Tēe yáhá chi suni nī jica dē jín Jesús, tēe ñuū Nazaret, ncachī ña.

72 Sochi nduú ní jétuhún tucu dē, chi sa nī ncāhān téyí dē: Nduú jínī ni tēe ñúcuán, ncachī dē.

73 De nī ncunúú jacū cā, de nchivī íyó ñúcuán nī nquenda ji nū Pedro, de nī ncāhān ji: Jāndāā ndija jā suni táhān ndá tēe ñúcuán cúu nú, chi nijin cáhān nū jā tēe Galilea cúu nú, ncachī ji.

74 Sá de nī nquijéhé dē cáhān téyí dē jā ná cundeē cuāchi síquī dē de tú nduú cáhān ndāā dē: Nduú jínī cuitī ni tēe ñúcuán, ncachī dē. De nī ncana-ni lohló.

75 De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān Jesús jín dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jínī nū nduhū. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē jā ní ncachī dē jāá nduú jínī dē yā.

Jā cuāhān ndá dē jín yā nūū Pilato
(Mr. 15.1; Lc. 23.1-2;
Jn. 18.28-32)

1 De tá nī ncunijin, de ndácá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, nī scáni táhān dē tūhun nāsa sáhá dē jā cuū Jesús.

2 De nī juhnī ndá dē yā, de cuāhān dē jín yā nūū Poncio Pilato, tēe cúu gobernador.

Jā ní jīhī Judas
(Hch. 1.16-19)

3 Ñúcuán de Judas, tēe jā ní nastúu yā, nī jinī dē jā ní ncunihin síquī yā jā cuū yā. De nī ntahúhvī inī dē, de nī nacuāha dē ōcō ūxī xūhún plata jā ní nīhīn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú jín nūū ndá tēe ñáhnú.

4 De nī ncāhān dē jín: Cuāchi nī nsáhá sá jā ní nastúu sá iin tēe jā cuū dē, de nduú nā cuāchi dē. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nā cuá ndíhvī inī ndá nī? De cuāchi maá nú cúu, ncachī dē.

5 De nī nasquéne Judas xūhún ñúcuán inī templo. De nī nquee dē cuāhān dē, de nī scuéhné dē maá dē.

6 De ndá sūtū cúñáhnú nī nastúu dē xūhún ñúcuán, de nī ncāhān dē: Mā cúu chuhun ó xūhún yáhá inī jātūn nūū sócō ndá nchivī, chi xūhún jā ní jēcunáá jā cuū iin tēe cúu, ncachī dē.

7 Ñúcuán de nī nsáhá ndāā ndá dē jā xūhún ñúcuán cueen dē ñuhun jā nání Lugar Ñuhun Quíxín, tácuā ñúcuán quiyuhū ndá nchivī jicá.

⁸ De jā suu cúu jā jondē mitan nání ñuhun ñúcuán Lugar Ñuhun Níñi.

⁹ De súcuán nī nquee ndaā tūhun nī ncāhān Jeremías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán: Nī nquehen ndá dē ndihócō ūxī xūhún plata, de súcuán-ni cúu iin yāhvi jā ní nsāhá nchivī Israel cuenta nāsaa-ni ndēē yā nūū jī.

¹⁰ De jíin xūhún ñúcuán nī jeen ndá dē ñuhun quíxín, tá cúu nūū ní ndacu maá Jētohō ō Yāa Dios nūū nī. Ncachī Jeremías.

Jā ní ñi Jesús nūū Pilato

(Mr. 15.2-5; Lc. 23.3-5; Jn. 18.33-38)

¹¹ De tá nī nquenda ndá dē jíin Jesús nūū gobernador, tēe cúu Pilato, de nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? ncachī dē. De nī ncāhān Jesús: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū, ncachī yā.

¹² De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī ncāhān dē cuāchi síquī yā. Sochi nduú ní scócóo cuitī yā.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jíin yā: ¿A nduú jíini nú jā cuāhā cuāchi cáhān ndá dē síquī nū? ncachī dē.

¹⁴ Sochi nduú ní ncāhān cuitī yā nī iin tūhun jíin dē. De nī nsāhvi ndasí inī gobernador jāá nduú ní ncāhān cuitī yā.

Jā ní nsāhá ndāā ndá dē jā cahni dē yā

(Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25; Jn. 18.38-19.16)

¹⁵ De iyó costumbre gobernador jā quivī vico ñúcuán

siāā dē iin tēe yíhí vecāa, nā-ni tēe cúnī nchivī jā siāā dē.

¹⁶ De quivī ñúcuán iyó iin tēe yíhí vecāa, nání dē Barrabás, de ja nī jītē nuu tūhun jā ní nsāhá dē cuāchi xeēn.

¹⁷ De tá nī ndutútú nchivī, de nī ncāhān Pilato jíin jī: ¿Ní tēe cúnī ndá nú jā siāā nī mitan: A Barrabás á Jesús jā cúu Cristo, Yāa jā ní ntají Yāa Dios? ncachī dē.

¹⁸ Súcuán nī ncāhān dē chi cúnī dē siāā dē Jesús. Chi ja nī jīcūhun inī dē jā ní ncucuásún inī ndá sūtū ñúcuán, de jā suu cúu jā ní nasiáha ndá dē yā nūū dē.

¹⁹ De juni ndēē Pilato silla nūū sáhá ndāā dē tiñu, de ñasíhí dē nī ntetiñú ña tūhun nī nquiji nūū dē: Mā quivī nduū nū jíin ndá nchivī síquī tēe ndāā jíñā, chi cuni de ndasí nī nsiúhú jāni nduhū jā síquī dē, ncachī ña.

²⁰ Sochi ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú, nī scáhān dē nchivī jā cācān jī jā ná siāā dē Barrabás, de ná cúu Jesús.

²¹ Ñúcuán de nī jīcā tūhún tucu gobernador: Jā nduū dē, ¿nī iin dē cúnī ndá nú jā siāā nī? ncachī dē. De nī ncāhān jī: Siāā ní Barrabás, ncachī jī.

²² De nī jīcā tūhún Pilato: ¿Túsaá de nāsa cúnī ndá nú jā sáhá nī jíin Jesús, tēe cúu Cristo? ncachī dē. De nī ncāhān ndihī jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī jī.

²³ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchi nī nsāhá dē túsaá? De ndá nchivī nī ncana jee ndasí jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī jī.

24 De nī jinī Pilato jāá nduú cúndeé dē jíin nchivī, chi sa víhi cā cúvaā ji. De nī ndacu dē jā ná quiji ndute, de nī nandahá dē nūū nchivī cuāhā. De nī ncāhān dē: Jā nándahá nī yáhá cúu seña jāá nduú nā cuāchi cundeē sīquī ni jā cuū tēe vāha yáhá. Chi sīquī ndá máá nú ná cúndeē, ncachī dē.

25 De nī ncāhān ndihi nchivī: Suu sīquī ndá máá sá jíin sīquī sēhe sá ná cúndeē cuāchi jā cuū dē, ncachī ji.

26 Sá de nī nsiáā dē Barrabás cuāhān. De nī ndacu dē jā ná cáni ndá soldado Jesús, jíin jā cata caa dē yā yīcā cruz.

27 Ñúcuán de ndá soldado cuāhān dē jíin Jesús inī palacio. De nī ncanā dē ndihi táhān dē nī ncutútú dē nūū yā.

28 De nī ntavā ndá dē sahma yā, de nī nchuhun dē yā iin sahma cuahá jā cúu sahma rey.

29 De nī nsāhá ndá dē iin corona iñu, de nī nchuhun dē xīnī yā. De nī nchihi dē ndahá cuahá yā iin ñutun jā cúu tá cúu bastón. De nī nsāhá catá dē nūū yā, chi nī jēcuīñī jīti dē, sáhá dē jā chíñúhún dē yā. Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo, ncachī dē.

30 De nī ntivī sīi ndá dē nūū yā. De nī naquehen dē ñutun jā ní nchihi dē ndahá yā, de nī ncuun dē xīnī yā.

31 De tá nī ncuu nī nsāhá sácá dē yā, de nī ntavā dē sahma cuahá jā ñúhún yā, de nī nachuhun dē yā sahma maá yā. De cuāhān dē jíin yā jā cata caa dē yā yīcā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz
(Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

32 De tá nī nquee ndá soldado jíin yā, de nī jēcutáhān dē jíin iin tēe ñuū Cirene, nání dē Simón. De nī ntee ndá dē tiñu tēe ñúcuán jā cuiso dē cruz yā.

33 De nī nquenda ndá dē iin lugar nūū nání Gólgota, de tūhun ñúcuán cáhān: Lugar Yiqui Xīnī.

34 De nī jēhe ndá dē vino jā ní nsacā nuu jíin iin jā úguā jā coho yā. De tá nī jito túnī yā, de nduú ní ncúnī yā coho yā.

35 De tá nī ncuu nī jata caa dē yā yīcā cruz, de nī nsāhá dē suerte sīquī nāsa nīhīn iin iin dē sahma yā. De súcuán nī nquee ndaā tūhun jā ní ntee tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Tavā ndá dē suerte sīquī nāsa nīhīn iin iin dē sahma nī, ncachī yā, cáchī tutū.

36 Sá de nī jēcundeē ndá dē ñúcuán jā coto dē jondē cuū yā.

37 De nī ntee dē iin tūhun xīnī cruz yā jā cáhān nā sīquī nī jīhī yā: Yáhá cúu Jesús, Rey nchivī hebreo, cáchī.

38 De suni nī jata caa ndá dē ūū tēe cuíhná yīcā ūū cā cruz, iin dē lado cuahá yā, de incā dē lado sátin yā.

39 De nchivī jā yáha ñúcuán, scuícó ji xīnī ji, de nī ncāhān yīchī ji:

40 Ndóhó chi cáhān nū jā canī nū templo cáhnú, de nūū únī quivī de nasāhá nú. Túsaá de scácu nú maá nú mitan. De

tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de nuu nú yīcā cruz vii, ncachī ji.

41 De ndá sūtū cúñáhnú, jíin tēe stéhēn ley janahán, jíin tēe grupo fariseo, jíin ndá tēe ñáhnú, suni súcuán nī ncāhān catá dē nūū yā, de cáhān ndá máá dē:

42 Tú incā nchivī nī scácu dē, ¿de nūcu nduú cúu scácu dē maá dē mitan? Tú Rey nchivī Israel cúu dē, de ná núu dē yīcā cruz, tácuca candíja ó dē.

43 Nī ncandíja dē Yāā Dios, de ná scácu yā dē mitan de tú cúndáhvī inī yā dē, chí nī ncāhān dē jā cúu dē Sēhe yā, ncachī ndá dē.

44 De ndúū tēe cuíhná jā ndíta caa xiín yā, suni súcuán nī ncāhān nāvāha dē.

Jā ní jīhī Jesús

(Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

45 De tá nī ncuu cahūxī ūū, de nī ncunee ní cáhnú jondē cahūnī.

46 De tá cahūnī, de nī ncana jee Jesús: Elí, Elí, ¿lama sabactani? De tūhun ñúcuán cáhān: Yāā Dios maá sá, Yāā Dios maá sá, ¿nūcu nī sndóo ní sáán?

47 De sava nchivī íñí ñúcuán, nī jini ji jā cáhān yā, de nī ncāhān ji: Tēe yáhá cána dē Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán, ncachī ji.

48 De nī jinu-ni iin tēe, nī jēquēhen dē iin cāchī, de nī nchundaji dē nūū vinagre iyá. De nī ntee dē xīnī iin ñutun, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.

49 De nī ncāhān sava cā dē: Cundetú nú, cúndéhé ó

tú quiji Elías scácu dē á nduú, ncachī ji.

50 De maá Jesús nī ncana jee yā incā vuelta, de nī jīhī yā-ni.

51 De sahma jā ndíta caa jā ndásī nūū cuarto ī inī templo cáhnú, nī ndātā-ni sava sava jondē xīnī jíin jondē jēhē. De nī ntāan, de nī ndātā toto.

52 De nī nune yavī nūū yíyuhū ndīyi, de cuāhā ndīyi jā ní ncandíja ji Yāā Dios, nī natecū ji.

53 De nī nquee ndá ji nūū yíyuhū ji, de tá nī natecū Jesús de nī ndīvi ji inī ciudad ī Jerusalem, de cuāhā nchivī nī jinī nūū ji.

54 De tá nī jīhī Jesús, de tēe cúu capitán jíin ndá tēe íñí jíin dē jā jito dē jondē cuū yā, nī jinī ndá dē jā ní ntāan, jíin ndá cā tiñu jā ní ncuu. De nī nchūhú ndasí ndá dē, de nī ncāhān dē: Jāndāā ndíja jā Sēhe Yāā Dios cúu tēe yáhá, ncachī dē.

55 De ñúcuán íñí cuāhā ñahan, ndéhé jíca ña. De suu ndá ñahan ñúcuán nī jēcuniquīn ña Jesús jondē Galilea, vāji ña jā chíndeé ña yā.

56 De ūnī ña cúu María ñuū Magdala, jíin María naná Jacobo jíin José, jíin naná ndúū sēhe Zebedeo.

Jā ní nchiyuhū dē yā

(Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

57 De tá nī ñini quivī ñúcuán, de nī nguenda iin tēe cuíca, nání dē José, de tēe ñuū Ari-matea cúu dē.

58 Tēe yáhá nī jēhēn dē nūū Pilato, de nī jícān dē yiqui

cúñu Jesús. De nī ndacu Pilato jā ná cuáha ji nūū dē.

⁵⁹ De José nī nquehen dē yiqui cúñu yā, de nī nchusúcún dē iin sahma cuijín ndoo.

⁶⁰ De névāha dē iin yavī ndīyi jā ní ncaān jeé yīcā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndīyi. De ñúcuán nī nchiyuhū dē yā. De nī jasī dē iin yūū cāhnú yuhú yāvī, de cuāhān dē.

⁶¹ De María ñuū Magdala, jíin incā María, ndēē ña ichi núū nūū yíyuhū yā.

Jā ní jito ndá soldado nūū yíyuhū yā

⁶² De nī ncuu ndācā tiñu yáhá maá quīvī jā sáhá tūha nchivī jā quiji quīvī nátātú. Sá de nī ncunijín maá quīvī nátātú. De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe grupo fariseo, nī jēhēn dē nūū Pilato.

⁶³ De nī ncāhān ndá dē: Señor, núcūhun inī ndá sá jā tá nī ntecū tēe stáhvī néhén ñúcuán, de nī ncāhān dē jā natecū dē nūū únī quīvī.

⁶⁴ Túsaá de ndacu ní jā ná coto vāha ndá soldado yuhú yāvī ñúcuán jondē tá nī nchāha únī quīvī. Chi tú nduú de sanaā de quiji ndá tēe jā ní scuáha jíin dē, de natavā cuihná dē ndīyi ñúcuán jacuáa, quīhīn dē jíin. Ñúcuán de cachī ndá dē nūū nchivī jā ní natecū tēe ñúcuán. De víhī cā cuu tūhun stáhvī ñúcuán nsúú cā jā xíhna ñúhún, ncachī ndá dē.

⁶⁵ De nī ncāhān Pilato jíin dē: Yáhá íyó ndá soldado. Cuáhān jíin dē, de sáhá cutú

vāha ndá nú yuhú yāvī, de coto vāha ndá nú, tú nāsa cuu vāha cā sáhá nú, ncachī dē.

⁶⁶ De cuāhān ndá dē, de nī nsáhá cutú dē yūū jā ndásī yuhú yāvī nūū yíyuhū yā, de nī stíin vāha dē. De nī jani dē ndá soldado jā coto.

28

Jā ní natecū Jesús
(Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12;
Jn. 20.1-10)

¹ De nī nchāha quīvī nátātú, de nī ncunijín quīvī domingo. De María ñuū Magdala jíin incā María, nī jēndēhé ña nūū ní nchiyuhū Jesús.

² Ñúcuán de iin sanaā-ni de nī ntāan nīhin ndasī. Chi iin ángel maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncuun yā ichi andiví, nī nquenda yā nūū ní nchiyuhū Jesús. De nī stáa yā yūū jā ndásī yuhú yāvī, de nī jēcundeē yā síquī.

³ De jéndütē nūū yā modo taja, de sahma ñúhún yā yaa ndasī tá cáa yūhvā volcán.

⁴ De ndá soldado jito ñúcuán nī nquisi dē jā yúhú dē ndéhé dē yā. De nī ncuu ndá dē modo ndīyi-ni.

⁵ De nī ncāhān ángel jíin ndúū ñahan ñúcuán: Mā cúyuhú nú, chi jíinī ní jā nánducú nú Jesús, Yāa nī jīhī yīcā cruz.

⁶ Nduú cā yā yáhá, chi ja nī natecū yā, tá cúu nūū ní ncachī yā. Nehēn de cunī nū nūū ní jaquín ndá dē yā.

⁷ De ñamā quīnohōn nū, de cachī nū nūū ndá tēe scuáha jíin yā jā ní natecū yā. De xihna cā maá yā jīnū Galilea,

sá de cuēē ndá máá nú, de ñúcuán cunī nū nūū yā, cachī nū nūū ndá dē. Ja nī ncachī tūhun nī nūū nū, ncachī ángel.

⁸ Ñúcuán de nī nquee ndúū ña nūū ní nchiyuhū yā, de ñamā cuāhān ña. De yúhú ña, de suni cúsiī ndasí inī ña. De nī jinu ña cuācachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jíin yā.

⁹ De juni cuāhān ña, de nī nquenda-ni Jesús nūū ña, de nī ncāhān yā jíin ña. De nī ntandēē ña nūū yā, de nī numi ña sūcūn jéhē yā, de nī nchiñúhún ña yā.

¹⁰ De nī ncāhān yā jíin ña: Mā cúyūhú ndúū nū. De cuáhán de cachī tūhun nú nūū ndá hermano ni, tēe nī scuáha jíin nī, jā ná quínohōn ndá dē Galilea, de ñúcuán cunī dē nūū ni, ncachī yā.

Tūhun jā ní ncāhān ndá soldado

¹¹ De juni cuāhān ndúū ña, de sava soldado jā ní jito ñúcuán, cuānohōn dē jondē ciudad. De nī ncachī tūhun dē nūū ndá sūtū cúñáhnú ndācá tiñu jā ní ncuu.

¹² De ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē nūū ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, de nī scání táhán dē tūhun. Ñúcuán de nī jēhe dē cuāhā xūhún nūū ndá soldado.

¹³ De nī ncāhān dē: Cachī ndá nú jā ndá tēe scuáha jíin dē nī nquiji jacuāā, de nī natavā cuīhná ndīyi ñúcuán juni quíxīn ndá nú, cachī nū.

¹⁴ De tú cuni gobernador tūhun yáhá, de ndá máá nī quíscāhān ni dē, tácuā mā níhīn ndá nú castigo, ncachī dē.

¹⁵ De ndá soldado nī nquehen dē xūhún, de nī ncāhān dē tá nī ncachī ndá nūū dē. De jondē mitan chí sūcuán cáhān ndá nchivī hebreo tá cúu nūū ní ncāhān ndá soldado.

Jā ní ntetíñú yā dē jā nacani dē tūhun
(Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁶ De ndihúxī iin tēe nī scuáha jíin yā, cuānohōn dē Galilea, jondē yucu nūū ní ncachī Jesús jā quihīn dē.

¹⁷ De tá nī jinī ndá dē nūū yā, de nī nchiñúhún dē yā. Sochi sava dē nduú cándíja vāha dē jā maá yā cúu.

¹⁸ De nī ntandēē yā nūū dē, de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ja nī ntaji Yāā Dios ndihi poder nūū ni jā tatúnī ni inī andivī jíin ñayīví.

¹⁹ Túsaá de cuáhán ndá nú nūū nchivī ndācá nación, de stéhēn nū tūhun nī nūū ji tácuā candíja ji. De scuénduté nú ji jā ní ncandíja ji maá Tatá jíin Sēhe jíin Espíritu Santo.

²⁰ De stéhēn nū nūū ji jā ná cuétáhvī ji ndācá tiñu jā ní ndacu nī nūū nū. De cuhun inī nū jā maá nī íyó nī jíin nú ní cání jondē quíví jā jinu ñayīví, ncachī yā. De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN MARCOS

Tuhun Juan tēe scuénduté
(Mt. 3.1-12; Lc. 3.1-9,
15-17; Jn. 1.19-28)

¹ Yáhá quijéhé tuhun vāha maá Jesucristo, Sēhe Yāa Dios, jā ní nquiji yā jā scácu yā yóhó.

² Isaías, tēe nī nacani tuhun Yāa Dios jondē janahán, sūcuán nī ntee dē tuhun Juan nūū tutū:

Tají nī tēe nacani tuhun nī
cosō nūú dē ichi nūū
nū,

tácuá coo tūha nchivī jā quiji
nú, ncachī Yāa Dios jíin
Cristo.

³ De tēe ñúcuán cana jee dē
jondē nūū ñuhun tíhá:
Sāhá tūha ndá nú maá nú, chi
quenda maá Jētohō ō.
De sāhá ndá nú tiñu ndāā, chi
vāji yā, cachī dē.

Ncachī Isaías.

⁴ De Juan nī jīnū dē jondē
nūū ñuhun tíhá, scuénduté dē
nchivī. De cáhān dē jíin jī
jā ná nacani inī jī jā sndóo jī
cuāchi jī de cuenduté jī, tácuá
cune cáhnú inī Yāa Dios nūū
cuāchi jī.

⁵ De ndācá nchivī región
Judea jíin nchivī ciudad
Jerusalén, nī nquenda jī nūū
dē. De nī nacani ndāā jī
cuāchi jī nūū Yāa Dios, de
nī scuénduté dē jī inī yūte
Jordán.

⁶ De sahma ñúhún Juan cúu
ixi camello, de núhnī iin cin-
turón ñii chījin dē. De jā tēcū

dē cúu tíca langosta jíin ndūxi
yōcō.

⁷ De suha nī nacani dē
tuhun: Quiji maá Yāa jā
cúñáhnú ndasí cā nsūú
nduhū. Chi nduú cúñáhnú
cuiti nī nūū yā, nī jā cuetiñú
yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā
jā jíqui ndeyi nī nandají nī
correa nijān yā.

⁸ De nduhū chi jíin ndute
scuénduté nī ndá nú, sochi
Yāa ñúcuán chi modo jā
scuénduté yā ndá nú cúu
jā cuāha yā Espíritu Santo
cundeē inī ánō nū, ncachī
Juan.

Jā ní jenduté Jesús

(Mt. 3.13-17; Lc. 3.21-22)

⁹ De nī ncuu jacū quivī,
de Jesús nī nquee yā ñūū
Nazaret ndáñūū Galilea, de
Juan nī scuénduté dē yā inī
yūte Jordán.

¹⁰ De tá nī nquee yā ndute,
de nī jinī yā jā ní nune-ni
nūū ndéē Yāa Dios andiví, de
nī ncuun Espíritu Santo, nī
jinū xīnī yā, de cáá tá cáá iin
paloma.

¹¹ De ichi andiví nī ncāhān
iin tuhun: Maá nú cúu sēhe nī
jā mānī ndasí nī jíin, de cúsiī
ndasí inī nī jíin nú, ncachī.

Jā ní jito túnī Satanás Jesús

(Mt. 4.1-11; Lc. 4.1-13)

¹² Ñúcuán de nī jīnū Jesús
jondē nūū ñuhun tíhá nī nsāhá
Espíritu Santo.

¹³ De ūū xico quivī nī ndeē
yā nūū ñuhun tíhá ñúcuán nūū
íyó ndá quiti yúcú. De nī jito
túnī Satanás yā. De tá cuāhān
Satanás, de nī nquenda ndá
ángel Yāa Dios, nī nchindeē
ndá yā.

Jā ní nquijéhé Jesús nácani yā tūhun región Galilea

(Mt. 4.12-17; Lc. 4.14-15)

¹⁴ Ñúcuán de tá nī nchihi ndá dē Juan vecāa, de nī nenda Jesús región Galilea, nácani yā tūhun vāha nāsa tátúnī Yāa Dios.

¹⁵ De nī ncāhān yā: Ja nī nquenda quīvī, de ja nī ncuñatin jā tátúnī Yāa Dios nūū ndá nú. Nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú, de candíja nú tūhun jā scācu yā ndóhó, ncachī yā.

Jā ní ncana yā cūmī tēe tíin tiacá

(Mt. 4.18-22; Lc. 5.1-11)

¹⁶ De jīca Jesús yuhú mar Galilea cuāhān yā. De nī jīnī yā nūū Simón jínñānī dē Andrés. De tēe tíin tiacá cúu dē, de squée ndúū dē ñunu dē inī mar.

¹⁷ De nī ncāhān yā jínñānī dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn, de nasāhá nī ndóhó tēe jā nīhīn cuāhā nchivī jā candíja nduhū, tá cúu nūū nīhīn nū tiacá, ncachī yā.

¹⁸ Ñúcuán de nī sndóo-ni ndúū dē ñunu dē, de nī jēcuniquīn dē yā.

¹⁹ De nī jīca yā jacū cā, de nī jīnī yā nūū Jacobo jínñānī dē Juan, ndúū sēhe Zebedeo, suni ndéē dē inī barco dē, nāchicatún dē ñunu dē.

²⁰ De suni nī ncana yā dē jā cuniquīn dē yā. De nī sndóo-ni ndúū dē tatá dē Zebedeo inī barco jínñānī ndá mozo dē, de nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní ntavā yā tāchī inī iin tēe

(Mt. 7.28-29; Lc. 4.31-37)

²¹ De nī jīnū yā jínñānī ndá dē ñuū Capernaum. De quīvī nātātú nī nquīvi yā inī vehe īī sinagoga, de nī stéhēn yā tūhun.

²² De nī nsāhvī inī nchivī nī jīnī jī tūhun stéhēn yā. Chi stéhēn vāha yā nūū jī, chi maá yā ndíso tíñú sīquī ndihi. De ndá tēe stéhēn ley janahán, nsūú súcuán stéhēn dē.

²³ De inī vehe īī sinagoga ñuū ñúcuán íyó iin tēe jā ñúhún tāchī inī. De nī ncana cóhó dē:

²⁴ ¿Nūcu vāji ní nūū ndá sá, Jesús ñuū Nazaret? ¿A vāji ní jā snāá ní sāán, á naá cúu? Ja jīnī sá ní iin cúu ní, chi Sēhe īī Yāa Dios cúu ní, ncachī dē.

²⁵ De Jesús nī ncāhān xēēn yā nūū tāchī: Casī yuhú nú de quee nú inī dē, ncachī yā.

²⁶ De tāchī nī jahñī yīhī ndasí tēe ñúcuán. De nī ncana cóhó, de nī nquee-nī cuāhān.

²⁷ De ndihi nchivī nī nchūhú jī, de jīcā tūhún táhán jī: ¿Nā cuá cúu yáhá? ¿A iin tūhun jeé cúu yáhá? Chi tēe yáhá cúñáhnú dē jā ndácu dē jondē nūū tāchī de quee ndá, ncachī jī.

²⁸ De ñamā nī jītē nuu tūhun Jesús cuāhān ní cáhnú región Galilea.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso Simón Pedro

(Mt. 8.14-15; Lc. 4.38-39)

²⁹ De nī nquee yā jínñānī ndá dē inī vehe īī sinagoga. De Jesús cuāhān yā jínñānī Jacobo jínñānī Juan jondē vehe Simón jínñānī Andrés.

³⁰ De naná chíso Simón, cáá ña yīhī quīji ña. De nī ncachī tūhun ndá dē nūū yā jā cúhū ña.

31 Ñúcuán de nī ntandeē yā nūū cáá ña, de nī ntiin yā ndahá ña, de nī nacani yā ña. De nī nquee-ni quiji ña, de nī nsáhá ña jā ní nchajī yā jín ndá dē.

Jā ní nasáhá vāha yā cuāhā nchivī

(Mt. 8.16-17; Lc. 4.40-41)

32 De tá nī nquēe ncandīi de nī ncuāā, de nī nquenda ndá nchivī vāsíaaha ji ndá jā cúhū jín jā ñúhún tächī inī.

33 De ndihi nchivī ñuū ñúcuán nī ncutútú ji viéhé ñúcuán.

34 De nī nasáhá vāha yā cuāhā nchivī cúhū quéhén nūū cuéhē, de nī ntavā yā cuāhā tächī inī ji. De ndá tächī chí ja jín ji yā, sochi nduú ní jéhe yā tūhun jā cachī tūhun ji ní iin cúu yā.

Jā ní nacani yā tūhun región Galilea

(Lc. 4.42-44)

35 De nehēn ndasí nī nacōo yā, chí jondē niquín cā. De nī nquee yā cuāhān sīn yā yātā ñúū nūū nduú nchivī, de ñúcuán nī jicān táhvī yā.

36 De Simón jín ndá tēe iyó jín dē, nī jēnanducú dē yā.

37 De nī nanihīn ndá dē yā, de nī ncāhān dē jín yā: Ndācá nchivī nānducú ji níhín, ncachī dē.

38 Sochi nī ncāhān maá yā: Sa cōhōn ndācá cā ñuū iyó ñatin, tácuā suni nacani nī tūhun nūū ji, chí jā suu cúu jā váji nī, ncachī yā.

39 De súcuán nī jica nuu yā ní región Galilea, nī nacani yā tūhun inī vehe īi sinagoga

ndācá ñuū, de nī ntavā yā tächī inī nchivī.

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe ndóho cuéhē stéhyū

(Mt. 8.1-4; Lc. 5.12-16)

40 De iin tēe ndóho cuéhē stéhyū, nī nquenda dē nī jēcuīñī jítí dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Jíní sá jā cuu sáhá ní jā nduvāha sá, de tú cúní nī, ncachī dē.

41 De Jesús nī ncundáhvī inī yā dē, de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúní nī nasáhá vāha nī ndóhó. De ná ndúvāha nú, ncachī yā.

42 Te tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuéhē stéhyū.

43 Ñúcuán de nī natajī yā dē jā quínohōn dē, de nī ncāhān nīhin yā jín dē:

44 Mā cāchí cuitī nū nūū nī iin. Chí quīhīn nū stéhēn nū maá nú nūū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nūū Yāā Dios sīquī jā ní ndundoo nú nūū yā, tá cúu nūū ní ndacu Moisés janahán. De súcuán de cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

45 De nī nquee dē cuāhān dē, de nī nquijéhé dē nācani dē tūhun nūū ndihi nchivī nāsa nī nduvāha dē. De sīquī ñúcuán nduú cā ní ncúu quīvi Jesús ndācá ñuū, chí cúchitú ndasí nchivī nūū yā. De nī jica yā yātā ndācá ñuū nūū nduú cúchitú nchivī. Sochi ndācá lado nī nquiji nchivī nūū yā.

2

Jā ní nasáhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé

(Mt. 9.1-8; Lc. 5.17-26)

1 De nī ncuu jacū quīvī, de nī nguīvi tucu Jesús ñuū Capernaum. De nī jinī nchivī jā ndéē yā vehe.

2 De ñamā nī ncutútú cuāhā nchivī, de nī nchitú vehe chí jondē viéhé nduú cā núne. De nī nacani yā tūhun Yāā Dios nūū jī.

3 Ñúcuán de nī nquenda cūmī tēe nūū yā, ndíso ndá dē iin tēe jā ní nduvehlé.

4 De nduú ní ncúu quīvi ndá dē nūū yā sīquī jā íyó chitú nchivī. De nī ncaa dē sīquī vēhé, de nī nacune dē xīnī vēhé ndāā nūū íñí yā, de yavī ñúcuán nī scúun dē tēe cúhū, yósō dē nūū iin camilla.

5 De nī jinī Jesús jā cándíja ndá dē jā cuu nasāhá vāha yā tēe cúhū. De nī ncāhān yā jíin tēe cúhū: Lílū, ja nēe cáhnú inī ní nūū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

6 De ñúcuán ndéē jacū tēe stéhēn ley janahán, de ndá tēe ñúcuán nī jani inī dē sīquī yā:

7 ¿Nūcu cáhān tēe yáhá súcuán? Cáhān dē tūhun nāvāha jā quītī inī Yāā Dios. Chí nduú cā nā incā cuu cune cáhnú inī nūū cuāchi, chí mátúhún-ni Yāā Dios.

8 De nī jinī Jesús jā súcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nūcu jáni inī ndá nú jā cáhān ni tūhun nāvāha?

9 Jā ndúū tūhun yáhá, ¿ní iin cúu jā víjín cā? ¿A jā cáhān ni jíin tēe cúhū: Ja nēe cáhnú inī ní nūū ndá cuāchi nú? ¿A víjín cā jā cáhān ni: Nacōo de naquehen nú camilla nū, de caca nú, cachī ní?

10 De mitan de ná stéhēn ní jā maá ní, Yāā ní nduu tēe,

ndíso tíñú ní inī ñayīví yáhá jā cune cáhnú inī ní nūū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jíin tēe ní nduvehlé:

11 Cáhān ni jíin nú, nacōo de naquehen nú camilla nū de quīnohōn nū vehe nú, ncachī yā.

12 Ñúcuán de nī nacōo dē-ni, de nī naquehen dē camilla dē, de nī nquee dē cuāhān dē, nī jinī jíinúū ndihi nchivī. De ndivīi jī ní nsāhvi inī jī ndéhé jī, de nī ncāhān jī jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De cáchī jī: Ncháha ca cunī cuiṭī ō ní iin tíñu súcuán, ncachī jī.

*Jā ní ncana yā Leví
(Mt. 9.9-13; Lc. 5.27-32)*

13 Sá de nī nquee tucu yā cuāhān yā jondē yuhú mar. De ndācá nchivī ní nquenda jī nūū yā, de nī stéhēn yā tūhun nūū jī.

14 Sá de nī nchāha yā cuāhān yā, de nī jinī yā nūū Leví sēhe Alfeo, ndéē dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jíin dē: Cuniquín nduhū ná cóhōn, ncachī yā. De nī nacuiñī dē-ni, de cuāhān dē jíin yā.

15 Ñúcuán de nī jēhēn yā ní nchajī yā stāā vehe dē. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi, suni ndéē dē yájī dē stāā jíin Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā, chí íyó cuāhā dē jā níquín dē yā.

16 De ndá tēe stéhēn ley janahán jíin tēe grupo fariseo, ní jinī dē jā yájī yā stāā jíin ndācá tēe ñúcuán. De nī ncāhān ndá dē jíin ndá tēe scuáha jíin yā: ¿Nūcu yájī

maestro nū jíin ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

17 De nī jini Jesús, de nī ncāhān yā jíin dē: Nchivī íyó vāha, nduú jíni ñúhún ji tēe tátán, chi nchivī cúhū cúu jā jíni ñúhún. De nduhū chi nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu ji tá cúu nchivī íyó vāha. Chi sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nácani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē yā sīquī jā conditē inī

(Mt. 9.14-17; Lc. 5.33-39)

18 De nī ncuu iin quīvī jā íyó nditē inī ndá tēe scuáha jíin Juan, jíin ndá tēe scuáha jíin grupo fariseo. De nī nquenda jacū tēe, nī ncāhān dē jíin Jesús: Ndá tēe scuáha jíin Juan jíin jā scuáha jíin grupo fariseo, quéhén vuelta íyó nditē inī dē nūū Yāa Dios. De ndá tēe scuáha jíin maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē sūcuán?

19 De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A cuu conditē inī dē juni íyó cā ni jíin dē? ¿A cuu conditē inī nchivī jā íyó vico tándāhá juni ndéē tēe tándāhá jíin ji? Chi tá ndéē tēe tándāhá, de mā cúu conditē inī ji.

20 Sochi quiji quīvī jā cujiyo tēe tándāhá, de quīvī ñúcuán chi conditē inī ji.

21 De nī ncāhān yā ūū tūhun yátá sīquī jāá nduú quítáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jíin ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nduú náchuhun iin pedazo sahma jeé nūū iin sahma tūhú. Chi tú sūcuán

de ndiyi pedazo jeé de tēhndē cā jā tūhú, de cundícā cā nūū tēhndē.

22 De ni nduú chúhun vino jeé inī ñii tūhú. Chi tú sūcuán de vino jeé ndatá ñii, de naā vino jíin ñii. Jā ñúcuán cánuú jā chuhun ji vino jeé inī ñii jeé.

Jā ní jehndē ndá dē xīnī trigo quīvī nátátú

(Mt. 12.1-8; Lc. 6.1-5)

23 De iin quīvī nátátú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De ndá tēe scuáha jíin yā nī nquijéhé dē jēhndē dē xīnī trigo yájī dē.

24 Ñúcuán de ndá tēe grupo fariseo nī ncāhān dē jíin yā: Cūndēhé. ¿Nūcu sáhá ndá tēe scuáha jíin nú sūcuán? Chi cáchī ley Moisés jā má cúu sáhá ó nī iin tiñu quīvī nátátú, ncachī dē.

25 De nī ncāhān maá yā jíin dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David, iin quīvī jā ní ncumanī jā cajī dē, de nī jīhī dē sōco jíin ndá tēe jā ní íyo jíin dē?

26 De nī nguīvi dē inī vehe Yāa Dios. De Abiatar nī ncuu sūtū cúñáhnú cā. De nī nchajī dē pan ī jā yósō nijīn nūū Yāa Dios. De nduú nā ley jā cajī ni iin tēe, chi maá-ni sūtū cúu jā yájī. De suni nī jēhe dē nī nchajī ndá tēe íyó jíin dē. De nduú nā cuāchi ní íyo sīquī dē, ncachī yā.

27 De suni nī ncāhān yā jíin ndá dē: Nduú ní jécōo nchivī jā ndoho ji nūū quīvī nátátú, chi sa nī jécōo quīvī ñúcuán jā sīquī nchivī tácuā natátú ji.

28 Túsaá de nduhū, Yāā nī nduu tēe, maá nī cúu jā tátúnī sīquī nāsa sáhá nchivī quīvī nátátú, ncachī yā.

3

Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī ndahá

(Mt. 12.9-14; Lc. 6.6-11)

1 De nī nquīvi tucu Jesús inī iin vehe ī sinagoga. De ñúcuán íyó iin tēe jā ní nchīchī iin ndahá dē.

2 De ndá tēe grupo fariseo ndéhé yuhū dē yā, tú nasáhá vāha yā tēe ñúcuán quīvī nátátú, tácuā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

3 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin tēe jā ní nchīchī ndahá: Nacuiñi de cuiñi nú mähñú yáhá, ncachī yā.

4 De nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Nāsa cáhān ley sīquī quīvī nátátú? ¿A jā sáhá vāha ó, á jā sáhá nēhén ó? ¿A jā nasáhá vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á sáhá ó jā cuū ji? ncachī yā. De ndá máá dē chi nduú ní ncāhān cuitī dē.

5 De quítī inī yā ndéhé yā nūū ndá dē, de nī ncucuécá inī yā jā nīhin inī dē. De nī ncāhān yā jíin tēe jā ní nchīchī ndahá: Scāā ndahá nú, ncachī yā. De nī scāā dē, de nī nduvāha-ni ndahá dē.

6 Ñúcuán de nī nquee ndá tēe grupo fariseo, de nī scāni táhān dē tūhun jíin ndá tēe grupo Herodes jā sīquī yā, nāsa cahñī dē yā.

Jā ní nquenda cuāhā nchivī nūū yā yuhú mar

7 De Jesús cuāhān yā jondē yuhú mar jíin ndá tēe scuāha

jíin yā. De cuāhā nchivī región Galilea nī jēcuniquīn ji yā.

8 De saá-ni nchivī región Judea, jíin nchivī Jerusalén, jíin nchivī Idumea, jíin nchivī jā ndēē lado yūte Jordán nūū quēnda ncandiī, jíin nchivī región Tiro jíin Sidón, cuāhā ndasí nchivī nī jini ji tūhun tá ñáhnú ndasí tiñu sáhá yā, de nī nquenda ndá ji nūū yā.

9 De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuāha jíin yā jā ná cóo tūha iin barco quīvi yā, tácuā mā chítú nīhin nchivī cuāhā níi xiín yā.

10 Chi ja nī ncuu cuāhā nchivī nī nasáhá vāha yā, de jā ñúcuán vāji cuāhā cā nchivī jā ndóho ndācá nūū cuēhē, de chítú nīhin ji níi xiín yā jā quehé ji yā cúnī ji.

11 De ndá nchivī jā ñúhún tāchī inī, tá nī jinī nūū yā, de jécuiñi jítí nūū yā, de cána cóhó: Maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, cáchī.

12 De nī ndacu nīhin yā nūū ndá tāchī jā má cáhān cā jā cúu yā Sēhe Yāā Dios.

Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe scuāha jíin yā

(Mt. 10.1-4; Lc. 6.12-16)

13 Ñúcuán de nī ncaa yā cuāhān yā iin yucu. De nī ncana yā ndá tēe jā cúnī maá yā cundeca yā, de nī nquenda ndá dē nūū yā.

14 De nī jani yā ūxī ūū dē jā cuiñi dē jíin yā, de tají yā ndá dē quīhīn dē nacani dē tūhun.

15 De nī nsáhá yā jā cundiso tiñú dē jā nasáhá vāha dē

nchivī cūhū de tavā dē ndá tächī inī nchivī.

¹⁶ De yáhá cūu ndihúxī ūū tēe jā ní nacāji yā: Simón jā ní nascúnani yā dē Pedro.

¹⁷ De saá-ni Jacobo jíin ñanī dē Juan, ndūū sēhe Zebedeo. De nī nascúnani yā ndūū dē Boanerges, jā cáchi: Tēe iyó fuerza nacani tūhun, tá cūu nūū iyó fuerza taja.

¹⁸ De sava cā dē nání dē Andrés, Felipe, Bartolomé, Mateo, Tomás, Jacobo sēhe Alfeo, Tadeo, Simón tēe grupo cananista,

¹⁹ jíin Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

Jā ní ncāhān nchivī jā sātíñú yā jíin fuerza tächī

(Mt. 12.22-32; Lc. 11.14-23; 12.10)

Sá de nī nguīvi yā iin vehe jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

²⁰ De nī ncutútú tucu cuāhā nchivī, de nī nduú cā ní ncúu caji yā stāa jíin ndá dē.

²¹ De ndá táhān vehe yā nī jini tūhun jā sūcuán cūu. De nī nquenda ndá dē jā nacueca dē yā, chi cáhān ndá jā ní nsana xīnī yā.

²² De saá-ni ndá tēe stéhēn ley janahán jā ní nquiji jondē Jerusalén, nī ncāhān dē: Tēe yáhá ñúhún Satanás inī dē, jā cūu tächī cúñáhnú cā. De jíin fuerza ñúcuán távā dē ndá tächī, ncachī dē.

²³ De nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíin dē: ¿Nāsa cuu tavā Satanás maá?

²⁴ De tú iin nación sáhá síin maá de cánāá maá, de nación ñúcuán chi mā cūu cā coo cáhnú.

²⁵ De tú nchivī iin vehe sáhá síin maá de cánāá maá, de nchivī vehe ñúcuán suni mā cūu cā cundeē cáhnú.

²⁶ De saá-ni Satanás jíin ndá táhān tächī, tú sáhá síin maá de cánāá maá, túsaá de mā cūu coo cā, chi sa naā.

²⁷ De nī iin tēe mā cūu quīvi dē inī vehe tēe ndacuī jā sacuíhná dē ndatíñú, chi cánuú jā xihna cuhnī dē tēe ndacuī, sá de cuu sacuíhná dē ndatíñú tēe ñúcuán. De suni sūcuán cūu jā júhnī ni Satanás de távā nī tächī.

²⁸ De ndāá cáhān nī jíin ndá nú jā iyó modo jā coo tūhun cáhnú inī nūū ndācá cuāchi sáhá nchivī, de saá-ni nūū ndá tūhun nēhén jā cáhān ji.

²⁹ Sochi tú cáhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāa Dios nūū ji, chi sa cundeē cuāchi sīquī ji ní cání, ncachī yā.

³⁰ Sūcuán nī ncāhān yā, chi nī ncāhān ndá ji jā távā yā tächī jíin fuerza Satanás.

Naná yā jíin ndá ñanī yā

(Mt. 12.46-50; Lc. 8.19-21)

³¹ Ñúcuán de nī nquenda naná yā jíin ndá ñanī yā. De íñi ña tāvēhé, de nī ntetíñú ña tūhun cuāhān jā cána ña yā.

³² De nchivī jā ndéē ní xiín yā, nī ncāhān ji jíin yā: Naná ní jíin ndá ñanī ní íñi ña tāvēhé, de cúní ña cáhān ña jíin ní, ncachī ji.

³³ De nī ncāhān maá yā: ¿Ní iin cūu naná nī jíin ndá ñanī ní? ncachī yā.

³⁴ De ndéhé yā nūū nchivī ndéē ní xiín yā, de nī ncāhān yā: Suni naná nī jíin ñanī ní cūu ndá nchivī yáhá.

35 Chi ndācá nchivī jā squíncuu tiñu cúnī Yāā Dios, suu cúu ñanī ni, cuāha nī, naná nī, ncachī yā.

4

Tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mt. 13.1-9; Lc. 8.4-8)

1 De yuhú mar nī nquijéhe tucu Jesús stéhēn yā tūhun. De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī nūū yā, de jā ñúcuán nī nquīvi yā nī jēcundeē yā inī iin barco nūū mar. De ndá nchivī ndéē ji yuhú mar.

2 De jíin tūhun yátá nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū ji, de súcuán nī ncāhān yā:

3 Cunini ndá nú: Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē.

4 De tá nī nquijéhe dē jítē dē, de jacū tatā nī jítē yuhú íchí. De nī nquenda ndá saā, de nī nchajī tī.

5 De jacū cā tatā nī jítē nūū ñuhun yūū, nūū nduú íyó cócón ñuhun. De ñamā-ni nī ntāhvī, chí nduú íyó cócón.

6 De tá nī nquenda ncandī, de nī nchīchī-ni, de nī ncasūn, chí nduú ní níhīn nūū quíhīn yoho.

7 De jacū cā tatā nī jítē māhñú nūū cáá niquin iñu. De nī jahnu iñu, de nī jasī nūū, de nduú ní jéhe nūnī.

8 De jacū nī jítē nūū ñuhun váha. De nī ntāhvī, de nī jahnu, de nī jéhe cuāhā nūnī. Sava nī jéhe ōcō ūxī jā iin iin tatā, de sava cā nī jéhe ūnī xico, de sava cā nī jéhe ciento, ncachī yā.

9 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá ji: Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni tūhun yátá

(Mt. 13.10-17; Lc. 8.9-10)

10 Ñúcuán de cuāhān ndá nchivī, de nī nquendōo yā jíin ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā, jíin jacū cā nchivī inī jíin dē. De nī jīcā tūhún ndá dē yā nā cuá cúu tūhun yátá ñúcuán.

11 De nī ncāhān yā jíin dē: Ndá ndóhó, chí sáhá Yāā Dios jā cuu jīcūhun inī nū tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, nāsa quívi nchivī ndahá yā jā tatúnī yā nūū ji. Sochi nchivī jā síin síquī inī, chí maá-ni jíin tūhun yátá cáhān ni jíin ndá ji.

12 Súcuán cáhān ni tácuá vísō ndéhe ji, de quendōo ji modo jāā nduú jíin ji. De vísō jíni jíin sóho ji, de mā jīcūhun inī ji, de mā ndicó cóo inī ji nūū ni, de mā cōó tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji, ncachī yā.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe jítē tatā

(Mt. 13.18-23; Lc. 8.11-15)

13 De nī ncāhān cā yā jíin ndá dē: Tú nduú jīcūhun inī nū tūhun yátá yáhá, ¿de nāsa jīcūhun inī nū ndācá cā tūhun yátá túsaá?

14 Tēe jítē tatā cúu tēe scútē nuu tūhun Yāā Dios.

15 De tatā jā ní jítē yuhú íchí cúu tá cúu sava nchivī jā níni ji tūhun yā, de tá nī jini ji, de quēnda-ni Satanás de cāndeē tūhun inī ánō ji.

16 De tatā jā ní jítē nūū ñuhun yūū, chí cúu tá cúu sava nchivī jā níni tūhun, de jétáhvī ji de cúsi inī ji jíin.

17 Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō ji, de jacū-ni quívi

jétáhvī ji. De tá quíji tündóhó, á jā jínī ūhvī nchivī ji jā síquī tūhun ñúcuán, sá de quíjéhe nácani yátá inī ji.

¹⁸ De jā ní jītē māhñú niquin iñu cúu tá cúu sava cā nchivī jā jínī ji tūhun,

¹⁹ sochi ndíhvī inī ji síquī ndá jā íyó inī ñayīvī yáhá. De cúnī ji cucuícá ji, de stáhvī ndá ñúcuán jā cútóó inī ji ndácá ndatíñú. De ndihi yáhá cútéñú ji jíín, de jásī nūū tūhun yā, de nduú jíja ji jíín tūhun yā.

²⁰ De tatá jā ní jītē nūū ñuhun váha cúu ndá nchivī jā jíín tūhun, de jétáhvī ji, de jíja ji jíín tūhun yā. De sava ji cúu tá cúu tatá jā jéhe ócō ūxī jā iin iin, de sava cā ji jéhe ūñī xico, de sava cā ji jéhe ciento, ncachī yā.

*Tūhun yátá síquī lámpara
(Lc. 8.16-18)*

²¹ De suni nī ncāhān cā yā: Tá scuíquīn nchivī iin lámpara, ¿de á chíhi ji chíjin iin cajón á chíjin jito? Nduú chi jáni ji nūū sūcún tácuá cutúú.

²² De suni sūcuán, nduú íyó ni iin tūhun yíyuhū jā má cūñī nchivī, chí ndihini tūhun natūu nijín de cunī nchivī.

²³ Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

²⁴ De suni nī ncāhān yā jíín ndá ji: Cunini vāha ndá nú tūhun Yāā Dios. Chi tú nāsa medida chúhun inī nū, suni sūcuán cuāha yā nūū nū, de víhí cā cuāha yā nūū maá nú jā téé vāha nú sōho nú.

²⁵ Chi nchivī ja jicūhun inī, stéhēn cā yā nūū ji. Sochi

nchivī jāā nduú cándíja, vísō ja jínī ji jacū, de sa naā.

Tūhun yátá síquī trigo

²⁶ De nī ncāhān cā yā: Sūcuán cúu jā tátúnī Yāā Dios nūū nchivī: Cúu tá cúu tatá jā ní jītē iin tēe.

²⁷ Ñúcuán de quíxīn dē de nácōo dē, de sūcuán jíca quíví cuāhān. De tatá ñúcuán táhvī de jáhnu. De maá dē chí nduú jíínī dē nāsa jáhnu.

²⁸ Chi maá ñuhun sáhá jā jáhnu, xihna cā yūcū, sá de quénda yoco, ñúcuán de jíja maá nūñī.

²⁹ De tá nī ncuaān trigo, de quíjéhe nchivī jéhdē ji, chí ja nī nquenda quíví tēhdē, ncachī yā.

Tūhun yátá síquī niquin mostaza

(Mt. 13.31-32; Lc. 13.18-19)

³⁰ De suni nī ncāhān yā: Ná cáhān ni iin tūhun yátá tácuá cunī ndá nú nāsa cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāā Dios nūū.

³¹ Ndúcuahā ji tá cúu nūū jáhnu iin niquin mostaza jā jáquīn ji nūū ñuhun. De ñúcuán cúu iin niquin lúlí cā nsūú cā ndá cā niquin.

³² Sochi tá nī jaquīn ji, de táhvī de jáhnu cā nsūú cā ndá cā yūcū, de cúnáhnú ndahá, chí jondē cuu sáhá ndá saā tacā tī chíjin cōndāhvī, ncachī yā.

Jā maá-ni tūhun yátá cáhān yā jíín ji

(Mt. 13.34-35)

³³ De cuāhā tūhun yátá sūcuán nī stéhēn yā nūū

nchivī, tú nāsa quénda ji jīcūhun inī ji.

³⁴ De ndācá jā ní stéhēn yā, maá-ni tūhun yátá nī ncāhān yā jíin ndá ji. Sochi nūū ndá tēe scuáha jíin yā chi nī ncachī cāji yā ndācá tūhun ñúcuán.

Jā ní jencuiñi tāchī níhin jíin mar nī nsāhá yā

(Mt. 8.23-27; Lc. 8.22-25)

³⁵ De jā cúncuaā quīvī ñúcuán, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Ná yáha ó cōhōn incā lado mar, ncachī yā.

³⁶ De nī sndóo ndá dē nchivī cuāhā, de nī nquīvi ndá dē inī barco nūū ja ndēe Jesús, de cuāhān dē jíin yā. De suni cuāhān jacū cā barco jíin ndá dē.

³⁷ De nī jīquīhi iin tāchī níhin, de nī scāa ndute mar, de nī nquīvi inī barco. De ja ñatin chitú ndute inī barco.

³⁸ De Jesús chi cáa yā ichi chātā ndá dē inī barco, quíxīn yā de yíxinī yā iin sahma. De nī sndóto ndá dē yā, de nī ncāhān dē: Maestro, ¿á nduú sáhá ní cuenta jā quēe ó chījin ndute de naā o da? ncachī dē.

³⁹ De nī nacōo yā, de nī ncāhān yā nūū tāchī níhin jíin nūū mar: Jencuiñi de nañí-ni coo nú, ncachī yā. De nī jencuiñi tāchī, de nī ncuu nañí ndihi-ni.

⁴⁰ De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndasí ndá nú? ¿De nūcu nduú cándija nú jā cācu nú sáhá nī? ncachī yā.

⁴¹ De yúhú ndasí ndá dē, de nī ncāhān dē jíin táhān dē: ¿Nā tēe cúu tēe yáhá jā jondē tāchī

níhin jíin mar jétáhvī jā cáhān dē? ncachī ndá dē.

5

Tēe Gadara jā ndóho tāchī
(Mt. 8.28-34; Lc. 8.26-39)

¹ De nī nquenda Jesús jíin ndá dē incā lado mar, región Gadara.

² De tá nī nquee yā inī barco, de iin tēe ñúhún tāchī inī, nī nquee dē jondē nūū yíyuhū ndá ndīyi, de nī nquenda dē nūū yā.

³ Tēe ñúcuán ndēe dē nūū yíyuhū ndīyi. De nduú jétíñú jā júhñi nchivī dē, ni jíin cadena.

⁴ Chi cuāhā vuelta nī nuhñi jēhē dē ndahá dē jíin cadena. De ndācá vuelta jéhdē dē, de scuáchi dē. De ni iin nduú cúndeé jíin dē.

⁵ De nduú ñuú jíca dē yucu jíin nūū yíyuhū ndīyi, de cána cóhó dē, de stácuēhé dē maá dē jíin yūū.

⁶ De jondē jíca cā vāji Jesús, de nī jinī dē nūū yā. De jínu dē nī nquenda dē nūū yā, de nī jēcuiñi jítí dē nūū yā.

⁷ De nī ncana cóhó dē: ¿Nūcu vāji ní nūū sá, Jesús Sēhe Yāa Dios, Yāa cúñáhnú ndasí? Cáhān ndáhvī sá jíin ní, jā níni Yāa Dios, mā sndóho ní saán, ncachī dē.

⁸ Súcuán nī ncāhān dē, chi ja nī ncachī Jesús: Tāchī, quee nú quīhīn nū inī tēe yáhá, ncachī yā.

⁹ De nī jícā tūhún yā dē: ¿Nā cuá nāní nú? De nī ncāhān dē: Legión nāní sá, chi cuāhā tāchī ñúhún inī sá, ncachī dē.

¹⁰ De nī ncāhān ndáhvī ndasí dē jíin yā jā má táji yā

ndá tächī jā quee ji inī región ñúcuán.

11 De ñatin yucu ñúcuán ñúhún cuāhā quinī jítu tī.

12 De ndá tächī jā ñúhún inī tēe ñúcuán nī ncāhān ndāhvī jíin yā: Tú tají ní ndá sá de cuāha ní tūhun jā quívi sá inī ndá quinī ñúcuán, ncachī.

13 De nī jēhe Jesús tūhun. De nī nquee ndá tächī inī tēe ñúcuán, de nī nquívi inī quinī, de íyó tá ūū mil tī. De nī jinu ndá tī, de nī nincava tī iin yuhú cává jondē inī mar. De nī nquēe tī chījin ndute, de nī jīhī tī.

14 De ndá tēe jíto tī, nī jinu dē cuāhān dē jā ní nchūhú dē. De nī nquenda dē nī ncachī tūhun dē nūū ndá nchivī ñūū jíin ndá rancho. De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndēhé ji nāsa nī ncuu.

15 De nī nquenda ndá ji nūū íyó Jesús, de nī jinī ji nūū tēe jā ní ñūhun cuāhā tächī inī. De ndéē dē, de ñúhún dē sahma, de ja nī nducájí xīnī dē. De nī nchūhú ndá nchivī ñúcuán.

16 De ndá tēe jā ní jinī, nī nacani dē tūhun nūū nchivī, nāsa nī nduvāha tēe jā ní ñūhun tächī inī, jíin nāsa nī ndoho ndá quinī.

17 Ñúcuán de nī nquijéhe ndá ji nī ncāhān ndāhvī ji jíin yā jā ná quēe yā región ñúcuán quīhīn yā.

18 De nī ndīvi yā inī barco. De tēe jā ní ñūhun tächī inī, nī ncāhān ndāhvī dē jíin yā jā cuāha yā tūhun quīhīn dē jíin yā.

19 De Jesús nduú ní jēhe yā tūhun, chí nī ncāhān yā jíin

dē: Cuánohōn vehe nú nūū ndá táhán nú, de nacani nú tūhun nūū ji nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsāhá maá Jētohō nū ndóhó, de nāsa nī ncundāhvī inī yā ndóhó, ncachī yā.

20 De cuāhān dē, de nī nquijéhe dē nācani dē tūhun ndācá ñūū Decápolis nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsāhá Jesús jíin dē. De ndivī nchivī nī nsāhvi inī ji nī jinī ji.

Tūhun sēhe síhí Jairo jíin ñahan jā ní nquehé sahma yā (Mt. 9.18-26; Lc. 8.40-56)

21 De nī nayāha tucu Jesús cuánohōn yā incā lado mar jíin barco. De nī nquenda cuāhā ndasí nchivī nūū yā, nūū íyó yā yuhú mar.

22 De nī nquenda iin tēe cúñáhnú inī vehe ī sinagoga, nání dē Jairo. De tá nī jinī dē nūū yā, de nī jēcuñī jítí dē nūū jéhe yā.

23 De nī ncāhān ndāhvī ndasí dē jíin yā: Sēhe síhí sá ja ñatin cuū ji. De á mā cóhōn de tee ní ndahá ní xīnī ji, tácuá ná ndúvāha ji de cutecū ji, ncachī dē.

24 Ñúcuán de cuāhān yā jíin dē. De cuāhā nchivī nī jēcuniquīn ji yā, de nī nchitū nīhin ji ní xīn yā cuāhān ji.

25 De māhñú ndá nchivī cuāhān iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuīyā ndóho ña cuēhē játi nīñī ña.

26 De nī ndoho ndasí ña, chí nī jāxīn ña ndihī jā névāha ña jíin cuāhā tēe tátán, de nduú ní jétíñú jā nduvāha ña, chí sa víhí cā sáhá.

27 De ñahan yáhá tá nī jinī ña tūhun Jesús, de nī nquenda

ña ichi chátā yā mähñú nchivī
cuāhā, de nī nquehé ña yuhú
sáhmá yā.

28 Chi nī jani inī ña: Vísō
sahma yā ná nīhīn ni quehé
nī, de nduvāha nī.

29 De nī jencuiñi-ni jā jāti
nīñi ña, de nī jinī ña jā ní
nduvāha ña cuēhē ndóho ña.

30 De Jesús nī jinī yā jā ní
nduvāha iin nchivī jíin fuerza
yā. De nī jicó coto yā nūū
nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā:
¿Ní iin nī nquehé sahma nī?
ncachī yā.

31 De ndá tēe scuáha jíin yā,
nī ncāhān dē: Ndéhé ní jā
nchivī cuāhā yáhá nī nchitú
nīhin ji xiín ní de cáquihi ji
nīhín ní ichi, de mitan jícā
tūhún ní ní iin nī nquehé
sahma ní, ncachī ndá dē.

32 De maá yā ndéhé yā
cháhá chúcuán, cúnī yā jā ná
cāhān nchivī jā ní nsáhá.

33 De ñahan ñúcuán yúhú ña
de quísi ña, de ja jíin ña jā ní
nduvāha ña. De nī nquenda
ña, de nī jēcuiñi jiti ña nūū yā,
de nī ncachī ña ndihi nāsa nī
ncuu jíin ña.

34 De nī ncāhān yā jíin ña:
Tíhī, nī ncandíja nú jā cuu
nasáhá vāha nī ndóhó, de
jā ñúcuán nī nduvāha nú.
Cuáhán de ndusiī inī nū, chi
ja nī nduvāha nú cuēhē jā ní
ndoho nú, ncachī yā.

35 De juni cāhān cā yā
súcuán, de nī nquenda sava
nchivī jā ndéē vehe tēe
cúñáhnú inī vehe īī sinagoga,
de nī ncāhān ji jíin dē: Ja nī
jihī sēhe síhí ní. De mā sátéñú
ní cā Maestro, ncachī ji.

36 De Jesús chi nduú ní
nsáhá yā cuenta jā súcuán
cāhān ji, chi nī ncāhān yā jíin
tēe cúñáhnú inī vehe īī sin-
agoga: Mā cúyūhú nú, chi
candíja nú-ni jā nastécū ni ji,
ncachī yā.

37 De nduú ní jéhe cā yā
tūhun jā cuniquīn ndá nchivī
yā, chi maá-ni Pedro jíin Ja-
cobo, jíin Juan ñanī Jacobo.

38 De nī jīnū yā vehe tēe
cúñáhnú inī vehe īī sinagoga,
de nī jinī yā nchivī, de cúvaā
ji, de jácu ji, de jácu cóhó ji.

39 De nī nguīvi yā, de nī
ncāhān yā: ¿Nūcu cúvaā ndasi
ndá nú de jácu nú? Ñahan
lúli ñúcuán nduú ní jihī ji, chi
quíxīn ji-ni, ncachī yā.

40 De nī jácū catá ndá ji jā
ní ncāhān yā, chi jíin ji jā ní
jihī sūchí ñúcuán. De nī ntavā
ndihi yā ji cuāhān ji tāvēhé.
De nī ncana yā maá-ni tatá
jíin naná ñahan lúli, jíin ndá
tēe íyó jíin yā, de nī nguīvi yā
nūū cáá ndīyi.

41 De nī ntiin yā ndahá ji,
de nī ncāhān yā jíin ji: Talita
cumi, ncachī yā. De tūhun
yáhá cáchī: Tíhī, cāhān ni
ndóhó, nacōo.

42 De nī natecū-ni ñahan lúli
ñúcuán, chi nī nacuiñi ji de nī
nacaca ji, chi ja íyó ji ūxī ūū
cuīyā. De nī nsāhvi ndasí inī
ndá nchivī nī jinī ji.

43 De nī ndacu nīhin yā nūū
ndá ji jā má cáchí cuiti ji nūū
ni iin. De nī ncachī yā jā ná
cuáha ña jā cajī ñahan lúli.

6

*Jā cuánohōnyā űūū Nazaret
(Mt. 13.53-58; Lc. 4.16-30)*

1 De nī nquee Jesús űúcuán, de cuānohōn yā űūū yā. De ndá tēe scuáha jín yā, cuāhān dē jín yā.

2 De maá quīvī nātātú nī stēhēn yā tūhun inī vehe īī sinagoga. De cuāhā nchivī nī nsāhvi inī ji nī jini ji, de nī ncāhān ji: ¿Ní cúu nūū ní ncutūha tēe yáhá ndá tūhun yáhá? ¿De nāsa cúu jā cáhān dē ndá tūhun ndíchí yáhá jín jā sáhá dē ndá tiñu űāhnú yáhá?

3 Chi tēe yáhá cúu carpintero, de sēhe María cúu dē, de űanī Jacobo jín José jín Judas jín Simón cúu dē. De suni ndéē ndá cuāha dē jín ó yáhá, ncachī ji. De sūcuán nī nsāhá jēhe inī ndá ji nūū yā.

4 De nī ncāhān yā jín ji: Ndācá tēe nācani tūhun Yāā Dios, íyó yíñúhún nchivī jín dē, chi maá-ni nchivī űūū dē, jín táhān dē, jín nchivī vehe dē cúu jāá nduú íyó yíñúhún jín dē, ncachī yā.

5 De nduú ní ncúu sáhá yā cuāhā tiñu űāhnú űúcuán. Chi jacū-ni nchivī cúhū nī ntee yā ndahá yā ji, de nī nduvāha ji.

6 De sáhvi inī yā ndéhé yā jāá nduú cándija ndá ji. űúcuán de nī jica nuu yā ndá űūū űatin, nī stēhēn yā tūhun.

*Jā ní ntají yā ndihúxī űū dē
cuānacani dē tūhun
(Mt. 10.5-15; Lc. 9.1-6)*

7 De nī ncana yā ndihúxī űū tēe scuáha jín yā, de nī ntají yā ndihuū ndihuū dē jā quíhīn dē. De nī nsāhá yā jā

cundiso tíñú dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī.

8 De nī ndacu yā jā má cuíso dē jā cuetiñú dē ichi, ni űunu, ni stāā, ni xūhún. Chi maá garrote-ni cundahá dē.

9 De quíhi dē nījān, de ni mā quíhīn dē jín űū camisa, ncachī yā.

10 De suni nī ncāhān yā jín dē: Nā-ni vehe quívi ndá nú, de űúcuán cundeē nū jondē quee tucu nú quíhīn nū incā űūū.

11 De tú iin űūū nduú jétáhvī ji ndóhó, ni nduú cúnī ji cunini ji tūhun cáhān nū, de quee ndá nú űúcuán, de scóyo nú ticāchāā jēhē nū, chi suu cúu jā stēhēn nū jā íyó cuāchi ji jāá nduú ní jétáhvī ji. De ndāā cáhān ni jín ndá nú jā quívi juicio de xēen cā coo castigo sīquī ndá űūū sáhá sūcuán nsūū cā sīquī űūū Sodoma jín űūū Gomorra nūū ní nsāhá ndasí nchivī cuāchi, ncachī yā.

12 De nī nquee ndá dē cuāhān dē, de nī nacani dē tūhun jā ná nācani inī ndá nchivī jā sndóo ji cuāchi ji.

13 De suni nī ntavā dē cuāhā tāchī inī nchivī. De nī nchihī dē aceite cuāhā nchivī cúhū, de nī nduvāha ji.

*Jā ní jīhī Juan tēe scuénduté
(Mt. 14.1-12; Lc. 9.7-9)*

14 De rey Herodes nī nīhīn dē tūhun tá sáhá Jesús, chi nī jītē nuu tūhun yā níí cáhnú. De nī ncāhān dē: Tēe űúcuán cúu Juan, tēe jā ní scuénduté, de nī natecū dē. Jā suu cúu jā íyó poder dē jā sáhá dē ndá tiñu űāhnú, ncachī dē.

15 De sava cā nchivī nī ncāhān ji: Tēe ñúcuán cúu Elías jā ní nacani tūhun janahān. De sava cā ji nī ncāhān: Nduú chi iin tēe nācani tūhun Yāa Dios cúu dē, tá cúu ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahān, ncachī ji.

16 De tá nī jini Herodes, de nī ncāhān dē: Nduú chi ñúcuán cúu Juan jā ní ndacu nī jā tēhdē xīnī, de nī natecū dē túsaa, ncachī dē.

17 Chi maá Herodes nī ndacu dē jā ná quívi Juan vecāa, jíin jā cunuhnī dē jíin cadena. Súcuán nī nsāhá dē jā síquī Herodías, ñasíhí ñanī dē Felipe. Chi Herodes nī nacueca dē ña jā cúu tucu ña ñasíhí dē.

18 De Juan nī ncāhān dē nūū Herodes: Nduú nā ley íyó jā nacueca nú ñasíhí ñanī nū, ncachī dē.

19 De jā ñúcuán nī jinī ūhvī Herodías Juan, de cúnī ña jā ná cúu dē, sochi nduú ní nīhīn ña modo.

20 Chi Herodes yúhú dē jā cahñī dē Juan, chi jíinī dē jā tēe ndāa tēe ndoo cúu Juan. De jā ñúcuán nī jasī dē jā ndúcú ña cahñī ña Juan. De jétahān inī dē níni dē tūhun yā jā cáhān Juan, vísō nduú jíicūhun vāha inī dē.

21 De nī nquenda iin quívi jā ní ncundē Herodías. Chi nī nsāhá Herodes iin vico quívi jā ní ncacu dē, de nī jēhe dē jā ní ncuxíní ndá tēe ndíso tíñú nūū dē, jíin ndá tēe cúu capitán, jíin ndá tēe cúñáhnú región Galilea.

22 De nī nquívi sēhe síhí Herodías, nī jita jéhe ji nūū chitú ñúcuán. De nī ncusiī

inī rey Herodes jíin ndá tēe jā cúxíní jíin dē. De nī ncāhān dē jíin ñahan lúlí: Cācān nā cuá cúnī nū de taji nī nūū nū, ncachī dē.

23 De nī ncāhān téyí dē jā cuāha dē nā-ni cúu jā cúnī ji cācān ji, vísō jondē sava región jā tíin dē.

24 De nī nquee ji nī jíicā tūhún ji naná ji: ¿Nā cuá cúu jā cācān sá nūū dē? ncachī ji. De nī ncāhān ña: Xīnī Juan tēe scuénduté cācān nū nūū dē, ncachī ña.

25 Ñúcuán de nī ndívi ji-ni nūū rey, de nī ncachī ji: Cúnī sá jā mitan ñúhún-ni taji ní xīnī Juan tēe scuénduté, cūhun nūū iin cōhō, ncachī ji.

26 Ñúcuán de nī ncucuécá ndasí inī rey. Sochi síquī jā ní ncāhān téyí dē, jíin síquī jā ní jini ndá tēe yájī stāa jíin dē, jā ñúcuán nduú ní nsásáhān dē jā ní jíicān ji.

27 De nī ntají dē-ni iin soldado jā quíquēhen dē xīnī Juan.

28 De nī jēhēn soldado inī vecāa, de nī jēhdē dē xīnī Juan. De nī nenda dē jíin xīnī Juan, ñúhún nūū iin cōhō. De nī jēhe dē nūū ñahan lúlí, de maá ji nī jēhe ji nūū naná ji.

29 De ndá tēe nī scuáha jíin Juan nī nīhīn dē tūhun, de nī jēhēn ndá dē, nī nanee dē yiqui cúñu Juan, de nī nchiyuhū dē.

*Jā ní scájī yā ūhūn mīl tēe
(Mt. 14.13-21; Lc. 9.10-17;
Jn. 6.1-14)*

30 Ñúcuán de ndá tēe cúu apóstol jā ní ntají Jesús jā nacani tūhun, nī nenda ndá

dē nūū yā. De nī nacani dē ndācá tiñu jā ní nsāhá dē, jíin tūhun jā ní stéhēn dē.

31 De nī ncāhān yā jíin dē: Ná cóhōn iin lugar nūū nduú nchivī, de natātú ó jacū, ncachī yā. Chi cuāhā nchivī cuāhān vāji ji nūū yā, de nduú ní nūne yā jā cajī yā stāā jíin ndá dē.

32 Ņúcuán de nī nguīvi yā iin barco jíin ndá apóstol, de cuāhān síin yā jíin dē iin lugar nūū nduú nchivī.

33 Sochi nī jinī cuāhā nchivī jā cuāhān ndá dē jíin yā, de nī jinī ji jā maá yā cúu. De jondē ndācá űuū űúcuán nī nquee ndá ji, de űamā nī jica jéhé ji, de xihna cā ji nī nquenda nsūú cā maá yā.

34 De tá nī nquee Jesús inī barco, de nī jinī yā nchivī cuāhā űúcuán. De nī ncundáhvī inī yā ji, chi cúu ji tá cúu tīcāchī jāā nduú jētohō tī. De nī stéhēn yā cuāhā tūhun nūū ji.

35 De tá nī űini, de ndá tēe scuáha jíin yā, nī nquenda dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Ja nī űini, de nduú nā nchivī ndéē yáhā.

36 Túsaá de tají ní nchivī ná quíhīn ndá ji ndá rancho jíin ndá űuū űiatin, de cueen ji stāā cajī ji, chi nduú nā cuá ndíso ji jā cajī ji, ncachī dē.

37 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Cuāha ndá máá nú jā cajī ji, ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: ¿De nāsa cuu? Chi ní mā cúu visō ná quícuēen sá űū ciento denario stāā cajī nchivī, ncachī dē.

38 De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nāsa stāā névāha ndá nú? Cuándēhé, ncachī yā. De tá nī jinī ndá dē, de nī ncachī dē: Uhūn-ni stāā jíin űū tiacá íyó, ncachī dē.

39 Ņúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá nchivī jā ná cúndeē síin ji cuenta grupo nūū itē.

40 De nī jēcundeē síin ciento ciento ji, jíin cincuenta cincuenta ji.

41 De nī nquehen yā ndihúhūn stāā jíin nduú tiacá űúcuán, de nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de ndá máá dē nī nsajī nūū nchivī cuāhā. De suni sūcuán nī nsāhá yā jíin nduū tiacá, de nī nsajī ndá dē nūū ji.

42 De ndiviī ji nī nchajī, de nī ndahā chíjin ji.

43 Sá de nī nastútú ndá dē pedazo stāā jíin tiacá jā ní nquendōo, de nī nchitú űxī űū tīcá.

44 De tēe jā ní nchajī cúu űhūn mil.

*Jā ní jica jéhé yā nūū mar
(Mt. 14.22-27; Jn. 6.16-21)*

45 Ņúcuán de nī ncachī-ni Jesús nūū ndá tēe scuáha jíin yā jā ná quívi dē inī barco, de cosō nūú dē yāha dē incā lado mar űuū Betsaida. De maá yā natajī yā ndá nchivī quínohōn ji, sá de suni quíhīn yā.

46 De tá nī ncuu nī natajī yā ndá ji, de nī ncaa yā yucu cuācācān táhvī yā.

47 De tá nī ncuāā, de ja űúhún barco jondē sava mar

cuāhān, de mátúhún yā-ni cā nī ndōo nūū ñuhun yíchí.

⁴⁸ De nī jinī yā jā tūndóhó ndasí scáca ndá dē barco, chi nīhin vāji tāchī ichi nūū dē. De yíneē cā nī nquenda yā nūū dē, jíca jéhé yā nūū mar. De yáha yā-ni nūū dē quihīn yā nícu.

⁴⁹ De nī jinī ndá dē jā jíca yā nūū mar, de nī jani inī dē jā ñíhná cúu, de nī ncana cóhó ndá dē.

⁵⁰ Chi ndihi dē nī jinī nūū yā, de nī nchúhú ndasí dē. De nī ncāhān yā-ni jíin dē: Ndeé coo inī ndá nú, de mā cúyúhú nú, chi maá nī cúu, ncachī yā.

⁵¹ De nī ncaa yā nī nguīvi yā inī barco, de nī jencuiñī-ni tāchī. De nī nsāhvi ndasí inī ndá dē ndéhé dē jā níncuu.

⁵² Chi íyó neē cā jāá ntúnī ndá dē, chi juni jíin tiñu ñáhnú jā ní nducuahā stāā, de nduú ní jícūhun inī dē jā cúu yā Yāā jā ní ntají Yāā Dios.

Jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū región Genesaret (Mt. 14.34-36)

⁵³ De nī nchāha yā jíin ndá dē incā lado mar, de nī nquenda yā región Genesaret. De yuhú nduté ñúcuán nī juhnī ndá dē barco.

⁵⁴ De tá nī nquee ndá dē jíin yā inī barco, de ndá nchivī ñúcuán nī nacunī ji-ni yā.

⁵⁵ De ñamā nī jēhēn ji ndācá ndáñūū ñúcuán, de nī nquisiáha ji ndá nchivī cúhū, yósō ji nūū camilla, vāji ndá nchivī nūū ní nīhīn ji tūhun nūū íyó yā.

⁵⁶ De ní-ni cúu nūū ní nguīvi yā, á ñuū lulí, á ñuū cāhnú,

á rancho, de jáquīn ji nchivī cúhū inī ichi, de cāhān ndāhvī ji jíin yā jā ná quéhé ji vísō yuhú sáhmá yā. De ndācá nchivī jā ní nquehé sahma yā, nī nduvāha ji-ni.

7

Sīquī nāsa cútéhēn nchivī (Mt. 15.1-20)

¹ Ñúcuán de ndá tēe grupo fariseo jíin jacū tēe stéhēn ley janahán, vāji ndá dē ichi Jerusalén, de nī nquenda dē nūū Jesús.

² De ndá tēe ñúcuán nī jinī dē jā sava tēe scuáha jíin Jesús, nī nchajī tēhēn dē stāā, chi nduú ní squíncuu dē costumbre jā nandahá dē nūū Yāā Dios. De nī ncāhān sīquī ndá dē.

³ Chi tēe fariseo jíin ndihi nchivī hebreo, névāha ji costumbre janahán jā má cājí ji stāā de tú nduú xihna cā nandahá vāha ji.

⁴ De tá nénda ji jā jéhēn ji nūū yáhvi, de nduú yájī ji de tú nduú nándahá ji. De íyó cuāhā cā costumbre janahán jā squíncuu ndá ji, tá cúu jā ndúndoo taza, tīndōhō, cōhō cāa, jíin jīto.

⁵ De ndá tēe fariseo jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, nī jíicā tūhún dē yā: Ndá tēe scuáha jíin nú, ¿nūcu nduú squíncuu dē costumbre nchivī janahán, chi sa yájī tēhēn dē stāā? ncachī dē.

⁶ De nī ncāhān yā jíin dē: Ndāā nī naçani Isaías tūhun sīquī ndá nú jā tēe stáhvī-ni cúu nú. Chi súcuán nī ntee dē

tūhun jā ní ncāhān Yāā Dios janahān:

Nchivī yáhá chi jíin yuhú ji-ni jétáhvī ji nduhū,
sochi nsūú jondē jíin inī jíin ánō ji.

7 De chíñúhún cāhá ji nduhū,
chi tūhun stéhēn ji cúu tiñu jā ní ndacu ndá tēe,
de nsūú jā ní ndacu maá ní cúu.

Ncachī Yāā Dios jā ní ntee Isaías.

8 Súcuán cúu ndá nú, chi nī nsiáá nū tiñu jā ní ndacu Yāā Dios nū nū, de squíncuu nú costumbre jā ní jaquīn nchivī, jā ndúndoo tīndōhō jíin taza. De cuāhā cā costumbre súcuán squíncuu nú, ncachī yā.

9 De suni nī ncāhān yā: Ndá ndóhó chi siáá nū tiñu jā ní ndacu Yāā Dios tácu squíncuu nú costumbre jā ní jaquīn ndá máá nú.

10 Chi Moisés nī ncāhān dē: Coo yíñúhún nú nū tató nú nū naná nú. De tú ní iin cāhān sīquī tató á sīquī naná, de ná cúu, ncachī Moisés.

11 Sochi ndá máá nú chi cáchī nū jā cuu cāhān iin tēe jíin tató dē á naná dē: Mā cúu chindeé sá ní jā taji sá jā caji ní á jā cusúcún ní, chi ndihi jā névāha sá, chi Corbán cúu, cáchī nū. (De tūhun Corbán cáchī: Ja nī nsōcō dē nū Yāā Dios.)

12 De cáchī ndá nú jā tú súcuán cāhān iin tēe de nduú cā jíni ñúhún chindeé dē tató dē á naná dē.

13 De súcuán stívī ndá nú tiñu jā ní ndacu Yāā Dios, jā sīquī costumbre jā ní jaquīn nchivī janahān. De cuāhā cā

tiñu súcuán sáhá nú, ncachī yā.

14 De nī ncana tucu yā nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā jíin ji: Cunini vāha ndá nú de chuhun inī nū:

15 Ndācá jā íyó de tú quívi inī yuhú nchivī, de mā cútéhén ji sáhá. Chi jā quée inī ánō nchivī, ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá.

16 Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

17 De nī sndóo yā nchivī cuāhā, de nī nguívi yā inī vehe. De ndá tēe scuáha jíin yā, nī jīcā tūhún dē yā sīquī tūhun yátá yáhá jā ní ncāhān yā.

18 De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A suni nduú jícūhun inī ndá máá nú? ¿A nduú jíni nū jā ndācá jā quívi inī nchivī, nduú cútéhén ji sáhá?

19 Chi nduú quívi inī ánō ji, chi chíjin ji quívi, de quée-ni cuāhān, ncachī yā. Súcuán nī stéhēn yā jā ndācá jā yáji nchivī, nduú cútéhén ánō ji sáhá.

20 De nī ncāhān cā yā: Jā quée inī ánō nchivī, ñúcuán cúu jā cútéhén ji sáhá.

21 Chi jondē inī ánō nchivī quée jā jáni nēhén inī, jā cásiquí ndēe táhán, jā sáhá ndiī, jā jáhni ndiyi,

22 jā sácuihná, jā ndíyo inī ndatíñú táhán, jā sáhá nēhén, jā stáhvī táhán, jā maá-ni cuāchi sáhá, jā cúcuásún inī, jā cāhān sīquī táhán, jā sáhá víxī maá, jā íyó naā xīnī.

23 Ndācá tiñu nēhén yáhá chi inī ánō nchivī quée, de cútéhén ji sáhá, ncachī yā.

Ñahan incā nación jā ní ncanđlja vāha

(Mt. 15.21-28)

²⁴ De nī nquee Jesús ñúcuán cuāhān yā región Tiro jíin Sidón. De nī nquīvi yā iin vehe, de cūnī yā jā má cūnī nī iin nchivī jā íyó yā ñúcuán. De vísō sūcuán, de nduú ní ncúu cundeē yuhū yā.

²⁵ De iin ñahan jā íyó sēhe síhī ña jā ñúhún tächī inī, nī nīhīn ña tūhun jā íyó yā. De nī nquenda ña, de nī jēcuīñī jītī ña nūū jéhē yā.

²⁶ De ñahan incā nación cúu ña, chí Sirofenicia cúu nación ña. De nī ncāhān ndāhvī ña jíin yā jā ná távā yā tächī inī sēhe síhī ña.

²⁷ De nī ncāhān Jesús jíin ña: Nsúu nūū ndá máá ní vāji sá, chí maá-ni nūū nchivī jā cúu sēhe Israel. Chí nduú vāha jā candeē ō stāā sēhe ó de cuāha ō nūū tinā, ncachī yā.

²⁸ De nī ncāhān ña: Ndāā cāhān ní Señor, sochi chindeē ní sāán vísō cúu sá modo tinā. Chí suni íñī ndá tī chijin mesa, de nīhīn tī yuchi stāā jā cóyo yuhú sūchí lúlí yājī tī, ncachī ña.

²⁹ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ña: Vāha nī ncāhān ní. Cuāhān ní túsaá, chí ja nī nquee tächī inī sēhe síhī ní, ncachī yā.

³⁰ De nī najinū ña vehe ña, de nī jinī ña jā cáá sēhe síhī ña nūū jito, de ja nī nquee tächī inī jī.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe sóhó stété

³¹ De nī nquee tucu yā región Tiro, nī nchāha yā Sidón jíin ndācá ñuū

Decápolis, de nī nquenda yā mar Galilea.

³² De nī nquisiáha ndá jī iin tēe sóhó stété nūū yā, de nī ncāhān ndāhvī jī jíin yā jā ná tēe yā ndahá yā tēe ñúcuán.

³³ De nī ntavā síin yā dē nūū ndá nchivī cuāhā, de nī nchuhun yā xīnī ndahá yā sōho dē, de nī ntivī síi yā, de nī nquehé yā yáá dē.

³⁴ De nī nūcūndēhé yā ichi andivī, de nī jēca inī yā, de nī ncāhān yā: Efata, ncachī yā, jā cáchī: Nanune.

³⁵ De nī nune-ni sōho dē, de nī nduvāha yáá dē, de nī ncāhān vāha dē.

³⁶ De nī ndacu yā nūū ndá nchivī jā má cāchí jī nūū nī iin. De vísō nī ncāhān nīhin yā jíin jī, de sa víhī cā nī scútē nuu jī tūhun.

³⁷ Chí nī nsāhvi ndasí inī jī ndéhé jī, de nī ncāhān jī: Vāha sáhá yā ndācá tiñu, chí jondē ndá tēe sóhó nūne sōho dē, de ndá tēe ñíhín nácahān vāha dē sáhá yā, ncachī jī.

8

Jā ní scájī yā cūmī mil nchivī

(Mt. 15.32-39)

¹ De tiempo ñúcuán nī ndutútú cuāhā ndasí nchivī, de nduú nā cuá caji jī. De nī ncana Jesús ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā:

² Cúndāhvī inī nī ndá nchivī yáhá, chí ja nī ncuu ūnī quīvī íyó jī jíin nī, de nduú cā jā caji jī.

³ De tú natajī nī jī quīnohōn nditē jī vehe jī, de sava ichi de cuitá ndasí jī, chí íyó sava jī jā jícá vāji jī, ncachī yā.

4 De nī ncāhān ndá tē scuáha jíin yā: ¿De ní nihīn ō stāā jā cajī ndá jí? Chi yáhá nduú nā nchivī ndēē, ncachī dē.

5 De nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nāsaa stāā névāha ndá nú? Ujā-ni, ncachī ndá dē.

6 Ŋúcuán de nī ncāhān yā jíin nchivī cuāhā jā ná cúndeē jí. De nī nquehen yā ndihújā stāā, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nū Yāā Dios. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nū ndá tē scuáha jíin yā. De ndá máá dē nī nsajī dē nū nchivī cuāhā.

7 De suni íyó jacū tiacá lúli. De nī jīcān táhvī yā jēhē, de nī ncāhān yā jā suni sajī ndá dē.

8 De ndihi jí nī nchajī, de nī ndahā chíjin jí. Ŋúcuán de nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú ūjā tīcá.

9 De tē jā ní nchajī, íyó tá cūmī mil dē. Sá de nī nacuetáhvī yā nū nchivī, de cuānohōn jí.

10 De nī ndīvi yā-ni inī barco jíin ndá tē scuáha jíin yā, de cuāhān yā región Dalmanuta.

Jā ní jīcān ndá dē iin tiñu ñáhnú nū yā

(Mt. 12.38-40; 16.1-4; Lc. 11.29-30; 12.54-56)

11 Ŋúcuán de nī nquenda ndá tē grupo fariseo, de nī nquijéhé dē stīchī dē Jesús. De cūnī ndá dē coto túnī dē yā, de nī jīcān dē jā sáhá yā iin tiñu ñáhnú jā coo iin seña ichi andiví.

12 De nī jēca inī yā sīquī jāá nduú cándija ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu jícān ndá

nchivī yáhá iin tiñu ñáhnú nū ni? De ndāā cáhān ni jā ni iin tiñu ñáhnú mā stéhēn ni nū nchivī yáhá.

13 De nī sndóo yā ndá dē, de nī ndīvi tucu yā inī barco, de cuāhān yā incā lado mar.

Tūhun levadura ndá tē fariseo

(Mt. 16.5-12)

14 De ndá tē scuáha jíin yā, nī naā inī dē cuiso dē jā cajī dē, chí iin-ni stātīlā névāha ndá dē inī barco.

15 De nī ndacu yā nū dē: Coto má cándija ndá nú levadura ndá tē grupo fariseo jíin levadura Herodes, ncachī yā.

16 De nī ncāhān ndá tē scuáha jíin ndá táhān dē: Va sīquī jāá nduú nā stāā ndíso ó, jā Ŋúcuán cáhān yā súcuán, ncachī dē.

17 De nī jinī Jesús, de nī ncāhān yā: ¿Nājēhē cúu jā nátúhún ndá nú jā ní ncāhān ni súcuán sīquī jāá nduú nā stāā ndíso nú? ¿A ncháha ca cunī nū, á ncháha ca jīcūhun inī nū jāá nsūú sīquī Ŋúcuán cáhān ni? ¿A uun ndasí inī ndá nú jā cándija nú?

18 Iyó tīnūú nú, ¿de á nduú ndéhé nú? Iyó sōho nú, ¿de á nduú jíni nú? ¿De á nduú nūcūhun inī nū?

19 Chi tá nī scuáchi nī ūhūn stāā jā ní nchajī ūhūn mil tē, ¿de nāsaa tīcá nī nchitú pedazo stāā jā ní nastútú nú? ncachī yā. Uxī ūū, ncachī ndá dē.

20 De saá-ni tá nī scuáchi nī ūjā stāā jā ní nchajī cūmī mil nchivī, ¿de nāsaa tīcá nī nchitú

jā ní nastútú nú pedazo stāā? ncachī yā. Ujā, ncachī ndá dē.

²¹ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿De jondē mitan á ncháha ca jicūhun inī ndá nú? ncachī yā. Súcuán nī ncāhān yātá yā jā má cándija ndá dē tūhun stáhvī jā stéhēn ndá tēe űúcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe cuáá űū Betsaida

²² űúcuán de nī nquenda yā jíin ndá dē űū Betsaida. De nī nquisiáha nchivī iin tēe cuáá nū yā, de nī ncāhān ndāhvī jī jíin yā jā ná tēe yā ndahá yā nū dē.

²³ űúcuán de nī ntiin yā ndahá tēe cuáá, de nī ntavā yā dē yātā űū. De nī ntee yā ntesí yā tīnū dē, de nī ntee yā ndahá yā dē. De nī jīcā tūhún yā dē tú cuu cunī dē jacū.

²⁴ De nī nūcūndēhé dē, de nī ncāhān dē: Jínī sá nchivī jā jíca jī, de nduú jíin cājī sá, chí tá cáá űutun cáá jī, ncachī dē.

²⁵ űúcuán de nī ntee tucu yā ndahá yā tīnū dē. De nī nūcūndēhé vāha dē, de nī nduvāha-ni tīnū dē, de nī jíin cājī dē ndihi-ni.

²⁶ De nī natajī yā dē jā quínohōn dē vehe dē, de nī ncachī yā: Mā quívi nú űū, de mā cāchí cuitī nū nū ni iin, ncachī yā.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo

(Mt. 16.13-20; Lc. 9.18-21)

²⁷ Sá de Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā, cuāhān yā ndācá ndáűū Cesarea Filipino. De ichi nī jīcā tūhún yā dē:

De nduhū, ¿ní iin cúu nī cāchī ndá nchivī?

²⁸ De nī ncāhān ndá dē: Sava jī cāhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā jī cāhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā jī cāhān jā cúu ní incā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

²⁹ űúcuán de nī jīcā tūhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cāchī ndá nú? De nī ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntajī Yāā Dios, ncachī dē.

³⁰ De nī ndacu yā nū ndá dē jā má cāchí dē tūhun yáhá nū ni iin nchivī.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuú yā

(Mt. 16.21-28; Lc. 9.22-27)

³¹ De nī nquijéhé yā stéhēn yā nū ndá dē: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, cánuú jā ndoho ndasí nī. De ndá tēe űáhnú jíin ndá sūtū cúűáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, cuyichī inī dē nduhū, de cahnī dē nduhū. Sochī nū únī quívi de natecū ni, ncachī yā.

³² De cājī nī ncāhān yā tūhun yáhá. űúcuán de Pedro nī ncana síin dē yā, de nī nquijéhé dē cāhān dē nū yā jā má cuáha yā tūhun jā coo súcuán.

³³ De maá yā nī jicó cóto yā, nī ndéhé yā nū ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā nū Pedro: Cuiyo quihīn nū, chí cāhān nū tá cāhān Satanás. Chí nduú jáni inī nū tá cúu nū jáni inī Yāā Dios, chí sa jáni inī nū tá cúu nū jáni inī nchivī, ncachī yā.

34 De nī ncana yā ndá tēe scuáha jíin yā jíin ndá nchivī cuāhā, de nī ncāhān yā: Nā-ni nchivī tú cúnī ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná cásī ji jā cúnī maá ji, de ná cúniquīn ji nduhū de cuāha ji tūhun jā cundoho ji tūndóhó jā síquī ni, vísō ná cúu ji.

35 De tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiiji nūū ji jā síquī nduhū, túsaá de tānū tāhvī ji níí cání. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji jā síquī nduhū jíin síquī jā scáca ji tūhun jā scácu nī nchivī, túsaá de cutecū ji níí cání.

36 ¿Chi ní cuetíñú vísō ná cúndeé nchivī nīhīn ji níí ñayivī, de tú quīvi ji nūū tānū tāhvī ji?

37 Chi nduú nā jíin cuitī chunáá nchivī jā cācu ánō ji.

38 De nchivī yáhá nduú cándíja cuitī ji, de cúsa maá cuāchi sáhá ji. De tú nā-ni nchivī cúcanoō ji nūū nchivī yáhá jā síquī nduhū, Yāā nī nduu tēe, jíin síquī tūhun cáhān ni, de suni sūcuán cucanoō ni jā síquī maá ji, quīvī jā nenda nī jíin ndācá ángel ndoo nī. De quīvī ñúcuán chi vii ndasí cuñáhnú nī, tá cúu nūū cúñáhnú Tata nī, ncachī yā.

9

1 De suni nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ndāā cáhān ni jíin ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúu cuitī dē chi jondē cunī dē nāsa tátúnī Yāā Dios jíin poder yā, ncachī yā.

Jā tucu nī nduu yā
(Mt. 17.1-13; Lc. 9.28-36)

2 Ñúcuán de nūū íñū quīvī, de Jesús nī jeca yā Pedro jíin Jacobo jíin Juan, de cuāhān síin yā jíin dē iin yucu súcún. De ñúcuán, tucu nī nduu yā nūū dē.

3 De sahma yā nī jēndūtē, de nī nduyaa ndasí tá cáá yūhā volcán. De nduú ni iin nchivī ñayivī yáhá cuu naquete ji jā nduyaa ndasí sūcuán.

4 De nī jinī ndá dē jā Elías jíin Moisés, tēe nī íyo janahán, nátúhún ndúū dē jíin Jesús.

5 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíin yā: Maestro, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá, de ná sáhá ndá sá ūnī vehe ramáda, iin cuu maá ní, incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē.

6 Chi nī nchūhú ndasí ndá dē, de Pedro nduú ní nsáhá dē cuenta nā cuá cúu jā cáhān dē.

7 De nī nquiiji iin vícō nūhún, de nī jasī-ni nūū ndá dē. De nūū vícō ñúcuán nī ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíin. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

8 De nī nūcūndēhé ndá dē-ni, de nduú cā ní jinī dē ndúū tēe ñúcuán, chi maá-ni cā Jesús.

9 De nī nuu ndá dē jíin yā yucu. De nī ndacu nīhīn yā nūū dē jā má cāchí dē nūū ni iin jā sūcuán nī jinī ndá dē, chi jondē tá natecū maá yā, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

10 Jā ñúcuán nī nchuhun inī ndá dē ndācá jā ní ncuu ñúcuán, de jíicā tūhún táhān dē nā tūhun cúu jā natecū yā.

11 De nī jīcā tūhún dē yā: De ndá tēe stéhēn ley janahán, ¿nājēhē cáhān dē jā cánuu jā xihna cā Elías nenda, sá de quiji Yāa cúu Cristo? ncachī dē.

12 De nī ncāhān yā jíin dē: Jāndāa cúu jā xihna cā quiji iin tēe cuu tá ncuu Elías, de sáhá tūha dē ndihi, cáchī tutū. ¿De nā cuá cáhān tucu tutū ī sīquī nduhū, Yāa nī nduu tēe? Cáhān jā ndoho ndasí nī, de sáhá jéhe inī ji nūū ni.

13 Sochī cáhān ni jíin ndá nú, ja nī nquiji tēe jáa ncuu tá cúu nūū ní ncuu Elías, de nī nsáhá nāvāha ndá ji dē ndihi jā ní ncuu inī ji, tá cúu nūū cáhān tūhun dē nūū tutū, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin sūchí jā ñúhún tāchī inī (Mt. 17.14-21; Lc. 9.37-43)

14 De nī nenda yā jíin ndá dē nūū ndá cā tēe scuáha jíin yā, de nī jinī yā nchivī cuāhā ndasí, nī jicó ndūū ji ndá dē. De suni iyó ndá tēe stéhēn ley janahán, stáhān táhān dē jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

15 De tá nī jinī ndá nchivī jā vají yā, de sáhvi inī ji, de jínu ji cuāhān ji nūū yā jā cáhān ji jíin yā.

16 De nī jīcā tūhún yā ndá tēe stéhēn ley janahán: ¿Nā sīquī stáhān táhān ndá nú jíin ndá dē? ncachī yā.

17 De nī ncāhān iin tēe iyó ñúcuán: Maestro, nī nquisiáha sá sēhe yíí sá nūū ní, chi ñúhún iin tāchī inī ji, de nī ncuñíhín ji nī nsáhá.

18 De ní-ni cúu nūū iyó ji, de tāchī ñúcuán jáhni yíhí ji de

scócáva ji nūū ñúhún. De jée tīñū yuhú ji, de cáhñī nūhun ji sáhá. De cuācuxíí ndasí ji. De nī ncāhān ndāhví sá jíin ndá tēe scuáha jíin ní jā ná távā dē tāchī, de nduú ní ncúu sáhá dē, ncachī dē.

19 Ñúcuán de ni ncāhān Jesús: Tēe nduú cándíja cuití cúu ndá nú. ¿De nāsaa cā quiví cundeē ni jā ndoho nī jíin nú? ¿De nāsaa cā quiví cuandeé inī ni jíin nú? Cuáquehen sūchí ñúcuán ná quiji ji, ncachī yā.

20 De nī nquisiáha ndá dē ji nūū yā. De tá nī jinī tāchī nūū yā, de nī jahnī yíhí ji-ni. De nī jicó cáva ji nūū ñúhún, de nī ntuū ji, de nī jee tīñū yuhú ji.

21 De Jesús nī jīcā tūhún yā tatá ji: ¿Nāsaa tiempo cúu jā sáhá súcuán jíin ji? ncachī yā. De nī ncāhān dē: Jondē lulí ji.

22 De nī ncuu cuāhā vuelta nī scócáva tāchī ji nūū ñúhún jíin nūū ndüté, jā cahñī ji cúnī. De tú cuu sáhá ní, de cundáhví inī ní sáán de chindeé chituu ní sáán jā nduvāha sēhe sá, ncachī dē.

23 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Tú cuu candíja nú jā sáhá nī, chi nchivī cándíja de cuu ndācá-ni jā cúnī ji, ncachī yā.

24 De maá tatá sūchí ñúcuán nī ncāhān jee dē: Cándíja sá, de chindeé chituu ní sáán jā candíja nīhin cā sá, ncachī dē.

25 De nī jinī Jesús jā távī ndasí nchivī nūū yā. De nī ncāhān yā nūū tāchī: Ndóhó tāchī jā ní nsáhá jáa ncuñíhín ncuśóhó ji, nduhū tátúnī ni nūū nū jā quee nú inī sūchí yáhá, de mā ndívi nú cā inī ji, ncachī yā.

26 Ñúcuán de nī ncana cóhó tächī, de nī jahnī yīhí tucu ji, de nī nquee cuāhān. De sūchí ñúcuán nī ncuu ji modo ndīyi, de nī ncāhān cuāhā nchivī jā nī jīhī ji.

27 Sochi Jesús nī ntiin yā ndahá ji, de nī nacani yā ji, de nī nūcuīñī ji.

28 Sá de nī nquīvi Jesús inī iin vehe, de ndá tēe scuáha jíin yā nī jīcā tūhún síin dē yā: ¿Nājēhē cúu jāá nduú ní ncúu tavā ndá sá tächī ñúcuán? ncachī dē.

29 De nī ncāhān yā: Iin tächī súcuán, chí mā quēé cuitī quīhīn de tú mā cácan táhvī nū de tú mā cōó nditē inī nū, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā

(Mt. 17.22-23; Lc. 9.43-45)

30 De nī nquee yā ñúcuán jíin ndá dē, de nī nchāha yā ndáñū Galilea cuāhān yā. De nduú cúnī yā jā cunī ni iin nchivī.

31 Chí stéhēn yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de ncachī yā: Maá nī, Yāā nī nduu tēe, nastúu ndá ji nduhū nūū ndá tēe xēēn. De cahnī dē nduhū, de tá nī jīhī ni, de nūū únī quīvī de natecū ni, ncachī yā.

32 De nduú ní jícūhun inī ndá dē tūhun yáhá, de nī nchūhú dē catūhún dē yā síquī tūhun jā ní ncāhān yā.

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cā
(Mt. 18.1-5; Lc. 9.46-48)

33 De nī nquenda yā jíin ndá dē ñūū Capernaum, de tá nī nquīvi yā inī vehe, de nī jīcā tūhún yā ndá dē: ¿Nā tūhun nī

natúhún ndá nú jā vají ó ichi? ncachī yā.

34 De nduú ní ncāhān cuitī ndá dē, chí ichi nī ncāhān ndá dē síquī ní iin dē cúñáhnú cā.

35 Ñúcuán de nī jēcundeē yā, de nī ncana yā ndihúxī ūū dē, de nī ncāhān yā: Tú ní iin nú cúnī jā cuñáhnú cā, de sa sáhá nú maá nú jā cuu nú tēe nūū cā nūū ndá táhán nú, de cuu nú mozo nūū táhán nú.

36 Ñúcuán de nī ntiin yā ndahá iin sūchí lúli, de nī jani yā ji māhñú ndá dē. De nī numi yā ji, de nī ncāhān yā jíin ndá dē:

37 Nā-ni nchivī de tú jā síquī nduhū jétáhvī ji iin sūchí lúli tá cúu nūū cúu sūchí yáhá, de nduhū jétáhvī ji. De nchivī jā jétáhvī nduhū, de nsūū maá-ni nduhū, chí suni Yāā jā ní ntají nduhū jétáhvī ji, ncachī yā.

Nchivī jāá nduú cáhān síquī yā, íñī ji jíin yā

(Lc. 9.49-50; Mt. 10.42)

38 Ñúcuán de nī ncāhān Juan jíin yā: Maestro, nī jīnī ndá sá iin tēe jā jíin sívī ní távā dē tächī inī nchivī. De nī jasi ndá sá jā sáhá dē, chí nduú jíca dē jíin ó, ncachī dē.

39 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Mā cásī ndá nú jā sáhá dē. Chí nī iin tēe jā jíin sívī nī sáhá dē tíñu ñáhnú, mā cúu nacahān dē síquī ní.

40 Chí iin tēe jāá nduú cáhān contra síquī ó, íñī dē jíin ó.

41 De nā-ni nchivī de tú jā síquī nduhū taji ji vísō iin ñajin ndute coho nú, síquī jā cándíja

nú nduhū, de ndāā ndija cúu jā nīhīn ji tāhvī ji.

Xēēn coo sīquī nchivī quívi nūū cuāchi

(Mt. 18.6-9; 5.13; Lc. 17.1-2; 14.34-35)

⁴² De tú iin sūchí lúli yáhá cándija ji nduhū, de tú quívi ji cuāchi sáhá nā-ni nchivī, de vāha cā de tú ní núhni iin yōsó cáhnú sūcūn nchivī ñúcuán, de quēe ji chíjin ndute mar nícu.

⁴³ De tú ndahá nú sáhá jā quívi nú cuāchi, de vāha cā quehdē nū ná quíhīn, tácu nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā coo iin-ni ndahá nú de quívi nú nūū cutecū nū ní cání, nsūú cā jā coo ndúū ndahá nú de quívi nú infierno, nūū cáyū ñuhūn jā má ndáhvā cuitī.

⁴⁴ De ñúcuán chi nduú jīhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

⁴⁵ De tú jēhē nū sáhá jā quívi nú cuāchi, de suni vāha cā quehdē nū ná quíhīn, tácu nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā coo tícúhlu nú de quívi nú nūū cutecū nū ní cání, nsūú cā jā coo ndúū jēhē nū de quívi nú infierno, nūū cáyū ñuhūn jā má ndáhvā cuitī.

⁴⁶ De ñúcuán chi nduú jīhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

⁴⁷ De tú tīnūú nú sáhá jā quívi nú cuāchi, de vāha cā tavā nū ná quíhīn, tácu nduú cā sáhá nú cuāchi. Chí vāha cā jā quívi nú nūū tátúnī Yāā Dios jīn iin-ni tīnūú nú, nsūú cā jā coo ndúū tīnūú nú de quívi nú infierno.

⁴⁸ De ñúcuán chi nduú jīhī tīndacú, de nduú ndáhvā cuitī ñuhūn.

⁴⁹ Chi tá cúu nūū quée vāha oro sáhá ñuhūn, suni sūcuán quée vāha nchivī sáhá tūndóhó. De ndācá cūñu jā sócō nchivī nūū yā, cúu uhguā sáhá ñīī.

⁵⁰ Vāha íyó ñīī, de tú ñīī ná nāā jā úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu sáhá nú? Túsaá de cuu nú nchivī vāha, tá cúu nūū íyó vāha ñīī. De cundeē vāha ndá nú jīn táhán nú, ncachī yā jīn ndá dē.

10

Sīquī jā má sndóo táhán tēe jīn ñahan

(Mt. 19.1-12; 5.31-32; Lc. 16.18)

¹ De nī nquēe yā ñuū Capernaum, de nī jīnū yā región Judea jīn incā lado yūte Jordán ichi nūū quēnda ncandīī. De ñúcuán nī ncutútú tucu nchivī nūū yā, de nī stéhēn tucu yā tūhun nūū ji, tá-ni sáhá yā.

² Ñúcuán de jacū tēe grupo fariseo nī nquenda dē nūū yā, chi cúnī dē coto túnī dē yā, tú nāsa cāhān yā. De nī jīcā tūhún dē yā tú íyó ley jā cuu ndusín iin tēe jīn ñasíhī dē.

³ De nī ncāhān yā jīn dē: ¿Nā tiñu nī ndacu Moisés nūū nū jondē janahán?

⁴ De nī ncāhān ndá dē: Moisés nī jēhe dē tūhun jā cuvāha iin acta jā ndusín dē jīn ña, de ndōo ña, ncachī dē.

⁵ De nī ncāhān Jesús jīn dē: Sīquī jā nīhīn inī ndá nú, de jā

ñúcuán cúu jā ní ndacu dē tiñu yáhá nū nū.

6 Sochi jondē quīvi xíhna ñúhún tá nī nsáhá Yāa Dios ndihi, chi tēe jín ñahan nī nsáhá yā, cáchī tutū.

7 Jā ñúcuán cúu jā sndóo tēe tatá dē naná dē, de quétáhán dē jín ñasíhí dē.

8 De iin-ni cā cúu ndúu dē, cáchī Yāa Dios. Túsaá de nduú cā cúu ūú táhán dē, chi iin-ni cā cúu.

9 Jā ñúcuán nduú vāha jā sndóo táhán, chi jā ní squétáhán Yāa Dios cúu, ncachī yā.

10 De tá nī nquīvi ndá dē vehe, de ndá tēe scuáha jín yā nī jīcā tūhún tucu dē yā sīquī tūhun ñúcuán.

11 De nī ncāhān yā jín dē: Tú nā-ni tēe sndóo dē ñasíhí dē, de nacueca dē incā ñahan, túsaá de cásíquí ndéē dē ñasíhí dē.

12 De tú iin ñahan sndóo ña yíí ña de nacueca ña incā tēe, suni cásíquí ndéē ña dē, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúlí

(Mt. 19.13-15; Lc. 18.15-17)

13 Ñúcuán de nī nquenda nchivī nū yā jín ndá sūchí lúlí, jā tee yā ndahá yā xīnī jī. De ndá tēe scuáha jín yā, nī ncāhān dē nū ndá nchivī jā vají jín jī.

14 De nī jinī Jesús, de nī nquīti inī yā, de nī ncāhān yā jín ndá dē: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúlí jīñā nū nī, de mā cásí ndá nú jā quíji jī. Chi nchivī jā ndicó cóo inī jā canī inī jī modo ndá sūchí

yáhá, suu jī cúu jā quīvi ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nū jī.

15 De ndā cáhān nī jín ndá nú, tú iin nchivī nduú jétáhvī jī jā tatúnī Yāa Dios nū jī, tá cúu nū jétáhvī iin sūchí lúlí, de mā quívi cuitī jī ndahá yā, ncachī yā.

16 De nī numi yā ndá jī, de nī ntee yā ndahá yā xīnī jī, de nī jīcān táhvī yā jēhē jī.

Tūhun tēe cuícá

(Mt. 19.16-30; Lc. 18.18-30)

17 Ñúcuán de nī nquehen tucu yā ichi cuāhān yā. De jín iin tēe nī nquenda dē, de nī jēcuīñī jítí dē nū yā, de nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu vāha sáhá sá de nīhīn táhvī sá cutecū sá ní cání andivī? ncachī dē.

18 De nī ncāhān yā jín dē: ¿A jáni inī nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cáhān nū tēe vāha jín nī? Nduú nī iin tēe vāha íyó, chi mátúhún-ni Yāa Dios.

19 Ja jínī nū ndá tiñu jā ní ndacu Yāa Dios: Mā cásíquí ndéē táhán nú. Mā cáhñī nū ndīyi. Mā sácúhñá nú. Mā cáhān nū tūhun tūhún. Mā stáhví nú táhán nú. Cuetáhvī nū nū tatá nú nū naná nú, ncachī yā.

20 De nī ncāhān tēe ñúcuán jín yā: Ndācá tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondē tá lulí sá, Maestro, ncachī dē.

21 Ñúcuán de nī ncumanī Jesús jín dē, de nī ncāhān yā: Iin-ni cā tiñu cúmanī sáhá nú túsaá: Cuáhán de xícó ndihi nú jā névāha nú, de cuāha nú nū nchivī ndáhvī. De jondē andivī cuāha yā jā vāha ndasi

nū nū. Sá de quiji nú cu-niquīn nū nduhū cōhōn, de cuāha nú tūhun jā cundoho nú tūndóhó jā síquī ni, ncachī yā.

22 De tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ntahúhvi inī dē. De cúcuécá inī dē cuāhān dē, chí cuícá ndasí dē.

23 Ñúcuán de nī ndēhé Jesús ní xiín yā, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Nchivī cuícá chí ūhvi ndasí quívi jī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nū nū jī, ncachī yā.

24 De ndá tēe scuáha jíin yā nī nsāhvi inī dē nī jini dē tūhun yáhá. De nī ncāhān tucu yā jíin ndá dē: Ndá nchivī jā cútóo xūhún, ūhvi ndasí quívi jī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nū nū jī.

25 Ñamā cā yāha iin camello yavī yitícú nsūú cā jā quívi iin nchivī cuícá inī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nū nū jī, ncachī yā.

26 De víhí cā nī nsāhvi inī ndá dē nī jini dē, de nī jíicā tūhún táhán dē: ¿De ní nchivī cúu jā cácu túsaá? ncachī dē.

27 De nī ndēhé yā nū ndá dē, de nī ncāhān yā: Nchivī chí mā cúu squívi jī maá jī ndahá Yāa Dios, sochi maá yā chí cuu sáhá yā, chí ndihi-ni tiñu cuu sáhá yā, ncachī yā.

28 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíin yā: Señor, de ndá sáan chí nī sndóo sá ndihi jā névāha sá, de níquīn sá níhín, ncachī dē.

29 De nī ncāhān Jesús: Ndāa cáhān ni jíin ndá nú, tú nā-ni nchivī sndóo vehe, á ñanī, á cuāha, á tatá, á naná, á ñasíhí, á sēhe, á ñuhun, jā síquī nduhū

jíin jā síquī jā scútē nuu jī tūhun jā scácu nī nchivī,

30 túsaá de nanihīn jī iin ciento cā jā súcuán mitan, cúu vehe, cúu ñanī, cúu cuāha, cúu naná, cúu sēhe, cúu ñuhun, de suni jondē jíin jā cunī ūhvi nchivī jī. De incā vida jā quiji de cutecū jī níí cání andivī.

31 Sochi cuāhā nchivī jā cúñáhnú mitan, nduu jī nchivī núu cā. De nchivī jā núu cā mitan, chí nduñáhnú jī, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā

(Mt. 20.17-19; Lc. 18.31-34)

32 De ñúhún ndá dē ichi jā cáa cuāhān Jerusalén. De Jesús yósnūú yā nū ndá tēe scuáha jíin yā. De ndá nchivī jā níquīn jī yā, sáhvi inī jī nī jini jī tūhun cáhān yā, de yúhú jī. Ñúcuán de nī ncana síin tucu yā ndihúxī ūú tēe scuáha, de nī nquijéhé tucu yā cáchī tūhun yā ndācá jā quiji síquī yā:

33 Cunini ndá nú, chí mitan de ja cuāhān ō Jerusalén, de ñúcuán nastúu nchivī nduhū, Yāa nī nduu tēe, nū ndá sūtū cúñáhnú jíin nū ndá tēe stéhēn ley janahán. De nenda ndá dē síquī ni jā cuū ni. De nasiáha dē nduhū nū ndá tēe nacióon Roma jā tátúnī jā ndéé Jerusalén.

34 De ndá tēe ñúcuán sáhá catá dē nū ni, de caní dē nduhū, de tiví síí dē nū ni, de sá de cahní dē nduhū. Sochi nū ūnī quívi de natecū ni, ncachī yā.

Jā ní jīcān Jacobo jín Juan iin favor nūū yā

(Mt. 20.20-28)

35 Ñúcuán de Jacobo jín Juan, ndúū sēhe Zebedeo, nī nguenda dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Maestro, cúnī sá jā sáhá ní iin jā cācān sá nūū ní, ncachī ndúū dē.

36 De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nā cuá cúu jā sáhá nī jín nú cúnī nū? ncachī yā.

37 De nī ncāhān ndúū dē: Cuāha ní tūhun jā cundeē sá xiín ní quīvī nduñáhnú ní, iin sá lado cuáhá ní, de incā sá lado sátín ní, ncachī dē.

38 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín ndúū dē: Nduú jínī nū nā cuá cúu jā jīcān nū. ¿A cuu cundoho nú tūndóhó tá cúu nūū quiji sīquī ní? ¿De á quenda nú cundoho xēen nū tá cúu nūū cundoho nī? ncachī yā.

39 De nī ncāhān ndúū dē: Cuu sáhá sá, ncachī dē. De nī ncāhān yā jín dē: Jándáa cúu jā ndoho nú tūndóhó tá cúu nūū quiji sīquī ní, de ndoho xēen nū tá cúu nūū cundoho nī.

40 Sochi jā cundeē nū lado cuáhá nī jín lado sátín nī, de nsūū nduhū cúu jā cuāha tūhun. Chi ja íyó tūha jā cuu ndá tēe jā ní nacāji Tatá nī, de tēe ñúcuán nīhīn, ncachī yā.

41 De ndihúxī cā tēe scuáha jín yā, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nguītī inī dē nī jini dē Jacobo jín Juan.

42 De Jesús nī ncana yā ndá dē, de nī ncāhān yā jín dē: Jínī ndá nú nāsa sáhá ndá tēe jā cúñáhnú nūū nchivī ndá nación. Chi ndácu nīhin ndá

dē nūū ji, de maá dē cāchī nāsa coo.

43 Sochi ndá maá nú, chi mā sáhá nú súcuán. Chi tú ní iin nú cúnī nū cúñáhnú nú, de nduú chi sa sáhá nú maá nú tēe jā cuetínú ndá táhán nú.

44 De tú ní iin nú cúnī jā cuu nú nūū, de sa sáhá nú maá nú mozo nūū ndá táhán nú.

45 Chi suni súcuán sáhá maá nī, Yāa nī nduu tēe, chi nsūū jā vāji nī jā cuetínú nī nchivī, chi sa vāji nī jā cuetínú nchivī nduhū. De cuāha nī maá nī jā cuū ní tácu scácu nī cuāhā nchivī, ncachī yā.

Jā ní nasáhá vāha yā Bartimeo tēe cuáá

(Mt. 20.29-34; Lc. 18.35-43)

46 Ñúcuán de nī nguenda yā ñuū Jericó jín ndá tēe scuáha jín yā. Sá de nī nquee yā ñúcuán cuāhān yā jín ndá dē jín ndá cā nchivī cuāhā. De Bartimeo tēe cuáá, sēhe Timeo, ndéē dē yuhú íchí, jīcān dē caridad.

47 De nī jini dē tūhun jā vāji Jesús tēe ñuū Nazaret. De nī nquijéhé dē cána jee dē: Jesús, maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhví inī ní sáan, ncachī dē.

48 De cuāhā nchivī nī ncāhān ji nūū dē jā ná cásī dē yuhú dē. Sochi víhí cā nī ncana jee dē: Maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhví inī ní sáan vii, ncachī dē.

49 Ñúcuán de nī jencuñī Jesús, de nī ncāhān yā: Cana dē ná quíji dē. De nī ncana ndá ji tēe cuáá ñúcuán: Ndeé coo inī nū. Nacuiñī ná cōhōn, chi cána yā ndóhó, ncachī ji.

⁵⁰ Ñúcuán de nī squéne dē sōō dē, de ñamā nī nacuiñi dē, de nī nquenda dē nūū Jesús.

⁵¹ De nī ncāhān yā jín dē: ¿Nā cuá cúnī nū jā sáhá nī ndóhó? De nī ncāhān dē: Maestro, jā ná ndúnijīn tīnūū sá cúnī sá, ncachī dē.

⁵² De nī ncāhān Jesús jín dē: Cuáhán túsaá, chi nī ncandíja nú jā cuu nasáhá vāha nī ndóhó, de suu cúu jā ní nduvāha nú, ncachī yā. De nī ndunijīn-ni tīnūū dē, de nī jēcuniquīn dē Jesús cuāhān dē jín yā ichi ñúcuán.

11

*Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén
(Mt. 21.1-11; Lc. 19.28-40;
Jn. 12.12-19)*

¹ De cuācuñatin yā ciudad Jerusalén, de nī ncuñatin yā ñuū Betfagé jín ñuū Betania, jā cáá jēhē yucu Olivos. De nī ntají yā ūū tēe scuáha jín yā jā quíhīn dē.

² De nī ncāhān yā jín dē: Cuáhán ñuū lulí jā cáá ichi nūū. De tá nī nquīvi nú de cunī nū iin burro núhni tī, jā ní iin tēe ncháha ca cosō dē tī. De nandají nú tī, de quiji nú jín tī.

³ De tú ní iin cātūhún nūcu nándají nú tī, de cachī nū jā maá Jētohō ō jīni ñúhún yā tī, de ñamā natají yā tī ndiji tī, cachī nū, ncachī yā jín ndúū dē.

⁴ De cuāhān ndúū dē, de nī nīhīn dē burro ñúcuán núhni tī viéhé quēhe inī ichi. De nī nandají dē tī.

⁵ De sava nchivī inī ñúcuán nī ncāhān jín dē: ¿Nā cuá

sáhá ní jā nándají ní burro jīñā? ncachī ji.

⁶ Ñúcuán de nī ncāhān ndúū dē tá cúu nūū ní ncachī Jesús nūū dē. Sá de nī nsiáā ji tī cuāhān dē jín tī.

⁷ De nī nenda ndúū dē jín tī nūū Jesús. De nī nchisó ndá dē sōō dē sīquī tī, de nī jēcōsō yā tī.

⁸ De cuāhā nchivī nī scāā ji sōō ji inī ichi. De sava cá ji nī jāhnū ji ndahá ñūū, de nī jaquīn ji inī ichi.

⁹ De nchivī cuāhān ichi nūū yā jín nchivī níquīn ichi chátā yā, cána jee ji: Viī ndasí cúñáhnú yā. De vāha ndasí Yāā cúu yā chi vāji yā jín tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios.

¹⁰ De vāha ndasí coo, chi ja ñatin tatúnī yā tá cúu nūū ní ntatúnī tata ō rey David. De viī ndasí cúñáhnú maá Yāā Dios, ncachī ji.

¹¹ Sá de nī nquīvi Jesús maá Jerusalén jín inī templo cāhnú. De nī ndēhé yā nūū ndácá ndatíñū jā íyó ní ñúcuán. De ja nī ñini, de nī nquee yā cuāhān yā ñuū Betania jín ndihúxī ūū tēe scuáha jín yā.

Jā ní ncāhān yā nūū ñutun higo

(Mt. 21.18-19)

¹² De quīvi téen, tá nī nquee yā ñuū Betania jín ndá dē, de cócon yā.

¹³ De jondē jíca nī jinī yā iin ñutun higo jā ndēē yūcū. De nī jēndēhé yā tú sanaā nīhīn yā higo jā cajī yā. De nduú ní nīhīn cuitī yā, chi maá-ni yūcū

ndéē, chi nsūú tiempo cúun higo cúu.

14 Ñúcuán de nī ncāhān yā nūū ñutun higo: Mitan de mā cúun cuitī cā higo xīnī nū, ncachī yā. De ndá tēe scuáha jíin yā nī jini dē jā súcuán nī ncāhān yā.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mt. 21.12-17; Lc. 19.45-48; Jn. 2.13-22)

15 De nī nenda yā jíin ndá dē Jerusalén. De nī ndīvi yā inī patio templo cāhnú, de nī ntavā yā ndá nchivī jā jéen quiti de náxícó nūū nchivī jā sōcō ji. De nī scócava yā mesa ndá nchivī jā sáma xūhún, jíin silla ndá nchivī jā xícó paloma.

16 De nduú ní jéhe yā tūhun jā yāha nchivī inī templo jíin ndatíñú ndíso ji.

17 De nī stéhēn yā tūhun nūū ji, nī ncachī yā: Yósō nūū tutū ī jā cāhān Yāā Dios: Vehe nī chi vehe nūū jíicān táhvī nchivī ndācá nación cúu, cáchī yā. Sochi ndá ndóhó, chi modo yavī cava jācuīhná nī nasāhá nú, ncachī yā.

18 De ndá tēe stéhēn tutū ley jíin ndá sūtū cúñáhnú, nī jini dē tūhun yáhá, de nī nquijéhe dē ndúcú dē modo nāsa cahnī dē yā. Chi yúhú ndá dē jā cuñáhnú cā maá yā nsūú cā ndá máá dē, chi ndācá nchivī cúsiī ndasí inī ji níni ji tūhun stéhēn yā.

19 De tá ja ñatin cuaā, de nī nquee yā Jerusalén cuāhān yā.

Jā ní nchīchī ñutun higo
(Mt. 21.20-22)

20 De jānehēn quīvī tēēn nī nayāha yā jíin ndá dē cuāhān yā. De nī jinī ndá dē jā ñutun higo ñúcuán ja nī nchīchī ní jondē jíin yoho.

21 Ñúcuán de nī nūcūhun inī Pedro, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, cūndēhé ní ñutun higo ñúcuán jā ní ncāhān ní nūū, de mitan ja nī nchīchī, ncachī dē.

22 De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Candíja ndá nú jā sáhá Yāā Dios jā jíicān nū.

23 Chi ndāā cāhān ni jíin nú, tú nā-ni nchivī cāhān ji jā cujiyo yucu yáhá quīhīn jondē nūū mar, de tú nduú jáni síquí inī ji, chi sa cándíja ji jā coo tá cúu nūū cāhān ji, ñúcuán de quee ndāā jā ní ncāhān ji.

24 Jā ñúcuán cúu jā cāhān ni jíin ndá nú, ndācá jā jíicān táhvī nū, de tú cándíja nú jā nīhīn nū, de nīhīn nū.

25 De tá jíicān táhvī nū, de cūne cáhnú inī nū nūū nchivī jā sáhá cuāchi nūū nū, tácuā maá Tatá nú, Yāā ndéē andiví, suni cūne cáhnú inī yā nūū cuāchi nú.

26 Chi tú mā cūne cáhnú inī nū nūū táhán nú, de saá-ni maá Tatá nú, Yāā ndéē andiví, mā cūne cáhnú inī yā nūū cuāchi nú, ncachī yā.

Sīquí jā ndíso tíñú Jesús
(Mt. 21.23-27; Lc. 20.1-8)

27 Ñúcuán de nī nenda tucu yā Jerusalén, de jíica nuu yā inī templo cāhnú. De ndá sūtū cúñáhnú, jíin tēe stéhēn ley janahán, jíin tēe ñáhnú jā

ndácu tiñu, nī nquenda ndá dē nūū yā.

²⁸ De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní jondē nī nīhīn tiñú nú ndá tiñu jā sáhá nú yáhá? ¿De ní iin nī ntee tiñu ndóhó jā sáhá nú sūcuán? ncachī ndá dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhūn. De tú cuu scócóo nú, ñúcuán de cachī ni nūū nū ní jondē nī nīhīn tiñú nī jā sáhá nī tiñu yáhá.

³⁰ ¿Ní iin nī ntee tiñu sīquī Juan jā ní scuénduté dē? ¿A Yāa Dios á ndá tēe? Cachī nūū nī, ncachī yā.

³¹ Ñúcuán de nī natúhún ndá máá dē: Tú cachī ō jā Yāa Dios nī ntee tiñu ñúcuán sīquī Juan, de cāhān dē jīn ó: ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú ní ncándija ndá nú jā ní ncāhān dē?

³² De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tiñu sīquī dē, de quītī inī nchivī cunī ji yóhó, ncachī ndá dē jīn táhán dē. Chi yúhú ndá dē jā quītī inī nchivī, chi ndivī ji cándija ji jā tēe nī nacani tūhūn Yāa Dios nī ncuu ndija Juan.

³³ Jā ñúcuán nī ncāhān ndá dē jīn yā: Nduú jīnī ni, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-ni nduhū, suni mā cāchī nī nūū nū ní iin nī ntee tiñu sīquī nī jā sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

12

Tūhūn yátá sīquī ndá tēe nēhén jā sátíñú nūū yūcū uva (Mt. 21.33-46; Lc. 20.9-19)

¹ De nī nquijéhé yā cāhān yā tūhūn yátá jīn ndá dē: Iin tēe nī nchuhūn dē cuāhā yūcū

uva. De nī jasī dē corral, de nī nsāhá dē iin nūū cāxīn dē uva. De nī nsāhá dē iin vehe sūcún tácuu cuu coto dē ní cāhnú. De nī sndóo dē nūū sava tēe jā sátíñú nūū, de cuu sava dē ndīhā jīn. De nī nquehen dē ichi cuāhān jīcā dē.

² De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo jā cuánaquēhen ji sava ndīhā uva nūū ndá tēe sátíñú.

³ De ndá tēe ñúcuán nī ntiin dē mozo, de nī ncani dē ji, de nī natajī uun dē ji cuānohōn ji.

⁴ Ñúcuán de tēe xíí uva nī ntají dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátíñú nī jēhe dē yūū xīnī mozo ñúcuán, de nī stácuēhé dē, de nī ncāhān nāvāha dē nūū.

⁵ De tēe xíí uva nī ntají tucu dē incā mozo cuāhān. De nī jahnī ndá dē ji. De suni sūcuán nī ntají dē cuāhā cā mozo cuāhān, de sava ji nī ncani ndá dē, de sava cā ji nī jahnī dē.

⁶ De tēe xíí uva, íyó iin sēhe dē de mānī ndasí dē jīn. De jā sándihí de nī ntají dē sēhe dē cuāhān nūū ndá tēe sátíñú. De jáni inī dē jā cuetáhví ndá tēe ñúcuán nūū sēhe dē.

⁷ Sochi ndá tēe sátíñú nī natúhún ndá máá: Tēe xíí táhvī cúu yáhá. Ná cāhnī ō ji, de ndóo táhvī ji cuu ó, ncachī ndá.

⁸ De nī ntiin ndá dē ji, de nī jahnī dē, de nī squéne dē ji yuhú ñúhún ñúcuán, ncachī yā.

⁹ Ñúcuán de nī jīcā tūhūn yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sáhá tēe xíí uva? Nenda dē de cahnī dē ndá tēe sátíñú,

de cuāha dē ñuhun jā cáá uva nūū sava cā tēe jā satíñú nūū.

¹⁰ ¿De á ncháha ca cahvi ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū īī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chi cáchī tutū:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe, maá yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

¹¹ Maá Jētohō ō Yāā Dios nī nsáhá yā sūcuán, de sáhvi inī ō jínī ō tiñu yáhá. Cáchī tutū, ncachī yā.

¹² Ñúcuán de nī nducú ndá dē modo jā tiin dē yā. Chi nī jīcūhun inī dē jā sīquī ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá sīquī ndá tēe jā sátíñú nūū uva jínī ndá tēe jā sáhá vehe. Sochi sīquī jā yúhú ndá dē jā quītī inī nchivī, de nī sndóo dē yā, de cuāhān dē.

Sīquī xūhún renta

(Mt. 22.15-22; Lc. 20.20-26)

¹³ Ñúcuán de nī ntají ndá dē sava tēe grupo fariseo jínī grupo Herodes, cuāhān dē nūū yā, chi ndúcú ndá dē nāsa sáhá dē tácuā cāhān yā iin tūhun jā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

¹⁴ De nī nquenda ndá dē, de nī ncāhān dē jínī yā: Maestro, jínī ndá sá jā tēe cāhān ndāā cúu ní, de nduú yúhú ní jā cāhān nī iin nchivī sīquī ní. Chi nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ní jínī ndá jī. De stéhēn ndāā ní nāsa squíncuu nchivī nūū Yāā Dios. ¿De á íyó vāha jā chunáá ó xūhún renta nūū rey nación Roma jā tíin

nación maá ó? ¿A chunáá ó, á mā chunáá ó? ncachī dē.

¹⁵ De maá yā jínī yā jā stáhvi-ni ndá dē, de nī ncāhān yā jínī dē: ¿Nājēhē cúu jā jító túnī ndá nú nduhū? Taji iin xūhún ná cúndēhé nī, ncachī yā.

¹⁶ De nī jēhe ndá dē xūhún, de nī ndēhé yā nūū, de nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nā tēe cúu jā ndéē nūū xūhún yáhá, de nā síví cúu jā ndéē yáhá? De nī ncāhān ndá dē jínī yā: Rey ñúcuán cúu.

¹⁷ De nī ncāhān yā jínī ndá dē: Túsaá de nacuāha nú nūū rey ñúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nú nūū Yāā Dios ndācá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā. De nī nsáhvi ndasí inī ndá dē nī jini dē jā ndíchi nī ncāhān yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē sīquī jā natecū ndīyi

(Mt. 22.23-33; Lc. 20.27-40)

¹⁸ Ñúcuán de jacū tēe grupo saduceo nī nquenda dē nūū yā. De ndá tēe ñúcuán cáchī dē jāā nduú nátecū cuitī ndīyi. De nī jīcā tūhún dē yā sīquī iin tūhun:

¹⁹ Maestro, de Moisés nī ntee dē nūū tutū jā névāhá ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jínī ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jínī ña, nūcuñī jī nūū ndīyi ñanī dē, cáchī tutū.

²⁰ De nī íyo ūjā ñanī. De tēe xíhna ñúhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jīhī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

²¹ De tēe ūū nī nacueca dē ña, de suni nī jīhī dē, de suni

nduú nā sēhe dē ní íyo. De saá-ni tēe ūnī.

²² De ndihújā dē nī nacueca dē ña, de ni iin dē nduú ní íyo sēhe dē. De jā sándihí de nī jīhī ñahan ñúcuán.

²³ Túsaá de tá natecū ndá dē quīvī jā natecū ndīyi, ¿de ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē nī ndeē jíin ña, ncachī ndá dē jíin yā.

²⁴ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Ndasí stíví ndá nú tūhun sīquī jāá nduú jícūhun inī nū jā cáhān tutū īī, de ni nduú jíin nū jā íyó poder Yāa Dios jā nastécū yā ndīyi.

²⁵ Chi quīvī jā natecū ndá ndīyi, de nduú cā nā tūhun jā quetáhán tēe jíin ñahan coo. Chi coo ndá jíi tá cúu ndá ángel Yāa Dios andiví.

²⁶ De sīquī jā natecū ndīyi, ¿á nduú ní ncáhvi ndá nú tutū jā ní ntee Moisés, nāsa nī ncāhān Yāa Dios jíin dē mǎhñú yūcū jā cáyū ñuhūn? Maá nī cúu Yāa Dios Abraham jíin Isaac jíin Jacob, ncachī yā nūū Moisés.

²⁷ Chi vísō ja nī jīhī ndá dē sochi tēcū dē nūū íyó maá yā, chi cúu yā Yāa jā sáhá jā tēcū nchivī níí cání. Ndasí stíví ndá nú tūhun yā túsaá, ncachī yā jíin ndá dē.

*Tūhun cánuú ndasí cā jā ní ndacu Yāa Dios
(Mt. 22.34-40)*

²⁸ De nī nquenda iin tēe stéhēn ley janahán, de nī jinī dē jā stíchī tǎhán ndá tēe ñúcuán jíin Jesús. De nī jinī dē jā vāha nī scócóo yā tūhun. De nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní tūhun cúu jā ndácu tiñu jā cánuú

ndasí cā nūū ndá cā tūhun jā ní ndacu yā janahán? ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Yáhá cúu tiñu jā cánuú ndasí cā nūū ndácá cā: Cáchī tutū: Nchivī Israel, cunini nú: Maá Jētohō ō Yāa Dios chi mátúhún yā-ni íyó.

³⁰ Túsaá de coo manī ndasí nú jíin maá Jētohō nū Yāa Dios jondē jíin inī jíin ánō nū, jíin níí jāá ntúnī nū, jíin níí fuerza nū. Yáhá cúu tūhun ndácu yā jā cánuú ndasí cā.

³¹ De tūhun ūū jā ní ndacu yā, suni súcuán cáhān: Cundáhvi inī nū tǎhán nú tá cúu nūū cundáhvi inī nū maá nú, cáchī tutū. Nduú cā nā incā tūhun ndácu tiñu cánuú cā íyó, chi yáhá-ni cúu, ncachī yā jíin dē.

³² Ñúcuán de tēe stéhēn ley janahán, nī ncāhān dē jíin yā: Vāha nī ncāhān ní Maestro. Chi ndāa jā iin-ni Yāa Dios íyó, de nduú cā nā incā yā íyó.

³³ De cánuú jā coo manī ndasí ó jíin yā jondē jíin inī jíin ánō ō, jíin níí jāá ntúnī ō, jíin níí fuerza ō, de cundáhvi inī ō tǎhán ó tá cúu nūū cundáhvi inī ō maá ó. De cánuú ndasí cā yáhá nsūū cā jā teñuhūn ō quiti jíin ndá cā jā sōcō ō nūū yā, ncachī dē.

³⁴ De nī jinī Jesús jā vāha nī scócóo dē tūhun, de nī ncāhān yā jíin dē: Ja ñatin cuu quīvi nú ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nūū nū, ncachī yā. Ñúcuán de ni iin cā ndá dē, nduú cā ní nchúndeé inī dē jā cātúhún dē yā.

Sīquī jā cúu Cristo tatā David

(Mt. 22.41-46; Lc. 20.41-44)

35 De stéhēn Jesús tūhun inī templo, de nī ncāhān yā: ¿Nāsa cúu jā cáchī ndá tēe stéhēn ley janahán jā Cristo cúu tatā rey David?

36 Chi maá David súcuán nī ncāhān dē tūhun yā nī nsáhá Espíritu Santo jondē janahán: Maá Jētohō ō Yāā Dios nī ncāhān yā jíin Jētohō ni, Yāā jā quiji:

Cundeē nū lado cuáhá nī nūū cuñáhnú nū,
de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndácá jā jíin ūhvī ndóhó.

Ncachī Yāā Dios. Ncachī David.

37 Túsaá de vísō chījin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chi jondē nūū Yāā Dios vāji yā, ncachī yā. De ndá nchivī cuāhā jétahān inī jī níni jī tūhun cáhān yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mt. 23.1-36; Lc. 11.37-54; 20.45-47)

38 De stéhēn yā tūhun, de nī ncāhān yā jíin jī: Coto má candíja ndá nū ndá tēe stéhēn ley janahán. Chi cúsi inī ndá dē jíca nuu dē jíin sahma cání jā stéhēn jā cúñáhnú dē, jíin jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū yáhvi.

39 De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yíñúhún cā inī vehe īī sinagoga, jíin silla yíñúhún cā nūū íyó vico jā yáji nchivī.

40 De cāndeē dē vehe ndá ñahan quéndōo ndáhvī. De

nahán jícān táhvī dē tácuca caní inī nchivī jāá nduú nā cuāchi dē. Ndá tēe yáhá chi sa víhí cā ndoho dē castigo, ncachī yā.

Jā ní nsōcō ñahan viuda xūhún

(Lc. 21.1-4)

41 De iin quívī ndēē Jesús inī templo cāhnú ichi nūū ndá jātūn nūū sócō jī xūhún. De ndéhé yā nāsa chūhun nchivī xūhún inī jātūn. De cuāhā nchivī cuícá nī nchuhun jī cuāhā xūhún.

42 De nī nquenda iin ñahan viuda jā ndóho ndáhvī. De nī nchuhun ña ūū centavo lulí inī iin jātūn.

43 Nūcuán de nī ncana yā ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin dē: Ndāā cáhān nī jíin ndá nū jā ñahan viuda ndáhvī yáhá, cuāhā cā nī nsōcō ña nsúu cā jā ní nsōcō ndá nchivī cuícá.

44 Chi ndá máá jī nī nsōcō jī jā ní ndōo nūū xūhún cuāhā jī. De ñahan yáhá, vísō ndáhvī ndóho ña, de nī nchuhun ña ndihi jā cutecū ña, ncachī yā jíin ndá dē.

13

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mt. 24.1-2; Lc. 21.5-6)

1 De tá nī nquee Jesús inī templo cāhnú, de iin tēe scuáha jíin yā nī ncāhān dē: Maestro, cūndéhé ní nācā vii ndasí cáá ndá vehe yáhá jā cúu templo, jíin ndá yūū jā ní ncuváha, ncachī dē.

2 De nī ncāhān yā jíin dē: Ndácá vehe náhnú yáhá jā ndéhé nū, chi iin quívī mā

cósō táhán cā ni iin yūū, chi ndihi tānī, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin ndihi ñayīví

(Mt. 24.3-28; Lc. 21.7-24; 17.22-24, 31)

³ De cuāhān yā jín ndá dē yucu Olivos, jā íñi ichi núū templo cāhnú. De nī jécundeē yā ñúcuán. De Pedro jín Jacobo jín Juan jín Andrés, nī jicā tūhún síin dē yā:

⁴ Cachī tūhun ní nūū sá, ¿nā quīví coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ñatin squíncuu ndá jā ní ncachī ní? ncachī dē.

⁵ De nī ncāhān yā: Coto má stáhví ni iin dē ndá ndóhó.

⁶ Chi quiji cuāhā tēe jín síví nī jā stáhví: Maá nī cúu Cristo, cachī dē. De súcuán de stáhví dē cuāhā nchivī.

⁷ De nihīn nū tūhun jā ndācá lado íyó guerra, á ja ñatin coo guerra. De mā cúyūhú nú, chi cánuú jā súcuán coo, sochi ncháha ca quenda quīví jā ndihi ñayīví.

⁸ Chi nenda nación síquī incā nación, de nenda ñuū síquī incā ñuū jā canāá. De cháhá chúcuán tāan, de coo tāmā, de nenda nchivī síquī táhán ji. De ndācá yáhá cúu tūndóhó jā quijéhé xihna ñúhún cā.

⁹ De coto ndá nú maá nú, chi nastúu ndá ji ndóhó nūū justicia, de inī ndá vehe ī sinagoga canī ndá ji ndóhó. De quīnasiáha ji sava ndá nú nūū ndá gobernador jín nūū ndá rey, de cāhān ji cuāchi síquī nū síquī jā cándija nú nduhū. De súcuán de cuu nacani nú tūhun nī nūū ndá dē.

¹⁰ Chi cánuú jā xihna cā cūte nuu tūhun nūū nchivī ndācá nación nāsa scācu nī ji, sá de jīnu quīví.

¹¹ De tá quīnasiáha ndá dē ndóhó nūū justicia, de mā nācani tūha inī nū nāsa nascócóo nú tūhun nūū ndá dē. Chi hora ñúcuán de maá Yāa Dios cāha yā tūhun nūū nū nāsa cāhān nū, de tūhun ñúcuán cāhān nū. Chi nsūú maá nú cúu jā cāhān, chi Espíritu Santo cúu jā cāhān.

¹² De ñanī jín ñanī nastúu táhán jā ná cúu. De tatá nastúu sēhe jā cuū. De sēhe nenda síquī tatá jín naná jā cahñī.

¹³ De ndācá nchivī quīti inī ji nūū nū jā síquī nduhū. Sochi nchivī jā cuiñi nihin jín tūhun nī jondē quīví jīnu, chi cācu ji.

¹⁴ De Daniel, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, nī ntee dē tūhun iin tēe nēhén jā quiji. De ndá ndóhó jā cáhvi tutū ñúcuán, de ná jícūhun inī nū. Chi iin quīví de cunī ndá nú jā cuiñi dē inī maá templo nūū nduú nā ley jā cuiñi dē, de sáhá nāvāha dē jā stívī dē ndá ndatíñú ī. De tá cunī nū jā súcuán cúu, de nchivī ndéē región Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quīhīn ji.

¹⁵ De nchivī ndéē yātā vēhé, mā ndívi ji inī vehe jā tavā ji ndatíñú ji, chi cánuú jā cunu ñamā ji tácu cācu ji.

¹⁶ De nchivī íyó nūū itū, mā nóhōn ji vehe jā naquehen ji sahma ji.

¹⁷ De quīví ñúcuán, nācā ndáhví ndoho ndá ñahan ñúhún sēhe jín jā ndéca

ñiquín, chi mā cúñamā ña cunu ña.

¹⁸ Túsaá de cācān táhvī nū jā má quijí tündóhó ñúcuán jā cunu nú maá tiempo cúun yūhā.

¹⁹ Chi tá quijéhé ñúcuán de coo cuāhā tündóhó xēēn, jāá ncháha ca coo súcuán jondē quivī jā ní nsāhá Yāa Dios ñayiví de jondē mitan. De tá yāha tündóhó ñúcuán de ni mā cōo cā jā súcuán.

²⁰ De tú mā násndíyi maá Jētohō o Yāa Dios tiempo coo tündóhó ñúcuán, de ni iin nchivī mā cácu cuitī ji. De jā síquī nchivī cándíja jā ní nacāji yā, jā ñúcuán cúu jā nasndíyi yā quivī.

²¹ Túsaá de tú iin nchivī cāhān jíin nú: Yáhá cūndēhé nú jā ndéē Cristo, á: Ñúcuán cūndēhé nú jā ndéē yā, cachī ji, de mā cándíja nú jā cāhān ji.

²² Chi quenda ndá tēe stáhvī jā cachī dē jā cúu dē Cristo, á cachī dē jā tēe nācani tūhun Yāa Dios cúu dē. De sáhá ndá dē tiñu ñáhnú jā sáhvi inī nchivī cunī ji, tácuá stáhvī dē jondē maá nchivī jā ní nacāji yā, de tú ná cúu sáhá dē.

²³ Sochi ndito coo inī ndá nú, chi ja nī ncachī ndihi nī nūū nū mitan jondē ncháha ca coo.

Nāsa coo quivī tá nenda Yāa nī nduu tēe

(Mt. 24.29-36, 42-44; Lc. 21.25-36)

²⁴ De quivī ñúcuán, tá ja nī ndihi ndācá tündóhó yáhá, de cutuún ncandiī, de yōō chi mā cútūu cā.

²⁵ De nincava tiūūn, de ndācá jā jíca andiví chi quisi.

²⁶ Ñúcuán de cunī ndá nchivī nūū maá nī, Yāa nī nduu tēe, nenda nī jíin vícō, de cundiso nī cuāhā poder, de viī ndasí cuñáhnú nī.

²⁷ Ñúcuán de tají nī ndá ángel ni quiji jā nastútú ndācá nchivī jā ní nacāji nī ndicúmī lado ñayiví, jondē nūū ndíhi ñayiví de jondē nūū ndíhi andiví.

²⁸ Mitan de scuáha ndá nú nāsa sáhá ñutun higo: Tá ja nī nene numa, de nī nacōco yūcū, de ja jíin ndá nú ja nī ncuñatin tiempo ihní.

²⁹ De suni súcuán tá cunī ndá nú jā ní quijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jícūhun inī nū ja nī ncuñatin quivī nenda nī, de ñamā coo.

³⁰ De ndāā cāhān ni jíin ndá nú jā má cúu ndihi nchivī jā cunī ndá tündóhó yáhá, chi jondē quee ndāā ndihi tá ncachī ni.

³¹ Andiví jíin ñayiví chi naā, sochi ndācá tūhun cāhān ni chi mā náā, chi quee ndāā ndihi.

³² Sochi quivī jíin hora jā nenda nī, chi ni iin nchivī nduú jíin, ni ndá ángel andiví, ni maá nī jā cúu Sēhe Yāa Dios. Chi mátúhún-ni Tatá nī cúu jā jíin.

³³ Túsaá de cūhun inī ndá nú ndá tūhun yáhá, de ndito coo inī nū, de cācān táhvī nū, chi nduú jíin nū nā quivī nenda nī.

³⁴ Chi coo modo iin tēe jā quíhīn jíca dē, de tá ncháha ca quee dē vehe dē, de nī ndacu dē nūū ndá mozo dē nā tiñu sáhá iin iin dē. De nī ndacu dē nūū tēe jíto viéhé jā ná cóo ndito dē.

³⁵ De saá-ni ndá máá nú, ndito coo inī nū. Chi cúu nī tá cúu jētohō vehe, de nduú jínī nū nā hora nenda nī, á ja ñatin cuaā, á ñuú, á já cána lohlo, á jānehēn.

³⁶ Chi iin sanaā-ni de nenda nī, de ndito coo nú tácuā mā nīhīn ni ndóhó jáá nduú íyó tūha nū.

³⁷ De tūhun cáhān ni jínī ndá nú yáhá, suni cáhān ni jínī ndiviī nchivī: Ndito coo inī ndá nú, ncachī yā.

14

Jā ní scáni táhān ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mt. 26.1-5; Lc. 22.1-2; Jn. 11.45-53)

¹ De cúmanī ūū cā quivī sá de quijéhé vico pascua jā yáji ndá nchivī hebreo stātīlā jáá nduú nā levadura yíhí. De ndá sūtū cúñáhnú jínī ndá tēe stéhēn ley janahán, nī nducú dē modo nāsa tiin dē Jesús jínī tūhun tūhún, de cahñī dē yā.

² De nī ncāhān ndá dē: Mā tiín ó dē maá quivī vico, chi nenda nchivī sīquī ō, ncachī dē.

Tūhun ñahan jā ní jōsō perfume xīnī yā

(Mt. 26.6-13; Jn. 12.1-8)

³ De íyó Jesús ñuū Betania, vehe Simón, tēe jā ní ndoho cuēhē stéhyū. De juni yáji yā stāā, de nī nquenda iin ñahan nūū yā, née ña iin frasco yūū luu jā ñúhún aceite perfume, jā maá-ni itā nardo cúu, de yāhvi ndasí ndéē. De nī ntahví ña frasco, de nī jōsō ña xīnī yā.

⁴ De sava tēe íyó ñúcuán nī nquītī inī dē, de nī ncāhān ndá máá dē: ¿Nājēhē cúu jā snāā cāhá ña perfume yáhá?

⁵ Chi cuu cuyāhvi víhí cā ūnī ciento denario, de cuāha ó xūhún ñúcuán nūū nchivī ndāhví nícu, ncachī ji. De nī ncāhān sōó ndá dē jínī ña.

⁶ De nī ncāhān Jesús: Mā stáhān ndá nú ña. ¿Nūcu sáhá ndá nú jā nacani uhvī inī ña? Chi iin tiñu váha cúu jā ní nsāhá ña nduhū.

⁷ Chi níni íyó nchivī ndāhví jínī nú, de tú cúnī ndá nú de cuu sáhá vāha nú jínī ji. De nduhū chi mā cúndeē cā ni jínī nú.

⁸ Chi nī nsāhá ña ndihi jā cuu sáhá ña jā māñī ña jínī nī. Chi jondē ncháha ca quiyuhū ni de ja nī nsāhá tūha ña nduhū jā ní jōsō ña perfume nduhū.

⁹ De ndāā cáhān ni jínī ndá nú, ní cáhnú ñayiví ní-ni cúu nūū cūtē nuu tūhun jā scácu nī nchivī, de suni nacani ji tūhun jā ní nsāhá ñahan yáhá, tácuā nūcūhun inī nchivī ña, ncachī yā.

Jā ní nastúu Judas yā

(Mt. 26.14-16; Lc. 22.3-6)

¹⁰ Ñúcuán de Judas Iscariote, iin jā úxī ūū tēe scuáha jínī yā, nī jēhēn dē nūū ndá sūtū cúñáhnú, de nī nsāhá ndāā dē jínī jā nastúu dē Jesús nūū ndá.

¹¹ De tá nī jini ndá sūtū jā cáhān dē, de nī ncusiī inī. De nī nquee yuhú ndá jā cuāha xūhún nūū dē. De jondē quivī ñúcuán de nducú dē modo nāsa nastúu dē yā.

Jā ní jaquīn yā Cena yā

(Mt. 26.17-29; Lc. 22.7-23;
Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

12 De nī nquenda maá quīvī jā quíjéhé vico pascua jā yáji nchivī stātílā jāá nduú nā levadura yíhí, de suni quīvī ñúcuán jáhnī ndá ji ticāchí lúlí tá cúu nūú ní ndacu Yāā Dios jā sáhá ji vico pascua. De ndá tēe scuáha nī jīcā tūhún dē yā: ¿Ní cúu nūú cúnī ní jā quísáhá tūha sá nūú cuxíní ní vico pascua? ncachī dē.

13 De nī ntají yā ūū tēe scuáha jíin yā jā quíhīn dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán jondē ñuū, de ñúcuán jēcutáhán nú jíin iin tēe ndíso quīyi ndute. De cuniquīn nū dē quíhīn nū jíin dē.

14 De vehe nūú ndīvi dē, ñúcuán cāhān nū jíin tēe xívéhe: Cāchī maá Maestro: ¿Ní iin cuarto vehe ní cúu jā cuāha núú ní nūú cuxíní yā vico pascua jíin ndá tēe scuáha jíin yā? Cachī nū.

15 De maá dē chí stéhēn dē iin cuarto cāhnú jondē xīnī vēhé nūú ja íyó tūha. De ñúcuán sáhá tūha nú jā cuxíní ó, ncachī yā jíin dē.

16 De cuāhān ndúū tēe scuáha jíin yā, de nī nquenda dē ñuū ñúcuán, de nī nīhīn dē tá cúu nūú ní ncachī yā jíin dē. De nī nsáhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

17 De tá ja ñatin cuaā, de nī nquenda yā jíin ndihúxī ūū dē.

18 De nī jēcundeē ndá dē nūú mesa yáji dē stāā, de nī ncāhān yā: Jāndāā cāhān ní jíin ndá nú jā iin nú jā yáji jíin

nī mitan, nastúu nú nduhū, ncachī yā.

19 Ñúcuán de nī ncucuécá iin ndá dē, de tá iin iin dē nī jīcā tūhún dē yā: ¿A sāán? ncachī iin dē. De saá-ni incá dē: ¿A sāán? ncachī ndá dē.

20 De nī ncāhān yā jíin dē: Iin jā úxī ūū nū jā yáji cāhnú jíin nī iin cōhō, suu nastúu nduhū.

21 De nduhū, Yāā nī nduu tēe, jāndāā cúu jā quíhīn ni cuū ní, tá cúu nūú yósō tūhun ní nūú tutū ī. De nācā xēēn cundoho tēe jā nastúu nduhū. Vāha cā de tú nduú ní ncácu tēe ñúcuán nícu, ncachī yā.

22 De juni yáji ndá dē jíin yā, de nī nquehen yā stātílā, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūú Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūú ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ncāhān yā: Cají ndá nú, chí yáhá cúu yiqui cúñu nī, ncachī yā.

23 Ñúcuán de nī nquehen yā iin vaso jā ñúhún ndūxi uva, de nī nacuetáhvī yā, de nī jēhe yā nī jihī ndihī dē.

24 De nī ncāhān yā jíin dē: Yáhá cúu nīñī ní jā sōcō ní jā cúu trátū jeé, de cati jā ndundoo cuāchi cuāhā nchivī.

25 De jāndāā cāhān ní jíin ndá nú jā má cōhó cā ní ndūxi uva yáhá, chí jondē quenda quīvī jā tatúnī Yāā Dios ní ñayīví, sá de coho tucu nī jíin ndá nú, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā yūhú Pedro cāhān dē jā jíin dē yā

(Mt. 26.30-35; Lc. 22.31-34;
Jn. 13.36-38)

26 De nī jita yā jíin ndá dē iin yaā ī. De nī nquee yā cuāhān yā jíin dē jondē yucu Olivos.

27 Ņúcuán de nī ncāhān yā: Ndiviī nū nayūhú nú jā síquī nduhū jacuāā mitan. Chi suha yósō tūhun nī nūū tutū ī jā ní ncachī Yāā Dios: Cuāha nī tūhun jā cahnī nchivī tēe jito tīcāchī, de ndá tīcāchī cūte nuu tī jā yūhú tī, cāchī.

28 Sochi tá natecū ni, de xihna cā ni cosō nūū quīhīn ni región Galilea, de sá de cuēē ndá nú, ncachī yā.

29 Ņúcuán de nī ncāhān Pedro jíin yā: Vísō ndihi dē nayūhú dē, sochi sāán chi mā náyūhú cuitī sá, ncachī dē.

30 De nī ncāhān yā jíin dē: Jāndāā cāhān ni jíin nú, jacuāā mitan jondē ncháha ca cana lohló ūū vuelta, de yūhú nú jā tiin nchivī ndóhó, de cachī nū ūnī vuelta jāā nduú jíin nū nduhū, ncachī yā.

31 Sochi nī ncāhān téyí dē jíin yā: Vísō ná cūū sá jíin ní, sochi mā cāchī cuitī sá jāā nduú jíin sá ní, ncachī dē. De suni sūcuán nī ncāhān ndihi dē.

Jā ní jīcān táhvī yā nūū huerto Getsemaní
(Mt. 26.36-46; Lc. 22.39-46)

32 Ņúcuán de nī nquenda yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā iin lugar nūū nání Getsemaní. De nī ncāhān yā jíin dē: Yáhāni cundeē ndá nú de ná quīhīn ni cācān táhvī ni, ncachī yā.

33 De nī jeca yā Pedro jíin Jacobo jíin Juan cuāhān yā jíin dē. De nī nquijéhé yā xií cūu

inī yā de cúcuécá ndasí inī yā jā quiji tūndóhó síquī yā.

34 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Cúcuécá ndasí inī ni jondē ja ñatin cuū ni. Yáhá cundetū ndá nú de cundito nú, ncachī yā.

35 De nī jica yā jacū cā, de nī jēcuīñī jīti yā nī ntuu yā nūū yā nūū ñūhún. De nī jīcān táhvī yā nūū Yāā Dios jā tú cuu de mā cūndoho yā tūndóhó jā vāji síquī yā.

36 De suha nī ncāhān yā: Tatá maá sá, ndihi-ni tiñu cuu sáhá maá ní. De sáhá jíyo ní tūndóhó yáhá jā má quījī síquī sá. Sochi nsūū jā cūnī maá sá, chi jā cūnī maá ní ná cóo, ncachī yā.

37 De nī nenda yā nūū ndinúnī tēe scuáha jíin yā, de nī jinī yā jā quíxīn ndá dē. De nī ncāhān yā jíin Pedro: Simón, ¿á jā quíxīn nū? ¿A nduú ní ncūu cundito nú jíin nī vísō iin hora?

38 Coō ndito inī ndá nú de cācān táhvī nū jā chindeé yā ndóhó tácuā mā cōtó túnī jāñēhén ndóhó jā sáhá nú cuāchi. Chi cūnī ndija ánō nū squíncuu vāha nú, sochi yiqui cúñu nú chi nduú fuerza, ncachī yā.

39 De nī jēhēn tucu yā, nī jīcān táhvī yā, de suni tūhun űúcuán nī ncāhān yā.

40 De nī nenda tucu yā nūū dē, de nī jinī yā jā quíxīn tucu ndá dē, chi ndasí jíhī dē māhná. De nduú cā ní níhīn ndá dē tūhun scócóo dē nūū yā.

41 De nī nenda yā vuelta ūnī, de nī ncāhān yā jíin ndá

dē: Mitan de cūsūn ndá nú-ni cā de natátú nú. De nduú chí ja nī ncuu, chí ja nī nquenda hora, de nduhū, Yāā nī nduu tēe, natūu nī de tiin ndá tēe íyó cuāchi nduhū.

⁴² Nacuiñi ndá nú, chí ja vāji tēe nastúu nduhū, de cōhōn jíin dē, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Lc. 22.47-53; Jn. 18.2-11)

⁴³ De juni súcuan cāhān cā yā, de nī nquenda-ni Judas, iin táhān jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā. De vāji cuāhā tēe jíin dē, ndíso ndá dē espada jíin ñutun. Chí ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn leyjanahán jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī ntetíñú ndá tēe ñúcuán.

⁴⁴ De Judas, tēe jā nastúu yā, ja nī jēhe dē iin seña nūū ndá tēe ñúcuán, chí nī ncachī dē: Tēe jā techuhú nī, ñúcuán cúu. Tiin ndá nú quihīn nū jíin, de mā siāā cuitī nū, ncachī dē.

⁴⁵ De nī nquenda dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, Maestro, ncachī dē. De nī ntechuhú dē yā.

⁴⁶ De ndá cā tēe ñúcuán nī ntiin dē yā, de cuāhān dē jíin yā.

⁴⁷ De iin tēe íyó jíin yā nī ntavā dē espada dē, de nī jehndē dē sōho iin mozo maá sūtū cúñáhnú cā.

⁴⁸ De nī ncāhān Jesús jíin nchivī cuāhā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā vāji ndá nú jíin espada jíin ñutun jā tiin ndá nú nduhū, á naá cúu?

⁴⁹ Ndācá quivī nī iyo nī jíin ndá nú inī templo cāhnú, nī stéhēn nī tūhun, de nduú

nī ntiin ndá nú nduhū. De súcuan sáhā ndá nú tácuá quee ndaā jā cāhān tutū ū, ncachī yā.

⁵⁰ Ñúcuán de ndihi tēe scuáha jíin yā, nī sndóo dē yā, de nī jinu dē cuāhān dē.

Tēe suchí jā ní jinu

⁵¹ De iin tēe suchí níquīn dē yā cuāhān dē jíin yā. De níjin dē iin sahma cuijín-ni, chí íyó ñíí dē. De nī ntiin ndá tēe ñúcuán dē.

⁵² De maá-ni sahma cuijín ñúcuán nī nīhīn ndá. De nī jinu ñíí dē cuāhān dē.

Jā ní ñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mt. 26.57-68; Lc. 22.54-55, 63-71; Jn. 18.12-14, 19-24)

⁵³ Ñúcuán de cuāhān ndá dē jíin Jesús nūū sūtū cúñáhnú cā. De ndācá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu jíin ndá tēe stéhēn leyjanahán, nī ncutútú dē.

⁵⁴ De Pedro chí jíicá-ni níquīn dē yā, de nī nquenda dē inī patio sūtū cúñáhnú cā. De nī jēcundeē dē jíin ndá policía, násaā dē nūū ñūhūn.

⁵⁵ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndihi tēe sáhā junta cúñáhnú cā, nī nducú dē cuāchi sīquī Jesús, chí cahñī dē yā cúnī dē. Sochi nduú ní nīhīn ndá dē.

⁵⁶ Chí cuāhā dē nī ncāhān tūhún dē sīquī yā, sochi nduú ní nquétáhān tūhun jā ní ncāhān ndá dē.

⁵⁷ Ñúcuán de nī nacuiñi sava dē, de nī ncāhān tūhún dē cuāchi sīquī yā, ncachī dē:

⁵⁸ Ndá maá sá nī jini sá jā ní ncāhān dē jā canī dē templo yáhā jā ní ncuvāha jíin ndahá tēe, de nūū únī quivī de

nasāhá dē incā jā má cúvāha jíin ndahá tēe, ncachī ndá dē.

59 De ni jíin tūhun yáhá de nduú ní nquetáhan tucu tūhun jā cáhān ndá dē síquī yā.

60 Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā nī nacuíñī dē nūū nchivī cuāhā, de nī jīcā tūhún dē Jesús: ¿Nūcu nduú cáhān cuitī nū? ¿A íyó ndāā jā cáhān ndá tēe yáhá síquī nū? ncachī dē.

61 Sochi maá yā nduú ní ncāhān yā, chi nduú ní náscócóo cuitī yā. De sūtū cúñáhnú cā nī jīcā tūhún tucu dē yā: ¿A maá nú cúu Cristo, Sēhe Yāā vāha jā cúñáhnú? ncachī dē.

62 De nī ncāhān yā: Suu cúu nī. De cunī nū jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, cundeē ni lado cuáhá Yāā íyó poder, de ndiji nī ichi andivī jíin vícō, ncachī yā.

63 Ñúcuán de sūtū cúñáhnú cā nī ndatá dē-ni sahma dē jā ní nquītī inī dē, de nī ncāhān dē: ¿Nā testigo cā jíni ñúhún ó túsáá?

64 Chi ja nī jini ndá nú jā cáhān dē tūhun nāvāha jā quītī inī Yāā Dios, chi sáhá dē maá dē Sēhe Yāā Dios. ¿De nāsa jáni inī ndá nú? ncachī dē. De ndihī dē nī ncāhān dē jā ná cúu yā.

65 De sava dē nī ntivī sīī dē nūū yā, de nī jasī dē sahma nūū yā, de nī jēhe dē jíquí yā, de nī ncāhān ndá dē jíin yā: Cachī ní iin cúu jā ní ncanī ndóhó, ncachī dē. De ndá policía nī ncanī dē nūū yā.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jíinī dē yā

(Mt. 26.69-75; Lc. 22.56-62; Jn. 18.15-18, 25-27)

66 De ndēē Pedro inī patio ichi chíjin nūū íyó Jesús. De nī nquenda iin ñahan sátíñú vehe sūtū cúñáhnú cā.

67 De nī jinī ña nūū dē jā ndēē dē násaā dē yúñúhūn. De nī ndēhé vāha ña nūū dē, de nī ncāhān ña: Ndóhó chi suni nī jica nú jíin Jesús, tēe ñūū Nazaret, ncachī ña.

68 De maá dē nduú ní ncáchī dē, chi nī ncāhān dē: Nduú jíinī ni dē, de ni nduú jíinī ni nā tūhun cáhān nū, ncachī dē. De nī nquee dē viéhé távēhé, de nī ncana-ni lohlo.

69 De ñahan sátíñú ñúcuán, nī jinī tucu ña nūū dē, de nī nquijéhé ña cáhān ña jíin ndá nchivī jā íyó ñúcuán: Tēe yáhá chi suni táhān ndá tēe ñúcuán cúu, ncachī ña.

70 Sochi nduú ní ncáchī tucu dē. De nī ncunúú jacū cā, de nchivī íyó ñúcuán nī ncāhān tucu jíi jíin Pedro: Jāndāā ndija jā suni táhān ndá dē cúu nú, chi tēe Galilea cúu nú, de iin nuú-ni cáhān nū jíin ndá dē, ncachī jíi.

71 Sá de nī nquijéhé dē cáhān téyíí dē jā ná cundeē cuāchi síquī dē de tú nduú cáhān ndāā dē: Nduú jíinī cuitī ni tēe ñúcuán jā cáhān ndá nú tūhun dē, ncachī dē.

72 Ñúcuán de nī ncana-ni lohlo vuelta ūū. De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān Jesús jíin dē: Jondē tá ncháha ca cana lohlo vuelta ūū, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jíinī nū nduhū, ncachī yā. De

nī nacani inī dē sīquī tūhun
ñúcuán, de nī jacu dē.

15

Jā ní iñi Jesús nūū Pilato

*(Mt. 27.1-2, 11-14; Lc. 23.1-5;
Jn. 18.28-38)*

¹ De tá nī ncunijīn, de ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē jíin ndá tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, jíin ndihi tēe sáhá junta cúñáhnú cā, de nī scáni táhán dē tūhun. De nī juhñi ndá dē Jesús de cuāhān dē jíin yā nūū Pilato, tēe cúu gobernador.

² De Pilato nī jīcā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? ncachī dē. De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū.

³ De ndá sūtū cúñáhnú nī ncāhān dē cuāhā cuāchi sīquī yā.

⁴ De Pilato nī jīcā tūhún tucu dē yā: ¿Nūcu nduú cáhān cuiñi nū? ¿A nduú jíin nū jā cuāhā cuāchi cáhān ndá dē sīquī nū? ncachī dē.

⁵ Sochi nduú ní ncāhān cuiñi yā ní iin tūhun jíin dē. De nī nsāhvi ndasí inī Pilato ndéhe dē nūū yā.

Jā ní nsáhá ndāā ndá dē jā cahñi dē yā

*(Mt. 27.15-31; Lc. 23.13-25;
Jn. 18.38-19.16)*

⁶ De íyó costumbre Pilato jā ndácá vico pascua siáā dē iin tēe yíhí vecāa, nā-ni tēe cúnī nchivī.

⁷ De íyó iin tēe nánī Barrabás, yíhí dē vecāa jíin ndá táhán dē sīquī jā ní nenda ndá dē sīquī gobierno de nī jahnī ndá dē ndīyi.

⁸ De nī nquenda nchivī cuāhā, de nī ncāhān jī jíin Pilato jā ná sáhá dē tá-ni íyó costumbre dē.

⁹ De nī ncāhān Pilato jíin jī: ¿A cúnī ndá nú jā siáā ní tēe cúu Rey ndá ndóhó nchivī hebreo? ncachī dē.

¹⁰ Súcuán nī ncāhān dē, chi cúnī dē siáā dē Jesús. Chi ja nī jīcūhun inī dē jā ní ncucuásún inī ndá sūtū cúñáhnú, de jā ñúcuán nī nasiáha ndá dē yā nūū dē.

¹¹ Sochi ndá sūtū cúñáhnú nī scāhān dē nchivī cuāhā jā vāha cā ná cācān jī jā siáā Pilato Barrabás.

¹² Ñúcuán de nī jīcā tūhún tucu Pilato: ¿Túsaá de nāsa cúnī ndá nú jā sáhá nī jíin tēe jā cáhā ndá nú jā cúu dē Rey ndá ndóhó nchivī hebreo? ncachī dē jíin jī.

¹³ De nī ncana jee ndá jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī jī.

¹⁴ De nī ncāhān Pilato: ¿Nā cuāchi nī nsáhá dē túsaá? De ndá nchivī nī ncana jee tucu jī: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē, ncachī jī.

¹⁵ De Pilato chi cúnī dē jā cusii inī nchivī jíin dē, de nī nsiáā dē Barrabás. Ñúcuán de nī ndacu dē jā ná cáni ndá soldado Jesús, sá de cata caa dē yā yīcā cruz.

¹⁶ Ñúcuán de ndá soldado cuāhān dē jíin yā, de nī nguivi dē patio maá palacio. De nī nastútú dē ndihi táhán dē.

¹⁷ De nī nchuhun ndá dē yā iin sahma cuahá ndíhí jā cúu sahma rey. De nī nsáhá dē iin corona iñu, nī nchuhun dē xīnī yā.

18 Ñúcuán de nī ncāhān sácá ndá dē jíin yā: Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo, ncachī dē.

19 De nī ncuun dē ñutun xīnī yā, de nī ntivī sīí dē nūū yā, de nī jēcuīñī jītí ndá dē nūū yā, sáhá dē jā chíñúhún dē yā.

20 De tá nī ncuu nī nsáhá sácá dē yā, de nī ntavā dē sahma cuahá ndíhí, de nī nachuhun dē yā sahma maá yā. De nī ntavā ndá dē yā cuāhān dē jíin yā jā cata caa dē yā yīcā cruz.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz

(Mt. 27.32-44; Lc. 23.26-43; Jn. 19.17-27)

21 De iin tēe nání Simón ñuū Cirene, tēe cúu tatá Alejandro jíin Rufo, vāndiji dē jā ní jēhēn dē rancho. De nī nchāha dē ñúcuán, de nī ntee ndá soldado tiñu dē jā cuiso dē cruz yā.

22 De cuāhān ndá dē jíin yā iin lugar nūū nání Gólgota, de tūhun ñúcuán cáhān: Lugar Yiqui Xíní.

23 De nī jēhe ndá dē vino jā ní nsacā nuu jíin sūja ūguā jā coho yā, sochí nduú ní jíhi yā.

24 De nī jata caa ndá dē yā yīcā cruz. De nī nsáhá dē suerte sīquī nāsa nīhīn iin iin dē sahma yā.

25 De cahīn nī jata caa dē yā.

26 De tūhun jā ní ntee dē xīnī cruz jā cáhān nā sīquī nī jíhī yā, sūcuán cáhān: Yáhá cúu Rey nchivī hebreo, cáchī.

27 De suni nī jata caa ndá dē ūū tēe cuíhná yīcā ūū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sátín yā.

28 De nī nquee ndaā tūhun jā cáhān tutū ī: Nī squétáhān ndá dē yā jíin ndá tēe nēhén, cáchī.

29 De nchivī jā yáha ñúcuán, scuícó ji xīnī ji, de nī ncāhān yīchī ji jíin yā: Jájān. Ndóhó chí cáhān nū jā canī nū templo cáhnú, de nūū únī quivī de naśáhá nú.

30 Túsaá de scácu nú maá nú, de nuu nú yīcā cruz vii, ncachī ji.

31 De suni sūcuán nī ncāhān catá ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stēhēn ley janahán, de cáhān ndá máá dē: Tú incā nchivī nī scácu dē, ¿de nūcu nduú cúu scácu dē maá dē mitan?

32 Tú cunī ō jā Cristo, Rey nchivī Israel, nuu dē yīcā cruz mitan, ñúcuán de candíja ó, ncachī ndá dē. De ndúū tēe jā ndíta caa jíin yā yīcā cruz, suni sūcuán nī ncāhān yīchī dē jíin yā.

Jā ní jíhī Jesús

(Mt. 27.45-56; Lc. 23.44-49; Jn. 19.28-30)

33 De tá nī ncuu cahūxī ūū, de nī ncuneē ní cáhnú jondē cahūnī.

34 De tá nī ncuu cahūnī, de nī ncana jee Jesús: Eloí, Eloí, ¿lama sabactani? ncachī yā. De tūhun ñúcuán cáhān: Yāā Dios maá sá, Yāā Dios maá sá, ¿nūcu nī sndóo ní sáán?

35 De sayā nchivī íñí ñúcuán, nī jini ji jā cáhān yā, de nī ncāhān ji: Cunini ndá nú, chí cána dē Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán, ncachī ji.

36 De nī jinu iin tēe, nī jēchundaji dē iin cáchī nūū vinagre iyá. De nī ntee dē xīnī

iin ñutun, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā. De nī ncāhān dē: Ná cúndehé ó tú quiji Elías snúu dē tēe yáhá, ncachī dē.

³⁷ De maá Jesús nī ncana jee yā, de nī jīhī yā-ni.

³⁸ Sá de sahma jā ndíta caa jā ndásī nūū cuarto īī inī templo cāhnú, nī ndātā sava sava jondē xīnī jīn jondē jēhē.

³⁹ De tēe Roma jā cúu capitán, íñī dē nūū yā, de nī jinī dē jā ní ncana jee yā de nī jīhī yā. De nī ncāhān dē: Jāndáā ndija jā Sēhe Yāā Dios cúu tēe yáhá, ncachī dē.

⁴⁰ De suni íñī sava ñahan, ndéhé jíca ña. De ūnī ña cúu María ñuū Magdala, jīn María naná José jīn Jacobo suchí, jīn ñahan nání Salomé.

⁴¹ De ndá ñahan yáhá nī niqūn ña yā, de nī nchin-deé ña yā tá nī jica yā región Galilea. De suni íñī cuāhā cā ndá ñahan jā ní nquiji jīn yā Jerusalén.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61; Lc. 23.50-56; Jn. 19.38-42)

⁴² De nī ñini quīvī ñúcuán. De quīvī sátūha cúu, chí stēen cúu quīvī nátātú.

⁴³ De nī nquenda José, tēe ñuū Arimatea. De cúu dē iin tēe cúñáhnú nūū junta cúñáhnú cā. De suni ñúhún inī dē jā quiji quīvī jā tatúnī Yāā Dios. De nduú yuhú dē chí nī nquīvi dē nūū Pilato, de nī jicān dē yiqui cúñu Jesús.

⁴⁴ De Pilato chí nī nsāhvi inī dē jā ñamā nī jīhī yā. De nī ncana dē capitán, de nī jicā tūhún dē tēe ñúcuán tú ja nī jīhī yā.

⁴⁵ Ñúcuán de nī ncucáhnú inī dē jā ní ncāhān capitán jīn dē, de nī jēhe dē tūhun jā snúu José yiqui cúñu yā.

⁴⁶ De nī jeen José iin sahma cuijín váha. De nī snúu dē yiqui cúñu yā, de nī nchusúcún dē sahma ñúcuán. De nī nchiyuhū dē yā inī iin yavī ndīyi jā ní ncaān yīcā iin cava. De nī jasī dē iin yūū yuhú yávī ñúcuán.

⁴⁷ De María ñuū Magdala, jīn María naná José, nī jinī ndúū ña nūū ní nchiyuhū dē yā.

16

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Lc. 24.1-12; Jn. 20.1-10)

¹ De nī ñini quīvī nátātú, de María ñuū Magdala, jīn María naná Jacobo, jīn Salomé, nī jeen ndá ña ndācá perfume jā quíchīhi ña yiqui cúñu yā.

² De jānehēn quīvī domingo, tá cáta nquenda ncandīī, de nī nquenda ndá ña nūū yíyuhū yā.

³ De nī ncāhān ndá ña: ¿Ní nīhīn ō tēe jā sáhá jíyo yūū ndásī yúyávī yáhá? ncachī ña.

⁴ De nī núcūndehé ndá ña, de nī jinī ña ja nī ncujiyo yūū cāhnú ñúcuán.

⁵ De nī nquīvi ndá ña inī yavī ndīyi. De nī jinī ña iin ángel Yāā Dios jā cáá tá cáá tēe suchí, ndēē yā lado cuáhá, ñúhún yā iin sahma cuijín caní. De nī nchūhú ndá ña.

⁶ De nī ncāhān yā jīn ña: Mā cúyūhú ndá nú. Chí nānducú ndá nú Jesús ñuū Nazaret,

Yāa nī jīhī yīcā cruz. Nduú cā yā yáhá, chí ja nī natecū yā. Yáhá cūndēhé nú nū ní jaquīn ndá dē yā.

⁷ Cuānohōn ndá nú tusaá, de cachī nū nū ndá tēe scuáha jíin yā, jíin nū Pedro, jā xihna cā maá yā jíin Galilea, sá de cuēē ndá máá nú. De ñúcuán cunī nū nū yā, tá cúu nū ní ncāhān yā jíin nú jondē saá, ncachī ángel.

⁸ Ñúcuán de nī nquee ndá ña nū ní nchiyuhū yā, de jínu ña cuāhān ña. Chí quísi ña jā yúhú ña. De nduú ní ncáchī cuitī ña nū ni iin, chí yúhú ndá ña.

Jā ní nenda nijīn yā nūū María ñuū Magdala
(Jn. 20.11-18)

⁹ De Jesús nī natecū yā jānehēn quīvī domingo. De xihna cā nū María ñuū Magdala nī nenda nijīn yā, ñahan jā ní ntavā yā ūjā tāchī inī.

¹⁰ De cuānohōn ña cuācachī tūhun ña nū ndá tēe jā ní jica jíin yā, jā ní nenda nijīn yā nūū ña. De cúcuécá inī ndá dē de jácu ndá dē.

¹¹ De tá nī jini ndá dē tūhun jā ní jini ña nū yā jā tēcū yā, de nduú ní ncándija dē tūhun cáhān ña.

Jā ní nenda nijīn yā nūū ūū tēe scuáha jíin yā
(Lc. 24.13-35)

¹² Ñúcuán de nī nquee ūū táhān tēe ñúcuán, jica dē cuāhān dē ichi rancho, de síin modo nī nquenda nijīn yā nūū dē.

¹³ De nī ndicó ndúū dē, de nī ncachī tūhun dē nūū ndá cā táhān dē. De nduú ní ncándija

tucu táhān dē jā cáhān ndúū dē.

Jā ní ntetiñú yā dē jā nacani dē tūhun
(Mt. 28.16-20; Lc. 24.36-49; Jn. 20.19-23)

¹⁴ De cuéé cā de nī nenda nijīn yā nūū ndihúxī iin dē, ndēē ndá dē nūū mesa yájī dē stāa. De nī ncāhān yā nūū dē, chí níhin inī ndá dē jáa nduú cándija dē tūhun jā ní ncāhān ndá táhān dē jā ní natecū yā nī jini dē yā.

¹⁵ De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhān ndá nú ní ñayívi, de nacani nú tūhun nī nūū ndácá nchivī nāsa scácu nī jī.

¹⁶ De nchivī jā cándija de cuenduté jī, chí cācu jī. De nchivī jā má cándija, chí tānū tāhvī jī.

¹⁷ De nchivī cándija, sáhá jī ndá tiñu ñáhnú yáhá jā stéhēn jā íyó nī jíin jī: Jíin sívī nī de tavā jī ndá tāchī inī nchivī. De cáhān jī quéhén yuhú jéé.

¹⁸ De tú nī ntiin jī cōō, á nī jihī jī veneno, de mā sáhá daño jíin jī. De suni tee jī ndahá jī nchivī cúhū, de nduvāha, ncachī yā jíin ndá dē.

Jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví
(Lc. 24.50-53; Hch. 1.9-11)

¹⁹ Ñúcuán de tá nī ndihī nī ncāhān maá Jētohō ō jíin ndá dē, de nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de nī jēcundeē yā lado cuáhá Yāa Dios nūū cúñáhnú yā.

²⁰ De ndá máá dē nī nquee dē, nī nacani dē tūhun yā ndácá lado nāsa scácu yā nchivī. De maá Jētohō ō nī

nchindeé nī nchituu yā ndá
dē. De nī jēhe yā fuerza jā
sāhá dē ndá tiñu ñáhnú jā
stéhēn jā íyó ndāā tūhun yā
jā nácani ndá dē. De nī ncuu.
Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN LUCAS

¹ Cuahā tēe nī nducú ndéé dē nī ntavā vāha dē historia Jesús, ndācá tiñu jā ní nsāhá yā ní jinī ndācá ó.

² De nī ntee ndá dē ndá tūhun jā ní ncachī tūhun ndá nchivī nūū ō, jā ní jinī ji tiñu ñúcuán jondē tá nī nquijéhé, de nī nacani ji tūhun yā.

³ De sāán, suni nī nanducú vāha sá ndá tūhun yā jondē tá nī nquijéhé. De nī jani inī sá jā suni vāha jā tee cáji sá ndācá tūhun yáhá nūū ní, amigo Teófilo.

⁴ De súcuán de cunī ní jā íyó ndāā ndācá tūhun jā ní ncachī tūhun ndá ji nūū ní.

Jā ní ncachī ángel jā cacu Juan tēe scuénduté

⁵ Tiempo jā ní ncuu Herodes rey Judea, de nī iyo iin sūtū nchivī hebreo, nání dē Zacarías, de grupo Abías cúu dē. De ñasíhí dē nání ña Elisabet, de suni tatā maá sūtū Aarón cúu ña.

⁶ De ndúū dē chi nchivī ndāā cúu dē nūū Yāā Dios, de vāha ndāā squíncuu dē tiñu jā ndácu ley maá Jētohō ō Yāā Dios, jínī ndá nchivī.

⁷ De nduú nā sēhe dē íyó, chi ñahan númā cúu Elisabet, de ja ñáhnú ndúū dē.

⁸ De iin quivī de sátíñú Zacarías nūū tiñu jā cúu dē sūtū nūū Yāā Dios, chi nī nquenda quivī jā ndivī grupo dē.

⁹ De nī nsāhá ndá dē suerte tá cúu nūū íyó costumbre ndá sūtū. De nī nsāhá tocar Zacarías jā quivī dē inī cuarto ī templo Jētohō ō Yāā Dios, de teñuhūn dē incienso.

¹⁰ De hora jā cáyū incienso, de ndá nchivī cuahā íñi ji yātā templo, jícān táhvī ji.

¹¹ De nī nquenda iin ángel maá Jētohō ō nūū Zacarías, íñi yā lado cuahá altar nūū cáyū incienso.

¹² De nī ncunēhén inī Zacarías jā ní jinī dē nūū yā, de nī nchūhú ndasí dē.

¹³ De nī ncāhān ángel jíin dē: Zacarías, mā cúyūhú nú, chi mitan de sāhá Yāā Dios jā ní jícān táhvī nū. De ñasíhí nú Elisabet, scácu ña iin sēhe yíi, de scúnani nú ji Juan.

¹⁴ De cusii ndasí inī nū. De cuahā nchivī cusii inī jā cacu ji.

¹⁵ Chi cuñáhnú sēhe nú sāhá maá Yāā Dios. De mā cōhó ji vino ní ntexēén, de cunuú maá Espíritu Santo jíin ji jondē ncháha ca cacu ji.

¹⁶ De sāhá ji jā cuahā nchivī nación nū Israel ndicó inī ji nūū Jētohō ji Yāā Dios.

¹⁷ De xihna cā Juan quiiji, nacani tūhun Jētohō ō Jesús, sá de quiiji maá yā. De sāhá ji tá cúu nūū ní nsāhá Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, de cunevāha ji poder jā nacani ji tūhun, tá cúu nūū ní nevāha Elías. De sāhá ji jā ndācá yuvá ndumanī dē jíin sēhe dē. De suni sāhá ji jā nchivī ñihin inī cuetáhvī ji nūū Yāā Dios, nduu ji nchivī ndāā. Súcuán sāhá tūha ji nchivī tácu

candíja ji maá Jētohō ō Jesús tá quíji yā, ncachī ángel.

18 De Zacarías nī jīcā tūhún dē yā: ¿Nāsa cucáhnú inī sá tú jāndáā cúu? Chi tēe ñáhnú cúu sá, de suni ñáhnú ñasíhí sá, ncachī dē.

19 De nī ncāhān ángel jíin dē: Maá nī cúu Gabriel, de íyó nī nūū Yāā Dios, jétíñú yā nduhū. De nī ntetíñú yā nduhū vāji nī jā cāhān ni jíin nú, de nācani nī tūhun vāha yáhá nūū nū.

20 De sīquī jāá nduú ní ncándíja nú tūhun jā ní ncāhān ni, de cuñíhín nú, de mā cúu cā cāhān nū, chi jondē tá cacu sēhe nú jíin ña. De quee ndaā ndija tūhun jā cāhān ni yáhá tá quenda quívī, ncachī ángel.

21 De ndá nchivī íñí yātā templo, ndétu ji Zacarías, de jáni inī ji nā cuá cúu jā cúcuéé dē inī cuarto ī templo.

22 De tá nī nquee dē, de nduú cā ní ncúu cāhān dē jíin ji. De nī jīcūhun inī ji jā inī templo nī jinī nijīn dē iin jā ní stéhēn yā nūū dē. De maá seña-ni cā nī nsāhá dē nūū ji, chi nī ncuñíhín dē.

23 De tá nī jīnu quívī jā sátiñú dē inī templo, de cuānohōn dē vehe dē.

24 De nī ncuu jacū quívī, de ñasíhí dē Elisabet nī jīcūhun sēhe ña. De nī nquendōo ña vehe ña ūhūn yōō jāá nduú cā ní jēhēn ña. De jáni inī ña:

25 Súcuán nī nsāhá maá Jētohō ō jíin nī, de nī ncandēē yā tūhun jā cúcanoō ni nūū nchivī jāá nduú sēhe nī, jáni inī ña.

Jā ní ncachī ángel jā cacu Jesús

26 De nūū íñū yōō, de nī ntají Yāā Dios ángel Gabriel, nī jēhēn yā iin ñuū nání Nazaret, ndáñūū Galilea.

27 De nī jēhēn yā nūū iin ñahan lúli jā nání María. De ja nī ncundaā jā cueca iin tēe nání José ña, de tatā rey David cúu dē.

28 De nī nguívi ángel nūū ndēē ña, de nī ncāhān yā: Ncu tandiī, de nācā ndetū tāhvī nū. Chi maá Jētohō ō Yāā Dios íyó yā jíin nú, de nī nsāhá yā jā ndetū ndasí cā nū nūū ndá cā ñahan, ncachī yā.

29 De tá nī jinī ña nūū ángel, de nī ncunēhén inī ña jā súcuán cāhān yā, de nī jani inī ña nūcu cāhān yā súcuán jíin ña.

30 De nī ncāhān cā ángel jíin ña: Mā cúyūhú nú María, chi nī nsāhá Yāā Dios jā vāha ndóhó.

31 De jīcūhun sēhe nú de scácu nú iin sēhe yíi, de scúnani nú ji Jesús.

32 De cuñáhnú ji, de cunani ji Sēhe Yāā cúñáhnú ndasí. De maá Yāā ñúcuán jā cúu yā Jētohō ō sáhá yā jā cuu ji rey, tá cúu tatā ji David jā ní ncuu dē rey.

33 De ní cání tatúnī ji nūū nchivī nación nū Israel. De mā ndíhí cuitī jā tatúnī ji, ncachī ángel.

34 Ñúcuán de nī jīcā tūhún María yā: ¿Nāsa coo tiñu jā ní ncāhān ní? Chi ncháha ca coo yíi sá, ncachī ña.

35 De nī ncāhān ángel: Maá Espíritu Santo sáhá jā jīcūhun

sēhe nú, de poder maá Yāa cúñáhnú ndasí sáhá iin tiñu ñáhnú jíin nú. De jā ñúcuán maá sūchí īī jā cacu, quihi cuenta ji nūū Yāa Dios, de cunaní ji Sēhe Yāa Dios.

³⁶ De suni cáchī tūhun nī nūū nū jā táhán nú Elisabet, suni scácu ña iin sēhe yíí, vísō ja ñáhnú ña. De mitan iyó iñū yōō jāá nduú cā cáhān nchivī jā cúu ña ñahan nūmā.

³⁷ Chi ndihi-ni cuu sáhá Yāa Dios, de nduú ni iin iyó jā má cúū sáhá yā, ncachī ángel.

³⁸ Ñúcuán de nī ncāhān María: Cuu túsaá, de ná sáhá sá ndácá jā ndácu Jētohō ō Yāa Dios, de ná cóo jíin sá tá nī ncachī ní, ncachī ña. Sá de cuāhān-ni ángel.

Jā ní jēndēhé María Elisabet

³⁹ De nī ncuu jacū quivī, de ñamā cuāhān María, nī ncaa ña yucu cuāhān ña iin ñuū región Judea.

⁴⁰ De nī jīnū ña vehe Zacarías, de nī ncāhān jíitáhán ña jíin Elisabet.

⁴¹ De tá nī jini Elisabet jā cáhān María jíin ña, de sūchí ñúhún chījin ña nī ncandā jini. De nī ncunuú Espíritu Santo jíin ña.

⁴² De nī ncāhān jee ña: Nī nsáhá Yāa Dios jā ndetū cā cúu nú nūū ndá cā ñahan, jíin jā coo ndetū ndasí sēhe nú.

⁴³ ¿De nāsa cúu jā ní nquenda naná Jētohō ni nūū ni? Chi nduú ná cúu cuiti ni.

⁴⁴ Chi tá nī jini nī tūhun jā ní ncāhān nū jíin nī, de sūchí ñúhún chījin nī nī ncandā ji-ni jā cúsi inī ji.

⁴⁵ De nācā ndetū nū jā ní ncandíja nú, chi quee ndaá ndácá tūhun jā ní ncāhān Jētohō ō Yāa Dios jíin nú, ncachī Elisabet.

⁴⁶ Ñúcuán de nī ncāhān María:

Cáhān ni jā cúñáhnú ndasí maá Jētohō ō Yāa Dios,

⁴⁷ de cúsi inī ni jíin maá yā jā scácu yā nduhū.

⁴⁸ Chi nī nsáhá yā cuenta nduhū, vísō nduú cúñáhnú nī.

De ná squincuu nī jā ndácu yā.

De jondē mitan de ndá nchivī jā nacacu, cáhān ji jā ndetū ndasí nī.

⁴⁹ Chi Yāa tīin ndihi-ni poder, nī nsáhá yā tiñu ñáhnú jíin nī.

De Yāa īī Yāa ndoo cúu yā.

⁵⁰ De nūí cání cundáhví inī yā ndá nchivī jā ndíhví inī ji jā má stíví ji nūū yā.

⁵¹ Nī nsáhá yā tiñu ñáhnú jíin poder yā,

chi nī scúnu yā ndá nchivī sáhá vīxī maá,

⁵² de ndá nchivī cúñáhnú, nī ncandeē yā jā cúñáhnú ji.

De nchivī ndáhví, chi nī nsáhá ñáhnú yā ji,

⁵³ de nchivī jíihí sōco, nī jēhe yā jā caji vāha ji,

de nchivī cuicá, chi nī natajé yā ji sūcuán-ni.

⁵⁴ De nī nchindeé nī nchituu yā yóhó nchivī nación Israel, jā cúu ó mozo yā,

chi nduú náā inī yā jā cundáhví inī yā yóhó.

⁵⁵ Chi sūcuán nī nquee yuhú yā nūū ndácá tatā ō,

nū Abraham jíin ndācá tatā
dē jā coo ní cání.

Ncachī María.

⁵⁶ De nī ndeē ña jíin Elisabet
tá ūnī yōō. Sá de cuānohōn ña
vehe ña.

*Jā ní ncacu Juan tēe
scuénduté*

⁵⁷ De nī nquenda quīvī jā
scácu Elisabet sēhe ña, de nī
scácu ña iin sēhe yíí.

⁵⁸ De ndá nchivī ndeē ñatin
jíin ña jíin ndá táhán ña, nī jíní
jí jā ní ncundáhvī ndasí iní
Yāa Dios ña, de nī nquenda jí
nī ncāhān jí tūhun sīí jíin ña.

⁵⁹ Ñúcuán de nū ūnā quīvī
jā ní ncacu jí, de nī jēhēn
ndá nchivī nī nsāhá jí cir-
cuncidar sūchí ñíquín ñúcuán.
(De ñúcuán cúu iin tunī nū
yiqui cúñu ndá sūchí yíí he-
breo jā stéhēn jā cúu jí nchivī
Yāa Dios.) De scúnaní jí sūchí
ñúcuán sívī tatá jí Zacarías
nícu.

⁶⁰ De nī ncāhān naná jí:
Mā cúu, chí Juan cunaní jí,
ncachī ña.

⁶¹ De nī ncāhān ndá jí jíin
ña: ¿De nūcu? De nduú ní iin
táhán nú nání súcuán, ncachī
jí.

⁶² Ñúcuán de jíin seña nī jíicā
tūhún ndá jí tatá sūchí ñúcuán
nāsa cúní dē jā cunaní jí.

⁶³ De nī jíicān dē iin tutū,
de nī ntee dē: Juan cunaní
jí, cáchī. De ndācá nchivī nī
nsāhvi iní jí nī jíní jí.

⁶⁴ De nī nacahān-ni Zacarías
jā ní ncuñíhín dē, de nī
nquijéhé dē cáhān dē jā vāha
ndasí Yāa cúu Yāa Dios.

⁶⁵ De ndá nchivī ndeē ñatin
jíin dē, nī nsāhvi ndasí iní jí.
De ní yucu región Judea nī

jītē nuu ndá tūhun yáhá jā
súcuán nī ncuu.

⁶⁶ De nchivī jā ní jini tūhun,
nī nquijéhé jí nácani iní jí, de
jíicā tūhún táhán jí: ¿Nāsa coo
tá cuahnu sūchí yáhá? ncachī
jí. Chí maá Jētohō ō Yāa Dios
nī nsāhá yā jā vāha ndasí jí.

*Tūhun vit jā ní nacani
Zacarías*

⁶⁷ De tatá jí Zacarías nī
ncunuú Espíritu Santo jíin dē,
de nī nacani dē tūhun jā ní
stéhēn Yāa Dios nū dē:

⁶⁸ Nācā vāha ndasí Yāa cúu
Jētohō ō, suu Yāa Dios
maá ó nchivī Israel,
chí nī nquiji yā nū ō jā cúu
ó nchivī yā, de nī scácu
yā yóhó.

⁶⁹ De nī jani yā iin Yāa íyó
poder jā scácu yóhó,
de Yāa ñúcuán cacu nū
tatá maá mozo yā rey
David.

⁷⁰ Chí súcuán nī nquee yuhú
yā, de nī nacani ndá
tēe ndoo jā ní nacani
tūhun yā janahán.

⁷¹ De nī ncāhān ndá dē jā
scácu yā yóhó nū ndá
jā jíní ūhvī yóhó, jíin
nū ndá jā quítí iní
nū ō.

⁷² Chí nī ncundáhvī iní yā
ndācá tatā ō,
de nduú ní náa iní yā trátū íi
yā.

⁷³ Chí suu trátū ñúcuán nī
ncāhān téyíí yā jíin tatā
ō Abraham,

⁷⁴ suu jā scácu yā yóhó nū
ndá jā jíní ūhvī yóhó,
tácua sāhá ó tiñu cúní yā de
mā cúyuhú ó,

75 de coo ndāā coo ndoo ánō
ō jā cuetīñū yā yóhó
ndihi quīvī jā cutecū ō.

76 De ndóhó sūchí lúli, cuu nú
tēe nacani tūhun Yāā
cūñáhnú ndasí.

Chi cosō núú nú ichi núú maá
Jētohō ō Jesús, tácuā
sāhá tūha nú nchivī, sá
de quiji yā.

77 De cachī tūhun nú núú
nchivī maá yā jā scácu
yā ji,

jín jā cune cáhnú inī yā núú
cuāchi ji.

78 Chi Yāā Dios maá ó, vāha
inī yā de cúndáhvī inī
yā yóhó.

Jā ñúcuán tají yā maá Yāā jā
stúu inī ánō ō, quiji yā
jondē andiví,

79 tácuā jīcūhun inī ndá yóhó jā
ndéē ō modo núú neē
núú ja ñatin cuū ō.

De chuhun yā yóhó ichi núú
coo ndéē coo siī inī ō.

Ncachī Zacarías.

80 De sūchí lúli ñúcuán nī
jahnu ji de nī jija ji jín tūhun
yā. De nī iyo ji núú ñuhun
tíhá jondē quīvī jā ní nquenda
nijin ji núú nchivī Israel.

2

Jā ní ncacu Jesús

(Mt. 1.18-25)

1 De nī ncuu jacū quīvī, de
Augusto, tēe cúu rey, nī ndacu
dē tiñū jā coo censo jā nūcōsō
síví ndivīi nchivī ní cáhnú
núú tátúnī dē.

2 Yáhá cúu censo jā xíhna
ñúhún jā ní nsāhá ndá dē tá
nī ncuu Cirenio gobernador
nación Siria.

3 De ndivīi nchivī cuānohōn
ji tá ñuū tá ñuū ji jā nacuāha ji
síví ji.

4 De saá-ni José nī nquee dē
ñuū Nazaret ndáñuū Galilea.
De cuānohōn dē región Judea,
de nī jínū dē ñuū Belén, jā cúu
ñuū núú ní ncacu rey David
janahán. Chi tatā David cúu
dē.

5 De nī jēhēn dē tácuā
nacuāha dē síví dē jín María,
chi ja ñatin cundeē dē jín ña.
De ñúhún sēhe ña nī nsāhá
Espíritu Santo.

6 De juni iyó ndúū dē
ñúcuán de nī nquenda quīvī
jā cacu sēhe ña.

7 De nī scácu ña sēhe
yíi xíhna ñúhún ña, de nī
nchusúcún ña ji sahna vítá,
de nī jaquín ña ji inī iin tündōó
núú yájī quití, chi nduú cá
núne mesón cundeē ndá ña.

*Jā ní nquenda ndá ángel
núú ndá pastor*

8 De ñatin ñuū Belén iyó ndá
tēe cúu pastor, de níi niñū jito
ndá dē tīcāchí dē jondē yucu.

9 De iin sanaā-ni de nī
nquenda iin ángel maá Jētohō
ō núú dē, de nduva maá
Jētohō ō nī jēndütē níi núú iyó
dē. De nī nchūhú ndasí ndá
dē.

10 De nī ncāhān ángel
ñúcuán jín dē: Mā cúyūhú
ndá nú, chi vāji nī jā cachī
tūhun nī iin tūhun vāha núú
nū, de sāhá jā cusíi ndasí inī
ndācā nchivī:

11 Chi mitan de inī ñuū
David nī ncacu iin Yāā jā
scácu ndá ndóhó, de maá
Jētohō ō Cristo cúu yā.

12 De yáhá cúu seña jā
nanihīn nū sūchí ñíquín
ñúcuán, chi ñúsúcún ji sahna
vítá, de cáá ji inī iin tündōó
núú yájī quití, ncachī ángel.

13 De sanaā-ni de nī nquenda cuāhā cā ángel andiví, íní ndá yā jíin ángel ñúcuán, de cáhān ndá yā jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios. De suni cáhān yā:

14 Vií ndasí cúñáhnú maá Yāa Dios jā ndéē nūū sūcún.

De ná ndúvāha inī ndá nchiví ñayiví sáhá yā jā cúsiī inī yā jíin ji.

Ncachī ndá ángel.

15 Ñúcuán de cuānohōn ndá ángel andiví. De ndá tēe cúu pastor nī ncāhān dē jíin táhān dē: Ná cóhōn ñūū Belén, de cunī ō nā cuá cúu jā ní ncuu jā ní ncachī tūhun Jētohō ō nūū ō, ncachī ndá dē.

16 De ñamā cuāhān ndá dē, de nī nanihīn dē María jíin José jíin sūchí ñíquín, cáa ji inī tūndōo nūū yájī quiti.

17 De tá nī jinī ndá dē nūū ji, de nī nacani dē tūhun jā ní ncachī ángel nūū dē síquī sūchí ñíquín.

18 De nī nsāhvi inī ndá nchiví nī jini ji tūhun jā cáhān ndá tēe cúu pastor.

19 De María nī nchuhun inī ña ndācá tūhun yáhá, de nácani inī ña síquī.

20 De cuānohōn ndá pastor, de cáhān ndá dē jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios síquī ndācá jā ní jini dē jíin jā ní jinī dē, chí nī nquee ndāa ndá tūhun jā ní ncachī ángel nūū dē.

Jā ní stéhēn dē ji nūū Yāa Dios inī templo

21 De nī ncuu ūnā quiví jā ní ncacu yā, de nī nsāhá ndá dē circuncidar sūchí ñíquín ñúcuán. De nī scúnani dē ji Jesús, chí sívī ñúcuán nī

ncachī ángel nūū María jondē ncháha ca jícūhun ji.

22 De nī jíinu quiví jā ní squíncuu ndá ña costumbre jā ndúndoo ndá ña nūū Yāa Dios, tá cúu nūū cáhān ley jā ní jēhe yā nūū Moisés. De nī jēhēn ndúū dē jíin ji Jerusalén tácuá stéhēn dē ji nūū Jētohō ō Yāa Dios.

23 Súcuán nī nsāhá ndúū dē, chí yósō nūū tutū ley yā: Ndācá sūchí yíí jā cácu xihna ñúhún, quihí cuenta ji nūū Jētohō ō Yāa Dios, cáchī tutū.

24 De suni cuāsōcō dē tá cúu nūū cáhān ley maá Jētohō ō: Sōcō ndá nú ūū livi á ūū paloma, cáchī tutū.

25 De nī iyo iin tēe nání Simeón, ndéē dē Jerusalén tiempo ñúcuán. De tēe ndāa tēe chíñúhún vāha nūū Yāa Dios cúu dē. De ñúhún inī dē jā quenda maá Yāa jā scácu ndá nchiví nación dē Israel. De maá Espiritu Santo iyó yā jíin dē,

26 de ja nī ncachī tūhun yā nūū dē jā má cúu cuitī dē chí jondē cunī dē nūū Cristo jā tetiñú maá Jētohō ō Yāa Dios.

27 De nī stéhēn yā nūū dē jā quihīn dē templo quiví ñúcuán. De saá-ni tatá jíin naná sūchí ñíquín Jesús, nī nquiví dē templo jíin ji jā sáhá dē ji tá cúu nūū cáhān ley Moisés.

28 De Simeón nī numi ndeē dē ji, de nī ncāhān dē jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa Dios, de ncachī dē:

29 Tátā Yāa Dios, mitan de cuu cuāha ní tūhun jā cuū sá da, chí ja nī ncusiī inī sá,

chi ja nī squíncuu ní tūhun jā
ní nquee yuhú ní nūū
sá jā cúu sá mozo ní.

30 Chi nī jinī jínúū sá nūū Yāā
jā scácu ndá sáán.

31 De nī jani ní yā jā scácu yā
ndá nchivī ñayiví.

32 De maá yā sáhá jā cutūu
inī ánō nchivī ndācá
nación,

tácuā jīcūhun inī ji nāsa Yāā
cúu ní.

De sáhá yā jā cuáhánú nchivī
maá ní Israel.

Ncachī Simeón.

33 De José jíin naná ji nī
nsáhvi inī ndúū dē nī jini dē
tūhun yā jā ní ncāhān Simeón.

34 De nī jīcān táhvī Simeón
jēhē ndá dē, de nī ncāhān dē
jíin naná ji María: Sūchí yáhá
vāji ji tácuā candíja cuāhā
nchivī nación maá ó Israel,
de cācu ji. De sava ji chi mā
cándíja ji, de tātū táhvī ji.
Chi sūchí yáhá cúu ji Yāā jā
ní ntetíñū Yāā Dios, de vísō
súcuán de squéne yichī cuāhā
nchivī ji.

35 De súcuán de tūu nijīn
nāsa jáni inī ndá nchivī. De
maá nú chi tahúhvī ndasí inī
nū jā cunī nū jā ndoho ji,
ncachī Simeón.

36 De suni íyó iin ñahan
nācani tūhun Yāā Dios, nání
ña Ana. De sēhe Fanuel, tatā
Aser cúu ña. De ja ñáhnú
ndasí ña. De jondē tá lulí ña
de nī ndeē ña jíin yíi ña ūjā
cuīyā.

37 Sá de nī nquendōo
ndáhvī ña, de ja íyó ña cūmī
xico cūmī cuīyā. De nduú
quée ña inī templo, chi nduú
ñuú sáhá ña ndācá jā cunī

Jētohō ō Yāā Dios, de nditē inī
ña de jīcān táhvī ña.

38 De suni maá hora ñúcuán
nī nquenda ña nūū inī ndá dē,
de nī nacuetáhvī ña nūū Yāā
Dios. De nī ncachī ña tūhun
sūchí ñíquín ñúcuán nūū ndá
nchivī Jerusalén jā ñúhún inī
ji jā quenda maá Yāā jā scácu
ji.

*Jā cuānohōn ndá dē ñuū
Nazaret*

39 De nī ncuu nī squíncuu
ndúū dē ndācá tiñu jā cáhān
ley maá Jētohō ō Yāā Dios, de
cuānohōn dē ñuū dē Nazaret
región Galilea.

40 De sūchí lulí ñúcuán nī
jahnu ji, de nī jija ji, de nī
ncundíchí ji. De nī nsáhá Yāā
Dios jā váha ndasí ji.

*Jā ní īyo sūchí lulí Jesús inī
templo*

41 De ndācá cuīyā jéhēn tatá
ji naná ji Jerusalén, jā cúu
vico pascua nchivī hebreo.

42 De tá nī ncuu ūxī ūū
cuīyā ji, de cuāhān tucu ndá
dē Jerusalén, tá cúu nūū jéhēn
dē vico ñúcuán.

43 De tá nī nchāha vico,
de cuānohōn ndúū dē. De
sūchí lulí Jesús nī nquendōo ji
Jerusalén, de nduú ní jíin José
jíin naná ji.

44 De jáni inī ndúū dē
jā cuāhān ji māhñú nchivī
ñúhún ichi. De nī jica dē iin
quīvī, sá de nī nanducú dē
ji māhñú ndá táhān dē jíin
nchivī jíin táhān dē jíin.

45 De nduú ní nánihīn dē ji.
Ñúcuán de nī ndicó cóo ndúū
dē Jerusalén, cuānanducú dē
ji.

46 De nūū únī quivī de nī nanihīn dē ji inī templo, ndéē ji māhñú ndá tēe stéhēn ley janahán, de níni ji jā cáhān ndá dē, de jícā tūhún ji dē sīquī tūhun ñúcuán.

47 De ndá nchivī jā níni tūhun cáhān ji, sáhvi inī ji jā vāha cájí xīnī ji de vāha scócóo ji tūhun.

48 De tá nī jinī naná ji tatá ji nūū ji, de nī nsáhvi inī ndúū dē. De nī ncāhān naná ji: Séhē, ¿nūcu nī nsáhá nú nduhū súcuán? Chi ndúū ní jín tatá nú, nácani ndasí inī ní nánducú nī ndóhó, ncachī ña.

49 Nūcuán de nī ncāhān ji: ¿Nūcu nánducú ní sáán? Chi cánuú jā cucuu sá jín tiñu Tatá sá Yāa Dios, ncachī ji.

50 De nduú ní jícūhun inī ndúū ña tūhun cáhān ji jín ña.

51 Sá de cuānohōn ji jín ndúū dē ñuū Nazaret, de nī jetáhvi ji nūū dē. De naná ji ní nchuvāha ña ndācá jā ní ncuu yáhá inī ánō ña.

52 De Jesús nī jahnu cā ji de nī ncundíchí cā ji. De cúsi inī Yāa Dios jín ji, de saá-ni ndācá nchivī.

3

Tūhun Juan tēe scuénduté
(Mt. 3.1-12; Mr. 1.1-8;
Jn. 1.19-28)

1 De nī ncuu xāhōn cuīyā jā tátúnī Tiberio níí nación. De Poncio Pilato cúu dē gobernador Judea, de Herodes cúu gobernador Galilea, de ñanī dē Felipe cúu gobernador Iturea jín Traconite, de Lisantias cúu gobernador Abilinia.

2 De sūtū cúñáhnú cā cúu Anás jín Caifás. De nī ncāhān Yāa Dios jín Juan sēhe Zacarías, jā íyó dē ñuhun tíhá.

3 De nī jica nuu dē ndācá ñuū jā íyó ñatin yūte Jordán. De cáhān dē jín nchivī jā ná nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji de cuenduté ji, tácu cune cáhnú inī Yāa Dios nūū cuāchi ji.

4 De súcuán nī nquee ndāa tūhun Juan jā yósō nūū tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán:

Coo iin tēe jā cana jee jondē nūū ñuhun tíhá;
Sáhá tūha ndá nú maá nú, chi quenda maá Jētohō ō,
de sáhá ndá nú tiñu ndāa, chi vāji yā.

5 De ndācá xehvā ná ndúndaā, de ndācá yucu jín lómō ná ndúu nduhā,
de ná ndúndoó ichi tiácuá,
de ichi ndáyí ná ndúu inuú.

De suu cúu jā ndundaā ánō nchivī nūū yā.

6 De ndihi ji cunī ji jā scácu Yāa Dios ji.

Súcuán cáhān Juan, cáchī tutū.

7 De nī nquenda cuāhā nchivī nūū dē jā scuénduté dē ji. De nī ncāhān dē nūū ji: Va sēhe cōo cúu ndá nú, chi xēen nū tá cúu cōo. ¿A jáni inī ndá nú jā cuu cunu nú cācu nú nūū castigo xēen jā quiiji?

8 Túsaá de sáhá ndá nú tiñu váha, de súcuán stéhēn nū jā ní nacani ndija inī nū jā sndóo nú cuāchi nú. De mā cāní inī ndá nú cáhān nū jā cuu cācu nú sīquī jā cúu nú tatā Abraham. Chi cáhān ní

jíin ndá nú jā cuu sáhá Yāa Dios jā ndācá yūū yáhá nduu sēhe Abraham jā candíja vāha, de tú cúnī yā.

⁹ De cúu ndá nú tá cúu tūndihá jāá nduú jéhe jāvíxī vāha. De mitan de ja íyó tūha Yāa Dios jā cuāha yā castigo xēēn, tá cúu nūū íyó tūha iin cāa jā quehndē jondē yoho ñutun. Túsaá de sáhá yā jíin ndá nú tá cúu nūū sáhá yā jíin ndācá ñutun jāá nduú jéhe jāvíxī vāha, jā tēhndē de cāyū nūū ñúhūn, ncachī Juan.

¹⁰ De ndá nchivī nī jīcā tūhún ji dē: ¿De nāsa sáhá ndá sá túsaá? ncachī ji.

¹¹ De nī ncāhān dē: Ndá ndóhó jā névāha ūū sahma, de cuāha nú iin nūū nchivī jāá nduú ná névāha. De ndá ndóhó jā íyó jā yájī, suni súcuán sáhá nú, ncachī dē jíin ji.

¹² De suni jacū tēe stútú xūhún renta nī nquenda dē jā cuenduté dē. De nī jīcā tūhún ndá dē Juan: Maestro, ¿de ndá sāán, nāsa sáhá sá?

¹³ De nī ncāhān Juan jíin ndá dē: Mā scāa nú cācān nū xūhún, chí tá-ni jā ní ndacu nūū nū, ncachī dē.

¹⁴ De suni nī jīcā tūhún jacū soldado: ¿De ndá sāán, nāsa sáhá sá? ncachī dē. De nī ncāhān Juan jíin dē: Mā cāndeē nū ndatíñú nī iin nchivī jíin tūhun siúhú nī jíin tūhun stáyáhvi, de mā ndíyo inī nū jā caa yáhvi nú, ncachī dē.

¹⁵ De ndācá nchivī ndétu ji jā quiiji Cristo, Yāa jā tetíñú Yāa Dios, de jáni inī ji jā sanaā de suu cúu Juan.

¹⁶ De nī ncāhān Juan jíin ndá ji: Nduhū chí jíin ndute scuénduté nī ndá ndóhó. De vāji iin Yāa jā modo jā scuénduté yā ndá nú cúu jā cuāha yā Espíritu Santo cundeē inī ánō nū, de poder yā cúu tá cúu ñuhūn. De cuñáhnú ndasí cā yā nsūú nduhū, chí nduú cúñáhnú cuitī nī nūū yā, nī jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúlī cā jā nandajī nī correa nījān yā.

¹⁷ De sáhá yā tá sáhá tēe stéchéi trigo, chí sáhá síin yā nchivī vāha jíin nchivī nēhén, tá cúu nūū cúndoo trigo jā quée síin paja. De nastútú yā trigo yā ndīvi inī yacā yā. Sochi paja chí teñuhūn yā nūū ñúhūn jā má ndáhvā cuitī, ncachī Juan.

¹⁸ De jíin ndá tūhun yáhá jíin cuāhā cā tūhun nī sndíhvī inī dē nchivī, de nī nacani dē tūhun vāha Yāa Dios nūū ndá ji.

¹⁹ De suni nī ncāhān dē nūū Herodes, tēe cúu gobernador, chí tēe ñúcuán nī nacueca dē Herodías, ñasíhí ñanī dē Felipe. De cuāhā cā tiñu nēhén súcuán nī nsáhá Herodes.

²⁰ De sa víhī cā nī nsáhá nēhén dē, chí nī nchihī dē Juan vecāa.

*Jā ní jenduté Jesús
(Mt. 3.13-17; Mr. 1.9-11)*

²¹ De jondē ncháha ca quīvi Juan vecāa, tá nī Iyo dē jā ní scuénduté dē ndá nchivī, de suni nī scuénduté dē Jesús. De jīcān táhvī yā, de nī nune-ni nūū ndéē Yāa Dios andiví.

²² De nī ncuun Espíritu Santo nī jīnū xīnī yā, de cáá tá cáá iin paloma. De ichi andiví

nī ncāhān iin tūhun: Maá nú cúu Sēhe nī jā mānī ndasí nī jíin, de cúsiī ndasí inī ni jíin nú, ncachī.

Lista nāsa nquiji tatā Jesu-cristo

(Mt. 1.1-17)

²³ De tá nī nquijéhé Jesús stéhēn yā tūhun, de íyó yā tá ōcō ūxī cuīyā. De jáni inī nchivī jā sēhe José cúu yā. De José nī ncuu sēhe Elí,

²⁴ de Elí nī ncuu sēhe Matat, de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Jana, de Jana nī ncuu sēhe José,

²⁵ de José nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Amós, de Amós nī ncuu sēhe Nahum, de Nahum nī ncuu sēhe Esli, de Esli nī ncuu sēhe Nagai,

²⁶ de Nagai nī ncuu sēhe Maat, de Maat nī ncuu sēhe Matatías, de Matatías nī ncuu sēhe Semei, de Semei nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Judá,

²⁷ de Judá nī ncuu sēhe Joana, de Joana nī ncuu sēhe Resa, de Resa nī ncuu sēhe Zorobabel, de Zorobabel nī ncuu sēhe Salatiel, de Salatiel nī ncuu sēhe Neri,

²⁸ de Neri nī ncuu sēhe Melqui, de Melqui nī ncuu sēhe Adi, de Adi nī ncuu sēhe Cosam, de Cosam nī ncuu sēhe Elmodam, de Elmodam nī ncuu sēhe Er,

²⁹ de Er nī ncuu sēhe Josué, de Josué nī ncuu sēhe Eliezer, de Eliezer nī ncuu sēhe Jorim, de Jorim nī ncuu sēhe Matat,

³⁰ de Matat nī ncuu sēhe Leví, de Leví nī ncuu sēhe

Simeón, de Simeón nī ncuu sēhe Judá, de Judá nī ncuu sēhe José, de José nī ncuu sēhe Jonán, de Jonán nī ncuu sēhe Eliaquim,

³¹ de Eliaquim nī ncuu sēhe Melea, de Melea nī ncuu sēhe Mainán, de Mainán nī ncuu sēhe Matata, de Matata nī ncuu sēhe Natán,

³² de Natán nī ncuu sēhe David, de David nī ncuu sēhe Isaí, de Isaí nī ncuu sēhe Obed, de Obed nī ncuu sēhe Booz, de Booz nī ncuu sēhe Salmón, de Salmón nī ncuu sēhe Naasón,

³³ de Naasón nī ncuu sēhe Aminadab, de Aminadab nī ncuu sēhe Aram, de Aram nī ncuu sēhe Esrom, de Esrom nī ncuu sēhe Fares, de Fares nī ncuu sēhe Judá,

³⁴ de Judá nī ncuu sēhe Jacob, de Jacob nī ncuu sēhe Isaac, de Isaac nī ncuu sēhe Abraham, de Abraham nī ncuu sēhe Taré, de Taré nī ncuu sēhe Nacor,

³⁵ de Nacor nī ncuu sēhe Serug, de Serug nī ncuu sēhe Ragau, de Ragau nī ncuu sēhe Peleg, de Peleg nī ncuu sēhe Heber, de Heber nī ncuu sēhe Sala,

³⁶ de Sala nī ncuu sēhe Cainán, de Cainán nī ncuu sēhe Arfaxad, de Arfaxad nī ncuu sēhe Sem, de Sem nī ncuu sēhe Noé, de Noé nī ncuu sēhe Lamec,

³⁷ de Lamec nī ncuu sēhe Matusalén, de Matusalén nī ncuu sēhe Enoc, de Enoc nī ncuu sēhe Jared, de Jared nī ncuu sēhe Mahalaleel, de Mahalaleel nī ncuu sēhe Cainán,

³⁸ de Cainán nī ncuu sēhe Enós, de Enós nī ncuu sēhe

Set, de Set nī ncuu sēhe Adán, de Adán nī ncuu sēhe Yāā Dios, chi nī nsáhá yā dē.

4

*Jā ní jito túnī tächī Jesús
(Mt. 4.1-11; Mr. 1.12-13)*

¹ De Jesús nī ncuuú Espíritu Santo inī yā, de nī nquee yā yūte Jordán cuāhān yā. De nī jīnū yā jondē nūū ñuhun tihá nī nsáhá Espíritu Santo.

² De nī iyo yā ñúcuán ūū xico quīvī, de nī jito túnī tächī cúñáhnú yā, chi cúnī jā sáhá yā cuāchi. De ndá quīvī ñúcuán nduú ní nchájī cuitī yā, de tá nī nchāha quīvī ñúcuán, de nī nquiji sōco nūū yā.

³ Ñúcuán de nī ncāhān tächī cúñáhnú jín yā: Tú maá nú cúu Sēhe Yāā Dios, de cāhān nū jā ndá yūū yáhá ná ndúu stāā caji nū, ncachī.

⁴ De nī ncāhān Jesús jín: Nduú chi yósō nūū tutū ī: Nsūú mátúhún-ni stāā cúu jā técū nchivī, chi suni jín ndācá tūhun jā cāhān Yāā Dios, ncachī yā.

⁵ Ñúcuán de cuāhān tächī cúñáhnú jín yā jondē xīnī iin yucu súcún, de iin núnúú-ni nī stéhēn nūū yā ndācá nación ní cáhnú ñayiví.

⁶ De nī ncāhān jín yā: Nūū maá nú cuāha nī jā cuñáhnú nú nūū ndiviī nación yáhá, chi viī ndasí cáá. Chi maá nī tīn ndihi, de cuu cuāha nī nūū ní-ni iin cúnī ni.

⁷ Túsaá de tú cuiñi jítí nú chiñúhún nú nduhū, de cuāha ndihi nī nūū nū, ncachī tächī.

⁸ De nī ncāhān Jesús jín: Satanás, cujiyo cuáhán, chi yósō nūū tutū jā chiñúhún nchivī maá Jētohō ji Yāā Dios, de nūū mátúhún-ni yā satíñú ji, ncachī yā.

⁹ Ñúcuán de cuāhān tächī cúñáhnú jín yā jondē Jerusalén. De nī jani yā xīnī torre templo. De nī ncāhān jín yā: De tú Sēhe Yāā Dios cúu nú, de squíncava nú maá nú jondē nūū ñuhún, chi scácu yā ndóhó.

¹⁰ Chi yósō nūū tutū: Tetíñú yā ndá ángel yā jā coto ndóhó.

¹¹ De canee ndá yā ndóhó, tácu mā scáchihi nú jēhē nū nūū yūū.

Cáchī tutū. Ncachī tächī.

¹² De nī ncāhān Jesús: Nduú chi suni yósō nūū tutū jā má cōtó túnī nchivī Jētohō ji Yāā Dios, á scácu yā ji á nduú, ncachī yā.

¹³ De nduú cā ní níhīn tächī cúñáhnú modo jā coto túnī ji Jesús quīvī ñúcuán, de nī ncujiyo cuāhān jacū tiempo.

*Jā ní nquijéhe Jesús nácani yā tūhun región Galilea
(Mt. 4.12-17; Mr. 1.14-15)*

¹⁴ De nī ncuuú fuerza Espíritu Santo inī Jesús, de cuānohōn yā Galilea. De ní región ñatin ñúcuán nī jītē nuu tūhun yā.

¹⁵ De nī stéhēn yā tūhun inī ndá vehe ī sinagoga, de ndihi nchivī nī jetúhún ji yā.

*Jā cuānohōn yā ñuū Nazaret
(Mt. 13.53-58; Mr. 6.1-6)*

¹⁶ De nī nenda yā ñuū Nazaret nūū ní jahnu yā. De

quīvī nātātú nī nquīvi yā inī vehe ī sinagoga, tá-ni sáhá yā. De nī nacuiñī yā jā cahvi yā tutū ī.

17 De nī jēhe ndá dē tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. De nī nacune yā tutū, de nī nanihīn yā nūū yósō iin tūhun, nī nc-ahvi yā:

18 Espíritu maá Jētohō ō Yāā Dios íyó yā jín nī,

chi nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun vāha nūū ndá nchivī ndāhvī.

De nī ntají yā nduhū vāji nī jín tūhun jā nduvāha inī nchivī cúcuécá inī.

De cachī tūhun nī nūū nchivī jā yíhī ndahá tächī jā coo libre ji.

De sáhá nī jā ndunijīn inī ánō nchivī jāá nduú jícūhun inī,

de scácu nī nchivī jā ndóho ji sáhá táhán ji.

19 De nacani nī tūhun jā ní nquenda tiempo jā sáhá Jētohō ō Yāā Dios jā váha nchivī.

Cáchī tutū jā ní ncahvi yā.

20 De nī nacasī yā tutū, de nī nacuāha yā nūū tēe sátíñū inī sinagoga, de nī nūcundeē yā jā stéhēn yā tūhun nūū nchivī íyó inī sinagoga. De ndihi ji ndéhé vāha ji nūū yā.

21 De nī nquijéhé yā cáhān yā jín ndá ji: Mitán de nī nquee ndaā tūhun cáhān tutū ī yáhá, nī jini ndá nú, ncachī yā.

22 De ndiviī ji nī jetúhún ji yā, de sáhvi inī ndá ji níni ji ndácá tūhun viī jā cáhān yā.

De nī jīcā tūhún táhán ji: ¿A nsūú sēhe José cúu tēe yáhá?

23 De nī ncāhān yā jín ndá ji: Jínī vāha nī jā jáni inī ndá nú de suni cáhān nū tūhun yátá yáhá jín nī: Tēe tátán, sáhá tátán nú maá nú túsaá. De tūhun yáhá cáchī jā tá cúu nūū ní nasáhá vāha nī cuāhā nchivī cúhū inī ñuū Capernaum nī nīhīn nū tūhun, suni sūcuán cúni nū jā sáhá nī ñuū ō yáhá, tácuca candíja ndá nú jáni inī nū, ncachī yā jín ji.

24 De nī ncāhān cā yā: Ndāā cáhān ni jín ndá nú, ni iin ndá tēe nācani tūhun Yāā Dios, chi nduú jétáhvī nchivī ñuū maá dē nūū dē.

25 De suni ndāā cáhān ni jín ndá nú jā ní íyo cuāhā ñahan jā ní nquendōo ndáhvī inī nación maá ó Israel, tiempo jā ní íyo Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios. De tiempo ñúcuán nduú ní ncúun cuitī sāvī ūnī cuīyā yósāva, de nī íyo iin tāmā xēēn níí cáhnú nación.

26 De nduú ní ntají Yāā Dios Elías quīhīn dē nūū ni iin ñahan viuda nación maá ó Israel, chi sa nūū iin ñahan viuda jā ndéē ñuū Sarepta ndáñúú Sidón, nī jēhēn dē nī jito dē jā ní nchaji ña.

27 De inī nación maá ó Israel suni nī íyo cuāhā tēe nī ndoho cuēhē stéhyū, tiempo jā ní íyo Eliseo, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios. De ni iin tēe ñúcuán nduú ní ncándíja dē jā nduvāha dē sáhá Eliseo, chi sa Naamán, tēe nación Siria, nī nduvāha, ncachī yā.

28 Ñúcuán de ndá nchivī ndéē inī sinagoga, nī nquiti

ndasí inī ji jā ní jini ji tūhun cáhān yā.

²⁹ De nī nacuiñi ndá ji, de nī ntavā ji yā yātā ñúū, de cuāhān ji jín yā xīnī yūcú nūū íyó ñuū ji, chi cúnī ji jā chin-dahá ji yā nincava yā cava ñúcuán.

³⁰ Sochi nduú ní ncúu sáhá ji, chi nī nchāha yā-ni mähñú ji cuāhān yā.

Jā ní ntavā yā tāchī inī iin tēe
(Mr. 1.21-28)

³¹ Ñúcuán de cuāhān Jesús ñuū Capernaum región Galilea. De quīvī nátātú nī stéhēn yā tūhun nūū ndá nchivī.

³² De nī nsāhvi inī ji nī jini ji tūhun stéhēn yā. Chi stéhēn vāha yā nūū ji, chi maá yā ndíso tíñú sīquī ndihi.

³³ De inī vehe sinagoga íyó iin tēe jā ñúhún tāchī inī dē, de nī ncana cóhó dē:

³⁴ Cuiyo ní. ¿Nūcu vāji ní nūū ndá sá, Jesús tēe ñuū Nazaret? ¿A vāji ní jā snāā ní ndá sá, á naá cúu? Ja jínī sá ní iin cúu ní, chi Sēhe ī Yāā Dios cúu ní, ncachī dē.

³⁵ De Jesús nī ncāhān xēēn yā nūū tāchī: Casī yuhú nú de quee nú inī tēe yáhá, ncachī yā. De nī jicó cáva-ni tēe ñúcuán nūū ndá nchivī, nī nsáhá tāchī. De nī nquee-ni inī dē cuāhān, de nduú nā cuá ní nsáhá cā jín dē.

³⁶ De ndihi nchivī nī nchūhú ji, de nī ncāhān ji jín táhán ji: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncuu súcuán? Chi cúñáhnú tēe yáhá jā ndácu nīhin dē nūū ndá tāchī, de quēe-ni cuāhān, ncachī ji.

³⁷ De tūhun yā nī jītē nuu níí cáhnú región ñúcuán.

Jā ní nasāhá vāha yā naná chíso Simón Pedro
(Mt. 8.14-15; Mr. 1.29-31)

³⁸ Ñúcuán de nī nquee Jesús inī vehe ī sinagoga, de cuāhān yā nī nquenda yā vehe Simón. De naná chíso Simón yíhí ndasí quīji ña. De nī ncāhān ndāhvī ndá dē jín yā jēhē ña.

³⁹ De nī jaquīn nūū yā nūū ña, de nī ncāhān yā jā ná ndíco quīji. De nī nquee-ni quīji ña, de nī nacōo ña-ni, de nī nsáhá ña jā ní nchajī yā jín ndá dē.

Jā ní nasāhá vāha yā cuāhā nchivī
(Mt. 8.16-17; Mr. 1.32-34)

⁴⁰ De tá nī nquēe ncandī, de ndá nchivī jā íyó táhán ji jā cúhū ndācá nūū cuēhē, nī nquisiáha ndá ji nūū yā. De nī ntee yā ndahá yā iin iin ji, de súcuán nī nasāhá vāha yā ji.

⁴¹ De suni cuāhā nchivī nī nquee tāchī inī ji, de cána cóhó ndá tāchī: Maá ní cúu Sēhe Yāā Dios, cáchī. De nī ncāhān xēēn yā nūū ji, de nduú ní jéhe yā tūhun cāhān cā ji súcuán, chi ja jínī ndá ji jā maá yā cúu Cristo, Yāā jā ní ntajī Yāā Dios.

Jā ní nacani yā tūhun región Galilea
(Mr. 1.35-39)

⁴² De tá nī ntūu, de nī nquee yā cuāhān sīn yā yātā ñúū nūū nduú nchivī. De ndá nchivī nánducú ji yā, de nī nquenda ji nūū íyó yā. De jécani ji yā tácuā mā cújiyo yā nūū ji.

⁴³ De nī ncāhān yā jín ji: Suni cánuú jā nacani nī tūhun

vāha nūū ndá cā ñuū sīquī nāsa tátúnī Yāā Dios, chi suu cúu jā ní ntají yā nduhū vāji nī, ncachī yā.

⁴⁴ De nī jica nuu yā ní región Galilea, nī nacani yā tūhun inī ndá vehe ī sina-goga.

5

Jā ní nīhīn ndá dē cuāhā tiacá nī nsāhā yā

(Mt. 4.18-22; Mr. 1.16-20)

¹ De iin quīvī de íní Jesús yuhú mar Genesaret. De nī nquenda cuāhā nchivī, nī nchitú nīhin jī nūū yā, chi cúnī jī cunini jī tūhun Yāā Dios.

² De nī jinī yā jā íní ūū barco ñatin yuhú mar. De ndá tēe tíin tiacá, ja nī nquee dē inī barco, náquete dē ñunu dē.

³ De nī nguīvi yā inī iin barco jā cúu barco Simón. De nī ncāhān yā jíin dē jā ná scāca yátá dē quīhīn jacū cā ichi inī ndute. De nī jēcundeē yā, de jondē inī barco nī stéhēn yā tūhun nūū nchivī cuāhā jā íyó jī yuhú ndúté.

⁴ De tá nī jīnu nī stéhēn yā, de nī ncāhān yā jíin Simón: Scāca barco nū ná cōhōn nūū cūnú ndute, de squée ndá nú ñunu nú, de tiin nú tiacá, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān Simón: Mae-stro, níí ñiñū nī squée ndá sá ñunu jā tiin sá tī, de nduú ní nīhīn cuitī sá nī iin tī. De jā cáchī maá ní, de ná squée tucu sá ñunu, ncachī dē.

⁶ De nī squée ndá dē, de nī nguīvi cuāhā ndasí tiacá, chi jondē ndúcú tēhdē ñunu dē.

⁷ De nī nsāhā ndahá ndá dē nūū ndá cā táhān dē jā ñūhún inī incā barco, jā ná quíji chindeé táhān jíin dē. De nī nquenda ndá dē, de nī nchuhun chitú ndá dē tī ndúū barco, de jondē ndúcú quēe barco.

⁸ De nī jinī Simón Pedro jā súcuán nī ncuu. De nī jēcuiñī jítí dē nūū Jesús, de nī ncāhān dē: Vāha cā cujiyo ní Señor, chi tēe íyó cuāchi cúu sá, ncachī dē.

⁹ Chi maá dē jíin ndá tēe íyó jíin dē, nī nchūhú dē jā ní nīhīn cuāhā dē tiacá nī nsāhā yā.

¹⁰ De suni nī nchūhú Jacobo jíin Juan, ndúū sēhe Zebe-deo, chi tēe chindeé táhān jíin Simón cúu ndúū dē. De nī ncāhān Jesús jíin Simón: Mā cūyūhú nú, chi jondē mitan de sāhā nī jā nīhīn nū cuāhā nchivī jā candija nduhū, tá cúu nūū ní nīhīn nū cuāhā tiacá, ncachī yā.

¹¹ Nūcuán de tá nī nenda ndá dē jíin barco nūū ñuhun yíchí, de nī sndóo ndá dē ndihi ndatíñú dē, de nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē.

Jā ní nasāhā vāha yā iin tēe ndóho cuēhē stéhyū

(Mt. 8.1-4; Mr. 1.40-45)

¹² Nūcuán de íyó Jesús inī iin ñuū, de nī nquenda iin tēe jā ndóho cuēhē stéhyū. De nī jinī dē nūū Jesús, de nī jēcuiñī jítí dē nī ntuu dē nūū dē nūū ñūhún, de nī ncāhān ndāhví dē jíin yā: Señor, jíin sá jā cuu nasāhā vāha ní sāán de tú cúnī ní, ncachī dē.

13 Ñúcuán de nī ntee yā ndahá yā dē, de nī ncāhān yā: Cúnī ni nasāhá vāha nī ndóhó, de ná ndúvāha nú, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nduvāha-ni tēe ndóho cuēhē stéhyū.

14 De nī ndacu yā nū dē jā má cāchī cuitī dē nū ni iin. De nī ncāhān yā: Quistéhēn nū maá nú nū sūtū, de cundahá nú jā sōcō nū nū Yāā Dios sīquī jā ní ndundoo nú nū yā, tá cúu nū ní ntatúnī Moisés janahán. De súcuán de cunī nchivī jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

15 Sochi víhí cā nī jītē nuu tūhun yā cuāhān. De nī ncutútú cuāhā nchivī jā cunini ji tūhun jā stéhēn yā, jín jā nasāhá vāha yā ji nū ndācá cuēhē jā ndóho ji.

16 Sochi maá yā chi cuāhān sīn yā nū nduú nchivī, de nī jīcān táhvī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe nī nduvehlé
(Mt. 9.1-8; Mr. 2.1-12)

17 De iin quīvī de stéhēn yā tūhun, de jacū tēe grupo fariseo jín tēe stéhēn ley janahán, ndéē ndá dē ñúcuán. De nī nguenda dē nū yā jā vají dē ndācá ndáñū Galilea, jín ndáñū Judea, jín ciudad Jerusalén. De poder maá Yāā Dios íyó jín yā jā násāhá vāha yā nchivī cúhū.

18 Ñúcuán de nī nguenda jacū tēe, de ndíso ndá dē iin tēe nī nduvehlé, yósō dē nū iin camilla. De ndúcú ndá dē squívi dē tēe ñúcuán inī vehe jā caquīn dē nū íyó yā.

19 De nduú ní níhīn ndá dē modo jā quívi dē jín tēe ñúcuán, chi íyó chitú nchivī. De nī ncaa ndá dē sīquī vēhé, de nī nacune dē teja. De nī scúun dē tēe cúhū jín camilla dē jondē nū íyó Jesús māhñū nchivī.

20 De nī jinī Jesús jā cándija ndá dē jā cuu nasāhá vāha yā tēe cúhū. De nī ncāhān yā jín tēe cúhū: Lílū, ja nēe cáhnú inī ni nū ndá cuāchi nú, ncachī yā.

21 Ñúcuán de ndá tēe stéhēn ley janahán jín tēe grupo fariseo, nī nquijéhé ndá dē jáni inī dē sīquī yā: ¿Ní iin cā cúu tēe yáhá jā cāhān dē tūhun nāvāha jā quitī inī Yāā Dios? Chi nduú cā nā incā cuu cune cáhnú inī nū cuāchi, chi mátúhún-ni Yāā Dios.

22 De nī jinī Jesús jā súcuán jáni inī ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nūcu jáni inī ndá nú jā cāhān ni tūhun nāvāha?

23 De jā ndúū tūhun yáhá, ¿ní iin cúu jā víjín cā? ¿A jā cāhān ni jín tēe cúhū: Nēe cáhnú inī ni nū ndá cuāchi nú? ¿A víjín cā jā cāhān ni: Nacōo de caca nú, chi ja nī nduvāha nú, cachī ni?

24 De mitan de ná stéhēn ni jā maá nī, Yāā nī nduu tēe, ndíso tíñú nī inī ñayíví yáhá jā cune cáhnú inī ni nū cuāchi. Sá de nī ncāhān yā jín tēe nī nduvehlé: Cāhān ni jín nú, nacōo de naquehen nú camilla nū de quīnohōn nū vehe nú, ncachī yā jín dē.

25 De nī nacōo-ni tēe ñúcuán, nī jinī jínū nchivī. De nī naquehen dē camilla jā ní nchosō dē, de cuānohōn dē

vehe dē. De nácuetáhvī dē nūū Yāā Dios.

²⁶ De nī nsāhvi ndasí inī ndācá nchivī nī jinī ji, de nī ncāhān ndá ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De suni yúhú ndasí ji de cáhān ji: Mitan de nī jinī ō tiñu ñáhnú ndasí, ncachī ji.

Jā ní ncana yā Leví
(Mt. 9.9-13; Mr. 2.13-17)

²⁷ Ñúcuán de nī nquee yā cuāhān yā, de nī jinī yā nūū iin tēe stútú xūhún renta, nání dē Leví, ndéē dē nūū nástútú dē xūhún renta. De nī ncāhān yā jíin dē: Cuniquīn nduhū ná cóhōn, ncachī yā.

²⁸ De nī nacuiñī dē, de nī sndóo dē ndihi ndatiñú dē, de cuāhān dē jíin yā.

²⁹ Sá de nī nsáhá Leví iin vico cáhnú inī vehe dē jā cúsi inī dē jíin Jesús. De cuāhā tēe stútú xūhún renta jíin sava cā tēe, ndéē ndá dē mesa yáji dē stāā jíin yā.

³⁰ De ndá tēe grupo fariseo jíin tēe stéhēn ley janahán, nī nquijéhé ndá dē cáhān dē sīquī ndá tēe scuáha jíin yā, de nī jīcā tūhún dē: ¿Nūcu yáji ndá nú jíhi ndá nú jíin ndá tēe stútú xūhún renta jíin ndá cā tēe sáhá cuāchi? ncachī dē.

³¹ De nī ncāhān Jesús: Ndá nchivī íyó vāha, nduú jíni ñúhún ji tēe tátán, chí nchivī cúhū cúu jā jíni ñúhún.

³² De nduhū chí nduú vāji nī jā cana nī nchivī jāá nduú cuāchi, jā cúu ji tá cúu nchivī íyó vāha. Chí sa vāji nī jā cána nī nchivī íyó cuāchi, jā ná nácani inī ji de sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē yā
sīquī jā conditē inī

(Mt. 9.14-17; Mr. 2.18-22)

³³ Ñúcuán de nī ncāhān ndá dē jíin yā: Ndá tēe scuáha jíin Juan, jíin ndá tēe scuáha jíin grupo fariseo, cuāhā vuelta íyó nditē inī dē de jīcān táhvī dē. De ndá tēe scuáha jíin maá ní, ¿nūcu nduú sáhá dē sūcuán? Chí yáji ndá dē jíhi dē.

³⁴ De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A cuu conditē inī dē juni íyó cā ni jíin dē? ¿A cuu sáhá nú jā conditē inī nchivī íyó vico tándāhá juni ndéē tēe tándāhá jíin ji?

³⁵ Sochi quiji quīvi jā cujiyo tēe tándāhá, de quīvi ñúcuán chí conditē inī ji, ncachī yā.

³⁶ De suni nī ncāhān yā iin tūhun yátá sīquī jāá nduú quétáhán tūhun jeé jā stéhēn yā jíin ndá tūhun janahán. Ncachī yā: Ni iin nchivī nduú jéhdē ji iin pedazo sahma jéé, de nachuhun ji nūū iin sahma túhú. Chí tú sūcuán, de stívī ji sahma jéé, de suni nduú quétáhán jā jéé jíin jā tūhú.

³⁷ De nduú ni iin chúhun vino jeé inī ñii túhú. Chí tú sūcuán, de vino jeé ndatá ñii, de naā vino jíin ñii.

³⁸ Chí sa cánuú jā chuhun ji vino jeé inī ñii jéé, de sūcuán de quendōo vāha ndúú.

³⁹ De nchivī chí nduú cúnī ji sndóo ji tūhun janahán, modo jāá nduú cúnī ji coho ji vino jeé, chí jā tūhú cúu jā vāha cā, jáni inī ji, ncachī yā.

6

Jā ní jehndē ndá dē xīnī trigo quīvī nātātú

(Mt. 12.1-8; Mr. 2.23-28)

1 De iin quīvī nātātú nī nchāha Jesús cuāhān yā nūū cáá trigo. De ndá tēe scuáha jíin yā nī jehndē dē xīnī trigo, de nī ncavā ndahá dē, de nī nchajī dē.

2 De sava tēe grupo fariseo nī ncāhān dē: ¿Nājēhē cúu jā sáhá ndá nú tiñu jāá nduú íyó vāha jā sáhá nú quīvī nātātú, cáchī ley Moisés? ncachī dē.

3 De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A nduú ní ncáhvi ndá nú tutū nāsa nī nsáhá David iin quīvī jā ní jihī dē sōco jíin ndá tēe jā ní íyo jíin dē?

4 De nī nquīvi dē inī vehe Yāa Dios. De nī nquehen dē pan ī jā yósō nijīn nūū Yāa Dios. De nī nchajī dē, de suni nī jēhe dē nī nchajī ndá tēe íyó jíin dē. De nduú nā ley jā cajī nī iin tēe, chí maá-ni ndá sūtū cúu jā yájī. De vísō súcuán de nduú nā cuāchi ní íyo sīquī dē, ncachī yā.

5 De nī ncāhān cā yā jíin dē: Nduhū, Yāa nī nduū tēe, maá nī cúu jā tátúnī sīquī nāsa sáhá nchivī quīvī nātātú, ncachī yā.

Jā ní nduvāha tēe nī nchīchī ndahá

(Mt. 12.9-14; Mr. 3.1-6)

6 De incā quīvī nātātú suni nī nquīvi yā inī vehe ī sinagoga, de nī stéhēn yā tūhun. De ñúcuán íyó iin tēe nī nchīchī ndahá cuáhá dē.

7 De ndá tēe stéhēn ley janahán jíin tēe grupo fariseo,

ndéhé yuhū dē yā tú nasāhá vāha yā tēe ñúcuán quīvī nātātú, tácuā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

8 De maá yā chí jíin yā nāsa jáni inī ndá dē. De nī ncāhān yā jíin tēe nī nchīchī ndahá: Nacuiñī de cuiñi nú māhñú yáhá, ncachī yā. De nī nacuiñī dē, de nī jēcuñī dē māhñú.

9 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Jícā tūhún nī ndá nú iin tūhun: ¿Nāsa cáhān ley sīquī quīvī nātātú? ¿A jā sáhá vāha ó, á jā sáhá nēhén ó? ¿A jā nasáhá vāha ó nchivī ja ñatin cuū, á sáhá ó jā cuū jí? ncachī yā.

10 De ndéhé yā nūū ndá dē jā íñi dē níí xiín yā, de nī ncāhān yā jíin tēe cúhū: Scáā ndahá nú, ncachī yā. De nī scáā dē, de nī nduvāha-ni ndahá dē.

11 De ndá tēe ñúcuán nī nquītī ndasí inī dē, de nī nquijéhé ndá dē nátúhún dē sīquī Jesús, nāsa cahñī dē yā.

Jā ní nacāji yā ūxī ūū tēe apóstol

(Mt. 10.1-4; Mr. 3.13-19)

12 De nī ncuū jacū quīvī, de nī nquee yā cuācācān táhvī yā yucu. De níí niñū nī jíicān táhvī yā nūū Yāa Dios.

13 De tá nī ntūu, de nī ncana yā ndá tēe scuáha jíin yā. De nī nacāji yā ūxī ūū dē, de nī ncachī yā jā cuū ndá dē apóstol, chí cundiso tíñú dē jā nacani dē tūhun yā.

14 De yáhá cúu sívī ndá dē: Simón jā ní nascúnani yā dē Pedro, jíin ñanī dē Andrés, de saá-ni Jacobo jíin Juan, Felipe jíin Bartolomé,

15 Mateo, Tomás, Jacobo sēhe Alfeo, Simón tēe grupo cananista,

16 Judas ñanī Jacobo, jíin Judas Iscariote, tēe jā ní nastúu dē yā.

Jā ní stéhēn yā nūū nchivī cuāhā

(Mt. 4.23-25)

17 De nī nuu yā yucu jíin ndá tēe ñúcuán jā scuáha jíin yā, de nī jencuiñi yā iin nduhā jíin dē. De cuāhā nchivī níi región Judea jíin ciudad Jerusalén, jíin nchivī jondē yuhú mar ñuū Tiro jíin ñuū Sidón, nī nquenda ndá ji jā cunini ji tūhun stéhēn yā, jíin jā nduvāha ji cuēhē ndóho ji.

18 De ndācā nchivī jā ñúhún tāchī inī, suni nī nduvāha ji nī nsāhá yā.

19 De ndivīi nchivī cúnī ji jā quehé ji yā, chi sūcuán ndúvāha ji sáhá yā jíin poder yā.

Tūhun nchivī nācā ndetū jíin nchivī jā xēen cundoho

(Mt. 5.1-12)

20 De nī nūcūndēhé yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā: Nācā ndetū ndá ndóhó jā ndóho ndáhvī, chi quīvi nú ñuū nūū tátúnī Yāa Dios.

21 Nācā ndetū ndá nú jā jíhī nū sōco mitan, chi quíji quīvī jā ndahā chíjin nú. Nācā ndetū ndá nú jā jácu nú mitan, chi quíji quīvī jā cuācū nū.

22 Nācā ndetū ndá nú de tú quítī inī nchivī nūū nū jā síquī nduhū, Yāa nī nduu tēe, de tú squéne yichī ji ndóhó, de

tú cáhān nāvāha ji nūū nū, de cáhān ji jā nchivī sáhá tiñu néhén cúu ndá nú.

23 De sáhá sīi nū inī nū quīvī jā sáhá ji sūcuán, de sa víhī cā cusīi inī nū, chi cáhnú ndasí coo táhvī nū jondē andivī. Chi suni sūcuán nī nsāhá ūhvī ndá tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

24 De nācā xēen cundoho ndá nú nchivī cuīcā, chi mitan-ni cúu jā íyó sīi inī nū.

25 Nācā xēen cundoho ndá nú jā ní ndahā chíjin nú mitan, chi quíji quīvī jā cuū nū sōco. Nācā xēen cundoho ndá nú jā jácū nū mitan, chi quíji quīvī jā nducuécá inī nū de cuacu nú.

26 Nācā xēen cundoho ndá nú jā jétúhún ndá nchivī ndóhó, chi suni sūcuán nī jetúhún ndá tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun stáhvī jondē janahán.

Tūhun jā cundáhvī inī ō nchivī jā jíinī ūhvī yóhó

(Mt. 5.38-48; 7.12)

27 De cáhān ni jíin ndá nú jā níni: Cundáhvī inī nū ndá nchivī jā jíinī ūhvī ndóhó, de sáhá vāha nú jíin nchivī jā quítī inī jíinī ndóhó.

28 De cācān nū jā váha cuu nchivī jā cáhān nāvāha síquī nū, de cācān táhvī nū jēhē nchivī jā cáhān néhén nūū nū.

29 De tú ní tēe cani dē iin lado cūñu nuū nū, de vāha cā suni cuāha nú incā lado cani dē, nsūú cā jā nacūaha nú jā ndutahvī dē. De tú ní tēe cúnī dē candeē dē sōo nū, de suni cuāha nú tūhun jā quíhīn dē jíin jondē camisa nū.

30 De nā-ni nchivī jícān nūū nū de cuāha nú nūū ji. De nchivī quéhen ndatíñú nú, de mā nácān nū.

31 De tá cúu nūū cúnī nū jā sáhá vāha nchivī jíín nú, suni sūcuán sáhá vāha nú ji.

32 De tú íyó mānī nū jíín maá-ni nchivī jā mānī jíín nú, ¿de nā tiñu vāha cúu jā sáhá nú sūcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni íyó mānī dē jíín tēe íyó mānī jíín maá dē.

33 De tú sáhá vāha nú jíín maá-ni nchivī jā sáhá vāha jíín maá nú, ¿de nā tiñu vāha cúu jā sáhá nú sūcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni sūcuán sáhá ndá dē.

34 De tú cuāha núú nú nūū maá-ni nchivī jā ñúhún inī nū jā nacuāha ji nūū nū, ¿de nā tiñu vāha cúu jā sáhá nú sūcuán túsaá? Chi jondē ndá tēe sáhá cuāchi, suni jéhe núú dē nūū ndá cā tēe sáhá cuāchi, tácuā nanihīn tucu dē.

35 Túsaá de cundáhvī inī ndá nú nchivī jā jíínī úhvī ndóhó, de sáhá vāha nú ji, de cuāha núú nú nūū ji. De mā cuáha nú maá sīquī jā cani inī nū jā suni nacuāha ji nūū nū. De sūcuán de cáhnú coo táhvī nū, de stéhēn nū jā cúu nú sēhe Yāā cúñáhnú ndasí. Chi maá yā vāha inī yā jíín nchivī jāá nduú nácuetáhvī nūū yā jíín nchivī jā sáhá nēhén.

36 Túsaá de cundáhvī inī nū nchivī, tá cúu nūū cundáhvī inī maá Tatá nú nchivī.

Mā cáhān ō sīquī cuāchi táhán ó
(Mt. 7.1-5)

37 Mā cáhān ndá nú sīquī cuāchi nchivī nāsa sáhá ji, tácuā suni mā cáhān Yāā Dios cuāchi sīquī nū jā sáhá nú sūcuán. Mā cáhān xēēn nū sīquī ji jāá nduú vāha sáhá ji, tácuā suni mā cáhān Yāā Dios sūcuán sīquī nū. Cune cáhnú inī nū nūū ji, de suni cune cáhnú inī yā nūū nū.

38 Cuāha nú nūū nchivī, de suni sūcuán cuāha Yāā Dios nūū nū. Chi vāha ndasí cuāha yā nūū nū, chi modo jā chicuāha vāha yā, quisi yā, sáhá ñihin yā, de jondē scāa yā cuāha yā nūū nū. Chi medida jā jéhe ndá nú nūū nchivī, suni medida ñúcuán cuāha yā nūū nū, ncachī yā.

39 De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíín ji: Ndá tēe jā stéhēn tūhun jāá nduú ndāā, cúu dē tá cúu tēe cuáá. De iin tēe cuáá, ¿á cuu stéhēn dē ichi nūū incā tēe cuáá? ¿A nduú nincava ndúū dē inī xēhvā?

40 Iin tēe scuáha, nduú cúñáhnú dē nūū maestro dē. De tēe scuáha, tá ja nī ncutūha vāha dē, de jíínū dē cuu dē tá nūū cúu maestro dē.

41 De cuāchi táhán nú cúu modo jā ñúhún iin yācá lúli tīnūú ji. ¿De nūcu sáhá nú cuenta jā sūcuán, de nduú sáhá nú cuenta cuāchi maá nú jā cúu modo jā ñúhún iin vītū tīnūú máá nú?

42 ¿De nūcu cáhān ndá nú jíín táhán nú: Cundetū, de ná távā ni yācá jā ñúhún tīnūú nú, de nduú sáhá nú cuenta jā ñúhún iin vītū tīnūú máá nú? Tēe stáhvī-ni cúu ndá nú túsaá. Xihna cā tīnūú máá nú tavā nū vītū, sá de cuu cūndéhé

vāha nú jā tavā nū yācá tīnūú táhán nú.

Jíin tiñu jā sáhá nchivī de cunī ō nāsa nchivī cúu jī

(Mt. 7.16-20; 12.33-35)

⁴³ Nduú íyó ñutun váha jā jéhe jāvíxī nēhén, de ni nduú íyó ñutun nēhén jā jéhe jāvíxī vāha.

⁴⁴ Chi jíin jāvíxī jā jéhe iin iin ñutun de jíinī ō tú ñutun váha cúu. Chi nduú cándeē ō higo xīnī ñutun íñú, de ni nduú cándeē ō uva xīnī yūcū zarza.

⁴⁵ De saá-ni cúu tēe vāha, chi cáhān dē tūhun váha, chi vāha ánō dē. De tēe nēhén cáhān dē tūhun nēhén, chi cánēhén ánō dē. Chi nāsa íyó ánō nchivī, de cúsá ñúcuán cúu jā cáhān jī.

Tūhun sīquī ūú vehe

(Mt. 7.24-27)

⁴⁶ ¿Nājēhē cúu jā cáhān yíñúhún ndá nú jíin ní: Jētohō sá, cáchī nū, de nduú squíncuu ndá nú tiñu jā ndácu ní?

⁴⁷ Ndācá nchivī jā váji nūú ni de níni jī tūhun cáhān ni de squíncuu jī, ná stéhēn ni nūú nū nāsa cúu jī:

⁴⁸ Cúu jī tá cúu iin tēe jā ní jaquīn dē vehe dē, de ní jete cúnú dē jondē ní nihīn dē toto, de ní nchisó dē sīquī. De tá ní ndaa ndute yúte, de ní nchindahá vehe ñúcuán, de nduú ní ncándā cuitī sáhá, chi sīquī toto yósō.

⁴⁹ Sochi ndá nchivī jā jíni tūhun jā cáhān ní, de nduú squíncuu jī, cúu jī tá cúu iin tēe jā ní jaquīn dē vehe dē nūú ñūhún, de nduú yítuu jēhē. De tá ní ndaa ndute yúte, de ní nchindahá vehe ñúcuán, de

nī scócáva-ni, de ní naā ndihini vehe, ncachī yā jíin ndá jī.

7

Jā ní nasáhá vāha yā mozo capitán

(Mt. 8.5-13)

¹ De tá ní jíinu ní ncāhān yā ní jini nchivī, de cuāhān yā ñūú Capernaum.

² De iin tēe nación Roma jā cúu capitán, íyó iin mozo dē jā mānī ndasí dē jíin. De mozo ñúcuán cúhū jī de ja ñatin cuū jī.

³ De ní jini capitán tūhun Jesús. De ní ntají dē jacū tēe ñáhnú jā ndácu nūú nchivī hebreo, cuāhān dē nūú yā jā cáhān ndāhví dē jíin yā jā ná quíji yā nasáhá vāha yā mozo dē.

⁴ De ní nquenda ndá tēe ñúcuán nūú Jesús, de ní ncāhān ndāhví ndasí dē jíin yā: Chindeé ní tēe cúu capitán, chi tēe vāha cúu dē.

⁵ Chi mānī dē jíin nación maá ó, de maá dē ní ndacu tiñu jā ní ncuvāha iin vehe īī sinagoga jā cuu ndācá ó, ncachī ndá dē.

⁶ Ñúcuán de cuāhān Jesús jíin ndá dē. De tá ní ncuñatin yā vehe capitán, de ní ntají dē jacū amigo dē cuātahān dē yā. De ní ncāhān ndá dē jíin yā: Cáchī capitán jāá nduú cúnī dē jā sáhá téñú dē ní, Señor, chi nduú cúñáhnú dē jā quíhīn ní quívi ní vehe dē.

⁷ Jā ñúcuán nduú ní nsáhá ñáhnú dē maá dē jā quíji dē nūú ní, cáchī dē. De maá jā cáhān ní-ni, de ná ndúvāha mozo dē, cáchī dē.

⁸ Chi maá dē suni ndíso tíñú dē nī nsáhá ndá tēe cūñáhnú cá. De cūñáhnú dē nūū ndá soldado dē, cáchī dē. De tú cāhān dē jíin iin tēe jā ná quíhīn dē, de cuāhān dē. De tú cāhān dē jíin incā tēe jā ná quíji dē, de quíji dē. De tú ndácu dē iin tíñu nūū mozo dē, de sáhá ji, cáchī dē, ncachī ndá tēe ñúcuán jíin yā.

⁹ De tá nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī nsáhvi inī yā. De nī ndicó cóto yā, de nī ncāhān yā jíin ndá nchivī cuāhā jā níquīn yātā yā: Ndāā cāhān ni jíin ndá nú jā juni nación maá ó Israel, nduú ní níhīn ni ni iin nchivī jā cándija níhin súcuán, tá cúu nūū cándija tēe yáhá, vísō tēe nación jāá nduú jíin tūhun Yāā Dios cúu dē, ncachī yā.

¹⁰ De ndá tēe jā ní ntají capitán nūū yā, nī nenda ndá dē vehe, de nī jinī dē ja nī nduvāha mozo ñúcuán.

Jā ní nastécū yā sēhe yíi ñahan viuda

¹¹ Ñúcuán de cuāhān yā iin ñuū nání Naín. De ndá tēe scuáha jíin yā, jíin nchivī cuāhā, suni cuāhān ji jíin yā.

¹² De tá nī ncuñatin yā yuhú ñuū, de ñúcuán nī nquee nchivī jā quíchuhū ji iin tēe suchí jā ní jhī. De mátuhún jinī nūū naná ji, de ñahan viuda cúu ña. De cuāhā nchivī ñuū ñúcuán vāji jíin ña.

¹³ De tá nī jinī maá Jētohō ō nūū ña, de nī ncundáhvi inī yā ña, de nī ncāhān yā jíin ña: Mā cuácú ní, ncachī yā.

¹⁴ Ñúcuán de nī jinū yā jondē nūū ndiyi, de nī ntiin

yā jātūn. De nī jencuiñī ndá tēe ndíso. De nī ncāhān yā jíin sūchí jā ní jhī: Cāhān ni ndóhó, nacōo lílū, ncachī yā.

¹⁵ Ñúcuán de nī nūcundeē-ni sūchí jā ní jhī, de nī nquijéhe ji nácahān ji. De nī nasiáha yā ji nūū naná ji.

¹⁶ De ndiviī nchivī nī nchūhú ji nī jinī ji, de nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios. De cāhān ji: Māhñú ndācá ó nī nquenda iin tēe cūñáhnú jā nácani tūhun Yāā Dios. De suni cāhān ji: Maá Yāā Dios nī nquijéhe yā chíndeé yā nchivī yā, ncachī ji.

¹⁷ De nī jītē nuu tūhun yā níí cáhnú región Judea jíin ndācá región ñatin ñúcuán.

Jā ní ntají Juan ūū tēe nūū yā

(Mt. 11.2-19)

¹⁸ De yíhí Juan vecāa, de ndá tēe scuáha jíin dē nī ncachī tūhun nūū dē jā súcuán nī ncuu ndá tíñu yáhá.

¹⁹ De nī ncana Juan ūū tēe scuáha jíin dē, de nī ntají dē tēe ñúcuán cuāhān dē nūū Jesús, tácuā cātuhún dē yā tú maá yā cúu ndija Cristo jā ní ncachī Yāā Dios jā tají yā, á jā cundetu dē quiji incā tēe cuu Cristo.

²⁰ De nī nquenda ndúū dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Juan tēe scuénduté nī ntají dē ndúū sá vāji sá cātuhún sá ní tú maá ní cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiji, á cundetu ó incā tēe jā quiji, ncachī dē.

²¹ De maá hora ñúcuán nī nasáhá vāha yā cuāhā nchivī cúhū, jíin nchivī ndóho ndá

cuēhē xēēn, jíin nchivī ñúhún tächī inī. De suni cuāhā nchivī cuāá, nī ndunijīn tīnūú ji nī nsāhá yā.

22 De nī ncāhān yā jíin ndúú dē: Cuáhán de cachī tūhun nú nūú Juan ndācá tiñu jā ní jinī nū jíin jā ní jinī nú. De cachī nū jā nchivī cuāá núne tīnūú ji, de nchivī cojo nácaca ji, de nchivī ndóho cuēhē stéhyū ndúvāha ji, de nchivī sōhó núne sōho ji, de nchivī jhī nátecū ji sáhá nī. De suni nácani nī tūhun nūú nchivī ndāhvī jā scácu Yāa Dios ánō ji.

23 De nācā ndetū tēe jā má nácani yátá inī dē jā nduhū cúu Cristo. Súcuán cachī nū nūú Juan, ncachī yā jíin ndúú dē.

24 De tá cuānohōn ndúú tēe jā ní ntají Juan, de nī nquijéhé Jesús cáhān yā tūhun Juan jíin nchivī: ¿Nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú nūú ñuhun tíhá? ¿A iin tēe jáni iin jáni ūū inī jā cúu tá cúu itē jā cándā sáhá tächī?

25 De tú nduú, ¿de nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsáá? ¿A iin tēe jā cúnī cuñáhnú jā ñúhún sahma fino? Nduú, chí jinī ndá nú jā ndá tēe ñúhún sahma fino de ndúcú ndācá jā cúsi inī, níí maá-ni inī vehe rey ndéē ndá dē.

26 ¿De nā cuá cúu jā ní jēndēhé ndá nú túsáá? ¿A iin tēe nácani tūhun Yāa Dios? Cáhān ní jíin nú jā suu nī jēndēhé nú. De cuñáhnú cā Juan yáhá nsūú cā ndá cā tēe jā ní nacani tūhun Yāa Dios.

27 Chi tūhun Juan cúu jā yósō nūú tutū īī:

Tají nī tēe nacani tūhun nī, cosō nūú dē ichi núú Cristo,

tácua coo tūha nchivī jā quenda yā.

Ncachī Yāa Dios, cáchī tutū.

28 De cáhān ní jíin ndá nú jā inī ñayiví yáhá cúñáhnú cā Juan tēe scuénduté nsūú cā ndá cā tēe jā íyó inī ñayiví. De vísō súcuán de ndá nchivī jā núú cā inī ñuū nūú tátúnī Yāa Dios, cúñáhnú cā ji nsūú cā Juan, ncachī yā.

29 De ndācá nchivī jíin ndá tēe stútú xūhún renta, tá nī jinī ji tūhun cáhān yā, de nī jetáhvī ji jā Yāa ndāa cúu Yāa Dios, chí ja nī jenduté ji nūú Juan.

30 Sochi ndá tēe grupo fariseo jíin tēe stéhēn ley janahán, nduú ní jétáhvī dē tūhun jā cúni Yāa Dios sáhá yā jā váha dē, chí nduú ní jēnduté ndá dē nūú Juan.

31 De nī ncāhān cā maá Jētohō ō: Yáhá cáchī ní iin tūhun yátá tácua cunī ndá nú nāsa íyó nchivī tiempo mitan.

32 Cúu ji tá cúu ndá sūchí lúlí jā ndéē ji nūú yáhvi cásiquí ji. De cána jee ji nūú táhān ji: Nī ntiví ndá nī tūyōō nūú ndá nú, de nduú ní jíta jéhé nú. De nī jita ndá nī yaā jā cuécá jíta, de nduú ní jácu nú, cáchī ndá ji. De tá cúu ndá sūchí ñúcuán jáa nduú ní jétahān inī ji ní iin ní incā, súcuán cúu ndá nú.

33 Chi nī nquiji Juan tēe scuénduté, de cuāhā vuelta nī iyo nditē inī dē, chí nduú ní nchájī dē stāa de nduú ní jíhi

dē vino. De nduú ní jétahān inī ndá nú, chí nī ncāhān nū jā ñúhún tāchī inī dē.

³⁴ De nī nquenda maá nī, Yāā nī nduu tēe, de yájī nī jīhi nī, de suni nduú jétahān inī ndá nú, de scáa nú cā chí cáhān nū jā maá-ni jā yájī nī jīhi nī vino. De quétáhán nī jín ndá tēe stútú xūhún renta jín ndá cā tēe sáhá cuāchi, cáchī ndá nú.

³⁵ De tú cúndíchí iin tēe jín tūhun Yāā Dios, de jín tiñu sáhá dē de jínī ndá cā tēe ndíchí jā ndíchí dē, ncachī yā.

Jā íyó Jesús vehe Simón tēe fariseo

³⁶ De iin tēe grupo fariseo nī ncana dē Jesús jā cajī yā stāā jín dē. De nī jēhēn yā vehe dē, de nī jécundeē yā mesa jā cajī yā stāā.

³⁷ Ñúcuán de iin ñahan sáhá cuāchi, ndēē ña ñuū ñúcuán, de nī jinī ña jā ní jinū Jesús vehe tēe fariseo, yájī yā stāā. De nī nquiji ña jín iin frasco yūū luu jā ñúhún chitú aceite perfume.

³⁸ De nī jēcuñī jítī ña nūū jēhē yā, de jácu ña. De nī nquijéhé ña sáchí ña jēhē yā jín ndute tñūú ña, de nī nasíchī ña jín xínī ña. De nī ntechuhú ña jēhē yā, de nī nchihī ña perfume.

³⁹ De tēe fariseo jā ní ncana dē yā, nī jinī dē jā súcuán nī nsáhá ña, de nī jani inī dē: Tú tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu tēe yáhá, de cunī dē nāsa ñahan cúu ñahan yáhá jā quéhé ña dē, chí ñahan sáhá cuāchi cúu ña, jáni inī dē.

⁴⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jín dē: Simón, cunī nī cáhān nī jín nú iin tūhun. De nī ncāhān maá dē: Cáhān ní Maestro.

⁴¹ De nī ncāhān Jesús: Iin tēe jēhe núu xūhún, nī iyo ūū tēe ndíta nūū dē. Iin dē ndíta ūhún ciento xūhún jā nāni denario, de incā dē ndíta ūū xico ūxī denario.

⁴² De nduú nā cuá névāha ndūū tēe ñúcuán jā nachunáá dē. De tēe jēhe núu xūhún nī nee cáhnú inī dē nūū ndūū tēe ñúcuán. Túsaá de cachī nū: Já ndūū tēe ñúcuán, chí iin dē cúu jā coo manī cā jín dē? ncachī yā.

⁴³ De nī ncāhān Simón: Jáni inī sá jā tēe nī ndita cuāhā cā, ncachī dē. De nī ncāhān yā: Ndāā cáhān nū, ncachī yā.

⁴⁴ De ndéhé yā nūū ñahan ñúcuán, de nī ncāhān cā yā jín Simón: ¿A ndéhé nú tá sáhá ñahan yáhá? Já ní nquenda nī vehe nú, de nduú ní jēhe nú ndute jā ndundoo jēhē ni, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá nī nsáhá chí ña jēhē nī jín ndute tñūú ña, de nī nasíchī ña jín xínī ña.

⁴⁵ De nduú ní ntéchuhú nú nduhū, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá, jondē nī nquivi nī vehe nú, de nduú jēncuñī ña jā téchuhú ña jēhē ni.

⁴⁶ De nduú ní nchíhi nú aceite xínī ni, tá cúu nūū íyó costumbre. De ñahan yáhá nī nchihī ña aceite perfume jēhē ni.

⁴⁷ Túsaá de cáhān nī jín nú jā ní stēhēn ña jā ndasí íyó mānī ña jín nī sīquī jā nēe cáhnú inī ni nūū ndácá cuāchi

ña, vísō cuāhā cúu. Sochi tú nées cáhnú inī ni nūū nchivī jā íyó jacū-ni cuāchi, de jacū-ni stéhēn jī jā mānī jī jíin nī, ncachī yā.

⁴⁸ De nī ncāhān yā jíin ña: Ja nées cáhnú inī ni nūū ndācā cuāchi nú, ncachī yā.

⁴⁹ Ñúcuán de ndá nchivī yājī stāā jíin yā, nī nquijéhé ndá jī cáhān jī: ¿Ní iin cā cúu tēe yáhá jā cáhān dē jā nées cáhnú inī dē nūū cuáchi? ncachī jī.

⁵⁰ Sochi Jesús nī ncāhān cā yā jíin ñahan ñúcuán: Nī ncandíja nú nduhū, de jā ñúcuán cúu jā ní scácu nī ndóhó nūū cuáchi nú. Cuáhán de ndusiī inī nū, ncachī yā.

8

Tūhun ndá ñahan jā jíto ña yā

¹ Ñúcuán de nī ncuu jacū quívī, de nī jica nuu Jesús ndācā ñuū nāhnú jíin ñuū lulí. De nácani yā tūhun vāha, de cáchi yā nāsa tátúnī Yāā Dios. De ndihúxī ūū tēe cúu apóstol, suni jíca dē jíin yā.

² De suni íyó jacū ñahan jíca jíin yā, jā ní ntavā yā tāchī inī sava ña, de nī nasāhá vāha yā sava ña jā ndóho cuéhē. De iin ña cúu María ñuū Magdala, de inī ñahan ñúcuán nī ntavā yā ūjā tāchī.

³ De incā ña cúu Juana, ñasíhí Chuza, tēe ndíso tíñú inī vehe Herodes. De incā ña cúu Susana, jíin cuāhā cā ñahan jā chindeé ña yā jēhe ña ndācā jā jíini ñúhún yā jíin ndá dē.

Tūhun yátá tēe jítē tatā
(Mt. 13.1-9; Mr. 4.1-9)

⁴ De cuāhā nchivī ndācā ñuū ñúcuán nī nguenda jī nūū Jesús. De nī ncutútú cuāhā ndasí nchivī, de nī ncāhān yā iin tūhun yátá nūū ndá jī:

⁵ Iin tēe jítē tatā, nī nquee dē jā cutē dē. De tá nī nquijéhé dē jítē dē, de jacū tatā nī jítē yuhú íchí, de nī jāñū nchivī sīquī, de nī nchajī-ni ndá saā.

⁶ De jacū cā nī jítē nūū ñuhun yūū. De nī ntāhvī, de nī nchíchī-ni, chí nduú íyó cuāhā cōhyo.

⁷ De jacū cā tatā nī jítē māhñú nūū cáá niquin iñu. De iin nuú-ni nī ntāhvī iñu jíin, de nī jasí nūū.

⁸ De sava nī jítē nūū ñuhun váha. De tá nī ntāhvī, de nī jēhe cuāhā nūnī, chí iin iin tatā nī jēhe jondē ciento, ncachī yā. Ñúcuán de nī ncāhān jee yā: Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

Nājēhē cúu jā cáhān yā maá-ni tūhun yátá

(Mt. 13.10-17; Mr. 4.10-12)

⁹ De ndá tēe scuáha jíin yā nī jīcā tūhún dē yā nā cuá cáchi tūhun yátá yáhá.

¹⁰ De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó, chí sáhá Yāā Dios jā cuu jīcūhun inī nū tūhun jā ní nchiyuhū yáhá, nāsa quívi nchivī ndahá Yāā Dios jā tátúnī yā nūū jī. Sochi sava cā nchivī chí maá-ni jíin tūhun yátá cáhān nī jíin jī, tácuva vísō ndéhé jī de quéndōo jī modo jáá nduú jíini jī. De vísō jíini jíin sóho jī, de mā jīcūhun inī jī.

Jā ní ncachī cājí yā tūhun yátá tēe jītē tatā

(Mt. 13.18-23; Mr. 4.13-20)

¹¹ De súcuán cúu jā cáhān tūhun yátá yáhá: Tatā ñúcuán cúu tūhun Yāa Dios.

¹² De tatā jā ní jītē yuhú íchí cúu tá cúu ndá nchivī jā jíní tūhun, sochi quéndā-ni tāchī cúñáhnú, de cāndeē tūhun inī ánō jī, tácuā mā cándíja jī de mā cácu jī sáhá yā.

¹³ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun yúū cúu tá cúu ndá nchivī jā jíní tūhun, de jétáhvī jī de cúsiī inī jī jín. Sochi nduú cúcutú tūhun inī ánō jī, de jacū-ni quivī cándíja jī. De tá quiji tündóhó síquī jī, de jíca yátá jī.

¹⁴ De tatā jā ní jītē mähñú niquin iñu cúu tá cúu nchivī jíní tūhun, de cuāhān ndá jī de cútēñú jī jín tiñu jī de cúnī jī cucuicá jī de cusī inī jī. De nduú jíja jī jín tūhun yā.

¹⁵ De tatā jā ní jītē nūū ñuhun vāha cúu tá cúu ndá nchivī jíní tūhun, de tíin vāha jī, chí íyó vāha íyó ndāā ánō jī. De jíja jī jín tūhun yā, chí cándíja vāha jī.

Tūhun yátá síquī lámpara
(Mr. 4.21-25)

¹⁶ Tá scuíquīn nchivī iin lámpara, de nduú jásī jī ni iin síquī, de ni nduú chíhi jī chījin jīto. Chí sa jáni jī nūū sūcún, tácuā cutūu nūū ndá nchivī jā quívi vehe.

¹⁷ De suni súcuán, nduú íyó ni iin tūhun yíyuhū jā má cúní nchivī, chí ndihi-ni tūhun jā cáhān jī natūu nijin de cunī nchivī.

¹⁸ Túsaá de cunini vāha ndá nú, chí nchivī ja jícuhun inī, stéhēn cā yā nūū jī. Sochi nchivī jāá nduú cándíja, chí maá jacū jā jáni inī jī jā jíní jī, de sa naā, ncachī yā.

Tūhun naná yā jín ñanī yā
(Mt. 12.46-50; Mr. 3.31-35)

¹⁹ Ñúcuán de nī nquenda naná yā jín ndá ñanī yā nūū íyó yā. De nduú ní ncúu quívi ndá ña nūū yā, síquī jā íyó chitú nchivī.

²⁰ De nī ncachī tūhun iin nchivī nūū yā: Naná ní jín ndá ñanī ní íñí ña tāvēhé, de cáhān ña jín ní cúnī ña, ncachī jī.

²¹ De nī ncāhān maá yā: Suni naná nī jín ñanī ni cúu ndá nchivī níni tūhun Yāa Dios de squíncuu jī, ncachī yā jín jī.

Jā ní jencuīñi tāchī níhin jín mar nī nsáhá yā

(Mt. 8.23-27; Mr. 4.35-41)

²² De iin quívi nī nquívi yā iin barco jín ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān yā jín dē: Ná yáha ó cōhōn incā lado mar. De nī scáca ndá dē barco cuāhān dē.

²³ De juni scáca dē barco de nī nquixīn yā. De nī jíquīhi iin tāchī níhin nūū mar. De ja ñatin chitú ndute inī barco, de ndúcu quēe barco.

²⁴ De nī sndóto ndá dē yā, de nī ncāhān dē: Maestro, Maestro, mitan de quēe ó chījin ndute de naā ō, ncachī dē. De nī nacuíñi yā, de nī ncāhān yā nūū tāchī níhin jín nūū mar. De ndihi nī jencuīñi, de nī ncuu nañí-ni.

25 De nī ncāhān yā jín ndá tē scuáha jín yā: ¿Nūcu nduú cándija ndá nú? De ndá máa dē chi nī nchūhú ndasí dē, de sáhvi inī dē, de cáhān dē jín ndá táhān dē: ¿Ní iin cā cúu tē yáhá jā jondē nūū tāchī níhin jín nūū nduté tátúnī dē, de jétáhvi jā cáhān dē? ncachī ndá dē.

Tēe ñuū Gadara jā ndóho tāchī

(Mt. 8.28-34; Mr. 5.1-20)

26 Ñúcuán de nī nquenda yā jín ndá dē región Galilea, de cuāhān yā región Gadara jā íyó incā lado mar Galilea.

27 De tá nī nuu yā nūū ñuhun yíchí, de iin tēe ñuū ñúcuán nī nquenda dē nūū yā. De ja nī ncuu cuāhā cuiyā jā ñúhún cuāhā tāchī inī dē. De nduú ñúhún cuitī dē sahma, de nī nduú ndéē dē vehe, chi sa mähñū nūū yíyuhū ndíyi ndéē dē.

28 De tá nī jinī dē nūū Jesús, de nī jēcuñī jítí dē nūū yā, de nī ncana cóhó dē: ¿Nūcu vāji ní nūū sá, Jesús Sēhe Yāa Dios, Yāa cúñáhnú ndasí? Cáhān ndāhví sá jín ní jā má sndóho ní sáan.

29 Súcuán nī ncāhān dē, chi ja nī ndacu yā nūū ndá tāchī jā ná quée inī dē. De ja nī ncuu cuāhā vuelta jā ní nsáhá xēen tāchī dē. De nī nuhnī ndahá dē jēhē dē jín cadena nī nsáhá nchivī, tácuu nduú nā cuá sáhá dē. De ndihi-ni jēhndē dē, de jínu dē jēhēn dē nūū ñuhun tíhá sáhá ndá tāchī.

30 De Jesús nī jīcā tūhún yā dē: ¿Nā cuá nāní nú? De nī ncāhān dē: Legión nání sá. De nī ncāhān dē jā súcuán nání

dē, chi ñúhún cuāhā tāchī inī dē.

31 De nī ncāhān ndāhví ndá tāchī ñúcuán jín yā jā má táji yā ji cundasí ji maá yaví cūnú ndasí.

32 De yucu ñúcuán íyó cuāhā quinī jítu tī. De ndá tāchī nī ncāhān ndāhví jín yā jā ná cuáha yā tūhun quívi ndá inī quinī. De nī jēhe yā tūhun.

33 De nī nquee ndá tāchī inī tēe ñúcuán, de nī nquivi inī quinī. De ndá quinī nī jinu tī nī nincava tī iin yuhú cává, de nī nquēe tī inī mar, de nī jīhī tī nūū nduté.

34 De ndá tēe jító tī, nī jinī dē jā súcuán nī ncuu, de nī nchūhú ndá dē. De nī jinu dē cuācachī tūhun dē nūū ndá nchivī ñuū jín ndá rancho.

35 De nī jēhēn ndá nchivī nī jēndēhé ji nāsa nī ncuu. De nī nquenda ji nūū íyó Jesús. De nī jinī ji nūū tēe jā ní nquee ndá tāchī inī, ndéē dē nūū jēhē Jesús, de ñúhún dē sahma, de ja nī nducájí xīnī dē. De nī nchūhú ndá nchivī.

36 De ndá tēe jā ní jinī, nī nacani dē tūhun nūū nchivī, nāsa nī ncuu jā ní nduvāha tēe jā ní ñuhun tāchī inī.

37 Ñúcuán de ndá nchivī ní región Gadara, nī nquijéhé ji cáhān ndāhví ji jín yā jā ná cújiyo yā quihín yā, chi yuhú ndasí ji. De nī ndivi yā inī barco jā quínohōn yā.

38 De tēe jā ní nquee tāchī inī, nī ncāhān ndāhví dē jín yā jā cuāha yā tūhun quihín dē jín yā. Sochi Jesús nī ncāhān yā jā ná quéndō dē, de ncachī yā:

39 Cuánohōn vehe nú, de nacani nú tūhun nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsāhá Yāā Dios ndóhó, ncachī yā jíin dē. De cuāhān dē, de nī nacani dē tūhun níí ñuū ñúcuán jā nāsa ñáhnú ndasí tiñu nī nsāhá Jesús jíin dē.

Tūhun sēhe síhí Jairo jíin ñahan jā ní nquehé sahma yā (Mt. 9.18-26; Mr. 5.21-43)

40 De tá nī nenda Jesús incā lado mar, de ndá nchivī nī ncusiī inī ji jā ní nenda yā, chi ndihi ji ndétu ji yā.

41 De nī nguenda iin tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, nání dē Jairo. De nī jēcuīñī jítí dē nūū jēhē yā, de nī ncāhān ndāhvī dē jā ná quihīn yā jíin dē vehe dē.

42 Chi íyó iin sēhe síhí dē jā mātúhún ji-ni nūū dē, de íyó ji tá ūxī ūū cuīyā. De sūchí ñúcuán ja ñatin cuū ji. De cuāhān yā jíin dē, de cuāhā nchivī níquīn ji yā, de nī nchitú nīhin ji níí xiín yā cuāhān ji.

43 De māhñú ndá nchivī cuāhān iin ñahan cúhū, de ja nī ncuu ūxī ūū cuīyā ndóho ña cuēhē játi nīñī ña. De nī jāxīn ña ndihi jā névāha ña jíin tēe tátán, de nduú ní ndúvāha ña sāhá ni iin dē.

44 De nī nguenda ña ichi chātā Jesús, de nī nquehé ña yuhú sáhmá yā. De nī jencuīñī-ni jā játi nīñī ña.

45 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: ¿Ní iin nī nquehé sahma ní? ncachī yā. De ndivīi ji nī ncāhān jāá nduú ní nquehé ji. De Pedro jíin ndá tēe íyó jíin dē, nī ncāhān dē:

Maestro, ndéhé ní jā nchivī cuāhā yáhá nī nchitú nīhin ji xiín ní, de cáquīhi ji níhín, de mitan jícā tūhún ní ní iin nī nquehé sahma ní.

46 De nī ncāhān Jesús: Nduú chi iin nchivī nī nquehé sahma nī, chi nī jinī ni jā jíin fuerza ni de nī nduvāha iin nchivī, ncachī yā.

47 De nī jinī ñahan ñúcuán jāá nduú ní ncúu coo yuhū jā ní nsāhá ña. De quísi ña nī nguenda ña, de nī jēcuīñī jítí ña nūū jēhē yā. De jíin jíinúū ndá nchivī, de nī ncachī cājí ña nājēhē cúu jā ní nquehé ña yuhú sáhmá yā, jíin jā ní nduvāha ña-ni.

48 De nī ncāhān yā jíin ña: Tíhī, nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de jā ñúcuán nī nduvāha nú. Cuāhān de ndusiī inī nū, ncachī yā.

49 De juni cāhān cā yā súcuán, de nī nguenda iin tēe ndéē vehe Jairo, tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga. De nī ncachī dē nūū Jairo: Ja nī jihī sēhe síhí ní. De mā sátéñú ní cā Maestro, ncachī dē.

50 De nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jíin Jairo: Mā cúyūhú nú, chi candíja nú-ni, de nastécū ni sēhe nú, ncachī yā.

51 De nī jīnū yā vehe, de nduú ní jēhe yā tūhun jā quīvi ndá nchivī jíin yā, chi maá-ni Pedro jíin Jacobo jíin Juan, jíin tatá naná sūchí ñúcuán.

52 De cúcuécá inī ndá nchivī ndéē inī vehe, de jácu ji jēhē sūchí ñúcuán. Sochi nī ncāhān yā: Mā cuácú ndá nú. Chi

ñahan lúli ñúcuán nduú ní jhī ji, chi quíxīn ji-ni, ncachī yā.

⁵³ De nī jācū catá ndá ji jā ní ncāhān yā, chi jínī ji jā ní jhī sūchí ñúcuán.

⁵⁴ De nī ntiin yā ndahá ji, de nī ncāhān jee yā jín ji: Tíhī, nacuiñī, ncachī yā.

⁵⁵ De nī natecū ji de nī nacuiñī ji-ni. De nī ndacu yā jā ná cuáha ndá jā cajī ji.

⁵⁶ De nī nsāhvi ndasí inī tatá ji naná ji ndéhé dē. De nī ndacu nīhin yā nūū dē jā má cāchí dē nūū ni iin jā sūcuán nī ncuu.

9

Jā ní ntají yā ndihúxī ūū dē cuānacani dē tūhun
(Mt. 10.5-15; Mr. 6.7-13)

¹ De nī nastútú Jesús ndihúxī ūū tēe scuáha jín yā, de nī nsāhá yā jā cundiso tíñú dē de coo poder dē jā tavā dē ndá tāchī inī nchivī, jín jā nasāhá vāha dē nchivī cúhū.

² De nī ntají yā ndá dē jā nacani dē tūhun nāsa tátúnī Yāa Dios, jín jā nasāhá vāha dē nchivī cúhū.

³ De nī ncāhān yā jín dē: Mā cuísó nú jā cuetíñú nú ichi, ni garrote, ni ñunu, ni stāā, ni xūhún. De quīhīn nū jín iin-ni camisa, de mā cuísó nú incā.

⁴ De nā-ni vehe quīvi ndá nú, de ñúcuán cundeē nū jondē quee tucu nú quīhīn nū incā ñuū.

⁵ De tú iin ñuū nduú jétáhvī ji ndóhó, de quee ndá nú ñúcuán, de scóyo nú ticāchāā jēhē nū, chi suu cúu jā stēhēn nū jā iyó cuāchi ji jāā nduú ní jétáhvī ji, ncachī yā.

⁶ De nī nquee ndá dē cuāhān dē, nī jicó núu dē ndācá ñuū. De nī nacani dē tūhun vāha nāsa scácu Yāa Dios nchivī, de nī nasāhá vāha dē nchivī cúhū.

Jā ní jhī Juan tēe scuéndutē
(Mt. 14.1-12; Mr. 6.14-29)

⁷ De Herodes, tēe cúu gobernador, nī nīhīn dē tūhun ndācá tíñu jā sáhá Jesús. De nī ncuñehén inī dē, chi jāni inī sava nchivī cāhān ji jā Juan nī natecū dē.

⁸ De sava cā nchivī cāhān jā ní nenda Elías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán. De sava cā ji cāhān jā ní natecū incā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán.

⁹ De nī ncāhān Herodes: Juan chi nī ndacu nī jā tēhndē xīnī dē. ¿Túsaá de nā tēe cúu yáhá jā nīhīn ni tūhun jā sáhá dē cuāhā tíñu ñáhnú? ncachī dē. De nī nducú dē modo nāsa cunī dē nūū Jesús.

Jā ní scájī yā ūhūn mil tēe
(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Jn. 6.1-14)

¹⁰ De nī nenda ndá tēe cúu apóstol jā ní ntají yā dē ní nacani dē tūhun. De nī ncachī ndá dē nūū yā ndācá tíñu jā ní nsāhá dē. De nī jeca yā ndá dē cuāhān sīn yā jín dē iin lugar nūū nduú nchivī, ñatin ñuū Betsaida.

¹¹ De nī jínī ndá nchivī, de suni cuāhān ndá ji. De nī jetáhvī yā ji, de nī nacani yā tūhun nāsa tátúnī Yāa Dios, de nī nasāhá vāha yā nchivī cúhū.

¹² De tá cuāñini, de nī nquenda ndihúxī ūū apóstol, de nī ncāhān dē jín yā: Tají ní

nchivī cuāhā yáhá ná quíhīn ji ndācá űū jīn ndācá rancho űatin yáhá, de nducú ji nūū quendōo ji de cueen ji jā caji ji, chi nduú ná cuá iyó yáhá, ncachī ndá dē.

¹³ De nī ncāhān Jesús: Cuāha ndá máá nú jā caji ji, ncachī yā. De nī ncāhān ndá dē: Nduú ná névāha sá, chi űhūn-ni stāā jīn űū-ni tiacá. De vísō tú quīcuēen sá stāā caji ndihi nchivī cuāhā yáhá, de ni mā cūū, ncachī dē.

¹⁴ Chi iyó tá űhūn mil tēe. De nī ncāhān yā jīn ndá tēe scuáha: Cāhān ndá nú jīn nchivī jā ná cúndeē sīn cincuenta cincuenta ji, ncachī yā.

¹⁵ De súcuán nī nsāhá ndá dē, de nī jēcundeē ndihi nchivī.

¹⁶ De nī nquehen yā ndihūhūn stāā jīn ndūū tiacá űúcuán, de nī nūcūndēhé yā ichi andiví, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā. De nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jīn yā, de nī nsaji dē nūū ndá nchivī cuāhā.

¹⁷ De ndivī ji nī nchajī, de nī ndahā chījin ji. De nī nastútú ndá dē pedazo jā ní nquendōo, de nī nchitú űxī űū tīcá.

Jā ní ncachī Pedro jā Jesús cúu Cristo

(Mt. 16.13-19; Mr. 8.27-29)

¹⁸ De iin quīvī nī ncusín Jesús, jícān táhvī yā, de maá-ni ndá tēe scuáha jīn yā iyó dē jīn yā. De nī jīcā tūhún yā ndá dē: De nduhū, ¿ní iin cúu nī cáchi ndá nchivī?

¹⁹ De nī ncāhān ndá dē: Sava ji cáhān jā cúu ní Juan, tēe jā ní scuénduté. De sava cā ji cáhān jā cúu ní Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De sava cā ji cáhān jā cúu ní incā tēe nī nacani tūhun yā, de nī natecū dē, ncachī ndá dē.

²⁰ űúcuán de nī jīcā tūhún yā dē: De ndá máá nú, ¿ní iin cúu nī cáchi ndá nú? De nī ncāhān Pedro: Maá ní cúu Cristo, Yāā jā ní ntajī Yāā Dios, ncachī dē.

Jā ní ncachī tūhun Jesús jā cuū yā

(Mt. 16.20-28; Mr. 8.30-9.1)

²¹ űúcuán de nī ndacu nīhin yā nūū ndá dē jā má cáchi dē tūhun yáhá nūū ni iin nchivī.

²² De nī ncāhān yā: Nduhū, Yāā nī nduu tēe, cánuú jā ndoho ndasí nī. De ndá tēe űáhnú jīn ndá sūtū cúñáhnú jīn ndá tēe stéhēn ley janahán, squéne yichī dē nduhū. De cahni dē nduhū, de nūū űnī quīvī de natecū ni, ncachī yā.

²³ űúcuán de nī ncāhān yā jīn ndihi dē: Nā-ni nchivī tú cúnī ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de ná cāsī ji jā cúnī maá ji, de ná cuniquīn ji nduhū ndācá quīvī, de cuāha ji tūhun cundoho ji tūndóhó jā síquī ni, vísō ná cúu ji.

²⁴ Chi tú ní nchivī cúnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quīji nūū ji jā síquī nduhū, tūsaá de tānū táhvī ji níí cání. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji jā síquī nduhū, sochi cutecū ji níí cání.

25 ¿Chi ní cuetĩnú vísō ná cúndeé nchivī nĩhĩn jĩ níí ñayivī, de tú quivī jĩ nūū tānū táhvī jĩ?

26 Chi tú nā-ni nchivī cúcanoō jĩ jā síquĩ nduhū, Yāā nĩ nduu tēe, jín síquĩ tūhun cáhān nĩ, suni sūcuán cucanoō nĩ jā síquĩ maá jĩ, quivī nenda nĩ. De quivī ñúcuán chi vii ndasí cuñáhnú nĩ, tá cúu nūū cúñáhnú Tata nĩ, de suni cúñáhnú ndācá ángel ndoo yā sáhá yā.

27 De ndāā cáhān nĩ jín ndá nú jā sava tēe íyó yáhá, mā cúu dē chi jondē cunī dē nāsa tátunī Yāā Dios jín poder yā, ncachī yā.

*Jā tucu nĩ nduu yā
(Mt. 17.1-8; Mr. 9.2-8)*

28 Ñúcuán de tá ũnā quivī jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de nĩ ncaa yā iin yucu, cuācācān táhvī yā. De Pedro jín Jacobo jín Juan cuāhān ndá dē jín yā.

29 De juni jícān táhvī yā, de tucu nĩ nduu yā, de sahma yā nĩ nduyaa ndasí, de jéndūtē.

30 Ñúcuán de nĩ nquenda ũū tēe, nátúhún dē jín yā, de cúu dē Moisés jín Elías, tēe jā ní iyo janahán.

31 De vii ndasí jéndūtē níí tēe ñúcuán, de cáhān ndúū dē jín yā síquĩ jā ní ncuñatin jā cuū yā Jerusalén.

32 De Pedro jín ndúū cā tēe íyó jín dē, jíhĩ ndasí dē māhná, sochi nduú ní nquixĩn dē. De nĩ jinī ndá dē jā vii jéndūtē maá yā jín ndúū tēe íñĩ jín yā.

33 De tá nĩ ncujiyo-ni ndúū tēe ñúcuán nūū yā, de nĩ ncāhān Pedro jín yā: Maestro, nācā vāha jā íyó ndá sá yáhá. De ná sáhá ndá sá ũnī vehe ramādā, iin cuu maá ní, de incā cuu Moisés, de incā cuu Elías, ncachī dē. De nduú sáhá dē cuenta nā cuá cúu jā cáhān dē.

34 De juni cáhān dē sūcuán, de nĩ nquiji iin vícō nūhún, de nĩ jasī-ni nūū ndá dē. De nĩ nchūhú ndá dē jā íyó dē chíjĩn vícō nūhún.

35 De nūū vícō ñúcuán nĩ ncāhān iin tūhun: Yáhá cúu Sēhe nĩ jā mānī ndasí nĩ jín. De cunini ndá nú tūhun cáhān yā, ncachī.

36 De tá nĩ ncuu nĩ ncāhān tūhun ñúcuán, de mátúhún-ni cā Jesús íñĩ yā nūū ndá dē. De nduú ní ncāhān cuitī cā ndá dē, de ndá quivī ñúcuán nduú ní ncáchĩ dē nūū nĩ iin jā sūcuán nĩ jinī dē.

*Jā ní nasāhá vāha yā iin
sūchĩ ñúhún táchĩ inī
(Mt. 17.14-21; Mr. 9.14-29)*

37 De quivī téen nĩ nuu yā jín ndá dē yucu. De cuāhā nchivī nĩ jētahān jĩ yā.

38 De māhñú nchivī cuāhā nĩ ncana jee iin tēe: Maestro, jícān táhvī sá nūū ní jā cūndēhé ní sēhe yíí sá, chi mátúhún jĩ-ni íyó nūū sá.

39 De maá-ni jā sáhá xēen táchĩ jín jĩ, de cána cóhó jĩ sáhá, de jáhnĩ yíhĩ jĩ, de jée tiñū yuhú jĩ. De sndóho jĩ, de ũhvī ndasí siáā jĩ.

40 De nĩ ncāhān ndāhvī sá jín ndá tēe scuáha jín ní jā ná távā dē táchĩ, de nduú ní ncúu sáhá dē, ncachī dē.

41 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Nchivī nihin ndasí inī cúu ndá nú, chi nduú cándíja nú jā cuu nduvāha ji. ¿Nāsaa cā quīvī cundeē ni jín ndá nú jā cuandeē inī ni jín nú? Cuáquēhen sēhe nú ná quíji ji, ncachī yā.

42 De juni vāji ji nūū yā, de nī jicó cáva ji nūū ñūhún nī nsāhá tächī, de nī jahni yihí ji. De nī ncāhān xēen Jesús nūū tächī, de nī nasāhá vāha yā sūchí ñúcuán, de nī nasiáha yā ji nūū tatá ji.

43 De ndiviī nchivī nī nsāhvi inī ji nī jinī ji jā ñáhnú ndasí tiñu sáha Yāa Dios.

Jā ní ncāhān tucu yā jā cuū yā

(Mt. 17.22-23; Mr. 9.30-32)

De juni sáhvi inī ji ndéhé ji ndácá tiñu jā ní nsāhá Jesús, de nī ncāhān yā jín ndá tēe scuáha jín yā:

44 Chuhun vāha inī nū tūhun cáhān ni yáhá, de mā nāa inī nū, chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, nastúu ji nduhū jā quīvi nī ndahá ndá tēe xēen.

45 Sochi nduú ní jícūhun inī ndá dē jā ní ncāhān yā, chi nduú ní ncúu cuitī jícūhun inī dē. De nī nchūhú ndá dē cātūhún dē yā sīquī tūhun jā ní ncachī yā.

Ní nchivī cúu jā cúñáhnú cā
(Mt. 18.1-5; Mr. 9.33-37)

46 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī nquijéhé dē cáhān dē sīquī ní iin dē cúñáhnú cā.

47 De nī jinī Jesús jā sūcuán jáni inī ndá dē. De nī ntiin yā ndahá iin sūchí lúli, de nī jani yā ji xiín yā.

48 De nī ncāhān yā jín ndá dē: Nā-ni nchivī tú jā sīquī nduhū jétáhvi ji sūchí lúli yáhá, de nduhū jétáhvi ji. De nchivī jā jétáhvi nduhū, suni jétáhvi ji Yāa jā ní ntají nduhū vāji nī. De nchivī nūu cā mähñú ndá nú, suu ji cúñáhnú cā, ncachī yā.

Nchivī jāa nduú cáhān sīquī yā, iñi ji jín yā
(Mr. 9.38-40)

49 Ñúcuán de nī ncāhān Juan: Maestro, nī jinī ndá sá iin tēe jā jín sívi ní táva dē tächī inī nchivī. De nī jasí ndá sá jā sáhá dē, chi nduú jíca dē jín ó, ncachī dē.

50 De nī ncāhān Jesús jín dē: Mā casí nū jā sáhá dē, chi tēe jāa nduú cáhān contra sīquī ó, iñi dē jín ó, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā nūū Jacobo jín Juan

51 De nī ncuñatin quīvī jā quínohōn yā andiví, de nī jani téyí inī yā jā quíhīn yā Jerusalén.

52 De nī ntají yā sava tēe nī jēcōsō nūū dē jín tūhun jā vāji yā. De cuāhān ndá dē iin ñūū Samaria tácuā nducú dē nūū quendōo yā.

53 Sochi nchivī Samaria nduú ní jēhe ji vehe ndōo yā, chi nī jinī ji jā jondē Jerusalén quíhīn yā.

54 De Jacobo jín Juan, ndúū tēe scuáha jín yā, nī jinī dē jā sūcuán cúu, de nī ncāhān dē jín yā: Señor, ¿á cúnī ní jā ndacu ó tiñu jā quíji ñuhūn ichi andiví, de naā nchivī yáhá, tá cúu nūū ní nsāhá

Elías, tēe nī nacani tūhun janahán? ncachī dē.

⁵⁵ Ńúcuán de nī ndicó coto Jesús nūū ndúū dē, de nī ncāhān yā nūū dē: Nduú jínī ndá nú nā nūū vāji tūhun cáhān nū.

⁵⁶ Chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, nduú vāji nī jā snāa ni nchivī, chi sa vāji nī jā scácu nī nchivī, ncachī yā. Sá de cuāhān yā jínī ndá dē incā űūū.

Tūhun nchivī jā cúnī ji cuniquīn jī yā

(Mt. 8.19-22)

⁵⁷ De juni jīca ndá dē jínī yā ichi, de nī ncāhān iin tēe jínī yā: Señor, cuniquīn sá ní cōhōn ní-ni cúu nūū quīhīn ní, ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncāhān Jesús jínī dē: Ndācá xūncuii chi íyó yavī cava tī, de ndá saā suni íyó tacā tī. Sochi maá nī, Yāa nī nduu tēe, nduú nūū cūsūn ni, ncachī yā.

⁵⁹ De nī ncāhān yā jínī incā dē: Cuniquīn nduhū ná cōhōn. De nī ncāhān dē: Señor, cundetū ní de ná quíchuhū sá tatá sá xihna cā, ncachī dē.

⁶⁰ De nī ncāhān Jesús jínī dē: Sndóo ndá ndīyi, ná chūhū ndá cā ndīyi, chi ndīyi cúu ndá nchivī jāa nduú cándíja. De maá nú, chi quīhīn nū nacani nú tūhun nāsa tátúnī Yāa Dios, ncachī yā.

⁶¹ Ńúcuán de suni nī ncāhān incā dē: Señor, cúnī sá cuniquīn sá ní, de cuāha ní tūhun jā xihna ná quicāhān sá jínī nchivī vehe sá, ncachī dē.

⁶² De nī ncāhān Jesús jínī dē: Tú nā-ni tēe quijéhé dē cuniquīn dē nduhū, de tú maá-ni jā nācāni cuécā inī dē sīquī ndācā jā ní sndóo dē, túsaá de cúu dē tá cúu iin tēe sátíñū jínī arado, de jícó coto dē ndéhé dē ichi véhe dē. Túsaá de nsūū tēe vāha cúu dē jā cuniquīn dē nduhū sīquī tiñū tátúnī Yāa Dios, ncachī yā.

10

Jā ní ntajī yā űnī xico űxī dē

¹ De tá nī ncuu ndācā tiñū yáhá, de maá Jētohō ű nī nacāji yā űnī xico űxī cā dē. De nī ntajī yā ndihuū ndihuū dē jā cosō nūū dē nūū yā quīhīn dē ndācā űūū jínī ndācā lugar nūū ja űatin quīhīn maá yā.

² De nī ncāhān yā: Ndá nchivī yáhá chi cúu jī tá cúu trigo jā tēhndē, de ndāa jā cuāhā cúu, de tēe jā quehndē chi jacū dē-ni cúu. Túsaá de cācān táhvī ndá nú nūū maá Jētohō nū Yāa Dios jā ná tetíñū yā cuāhā tēe quehndē dē trigo, cúu jā nacani dē tūhun yā nūū nchivī.

³ De cuáhán ndá nú, de ná cáchī tūhun nī nūū nū jā tetíñū nī ndá nú quīhīn nū tá cúu tīcāchí lúlí māhñū yīhī.

⁴ De mā cuīsó nú űnuu, ni itīn xūhún, ni nījān. De ichi mā cúcuéé nú jā natúhún nú jínī ni iin nchivī.

⁵ De nā-ni vehe quīvi ndá nú, de xihna cā cāhān nū: Ná quīji tūhun ndéé tūhun sīī inī nūū ndá nú, nchivī vehe yáhá, cachī nū.

⁶ De tú vehe ñúcuán íyó nchivī vāha, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū jīnū sīquī jī. De tú nduú, de tūhun ndeé jā ní ncāhān nū mā jīnū sīquī jī.

⁷ De suni vehe ñúcuán cundeē nū, de caji nū coho nú jā cuāha nchivī nū nū. Chi sīquī tiñu jā nācani nú tūhun nū nchivī, de cánuú coto jī ndá nú. De mā cúndeē nū quéhén vehe, chi iin-ni vehe.

⁸ De nā-ni ñuū quīvi ndá nú, de tú cuetáhvī jī ndóhó, de caji nū nā-ni cúu jā cuāha jī nū nū.

⁹ De nasāhá vāha nú ndá nchivī cúhū ñuū ñúcuán. De cachī nū nū jī: Ja nī ncuñatin jā tatúnī Yāa Dios nū ndá nú, cachī nū.

¹⁰ De nā-ni ñuū quīvi ndá nú, de tú mā cuetáhvī jī ndóhó, de quee nú inī calle ñúcuán de cāhān nū:

¹¹ Jondē ticāchāa ñuū ndá nú yáhá jā ní ntīin jēhē ni, ná scóyo nī jā cúu seña jā íyó cuāchi ndá nú jāá nduú ní jétáhvī nú. De cunahán ndá nú jā Yāa Dios ja nī ncuñatin yā jā tatúnī yā nū nū nícu. Cachī ndá nú.

¹² De cāhān ni jīn ndá nú jā quīvi juicio de xēen cā coo castigo sīquī ñuū jā sáhá súcuán nsūú cā jā coo sīquī ñuū Sodoma nū ní nsāhá ndasí nchivī cuāchi.

Jā ní ncāhān yā nū sava ñuū nīhin inī
(Mt. 11.20-24)

¹³ Nācā xēen cundoho ndá nú, nchivī ñuū Corazín. De nācā xēen cundoho ndá nú, nchivī ñuū Betsaida. Chi tú inī ñuū Tiro jīn ñuū Sidón ní nsāhá nī tiñu ñáhnú jā ní

nsāhá nī inī ñuū maá nú, de ñamā nacani inī nchivī ñuū ñúcuán jā sndóo jī cuāchi jī nícu. De sáhá jī seña jā stéhēn jā nācani inī jī sīquī cuāchi jī, chi cūhun jī sahma túun de chihī jī yāa xīnī jī nícu.

¹⁴ Túsaá de quīvi juicio de xēen cā coo castigo sīquī ndá nú nsūú cā jā coo sīquī ñuū Tiro jīn ñuū Sidón.

¹⁵ De ndá ndóhó nchivī ñuū Capernaum, ¿á jáni inī nū jā cúñáhnú nú tá cúu iin jā cāa cuāhān ichi andiví? Nduú chi sa cuun nú quīhīn nū jondē lugar nū íyó ndá ánō ndīyi, ncachī yā.

¹⁶ De nī ncāhān cā yā jīn ndá tēe jā tajī yā quīhīn: Nchivī jā tee sōho tūhun jā cāhān ndá nú, suni tee sōho jī jā cāhān maá nī. De nchivī jā squéne yichī ndóhó, suni nduhū squéne yichī jī. De nchivī jā squéne yichī nduhū, suni squéne yichī jī Yāa jā ní ntajī nduhū vāji nī, ncachī yā.

Jā ní nenda ndá tēe jā ní ntajī yā

¹⁷ De nī nenda ndihúnī xico ūxī tēe ñúcuán, de cúsiī inī ndá dē, de cāhān dē jīn Jesús: Señor, jondē ndá tāchī jétáhvī jī nū sá jā jīn sívī maá ní, ncachī ndá dē.

¹⁸ De nī ncāhān yā jīn dē: Súcuán cúu, chi nī jinī ni jā modo iin taja nī nincava Satanás ichi andiví, chi nī ncan-deē ni ndihi poder.

¹⁹ De mitan de ja nī jēhe nī poder nū ndá nú jā cuāñū nū sīquī ndá cōo jīn tisuhmā, cúu jā cundeé nú sīquī ndácá

fuerza maá já jínī ūhvī yóhó,
de nduú nā cuá sáhá jín nū.

²⁰ Sochi mā cúsiī inī ndá
nú maá-ni já jétáhvī ndá táchī
nūū nū, chí sa cusīī cā inī nū
já yósō sívī nū jondē andiví,
ncachī yā.

*Jā ní ncusiī inī Jesús
(Mt. 11.25-27; 13.16-17)*

²¹ De suni hora ñúcuán
nī ncusiī inī Jesús nī nsáhá
Espíritu Santo, de nī ncāhān
yā: Ná cútahvī sá nūū ní Tatá,
já cúu ní Jētohō andiví jín
ñayívī. Chí nī jasī ní ndācá
tūhun ndíchí ní, já má cūní
nchivī ndíchí jín nchivī tūha
cuenta ñayívī yáhá. De nī
stéhēn ní nūū ndá nchivī cúu
tá cúu sūchí lúli. Chí súcuán nī
jētahān inī ní Tatá, ncachī yā.

²² De nī ncāhān cā yā: Ndi-
vii nī jēhe Tatá nī nūū ni. De
nduú jínī ndá nchivī ní iin
cúu nduhū, Sēhe Yāā Dios, chí
maá-ni Tatá nī cúu já jínī yā
nduhū. De ni nduú jínī nchivī
nāsa Yāā cúu maá Tatá, chí
maá-ni Sēhe cúu já jínī. De
íyó nchivī já cūní maá Sēhe
stéhēn yā nūū ji nāsa Yāā cúu
Tatá yā, de maá ji suni cunī ji,
ncachī yā.

²³ Ñúcuán de nī ndēhé yā
nūū ndá tēe scuáha jín yā,
de nī ncāhān yā jín ndá máá
dē-ni: Nācā ndetū ndá nchivī
já ndēhé tiñu ñáhnú já ndēhé
ndá máá nū.

²⁴ Chí cāhān nī jín nū já
cuāhā ndá tēe nī nacani tūhun
Yāā Dios, jín cuāhā ndá rey,
nī ncuu inī dē cūndēhé dē já
ndēhé ndá máá nū, de nduú
ní jínī dē. De nī ncuu inī dē

cunini dē já níni ndá máá nū,
de nduú ní jínī dē, ncachī yā.

*Tūhun tēe Samaria, tēe vāha
inī*

²⁵ Ñúcuán de iin tēe stéhēn
ley janahān, nī nacuiñī dē, de
nī jēcāhān dē jín Jesús já coto
túnī dē yā. De nī jīcā tūhún
dē: Maestro, ¿nā cuá sáhá sá
de nīhīn táhvī sá cutecū sá níí
cání andiví? ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān yā jín dē:
¿Nāsa yósō nūū tutū ley?
¿Nāsa cāhān já cāhvi nū?
ncachī yā.

²⁷ De tēe ñúcuán nī ncāhān
dē nāsa cāhān nūū tutū: Co
manī ndasí nū jín maá Jētohō
nū Yāā Dios, jondē jín inī jín
ánō nū, jín níí fuerza nū, jín
níí jáá ntúnī nū. De cundáhvī
inī nū táhān nū tá cúu nūū
cúndáhvī inī nū maá nū, cāchī
tutū, ncachī dē.

²⁸ De nī ncāhān yā jín dē:
Vāha nī ncāhān nū. De tú cuu
sáhá nū súcuán de nīhīn táhvī
nū cutecū nū níí cání, ncachī
yā.

²⁹ De tēe ñúcuán cūní dē já
quendōo ndāā dē nūū yā jín
tūhun já ní jīcā tūhún dē, de nī
ncāhān dē: ¿De ní nchivī cúu
ndá táhān sá? ncachī dē.

³⁰ Ñúcuán de nī ncāhān
Jesús: Iin tēe nī nquee
dē Jerusalén, nī ncuun dē
cuāhān dē ñuū Jericó. De ichi
nī nquenda ndá tēe cuíhná
nūū dē, de nī ncandeē ndihi
ndatíñū dē, de jondē sahma
ñúhún dē. De nī ncani nāvāha
ndá tēe ñúcuán dē, jondē ja
ñatín cuū dē nícu. De nī sndóo
ndá, de cuāhān ndá.

³¹ De ichi ñúcuán nī nchāha
iin sūtū cuāhān dē, de nī

jinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī nsáhá jíyo dē-ni cuāhān dē.

32 De saá-ni iin tēe grupo levita jā sátiñú inī templo, vāji dē ichi ñúcuán, de suni nī jinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī nchāha jíca dē-ni cuāhān dē.

33 De iin tēe nación Samaria, suni jíca dē ichi ñúcuán. De nī jinī dē nūū tēe ñúcuán, de nī ncundáhvī inī dē.

34 De nī nguenda dē nūū cáá tēe ñúcuán, de nī nchuhun dē aceite jíin vino nūū ní ntacuēhé, de nī juhnī dē sahma nūū. De nī nchisó dē tēe ñúcuán sīquī quitī dē, de cuāhān dē jíin tēe ñúcuán iin mesón, de nī jito dē.

35 De quīvī téēn, hora jā quíhīn dē, de nī ntavā dē ūū xūhún cāa, de nī jēhe dē nūū tēe xíi mesón, de nī ncāhān dē: Coto ní tēe yáhá, de tú cāxīn ní cā xūhún jíin dē, de tá nenda sá de nachunáá sá, ncachī dē.

36 ¿Túsaá de nāsa jáni inī nū? Jā ndinūnī tēe ñúcuán, ¿ní iin dē nī nsáhá cuenta jā táhān dē cúu tēe jā ní nguenda jācuīhná nūū? ncachī yā jíin tēe stéhēn ley janahán.

37 De nī ncāhān dē: Tēe jā ní ncundáhvī inī tēe jā ní ntacuēhé, vísō tēe ñuū jíca cúu dē, ncachī dē. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin dē: Cuáhán túsaá, de suni súcuán cundáhvī inī nū ndācá nchivī, ncachī yā.

Jā ní ūyo yā vehe Marta jíin María

38 Sá de nī nquehen tucu yā ichi cuāhān yā, de nī jīnū yā iin ñuū lulí. De iin ñahan nání

Marta nī ncana ña yā nī jēhēn yā vehe ña.

39 De Marta, íyó iin cūhū ña nání María. De María nī jécundeē ña nūū jēhé Jesús, níní ña ndācá tūhun jā cāhān yā.

40 De Marta chi cútéñú ña jíin cuāhā tiñu sáhá ña. De nī nguenda ña nūū yā, de nī ncāhān ña: Señor, ¿á nduú sáhá ní cuenta jā cūhū sá nī sndóo ña sāán nūū tiñu? De cāhān ní jíin ña ná chindeē táhān ña jíin sá, ncachī ña.

41 De nī ncāhān Jesús jíin ña: Marta, nācā ndíhvī ndasí inī nū jíin cuāhā tiñu, de ndasí sndóho nú maá nú jíin.

42 De íyó iin-ni tiñu cánuú. De María chi nī nacāji ña tiñu cánuú, suu jā ndíhvī inī ña sīquī tūhun Yāa Dios, de mā cāndeē ō ña nūū tiñu ñúcuán, ncachī yā.

11

Jā ní stéhēn yā nāsa cācān táhvī dē

(Mt. 6.9-13; 7.7-11)

1 De iin quīvī íyó Jesús iin lugar, jíicān táhvī yā. De tá nī ncuu nī jíicān táhvī yā, de iin tēe scuáha jíin yā, nī ncāhān dē: Señor, stéhēn ní nūū ndá sá nāsa cācān táhvī sá, tá cúu nūū ní stéhēn Juan nūū ndá tēe nī scuáha jíin dē, ncachī dē.

2 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Jā cācān táhvī ndá nú, de suha cāhān nū:

Tatá ndá sá jā ndēē ní andivī, níní ná cóo yíñúhún sá nūū ní, chi Yāa īi cúu ní.

De ñúhún inī sá jā ñamā ná
quíji quívi tatúnī ní níí
ñayívi yáhá.

De ná cóo ndácá tiñu jā
jétahān inī maá ní,

tá cóu nūú íyó inī andiví,
suni súcuán ná cóo inī
ñayívi.

3 Stāā jā técū ndá sá ndácá
quívi, cuāha ní nūú sá
mitan.

4 De cune cáhnú inī ní nūú
cuāchi jā sáhá ndá sá
nūú ní,

tá cóu nūú nēe cáhnú inī ndá
sá nūú nchivī jā sáhá
cuāchi nūú sá.

De mā cuāha ní tūhun jā coto
túnī tāchī sāán,

chi sa scácu ní sāán nūú ndácá
jāñéhén.

Cachī ndá nú, ncachī yā.

5 De nī ncāhān cā yā: Tú ní
iin nú íyó iin amigo nū, de
quihīn nū vehe dē sava ñuú
de cāhān nū jíin dē: Amigo,
tanúú nú únī stāā nūú ní.

6 Chi iin amigo ní jā jíca vi-
aje, nī nquenda dē vehe ní,
de nduú ná cuá névāha ní jā
cuāha ní cajī dē, cachī nū.

7 De cāhān tēe ndéē inī
vehe: Mā stáhān nū nduhū,
chí ja ndásí viéhé ní, de ja
quíxīn ní jíin ndá sēhe ní, de
mā cūú nacōo ní jā taji ní nūú
nū, cachī dē.

8 De cāhān ní jíin ndá nú,
vísō mā nacōo dē taji dē nūú
nū síquī jā cóu dē amigo nū,
sochi síquī jā stáhān ndasí nú
dē, jā ñúcuán nacōo dē taji dē
ndihi jā jíni ñúhún nú.

9 Túsaá de cāhān ní jíin ndá
nú jā suni súcuán cācān táhvī
nū nūú Yāā Dios, de taji yā
nūú nū. De nducú nú ndácá

jā váha jā íyó nūú yā, de nīhīn
nū. De cācān táhvī nū jondē
nīhīn nū, tá cóu nūú sáhá
nchivī jā scáján viéhé jondē
nune quívi jí.

10 Chi ndácá nchivī jā jícān,
cuāha yā nūú jí. De nchivī
ndúcú, chí nīhīn jí. De nchivī
cāhān, nune yā ichi jā nīhīn jí
jā cúnī jí.

11 ¿De ní iin nú cóu tatá, de
tú sēhe nú jícān jí stāā nūú nū,
de á cuāha nú iin yūú nūú jí?
De tú jícān jí iin tiacá, ¿de á
cuāha nú iin cōo nūú jí?

12 De tú jícān jí iin ndīvi, ¿de
á cuāha nú iin tīsuhmā nūú jí?
Nduú cuitī jā súcuán.

13 Túsaá de ndá máá nú vísō
nchivī íyó cuāchi cóu nú, de
jínī ndá nú cuāha nú jā váha
nūú sēhe nú. De nā oncā
cóu maá Tatá nú andiví jā má
cuāha yā Espíritu Santo nūú
nchivī jícān nūú yā, ncachī
yā.

*Jā ní ncāhān ndá dē jā
sátñū yā jíin fuerza Satanás
(Mt. 12.22-30; Mr. 3.19-27)*

14 De távā yā iin tāchī inī iin
tēe, jā ní ncuñíhín dē ní nsáhá.
De tá ní nquee tāchī, de ní
nacahān tēe jā ní ncuñíhín.
De ní nsāhvi inī ndá nchivī
ndéhé jí.

15 Sochi sava nchivī ní
ncāhān jí: Jíin fuerza Satanás
jā cúñáhnú nūú ndá tāchī, de
távā tēe yáhá ndá tāchī inī
nchivī, ncachī jí.

16 De sava cā jí cúnī jí coto
túnī jí yā, de ní jícān jí jā sáhá
yā jā coo iin seña ichi andiví.

17 De maá yā chí jíni yā jā
súcuán jáni inī ndá jí, de ní
ncāhān yā: Ndácá nación jā

sáhá síin maá de cánāá maá, túsaá de snāá jā íyó vāha maá. De tú nchivī iin vehe sáhá síin maá de cánāá maá, de mā cūú cā cundeē cāhnú jī.

18 De saá-ni Satanás, tú sáhá síin maá jíin ndá táhān tāchī, ¿de nāsa cuiñi nīhin jā tatúnī túsaá? Chi cāhān ndá nú jā jíin fuerza Satanás távā ni ndá tāchī.

19 De tú sūcuán cúu de ndá nchivī scuáha jíin ndá nú, ¿nā jíin fuerza távā maá ji tāchī? Túsaá de ndá máá ji cachī ji jā ní stívī ndasí nú nī ncāhān nū jā távā ni tāchī jíin fuerza Satanás.

20 De nduú chi jíin fuerza Yāa Dios cúu jā távā ni tāchī. Túsaá de ja ndéē Yāa Dios māhñú ndá nú jā tátúnī yā.

21 De tú iin tēe ndacuī jito dē vehe dē jíin tūjí dē, túsaá de ni iin ndatíñú dē mā ndóñuhún.

22 De tú quiji incā tēe ndacuī cā, de cundeē jíin tēe ñúcuán, túsaá de candeē tūjí dē jā jito dē vehe dē, de sáhá dē nāsa cúnī maá dē jíin ndatíñú jā candeē dē. De tá nū cúu tēe ndacuī cā ñúcuán, sūcuán cúu maá nī nū Satanás.

23 De nchivī jāá nduú íyó mānī jíin nī, túsaá de jíinī ūhvī ji nduhū. De nchivī jāá nduú nástútú jíin nī, túsaá de sa scútē nuu ji nchivī jā vāji nū ni.

Tāchī jā nástútú táhān ndívi inī nchivī

(Mt. 12.43-45)

24 Tú nī nquee iin tāchī inī iin tēe jāá nduú cándíja, de jīca nuu nū ñuhun tíhá, ndúcú nū natátú, de nduú níhīn, sá

de jáni inī maá: Ná quínohōn ni vehe nū ní nquee nī.

25 De tá nī nenda tucu, de jíinī jā tēe jāá nduú cándíja, cúu dē tá cúu iin vehe jā ní ndundoo.

26 Ñúcuán de jēhēn jēnacueca ūjā cā tāchī nēhēn cā nsúú cā maá. De quívi ndá inī tēe ñúcuán de jécundeē ndá. Túsaá de xēen cā cundocho tēe ñúcuán jā sándihí nsúú cā jā xíhna ñuhún, ncachī yā.

Nācā ndetū nchivī níni tūhun yā

27 De juni cāhān yā tūhun yáhá, de iin ñahan íñi māhñú nchivī cuāhā, nī ncāhān jee ña jíin yā: Nācā ndetū ñahan jā ní scácu ña ní de nī scáxīn ña ní, ncachī ña.

28 De nī ncāhān yā: Sa ndetū ndasí cā ndá nchivī níni tūhun Yāa Dios de squíncuu ji, ncachī yā.

Jā ní jīcān ndá nchivī jāá nduú cándíja iin tiñu ñáhnú

(Mt. 12.38-42; Mr. 8.12)

29 De nī ntācā cuāhā cā nchivī nū Jesús, de nī nquijéhe yā cāhān yā: Nchivī tiempo mitan chi maá-ni jā sáhá nēhēn jī. De jīcān jī iin tiñu ñáhnú jā stēhēn tú Yāa jā ní ntají Yāa Dios cúu nī. De nduú nā incā tiñu ñáhnú stēhēn ni nū jī, chi maá-ni tiñu ñáhnú tá cúu nū ní ncuu jíin Jonás, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán.

30 Chi tá cúu nū ní jinī nchivī ñuú Nínive jā ní ncuu iin tiñu ñáhnú jíin Jonás, suni sūcuán cunī nchivī tiempo yáhá jā coo iin tiñu ñáhnú jíin nduhū, Yāa nī nduu tēe,

jā quétáhán jín modo jā ní ndoho Jonás.

³¹ De reina jā ní ncuñáhnú nación ichi sur, natecū ña jín nchivī tiempo yáhá, quivī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ña cuāchi sīquī ji. Chi jondē jícá ndasí nī nquiji ña nī nini ña ndá tūhun ndíchí jā ní ncāhān rey Salomón, de nī ncandíja ña. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāā iyó yáhá, nsūú cā Salomón, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

³² De ndá nchivī ñuū Nínive nūū ní nacani Jonás tūhun, natecū ji jín nchivī tiempo yáhá, quivī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi, de cāhān ji cuāchi sīquī nchivī yáhá. Chi ndá máá ji nī nacani inī ji nī sndóo ji cuāchi ji quivī jā ní nacani Jonás tūhun nūū ji. De mitan chi cúñáhnú cā nduhū, Yāā iyó yáhá, nsūú cā Jonás, de nduú cándíja ndá nú nduhū.

Tūhun yátá sīquī lámpara
(Mt. 5.15; 6.22-23)

³³ Tá nástín nchivī iin lámpara, de nduú chíyuhū ji, nī nduú chíhi ji chījin iin cajón. Chi sa jáni ji nūū sūcún, tácuā cutūu nūū ndá nchivī jā quívi vehe.

³⁴ De tīnūú ndá nú cúu tá cúu lámpara nūū yiqui cúñu nú. Túsaá de tú tīnūú nú iyó nijin, de ní-ni yiqui cúñu nú cunijin. Sochi tú nduú iyó nijin tīnūú nú, de ní-ni yiqui cúñu nú iyó neē.

³⁵ De suni sūcuán cúu ánō nū, de coto ndá nú jā má cāní nēhén inī nū, tácuā mā cōo neē inī ánō nū.

³⁶ Chi tú sáhá ndá nú maá-ni tiñu váha, de nduú nā tiñu

nēhén sáhá nú, túsaá de luz yā cunijin váha inī ánō nū, tá nūū cúu iin lámpara jā sáhá jā cunijin váha, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā jā iyó cuāchi ndá dē

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 20.45-47)

³⁷ De tá nī ncuu nī ncāhān yā, de iin tēe grupo fariseo nī ncana dē yā jā cajī yā stāā vehe dē. De nī nquivi yā, de nī jēcundeē yā mesa jā cajī yā stāā.

³⁸ De tēe fariseo nī nsāhvi inī dē ndéhé dē jāá nduú squíncuu yā costumbre jā nandahá yā de cajī yā stāā.

³⁹ De nī ncāhān maá Jētoho ō jín dē: Ndá ndóhó tēe fariseo, chi modo jā náquete nú yātā vásō jín cōhō, cúu jā nándahá nú. De ichi inī ndá nú chi ñúhún maá-ni tūhun cuíhná jín tūhun nēhén.

⁴⁰ Tēe naā cúu ndá nú. ¿A nduú jínī nū jā Yāā jā ní nsāhá yiqui cúñu nú, suni nī nsāhá yā ánō nū?

⁴¹ De jā jéhe ndá nú caridad nūū nchivī ndāhví, de sáhá nú sīquī jā cundáhví ndija inī nū ji. De sūcuán de coo ndāā ánō nū.

⁴² De nācā xēen cundoho ndá nú tēe fariseo, chi squíncuu nú ndācá tiñu lúli, de nduú squíncuu nú tiñu cánuú. Chi sáhá ndá nú ūxī ūxī nuhnī mīnu jín ruda jín ndācá yuvā, de sócō nū iin iin jā ūxī nūū Yāā Dios. Sochi nduú sáhá cuitī nū tiñu ndāā, nī nduú iyó mānī nū jín Yāā Dios. Ndācá yáhá cánuú jā sáhá nú nícu, de suni mā

sndóo nú jā sōcō nū ndá yūcū ñúcuán.

⁴³ De nācā xēen cundoho ndá nú tēe fariseo, chi jétahān inī nū cundeē nū nūū silla yíñúhún cā inī vehe ī sin-agoga, de jétahān inī nū jā cāhān yíñúhún nchivī jín nū nūū yáhvi.

⁴⁴ De nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán, jín ndá nú tēe fariseo, chi tēe stáhvi-ni cúu nú. Chi cúu nú tá cúu iin yavī ndīyi jāá nduú nijín, chi snāā nū ánō nchivī, de nduú jínī ji jā súcuán sáhá nú ji, ncachī yā.

⁴⁵ De nī ncāhān iin tēe stéhēn ley janahán: Maestro, jā cāhān ní ndācá tūhun yáhá, de suni sīquī ndá máá sá nī ncāhān ní, ncachī dē.

⁴⁶ De nī ncāhān yā: Suni nācā xēen cundoho ndá nú tēe stéhēn ley janahán. Chi suni stéhēn nū ndācá ley jā ní ntavā maá nú jā vjín sáhá, de nduú cúndeē nchivī squíncuu ji. De ndá máá nú chi ni iin xīnī ndāhá nú nduú scándā nū jā squíncuu nú.

⁴⁷ Nācā xēen cundoho ndá nú. Chi sáhá ndá nú namā ndá ndīyi tatā nū, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán. De suni ndá tatā nū nī jahnī ndá tēe ñúcuán.

⁴⁸ De jā sáhá nú súcuán cúu jā quétahán nú jín ndá dē sīquī tiñu jā ní nsáhá dē. Chi ndá máá dē nī jahnī ndá tēe ñúcuán, de ndá máá nú chi sáhá nú namā sīquī dē.

⁴⁹ Jā ñúcuán cúu jā jondē janahán nī ncāhān Yāa Dios iin tūhun ndíchi: Tají nī ndá tēe nacani tūhun nī jín ndá

tēe cúu apóstol quihīn dē nūū ndá ji. De sava dē cahnī ji, de sava cā dē cunī ūhvī ji, ncachī Yāa Dios.

⁵⁰ De súcuán de sīquī nchivī tiempo yáhá ná cúndeē cuāchi jā ní jahnī tatā ji ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios, jondē tá nī jēcāva ñayívi jín jondē mitan,

⁵¹ jondē Abel jín jondē Zacarías, tēe jā ní jahnī ndá dē sava māñū altar jín cuarto ī inī templo. Túsaá de cāhān ni jín ndá nú jā sīquī nchivī tiempo mitan cundeē ndācá cuāchi ñúcuán.

⁵² Nācā xēen cundoho ndá nú, tēe stéhēn ley janahán, chi jásī nū ichi jā jīcūhun inī nchivī tūhun yā. De ni ndá máá nú nduú cúnī nū jīcūhun inī nū, de ni nduú jéhe nú tūhun jā jīcūhun inī nchivī jā cúnī, ncachī yā.

⁵³ De jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe fariseo, nī nguīti ndasí inī dē nī jinī dē yā. De nī nguijéhe dē stíchi dē yā sīquī cuāhā cā tūhun.

⁵⁴ De ndúcú ndá dē modo tú sanaā de stívī yā tūhun cāhān yā, tácuā nīhīn dē cuāchi sīquī yā.

12

Sīquī tūhun stáhvi jā cāhān ndá tēe fariseo

(Mt. 10.26-27)

¹ De juni súcuán cúu, de nī ncutútú cuāhā mil nchivī, chi jondē jáñū ji sīquī jéhe táhán ji. De xihna cā nī nguijéhe yā cāhān yā jín ndá tēe scuáha

jíin yā: Coto má cándija ndá nú levadura ndá tēe grupo fariseo, chi suu cúu tūhun stáhvī jā cáhān ndá dē. Chi jītē nuu nūū ndá nchivī tá cúu nūū sndáa levadura ñujan.

² Chi ndācá tūhun stáhvī mā quéndōo yuhū cuitī, chi ndihi natūu nijīn de cunī nchivī.

³ Túsaá de suni ndá ndóhó, ndācá tūhun jā ní ncāhān nū jāá nduú ní jíinī nchivī, iin quīvī de cunī vāha ji. De ndācá tūhun jā ní ncāhān yuhū nū jā ndásī viéhé, iin quīvī de cáhān jee nchivī yātā ndācá vehe.

Jā ní ncachī yā ní iin cúu jā cuyūhú ó

(Mt. 10.28-31)

⁴ Cáhān ni jíin ndá nú, amigo: Mā cúyūhú nú nchivī jā cahñī yiqui cúñu nú, chi tá nī jahnī ji ndóhó, de nduú nā cuá cuu cā sáhá ji.

⁵ De ná cáchī ni nūū nū ní iin cúu jā cuyūhú nú: Jā cuyūhú nú cúu Yāā Dios jā tú sáhá yā jā cuū nū, de íyó poder yā jā chuhun yā ndóhó infierno. Suu maá yā cúu jā cuyūhú nú jā má stívī nú nūū yā.

⁶ De ndācá saā chi nduú yāhvi ndēē tī, chi jondē ūhūn tī jā ūū centavo. De ni iin tī nduú nāā inī Yāā Dios jāá nduú jíto yā tī.

⁷ De nā oncā cúu ndá máá nú, chi jondē ndihi ixi xīnī nū ja nī nchivi yā. Túsaá de mā cúyūhú ndá nú, chi cánuú ndasí cā ndá máá nú nūū yā nsūú cā cuāhā ndá saā.

*Nchivī jā jétúhún ji Jesu-
cristo nūū incā nchivī*

*(Mt. 10.32-33; 12.32;
10.19-20)*

⁸ De cáhān ni jíin ndá nú jā ndācá nchivī jā cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, de saā-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe, cuetúhún nī ji nūū ndá ángel Yāā Dios.

⁹ De ndācá nchivī jā má cuetúhún nduhū nūū incā nchivī, suni súcuán mā cuetúhún nī ji nūū ndá ángel Yāā Dios.

¹⁰ De tú nā-ni nchivī cáhān ji sīquī nduhū, Yāā nī nduu tēe, de cune cáhnú inī Yāā Dios nūū ji. Sochi tú nā-ni nchivī cáhān nāvāha ji sīquī Espíritu Santo, de mā cúne cáhnú inī Yāā Dios nūū ji.

¹¹ De tú quīsíaaha ndá ji ndóhó ndācá vehe īī sinagoga nūū justicia jíin nūū ndá cā tēe tátúnī, de mā nácani ndasí inī nū nāsa scócóo nú tūhun jíin nāsa cáhān nū.

¹² Chi maá hora ñúcuán de Espíritu Santo stéhēn yā nūū nū nāsa cáhān nū, ncachī yā.

*Sīquī jā má cútóó ó ndatíñú
cuicá*

¹³ Ñúcuán de iin tēe íñī māhñū nchivī cuāhā, nī ncāhān dē jíin Jesús: Maestro, cáhān ní jíin ñanī sá jā ná táhvī sáva dē táhvī ndūū sá, ncachī dē.

¹⁴ De nī ncāhān yā jíin dē: Lílū, nduú ní jáni yā nduhū jā sáhá ndāā ni tiñu nú jā tahví sáva nī táhvī nū, ncachī yā.

¹⁵ De nī ncāhān cā yā: Coto vāha ndá nú maá nú jā má cútóó cuitī nū xūhún jíin ndá cā. Chi vísō cuāhā ndasí ndatíñú névāha iin tēe, de

nsúú ñúcuán sáhá já quendōo ndetū dē ñayívi yáhá, ncachī yā.

16 Ñúcuán de nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíin ji: Nī iyo iin tēe cuicá já névāha ñuhun já vāha ndasí cúu itū.

17 De tēe cuicá ñúcuán nī nacani inī dē: ¿Nāsa sáhá nī? Chi nduú cā núne nūū cuhun niñi nī. Ncachī dē.

18 De nī jani inī dē: Suha ná sáhá nī: Canī ni ndá yacā ni, de nasáhá nī já nāhnú cā. De ñúcuán nataān ndihi nī niñi nī jíin ndācá ndatíñú nī.

19 Ñúcuán de canī inī ni: Mitān de cuāhā ndasí névāha ó já quenda cuāhā cuiyā. Ná nátātú ó, de cajī ó coho ó, de ná cúsiī inī ó, nī jani inī dē.

20 Sochi nī ncāhān Yāā Dios jíin dē: Tēe naā cúu nú, chi jacuāā mitān de cuū nū, de ndācá já ní nchuvāha nú, ¿ní tēe cuu? Ncachī Yāā Dios jíin dē.

21 De suni súcuán cundoho ndācá tēe já sáhá cuicá dē maá dē, de nduú ndúcú dē já quendōo ndetū dē nūū Yāā Dios, ncachī yā.

*Yāā Dios jíto yā yóhó
(Mt. 6.25-34)*

22 De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Túsaá de cáhān ni jíin ndá nú: Mā nācani ndasí inī nū sīquī já cutecū nū, tú nāsa cajī nū, ni sīquī sahma nú, tú nāsa cuhun nú.

23 Chi Yāā Dios nī nsáhá yā já tēcū nū jíin yiqui cúñu nú, de nā oncā cúu já má cuáha yā já cajī nū jíin já cuhun nú.

24 Cūndēhé ndá nú nāsa tēcū ndá ticācá, de nduú jáquīn tī,

ni nduú nástútú tī, ni nduú nūū tavāha tī ni yacā tī. De vísō súcuán de maá Yāā Dios scájī yā tī. ¿De á nduú cánuú ndasí cā ndá ndóhó nsúú cā ndá quitī ñúcuán?

25 ¿De ní iin nú, á cuu chisó nú iin yiqui cā maá nú, vísō ná nācani ndasí inī nū?

26 De tú mā cúu sáhá nú iin tiñu lúli súcuán, ¿de nājēhé cúu já nācani ndasí inī nū sīquī já cajī nū já cuhun nú?

27 Cūndēhé ndá nú nāsa jée ndá itā yucú. Chi nduú sátíñú ni nduú quéhen. De cáhān ni jíin ndá nú já juni rey Salomón, quivī já ní ñuhun dē sahma vāha ndasí, de ni nduú ní ñuhun dē sahma viī súcuán tá cúu nūū iyó ndá itā.

28 De tú súcuán jéhe Yāā Dios sahma viī nūū itā yucú já iyó nūū ñuhún mitān de teēn de cāyū nūū ñuhún, de nā oncā cúu ndá ndóhó já má cuáha yā sahma. ¿De nūcu nduú cándíja nīhin ndá nú já jíto yā ndóhó?

29 Túsaá de mā nācani cuécá inī nū nāsa cajī nū nāsa coho nú.

30 Chi maá-ni sīquī yáhá cúu já ndíhvī inī nchivī ñayívi jáá nduú cándíja. Sochi ndá máá nú chi iyó Tatá nú andiví, de jíinī yā já jíinī ñuhún nú ndācá yáhá.

31 De sa cánuú cā já cundi-hvī inī nū sīquī tiñu já ndácu Yāā Dios nūū nū. Ñúcuán de sáhá yā já nīhīn nū ndācá yáhá.

*Nāsa coo cuicá ó jondē andiví
(Mt. 6.19-21)*

32 Mā cūyūhú ndá nú chi cúu nú tá cúu tīcāchī nī. Chi vīsō jacū ndá nú-ni cúu, de maá Tatá nú cúsi inī yā jā quīvi nú űū nū tātúnī yā.

33 Xīcō ndá nú jā névāha nú, de cuāha nú xūhún űúcuán nū nchivī ndāhvī. De sūcuán de scáyā nū tāhvī nū jondē andivī nū má cútúhú, tá cúu nū távāha nú xūhún inī itīn. Chi jondē andivī de mā nāā jā váha jā cunevāha nú. Chi űúcuán mā quīvi jācuīhná, ni mā cūú stívī tīquixīn.

34 Chi jondē nū nīhīn nū tāhvī váha nú, űúcuán cúu nū cundihvī inī nū sīquī.

Jā ná cóo tūha ó jā nenda yā

35 Coó tūha ndá nú jā nenda Jētohō nū, de sāhá nú tá sáhá ndá mozo jā náscuīquīn jī lámpara jī.

36 Chi íyó tūha jī de ndétu jī jā nenda patrón jī jā cuāhān dē vico tándāhá. Chi tá nenda dē de cāhān dē, de nacune-ni ndá jī viéhé.

37 De nācā ndetū ndá mozo űúcuán jā tá nenda patrón jī, de cunī dē jā ndító jī. De ndāā cāhān ni jīn nú jā maá patrón sáhá tūha dē maá dē, de tenee dē jī nū mesa jā canī dē cōhō jī.

38 De vīsō cucuée dē nenda dē jondē sava űúú, á ja nī nchāha űúú, de tú cunī dē jā sūcuán ndító ndá mozo dē, de nācā ndetū ndá jī túsāá.

39 De chuhun inī ndá nú jā cāhān tūhun yátá yáhá: Tēe xívéhe, tú ní jīnī dē nā hora quiji jācuīhná, de cundito dē, de mā cuāha dē tūhun sacuíhná vehe dē nícu.

40 De saá-ni ndá ndóhó, coo tūha nú, chi tú nduú, de maá hora jāá nduú ná jáni inī nū, de nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā jīn ndá dē.

Tūhun mozo vāha jīn mozo nduú squíncuu

(Mt. 24.45-51)

41 űúcuán de Pedro nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿á jīn ndá máá sá-ni cāhān ní tūhun yátá yáhá, á suni cāhān ní jīn ndihi cā nchivī? ncachī dē.

42 De nī ncāhān maá Jētohō ō: Cāhān ni jīn nā-ni nchivī jā cúu tá cúu mozo jā ndito xīnī de squíncuu vāha. De maá patrón nī jani dē jī jā coto jī nchivī vehe dē, tácuā scájī jī maá hora.

43 De nācā ndetū mozo űúcuán jā tá nenda patrón jī, de cunī dē jā sūcuán squíncuu vāha jī.

44 De ndāā cāhān ni jīn ndá nú jā canī dē mozo űúcuán jā coto jī ndihi ndatīnú dē.

45 Sochi tú jáni inī jī jā má nēndá űamā patrón jī, de quijéhé jī canī jī ndá tēe jīn űahan jā cúu táhān mozo jī, de caji jī coho jī de jīni jī,

46 tú sūcuán de nenda-ni patrón jī quīvī jāá nduú ndétu jī jīn hora jāá nduú ná jáni inī jī. De sndóho ndasí dē jī, de chihi dē jī cundoho jī nū yíhí ndá nchivī jāá nduú squíncuu.

47 De mozo jā jīnī nāsa jétahān inī patrón jī, de tú nduú sātūha jī de nduú squíncuu jī jā cunī dē, de cundoho xēen jī jīn ntuxí.

48 De mozo jāá nduú jīnī nāsa jétahān inī patrón jī, de tú sáhá jī tiñu jā canī dē jī ntuxí,

túsaá de jacū-ni cani dē ji. Chi ndá nchivī jā stéhēn cuāhā yā nūū ji, suni cuāhā nācān yā nūū ji. De ndá nchivī jā cuāhā cā tiñu nī ntee yā ji, suni cuāhā cā nācān yā nūū ji.

Jā síquī Jesús de cusíin inī nchivī

(Mt. 10.34-36)

⁴⁹ Nī nquenda nī jā modo jā scuíquīn ni ñuhūn inī ñayíví, de suu cúu jā cusíin inī nchivī jā síquī nduhū. De cúni nī jā ñamā coo súcuán, tácuā quívi ndá nchivī ndahá Yāā Dios.

⁵⁰ De íyó iin tūndóhó jā cánuú cundoho nī, de cúcuécá ndasí inī ni chi jondē jīnu cundoho nī, sá de ndusiī inī ni.

⁵¹ ¿De á jáni inī ndá nú jā vāji nī jā cundeē mānī nchivī ñayíví? Cāhān ni jín ndá nú jāá nduú, chi sa cusíin inī nchivī jā síquī nduhū.

⁵² Chi jondē mitan de quijéhé jā ūhūn nchivī iin vehe cusíin inī ji. De nenda ūnī síquī ūū, de ūū síquī ūnī.

⁵³ Chi tatá cusíin inī jín sēhe yíi, de sēhe yíi jín tatá, de naná jín sēhe síhí, de sēhe síhí jín naná, de naná chíso jín sēhe jānú, de sēhe jānú jín naná chíso, ncachí yā.

Jā ní ncāhān yā síquī seña andiví

(Mt. 16.1-4; Mr. 8.11-13)

⁵⁴ De suni nī ncāhān yā jín nchivī cuāhā: Tá jínī ndá nú jā nénda vícō ichi nūū quéé ncandiī, de cāhān nū jā cuun sāvī, de súcuán cúu.

⁵⁵ De tá vāji tāchí ichi sur, de cāhān nū jā nandiī, de súcuán cúu.

⁵⁶ Vāchi tēe stáhvī-ni cúu ndá nú. Ja jícūhun inī nū nāsa stéhēn seña andiví jín inī ñayíví, ¿de nūcu nduú jícūhun inī nū ní iin cúu nduhū jā sáhá nī ndācá tiñu ñáhnú tiempo yáhá?

Jā cundihvī inī ō jā má cundeē cuāchi síquī ō

(Mt. 5.25-26)

⁵⁷ ¿De nūcu nduú sáhá ndá máá nú cuenta ní iin cúu tiñu ndāā jā sáhá nú?

⁵⁸ De tú iin nchivī quīhīn ji jín nú nūū justicia jā cāhān ji cuāchi síquī nū, túsaá de juni cuāhān nū jín ji ichi de cundihvī inī nū sáhá ndāā nū jín ji. Chi tú nduú, de squívi ji ndóhó nūū juez, de juez siáha dē ndóhó nūū policía, de policía chihi dē ndóhó vecāa.

⁵⁹ De ndāā cāhān ni jín nú jā má quēé cuitī nū ñúcuán chi jondē chunáá nú ndihi cuitī xūhún jā jícān ndá dē, ncachí yā.

13

Jā cánuú nacani inī ō jā sndóo ó cuāchi ó

¹ De iin quívi ñúcuán nī nquenda jacū tēe, nī nacani dē tūhun nūū yā nāsa nī ndoho sava tēe Galilea. Chi tá jáhnī ndá dē quiti jā sōcō dē, de nī nquenda-ni ndá mozo Pilato nī jáhnī tēe ñúcuán.

² De nī ncāhān Jesús: Ndá tēe Galilea ñúcuán, ¿á jáni inī ndá nú jā súcuán nī ndoho dē síquī jā ndasí cā nī íyo cuāchi dē nsūū cā ndá cā nchivī Galilea?

³ Cāhān ni jín ndá nú jāá nduú. De ndá máá nú suni

tānū tāhvī nū de tú mā nácani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

4 De xāhōn ūnī tēe jā ní jicó cáva torre Siloé sīquī dē, de nī jīhī ndá dē, ¿á jāni inī nū jā ndasí cā nī nsāhá ndá dē cuāchi nsūú cā ndá cā nchivī Jerusalén?

5 Cāhān ni jīn ndá nú jāá nduú. De ndá máá nú suni tānū tāhvī nū de tú mā nácani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

Tūhun yátá ñutun higo

6 Ñúcuán de nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jā stéhēn yā tá cúu nchivī jāá nduú squíncuu tūhun ndácu Yāā Dios: Cúu jī tá cúu iin ñutun higo jā íñí nūū ñuhun iin tēe. De nī jēndēhé dē tú íyó jāvíxī xīnī, de nduú nā cuá íyó.

7 De nī ncāhān dē jīn mozo jā sátiñú nūū ñuhun dē: Mitān de ja íyó ūnī cuīyā jā quínducú nī jāvíxī xīnī ñutun higo yáhá, de nduú nā cuá cúun. Túsaá de quehndē nū, chí vāchi sátéñú nūū ñuhún, ncachī dē.

8 De nī ncāhān mozo jīn dē: Señor, sndóo ní ná cuíñi iin cuīyā yáhá cā, de ná nástáyā sá jēhé de chuhun sá jēhen.

9 De cūndēhé ó tú cuun jāvíxī incā cuīyā. De tú nduú, de tēhndē, ncachī mozo, ncachī yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin ñahan quīvī nátātú

10 De iin quīvī nátātú de stéhēn Jesús tūhun inī vehe īī sinagoga.

11 De íyó iin ñahan jā ní ncuu xāhōn ūnī cuīyā cúhū ña. Chí iin tāchī nī nsāhá jā jīca tihí

ña, de nduú cā cúu cuitī caca tuun ña.

12 De nī jinī Jesús nūū ña, de nī ncana yā ña, de nī ncāhān yā jīn ña: Nánā, mitān de nduvāha ní jā cúhū ní, ncachī yā.

13 De nī ntee yā ndahá yā ña, de nī nūcuíñi tuun ña-ni, de nī nacuetáhvī ndasí ña nūū Yāā Dios.

14 De tēe cúñáhnú inī vehe īī sinagoga, nī nquītī inī dē nī jinī dē Jesús jā ní nasāhá vāha yā ñahan ñúcuán quīvī nátātú. De nī ncāhān dē jīn ndá nchivī: Iyó íñū-ni quīvī sátiñú ó, de ndá quīvī ñúcuán quiji ndá nú jā nduvāha nú. De quīvī nátātú chí mā cúu, ncachī dē.

15 Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō ō jīn dē: Vāchi tēe stáhvī-ni cúu ndá nú. De quīvī nátātú, ¿á nduú nándají ndá nú stīquī nū jīn burro nú jā quíscóho nú tī ndute?

16 De ñahan yáhá jā cúu ña tatā Abraham, chí modo jā ní nuhñī ña xāhōn ūnī cuīyā nī nsāhá Satanás. ¿De á nduú íyó vāha jā ní nandají nī ña nūū cuēhé ña quīvī nátātú? ncachī yā.

17 De jā ní ncāhān yā sūcuán, de nī ncucanoō ndá tēe jā jīnī ūhvī dē yā. De ndihi nchivī nī ncusiī ndasí inī jī nī jinī jī ndá tiñū ñáhnú sáhá yā.

Tūhun yátá sīquī niquin yuvā mostaza

(Mt. 13.31-32; Mr. 4.30-32)

18 De nī ncāhān yā: Ná cāhān ni iin tūhun yátá tácuā cunī ndá nú nāsa cúu jā

ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāā Dios nūū.

¹⁹ Ndúcuahā jī tá cúu nūū jáhnu iin niqūin yuvā mostaza jā ní jaquīn iin tēe nūū ñuhun dē. De nī jahnu, de nī ncuu iin ñutun cáhnú, de ndá saā chí sáhá tī tacā tī chíjīn ndahá yúcū, ncachī yā.

*Tūhun yátá sīquī levadura
(Mt. 13.33)*

²⁰ De nī ncāhān tucu yā: Súcuán cúu jā ndúcuahā nchivī jā tátúnī Yāā Dios nūū:

²¹ Cúu tá cúu levadura jā ní nquehen iin ñahan, de nī nsacā ña jíin ūnī kilo harina, de nī ndaa ndihi ñujan nī nsáhá, ncachī yā.

*Sīquī jā quīvi ó viéhé túū
(Mt. 7.13-14, 21-23)*

²² De ñúhún Jesús ichi cuāhān yā Jerusalén, de yáha yā ndácá ñuū nāhnú jíin ñuū lulí, de stéhēn yā tūhun.

²³ De iin nchivī nī jīcā tūhún jī yā: Señor, ¿á jacū-ni nchivī cúu jā scácu Yāā Dios, á naá cúu? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíin ndá jī:

²⁴ Cundihvī inī ndá nú quīvi nú ndahá Yāā Dios. Chí cúu tá cúu iin viéhé túū. De cáhān nī jíin ndá nú jā iin quīvi de cuāhā nchivī nducú jī quīvi jī, de mā cúu cā quīvi jī.

²⁵ De quīvi ñúcuán chí sáhá nī tá cúu nūū sáhá iin tēe xívēhe, jā nacuiñī dē de nacasi dē viéhé. De tāvéhé cuiñī ndá nú, de scáján nú viéhé, de cáhān nū: Señor, nacune ní viéhé ná quīvi ndá sá. De cáhān dē jíin nú: ¿Ní nūū vāji ndá nú? Chí nduú jíinī nī ndóhó, cachī dē.

²⁶ Ñúcuán de quijéhé ndá nú cáhān nū jíin dē: Nī nchajī ndá sá nī jīhi sá jíin ní, de nūū yáhvi ñuū sá nī stéhēn ní tūhun, cachī nū.

²⁷ De cáhān maá dē: Cáhān nī jíin ndá nú jāá nduú jíinī ní ní jondē vāji nú. Cuijiyo ndá nú quīhīn nū, chí nchivī jā sáhá tiñu néhén cúu nú, cachī dē.

²⁸ De quīvi ndá nú nūū cuacu nú de nacayihí nú ñii yúhú nú jā ndoho xēēn nū. De cunī nū nūū Abraham jíin Isaac jíin Jacob jíin ndácá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, íyó ndá dē ñuū nūū tátúnī Yāā Dios. De ndá ndóhó, vísó cúu nú tatā ndá dē, sochí quīvi nú nūū ndoho nú.

²⁹ Sochí cuāhā nchivī, vísó nduú cúu jī tatā ndá dē, de quiji ndá jī ichi nūū quénda ncandiī jíin nūū quée ncandiī, jíin ichi norte jíin ichi sur. De cundeē jī mesa jā caji jī stāā ñuū nūū tátúnī Yāā Dios.

³⁰ De sava nchivī jā mitan cúu jī jā sándihí, de ichi ñúcuán nduu jī nūū. De sava nchivī jā mitan cúu jī nūū, de ichi ñúcuán nduu jī jā sándihí, ncachī yā.

*Jā ní ncucuécá inī yā nī ndéhé yā Jerusalén
(Mt. 23.37-39)*

³¹ De maá quīvi ñúcuán nī nquenda jacū tēe fariseo, de nī ncāhān dē jíin yā: Cuijiyo ní quīhīn ní incā lado, chí cunī Herodes cahñī dē ní, ncachī ndá dē.

³² De nī ncāhān yā: Cuáhán ndá nú de cachī tūhun nú nūū tēe stáhvī ñúcuán jāá ncháha ca quenda quīvi cuū ní, chí

mitan jíin teēn tavā ni tǎchī inī nchivī, de nasāhá vāha nī nchivī. De quīvī únī de jīnu tiñu sáhá nī, cachī nū.

³³ Chi cánuú jā caca nī quīhīn ni mitan jíin teēn jíin isá, de jīnū ni Jerusalén. Chi ndá tēe nácani tūhun Yāa Dios, nduú jíhī dē incā lado, chi maá-ni inī Jerusalén jáhnī ji ndá dē.

³⁴ Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, jáhnī nū ndá tēe nácani tūhun Yāa Dios, de cáni nú yūū xīnī ndá tēe jā tájí Yāa Dios vāji nūū nū. De cuāhā vuelta nī ncuu inī ni nastútú nī sēhe nú, tá cúu nūū sáhá iin ñihín jā nástútú tī sēhe tī chījin nījīn tī, sochi nduú ní ncúnī ndá nú.

³⁵ Túsaá de mitan de sndóo uun nī ndóhó jíin ndá sēhe nú. Chi cāhān ni jíin nú jā jondē mitan de mā cūní cuitī cā nū nūū ni, chi jondē quenda quīvī jā cāhān ndá sēhe nú: Vāha ndasí Yāa cúu Yāa jā ní nenda jíin tiñu maá Jētohō ō Yāa Dios, cachī nū, ncachī yā.

14

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe cúhū cuēhē cuiñu

¹ De iin quīvī nátátú nī jēhēn yā vehe iin tēe fariseo jā cúñáhnú, nī jēcajī yā stāa jíin dē. De ndá cā tēe fariseo chi ndéhe yuhū dē yā tú stívī yā.

² De ñúcuán íyó iin tēe cúhū cuēhē cuiñu, íní dē nūū yā.

³ De nī jīcā tūhún yā ndá tēe stéhēn ley janahán jíin ndá tēe grupo fariseo: ¿A íyó ley jā nasāhá vāha nī nchivī cúhū quīvī nátátú, á nduú? ncachī yā.

⁴ Sochi nduú ní ncāhān cuitī ndá dē. De nī ntiin yā tēe cúhū, de nī nasāhá vāha yā dē, de nī ncāhān yā jā ná quínohōn dē.

⁵ De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Ní iin nú de tú burro nú á stīquī nū nincava tī inī iin pozo, de á nduú ñamā natavā nū tī, vísō quīvī nátátú cúu? ncachī yā.

⁶ De nduú ní ncúu scócóo ndá dē ni iin tūhun nūū yā jā súcuán nī ncāhān yā.

Tūhun sīquī nchivī jā jēhēn vico tándāhá

⁷ De nī jinī Jesús jā ndá tēe jā ní ntacā, nácaji dē silla yíñúhún cā nūū mesa jā cundeē dē. De nī ncāhān yā tūhun yáhá jíin ndá dē:

⁸ Tú cana iin tēe jā quīhīn nū vico tándāhá, de mā cúndeē nū lugar yíñúhún cā. Chi tú súcuán de sanaā de ja nī ncana dē iin tēe cúñáhnú cā nsúu cā ndóhó.

⁹ De quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cāhān dē jíin nú: Nacuiñi, chi jíñā cundeē tēe yáhá. Ñúcuán de cucanoō nū de quīhīn nū jondē jā sándihí.

¹⁰ Chi tú cana iin tēe ndóhó, de sa cundeē nū jondē lugar jā sándihí. De tá quiji tēe jā ní ncana ndóhó, de cāhān dē jíin nú: Amigo, nehēn cundeē nū iin lugar nūū yíñúhún cā, cachī dē. Ñúcuán de ndá nchivī ndéē jíin nú nūū mesa, cunī ji jā sáhá ñáhnú dē ndóhó.

¹¹ Súcuán nī ncāhān ni tūhun yáhá tácuca cunī ndá nú jā ndácá nchivī jā sáhá ñáhnú ji maá ji, sa nuu ji sáhá Yāa

Dios. De nchivī jā sáhá núu ji maá ji, sa nduñáhnú ji sáhá yā, ncachī yā.

12 De suni nī ncāhān yā jín tēe jā ní ncana dē yā jā caji yā stāa: Tú sáhá nú jā cusámá nchivī á jā cuxíní ji, de mā cāná nú ndá nchivī cúu amigo nū jín ñanī nū jín táhán nú jín ndá nchivī cuicá. Chi tú sūcuán de suni naçana ndá máá ji ndóhó, de sūcuán nanihīn nū jā ní jēhe nú.

13 Chi tá sáhá nú vico, de sa cana nú ndá nchivī ndāhvī, nchivī cuhlu, nchivī cojo, nchivī cuāá.

14 De sūcuán de quendōo ndetū nū, chi mā cūú nacuāha ji nū nū. De nīhīn nū táhvī nū quīvī jā natecū ndá nchivī ndāā, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī vico cúxíní

15 De iin tēe jā yáji stāa jín yā, nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncāhān dē jín yā: Nācā ndetū ndá tēe jā caji stāa inī ñuū nū tátúnī Yāa Dios, ncachī dē.

16 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús iin tūhun yátá jā stēhēn yā jā cána Yāa Dios nchivī jā quīvī ji inī ñuū nū tátúnī yā: Iin tēe nī nsáhá dē iin vico cáhnú jā cuxíní, de nī ntají dē mozo dē jā cana cuāhā nchivī.

17 De maá quīvī jā cuxíní, de nī ntají dē mozo dē cuācāna ndá nchivī ñúcuán jā ná quíji ji cuxíní ji: Nehēn ndá ní, chi ja íyó tūha ndihi, ncachī mozo.

18 De ndihi nchivī nī ncāhān ji jā ná cūne cáhnú inī dē chi mā quīhīn ji. Iin tēe nī ncāhān dē: Cáta nī jeen nī iin ñuhun de cánuú quīndēhé nī, de ná

cūne cáhnú inī dē chi mā cuéē nī, ncachī dē.

19 De incā dē nī ncāhān: Nī jeen nī ūhūn yunta stīquī, de quīhīn nī coto túnī ni tī, de ná cūne cáhnú inī dē chi mā cuéē nī, ncachī dē.

20 De incā dē nī ncāhān: Cáta nī ntandāhá nī, de jā ñúcuán mā cūú cuéē nī, ncachī dē.

21 De cuānohōn mozo, de nī ncachī tūhun dē nū patrón dē nāsa nī ncāhān ndá nchivī. Ñúcuán de nī nguītī inī patrón, de nī ncāhān dē jín mozo dē: Ñamā quīhīn nū ndá calle nāhnú jín calle lulí, de cana nú ndá nchivī ndāhvī, nchivī cuhlu, nchivī cojo, jín nchivī cuāá, ná quíji ndá ji vico, ncachī dē.

22 De nī jēhēn mozo, de nī nenda dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja nī nsáhá sá tá ncachī ní, de cúmanī cā nchivī de chitú vehe ní, ncachī dē.

23 De nī ncāhān tucu patrón: Quīhīn tucu nú ndācá calle jín ichi, de cana fuerza nū nchivī ná quíji ji, tácu cu-chitú vehe nī.

24 Chi cáhān nī jín nú jā nī iin nchivī jā ní ncana nī jā xíhna ñúhún, mā cuáha cuitī nī tūhun jā cuxíní ji vehe nī, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun jā cánuú nacani vāha inī ō de cuniquīn ō Cristo (Mt. 10.37-39)

25 De cuāhā ndasí nchivī níquīn ji Jesús cuāhān ji jín yā, de nī ndicó cóto yā, de nī ncāhān yā jín ji:

26 Tú nā-ni nchivī cúnī ji cuniquīn ji nduhū jā scuáha nī ji, de tú mānī cā ji jín

tatá ji, naná ji, ñasíhí ji, sēhe ji, ñanī ji, cuāha ji, nsūú cā jíín nduhū, de mā cūú cuu ji nchivī scuáha jíín nī. De tú ndíhvī cā inī ji sīquī jā coo vāha maá ji nsūú cā jā cuniquīn ji nduhū, de suni mā cūú tucu.

27 De nā-ni nchivī tú mā cuáha ji tūhun cundoho ji tūndóhó vísō jondē cuū ji sīquī jā cuniquīn ji nduhū, de mā cūú cuu ji nchivī scuáha jíín nī.

28 Chi tú ní iin nú cúnī nū caquīn nū iin vehe cáhnú, ¿de á nduú cánuú jā xihna cā cundeē nū tavā nū cuenta tú quenda xūhún jā sínu nú vehe?

29 Chi tú nduú, de tá ja nī ntavā nū cimientō, de mā quēndá xūhún sínu nú, de ñúcuán de ndá nchivī chi sáhá catá ji nū nū.

30 De cāhān ji: Tēe yáhá chi nī nquijéhé dē sáhá dē vehe, de nduú ní ncúndéé dē sínu dē, cachī ji.

31 De saá-ni tú iin rey quīcanáá dē jíín incā rey jā vāji sīquī dē, ¿de á nduú cánuú jā xihna cā cundeē dē nacani inī dē tú cundeé dē jíín ūxī mil soldado jā canáá dē jíín incā rey jā vāji sīquī dē jíín ōcō mil soldado?

32 Chi tú mā cúndéé dē, de juni jíca cā vāji incā rey, de tají dē sava tēe ndíso tíñú jā quíhīn ndá dē cātūhún dē nā cuá cúnī incā rey jā cuāha dē, de jencuīñī-ni.

33 De ndá máá nú, suni súcuán cánuú jā xihna cā nacani inī nū de quehndē inī nū jā sndóo nú ndihi jā

névāha nú, chi tú nduú de mā cūú cuu nú nchivī scuáha jíín nī.

Tūhun yátá sīquī ñīī
(Mt. 5.13; Mr. 9.50)

34 De nchivī cándíja cúu ji tá cúu ñīī. Vāha íyō ñīī, de tú ñīī ná náā jā úhguā, ¿de nāsa nduu uhguā tucu?

35 Nduú cā tiñu cuitī cā, ni jā chuhun nchivī nū itū, ni jā nduu jēhen, chi sa cutē-ni nchivī. Ndá ndóhó jā níni, tee sōho vāha nú, ncachī yā.

15

Tūhun yátá sīquī tīcāchí jā ní nsana
(Mt. 18.10-14)

1 De ndá tēe stútú xūhún renta jíín ndá cā tēe sáhá cuāchi, nī nquenda dē nū Jesús jā cuninī dē tūhun cāhān yā.

2 De ndá tēe grupo fariseo jíín ndá tēe stéhēn ley janahán, nī ncāhān dē sīquī yā: Tēe yáhá chi jétáhvī dē ndá tēe sáhá cuāchi de yájī dē jíín, ncachī dē.

3 De nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jíín ndá dē:

4 ¿Ní iin nú de tú névāha nú iin ciento tīcāchí, de tú scuíta nú iin tī, de á nduú sndóo nú cūmī xico xāhōn cūmī cā tī yucu, de quīnanducú nú quitī jā ní nsana jondē nanihīn nū tī?

5 De tá nī nanihīn nū tī, de chisó nú tī nū chiyō nū, de cusī inī nū.

6 De tá nenda nú vehe nú de nastútú nú ndācá amigo nū jíín nchivī ndéē ñatin jíín nú, de cāhān nū jíín ji: Ná cúsi inī

ō, chi nī nanihīn ni tīcāchī nī jā ní nsana, cachī nū.

⁷ De cāhān ni jīn ndá nú jā suni sūcuán cúu jondē andiví. Chi cúsiī cā inī yā jīn iin nchivī jā íyó cuāchi de nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji, nsūú cā jīn cūmī xico xāhōn cūmī nchivī íyó ndāā jāá nduú cā cánuú nacani inī ji, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ñahan jā ní scuíta xūhún

⁸ De tú iin ñahan néyāha ña ūxī xūhún plata, de tú scuíta ña iin, ¿de á nduú scuíquīn ña lámpara, de nastáá ña vehe, de nanducú vāha ña jondē nanihīn ña?

⁹ De tá nī nanihīn ña, de nastútú ña ndācá amiga ña jīn nchivī ndéē ñatin jīn ña, de cāhān ña jīn ji: Ná cúsiī inī ō, chi nī nanihīn ni xūhún jā ní scuíta nī, cachī ña.

¹⁰ De cāhān ni jīn ndá nú jā suni sūcuán cúsiī inī ndá ángel Yāā Dios sīquī iin nchivī jā íyó cuāchi de nácani inī ji jā sndóo ji cuāchi ji, ncachī yā.

Tūhun yátá sūchí jā ní snáā cāhá xūhún

¹¹ De nī ncāhān tucu yā: Iin tēe nī íyo ūū sēhe yī dē.

¹² De tēe suchí cā nī ncāhān ji jīn tatá ji: Tatá, tahví sáva ní ndatíñú ní, de taji ní sava cuu tāhvī sá, ncachī ji. De nī ntahvī sáva dē tāhvī ndúū ji.

¹³ De nī ncuu jacū-ni quīvī, de tēe suchí ñúcuán nī stútú ndihī ji ndatíñú ji, de nī nqee ji cuāhān ji iin ñuū jīcá. De ñúcuán nī snáā cāhá ji tāhvī ji chi nī jāxīn nāvāha ji.

¹⁴ De tá nī ndihī nī jāxīn ji, de nī nquiji iin tāmā xēen inī

ñuū ñúcuán, de nī nquijéhe cúmanī jā cajī ji.

¹⁵ De cuānducú tíñú ji nūū iin tēe ñuū ñúcuán. De nī ntají dē ji cuāhān ji rancho dē jā coto ji quinī dē.

¹⁶ De cúnī ji cajī ji sōō ndūchí jā yájī quinī tácuā ndahā chījin ji. De ni iin nchivī nduú ná jéhe nūū ji.

¹⁷ Ñúcuán de nī nacani inī ji, de nī ncāhān ji: Ndācá mozo jā sátiñú vehe tatá nī, íyó cuāhā stāā yájī ji. De nduhū jíhī ni sōco yáhá.

¹⁸ Ná quínohōn ni nūū tatá nī, de cāhān ni jīn dē: Tatá, nī nsāhá sá cuāchi nūū Yāā Dios jīn nūū maá ní.

¹⁹ Mitan de nsūú cā tēe vāha cúu sá jā cunaní sá sēhe ní. De cuāha ní tūhun cuu sá tá cúu iin mozo ní, cachī nī.

²⁰ Sá de nī naquehen ji ichi cuānohōn ji nūū tatá ji. De cáta jícá cā vāji ji, de nī jinī tatá ji nūū ji, de nī ncundáhvī inī dē ji. De jínu dē cuātahān dē ji, de nī numi táhán dē jīn ji, de nī nchitū dē nūū ji.

²¹ Ñúcuán de nī ncāhān ji jīn dē: Tatá, nī nsāhá sá cuāchi nūū Yāā Dios jīn nūū maá ní. Mitan de nsūú cā tēe vāha cúu sá jā cunaní sá sēhe ní, ncachī ji.

²² Sochī maá tatá ji nī ncāhān dē jīn ndá mozo dē: Cuáquehen nú iin sahma vāha cā de chuhun nú ji. De chuhun nú iin xehe ndahá ji, de chihi nú nījān jēhē ji.

²³ De quīcuēca nú becerro jā ní neñu, de cahñī nū tī ná cájī ō, chi sáhá ó vico.

16

24 Chi sēhe yíi nī yáhá, modo ja nī jīhī ji, de nī natecū ji. Chi nduú ní jínī ni ní ichi nī jēhēn ji, de nī nenda ji, ncachī dē. De nī nquijéhé ndá dē sáhá dē vico.

25 De sūchí ñáhnú cā, ndéē ji jondē rancho, de vāndiji ji, de nī nduñatin ji vehe. De nī jini ji jā tívī música de jíta jéhé nchivī.

26 De nī ncana ji iin mozo, de nī jīcā tūhún ji nā cuá cúu.

27 De nī ncachī mozo nūū ji: Nī nenda ñanī nū, de tatá nú nī jahní dē becerro jā ní neñu, chi nī nenda vāha ji nūū dē, ncachī mozo.

28 Ñúcuán de nī nquītī inī sūchí ñáhnú, de nduú ní ncúnī ji ndīvi ji. De nī nquee tatá ji, de nī ncāhān ndāhvī dē jínī ji jā ná ndīvi ji.

29 De nī ncāhān ji jínī tatá ji: Níní sáhá sá tiñu ndácu ní, de nduú cúnīhin cuitī inī sá nūū ní. De nduú táji ní vísō iin lítú nūū sá jā sáhá sá vico jā cajī sá jínī ndá amigo sá.

30 De nī nenda sēhe ní yáhá jā ní jāxīn cāhá ji xūhún ní jínī ndá ñahan ndīī. De nī jahní ní becerro jā ní neñu jā cajī ji, ncachī ji jínī tatá ji.

31 Ñúcuán de nī ncāhān dē: Séhē, ndóhó chi níní ndéē nū jínī nī, de ndihi jā névāha nī chi suni cuenta maá nú cúu.

32 De mitan de íyó vāha jā sáhá ó vico de cusīī inī ō. Chi ñanī nū yáhá, modo ja nī jīhī ji, de nī natecū ji. Chi nduú ní jínī ō ní ichi nī jēhēn ji, de nī nenda ji, ncachī dē, ncachī yā.

Tūhun yátá mozo jā ní stáhvī dē patrón dē

(Mt. 6.24)

1 De suni nī ncāhān Jesús jínī ndá tēe scuáha jínī yā: Iin tēe cuíca nī iyo iin mozo dē jā ndíso tíñú nūū ndá cā mozo. De nī ncāhān ndá jínī patrón jā mozo ñúcuán snāā cāhá ndatíñú dē.

2 De nī ncana dē mozo ñúcuán, de nī ncāhān dē jínī: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní nihīn ni sīquī nū? Nacuāha nú cuenta tiñu ndíso nú, chi mā cúndiso tíñú nú cā nūū ndá mozo ni, ncachī dē.

3 Ñúcuán de nī jani inī mozo: ¿Nāsa sáhá nī mitan? Chi patrón ni candeē dē tiñu ndíso nī. Chi nduú ndacuī ni jā quete nī ñuhun, de jā cācān ni caridad chi cucanoō ni.

4 Túsaá de jínī ni nāsa sáhá nī jínī ndá nchivī jā jéen nūū patrón ni, tácuca taji ji vehe cundeē ni tá quenda quivī candeē dē tiñu nī. Ncachī dē.

5 De nī ncana dē tá iin iin tēe jā ndíta nūū patrón dē. De nī ncāhān dē jínī iin: ¿Nāsa ndíta nú nūū patrón ni?

6 De nī ncachī tēe ñúcuán: Ciento barril aceite. De nī ncāhān mozo: Yáhá ná táji nī vale nū, de ñamā cundeē nū sáhá nú incā vale jā ūū xico ūxī-ni, ncachī dē.

7 Ñúcuán de nī ncāhān dē jínī incā tēe: ¿De ndóhó, nāsa ndíta nú? De nī ncāhān tēe ñúcuán: Ciento cajón trigo, ncachī dē. De nī ncāhān dē jínī: Yáhá ná táji nī vale nū, de sáhá nú incā vale jā cūmī xico-ni, ncachī dē.

8 Sá de nī ncāhān maá patrón jā ndíchí ndasí nī nsáhá tēe nēhén ñúcuán jíin nchivī jā ndíta nū patrón dē, tácuá cuāha ji vehe cundeē dē. De cāhān ni jíin ndá nú jā nchivī ñayivī yáhá, ndito cā sáhá ji jā quendōo vāha ji nū tāhán ji, nsūú cā ndá nchivī jā cándíja Yāa Dios.

9 Túsaá de cāhān ni jíin ndá nú jā ndíchí cā sáhá nú nsūú cā jā ní nsáhá mozo ndíchí ñúcuán. Chi inī ñayivī yáhá nūú íyó cuāchi, sáhá ndá nú tiñu vāha jíin xūhún nú, chi cuāha nú nūú nchivī ndāhvī, tácuá vísō tú ndihi xūhún nú ñayivī yáhá, de quívi nú andivī nūú coo vehe nú ní cání.

10 Nchivī jā squíncuu vāha jíin iin tiñu lúli-ni, suni squíncuu vāha ji jíin tiñu cáhnú. De nchivī jā stáhvī jíin iin tiñu lúli-ni, suni stáhvī ji jíin tiñu cáhnú.

11 Túsaá de tú nduú squíncuu vāha nú jíin xūhún jā íyó ñayivī yáhá nūú íyó cuāchi, de mā cuāha yā jā vāha jā cuu nú ní cání andivī.

12 De tú nduú squíncuu vāha nú jíin ndatíñú jā ní jēhe núú yā nūú nū ñayivī yáhá, de mā cuāha yā tāhvī jā cuu nú ní cání.

13 Ni iin mozo mā cūú satíñú dē nūú ū patrón. Chi quítī inī dē nūú iin de coo manī dē jíin incā, á squíncuu vāha dē nūú iin de sáhá jēhe inī dē nūú incā. De suni sūcuán mā cūú satíñú nú nūú Yāa Dios de tú maá-ni sīquī xūhún ndíhvī inī nū, ncachī yā.

14 De ndá tēe fariseo nī nsáhá catá dē nūú yā jā ní jini dē ndácá tūhun cāhān yā, chi tēe cútóó xūhún cúu ndá dē.

15 De nī ncāhān yā jíin dē: Ndá máá nú chi sáhá nú jā tēe ndāa cúu nú nūú nchivī. Sochi Yāa Dios chi jíin yā nāsa cáá ánō ndá nú. Chi tiñu jā jáni inī nchivī jā tiñu ñáhnú cúu, de nūú Yāa Dios chi tiñu nēhén cúu.

Sīquī ley Yāa Dios jíin sīquī jā tátúnī yā

16 Jondē ncháha ca quiji Juan tēe scuénduté, de nī íyo ley jā ní jēhe Yāa Dios nūú Moisés, de suni nī stéhēn ndá tēe nī nacani tūhun yā. Ñúcuán de tá nī nquiji Juan, de nī nquijéhé jítē nuu tūhun vāha nāsa tátúnī Yāa Dios. De ndá nchivī chi ndúcú ndéé ji quívi ji ndahá yā.

17 De víjín cā cúu jā naā iin letra nūú tutū ley yā nsūú cā jā naā andivī jíin ñayivī, chi quee ndāa ndihi tūhun jā cāhān.

Tūhun jā má sndóo táhán tēe jíin ñahan

(Mt. 5.31-32; 19.3-12; Mr. 10.2-12)

18 De tú nā-ni tēe sndóo dē ñasíhí dē de nacueca dē incā ñahan, túsaá de cásíquí ndéé dē ña. De tú iin tēe nacueca ñahan jā ní ndusín, suni cásíquí ndéé dē ña, ncachī yā.

Tūhun tēe cuícá jíin Lázaro

19 De nī ncāhān cā yā: Nī íyo iin tēe cuícá, nī ñūhun dē sahama fino ndasí. De ndiquivī nī íyo vāha ndasí jā ní nchajī dē.

20 De suni nī iyo iin tē ndáhví, nání dē Lázaro, de ndéē dē viéhé tē cuíca ñúcuán, de ní dē nī nquene ndīhi.

21 De cúnī dē jā ndahā chījin dē jíin pedazo stāā jā cóyo yuhú mesa tē cuíca. De quénda ndá tinā de náyuu tī nūū ndīhi dē.

22 De nī jīhī tē ndáhví ñúcuán, de ndá ángel Yāā Dios nī nacueca yā dē cuāhān yā jíin ánō dē jondē andiví nūū iyó Abraham. De suni nī jīhī tē cuíca, de nī jīquiyuhū dē.

23 De tēē cuíca ñúcuán ndóho ndasí dē iyó dē lugar nūū iyó ánō ndá ndīyi jāá nduú ní ncándija. De nī nūcūndéhé dē, de jondē jíca nī jinī dē nūū Abraham, de ndéē iin ncáá Lázaro jíin dē.

24 Ñúcuán de nī ncana cóhó dē: Tatá Abraham, cundáhví inī ní sáán, de tají ní Lázaro, ná quíchundaji dē xīnī ndāhá dē nūū ndüté, de ná quíji dē sndáji dē yáá sá. Chi xēen ndóho sá nūū yáñuhūn yáhá, ncachī dē.

25 De nī ncāhān Abraham jíin dē: Lílū, nūcūhun inī nū jā ní nīhīn nū ndācá jā váha tá nī ntecū nū, de Lázaro chi sa tūndóhó nī nīhīn dē. De mitan de ja nī ndundeé inī dē yáhá, de ndóhó chi ndóho nú jīñā.

26 De suni iyó iin jā cūnú ndasí iyó mähñú ó jíin ndá nú. De nchiví iyó yáhá, vísō cúnī jī jā yāha jī cuēē jī nūū nū, de mā cūú. De suni mā cūú yāha ndá máá nú quíji nú yáhá. Ncachī Abraham.

27 Ñúcuán de nī ncāhān tēē cuíca: Túsaá de cāhān ndáhví

sá jíin ní, tatá Abraham, tají ní dē ná quíhīn dē vehe tatá sá.

28 Chi iyó ūhūn cā ñanī sá, de ná quícachī dē nūū ndá jī jā ná nacani inī jī de sndóo jī cuāchi jī, tácuā mā quívi ndá jī nūū ndóho sá yáhá, ncachī dē.

29 De nī ncāhān Abraham jíin dē: Ja névāha jī tutū jā ní ntee Moisés jíin ndá cā tēē nī nacani tūhun Yāā Dios janahán. Ñúcuán ná chūhun inī jī, ncachī Abraham.

30 De nī ncāhān tucu tēē cuíca: Nduú, tatá Abraham, chi tú iin nchiví ja nī jīhī quíhīn nūū ndá jī, ñúcuán de nacani inī jī jā sndóo jī cuāchi jī, ncachī dē.

31 De nī ncāhān Abraham jíin dē: Tú mā chūhún inī jī tūhun jā ní nacani Moisés jíin ndá cā tēē nī nacani tūhun Yāā Dios, de suni mā cándija cuitī jī tú natecū iin ndīyi quíhīn nūū jī, ncachī dē, ncachī yā.

17

Xēen coo sīquī nchiví jā squívi táhán nūū cuāchi

(Mt. 18.6-7, 21-22; Mr. 9.42)

¹ De nī ncāhān Jesús jíin ndá tēē scuáha jíin yā: Maá-ni iyó jā ndúcú squívi nchiví nūū cuāchi. De nācā xēen cundóho nchiví jā squívi táhán nūū cuāchi.

² Vāha cā de tú ní núhñī iin yōsō cáhnú sūcūn jī, de quēē jī chījin ndute mar, nsūū cā jā squívi jī iin sūchí lúlí yáhá nūū cuāchi.

³ Coto má sāhá ndá nú sūcuán túsaá. De tú táhán nú sáhá dē cuāchi sīquī nū, de cāhān nū nūū dē. De tú

nacani inī dē, de cune cáhnú inī nū nū dē.

⁴ De tú ūjā vuelta sáhá dē cuāchi sīquī nū jā iin quivī, de tú ūjā vuelta nácani inī dē de cáhān dē jíin nū jā cune cáhnú inī nū chi mā sáhá cā dē, cáchī dē, de cánuú cune cáhnú inī nū nū dē, ncachī yā.

Jā cúñáhnú ndasí tūhun cándíja

⁵ De ndá tēe cúu apóstol nī ncāhān dē jíin Jētohō ō: Sáhá ní jā ná cándíja nihin cā ndá sá jā sáhá Yāā Dios jā jícān sá nūū yā, ncachī dē.

⁶ De nī ncāhān Jētohō ō jíin ndá dē: Tú candíja ndá nū vísō iin lulī-ni, tá cúu iin níquin yuvā mostaza jā lulī-ni, de cuu cachī nū jā tiūhndú yáhá ná quée de nūcūhun jondē nūū mar, de coo tá cúu nūū cáchī nū.

Jā ná squíncuu vāha ó nūū yā

⁷ Tú ní iin nū íyó mozo jā jítu dē á jā scájī dē ndá quiti nū, de tá nenda dē vehe nū jā ní jēhēn dē yucu, de nduú cáhān nū jíin dē jā cundeē dē cajī dē stāā.

⁸ Chi sa cáhān nū: Sáhá nū ndeyu cuxínī nī, de canī nū cōhō ni. De tá nī ncuu nī nchajī ni nī jihī nī, sá de cajī maá nū coho nū, cáchī ndá nū.

⁹ De cáchī ndá nū jāá nduú cánuú nacuetáhvī nū nūū mozo tá nī nsáhá dē tiñu jā ní ndacu nū, chi jā cánuú sáhá dē cúu.

¹⁰ De saá-ni ndá máá nū, cúu nū mozo Yāā Dios. De tú nī squíncuu nū ndācá tiñu jā ní ndacu yā nūū nū, de cachī

nū: Nduú cánuú nacuetáhvī yā nūū ni, chi sūcuán cánuú jā squíncuu nī, cachī nū, ncachī yā.

Jā ní nasáhá vāha yā ūxī tēe ndóho cuēhē stéhyū

¹¹ De ñūhún Jesús ichi cuāhān yā ciudad Jerusalén, de nī nchāha yā cuāhān yā māhñú región Samaria jíin Galilea.

¹² De nī jīnū yā iin ñūū, de ūxī tēe ndóho cuēhē stéhyū nī nquenda dē, de jícá nī jencuiñī dē.

¹³ De nī ncana jee ndá dē: Jesús, Maestro, cundáhvī inī ní ndá sáán, ncachī dē.

¹⁴ De tá nī jīnī Jesús nūū ndá dē, de nī ncāhān yā: Cuáhán ndá nū de stéhēn nū maá nū nūū ndá sūtū jā ní nduvāha nū, ncachī yā. De juni cuāhān ndá dē de nī nduvāha dē-ni.

¹⁵ Ñúcuán de iin dē nī ndicó cóo dē nūū Jesús, de nácana jee dē, nacuetáhvī dē nūū Yāā Dios jā ní nduvāha dē.

¹⁶ De nī jēcuiñī jítī dē nūū yā, de nī ntuu dē nūū dē nūū ñūhún, de nī nacuetáhvī dē nūū yā. De tēe Samaria cúu dē.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús: ¿A nsúú ndihúxī dē nī nduvāha? De ĩn cā dē, ¿nūcu nduú ní ndicó dē jā nacuetáhvī dē?

¹⁸ ¿A mátúhún-ni tēe ñūū jícá yáhá cúu jā ní ndicó jā nacuetáhvī dē nūū Yāā Dios?

¹⁹ De nī ncāhān yā jíin dē: Nacuiñī de quīnohōn nū. Chi nī ncandíja nū jā cuu nasáhá vāha nī ndóhó, de jā suu cúu jā ní nduvāha nū, ncachī yā.

*Nāsa coo quīvī tá nenda yā
jā tatúnī yā*

(Mt. 24.23-28, 36-41)

20 De ndá tēe fariseo nī jicā tūhún dē Jesús nā quīvī quijéhé jā tatúnī Yāā Dios inī ñayiví. De nī ncāhān yā jíin dē: Mā quijí nijīn jā tatúnī Yāā Dios.

21 Ni mā cūú cachī nchivī: Cūndēhé chi yáhá ndéē yā jā tátúnī yā, á: Ñúcuán ndéē yā, cachī ji. Chi ja tátúnī Yāā Dios māhñú ndá nú, ncachī yā.

22 Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Quiji tiempo jā cuu ndasí inī nū cūndēhé nú nūū nduhū, Yāā nī nduu tēe, de mā cūnī ndá nú.

23 De cāhān nchivī jíin nú: Yáhá ndéē yā, á: Ñúcuán ndéē yā, cachī ji. De mā quíndēhé ndá nú, ni mā cúniquīn nū ji.

24 Chi tá cúu nūū sáhá taja jā jéndūtē iin lado andiví de nátūu jondē incā lado, de suni sūcuán coo quīvī jā nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, chi ndihi nchivī cunī.

25 Sochi cánuú jā xihna cā cundoho xēēn ni, de nchivī íyó mitan chi squéne yichī ji nduhū.

26 De tá cúu nūū ní ncuu ndá quīvī jā ní Iyo Noé, suni sūcuán coo quīvī nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

27 Chi quīvī ñúcuán nī nchajī ndá ji, nī jihí ji, nī ntandáhá ji, nī jēhe ji sēhe síhí ji jā tandáhá, jondē nī nquenda quīvī jā ní nquīvī Noé inī barco cāhnú jā nání arca. De nī ncuun sāvī xēēn, de nī ndaa ndute de nī jihí ji.

28 De suni sūcuán nī ncuu quīvī tá ní Iyo Lot. Nī nchajī ji, nī jihí ji, nī jeen ji, nī yīcó ji, nī jaquīn ji itū, nī nsáhá ji vehe.

29 De quīvī jā ní nquee Lot inī ñuū Sodoma cuāhān dē, de nī ncuun ñuhūn jíin azufre ichi andiví, de nī snāā ndihi nchivī.

30 De suni sūcuán coo quīvī jā nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe.

31 De quīvī ñúcuán de nchivī ndéē yātā vēhé, de ndatíñú ji ñuhūn inī vehe, cāhān ni jíin ji jā má ndíví ji naquehen ji, chi cánuú cunu ñamā ji jā cācu ji. De saá-ni nchivī satíñú nūū itū, mā quínohōn ji vehe ji jā naquehen ji ndatíñú ji.

32 De nūcūhun inī nū nāsa nī ndoho ñasíhí Lot jā ní jihí ña.

33 De tú ní nchivī cūnī ji cācu ji nūū tūndóhó jā quiji nūū ji jā síquī nduhū, túsaá de tātū tāhvī ji ní cání. De tú ní nchivī vísō ná cúu ji jā síquī nduhū, túsaá de cutecū ji ní cání.

34 De cāhān ni jíin ndá nú jā quīvī nenda nī de cūsūn ūū tēe nūū iin jīto jacuáa, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, chi nduú ní ncándíja dē.

35 De coo ūū ñahan jā ndico cáhnú, de iin ña naquehen nī, de incā ña ndōo.

36 De ūū tēe satíñú dē nūū itū, de iin dē naquehen nī, de incā dē ndōo, ncachī yā.

37 De jā ní jini ndá dē tūhun yáhá, de nī jicā tūhún dē yā: Señor, ¿ní cúu nūū coo sūcuán ndácá jā ní ncāhān ní? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Tá cúu nūū cútútú ndá tiócó

ní-ni cúu nūū cáá quiti jā ní jīhī, suni sūcuán coo ndācá jā ní ncāhān ni, ní-ni cúu nūū íyó nchivī.

18

Tūhun yátá sīquī juez jíin ñahan viuda

¹ De nī ncāhān yā iin tūhun yátá jíin ndá dē jā cánuú jā níní cācān táhvī dē, de mā nūú inī dē jíin.

² De nī ncāhān yā: Nī iyo iin juez inī iin ñuū. De ni nduú yúhú dē Yāā Dios, de ni nduú sáhá dē cuenta ni iin nchivī.

³ De suni ñuū ñūcuán íyó iin ñahan jā ní nquendōo ndáhvī. De jéhēn jéhēn ña nūū dē, jíicān ña jā ná sáhá ndāā dē sīquī iin nchivī jā jíinī ūhvī ji ña.

⁴ De cuāhā quivī nduú ní ncúnī dē sáhá ndāā dē, sá de nī jani inī dē: Vísō nduú yúhú nī Yāā Dios ni nduú sáhá nī cuenta ni iin nchivī,

⁵ sochi ñahan viuda yáhá, ndasí stáhān ña nduhū, de jā ñūcuán ná sáhá ndāā ni sīquī nchivī jā jíinī ūhvī ji ña. Chi tú nduú de mā cúndéé cā inī ni sáhá ña jā quíji quíji ña, ncachī dē, ncachī maá Jētohō ō.

⁶ De nī ncāhān cā yā: Sūcuán cúu jā ní ncāhān juez, tēe jāā nduú íyó ndāā.

⁷ De Yāā Dios chi nsūú sūcuán sáhá yā, chi sáhá ndāā yā sīquī tiñu nchivī jā ní nacāji yā jā nduú ñuú cáhān ndāhvī ji jíin yā. Chi scácu yā ji nūū ndācá jā jíinī ūhvī nūū ji. ¿De á cuéé scácu yā ji, á naá cúu?

⁸ Cáhān ni jíin ndá nú jā ñamā. De quivī nenda nduhū, Yāā nī nduu tēe, ¿de á nihīn

cā ni nchivī cándíja nihīn inī ñayivī? ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī tēe fariseo jíin tēe stútú xūhún renta

⁹ De suni nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá jíin jacū nchivī jā jáni inī ji jā nchivī ndāā cúu ji, de jáni inī ji jā sava cā nchivī nduú íyó ndāā:

¹⁰ In tēe fariseo cuāhān dē templo jā cācān táhvī dē. De iin tēe stútú xūhún renta suni cuāhān dē jā cācān táhvī dē templo.

¹¹ De íinī tēe fariseo, de nī jíicān táhvī dē tūhun yáhá: Tátā Yāā Dios, ná cútahvī sá nūū ní, chi nduú cúu sá tá cúu nūū cúu sava cā tēe, tēe cuihná, tēe nēhén, tēe cásiquí ndēē táhān cúu ndá dē. De ni nduú cúu sá tá cúu nūū cúu tēe stútú xūhún renta ñūcuán jā scāa cā dē jíicān dē nūū nchivī.

¹² De ūū vuelta jā semana íyó nditē inī sá nūū ní, de suni jéhe sá nūū ní iin iin sīquī ndācá jā úxī ndatiñú jā nihīn sá, ncachī dē.

¹³ Sochi tēe stútú xūhún renta, nī jēcuiñī jíicá dē nūū templo, de ni nduú ní ncúndéé inī dē jā nane nuū dē, chi sa nī ncani dē ndahá dē ndīca dē jā cúcuécá inī dē. De nī ncāhān dē: Tátā Yāā Dios, cundáhvī inī ní sāán, chi tēe íyó cuāchi cúu sá, ncachī dē.

¹⁴ De cáhān ni jíin ndá nú jā tēe stútú xūhún renta, nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi dē, de cuānohōn dē vehe dē. Sochi tēe fariseo, chi nduú. Chi nchivī jā sáhá ñáhnú ji maá ji, sa nuu ji. De nchivī jā sáhá

núu ji maá ji, sa nduñáhnú ji, ncachī yā.

Jā ní jīcān táhvī Jesús jēhē ndá sūchí lúli

(Mt. 19.13-15; Mr. 10.13-16)

15 De nī nquenda ndá nchivī jín ndá sūchí lúli nū Jesús, jā tee yā ndahá yā xīnī ji. De tá nī jinī ndá tēe scuáha jín yā, de nī ncāhān dē nū nchivī jā vāji jín ndá ji.

16 De nī ncana Jesús ndá dē, de nī ncāhān yā: Cuāha tūhun ná quíji ndá sūchí lúli jīñā nū ni, de mā cāsī ndá nú jā quíji ji. Chi nchivī jā ndicó cóo inī ji jā canī inī ji modo ndá sūchí yáhá, suu ji cúu jā quívi ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nū ji.

17 De ndāa cáhān ni jín ndá nú, tú iin nchivī nduú jétáhvī ji jā tatúnī Yāa Dios nū ji, tá cúu nū jétáhvī iin sūchí lúli, de mā quívi cuitī ji ndahá yā, ncachī yā.

Tūhun tēe cuíca

(Mt. 19.16-30; Mr. 10.17-31)

18 De iin tēe cúñáhnú nī jīcā tūhún dē yā: Tēe vāha cúu ní Maestro. De cachī ní, ¿nā tiñu vāha sáhá sá de nīhīn táhvī sá cūtecū sá ní cání andiví? ncachī dē.

19 De nī ncāhān Jesús jín dē: ¿A jáni inī nū jā iin tēe-ni cúu nī jā cáhān nū tēe vāha jín nī? Chi nduú ni iin tēe vāha íyó, chi mátúhún-ni Yāa Dios.

20 Ja jínī nū ndá tūhun jā ní ndacu yā: Mā cásiquí ndéē tāhán nú. Mā cáhnī nū ndiyi. Mā sácuhná nú. Mā cáhān nū tūhun tūhún. Cuetáhvī nú nū tatá nú nū naná nú, ncachī yā.

21 De nī ncāhān dē: Ndācá tiñu yáhá ja nī squíncuu sá jondē tá lúli sá, ncachī dē.

22 De nī jini Jesús tūhun yáhá, de nī ncāhān yā jín dē: Iin-ni cā tiñu cúmanī sáhá nú túsaa. Xicó ndihi jā névāha nú, de cuāha nú nū nchivī ndáhvī. De jondē andiví cuāha yā jā vāha ndasí nū nū. Nūcuán de quíji nú cuniquin nū nduhū cōhōn, ncachī yā.

23 De tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncucuécá ndasí inī dē, chi cuíca ndasí dē.

24 De nī jinī Jesús jā ní ncucuécá ndasí inī dē, de nī ncāhān yā: Nchivī cuíca chi ūhvī ndasí quívi ji ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nū ji.

25 Ñamā cā yāha iin camello yavī yitícu nsúu cā jā quívi iin nchivī cuíca inī ndahá Yāa Dios jā tatúnī yā nū ji, ncachī yā.

26 De ndá tēe jā ní jini tūhun yáhá, nī ncāhān dē: ¿De ní nchivī cúu jā cācu túsaa? ncachī dē.

27 De nī ncāhān yā: Nchivī chi mā cúu squívi ji maá ji ndahá Yāa Dios, sochí maá yā chi cuu sáhá yā, ncachī yā.

28 Nūcuán de nī ncāhān Pedro: Señor, de ndá sáan chi nī sndóo sá ndihi jā névāha sá, de níquín sá níhín, ncachī dē.

29 De nī ncāhān yā jín ndá dē: Ndāa cáhān ni jín ndá nú, tú nā-ni nchivī sndóo ji vehe, á tatá, á naná, á ñanī, á ñasíhí, á sēhe, jā síquí jā scāca ji tūhun jā tátúnī Yāa Dios nū nchivī,

30 túsaa de nanihīn cuāhā cā ji inī ñayívi yáhá, de tiempo

jā quiji de cutecū ji ní cání, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu Jesús jā cuū yā

(Mt. 20.17-19; Mr. 10.32-34)

31 De nī ncana síin yā ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā, de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Mitān de ja cuāhān ō Jerusalén. De ñúcuán quee ndaā ndihi tūhun nāsa ndoho nduhū, Yāā nī nduū tēe, tá cúu nūū ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

32 Chi nastúu nchivī nduhū nūū ndá tēe nación Roma jā tátúnī jā ndēē Jerusalén. De sáhá catá ndá dē nūū ni, de sáhá návāha dē nduhū, de tivī síí dē nūū ni.

33 De cani dē nduhū, de sá de cahñī dē nduhū. Sochi nūū únī quívi de natecū ni, ncachī yā.

34 De nduú ní jícūhun cuitī inī ndá dē ndá tūhun yáhá. Chi tūhun víjín cúu, de nduú ní ncúu jícūhun inī dē jā cáhān yā.

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe cuáá ñuū Jericó

(Mt. 20.29-34; Mr. 10.46-52)

35 De nī ncuñatin yā cuāhān yā ñuū Jericó. De iin tēe cuáá ndēē dē yuhú íchí, jícān dē caridad.

36 De nī jini dē jā yáha cuāhā nchivī cuāhān ji, de nī jicā tūhún dē nā cuá cúu jā cuāhān ndá ji.

37 De nī ncāhān ndá ji jíin dē jā Jesús, tēe ñuū Nazaret, yáha yā cuāhān yā.

38 Ñúcuán de nī ncana cóhó dē: Jesús, maá ní jā cúu ní

tatā rey David, cundáhvi inī ní sáán, ncachī dē.

39 De ndá nchivī jā cuāhān ichi nūū, nī ncāhān ji nūū dē jā ná cásí dē yuhú dē. Sochi víhí cā nī ncana jee dē: Maá ní jā cúu ní tatā rey David, cundáhvi inī ní sáán vii, ncachī dē.

40 De nī jencuiñī Jesús, de nī ncachī yā jā ná quíji nchivī jíin dē. De tá nī nquenda dē, de nī jicā tūhún yā dē:

41 ¿Nā cuá cúnī nū jā sáhá nī ndóhó? ncachī yā. De nī ncāhān dē: Jā ná ndúnijīn tīnūú sá cúnī sá, Señor, ncachī dē.

42 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Ná ndúnijīn tīnūú nú túsaá. Chi nī ncandíja nú jā cuu nasāhá vāha nī ndóhó, de suu cúu jā ní nduvāha nú, ncachī yā.

43 De nī ndunijīn-ni tīnūú dē, de nī jēcuniquīn dē yā, de nácuatáhvi dē nūū Yāā Dios. De ndihi nchivī jā ní jinī, suni nī ncāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios.

19

Tūhun Zaqueo

1 De nī nquívi Jesús inī ñuū Jericó, de nī nchāha yā-ni cuāhān yā.

2 De ñúcuán íyó iin tēe cuíca, nání dē Zaqueo, de cúñáhnú dē nūū ndá tēe stútú xūhún renta.

3 De cúnī dē cūndēhé dē ní iin cúu Jesús. Sochi nduú ní ncúu, chi cuāhā nchivī nī jasi ji nūū yā, de liquī dē-ni.

4 De jínu dē nī jēcōsō nūū dē. De nī ncaa dē xīnī iin

tiūhndú tácuá cunī dē nūū yā, chi űúcuán yāha yā quīhīn yā.

⁵ De tá nī nquenda yā űúcuán, de nī nūcūndēhé yā nūū dē, de nī ncāhān yā: Zaqueo, űamā nuu nú, chi cánuú jā quendōo nī vehe nú mitan, ncachī yā.

⁶ űúcuán de űamā-ni nī nuu dē, de nī ncusī ndasí inī dē, de nī jeca dē yā cuāhān dē jíin yā vehe dē.

⁷ De nī jinī ndá nchivī jā súcuán nī ncuu, de nī ncāhān jī sīquī yā jā cuāhān yā ndōo yā vehe iin tēe sáhá cuāchi.

⁸ űúcuán de nī nūcuīñī Zaqueo, de nī ncāhān dē jíin maá Jētohō ō: Señor, mitan de ndihi ndatíñú jā névāha sá, cuāha sá sava nūū nchivī ndāhvī, de tú nī scāa cā sá nī jīcān sá xūhún nūū nchivī, de nacuāha sá cūmī jā súcuán nūū jī, ncachī dē.

⁹ De nī ncāhān Jesús: Mitan de vehe yáhá ja nī ncācu iin tēe jā má tánū tāhvī dē, chi nī ncandíja dē tá cúu nūū ní ncandíja tatā dē Abraham.

¹⁰ Chi nduhū, Yāa nī nduu tēe, vāji nī nānducú nī nchivī jā ní ntānū tāhvī, de scācu nī jī, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ūxī mozo jíin xūhún

¹¹ De nūū ndá nchivī jā ní jinī ndá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús iin tūhun yátá jā stéhēn yā nāsa coo quīvī nenda yā. Chi ja nī ncuñatin yā Jerusalén, de jáni inī ndá jī jā mitan űúhún quijéhé jā tatúnī yā sáhá Yāa Dios.

¹² De nī ncāhān yā: Iin tēe cúñáhnú nī jēhēn jīcá dē incā nación, tácuá nīhīn tíñú dē jā cuu dē rey, de nenda dē jā tatúnī dē.

¹³ De jondē ncháha ca quīhīn dē, de nī ncana dē ūxī mozo dē, de nūū iin iin jī nī jēhe dē iin xūhún jā ndēē yāhvi ndasí. De nī ncāhān dē jíin jī: Satíñú ndá nú tácuá nducuahā xūhún yáhá juni quīhīn ni de nenda nī, ncachī dē.

¹⁴ De ndá nchivī nación dē, quítī inī jī jíin jī dē, de nī ntají jī sava tēe ndíso tíñú, cuāhān yātā dē jā cāhān: Nduú jétahān inī nchivī űuū sá jā cuāha ní tíñu nūū tēe yáhá jā cuu dē rey ndá sá, ncachī.

¹⁵ De vísō súcuán de nī nīhīn tíñú dē jā cuu dē rey, de nī nenda dē űuū dē. De tá nī nenda dē de nī ndacu dē jā ná quíji ndá mozo jā ní jēhe dē xūhún nūū, tácuá cunī dē nāsaa nī nīhīn iin iin jī sīquī.

¹⁶ De nī nquenda iin mozo nūū dē, de nī ncāhān jī: Señor, iin xūhún jā ní ntaji ní nūū sá, nī nduu ūxī, ncachī jī.

¹⁷ De nī ncāhān maá rey: Vāha mozo cúu nú, de vāha nī nsáhá nú. Chi nī squíncuu vāha nú jíin iin tíñu lúlī-ni, de mitan de sáhá nī jā cuñáhnú nú tatúnī nū nūū ūxī űuū jā tíin nī, ncachī dē.

¹⁸ De nī nquenda incā mozo, de nī ncāhān jī: Señor, iin xūhún jā ní ntaji ní nūū sá, nī nduu ūhūn, ncachī jī.

¹⁹ De suni nī ncāhān dē jíin mozo űúcuán: De ndóhó, suni

cuáhnú nú tatúnī nū nūū ūhūn űūū jā tíin nī, ncachī dē.

20 De nī nquenda incā mozo, de nī ncāhān ji: Señor, yáhá nataji sá xūhún ní, chi nī nchuvāha sá inī iin pañito.

21 Chi nī nchūhú sá ní, chi tēe xēen cúu ní. Chi cuāhā cā náquehen ní nsūū cā jā ní ntaji ní, de cuāhā cā cúnī ní nsūū cā jā cuu sáhá mozo ní, ncachī dē.

22 űúcuán de nī ncāhān rey: Mozo nēhén cúu nú túsaá, de jíin tūhun jā ní ncachī nū yáhá de sáhá ndāa ni jā íyó cuāchi nú jáá nduú ní nsátíñú nú jíin xūhún nī. Chi jáni inī nū jā tēe xēen cúu nī, de cuāhā cā náquehen ní nsūū cā jā ní ntaji nī, de cuāhā cā cúnī ni nsūū cā jā cuu sáhá mozo ni.

23 ¿Túsaá de nūcu nduú ní nchíhi nú xūhún nī vísō nūū banco? De tá nenda nī de nanihīn ni xūhún nī jondē jíin sēhe xūhún nícu, ncachī dē.

24 űúcuán de nī ncāhān dē jíin ndá nchivī íñí űúcuán: Candeē nū xūhún jíñā nūū ji, de cuāha nú nūū mozo ja névāha ūxī, ncachī dē.

25 De nī ncāhān nchivī űúcuán jíin dē: Señor, nduú chi ja névāha dē ūxī, ncachī ji.

26 De nī ncāhān tucu rey: Cāhān ni jíin ndá nú jā nchivī ja névāha, sa quiji cā nūū ji, de cuāhā cā cunevāha ji. Sochi nchivī jáá nduú névāha, sa cujiyo-ni jacū jā névāha ji.

27 De ndá tēe jā jíinī ūhvī nduhū, jáá nduú ní jétahān inī dē jā cuu nī rey dē, cuácuēca ndá nú dē quiji dē yáhá. De cahñī nū ndá dē cunī ni, ncachī dē, ncachī Jesús.

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén (Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Jn. 12.12-19)

28 De tá nī ndihī nī ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de nī jica cā yā jā cuāhān yā ciudad Jerusalén.

29 De tá nī ncuñatin yā űūū Betfagé jíin űūū Betania, ñatin nūū íyó yucu nání Olivos, de nī ntají yā ūū tēe scuáha jíin yā jā quíhīn dē.

30 De nī ncachī yā nūū dē: Cuáhān űūū lulí jā íyó ichi nūū. De tá nī nquīvi nú de cunī nū iin burro núhnī tī, jā ni iin tēe ncháha ca cosō dē tī. De nandají nú tī quiji nú jíin tī.

31 De tú ní iin cātūhún nūcu nándají nú tī, de cachī nū: Maá Jētohō ō jíni űúhún yā tī, cachī nū, ncachī yā.

32 De cuāhān ndúū tēe jā ní ntají yā, de nī nihīn dē tá nī ncachī yā.

33 De tá nándají dē tī, de nī ncāhān ndá jētohō tī jíin ndúū dē: ¿Nūcu nándají nú burro nī? ncachī ji.

34 De nī ncāhān ndúū dē: Maá Jētohō ō jíni űúhún yā tī.

35 De nī nenda ndúū dē jíin tī nūū Jesús. De nī nchisó ndá dē sōō dē síquī burro, de nī nchisó dē Jesús síquī tī.

36 De juni jíca yā cuāhān yā jíin tī, de scāā ndá nchivī sahma ji inī ichi.

37 De tá nī ncuñatin yā nūū cúun ichi yucu Olivos, de ndihī nchivī cándija jā níquīn ji yā, nī nquijéhé ji cúsiī inī ji, de nácana jee ji Yāa Dios síquī ndācá tíñu űáhnú jā ní jíinī ji nī nsáhá yā.

38 De cáhān ndá ji: Vāha ndasí Yāā cúu Rey jā vāji jín tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios. Chi sáhá yā jā ndúmanī ō jín Yāā Dios jā ndéē andiví, de vii ndasí cúñáhnú Yāā Dios, ncachī ndá ji.

39 Nūcuán de sava tēe fariseo jā iyó māhñú nchivī cuāhā, nī ncāhān dē jín yā: Maestro, cáhān ní nūū ndá nchivī jā níquīn ji níhín jā ná casí ji yuhú ji, ncachī dē.

40 De nī ncāhān Jesús: Cáhān nī jín ndá nú jā tú ndá nchivī yáhá casí ji yuhú ji, de ndācá yūū chi cana jee, ncachī yā.

41 De tá nī ncuñatin yā Jerusalén, de nī ndēhé yā, de nī jacu yā síquī.

42 De nī ncāhān yā: Ndá ndóhó nchivī Jerusalén, ndasí nī ncuu inī ní jā ná jícūhun inī nū jā cuu ndumanī nū jín Yāā Dios sáhá nī. De síquī jāá nduú cándíja ndá nú, de mitan chi mā cúū jícūhun inī nū.

43 Chi quiiji quivī jā coo tūndóhó, de ndá nchivī jā jínī ūhvī ndóhó, cuicó ndúū ji ñuū nū, de casí cutú ji jín yūū, de ndācá lado nenda ji síquī nū.

44 De ndihi vehe scúnúu ji, de cahñī ji ndá nú. De mā sndóo ji ní iin vehe jā cosō tāhán cā yūū. Chi nī nquiiji nī jondē nūū Yāā Dios jā scácu nī ndá nú, de nduú ní ncándíja nú, ncachī yā.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mt. 21.12-17; Mr. 11.15-19; Jn. 2.13-22)

45 De nī nquivī yā inī patio templo cáhnú, de nī nquijéhé yā távā yā ndá nchivī jā jéen quiti de náxicó nūū nchivī jā sōcō ji.

46 De nī ncāhān yā jín ji: Yósō nūū tutū ī jā cáhān Yāā Dios: Vehe nī chi vehe nūū jícān táhvī cúu, cáchī Yāā Dios. Sochi ndá ndóhó chi modo yavī cava jācuñhá nī nasáhá nú, ncachī yā.

47 De ndiquivī nī stéhēn yā tūhun inī templo. De ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe stéhēn ley janahán jín ndá tēe cúñáhnú nūū nchivī ciudad, ndúcú ndá dē modo nāsa cahñī dē yā.

48 De nduú ní níhín dē modo sáhá dē, chi ndivī nchivī jétáhvī ndasí ji níni ji tūhun cáhān yā.

20

Síquī jā ndíso tíñú Jesús
(Mt. 21.23-27; Mr. 11.27-33)

1 De iin quivī stéhēn yā tūhun nūū ndá nchivī inī templo, de nācani yā tūhun jā scácu Yāā Dios nchivī. De ndá sūtū cúñáhnú, jín tēe stéhēn ley janahán, jín tēe ñáhnú jā ndácu tiñu, nī nquenda ndá dē nūū yā.

2 De nī jicā tūhún dē yā: Cachī, ¿ní jondē nī níhín tíñú nú jā sáhá nú tiñu yáhá? ¿De ní iin nī ntee tiñu ndóhó jā sáhá nú súcuán? ncachī ndá dē.

3 De nī ncāhān Jesús: Saá-ni nduhū suni cātūhún nī ndá nú iin tūhun. Cachī nūū ní:

4 ¿Ní iin nī ntee tiñu síquī Juan jā ní scuénduté dē? ¿A

Yāa Dios, á ndá tēe? ncachī yā.

⁵ Ńúcuán de nī natúhún ndá máá dē: ¿Nāsa cāhān ō? Tú cachī ō jā Yāa Dios nī ntee tiñu űúcuán sīquī Juan, de cāhān dē jíin ó: ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú ní ncándija ndá nú jā ní ncāhān dē?

⁶ De tú cāhān ō jā nchivī nī ntee tiñu sīquī dē, de ndihi nchivī cahnī jī yóhó jíin yūū, chí cándija jī jā tēe nī nacani tūhun Yāa Dios nī ncuu ndija Juan, ncachī ndá dē jíin táhān dē.

⁷ De nī ncāhān dē jíin Jesús jāá nduú jíin dē ní iin nī ntee tiñu sīquī Juan jā ní scuéndutē dē.

⁸ Ńúcuán de nī ncāhān Jesús: De saá-ni nduhū, suni mā cāchī nī nūū nū ní iin nī ntee tiñu sīquī ní jā sáhá nī tiñu yáhá, ncachī yā.

Tūhun yátá sīquī ndá tēe nēhén jā sátíñú nūū yūcū uva (Mt. 21.33-44; Mr. 12.1-11)

⁹ De nī nquijéhé Jesús cāhān yā tūhun yátá yáhá jíin nchivī: Iin tēe nī nchuhun dē cuāhā yūcū uva nūū űuhun dē. De nī sndóo dē nūū sava tēe jā sátíñú nūū, de cuu sava dē ndīhā jíin. De nī nquehen dē ichi jā cuāhān nahán dē incā űūū.

¹⁰ De maá tiempo jā ndutútú uva, de nī ntají dē iin mozo cuāhān nūū ndá tēe sátíñú űúcuán, tácuā naquehen dē sava ndīhā uva. De ndá tēe űúcuán nī ncani dē mozo, de nī natají uun dē jī cuānohōn jī.

¹¹ De tēe xíí uva nī ntají dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe

sátíñú, suni nī ncāhān nāvāha dē nūū jī, de nī ncani dē jī, de nī natají uun dē jī cuānohōn jī.

¹² De tēe xíí uva nī ntají tucu dē incā mozo cuāhān. De ndá tēe sátíñú suni nī stácuéhé dē mozo űúcuán, de nī scūnu dē.

¹³ Ńúcuán de nī ncāhān tēe xíí uva: ¿Nāsa sáhá nī? Ná tájī nī sēhe nī, sūchí jā mānī ní jíin, chí sanaā de cuetáhvi ndá dē jī, ncachī dē.

¹⁴ Sochi ndá tēe sátíñú, tá nī jinī dē jā vāji jī, de nī ncāhān ndá dē: Tēe xíí táhvi cúu jā vāji űúcuán. Ná cáhni ō jī, de ndōo táhvi jī coo ó, ncachī ndá dē.

¹⁵ De nī ntavā ndá dē jī yuhú űúhún, de nī jahni dē jī, ncachī yā. Ńúcuán de nī jicā tūhún yā ndá dē: ¿Túsaá de nāsa sáhá tēe xíí uva jíin ndá tēe sátíñú?

¹⁶ Nenda dē de cahnī dē ndá tēe űúcuán, de cuāha dē űuhun jā cáá uva nūū sava cā tēe sátíñú nūū, ncachī yā. De tá nī jini ndá nchivī tūhun yáhá, de nī ncāhān jī: Aī, vāha de tú mā cōo cuitī súcuán viī, ncachī jī.

¹⁷ De ndéhé maá yā nūū jī, de nī ncāhān yā: ¿Túsaá de á jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā yósō nūū tutū ī, jā nduhū cúu tá cúu iin yūū? Chí cāchī tutū:

Yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sáhá vehe,
yūū yáhá nduu jā quituu squínā vehe.

Cáchī tutū.

¹⁸ De nchivī jāá nduú cándija, ndoho jī tá cúu nūū ndóho nchivī jā jícó cáva sīquī yūū de táhnū jī. De quivī jā

sáhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de nchivī jāā nduú ní ncāndíja, cundoho ji tá cúu nūū ndóho nchivī jā níncava iin yūū sīquī ji de cúndihī ji sáhá, ncachī yā.

Sīquī xūhún renta

(Mt. 21.45-46; 22.15-22; Mr. 12.12-17)

¹⁹ Ńúcuán de ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, cúnī dē tiin dē yā maá hora Ńúcuán. Chi nī jīcūhun inī ndá dē jā sīquī ndá máá dē cúu jā ní ncāhān yā tūhun yátá sīquī ndá tēe jā sátíñú nūū uva jíin ndá tēe sáhá vehe. Sochi nduú ní ncúu tiin dē yā, chi yúhú dē jā quīti inī nchivī.

²⁰ Ńúcuán de nī ntají ndá dē sava tēe cuāhān jā cūndehé yuhū dē yā. De tēe Ńúcuán chí sáhá-ni ndá dē jā tēe ndāā cúu dē. De ndúcú dē sáhá dē jā cāhān yā iin tūhun jā nīhīn dē cuāchi sīquī yā, de quīsíaha dē yā nūū tēe cúu gobernador.

²¹ De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Maestro, jíin ndá sá jā cāhān vāha ní, de ndāā stéhēn ní. De nduú sáhá ní cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chí inuú-ni sáhá ní jíin ndá ji. De stéhēn ndāā ní nāsa squíncuu nchivī nūū Yāā Dios.

²² Túsaá de cachī ní: ¿A íyó vāha jā chunáá ó xūhún renta nūū rey nación Roma jā tíin nación maá ó, á nduú? ncachī ndá dē.

²³ De nī jinī yā jā cúnī ndá dē stáhvī dē yā, de nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nājēhē cúu jā jíto túnī ndá nú nduhū?

²⁴ Stéhēn iin xūhún ná cūndehé nī. ¿Nā tēe cúu jā ndéē nūū xūhún yáhá, de nā

síví cúu jā ndéē yáhá? De nī ncāhān ndá dē: Rey Ńúcuán cúu.

²⁵ Ńúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Túsaá de nacuāha nú nūū rey Ńúcuán jā cúu cuenta dē, de nacuāha nú nūū Yāā Dios ndácá jā cúu cuenta maá yā, ncachī yā.

²⁶ De ndá tēe Ńúcuán nduú ní ncúu nīhīn dē cuāchi sīquī yā jíin ni iin tūhun jā cāhān yā, nī jinī ndá nchivī. De nī nsāhvi inī ndá dē jā ndíchí nī scócóo yā tūhun Ńúcuán, de nduú cā ní ncāhān dē.

Jā ní jīcā tūhún ndá dē sīquī jā natecū ndīyi

(Mt. 22.23-33; Mr. 12.18-27)

²⁷ Ńúcuán de sava tēe grupo saduceo nī nquenda dē nūū yā. De ndá tēe Ńúcuán cáchī dē jāā nduú nátecū cuitī ndīyi.

²⁸ De nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, de Moisés nī ntee dē nūū tutū jā névāha ó: Tú iin tēe cuū dē, de ndōo ñasíhí dē, de tú nduú ní íyo sēhe dē jíin ña, túsaá de cánuú jā ñanī dē nacueca ñasíhí dē, de sēhe dē jā coo jíin ña nūcuñī ji nūū ndīyi ñanī dē, cáchī tutū.

²⁹ Túsaá de nī íyo ūjā ñanī. De tēe xíhna Ńúhún nī jeca dē iin ñahan. De nī jihī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

³⁰ De tēe uū nī nacueca dē ña. De suni nī jihī dē, de nduú nā sēhe dē ní íyo.

³¹ De saá-ni tēe unī nī nacueca dē ña, de jondē jíin ndihúja dē, de nī jihī ndá dē, de ni iin dē nduú nā sēhe dē ní íyo.

³² De jā sándihí de nī jihī ñahan Ńúcuán.

33 Túsaá de quívi natecū ndīyi, ¿de ní iin dē cuu ña ñasíhí dē? Chi ndihújā dē nī ndeē jíin ña, ncachī ndá tēe saduceo.

34 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Ñayívi yáhá chi quétáhán tēe jíin ñahan.

35 De ndá nchivī vāha jā natecū ji de quívi ji andiví, mā cuēcá cā ji táhán ji ñúcuán, chi nduú cā nā tūhun jā quétáhán tēe jíin ñahan coo.

36 De ní mā cúu cuitī cā ji, chi coo ji tá cúu ndá ángel Yāa Dios. De sēhe Yāa Dios cuu ji, chi ja nī natecū ji.

37 De suni maá Moisés cáhān dē jā natecū ndīyi, chi nī ntee dē nūū tutū nāsa nī ncāhān yā jíin dē mǎhñú yūcū jā cáyū ñuhūn. Chi nī ncāhān dē jā cúu yā Yāa Dios ndīyi Abraham jíin Isaac jíin Jacob. De jā ní ncāhān dē súcuán cúu jā cáhī dē jā tēcū ndá ndīyi.

38 Chi vísō ja nī jīhī ndá ji, sochi tēcū ji nūū íyó maá yā, chi cúu yā Yāa jā sáhá jā tēcū nchivī ní cání, ncachī yā jíin ndá dē.

39 De jacū tēe stéhēn ley janahán nī ncāhān dē: Vāha nī ncāhān ní Maestro, ncachī dē.

40 De nduú cā ní nchúndeé inī ndá dē jā cātūhún dē yā.

Sīquī jā cúu Cristo tatā David

(Mt. 22.41-46; Mr. 12.35-37)

41 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Nāsa cúu jā cáhī nchivī jā Cristo cúu tatā rey David?

42 Chi maá David súcuán nī ncāhān dē tūhun yā nūū tutū Salmo:

Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jíin Jētohō nī, Yāa quiji:

Cundeē nū lado cuáhá nī nūū cuñáhnú nú,

43 de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndácá jā jíinī ūhvī ndóhó.

Ncachī Yāa Dios. Ncachī David.

44 Túsaá de vísō chījin tatā David cacu Cristo, de nī ncāhān dē Jētohō dē yā, chi jondē nūū Yāa Dios vāji yā, ncachī yā.

Jā ní ncāhān yā jā íyó cuāchi ndá dē

(Mt. 23.1-36; Mr. 12.38-40; Lc. 11.37-54)

45 De nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā, de suni nī jini ndá nchivī:

46 Coto má cándíja ndá nú ndá tēe stéhēn ley janahán. Chi cúsi inī ndá dē jíca nuu dē jíin sahma cání jā stéhēn jā cúñáhnú dē, jíin jā cáhān yíñúhún nchivī dē nūū yáhvi. De jétahān inī ndá dē cundeē dē nūū silla yíñúhún cā inī vehe īi sinagoga, jíin silla yíñúhún cā nūū íyó vico jā yájī nchivī.

47 De cándeē dē vehe ndá ñahan quéndōo ndáhvī. De nahán jíicān táhvī dē tácuca canī inī nchivī jāá nduú nā cuāchi dē. Ndá tēe yáhá chi sa víhí cā ndoho dē castigo, ncachī yā.

21

Tūhun jā ní nsōcō ñahan vī-uda xūhún

(Mr. 12.41-44)

1 De íyó yā inī templo, de nī jini yā nūū ndá nchivī cuícá jā

chúhun ji cuāhā xūhún inī ndá jātūn nū sōcō ji.

² De suni nī jinī yā nū iin ñahan viuda jā ndóho ndáhvī. De nī nchuhun ña ūū centavo lulí inī iin jātūn.

³ De nī ncāhān yā: Ndāā cāhān ni jín ndá nú jā cuāhā cā nī nsōcō ñahan viuda ndáhvī yáhá nsūū cā jā ní nsōcō ndá cā nchivī.

⁴ Chi ndá máá ji nī nsōcō ji jā ní ndōo nū xūhún cuāhā ji. De ñahan yáhá, vísō ndáhvī ndóho ña, de nī nchuhun ña ndihi jā cutecū ña, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā jā naā templo

(Mt. 24.1-2; Mr. 13.1-2)

⁵ De sava dē nī ncāhān dē jā viī cáá templo cāhnú, chí nī ncuváha jín ndācá yūū viī jín ndācá jā ní nsōcō nchivī. Nūcuán de nī ncāhān yā:

⁶ Ndihi jā ndéhé ndá nú yáhá, quiji quivī jā má cósō tāhán cā ni iin yūū, chí ndihi tānī, ncachī yā.

Nā seña coo tá cuācuñatin jinu ñayiví

(Mt. 24.3-28; Mr. 13.3-23; Lc. 17.22-25, 31)

⁷ De nī jicā tūhún ndá dē yā: Maestro, ¿nā quivī coo ndācá jā ní ncachī ní jā coo? ¿De nā seña coo tá ja ñatin squíncuu ndá jā ní ncachī ní? ncachī dē.

⁸ De nī ncāhān yā: Coto má stáhvī ndá nchivī ndóhó. Chi quiji cuāhā tēe jín sívī nī jā stáhvī, de cāhān dē: Máá nī cúu Cristo. De suni cāhān dē: Ja nī nguenda quivī ndihi ñayiví, cachī dē. De mā cándija ndá nú dē.

⁹ De tá nīhīn nū tūhun jā ndācá lado íyó guerra jín jā nénda nchivī síquī ndá tēe ndíso tíñú, de mā cúyūhú nú, chí cánuú jā xihna cā sūcuán coo, de ni mā jínu ñamā quivī jā ndihi ñayiví, ncachī yā.

¹⁰ De nī ncāhān cā yā: Nenda nación síquī incā nación, de nenda ñuū síquī incā ñuū jā canāá.

¹¹ De cháhá chúcuán tāan ndasí, de coo tāmā jín cuēhē xēen. De coo ndá seña cāhnú ichi andiví jā cuyūhú ndasí nchivī cunī ji.

¹² De jondē ncháha ca coo ndá tiñu yáhá, de cunī ūhvī ji ndá nú, de tiin ji ndóhó. De quisiáha ji sava nú ndācá vehē ī sinagoga jā cāhān ji cuāchi síquī nū. De chihī ji sava nú vecāa. De quisiáha ji sava nú nū ndá rey jín gobernador, de cāhān ji cuāchi síquī nū síquī jā cándija nú nduhū.

¹³ De jā sūcuán coo, de cūte nuu cā tūhun nī, chí nacani nú nū ndá ji.

¹⁴ Túsáá de cuhun inī ndá nú jā má nácani tūha inī nū nāsa scócóo nú tūhun nū ndá dē jā cācu nú.

¹⁵ Chi máá nī taji nī tūhun ndíchí jā cāhān nū, tácu nchivī jā jín ūhvī ndóhó, mā cúndéé ji jín nú ni mā cūū cāhān ji síquī nū.

¹⁶ De jondē tatá ndá nú, naná nú, ñanī nū, táhán nú, jín amigo nū, nastúu ji ndóhó nū nchivī xēen. De sava nú cahnī ji.

¹⁷ De ndācá nchivī chí quītī inī ji nū nū jā síquī nduhū.

18 Sochi ni iin ixí xínī nū mā nāā, chí coto yā ndá nū.

19 De tú cuiñi nīhin nū jín tūhun nī, de cutecū nū ní cání.

20 De tá nī jinī nū jā ní jicó ndúū ndá soldado yúñūū Jerusalén, de jīcūhun inī nū jā ja ñatin naā ciudad ñúcuán.

21 Ñúcuán de nchivī ndéē Judea, ná cúnu ji caa ji yucu quihīn ji. De nchivī ndéē Jerusalén, ná quée ji quihīn ji. De nchivī ndéē jondē rancho, mā nándicó ji ciudad.

22 Chi ndá quivī ñúcuán cuāha Yāā Dios castigo nūū nchivī jā síquī cuāchi ji, tácuá quee ndaā ndá tūhun jā yósō nūū tutū.

23 De quivī ñúcuán nācā ndáhvī ndoño ndá ñahan ñúhún sēhe, jín ñahan ndéca ñiquín, chí mā cúu cunu ñamā ña. Chí xēen ndasí coo tūndóhó inī ñayiví, de quiji castigo xēen síquī nchivī yáhá.

24 De sava ji cuū nūū guerra, de sava ji quihīn preso jondē ndá cā nación. De nchivī ndá cā nación tatúnī nīhin ji nūū nchivī Jerusalén, jondē ndihi tiempo jā jéhe Yāā Dios tūhun jā tátúnī ji.

Nāsa coo quivī tá nenda Yāā nī nduu tēe
(Mt. 24.29-35, 42-44;
Mr. 13.24-37)

25 Ñúcuán de coo seña nūū ncandī jín nūū yōō jín nūū tiūūn. De inī ñayiví de quiji tūndóhó xēen síquī nchivī ndācá nación. De cunēhén inī ji de cuyūhú ji jā nīhin xēen

mar de scuísō ndasí ndute mar.

26 De cuū sōō sava nchivī jā cuyūhú ji jā ndétu ji ndācá tūndóhó jā quiji síquī ñayiví. De jondē ndācá jā jíca andiví chí quisi.

27 Ñúcuán de cunī ndá nchivī nūū maá nī, Yāā nī nduu tēe, nenda nī jín vīcō, de cundiso nī cuāhā poder, de vii ndasí cuñáhnū nī.

28 De tá nī nquijéhé ndá tiñu yáhá, de ndeé coo inī ndá nū, de cunuū nū andiví, chí ja ñatin scácu yā ndá nū, ncachī yā jín ndá dē.

29 De suni nī ncāhān yā tūhun yátá yáhá: Cūndēhé ndá nū nāsa sáhá ñutun higo jín ndá cā ñutun.

30 Tá jínī ndá nū jā ní nquijéhé nácōco yūcū ji, de ja jínī nū ja nī ncuñatin tiempo ihní.

31 De suni súcuán tá cunī ndá nū jā ní nquijéhé ndá tiñu yáhá, ñúcuán de jīcūhun inī nū ja nī ncuñatin quivī tatúnī Yāā Dios.

32 De ndāā cāhān ni jín ndá nū jā má cúu ndihi nchivī jā cunī ndá tūndóhó yáhá, chí jondē quee ndaā ndihi tá ncachī ni.

33 Andiví jín ñayiví chí naā, sochi ndācá tūhun cāhān ni mā nāā, chí quee ndaā ndihi.

34 De coto má stívī ndá nū maá nū jā sáhá nū ndá cuāchi, jín jā jini nū, jín jā cutéñú nū jín ndācá jā cutecū nū, tácuá mā quijí quivī ñúcuán iin sanaā-ni síquī nū.

35 Chí tá cúu nūū nūū iin trampa, súcuán jīnū tūndóhó síquī nchivī jā ndéé ní cáhnū ñayiví.

³⁶ Tú súcuán de ndito coo nú, de níni cācān táhvī nū, tácu cuu cācu nú nū ndācá tūndóhó jā quiji, de cuu cuiñi nú nū maá nī, Yāā nī nduu tēe, ncachī yā.

³⁷ De ndiquivī stéhēn yā tūhun inī templo, de ndācá jacuāā nī jēndōo yā yucu nání Olivos.

³⁸ De ndācá stēēn nehēn quíji ndá nchivī nūū yā inī templo jā cunini ji tūhun stéhēn yā.

22

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā tiin dē Jesús

(Mt. 26.1-5, 14-16; Mr. 14.1-2, 10-11; Jn. 11.45-53)

¹ Ņúcuán de nī ncuñatin vico pascua jā yájī nchivī stātílā jāá nduú nā levadura yíhí.

² De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe stéhēn ley janahán, nī nducú yuhū dē modo nāsa cahñī dē Jesús, chí yúhú ndá dē jā quítī inī nchivī.

³ De nī nquīvi Satanás inī ánō Judas jā nastúu dē yā. De suni nání dē Iscariote, de cúu dē iin táhán ndihúxī ūū tēe apóstol.

⁴ De nī jēhēn dē nī natúhún dē jíin ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ndíso tínú inī templo jā nāsa nastúu dē yā nūū ndá tēe űúcuán.

⁵ De nī ncsuī inī ndá dē, de nī nquee yuhú dē jā cuāha dē xūhún nūū Judas.

⁶ De nī jetáhvī Judas, de nī nducú dē modo nāsa nastúu yuhū dē yā hora jāá nduú nā nchivī íyó.

Jā ní jaquīn yā Cena yā

(Mt. 26.17-29; Mr. 14.12-25; Jn. 13.21-30; 1 Co. 11.23-26)

⁷ De nī nquenda maá quīvī vico jā yájī nchivī stātílā jāá nduú nā levadura yíhí, de suni quīvī űúcuán jáhnī ji ticáchí lúli tá cúu nūū ní ndacu Yāā Dios jā sáhá ji vico pascua.

⁸ De Jesús nī ntají yā Pedro jíin Juan quīhīn dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán de sáhá tūha nú jā cuxíní ó vico pascua, ncachī yā.

⁹ De nī jīcā tūhún ndúū dē yā: ¿Ní cúu nūū cúnī ní jā quísáhá tūha sá? ncachī dē.

¹⁰ De nī ncāhān yā jíin dē: Cuáhán ndúū nū űuū űúcuán de tá nī nquīvi nú de jēcutáhán nú jíin iin tēe ndíso quīyi ndute. De cuniquīn nū dē quīhīn nū jíin dē vehe nūū ndīvi dē.

¹¹ De cāhān nū jíin tēe xívēhe űúcuán: Vāji sá cáchī Maestro: ¿Ní iin cuarto vehe ní cuāha núú ní jā cuxíní yā vico pascua jíin ndá tēe scuáha jíin yā? cachī nū.

¹² űúcuán de stéhēn dē iin cuarto cāhnú jondē xīnī vēhé nūū ja íyó tūha, de űúcuán sáhá tūha nú jā cuxíní ó, ncachī yā.

¹³ De cuāhān ndúū dē, de nī nīhīn dē tá cúu nūū ní ncachī yā. De nī nsáhá tūha dē jā cuxíní yā vico pascua.

¹⁴ űúcuán de nī nquenda hora jā cuxíní, de nī nquenda Jesús, de nī jēcundeē yā nūū mesa jíin ndá tēe cúu apóstol.

¹⁵ De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Nī ncuu ndasí inī ní jā

cuxíní nī jín ndá nú vico pas-
cua yáhá, mitan ncháha ca
cuū ni.

16 Chi cáhān ni jín nú jā má
cājī cuitī cā ni vico pascua,
chi jondē tá quenda quīvī jā
tatúnī Yāā Dios ní ñayíví, sá
de cajī tucu nī, ncachī yā.

17 De nī nquehen yā iin
vaso ndūxi uva, de xihna cā
nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā,
de nī ncāhān yā: Quehen ndá
nú vaso yáhá, de coho nú jín
táhán nú.

18 Chi cáhān ni jín ndá nú jā
jondē mitan de mā cōhó cā ni
ndūxi uva, chi jondē quenda
quīvī jā tatúnī Yāā Dios ní
ñayíví, sá de coho tucu nī,
ncachī yā.

19 De nī nquehen yā stātílā,
de nī nacuetáhvī yā, de nī
scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū
ndá dē. De nī ncāhān yā: Yáhá
cúu yiqui cúñu nī jā sōcō nī
jā chunáá nī cuāchi ndá nú.
De níní cajī ndá nú sūcuán jā
nūcūhun inī nū jā ní jīhī nī jā
jéhē nū, ncachī yā.

20 De suni sūcuán nī nsāhá
yā jín vaso ndūxi uva, tá nī
ncuu nī ncuxíní yā. De nī
ncāhān yā: Yáhá cúu níñī nī jā
sōcō nī jā cúu trátū jeé, de cati
jā ndundoo cuāchi ndá nú.

21 De mitan chi tēe nastúu
nduhū, ndéē dē jín nī nūū
mesa yáhá.

22 Chi nduhū, Yāā nī nduu
tēe, jāndāá cúu jā quhīn nī
cuū nī, tá cúu nūū ní nsāhá
ndāā Yāā Dios jā sūcuán coo.
De nācā xēen cundoho tēe jā
nastúu nduhū, ncachī yā.

23 Ñúcuán de nī nquijéhé
ndá dē jícā tūhún táhán dē ní
iin dē cúu jā nastúu dē yā.

*Jā ní ncāhān ndá dē sīquī ní
iin dē cúñáhnú cā*

24 Ñúcuán de nī ncāhān
ndasí ndá dē sīquī ní iin dē
cúñáhnú cā nūū táhán dē.

25 De nī ncāhān Jesús jín
ndá dē: Rey ndācá nación chi
ndácu nīhin ndá dē tiñu nūū
nchivī jā tīin dē, de cáhān ndá
jī jā tēe sáhá vāha cúu ndá tēe
jā cúñáhnú nūū jī.

26 Sochi ndá máá nú, chi mā
cōó nú sūcuán. Chi tú ní iin
nú cúñáhnú cā, de sa nasāhá
lulí nú máá nú. De tú ní iin nú
ndácu tiñu, de sa nasāhá nú
maá nú tēe jā jétíñú táhán.

27 ¿De ní iin cúu jā cúñáhnú
cā, á tēe yájī nūū mesa, á tēe
jáni cōhō? ¿A nsūú tēe jā yájī
nūū mesa cúu jā cúñáhnú cā?
Sochi nduhū, nsūú sūcuán
cúu nī, chi nī nasāhá nī maá nī
tá cúu tēe jā jétíñú nchivī, chi
vāji nī sáhá nī jā nīhīn táhvī jī.

28 De ndá máá nú cúu tēe jā
níní íyó jín nī ndācá quīvī jā
ndóho nī tūndóhó.

29 Túsaá de tá cúu nūū ní
nsāhá Tatá nī jā tatúnī nī, suni
sūcuán sáhá nī jā tatúnī ndá
nú.

30 De cajī ndá nú coho nú
jín nī inī ñuū nūū tatúnī nī.
De cundeē nū iin mesa jā
sāhá ndāā nū tiñu ndihúxī ūū
tatā Israel, ncachī yā.

*Jā ní ncachī yā jā yūhú Pe-
dro cāhān dē jā jínī dē yā*

*(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31;
Jn. 13.36-38)*

31 De suni nī ncāhān maá
Jétohō ō jín Simón Pedro:
Simón, cunini nú, chi nī jicān

Satanás ndá nú jā coto túnī ji ndóhó tá cúu nūū sĭjin trigo, de stúu ní iin nú cúu modo paja jā nayūhú nú, de ní iin nú cúu modo trigo jā cándĭja nĭhin nú.

³² De nĭ jĭcān táhvĭ ni jēhē nū, tácuā mā náyūhú nú jā má cándĭja cā nū. De tá nĭ nacani tucu inĭ nū, de scúja nú inĭ ndá táhán nú jĭín tūhun nĭ, ncachĭ yā.

³³ De nĭ ncāhān dē jĭín yā: Señor, ja íyó tūha sá jā quĭhĭn sá jĭín ní vecāa vísō ná cúu sá jĭín ní, ncachĭ dē.

³⁴ De nĭ ncāhān yā: Pedro, cáhān ni jĭín nú jā jondē ncháha ca cana lohló mitan, de yūhú nú jā tiin nchivĭ ndóhó, de cachĭ nū ūnĭ vuelta jāá nduú jĭnĭ nū nduhū, ncachĭ yā.

Jā ní ncuñatin cunĭ yā tūndóhó

³⁵ Ūncuán de nĭ jĭcā tūhún yā ndá dē: Tá nĭ ntajĭ nĭ ndá nú nĭ jēhēn nū jāá nduú ní ndĭso nú ñunu ni itĭn xūhún ni nĭjān, ¿de á nĭ ĩyo iin jā ní ncumanĭ nūū nū? ncachĭ yā. De nĭ ncāhān ndá dē: Ni iin nduú ní ncúmanĭ.

³⁶ De nĭ ncāhān yā: Sochi mitan de sa cáhān ni jā cundiso nú ñunu nú, de saáni itĭn xūhún. De tēe jāá nduú névāha espada jā coto dē maá dē, ná xícó dē sōo dē de quehen dē.

³⁷ Chi cáhān ni jĭín ndá nú jā quĭji quĭvĭ jā cundoho ó tūndóhó, chi cánuú quee ndaā tūhun yáhá jā cáhān nūū tutū sĭquĭ ni: Sáhá nchivĭ jĭín yā tá cúu nūū sáhá ji jĭín ndá tēe

sáhá cuāchi xēēn, cáchĭ tutū. Chi ndācá tūhun yósō ñūcuán jā cáhān sĭquĭ ni, quee ndaā ndihi, ncachĭ yā.

³⁸ Ūncuán de nĭ ncāhān ndá dē: Señor, yáhá íyó ūū espada, ncachĭ dē. De nĭ ncāhān yā jĭín ndá dē: Ja ndóo cā yáhāni, ncachĭ yā.

Jā ní jĭcān táhvĭ yā nūū huerto Getsemani

(Mt. 26.36-46; Mr. 14.32-42)

³⁹ De nĭ nquee yā cuāhān yā yucu Olivos, tá-ni sáhá yā. De ndá tēe scuáha jĭín yā, nĭ jēcuniquĭn dē yā cuāhān dē jĭín yā.

⁴⁰ De tá nĭ nquenda yā ñūcuán, de nĭ ncāhān yā jĭín dē: Cācān táhvĭ ndá nú jā chindeé yā ndóhó jā má sáhá nú cuāchi tá coto túnĭ jānēhén ndóhó, ncachĭ yā.

⁴¹ De nĭ jĭica yā jacū nūū ndá dē, tá iin medida jā quenda yūū jā squéne ó. De nĭ jēcuiñĭ jĭtĭ yā, de nĭ jĭcān táhvĭ yā suha:

⁴² Tatá, tú cúnĭ ní de sáhá jĭyo ní tūndóhó yáhá jā má quĭjĭ sĭquĭ sá. Sochi nsūū jā cúnĭ maá sá, chi jā cúnĭ maá ní ná cóo, ncachĭ yā.

⁴³ De nĭ nquenda iin ángel andivĭ nūū yā, de nĭ jēhe fuerza nūū yā.

⁴⁴ De ndóho yā chi cúcuécá ndasĭ inĭ yā jā quĭji tūndóhó sĭquĭ yā, de nĭ nducú ndéé cā yā nĭ jĭcān táhvĭ yā. De nĭ jēhe tāān yā, de tóo nūū ñūhún modo yúyú náhnú nĭñĭ.

⁴⁵ De tá nĭ nacuiñĭ yā jā ní jĭcān táhvĭ yā, de nĭ nenda yā nūū ndá tēe scuáha jĭín yā. De nĭ jĭnĭ yā jā quĭxĭn ndá dē, chi

nduú cā íyó ndeé inī dē cācān táhvī dē sīquī jā cúcuécá ndasí inī dē.

46 De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nūcu quíxīn ndá nú? Nacōo de cācān táhvī nū jā chin-deé yā ndóhó jā má sáhá nú cuāchi jā coto túnī jānēhén ndóhó, ncachī yā.

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Jn. 18.2-11)

47 De juni cāhān cā yā súcuán, de nī nquenda cuāhā nchivī. De tēe nání Judas, iin táhán jā úxī ūū tēe scuáha jíin yá, yósō nūú dē nūū nchivī vāji dē. De nī nquenda dē jondē nūū Jesús, de nī ntechuhú dē yā, de súcuán nī nastúu dē yā.

48 De nī ncāhān Jesús jíin dē: Judas, ¿á jíin jā téchuhú nú nduhū cúu jā nástúu nú nduhū, Yāā nī nduu tēe? ncachī yā.

49 De ndá tēe íyó jíin yā, nī jinī dē jā súcuán nī nquijéhe cúu, de nī ncāhān dē jíin yā: Señor, ¿á nenda ndá sá siquī ndá dē jíin espada? ncachī dē.

50 De iin dē nī stácuēhé dē mozo maá sūtū cúñáhnú cā, chí nī jehndē dē sōho lado cuáhá.

51 De nī ncāhān Jesús: Siáā, ná jécuiñī, ncachī yā. De nī ntee yā ndahá yā sōho mozo, de nī nasáhá vāha yā dē.

52 Sá de nī ncāhān yā jíin ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ndíso tíñú inī templo jíin ndá tēe ñáhnú jā ní nquenda ndá dē jā tiin dē yā: ¿De va tēe cuíhná cúu nī jā vāji ndá

nú sīquī ní jíin machete jíin ñutun, á naá cúu?

53 Ndācá quívī nī íyo nī jíin ndá nú inī templo cāhnú, de nduú ní ntiin ndá nú nduhū. De mitan de nī nquenda hora jā tiin nú nduhū jíin jā sáhá nú ndá tiñu jā ndácu jānēhén jā ndéē nūū neē, ncachī yā.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú

jinī dē yā

(Mt. 26.57-58, 69-75; Mr. 14.53-54, 66-72; Jn. 18.12-18, 25-27)

54 De nī ntiin ndá dē yā cuāhān dē jíin yā vehe sūtū cúñáhnú cā. De Pedro chí jíicá-ni níquīn dē yā.

55 De ndá policía nī stáhān dē ñuhūn inī patio, de nī jíicó ndúu dē yúñúhūn ndéē dē. De suni nī jécundeē Pedro jíin ndá dē.

56 De iin ñahan sátíñú vehe ñúcuán, nī jinī ña nūū dē jā ndéē dē yúñúhūn. De nī ndéhé vāha ña nūū dē, de nī ncāhān ña: Tēe yáhá chí suni nī jica dē jíin tēe ñúcuán, ncachī ña.

57 De maá dē nduú ní ncachī dē, chí nī ncāhān dē: Nduú jinī ní tēe ñúcuán tíhī, ncachī dē.

58 De nī ncunúú jacū cā, de nī jinī tucu incā dē nūū Pedro, de nī ncāhān dē: Ndóhó chí suni táhán ndá tēe ñúcuán cúu nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pedro: Nsúu cúu ní lílú, ncachī dē.

59 De nī ncuu tá iin hora cā, de nī ncāhān nihin incā dē: Jāndāā ndija jā tēe yáhá ní jica dē jíin tēe ñúcuán, chí suni tēe región Galilea cúu dē, ncachī dē.

60 De nī ncāhān Pedro: Nduú jínī cuitī nī nā tūhun cáhān nū lílū, ncachī dē. De juni sūcuán cáhān cā dē, de nī ncana-ni lohló.

61 Ŋúcuán de nī ndicó coto maá Jētoho ō, de nī ndēhé yā nūū Pedro. De nī nūcūhun inī dē tūhun jā ní ncāhān yā jín dē: Jondē tá ncháha ca cana lohló, de yūhú nú de cachī nū ūnī vuelta jāá nduú jínī nū nduhū.

62 De nī nqee dē cuāhān dē, de nī jacu ndasí dē jā ní ncachī dē jāá nduú jínī dē yā.

Jā ní nsāhá catá ndá dē nūū yā

(Mt. 26.67-68; Mr. 14.65)

63 De ndá tēe jā jito Jesús, nī nsāhá catá dē nūū yā, de nī ncani dē yā.

64 De nī jasí ndá dē nūū yā, de nī ncani dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Cachī, ní iin cúu jā ní ncani ndóhó, ncachī dē.

65 De cuāhā cā tūhun sūcuán nī ncāhān nāvāha ndá dē nūū yā.

Jā ní ŋñi Jesús nūū junta ndá tēe cúñáhnú cā

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Jn. 18.19-24)

66 De tá nī ncuñijīn, de nī ncutútú ndá tēe ñáhnú jā ndácu nūū nchivī hebreo, jín ndá sūtū cúñáhnú, jín ndá tēe stéhēn ley janahán. De cuāhān ndá dē jín yā nūū junta, de ŋúcuán de nī jicā tūhún dē yā:

67 Cachī, ¿á maá nú cúu Cristo jā ní ntají Yāa Dios? ncachī dē. De nī ncāhān yā jín dē: Vísō ná cáhī nī jā suu

nī cúu, de mā cándija cuitī ndá nú.

68 De saá-ni tú cātūhún maá nī ndá ndóhó, de suni mā scócóo nū nūū nī, nī mā siáá nū nduhū.

69 De nduhū, Yāa nī nduu tēe, ndácá quivī jā quiji de cundeē nī lado cuáhá maá Yāa íyó poder, ncachī yā.

70 Ŋúcuán de ndihi dē nī jicā tūhún dē yā: ¿De á maá nú cúu Sēhe Yāa Dios túsaá? ncachī dē. De nī ncāhān yā jín dē: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān ndá nú, ncachī yā.

71 Ŋúcuán de nī ncāhān ndá dē: ¿Nā testigo cā jini ŋñuhún ó túsaá? Chi nī jini ndácá ó jín yuhú maá dē jā cáhān nāvāha dē jā cúu dē Sēhe Yāa Dios, ncachī ndá dē.

23

Jā ní ŋñi Jesús nūū Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Jn. 18.28-38)

1 Ŋúcuán de nī nacuiñī ndihi ndá dē, de cuāhān dē jín yā nūū Pilato.

2 De ŋúcuán nī nquijéhé ndá dē cáhān tūhún dē cuāchi sīquī yā: Nī nihīn ndá sá tēe yáhá jā snēnda dē nchivī sīquī ndá tēe cúñáhnú. De cáhān dē jāá nduú vāha jā cuāha ndá sá xūhún renta nūū rey nación Roma jā tátúnī nūū nación sá. De suni cáhān dē jā maá dē cúu Cristo, Rey jā ní ntají Yāa Dios, ncachī ndá dē.

3 Ŋúcuán de Pilato nī jicā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo? De nī ncāhān yā: Suu cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū, ncachī yā.

4 De nī ncāhān Pilato jín ndá sūtū cúñáhnú jín ndá nchivī cuāhā: Nduú ni iin tūhun stívī cáhān tēe yáhá jā nīhīn ni cuāchi sīquī dē, ncachī dē.

5 De víhí cā nī ncāhān ndá dē: Tēe yáhá snénda ndasí dē nchivī sīquī ndá tēe cúñáhnú jín tūhun jā stéhēn dē ní Judea. Chi nī nquijéhé dē stéhēn dē jondē Galilea de mitan de jondē yáhá, ncachī dē.

Jā ní tñi Jesús nūū Herodes

6 De tá nī jini Pilato jā Galilea cáhān ndá dē, de nī jīcā tūhún dē tú tēe región Galilea cúu yā.

7 De tá nī ncachī ndá dē jā cúu yā tēe Galilea, de nī ndacu dē jā ná quíhīn ndá dē jín yā nūū Herodes, tēe cúu gobernador Galilea. Chi quívī ñúcuán suni íyó Herodes Jerusalén.

8 De tá nī jinī Herodes nūū Jesús, de nī ncusiī ndasí inī dē, chi ja nī ncuu cuāhā tiempo jā cúnī dē cūndéhé dē yā. Chi nī nīhīn dē tūhun yā, de ñúhún inī dē jā sáhá yā iin tiñu ñáhnú cunī dē.

9 De nī jīcā tūhún dē yā cuāhā tūhun, de nduú ní scócoo yā ni iin tūhun nūū dē.

10 De suni íñí ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe stéhēn ley janahán, de nīhīn nī ncāhān ndá dē cuāchi sīquī yā.

11 Ñúcuán de Herodes jín ndá soldado dē nī ncāhān nēhén dē jín yā, de nī nsáhá catá dē nūū yā, chi nī nchuhun dē yā iin sahma fino jā cúu sahma rey. De Herodes

nī ndacu dē jā ná quínasiáha dē yā nūū Pilato.

12 De maá quívī ñúcuán nī ndumanī táhán Pilato jín Herodes, chi quívī yātā nī nquítī nūū táhán inī nduú dē.

Jā ní nsáhá ndāā ndá dē jā cahñī dē yā

(Mt. 27.15-26; Mr. 15.6-15; Jn. 18.38-19.16)

13 Ñúcuán de nī ncana Pilato ndá sūtū cúñáhnú jín ndá tēe ndíso tíñú jín ndá cā nchivī, nī ndutútú jī.

14 De nī ncāhān dē: Nī nquisiáha ndá nú tēe yáhá nūū ni, jā cáchī ndá nú jā snénda dē nchivī sīquī gobierno. De ja nī stíchī ni dē, nī jinī jínúū ndá nú. De nduú ní nīhīn ni ni iin cuāchi sīquī dē tá cúu nūū cáhān ndá nú.

15 De ni Herodes nduú ní nīhīn dē, chi nī natajī tucu dē tēe yáhá nūū ni. Chi nduú ní nsáhá cuitī dē ni iin cuāchi jā cuū dē.

16 Túsaá de ná cuáha nī castigo dē de siáā ni dē quíhīn dē, ncachī Pilato.

17 De íyó costumbre jā ndācá vico pascua siáā Pilato iin preso, nā-ni tēe cúnī nchivī.

18 De ndá nchivī cuāhā, iin nuú nī ncana jee jī: Ná cúu tēe jīñā, de siáā ní Barrabás, ncachī jī.

19 De Barrabás yíhí dē vecāa sīquī jā ní snénda dē nchivī sīquī gobierno nī ncanāā jī inī ciudad, de nī jahnī dē ndīyi.

20 De Pilato cúnī dē siáā dē Jesús, de nī ncāhān tucu dē jín nchivī.

21 De víhí cā nī ncana jee ndá ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúū dē, ncachī ji.

22 De nī ncāhān tucu dē jíin ji vuelta ūnī: ¿Nā cuāchi nī nsāhá dē túsāá? Nduú ní nīhīn cuiŧi ni nī iin cuāchi sīquī dē jā cuū dē. Túsāá de ná cuāha nī castigo dē, de siāā ni dē quīhīn dē, ncachī Pilato.

23 Sochi víhí cā nī ncana jee ndá nchivī, de nī ncāhān nīhin ji jā ná cúū yā yīcā cruz. De ndá máá ji jíin ndá sūtū cúñáhnú, nī ncana jee ndasí ji. De nī ncundeé ji nī scāhān ji Pilato jā ná cúū yā.

24 Ñúcuán de nī ndacu Pilato jā ná cóo tá cúū nūū cúnī ndá ji.

25 De nī nsiāā dē tēe jā jícān ndá ji, tēe jā yíhí vecāa sīquī jā ní snénda dē nchivī sīquī gobierno, de nī jahni dē ndīyi. De nī jēhe dē tūhun jā ná cúū Jesús tá cúū nūū cúnī ji.

Jā ní jata caa dē yā yīcā cruz

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Jn. 19.17-27)

26 De cuāhān ndá soldado jíin yā jā cahnī dē yā yīcā cruz. De nī nīhīn ndá dē iin tēe űūū Cirene, nání dē Simón, vāndiji dē jā ní jēhēn dē rancho. De nī ntee ndá dē tiñu tēe űúcuán jā cuiso dē cruz yā quīhīn dē yātā yā.

27 De cuāhā ndasí nchivī níquīn ji yātā yā cuāhān ji. De suni cuāhā ñahan níquīn ña yā de jácu cóhó ña jā cúcuécá inī ña jēhē yā.

28 De nī ndicó cóto Jesús nūū ndá ña, de nī ncāhān yā: Ndá ndóhó ñahan Jerusalén, mā cuácú nú jēhē nduhū, chí

sa jēhē maá nú jíin ndá sēhe nú cuacu nú.

29 Chi quiji quivī jā coo tūndóhó xēen sīquī nū, de cachī ndá nú: Nācā ndetū ndá ñahan númā, jíin jāá nduú ní scácu sēhe, jíin jāá nduú ní ndéca ñiquín, chí nduú sēhe ña jā tahúhvī inī ña jā ndoho ji, cachī ndá nú.

30 De quivī űúcuán de quijéhé nchivī cāhān ji jíin ndá yucu: Ndicó cáva sīquī ndá ní tácuca cuū ni. De saá-ni jíin ndá lómō: Casí sīquī ndá nī, cachī ji.

31 Chi tú sáhá xēen ndá ji nduhū jāá nduú nā cuāchi nī, de nā oncā cúū ndá nchivī űúcuán jā má cóo xēen sīquī ji, chí ndihi ji íyó cuāchi, ncachī yā.

32 De suni cuāhān ndá dē jíin ūū tēe jā ní nsāhá cuāchi xēen, jā suni cuū dē jíin yā.

33 De nī nquenda ndá dē lugar jā nání Yiqui Xínī, de űúcuán nī jata caa dē yā yīcā cruz. De suni nī jata caa dē ndúū tēe jā ní nsāhá cuāchi xēen yīcā ūū cā cruz, iin dē lado cuáhá yā, de incā dē lado sátín yā.

34 De juni játa caa ndá dē yā, de nī ncāhān Jesús: Tatá, cune cáhnú inī ní nūū ndá dē, chí nduú jíin dē nā cuá cúū jā sáhá dē, ncachī yā. De nī ntavā ndá soldado suerte sīquī sahma yā, nāsa nīhīn iin iin dē.

35 De íñí ndá nchivī űúcuán, ndéhé ji nūū yā. De ndá tēe ndíso tíñú suni nī ncāhān yīchī dē nī jinī dē yā: Tú incā nchivī nī scácu dē, de ná scácu dē maá dē mitan, de tú ndāa

jā Cristo jā ní nacāji Yāā Dios cúu dē, ncachī ndá dē.

³⁶ De saá-ni ndá soldado, nī nsáhá sácá dē yā, chi nī ntandeē dē nūū yā, de nī jēhe dē vinagre iyá jā coho yā.

³⁷ De nī ncāhān dē jín yā: Tú maá nú cúu Rey nchivī hebreo, de scácu nú maá nú, ncachī ndá dē.

³⁸ De suni nī iyo iin tūhun jā ndéē xīnī cruz yā jā cāhān nā sīquī nī jihī yā, de suha yósō jín letra griego jín latín jín hebreo: Yáhá cúu Rey nchivī hebreo, cáchī.

³⁹ De iin tēe jā ndíta caa jín yā jā ní nsáhá cuāchi xeēn, nī ncāhān nāvāha dē nūū yā: Tú maá nú cúu Cristo, de scácu nú maá nú de suni scácu nú ndūū nī, ncachī dē.

⁴⁰ Sochi incā dē nī ncāhān dē nūū tāhān dē: ¿A nduú yúhú nú Yāā Dios? Chi iin nuú-ni ndóho ó jín Yāā yáhá.

⁴¹ De maá ó chi vātu-ni ndóho ó, chi yáhá níhīn ō castigo sīquī tiñu néhēn jā ní nsáhá ó. Sochi Yāā yáhá chi nī iin cuāchi nduú ní nsáhá yā, ncachī dē.

⁴² De nī ncāhān dē jín yā: Jesús, nūcūhun inī ní sāán tá quenda quīvī jā tatúnī ní, ncachī dē.

⁴³ Nūcuán de nī ncāhān Jesús jín dē: Jāndāā cāhān nī jín nú jā mitan de cundeē nū jín nī andiví nūū vī ndasí cáá, ncachī yā.

Jā ní jihī Jesús

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Jn. 19.28-30)

⁴⁴ De nī ncuu tá cahūxī ūū, de nī ncuneē ní cāhnú jondē cahūnī.

⁴⁵ De nī ncutuún ncandīi. De sahma jā ndíta caa jā ndásī cuarto ī inī templo cāhnú, nī ndātā-ni sava sava.

⁴⁶ Nūcuán de nī ncana jee Jesús: Tatá, naquehen ní ánō sá. De sūcuán nī ncāhān yā, de nī jihī yā-ni.

⁴⁷ De tēe nación Roma jā cúu capitán, nī jinī dē jā sūcuán nī ncuu, de nī ncāhān dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, de ncachī dē: Jāndāā ndija jā tēe nduú nā cuāchi cúu tēe yáhá, ncachī dē.

⁴⁸ De ndivīi nchivī jā íñī ñūcuán nī jinī ji ndācá jā ní ncuu, de nī ncani ji ndahá ji ndīca ji jā táhúhvī inī ji, de nī ndicó cóo ndá ji cuānohōn ji.

⁴⁹ De ndá nchivī jā jínī tāhān jín yā, jín ndá ñahan Galilea jā ní jica jín yā, íñī jícá ña ndéhé ña ndācá jā ní ncuu.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Jn. 19.38-42)

⁵⁰ De nī iyo iin tēe vāha tēe ndāā, nánī dē José. De tēe ñūū Arimatea ndáñūū Judea cúu dē. De cúu dē iin tāhān ndá tēe hebreo jā sáhá junta cúñáhnú ní, cā.

⁵¹ De suni ñúhún inī dē jā quiji quīvī jā tatúnī Yāā Dios, de nduú ní jétahān inī dē jā ní nsáhá ndāā junta jā cuū Jesús.

⁵² De tēe ñūcuán nī jēhēn dē nūū Pilato, de nī jīcān dē yiqui cúñu Jesús.

⁵³ De nī snúu dē yā yīcā cruz, de nī nchusúcūn dē yā iin sahma cuijín. De nī nchiyuhū dē yā inī iin yavī

jā ní ncaān yīcā iin cava, nūū ncháha ca quihī ndīyi.

⁵⁴ De quīvī ñúcuán cúu jā sātūha nchivī, chí jañīni ñúcuán cúu jā quíjéhé quīvī nátātú.

⁵⁵ De ndá ñahan jā ní nquiji jíin yā jondē Galilea, nī jēhēn ña jíin José, de nī jinī ña yavī cava ñúcuán, jíin nāsa nī nchiyuhū ndá dē yā.

⁵⁶ De cuānohōn ndá ña vehe ña, de nī nsāhá tūha ña ndá perfume jíin aceite yūcū jēhēn āsīn. De nī natātú ña quīvī nátātú, tá cúu nūū ndácu ley Yāa Dios.

24

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Jn. 20.1-10)

¹ De nehēn ndasí quīvī domingo de nī jēhēn ndá ñahan ñúcuán nūū yíyuhū Jesús, de nēe ña ndá perfume jíin aceite jā ní nsāhá tūha ña. De suni cuāhān sava cā ñahan jíin ña.

² De tá nī nquenda ndá ña, de nī jinī ña ja nī ncujiyo yūū jā ndāsī yuhú yávī ndīyi.

³ De nī nquīvi ndá ña yavī, de nduú cā ní jíinī ña yiqui cúū Jētohō ō Jesús.

⁴ De nī ncunēhén inī ña ndéhé ña jāá nduú cā ndīyi. Sá de nī jinī ña ūū ángel Yāa Dios jā cáá tá cáá tēe, nī jēcuñī yā xiín ña, de ñúhún yā sahma jā jéndūtē.

⁵ De nī nchūhú ndasí ndá ña, de nī jíquindeyi ña nūū ñúhún. De nī ncāhān ndúū ángel ñúcuán jíin ña: ¿Nūcu sa

nūū yíyuhū ndīyi nánducú ndá nú Yāa tēcū?

⁶ Nduú cā yā yáhá, chí ja nī natecū yā. De nūcūhun inī ndá nú nāsa nī ncāhān yā jíin nú tá nī ūyō cā yā jíin nú región Galilea.

⁷ Chí nī ncachī yā jā maá yā, Yāa nī nduu tēe, cánuú natūu yā nūū ndá tēe íyó cuāchi, jā tiin dē yā cahñī dē yā yīcā cruz, de nūū únī quīvī de natecū yā, ncachī ndúū ángel.

⁸ Ñúcuán de nī nūcūhun inī ña ndá tūhun jā ní ncāhān Jesús.

⁹ De nī nquee ndá ña nūū ní nchiyuhū yā, de cuānohōn ña. De nī nacani ña ndácá tūhun yáhá nūū ndihúxī iin apóstol jíin nūū ndá cā dē.

¹⁰ De ndá ñahan jā ní nacani tūhun yáhá nūū ndá tēe apóstol, cúu ña María ñuū Magdala, jíin Juana, jíin María naná Jacobo, jíin sava cā ña.

¹¹ Sochi ndá tēe apóstol chí jáni inī dē jā tūhun naā cúu jā cáhān ña, de nduú ní ncándíja dē.

¹² De vísō súcuán de nī nquee Pedro, de jínu dē cuāndēhé dē nūū ní nchiyuhū yā. De nī jito nihni dē inī yavī, de nī jinī dē jā maá-ni cā sahma cuijín cáá. De cuānohōn dē vehe dē, de sáhvi inī dē nī jinī dē jāá nduú cā yā.

Jā ní natúhún yā jíin ūū dē ichi cuāhān Emaús
(Mr. 16.12-13)

¹³ De suu quīvī ñúcuán cuāhān ūū táhān dē iin ñuū nání Emaús, jā nēe tá ūxī

iin kilómetro jíin ciudad Jerusalén.

14 De nátúhún ndúū dē sīquī ndācá tiñu jā ní ncuu ñúcuán.

15 De juni nátúhún dē de jícā tūhún táhán de, de maá Jesús nī ncuñatin yā yātā dē, de jíca yā cuāhān yā jíin dē.

16 De nī nsāhá jíin dē jāá nduú ní nácunī dē yā vísō ndéhé dē nūū yā.

17 De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nā tūhun cúu jā nátúhún ndúū nū juni jíca nú? ¿De nājēhē cúu jā cúcuécá inī nū? ncachī yā.

18 De iin dē jā nání Cleofas nī ncāhān jíin yā: Ndihi cuitī nchivī jīnī jī ndācá tiñu jā ní ncuu inī Jerusalén ndá quivī yáhá. ¿De á mátúhún-ni ní cúu jā ní nquenda ní yáhá jāá nduú jíinī ní nā cuá cúu jā ní ncuu? ncachī dē.

19 De nī jīcā tūhún yā dē: ¿De nā cuá cúu jā ní ncuu? ncachī yā. De nī ncāhān ndúū dē jíin yā: Jesús tēe ñuū Nazaret, nī nacani yā tūhun Yāā Dios, de jíin poder Yāā Dios nī nsāhá yā ndá tiñu ñáhnú de nī nacani yā tūhun, nī jīnī Yāā Dios jíin ndá nchivī.

20 De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe cúñáhnú nūū sá, nī nastúu ndá dē yā nūū ndá tēe Roma, de nī nsāhá ndāā ndá tēe ñúcuán jā cuū yā yīcā cruz.

21 De ndá máá sá chi nī ñūhun inī sá jā maá yā scácu nchivī nación maá sá Israel nūū nchivī Roma nícu. De sīquī ndá tiñu yáhá, de íyó incā tūhun. Chi mitan ja íyó unī quivī jā ní jīhī yā.

22 De sava ñahan jā jíinī tāhán sá jíin, nī nacani ña iin tūhun jā sáhvi ndasí inī sá, chi nī ncachī ña jā ní natecū yā. Chi nehēn ndasí nī jēhēn ndá ña yavī ndīyi ñúcuán.

23 De nduú cā ní jíinī ña yiqui cúñu yā. De nī nenda ndá ña nūū ndá sá, de nī ncachī ña jā ní jíinī ña uū ángel Yāā Dios nī nquenda nūū ña, de nī ncachī ángel jā ní natecū Jesús.

24 Sá de nī jēhēn sava táhán sá yavī ndīyi, de nī jíinī dē jā súcuán íyó tá cúu nūū ní ncāhān ndá ña, sochi nduú ní jíinī cuitī ndá dē nūū yā, ncachī ndúū dē.

25 Ñúcuán de nī ncāhān maá yā jíin dē: Tēe jāá nduú jícūhun cuitī inī cúu ndúū nū. Nācā ūhvī cándíja nú ndācá tūhun Cristo jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán.

26 ¿A nduú cánuú jā súcuán ndoho Cristo ndācá tūndóhó yáhá, de sá de quīnohōn yā nūū viī ndasí nduñáhnú yā? ncachī yā.

27 De nī nacani cájí yā ndá tūhun jā yósō nūū tutū ī jā cáhān sīquī maá yā. De nī nquijéhé yā jíin tūhun jā ní ntee Moisés, de nī ncāhān cā yā tūhun jā ní ntee ndá cā tēe nī nacani tūhun yā janahán.

28 De tá nī jīnū ndá dē ñuū nūū cuāhān dē, de Jesús nī nsāhá yā-ni jā quíhīn cā yā.

29 De nī ndeē tuu ndúū dē yā, nī ncāhān dē jíin yā: Ndōo ní vehe sá, chi ja nī ñini de ja ñatin cuaā, ncachī dē. Ñúcuán

de nī nquīvi yā jā quendōo yā jíin dē.

³⁰ De tá nī jēcundeē yā nūū mesa jā cajī yā jíin dē, de nī nquehen yā stāā, de nī nacuetáhvī yā, de nī scuáchi yā, de nī jēhe yā nūū ndúū dē.

³¹ De jā sáhá yā sūcuán, de modo jā ní nune tīnūú dē, de nī nacunī dē yā. De nī ndoñúhún yā-ni nūū dē cuāhān yā.

³² De nī ncāhān ndúū maá dē: Jāndāā jā ní ncusiī ndasí inī ō tá nī nacani yā tūhun nūū ō ichi, de nī ncachī tūhun cájí yā nāsa cáhān tutū īī, ncachī dē.

³³ Ńúcuán de ñamā nī naquehen ndúū dē ichi cuānohōn dē Jerusalén. De nī naquetáhán dē jíin ndihúxī iin apóstol, iyó tutú dē jíin sava cā táhán dē.

³⁴ De nī ncāhān ndá tēe iyó tutú: Jāndāā ndija jā ní natecū Jētohō ō, de nī nenda nijīn yā nūū Simón, ncachī ndá dē.

³⁵ Sá de ndúū tēe ñúcuán nī nacani dē tūhun nāsa nī nquetáhán dē jíin yā ichi, jíin nāsa nī nacunī dē yā tá nī scuáchi yā stāā.

Jā ní nenda yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Jn. 20.19-23)

³⁶ De juni sūcuán cáhān cā dē ndá tūhun yáhá, de nī jēcuīñī ndeē-ni maá Jesús māhñú ndá dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Coó ndeē coo siī inī ndá nú, ncachī yā.

³⁷ De nī nchūhú ndasí ndá dē nī jinī dē yā, chí nī jani inī dē jā ánō cúu yā.

³⁸ De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿Nūcu yúhú ndá nú, de nūcu jāni síquí inī nū sūcuán?

³⁹ Cūndēhé ndahá nī jíin jēhē ni, de cunī nū jā maá nī cúu. Tiin nduhū de cunī nū, chí iin ánō nduú névāha cūñu ni yiqui tá cúu nūū ndéhé nú jā névāha maá nī, ncachī yā.

⁴⁰ De tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī stéhēn yā ndahá yā jíin jēhē yā nūū ní nchīhi ndūyu cāa.

⁴¹ De ndasí nī ncusiī inī ndá dē, de sáhvi inī dē. Sochi ncháha ca candíja vāha dē jā maá yā cúu. De nī ncāhān yā jíin ndá dē: ¿A névāha nú jacū jā cajī ni yáhá? ncachī yā.

⁴² Ńúcuán de nī jēhe ndá dē iin pedazo tiacá táví jíin iin yōcō jā ñúhún ndūxi.

⁴³ De nī nquehen yā, de nī nchajī yā nūū ndá dē.

⁴⁴ De nī ncāhān yā jíin dē: Ndácá jā ní ndoho nī cúu jā ní ncāhān ni tá nī Iyo nī jíin ndá nú saá, jā cánuú quee ndaā ndácá tūhun nī jā yósō nūū tutū ley Moisés, jíin nūū tutū ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jíin nūū tutū salmo, ncachī yā.

⁴⁵ De nī nacune yā jāá ntúnī ndá dē, tácuca cuu jīcūhun inī dē jā cáhān tutū īī.

⁴⁶ De nī ncāhān yā: Sūcuán yósō nūū tutū jā sūcuán cánuú cundoho nduhū jā cúu nī Cristo, de nūū únī quīvi de natecū ni.

⁴⁷ De cūte nuu tūhun nī jā cánuú nacani inī nchivī jā sndóo jī cuāchi jī, tácuca cune cáhnú inī Yāā Dios nūū cuáchi jī. De Jerusalén quijéhé cūte

nuu tūhun yáhá, de quihīn
nūū nchivī ndācá nación.

⁴⁸ De ndá máá nú cúu tēe jā
nacani tūhun sīquī ndācá jā ní
jinī nū.

⁴⁹ De tetíñú nī Espíritu
Santo quiji yā nūū ndá nú,
tá cúu nūū ní nquee yuhú
Tatá nī. De quendōo ndá nú
Jerusalén cundetu nú jondē
nīhīn nū poder Espíritu Santo
jā quiji jondē andiví, ncachī
yā.

*Jā ní ndaa yā cuānohōn yā
andiví*

(Mr. 16.19-20; Hch. 1.9-11)

⁵⁰ Ñúcuán de nī nquee yā
Jerusalén cuāhān yā jíin ndá
dē jondē ñuū Betania. De nī
nanee yā ndúū ndahá yā, de
nī jícān táhvī yā jēhē ndá dē.

⁵¹ De juni jícān táhvī yā jēhē
dē, de nī ncujiyo yā-ni nūū
ndá dē, nī ndaa yā cuānohōn
yā andiví.

⁵² De ndá máá dē chi nī
nchiñúhún dē yā. Sá de
cuānohōn dē Jerusalén, de
cúsī ndasí inī dē.

⁵³ De níni íyó ndá dē inī
templo, jícān táhvī dē de
nácuetáhvī dē nūū Yāā Dios.
De nī ncuu. Amén.

TUHUN VAHA JA NI NTEE SAN JUAN

Yāā nání Tūhun Yāā Dios nī nduu yā tēe

1 Jondē jā xihna ñúhún tá nī jécōo ndihi jā íyó, de ja íyó Yāā jā nání Tūhun Yāā Dios, chi stéhēn yā ndihi tūhun nāsa Yāā cúu Yāā Dios. De Yāā jā nání Tūhun ndēe yā jín Yāā Dios, de Yāā Dios cúu yā.

2 Maá yā ndēe yā jondē jā xihna ñúhún jín Yāā Dios.

3 De nī nsáhá Yāā Dios jā jín maá yā nī jécōo ndihi ndácá jā íyó. De mā jécōo ni iin jā íyó de tú nduú ní nsáhá maá yā.

4 Maá yā sáhá jā tēcū ndihini, de maá yā cúu luz jā stúu inī ánō nchivī, cúu jā sáhá yā jā jícūhun inī ji sīquī Yāā Dios.

5 De Yāā cúu luz ñúcuán stúu inī ánō nchivī jāá nduú jíca ndaā, de modo jā íyó ji nūū neē. De nchivī jā íyó nūū neē nduú cúu sndáhvā ji luz yā.

6 De nī íyo iin tēe jā ní ntají Yāā Dios, nání dē Juan.

7 Tēe ñúcuán nī nquiji dē nī nacani cájí dē tūhun maá Yāā cúu luz, tácuca candíja ndácá nchivī jín tūhun cáhān dē.

8 Nsúú maá Juan cúu luz ñúcuán, chi cúu dē iin jā ní nacani cájí tūhun maá Yāā cúu luz.

9 De Yāā cúu luz ndaā jā stúu inī ánō ndácá nchivī, nī nquiji yā inī ñayiví.

10 De Yāā ñúcuán jā cúu Tūhun Yāā Dios nī ndēe yā inī

ñayiví, de vísō jín maá yā nī nsáhá Yāā Dios ñayiví, sochi nchivī ñayiví nduú ní ncúnī ji cuetáhví ji jā maá yā cúu.

11 Nī nquiji yā nūū nchivī maá yā nación hebreo, de nchivī ñúcuán nduú ní jétáhví ji yā.

12 De vísō súcuán de sava nchivī chi nī jetáhví ji yā, de nī ncandíja ji jā sáhá yā jēhē ji. De nūū maá ji nī jēhe yā tūhun jā nduu ji sēhe Yāā Dios.

13 De jā ndúu ji sēhe Yāā Dios, nsúú jín modo jā cácu nchivī inī ñayiví, ni nsúú sīquī jā cúnī ndá tēe, chi maá Yāā Dios sáhá yā jā ndúu ji sēhe yā.

14 Maá Yāā jā cúu Tūhun Yāā Dios nī nduu yā tēe, de nī ndēe yā jín ó. De nī jinī ō jā viī ndasí cúñáhnú yā, chi mátúhún-ni yā cúu Sēhe Yāā cúu Tatá, Yāā cúñáhnú súcuán. De maá-ni jā váha sáhá yā yóhó, de maá-ni tūhun ndaā cáhān yā.

15 De Juan nī nacani dē tūhun yā, de nī ncāhān dē: Yāā yáhá cúu jā ní ncāhān ni tá nī ncachī ni jā Yāā quiji chi cúñáhnú cā yā nsúú cā nduhū, chi ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī, ncachī dē.

16 De ndihi ó nī nīhīn ō cuāhā ndasí jā váha jā íyó nūū yā, chi maá-ni jā váha sáhá sáhá yā yóhó.

17 Moisés nī stéhēn dē ley Yāā Dios nūū nchivī janahán, de Jesucristo chi sa sáhá yā jā váha yóhó de stéhēn yā ndácá tūhun ndaā Yāā Dios nūū ō.

18 Nduú ní jínī cuitī ni iin nchivī nūū Yāā Dios. De mátúhún-ni Sēhe yā jā ndēe yā

jíin Tatá yā, suu yā nī stéhēn nūū ō nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

Tūhun Jesús jā ní ncāhān Juan tēe scuénduté
(Mt. 3.11-12; Mr. 1.7-8; Lc. 3.15-17)

¹⁹ De nchivī hebreo ciudad Jerusalén, nī ntají ji jacū sūtū jíin ndá tēe grupo levita jā ndíso tíñú inī templo cāhnú. De nī nquenda ndá dē nūū Juan tácuā cātūhún dē ní iin cúu Juan de nā tiñu ndíso dē.

²⁰ De Juan cájí nī ncachī dē: Nsūū nduhū cúu Cristo, ncachī dē.

²¹ De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? ¿A cúu nú Elías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, á naá cúu? ncachī dē. Nsūū dē cúu nī, ncachī Juan. De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Túsaá de á cúu nú tēe nácani tūhun Yāā Dios jā cáchī tutū ī jā quiiji? Nduú, ncachī tucu Juan.

²² De nī ncāhān tucu ndá dē: ¿De ní iin cúu nú túsaá? Cachī nūū ndá nī, chí jīni ñúhún jā cachī tūhun nī nūū ndá tēe jā ní ntají nduhū vāji nī. Cachī nā tiñu ndíso nú vīi.

²³ De nī ncāhān Juan: Maá nī cúu tēe jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, jā quiiji nī cana jee nī jondē nūū ñuhun tíhá. De cáhān ni jíin nchivī jā ná sáhá tūha ji maá ji, chí quiiji maá Jētoho ō, ncachī Juan.

²⁴ De ndá tēe grupo fariseo cúu jā ní ntají dē ndá tēe jā ní nquiiji nūū Juan.

²⁵ De nī jīcā tūhún ndá dē Juan: ¿Túsaá de nūcu scuénduté nú de tú nsūú

Cristo ni Elías ni maá tēe jā quiiji jā nacani tūhun Yāā Dios cúu nú?

²⁶ De nī ncāhān Juan: Nduhū chí jíin ndute scuénduté nī. Sochi māñú ndá nú íyó iin Yāā jāá nduú jíin ndá nú.

²⁷ De Yāā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā quiiji yā de cúñáhnú cā yā nsūú cā nduhū. Chí nduú cúñáhnú cuiti ni nūū yā, ni jā cuetíñú yā nduhū vísō iin tiñu lúlí cā jā nandají nī correa nījān yā, ncachī dē.

²⁸ Súcuán nī ncuu jā ní natúhún ndá dē jíin Juan jondē Betábara jā íyó ichi nūū quenda ncandii yūte Jordán, nūū scuénduté Juan.

Sīquī jā cúu yā Tīcāchí lúlí Yāā Dios

²⁹ De quivī téen de nī jinī Juan nūū Jesús jā vāji yā nūū dē. De nī ncāhān dē jíin nchivī: Cūndēhé ndá nú, chí yáhá vāji maá Yāā jā cúu Tīcāchí lúlí jā ní ntají Yāā Dios, de cuū yā jā sáhá ndoo yā cuāchi nchivī ñayivī.

³⁰ Yāā yáhá cúu jā ní ncachī ni jā quiiji iin Yāā cúñáhnú ndasí, chí ja íyó yā jondē ncháha ca cacu nī.

³¹ De jondē saá de ncháha ca cunī ni ní iin cúu yā, sochi nī nquiiji nī jā scuénduté nī nchivī nación maá ó jíin ndute, tácuā stéhēn ni yā nūū ji.

³² De suni nī ncāhān cā dē tūhun yā: Nī jinī ni Espiritu Santo, nī ncuun yā ichi andiví, cáá yā tá cáá paloma, de nī jēcōsō yā xīnī Jesús.

33 De jondē saá de ncháha ca cunī nī jā suu yā cúu. De maá Yāa Dios jā ní ntetiñú yā nduhū jā scuénduté nī jíin nī: ndute, nī ncāhān yā jíin nī: Tá cunī nū jā cuun Espíritu Santo de jécōsō xīnī iin tēe, suu tēe ñúcuán cúu Yāa jā cuāha Espíritu Santo jā cundeē inī ánō nchivī, ncachī Yāa Dios.

34 De ja nī jinī ni, de nácani cájí nī tūhun jā maá yā cúu Sēhe Yāa Dios, ncachī Juan.

Tūhun ūū tēe jā ní ncana Jesús xihna cā

35 De incā quīvī téēn de Juan íyó tucu dē ñúcuán jíin ūū tēe jíca jíin dē.

36 De nī jinī dē nū Jesús jā jíca yā ñúcuán. De nī ncāhān dē: Cūndēhé ndá nú, chí ñúcuán cúu maá Yāa jā cúu Ticāchí lúli jā ní ntají Yāa Dios.

37 De ndúū tēe jíca jíin Juan nī jini dē tūhun yáhá, de nī jēcuniquīn dē Jesús.

38 De nī ndicó cóto Jesús, de nī jinī yā jā níquīn ndúū dē yātā yā. De nī ncāhān yā jíin dē: ¿Nā cuá ndúcú ndúū nū? De nī ncāhān dē: Maestro, ¿ní cúu nū ndéē ní?

39 De nī ncāhān yā: Ná cóhōn de cunī nū, ncachī yā. De nī jēhēn ndúū dē, de nī jinī dē nū ndéē yā. De nī nquendōo dē jíin yā quīvī ñúcuán, chí ja íyó tá cacūmī jañíni.

40 De Andrés, ñanī Simón Pedro, cúu iin dē jā ní jini dē tūhun nī ncāhān Juan de nī jēcuniquīn dē Jesús.

41 De Andrés, ñamā nī jēnanducú dē ñanī dē Simón,

de nī ncāhān dē jíin: Nī nquetáhán ndá nī jíin Mesías, ncachī dē. De tūhun yáhá cáhān: Cristo, Yāa nī ntají Yāa Dios.

42 Ñúcuán de cuānohōn dē nū Jesús jíin ñanī dē Simón. De tá nī jinī Jesús nū Simón, de nī ncāhān yā: Maá nú cúu Simón sēhe Jonás. De jondē mitan de cunaní nú Cefas, ncachī yā. De tūhun yáhá cáhān: Pedro, de suu cúu yūū.

Jā ní ncana yā Felipe jíin Natanael

43 De incā quīvī téēn de cunī Jesús quīhīn yā región Galilea. De nī jēcutáhán yā jíin Felipe, de nī ncāhān yā jíin dē: Cūniquīn nduhū ná cóhōn.

44 De Felipe cúu tēe ñuū Bet-saida, jā cúu ñuū Andrés jíin Pedro.

45 De nī jēnanducú dē Natanael, de nī ncāhān dē jíin: Nī nquetáhán ndá nī jíin Yāa jā yósō tūhun yā nū tutū ley jā ní ntee Moisés, jíin nū tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios janahán. De Jesús sēhe José ñuū Nazaret cúu yā, ncachī dē.

46 De nī ncāhān Natanael jíin dē: ¿De nāsa cúu cúñáhnú iin tēe jā ní ncacu ñuū ndāhví Nazaret? De nī ncāhān Felipe: Ná cóhōn de cunī nū, ncachī dē.

47 De nī jinī Jesús jā vají Natanael, de ncāhān yā: Yáhá vají iin tēe ndāā jā cúu ndija tatá Israel, chí nduú stāhví cuiti dē, ncachī yā.

48 De nī ncāhān Natanael jíin yā: ¿Nāsa jíin ní sáán? De nī ncāhān Jesús: Ja nī jinī ni

ndóhó jondē ncháha ca cana Felipe ndóhó, tá nī iyo nú jēhē ñutun higo, ncachī yā.

49 Ñúcuán de nī ncāhān Natanael jíin yā: Maestro, maá ní cúu Sēhe Yāa Dios, maá ní cúu Rey nación maá ó Israel, ncachī dē.

50 De nī ncāhān Jesús: ¿A jā ní ncāhān ni jā ní jíinī ni ndóhó tá nī iyo nú jēhē ñutun higo, á suu cúu jā ní ncandíja nú nduhū, á naá cúu? Sochi coo tiñu ñáhnú cā cunī nū nsūú cā yáhá, ncachī yā jíin dē.

51 De nī ncāhān cā yā: Jāndāa cáhān ni jíin ndá nú jā jondē mitan de cunī nū jā nune nūú ndēe Yāa Dios andiví, de ndá ángel yā ndaa yā nuu yā nūú nduhū, Yāa nī nduu tēe, ncachī yā.

2

Jā ní jēhēn yā iin vico tándāhá ñuū Caná

1 De nī ncháha ūnī quivī, de nī iyo iin vico tándāhá ñuū Caná ndáñuū Galilea. De ñúcuán iyó naná Jesús.

2 De suni nī ncana nchivī Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā, nī jēhēn yā vico jíin ndá dē.

3 De nī ndoco vino. De naná Jesús nī ncāhān ña jíin yā: Nī ndoco vino ndá ji, ncachī ña.

4 De nī ncāhān Jesús jíin ña: ¿De nūcu cáhān ní súcuán jíin sá, naná? Chi ncháha ca quenda quivī jā sáhá sá tiñu ñáhnú, ncachī yā.

5 De naná yā chi nī ncāhān ña jíin ndá nchivī jícó ndíso cōhō: Sáhá ndá nú ndācá jā cáchi yā nūú nū, ncachī ña.

6 De ñúcuán iyó iñū tinaja yūú jā ñúhun ndute nándahá ndá nchivī hebreo jā ndúndoo ji nūú Yāa Dios. De iin iin tinaja quenda cuhun cūmī xico á ciento litro ndute.

7 De nī ncāhān Jesús jíin nchivī jícó ndíso cōhō: Chuhun chitú ndá nú ndute tinaja yáhá. De nī nchuhun chitú ndá ji.

8 De nī ncāhān yā: Mitan de tavā ndá nú jacū de quísiáha nú coto túnī tēe cúu encargado vico, ncachī yā. De nī jēsiáha ji nūú dē.

9 De nī jito túnī dē ndute jā ní nduu vino, de nduú jíinī dē ní cúu nūú ní nīhīn ndá ji. Chi maá-ni ndá mozo cúu jā jíinī, chi maá ji nī ntavā ndute. Ñúcuán de tēe encargado nī ncana dē tēe tándāhá.

10 De nī ncāhān dē: Ndācá nchivī chi xihna cā vino vāha jéhe ji, de tá nī jihī vāha nchivī iyó vico, de sá de jéhe ji vino jā iyó núu cā. Sochi maá nú tucu nī nsáhá nú, chi jā sándihí de jéhe nú vino jā vāha ndasí cā, ncachī dē.

11 Tiñu yáhá jā ní nsáhá Jesús inī ñuū Caná ndáñuū Galilea cúu tiñu ñáhnú jā xihna ñúhún jā ní nsáhá yā jā stéhēn yā poder yā. De súcuán nī stéhēn yā jā cúñáhnú ndasí yā. De ndá tēe scuáha jíin yā nī ncandíja dē yā.

12 De sá de cuāhān yā ñuū Capernaum jíin naná yā jíin ndá ñanī yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā. De nī ndeē yā ñúcuán jacū quivī.

Jā ní ntavā yā nchivī inī templo

(Mt. 21.12-13; Mr. 11.15-18; Lc. 19.45-46)

¹³ De jā cuācuñatin vico pas-cua jā sáhá ndá táhán yā hebreo, de cuāhān yā Jerusalén.

¹⁴ De inī patio templo cāhnú nī jinī yā ndá nchivī jā xícó stīquī jíin tīcāchí jíin paloma, jíin ndá nchivī sáma xūhún, ndéē ndá ji nūū mesa ji.

¹⁵ De jā súcuán nī jinī yā, de nī nsáhá yā iin cuarta ñii. De nī ntají yā ndācá ji inī templo, jondē jíin tīcāchí jíin stīquī ji. De nī jitē yā xūhún nchivī sáma. De nī scócáva yā ndá mesa ji.

¹⁶ De nī ncāhān yā jíin nchivī xícó paloma: Tavā ndá quití yáhá. De mā sáhá nú yāhvi inī vehe Tatá nī, ncachī yā.

¹⁷ Ñúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, nī nūcūhun inī dē tūhun yósō nūū tutū īī: Ja ñatin cuū sá jā ndíhvi ndasí inī sá sīquī vehe ní, cāchī yā jíin Tatá yā, cāchī tutū.

¹⁸ De ndá táhán yā hebreo nī jīcā tūhún dē yā: ¿De nā tiñu ñáhnú sáhá nú jā stéhēn nū poder nū, de cucáhnú inī ni jā ndíso tíñú nú jā sáhá nú súcuán? ncachī dē jíin yā.

¹⁹ De nī ncāhān yātá yā: Scócáva ndá nú templo yáhá, de nūū únī quīvī de nacani nī, ncachī yā.

²⁰ Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo: Uū xico iñū cuiyā de nī jīnu templo yáhá. De ndóhó, ¿á nūū únī-ni quīvī de nacani nú, á naá cúu? ncachī dē.

²¹ Sochi templo jā ní ncāhān Jesús cúu maá yiqui cúñu yā, chi cahñī nchivī yā de natecū yā nūū únī quīvī.

²² Jā ñúcuán cúu jā tá nī natecū yā jā ní jihī yā, de ndá tēe nī scuáha jíin yā nī nūcūhun inī dē jā ní ncāhān yā tūhun yáhá. De nī ncandíja ndá dē tūhun jā yósō nūū tutū īī, jíin tūhun yáhá jā ní ncāhān Jesús.

Jā jíinī Jesús nāsa cáa inī ánō nchivī

²³ De tá íyó Jesús Jerusalén maá vico pas-cua, de cuāhā nchivī nī ncandíja ji jā cúu yā Cristo, chi nī jinī ji ndācá tiñu ñáhnú jā sáhá yā jā stéhēn yā poder yā.

²⁴ Sochi maá Jesús nduú ní jétáhvī yā ji, chi ja jíinī yā nāsa cáa inī ánō ndá ji.

²⁵ De nduú jíinī ñúhún jā cachī ni iin nchivī nūū yā nāsa íyó ndá nchivī, chi maá yā ja jíinī yā nāsa cáa inī ánō ji.

3

Jā ní natúhún Jesús jíin Nicodemo

¹ De íyó iin tēe grupo fariseo, nání dē Nicodemo, de cúñáhnú dē nūū nchivī nacióñ dē hebreo.

² Tēe yáhá nī nquiji dē nūū Jesús iin jacuáa, de nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, ja jíinī ndá sá jā maá Yāa Dios nī ntají yā níhín jā stéhēn ní tūhun yā nūū ndá sá. Chi tú nduú íyó Yāa Dios jíin ní, de mā cúu sáhá ní ni iin tiñu ñáhnú tá cúu nūū sáhá ní jā stéhēn ní poder ní, ncachī dē.

³ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān ni jín nū jā tú mā nácacu jeé iin nchivī, de mā cūu quīvi ji ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji, ncachī yā jín dē.

⁴ De nī ncāhān Nicodemo jín yā: ¿De nāsa cuu nacacu iin tēe de tú ja nī jahnu dē? ¿A cuu nūcūhun tucu dē chījin naná dē de nacacu tucu dē? ncachī dē.

⁵ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān ni jín nū jā tú mā nácacu iin nchivī, de mā cūu quīvi ji ndahá Yāā Dios jā tatúnī yā nūū ji. De jā nácacu ji cúu jā ndúndoo cuāchi ji tá cúu nūū sáhá ndute, de cundeē Espíritu Santo inī ánō ji.

⁶ Jā cácu sáhá nchivī, chi sēhe nchivī cúu. Sochi jā cácu sáhá Espíritu yā, chi sēhe yā cúu.

⁷ Mā sáhvi inī nū cani inī nū nāsa cúu tūhun nī ncāhān ni jín nū jā cánuú nacacu jeé ndá nū.

⁸ De tāchī chi quéne ní-ni cúu nūū cúnī maá, de jínī nū jā cáyu, sochi nduú jínī nū ní jondē vāji ní jondē quīhīn. De suni sūcuán cúu ndācá nchivī jā nácacu sáhá Espíritu, chi nduú jínī nū nāsa sáhá yā tiñu ñúcuán, ncachī yā.

⁹ De nī jīcā tūhún tucu Nicodemo: ¿De nāsa cúu túsáá?

¹⁰ De nī ncāhān Jesús: Maá nū cúu iin maestro jā cúñáhnú nūū ndá táhán ó Israel, ¿de á nduú jícūhun inī nū tūhun yáhá, á naá cúu?

¹¹ Jāndāā cāhān ni jín nū jā tūhun jā jícūhun inī ni cúu jā cāhān ni jín nū. De nácani cájí

nī sīquī tiñu jā ní jinī ni. Sochi nduú cándija ndá nū tūhun jā cāhān ni.

¹² Chi nī ncāhān ni tūhun nāsa sáhá Yāā Dios inī ñayīví, de nduú cándija ndá nū. ¿Túsáá de nāsa cuu candija nū de tú cāhān ni tūhun nāsa sáhá yā jondē andiví?

¹³ Chi ni iin nduú ní ncāa andiví jā cunī nāsa íyó ñúcuán, chi mátúhún-ni nduhū, Yāā nī nduu tēe. Chi andiví ndēē ni, de nī ncuun nī vāji nī.

¹⁴ De tá cúu nūū ní jata caa Moisés iin cōō cāa, tá nī jica ndá nchivī nūū ñuhun tíhá, suni sūcuán maá nī, Yāā nī nduu tēe, cánuú jā cundita caa nī yīcā cruz.

¹⁵ De sūcuán cánuú tácu ndācá nchivī jā candija ji jā scácu nī ji, mā tánū tāhvī ji, chi sa cutecū ji níí cání andiví.

Ndasí nī ncundáhví inī yā nchivī ñayīví

¹⁶ Chi Yāā Dios nī ncundáhví ndasí inī yā nchivī ñayīví. De jā ñúcuán nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, visō mátúhún-ni yā íyó, tácu ndācá nchivī jā cándija ji jā scácu yā ji, mā tánū tāhvī ji chi sa cutecū ji níí cání andiví.

¹⁷ Chi nduú ní ntají Yāā Dios Sēhe yā inī ñayīví jā stánū tāhvī yā nchivī, chi sa jā scácu yā ji.

¹⁸ Nchivī jā cándija ji jā scácu yā ji, mā tánū tāhvī ji. Sochi nchivī nduú cándija, ja nī ntánū tāhvī ji, chi nduú ní ncándija ji maá Sēhe Yāā Dios, jā mátúhún-ni yā íyó.

19 Maá Yāā jā stúu inī ánō nchivī, ja nī nquenda yā inī ñayiví. Sochi nchivī nī jétahān cā inī ji caca ji modo nūū neē nsūú cā jā stúu yā inī ánō ji, chi tiñu sáhá ji cúu tiñu néhén. Jā ñúcuán cúu jā tñū tāhvī nchivī jāá nduú cándíja.

20 Chi ndācá nchivī jā sáhá tiñu néhén, nduú jétahān cuitī inī ji luz yā. De nduú jéhe ji tūhun jā stúu yā inī ánō ji, chi nduú cúu nī ji jā natūu tiñu néhén jā sáhá ji.

21 Sochi nchivī jā sáhá tiñu ndāā, jéhe ji tūhun jā stúu yā inī ánō ji, tácuā natūu jā ndācá tiñu sáhá ji cúu tiñu jétahān inī Yāā Dios, ncachī yā.

Jā ní ncāhān tucu Juan tūhun Jesús

22 Ñúcuán de Jesús jíin ndá tēe scuáha jíin yā, cuāhān yā región Judea. De nī ndeē yā ñúcuán jacū tiempo jíin ndá dē, de scuénduté ndá dē nchivī.

23 De suni scuénduté Juan, ndéē dē lugar jā nání Enón ñatin ñuū Salim, chi ñúcuán iyó cuāhā ndute. De nī nquiji ndá nchivī nūū dē, de nī scuénduté dē ji.

24 Súcuán nī nsáhá dē jondē ncháha ca quívi dē vecāa.

25 Ñúcuán de sava tēe scuáha jíin Juan ndasí nī ncāhān ndá dē jíin sava táhān dē hebreo síquī ní iin cúu modo vāha cā jā cuénduté nchivī jā ndundoo ji nūū Yāā Dios.

26 De nī nquiji ndá dē nūū Juan, de nī ncāhān dē: Maestro, tēe jā ní Iyo jíin ní yūte

Jordán ichi nūū quēnda ncan-diī, jā ní nacani ní tūhun dē nūū sá, mitan de scuénduté maá dē, de ndivii nchivī jéhēn ji nūū dē.

27 De nī ncāhān Juan: Ni iin tēe mā cúu sáhá dē tiñu Yāā Dios de tú mā tétíñú yā dē.

28 Ndá máá nú chi nī jini nú jā ní ncāhān cājī nī jāá nsūú maá nī cúu Cristo, chi cúu nī iin jā ní ntají Yāā Dios jā cosō nūū nacani tūhun jā quiji yā.

29 De tá sáhá nchivī vico tándāhá, de maá tēe tándāhá cúu jā ndéca ñasíhí. De amigo tēe tándāhá chi iyó jíin dē, de níni tūhun cáhān dē. De cúsiī ndasí inī dē jā níni dē tūhun cáhān tēe tándāhá. De saá-ni nduhū, chi cúu nī tá cúu amigo tēe tándāhá. Chi nī nquenda maá Cristo, de cúsiī ndasí inī ní jā níni nī tūhun cáhān yā.

30 De cánuú jā nduñáhnú cā maá yā de nuu cā maá nī, ncachī Juan.

Jā ní nquiji yā jondē nūū sūcún

31 De Yāā jā vají jondē andiví, cúñáhnú yā nūū ndihi. Chi ndācá jā ní ncacu inī ñayiví yáhá, sēhe ñayiví cúu, de maá-ni tūhun ñayiví cáhān. Sochi Yāā jā vají ichi andiví, chi cúñáhnú yā nūū ndihi nchivī.

32 De nácani yā tūhun jā ní jinī yā jíin jā ní jini yā. De nchivī chi nduú cándíja ji tūhun cáhān yā.

33 Sochi tú iin nchivī cándíja ji tūhun cáhān yā, suu cúu jā jétúhún ji jā Yāā ndāā cúu Yāā Dios.

³⁴ Chi Yāā jā ní ntají Yāā Dios vāji, chí maá-ni tūhun Yāā Dios cáhān yā. Chi Yāā Dios nduú jéhe yícuāhá yā Espíritu yā nūū Yāā jā ní ntají yā.

³⁵ Maá yā jā cúu yā Tatá, ndasí mānī yā jíin Sēhe yā, de ndivī nī nchihi yā ndahá Sēhe yā jā tatúnī yā nūū.

³⁶ Nchivī jā cándija maá Sēhe yā jā scácu yā ji, cutecū ji ní cání andiví. De nchivī jāá nduú cúnī cándija sēhe yā, mā cútecū ji, chí sa cuāha Yāā Dios castigo jā ndoho ji ní cání.

4

Jā ní ncāhān Jesús jíin ñahan Samaria

¹ De ndá tēe grupo fariseo, nī nīhīn dē tūhun jā íyó cuāhā cā nchivī scuáha jíin Jesús nsūú cā jíin Juan, jíin jā cuāhā cā nchivī scuénduté yā nsūú cā Juan.

² Sochi nsūú maá yā cúu jā scuénduté, chí ndá tēe scuáha jíin yā cúu jā scuénduté.

³ De tá nī jinī Jesús jā sūcuán nī nīhīn ndá dē tūhun, de nī nquee yā región Judea, de cuānohōn yā región Galilea.

⁴ De ichi jā nóhōn yā chí yáha región Samaria.

⁵ De nī nquenda yā iin ñuū región Samaria jā nání Sicar, ñatin ñuhun jā ní jēhe Jacob nūū sēhe dē José jondē janahán.

⁶ De ñúcuán íyó pozo jā nání pozo Jacob. De nī jēcundeē Jesús xiín pozo ñúcuán, chí nī ncuítá yā jā cuāhān yā ichi. De cúu tá cahūxī ūū.

⁷ De nī nquenda iin ñahan Samaria, vāji ña jā quehen ña ndute. De nī ncāhān Jesús jíin ña: Cunī mānī ní ndute coho sá, ncachī yā.

⁸ De ndá tēe scuáha jíin yā, ja cuāhān ndá dē ñuū cuācuēen dē jā cajī dē jíin yā.

⁹ De ñahan Samaria nī ncāhān ña jíin yā: ¿Nūcu jícān ní ndute nūū sá coho ní? Chí tēe hebreo cúu ní, de ñahan Samaria cúu sá, ncachī ña. Súcuán nī ncāhān ña, chí nchivī hebreo nduú cáhān ndá ji jíin nchivī Samaria.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús: Tú jā jíin ní nāsa cúnī Yāā Dios sáhá yā jā váha níhín, jíin ní iin cúu sáan jā jícān sá ndute nūū ní, ñúcuán de maá ní cācān ní nūū sá, de cuāha sá ndute jā cutecū ní ní cání sáhá, ncachī yā.

¹¹ De nī ncāhān ña jíin yā: Señor, cúnú ndasí pozo yáhá, de nduú ná nēe ní jā tavā ní ndute. ¿Túsaá de ní nīhīn ní ndute jā cutecū sá sáhá?

¹² ¿De á cúñáhnú cā maá ní nsūú cā tatá ó Jacob, á naá cúu? Chí maá dē nī sndóo dē pozo yáhá nūū ō. De yáhá nī jihi maá dē ndute, jíin ndá sēhe dē, jíin ndá quití ndéca dē, ncachī ña.

¹³ De nī ncāhān Jesús: Ndācá nchivī jā jíhi ndute yáhá, chí yíchī tucu ji.

¹⁴ Sochi nchivī jā coho ndute jā cuāha sá nūū ji, chí mā yíchī cuití cā ji. Chí ndute jā cuāha sá quene inī ji tá cúu ndute jā quēne nūū ñūhún, de sáhá jā cutecū ji ní cání, ncachī yā jíin ña.

15 De maá ña nduú ní jícūhun inī ña, de nī ncāhān ña jín yā: Señor, cuāha ní ndute ñúcuán coho sá, tácuā mā yíchī cuitī cā sá, de ni nduú cā jíní ñúhún quiquehen sá ndute pozo yáhá, ncachī ña.

16 De nī ncāhān Jesús jín ña: Cuácāna ní yíí ní de quiji ní jín dē, ncachī yā.

17 Nduú nā yíí sá íyó, ncachī ña. De nī ncāhān Jesús: Ndāā cáhān ní jāá nduú nā yíí ní íyó.

18 Chi ja nī īyo ūhūn yíí ní, de tēe ndéca ní mitan chi nsūú yíí ní cúu dē. Yáhá cúu jā ní ncāhān ndāā ní, ncachī yā.

19 De jā súcuán nī ncāhān yā, de nī ncāhān ña: Señor, iin tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu ní, jáni inī sá.

20 Ndá ndiyi tatā sá nchivī Samaria, yucu yáhá nī nchiñúhún ji Yāā Dios. Sochi ndá máá ní nchivī hebreo, cáhān ní jā Jerusalén cúu nūū cánuú chiñúhún ó yā, ncachī ña.

21 De nī ncāhān Jesús jín ña: Nánā, candíja ní tūhun cáhān sá, chi quiji quivī jāá nsūú yucu yáhá ni nsūú Jerusalén cúu nūū chiñúhún ní maá Yāā cúu Tatá, chi ndihī-ni lugar de cuu chiñúhún ní yā.

22 Ndá máá ní nchivī Samaria chi nduú jíní ní ní iin cúu jā chíñúhún ní. Sochi ndá máá sá chi jíní sá ní iin cúu jā chíñúhún sá. Chi jondē nūū ndá máá sá nchivī hebreo cúu nūū vají Yāā jā scácu nchivī.

23 De ja nī nquenda quivī jā ndá nchivī jā chíñúhún Yāā cúu Tatá, mitan de víhí cā chíñúhún ndija ji yā, chi jondē jín inī jín ánō ji. Chi

maá Tatá súcuán cúnī yā jā chíñúhún nchivī yā.

24 Yāā Dios cúu Espíritu, de nchivī jā cúnī ji chíñúhún ji yā, cánuú jā chíñúhún ndija ji yā jondē jín inī jín ánō ji, ncachī yā.

25 De nī ncāhān tucu ña: Jíní sá jā quiji Mesías jā cúu Cristo, Yāā jā tají Yāā Dios. De tá quenda maá yā, de stéhēn cājí yā ndācá tūhun nūū ō.

26 De nī ncāhān Jesús: Maá sá jā cáhān sá jín ní, suu sá cúu Yāā ñúcuán.

27 De juni cáhān cā yā súcuán, de nī nenda ndá tēe scuáha jín yā. De sáhvi inī ndá dē ndéhé dē jā nátúhún yā jín ñahan ñúcuán. De ni iin dē nduú ní jícā tūhún dē yā naá cúu jā jícā tūhún yā ña á naá cúu jā nátúhún yā jín ña.

28 Ñúcuán de nī sndóo ña quiyi ña, de cuāhān ña jondē ñuū. De nī ncāhān ña jín ndá nchivī ñúcuán:

29 Nehēn ndá nú ná cóhōn de cunī nū iin tēe jā ní ncachī ndihī ndācá jā ní nsāhá nī. Sanaā de maá yā cúu Cristo jā ndétu ó jā quiji, ncachī ña.

30 Ñúcuán de nī nquee ndá ji ñuū, de cuāhān ji nūū íyó Jesús.

31 De juni cuāhān ndá ji nūū yā, de ndá tēe scuáha jín yā nī ncāhān ndāhví dē jín yā: Maestro, cají ní stāā víī, ncachī dē.

32 De nī ncāhān yā jín ndá dē: Iyó stāā cají ní jāá nduú jíní ndá nú nāsa cúu, ncachī yā.

33 Ñúcuán de ndá tēe scuáha jín yā nī jícā tūhún táhān ndá

de: ¿A ja nī nquisiáha iin nchivī jā ní nchajī yā, á naá cúu? ncachī dē.

³⁴ De nī ncāhān Jesús: Jā ní ncachī ni jā íyó jā cajī ni cúu jā cúsiī inī ni sáhá nī tiñu cúnī Yāā nī ntají nduhū vāji nī, jíin jā sínu nī tiñu jā ní jēhe yā nūū ni.

³⁵ De cāhān ndá nú jā cúmanī cūmī cā yōō de tēhdē trigo. Sochi nduhū chi cāhān ni jíin nú: Cūndēhé ndá nú, chi nchivī cuāhā cúu ji tá cúu trigo jā ní ncuaān jā tēhdē, chi ja íyó tūha ji candíja ji nduhū.

³⁶ De ndá tēe scándíja nchivī, cúu dē tá cúu tēe jēhdē trigo, de nīhīn dē yāhvi dē. De jā nástútú ndá dē nchivī cúu jā cutecū ji níí cání andiví. De ndá tēe jā scútē nuu tūhun nī xihna cā, cúu dē modo tēe jítē trigo, de inuú-ni cusii inī dē jíin ndá cā tēe jā stéhēn cā síquī nūcuán.

³⁷ Chi ndāā cāhān iin tūhun: Iin tēe jítē, de incā tēe nástútú, cáchī.

³⁸ De jā suu cúu jā ní ntají nī ndá ndóhó jā scándíja nú nchivī ja nī jini tūhun nī nī nacani incā tēe. Chi ndá cā tēe chi ja nī nacani dē tūhun nūū nchivī, de ndá máá nú chi modo jā nástútú nú ji cúu jā scándíja nú ji, ncachī yā.

³⁹ De cuāhā nchivī Samaria jā ndéē nūū nūcuán, nī ncandíja ji Jesús jā ní jini ji tūhun jā ní ncāhān ñahan nūcuán. Chi nī ncāhān ña jā ní ncachī yā ndihi ndácá jā ní nsáhá ña.

⁴⁰ Jā suu cúu jā ndá nchivī Samaria nūcuán nī nquenda

ji nūū yā, de nī ncāhān ndāhví ji jíin yā jā ná quéndōo yā nūū ji. De nī ndōo yā nūcuán ūū quiví.

⁴¹ De cuāhā cā ji nī ncandíja ji yā jíin tūhun cāhān maá yā.

⁴² De nī ncāhān ndá ji jíin ñahan nūcuán: Nduú cā jíini nūhún jā cāhān maá nú de candíja nī yā, chi ja nī jini ndá nī tūhun jā cāhān maá yā. De jíinī ndácá ó jā maá yā cúu ndíja Cristo, Yāā jā scácu nchivī ñayiví, ncachī ndá ji.

Jā ní nasáhá vāha yā sēhe tēe ndíso tíñū nūū rey

⁴³ De tá nī nchāha ūū quiví, de Jesús nī nquee yā Samaria, de nī naquehen yā ichi cuānohōn yā región Galilea.

⁴⁴ Chi ja nī ncāhān maá yā jā ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios, nduú íyó yíñuhún nchivī nūū dē jíin dē, de saá-ni jíin maá yā.

⁴⁵ De tá nī nenda yā Galilea, de nchivī nūcuán nī jetáhví ji yā, chi suni maá ji nī jēhēn ji vico pascua Jerusalén, de nī jini ndá ji ndácá tiñu nī nsáhá yā quiví jā ní iyo vico nūcuán.

⁴⁶ Nūcuán de nī jēhēn tucu yā nūū Caná ndáñūū Galilea, nūū ní nsáhá yā jā ndute nī nduu vino. De inī nūū Capernaum nī iyo iin tēe cúñáhnú jā ndíso tíñū nūū rey. De cúhū sēhe dē.

⁴⁷ Tēe nūcuán nī nīhīn dē tūhun jā ní nquenda tucu Jesús región Galilea jā ní jēhēn yā región Judea. De nī jēndēhé dē yā, de nī ncāhān ndāhví dē jā ná quihīn yā jíin

dē vehe dē, de nasāhá vāha yā sēhe dē, chí ja ñatin cuū ji.

48 De nī ncāhān yā jín dē: Tú mā cūnī nú ndá tiñu ñáhnú jā sāvhi inī nū sāhá, de mā cándija cuitī ndá nú, ncachī yā.

49 De tēe ndíso tíñu nū rey, nī ncāhān dē: Señor, sāhá ní favor ná cóhōn, chí tú ná cúcuéé ní de cuū sēhe sá, ncachī dē.

50 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Cuánohōn vehe nú, chí cutecū sēhe nú. De nī ncandija dē tūhun nī ncāhān Jesús, de cuānohōn dē-ni.

51 De juni jīca dē cuānohōn dē vehe dē, de nī nquenda ndá mozo dē nī nquitahān ji dē, de nī ncāhān ji: Ja nī nduvāha sēhe ní, ncachī ji.

52 De nī jīcā tūhún dē nā hora cúu jā ní nquijéhé nī nduvāha ji. De nī ncāhān ndá ji jín dē: Cahiin icu nī nquee cahni ji.

53 Ñúcuán de maá tatá ji nī nsāhá dē cuenta jā hora ñúcuán cúu jā ní ncāhān Jesús jín dē jā cutecū sēhe dē. De nī ncandija dē jín ní vehe dē jā cúu yā Yāa jā ní ntají Yāa Dios.

54 Yáhá cúu vuelta ūū jā ní nsāhá Jesús tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā región Galilea, tá nī nenda yā jā ní jēhēn yā región Judea.

5

Jā ní nasāhá vāha yā iin tēe jā cáá nū pila Betesda

1 Ñúcuán de cuāhān tucu Jesús Jerusalén, chí íyó tucu vico jā sáhá ndá táhán yā hebreo.

2 De Jerusalén íyó iin pila ndute ñatin maá viéhé jā nání viéhé tīcāchí. De yuhú hebreo nání Betesda. De nū íyó pila ñúcuán íyó ūhūn corredor.

3 De ndá corredor ñúcuán cáá cuāhā nchivī cúhū, jā cuāá, jā cojo, jā vehlé. De ndétu ndá ji jā candā ndute ñúcuán.

4 Chí íyó quīvī jā cúun iin ángel yā nū pila, de scándā yā ndute. De nchivī jā quīvi xihna cā inī pila tá scándā yā ndute, de ndúvāha ji nā-ni cuēhē ndóho ji.

5 De ñúcuán cáá iin tēe jā ní ncuu ōcō xāhōn ūnī cuiyā cúhū dē.

6 De nī jinī Jesús jā cáá dē, de nī jinī yā jā ní ncuu cuāhā cuiyā cúhū dē. De nī ncāhān yā jín dē: ¿A cūmī nū nduvāha nū? ncachī yā.

7 De nī ncāhān tēe cúhū: Señor, nduú níhīn sá ní iin tēe squīvi sāán inī pila tá cándā ndute. Chí ndācá vuelta jā cūnī sá quīvi sá, de quīvi-ni incā nchivī xihna cā, ncachī dē.

8 De nī ncāhān Jesús: Nacōo de naquehen nú camilla nū de caca nú, ncachī yā.

9 De tēe ñúcuán nī nduvāha dē-ni. De nī naquehen dē camilla dē, de nī nquijéhé dē jīca dē. De quīvī nátátú cúu quīvī ñúcuán.

10 De nī ncāhān ndá táhán dē hebreo jín dē: Quīvī nátátú cúu mitan. De cáchī ley jā má cúu cuiso nú camilla nū.

11 De nī ncāhān tēe nī nduvāha: Tēe jā ní nasāhá vāha nduhū, nī ncāhān dē jín

nī jā naquehen nī camilla ni de caca nī, ncachī dē.

¹² Ņúcuán de nī jīcā tūhún ndá dē: ¿Ní tēe nī ncāhān jīn nú jā naquehen nú camilla nū de caca nú?

¹³ De tēe nī nduvāha, nduú jīnī dē ní iin tēe cúu jā ní nasāhá vāha dē. Chi íñī cuāhā nchivī űúcuán, de Jesús ja cuāhān yā.

¹⁴ De cuéé cā de nī naquetáhān Jesús jīn dē inī templo cāhnú. De nī ncāhān yā: Mitan chi nī nduvāha nú. De mā sáhá cā nū cuāchi, chi tú nduú, de quiji iin tūndóhó xēen cā sīquī nū, ncachī yā.

¹⁵ Sá de cuāhān tēe űúcuán de nī ncachī tūhun dē nūū ndá táhān dē hebreo jā Jesús cúu jā ní nasāhá vāha yā dē.

¹⁶ De sīquī jā ní nsāhá Jesús tiñu yáhá quīvī nátátú, jā űúcuán cúu jā ndá tēe hebreo jīnī ūhvī dē yā, de cúnī ndá dē cahñī dē yā.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús jīn ndá dē: Maá Tatá nī chi níí cání sáhá yā tiñu váha, de suni sūcuán sáhá maá nī tiñu váha.

¹⁸ De sīquī jā ní ncāhān yā sūcuán, de ndá tēe hebreo víhí cā cúnī dē cahñī dē yā. Chi nsūú maá-ni jāá nduú squíncuu yā jā cáhān ley sīquī quīvī nátátú, chi suni jā ní ncāhān yā jā Tatá yā cúu Yāā Dios de sūcuán sáhá inuú yā maá yā jīn Yāā Dios.

Sīquī jā ndíso tíñú Sēhe Yāā Dios

¹⁹ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān ni jīn ndá nú: Nduhū jā cúu Sēhe Yāā Dios, ni iin mā cūú sáhá nī jā maá nī, chi sáhá nī maá-ni tiñu jā

jīnī ni jā sáhá Tatá nī. Chi ndācá jā sáhá Tatá nī, suni sáhá nduhū jā cúu nī Sēhe yā.

²⁰ Chi Tatá nī mánī yā jīn nduhū jā cúu nī Sēhe yā, de stéhēn yā nūū ni ndihi jā sáhá yā. De coo tiñu űáhnú cā jā stéhēn cā yā nsūú cā jā ní ncuu mitan, jā sáhvi inī ndá nú cunī nū.

²¹ Chi tá cúu nūū nástécū Tatá nī ndiyi de cutecū tucu ji, saá-ni nduhū jā cúu nī Sēhe yā, suni sáhá nī jā cutecū ní-ni cúu jā cúnī maá nī.

²² De maá Tatá nī, nduú sándaā yā sīquī ni iin nchivī, chi nī jēhe yā tūhun jā sándaā maá nī sīquī ndācá nchivī, chi Sēhe yā cúu nī.

²³ De sūcuán de coo yíñúhún ndihi nchivī nūū ni, tá cúu nūū íyó yíñúhún ji nūū Tatá nī. De nchivī jāá nduú íyó yíñúhún nūū ni, túsaá de suni nduú íyó yíñúhún ji nūū maá Tatá nī, Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī.

²⁴ Jāndāā cáhān ni jīn ndá nú: Tú iin nchivī chuhun inī ji tūhun cáhān ni, de candíja ji jā Yāā ndāā cúu Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī, nchivī űúcuán cutecū ji níí cání andiví, de mā tánū táhvī ji. Chi mā cōó cā ji tá cúu ndiyi, chi sa cutecū ji níí cání.

²⁵ Jāndāā cáhān ni jīn ndá nú jā quiji quīvī, de mitan de ja nī nquijéhé, jā ndācá nchivī jā cúu tá cúu ndiyi, cuni ndá ji tūhun jā cáhān nduhū, Sēhe Yāā Dios. De nchivī cuetáhví chi cutecū ji níí cání.

²⁶ Chi tá cúu nūū íyó poder maá Tatá nī jā sáhá yā jā tēcū

ndācá-ni, suni sūcuán nī jēhe yā poder nūū maá nī jā sáhá nī jā cutecū ndācá-ni.

²⁷ De suni nī nsáhá yā jā ndíso tíñú nī jā sándaā ni sīquī nchivī, chi cúu nī Yāā nī nduu tēe.

²⁸ Mā sáhvi inī ndá nú cani inī nū sīquī tūhun cáhān ni. Chi quiji quīvī jā ndācá ndīyi cuni ji tūhun cáhān ni,

²⁹ de quee ji nūū yíyuhū ji. De ndá ndīyi jā ní nsáhá tiñu váha, natecū ji jā cutecū ji ní cání. De ndá ndīyi jā ní nsáhá tiñu néhén, natecū ji de quīvi ji nūū tñnū tāhvī ji.

Jā ní stéhēn yā jā ní ntetiñú Yāā Dios yā

³⁰ Ni iin mā cúu sáhá nī jā maá nī. Chi nāsa ndácu Yāā Dios nūū ni, sūcuán sándaā ni tiñu nchivī. De ndāā sándaā ni, chi nduú sáhá nī jā cúnī maá nī, chi sáhá nī jā cúnī maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū vāji nī.

³¹ Tú maá nī cáhān jā cúu nī Sēhe Yāā Dios, de cachī nchivī jāā nduú jétiñú tūhun cáhān ni.

³² Sochi íyó incā jā cáhān jā cúu nī Sēhe yā. De jínī ni jā tūhun cáhān yā, chi níhīn tíñú.

³³ Ndá máá nú nī ntají nú ndá tēe jā ní jīcā tūhun dē Juan. De Juan chi ndāā nī ncāhān dē tūhun nī.

³⁴ De vísō sūcuán de nsūú nduhū cúu jā jínī ñúhún jā stéhēn iin tēe jā Sēhe Yāā Dios cúu nī. Chi ndá máá nú cúu jā jínī ñúhún, tácuā candíja ndá nú de cācu nú. Jā ñúcuán nī ncāhān ni jā íyó ndāā tūhun nī jā ní nacani Juan.

³⁵ Maá Juan nī ncuu dē tá cúu iin lámpara jā cáyū de cútūu, cúu jā ní nacani dē tūhun nī. De ndá máá nú chi jacū-ni quīvī nī jētahān inī nū jā ní stéhēn dē nūū nū.

³⁶ Sochi íyó jā stéhēn cājí cā jā cúñáhnú nī nsūú cā jā ní ncāhān Juan. Maá tiñu sáhá nī, suu stéhēn cājí jā Tatá nī nī ntají ndija yā nduhū vāji nī, chi tiñu yáhá nī ntetiñú yā nduhū jā sáhá nī.

³⁷ De Tatá nī jā ní ntají yā nduhū vāji nī, suni maá yā cáhān nūū tutū ī jā cúñáhnú nī, vísō nduú ní jínī jín sóho ndá nú jā cáhān yā, de ni nduú ní jínī jínú nū yā.

³⁸ Sochi nduú ní nchúhun inī ndá nú tūhun jā ní ncāhān Tatá nī, chi nduú cándíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā.

³⁹ De nánducú viī ndá nú ndācá tūhun cáhān tutū ī, chi jáni inī nū jā ñúcuán níhīn nū tūhun jā cutecū nū ní cání sáhá. De sīquī maá nī cúu jā cáhān tutū ī.

⁴⁰ Sochi nduú cúnī ndá nú cuetáhví nú nduhū jā quīvi nú ndahá nī tácuā cutecū nū ní cání.

⁴¹ Nduú sáhá nī cuenta tūhun jā cáhān ndá nchivī jā cúñáhnú nī.

⁴² Chi ja jínī ni nāsa cúu ánō ndá nú jāā nduú íyó mānī nū jínī Yāā Dios.

⁴³ Nduhū vāji nī jínī tiñu cúnī Tatá nī, de nduú jétáhví ndá nú nduhū. Sochi tú incā tēe quenda dē jínī tiñu cúnī maá dē, de sa tēe ñúcuán ñamā cuetáhví nú dē.

⁴⁴ ¿Nāsa cuu candíja ndá nú? Chi máni jā cúnī ndá

nú jā cuñáhnú nú sáhá ndá táhán nú, de nduú ndúcú nú jā cuñáhnú nú sáhá Yāa Dios, jā íyó mátúhún-ni yā.

⁴⁵ Mā cānī inī ndá nú jā cāhān ni cuāchi sīquī nū nūū Tatá nī. Chi íyó iin jā cāhān cuāchi sīquī nū, suu Moisés, tēe jā ñúhún inī ndá nú jā quendōo ndāa nū jíin ley jā ní ntee dē.

⁴⁶ Chi tú ní ncándija ndá nú jā ní ntee Moisés, de suni candija nú nduhū nícu, chi tūhun maá nī cúu jā ní ntee dē.

⁴⁷ Te tú nduú cándija ndá nú tūhun nī jā ní ntee dē, ¿de nāsa candija nú tūhun cāhān maá nī túsaá? ncachī yā jíin ndá dē.

6

Jā ní scájī yā ūhūn mil nchivī

(Mt. 14.13-21; Mr. 6.30-44; Lc. 9.10-17)

¹ Ńúcuán de cuāhān Jesús incā lado mar Galilea, jā cúu mar Tiberias.

² De cuāhā ndasí nchivī nī jēcuniquīn jī yā, chi nī jinī jī ndācá tiñu ñáhnú jā stéhēn yā poder yā jā ní nasāhá vāha yā nchivī cúhū.

³ De nī ncaa yā iin yucu, de nī jēcundeē yā Ńúcuán jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

⁴ De ja nī ncuñatin vico pas-cua jā núcūhun inī ndá táhán yā hebreo jā ní ncācu jī nūū nchivī nación Egipto.

⁵ De nī núcūndēhé yā, de nī jinī yā jā vāji cuāhā ndasí nchivī. De nī ncāhān yā jíin Felipe: ¿Ní jondē cuen ó jā caji ndá nchivī yáhá?

⁶ De sūcuán nī ncāhān yā jā jíto túnī yā dē tú nāsa cāhān dē. Chi ja jíin maá yā nāsa sáhá yā.

⁷ De nī ncāhān Felipe jíin yā: Ní mā quēndá ūū ciento denario stāā jā caji ndá jī vísō jacū-ni, ncachī dē.

⁸ Ńúcuán de nī ncāhān incā tēe scuáha jíin yā, jā cúu Andrés, ñanī Simón Pedro:

⁹ Yáhá íyó iin tēe lulí jā ndíso jī ūhūn stāā cebada jíin ūū tiacá. ¿De ní quenda Ńúcuán, chi nchivī cuāhā ndasí cúu? ncachī dē.

¹⁰ Ńúcuán de nī ncāhān Jesús: Cāhān ndá nú jíin nchivī ná cūndeē jī, ncachī yā. De Ńúcuán íyó cuāhā itē, de nī jēcundeē ndá jī, de tá ūhūn mil tēe cúu.

¹¹ De nī nquehen Jesús stāā Ńúcuán, de xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Yāa Dios. De nī jēhe yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, de ndá máá dē nī nsajī dē nūū ndá nchivī ndēē Ńúcuán. De suni sūcuán nī nsáhá yā jíin tiacá, de nī nchajī ndá jī nāsaa cúnī jī caji jī.

¹² De tá nī ndahā chījin jī, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha: Nastútú ndá nú ndá pedazo jā ní nguendōo, tácuā mā nāā cuitī.

¹³ De nī nastútú ndá dē, de nī nchitú ūxī ūū tícā pedazo jā ní nguendōo cā sīquī ndihúhūn stāā cebada.

¹⁴ De jā ní jinī ndá nchivī tiñu ñáhnú jā ní nsáhá Jesús jā stéhēn yā poder yā, de nī ncāhān jī: Jāndāā ndija jā tēe yáhá cúu jā cāhān tutū jā quiji

inī ñayīví jā nacani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá ji.

¹⁵ De nī jinī Jesús jā cúnī ndá ji sáhá ji fuerza jā cuu yā rey ji nícu. De nī ncujiyo tucu mátúhún yā-ni, nī ncaa yā cuāhān yā nūū sūcún cā yucu.

Jā ní jica jéhé yā nūū mar
(Mt. 14.22-27; Mr. 6.45-52)

¹⁶ De jā cuácuneē, de ndá tēe scuáha jíin yā nī nuu dē yucu cuāhān dē nūū mar.

¹⁷ De nī ndīvi ndá dē inī barco, de nī scáca dē jā quīhīn dē incā lado mar jondē ñuū Capernaum. De ja nī ncuneē, de ncháha ca nenda Jesús nūū ndá dē.

¹⁸ Ñúcuán de nī jīquīhi iin tāchī níhin, de jísō ndute mar sáhá.

¹⁹ De tá nī ncuu tá cúu ūhūn á iñū kilómetro jica ndá dē jíin barco, de nī jinī dē jā jica Jesús nūū mar, de nī ncuñatin yā nūū barco. De nī nchūhú ndá dē.

²⁰ De maá yā nī ncāhān yā jíin dē: Maá nī cúu, de mā cūyūhú ndá nú.

²¹ De nī ncušī inī ndá dē jā ná quívi yā inī barco. De nī nsáhá yā jā ñamā-ni nī nquenda barco nūū ñuhun yíchí nūū cuāhān ndá dē.

Jā ní nanducú ndá nchivī Jesús

²² De quívi téēn de ndá nchivī jā ní nquendōo incā lado mar, nī jinī ji jā ndá tēe scuáha jíin yā cuāhān dē jíin mátúhún-ni barco jā ní iyo ñúcuán, jíin jāá nduú ní nquívi Jesús jā quīhīn yā jíin dē.

²³ Sá de sava cā barco jā váji ichi ñuū Tiberias, nī nquenda ñatin lugar nūū ní nchajī ndá ji stāā jā ní nacuetáhvī maá Jētohō o jēhē.

²⁴ De jā ní jinī nchivī jāá nduú cā Jesús íyó yā ñúcuán, de ni ndá tēe scuáha jíin yā, de nī nquívi ji ndá barco ñúcuán, de cuāhān ji ñuū Capernaum cuānanducú ji yā.

Jesús cúu stāā jā cutecū o ní cání

²⁵ De tá nī nquenda ji jondē incā lado mar, de nī nanihīn ji Jesús. De nī jīcā tūhún ji yā: Maestro, ¿nā hora nī nquenda ní yáhá?

²⁶ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān ni jíin ndá nú jā nānducú nú nduhū síquī jā ní nchajī nū jondē nī ndahā chījin nú, de nsūú síquī jā ní jinī nū ndācá tiñu ñáhnú jā ní stéhēn ni poder ni.

²⁷ Mā cúndihvī inī nū maá-ni síquī jā cajī nū jā ñamā nataxīn, chi sa cundihvī inī nū jā níhīn nū stāā jā cutecū nū ní cání sáhá. De nduhū, Yāā nī nduu tēe, taji nī maá stāā jā cutecū nū ní cání. Chi Tatá nī Yāā Dios nī jani yā nduhū jā sáhá nī sūcuán, ncachī yā jíin ndá ji.

²⁸ Ñúcuán de nī jīcā tūhún ji yā: ¿Nāsa sáhá ndá sá tácuu squíncuu sá tiñu cúnī Yāā Dios?

²⁹ De nī ncāhān Jesús: Tiñu jā cúnī Yāā Dios cúu jā candíja ndá nú nduhū, Yāā jā ní ntají yā váji.

³⁰ Ñúcuán de nī ncāhān ndá ji: ¿Túsaá de nā tiñu ñáhnú sáhá ní cunī ndá sá de candíja

sá jā ní ntají yā níhín? ¿Nā tiñu cúu jā sáhá ní?

³¹ Chi ndá tatā ō janahán nī nchajī dē maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūū ñuhun tíhá, tá cúu nūū yósō nūū tutū ī: Yāā Dios nī jēhe yā stāā nī ncuun ichi andiví nī nchajī ndá jī, cáchī tutū, ncachī ndá jī jíin yā.

³² De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú: Nsūú Moisés ní jēhe stāā ñúcuán nūū ndá dē jā ní ncuun ichi andiví, chi maá Tatá nī nī jēhe. De maá yā jēhe stāā andiví jā cutecū nū ní cání sáhá.

³³ Chi stāā jā jēhe Yāā Dios cúu maá Yāā jā ní ncuun ichi andiví, de sáhá yā jā nchiví ñayíví cutecū jī ní cání andiví, ncachí yā.

³⁴ De nī ncāhān ndá jī: Señor, ní ní cuāha ní stāā ñúcuán cajī ndá sá túsaá.

³⁵ De nī ncāhān Jesús: Maá nī cúu maá stāā jā cutecū nū ní cání sáhá. Nā-ni nchiví quívi ndahá nī, mā cōcón cuitī cā jī. De nā-ni nchiví cándíja nduhū, mā yíchī cuitī cā jī.

³⁶ Sochi ndá ndóhó ja nī ncāhān ni jíin nú jāá nduú cándíja nú nduhū, vísō nī jíin nū nūū nī.

³⁷ Ndācá nchiví jā sáhá Tatá nī jā cándíja jī nduhū, maá jī quívi ndahá nī. De jétáhví nī ndācá jī jā cúnī jī quívi jī ndahá nī, chi mā tají cuitī ni jī.

³⁸ Chi nī nquiji nī jondē andiví tácuā sáhá nī tiñu jā cúnī Yāā jā ní ntají nduhū, de nsūú jā sáhá nī jā cúnī maá nī.

³⁹ De tiñu jā cúnī Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, cúu jā má scuíta nī ni iin nchiví jā jēhe yā nūū ni, chi coto nī jī de nastécū ni jī quívi jíinu ñayíví.

⁴⁰ De Yāā nī ntají nduhū, cúnī yā jā ndācá nchiví jā níhín jī tūhun nduhū de cándíja jī nduhū jā cúu nī Sēhe Yāā Dios, cutecū jī ní cání andiví. Chi nastécū ni jī quívi jíinu ñayíví, ncachí yā.

⁴¹ Ñúcuán de nī nquijéhe ndá táhán yā hebreo cáhān jī contra síquī yā, chi nī ncāhān yā jā maá yā cúu stāā jā ní ncuun ichi andiví.

⁴² De nī ncāhān jī: ¿A nsūú tēe yáhá cúu Jesús sēhe José? De jíinī ō tatá dē naná dē. ¿De nāsa cúu jā cáhān dē jā ní ncuun dē ichi andiví túsaá?

⁴³ De nī ncāhān Jesús jíin ndá jī: Mā cáhān ndá nú síquī nī.

⁴⁴ Ni iin nchiví mā cúu quívi jī ndahá nī de tú mā sáhá Tatá nī jā cuu inī jī quívi jī, chi maá yā nī ntají nduhū vāji nī. De nastécū ni jī quívi jíinu ñayíví.

⁴⁵ De suha yósō nūū tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios janahán: Ndācá jī chi stéhēn Yāā Dios nūū jī, cáchī. Túsaá de ndācá nchiví jā jíinī tūhun jā cáhān Tatá nī de jétáhví jī jā stéhēn yā nūū jī, nchiví ñúcuán chi quívi jī ndahá nī.

⁴⁶ Ni iin nchiví nduú ní jíinī cuitī jī nūū maá Tatá nī. Chi mátúhún-ni nduhū cúu jā ní jíinī nūū yā, chi jondē nūū maá yā vāji nī.

47 Jāndāā cāhān ni jín ndá nú jā nchivī jā candíja jā scácu nī jī, maá jī cutecū jī ní cání.

48 Maá nī cúu stāā jā cutecū nū ní cání sáhá.

49 Ndá tatā nū janahán, nī nchajī dē stāā maná jā ní ncuun ichi andiví jondē nūū ñuhun tihá, sochi nduú ní nsáhá jā cutecū dē ní cání.

50 De stāā jā cāhān ni jā vāji ichi andiví, chi nā-ni nchivī cajī, de cutecū jī ní cání andiví.

51 De suu maá nī cúu stāā ñúcuán jā ní nquiji ichi andiví jā sáhá jā cutecū nū ní cání. De nchivī jā cajī stāā yáhá, cutecū jī ní cání andiví. De stāā jā cuāha nī cúu yiqui cúñu nī, de cuāha nī tácu nchivī ñayiví cutecū jī ní cání, ncachī yā.

52 Ñúcuán de ndá táhán yā hebreo nī ncāhān jī jín táhán jī: ¿Nāsa cuu cuāha tēe yáhá yiqui cúñu dē cajī o? ncachī jī.

53 De nī ncāhān Jesús jín jī: Jāndāā cāhān ni jín ndá nú: Tú mā cándíja nú jā yiqui cúñu nduhū, Yāā nī nduu tēe, cúu tá cúu stāā, de niñī ni cúu tá cúu ndute, túsaá de mā cútecū nū ní cání sáhá.

54 Chi ndá nchivī jā candíja jā yiqui cúñu nī cúu tá cúu stāā de niñī ni cúu tá cúu ndute, maá jī cutecū ní cání. De nastécū ni jī quivī jā jīnu ñayiví.

55 Chi yiqui cúñu nī jín niñī ni cúu ndija jā sáhá jā cutecū jī ní cání.

56 De ndá nchivī jā candíja jā yiqui cúñu nī jín niñī ni cúu

tá cúu stāā jín ndute jā cutecū jī ní cání sáhá, maá jī iñī ñihin jī jín nī, de iyó nī jín jī.

57 Maá Tatá nī, Yāā tēcū, nī ntajī yā nduhū vāji nī, de tēcū ni sáhá maá yā. De saá-ni ndá nchivī jā candíja jā cúu nī tá cúu stāā jī jín ndute jī, suni súcuán cutecū jī ní cání sáhá nī.

58 Maá nī cúu stāā jā ní nquiji ichi andiví. De stāā jā cāhān ni nduú cúu tá cúu stāā maná jā ní nchajī ndá tatā nū janahán, chi nduú ní nsáhá jā cutecū jī ní cání. Chi stāā jā cāhān ni, de nchivī jā cajī, cutecū jī ní cání sáhá, ncachī yā.

59 Ndá tūhun yáhá nī stéhēn Jesús nūū nchivī jā ní ndutútú inī vehe ī sinagoga ñuū Capernaum.

Tūhun jā cutecū o ní cání

60 De cuāhā nchivī scuáha jín yā, nī jinī jī tūhun yáhá jā ní stéhēn yā, de nī ncāhān ndá jī: Vjín ndasí tūhun yáhá. ¿Nāsa cuu cuetáhvi ó túsaá?

61 De nī jinī Jesús jā cāhān ndá jī jā vjín cúu tūhun yáhá, de nī ncāhān yā: ¿A vjín sáhá tūhun yáhá jín ndá nú?

62 ¿De nāsa sáhá nú de tú cunī nū jā nduhū, Yāā nī nduu tēe, ndaa nī quīnohōn ni nūū ní ndeē ni xihna ñúhún?

63 Maá ánō nchivī cúu jā sáhá jā tēcū jī. Chi yiqui cúñu jī nduú jétíñú cuitī súcuán. De ndá tūhun jā ní ncāhān ni jín nú cúu jā quendōo vāha ánō nū, de cutecū nū ní cání sáhá.

64 Sochi sava nú chi nduú cándíja nú, ncachī yā. Chi jondē jā xihna ñúhún ja jín

Jesús nā nchivī cúu jā má cándija, jíin ní iin dē cúu jā nastúu dē yā.

⁶⁵ De nī ncāhān cā yā: Jā ñúcuán nī ncāhān ni jíin ndá nú jā má cúu quívi ni iin nchivī ndahá nī de tú mā sáhá Tatá nī jā cuu inī ji quívi ji, ncachī yā.

⁶⁶ De jondē quívi ñúcuán de cuāhā nchivī scuáha jíin yā, nī sndóo ji yā, de nduú cā ní jíca ji jíin yā.

⁶⁷ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndihúxī ūū tēe scuáha jíin yā: ¿A suni cúnī ndá máá nú quíhīn nū, á naá cúu?

⁶⁸ De nī ncāhān Simón Pedro: Señor, ¿nā nūū cā quíhīn sá? Chi maá ní cúu jā nácani tūhun jā cutecū sá ní cání sáhá.

⁶⁹ De nī ncandija ndá sá de jíinī sá jā maá ní cúu Cristo, Sēhe Yāa Dios, Yāa técū, ncachī dē.

⁷⁰ De nī ncāhān Jesús: De vísō nī nacāji nī ndihúxī ūū ndá nú, de íyó iin nú jā ní nquívi tächī inī, ncachī yā.

⁷¹ De súcuán nī ncāhān yā sīquī Judas Iscariote, sēhe Simón. Chi maá dē nastúu dē yā, vísō iin táhán jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā cúu dē.

7

Jāá nduú ní ncándija ndá ñanī Jesús

¹ Ñúcuán de jíca nuu Jesús región Galilea. Chi nduú cúnī yā caca nuu yā región Judea, chi ndá táhán yā hebreo jā ndéē ñúcuán, cúnī dē cahñī dē yā.

² De cuācuñatin vico jā sáhá ndá táhán yā hebreo vehe ramádā jā cundee ji.

³ De ndá ñanī yā nī ncāhān dē jíin yā: ¿Nūcu maá yáhá-ni íyó nú? Vāha cā quíhīn nū región Judea, tácuā ndá tēe ñúcuán jā cándija dē ndóhó, suni cunī dē tiñu ñáhnú jā sáhá nú.

⁴ Chi tú cúnī iin tēe jā cūte nuu tūhun dē, de mā sáhá yuhū dē tiñu. De tú sáhá nú ndácá tiñu ñáhnú, vāha cā sáhá nú jā cunī ndivīi nchivī túsáa.

⁵ Súcuán nī ncāhān ndá ñanī yā jíin yā, chi ní ndá máá dē nduú cándija dē yā.

⁶ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Ncháha ca quenda maá quívi jā quíhīn ni. De ndá máá nú chi nā-ni quívi de cuu quíhīn nū.

⁷ Chi mā quítī inī nchivī ñayivī cunī ji ndóhó, de maá nī chi quítī inī ji jíinī ji, chi cáhān nī jā maá-ni tiñu néhén sáhá ndá ji.

⁸ Cuáhán ndá máá nú vico. De maá nī chi mā quíhīn ni mitan, chi ncháha ca quenda maá quívi jā cánuú quíhīn ni, ncachī yā.

⁹ Súcuán nī ncāhān yā tūhun yáhá jíin ndá dē, de nī nquendōo yā Galilea.

Jā ní jēhēn Jesús vico vehe ramádā

¹⁰ De tá nī ncháha ndá ñanī yā cuāhān dē vico ñúcuán, de sá de suni cuāhān maá yā. De nduú ní jēhēn nijīn yā, chi nduú ní stúu yā maá yā.

¹¹ De ndá táhán yā hebreo nánducú ji yā vico ñúcuán, de

cáhān ndá ji: ¿Ní cúu nūú íyó tēe ñúcuán? ncachī ji.

12 De ndasí nī ncāhān nchivī jā síquī yā, chí sava ji cáhān: Tēe vāha cúu dē. De sava cā ji cáhān: Nduú chí stáhvī dē nchivī.

13 De yuhū-ni nī ncāhān ji tūhun yā, chí yúhú ji jā quītī inī ndá táhān ji hebreo.

14 De tá nī ncuu sava vico, de nī nquenda Jesús, nī nquívī yā templo cáhnú, de nī nquijéhé yā stéhēn yā tūhun.

15 De nī nsāhvi inī ndá táhān yā hebreo níni ji, de nī ncāhān ji: ¿Nāsa jínī tēe yáhá cuāhā tūhun ndíchí? Chí nduú ní jíca dē escuela, ncachī ji.

16 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tūhun jā stéhēn ní chí nsūú tūhun maá nī cúu, chí tūhun jā ní jēhe maá Yāā jā ní ntají nduhū cúu.

17 Tú iin nchivī cúnī ji sáhá ji tiñu cúnī Yāā Dios, nchivī ñúcuán chí jīcūhun inī ji á jondē nūú Yāā Dios vāji tūhun stéhēn ní, á tūhun jā jáni inī maá nī cúu.

18 Tēe jā cáhān tūhun jáni inī maá dē, tēe ñúcuán ndúcú dē jā sáhá ñáhnú nchivī dē. De tú iin tēe ndúcú dē sáhá ñáhnú dē Yāā jā ní ntají dē, tēe ñúcuán cúu tēe ndāā, de nduú nā tūhun stáhvī íyó jíin dē.

19 ¿A nsūú jā ní jēhe Moisés ley yā nūú nū jā squíncuu nú? De ní iin nú nduú squíncuu. Chí sa jā cúnī ndá nú cahñī nū nduhū, ¿de nājēhē cúu? ncachī yā.

20 De nī ncāhān ndá nchivī ñúcuán: Tāchī ndóho nú. ¿Ní iin cúnī cahñī ndóhó?

21 De nī ncāhān Jesús: Nī nasáhá vāha nī iin tēe quívī nátátú, de ndivīi nū nī nsāhvi inī nū nī jinī nū jā quívī nátátú nī nsáhá nī tiñu ñúcuán.

22 De Moisés nī jēhe dē ley jā cúu circuncidar nūú ndá nú. De sáhá ndá nú circuncidar sūchí yíi nūú únā quívī jā ní ncacu ji, vísō quívī nátátú cúu. (Sochi nsūú maá Moisés ní jáquīn ley ñúcuán, chí ja nī íyo nūú ndācá tatā dē.)

23 Túsaá de tú sáhá ndá nú circuncidar vísō quívī nátátú cúu, tácuā squíncuu nú ley Moisés, ¿de nūcu quītī inī ndá nú jā ní nasáhá vāha ndasí nī iin tēe quívī nátátú?

24 Mā canī ñamā inī nū jā cuāchí sáhá nī. Chí sa canī vāha inī nū síquī ndācá tiñu vāha, ncachī yā.

Jā ní ncachī Jesús ní jondē vāji yā

25 Ñúcuán de sava nchivī Jerusalén nī jīcā tūhun táhān ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu jā nānducú ndá tēe cúñáhnú jā cahñī dē, á naá cúu?

26 De yáhá cáhān nijīn dē nūú chitú, de nduú ní iin jásī jā sáhá dē. ¿A sanaā de nī ncundaā inī ndá tēe cúñáhnú jā tēe yáhá cúu Cristo jā cáchī tutū jā quiji, á naá cúu?

27 De nduú chí ja jínī ō ní nūú vāji tēe yáhá. De tá quiji Cristo, chí ní iin ó mā cúnī ō ní jondē quiji yā, ncachī ji.

28 Ñúcuán de nī ncāhān jee Jesús jā stéhēn yā tūhun inī templo: Jínī ndá nú nduhū, de jínī nū nā ñuū vāji nī. De vísō súcuán de maá Yāā ndāā cúu

jā ní ntají nduhū vāji nī, de nduú vāji nī jā cúni maá nī. De nduú jínī ndá nú nāsa Yāa cúu yā.

²⁹ De maá nī chi jínī ni yā, chi jondē nūū maá yā vāji nī, de maá yā nī ntají nduhū, ncachī yā.

³⁰ Ņúcuán de nī nducú ndá dē tiin dē yā. De ni iin dē nduú ní ncúu tiin dē yā, chi ncháha ca quenda maá quívi jā tiin dē yā.

³¹ Sochi cuāhā nchivī nī ncandíja ji yā, de nī ncāhān ji: ¿A nsūū tēe yáhá cúu Cristo, Yāa ndétu ó jā quiiji? Chi cuāhā ndasí tiñu űáhnú sáhá yā jā stéhēn yā poder yā, ncachī ji.

Jā ní ntají ndá dē policia jā tiin dē Jesús

³² De nī jinī ndá tēe fariseo jā súcuán cáhān ndá nchivī tūhun yā. De ndá máá dē jínī ndá sūtū cúñáhnú, nī ntají dē ndá policia jā jito templo, vāji dē jā tiin dē yā.

³³ De nī ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quívi coo nī jínī ndá nú. Ņúcuán de quīnohōn ni nūū Yāa nī ntají nduhū vāji nī.

³⁴ De nanducú ndá nú nduhū, sochi mā nánihīn nū nduhū. Chi mā cúu cuēe nū nūū cundeē ni, ncachī yā.

³⁵ Ņúcuán de ndá táhān yā hebreo nī jicā tūhún táhān dē: ¿De ní cúu nūū quíhīn tēe yáhá jā mā nánihīn ō dē? ¿A quíhīn dē nūū ndá táhān ó hebreo jā ní jītē nuu jā ndēe nación Grecia? ¿De á stéhēn dē tūhun nūū nchivī Grecia, á naá cúu?

³⁶ ¿De nā tūhun cúu jā ní ncāhān dē jā nanducú ó dē de

mā nánihīn ō dē, jā má cúu cōhōn nūū cundeē dē? ncachī ndá dē.

Siquí ndute jā cutecū ō ní cání sáhá

³⁷ De quívi sándihí vico űúcuán de íyó vico cáhnú cā. De quívi űúcuán nī nacuiñi Jesús, de nī ncāhān jee yā: Tú nā-ni nchivī cúu ndasí inī ji ndācá jā váha jā sáhá nī jēhē ji, jondē tá cúu nūū yíchī ndasí ji ndute, túsaá de ná quívi ji ndahá nī de coho ji ndute, cúu jā nīhīn ji ndācá jā váha űúcuán.

³⁸ De nchivī jā candíja jā scácu nī ji, chi inī ánō ji cundeē Espíritu Santo, de cuu yā tá cúu iin yūte jā quēne de ní cání jica ndute. De suu cúu jā sáhá yā jā cutecū ji ní cání, tá cúu nūū cáhān tutū īī, ncachī yā.

³⁹ De súcuán nī ncāhān yā jā nchivī candíja jā scácu yā ji, nīhīn ji Espíritu Santo. Chi ncháha ca quenda maá Espíritu, chi ncháha ca ndaa Jesús quīnohōn yā nūū nduñáhnú yā.

Jā ní ncusín inī nchivī jā síquī yā

⁴⁰ De sava ndá nchivī cuāhā, tá nī jini ji tūhun yáhá, de nī ncāhān ji: Jāndāā jā tēe yáhá cúu jā cáhī tutū jā quiiji dē nacani dē tūhun Yāa Dios, ncachī ji.

⁴¹ De sava cā ji nī ncāhān: Tēe yáhá cúu Cristo, Yāa nī ntají Yāa Dios. Sochi sava cā ji nī ncāhān ji: Nduú chi nsūú Galilea quiiji Cristo.

⁴² Chi cáhī tutū īī jā chījin tatā rey David cacu Cristo, de

cacu yā ñuū Belén, ñuū nūū ni ncacu maá David, ncachī ji.

⁴³ De súcuán nī ncusíin inī ndá nchivī jā síquī yā.

⁴⁴ De sava ji cúnī ji tiin ji yā jā chindasī ji yā, de ni iin ji nduú ní ntíin ji yā.

Jāá nduú ní ncándija ndá tēe cúñáhnú

⁴⁵ Ñúcuán de ndá policia jā jito templo, nduú ní ntíin ndá dē Jesús, de cuānohōn ndá dē nūū ndá tēe fariseo jíin ndá sūtū cúñáhnú. De ndá tēe ñúcuán nī jicā tūhún dē policia: ¿Nūcu nduú ní nquiji ndá nú jíin dē?

⁴⁶ De nī ncāhān ndá policia: Nduú cuitī ni iin tēe cáhān vāha ndasī tá cúu nūū cáhān tēe ñúcuán, ncachī dē.

⁴⁷ De nī ncāhān ndá tēe fariseo: ¿De á suni jondē ndá máá nú nī stáhvī dē, á naá cúu?

⁴⁸ Ni iin táhān nī ndá sūtū cúñáhnú jíin tēe fariseo, nduú cándija ndá nī tūhun cáhān tēe ñúcuán, ¿de nūcu cándija ndá máá nú?

⁴⁹ De ndá nchivī cuāhā ñúcuán jāá nduú jícūhun inī ji ley Moisés, chi tānū táhvī ji, ncachī ndá dē.

⁵⁰ De nī ncāhān Nicodemo, tēe jā ní jēhēn nūū yā iin jacuáā, de suni iin tēe fariseo cúu dē:

⁵¹ Cáchi ley jā má cúu tee ó cuāchi síquī iin tēe, de tú mā cúnini ó xihna cā nāsa cáhān dē, tácuā cucáhnú inī ó nā cuāchi nī nsāhá dē, ncachī dē.

⁵² De nī ncāhān ndá dē: De ndóhó, ¿á suni jondē Galilea vāji nú jā cáhān nū jēhē tēe ñúcuán? Nanducú vīi nū nūū tutū īi de cunī nū jā Galilea

nduú quée cuitī ni iin tēe nācani tūhun Yāā Dios, ncachī ndá dē.

⁵³ De cuānohōn ndá dē tá vehe tá vehe dē.

8

Tūhun ñahan jā ní ncasíquí ndéē tāhán

¹ De nī ncaa Jesús cuāhān yā yucu Olivos.

² De jā cuácunijīn incā quivī, de nī nquenda tucu yā templo. De ndihi nchivī nī nquenda ji nūū yā. De nī jēcundeē yā, de nī stéhēn yā tūhun nūū ndá ji.

³ Ñúcuán de ndá tēe stéhēn ley janahān jíin ndá tēe grupo fariseo, nī nquiji ndá dē jíin iin ñahan jā ní nīhīn dē ña jā casíquí ndéē ña. De nī jani dē ña māhñú.

⁴ De nī ncāhān dē jíin yā: Maestro, nī nīhīn ndá sá ñahan yáhá jā casíquí ndéē ña.

⁵ De ley Moisés ndácu nūū ó jā cuāha ó yūū xīnī ndá ñahan sáhá súcuán tácuā cuū ña. De maá ní, ¿nāsa cáchi ní?

⁶ De súcuán nī ncāhān ndá dē jā jito túnī dē yā tú cuetáhvī yā jā cáhān ley ñúcuán, chi tú nduú de cáhān dē cuāchi síquī yā. De Jesús nī jīquindeyi yā, de nī ntee yā nūū ñūhún jíin xīnī ndáhá yā.

⁷ De jā cáhān cáhān ndá dē, de nī nūcuñī yā, de nī ncāhān yā jíin dē: Tú ní iin ndá máá nú nduú nā cuāchi nú, de xihna cā ndóhó cuāha yūū xīnī ña túsaá, ncachī yā.

⁸ De nī jīquindeyi tucu yā, de nī ntee tucu yā nūū ñūhún.

⁹ De tá nī jini ndá dē jā súcuán nī ncāhān yā, de nī

jícūhun inī dē jā suni íyó cuāchi dē. De tá iin tá iin dē nī nquee dē cuāhān dē, de xihna cā tēe ñáhnú cā nī nquee, de jondē nī ndihi. De nī nquendōo maá-ni cā Jesús jíin ñahan jā íñi ñúcuán.

10 De nī nūcuñi tucu yā, de nduú cā ni iin tēe ñúcuán ní jíin yā, chi maá-ni cā ñahan íñi. De nī ncāhān yā jíin ña: ¿Ní cuāhān ndá tēe jā ní ncāhān cuāchi síquī nū? ¿A nduú cā ní nénda ni iin dē jā cāhān dē cuāchi síquī nū?

11 De nī ncāhān ña: Nduú ni iin dē, Señor. Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jíin ña: Ni nduhū, mā cāhān ni cuāchi síquī nū. De cuāhān de mā sáhá cā nū cuāchi, ncachī yā.

Jesús cúu maá luz jā stúu inī ánō nchivī

12 De incā vuelta nī ncāhān Jesús jíin nchivī: Maá nī cúu tá cúu luz jā stúu inī ánō nchivī ñayivī, jā sáhá nī jā jícūhun inī ji síquī Yāa Dios. De nchivī jā candíja nduhū, mā cācá cā ji modo nū nee, chi sa cunevāha ji luz inī ánō ji jā sáhá jā cutecū ji níí cáni.

13 Ñúcuán de nī ncāhān ndá tēe fariseo jíin yā: Ndóhó chi cāhān nū jēhē maá nú, de nduú jétíñú tūhun cāhān nū.

14 De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Vísō cāhān ni jēhē maá nī, de íyó ndāa tūhun cāhān ni. Chi jíin ni ní jondē vāji nī ní jondē quihīn ni. Sochi ndá ndóhó nduú jíin nū ní jondē vāji nī ní jondē quihīn ni.

15 Ndá ndóhó chi modo nchivī ñayivī sándaā nū síquī tūhun cāhān ni. De nduhū chi

nduú sándaā mátúhún nī-ni síquī ni iin nchivī.

16 De tú sáhá ndāa ni síquī ji, de ndāa sándaā ni, chi nduú sáhá mátúhún nī-ni, chi sándaā ni jondē jíin maá Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū vāji nī.

17 De yósō nū tutū ley jā névāha ndá nú jā tú inuú cāhān ūū testigo, de cánuú cuetáhvi nú jā cāhān dē, chi íyó ndāa tūhun cāhān dē.

18 Túsaá de nduhū cúu iin jā cāhān ndāa ni jēhē ni. De incā jā cāhān ndāa jēhē ni cúu maá Tatá nī, Yāa nī ntají nduhū, ncachī yā.

19 De nī ncāhān ndá dē jíin yā: ¿Ní cúu nū ndēe Tatá nú túsaá? De nī ncāhān yā: Nduú jíin ndá nú ní iin cúu nduhū ni Tatá nī. De tú jā jíin nū nduhū, de suni cunī nū Tatá nī nícu.

20 Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Jesús jā stéhēn yā inī templo nū íyó ndá jātūn nū sócō nchivī xūhún. De nduú ní ntíin ni iin dē yā, chi ncháha ca quenda quivī jā tiin dē yā.

Jā ní ncāhān yā jā má cúu quihīn ji nū cundeē yā

21 De nī ncāhān tucu Jesús jíin ndá dē: Nduhū chi quihīn ni, de nanducú ndá nú nduhū, de mā nánihīn nū nduhū, chi quendōo cuāchi nú síquī nū tá cuū nū. De jā ñúcuán mā cúu cuēe nū nū quihīn ni, ncachī yā.

22 Ñúcuán de ndá tēe hebreo nī ncāhān dē jíin táhān dē: ¿A cahnī tēe yáhá maá dē, de á suu ñúcuán cúu jā cāhān dē jā má cúu cōhōn nū

quih̄n dē, á naá cúu? ncachī ndá dē.

²³ De nī ncāhān yā: Ndá máá nú chi ñayiví yáhá vāji nú, sochi nduhū chi jondē andiví vāji nī. Ndá máá nú cúu nchivī ñayiví yáhá, de nduhū chi nsūú tēe ñayiví yáhá cúu nī.

²⁴ Jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā quendōo cuāchi nú sīquī nū tá cuū nū. Chi tú mā cándija nú jā maá nī cúu Cristo, de quendōo ndija cuāchi nú sīquī nū tá cuū nū, ncachī yā.

²⁵ De nī jīcā tūhún ndá dē yā: ¿Túsaá de ní iin cúu nú? De nī ncāhān yā: Ja nī ncachī ni nūū nū jondē jā xihna ñúhún ní iin cúu nī.

²⁶ De iyó cuāhā cā tūhun jā cuu cāhān ni jīn nú de sáhá ndāā ni sīquī nū. Sochi mā cāhān ni, chi inī ñayiví yáhá cāhān ni maá-ni tūhun jā ní jini nī nī ncāhān Yāā nī ntají nduhū vāji nī. De maá-ni tūhun ndāā cāhān yā, ncachī yā.

²⁷ De nduú ní jīcūhun inī ndá dē jā cāhān yā tūhun Tatá yā andiví.

²⁸ Jā ñúcuán nī ncāhān cā yā: Tá nī nchāha jā ní jata caa ndá nú nduhū, Yāā nī nduu tēe, yīcā cruz, ñúcuán de cunī nū ní iin cúu nī. De cunī nū jāá nduú nā cuá sáhá nī jā cúnī maá nī, chi cāhān ni maá-ni tūhun jā ní stéhēn Tatá nī nūū nī.

²⁹ Chi maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, iyó yā jīn nī. De nduú sndóo mátúhún yā

nduhū, chi níní sáhá nī tiñu jā jétahān inī maá yā, ncachī yā.

³⁰ De jā ní ncāhān yā tūhun yáhá, de cuāhā nchivī nī ncandija ji yā.

Sīquī ní-ni nchivī cúu sēhe Yāā Dios jīn sēhe tāchī cúñáhnú

³¹ Ñúcuán de nī ncāhān Jesús jīn ndá táhān yā hebreo jā ní ncandija ji yā: De tú cuiñi nīhin nú jīn tūhun stéhēn ni nūū nū, de cuu ndija nú nchivī scuáha jīn nī.

³² De jīcūhun inī nū tūhun ndāā, de tūhun ndāā sáhá jā nduu libre nū nūū maá jā yíhi nú ndahá.

³³ De nī ncāhān ndá ji jīn yā: Nduú yíhi cuiti ni ndahá ni iin, chi tatā Abraham cúu ndá nī. ¿De nūcu cāhān nū jā nduu libre ni túsaá?

³⁴ De nī ncāhān Jesús: Jāndāā cāhān ni jīn ndá nú jā ndācá nchivī jā sáhá cuāchi, nduú iyó libre ji, chi yíhi ji chījin cuāchi jā sátíñú cāhá ji nūū.

³⁵ De nchivī jā sátíñú cāhá, chi nduú cúu ji iin táhān nchivī vehe nūū sátíñú ji. Sochi iin sēhe chi sa cúu ndija ji táhān nchivī vehe ji.

³⁶ Túsaá de maá nī jā cúu Sēhe Yāā Dios, tú sáhá nī jā má sátíñú cāhá nú cā nūū cuāchi, túsaá de nduu libre ndija ndá nú, de cuu nú sēhe yā.

³⁷ De jīnī ni jā tatā Abraham cúu ndá nú, de vísō súcuán de cúnī ndá nú cahñī nū nduhū, chi nduú jétahví nú tūhun cāhān ni.

³⁸ Nduhū chi cāhān ni tūhun jā ní stéhēn Tatá nī nūū nī. De ndá ndóhó chi sáhá nú tiñu jā

ní ncāhān tatá ndá máá nú, tächī cúñáhnú, ncachī yā.

39 De nī ncāhān ndá ji: Tata Abraham cúu ndá nī. De nī ncāhān Jesús: Tú jā candíja ndá nú tá cúu nū ní ncandíja Abraham, tácuá cuu ndija nú tatá dē, ñúcuán de tiñu váha jā ní nsáhá dē suni sáhá ndá máá nú nícu.

40 De mitan chi cúnī ndá nú cahñī nū nduhū, vísō nī ncāhān ni jíin nú ndācá tūhun ndāā jā ní stéhēn Tatá nī nūū ni. De Abraham chi nduú ní nsáhá cuitī dē tá sáhá ndá máá nú.

41 Chi inuú-ni sáhá ndá nú tá sáhá máá tatá nú, ncachī yā. Ñúcuán de nī ncāhān ndá ji: Ndá máá nī chi nduú cúu nī sēhe ndáhví jāá nduú tatá. Chi íyó iin-ni tatá nī, de Yāā Dios cúu yā.

42 Ñúcuán de nī ncāhān Jesús: Tú Yāā Dios cúu ndija tatá nú, de coo manī nū jíin nī nícu. Chi jondē nūū Yāā Dios nī nquee nī vāji nī. De nduú vāji nī jā cúnī máá nī, chi máá yā nī ntají nduhū.

43 ¿De nājēhē cúu jāá nduú jíicūhun inī ndá nú tūhun cáhān ni túsaá? Suu síquī jāá nduú cúnī nū chuhun inī nū tūhun cáhān ni.

44 Ndá máá nú chi tatá nú cúu tächī cúñáhnú. De cúnī ndá nú sáhá nú tiñu jā cúnī tatá nú ñúcuán. Máá tächī cúñáhnú nī jahnī ndīyi jondē jā xíhna ñúhún. De nduú cuitī nā tūhun ndāā íñí jíin, de nduú cuitī nā tūhun ndāā cáhān. De cáhān tächī cúñáhnú tūhun stáhví síquī jā súcuán cáá máá. Chi máá tächī cúu jā ndíso tūhun stáhví,

de nī squíjéhé ndihi tūhun stáhví.

45 Sochi nduhū chi cáhān ni tūhun ndāā, de jā ñúcuán cúu jāá nduú cándíja ndá nú nduhū.

46 De ni iin nú mā níhīn nū cuāchi síquī ni, chi nduú cuitī nā cuāchi nī. De maá-ni tūhun ndāā cáhān ni, ¿de nūcu nduú cándíja ndá nú nduhū?

47 Ndá nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios, chi chúhun inī ji tūhun Yāā Dios. De ndá ndóhó chi nduú cúu nū sēhe Yāā Dios, de jā ñúcuán nduú cúnī nū chuhun inī nū, ncachī yā jíin ndá dē.

Iyó Jesús jondē ncháha ca coo Abraham

48 Ñúcuán de nī ncāhān ndá táhān yā hebreo: Ndāā cáhān ndá nī jā cáneē nū tá cúu nchivī Samaria, de ndóho nú tächī.

49 De nī ncāhān Jesús: Nduú ndóho nī tächī, chi íyó yíñúhún nī nūū Tatá nī. De ndá ndóhó chi nduú íyó yíñúhún nú nūū ni.

50 Nduhū chi nduú ndúcu nī jā cuñáhnú nī. Iyó iin jā sáhá jā cúñáhnú nī, de máá yā sándaā síquī tūhun cáhān ndá nú.

51 Jāndāā cáhān ni jíin nú, tú ní nchivī squíncuu tūhun cáhān ni, de mā cúu cuitī ji, ncachī yā.

52 De ndá tēe hebreo nduú ní jíicūhun inī dē, de nī ncāhān dē: Mitan de nī ncucáhnú inī ndá nī jā ndóho ndija nú tächī. Chi Abraham jíin ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, nī jíhī ndá dē. De ndóhó chi cáhān nū, tú ní iin

squíncuu tūhun cáhān nū, de mā cúu cuitī ji, cáchī nū.

⁵³ ¿De á cúñáhnú cā maá nú nsūú cā tatā ō Abraham, á naá cúu? Chi nī jīhī dē, de suni nī jīhī ndá tēe nī nacani tūhun yā. ¿De ní iin cā sáhá nú maá nú túsáá? ncachī ndá dē.

⁵⁴ De nī ncāhān Jesús: Tú nduhū sáñáhnú nī maá nī, de nduú níhīn tíñú. Maá Tatá nī cúu jā sáñáhnú nduhū. De cáhān ndá nú jā maá yā cúu Yāa Dios maá nū.

⁵⁵ De vísō sūcuán de nduú jīnī nū nāsa Yāa cúu yā. De nduhū chi jīnī ni yā. De tú cāhān ni jāá nduú jīnī ni yā, de cuu nī tēe stáhví tá cúu ndá máá nú. De nduú chi jīnī ndija nī yā, de squíncuu nī tūhun cáhān yā.

⁵⁶ De tatā ō Abraham nī ncusiī inī dē jā cunī dē quīvī quenda nī. De ja nī jīnī dē, de nī jīnī ni jā ní ncusiī ndasí inī dē, ncachī yā.

⁵⁷ Nūcuán de nī ncāhān ndá tēe hebreo jīnī yā: Va ncháha ca coo nú ūū xico ūxī cuiyā, ¿de nāsa cúu jā cáhān nū jā ní jīnī nū nūū Abraham? ncachī dē.

⁵⁸ De nī ncāhān Jesús: Jāndáa cáhān ni jīnī ndá nú jā jondē ncháha ca cacu Abraham de ja íyó nī, ncachī yā.

⁵⁹ Nūcuán de nī nquehen ndá dē yūū jā cuāha dē yā. Sochi nī nquee yuhū yā-ni, nī ncháha yā māhñú ndá dē, de nī nquee yā inī templo cuāhān yā.

9

Jā ní nasáhá váha yā iin tēe nī ncacu cuáá

¹ De jā jīca Jesús cuāhān yā, de nī jīnī yā nūū iin tēe nī ncacu cuáá.

² De ndá tēe scuáha jīnī yā nī jīcā tūhún dē yā: Maestro, ¿nūcu nī ncacu cuáá tēe yáhá? ¿A cuāchi tatá dē naná dē cúu, á cuāchi maá dē cúu?

³ De nī ncāhān Jesús: Nsūú cuāchi maá dē, ni nsūú cuāchi tatá dē naná dē cúu jā ní ncacu dē sūcuán, chi sa nī ncacu dē sūcuán tácuca cunī nchivī tíñu ñáhnú jā sáhá Yāa Dios jīnī dē.

⁴ Junī cúu inī ñayīví tá nūū cúu nduú, de cánuú sáhá nī tíñu Yāa jā ní ntají nduhū. Chi quiji tiempo jā cuu tá nūū cúu jacuáa, jāá nduú cā nā tíñu cuu sáhá ni iin.

⁵ Junī ndéē ni inī ñayīví, de cúu nī luz jā cútūu inī ánō nchivī ñayīví, tácuca jīcūhun inī ji síquī Yāa Dios, ncachī yā.

⁶ De tá nī ncuu nī ncāhān yā sūcuán, de nī jati yā ntesí yā nūū ñūhún, de nī nsáhá yā ndēhyū jīnī ntesí yā, de nī ntee yā síquī tīnūú tēe cuáá.

⁷ De nī ncāhān yā jīnī dē: Cuáhán nūū pila Siloé de naquete nú tīnūú nú, ncachī yā. De tūhun Siloé cáhān: Ndute jā ní scáca ndá dē nī nquenda. Nūcuán de cuāhān dē, de nī naquete dē tīnūú dē, de nī ndunijīn-ni, de cuānohōn dē.

⁸ Nūcuán de ndá nchivī ndéē ñatin jīnī dē, jīnī ndá nchivī jā ní jīnī jā ní ncuu dē tēe cuáá, nī jīcā tūhún táhán ji: ¿A nsūú tēe yáhá cúu jā jīcān caridad jā ndéē yáhá?

⁹ De sava ji nī ncāhān: Suu dē cúu. De sava cā ji nī ncāhān: Nsūú dē cúu, sochi súcuán cáá dē. De maá dē chi nī ncāhān dē: Suu nī cúu.

¹⁰ Ńúcuán de nī jīcā tūhún ndá ji: ¿De nāsa cúu jā ní nune tīnūú nú túsaá?

¹¹ De nī ncāhān dē: Tēe nání Jesús nī nsāhá dē ndēhyū, de nī ntee dē tīnūú nī, de nī ncāhān dē jíín nī: Cuáhán nūū pila Siloé de naquete nú tīnūú nú. De nī jēhēn nī, de nī naquete nī, de nī nune-ni tīnūú nī, ncachī dē.

¹² Ńúcuán de nī jīcā tūhún ji dē: ¿Ní cúu nūū íyó tēe Ńúcuán? ncachī ji. Nduú jíín nī, ncachī dē.

Jā ní stíchī ndá tēe fariseo tēe nī ncacu cuáá

¹³ Ńúcuán de nī jēsiáha ndá ji tēe nī ncacu cuáá nūū ndá tēe fariseo.

¹⁴ De quīvī nátátú cúu jā ní nsāhá Jesús ndēhyū jā ní nacune yā tīnūú dē.

¹⁵ De ndá tēe fariseo nī jīcā tūhún tucu dē nāsa nī nune tīnūú dē. De nī ncāhān dē: Nī ntee dē ndēhyū sīquī tīnūú sá, de nī naquete sá, de nī ndunijīn-ni tīnūú sá, ncachī dē.

¹⁶ Ńúcuán de nī ncāhān sava tēe fariseo: Tēe Ńúcuán chi nsūú jondē nūū Yāa Dios vāji dē, chi nduú nēe īī dē quīvī nátátú. Sochi sava cā dē nī ncāhān: ¿Nāsa cuu sāhá tēe Ńúcuán ndá tiñū űáhnú de tú tēe íyó cuāchi cúu dē? De nī ncusín inī ndá dē sīquī yā.

¹⁷ De nī jīcā tūhún tucu ndá dē tēe nī ncacu cuáá: Ndóhó, ¿nāsa cáhān nū sīquī tēe jā ní

nacune tīnūú nú túsaá? De maá dē nī ncāhān dē: Iīn tēe nācani tūhun Yāa Dios cúu dē, ncachī dē.

¹⁸ Sochi ndá tēe hebreo űúcuán nduú ní ncándija dē jā ní íyo cuáá tēe űúcuán de nī ndunijīn tīnūú dē. De nī ncaña ndá dē tatá naná tēe cuáá.

¹⁹ De nī jīcā tūhún ndá dē: ¿A yáhá cúu sēhe nú jā ní ncacu cuáá cáchī nū? ¿Túsaá de nāsa nī ndunijīn tīnūú dē mitan?

²⁰ De nī ncāhān tatá dē jíín naná dē: Suu sēhe nī cúu tēe yáhá jā ní ncacu cuáá.

²¹ Sochi nduú jíín nī nāsa nī ndunijīn tīnūú dē mitan, de nī nduú jíín nī ní tēe nī nacune tīnūú dē. Cātūhún ndá nú maá dē, chi ja űáhnú dē, de ná cáchī maá dē.

²² Súcuán nī ncāhān tatá dē jíín naná dē, chi yúhú dē ndéhé dē ndá táhān dē tēe hebreo. Chi ja nī nsāhá ndāa ndá tēe űúcuán jā tú ní iin nchivī cachī ji jā Jesús cúu Cristo, Yāa nī ntají Yāa Dios, de tavā dē ji jā má cúu cā quīvī ji inī vehe īī sinagoga.

²³ Jā űúcuán nī ncāhān tatá dē jíín naná dē: Cātūhún ndá nú maá dē, chi ja űáhnú dē.

²⁴ Ńúcuán de ndá tēe hebreo nī ncana tucu dē tēe nī íyo cuáá. De nī ncāhān dē jíín: Cachī cājí nú nūū ni jā cunī jíínū Yāa Dios. Chi jíín ndá nī jā tēe íyó cuāchi cúu tēe nī nacune tīnūú nú.

²⁵ Ńúcuán de nī ncāhān dē: Nduú jíín sá tú íyó cuāchi dē, á naá cúu. De íyó iin jā jíín sá, cúu jā tēe cuáá nī ncuu sá,

de mitan chi nī ndunijīn tīnūú sá, ncachī dē.

²⁶ De nī jīcā tūhún tucu ndá dē: ¿Nāsa nī nsāhá dē jíin nú? ¿Nāsa nī nacune dē tīnūú nú túsaá?

²⁷ De nī ncāhān dē: Ja nī ncachī tūhun sá nūū ndá ní, de nduú cūnī ní cuetáhvi ní. ¿De nūcu cūnī ndá ní jā cachī tucu sá nūū ní? ¿De á suni cūnī ndá ní candíja ní dē, á naá cúu?

²⁸ Nūcuán de nī ncāhān nēhén ndá jíin dē, sá de nī ncāhān cā: Maá nú chi cándíja nú tēe nūcuán, sochi ndá máá nī chi cándíja nī Moisés.

²⁹ De jíinī ndá nī jā ní ncāhān Yāa Dios jíin Moisés. Sochi tēe nūcuán, ni nduú jíinī ni ní jondē vāji dē.

³⁰ De nī ncāhān tēe nī iyo cuáá: Sáhvi inī sá jā cáhān ndá ní jāá nduú jíinī ní jā vāji dē nūū Yāa Dios, vísō nī nacune dē tīnūú sá.

³¹ De jíinī ō jā Yāa Dios nduú níni yā jā jícān táhvī nchivī íyó cuāchi. Chi níni yā jā cáhān ndá máá-ni nchivī jā chíñúhún nūū yā de sáhá ji jā cūnī yā.

³² De níi tiempo vāji ó, de nduú ní jíinī cuitī ō jā nácune iin tēe tīnūú incā tēe nī ncacu cuáá.

³³ De tú nsūú jondē nūū Yāa Dios vāji tēe nūcuán, de mā cúu cuitī sáhá dē iin tiñu súcuán, ncachī dē.

³⁴ De nī ncāhān ndá tēe hebreo: Ndóhó chi íyó ndasí cuāchi nú jondē quívi nī ncacu nú, ¿de á máá nú stéhēn nūū ni, á naá cúu? ncachī dē. De nī ntavā ndá dē tēe nūcuán yātā vehe īi sinagoga.

Sīquī nchivī jā íyó cuáá ánō

³⁵ De nī nīhīn Jesús tūhun jā ní ntavā ndá dē tēe nūcuán. De nī naquetáhān yā jíin dē, de nī ncāhān yā: ¿A cándíja nú Sēhe Yāa Dios?

³⁶ De nī ncāhān dē: Señor, ¿ní iin cúu yā tácuca candíja sá yā?

³⁷ De nī ncāhān Jesús: Ja nī jinī nū nūū yā, de suu cúu nduhū jā cáhān ni jíin nú, ncachī yā.

³⁸ Nūcuán de nī jēcuīñī jīti dē nūū yā, de nī ncāhān dē: Cándíja sá jā maá ní cúu Jētoho sá.

³⁹ De nī ncāhān Jesús: Vāji nī inī ñayívi yáhá jā sáhá ndāā ni sīquī nchivī. Chi nchivī íyó cuáá ánō, ndunijīn inī ánō ji jā jícūhun inī ji sīquī ni. De nchivī jā jáni inī ji jā jícūhun inī ji, sochi nduú, chi sa ndu-cuáá ánō ji, ncachī yā.

⁴⁰ De sava tēe fariseo jā íñi jíin yā, tá nī jini dē tūhun yáhá, de nī ncāhān ndá dē: ¿De á jáni inī nū jā suni tēe nduú jícūhun inī cúu ndá máá nī túsaá?

⁴¹ De nī ncāhān Jesús: Tú jā cúu ndá nú tēe nduú jícūhun inī, de mā cōó cuāchi nú. De sīquī jā ní ncāhān ndá nú jā jícūhun inī nū, sochi nduú jétáhvi nú, jā nūcuán cúu jā cundeē cuāchi nú sīquī nū, ncachī yā.

10

Tūhun yátá sīquī tīcāchí

¹ De nī ncāhān cā yā: Jándāā cáhān ni jíin ndá nú, tá yíhí ndá tīcāchí inī corral jā névaha cáhnú nchivī, de tú iin tēe nduú quívi dē ichi viéhé

corral, chi sa incā lado corral cāa dē quívi dē, tēe ñúcuán cúu jācuíhná, chi vāji jā sacuíhná.

² Sochi tēe quívi ichi viéhé, tēe ñúcuán cúu pastor jā jító ticāchí.

³ De tēe jító viéhé, nácune dē jā quívi tēe ñúcuán. De ticāchí dē nácunī tī tāchī dē. De cána dē sívi ticāchí maá dē, de távā dē tī.

⁴ De tá nī ntavā dē ndihi ticāchí maá dē, de yósó nūū dē nūū tī cuāhān dē. De ndá ticāchí chi níquīn tī dē, chi nácunī tī tāchī dē.

⁵ De mā cúniquīn tī yātā incā tēe, chi sa cunu tī cunī tī dē, chi nácunī tī jāá nsūú jētohō tī cúu.

⁶ Tūhun yátá yáhá nī ncāhān Jesús jíin nchivī, de nduú ní jícūhun inī ji nā tūhun cúu jā ní ncāhān yā.

Jesús cúu maá pastor vāha

⁷ Ñúcuán de nī ncāhān cā Jesús jíin nchivī: Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú: Maá nī cúu tá cúu viéhé corral nūū quívi ndá nchivī jā cúu tá cúu ticāchí nī.

⁸ Ndācá tēe jāá nduú ní ntájí Yāa Dios, jā ní nquiji ndá dē jondē ncháha ca quenda nī, cúu ndá dē tá cúu jācuíhná, chi nduú ní stéhēn dē tūhun ndāā. De nchivī jā cúu tá cúu ticāchí nī, nduú ní jétáhvī ji ndá dē.

⁹ Maá nī cúu tá cúu viéhé. De nchivī jā jíin maá nī quívi ji, scácu nī ji. De cúu ji tá cúu ticāchí jā ndívi ndá tī nūū yíhī vāha tī, de quée tucu tī nūū cají vāha tī.

¹⁰ Tēe cuíhná chi maá-ni jā vāji dē jā sacuíhná dē ticāchí, de cahñī dē, de snāā dē tī. De

nduhū chi vāji nī tácuca cutecū nchivī cúu tá cúu ticāchí nī, de jondē ndetū ndasí coo ji níí cání.

¹¹ Maá nī cúu maá pastor vāha. De pastor vāha chi jító vāha dē ticāchí dē, vísō jondē cuū dē jā jéhē tī.

¹² Sochi iin tēe jā quéhen yāhvi, nsūú pastor tī cúu dē, chi nsūú ticāchí maá dē cúu tī. De tú jíinī dē jā vāji yíhī, de sndóo dē ticāchí, de jínu dē cuāhān dē. De yíhī chi tíin tī ticāchí, de sáhá tī jā jítē nuu ticāchí.

¹³ De tēe quéhen yāhvi chi jínu dē cuāhān dē síquī jā ticāchí tátū cúu jā jító dē, de jā ñúcuán nduú cúndáhvī inī dē tī.

¹⁴ Maá nī cúu maá pastor vāha. De jíinī ni ndācá nchivī jā cúu tá cúu ticāchí nī, de ndá maá ji jíinī ji nduhū.

¹⁵ De yáhá cúu tá cúu jā Tatá nī jíinī yā nduhū, de maá nī jíinī ni Tatá nī. De cuū ni jā síquī nchivī cúu ticāchí nī.

¹⁶ De suni íyó cā nchivī cúu ticāchí nī, de síin síin nchivī cúu ndá ji. De cánuú jā suni quícuēca nī ndá nchivī ñúcuán. De cuetáhvī ji tūhun jā cáhān ni. De cundeē cāhnú-ni ndihi nchivī cándíja, de coo iin-ni pastor ji.

¹⁷ De Tatá nī mānī ndasí yā jíin nī síquī jā jéhe nī maá nī jā cuū ni jā jéhē nchivī, de natecū tucu nī.

¹⁸ Ni iin mā cúu cahñī nduhū, chi maá nī cúu jā jéhe tūhun jā cuū ni. Jā cáchī maá nī de cuū ni, de jā cáchī maá nī de natecū ni, chi súcuán íyó

poder ni. Súcuán nī ncāhān Tatá nī jā sáhá nī, ncachī yā.

¹⁹ De jā ní jini ndá táhán yā hebreo tūhun yáhá, de nī ncuśín tucu inī ji.

²⁰ De cuāhā ji nī ncāhān: ¿Nūcu níni ndá nú tūhun jā cáhān dē? Chi ndóho dē tāchī, de nī ntíví xīnī dē.

²¹ Sochi sava gā ji nī ncāhān: Nsūú súcuán cáhān tēe ndóho tāchī, tá cúu nūū cáhān tēe yáhá. De iin tēe ndóho tāchī, ¿á cuu nacune dē tīnūú tēe cuáá? ncachī ndá ji.

Jā ní ncuyichī inī ndá ji Jesús

²² De tiempo vījin cúu, de ciudad Jerusalén násáhá ndá nchivī vico jā núcūhun inī ji quívī jā ní ncuhiī templo cáhnú.

²³ De jíca nuu Jesús inī templo, inī corredor jā nání Salomón.

²⁴ De ndá táhán yā hebreo nī ncutútú ji nūū yā, de nī ncāhān ji: ¿Nāsaa cá quívī sáhá nú jā má cúcáhnú inī ndá nī? Chi tú maá nú cúu Cristo, de cachī cājí nú nūū ndá nī.

²⁵ De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī tūhun nī nūū ndá nú, de nduú ní ncándíja nú. Ndácá tiñu jā ní ntetiñú Tatá nī nduhū jā sáhá nī, ñúcuán cúu jā stéhēn cājí jā maá yā nī ntají nduhū.

²⁶ De nduú cándíja ndá nú, chi nsūú tīcāchí nī cúu nú, tá cúu nūū ní ncāhān ni jíin nú.

²⁷ Ndá nchivī jā cúu tīcāchí nī, chi nácunī ji jā maá nī cúu jā cáhān jíin ji. De jíinī ni ji, de níquīn ndá ji nduhū.

²⁸ De cutecū ji ní cání sáhá nī, de mā tánū tāhvī cuítī ji. De ni iin mā cúu nacandeē ji inī ndahá nī.

²⁹ Maá Tatá nī nī squívi yā ji ndahá nī. De cúñáhnú cá maá yā nsūú cá ndácá cá. De ni iin mā cúu nacandeē ji inī ndahá yā.

³⁰ Maá nī jíin Tatá nī, chi iin- ni cúu nī, ncachī yā.

³¹ Ñúcuán de ndá táhán yā hebreo nī nquehen tucu dē yūū jā cuāha dē yā.

³² De nī ncāhān yā jíin dē: Nī stéhēn ni cuāhā tiñu váha nūū nū jā ní nsáhá nī jíin poder Tatá nī. ¿De á sīquī jā ní nsáhá nī ndá tiñu váha cúu jā cuāha nú yūū nduhū, á naá cúu? ncachī yā.

³³ De nī ncāhān ndá dē: Nsūú sīquī jā ní nsáhá nú tiñu váha cúu jā cuāha nī yūū ndóhó, chi sīquī jā cáhān nū tūhun nāvāha jā quítī inī Yāā Dios, chi cáchī nū jā inuú cúu nú jíin Yāā Dios. Chi tēe-ni cúu nú, de sáhá nú jā inuú cúu nú jíin Yāā Dios, ncachī ndá dē.

³⁴ De nī ncāhān Jesús: Yósō nūū tutū ley jā névāha ndá nú jā ní ncāhān Yāā Dios: Tá cúu yāā cúu ndá nchivī cándíja, cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.

³⁵ De jíinī ō jā má cúu cáhān ō jáá nduú cáhān ndāā tutū ī. Chi nī ncāhān yā jā ndá nchivī jā ní ncandíja tūhun yā, cúu ji tá cúu yāā. De víhí cá cúu nduhū.

³⁶ ¿Túsaá de nūcu cáhān ndá nú jā tūhun nāvāha cúu jā ní ncāhān ni jā Sēhe Yāā Dios cúu nī? Chi maá Yāā Dios nī jani yā nduhū sīquī tiñu ī, de

nī ntají yā nduhū vāji nī inī ñayīví.

³⁷ Tú nduú sáhá nī tiñu sáhá Tatá nī, túsaa de mā cándíja ndá nú nduhū.

³⁸ Sochi tú sáhá nī, de vísō nduú cándíja nú nduhū, de cándíja nú sīquī ndá tiñu sáhá nī. De súcuán de cucáhnú inī nū jā iin-ni cúu Tatá nī jíin nī, de iin-ni cúu nī jíin Tatá nī, ncachī yā.

³⁹ Ñúcuán de ndúcú tucu ndá dē tiin dē yā. Sochi nī ndoñúhún yā-ni nū ndá dē cuāhān yā.

⁴⁰ De cuānohōn yā yūte Jordán ichi nū quénda ncandī, nū ní iyo Juan nī scuénduté dē. De nī ndeē yā ñúcuán.

⁴¹ De nī nquenda cuāhā nchivī nū yā, de nī ncāhān ndá ji jíin táhān ji: Ndāā chi vísō nduú ní nsáhá Juan ni iin tiñu ñáhnú, de nī ncundaā ndihi tūhun jā ní ncāhān dē sīquī nāsa sáhá tēe yáhá, ncachī ji.

⁴² De cuāhā nchivī ñúcuán nī ncandíja ji yā.

11

Jā ní jīhī Lázaro

¹ De nī iyo iin tēe cúhū, nání dē Lázaro. De maá dē jíin cuāhā dē María jíin Marta, cúu ndá dē nchivī ñuū Betania.

² De María jā cúu cuāhā Lázaro, suu ña cúu jā ní nchihī aceite perfume jēhē Jētohō ō, de nī nasíchī ña jíin ixi xínī ña.

³ De ndūū cuāhā dē ñúcuán nī nteúñú ña tūhun cuāhān nū Jesús: Señor, tēe jā mānī ní jíin, cúhū dē, cáchī ña, ncachī mozo.

⁴ De tá nī jini Jesús tūhun, de nī ncāhān yā: Cuēhē yáhá chi nsūū cuēhē jā cuū dē cúu. Chi sa sáhá Yāā Dios jā cunī nchivī nāsa cúñáhnú yā. Chi nduhū, Sēhe Yāā Dios, jíin cuēhē yáhá de stēhēn ni jā suni cúñáhnú maá nī, ncachī yā.

⁵ De mānī Jesús jíin Marta jíin cūhū ña jíin Lázaro.

⁶ De vísō súcuán de tá nī nīhīn yā tūhun jā cúhū dē, de nī nquendōo yā ūū cā quivī nū ndēē yā.

⁷ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Ná cóhōn quīnohōn ō región Judea.

⁸ De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: Maestro, cáta ñatin-ni quivī cúu jā ndúcú ndá táhān ó hebreo cuāhā dē yūū ní. ¿De á cúnī ní quīhīn tucu ní ñúcuán, á naá cúu? ncachī dē.

⁹ De nī ncāhān Jesús: Mā cúū cahnī nchivī nduhū de tú ncháha ca quenda maá quivī cuū ni. Chi jā íyó nī ñayīví yáhá cúu tá cúu jā íyó ūxī ūū hora iin nduú. De jā sáhá nī jā cúnī Yāā Dios, de súcuán cúu nī tá cúu tēe jā jíca nduú, de nduú scáchihī dē jēhē dē, chi nijīn nūū dē ñayīví yáhá.

¹⁰ Sochi tēe jāā nduú sáhá jā cúnī Yāā Dios, chi modo jā jíca dē jacuáā, de modo jā scáchihī dē jēhē dē, chi nduú cútūū inī ánō dē, ncachī yā.

¹¹ Ñúcuán de nī ncāhān tucu yā: Amigo ō Lázaro quixīn dē, de quīhīn ni jā sndóto nī dē, ncachī yā.

12 Ñúcuán de ndá tēe scuáha nī ncāhān dē: Señor, tú quixīn dē de jínī ō jā nduvāha dē.

13 Sochi Jesús chi súcuán nī ncāhān yā jā ní jīhī dē. De jáni inī ndá tēe scuáha jā quixīn ndija dē.

14 Ñúcuán de nī ncāhān cājí yā: Ja nī jīhī Lázaro.

15 De cúsiī inī ni jāá nduú ní íyo nī ñúcuán, tácuva vāha cā candíja ndá nú tá cunī nū tiñu ñáhnú jā sáhá nī. Túsaá de ná cóhōn nūū ndīyi ñúcuán, ncachī yā.

16 Ñúcuán de Tomás, tēe cúu cuatī, nī ncāhān dē jíin ndá táhān dē jā scuáha jíin yā: Suni ná cóhōn tácuva cuū ō jíin yā, ncachī dē.

Jesús cúu jā sáhá jā natecū de cutecū ní cání

17 De tá nī nquenda Jesús, de jínī yā ja nī ncuu cūmī quivī jā ní ncujuhū Lázaro.

18 De ñatin-ni íyó ñuū Beta-
nia jíin ñuū Jerusalén, chi tá
ūū kilómetro yósává.

19 De Marta jíin María, nī nquenda cuāhā táhān ña he-
breo jā cáhān ji tūhun ndeé inī
jíin ña jā ní jīhī cuāha ña.

20 De tá nī nihīn Marta
tūhun jā váji Jesús, de nī
nquee ña cuātahān ña yā. De
María chi nī ndōo ña vehe.

21 De nī ncāhān Marta jíin
Jesús: Señor, tú ní íyo ní yáhá,
de mā cúu cuāha sá nícu.

22 De vísō súcuán de jínī sá
jā ndácá jā cācān ní nūū Yāā
Dios, de sáhá yā, ncachī ña.

23 De nī ncāhān Jesús jíin ña:
Natecū cuāha nú, ncachī yā.

24 De nī ncāhān Marta: Jínī
sá jā natecū dē quivī jā natecū
ndácá ndīyi jondē quivī jīnu
ñayivī.

25 De nī ncāhān Jesús: Maá
nī cúu Yāā jā sáhá jā natecū
nchivī jíin jā cutecū ji ní cání.
Nchivī cándíja jā scácu nī ji,
vísō ná cúu ji, de natecū ji.

26 De nchivī jā tēcū de
candíja ji nduhū, cutecū ji
ní cání andivī. ¿A cándíja nú
tūhun yáhá? ncachī yā.

27 De nī ncāhān ña: Señor,
cándíja sá jā maá ní cúu Cristo
Sēhe Yāā Dios, jā cáchī tutū jā
quiji inī ñayivī, ncachī ña.

*Jā ní jacu Jesús nūū yíyuhū
Lázaro*

28 De tá nī ncāhān ña
súcuán, de cuāhān ña-ni,
cuācana yuhū ña cūhū ña
María: Maá Maestro nī
nquenda yā, de cána yā
ndóhó, ncachī ña.

29 De jā ní jini María tūhun
yáhá, de ñamā nī nacuiñī ña,
de cuāhān ña nūū yā.

30 De ncháha ca quivī Jesús
ñuū, chi nī nquendōo yā nūū
ní jētahān Marta yā.

31 De nchivī hebreo jā ndéē
inī vehe jíin María jā cáhān ji
tūhun ndeé inī jíin ña, nī jinī ji
jā ñamā nī nacuiñī ña cuāhān
ñā. De nī jēcuniquīn ndá ji
ñā, chi jáni inī ji jā cuāhān
ñā cuacu ña jondē nūū yíyuhū
ndīyi.

32 Ñúcuán de nī nquenda
María nūū íyó Jesús, de nī
jēcuiñī jítí ña nūū jéhē yā, de
nī ncāhān ña: Señor, tú ní ndéē
ní yáhá, de mā cúu cuāha sá
nícu, ncachī ña.

33 De nī jinī Jesús jā jácu ña jíin jā jácu ndá nchivī jā vají jíin ña. De nī ncucucéca ndasí inī yā, de nī ntahúhvī inī yā jā cúndáhvī inī yā jī.

34 De nī jīcā tūhún yā ña: ¿Ní cúu nūú ní nchiyuhū ndá nú dē? De nī ncāhān ña jíin yā: Ná cóhōn de cunī ní, Señor, ncachī ña.

35 De nī jacu Jesús.

36 Ñúcuán de nī ncāhān ndá nchivī hebreo jíin táhán jī: Cúndēhé nācā mānī ndasí nī iyo dē jíin ndīyi ñúcuán.

37 De sava jī chi nī ncāhān jī: Tēe yáhá jā ní nacune dē tīnūú tēe cuáá, ¿á mā cúu sáhá dē jā má cúu Lázaro nícu? ncachī jī.

Jā ní nastécū yā Lázaro

38 De nī ntahúhvī ndasí tucu inī Jesús, de nī nquenda yā nūú yíyuhū ndīyi. De iin yavī cava cúu, de yúyavī ñúcuán ndásí iin yūú.

39 De nī ncāhān yā: Sáhá jíyo ndá nú yūú jíñā, ncachī yā. De Marta, cuāha ndīyi ñúcuán, nī ncāhān ña: Señor, ja jéhēn xicō dē, chi ja nī ncuu cūmī quivī yíyuhū dē.

40 De nī ncāhān Jesús jíin ña: ¿A nsūú ja nī ncāhān ni jíin nú jā tú candíja nú de cunī nū jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios jíin poder yā? ncachī yā.

41 Ñúcuán de nī nsáhá jíyo ndá dē yūú jā ndásí yúyavī ndīyi. De nī nūcúndēhé-ni Jesús ichi andiví, de nī ncāhān yā: Tatá, ná cútahvī sá nūú ní jā sáhá ní jā jícān sá.

42 De jíiní sá jā níiní sáhá ní jā jícān sá. De jā quendōo vāha nchivī íñí yáhá cúu jā sūcuán

cāhān sá, tácuá ná cándíja jī jā maá ní nī ntají sāán.

43 De tá nī ncāhān yā sūcuán, de nī ncāhān jee yā: Lázaro, quee quiji nú, ncachī yā.

44 De nī nquēe-ni tēe jā ní jíhī, de ñúsúcún ndahá dē síhin dē jíin tira sahma. De nūú dē ñúsúcún iin sahma. De nī ncāhān Jesús jíin ndá nchivī: Nandají ndá nú sahma ñúsúcún dē, tácuá cuu caca dē, ncachī yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā cahnī dē Jesús

(Mt. 26.1-5; Mr. 14.1-2; Lc. 22.1-2)

45 Ñúcuán de cuāhā nchivī hebreo jā ní nquenda nūú María, nī ncandíja jī Jesús, chi nī jinī jī tiñu jā ní nsáhá yā.

46 Sochi sava jī cuāhān jī nūú ndá tēe fariseo, de nī ncachī tūhun jī nāsa nī nsáhá Jesús.

47 Ñúcuán de ndá tēe fariseo jíin ndá sūtū cúñáhnú nī ndutútú dē junta jíin ndá cā tēe cúñáhnú. De nī ncāhān ndá dē: ¿Nāsa sáhá ó? Chi tēe ñúcuán sáhá ndasí dē tiñu ñáhnú.

48 De tú cuāha ó tūhun jā sáhá cā dē sūcuán, de ndivī nchivī candíja jī dē. De quiji ndá tēe nación Roma jā cúñáhnú, de canī dē templo cāhnú ó, de scútē nuu dē nchivī nación ndācá ó, ncachī ndá dē.

49 De iin táhán dē jā nání Caifás, jā cúu maá sūtū cúñáhnú cā cuiyā ñúcuán, nī ncāhān dē: Ndá ndóhó chi nduú jíiní cuitī nū,

12

⁵⁰ ni nduú jícūhun inī nū jā vāha cā jā cuū iin tēe jā jéhē nchivī nación ndācá ó nsūú cā jā naā ndiviī ō, ncachī dē.

⁵¹ De nduú ní ncāhān dē tūhun yáhá jā jāni inī maá dē. Chi sīquī jā cúu dē sūtū cúñáhnú cā cuīyā ñúcuán, de nī nsāhá Yāa Dios jíin dē jā ní nacani dē tūhun jā cuū Jesús jā jéhē nchivī nación hebreo.

⁵² De nsūú maá-ni jā jéhē nación hebreo, chi suni jā jéhē ndiviī nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios jā ní jītē nuu ndācá nación, tácuā inuú-ni cuu ndá ji.

⁵³ De jondē quīvī ñúcuán de ndācá tēe hebreo jā cúñáhnú, nī scāni táhān ndá dē tūhun jā cahñī dē Jesús.

⁵⁴ De jā ñúcuán nduú cā ní jīca nijīn yā nūū ndá táhān yā hebreo, chi nī nquee yā región Judea, de cuāhān yā iin ñuū nání Efraín, nūū iyó ñatin ñuhun tihá. De ñúcuán nī ndeē yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā.

⁵⁵ De nī ncuñatin vico pascua jā násāhá ndá nchivī hebreo. De cuāhā nchivī ndācá ñuū ñúcuán cuāhān ji Jerusalén, tácuā squíncuu ji jā cāhān ley jā cuchī ji ndundoo ji nūū Yāa Dios, de sá de quijéhé vico pascua.

⁵⁶ De nánducú ndá ji Jesús, de jícā tūhún táhān ji inī templo: ¿Nāsa jāni inī ndá nú? ¿A quiji dē vico, á nduú? ncachī ji.

⁵⁷ De ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe fariseo nī ndacu dē tiñu jā tú ní iin nchivī jíin ji ní nūū iyó yā, de ná cáchī tūhun ji, tácuā tiin ndá dē yā.

Jā ní nchihí María perfume jéhē Jesús

(Mt. 26.6-13; Mr. 14.3-9)

¹ De cúmanī iñū cā quīvī de coo vico pascua. De nī jéhēn tucu Jesús ñuū Betania nūū ndeē Lázaro, tēe jā ní jíhī de nī nastécū yā dē.

² De nī nsāhá ndá ji iin vico jā cuxíní ji jíin yā jā iyó yíñúhún ji jíin yā. De Marta nī jani ña cōhō. De Lázaro yájī dē stāā jíin yā nūū mesa jíin ndá cā nchivī.

³ Ñúcuán de María nī nquenda ña jíin tá sava litro aceite perfume jā cúu ndinuhun itā nardo, jā yāhvi ndasí ndeē. De nī nchihí ña jéhē Jesús, de nī nasíchī ña jíin ixi ña. De níi inī vehe nī nchitú xicō perfume.

⁴ Ñúcuán de nī ncāhān Judas Iscariote sēhe Simón, iin tēe scuáha jíin yā, de suu dē cúu jā nastúu dē yā:

⁵ ¿Nūcu nduú ní ncúyāhvi perfume yáhá jā ūnī ciento denario, de cuāha ó nūū nchivī ndāhví nícu?

⁶ Súcuán nī ncāhān dē, nsūú jā cúndáhví ndija inī dē nchivī ndāhví, chi sa jā cúu dē tēe cuíhná. Chi maá dē nēe itīn xūhún, de quéhen cuíhná dē jā jáquīn ndá tēe ñúcuán.

⁷ Sá de nī ncāhān Jesús: Mā stāhān nū ña. Chi jā ní nsāhá ña yáhá cúu jā ní nsāhá tūha ña nduhū jōndē quīvī jā quiyuhū ni.

⁸ Chi níi cání ndeē nchivī ndāhví jíin nú, sochi nduhū chi mā cúndeē ní cā jíin nú, ncachī yā.

Jā ní scáni táhán ndá dē tūhun jā cahñī dē Lázaro

⁹ De cuāhā nchivī hebreo nī jini ji tūhun jā ndēē yā ñuū Betania. De nī nquenda ndá ji, de nsūú maá-ni jā cúnī ji cūndēhé ji nūū Jesús, chi suni cúnī ji cūndēhé ji nūū Lázaro, tēe jā ní nastécū yā.

¹⁰ Nūcuán de ndá sūtū cūñáhnú nī scáni táhán dē tūhun jā suni cahñī dē Lázaro.

¹¹ Chi jā síquī Lázaro de nī ncujiyo cuāhā táhán dē hebreo nūū dē, de cándija ji Jesús.

Jā ní nquīvi Jesús Jerusalén (Mt. 21.1-11; Mr. 11.1-11; Lc. 19.28-40)

¹² De incā quīvī, de ndá nchivī cuāhā jā ní nquenda vico pascua, nī jini ji tūhun jā váji Jesús Jerusalén.

¹³ De nī jahnū ji ndahá ñuū, de nī nquee ji cuātahān ji yā. De nī ncana jee ndá ji: Cūñáhnú ndasí Yāā Dios. Vāha ndasí Yāā cúu Yāā jā váji jíin tiñu maá Jētohō ō Yāā Dios. Vāha ndasí Yāā cúu Rey maá ó nchivī Israel, ncachī jí.

¹⁴ De nī nīhīn Jesús iin burro, de nī jēcōsō yā tī, tá cúu nūū cáhān tutū ī:

¹⁵ Nchivī Jerusalén jā suni nání Sión, mā cúyūhú ndá nú. Yáhá cūndēhé nú jā váji Rey nū, de yósō yā iin burro. Cáchī tutū.

¹⁶ De quīvī ñūcuán de ndá tēe scuáha jíin yā nduú ní jíicūhun inī dē jā súcuán quee ndaā ndácá jā yósō nūū tutū ī. De jondē tá nī nduñáhnú

Jesús jā cuánohōn yā andiví, de sá de nī nūcūhun inī dē ndá tūhun jā yósō síquī yā, jíin jā súcuán nī nsáhá ndá dē jíin yā.

¹⁷ De ndá nchivī jā ní iyo jíin yā tá nī ncana yā Lázaro nūū yíyuhū dē, de nī nastécū yā dē, nī nacani ji tūhun nāsa nī nsáhá yā.

¹⁸ Jā ñūcuán cúu jā ní nquee nchivī cuāhā, nī jētahān ji yā, chi nī jini ji tūhun jā ní nsáhá yā tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā.

¹⁹ Nūcuán de nī ncāhān ndá máá tēe fariseo: Mitān de ja nī jinī ō jā má cúú cuitī cā casí ō. Chi ndéhé ó jā ndivīi cuitī nchivī cuāhān ji jíin dē, ncachī ndá dē.

Nchivī nación Grecia nánducú ji Jesús

²⁰ De sava nchivī nación Grecia, suni nī nquenda ji Jerusalén vico pascua jā chíñuhún ji Yāā Dios.

²¹ De nī nquenda ndá ji nūū Felipe, tēe ñuū Betsaida ndáñuū Galilea. De nī ncāhān ji jíin dē: Señor, cúnī ndá sá cāhān sá jíin Jesús, ncachī jí.

²² De nī jēhēn Felipe, nī ncachī tūhun dē nūū Andrés. De ndúū dē cuācachī tūhun dē nūū Jesús.

²³ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Ja nī nquenda quīvī jā nduñáhnú maá Yāā nī nduu tēe.

²⁴ De ndāā cáhān nī jíin ndá nú, iin nūnī trigo tú mā níncava nūū ñūhún jā quiyuhū, túsaá de coo mátuhún-ni. Sochi tú quiyuhū, de nacayā cuāhā ndasí. De suni súcuán cánuú jā cuū ní de quiyuhū ní, tácuā

coo cuāhā nchivī jā nduu ji sēhe Yāā Dios.

²⁵ De nā-ni nchivī tú nduú jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū, de tñnū tāhvī ji. De nchivī jā jéhe ji tūhun cundoho ji jā síquī nduhū inī ñayiví yáhá, cutecū ji níí cání andiví.

²⁶ De tú ní nchivī cúnī ji satíñú ji nūū ni, de ná cúniquīn ji nduhū. De nūū cundeē maá nī, suni ñúcuán cundeē nchivī sátíñú nūū ni. De nchivī jā sátíñú nūū ni chí sáhá Tatá nī jā cuñáhnú ji.

Jā ní ncāhān Jesús jā cuū yā

²⁷ De mitan de cúcuécá ndasí inī ní sáhá tñndóhó jā quiji síquī ni. ¿De nāsa cāhān ni? ¿A cāhān ni jíin Tatá nī: Scácu ní sāán nūū tñndóhó jā quiji síquī sá, cachī ni? Mā cuū, chí jā síquī ñúcuán cúu jā ní nquiji ní ñayiví.

²⁸ Tatá, stéhēn ní jā cuñáhnú ndasí ní jíin poder ní, ncachī yā. Ñúcuán de ichi andiví ní ncāhān iin tūhun: Já ní stéhēn ní jā cuñáhnú ní, de stéhēn tucu ní incā vuelta, ncachī yā.

²⁹ De ní jini ndá nchivī íñí ñúcuán, de ní ncāhān ji jā taja cána. De sava cā ji ní ncāhān: Iin ángel Yāā Dios ní ncāhān jíin yā.

³⁰ De ní ncāhān Jesús jíin ji: Nduú ní ncāhān Yāā Dios tūhun yáhá jā síquī nduhū, chí sa síquī ndá máá nú tácuca cunī nū jā ní ncāhān yā jíin ní.

³¹ Mitan cúu jā sándaā Yāā Dios síquī cuāchi nchivī ñayiví yáhá. Mitan cúu jā scúnu

yā jānēhén jā tátúnī inī ñayiví yáhá.

³² De nduhū, tá jíinu cundita caa ní cuū ní inī ñayiví, de sáhá ní jā cuu inī ndá nchiví quívi ji ndahá ní, ncachī yā.

³³ Súcuán ní ncāhān yā jā stéhēn yā nāsa modo cuū yā.

³⁴ De ní ncāhān nchiví jíin yā: Ní jini ndá sá tūhun jā cāhān tutū ley Yāā Dios jā névāha ó, jā Cristo cutecū yā níí cání. ¿De nūcu cāhān ní jā Yāā ní nduu tēe, cánuú cundita caa yā cuū yā? ¿Ní iin cúu maá Yāā ní nduu tēe túsaá? ncachī ji.

³⁵ Ñúcuán de ní ncāhān Jesús: Jacū-ni cā quívi cundeē ní jíin ndá nú jā cúu ní luz jā cúnijin inī ánō nū. Túsaá de mitan juni íyó cā luz ní jíin nú, de caca nú jíin, chí iin sanaā-ni de cuāhān ni, de quendōo nú modo nūū neē. Chí nchiví jíca modo nūū neē, nduú jíin ji ní cúu nūū quíhin ji.

³⁶ Túsaá de juni ndēē cā ní jíin nú, de candíja nú nduhū jā cúu ní luz, tácuca nduu nú nchiví jíca jíin luz, ncachī yā. Súcuán ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá, de cuāhān yā-ni, de nduú cā ní stéhēn yā maá yā nūū ji.

Jāá nduú ní ncándíja nchiví hebreo jā cúu yā Cristo

³⁷ De vísō cuāhā tiñū ñáhnú ní nsáhá Jesús jā stéhēn yā poder yā nūū nchiví, de nduú ní ncándíja ji yā.

³⁸ Chí cánuú quee ndaā tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe ní nacani tūhun Yāā Dios janahán:

Tátā Yāā Dios, nduú ní ncándíja ndá nchivī tūhun jā ní nacani sá, de nduú ní ncándíja ji tiñu ñáhnú jā ní stéhēn ní poder ní nūū ji.

Ncachī Isaías.

³⁹ Jā ñúcuán nduú ní ncúu candíja ndá ji, chi nī ncāhān tucu Isaías:

⁴⁰ Nī nsáhá Yāā Dios modo jā cuáá ánō ndá ji,

jín jā cúnīhin inī ji,

tácu coo modo jā má cūnī ndá ji,

de ni mā jícūhun inī ji,

ni mā násāma inī ji quīvi ji nūū ni,

jā nasáhá vāha nī ánō ji nūū cuáchi ji.

Ncachī Cristo, cáchī tutū.

⁴¹ Ndá tūhun yáhá nī ncāhān Isaías, chi ja nī jinī dē nāsa cúñáhnú ndasí Jesús, de nī ncāhān dē nāsa coo quīvī jā quiji yā.

⁴² De vísō sūcuán de cuāhā nchivī hebreo chi nī ncandíja ji yā, de suni jondē jín sava tēe tátúnī. Sochi nduú ní ncáchī ndá dē jā cándíja dē yā, chi sīquī jā yúhú dē tēe fariseo. Chi tú sūcuán de mā cuáha cā ndá tūhun jā quīvi dē vehe īi sinagoga.

⁴³ Chi ndá tēe tátúnī cúsiī cā inī dē jā cuñáhnú dē sáhá nchivī, nsūú cā jā cuñáhnú dē sáhá Yāā Dios.

Tūhun jā cáhān Jesús cúu jā sáhá ndāā sīquī nchivī

⁴⁴ De nī ncāhān jee Jesús: Nchivī cándíja nduhū, de nsūú mátúhún-ni nduhū cándíja ji, chi suni cándíja ji jondē maá Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū.

⁴⁵ De nchivī jínī nūū ni, suni jínī ji nūū Yāā nī ntají nduhū.

⁴⁶ Maá nī jā cúu luz jā cúnijīn inī ánō nchivī, nī nquiji nī inī ñayívī tácu ndá nchivī cándíja nduhū, mā cācá ji modo nūū neē.

⁴⁷ De tú iin nchivī jínī ji tūhun cáhān ni, de tú nduú jétáhvī ji, de nsūú nduhū cúu jā sáhá ndāā sīquī ji. Chi nduú vāji nī jā nacunehen nī cuáchi sīquī nchivī ñayívī, chi sa jā scácu nī ji.

⁴⁸ De nchivī jā squéne yichī nduhū, de nduú jétáhvī ji tūhun cáhān ni, íyó iin jā sáhá ndāā sīquī ji. Suu ndācá tūhun jā ní ncāhān ni, tūhun ñúcuán cúu jā nacunehen cuáchi sīquī ji quīvī jīnu ñayívī.

⁴⁹ Chi nduú cáhān ni jā cúu inī maá nī, chi Tatá nī, Yāā nī ntají nduhū, maá yā nī ndacu nūū ni nāsa cáhān ni jín nāsa stéhēn ni.

⁵⁰ De jínī ni jā tūhun ndácu Tatá nī sáhá jā cutecū nchivī ní cání. Túsaá de ndá tūhun jā cáhān ni, chi maá-ni tūhun jā ní ncachī Tatá nī cúu, ncachī yā.

13

Jā ní naquete yā jēhē ndá tēe scuáha

¹ De jañini incā quīvī de quijéhé vico pascua. De ja jínī Jesús jā ní nguenda quīvī jā quee yā ñayívī yáhá quīnohōn yā nūū Tatá yā. De níni cúndáhvī inī yā nchivī maá yā jā íyó inī ñayívī. De mitan jā ní ndihi quīvī jā íyó yā ñayívī, de sáhá yā iin tiñu jā stéhēn cājí yā jā cúndáhvī inī yā ji.

2 De tãchĩ cúñáhnú ja nĩ scúu inĩ ánō Judas Iscariote sēhe Simón, jā mitan nastúu dē yā.

3 De jínĩ Jesús jā vāji yā jōndē nūū Yāā Dios, de quĩnohōn yā nūū Yāā Dios. De jínĩ yā jā ní nsāhá Tatá yā jā cúñáhnú yā sīquĩ ndihi-ni.

4 De cúxínĩ yā jín ndá tēe scuáha jín yā, de nĩ nacuiñĩ yā. De nĩ stáá yā sahma níjin yā, de nĩ juhnĩ yā iin toalla chĩjin yā.

5 De nĩ nchuhun yā ndute inĩ iin tījēhēn. De nĩ nquijéhé yā náquete yā jēhē ndá tēe scuáha. De násíchĩ yā jín toalla jā núhnĩ chĩjin yā.

6 De nĩ nquenda yā nūū Simón Pedro. De nĩ ncāhān Pedro jín yā: Señor, ¿á sa maá ní naquete ní jēhē sá?

7 De nĩ ncāhān Jesús: Nduú jícūhun inĩ nū jā sáhá nĩ mitan, de cúcuéé cā de jícūhun inĩ nū.

8 De nĩ ncāhān Pedro jín yā: Mā náquete cuitĩ ní jēhē sá. De nĩ ncāhān Jesús: Tú mā náquete nĩ jēhē nū, de mā cūú coo inuú inĩ nū jín nĩ.

9 De nĩ ncāhān Simón Pedro: Señor, tú sūcuán cúu de nsūú mátúhún-ni jēhē sá, chi saá-ni ndahá sá jín xīnĩ sá naquete ní, ncachĩ dē.

10 De nĩ ncāhān Jesús jín dē: Tēe jā cáta nĩ jichi, nduú jini ñúhún ndundoo níí dē, chi maá-ni jēhē dē, chi ja íyó ndoo níí dē. De ndá ndóhó, chi ja nĩ ndundoo nú. Sochi nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo, ncachĩ yā.

11 Chi ja jínĩ yā ní iin dē cúu jā nastúu dē yā, de jā ñúcuán nĩ ncāhān yā: Nsūú ndihi ndá nú íyó ndoo.

12 De tá nĩ ncuu nĩ naquete yā jēhē ndá dē, de nĩ naquehen yā sahma níjin yā, de nĩ nūcundeē yā nūū mesa. De nĩ ncāhān yā: ¿A jícūhun inĩ ndá nú nā cuá cúu jā ní nsáhá nĩ jín nú?

13 Cáhān ndá nú jā Maestro nū jín Jētohō nū cúu nĩ, de ndāā cáhān ndá nú, chi suu cúu ndija nĩ.

14 Túsaá de vísō Maestro nū jín Jētohō nū cúu nĩ, de nĩ naquete nĩ jēhē ndá nú, de suni sūcuán cánuú jā naquete ndá máá nú jēhē táhán nú.

15 Chi tiñu yáhá nĩ nsáhá nĩ jā stéhēn ni nūū nū jā suni sūcuán cánuú sáhá nú maá nú mozo nūū táhán nú, tá cúu nūū ní nsáhá nĩ maá nĩ mozo nūū ndá nú.

16 Jāndāā cáhān ni jín nú jā iin mozo nduú cúñáhnú dē nūū patrón dē, de tēe jíca tiñu nduú cúñáhnú dē nūū tēe jā ní ntají dē. Túsaá de ndá máá nú cúu mozo ni, de suni sūcuán cánuú sáhá nú maá nú nūū táhán nú tá cúu nūū ní stéhēn ni nūū nū.

17 De tú nĩ jícūhun inĩ ndá nú ndá tūhun yáhá, de nācā ndetū táhvĩ nū tú squíncuu nú.

18 Sochi nduú cáhān ni jā ndihi nú ndetū, chi ja jínĩ ni ndá nú jā ní nacāji nĩ. De cánuú quee ndaā tūhun yáhá jā cáhān tutū ī: Tēe yájĩ stāā jín nĩ, nĩ ndicó cóo dē sīquĩ ni, cáchĩ tutū.

19 De mitan de ja cáchĩ tūhun nĩ nūū nū ndācá jā coo

jondē ncháha ca coo, tácuá tá coo, de candíja nú já maá nī cúu Yāā nī ntají Yāā Dios.

²⁰ Jāndáā cáhān ni jíin ndá nú já nā-ni nchivī cuetáhví ji ndacá já tají nī, de nduhū cuetáhví ji. De nchivī jétáhví nduhū, suni jétáhví ji Yāā nī ntají nduhū vāji nī, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā já nastúu Judasyā

(Mt. 26.20-25; Mr. 14.17-21; Lc. 22.21-23)

²¹ De tá nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī ncucuécá ndasí inī yā. De nī ncāhān cājí yā: Jāndáā cáhān ni jíin ndá nú já iin nú nastúu nduhū, ncachī yā.

²² Ņúcuán de ndá tēe scuáha jíin yā, nī nūcūndēhé nūū tāhán dē, jáni inī ndá dē ní iin dē cúu já ní ncāhān yā.

²³ De iin tēe scuáha já mānī cā yā jíin, ndéē dē xiin yā nūū mesa já cúxíní ndá dē jíin yā.

²⁴ De nī nsāhá Simón Pedro seña nūū dē já ná cātūhún dē yā ní iin dē cúu já ní ncāhān yā.

²⁵ De tēe űúcuán nī scáyí dē maá dē nūū Jesús, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu? ncachī dē.

²⁶ De nī ncāhān Jesús: Ná chūndaji nī stāā de cuāha nī nūū iin dē, de suu tēe űúcuán cúu, ncachī yā. De nī nchundaji yā stāā, de nī jēhe yā nūū Judas Iscariote sēhe Simón.

²⁷ De tá nī nquehen dē stāā űúcuán, de nī nquīvi-ni Satanás inī ánō dē. űúcuán de nī ncāhān Jesús jíin dē: Tiñu já sáhá nú, de űamā sáhá nú, ncachī yā.

²⁸ De ní iin tēe yájī stāā jíin yā, nduú ní jícūhun inī dē nūcu cáhān yā sūcuán jíin dē.

²⁹ Chi sava dē jáni inī dē já ní ncāhān yā jíin Judas já cueen dē já jīni űúhún yā vico, á já cuāha dē jacū xūhún nūū nchivī ndāhvī. Chi maá dē ndíso itīn xūhún.

³⁰ De tá nī nchajī dē stāā űúcuán, de nī nquee dē-ni cuāhān dē. De ja nī ncuāā.

Jā ní ndacu yā tiñu jéé

³¹ űúcuán de tá cuāhān Judas, de nī ncāhān Jesús: Mitan de nduhū, Yāā nī nduu tēe, stēhēn ni nāsa cúñáhnú nī, de suni jíin nduhū de cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāā Dios.

³² De tú jíin nduhū cunī nchivī nāsa cúñáhnú Yāā Dios, túsaá de suni stēhēn Yāā Dios nāsa cúñáhnú nduhū já cúu nī Sēhe yā. De űamā-ni stēhēn yā.

³³ Séhē, nduú cā nahán cundeē ni jíin ndá nú. De nanducú nú nduhū, de tá cúu nūū ní ncāhān ni jíin ndá tāhán ó hebreo, suni sūcuán cáhān ni jíin ndá nú mitan já mā cūū cuēē nū nūū quíhīn ni.

³⁴ De mitan de ndácu nī iin tiñu jéé nūū ndá nú, já cundáhví inī nū tāhán nú. Tá cúu nūū cundáhví inī ni ndá máá nú, suni sūcuán cundáhví inī nū tāhán nú.

³⁵ De tú cundáhví inī nū tāhán nú, de sūcuán de cunī ndacá nchivī já cúu nú tēe scuáha jíin nī, ncachī yā.

Jā ní ncachī yā já yūhú Pedro cachī dē já jīni dē yā

(Mt. 26.31-35; Mr. 14.27-31; Lc. 22.31-34)

³⁶ De nī ncāhān Simón Pedro jíin yā: Señor, ¿ní cúu nūū quihīn ní túsaá? De nī ncāhān Jesús: Nūū quihīn ni chi mā cūū cuniquīn nū nduhū mitan, de cúcuéé cā de cuéē nū.

³⁷ De nī ncāhān Pedro: Señor, ¿nūcu mā cūū cuniquīn sá níhīn mitan? Nduú yúhú sá visō cuū sá jā jéhē ní, ncachī dē.

³⁸ De nī ncāhān Jesús: ¿A jáni inī nū jā má cúyūhú nú cuū nū jā jéhē ní? Jāndāā cáhān ni jíin nú jā jondē ncháha ca cana lohló, de ūnī vuelta cuyūhú nú de cáhān nū jāā nduú jíin nū nduhū, ncachī yā.

14

Jesús cúu ichi jā jīnū ō nūū Tatáyā

¹ De nī ncāhān cā yā: Mā cúcuécá inī ndá nú sīquī ndācá tūndóhó. Candíja nú jā sáhá Yāā Dios jéhē nū, de suni candíja nú jā sáhá nī jéhē nū.

² Chi nūū ndéē Tatá nī, íyó cuāhā vehe jā cundeē ndá nú. De tú nsūú súcuán íyó, de ja nī ncachī tūhun nī nūū nū nícu. Túsaá de quihīn ni sáhá tūha nī nūū cundeē ndá nú.

³ De jā quihīn ni sáhá tūha nī, de ndiji nī quīnacueca nī ndá nú cōhōn, tácuca suni cundeē nū nūū cundeē maá nī.

⁴ De ja jíinī ndá nú ní jondē quihīn ni, de ja jíinī nū nāsa cuéē nū űúcuán, ncachī yā.

⁵ De nī ncāhān Tomás jíin yā: Señor, nduú jíinī ndá sá ní jondē quihīn ní, ¿de nāsa cuni sá ichi cuéē sá űúcuán túsaá?

⁶ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Maá nī cúu ichi jā jīnū nū

andiví, de maá nī cúu tūhun ndāā jíin tūhun jā cutecū nū ní cání. De ní iin mā cūū jīnū nūū Tatá nī de tú nduú nduhū.

⁷ De tú ja nī jíinī nū nduhū, de suni ja nī jíinī nū Tatá nī túsaá. De mitan de ja jíinī ndá nú yā, chi ja nī jíinī nū nūū ni, ncachī yā.

⁸ De nī ncāhān Felipe jíin yā: Señor, stéhēn ní Tatá ní nūū sá, de ná cúvāha inī ndá sá, ncachī dē.

⁹ De nī ncāhān Jesús: Felipe, ja nī ncuu cuāhā quiví jíca nī jíin ndá nú, ¿de á ncháha ca cuni nū ní iin cúu nduhū? Tēē jā ndéhé nūū ni, suni ndéhé dē nūū Tatá nī. ¿Túsaá de nūcu cáhān nū jā stéhēn ni Tatá nī nūū nū?

¹⁰ ¿A nduú cándíja nú jā iin-ni cúu nī jíin Tatá nī, de Tatá nī iin-ni cúu yā jíin nī? Ndācá tūhun jā cáhān ni jíin nú, nsūú tūhun maá nī cúu. Chi Tatá nī jā iin-ni cúu yā jíin nī, maá yā sáhá ndācá tiñu jā sáhá nī.

¹¹ Candíja ndá nú jā iin-ni cúu nī jíin maá Tatá nī, de Tatá nī iin-ni cúu yā jíin nī. De tú nduú cúu candíja ndá nú, sochi candíja nú maá sīquī ndācá tiñu sáhá nī.

¹² Jāndāā cáhān ni jíin ndá nú, tú ní iin nchivī candíja ji nduhū, de tiñu űáhnú jā sáhá nī yáhá, suni sáhá ji. De űáhnú cā tiñu sáhá ji nsūú cā yáhá, chi quīnohōn ni nūū ndéē Tatá nī.

¹³ De ndācá nā-ni cúu jā cācān nū nūū Tatá nī sīquī jā cándíja nú jā cúu nī Sēhe yā, de sáhá nī jā cācān nū, de

súcuán stéhēn ni jā cúñáhnú ndasí Tatá nī.

¹⁴ Chi níní sáhá nī ndācá nā-ni cúu jā cācān nū sīquī jā cándíja nú nduhū.

Jā ní nquee yuhú yā jā tetiñú yā Espíritu Santo

¹⁵ De tú mānī ndá nú jíin nī, de squíncuu nú tiñu ndácu nī nū nū.

¹⁶ De cācān táhvī ni nūu Tatá nī, de tetiñú yā incā Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo sīi inī nū. De Yāā ñúcuán cúu maá Espíritu Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de coo yā jíin nú ní cání.

¹⁷ De nchivī ñayīví mā cúu cuetáhvī ji yā, chi nduú cúu cūndēhé ji nūu yā, ni nduú cúu cunī ji nāsa Yāā cúu yā. Sochi ndá máá nú chi ja jíin nū nū nāsa Yāā cúu yā, chi ndéē yā jíin nú, de cundeē yā inī ánō nū ní cání.

¹⁸ Mā sndóo uun nī ndá nú, chi ndiji nī nū nū.

¹⁹ Jacū-ni cā quīvī de mā cūnī cā nchivī ñayīví nū nī. Sochi ndá máá nú chi cunī nū nū nī, chi cutecū ni ní cání, de jā ñúcuán suni cutecū ndá máá nú.

²⁰ De quīvī ñúcuán de cunī nū jā iin-ni cúu nī jíin Tatá nī, de ndá máá nú suni iin-ni cúu nú jíin nī jā ndéē ni inī ánō nū.

²¹ Tú nā-ni nchivī ñúhún inī ji tiñu ndácu nī, de squíncuu ji, suu nchivī ñúcuán cúu jā mānī ndija jíin nī. De nchivī jā mānī jíin nī, suni coo manī Tatá nī jíin ji. De saá-ni nduhū coo manī ni jíin ji, de stéhēn ni maá nī nūu ji jā íyó nī jíin ji, ncachī yā.

²² De nī ncāhān Judas jíin yā (de nsūú tēe cúu Iscariote): Señor, ¿nūcu stéhēn ní maá ní nūu ndá máá sá, de nūu nchivī ñayīví chi nduú?

²³ De nī ncāhān Jesús: Nchivī jā mānī jíin nī, chi squíncuu ji tūhun jā cāhān ni. De coo manī Tatá nī jíin ji. De Tatá nī jíin maá nī quiji nī coo nī jíin ji.

²⁴ De nchivī jāá nduú mānī jíin nī, chi nduú squíncuu ji jā cāhān ni. De tūhun níní ndá nú jā cāhān ni, nsūú tūhun maá nī cúu, chi tūhun maá Tatá nī jā ní ntají nduhū cúu.

²⁵ Ndācá tūhun yáhá cāhān ni jíin nú juni ndéē ni cā jíin nú.

²⁶ De Tatá nī chi tetiñú yā Espíritu Santo, quiji nūcuñī nū nī. De maá yā chindeé chituu yā ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo sīi inī nū. De stéhēn yā ndācá tūhun nū nū, de nacachī yā ndācá jā ní ncāhān ni jíin nú.

²⁷ De jā quíhīn ni, de sáhá nī jā coo ndeé coo sīi inī ndá nú. Tá cúu nūu íyó ndeé íyó sīi inī maá nī, suni súcuán coo ndeé coo sīi inī ndá nú sáhá nī. De jā sáhá nī jā coo ndeé coo sīi inī nū, nduú quitáhān jíin tūhun ndeé inī jā cāhān nchivī ñayīví. Mā cúcuécá inī ndá nú sīquī ndācá tūndóhó, de ni mā cúyūhú nú.

²⁸ Ja nī jini ndá nú jā ní ncāhān ni jā quíhīn ni, de ndiji nī coo tucu nī jíin nú. De tú íyó mānī vāha nú jíin nī, de cusīi inī nū jā ní ncāhān ni jā quínohōn ni nūu Tatá nī. Chi

cúñáhnú cā Tatá nī nsūú cā nduhū.

²⁹ Ja nī ncachī tūhun nī nūū nū ndācā tūhun yáhá jondē ncháha ca coo, tácuca tá ja nī ncuu, de candíja ndá nú nduhū.

³⁰ Mā cáhān ni cuāhā cā jíin ndá nú, chi ja vāji jānēhēn jā tátúnī inī ñayíví yáhá. De ni iin mā cūú sáhá síquī ni nícu.

³¹ Sochi mitan de ná cóo tá cúu nūū ní ndacu Tatá nī nūū ni, tácuca cunī nchivī ñayíví jā mānī ni jíin Tatá nī, de sáhá nī tiñu jā ní ndacu yā. Nacuiñī ndá nú ná cóhōn túsaá, ncachī yā.

15

Jesús cúu tá cúu yoho yūcū uva

¹ De nī ncāhān cā yā: Maá nī cúu tá cúu yoho yūcū uva ndāā, de Tatá nī cúu tá cúu tēe jā jíto yoho yūcū.

² De ndá máá nú chi cúu nú tá cúu ndahá yūcū, de tú nduú jéhe nú ndīhā de candeē yā ndóhó. De tú cúu ndá nú modo ndahá jā jéhe ndīhā, de naquehndē yā nasáhá ndoo yā ndóhó modo jā cúu nú ndahá ñúcuán, tácuca cuāha nú cuāhā cā ndīhā.

³ De ndá máá nú chi ja nī ndundoo ánō nū jíin tūhun nī stéhēn ni nūū nū, tá cúu nūū ndúndoo ndahá uva.

⁴ De cuiñi nihin nú jíin nī, de suni maá nī coo nī jíin nú. Iin ndahá yūcū mā cūú cuāha ndīhā jā maá-ni, de tú nduú tíin yīcā yoho. De saá-ni ndá ndóhó, mā cūú sáhá nú tiñu váha de tú mā cuiñí nihin nú jíin nī.

⁵ Maá nī cúu yoho yūcū ñúcuán, de ndá máá nú cúu ndahá nī. Nchivī jā íñi nihin jíin nī, de íyó nī jíin ji, maá ji cúu tá cúu ndahá jā ndéē cutú jíin yoho yūcū jā jéhe cuāhā ndīhā. Chi tú nduú íñi nihin nú jíin nī, de nduú cuitī nā tiñu váha cuu sáhá nú.

⁶ Nchivī jāá nduú íñi nihin jíin nī, candeē yā ji modo iin ndahá yūcū uva, de yīchī. De cuu ji modo ndahá yūcū uva jā ndutútú de cāyū nūū ñúhūn.

⁷ Tú íñi nihin ndá nú jíin nī, de tú ñúhūn inī nū ndá tūhun cáhān nī, ñúcuán de cācān nū nā-ni cúu jā cúnī nū, de sáhá nī jā cācān nū.

⁸ De tú sáhá ndá nú cuāhā tiñu váha, tá cúu nūū jéhe ndahá yūcū cuāhā ndīhā, súcuán stéhēn nū jā cúu ndija nú nchivī scuáha jíin nī, de súcuán cunī nchivī jā cúñáhnú ndasí Tatá nī.

⁹ De tá cúu nūū mānī Tatá nī jíin nī, suni súcuán mānī ni jíin ndá nú. Túsaá de mā síáā nū tūhun jā mānī ni jíin nú.

¹⁰ Tú squíncuu nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, de níní coo manī ni jíin nú, tá cúu nūū squíncuu maá nī tiñu nī ndacu Tatá nī nūū ni, de níní íyó mānī yā jíin nī.

¹¹ Súcuán nī ncāhān ni jíin ndá nú tácuca coo síi inī nū tá cúu nūū íyó síi inī ni, chi jondē cusii ndasí inī nū.

¹² De yáhá cúu tiñu jā ndácu nī nūū ndá nú: Jā cundáhví inī nū táhán nú, tá cúu nūū cundáhví inī ni ndá máá nú.

¹³ Tú iin tēe cuū dē jā jéhe amigo dē, túsaá de nduú cā

nā cuá cúmanī cā sáhá dē jā cundáhví inī dē amigo dē.

14 De ndá máá nú cúu amigo ni de tú squíncuu nú ndá tiñu jā ndácu nī nū nū.

15 Mā cāhān cā ni mozo jíin ndá nú, chi iin mozo nduú cāchī tūhun patrón nūū ji nāsa jáni inī dē sáhá dē. Chi sa amigo cāhān ni jíin ndá nú, chi ja nī ncachī tūhun nī nūū nū ndācá tūhun jā ní ncāhān Tatá nī jíin nī.

16 Maá nī nī nacāji ndá ndóhó jā scácu nī ndóhó, de nsūú ndá máá nú nī nacani inī xihna cā jā cuniquin nū nduhū. De nī jani nī ndá ndóhó jā caca ndaā nū de scándija nú cuāhā nchivī jā cuu ji sēhe nī ní cání. De sūcuán de ndihi jā cācān nū nūū Tatá nī síquī jā cándija nú nduhū, sáhá yā jā cācān nū.

17 De yáhá cúu tiñu jā ndácu nī nū nū: Jā cundáhví inī nū táhán nú.

Jā quítī inī nchivī ñayíví nūū Jesús jíin nūū nchivī cándija

18 De tú quítī inī nchivī ñayíví jíin ji ndá nú, de ja jíin nū jā xihna cā nūū maá nī nī nquítī inī ji.

19 De tú jā cúu cā nū cuenta ñayíví, de coo manī nchivī ñayíví jíin nú nícu, tá cúu nūū mānī ji jíin táhán ji. Sochi nī nacāji nī ndá ndóhó jā má sáhá cā nū tá sáhá nchivī ñayíví. De jā ñúcuán cúu jā quítī inī ji nūū ndá nú, chi nduú cā cúu nú cuenta ñayíví.

20 Nūcūhun inī ndá nú tūhun jā ní ncāhān ni jíin nú: Tú nduú íyó yíñúhún nchivī nūū patrón, de nā oncā cúu nūū

mozo dē. Tú nī jinī ūhvī ji nduhū, de suni sūcuán cunī ūhvī ji ndá ndóhó jā cúu nú mozo ni. De tú nī jetáhví ji tūhun stéhēn ni, de suni cuetáhví ji tūhun stéhēn ndá nú.

21 De ndācá tiñu yáhá sáhá ji jíin ndá nú jā síquī nduhū, chi nduú jíin ji Yāā jā ní ntají nduhū vāji nī.

22 Tú nduú ní nquíji nī jā nacani nī tūhun nūū ndá ji, de mā cōo cuāchi ji nícu. De mitan de mā cúu cā cāhān ji jāā nduú jíin ji jā íyó cuāchi ji.

23 Nchivī jā quítī inī jíin nduhū, suni nūū Tatá nī quítī inī ji.

24 Tú nduú ní nsáhá nī tiñu ñáhnú nūū ji jā ní iin tēe nduú sáhá dē sūcuán, de mā cōo cuāchi ji nícu. De mitan de ja nī jinī ji tiñu ñúcuán, de vísō sūcuán de quítī inī ji nūū ni jíin nūū Tatá nī.

25 De sūcuán sáhá ji tácu quee ndaā tūhun jā yósō nūū tutū ley Yāā Dios jā névaha ji: Nī nquítī inī ji nūū ni, vísō nduú nā cuāchi nī, cāchī.

26 De tetiñú nī maá Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo siī inī nū. De Yāā ñúcuán cúu maá Espiritu Santo jā stéhēn tūhun ndāā, de quíji yā jondē nūū Tatá nī, de nacani cájí yā tūhun nī.

27 De saá-ni ndá máá nú nacani nú tūhun nī, chi ja íyó nú jíin nī jondē tá nī nquijéhe nī nacani nī tūhun.

16

1 Ndá tūhun yáhá nī ncāhān ni jíin ndá nú tácu mā náyūhú nú tá quíji tūndóhó.

² Chi tavā ji ndá nú jā má cuáha cā ji tūhun cundeē nū ndācá vehe īī sinagoga. De quenda quīvī jā cahni ji ndóhó, de cani inī ji jā iin tiñu váha nī nsáhá ji nūū Yāā Dios.

³ De súcuán sáhá ji jíin nú, chi nduú jíin cuitī ji maá Tatá nī de juni maá nī.

⁴ De nī ncāhān ni ndá tūhun yáhá jíin nú, tácuá tá quenda quīvī jā súcuán coo, de nūcūhun inī nū jā súcuán nī ncāhān ni jíin nú.

Tiñu jā sáhá Espiritu Santo

De nduú ní ncāhān ni ndá tūhun yáhá jíin nú jondē jā xihna ñúhún, chi íyó maá nī jíin ndá nú.

⁵ De mitan chi quīnohōn ni cundeē ni jíin Yāā nī ntajī nduhū vāji nī. De ni iin nú nduú jíicā tūhún nduhū ní nūū quíhīn ni.

⁶ Chi sa jā cúcuécá ndasí inī nū jā ní ncāhān ni súcuán.

⁷ Jāndāā cáhān ni jíin nú: Jā váha ndá ndóhó cúu jā quíhīn ni. Chi tú mā quíhīn ni, de mā quíjī Yāā jā chindeé chituu ndá ndóhó de sáhá yā jā coo siī inī nū. Sochi tá quíhīn ni, de tetíñú nī yā quíjī yā nūū nū.

⁸ De tá quenda yā, de stéhēn yā nūū nchivī ñayiví jā íyó cuāchi ji, jíin nāsa quīvi ji ichi ndāā, jíin jā sáhá ndāā Yāā Dios sīquī cuāchi ji.

⁹ Stéhēn yā jā íyó cuāchi ji, chi nduú cándíja ji nduhū.

¹⁰ De stéhēn yā nāsa quīvi ji ichi ndāā, chi maá nī quīnohōn ni nūū Tatá nī, de mā cūnī cā nū nūū nī.

¹¹ De stéhēn yā sīquī jā sáhá ndāā Yāā Dios cuāchi nchivī, chi ja nī ncundaā jā tñnū tāhvī maá jāñēhēn jā cúñáhnú inī ñayiví yáhá.

¹² De íyó cuāhā cā tūhun jā cūnī ni cáhān ni jíin ndá nú, de mā cúu jíicūhun inī nū mitan.

¹³ De tá quenda maá Espiritu jā stéhēn tūhun ndāā, suu maá yā stéhēn ndācá tūhun ndāā nūū nū. Chi mā cáhān yā jā maá yā, chi cáhān yā ndācá jā níni yā jā cáhān Yāā Dios. De stéhēn yā sīquī ndācá tiñu jā coo.

¹⁴ De stéhēn yā jā cúñáhnú nī, chi nacachī tūhun yā nūū nū ndācá tūhun ja nī ncāhān ni, de sáhá yā jā jíicūhun inī nū.

¹⁵ Ndihi nāsa cúñáhnú Tatá nī, suni súcuán cúñáhnú maá nī. Jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān ni jā Espiritu Santo nacachī tūhun yā nūū nū ndācá tūhun ja nī ncāhān ni, de sáhá yā jā jíicūhun inī ndá nú.

Vísō cúcuécá inī nū, sochi ndusii inī nū

¹⁶ Iin lulī-ni cā de mā cūnī cā ndá nú nūū ni. De suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu nú nūū ni, chi quīnohōn ni nūū ndēē Tatá nī, ncachī yā.

¹⁷ Ñúcuán de sava tēe scuáha jíin yā, nī jíicā tūhún táhān dē: ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncāhān yā jíin ó? Chi cáchī yā jā iin lulī-ni cā de mā cūnī cā ō nūū yā, de suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu ó nūū yā, chi sīquī jā quīnohōn yā nūū ndēē Tatá yā.

¹⁸ ¿Nā tūhun cúu yáhá jā ní ncāhān yā, iin lulī-ni cā?

Nduú jícūhun inī ō nā cuá cúu jā cáhān yā, ncachī ndá dē.

19 De nī jinī Jesús jā cúnī ndá dē cātūhún dē yā. De nī ncāhān yā jíin dē: ¿A jícā tūhún táhān ndá nú nā cuá cúu jā ní ncāhān ni jā iin lulī-ni cā de mā cūnī cā nū nūū ni, de suni iin lulī-ni cā de nacunī tucu nú nūū ni?

20 Jāndāā cáhān ni jíin nú jā cuacu ndá nú de cucuécá inī nū, sochi nchivī ñayīví chi sa cusii inī ji. De vísō cucuécá inī ndá nú, sochi ndusii inī nū jā cunī tucu nú nūū ni.

21 Iin ñahan tá cuacuñatin scácu ña, de téhndē chíjin ña, chi ja nī nguenda hora jā scácu ña. De tá ja nī ncacu sūchí lúli, de nduú cā náhān ña jā ní ndoho ña, chi cúsi inī ña jā ní ncacu sēhe ña.

22 De suni sūcuán cúu jā ndóho ndá nú mitan, chi cúcuécá inī nū jíin nī. Sochi iin lulī-ni cā de nacunī táhān tucu ó, de cusii ndasí inī nū. De ni iin mā cásí jā cusii inī nū.

23 De quivī ñúcuán de nduú nā cuá cācān cā ndá nú nūū ni. Chi jāndāā cáhān ni jíin nú jā nūū maá Tatá nī cācān nū, de sáhá yā ndihi jā jícān ndá nú, sīquī jā cándija nú nduhū.

24 Jondē mitan de ncháha ca cācān nū nūū Tatá nī jā jíin síví nī. De mitan de quijéhe nú cācān nū jíin síví nī, de nīhīn nū, tácuā cusii ndasí inī nū.

Ja nī ncandeē yā poder ndihi jāñehén jā íyó inī ñayīví

25 Ndá tūhun yáhá nī ncāhān yātá nī jíin ndá nú. De quiji quivī jā má cáhān yātá cā ni

jíin nú, chi sa cachī tūhun cáji nī nūū nū sīquī Tatá nī.

26 De quivī ñúcuán chi cācān ndá nú nūū Tatá nī sīquī jā cándija nú nduhū. De nduú cáhān ni jíin nú jā cācān táhvī ni jēhē nū nūū Tatá nī.

27 Chi maá Tatá nī ja cúndáhvī inī yā ndá nú sīquī jā íyó mānī nū jíin nī, de nī ncandija nú jā jondē nūū maá yā vāji nī.

28 Nī nquee nī jondē nūū Tatá nī, de nī nguenda nī inī ñayīví. De mitan de quee nī inī ñayīví, de quīnohōn tucu nī nūū Tatá nī, ncachī yā.

29 De nī ncāhān ndá tēe scuáha jíin yā: Mitan de cáhān cáji ní, de nduú cā cáhān yātá ní.

30 Mitan de jíin ndá sá jā jíin ní ndivī cuitī, de nduú cā jíinī ñúhún jā cātūhún ndá sá níhín. Jā ñúcuán cúu jā cándija sá jā vāji ní jondē nūū Yāa Dios, ncachī ndá dē.

31 De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A jondē mitan de cándija ndá nú, á naá cúu?

32 De quiji quivī, de ja nī nguenda, jā cūtē nuu ndá nú quīnohōn nū tá vehe tá vehe nú, de sndóo ndá nú mátúhún-ni cā nduhū. Sochi nsúú jā quendōo mátúhún nī, chi Tatá nī íyó yā jíin nī.

33 Ndácá tūhun yáhá nī ncāhān ni jíin ndá nú tácuā coo ndeé coo sī inī nū sīquī jā cándija nú nduhū. Inī ñayīví chi cánuú cunī ndá nú tūndóhó. De vísō sūcuán de ná cóo sī inī nū, chi ja nī ncandeē ni poder ndácá

jānēhén jā íyó inī ñayīví,
ncachī yā.

17

*Jā ní jícān táhvī yā jēhē
nchivī cándíja*

¹ De tá nī ncuu nī ncāhān
Jesús ndá tūhun yáhá, de nī
nūcūndéhé yā ichi andiví, de
nī ncāhān yā: Tatá, ja nī
nquenda quiví jā cundoho sá.
Mítan de stéhēn ní jā cúñáhnú
sá jā cúu sá Sēhe ní, tácuá suni
maá sá stéhēn sá jā cúñáhnú
maá ní.

² Chi nī nsáhá ní jā ndíso
tíñú sá síquī ndācá nchiví,
tácuá ndācá nchiví jā ní jēhe ní
nūu sá, cutecū ji ní cáni sáhá
sá.

³ De suha cúu tūhun cutecū
ji ní cáni: Suu jā cuní ji níhín
jā mátúhún ní cúu Yāā ndāā,
jín jā cuní ji sáán jā cúu sá
Jesucristo, Yāā nī ntají ní.

⁴ Ja nī stéhēn sá nūu nchiví
ñayíví jā cúñáhnú ní, de ja nī
nsínu sá tíñu jā ní ndacu ní
nūu sá.

⁵ De mitan, Tatá, sáhá ní jā
nduñáhnú tucu sá jondē nūu
ndéē ní, tá cúu nūu cúñáhnú
sá jín ní jondē ncháha ca
jēcāva ñayíví.

⁶ Nchiví jā ní nacāji ní inī
ñayíví, nī jēhe ní ji nūu sá, de
nī stéhēn sá nūu ji nāsa Yāā
cúu ní. Cuenta maá ní cúu ji,
de nī jēhe ní ji nūu sá. De nī
jetáhví ndá ji tūhun ní, de nī
squíncuu ji.

⁷ De mitan de jíní ji jā jondē
nūu maá ní vāji ndācá jā íyó
jín sá.

⁸ Chi ndācá ndá tūhun jā ní
ncāhān ní jín sá, nī ncachī

tūhun sá nūu ndá ji, de nī
jetáhví ji. De nī jíní ji jā
ní nquee ndija sá jondē nūu
maá ní, de nī ncandíja ji jā
maá ní nī ntetiñú sáán.

⁹ De jícān táhvī sá jēhē ndá
maá ji. Nduú jícān táhvī sá
jēhē nchiví ñayíví jāā nduú
cándíja, chi sa jēhē maá nchiví
jā ní jēhe ní nūu sá, chi cuenta
maá ní cúu ji.

¹⁰ Chi ndācá ji jā yíhí ndahá
maá sá, suni cuenta maá ní
cúu. De ndācá ji jā cúu cuenta
maá ní, suni cuenta maá sá
cúu. De stéhēn ndá ji nāsa
cúñáhnú sá.

¹¹ De mā cúndeē cā sá inī
ñayíví. Sochi ndá maá ji chí
quendōo ji inī ñayíví, de maá
sá chí cuēē najeē sá cundeē sá
jín ní. Tatá, cúu ní Yāā ī Yāā
íyó ndoo. De jín poder ní coto
ní ndācá nchiví jā ní jēhe ní
nūu sá, tácuá inuú ná cóo inī
ndá ji, tá cúu nūu íyó maá ó.

¹² De tá nī īyo sá jín ji inī
ñayíví, de jín poder ní nī jito
sá ji. Ndá nchiví jā ní jēhe
ní nūu sá, nī jito ñuncúún sá
ji. De nduú ní jēhe sá tūhun
jā naā ni iin ji, chí mátúhún-
ni tēe jā cúu dē tēe tññú táhví,
tácuá quee ndāā tūhun yósó
nūu tutū ī.

¹³ De mitan de cuēē najeē
sá nūu ní, de juni íyó cā sá
inī ñayíví de cáhān sá ndá
tūhun yáhá jín ji, tácuá ná
cúsiī ndasí inī ji tá cúu nūu
cúsiī inī maá sá.

¹⁴ Nī ncachī tūhun sá tūhun
ní nūu ndá ji. De nī nquítí inī
nchiví ñayíví nūu ji, chí nduú
cā cúu ji cuenta ñayíví, tá cúu
nūu cúu maá sá jāā nduú cúu
sá cuenta ñayíví.

15 De nduú jícān táhvī sá jā tavā ní ji inī ñayīví, chi sa jā coto ní ji nūū tāchī cúñáhnú.

16 Nsūú cuenta ñayīví cúu ndá ji, tá cúu nūū cúu maá sá jāá nsūú cuenta ñayīví cúu sá.

17 Jíín tūhun ndāā ní de sáhá ní jā ná cóo ndoo coo īi ji nūū ní. Ndá tūhun cáhān maá ní cúu tūhun ndāā.

18 De tá cúu nūū ní ntetíñú ní sáán nī nquiji sá inī ñayīví, suni súcuán tétíñú sá ndá ji nacani ji tūhun ní nūū nchivī ñayīví.

19 De jā jéhē ndá ji cúu jā sócō sá maá sá cuū sá, tácuca suni maá ji coo ndoo coo īi ji nūū ní jā jíín tūhun ndāā.

20 De nsūú iin-ni jéhē ndá nchivī yáhá jícān táhvī sá, chi suni jéhē ndá cā nchivī jā candíja ji sáán tá cunini ji tūhun jā nacani ndá máá ji.

21 De jícān táhvī sá jā inuú ná cóo inī ndá ji. Tá cúu nūū iin-ni cúu ní jíín sá, Tatá, de iin-ni cúu sá jíín maá ní, suni súcuán ná cóo inuú ndá ji jíín ó. De cúnī sá jā inuú ná cóo inī ji, tácuca candíja nchivī ñayīví jā maá ní nī ntetíñú ní sáán.

22 Nī nsáhá ñáhnú sá ndá ji tá cúu nūū ní nsáhá ñáhnú ní sáán, tácuca inuú ná cóo inī ji, tá cúu nūū íyó inuú maá ó.

23 De íyó inuú sá jíín ndá ji, de suni íyó inuú ní jíín sá, de súcuán de inuú cuitī coo inī ndá ji. Nūcuán de cunī nchivī ñayīví jā maá ní nī ntetíñú sáán, jíín jā mānī ndasí ní jíín ndá ji, tá cúu nūū mānī ní jíín sá.

24 Tatá, maá ní nī jēhe ní ji nūū sá. De cúnī sá jā cundeē ji jíín sá nūū cundeē sá, tácuca cunī ji nāsa viī cúñáhnú sá nī nsáhá ní. Chi íyó mānī ndasí ní jíín sá jondē ncháha ca jēcāva ñayīví de jondē mitan.

25 Yāā ndāā cúu ní, Tatá, de nchivī ñayīví nduú jíín ji níhín, de maá sá chi jíín sá níhín. De ndá nchivī yáhá chi jíín ji jā maá ní nī ntetíñú sáán.

26 Nī stéhēn sá nūū ndá ji nāsa Yāā cúu ní. De stéhēn cā sá súcuán nūū ji, tácuca ná cóo manī ndasí ji jíín táhán ji, tá cúu nūū íyó mānī ndasí ní jíín sá, de tácuca cundeē sá inī ánō ji, ncachī yā.

18

Jā ní ntiin ndá dē Jesús

(Mt. 26.47-56; Mr. 14.43-50; Lc. 22.47-53)

1 De tá nī ncuu nī ncāhān Jesús ndá tūhun yáhá, de nī nquee yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā, cuāhān yā incā lado yuū Cedrón. De ñúcuán íyó iin huerto nūū ní nquivi yā jíín ndá tēe scuáha jíín yā.

2 De Judas, tēe jā nastúu dē yā, suni jíín dē lugar ñúcuán, chi cuāhā vuelta nī ndutútú Jesús ñúcuán jíín ndá tēe scuáha jíín yā.

3 De nī nquenda dē ñúcuán jíín iin grupo soldado jíín jacū policia jā jíto templo, jā ní ntají ndá sūtū cúñáhnú jíín ndá tēe fariseo. De ndíso ndá dē espada, de nēe dē linterna jíín iti.

4 De Jesús ja jíín yā ndacá tündóhó jā vají síquī yā. De

nī nquenda yā ichi núū ndá dē, de nī ncāhān yā: ¿Nā tēe nánducú ndá nú?

⁵ De nī ncāhān ndá dē jíin yā: Jesús tēe ñuū Nazaret. De nī ncāhān yā: Maá nī cúu. De Judas, tēe jā nástúu dē yā, suni íñi dē jíin ndá tēe ñúcuán.

⁶ De jā súcuán nī ncāhān yā, maá nī cúu, de nī jica yátá ndá dē, de nī jicó cáva ndá dē-ni.

⁷ Ñúcuán de nī jīcā tūhún tucu yā dē: ¿Nā tēe nánducú ndá nú? Jesús tēe ñuū Nazaret, ncachī ndá dē.

⁸ De nī ncāhān Jesús: Ja nī ncachī ni jā maá nī cúu. De tú nduhū nánducú ndá nú, de maá nī-ni tiin nú, de ndá tēe yáhá ná quíhīn dē, ncachī yā.

⁹ Súcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun jā ní ncāhān yā jíin Tatá yā: Nduú ní jēhe sá tūhun jā naā ni iin tēe jā ní jēhe ní núū sá, ncachī yā.

¹⁰ De Simón Pedro ndíso dē iin espada. De nī ntavā dē, de nī jehndē dē sōho lado cuáhá iin tēe nání Malco. De tēe ñúcuán cúu mozo maá sūtū cúñáhnú.

¹¹ De nī ncāhān Jesús jíin Pedro: Nachuhun espada nū inī cubierta. ¿A nduú cánuú jā cundoho nī tūndóhó yáhá jā ní nsáhá ndāā Tatá nī jā cundoho nī? ncachī yā.

Jā ní íñi Jesús núū sūtū cúñáhnú

(Mt. 26.57-58; Mr. 14.53-54; Lc. 22.54)

¹² Ñúcuán de ndá soldado jíin capitán dē, jíin ndá policía tēe hebreo, nī ntiin ndá dē Jesús, de nī juhnī dē yā.

¹³ De xihna cā vehe Anás cuāhān ndá dē jíin yā. De

tatá chíso Caifás cúu Anás. De Caifás cúu maá sūtū cúñáhnú cā cuíyā ñúcuán.

¹⁴ De suu dē nī ncachī núū ndá táhān dē hebreo jā cánuú jā cuū iin tēe jā jéhē naciōn dē.

Jā ní ncachī Pedro jāá nduú jíin dē yā

(Mt. 26.69-70; Mr. 14.66-68; Lc. 22.55-57)

¹⁵ De Simón Pedro jíin incā tēe scuáha, níquīn ndūū dē Jesús cuāhān dē yātā yā. De incā tēe scuáha ñúcuán chí jíin táhān dē jíin sūtū cúñáhnú. Jā ñúcuán cúu jā ní nguīvi dē jíin Jesús inī patio vehe sūtū cúñáhnú.

¹⁶ Sochī Pedro nī nquendōo dē yātā viéhé patio. De maá tēe scuáha jā jíin táhān jíin sūtū cúñáhnú, nī nquee dē nī ncāhān dē jíin ñahan jíto viéhé, de nī squívi dē Pedro inī patio.

¹⁷ Ñúcuán de ñahan jíto viéhé, nī jīcā tūhún ña Pedro: ¿A nsūū iin tēe scuáha jíin tēe jā íñi núū sūtū ñúcuán cúu nú? ncachī ña. Nsūū cúu nī, ncachī dē.

¹⁸ De ndá mozo jíin ndá policía ñúcuán nī stáhān ndá dē ñuhūn jíin tīcāyi, chí vījin sáhá. De íñi ndá dē násaā dē. De suni íñi Pedro, násaā dē jíin ndá tēe ñúcuán.

Jā ní stíchī sūtū cúñáhnú Jesús

(Mt. 26.59-66; Mr. 14.55-64; Lc. 22.66-71)

¹⁹ De sūtū cúñáhnú ñúcuán nī stíchī dē Jesús nā tēe cúu ndá tēe jā scuáha jíin yā, jíin nā tūhun cúu jā stéhēn yā.

²⁰ De nī ncāhān yā: Níní nī ncāhān ni núū iyó chitú

nchivī, de nī jini ndihi nchivī. De níní nī stéhēn ni tūhun inī ndá vehe īī sinagoga jíin inī templo cāhnú nūū ndútútú ndiviī táhán ó hebreo. De ni iin tūhun nduú ní ncāhān yuhū ni.

21 ¿De nūcu jícā tūhún nú nduhū? Cātūhún nú ndá nchivī jā ní jini tūhun nī ncāhān ni, de maá ji cachī nāsa nī ncāhān ni. Chi jíiní ndá ji nāsa nī ncāhān ni.

22 De jā ní ncāhān Jesús súcuán, de iin policíá jíto templo jā íñí ñúcuán, nī ncani dē nūū yā. De nī ncāhān dē jíin yā: ¿A súcuán cāhān nū jíin sūtū cúñáhnú, á naá cúu?

23 De nī ncāhān Jesús: Tú nī ncāhān ni iin tūhun nēhén, de cachī nā tūhun nēhén cúu jā ní ncāhān ni. Sochi tú nduú ní ncāhān ni iin tūhun nēhén, ¿de nūcu cáni nú nduhū? ncachī yā.

24 Ñúcuán de Anás jā cúu sūtū cúñáhnú, nī ntají dē yā, núhnī yā cuāhān yā nūū Caifás, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā.

Jā ní ncachī tucu Pedro jāá nduú jíiní dē yā

(Mt. 26.71-75; Mr. 14.69-72; Lc. 22.58-62)

25 De juni súcuán cúu, de íñí Pedro násaā dē yúñúhūn. De nī ncāhān ndá ji jíin dē: ¿A nsūú iin tēe scuáha jíin tēe ñúcuán cúu nú? De maá dē nduú ní ncáchī dē: Nsūú nduhū cúu, ncachī dē.

26 Ñúcuán de iin mozo sūtū cúñáhnú jā cúu táhán tēe jā ní jehndē Pedro sōho, nī ncāhān jíin dē: ¿A nsūú maá nú cúu jā ní jíiní ni jíin dē inī huerto?

27 De Pedro nduú ní ncáchī tucu dē. De nī ncana-ni lohóló.

Jā ní íñí Jesús nūū Pilato

(Mt. 27.1-2, 11-14; Mr. 15.1-5; Lc. 23.1-5)

28 Ñúcuán de nī nquee ndá dē jíin Jesús inī vehe Caifás, de cuāhān dē jíin yā palacio tēe nación Roma jā cúu gobernador. De ja cuācunijín. De ndá nchivī hebreo nduú ní nquívi ji inī palacio, tácuā mā stíví ji ley ji jā cāhān jā má quívi ji inī vehe nchivī jāá nsūú hebreo cúu. Chi tú súcuán de mā cúu cuxíní ji vico pascua jā coo quívi tēen.

29 Ñúcuán de nī nquee Pilato, tēe cúu gobernador, nī ncāhān dē jíin ndá ji: ¿Nā cuāchi cāhān ndá nú sīquī tēe yáhá?

30 De nī ncāhān ji: Tú nsūú tēe nēhén cúu tēe yáhá, de mā quísiáha ndá sá dē nūū ní nícu, ncachī ji.

31 De nī ncāhān Pilato: Cuáhán ndá máá nú jíin dē, de sáhá ndāā nū sīquī dē jíin ley jā névāha ndá nú. De nī ncāhān ndá nchivī hebreo ñúcuán: Ndá sāán nchivī hebreo, nduú nā permiso jā cahnī sá ni iin nchivī.

32 Súcuán nī ncāhān ndá ji tácuā quee ndaā tūhun jā ní ncachī Jesús jā quívi yā ndahá ndá tēe Roma de cahnī dē yā yīcā cruz.

33 De nī ndívi Pilato inī palacio, de nī ncana dē jā ná quíji Jesús. De nī jícā tūhún dē yā: ¿A maá nú cúu Rey nchivī hebreo, á naá cúu?

34 De nī ncāhān Jesús jíin dē: ¿A jícā tūhún nú nduhū jā

súcuán jáni inī maá nú, á já ní ncachī nchivī hebreo nūū nū?

³⁵ De nī ncāhān Pilato: Nsūú tēe hebreo cúu nī jā cunī nī. Chi nchivī nación maá nú jín ndá sūtū cúñáhnú nī nchihi ndá dē ndóhó ndahá nī. ¿Nā cuá cúu já ní nsáhá nú túsaá? ncachī dē.

³⁶ De nī ncāhān Jesús: Nsūú jā tátúnī nī modo tá cúu nūū tátúnī ndá rey ñayíví yáhá. Chi tú já nchivī ñayíví ní nsáhá já cúu nī rey, ñúcuán de ndá tēe níquīn nduhū canāá dē tácuā mā quívi nī ndahá ndá táhán nī hebreo nícu. Sochi nsūú nchivī ñayíví yáhá cúu já tátúnī nī nūū mitan, ncachī yā.

³⁷ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jín yā: ¿De á iin rey cúu nú já súcuán? De nī ncāhān Jesús: Rey cúu nī, tá cúu nūū cáhān nū. Nī nquiji nī nī ncacu nī inī ñayíví yáhá tácuā nacani nī tūhun ndāā. De ndācá nchivī jā jétáhvī tūhun ndāā, chi níni ji tūhun cáhān nī, ncachī yā.

³⁸ De nī ncāhān Pilato: ¿Nāsa cunī ō ní iin cúu maá tūhun ndāā? ncachī dē.

Jā ní ncundaā jā cuū yā

(Mt. 27.15-31; Mr. 15.6-20; Lc. 23.13-25)

De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá, de nī nquee tucu dē nūū nchivī hebreo. De nī ncāhān dē jín ji: Nduú cuitī nā cuāchi níhīn nī sīquī dē.

³⁹ De íyó costumbre ndá máá nú já vico pascua de siáā nī iin tēe yíhí vecāa nūū nū. ¿De á nduú cunī ndá nú já siáā

nī Rey ndá nú nchivī hebreo? ncachī dē.

⁴⁰ Ñúcuán de ndivī ji nī ncana jee tucu ji: Mā siáā nī tēe jīñā, chi Barrabás siáā ní, ncachī ji. De tēe cuíhná cúu Barrabás.

19

¹ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jā ná tíin ndá soldado Jesús, de cani dē yā jín cuarta ñii.

² De nī nsáhá ndá dē iin corona iñu, de nī nchuhun dē xīnī yā. De nī nchuhun dē yā iin sahma cuahá ndíhí jā cúu sahma rey.

³ De nī jēcuíñī dē nūū yā, de nī ncāhān sácá ndá dē: Nācā vāha rey cúu Rey nchivī hebreo. De nī ncani ndá dē nūū yā.

⁴ Ñúcuán de nī nquee Pilato incā vuelta, de nī ncāhān dē jín nchivī: Yáhá cūndēhé nú jā távā nī dē nūū ndá nú, tácuā cunī nū jāá nduú nā cuāchi níhīn nī sīquī dē.

⁵ De nī nquee Jesús, ñúhún yā corona iñu jín sahma cuahá ndíhí ñúcuán. De nī ncāhān Pilato jín ji: Yáhá cūndēhé ndá nú nūū dē.

⁶ De tá nī jinī ndá sūtū cúñáhnú jín ndá policía nūū yā, de nī ncana jee ndá dē: Cata caa ní dē yīcā cruz, ná cúu dē. De nī ncāhān Pilato: Túsaá de natiin ndá máá nú dē de cahni nū dē. Chi nduhū nduú nā cuāchi níhīn nī sīquī dē.

⁷ De nī ncāhān ndá nchivī hebreo ñúcuán: Névéha ndá sá iin ley, de sīquī ley ñúcuán cánuú jā cuū dē, chi sáhá dē

maá dē jā Sēhe Yāā Dios cúu dē.

⁸ De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de víhí cā nī nchūhú dē.

⁹ De nī ndīvi tucu dē inī palacio, de nī jīcā tūhún dē Jesús: ¿Níjondē vāji nú? Sochi nduú ní ncāhān cuitī Jesús jín dē.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Pilato jín yā: ¿Nūcu nduú cáhān nū jā cáhān nī? ¿A nduú jínī nū jā ndíso tíñú nī jā cahñī nī ndóhó yīcā cruz, de suni ndíso tíñú nī jā siáā nī ndóhó quihñ nū?

¹¹ De nī ncāhān Jesús: Tú nduú ní nsáhá Yāā Dios jā ndíso tíñú nú, de nduú nā cuá cuu sāhá nú sīquī nī. De jā ñúcuán cúu jā tēe jā ní nquisiáha nduhū nū nū, xēēn cā coo cuāchi sīquī dē nsūú cā sīquī maá nú, ncachī yā.

¹² De sá de jondē hora ñúcuán de ndúcú ndéé Pilato jā siáā dē yā. Sochi ndá nchivī hebreo chí cána jee ji: Tú siáā ní tēe jīñā, túsaá de nduú cúu ní amigo rey Roma jā ndácu tíñu. Chí ndācá tēe jā sáhá dē rey maá dē, túsaá de cúu dē enemigo sīquī rey ñúcuán, ncachī ji.

¹³ De tá nī jini Pilato tūhun yáhá, de nī ndacu dē tíñu jā ná quée Jesús inī vehe quiji yā. De nī jēcundeē dē silla nū cúndaā tíñu, nū maá-ni yūū nī jēcāva, de lugar ñúcuán nání Gabata yuhú hebreo.

¹⁴ De cuacuu cahūxī ūū, de jañíni quivī ñúcuán quijéhé vico pascua. De nī ncāhān Pilato jín ndá nchivī hebreo: Yáhá íñī maá rey nū.

¹⁵ De nī ncana jee ji: Cata caa ní dē yīcā cruz, chí cánuú jā cuū dē, ncachī ji. De nī ncāhān Pilato jín ji: ¿A jā cata caa nī rey nū yīcā cruz, á naá cúu? De nī ncāhān ndá sūtū cúñáhnú: Nduú nā incā rey névāha ndá sá, chí maá-ni rey Roma jā tátúnī nū sá.

¹⁶ Ñúcuán de Pilato nī nacuāha dē yā nū ndá ji jā ná cúu yā yīcā cruz. De nī ntiin ji Jesús cuāhān ji jín yā.

Jā níjata caa ndá dē yā yīcā cruz

(Mt. 27.32-44; Mr. 15.21-32; Lc. 23.26-43)

¹⁷ De nī nquee Jesús, ndíso yā cruz yā, cuāhān ndá dē jín yā iin lugar nū nání Yiqui Xínī, de yuhú hebreo nání Gólgota.

¹⁸ De ñúcuán nījata caa ndá dē yā yīcā cruz. De suni nījata caa dē ūū tēe nū ūū cā cruz, iin iin dē iin lado yā, de maá Jesús mähñú.

¹⁹ De suni nī ndacu Pilato jā ná cundeē tūhun xīñī cruz yā, jā cáhān: Tēe yáhá cúu Jesús ñuū Nazaret, Rey nchivī hebreo, cáchī.

²⁰ De cuāhā nchivī hebreo nī ncahvī ji tūhun yáhá, chí maá ñatin yuhú ñūú cúu nū níjata caa dē yā. De tūhun yáhá yósō jín yuhú hebreo jín griego jín latín.

²¹ De ndá sūtū cúñáhnú nū nchivī hebreo, nī ncāhān dē jín Pilato: Mā tēe ní jā cúu dē Rey nchivī hebreo, chí sa tee ní jā maá dē nī ncāhān jā cúu dē Rey nchivī hebreo.

²² De nī ncāhān Pilato: Mā nāsāma nī jā ní ntatúnī ni jā cundeē.

²³ De ndá soldado ñúcuán, tá nī ncuu nī jata caa dē Jesús yīcā cruz, de nī nquehen dē sahma yā, de nī jehndē dē nī nduu cūmī parte, de iin iin parte nī ncuu iin iin soldado. De suni nī nquehen dē camisa yā. De camisa ñúcuán nduú ní nguícu, chi nī ncuu ní.

²⁴ De nī ncāhān ndá dē: Mā quéhndē ō, chi vāha cā ná sáhá ó suerte sīquī, de cúndehé ó ní iin ó nīhīn, ncachī dē. De súcuán nī nquee ndaā tūhun yósō nūū tutū ī jondē janahán jā cāhān Jesús: Nī nquehen dē sahma nī cuu ndá máá dē. De nī nsāhá dē suerte sīquī camisa nī. Cāchī tutū. Súcuán cúu jā ní nsāhá ndá soldado ñúcuán.

²⁵ De ñatin nūū íyó cruz nūū ndíta caa Jesús íñī naná yā jín cūhū ña María ñasíhí Cleofas, jín María ñuū Magdala.

²⁶ De nī ndéhé Jesús nūū naná yā jín nūū tēe scuáha jín yā jā mānī cā yā jín, chi suni íñī dē ñúcuán. De nī ncāhān yā jín naná yā: Naná, jondē mitan de maá dē nūcuíñī dē cuu dē sēhe ní.

²⁷ Sá de nī ncāhān yā jín tēe scuáha ñúcuán: Jondē mitan de cuu ña modo naná nú, ncachī yā. De jondē hora ñúcuán nī ncana dē ña jā cundeē ña vehe dē jā coto dē ña.

Jā ní jīhī Jesús

(Mt. 27.45-56; Mr. 15.33-41; Lc. 23.44-49)

²⁸ Ñúcuán de nī jinī Jesús jā ní jīnu ndácá tiñu jā cánuú

cundoho yā. De tácuā quee ndaā tūhun cāhān tutū ī, de nī ncāhān yā: Yíchī ni ndute, ncachī yā.

²⁹ De ñúcuán íyó iin tīndōhō jā ñūhún chitú vinagre íyá. De nī nchundaji ndá dē iin cāchī nūū vinagre ñúcuán, de nī ntee dē xīnī iin ndahá ñutun hisopo, de nī ntee dē yuhú yā jā coho yā.

³⁰ De tá nī jīhi yā vinagre, de nī ncāhān yā: Ja nī jīnu, ncachī yā. De nī jēcuīta-ni xīnī yā, de nī jīhī yā-ni.

Jā ní nquiní soldado lanza yīcā yā

³¹ De quīvī téēn coo vico pascua. De ndá tēe hebreo nduú cúnī dē jā cundita caa ndá ndīyi ñúcuán yīcā cruz quīvī nátátú. Chi quīvī nátátú jā cúu vico pascua, ī ndasí cā nsūú cā ndá cā quīvī nátátú. De nī ncāhān dē jín Pilato jā ná ndácu dē jā tāhnū sīhin ndá tēe ndíta caa, de ná cújiyo dē yīcā cruz.

³² De nī nquenda ndá soldado, de nī jāhnū dē sīhin iin tēe jā ndíta caa jín yā, de saā-ni incā dē.

³³ De tá nī nquenda ndá dē nūū Jesús, de nī jinī dē ja nī jīhī yā. Jā ñúcuán cúu jāá nduú ní jāhnū ndá dē sīhin yā.

³⁴ Sochi iin soldado chi nī nquiní dē lanza yīcā yā, de nī nquee-ni nīñī jín ndute.

³⁵ De nduhū jā tēe tutū yáhá, nī jinī ni jā súcuán nī ncuu, de nácani ndaā ni tūhun nāsa nī ncuu. De jínī ni jā íyó ndaā tūhun cāhān ni, tácuā suni candíja ndá máá nú.

³⁶ Chi súcuán nī ncuu tácuá quee ndaā tūhun jā cáhān tutū ī: Mā cáhnū dē ni iin yiqui yā, cáchī.

³⁷ De suni incā tūhun cáhān tutū ī: Iin quīvī de cūndēhé ndá ji nūū Yāā jā ní nquini ji lanza, cáchī.

Jā ní nchiyuhū dē Jesús

(Mt. 27.57-61; Mr. 15.42-47; Lc. 23.50-56)

³⁸ De nī ncuu ndācá tiñu yáhá. De iyó iin tēe ñuū Arimatea jā nání José, de cúu dē tēe cándíja Jesús. Sochi cándíja yuhū dē, chi yuhú dē táhān dē hebreo. De nī ncāhān ndāhvī dē jíin Pilato jā ná cuáha dē tūhun jā quehen dē yiqui cúñu Jesús. De nī jēhe Pilato tūhun. Ñúcuán de cuāhān José, de nī snúu dē yiqui cúñu Jesús.

³⁹ De suni nī nquenda Nicodemo, tēe jā ní nquiji nūū Jesús iin jacuáa. De ndíso dē tá ōcō ūxī kilo sūja ūguā jā ní nsacā nuu jíin yūcū áloe.

⁴⁰ De ndúū dē nī nquehen dē yiqui cúñu Jesús, de nī nchusúcún dē jíin tira sahma jā ní nquīvi yūcū jā jēhēn āsīn ñúcuán, tá cúu nūū iyó costumbre maá nchivī hebreo jā chūhū ji ndīyi.

⁴¹ De ñatin nūū ní jihī Jesús iyó iin huerto. De nūū huerto ñúcuán ndéē iin yavī jā ní ncaān jeé yīcā iin cava, nūū ncháha ca quiyuhū ndīyi.

⁴² De ñúcuán nī nchiyuhū ndá dē Jesús, chi iyó ñatin yavī ndīyi ñúcuán. Chi ja ñatin quijéhé quīvī nátátú dē jā cúu dē nchivī hebreo, de cáhān

ley jā má cúu chiyuhū dē ndīyi tá quijéhé quīvī ñúcuán.

20

Jā ní natecū Jesús

(Mt. 28.1-10; Mr. 16.1-8; Lc. 24.1-12)

¹ De jānehēn quīvī domingo nī nquenda María ñuū Magdala nūū ní nchiyuhū Jesús, de cáta yíneē cā. De nī jinī ña jā ní ncujiyo yūū jā ndási yuhú yávī ndīyi.

² Ñúcuán de jínu ña cuāhān ña nūū Simón Pedro jíin nūū incā tēe scuáha jā ní iyo mānī cā Jesús jíin. De nī ncāhān ña jíin dē: Nī ntavā ndá dē Jētohō ō nūū ní nchiyuhū yā, de nduú jíin ō ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā, ncachī ña.

³ De nī nquee Pedro jíin incā tēe ñúcuán, cuāhān ndúū dē cuāndēhé dē yavī ndīyi.

⁴ De jínu iin ncáá ndúū dē. De incā tēe scuáha ñúcuán, nīhin cā nī jinu dē nsúū cā Pedro. De xihna cā dē nī nquenda yavī ndīyi.

⁵ De nī jaquīn núū dē, nī ndēhé dē inī yavī. De nī jinī dē jā ndá tira sahma cáá maá-ni cā. Sochi nduú ní nquīvi dē.

⁶ De sá de nī nquenda Simón Pedro jā níquīn dē vāji dē. De nī nquīvi dē nūū ní nchiyuhū Jesús. De suni nī jinī dē jā tira sahma cáá maá-ni cā.

⁷ De nī jinī dē sahma jā ní ñusúcún xīnī Jesús, nduú cáá jíin tira sahma, chi nī natuū de cáá síin.

⁸ Ñúcuán de suni nī nquīvi incā tēe scuáha jā ní nquenda xihna cā nūū ní nchiyuhū yā.

De nī jinī dē nāsa íyó, de nī ncardíja dē jā ní natecū yā.

⁹ Chi tá ncháha ca quenda dē yavī ndiyi, de nduú ní jícūhun inī dē tūhun cáhān tutū ī, jā cánuú natecū yā tá ja nī jihī yā.

¹⁰ Nūcuán de nduú tēe scuáha nūcuán, cuānohōn dē vehe dē.

Jā ní nenda yā nūū María nūū Magdala
(Mr. 16.9-11)

¹¹ De María íní ña jácu ña nūū ní nchiyuhū yā. De juni jácu ña, de nī jaquīn nūū ña, nī ndéhé ña inī yavī ndiyi.

¹² De nī jinī ña ūū ángel, ñúhún yā sahma cuijín. De iin yā ndéē ichi xínī, de incā yā ndéē ichi nūū jéhē nūū ní ncāa yiqui cúñu Jesús.

¹³ De nī ncāhān yā jín ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? De nī ncāhān ña: Nī ntavā ndá dē Jētohō sá, de nduú jínī sá ní cúu nūū ní jēchūhun dē yā.

¹⁴ De tá nī ncāhān ña súcuán, de nī ndicó cóto ña, de nī jinī ña nūū Jesús jā íní yā nūcuán. Sochi nduú ní nácunī ña jā maá yā cúu.

¹⁵ De nī ncāhān yā jín ña: Tíhī, ¿nūcu jácu nú? ¿Ní iin nánducú nú? ncachī yā. De maá ña jáni inī ña jā tēe jító huerto cúu yā. De nī ncāhān ña jín yā: Señor, de tú maá ní nī nsáhá jíyo ní yā, de cachī ní ní cúu nūū ní nchuhun ní yā, de ná quínáquēhen sá yā, ncachī ña.

¹⁶ De nī ncāhān Jesús jín ña: María, ncachī yā. De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī nacunī ña yā, de nī ndicó cóto ña,

de nī ncāhān ña jín yuhú hebreo: Raboni, ncachī ña. De tūhun nūcuán cáhān: Maestro.

¹⁷ De nī ncāhān Jesús jín ña: Mā quēhé nú nduhū, chi ncháha ca ndaa nī quīnohōn nī nūū Tatá nī. De cuáhán nūū ndá hermano nī, tēe nī scuáha jín nī, de cachī nū nūū dē jā ndaa nī quīnohōn nī nūū Tatá nī, jā suni Tatá ndá máá nú cúu. De cúu yā Yāa Dios maá nī jín Yāa Dios ndá máá nú, ncachī yā.

¹⁸ Nūcuán de María nūū Magdala, cuāhān ña, de nī ncachī tūhun ña nūū ndá tēe scuáha jā ní jinī ña nūū maá Jētohō ō jín jā ní ncāhān yā ndá tūhun yáhá jín ña.

Jā ní nenda yā nūū ndá tēe scuáha jín yā

(Mt. 28.16-20; Mr. 16.14-18; Lc. 24.36-49)

¹⁹ De jā ní ncuaā maá quīvī domingo nūcuán, de íní tūtú ndá tēe scuáha inī iin vehe. De ndásī viéhé, chi yuhú ndá dē ndá táhán dē hebreo jā cunī ūhvī ji dē. De nī nquenda-ni Jesús, nī jēcuīñi yā mähñú ndá dē, vísó ndásī viéhé, de nī ncāhān yā jín dē: Coó ndéé coo siī inī ndá nú, ncachī yā.

²⁰ De tá nī ncāhān yā súcuán, de nī stéhēn yā ndahá yā jín yīcā yā nūū ndá tēe scuáha. De nī ncusiī inī ndá dē jā ní jinī dē nūū maá Jētohō ō.

²¹ Nūcuán de nī ncāhān tucu Jesús: Coó ndéé coo siī inī ndá nú. De tá cúu nūū ní ntají Tatá nī nduhū inī ñayívi, suni súcuán tají nī ndá

ndóhó nacani nú tūhun nī nūū nchivī, ncachī yā.

²² Ńúcuán de nī ntivī tāchī yā nūū ndá dē. De nī ncāhān yā: Mitan de nī nihīn ndá nú Espíritu Santo.

²³ De ndācá nchivī jā cune cáhnú inī nū nūū cuáchi ji, túsaa de coo tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji. De tú mā cúne cáhnú inī nū nūū cuáchi ji, de mā cōó tūhun cáhnú inī nūū cuáchi ji, ncachī yā.

Jā ní nenda yā nūū Tomás

²⁴ De Tomás, tēe jā ní ncacu cuatī, iin tāhān jā úxī ūū tēe scuáha jíin yā, nduú ní íyo dē quīvī jā ní nenda nijīn Jesús nūū ndá cā tēe scuáha.

²⁵ Ńúcuán de sava cā ndá tēe scuáha, nī ncāhān dē jíin Tomás: Nī jinī ndá nī nūū maá Jētohō ō. De nī ncāhān Tomás: Tú mā cūnī nī nūū ní ntacuēhé ndahá yā nī nsāhá ndūyu cāa, de tú mā chíhī nī xīnī ndāhá nī nūū ní nchīhi ndūyu cāa, de tú mā chíhī nī ndahá nī yīcā yā, de mā cándíja cuitī ni, ncachī dē.

²⁶ De nūū únā quīvī, de ndá tēe scuáha íyó tūtú tucu dē inī iin vehe. De íyó Tomás jíin dē. Ńúcuán de nī nquenda tucu Jesús, nī jēcuīñī yā māhñú ndá dē, vísō ndásī viéhé. De nī ncāhān yā jíin dē: Coo ndeé coo siī inī ndá nú.

²⁷ De nī ncāhān yā-ni jíin Tomás: Chihi xīnī ndāhá nú inī ndahá nī yáhá de cunī nū. De chihi nú ndahá nú yīcā ni nūū ní ntacuēhé. De mā cānī síquī cā inī nū, chí sa candíja nú, ncachī yā.

²⁸ Ńúcuán de nī ncāhān Tomás jíin yā: Aī, Jētohō maá

sá jíin Yāa Dios maá sá cúu ní, ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Jesús jíin dē: Tomás, jondē nī jinī nū nduhū, de nī ncandíja nú. De nācā ndetū ndá nchivī jā candíja ji nduhū vísō nduú ní jíin ji nduhū, ncachī yā.

Nājēhē nī ntee Juan libro yáhá

³⁰ De suni nī nsāhá Jesús cuāhā cā tiñu ñáhnú jā ní stéhēn yā poder yā nūū ndá tēe scuáha jíin yā, jāá nduú yósō nūū tutū yáhá.

³¹ Sochi ndá tiñu yáhá nī ntee nī tácuca candíja ndá nú jā Jesús cúu Cristo, maá Sēhe Yāa Dios. De jā candíja nú yā, de cutecū nū níí cání sāhá yā.

21

Jā ní nenda yā nūū ūjā tēe scuáha jíin yā

¹ De nī ncuu jacū quīvī, de incā vuelta nī nenda Jesús nūū ndá tēe scuáha jíin yā, jā íyó dē yuhú mar Tiberias. De súcuán cúu jā ní stéhēn yā maá yā nūū dē:

² Iyó tūtú Simón Pedro, jíin Tomás, tēe nī ncacu cuatī, jíin Natanael, tēe ñuū Caná ndáñūū Galilea, jíin ndúū sēhe Zebedeo, jíin ūū cā tēe scuáha.

³ De nī ncāhān Simón Pedro jíin ndá dē: Ná quítīn nī tiacá. De nī ncāhān ndá dē: Suni cōhōn jíin nú. De cuāhān ndá dē, de nī nguīvi dē iin barco. Sochi nduú ní níhīn cuitī ndá dē tī jacuáa Ńúcuán.

⁴ De tá cuācunijīn, de íñī Jesús yuhú mar. Sochi ndá tēe

scuáha, nduú ní nácunī dē jā maá yā cúu.

⁵ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin ndá dē: Lílū, ¿á nī nīhīn ndá nú tiacá cajī ō? Nduú cuitī, ncachī ndá dē.

⁶ Ñúcuán de nī ncāhān yā jíin dē: Chuhun ñunu nú ichi lado cuáhá barco, de nīhīn nū tī. De nī nchuhun ndá dē ñunu, de nduú cā ní ncúu cuitī nataavā dē, jā ní nquīvi cuāhā ndasí tiacá.

⁷ Ñúcuán de tēe scuáha jā mānī cā Jesús jíin, nī ncāhān dē jíin Pedro: Maá Jētohō ō cúu tēe jā ní ncāhān ō jíin, ncachī dē. De tá nī jini Simón Pedro jā maá Jētohō ō cúu, de nī nūcūhun dē sahma dē, chí nī ntavā dē jā sátiñú dē. De nī ndava dē-ni nūū mar, cuāhān dē nūū yā.

⁸ De ndá cā tēe scuáha ñúcuán, vāji dē jíin barco yuhú nduté, stáá dē ñunu ñúhún chitú tiacá. Chí nduú jíicā iyó dē jíin ñuhun yíchi, chí tá ciento-ni metro cúu.

⁹ De tá nī nquee ndá dē inī barco, de nī jíinī dē jā ndúhā tīcāyi ñuhūn, de cáá stāā jíin iin tiacá jā ní nchohō.

¹⁰ De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Cuáquēhen ndá nú jacū tiacá jā cáta ntiin nú, ná scásūn ō, ncachī yā.

¹¹ De nī nquīvi Simón Pedro inī barco, de nī stáá dē ñunu, nī nquenda dē jíin nūū ñuhun yíchi. De ñúhún chitú tiacá náhnú, iin ciento ūū xico ūxī ūnī tī cúu. De vísō iin sūcuán tī ñúhún, de nduú ní ntéhnē ñunu.

¹² De nī ncāhān Jesús jíin ndá dē: Nehēn ndá nú ná

cájī ō stāā. De ni iin ndá tēe scuáha ñúcuán nduú ní ncúndeē inī dē jā cātūhún dē yā tú ní iin cúu yā. Chi ja jíinī ndá dē jā maá Jētohō ō cúu yā.

¹³ De nī ntandeē Jesús yuhú ñúhūn, de nī nquehen yā stāā, de nī jēhe yā nūū ndá dē, de saá-ni tiacá.

¹⁴ Yáhá cúu vuelta ūnī jā ní nenda Jesús nūū ndá tēe scuáha jíin yā, tá nī natecū yā.

Jā ní natúhún Jesús jíin Simón Pedro

¹⁵ De tá nī ncuu nī nchasi inī dē, de Jesús nī jíicā tūhún yā Simón Pedro: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī cā nū jíin nī nsūū cā ndá cā tēe yáhá? De nī ncāhān dē: Señor, ja jíinī ní jā mānī sá jíin ní. De nī ncāhān yā jíin dē: Túsaá de coto nú ndá nchivī cúu tá cúu tīcāchí lúlí nī, ncachī yā.

¹⁶ De nī jíicā tūhún yā dē vuelta ūū: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jíin nī? De nī ncāhān dē jíin yā: Ja jíinī ní jā mānī sá jíin ní. De nī ncāhān yā: Coto nú ndá nchivī cúu tá cúu tīcāchí nī túsaá.

¹⁷ De nī jíicā tūhún tucu yā dē vuelta ūnī: Simón sēhe Jonás, ¿á mānī nū jíin nī? De nī ncucuécá inī Pedro jā ní jíicā tūhún yā dē vuelta ūnī tú mānī dē jíin yā. De nī ncāhān dē: Maá ní jíinī ní ndihi, de jíinī ní jā mānī sá jíin ní, Señor. De nī ncāhān yā: Túsaá de coto nú ndá nchivī cúu tá cúu tīcāchí nī.

¹⁸ De jāndāā cáhān ni jíin nú jā jondē tá suchí nú de nī nquehen maá nú sahma nú, de nī jica nú ní jondē nī ncuu inī maá nú. Sochi tá yii nú,

de nsūú jā cúu inī maá nú, chi incā nchivī cueca ji ndóhó nūū nduú cúu inī nū quihīn nū, de scāā nū ndūū ndahá nú jā cuū nū.

¹⁹ Tūhun yáhá nī ncāhān yā jā ní stéhēn yā jā cundita caa dē yīcā cruz cuū dē, de jā súcuán cuetáhví dē cúu jā stéhēn dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Nūcuán de nī ncāhān cā yā: Cuniquīn nduhū jā sáhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

Tūhun tēe scuáha jā mānī cā yā jíin

²⁰ De nī jicó cóto Pedro, de nī jinī dē nūū tēe scuáha jā mānī cā Jesús jíin, níquīn dē vāji dē yātā. Tēe ñúcuán cúu jā ní ndeē xiín Jesús tá nī ncuxíní ndá dē jíin yā, de nī jīcā tūhún dē yā: Señor, ¿ní iin dē cúu jā nastúu dē níhín?

²¹ De jā ní jinī Pedro nūū tēe ñúcuán, de nī jīcā tūhún dē Jesús: Señor, ¿de tēe yáhá, nāsa coo dē?

²² De nī ncāhān Jesús: Tú cúnī ni jā cutecū dē jondē quīvī nenda nī, de ndóhó mā cúndihví inī nū. Maá nú chi cuniquīn nū nduhū jā sáhá nú tiñu nī ndacu nī nūū nū, ncachī yā.

²³ Nūcuán de tūhun yáhá nī jītē nuu nūū ndācá hermano, jā tēe scuáha ñúcuán mā cúu dē. Sochi nduú ní ncāhān Jesús jā má cúu dē, chi sa nī ncāhān yā: Tú cúnī ni jā cutecū dē jondē quīvī nenda nī, de ndóhó mā cúndihví inī nū.

²⁴ De tēe scuáha ñúcuán jā mānī cā Jesús jíin, suu cúu

nduhū jā nācani tūhun ndācá tiñu yáhá, de suu nī tēe ndācá tūhun yáhá. De jínī ndá nú jā iyó ndāā tūhun nācani nī.

²⁵ De suni iyó cuāhā ndasí cā tiñu jā ní nsáhá Jesús. De tú tee ó tá iin tá iin, de mā quēndá níí ñayíví jā cuhun tutū jā cosō tūhun ñúcuán, jáni inī ni. De nī ncuu. Amén.

TIŊU JA NI NSAHA NDA TEE APOSTOL

*Jā ní nquee yuhú yā jā quiji
Espíritu Santo*

¹ Señor Teófilo, nūū tūtú jā ní ntee sá jā xíhna ñúhún, nī ntee sá ndācá tiŋu jā ní nsáhá Jesús jíin ndācá tūhun jā ní stéhēn yā jondē quívi jā ní nquijéhé yā sáhá yā

² jíin jondē quívi jā ní ndaa yā cuānohōn yā andiví. De tá ncháha ca ndaa yā quihín yā de quívi ñúcuán de nī nsáhá Espíritu Santo jā ní ndacu Jesús nūū ndá apóstol jā ní nacāji yā.

³ De tá nī jíinu nī ndoho yā nī jihī yā, de sá de nī nenda yā tēcū yā nūū ndá tēe ñúcuán, de quéhén vuelta nī jinī ndá dē jā tēcū ndija yā. Chi ūū xico quívi nī stéhēn nijin yā maá yā nūū ndá dē, de nī ncāhān yā jíin ndá dē nāsa tátunī Yāa Dios.

⁴ De juni íyó tūtú ndá dē de nī ncāhān yā: Mā quēé ndá nú ciudad Jerusalén, chi cundetú nú jondē quiji Espíritu Santo jā ní nquee yuhú maá Tatá nī Yāa Dios. De ja nī jini ndá nú jā súcuán nī ncāhān nī jíin nú, ncachī yā.

⁵ De Juan chi jāndāā jā ndute-ni nī scuénduté dē nchivī. De ndá ndóhó chi jacū-ni cā quívi de cuāha nī Espíritu Santo cundeē inī ndá nú, de ñúcuán cúu modo jā

scuénduté nī ndá nú, ncachī yā.

*Jā ní ndaa Jesús cuānohōn
yā andiví*

(Mr. 16.19-20; Lc. 24.50-53)

⁶ Ñúcuán de ndá apóstol jā ní ndutútú dē nūū Jesús, nī jicā tūhún dē yā: Señor, ¿á jondē mitan de nasáhá ñáhnú ní nchivī nación maá ó Israel jā tátunī nūū nación maá ó, á naá cúu? ncachī dē.

⁷ De nī ncāhān yā: Mā cūú cunī nū quívi á cuīyā jā ní jani maá Tatá nī, chi mátúhún maá yā-ni cúu Yāa jā cúñáhnú ndasí jā cuu sáhá ndāā vāha sīquī ndācá tiŋu yáhá.

⁸ Sochi tá ja nī nquívi Espíritu Santo inī ánō nū, sá de nīhīn nū poder yā, de nacani nú tūhun nī nūū ndá nchivī ciudad Jerusalén jíin nú Judea jíin nú Samaria jíin jondē níí cáhnú ñayívi, ncachī yā jíin ndá dē.

⁹ De tá nī ncuu nī ncāhān yā ndācá tūhun yáhá, de juni ndéhé ndá dē de nī ndaa yā-ni cuānohōn yā andiví. De nī nquiji-ni iin vícō, de nī jasī-ni nūū cuāhān yā, de nduú cā ní jíin ndá dē yā.

¹⁰ De juni ndéhé ndá dē andiví nūū ní ndaa yā cuāhān yā, de nī nquenda-ni ūū ángel yā jā ñúhún yā sahma cuijín de cáá yā tá cáá tēe. De nī jēcuiñī ndeē yā xiín ndá dē.

¹¹ De nī ncāhān yā jíin ndá dē: Ndá ndóhó tēe Galilea, ¿nūcu ndéhé ndá nú ichi andiví? Chi Yāa Dios nī nacueca yā maá Jesús cuānohōn yā andiví, de suni súcuán ndiji tucu yā tá cúu nūū ndéhé ndá nú

mitan jā cuáhān yā, ncachī ndūū ángel.

Jā ní nacāji ndá dē Matías jā nūcuīñi yúnuū Judas (Mt. 27.3-10)

¹² Ñúcuán de nī nuu ndá dē lómō jā nání Olivos cuānohōn ndá dē ciudad Jerusalén. De ñatin-ni iyó lómō ñúcuán jíin Jerusalén, chi née tá iin kilómetro, jā cúu medida jā cáhān ley tá cuu caca nchivī quivī nátátú.

¹³ De nī nenda ndá dē ciudad, de nī ndaa ndá dē cuarto xīnī vēhé nūū ndéē nūú dē. De cúu ndá dē Pedro jíin Jacobo jíin Juan jíin Andrés jíin Felipe jíin Tomás jíin Bartolomé jíin Mateo jíin Jacobo sēhe Alfeo, jíin Simón táhān grupo jā nání cananista, jíin Judas ñanī Jacobo.

¹⁴ De níní ndútútú inuú ndá dē jíin ndá ñanī Jesús, jíin María jā cúu naná yā, jíin ndá cā ñahan, de inuú-ni jícān táhvī ndá dē.

¹⁵ De iin quivī de nī nacuiñi Pedro nūū ndá hermano cándija. De iyó tá ciento ōcō nchivī jā ní ndutútú. De nī ncāhān dē:

¹⁶ Mitan de cáchī tūhun nī, hermano, jā níní nī nquee ndaā tūhun jā yósō nūū tutū ī jā ní ncāhān David jondē janahān nī nsāhá Espíritu Santo. De tūhun ñúcuán cúu tūhun Judas, tēe jā ní nchosō nūū nūū ndá tēe jā ní ntiin Jesús.

¹⁷ De Judas chi suni táhān ó nī ncuu dē nícu, de nī nchin-deé táhān ó jíin dē síquī tiñu jā ní jani yā yóhó.

¹⁸ De nī jeen dē ñuhun jíin xūhún jā ní nīhīn dē síquī tiñu néhén jā ní nsāhá dē. De nī nincava ndeyi dē, de nī ncah-ndī-ni chījin dē, de nī jītē-ni jiti dē.

¹⁹ De nī jītē nuu-ni tūhun yáhá nūū ndácá nchivī Jerusalén. De jā suu cúu jā ní scúnani ndá ji ñuhun ñúcuán Acéldama yuhú maá ji, jā cáhān: Ñuhun jā cúu Ñuhun Nīñi.

²⁰ Chi súcuán cáhān nūū tutū Salmo síquī Judas:

Vehe dē, ná quéndōo súcuán-ni,
de ni iin mā cúndeē cā vehe ñúcuán.

De suni cáhān:
Tiñu jā ní ndiso dē ná nácuiso incā tēe.

Cáchī.

²¹ Túsaá de cúnī jā nacāji ó iin tēe mähñú ndá tēe jā ní jica ó jíin ní tiempo tá nī jica maá Jētohō ō Jesús jíin ó.

²² De ná nacāji ó iin tēe jā ní jica jíin ó jondē quivī jā ní scuénduté Juan yā, de jondē quivī jā ní ndaa yā cuānohōn yā andivī. De ná nūcuīñi dē cuu dē testigo jíin ndácá ó jā ní natecū yā, ncachī Pedro.

²³ De nī nacāji ndá dē ūū tēe jā cúu Matías jíin José jā nání Barsabás, de suni nání dē Justo.

²⁴ De nī jicān táhvī ndá nchivī cándija: Tátā Yāa Dios, maá ní chi jīnī ní nāsa iyó ánō ndá nchivī. Túsaá de jā ndúū tēe yáhá, stéhēn ní ní tēe cúu jā ní nacāji ní.

²⁵ De cuiso tiñú dē jā cuu dē apóstol. De nacuiso dē tiñu jā ní sndóo Judas, chi nī nsāhá

dē cuāchi, de cuāhān dē maá lugar xēen nūū cánuú quihīn dē, ncachī ndá dē.

²⁶ Ńúcuán de nī ntavā ndá dē suerte ndūū tēe Ńúcuán. De nī nqee suerte Matías, de nī ncuu dē iin táhān ndihúxī iin cá apóstol.

2

Jā ní nquiji Espíritu Santo

¹ De quivī vico Pentecostés nī Ńyo tūtú ndá nchivī cándija ciudad Jerusalén.

² De sanaā-ni de nī nihin andiví modo jā yihí ndasí tāchī. De ndá nchivī jā ndéē inī vehe, nī jini ndá ji jā níhin.

³ De nī jinī ndá ji modo yáñuhūn, de nī ncusín jacū jacū nī jēcōo xīnī iin iin ji.

⁴ De ndācá ji nī nchitú inī ji jíin Espíritu Santo. De nī nquijéhé ndá ji cáhān ji síin síin yuhú, nāsa nī stéhēn maá Espíritu Santo jā cáhān iin iin ji.

⁵ De Jerusalén íyó ndá nchivī hebreo jā chíñuhún nūū Yāa Dios jā ní nquiji ndá ji ndācá nación ní cáhnú Ńayiví.

⁶ De jā ní nihin súcuán de nī ncutútú cuāhā nchivī Ńúcuán. De nī ncunéhén inī ndá ji, chí iin iin ji nī jini ji jā ndá tēe jā ní níhīn Espíritu Santo cáhān yuhú Ńúū ndá nchivī jā vāji jíca.

⁷ De nī nsāhvi inī ndá ji nī jini ji, de nī ncāhān ji: ¿A nsūú tēe Galilea cúu ndācá tēe yáhá jā cáhān ndá dē yuhú Ńúū ō, á naá cúu?

⁸ ¿De nāsa cúu túsaá? Chí tá iin tá iin ó níni ó jā cáhān ndá

dē yuhú Ńúū ō jā ní ncacu ó jíin.

⁹ Chí vāji sava ó jondē región Partia jíin Media jíin Elam. De sava ó vāji ó jondē región Mesopotamia jíin Judea jíin Capadocia jíin Ponto jíin Asia.

¹⁰ De suni jondē región Frigia jíin Panfilia jíin Egipto jíin ndācá ndáñūū Africa jā íyó incā lado Ńuū Cirene vāji sava ó. De sava cá ō vāji ó jondē ciudad Roma, de ndéē nūú ó yáhá mitan. De maá ó jā vāji ó ciudad Roma, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu incā nchivī jā ní ncandija ley nchivī hebreo.

¹¹ De suni sava cá ō vāji ó región Creta jíin Arabia. De níni ndācá ó jā yuhú Ńúū ō nācani ndá tēe yáhá ndācá tiñu Ńáhnú nāsa nī nsāhá Yāa Dios, ncachī ndá ji.

¹² De ndācá ji sáhvi ndasí inī ji de cúnéhén inī ji ndéhé ji. De nátuhún ndá ji jíin táhān ji: ¿De nāsa cúu cáhān ndá dē ndá Ńúcuán túsaá? ncachī ji.

¹³ De sava cá ji nī ncāhān yīchī ji jíin táhān ji: Nduú chí jā jíni ndá dē, ncachī ji.

Tūhun jā ní nacani Pedro nūū nchivī

¹⁴ Ńúcuán de nī nacuiñī Pedro jíin ndihúxī iin cá apóstol. De nī ncāhān jee dē jíin ndá nchivī: Ndá ní táhān maá ó hebreo jíin ndá ní nchivī Jerusalén, tūhun yáhá chuhun inī ndá ní de cunini vāha ndá ní tūhun jā cáhān sá.

¹⁵ Chí ndá sāán, nsūú jā jíni ndá sá tá cúu nūū jáni inī ndá ní. Chí nsūú hora jā jíni nchivī

cúu, chi cáta cahīn jānehēn cúu.

¹⁶ Chi sa tiñu yáhá cúu jā squíncuu tá cúu nūū ní ncāhān Joel, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. Chi súcuán nī ncāhān dē:

¹⁷ Cáhī Yāa Dios: Ndá quīvī sándihí

de tetiñú nī Espíritu ni cuēē nūū ndācá nchivī.

De sēhe yíi nú jín sēhe síhí nú, nacani ndá ji tūhun nī.

De ndá tēe suchí, chi sáhá nī jā scóto nūū ji,

de ndá tēe ñáhnú, chi scóto jāni nūū dē.

¹⁸ De jāndáa chi ndá quīvī ñúcuán de cuāha vāha nī Espíritu ni nūū ndá mozo ni, cúu tēe cúu ñahan,

de nacani ndá ji tūhun nī.

¹⁹ De sáhá nī tiñu ñáhnú ichi andiví jā sáhvi inī nchivī cunī ji,

de suni sáhá nī seña inī ñayiví de cunī nchiví jā cúñáhnú nī,

chi coo niñi jín ñuhūn jín ñūhmā modo vīcō.

²⁰ De ncandii chi cutuún de mā cútūu cā,

de yōo cucuáhá modo niñi.

De ñúcuán de quenda quīvī jā nenda maá Jētohō ndá nú Jesús.

De cunī ndācá nchiví jā quīvī cāhnú cuu quīvī ñúcuán.

²¹ De ndācá nchiví jā cāhān ndāhví ji jín yā, chi scácu yā ji, ncachī Yāa Dios.

Ncachī Joel jondē janahán.

²² De nī ncāhān cā Pedro: Mitan de ndá ní nchiví nación maá ó Israel, cunini ní jā

cāhān sá tūhun Jesús, tēe ñuū Nazaret. Chi maá Yāa Dios nī jēhe yā poder yā nūū Jesús jā ní nsáhá yā ndá tiñu ñáhnú māhñú ndá ní jín tiñu jā stéhēn jā iyó poder yā, jín tiñu jā sáhvi inī nchiví sáhá, tá cúu nūū ní jinī ndá ní jā súcuán nī ncuu. Súcuán nī stéhēn Yāa Dios nūū ó jā maá yā nī ntetiñú Jesús.

²³ Sochi nī ntiin ndá ní yā, de nī nasiáha ndá ní yā ndahá ndá tēe nēhén. De nī jahni ndá dē yā yīcā cruz nī nsáhá ndá ní. De ja nī jinī Yāa Dios jā súcuán sáhá ndá ní, chi ja nī nsáhá ndāa yā jā súcuán coo.

²⁴ Sochi nī nastécū Yāa Dios Jesús, de nduú ní ncúu cā yā ndīyi, chi tūndóhó xēen jā jihī nchiví, nduú cā ní ncúu sáhá jín yā.

²⁵ Chi jondē janahán de nī ntee rey David tūhun nāsa cāhān Jesús jín Yāa Dios: Jētohō sá, jínī sá jā níi cáni iyó ní jín sá.

Chi iyó ní lado cuáhá sá jā chíndeé ní sāán, tácuā mā cúyūhú sá.

²⁶ Jā ñúcuán cúu jā cúsiī inī sá, de cāhān sīī sá.

De suni ñūhún inī sá jā nastécū maá ní yiqui cúñu sá.

²⁷ Chi mā squéndōo ní ánō sá nūū iyó ánō ndá ndīyi, de ni mā cuáha ní tūhun jā tēhyū sá, chi sáhá sá tiñu jā cunī maá ní de iyó mānī ní jín sāán.

²⁸ Nī stéhēn ní nūū sá nāsa natecū sá

de sáhá ní jā cusīī ndasí inī sá síqui jā cundeē sá jín ní níi cáni.

Cachī Jesús, ncachī David jondē janahán.

²⁹ Ndá ní amigo, ná cáchī cājí sá nūū ndá ní tūhun tatā ō David, tēe nī ncuñáhnú jondē janahán, chi nduú ní ncāhān dē ndá tūhun yáhá sīquī maá dē. Chi nī jīhī dē, de nī jīquiyuhū dē. De jínī ō nūū yíyuhū dē jondē mitan.

³⁰ Chi nī ncuu dē tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. De nī jinī dē jā ní ncāhān téyíí yā jíín dē jā chījin tatā maá dē quiji Cristo, de cundeē yā tatúnī yā nūū mesa dē tá-ni nī ntatúnī maá dē jā ní ncuu dē rey.

³¹ Jondē tá ncháha ca quiji Cristo, de ja nī jinī dē jā cuū yā de natecū yā. De nī ncachī dē jā má quéndōo ánō yā nūū iyó ánō ndá ndīyi, de juni yiqui cúñu yā mā téhyū.

³² Chi Yāa Dios nī nastécū yā Jesús, de ndá máá sá cúu testigo jā sūcuán nī ncuu jā ní natecū yā.

³³ De nī nduñáhnú tucu yā nī nsáhá Yāa Dios jíín poder yā. De nī jēhe Tatá yā Yāa Dios tūhun jā tetíñú Jesús Espíritu Santo, chi sūcuán nī nquee yuhú yā jā sáhá yā. De suu Espíritu Santo ñúcuán cúu jā sáhá ndācá jā ndéhé ndá ní de níni ní mitan.

³⁴ De David nsūú tūhun maá dē cúu jā ní ncāhān dē, chi nduú ní ndáa yiqui cúñu dē andiví. Chi sa tūhun Jesús nī ncāhān dē jā cáhān sūcuán:

Maá Jētohō ō Yāa Dios nī ncāhān yā jíín Jētohō ni, Yāa jā quiji:

Cundeē nū lado cuáhá nī nūū cuñáhnú nū,

³⁵ de ná sáhá nī jā candeē nū poder ndācá jā jíínī ūhvī ndóhó, ncachī Yāa Dios jíín Cristo.

Ncachī David.

³⁶ Túsaá de ndācá ní jā cúu ó tatā Israel, ná cúnī ndāa ní jā vísō nī jahni ndá ní yā yīcā cruz, sochi Yāa Dios nī jani yā maá Jesús jā cúu yā Jētohō ō de suni cúu yā Cristo, Yāa jā scácu yóhó, ncachī Pedro jíín nchiví.

³⁷ De sūcuán nī jini ndá ji tūhun yáhá, de nī ntahúhvī inī ndá ji. De nī ncāhān ndá ji jíín Pedro jíín ndá cā apóstol: Ndá ní amigo, cachī ní ¿nása sáhá ndá sá túsaá? ncachī ji.

³⁸ De nī ncāhān Pedro: Nacani inī ndá ní jā sndóo ní cuāchi ní, de cuenduté ndá ní jā ní ncandíja ní Jesucristo, tácuca cune cáhnú inī Yāa Dios nūū cuāchi ní. De ñúcuán de taji yā Espíritu Santo yā cundeē inī ánō ndá ní.

³⁹ Chi sūcuán nī nquee yuhú maá Tátā Yāa Dios nūū ndá máá ó jíín nūū séhe ó jíín nūū ndá nchiví ndá cā nación, nā-ni nchiví cana yā jā candíja ji.

⁴⁰ De cuāhā cā tūhun nī ncāhān cājí Pedro jā sndíhvī inī dē ndá ji: Nducú ndéé ndá ní jā ná cácu ní, chi ndá nchiví sáhá tiñu néhén chi tñū táhvī ji, ncachī dē.

⁴¹ Ñúcuán de sava ji nī jetáhví ji tūhun jā ní ncāhān dē, de nī jenduté ndá ji. De quíví ñúcuán nī ncucuahā cā nchiví candíja, chi nī ncuu tá ūnī cā mil ji.

42 De íní nihin ndá ji sīquī tūhun jā stéhēn ndá apóstol, de íyó ñuncúun ndá ji, de jícān táhvī ndá ji. De yájī cāhnú ndá ji stātīlā tá cúu nūū ní stéhēn maá Jētohō ō jā nūcūhun inī ō yā.

Nāsa nī īyo ndá nchivī jā ní ncandíja jā xīhna ñúhún

43 De ndihi nchivī sáhvi inī ji de yúhú ji. Chi nī nsáhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú jā stéhēn jā cúñáhnú yā.

44 De inuú-ni nī īyo ndá nchivī cándíja, de ndācá ndatíñú jā névāha ji cúu cáhnú ndá ji-ni.

45 De nī yīcō ndá ji ñuhun ji jín nā-ni ndatíñú névāha ji, de nī nsajī ji xūhún nūū ndá táhán ji, nāsaa jīni ñúhún iin iin ndá táhán ji.

46 De ndiquivī ndútútú ndá ji inī templo. De sīi-ni yájī cāhnú ndá ji stātīlā vehe táhán ji, tá cúu nūū ní stéhēn maá Jētohō ō jā nūcūhun inī ō yā. De íyó mānī ndá ji.

47 De cāhān ji jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios. De nī jetúhún ndihi ndá nchivī cjudad ñúcuán ndá nchivī cándíja. De ndiquivī nī scácu cā maá Jētohō ō ndá cā nchivī, de nī nduu inuú-ni ndá ji jín nchivī cándíja.

3

Jā ní nduvāha tēe cojo

1 De iin quivī de cahūnī jañíni nī ncaa Pedro jín Juan cuāhān ndúū dē templo, chí maá hora jā jícān táhvī ndá táhán dē hebreo cúu.

2 De ñúcuán íyó iin tēe cojo jā súcuán íyó dē nī ncau dē. Chi ndiquivī jíso nchivī dē jésiáha ji dē viéhé templo jā nání Viéhé Hermosa, de jícān dē caridad nūū ndá nchivī jā quivī templo.

3 De nī jinī tēe ñúcuán jā vají Pedro jín Juan jā quivī dē templo. De nī jícān dē caridad nūū Pedro jín Juan.

4 De nī ndēhé vāha Pedro jín Juan nūū dē, de nī ncāhān Pedro: Cūndēhé vāha nú nūū ndúū ni, ncachī dē.

5 De íyó tūha tēe cojo ñúcuán, chí jáni inī dē jā nihin dē jacū xūhún nūū ndúū dē.

6 De nī ncāhān Pedro: Nduú nā xūhún plata ni oro nduú ná névāha nī. Sochi íyó iin jā vāha cā jā sáhá nī jín nú. Jín poder maá Jesucristo ñuū Nazaret cāhān ni jín nú, nacuiñī de caca nú, ncachī dē.

7 De nī ntiin dē ndahá cuáhá tēe cojo ñúcuán, de nī stácuñī dē. De jēhē dē jín sūcūn jēhē dē nī nduvāha-ni.

8 De nihin nī nacuiñī dē de íní dē. De nī nquiéhé dē jíca dē-ni, de nī nquiivī dē inī templo jín Pedro jín Juan, jíca dē cuāhān dē, de cándava dē, de nácana jee dē Yāa Dios.

9 De nī jinī ndācá nchivī jā jíca dē cuāhān dē, de nácana jee dē Yāa Dios.

10 De nī nacunī ndá ji nūū dē jā suu dē cúu jā ní ndeē viéhé templo jā nání Viéhé Hermosa, nī jícān dē caridad. De sáhvi inī ndá ji, de yúhú ji jā súcuán nī nduvāha tēe cojo.

Jā ní nacani Pedro tūhun yā inī corredor jā nání Corredor Salomón

11 De tēe jā ní iyo cojo jā ní nduvāha, chi nduú siāā dē ndahá Pedro jín Juan, de ndihi nchivī nī jinu ji nī nquenda ji nūū ndá dē inī corredor templo jā nání Corredor Salomón. De sáhvi ndasí inī ndá ji ndéhé ji ndá dē.

12 De nī jinī Pedro jā vají ndá nchivī ñúcuán, de nī ncāhān dē jín ndá ji: Ndá ní táhān maá ó Israel, ¿nā sīquī cúu jā sáhvi inī ndá ní ndéhé ní tiñu yáhá? ¿Nā sīquī cúu jā ndéhé vāha ndá ní nūū ndúū sá? ¿A jāni inī ndá ní jā iyó poder ndúū sá á jā cúu sá tēe vāha, de suu cúu jā ní nacaca tēe yáhá nī nsāhá sá, á naá cúu?

13 De nduú chi maá Yāā Dios jā ní nchiñúhún tatā ō Abraham, Isaac, Jacob jín ndá cā tatā ō, maá yā nī nsāhá tiñu yáhá tácu cunī nchivī jā cúñáhnú ndasí Sēhe yā Jesús. De suu maá Jesús ñúcuán cúu jā ní nasiáha ndá ní yā nūū ndá tēe cúñáhnú. De nduú ní jétúhún ndá ní yā nūū Pilato vísō cúnī dē jā siāā dē yā nícu.

14 Sochi ndá máá ní nī ncuyichī inī ndá ní Yāā īī, Yāā ndāā ñúcuán. De nī ncāhān ndá ní jā ná siāā Pilato iin tēe jā ní jahnī ndīyi lugar maá yā.

15 De nī ncāhān ndá ní jā ná cúu maá Yāā jā sáhá jā tēcū ndācā-ni. Sochi Yāā Dios nī nastēcū yā Jesús jā ní ncuu yā ndīyi. De ndá máá sá cúu testigo jā ní natecū yā.

16 De tēe yáhá jā ndéhé ndá ní de nácunī ndá ní dē, chi nī ncandija ndá sá jā iyó poder Jesús jā nasāhá vāha yā dē, de jā suu cúu jā ní nduvāha dē-ni nī nsāhá yā tá cúu nūū ndéhé ndá ní mitan.

17 De mitan amigo, ja jínī sá jā sīquī jāā nduú ní jícūhun inī ndá ní cúu jā ní jahnī ní yā, de saá-ni nī nsāhá ndá tēe jā tátúnī nūū ō.

18 De jondē tá ncháha ca cuu, de ja nī nsāhá Yāā Dios jā ní ncāhān ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán jā suu sūcuán cundoho Cristo. De mitan chi ja nī nquee ndaā nī nsāhá yā.

19 Túsaá de nacani inī ndá ní jā sndóo ní cuāchi ní mitan, de quīvi ndá ní ndahá Yāā Dios tácu ná sndáhvā yā cuāchi ndá ní, de quiiji quīvī jā ndusii inī ndá ní sāhá maá Jētohō ō.

20 De suni tetiñú tuçu Yāā Dios Jesús ndiji yā, chi cúu yā Cristo jā ní jani Yāā Dios jā scácu yā yóhó.

21 Sochi cánuú jā cundee Jesús andivī jondē quīvī jā nasāhá jeé Yāā Dios ndācā-ni tá cúu nūū ní nacani ndá tēe jondē janahán nī nsāhá Yāā Dios. De tēe nī iyo ndoo ánō nūū Yāā Dios nī ncuu ndá dē.

22 De Moisés nī ncāhān dē jín ndá tatā ō: Maá Jētohō ō Yāā Dios canī yā iin Yāā jā nacani tūhun Yāā Dios nūū ndācā ó tá cúu nūū ní jani yā nduhū. De cuu yā iin táhān ó. De ndācā tūhun jā cāhān yā, de chuhun inī ndá nú.

23 De tú nā-ni nchivī mā chūhún inī ji tūhun jā cāhān

maá Yāā jā nacani tūhun ñúcuán, de tǎnū tǎhvī ji de mā cūū cā ji nchivī Israel, jā cūu nchivī maá yā, ncachī Moisés.

²⁴ De ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē tiempo jā ní nquiji Samuel jíin jondē mitan, suni nī nacani ndá dē tūhun nāsa coo ndá quivī yáhá.

²⁵ De ndá máá ó cūu tatā ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán. De suni sīquī ndá máá ó nī nsáhá yā tratū jíin ndá tatā ō, chi nī ncāhān yā jíin Abraham: Chījin tatā nū quiji iin Yāā jā sáhá jā quendōo ndetū ndá nchivī ní cǎhnú ñayivī, ncachī yā.

²⁶ De tá nī nastécū Yāā Dios Sēhe yā, de sá de xihna cā nūū ndá yóhó nī ntetíñú yā Jesús tácuá quendōo ndetū ō. Chi sáhá yā jā nasāma inī ō de mā sáhá cā ō tiñu néhén, ncachī Pedro.

4

Jā ní jēsíáha nchivī Pedro jíin Juan nūū ndá tēe cúñáhnú

¹ De Pedro jíin Juan juni cāhān cā ndúū dē jíin ndá nchivī, de ndá sūtū jíin ndá tēe grupo saduceo jíin tēe cúñáhnú nūū ndá tēe jā jíto templo, nī nquenda ndá dē.

² De nī nquītī ndasí inī ndá dē nī jinī dē jā sūcuán stéhēn Pedro jíin Juan nūū ndá nchivī, jā nācani ndúū dē tūhun jā natecū ndīyi, chí Jesús de ja nī natecū yā jā ní jihī yā.

³ De nī ntiin ndá dē Pedro jíin Juan, de nī nchihi dē ndúū

tēe ñúcuán vecāa jā quendōo dē jondē quivī téēn, chí ja nī ñini.

⁴ Sochi cuāhā nchivī jā ní jini tūhun nī ncāhān Pedro jíin Juan, nī ncandíja ndá ji. De nī jíinu tá ūhūn mil tēe jā ní ncandíja, de síin cā cūu ndá ñahan jíin sūchí lúlí.

⁵ Ñúcuán de quivī téēn de ndá tēe ndíso tíñú nūū nchivī hebreo, jíin ndá tēe cúñáhnú, jíin ndá tēe stéhēn ley Moisés, nī ndutútú ndá dē inī ciudad Jerusalén.

⁶ De saá-ni Anás jā cūu sūtū cúñáhnú cā, jíin Caifás jíin Juan jíin Alejandro jíin ndá nchivī jā cūu táhān sūtū cúñáhnú cā ñúcuán.

⁷ De nī ncaña ndá dē Pedro jíin Juan, de nī jani ndá ndúū dē mǎhñú ndá, de nī jíicā tūhún ndá: ¿Ní iin cūu jā ní ntetíñú ndóhó de ní jondē nī nīhīn tíñú ndúū nū tíñu yáhá? ncachī ndá.

⁸ De Pedro nī nchitú inī dē jíin Espíritu Santo, de nī ncāhān dē jíin ndá tēe ñúcuán: Ndá níhín tēe ndíso tíñú jíin tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū maá ó nchivī Israel,

⁹ mitan de ¿á stíchī ndá ní sǎán sīquī iin tíñu váha jā ní nsáhá sá jā ní nduvāha tēe cúhū yáhá?

¹⁰ Túsaá de ndá máá ní jíin ndá cā nchivī táhān maá ó Israel, jíicūhun inī ndá ní jā jíin poder maá Jesucristo ñūū Nazaret cūu jā ní nduvāha tēe íñi nūū ndá ní yáhá. De suu yā cūu jā ní jahnī ndá ní yícā cruz, sochi maá Yāā Dios nī nastécū yā Jesucristo.

¹¹ Sochi ndá máá ní chi ní squéne yichī ndá ní yā tá cúu nūū squéne yichī ndá ní iin yūū jā quituu iin squínā vehe, chi nduú ní ncándíja ndá ní yā. De yūū ñúcuán cúu maá yūū jā yítuu squínā vehe mitan.

¹² Chi ní iin cā nduú cā ná íyó jā cuu scácu yóhó, chi nduú cā ní iin cā síví jā cāhān nchivī inī ñayíví yáhá jā cuu scácu yóhó, ncachī Pedro.

¹³ Ñúcuán de nī jinī ndá tēe ñúcuán jā íyó ndeé inī Pedro jíin Juan jā cāhān ndúū dē. De ja jíin ndá jāá nduú tūha Pedro jíin Juan, chi tēe súcuán-ni cúu ndúū dē. De nī nsāhvi inī ndá, de nī nsāhá ndá cuenta jā ní jica ndúū dē jíin Jesús.

¹⁴ De suni ndéhé ndá nūū tēe jā ní nduvāha ñúcuán, inī dē jíin Pedro jíin Juan. De ní iin tūhun nduú ní ncúu cuitī cā nascócóo ndá nūū Pedro jíin Juan.

¹⁵ Ñúcuán de nī ncachī ndá jā ná quihīn Pedro jíin Juan tāvēhē tácuā natúhún ndá máá dē.

¹⁶ De nī ncāhān ndá: ¿Nāsa sāhá ó jíin ndúū tēe yáhá túsaá? Chi ja ní jītē nuu tūhun cuāhān nūū ndá nchivī ní cāhnú ciudad Jerusalén yáhá jā súcuán nī nsāhá ndúū dē iin tiñu ñáhnú. De mā cūū cāhān ō jāá nduú ndāā.

¹⁷ Túsaá de cāhān xēen ō nūū dē jā má cāchí cuitī cā dē tūhun Jesús nūū ní iin cā nchivī, tácuā mā cútē nuu cā tūhun yáhá quihīn nūū ndá cā nchivī, ncachī ndá.

¹⁸ De nī nacana ndá dē Pedro jíin Juan. De nī ncāhān xēen ndá nūū ndúū dē jā má

cāchí cuitī cā dē de ní mā stēhēn cuitī cā dē tūhun Jesús nūū ní iin nchivī.

¹⁹ Sochi ní ncāhān Pedro jíin Juan: Cani vāha inī ndá ní de tú jétahān inī Yāā Dios jā sndóo sá tiñu jā ní ndacu yā de sāhá sá tiñu jā ndácu ndá máá ní.

²⁰ Chi mā cūū sndóo ndá sá tiñu jā ní jinī sá jíin jā ní jini sá, chi cānuú jā nacani sá nūū ndá nchivī, ncachī ndúū dē.

²¹ Ñúcuán de nī ncāhān xēen tucu ndá nūū ndúū dē, de nī nsiāā-ni ndá ndúū dē. Chi nduú ní níhīn cuitī ndá ní iin modo jā sndóho ndá Pedro jíin Juan, chi yúhú ndá ndéhé ndá ndá cā nchivī, chi ndihi ji-ni cāhān ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios jā ní nsāhá yā tiñu ñáhnú ñúcuán.

²² Chi tēe jā ní nduvāha jíin tiñu ñáhnú ñúcuán, íyó dē víhi cā ūū xico cuiyā.

Jā ní jicān táhvī ndá nchivī cándíja

²³ De tá nī nsiāā ndá Pedro jíin Juan cuāhān ndúū dē, de nī nenda dē nūū ndá táhān dē. De nī nacani dē ndācá tūhun jā ní ncāhān ndá sūtū cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú.

²⁴ De jā súcuán nī jini ndá ji, de inuú-ni nī jicān táhvī ndá ji nūū Yāā Dios: Tátā Yāā Dios, maá ní cúu Yāā Dios jā ní nsāhá andiví jíin ñayíví jíin mar jíin ndācá cā jā íyó.

²⁵ De jā jíin Espiritu Santo ní nī nsāhá ní jā ní ncāhān mozo ní David jondē janahán: ¿Nājēhē cúu jā quítī ndasí inī nchivī ndá cā nación? ¿De nājēhē cúu jā jáni cāhá inī ndá ji?

26 Nī ncutútú ndá tēe jā cúu rey inī ñayiví,
de nī natakā ndá tēe jā ndíso tíñú,
de inuú-ni nī nenda ndá dē sīquī maá ní jā cúu ní Jētohō ndá sá,
jín sīquī Cristo, Yāa jā ní jani ní.

Ncachī David.

27 Chi jāndāa cúu jā Herodes jín Poncio Pilato jín ndá nchivī táhán maá sá Israel jín ndá nchivī incā nación, nī ncutútú ndá ji inī ciudad Jerusalén yáhá, de nī nenda ji sīquī Sēhe ī ní Jesús, Yāa jā ní jani ní.

28 De súcuán nī ncuu tácuá ná quée ndāa ndācá tíñu jā ní nsáhá ndāa maá ní jondē janahán jā súcuán coo.

29 De mitan, Tātā Yāa Dios, cūndēhé ní jā ní ncāhān xēen ndá dē nūū ndá sá. De cuāha ní fuerza ní nūū ndá sá jā cúu sá mozo ní, tácuá coo ndeé inī sá jā nacani sá tūhun ní.

30 De jín poder maá ní de sáhá ní jā nasáhá vāha ndá sá nchivī cúhū, de sáhá ndá sá tíñu jā stéhēn jā íyó poder ní, jín tíñu jā sáhvi inī nchivī sáhá. De ndācá ñúcuán sáhá ní jín poder Sēhe ī ní Jesús, ncachī ndá nchivī cándija.

31 De tá nī ncuu nī jicān táhvī ndá ji de nī nsáhá yā jā ní ntāan nūū íyó tūtú ndá ji. De nī nchitú ndá ji jín Espíritu Santo, de víhí cā nī nchundee inī ndá ji nī nacani ji tūhun Yāa Dios.

Jā ní íyo cáhnú ndatíñú ndá ji

32 De ndá nchivī cuāhā jā ní ncandija, chi inuú-ni íyó inī

ndá ji. De ni iin ji nduú ní nsáhá ji jā cúu ndatíñú máa ji ndācá ndatíñú jā névāha ndá ji, chi ndihi-ni ndatíñú névāha cáhnú ndá ji.

33 De nihin ndasí nácani ndá apóstol tūhun jā ní jinī dē jā ní natecū Jētohō ō Jesús. De vāha ndasí nī nchindee yā ndá nchivī cándija.

34 Chi ni iin ji nduú ná cúmanī cuitī nūū ji, chi ndācá nchivī jā xíñuhun jā xivéhe chi nī yícó ji.

35 De jesiáha ndá ji xūhún ñúcuán nūū ndá apóstol. De sáji ndá apóstol xūhún nūū ndá cā nchivī cándija nāsa jini ñuhún iin iin ji.

36 De súcuán nī nsáhá José jā cúu tatā Leví, nī ncacu dē Chipre jā cúu iin pedazo ñuhun jā ñuhún mähñú ndute. De ndá apóstol nī nascúnani dē tēe ñúcuán Bernabé. De sívī ñúcuán cáhān jā tēe cáhān tūhun ndeé inī cúu dē.

37 De nī yícó dē iin ñuhun dē, de nī jesiáha dē xūhún ñúcuán nūū ndá apóstol.

5

Cuāchi jā ní nsáhá Ananías jín Safira

1 De incā tēe jā nání Ananías jín ñasíhí dē jā nání ña Safira, nī yícó ndūū dē iin ñuhun dē.

2 De nī nacoo dē sava xūhún jā cuu ndūū dē jín ña, de suni nī jinī ña jā súcuán nī nsáhá dē. De nī jesiáha dē sava xūhún dē nūū ndá apóstol, sochi sáhá dē-ni jā ñúcuán cúu ndihi.

3 De nī ncāhān Pedro; Ananías, ¿nājēhē cúu jā ní

nquīvi Satanás ánō nū jā stáhvī nú Espírītu Santo cúnī nū? Chi nī nacoo nú jacū xūhún ñuhun jā cuu maá nú, de stáhvī nú chi sáhá nú-ni jā vají ndihi nú-ni jíin xūhún.

4 De tá ncháha ca xīcó nú ¿de á nsūú cuenta maá nú ní ncúu ñuhun ñúcuán? De tá nī yīcó nú ¿de á nsūú xūhún maá nú cúu? ¿De nājēhē cúu jā ní jani inī nū jā stáhvī nú? Chi nsūú maá-ni tēe ñayívi cúu jā ndúcú nú stáhvī nú, chi suni jondē Yāa Dios, ncachī Pedro.

5 De tá nī jini Ananías ndá tūhun yáhá de nī ndicó cáva dē, de nī jīhī dē-ni. De ndācá nchivī jā ní jini tūhun ñúcuán, nī nchūhú ndasí ndá ji.

6 Ñúcuán de nī nacuiñi ndá tēe suchí, de nī nchusúcún ndá dē sahma ndīyi ñúcuán, de cuāchuhū ndá dē.

7 De nī ncuu tá ūnī cā hora, de nī nquenda ñasíhī ndīyi ñúcuán, nī nquīvi ña vehe nūū íyó Pedro. De nduú jíni ña jā sūcuán nī ncuu.

8 De nī jīcā tūhún Pedro ña: Cachī nūū nī, ¿á iin tanto suha nī nīhīn ndúū nū jā ní yīcó nú ñuhun, á naá cúu? ncachī dē. De nī ncāhān ña: Suu iin tanto sūcuán nī yīcó ndúū sá, ncachī ña.

9 De nī ncāhān Pedro jíin ña: ¿De nūcu nī squétáhán ndúū nū tūhun jā stáhvī nú Espírītu maá Jētohō ō? ¿De á mā nīhīn ndúū nū castigo jáni inī nū? De cunini de cunī nū chi ja cātīn tāvēhé jā ní nenda ndá tēe jā ní jēchuhū yíi nú, de suni sūcuán tavā dē ndóhó jā cuyuhū nū, ncachī dē.

10 De nī ndicó cáva ña-ni nūū jēhē Pedro, de nī jīhī ña-ni. De nī ndīvi-ni ndá tēe suchí ñúcuán. De nī jíni ndá dē ja nī jīhī tucu ñahan ñúcuán, de nī ntavā tucu dē ña tāvēhé, de nī nchiyuhū dē ña xíin yíi ña.

11 De nī nchūhú ndasí ndá nchivī cándija jíin ndá cā nchivī jā ní jini tūhun nāsa nī ncuu.

Jā ní nsāhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú

12 De nī nsāhá ndá apóstol cuāhā tiñu ñáhnú nūū ndá nchivī, jíin tiñu jā stéhēn jā íyó poder Yāa Dios. De ndútútú ndá nchivī cándija inī corredor templo jā nání Corredor Salomón.

13 De ndá nchivī jāá nduú cándija chi nduú ní ncúndeé inī ní iin ji jā tandēē tāhán ji jíin ndá nchivī cándija, vísō jétúhún ndasí ji.

14 Sochi nī ncandija cuāhā cā nchivī nūū maá Jētohō ō, cúu tēe cúu ñahan.

15 De nī nquiji ndá nchivī jíin ndá táhán ji nchivī cúhū, de nī jaquín ji inī ndá calle, yósō ndá ji nūū yūú jíin nūū camilla tú sanaā de yāha Pedro de vísō cōndāhvī dē ná yāha sīquī ji de nduvāha ji.

16 De saá-ni ndá nchivī ndá ñuū ñatin ñúcuán, suni nī nquenda cuāhā ji ciudad Jerusalén, nī nquisiáha ji ndá jā cúhū jíin jā ndóho tāchī. De ndihi-ni ndá ji nī nduvāha.

Jā ní sndóho ndá ji ndá apóstol

17 Ñúcuán de nī ncucuásún inī maá sūtū cúñáhnú cā nī jíni dē ndá apóstol, de saá-ni ndá cā táhán dē jā scuáha

sahān saduceo. De nī nenda ndá dē sīquī ndá apóstol.

18 De nī ntiin ndá dē, de nī nchihi ndá dē ndá apóstol vecāa.

19 Sochi iin ángel maá Jētohō ō nī nacune yā viéhé cāa jacuāa. De nī ntavā yā ndá dē, de nī ncāhān yā:

20 Cuáhán, de cuiñi nú inī templo. De ñúcuán nacani nú ndācá tūhun nūū ndá nchivī nāsa nīhīn táhvī ji jā cutecū ji ní cání, ncachī ángel.

21 De nī jini ndá dē tūhun yáhá. De tá nī ncunijīn de nī nquīvi ndá dē inī templo, de nī stéhēn ndá dē tūhun yā nūū nchivī. De juni stéhēn ndá dē de sūtū cúñáhnú cā jíin ndá táhán dē nī nastútú dē ndá tēe sáhá junta cúñáhnú cā nūū nchivī Israel. De nī ntají dē ndá policía jā cuátavā dē ndá apóstol jā yihí dē vecāa.

22 Sochi tá nī nquenda ndá policía viéhé cāa de nduú cā ndá apóstol yihí vecāa. De nī ndicó cóo ndá dē, de nī ncachī tūhun dē nūū ndá tēe sáhá junta:

23 Maá jāndāa jā ní jinī ndá sá jā ndásī vāha viéhé cāa de íñi ndá tēe jā jíto, sochi tá nī nacune ndá sá de nduú ní jīnī cuitī cā ndá sá nūū ni iin tēe ñúcuán, ncachī ndá dē.

24 De sūtū cúñáhnú cā jíin ndá cā sūtū cúñáhnú jíin tēe cúñáhnú nūū ndá tēe jā jíto templo, tá nī jini ndá dē tūhun yáhá de jáni inī ndá dē nāsa cā coo tiñu ndá apóstol.

25 Ñúcuán de nī nquenda-ni iin tēe nī ncachī tūhun dē; Ndá tēe jā ní nchihi ndá ní vecāa, iyó ndá dē inī templo,

de stéhēn ndá dē nūū nchivī, ncachī dē.

26 Ñúcuán de maá tēe cúñáhnú nūū ndá tēe jā jíto templo, nī jēhēn dē jíin ndá policía, de nī nacueca ñuncúún tucu ndá dē ndá apóstol, chi yúhú ndá dē ndéhé dē nchivī jā cuun ji yūū ndá dē de tú sáhá xēen dē jíin ndá apóstol.

27 De tá nī nenda ndá dē jíin ndá apóstol de nī jani dē nūū ndá tēe cúñáhnú jā sáhá junta. De nī ncāhān sūtū cúñáhnú cā nūū ndá apóstol:

28 ¿A nsūū ja nī ndacu nīhin nī nūū ndá nú jā má stéhēn cuitī nū cā tūhun tēe nání Jesús? De mitan chi ja nī scútē nuu nú cā tūhun Jesús ní ciudad Jerusalén yáhá. ¿A cúnī nū jā tee nú cuāchi nīñi tēe ñúcuán sīquī ndá nī? ncachī sūtū cúñáhnú cā.

29 Ñúcuán de Pedro jíin ndá cā apóstol nī ncāhān ndá dē: Cánuu cā jā squíncuu ndá sá jā cúnī maá Yāa Dios nsūū cā jā cúnī ndá tēe.

30 Yāa Dios jā ní nchiñúhún ndá ndīyi tatā ō, nī nastécū yā Jesús, Yāa jā ní jahnī ndá máa ní, chi nī jata caa ndá ní yā yīcā cruz.

31 De Yāa ñúcuán nī nduñáhnú tucu yā nī nsáhá Yāa Dios, chi ndéē yā ichi ndahá cuáhá Yāa Dios. De cúu yā Yāa jā tátúnī jíin Yāa jā scácu yóhó, tácuca nacani inī ndācá ó jā cúu ó nchivī Israel sīquī cuāchi ó de cune cáhnú inī yā nūū ndācá cuāchi ó.

32 De ndá máa sá cúu testigo sīquī ndācá tūhun yáhá. De saá-ni Espiritu Santo suni

súcuán stéhēn cājí yā, chi jéhe Yāā Dios Espíritu Santo nūū ndācá nchivī jā jétáhvī ji yā, ncachī Pedro jíin ndá cā apóstol.

³³ De tá nī jini ndá tēe cúñáhnú tūhun yáhá de nī nquītī ndasí inī ndá dē, de cúnī ndá dē jā cahnī dē ndá apóstol.

³⁴ Sochi íyó iin dē jā stéhēn ley yā jā nání Gamaliel jā cúu grupo fariseo, de ndācá nchivī jétáhvī ji tēe ñúcuán. De nī nacuiñī dē nūū junta, de nī ncachī dē jā ná quíhīn ndá apóstol iin núú núú tāvēhé.

³⁵ De nī ncāhān Gamaliel: Ndá níhīn jā cúu ó nchivī nación Israel, cani vāha inī ní nāsa sáhá ndá ní jíin ndá tēe yáhá.

³⁶ De nūcūhun inī ndá ní nāsa nī ncuu quívī yātā jā ní nenda Teudas contra síquī gobierno, de nī ncachī dē jā tēe téyíí cúu dē. De nī ncutútú tá cūmī ciento tēe nūū dē. Sochi nī jahnī nchivī dē, de ndācá jā ní jetáhvī tūhun jā ní ncāhān dē, nī nacutē nuu ndá dē cuāhān dē-ni, de nī jencuiñī-ni tiñu ñúcuán.

³⁷ Ñúcuán de quívī jā ní íyo censo de Judas tēe Galilea, suni súcuán nī nenda dē contra síquī gobierno, de cuāhā nchivī nī ncutútú ji nūū dē de nī jetáhvī ji dē. De suni nī jahnī nchivī tēe ñúcuán, de ndācá nchivī jā ní jetáhvī tēe ñúcuán, suni nī jītē nuu-ni ndá ji.

³⁸ De yáhá ná cáchī tūhun sá nūū ndá ní. Mā stáhān cā ní ndá tēe yáhá. Siāā ndá ní dē

ná quíhīn dē. Chi tú iin tēe cúu jā ní squíjéhé tiñu yáhá de naā-ni.

³⁹ Sochi tú Yāā Dios nī squíjéhé, de mā cúu cuitī casí ndá ní, chi sanaā de cuéé cā de cunī ndá ní jā tiñu Yāā Dios cúu jā ndúcú ní casí ní, ncachī Gamaliel.

⁴⁰ De nī jetáhvī ndá dē tūhun jā ní ncāhān Gamaliel. De nī nacana ndá dē ndá apóstol. De nī ncani ndá dē jíin cuarta ñii, de nī ncāhān xēēn ndá dē nūū ndá apóstol jā má cáhān cā dē tūhun Jesús, de nī nsiāā ndá dē-ni.

⁴¹ De nī nquee ndá apóstol nūū junta cuāhān dē, de cúsiī inī ndá dē jā ní jéhe Yāā Dios tūhun jā ní ndoho ndá dē tūhun canoō jā síquī jā cándíja dē Jesús.

⁴² De ndiquivī nácani ndá dē tūhun Jesucristo inī templo jíin inī ndācá vehe, chi nduú ní jencuiñī ndá dē jā stéhēn dē.

6

Jā ní jani ndá dē ūjā cā tēe jā satíñū jēhē nchivī cándíja

¹ De nī ncucuahā cā nchivī cándíja. De ndá quívī ñúcuán de ndá tēe hebreo jā cáhān yuhú griego, nī ncāhān sōó dē síquī táhān dē jā cáhān yuhú hebreo, chi cáchī dē jā ndá ñahan viuda jā cáhān yuhú griego nduú níhīn vāha ña tá sáji dē stāā ndiquivī jā yáji ndá ñahan viuda.

² Ñúcuán de ndihúxī ūū tēe cúu apóstol, nī nastútú dē ndācá nchivī cándíja, de nī ncāhān ndá dē: Nduú vāha jā jencuiñī ndá nī jā nácani nī

tūhun Yāa Dios jā saji ni stāa nūū nchivī.

³ Tūsaá de ndá ndóhó hermano, nacāji nū ūjā táhán ndá máá ó, tēe jā jétúhún nchivī dē, de űhúhún chitú Espíritu Santo inī dē, de tú tēe jínī vāha cā cúu dē. De ndá máá dē cuiso tíñú jā saji dē stāa.

⁴ De ndá nduhū chi cúsa maá jā cācān táhvī ndá nī jín jā nacani nī tūhun yā, ncachī ndá dē.

⁵ De nī jētahān inī ndihi nchivī tūhun jā ní ncāhān ndá dē. De nī nacāji ndá ji Esteban, chi tēe cándija nihin cúu dē, de íyó chitú Espíritu Santo inī dē. De suni nī nacāji ji Felipe jín Prócoro jín Nicanor jín Timón jín Parmenas jín Nicolás. De Nicolás cúu tēe űuū Antioquía jā ní ntiin ley hebreo jondē ncháha ca candija dē Cristo.

⁶ De ndá tēe yáhá nī jani ndá nchivī dē nūū ndá apóstol, de nī jicān táhvī ndá apóstol sīquī tíñu jā sáhá ndá dē. De nī ntee ndá dē ndahá dē xīnī tá iin iin dē.

⁷ De tūhun Yāa Dios nī jītē nuu cā cuāhān ní cahnú. De ndá nchivī cándija nī ncucuahā ndasí ji inī ciudad Jerusalén. De suni cuāhā sūtū nī ncandija dē yā.

Jā ní ntiin ndá dē Esteban

⁸ De nī nchindeé nī nchituu yā Esteban, de nī jēhe yā poder nūū dē de vāha nī nsáhá dē tíñu űáhnú ndasí nūū ndá nchivī, jín tíñu jā stéhēn jā íyó poder Yāa Dios.

⁹ De íyó ndá tēe jā ní ncuyāhvi de nī nduu libre dē, de nī íyo vehe īi sinagoga

ndá dē. De sava ndá dē jín sava tēe űuū Cirene jín űuū Alejandría jín región Cilicia jín Asia, nī nquijéhé ndá dē stíchī dē Esteban.

¹⁰ Sochi nduú ní ncúndéé ndá dē jín Esteban, chi ndíchí nī ncāhān dē nī nsáhá maá Espíritu Santo.

¹¹ űúcuán de nī scāhān ndá dē jacū tēe nī ncāhān tūhun stáhvī sīquī Esteban, chi nī ncāhān dē jā ní jini dē jā ní ncāhān nāvāha Esteban sīquī Moisés jín sīquī Yāa Dios.

¹² De jā sūcuán nī ncāhān dē, de nī nquītī inī ndá nchivī jín ndá tēe űáhnú jā ndíso tíñú jín ndá tēe jā stéhēn ley janahán. De nī nenda ndá dē sīquī Esteban, de nī ntiin ndá dē, de cuāhān ndá dē jín Esteban nūū junta cúñáhnú cā.

¹³ De nī jani ndá dē testigo tūhún jā ní ncāhān sūcuán: Tēe yáhá, ndiquivī cāhān nāvāha dē sīquī templo īi yáhá jín sīquī ley Yāa Dios.

¹⁴ Chi nī jini ndá sá jā ní ncāhān dē jā Jesús tēe űuū Nazaret, canī dē templo yáhá, de nasāma dē ndá costumbre jā ní sndóo Moisés nūū ō jā sáhá ó, ncachī testigo tūhún.

¹⁵ űúcuán de ndācá tēe jā ndéē nūū junta, nī ndéhé vāha ndá dē nūū Esteban, de nī jinī ndá dē jā cáá nūū dē tá cáá nūū iin ángel Yāa Dios.

7

Tūhun jā ní nacani Esteban

¹ De maá sūtū cúñáhnú cā nī ncāhān jín Esteban: ¿A ndā jā sūcuán nī ncāhān nū

tá cúu nūū cáhān tēe yáhá? ncachī dē.

² De nī ncāhān Esteban: Ndá ní tátā, señor, cunini ndá ní tūhun yáhá jā cáhān sá. Maá Yāa Dios, Yāa jā vī ndasí cúñáhnú, nī nquiji yā nūū ndīyi tatā ō Abraham tá nī ndeē dē inī región Mesopotamia de jondē tá ncháha ca quīhīn dē cundeē dē inī űū Harán.

³ De nī ncāhān yā jíin dē: Quee inī űūū nū jíin māhñú táhān nú, de quīhīn nū iin űūū jā stéhēn ni nūū nū cundeē nū, ncachī yā.

⁴ űúcuán de nī nquee dē inī región Caldea, de nī ndeē dē inī űūū Harán. De tá nī jihī tatá dē, sá de nī nsāhá Yāa Dios jā ní nquiji dē yáhá nūū ndéē ō mitan.

⁵ De ni iin lulī űuhun nduú ní jéhe cuitī yā jā cuu táhvī dē, sochi nī nquee yuhú yā jā cuāha yā ní űuhun yáhá nūū dē jondē jíin nūū ndācá tatā dē jā quiji, vísō ncháha ca coo sēhe dē jondē saá.

⁶ De súcuán nī ncāhān Yāa Dios jíin dē: Cundeē jīcá tatā nū incā nación. De cūmī ciento cuiyā satīñú cáhá ji nūū nchivī de sndóho ndá nchivī ji.

⁷ De sīquī jā súcuán sāhá ji jíin sēhe nú de nenda nī cuāchi sīquī ndá nchivī űúcuán nūū satīñú cáhá ji, de sá de quee ji inī nación űúcuán quiji ji ichi cháhá cundeē ji, de chiñúhún ji nduhū, ncachī yā.

⁸ De nī ncāhān yā jíin Abraham jā ná cúu dē circuncidar, jā cúu iin tunī jā stéhēn jā ní

nsāhá yā trátū jíin dē. De tá nī ncacu sēhe dē Isaac, de nī nsāhá dē circuncidar ji nūū únā quīvī ji. De suni súcuán nī nsāhá Isaac jíin sēhe dē Jacob, de saá-ni nī nsāhá Jacob jíin ndihúxī űū sēhe yíi dē. De ndá tēe űúcuán nī ncuu ndihúxī űū tatā xīhna űúhún nación maá ō Israel.

⁹ De ndācá sēhe tatā ō Jacob nī ncucuásún inī ndá dē nī jinī dē ñanī dē José. De nī yīcó ndá dē José nūū ndá tēe jā cuāhān jíin dē jondē nación Egipto jā satīñú cáhá dē nūū iin tēe űúcuán. Sochi Yāa Dios nī jito yā dē.

¹⁰ De nī scácu yā dē nūū ndācá tündóhó jā ní nquiji sīquī dē. De nī ncundíchí dē nī nsāhá yā. De Faraón, tēe cúu rey inī nación Egipto, nī ncusiī inī dē jíin José nī nsāhá yā. De nī scuíso tíñú dē José jā cuu dē gobernador, de nī ntatúnī José inī nación Egipto jíin nūū ndá nchivī vehe Faraón.

¹¹ De nī nquiji quīvī jā ní űyo iin tāmā ní Egipto jíin ní jondē Canaán. Iin tündóhó xēen nī ncuu inī ndúū nación űúcuán. De ndá ndīyi tatā ō, nduú cā ná cajī ndá dē ndá tiempo űúcuán.

¹² De nī nīhīn Jacob tūhun jā íyó trigo nación Egipto, de nī ntají dē ndá sēhe dē jā cúu tatā ō, nī jēhēn Egipto jā xīhna űúhún nī jēcuēen ndá dē trigo.

¹³ De jā cuāhān ndá dē vuelta űū, sá de nī nastúu José jā maá dē cúu ñanī ndá dē. De sá de nī jinī vāha Faraón nā tatā cúu José.

14 De nī ncachī José nūū ndá ñanī dē jā ná quícuēca ndá dē tatá dē jíin ndá nchivī vehe dē. De nī iyo ūnī xico xāhōn jī.

15 Súcuán nī ncuu jā ní nquee Jacob cuāhān dē jondē Egipto. De nī ndeē dē ñúcuán jondē nī jihī dē. De suni ñúcuán nī ndeē ndihúxī ūū sēhe dē jā cúu tatā ō de jondē nī jihī ndihi ndá dē.

16 De tá nī nquenda quīvī jā ní ntavā yā ndá tatá dē inī nación ñúcuán, de nī jiso jī yiqui ndá ndīyi tatā ō ñúcuán nī jēhēn jī jíin jondē ñuū Siquem. De nī nchiyuhū ndá jī inī iin yavī ndīyi jā ní jeen Abraham nūū ndá sēhe Hamor ñuū Siquem.

17 De tá cáta ndeē cā ndá jī inī nación Egipto de nī ncuñatin quīvī jā quee ndá jī. Chi súcuán ja nī ncāhān téyí Yāā Dios jíin tatā ō Abraham jā iin quīvī de quee jī inī Egipto. De ndá nchivī Israel ñúcuán chi nī ncāyā ndá jī de nī ncucuahā jī inī nación Egipto.

18 Ñúcuán de nī nūcuñī inī incā rey inī Egipto, de nduú ní jíin dē jā vāha tiñu nī nsāhá José jondē janahán.

19 De rey ñúcuán nī stáhvī dē ndá ndīyi tatā ō, de suni nī nsāhá nāvāha dē ndá jī, chi nī nsāhá dē fuerza jā má cōtō cā jī ndá sēhe ñiquín jī tácuā ná cúu ndá jī.

20 De tiempo ñúcuán nī ncau Moisés, de nī ncuñī inī Yāā Dios jíin jī. De ūnī yōō nī iyo yuhū jī inī vehe tatá jī.

21 De tá nduú cā ní ncuu coo yuhū jī de nī jēsíáha dē jī iin lugar nūū ní nanihīn sēhe síhī rey jā tátúnī ní nación Egipto. De nī naquehen ña jī, de nī scuáhnu ña jī tá cúu nūū cúu sēhe maá ña.

22 De nī ncutūha Moisés ndācá tūhun ndíchí inī nación Egipto. De vāha ndasí tūhun dē, de vāha sáhá dē ndācá tiñu.

23 De tá nī ncuu ūū xico cuīyā dē, de nī jēndēhé dē ndācá táhán dē jā cúu tatā Israel.

24 De ñúcuán nī jinī dē nūū iin tēe Egipto jā sáhá nāvāha jíin iin táhán dē Israel. De nī nchindeé Moisés táhán dē, chi nī jahnī dē tēe Egipto, de súcuán nī nacuāha dē jā ní ndutahvī tēe ñúcuán.

25 De jáni inī Moisés jā jícūhun inī ndācá táhán dē jā ní ntetíñú Yāā Dios maá dē jā scácu dē jī jā ndóho jī, sochi nduú ní jícūhun cuitī inī ndá jī.

26 De quīvī téen nī nquenda dē nūū ūū táhán dē jā cánāá. De cúnī dē jā má cánāá ndúū tēe ñúcuán, de nī ncāhān dē jíin ndúū dē: ¿Nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú táhán nú? Chi modo ñanī ndúū nū, ncachī dē.

27 Sochi maá tēe jā cáni táhán ñúcuán nī nchindahá dē Moisés, de nī ncāhān dē: ¿Ní iin nī jani ndóhó jā cúñáhnú nú jā sáhá ndāā nū tiñu ndá nī?

28 ¿De á suni cúnī nū jā cahñī nū nduhū tá cúu nūū ní jahnī nū tēe Egipto icu, á naá cúu? ncachī dē.

29 De tá nī jini Moisés tūhun yáhá, de nī jinu dē cuāhān dē incā nación. De jondē Madián nī ndeē jicá dē, de ñúcuán nī scácu ñasíhí dē ūū sehe yíí dē.

30 De tá nī ncuu ūū xico cuīyā jā ndeē dē Madián, sá de nī nquenda iin ángel Yāā Dios nūū dē jondē nūū ñuhun tíhá ñatin nūū íyó yucu súcún Sinaí. De nī nquenda yā xīnī iin yūcū cāhnú jā cáyū jíin itā ñuhūn sochi nduú cáyū maá yūcū.

31 Ñúcuán de nī ndēhé Moisés, de nī nsāhvi inī dē ndéhé dē ñuhūn jā ní jinī dē. De nī ntandeē dē tácu cunī vāha dē nājēhé cúu jāá nduú cáyū. Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō ō jíin dē:

32 Maá nī cúu Yāā Dios jā ní nchiñúhún ndá ndīyi tatā nū Abraham jíin Isaac jíin Jacob, ncachī yā. Sochi Moisés chi quísi dē jā yúhú dē, de nduú cā ní ncúndeé inī dē cūndēhé dē nūū cáyū ñuhūn.

33 De maá Jētohō ō nī ncāhān yā jíin Moisés: Tavā nījān nū, chi lugar nūū íñí nú jíñā, lugar īi cúu sīquī jā īi maá nī.

34 Ja nī jini vāha nī jā ndóho ndasí ndá nchivī maá nī jā íyó inī nación Egipto, de suni jíini nī jā jácu ndá ji sīquī jā ndóho ji tūndóhó, de nī nuu nī vāji nī jā scácu nī ndá ji. Túsaá de mitan de cunini nú, chi taji nī ndóhó quīnohōn nū jondē Egipto tácu scácu nú ndá táhán nú, ncachī yā.

35 De jondē tá ncháha ca quee Moisés inī nación Egipto, de ja nī ncuyichī inī

ndá táhán dē Israel, chi nī ncāhān ji: ¿Ní iin nī jani ndóhó jā cuñáhnú nú jā sáhá ndāā nū tiñu ndá nī? ncachī ji. De vísō súcúan sochi nūū maá dē nī nquiji ángel yā nūū yūcū jā cáyū jíin itā ñuhūn, de súcúan nī ntetíñú Yāā Dios dē jā quīnohōn dē tatūnī dē nūū ndá ji, de scácu dē ji.

36 De maá Moisés nī natavā dē ndá ji inī nación Egipto, de nī ncháha ndá dē Mar Rojo, de nī jica nuu ndá dē nūū ñuhun tíhá ūū xico cuīyā. De nūi tiempo ñúcuán nī nsáhá Moisés cuāhā tiñu ñáhnú jíin tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā.

37 De maá Moisés cúu jā ní ncāhān tucu jíin ndá tatā ō Israel: Maá Yāā Dios sáhá yā jā mähñú tatā ndācá ó quiji iin Yāā jā nacani tūhun Yāā Dios nūū ndācá ó tá cúu nūū ní jani yā nduhū. De chuhun inī ndá nú tūhun jā cāhān Yāā ñúcuán, ncachī Moisés.

38 De suni maá Moisés cúu jā ní ndeē cāhnú jíin ndá ndīyi tatā ō tá nī jica nuu ndá ji nūū ñuhun tíhá. De nī ncāhān iin ángel yā jíin maá dē xīnī yucu súcún Sinaí, de nī nacani dē nūū ndá tatā ō, chi ñúcuán nī nīhīn dē tūhun nāsa cutecū ō, de nī nquendōo ó jíin tūhun ñúcuán jondē mitan.

39 Sochi ndá ndīyi tatā ō chi nduú ní ncúnī ndá ji cuetáhvi ji Moisés, chi sa nī ncuyichī inī ndá ji dē, de cúnī ndá ji jā sa ndicó cóo ji quīnohōn ji nación Egipto nícu.

40 De nī ncāhān ndá ji jíin Aarón: Sáhá ní ndá yāā jā cosō nūū nūū ō. Chi Moisés jā ní natavā dē yóhó inī nación

Egipto vāji ó, nduú jínī ō naá cúu jā ní ndoho dē mitan jāá nduú nénda dē jā cuáhān dē xīnī yucu súcún Sinaí, ncachī ndá ji.

41 Ñúcuán de nī nsāhá ji iin ídolo jā cáá tá cáá becerro. De nūū ídolo ñúcuán nī nsōcō ndá ji quiti, de nī ncusiī inī ji jínī ídolo jā ní nsāhá ndá ji.

42 De nī ncujiyo-ni Yāā Dios nūū ndá ji cuáhān yā. De nī sndóo yā ji-ni jā ná chíñúhún ndá ji nūū ndācá jā jínī ō jā yíhí andiví tá cúu nūū cáhān tutū jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

Nī ncāhān yā: Ndá ndóhó nchivī Israel,
¿á jáni inī ndá nú jā nūū nduhū nī nsōcō nū quiti
tá nī jica nú nūū ñuhun tíhá ūū xico cuiyā, á naá cúu?

43 Nduú, chi sa nī jicó núu ndá nú jínī nicho jā ñúhún yāā jā nání Moloc jínī figura tiūūn jā nání Renfán,
ndá yāā jā ní nsāhá maá nú jā chíñúhún nú.

Túsaá de siáha nī ndá ndóhó quihīn jīcá nú jondē yātā ñūū Babilonia, ncachī yā.

Cáchī tutū.

44 De nī ntatúnī Yāā Dios nūū Moisés jā sáhá dē vehe ñii nūū chíñúhún ndá dē yā, jā cáá tá cáá jā ní stéhēn yā nūū dē. De ndīyi tatā ō nī nevāha ndá dē vehe ñii ñúcuán jondē nūū ñuhun tíhá, de inī vehe ñúcuán nī nchuhun ndá dē tabla yūū nūū ní ntee yā ley yā.

45 De cuéé cā de nī sndóo ndá dē vehe ñúcuán nūū ndá sēhe dē jā cúu tatā ō. De nī nquīvi Josué jínī ndá tatā ō inī nación Israel yáhá, de suni nī jetíñú ndá dē vehe ñii ñúcuán. De nī ncundeé ndá dē jínī ndá nchivī jā ní īyo nación yáhá, de nī scúnu dē ji nī nsāhá Yāā Dios. De yáhá nī īyo vehe ñii jondē tiempo jā ní ncuu David rey.

46 De nī ncusiī inī Yāā Dios jínī David. De nī ncuu inī dē jā sáhá dē iin vehe ī maá yā nícu. De maá yā cúu Yāā Dios jā ní nchíñúhún tatā ō Jacob.

47 Sochi Salomón sēhe David cúu jā ní nsāhá vehe ī yā.

48 De vísō súcúan de maá Yāā cúñáhnú ndasí, nsūū maá-ni vehe jā sáhá ndá tēe cúu nūū ndēē yā. De suni súcúan nī ncāhān tēe jā ní nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán:

49 Chi nī ncāhān yā:
Andiví cúu modo mesa nūū tātúnī nī,
de ñayiví cúu modo nūū yósō jēhē nī.

¿Nāsa cā coo vehe jā sáhá ndá nú jā cundeē ni túsaá?

¿A ní cúu nūū sáhá nú nūū natātú nī?

50 ¿A nsūū maá nī ní nsáhá ndihi jā íyó? ncachī Yāā Dios.

Ncachī tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán, ncachī Esteban.

51 De cáhān cā Esteban: Nihin ndasí inī ndá ní. De cúu ní tá cúu nchivī ndācá nación jāá nduú cándija tūhun yā, chí sóhó ndasí ndá ní. Chí cúsa maá jā jāsī ndija ndá ní

nū Espiritu Santo, de tá-ni nī nsáhá ndīyi tatā ō jondē janahán suni sūcuán sáhá ī cā ndá ní jondē mitan.

52 ¿A nī Iyo tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán jāá nduú ní nsáhá nāvāha ndá tatā ō, á naá cúu? Nduú chi nī jahnī ndá dē ndá tēe jā ní nacani tūhun nāsa quiiji maá Yāa ndāa. De tá nī nquiiji Yāa űúcuán de nī nastúu ndá ní yā nū ndá tēe jā ní jahnī ndá dē yā.

53 De vísō ndá ángel yā nī jēhe ley Yāa Dios nū ndācá ō de nduú ní squíncuu ndá ní, ncachī Esteban.

Jā ní jahnī ndá dē Esteban

54 Ndācá tūhun yáhá nī jini ndá dē, de nī nquītī ndasí inī ndá dē, de nī nacayīhí ndá dē űii yúhú dē nī jinī ndá dē Esteban.

55 Sochi maá Esteban chi nī nchitú Espiritu Santo inī ánō dē. De nī ndēhé vāha dē andiví, de nī jinī dē jā jéndūtē ndasí nū ndēē Yāa Dios, de Jesús íñi yā ichi lado cuáhá Yāa Dios.

56 De nī ncāhān Esteban: Mitan de ndēhé sá jā nūne andiví, de ndēhé sá nū maá Yāa jā ní nduu tēe, de íñi yā ichi lado cuáhá Yāa Dios, ncachī dē.

57 űúcuán de nī jasī ndá dē sōho dē, de nī ncana cóhó ndá dē, de ndíta-ni nī ntiin ndá dē Esteban.

58 De nī ntavā ndá dē Esteban cuāhān ndá dē jíin dē yātā űū. De ndá tēe jā cúu testigo tūhún űúcuán nī jaquīn ndá dē sōo dē nū iin

tēe suchí jā nání Saulo, de nī ncuun ndá dē yū Esteban.

59 De juni cúun ndá dē yū Esteban de nī jicān táhvī dē nū maá Jētohō ō: Tātā Jesús, mitan de naquehen ní ánō sá, ncachī dē.

60 De nī jēcuīñi jītí dē, de nī ncāhān jee dē: Tātā Yāa Dios, mā tēe ní cuāchi yáhá síquī ndá ji jā sáhá nāvāha ji sāán mitan, ncachī dē. Sūcuán nī ncāhān dē, de nī jīhī dē-ni.

8

Jā ní nsáhá nāvāha Saulo ndá nchivī cándija

1 De nī jetúhún Saulo jā ní jahnī ndá dē Esteban. De quīvī űúcuán nī nquijéhé ndá ji sáhá nāvāha ndasí ndá ji ndá nchivī cándija inī ciudad Jerusalén. De jā suu cúu jā ní jītē nuu ndá nchivī űúcuán cuāhān ji ní región Judea jíin ní región Samaria. Sochi ndá tēe cúu apóstol chi nduú ní nquēe ndá dē.

2 De ndá tēe jā íyó yíñúhún nū Yāa Dios nī nchiyuhū ndá dē Esteban, de nī jacu ndasí ndá dē jā ní jīhī Esteban.

3 De Saulo chi sáhá nāvāha dē ndá nchivī jā cándija nū Jesús. Chi quīvī dē ndá vehe, de tīn dē nchivī cúu tēe cúu űahan, chíhi dē vecāa.

Jā ní jītē nuu tūhun Yāa Dios inī iin ndáñū Samaria

4 De ndācá nchivī űúcuán jā ní jītē nuu, de ní-ni cuāhān ndá ji de nācani ndá ji tūhun Yāa Dios nāsa scácu yā nchivī.

5 De nī nquenda Felipe iin űū jā íyó inī Samaria, de

nūū nchivī ñúcuán nī nacani dē tūhun Cristo jā cúu Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu ndá yóhó.

⁶ De nī ndutútú ndá nchivī, de ndihi ndá ji nī nchuhun vāha inī ji ndācá tūhun jā ní ncāhān Felipe. Chi nī nini ji, de nī jinī ji ndācá tiñu ñáhnú jā ní nsāhá dē.

⁷ Chi cuāhā nchivī jā ndóho tāchī nī nasāhá vāha dē ji, de tá quee tāchī inī ndá nchivī de cána cóhó de cuāhān. De cuāhā nchivī jā ní nduvehlé jíin nchivī cojo nī nduvāha nī nsāhá dē.

⁸ De nī ncušii ndasí inī ndá nchivī ñuū ñúcuán.

⁹ De inī ñuū ñúcuán iyó iin tēe nání Simón, de scuáha dē mágica. De tá ncháha ca quihīn Felipe inī ñuū ñúcuán, de sáhvi ndasí inī ndá nchivī región Samaria ndéhé ji jā sáhá Simón. De stáhví dē ndá ji chí cáchī dē jā iin tēe cúñáhnú ndasí cúu dē.

¹⁰ De ndācá nchivī chúhun vāha inī ji tūhun jā cáhān dē, cúu nchivī cúñáhnú cúu nchivī jāá nduú. De nī ncāhān ndá ji: Tēe yáhá nī jēhe ndasí Yāā Dios poder nūū dē, ncachī ndá ji.

¹¹ De chúhun vāha inī ndá ji tūhun cáhān dē, chí cuāhā ndasí quívi nī nsāhá dē ndá tiñu stáhví ñúcuán, de nī nsáhvi inī ndá ji nī ndéhé ji.

¹² De tá nī nquenda Felipe de nī nacani dē tūhun vāha nāsa tátúnī Yāā Dios, jíin tūhun maá Jesucristo nūū ndá ji. Ñúcuán de nī ncandíja ndá ji, de nī jenduté ndá ji, cúu tēe cúu ñahan.

¹³ De suni nī ncandíja maá Simón, de nī jenduté dē. De nī jica dē jíin Felipe, de nī nsáhvi inī dē ndéhé dē jā ní nsāhá Felipe ndācá tiñu ñáhnú jíin tiñu jā stéhēn jā iyó poder Yāā Dios.

¹⁴ De ndá apóstol jā iyó Jerusalén, nī nihīn dē tūhun jā ní ncandíja ndá nchivī Samaria tūhun Yāā Dios. Ñúcuán de nī ntají ndá dē Pedro jíin Juan nī jēhēn ndúū dē Samaria.

¹⁵ De nī nquenda ndúū dē ñúcuán. De nī jíicān táhví ndúū dē jēhē ndá nchivī ñúcuán tácuá ná nihīn ndá ji Espíritu Santo.

¹⁶ Chi ncháha ca quívi yā inī ánō nī iin ji, chí maá-ni jā ní jenduté ndá ji jā ní ncandíja ji Jētoho o Jesús.

¹⁷ Ñúcuán de nī ntee ndúū dē ndahá dē xīnī ndá ji, de nī nquívi Espíritu Santo inī ndá ji.

¹⁸ De nī jinī Simón jā súcuán tēe ndúū apóstol ndahá dē xīnī ndá nchivī ñúcuán de quívi Espíritu Santo inī ánō ji. De cúnī dē jā cuāha dē xūhún nūū apóstol nícu, tácuá nihīn dē poder jā sáhá dē súcuán.

¹⁹ De nī ncāhān dē: Suni taji ní poder yáhá nūū sá tácuá nā-ni nchivī tee sá ndahá sá xīnī ji de quívi Espíritu Santo inī ánō ji, ncachī Simón.

²⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíin dē: De xūhún nú ná náá jíin nú sīqui jā jáni inī nū jā jíin xūhún de cuu cueen nú poder jā jíin mānī Yāā Dios nūū nchivī.

21 Nsūú tǎhvī nū cúu jā cuiñi nū sīquī tiñu yáhá, chi nduú iyó ndāá ánō nū nūū Yāā Dios.

22 Túsaá de jini ñuhún jā nacani inī nū sīquī jā jáni nēhén inī nū yáhá. De nācān tǎhvī nū nūū Yāā Dios, cúndēhé ó á sanaā de cune cáhnú inī yā sīquī jā jáni nēhén inī nū jā ní ncāhān nū súcuán.

23 Chi jínī ni jā cúcuásún inī nū sīquī jā sáhá nī tiñu yáhá. De ndācá jā nēhén jā jáni inī nū cúu jā tīn nīhin ndóhó, ncachī Pedro jín Simón.

24 Ñúcuán de nī ncāhān Simón jín dē: Cācān tǎhvī ndúū ní jēhē sá nūū maá Jētohō ō tácuā ni iin tūhun jā cáhān ní jīñā mā quījī sīquī sá, ncachī dē.

25 De nī nacani Pedro jín Juan tūhun Yāā Dios nūū ndá nchivī. De nī ndicó cóo ndúū dē cuānohōn dē ciudad Jerusalén, de juni cuāhān ndúū dē de nācāni dē tūhun vāha Yāā Dios inī cuāhā cā ndáñūū Samaria.

Felipe jín tē nación Etiopía

26 Ñúcuán de iin ángel maá Jētohō ō nī ncāhān yā jín Felipe: Quehen ichi de quīhīn nū ichi sur, ichi jā quée inī ciudad Jerusalén jā cúun cuāhān jondē ñūū Gaza, ncachī yā. De maá-ni ñuhun tihá cúu ñúcuán.

27 De nī nquehen Felipe ichi cuāhān dē. De iin tē eunuco nī nquee dē Jerusalén. De tē nación Etiopía cúu dē, de ndíso tīñú dē jā cúu dē tesorero nūū ñahan cúu reīna jā tátúnī nūū nación Etiopía, de nánī ña Candace. De

tēe ñúcuán nī jēhēn dē ciudad Jerusalén nī jēchiñuhún dē Yāā Dios.

28 De ñuhún dē inī carreta dē cuānohōn dē, de cáhvi dē tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

29 De maá Espíritu nī ncāhān yā jín Felipe: Cuáhán, de quetáhán nū jín tēe jā cuāhān jín carreta ñúcuán, ncachī yā.

30 Sá de cuāhān Felipe de nī nquetáhán dē jín tēe jā ñuhún inī carreta. De nī jini dē jā cáhvi tēe ñúcuán tutū jā ní ntee Isaías, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán. De nī jīcā tūhún dē tēe ñúcuán: ¿A jícūhun inī ní ndá jā cáhvi ní jīñā, á nduú? ncachī dē.

31 De nī ncāhān dē jín Felipe: ¿De nāsa jícūhun inī sá de tú mā stéhēn iin tēe nūū sá? ncachī dē. De nī ncāhān dē jín Felipe jā ná cáa dē nūū carreta quīhīn ndúū dē.

32 De maá nūū tutū ī jā cáhvi dē yósō tūhun jā cáhān: Tá cúu iin tīcāchī jā cuāhān nchivī jín tī jā cuū tī, suni súcuán nī nsáhá ndá nchivī maá yā.

De tá cúu iin tīcāchī lúli jā sété dē tī de nduú ndáhyū tī, suni súcuán nī nsáhá maá yā, chi nduú ní ncāhān cuitī yā tá nī nsáhá nāvāha jī yā.

33 De hora jā ní jēhe jī tūhun canoō yā, de nduú ní nsáhá ndāá jī tiñu yā. De ni iin nchivī mā cūū cāhān jī tūhun tatā yā chi nī jahnī ndá jī yā de nduú nā tatā yā.

Cáchī tutū.

³⁴ Ñúcuán de nī ncāhān tēe Etiopía: De sáhá ní favor cachī ní nū sá, ¿ní síquī cáhān tēe nī nacani tūhun yáhá? ¿A síquī maá dē, á síquī incā tēe? ncachī dē.

³⁵ De jín tūhun jā ní nc-ahvi tēe Etiopía ñúcuán, nī nquijéhé Felipe cáchī tūhun dē ndācá tūhun vāha Jesús nū dē.

³⁶ De juni ñúhún ndúū dē ichi cuāhān dē de nī nquenda dē nū ñúhún ndute. De nī ncāhān tēe Etiopía: Yáhá ñúhún ndute, ¿de á cuu cuenduté sá? ncachī dē.

³⁷ De nī ncāhān Felipe: Cuu de tú cándija ní jā ní nsáhá Jesús jēhē ō jondē jín inī jín ánō ní, ncachī dē. De nī ncāhān tēe Etiopía: Cándija sá jā Jesucristo cúu maá Sēhe Yāa Dios, ncachī dē.

³⁸ De nī jecani dē carreta dē. De nī nuu dē jín Felipe, de nī nchunuu dē cuāhān dē nū ñúhún ndute, de nī scuénduté Felipe tēe Etiopía.

³⁹ De tá nī nquee ndúū dē inī ndute de Espíritu maá Jētohō ō nī nsáhá jíyo yā-ni Felipe cuāhān dē, de tēe Etiopía nduú cā ní jínī dē nū Felipe. De nī naquehen dē ichi cuānohōn dē ñuū dē, de cúsi ndasí inī dē.

⁴⁰ Sochi Felipe nī nquenda dē jondē Azoto, de sá de cuāhān tucu dē, de ndācá ñuū nī nacani dē tūhun vāha yā. De sá de nī nquenda dē ciudad Cesarea.

9

Jā ní nasāma inī Saulo ní nsáhá Jesucristo
(Hch. 22.6-16; 26.12-18)

¹ De Saulo nduú jéncuiñī dē jā cáhān nīhin dē jā cahnī dē ndá nchivī jā cándija ji maá Jētohō ō. De jā ñúcuán cúu jā ní jēhēn dē nū sūtū cúñáhnū cā.

² De nī jicān dē órden nū tēe ñúcuán jā cuu quihīn dē ndācá vehe īi sinagoga ñuū Damasco tácuu cuu tiin dē cúu tēe cúu ñahan jā īñī síquī tūhun yā, de quīnasiáha dē ji ciudad Jerusalén cúni dē.

³ De nī nquehen dē ichi cuāhān dē, de nī ncuñatin dē yuhú ñuū Damasco. De sanaā-ni de nī jēndütē ndasí ní nū dē jā vāji jondē andiví.

⁴ De nī ndicó cáva dē-ni nū ñúhún. De nī jini dē jā cáhān iin tūhun jín dē: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? ncachī.

⁵ Ñúcuán de nī ncāhān dē: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī dē. De nī ncāhān yā: Maá nī cúu Jesús, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándija cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū. De jā sáhá nú sūcuán cúu jā sndóho nú maá nú modo stīquī jā jáñū yātá tī punta garrocha, de suu cúu jā sndóho tī maá tī, ncachī yā.

⁶ De quísi dē chi yuhú dē, de nī ncāhān dē: Señor, ¿naá cúu jā sáhá sá cúni ní túsáá? ncachī dē. De maá Jētohō ō nī ncāhān yā jín dē: Nacōo, de quívi nú inī ñuū, de ñúcuán íyó iin tēe jā cachī dē nū nū

naá cúu jā jini ñúhún sáhá nú, ncachī yā.

⁷ De ndá tēe jā cuāhān jín Saulo, nī nsāhvi inī ndá dē níni dē jā cáhān, de nduú ní jínī dē nūū jā cáhān.

⁸ Ñúcuán de nī nacōo Saulo, de tá cúnī dē jā nūcūndēhé dē de nduú ní ncúu cuitī cā cūndēhé dē. De tíin ndá tēe ñúcuán-ni cā ndahá Saulo de cuāhān ndá dē ñuū Damasco.

⁹ De ñúcuán nī ndeē Saulo ūnī quīvī. De nduú ní ncúu cuitī cūndēhé dē, ni nduú ná nchájī cuitī dē de ni nduú ná jīhi dē.

¹⁰ De inī Damasco íyó iin tēe jā cándija, de nání dē Ananías. De nī stéhēn maá Jētoho ō nūū dē, de nī ncāhān yā jín dē: Ananías, ncachī yā. De nī ncāhān dē: Señor, ¿á jā cáhān ní? ncachī dē.

¹¹ De nī ncāhān maá Jētoho ō jín dē: Quehen ichi de quīhīn nū calle jā nání Calle Derecha. De vehe Judas cātūhún nú iin tēe nání Saulo, tēe ñuū Tarso, chi mitan de jīcān táhvī dē.

¹² De nī stéhēn ni nūū dē jā ní nguīvi iin tēe nání Ananías, jā cúu maá nú, de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ndunijīn tīnūú dē. Súcuán nī stéhēn ni nūū Saulo, ncachī yā.

¹³ Ñúcuán de nī ncāhān Ananías: Señor, ja nī jini sá jā cuāhā nchivī cáchī jā tēe ñúcuán sáhá nāvāha dē ndá nchivī jā cándija jī ní jā íyó Jerusalén.

¹⁴ De mitan nī nquenda dē yáhá ndiso tíñú dē nūū ndá sūtū cúñáhnú jā tiin dē

ndācá nchivī jā chíñúhún jī ní, ncachī Ananías.

¹⁵ De nī ncāhān maá Jētoho ō: Cuāhān, chi tēe jā ní nacāji maá nī cúu Saulo, tácuá ná quīhīn dē nacani dē tūhun nī nūū ndá táhān nú Israel jín nūū nchivī ndá cā nación jín nūū ndá rey.

¹⁶ De stéhēn ni nūū dē jā cánuú cúu jā cundoho ndasí dē tūndóhó jā síquī ni, ncachī yā.

¹⁷ Ñúcuán de cuāhān Ananías, de tá nī nquenda dē vehe nūū íyó Saulo, de nī nguīvi dē de nī ntee dē ndahá dē xīnī Saulo, de nī ncāhān dē: Hermano Saulo, maá Jētoho ō Jesús, Yāā jā ní nquenda nijīn nūū nū ichi nūū vāji nú, suu yā nī ntají nduhū vāji nī nūū nū tácuá ndunijīn tīnūú nú, de chitú Espíritu Santo yā inī nū, ncachī dē.

¹⁸ De ndañúhún-ni nī ndunijīn tīnūú Saulo, chi modo jā ní ncōyo-ni jā ní ndasí tīnūú dē. De nī nacuiñī dē, de nī jenduté dē-ni.

¹⁹ Ñúcuán de nī nacajī dē stāā, de nī nanihīn inī dē. De nī íyo dē jacū quīvī jín ndá nchivī jā cándija inī ñuū Damasco.

Jā ní nacani Saulo tūhun inī ñuū Damasco

²⁰ De nī nquijéhé dē-ni nácani dē tūhun Jesús inī ndá vehe īī sinagoga, cáchī dē jā Jesús cúu Sēhe Yāā Dios.

²¹ De ndācá nchivī jā ní jini tūhun jā cáhān dē, sáhvi inī jī níni jī. De nī ncāhān ndá jī: ¿A nsúú tēe yáhá cúu jā sáhá nāvāha dē ndá nchivī

Jerusalén jā chíñúhún nūū Jesús? De suu cúu jā ní nguiji dē yáhá jā tiin dē ndá nchivī quihīn dē jíin ji nūū ndá sūtū cúñáhnú cúnī dē, ncachī ji.

22 Sochi Saulo chi sa víhí cā nácani dē tūhun jā Jesús cúu ndija Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó. De ndá táhán dē hebreo jā ndéē Damasco ni iin tūhun nduú ní ncúu scócoo ji jā cachī ji jāā nduú iyó ndāā tūhun jā cáhān Saulo.

Jā ní ncācu Saulo nūū ndá táhán dē hebreo

23 De nī ncuu cuahā cā quivī. De nī squétáhán ndá táhán dē hebreo tūhun jā cahñī ndá dē Saulo.

24 De nī nīhīn Saulo tūhun jā sūcuán nī squétáhán ndá dē tūhun. De nduú ñuú jíto dē viéhé namā jā ndásī yuhú ñuú, chi cahñī dē Saulo cúnī ndá dē.

25 Nūcuán de ndá tēe cándija, nī nchuhun dē Saulo inī iin tīcá iin jacuáā, de nī snúu ndá dē yīcā namā jā ndásī yuhú ñuú, de sūcuán nī ncācu Saulo.

Jā ní nenda Saulo inī ciudad Jerusalén

26 De tá nī nenda dē ciudad Jerusalén de cúnī dē jā naquetáhán dē jíin ndá nchivī cándija. Sochi nī nchūhú ndá ji nī jinī ji Saulo, chi nduú ní ncándija ndá ji jā ní nduu dē tēe cándija.

27 De Bernabé nī jeca dē Saulo cuāhān dē jíin nūū ndá apóstol. De nī nacani dē tūhun nūū ndá tēe ñūcuán nāsa nī jinī Saulo nūū maá Jētohō ō ichi nūū ní jēhēn dē, jíin nāsa

nī ncāhān yā jíin dē, jíin nāsa nī iyo ndeé inī dē nī nacani dē tūhun Jesús inī ñuū Damasco.

28 De nī ndeē Saulo inī ciudad Jerusalén de nī jeca dē jíin ndá apóstol.

29 De vāha nī iyo ndeé inī dē nī nacani dē tūhun maá Jētohō ō. De jā síqui Jesús de nī stíchī táhán dē jíin ndá tēe hebreo jā cáhān yuhú griego. Sochi ndá tēe ñūcuán cúnī dē jā cahñī dē Saulo nícu.

30 De nī jinī ndá hermano cándija jā sūcuán cúnī dē sáhá dē, de nī jeca ndá dē Saulo cuāhān dē jíin jondē ciudad Cesarea. De ñūcuán de nī nachuhun ichí ndá dē Saulo cuānohōn dē jondē ñuū maá dē Tarso.

31 De nduú cā ní nsáhá nāvāha ndá ji ndá nchivī cándija nūū inī región Judea jíin Galilea jíin Samaria. De nī jija cā ndá ji jíin tūhun yā, de nī iyo yíñúhún ndá ji nūū maá Jētohō ō. De nī ncucuahā cā ndá ji, chi nī nchindeé maá Espíritu Santo ndá ji.

Jā ní nduvāha Eneas

32 De Pedro jēndēhé dē ndá nchivī cándija ndācá lado, de suni nī jēndēhé dē nchivī jā ndeē ñuū Lida.

33 De ñūcuán nī jinī dē nūū iin tēe nání Eneas jā ní ncuu ūnā cuīyā cáá dē, chi nī nduvehlé dē.

34 De nī ncāhān Pedro jíin dē: Eneas, ná nduvāha ní sáhá Jesucristo. Nacōo ní de nastūū ní yuu ní, ncachī dē. De nī nacōo-ni tēe ñūcuán.

35 De nī jinī ndācá nchivī ñuū Lida jíin nchivī jā ndeē nduhvā Sarón, de nī nasāma

inī ndá ji de nī ncandíja ndá ji maá Jētoho ō.

Jā ní natecū Dorcas

³⁶ De suni nī Iyo iin ñahan jā cándíja inī ñuū Jope, nání ña Tabita, de yuhú griego nání ña Dorcas. De sáhá ndasí ña tiñu váha, de sáhá ña caridad nchivī ndāhvī.

³⁷ De tiempo ñúcuán nī ncuhū ña, de nī jīhī ña. De nī scúchi ndá ji ndīyi ñúcuán, de nī jaquīn ji ña iin cuarto xīnī vehé.

³⁸ De ñuū Lida chi ñatin-ni íyó jíin Jope. De ndá nchivī cándíja jā ndéē ñuū Jope, nī nīhīn ji tūhun jā ndéē Pedro ñuū Lida. De nī ntají ndá ji ūū tēe jā cuácāna dē Pedro. De nī ncāhān ndúū dē: Mā cúcuéé ní, de cōhōn ñuū Jope, ncachī ndúū dē.

³⁹ Ñúcuán de nī nquehen Pedro ichi cuāhān dē jíin ndúū tēe ñúcuán. De tá nī nenda ndúū dē jíin Pedro de nī ncaa ndá dē cuarto nūū cáá ndīyi ñúcuán. De ndá ñahan viuda nī jicó ndúū ndá ña Pedro, de jácu ndá ña. De stéhēn ndá ña ndá xīquīn jíin ndá páñū jā ní nsāhá ndīyi Dorcas chi nī jinī mānī ña nūū ndá ñahan ñúcuán tá nī ntecū ña.

⁴⁰ Ñúcuán de nī ncāhān Pedro jíin ndá nchivī jā ná queé ndá ji tāvehé. De nī jēcūñī jítí dē, de nī jīcān táhvī dē. De nī ndicó cóto dē nūū cáá ndīyi ñúcuán, de nī ncāhān dē: Tabita, nacōo, ncachī dē. De nī nūcūndēhé ña-ni, de nī jinī ña nūū Pedro. De nī nacōo ña-ni nī nūcundeē ña.

⁴¹ De nī ntiin dē ndahá ña, de nī stácuñī dē ña. Ñúcuán de nī nacana dē ndācá nchivī cándíja jíin ndācá ñahan viuda, de nī stéhēn dē ña nūū ndá ji jā ní natecū ña.

⁴² De tūhun yáhá nī jītē nuu ní ñuū Jope cuāhān. De cuāhā nchivī nī ncandíja nūū maá Jētoho ō.

⁴³ De cuāhā quīvī nī ndeē Pedro inī ñuū Jope, ndéē dē vehe iin tēe sátiñú ñii jā nání Simón.

10

Pedro jíin Cornelio

¹ De inī ciudad Cesarea íyó iin tēe nání Cornelio, de cúu dē iin capitán grupo soldado jā nání Italiano.

² Tēe chíñúhún váha nūū Yāa Dios cúu dē, de saá-ni ndācá nchivī vehe dē. De sáhá ndasí dē caridad nchivī hebreo vísō nsūū tēe hebreo cúu dē, de níní jīcān táhvī dē nūū Yāa Dios.

³ De iin quīvī nī stéhēn iin ángel Yāa Dios nūū dē tá cahūñī jañíni, de cájí nī jinī dē jā ní nquīvi ángel ñúcuán nūū ndéē dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Cornelio, ncachī yā.

⁴ De nī nūcūndēhé váha dē nūū yā, de yuhú dē. De nī ncāhān dē: ¿A jā cáhān ní, Señor? ncachī dē. De nī ncāhān yā jíin dē: Ja nēe Yāa Dios cuenta nāsa jīcān táhvī nū nāsa sáhá nú caridad ndá nchivī hebreo.

⁵ Mitan de tetiñú nú mozo ná quíhīn ndá ji ñuū Jope de cana ji Simón, tēe nání Pedro, quiji dē.

⁶ Chi ndéē nūū dē vehe iin tēe nání Simón, tēe sátiñú

ñii. De ñatin-ni yuhú mar cáa vehe dē. De cachī maá Pedro nūū nū nā incā cúu jā cánuú sáhá nú, ncachī yā jín Cornelio.

⁷ De tá cuāhān ángel jā ní ncāhān jín dē, de nī ncana dē ūū mozo dē jín iin soldado jā squíncuu vāha nūū dē, de suni tēe chíñuhún vāha nūū Yāa Dios cúu dē.

⁸ De nī nacani Cornelio ndācā tūhun ñúcuán nūū ndá dē, de nī ntají dē ndá cuāhān jondē ñuū Jope.

⁹ De quīvī téen de ñuhún ndá dē ichi cuāhān dē, de nī ncuñatin dē ñuū Jope. De ja ñatin cuu cahūxī ūū, de hora ñúcuán nī ncaa Pedro cuācācān táhvī dē xīnī vēhé.

¹⁰ De cajī dē stāa cúnī dē, chi cócon ndasí dē. De juni sáhá ndá ña jā cajī dē de nī stéhēn nūū dē jā ní nune-ni andiví.

¹¹ De nī jinī dē iin jā cáa tá cáa manta cāhnú nī ncuun vāji ichi andiví jondē nūū ñuhún, de modo jā núhni ndicúmī squínā, de nī ncuun.

¹² De inī ñúcuán ñuhún ndá quiti jíca ndicumī jín cōō jín quiti ndáva.

¹³ De nī jini dē jā ní ncāhān iin tūhun: Pedro, nacuiñī de cahnī nū quiti jiñā, de cajī nū tī, ncachī.

¹⁴ De nī ncāhān Pedro: Mā cājī sá, Señor, chi nduú yājī cuitī sá ndá quiti jā cáhān ley Moisés jāá nduú vāha cajī sá tī chi modo jāá nduú íyó ndoo tī nūū ní, ncachī dē.

¹⁵ De nī ncāhān tucu: Jā cáchī ní cúu jā íyó vāha cajī nū ndá quiti jiñā, chi nī nsáhá

ndoo maá nī, de mā cáhān nū jāá nduú íyó ndoo tī, ncachī.

¹⁶ De súcuán nī ncāhān tūhun yáhá ūnī vuelta. De sahma ñúcuán nī ndaa-ni cuānohōn andiví.

¹⁷ De juni jāni ndasí inī Pedro sīquī ndá jā ní stéhēn nūū dē de nī nguenda-ni ndá mozo jā ní ntetiñú Cornelio, chi jíca tūhún jíca tūhún ndá ji vehe Simón jondē nī nguenda ji viéhé nūū ndē dē.

¹⁸ De nī ncāhān jee ndá ji ní jíca tūhún ndāa ji de tú ñúcuán ndēe Simón, tēe nánī Pedro.

¹⁹ De juni nācani inī Pedro sīquī ndá jā ní stéhēn nūū dē de nī ncāhān maá Espiritu Santo jín dē: Nī nguenda ūnī tēe jā nānducú ndá dē ndóhó.

²⁰ Nacuiñī, de nuu nú, de mā cānī inī nū jāá nduú vāha quihīn nū jín ndá dē, visō nsūú táhán nú hebreo cúu dē. Chi maá nī ní ntetiñú ndá dē vāji dē, ncachī yā. Jā suu cúu jā ní stéhēn yā nūū dē jā cuu cajī dē nā-ni quiti, de tūhun ñúcuán cáhān jā cuu quihīn dē nūū nchivī incā nación.

²¹ Ñúcuán de nī nuu Pedro nī nguenda dē nūū mozo jā ní ntetiñú Cornelio, de nī ncāhān dē: Maá sá cúu tēe jā nānducú ndá ní. ¿Nā tiñu cúnī ndá ní jā vāji ní nūū sá túsaá? ncachī dē.

²² Ñúcuán de nī ncāhān ndá mozo: Cornelio, tēe cúu capitán, nī ntají dē ndá sāan vāji ndá sá. Chi cúu dē tēe ndāa, de chíñuhún vāha dē nūū Yāa Dios. De saá-ni nchivī hebreo suni cáhān ndá ji jā tēe vāha cúu dē. De nī ncāhān iin ángel yā jín dē jā

cana dē ní quīhīn ní vehe dē, de cunini dē tūhun jā cāhān ní jīn dē, ncachī mozo.

23 Ñúcuán de nī squívi Pedro ndá mozo inī vehe nī nquendōo ndá ji. De quívi téen de nī nquehen dē ichi jīn ndá mozo cuāhān dē. De suni cuāhān jacū hermano cándija jā ndéē ñuū Jope jīn dē.

24 De incā quívi nī nquenda ndá dē ciudad Cesarea. De ndétu Cornelio ndá dē, chi nī nastútú dē ndá táhán dē jīn ndá amigo vāha dē.

25 De tá nī nquenda Pedro de nī nquee Cornelio jā cāhān dē jīn Pedro. De nī jēcuīñi jīti dē jā chiñúhún dē Pedro nícu.

26 De nī stácuīñi Pedro dē, de nī ncāhān dē: Nacuiñi ní, chi saá-ni sāán suni iin tē-ni cúu sá, ncachī dē.

27 De juni súcuán nátúhún ndúū dē de nī nquívi-ni ndúū dē inī vehe. De nī jinī Pedro jā ní ncutútú cuāhā nchivī ndéē ji inī vehe.

28 De nī ncāhān Pedro jīn ndá nchivī ñúcuán: Ja jīnī ndá ní nāsa cúu ley ndá sāán nchivī hebreo jā má cūú quetáhán ndá sá jīn ndá ní jā cúu nchivī incā nación de ni mā cūú quívi sá vehe ndá ní. Sochi nī stéhēn Yāa Dios nūū sá jā má cōó cā sūcuán, chi mā cūú cujéhe inī sá nūū nchivī ndá cā nación.

29 De jā suu cúu jā tá nī ncana ní sāán de vāji sá-ni, chi nduú ní nsáhá jéhe inī sá visō cúu ndá ní nchivī incā nación. De mitan de jícā tūhún sá ní ħnā sīquī cúu jā cána ní sāán? ncachī Pedro.

30 Ñúcuán de nī ncāhān Cornelio: Ja nī ncuu cūmī quívi jā ní iyo nditē inī sá maá hora yāhá jā cúu cahūnī jañini, de jícān táhvī sá inī vehe sá. De nī nquenda iin ángel yā nūū sá jā cáá tá cáá tēe, de xīñū sahma ñúhún yā.

31 De nī ncāhān yā: Cornelio, ja née Yāa Dios cuenta nāsa jícān táhvī nū nāsa sáhá nú caridad nchivī.

32 Túsaá de tetiñú nú ndá mozo ná quíhīn ñuū Jope cana ji Simón, tēe nání Pedro, quiji dē nūū nū. De tēe ñúcuán ndéē dē vehe Simón, tēe sátíñú ñii, de ñatin yuhú mar cáá vehe dē. De quiji tēe ñúcuán de cachī tūhun dē nūū nū nāsa cánuú sáhá cā nū, ncachī yā jīn sá.

33 Jā suu cúu jā ní ntetiñú sá-ni ndá mozo sá jā ní jēcāna ji ní. De ná cútahvī ō nūū ní jā vāji ní, chi vāha nī nsáhá ní. De mitan íyó tútú ndācá sá nūū Yāa Dios tácuca cunini ndá sá ndihi tūhun jā cāhān ní nāsa nī ntatúnī yā nūū ní, ncachī dē.

Jā ní nacani Pedro tūhun yā vehe Cornelio

34 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Mitan de nī jinī ndāā sá jā Yāa Dios inuú-ni sáhá yā cuenta ndācá-ni nchivī, cúu nchivī hebreo jīn nchivī ndá cā nación.

35 De nā-ni nchivī ndācá-ni nación tú íyó yíñúhún ji nūū yā de sáhá vāha ji, de cúsi inī yā jīn ji.

36 Nī ncāhān yā jīn ndá sá nchivī Israel, chi nī ntetiñú yā tūhun vāha nī nquiji nūū sá jā ndumanī ō jīn yā sáhá

maá Jesucristo. De maá yā cúu Jětōhō ndācá ó.

37 De ja jínī ndá ní nāsa nī ncuu. Chi nī nacani Juan tūhun yā de nī scuénduté dē nchivī, de ñúcuán de nī nquijéhé Jesús nācani yā tūhun jondē región Galilea, de nī jītē nuu tūhun yā ní nū ndá sá nchivī hebreo.

38 De jínī ndá ní jā ní jēhe Yāa Dios Espíritu Santo jíin poder nū Jesús, Yāa jā ní jahnu Nazaret. De jínī ndá ní jā ní jica nuu yā nī nsāhá yā tiñu váha, de nī nasāhá váha yā ndācá nchivī jā ndóho ji sáhá tächī cúñáhnú. Chi Yāa Dios nī nchindeé nī nchituu yā Jesús.

39 De ndá máá sá cúu jā ní jinī ndācá tiñu jā ní nsāhá Jesús inī ciudad Jerusalén jíin ndá cā ñúu jā íyó inī Judea, de nācani sá nū nchivī. Ñúcuán de nī jahni ndá ji yā chi nī jata caa ndá ji yā yicā cruz.

40 Sochi Yāa ñúcuán chi nī natecū yā nū únī quivī nī nsāhá Yāa Dios, de nī stéhēn nijin yā maá yā nū ndá sá nī nsāhá Yāa Dios.

41 Sochi nduú ní stéhēn nijin yā maá yā nū ndá cā nchivī, chi nū ndá máá sá-ni. De jondē tá ncháha ca coo ndá tiñu ñúcuán de nī nacāji Yāa Dios ndá sāán jā cuu ndá sá testigo yā, chi nī nchaji ndá sá nī jihī ndá sá jíin yā tá nī natecū yā.

42 De nī ndacu yā nū ndá sá jā ná nācani ndá sá tūhun yā nū ndá nchivī, de ná cāhān ndāa sá jā ní jani Yāa Dios Jesús jā sáhá ndāa yā tiñu ndá

nchivī tēcū jíin nchivī ja nī jihī.

43 Chi tūhun Jesús nī ncāhān ndācá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahān. Chi nī ncāhān ndá dē jā ndācá nchivī jā cándija ji Jesús de cune cáhnú inī Yāa Dios nū cuáchi ji, ncachī Pedro.

Jā ní nquivi Espíritu Santo inī ánō ndá nchivī incā nación

44 De juni cāhān cā Pedro ndācá tūhun yáhá de nī nquivi-ni Espíritu Santo inī ánō ndá nchivī níni tūhun jā cāhān dē.

45 De ndá tēe hebreo jā cándija jā ní jēhēn jíin Pedro, nī nsāhvi inī ndá dē nī jinī dē jā suni nī nquivi Espíritu Santo inī ánō nchivī incā nación.

46 Chi nī jini ndá dē jā cāhān ndá nchivī ñúcuán síin síin yuhú, de cāhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios.

47 Ñúcuán de nī ncāhān Pedro: Ni iin mā cúu casí jā cuénduté ndá nchivī yáhá. Chi suni nī nquivi Espíritu Santo inī ánō ndá ji tá-ni nī nquivi yā inī ánō maá ó, ncachī dē.

48 De nī ncachī dē jā ná cuénduté ndá ji síquī jā ní ncandija ji Jesucristo. Ñúcuán de nī ncāhān ndāhvī ndá ji jíin Pedro jā ná quéndōo dē jíin ndá ji jacū quivī.

11

Jā ní nacani Pedro tūhun Cornelio nū ndá nchivī cándija inī ciudad Jerusalén

1 De ndá tēe apóstol jíin ndá hermano cándija jā ndé

región Judea, nī jini ndá dē tūhun jā suni nī ncandíja ndá nchivī incā nación tūhun Yāa Dios.

² De tá nī nenda Pedro ciudad Jerusalén de sava tēe hebreo jā cándíja nī ncāhān dē nū Pedro.

³ Chi nī ncachī ndá dē: ¿De nūcu nī nquīvi nú inī vehe ndá tēe jāá nsūú nchivī nación maá ó cúu? De nī nchajī nū stāá jíin ndá dē, ncachī dē.

⁴ Ņúcuán de nī nacani cáji Pedro nāsa nī nquijéhé yā sáhá yā jíin nchivī ndá cā nación:

⁵ De ndéē ni űū Jope de juni jícan táhvī ni de nī stéhēn yā iin jā ní jinī ni. De nī jinī ni iin jā cáá tá cáá manta cāhnú de núhnī ndicúmī squínā, de jondē ichi andiví nī ncuun vāji nū ni.

⁶ De nī ndéhé vāha nī inī sahma űúcuán, de nī jinī ni jā űúhún ndá quiti jíca ndicumī jíin quiti xēēn jíin cōō jíin quiti ndáva.

⁷ De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān: Pedro, nacuiñi de cahnī nū quiti jíñā, de cajī nū tī, ncachī.

⁸ De nī ncāhān ni: Mā cāji sá, Señor, chi nduú yáji cuitī sá ndá quiti jā cáhān ley Moisés jāá nduú vāha cajī sá tī chi modo jāá nduú íyó ndoo tī nū ní, ncachī ni.

⁹ Sochi tūhun űúcuán nī ncāhān tucu jondē andiví: Jā cáchī ni cúu jā íyó vāha cajī nū ndá quiti jíñā, chi nī nsáhá ndoo maá nī, de mā cáhān nū jāá nduú íyó ndoo tī, ncachī.

¹⁰ De súcuán nī ncāhān űnī vuelta, sá de nī ndaa-ni sahma cuānohōn ichi andiví.

¹¹ De hora űúcuán nī nguenda-ni űnī tēe vehe nū ndéē ni jā nánducú ndá dē nduhū. De iin tēe jā ndéē ciudad Cesarea nī ntetíñú dē ndá tēe űúcuán jēē dē nū ni.

¹² De maá Espíritu nī ncāhān yā jíin nī jā quihīn ni jíin ndá dē, chi mā cāní inī ni jāá nduú vāha quihīn ni jíin dē vísō cúu dē nchivī incā nación. De suni nī jēhēn iñū hermano yáhá jíin nī, de nī nquīvi ndá nī inī vehe tēe űúcuán jā nání Cornelio.

¹³ De tēe űúcuán nī nacani dē tūhun nū ndá nī jā ní jinī dē iin ángel yā íñí yā inī vehe dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Tetíñú nú mozo ná quihīn ji űū Jope de cana ji Simón, tēe nání Pedro, quiji dē.

¹⁴ De tēe űúcuán nacani dē tūhun nū nū nāsa cācu nú jíin ní nchivī vehe nú, ncachī ángel jíin Cornelio.

¹⁵ De tá nī nquijéhé nī cáhān ni de nī nquīvi Espíritu Santo inī ánō ndá ji tá cúu nū ní nquīvi yā inī ánō maá ó jā xíhna űúhún.

¹⁶ űúcuán de nī nūcūhun inī ni tūhun jā ní ncāhān maá Jētohō ō: Jāndáā jā jíin ndute-ni nī scuénduté Juan nchivī, sochi ndá ndóhó chi cuāha nī Espíritu Santo inī ánō ndá nú, de űúcuán cúu jā cuénduté ndá nú sáhá nī, ncachī yā, ncachī Pedro.

¹⁷ De cáhān cā Pedro: De síquī jā ní jēhe Yāa Dios Espíritu Santo yā inī ánō ndá ji tá-ni nī jēhe yā inī ánō maá ó

jā cándija ó Jētohō ō Jesucristo ¿de nūcu casī ni jā sáhá maá yā túsaa? ncachī Pedro.

18 Súcuán nī jini ndá dē tūhun yáhá, de nduú cā ní ncāhān ndá dē nū Pedro, chi sa nī ncāhān dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Chi nī ncāhān ndá dē: Suni nī jēhe Yāā Dios tūhun jā nacani inī nchivī incā nación jā sndóo ji cuāchi ji tácuā cutecū ji nūí cání túsaa, ncachī ndá dē.

Ndá nchivī cándija ñuū Antioquía

19 De quivī jā ní jahnī ndá dē Esteban inī ciudad Jerusalén de nī nquijéhé dē sáhá nāvāha dē nchivī cándija. De jā ñúcuán cúu jā ní jītē nuu ndá ji cuāhān ji ndá cā ñuū de nī nquenda ji región Fenicia jín isla Chipre jín ñuū Antioquía. De nū maá-ni táhán ji hebreo nī nacani ndá ji tūhun yā, chi nduú ní nácani ji nū ndá cā nchivī.

20 Sochi mähñú ndá nchivī jā ní jītē nuu nī iyo jacū tēe cándija jā ní nquiji isla Chipre jín jondē ñuū Cirene. De nī nquenda ndá dē Antioquía, de suni nī nacani ndá dē tūhun vāha maá Jētohō ō Jesús nū nchivī jāá nsūú nchivī hebreo cúu.

21 De maá Jētohō ō nī nchin-deé nī nchituu yā ndá dē. De nī nasāma inī cuāhā nchivī nī ncandija ji maá Jētohō ō Jesús.

22 De ndá nchivī cándija ciudad Jerusalén nī nīhīn ndá ji tūhun yáhá, de nī ntají ndá ji Bernabé cuāhān dē jondē Antioquía.

23 De Bernabé tá nī nquenda dē ñuū ñúcuán de nī jinī dē jā vāha ndasí nī nsáhá Yāā Dios ji, de nī ncusiī ndasí inī dē. De nī ncāhān nīhin dē jín ndá nchivī ñúcuán jā jondē jín inī jín ánō ji ná cuiñi nīhin ji jín maá Jētohō ō, de mā náyūhú ji.

24 Chi tēe vāha cúu Bernabé, de nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē, de cándija nīhin dē yā. De nī ncandija cuāhā nchivī nū maá Jētohō ō nī nsáhá dē.

25 Ñúcuán de nī nquee Bernabé cuāhān dē jondē ñuū Tarso cuānanducú dē Saulo. De nī nanihīn dē Saulo, de ndéca dē tēe ñúcuán nī nenda ndū dē ñuū Antioquía.

26 De ní iin cuiyā nī natacā ndū dē jín ndá nchivī jā cándija ñuū ñúcuán, de nī stéhēn ndū dē tūhun yā nū cuāhā nchivī. De xihna ñúhún Antioquía nī jicunaní ji cristiano sīquī jā ní ncandija ji Cristo.

27 De ndá quivī ñúcuán nī nquee ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios ciudad Jerusalén, nī nquenda dē jondē Antioquía.

28 De iin táhán dē jā nání Agabo nī nacuiñi dē nū ndá hermano cándija. De nī stéhēn Espíritu Santo nū dē, de nī ncachī tūhun dē jā quiji iin tāmā xēen ní cáhnú ñayiví. De tāmā ñúcuán nī nquiji tiempo jā ní ntatúní rey Claudio.

29 Ñúcuán de nī natúhún ndá nchivī cándija ñuū Antioquía jā tetíñú ji jā cutecū ndá hermano cándija jā íyó ichi

Judea, tú nāsaa quenda cuāha iin iin ji.

³⁰ De súcuán nī nsāhá ji, de nī ntetíñú ndá ji Bernabé jíin Saulo cuāhān ndúū dē región Judea cuāsíaaha ndúū dē nūū ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja.

12

Jā ní jahni Herodes Jacobo, de nī nchihí dē Pedro vecāa

¹ De maá tiempo ñúcuán de nī nquijéhé rey Herodes nī nsāhá nāvāha dē sava nchivī cándíja.

² De nī ndacu dē jā Jacobo ñanī Juan ná cúū dē jíin espada.

³ De tá nī jiní dē jā ní ncusiñ iní ndá nchivī hebreo jā ní nsāhá dē súcuán de jā suu cúū jā ní ntiin dē Pedro. De ndá quívi ñúcuán nī Iyo vico jā yáji nchivī hebreo státílā jāá nduú nā levadura yíhi.

⁴ De tá nī ntiin dē Pedro, de nī nchihí dē tēe ñúcuán vecāa. De nī jani dē cūmī grupo soldado jā jíto Pedro, de iin iin grupo íñi cūmī cūmī soldado. De cūnī Herodes jā tavā dē Pedro vecāa nūū ndá nchivī tá nī nchāha vico pas-cua ñúcuán.

⁵ Súcuán nī ncuu jā yíhi Pedro vecāa, de jíto vāha ji dē. Sochi ndá nchivī cándíja nī jicān táhvī ndasí ji nūū Yāa Dios jēhē Pedro jā yíhi dē vecāa.

Nāsa nī ntavā Yāa Dios Pedro vecāa

⁶ De jáni iní Herodes jā incā quívi de tavā dē Pedro vecāa nūū ndá nchivī cuāhā. De jacuáa ñúcuán quíxīn Pedro

iní vecāa māhñú ūū soldado, núhnī dē ūū cadena. De suni íñi soldado viéhé cāa jíto ndá dē Pedro.

⁷ De jacuáa ñúcuán de sanaā-ni de nī nquenda iin ángel maá Jētohō ō, de nī ndunihni ndasí iní vecāa. De nī scándā yā Pedro nī sndóto yā dē, de nī ncāhān yā: Ñamā nacōo nú, ncachī yā. De ndúū cadena jā núhnī ndahá dē ñúcuán, nī nandajī-ni de nī nincava-ni.

⁸ De nī ncachī ángel yā jíin dē: Nachihí vāha chíjin nú, de nūquíhi nú nījān nū, ncachī yā. De súcuán nī nsāhá dē, de nī ncāhān tucu ángel: Cunijin sōo nū, de cuniquīn nduhū ná cóhōn, ncachī yā.

⁹ De nī jēcuniquīn dē yā cuāhān dē jíin yā. De jáni iní dē jāá nsūū jāndāa cúū jā ní nsāhá ángel yā jíin dē, chí jáni iní dē jā iin jā stéhēn nūū dē cúū.

¹⁰ De nī nchāha yā jíin dē ūū ñucūn soldado jā jíto viéhé cāa. De nī nquenda dē viéhé cāa sándihí, de ī-ni nī nune, de nī nquee dē jíin yā. De nī nchāha yā jíin dē iin calle cuāhān dē. Ñúcuán de nī ndoñuhún-ni ángel yā nūū dē cuāhān yā.

¹¹ De nī nducájí vāha Pedro, de nī ncāhān maá nī ncāhān iin dē: Mitan de nī jiní ndāa ni jā ní ntají maá Jētohō ni ángel yā nī nquiji, de nī scácu yā nduhū nūū Herodes jíin nūū ndá táhān nī hebreo jā cūnī ndá ji jā sāhá nāvāha ji nduhū nícu, ncachī dē.

12 De tá nī jinī dē jā ní ncācu ndija dē de nī nquehen dē ichi cuāhān dē vehe María naná Juan, tēe nání Marcos. De ñúcuán íyó tútú cuāhā nchivī jícān táhvī ji jēhē Pedro.

13 De nī ncāhān Pedro viéhé tāvēhé, de cuāhān iin ñahan lúli nání Rode jā cuácunini ji cúndehé ó ní iin nchivī cúu jā cáhān.

14 De nī nacunī ji tāchī Pedro. De jā cúsi inī ji de nduú ní nácune ji viéhé, chi jínu ji nī ndicó cóo ji cuānohōn ji inī cuarto nūū ndēē ndá nchivī, de nī ncachī tūhun ji jā íñi Pedro viéhé tāvēhé.

15 De nī ncāhān ndá jín ji: Jā cáhān naā nū, ncachī ndá nchivī. Sochi maá ji chi nīhin nī ncāhān ji jā maá dē cúu, ncachī ji. Ñúcuán de nī ncāhān tucu ndá ji: Anō Pedro cúu túsaá, ncachī ndá ji.

16 Sochi Pedro víhí cā cáhān dē. De tá nī nacune ndá ji viéhé de nī nacunī ndá ji nūū dē, de nī nsāhvi inī ndá ji.

17 De nī nsāhá maá dē seña jā má cáhān cā ji. De nī nacunī dē nāsa nī nsāhá maá Jētohō ō jā ní ntavā ángel yā dē vecāa. De nī ncāhān dē: Cachī tūhun ndá nū ndá tūhun yáhá nūū Jacobo jín nūū ndá cā hermano cándija, ncachī dē. Sá de nī nquee dē cuāhān dē incā lugar.

18 De tá nī ncunijīn quīvī ñúcuán de nī ncuvaā ndasí ndá soldado jāá nduú cā Pedro.

19 De Herodes nī ndacu dē nūū ndá soldado jā ná nānducú vāha ndá dē Pedro,

sochi nduú ní nānihīn ndá dē Pedro. De sá de nī stíchi Herodes ndá soldado de nī ncachī dē jā ná cúu ndá soldado. Ñúcuán de nī nquee Herodes inī Judea cuānohōn dē ciudad Cesarea jā cundeē dē.

Jā ní jīhī Herodes

20 De nī nquītī ndasí inī rey Herodes nī jinī dē ndá nchivī ñuū Tiro jín nchivī ñuū Sidón. De nī natúhún ndá nchivī ñúcuán jā quíhīn ji nūū Herodes, chi jondē ñuū maá Herodes jécueen ndá ji jā yájī ji. De nī nsāhá ndá nchivī ñúcuán amigo ji jín Blasto, tēe cúñáhnú jā sátíñú nūū Herodes, de nī ncāhān ndāhvī ndá ji jín dē jā ná cáhān dē jēhē ji jín Herodes jā ná cóo vāha inī dē jín ji.

21 De nī jani Herodes iin quīvī jā natacā ndá ji nūū dē. De nī nūcūhun dē sahma jā ñūhun dē tá tátúnī dē, de nī jécundeē dē nūū mesa nūū tátúnī dē, de nī ndacu dē tíñu tácuva cunini ndá nchivī ñúcuán.

22 Sá de nī ncāhān jee ndá ji: Nsūū iin tēe-ni cúu jā cáhān yáhá, chi iin yāa cúu, ncachī ndá ji.

23 De maá hora ñúcuán jā cáhān ji, de nī nquehen-ni iin cuēhē xēen Herodes nī nsāhá iin ángel Yāa Dios, de nī nchaji-ni tīndacú dē, de nī jīhī dē, chi nī nsāhá víxī dē maá dē, chi nduú ní ncachī dē jā cúñáhnú Yāa Dios, chi sa nī nsāhá dē jā maá dē cúu jā cúñáhnú.

24 De nī jītē nuu cā tūhun Yāa Dios cuāhān, de nī

ncandíja cuāhā cā nchivī ndācá-ni lugar.

²⁵ De Bernabé jíin Saulo nī squíncuu ndúū dē tiñu jā ní jēsíaha dē jā cutecū ndá hermano cándíja jā íyó ciudad Jerusalén. De nī ndicó cóo ndúū dē cuānohōn dē ñuū Antioquía, de nī jeca dē Juan, tēe nání Marcos, cuāhān dē jíin.

13

Jā ní nquijéhé Bernabé jíin Saulo jica nuu dē nácani dē tūhun yā

¹ De māhñú grupo nchivī cándíja inī ñuū Antioquía nī íyo ndá tēe nácani tūhun Yāā Dios jíin ndá tēe stéhēn tūhun yā. De súcuán nání ndá dē: Bernabé, Simón tēe nání Negro, Lucio ñuū Cirene, Saulo, jíin Manaén tēe nī jahnu jíin incā Herodes jā ní ncuu gobernador Galilea.

² De iin quívi de íyó nditē inī ndá dē, de chíñúhún ndá dē nūū maá Jētohō ō, de nī ncāhān maá Espíritu Santo: Cúnī nī jā sáhá síin nú Bernabé jíin Saulo jā ná quíhīn dē iin tiñu jā ní jani nī dē jā sáhá dē, ncachī yā.

³ De nī jīcān táhvi tucu-ni ndá dē juni íyó nditē inī dē. De nī ntee ndá dē ndahá dē xīnī Bernabé jíin Saulo. Sá de nī nacuetáhvi ndá dē nūū ndúū tēe ñúcuán de cuāhān ndúū dē.

Jā ní nacani Bernabé jíin Saulo tūhun yā inī isla Chipre

⁴ De nī nsáhá maá Espíritu Santo jā cuāhān ndúū dē ichi ñuū Seleucia jā íyó yuhú mar. De ñúcuán nī nquívi ndúū dē

inī barco, de cuāhān dē jondē isla Chipre jā cúu iin pedazo ñuhun jā ñúhún māhñú ndute.

⁵ De nī nguenda ndúū dē puerto Salamina. De nī naçani dē tūhun Yāā Dios inī ndá vehe īī sinagoga táhān dē hebreo. De suni cuāhān Juan, chi tēe jetíñú ndúū dē cúu dē.

⁶ De nī nchāha ndá dē níí isla Chipre cuāhān dē nī nguenda dē jondē ñuū Pafos jā íyó yuhú isla Chipre. De ñúcuán nī jinī ndá dē nūū iin táhān dē hebreo jā nání dē Barjesús, de tēe scuáha mágica cúu dē. De cáhān dē tūhun stáhvi jā cáchi dē jā tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu dē.

⁷ De tēe scuáha mágica ñúcuán sátíñú dē nūū gobernador Sergio Paulo. De gobernador ñúcuán chi ndíchi dē. De nī ncana dē Bernabé jíin Saulo chi cúnī dē cunini maá dē tūhun Yāā Dios.

⁸ De tēe scuáha mágica ñúcuán suni nání dē Elimas. De ndúcú dē jā casí dē jā má cándíja gobernador tūhun jā nácani Saulo jíin Bernabé.

⁹ De Saulo jā suni nání Pablo, nī nchitú Espíritu Santo inī ánō dē. De nī ndéhé vāha dē nūū tēe scuáha mágica ñúcuán.

¹⁰ De nī ncāhān dē: Tēe sáhá tiñu néhén jā stáhvi ndasí cúu nú, de sēhe tāchi cúñáhnú cúu nú, chi jásí nū nūū ndācá tiñu váha. De násāma nú tūhun ndāā maá Jētohō nī tácuā mā cándíja nchivī. ¿De nājēhé cúu jáá nduú jéncuiñī cuitī nū jā sáhá nú súcuán?

¹¹ De mitan de maá Jētohō nī de sndóho yā ndóhó chi cucuáá nú, de mā cūnī nú

cā ncandiī jacū quīvī, ncachī Pablo. De nī jasī-ni nūū dē, de tīin íyú tīin suha dē-ni cā ndúcú dē iin nchivī jā tiin ndahá dē quihīn dē jīin cúnī dē.

12 Ńúcuán de nī jinī gobernador jā sūcuán nī ncuu, de nī ncandija dē tūhun maá Jētohō ō, de sáhvi inī dē níni dē.

Jā ní ĩyo Pablo jīin Bernabé inī űnuū Antioquía ndáñūū Pisidia

13 Ńúcuán de Pablo jīin ndá táhán dē nī nquee ndá dē űnuū Pafos. De nī nquīvi ndá dē inī barco de cuāhān ndá dē űnuū Perge jā cúu ndáñūū Panfilia. De űúcuán nī ncusīin Juan cuānohōn dē ciudad Jerusalén.

14 De ndá máá dē chi nī nquee tucu dē inī Perge cuāhān dē, de nī nquenda dē Antioquía jā cúu ndáñūū Pisidia. De iin quīvī nátátú nī nquīvi ndá dē inī vehe ĩi sinagoga, de nī jēcundeē ndá dē.

15 De tá nī ncuu nī ncáhvi nchivī ley Moisés jīin tutū jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, sá de ndá tēe cúñáhnú inī vehe ĩi sinagoga nī ncāhān ndá dē jīin iin tēe jā cuácāhān jīin Pablo jīin ndá táhán dē: Cáhān sá jīin ndá ní, tátā, tú íyó jacū tūhun jā cāhān ní jā sndíhvī inī ní ndá nchivī yáhá, de cāhān ní, ncachī dē.

16 Ńúcuán de nī nacuiñī Pablo nī nsáhá dē seña jā coo nañí nchivī, de nī ncāhān dē: Ndá ní táhán ó Israel jīin ndá ní jā suni chíñúhún ní Yāa

Dios, cunini ndá ní ná cāhān sá.

17 Maá Yāa Dios jā chíñúhún ndácá ó jā cúu ó nchivī nación Israel, nī nacāji yā ndácá tatā ō jā ní ntecū janahán. De nī ndeē tátū ndá ji inī nación Egipto de nī ncāyā ji nī nsáhá yā. Ńúcuán de jīin poder yā nī ntavā yā ndá ji inī Egipto cuāhān ji.

18 De tá ũū xico cuīyā nī jica ndá ji nūū űnuhun tihá, de maá Yāa Dios nī jendeē inī yā jīin ji.

19 De nī nsáhá yā jā ní snāā ndá ji ũjā nación jā ní ĩyo inī Canaán, de ndá űnuhun űúcuán nī jēhe yā nūū ndá ji cuu tāhvī ji.

20 De nī jani yā ndá tēe jā ní ntatúnī nūū ji tá cūmī ciento ũū xico ũxī cuīyā jondē quīvī jā ní ntatúnī Samuel, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán.

21 Ńúcuán de nī jīcān ndá ji iin rey. De nī jani Yāa Dios Saúl jā ní ncuu dē rey nī ntatúnī dē nūū ndá ji ũū xico cuīyā. De sēhe Cis nī ncuu Saúl jā cúu tatā Benjamín.

22 De nī ncandeē yā-ni tiñu ndíso Saúl, de nī jani yā David nī ncuu dē rey nūū ndá ji. De nī ncāhān yā tūhun David: Cúsi inī ní jīin David sēhe Isaí, chi sáhá dē ndácá jā cúnī ni, ncachī yā.

23 De nī ncāhān cā Pablo: De chíjin tatā David nī nquiji Jesús, Yāa jā ní jani Yāa Dios jā scácu ndá táhán ó Israel, chi sūcuán nī nquee yuhú yā.

24 De jondē tá ncháha ca quijéhé Jesús nacani yā tūhun de nī nacani Juan tūhun nūū ndācá táhán ó Israel jā ná nácani inī ndá ji jā sndóo ji cuāchi ji, de cuenduté ji.

25 De tá cuācuñatin quivī jā cuū Juan de nī ncāhān dē: ¿De á jáni inī ndá ní jā sāán cúu Cristo? Nduú chi nsūú sá cúu. Sochi cáta quiji yā, de cúñáhnú ndasí yā. Sochi sāán chi nduú cúñáhnú cuitī sá jā tavā sá vísō nījān yā, ncachī Juan, ncachī Pablo.

26 De nī ncāhān cā Pablo: Tátā, ndācá ní jā cúu ó tata Abraham jíin ndācá ní jā suni iyó yíñúhún nūū Yāā Dios, cúnī Yāā Dios jā ná cúnī maá ó tūhun yā jā cáhān nāsa scácu yā yóhó.

27 Chi ndá nchivī Jerusalén jíin ndá tēe cúñáhnú nūū ji, nduú ní jícūhun inī ndá ji jā Jesús cúu Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó. De ndá quivī nátátú nī nini ndá ji tūhun jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán nāsa quiji Cristo. De vísō sūcuán de nduú ní jícūhun inī ndá ji vísō ja nī nquiiji yā, chi sa nī nenda ndá ji sīquī yā jā ní jīhī yā. De sūcuán nī squíncuu ndá ji tūhun jā ní ncāhān ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

28 De vísō nduú ní nīhīn ndá ji ní iin cuāchi sīquī yā jā cuū yā sochi nī ncāhān nīhin ndá ji jíin Pilato jā ná cúu yā.

29 De tá nī nquee ndaā ndācá tūhun yā jā cáhān nūū tūtú ī de nī snúu ndúū dē yā

yīcā cruz, de nī nchiyuhū dē yā inī iin yavī jā ní jete yīcā iin cava.

30 Sochi nī natecū yā nī nsāhá Yāā Dios.

31 De tá tēcū cā yā de nī jēhēn ndá nchivī Galilea jíin yā jondē ciudad Jerusalén. De tá nī natecū yā de cuāhā quivī nī nenda nijīn yā nūū ndá máá ji. De ndá nchivī ñúcuán cúu jā nácani ji tūhun yā nūū ndá cā táhán ó hebreo mitan.

32 De suni sūcuán nácani ndá sá tūhun vāha ñúcuán nūū ndá ní, de suu tūhun ñúcuán cúu jā ní nquee yuhú yā nūū ndá ndīyi tata ó.

33 De tūhun ñúcuán nī squíncuu Yāā Dios jā ní jinī jínúū maá ó jā cúu ó tata dē, chi nī nastécū yā Jesús. Chi suni sūcuán cáhān salmo ūū nūū cáhān yā jíin Sēhe yā Jesús: Maá nú cúu Sēhe nī, de mitan nī nsāhá ñáhnú nī ndóhó jā cúu nī Tata nú, cáchī.

34 De nī nastécū yā Jesús tácuā mā téhyū cuitī yā, chi sūcuán yósō nūū tutū jā ní ncāhān yā jíin Sēhe yā jondē janahán: Maá nú nīhīn ndija ndācá jā váha jā ní nquee yuhú nī jā cuāha nī nūū David, ncachī yā.

35 Chi suni sūcuán cáhān tucu incā salmo jā ní ntee David, jā cáhān Jesús jíin Yāā Dios: Mā cuáha ní tūhun jā téhyū sá, chi sáhá sá tiñu ní de mānī ní jíin sá, cáchī.

36 De ndāā chi David nī nsāhá dē tiñu jā ní iñi dē jēhē nchivī jā ní Iyo tiempo dē, tá nūū cúnī maá yā. De sá de nī jīhī dē, de nī jīquiyuhū dē tá-ni

nī jīquiyuhū ndācá tatā dē, de nī ntēhyū ndija yiqui cúñu dē.

³⁷ Sochi Jesús, jā ní nastécū Yāa Dios, chi nduú ní ntéhyū cuitī yā.

³⁸ Tātā, túsaá de cánuú jā ná jícūhun inī ndá ní jā Jesús cúu Yāa jā cune cáhnú inī yā nūū ndá cuāchi ní.

³⁹ Chi nī jani inī ndá ní jā jíin ley cúu jā ndahvā cuāchi ndá ní nícu, sochi nduú ní ncúu. Sochi maá Jesús cúu jā sndáhvā ndija cuāchi ndá nchivī jā cándíja ji yā.

⁴⁰ Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní jā má quījī ndá castigo sīquī ní jā ní ncāhān ndá tēe jā ní nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán. Chi súcuán nī ncāhān yā:

⁴¹ Ndá ndóhó jā jácū catá sīquī tūhun yā, chi cūndēhé nú jā quiji castigo xēen sīquī nū,

de sāhvi inī nū cunī nū de cuū nū.

Chi tiempo maá nú sāhá nī iin tiñu ñáhnú

de mā cándíja cuitī nū jā súcuán sāhá nī vísō ná nācani ndá nchivī tūhun nūū nū.

Ncachī yā, ncachī Pablo.

⁴² De Pablo jíin ndá tēe jíca jíin dē, tá nī nquee ndá dē inī vehe ī sinagoga táhán dē hebreo, de nchivī ndá cā nación nī ncāhān ndāhvī ji jíin dē jā incā quivī nátátú nacani tucu dē tūhun Jesús nūū ji.

⁴³ De nī nacutē nuu ndá nchivī ñúcuán cuānohōn ji. De nī iyo cuāhā nchivī hebreo, jíin nchivī ndá cā nación jā ní ntiin ley hebreo de chíñuhún ji Yāa Dios. De nī nchiniquīn

ndá ji Pablo jíin Bernabé cuāhān ndá ji jíin ndúū dē. De nī ncāhān nīhin dē jíin ndá ji jā ná cuiñi nīhin ji jíin tūhun jā mānī Yāa Dios jíin ndá ji.

⁴⁴ De quivī nátátú incā semana de ja ñatin ndiviī nchivī ñuū ñúcuán nī ncutútú ndá ji jā cunini ji tūhun Yāa Dios.

⁴⁵ De tá nī jinī ndá táhán dē hebreo jā ní ncutútú cuāhā ndá nchivī ñúcuán, de nī ncu-cuásún inī dē. De nī ncachī ndá jāá nsúú tūhun vāha cúu jā stéhēn Pablo, de nī ncāhān nāvāha ndá nūū Pablo.

⁴⁶ Ñúcuán de nī nchundeé cā inī Pablo jíin Bernabé nī ncāhān dē: Cánuú jā xihna cā nūū ndá máá ní jā cúu ní táhán ó hebreo nacani sá tūhun Yāa Dios. Sochi nduú ní jétáhvī ní, de cuāchi ndá máá ní cúu jā má quivi ní nūū cutecū ní níí cání túsaá. De mitan de quīnacani sá tūhun yā nūū ndá nchivī ndá cā nación.

⁴⁷ Chi súcuán nī ntatúnī maá Jētohō sá nūū ndá sá:

Nī jani nī ndóhó jā cuu nú modo iin luz jā stúu inī ánō nchivī ndá cā nación,

chi nacani nú tūhun nī nūū nchivī níí ñayivī jā scácu nī ji.

Ncachī yā, ncachī Pablo.

⁴⁸ De nchivī ndá cā nación, tá nī jini ji tūhun yáhá de nī ncusiī ndasí inī ji, de nī ncāhān ji jā tūhun vāha cúu tūhun maá Jētohō ō. De ndācá nchivī jā ní nacāji Yāa Dios jā cutecū ji níí cání, nī ncandíja ndá ji.

49 De nī jītē nuu tūhun maá Jětōhō ō cuāhān ní ndáñūū ñúcuán.

50 De inī ñuū Antioquía iyó ndá ñahan cúñáhnú jā chíñúhún ña Yāa Dios. De ndá tēe hebreo nī scáhān dē ndá ñahan ñúcuán jíin suni ndá tēe cúñáhnú ñuū ñúcuán. De nī nquijéhé ndá dē sáhā nāvaha dē Pablo jíin Bernabé, de jondē nī scúnu ndá ndúū dē cuāhān dē.

51 De nī scóyo ndúū dē ticāchāa jēhé dē jā cúu seña jāá nduú ní jétáhvī ji tūhun Yāa Dios, de cuāhān ndúū dē ñuū Iconio.

52 De ndá nchivī cándija jā iyó inī Antioquía, nī nchitú Espíritu Santo inī ánō ji, de cúsiī ndasí inī ndá ji.

14

Jā ní iyo Pablo jíin Bernabé inī ñuū Iconio

1 De ñuū Iconio nī nquīvi ndúū dē inī vehe īi sinagoga táhān dē hebreo. De jíin tūhun jā ní nacani ndúū dē de nī ncandija cuāhā táhān dē hebreo de saá-ni cuāhā nchivī ndá cá naciōn.

2 Sochī ndá táhān dē hebreo jāá nduú ní ncándija, nī scáhān ndá ji ndá cá nchivī jāá nsūú nchivī hebreo cúu, chí cáchī ji jāá nsūú nchivī vāha cúu ndá nchivī cándija.

3 De cuāhā cá quīvī nī iyo Pablo jíin Bernabé ñuū ñúcuán. De nī nchundeé inī ndúū dē nī ncāhān nihin dē tūhun yā, chí cándija vāha dē jā chindeé maá Jětōhō ō dē. De maá yā chí nī stéhēn yā jā iyó ndāa tūhun jā vāha inī yā

jíin nchivī jā nácani ndúū dē, chí nī jēhe yā fuerza jā sáhā dē tiñu ñáhnú jíin tiñu jā stéhēn jā iyó poder yā.

4 De nchivī ñuū ñúcuán nī ncsuín-ni inī ndá ji, de sava ji nī iñi jíin ndá tēe hebreo jāá nduú cándija, de sava cá ji nī iñi jíin ndá apóstol.

5 De ndá nchivī hebreo jíin nchivī ndá cá naciōn jíin ndá tēe cúñáhnú ñuū ñúcuán, nī squétáhān ndá dē tūhun jā nenda ndá dē síquī Pablo jíin Bernabé jā cuun ndá dē yūū ndúū tēe ñúcuán nícu.

6 De nī nīhīn ndúū dē tūhun jā súcuán cúni ndá tēe ñúcuán sáhā dē, de nī nsáhā jíyo-ni ndúū dē cuāhān dē ñuū Lистра jíin ñuū Derbe jā cúu ndáñūū Licaonia, jíin ndá cá ñuū iyó ñatin ñúcuán.

7 De níi ñúcuán nī nacani ndúū dē tūhun vāha maá yā nāsa scácu yā yóhō.

Jā ní ncuun ndá ji yūū Pablo inī ñuū Lистра

8 De inī ñuū Lистра ndēē iin tēe jāá nduú cúu caca dē, chí nduú jíca cuitī dē jondē quīvī jā ní ncacu dē.

9 De tēe ñúcuán nī jini dē tūhun jā cáhān Pablo. De nī ndēhé vāha Pablo nūū tēe ñúcuán, de nī jini dē jā cándija vāha tēe ñúcuán jā nduvāha dē.

10 De nī ncāhān jee Pablo jíin dē: Nacuiñi de cuiñi nú, ncachī dē. De nihin nī nacuiñi tēe ñúcuán, de nī jica dē-ni.

11 De nī jini ndá nchivī tiñu ñáhnú jā ní nsáhā Pablo, de nī ncāhān jee ji jíin yuhú maá ji jā cúu tūhun Licaonia: De mitan de nī jini nijin ō jā ní

ncuun ūū yāā vāji yā nūū ō, de tá cáá tēē cáá ndūū yā, ncachī ndá ji.

12 De nī ncāhān ndá ji jā Bernabé cúu yāā ndá ji nání Júpiter, de Pablo cúu yāā ndá ji nání Mercurio, chi Pablo cúu tēē nācāni tūhun.

13 De ñatin yuhú ñūū ñúcuán íyó veñūhun yāā nání Júpiter. De sūtū jā sátiñú veñūhun ñúcuán nī scútú dē itā ndá stīquī, de cahnī dē tī jín ndá cā nchivī nūū Bernabé jín Pablo jā chiñúhún dē cúnī dē nícu.

14 De nī jinī ndūū tēē cúu apóstol ñúcuán jā sūcuán cúnī ndá nchivī jā sāhá ji, de nī ndatá dē sahma dē, de ñúcuán cúu iin seña jāā nduú jétahān inī dē jā sāhá ndá ji sūcuán. De nī ndava-ni ndūū dē nī nquīvi ndūū dē māhñú ndá nchivī cuāhā ñúcuán, de nīhin nī ncana ndūū dē:

15 Tātā, mā sāhá ndá ní sūcuán, chi suni tēē-ni cúu ndūū sá tá cúu nūū cúu ndá máá ní. De vāji ndūū sá jā cachī tūhun ndūū sá tūhun vāha Yāā Dios nūū ndá ní. De cáhān sá jā má sāhá ní cā tiñu jāā nduú tiñu yáhá, chi sa Yāā Dios chiñúhún ní, Yāā tēcū, Yāā jā ní nsāhá andiví jín ñayiví jín mar jín ndācá cā jā íyó ní cáhnú.

16 Chi jondē janahán chi nī jēhe yā tūhun jā sāhá ndá nchivī tiñu jā cúnī ndá máá ji.

17 De vísō sūcuán sochi nī stēhēn ndāā yā nūū ji nāsa Yāā cúu yā, chi ndācá-ni tiñu váha nī nsāhá yā jín ndācá ó, de sūcuán cúu jondē mitan. Chi scūun yā sāvī, de sāhá yā jā

vāha cúu itū, de jēhe yā jā yájī ō de cúsi inī ō, ncachī dē.

18 De vísō sūcuán nī ncāhān dē, sochi ūhvī ndasí nī jasi ndūū dē jā chíñúhún ndá nchivī dē nícu.

19 Ñúcuán de jacū tēē hebreo nī nguenda dē Listra jā vāji dē ichi Antioquía jín Iconio. De nī scāhān ndá dē ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī ncuun ndá ji yūū Pablo, de nī ñuhun ndá ji Pablo nī ntavā ji dē yātā ñūū, chi nī jani inī ndá ji ja nī jihī dē.

20 Sochi ndá tēē cándija ñūū ñúcuán nī jicó ndūū ndá dē Pablo, de nī nacōo dē-ni, de nī ndīvi dē inī ñūū. De quīvī tēēn de nī nquehen dē ichi cuāhān dē jín Bernabé ñūū Derbe.

21 De inī ñūū ñúcuán nī nacāni ndūū dē tūhun vāha maá Jētohō ō jā scācu yā nchivī, de cuāhā nchivī nī ncandija nī nsāhá dē. Sá de nī nōhōn tucu ndūū dē Listra jín Iconio jín Antioquía.

22 De nī jija cā inī ndá nchivī cándija nī nsāhá ndūū dē ní nūū ní jēhēn dē. De nī sndíhvī inī ndūū dē ndá ji jā ná cuiñi nīhin ndá ji jín tūhun yā jā cándija ji. De nī ncāhān ndūū dē jā níni cúu jā quiji ndá tūndóhó sīquī ō, de sá de quīvi ó nūū tátúnī Yāā Dios.

23 De ndācá ñūū nī jani ndūū dē sava tēē ñáhnú jā cundiso tiñú dē coto dē nchivī cándija. De nī jicān táhvī nditē ndūū dē nūū maá Jētohō ō jā ná coto yā ndá nchivī ñúcuán, chi ndihī ji cándija ji nūū yā.

Jā ní nōhōn tucu Pablo jín Bernabé ñuū Antioquía ndáñuū Siria

²⁴ De nī nayāha ndūū dē Pisidia cuāhān dē, de nī nquenda dē ndáñuū Panfilia.

²⁵ De nī nacani ndūū dē tūhun yā inī Perge jā íyó inī Panfilia, de sá de cuāhān dē ñuū Atalia.

²⁶ De ñúcuán nī nguivī ndūū dē barco de nī nenda tucu dē Antioquía. De ñuū ñúcuán cúu nūū ní jīcān táhvī ndá nchivī nūū Yāā Dios jēhē ndūū dē jā ná chíndeé ná chítuu yā dē jín tiñu jā nacani dē tūhun yā. De nī nenda ndūū dē jā ní squíncuu dē tiñu ñúcuán.

²⁷ De tá nī nenda ndūū dē Antioquía de nī nastútú dē ndá nchivī cándija. De nī nacani dē tá tiñu ñáhnú nī nsáhá Yāā Dios jín ndūū dē, chí nī jēhe yā tūhun jā suni cándija ndá cā nchivī vísō nsūū nchivī hebreo cúu.

²⁸ De cuāhā tiempo nī íyo ndūū dē Antioquía jín ndá nchivī cándija.

15

Siquī junta ciudad Jerusalén

¹ Ñúcuán de jacū tēe región Judea nī nquenda dē ñuū Antioquía, de nī stéhēn ndá dē nūū ndá hermano jā tú mā sáhá ji circuncidar tá cúu nūū íyó costumbre jā ní jēhe Moisés nūū nchivī hebreo, de mā cácu cuitī ndá ji, ncachī ndá dē.

² De Pablo jín Bernabé nī ntetáhān ndasí ndūū dē jín ndá tēe ñúcuán siquī tūhun jā ní ncāhān ndá dē de nduú ní

ncúndaā. De jā suu cúu jā ní nsáhá ndāā ndá dē jā quihīn Pablo jín Bernabé jín sava cā dē jondē ciudad Jerusalén, de ñúcuán natúhún ndá dē siquī tūhun yáhá jín ndá cā apóstol jín ndá tēe ñáhnú jā ndiso tíñú nūū nchivī cándija.

³ Ñúcuán de ndá nchivī cándija nī nachuhun ichí ji ndá dē. De nī nchāha ndá dē cuāhān dē ichi Fenicia jín Samaria, nācani dē tūhun nāsa nī nasāma inī nchivī jāá nsūū nchivī hebreo cúu, chí nī ncandija ji tūhun yā. De nī ncusiī ndasí inī ndá hermano ñúcuán.

⁴ De nī nquenda ndá dē Jerusalén. De ndá nchivī cándija ñúcuán jín ndá tēe cúu apóstol jín ndá tēe ñáhnú jā ndiso tíñú nūū ji, nī ncusiī inī ndá dē jā ní nquenda Pablo jín ndá cā dē. De nī nacani Pablo jín Bernabé ndācá tūhun nāsa nī nsáhá Yāā Dios jín ndūū dē tá nī jica nuu dē nī nacani dē tūhun yā.

⁵ Sochi nī nacuiñi sava tēe grupo fariseo jā cándija, de nī ncāhān ndá dē: Nchivī ndá cā nación jā cándija ji Jesús, cánuú jā cuu ndá ji circuncidar, de ndacu ó nūū ji jā ná squíncuu ji ley Moisés, ncachī ndá dē.

⁶ De nī ndutútú ndācá tēe cúu apóstol jín ndācá tēe ñáhnú jā ndiso tíñú jā sáhá ndāā dē siquī tiñu yáhá.

⁷ De tá cuājīnu jā ní ncāhān ndihi ndá dē de nī nacuiñi Pedro nī ncāhān dē: Hermano, ja jīnī vāha ndá ní jā ja cuācunahān nī nacāji Yāā Dios sāán jā ní nacani sá

tūhun vāha yā nūū nchivī incā nación, de nī ncandíja ji.

8 De Yāā Dios chi jínī yā nāsa íyó ánō ndá nchivī, de nī stéhēn yā jā ní jetáhvi yā ji, chi suni nī jēhe yā Espíritu Santo nūū ndá ji tá-ni nī ntaji yā nūū maá ó.

9 De nduú ní nsáhá síin yā yóhó jíin ndá ji, chi suni nī nsáhá ndoo yā ánō ji sīquī jā ní ncandíja ndá ji Jesús.

10 De mitan ¿de nājēhē cúu jā cúnī ndá ní squívi ní ji chījin ley jā má cúndéé ji jíin? Chi nduú jétahān inī Yāā Dios jā sūcuán. Chi cúnī ndá ní jā tee ní tiñu víjin yáhá sīquī ndá nchivī cándíja ñúcuán, de ní ndá tatā ō nduú ní ncúndéé de squíncuu dē, de ní maá ó.

11 Chi sa cándíja ndācá ó jā sīquī jā vāha inī Jētohō ō Jesús cúu jā ní scácu yā yóhó sūcuán-ni, de suni sūcuán-ni scácu yā ndá cā nchivī, de nsūú sīquī jā squíncuu ji ley, ncachī Pedro.

12 De nī ncāhān Pablo jíin Bernabé, de nī ncunañíí ndá nchivī níni ji jā cáhān ndúū dē, chi nī nacani dē jā ní jēhe yā poder nūū ndúū dē jā ní nsáhá dē ndá tiñu ñáhnú jíin tiñu jā stéhēn jā íyó poder yā nūū nchivī ndá cā nación.

13 De tá nī jīnu nī ncāhān ndúū dē de nī ncāhān Jacobo: Hermano, cunini ndá ní ná cáhān sá.

14 Nī nacani Simón Pedro tūhun nāsa nī nquijéhé Yāā Dios cána yā nchivī ndá cā nación, chi nánducú maá yā ndá ji jā nduu ji nchivī maá yā.

15 De inuú-ni cáhān ndá tūhun yáhá jíin tūhun jā ní nacani ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán tá cúu nūū ní ntee dē nūū tutū ī:

16 Cáchī Yāā Dios:

Vehe nūū ní nchiñúhún David nduhū chi ní ndicó cáva.

De iin quívi de nenda nī de nasáhá nī vehe ñúcuán, jā chiñúhún tucu ndá nchivī hebreo nduhū.

17 Sūcuán sáhá nī tácu cuu nanducú ndá cā nchivī nduhū,

jondē jíin nchivī ndá cā nación, ndācá ji jā cana nī ji jā cándíja ji nduhū.

18 Sūcuán nī ncāhān maá Jētohō ō, de jondē janahán ndasí ja stéhēn yā nūū nchivī jā sūcuán scácu yā ji.

Cáchī tutū ī.

19 De cáhān cā Jacobo: De jā ñúcuán cúu jā jáni inī sá jā má tēe ó ley víjin ñúcuán sīquī nchivī ndá cā nación jā nándicó cóo inī nūū Yāā Dios.

20 Chi sa carta tee-ó quihīn nūū ji jā má quívi nduū cā ji jíin ídolo, de mā cācá ndūū ji, de mā cājí ji cūñu quiti jéhné chi nduú ní játi níñi tī, de ní iin níñi ndá cā quiti mā cājí ji.

21 Tūhun yáhá-ni tee ó quihīn nūū ji. Chi ja íyó ndá tēe nácani ley Moisés jondē janahán de jondē mitan. De ndācá quívi nátátú cáhvi ndá dē ndá tūhun ñúcuán inī ndá vehe ī sinagoga ndācá ñuū, ncachī Jacobo.

22 De sūcuán nī ncucáhnú inī ndá apóstol jíin ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jíin ndihi

nchivī cándija jā súcuán sáhá dē, de nī nacāji ndá dē sava tēe quīhīn jíin Pablo jíin Bernabé, chi quīnohōn ndúū dē Antioquía. De tēe nī nacāji dē ñúcuán cúu Silas jíin Judas, de incā sívī dē cúu Barsabás. De iin tēe cúñáhnú cúu ndúū dē nūū ndá hermano.

²³ De ndá tēe ñúcuán nēe dē carta, de súcuán cáhān: Ndá máá sá cúu apóstol jíin ndá tēe ñáhnú jā ndíso tiñú jíin ndá cā hermano, de tēe ndá sá tūhun yáhá cuēē nūū ndá ní, hermano ndá cā nación jā ndēē ndá ní inī ñuū Antioquía jíin región Siria jíin Cilicia. Sáhá ndēē inī ndá ní.

²⁴ Nī nīhīn sá tūhun jā ní nquee sava táhān sá yáhá nī nquenda dē nūū ndá ní jā cúu ní nchivī cándija Cristo. De nī ndacu dē jā cuu ndá ní circuncidar jíin jā cuetáhvī ní ley Moisés. De jíin tūhun jā ní ncāhān ndá dē ñúcuán de jáni ndasí inī ndá ní de cúcuécá inī ní sáhá dē. Sochi nsūú ndá sáan ní ntetiñú ndá tēe ñúcuán jā cuēē dē nūū ní.

²⁵ De mitan nī nsáhá ndāā ndá sá, de inuú-ni jáni inī ndá sá. De nī nacāji sá tēe jā tetiñú sá cuēē nūū ní jíin hermano jā mánī ō jíin jā cúu Bernabé jíin Pablo.

²⁶ De ndúū tēe yáhá ja nī jēhe dē tūhun jā vísō ná cúū dē jā síquī Jētohō ō Jesucristo.

²⁷ Túsaá de tetiñú ndá sá Judas jíin Silas cuēē dē nūū ní tácuā suni inuú-ni cachī tūhun ndúū dē nūū ndá ní táni cáhān carta yáhá.

²⁸ Chi súcuán jétahān inī Espíritu Santo, de saá-ni ndá máá sá suni mā tēē ndá sá ni

iin tiñu vjín síquī ndá ní, chi maá-ni tiñu jā cánuú cā yáhá:

²⁹ Mā cājí ní cā jā ní nsōcō nūū ídolo, ni mā cājí ní nīñī, ni quiti jéhné chi nduú ní játi nīñī tī, de mā cācá ndīī ndá ní. Tú sndóo ní ndācá yáhá de vāha squíncuu ní. Sáhá ndēē inī ndá ní túsaá, cáchī carta.

³⁰ De ndá tēe jā ní ntetiñú ndá dē ñúcuán, cuāhān ndá dē Antioquía. De nī nastútú ndá dē ndá nchivī cándija, de nī jēhe dē carta ñúcuán nūū jī.

³¹ De nī ncahvi ndá jī, de nī ncusiī inī jī jíin tūhun ndēē inī jā cáhān carta.

³² De suni tēe nácani tūhun Yāā Dios cúu Judas jíin Silas, de jíin ndācá cā tūhun jā ní ncāhān ndúū dē de nī ndundeē inī ndá hermano ñúcuán, de nī jija cā inī ndá jī nī nsáhá ndúū dē.

³³ De nī iyo ndá dē ñúcuán jacū quīvī. Sá de nī nacuetáhvī ndá hermano nūū ndá dē jā quīnohōn dē nūū ndá tēe jā ní ntetiñú ndá dē.

³⁴ Sochi nī jétahān inī Silas jā quendōo dē ñúcuán.

³⁵ De suni nī nquendōo Pablo jíin Bernabé Antioquía, de stéhēn ndúū dē jíin cuāhā cā tēe ñuū ñúcuán, de nácani ndá dē tūhun vāha maá Jētohō ō.

Jā quīnacani tucu Pablo tūhun yā vuelta ūū

³⁶ De nī ncuu cā quīvī, de Pablo nī ncāhān dē jíin Bernabé: Mitan de quīndēhé ō ndācá hermano ō ndācá ñuū nūū ní nacāni ō tūhun maá Jētohō ō nūū jī, cūndēhé ō nāsa iyó ndá jī, ncachī dē.

³⁷ De cúnī Bernabé jā quíhīn dē jín Juan, tēe nání Marcos.

³⁸ Sochi nduú ní jétahān inī Pablo jā quíhīn tēe ñúcuán jín dē, chí jondē Panfilia nī ncusín Marcos nū Pablo jín Bernabé, de nduú ní ncúnī cā Marcos jā chindeé táhān dē jín ndúū dē saá.

³⁹ De nahán nī natúhún Pablo jín Bernabé, de nduú ní ncúndaā inī ndúū dē jā síquī Marcos. De nī ncusín ndúū dē, de Bernabé nī jeca dē Marcos cuāhān ndúū dē jín barco jondē isla Chipre.

⁴⁰ De Pablo nī nacāji dē Silas jā quíhīn dē jín. De ndá cā hermano nī jīcān táhvī nū maá Jētohō ō jā ná chindeé chituu yā Pablo, chí vāha inī yā. De cuāhān ndúū dē.

⁴¹ De nī jicó núu dē ní Siria jín Cilicia. De nī jija cā inī ndá nchivī cándíja ñúcuán nī nsāhá dē.

16

Jā cuāhān Timoteo jín Pablo jín Silas

¹ Ñúcuán de nī nenda Pablo jín Silas ñuū Derbe jín Listra. De iin ñuū ñúcuán íyó iin tēe cándíja, nání dē Timoteo. De cúu dē sēhe yí iin ñahan hebreá jā cándíja Jesús. De tatá dē cúu tēe griego.

² De ndácá hermano ñuū Listra jín ñuū Iconio nī ncāhān ndá dē jā tēe vāha cúu Timoteo.

³ De cúnī Pablo jā cueca dē Timoteo quíhīn dē jín. De nī nsāhá Pablo jā cuu jí circuncidar, chí nduú cúnī dē jā cāhān ndá nchivī hebreo jāá nduú

ní squíncuu Timoteo costum-bre ñúcuán, chí ndihi jí jín jāá nsúu tēe hebreo cúu tatá jí.

⁴ De ndácá ñuū nī jēhēn ndá dē nī stéhēn ndá dē nū ndá nchivī cándíja jā ná squíncuu jí tíñu jā ní ntatúnī ndá apóstol jín ndá tēe ñáhnú Jerusalén jā ndíso tíñu nū nchivī cándíja.

⁵ De ndá nchivī cándíja nī jija cā inī jí. De ndiquivī nī ncāyā cā ndá jí.

Jā ní stéhēn yā iin tēe región Macedonia nū Pablo

⁶ De nduú ní jēhe Espíritu Santo tūhun jā nacani dē tūhun yā inī región Asia, de jā ñúcuán cúu jā ní nchāha ndá dē cuāhān dē ichi región Frigia jín Galacia.

⁷ De nī nquenda dē nū quétáhān región Misia jín Bitinia. De cúnī dē jā quíhīn dē Bitinia nícu, sochi Espíritu Jesús nduú ní jēhe yā tūhun jā quíhīn dē.

⁸ De nī nchāha ndá dē iin lado Misia cuāhān dē puerto Troas.

⁹ De iin jacuāā nī stéhēn yā nū Pablo jā íñi iin tēe región Macedonia cāhān ndāhvī jín dē: Nehēn ní Macedonia yáhá, de chindeé ní ndá sáán, ncachī.

¹⁰ Súcuán nī stéhēn nū dē. Ñúcuán de sáán jā cúu Lucas, nī nquetáhān sá jín Pablo. De nī nsāhá tūha ndá sá jā quíhīn ndá sá Macedonia, chí nī jinī cājí sá jā maá Yā Dios cúnī yā jā nacani ndá sá tūhun vāha yā nū ndá nchivī ñúcuán.

Jā ní íyo Pablo jín Silas inī ciudad Filipos

11 De jíin barco nī nquee ndá sá ñuū Troas cuāhān ndāā sá isla Samotracia. De quivī téen nī nquenda sá ñuū Neápolis.

12 De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá de nī nquenda ndá sá Filipos jā cúu ñuū cúñáhnú cā inī Macedonia, chi nchivī ciudad Roma nī nsáhá ji ñuū ji ñúcuán. De nī iyo ndá sá ñúcuán jacū quivī.

13 De iin quivī nátātú nī nquee ndá sá ñuū ñúcuán, de nī jēhēn ndá sá iin yuhú yúte. De ñúcuán cúu iin lugar nūū jícān táhvi ndá nchivī. De nī jēcundeē ndá sá, de nī nacani ndá sá tūhun yā nūū ndācá ñahan jā ní natacā ñúcuán.

14 De iin ñahan nání Lidia jā vāji jondē ñuū Tiatira, xícó ña sahma cuahá ndíhí jā yāhvi ndéē. De chíñúhún ndija ña Yāā Dios. De nī nini ña tūhun nācani ndá sá, de nī nsáhá maá Jētohō ō jā ní ncandíja ña tūhun yā jā cáhān Pablo.

15 De tá nī jenduté ña jíin ndācá nchivī jā ndéē vehe ña de nī ncāhān ndāhvi ña jíin sá: Tú jáni inī ndá ní jā cándíja ndija sá nūū maá Jētohō ō, de cuēē ndá ní vehe sá cundeē ní, ncachī ña. De nī ncana fuerza ña ndá sāán.

16 Sá de iin quivī cuāhān tucu ndá sá nūū jícān táhvi ndá ji ñúcuán. De nī nquetáhán sá jíin iin sūchí síhí jā ñúhún tāchī inī, de maá sáhá jā cúu cáhān ji tūhun nāsa coo ichi nūū, de quée ndāā jā cáhān ji. De sūchí yáhá nī jeen ndá patrón ji tácuā nīhīn dē cuāhā xūhún síquī jā cáchī

tūhun ji nūū ndá nchivī nāsa coo ichi nūū.

17 De sūchí ñúcuán níquīn ji vāji ji yātā ndá sá cána cóhó ji: Ndá tēe yáhá sátíñú dē nūū Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí, de cáchī tūhun ndá dē nūū ndá ní nāsa cācu ní nūū cuáchi ní, ncachī ji.

18 De cuāhā quivī nī nsáhá ji sūcuán nūū ndá dē. De nī ntahúhvi inī Pablo, de nī ndicó cóto dē nūū ji, de nī ncāhān dē jíin tāchī ñúcuán: Tátúnī ni jíin poder Jesucristo jā quee nú inī sūchí yáhá quīhīn nū, ncachī dē. De maá hora ñúcuán de nī nquee-ni.

19 Ñúcuán de nī jinī ndá patrón ji jā má níhīn cā ndá xūhún sáhá ji. De jā suu cúu jā ní ntiin ndá Pablo jíin Silas cuāhān ndá jíin ndúū dē centro nūū íyó justicia.

20 De nī jani ndá ndúū dē nūū ndá tēe sáhá ndāā tiñu, de nī ncachī ndá: Ndúū tēe yáhá cúu tēe hebreo, de sáhá ndúū dē jā cúvaā nchivī ñuū ō.

21 De jáquīn ndúū dē incā costumbre jā má cūú cuetáhvi ó ni mā cūú sáhá ó, chi contra síquī ley nación maá ó cúu, chi nchivī nación Roma cúu ó, ncachī ndá.

22 Ñúcuán de nī nenda cuāhā cā nchivī síquī ndúū dē. De nī ncachī ndá tēe cúñáhnú ñúcuán jā ná scúnuu ndá sahma ndúū dē, de ná cáni ndá ndúū dē jíin ñutun.

23 De tá nī ncuu nī ncani ndasí ndá ndúū dē, de nī squiví ndá ndúū dē vecāa. De nī ncachī ndá nūū tēe jā jito vecāa jā ná cóto vāha ndúū dē.

24 De tēe jító vecāa, tá nī ndacu ndá súcuán nūū dē de nī squívi dē Pablo jíin Silas vecāa ichi ínī cā. De nī nchihi dē súcūn jēhē ndúū dē iin ñutun jā ndēē yāvī, de nī nasníhin dē jíin cadena.

25 De tá nī ncuu sava ñuú de jícān táhvī Pablo jíin Silas de jíta ndúū dē yaā īī nūū Yāa Dios. De suni nī jini ndá nchivī jā yíhi jíin dē vecāa.

26 De sanaā-ni de nihin ndasí nī ntāan, de nī ncandā níí vecāa. De ndācá viéhé cāa ñúcuán nī nune-ni, de cadena jā núhnī ndá nchivī nī ndājī-ni.

27 De nī ndoto tēe jító vecāa. De nī jinī dē jā núne ndá viéhé cāa, de nī ntavā dē espada jā cahñī dē maá dē nícu, chi jáni inī dē jā ní jinu ndá nchivī yíhi vecāa cuāhān ji.

28 Sochi nī ncāhān jee Pablo: Mā cáhñī ní maá ní, chi yíhi ndihi ndá sá yáhá, ncachī dē.

29 Ñúcuán de tēe jā jító vecāa nī ncana dē ñuhūn nī nquiji. De nī nquívi dē-ni inī vecāa, de quísi dē jā yúhú dē. De nī jēcuññī jítí dē nūū Pablo jíin Silas.

30 De nī ntavā dē Pablo jíin Silas tāvēhé cāa, de nī ncāhān dē: Señor, ¿naá cúu jā sáhá sá tácuā cācu ánō sá? ncachī dē.

31 De nī ncāhān ndúū dē jíin tēe ñúcuán: Candíja ní Jētohō ō Jesucristo de cācu ní, de saá-ni ndācá nchivī vehe ní, ncachī dē.

32 De nī nacani ndúū dē tūhun maá Jētohō ō nūū tēe ñúcuán jíin nūū ndācá nchivī jā ndēē vehe dē.

33 De maá jacuāā ñúcuán nī naquete dē nūū ní ntacuēhé ndúū dē jā ní nsáhá ñutun. De ñúcuán de nī jenduté dē jíin ndācá nchivī jā ndēē vehe dē.

34 De nī jeca dē Pablo jíin Silas cuāhān dē jíin vehe dē, de nī jēhe dē jā ní nchajī ndúū dē. De nī ncusiī ndasí inī dē jíin ndá cā nchivī jā ndēē vehe dē jā ní ncandíja ndá ji Yāa Dios.

35 De tá nī ntūu de ndá tēe cúñáhnú nī ntetíñú dē ndá policíja cuāhān nūū tēe jā jító vecāa jā ná siáa dē Pablo jíin Silas.

36 De tēe jā jító vecāa nī ncachī tūhun dē tūhun yáhá nūū Pablo: Ndá tēe cúñáhnú nī ntetíñú dē tūhun vāji jā siáa sá ní. Túsaá de quee ndúū ní quihñ ní, de sáhá ndeé inī ní, ncachī dē.

37 Sochi nī ncāhān Pablo jíin policíja: Cuāhā nchivī nī jinī jā ní ncani ndá dē ndúū sá. ¿De nūcu ndúū ní nsáhá ndāa dē de tú jāndāa jā íyó cuāchi ndúū sá? De nī nchihi ndá dē ndúū sá vecāa vísō tēe Roma cúu ndúū sá, chi íyó ley jā má cúū sáhá dē súcuán jíin nchivī Roma. De mitan ¿á tavā yuhū dē ndúū sá cúnī ndá dē, á naá cúu? De jā súcuán mā cúū cuitī, chi ná quíji ndá máa dē tavā dē ndúū sá, ncachī Pablo.

38 Ñúcuán de nī ndicó cóo ndá policíja nī nacani dē ndācá tūhun yáhá nūū ndá tēe cúñáhnú, de nī nchūhú ndasí ndá nī jini ndá jā tēe Roma cúu Pablo jíin Silas.

39 De nī nquenda ndá, de nī ncāhān ndāhvī ndá jíin ndúū

dē jā ná cúne cáhnú inī ndúū dē. De nī ntavā ndá ndúū dē vecāa, de nī ncāhān ndāhvī ndá jā ná quée dē quihīn dē inī Filipos.

⁴⁰ De sá de nī nquee ndúū dē vecāa, de cuānohōn dē vehe Lidia. De nī ncāhān ndúū dē tūhun ndeé inī jín ndá hermano, de nī nquehen tucu ndúū dē ichi cuāhān dē.

17

Jā ní ncuvaā nchivī ñuū

Tesalónica

¹ De nī nchāha Pablo jín Silas ñuū Anfípolis jín ñuū Apolonia cuāhān dē, de nī nquenda dē Tesalónica nūū iyó iin vehe īi sinagoga táhān dē hebreo.

² De nī ndeē ndúū dē ñúcuán ūnī semana. De ndá quivī nátátú de sáhá Pablo tá-ni sáhá dē, chi nī jēhēn dē vehe īi sinagoga, de nī ncāhān dē jín ndá tēe ñúcuán sīquī tutū īi.

³ De jín tūhun cáhān tutū īi nī stēhēn dē jā cánuú jā ndoho Cristo jā cuū yā de natecū yā, de nī ncāhān dē: Jesús, Yāa jā nácani sá tūhun nūū ndá ní, suu yā cúu Cristo, Yāa jā nī jani Yāa Dios jā scácu yóhó, ncachī dē.

⁴ De nī ncandíja sava táhān dē hebreo jín cuāhā nchivī griego jā suni chíñúhún Yāa Dios, jín cuāhā ñahan cúñáhnú. De inuú-ni nī nduu ndá ji jín Pablo jín Silas.

⁵ Ñúcuán de nī ncucuásún ndasí inī ndá táhān dē hebreo jāa nduú cándíja, de nī stútú ndá dē sava tēe nēhén jā jíca cúxí-ni. De nī ncuvaā ndasí ndá ji inī ñuū ñúcuán. De

nī nquenda ndá vehe Jasón nánducú ndá Pablo jín Silas jā cueca ndá de cani ndá nūū ndá nchivī cuāhā nícu.

⁶ Sochi nduú ní nánihīn ndá ndúū dē. De nī jeca xeēn ndá Jasón jín sava cā hermano nī nquenda ndá jín ndá dē nūū ndá tēe tátúnī inī ñuū ñúcuán, de nī ncana jee ndá sīquī Pablo jín Silas: Ndá tēe jā sáhá sín nchivī ní cáhnú ñayivī, suni nī nquenda ndá dē yáhá.

⁷ De Jasón nī jēhe núú dē vehe dē ndeē ndá tēe ñúcuán, De ndácá ndá dē nduú jétáhvī dē ley maá rey ndácá ó jā cúu ó nchivī Roma, chi sa cáhān ndá dē jā iyó incā rey jā jétáhvī ndá dē jā nání Jesús, ncachī ndá.

⁸ De ndá tēe tátúnī jín ndá cā nchivī nī jini ndá tūhun yáhá, de nī ncuvaā ndá.

⁹ De Jasón jín ndá cā hermano nī sndóo ndá dē xūhún dē jā cúu prenda jā tají dē Pablo jín Silas quihīn ndúū dē, de sá de nī nsiáa ndá Jasón jín ndá cā hermano cuānohōn dē.

Jā ní iyo Pablo jín Silas inī ñuū Berea

¹⁰ Ñúcuán de ndá hermano nī scáca ñuú-ni dē Pablo jín Silas cuāhān ndúū dē Berea. De tá nī nquenda ndúū dē ñúcuán, de nī nquivi dē inī vehe īi sinagoga táhān dē hebreo.

¹¹ De táhān dē hebreo ñúcuán vāha cā inī ndá ji nsúú cā táhān dē hebreo ñuū Tesalónica, chi vāha nī ncusiī inī ji jín tūhun jā ní nacani ndúū dē. De ndácá quivī

nánducú vii ndá ji nūū tūtū
ī de tú súcuán cáhān, á nduú.

¹² De jā űúcuán nī ncandíja
cuāhā ji, de suni nī ncandíja
cuāhā nchivī griego, cúu tēe
cúu űāhan cúñáhnū.

¹³ Sochi ndá táhān dē he-
breo űūū Tesalónica nī nihīn
dē tūhun jā suni nácani Pablo
tūhun Yāā Dios űūū Berea. De
nī jēhēn ndá dē Berea, de
nī scāhān ndá dē ndá nchivī
űúcuán de nī nenda ji sīquī
Pablo.

¹⁴ De ndá hermano Berea
nī ntetīnú dē-ni Pablo jā
quihīn dē yuhú mar. De nī
nquendōo Silas jíin Timoteo
űúcuán.

¹⁵ De sava hermano nī
jēsíaha dē Pablo jondē Atenas.
De nī ncachī Pablo nūū ndá
tēe űúcuán jā űāmā ná quihīn
Silas jíin Timoteo űúcuán, de
nī ndicó cóo ndá hermano
cuānohōn dē.

*Jā ní űyo Pablo inī űūū Ate-
nas*

¹⁶ De juni ndétu Pablo
űūū Atenas jā quenda Silas
jíin Timoteo de nī jinī dē
jā ndá nchivī űúcuán ndasí
chíñúhún ji ndá ídolo, de nī
ncucuécá ndasí inī dē.

¹⁷ De inī vehe ī sinagoga nī
nacani dē tūhun yā nūū ndá
táhān dē hebreo jíin ndá cā
nchivī jā suni chíñúhún Yāā
Dios. De suni ndiquivī nácani
dē tūhun yā nūū ndá nchivī jā
íyó nūū yáhvi.

¹⁸ De sava tēe jā scuáha
tūhun epicúreo jíin jā scuáha
tūhun estoico nī natúhún ndá
dē jíin Pablo, de sava dē nī
ncāhān: ¿Nā tūhun cúu jā
cāhān tēe tíléhlé yáhá? ncachī
ndá. De sava cā nī ncāhān:

Tūhun yāā jeé jāá nduú jíin ō
nácani dē, ncachī ndá. Súcuán
nī ncāhān dē chi nī nacani
Pablo tūhun vāha Jesús jíin
tūhun jā ní natecū yā.

¹⁹ De nī jeca ndá dē cuāhān
ndá jíin dē nūū ndútútú ndá
tēe cúñáhnū iin lugar nūū
nání Areópago, de nī ncāhān
ndá: Mitan de sáhá ní iin
favor cachī ní ndá tūhun jeé
jā nácani ní, chi cúnī ndá sá
cunini sá.

²⁰ Chi tūhun jāá ncháha ca
cunī ndá sá cúu, de cúnī ndá
sá jā jīcūhun inī ndá sá sīquī
tūhun űúcuán, ncachī ndá.

²¹ Chi ndācá nchivī Atenas
jíin ndācá nchivī incā űūū jā
ndēē inī Atenas, nduú cā nā
incā cúsiī cā inī ji jíin chi maá-
ni jā cúnī ji jā cunini ji ndá
tūhun jeé de suni cāhān ji cúnī
ji.

²² De íñi Pablo māhñú
nchivī jā ní ndutútú inī
Areópago de nī ncāhān dē:
Ndá ní nchivī Atenas, nī jinī
sá jā vāha chíñúhún ní ndá
yāā maá ní.

²³ Chi nī jicó núu sá nī
ndēhé sá ndá jā chíñúhún ndá
ní, de nī jinī sá iin altar jā
ndēē letra, de súcuán cáhān:
Yáhá cúu altar maá yāā jāá
ncháha ca cunī ō tūhun yā,
cáchi. De maá Yāā űúcuán jā
chíñúhún ndá ní visō ncháha
ca cunī ní tūhun yā, suu tūhun
Yāā űúcuán cúu jā nácani sá
nūū ní mitan.

²⁴ Chi Yāā űúcuán cúu Yāā jā
ní nsáhá űayiví jíin ndācá cā
jā íyó, de maá yā cúu Jētohō
andiví jíin űayiví. De nduú
ndēē yā inī veñūhun jā sáhá
nchivī.

25 De maá yā chi nduú jíni ñúhún yā ni iin ndatíñú jā cuāha nchivī nūū yā, chi maá yā sáhá jā tēcū nchivī jíin jā stáá táchī ji jíin jā níhīn ji ndihi jā jíni ñúhún ji.

26 De nī nsáhá yā jā chījin iin-ni tatā nī ntāhvī ndācá nchivī jā ní nduu ndācá nación tácu cundeē ji ní cáhnú ñayiví. De nī jani yā cuiyā jā cutecū ndá nchivī, jíin lugar nūū cundeē ndá ji.

27 De sūcuán nī nsáhá Yāā Dios, chi cúnī yā jā nanducú ó yā, chi tú nanducú ó yā de nanihīn ō yā, chi nduú íyó jíca yā jíin iin iin ó.

28 Chi maá yā cúu jā sáhá jā íyó maá ó jíin jā tēcū ō jíin jā cándā ō. De suni sūcuán nī ncāhān sava tēe jā távā yaā ní: De suni tatā maá yā cúu ndācá ó, cáchī

29 De tú tatā Yāā Dios cúu ndācá ó, túsaa de mā cānī inī ō jā cúu Yāā Dios tá cúu nūū cúu ídolo oro á plata á yūū, chi ndá ñúcuán cúu jā ní jani inī nchivī jā sūcuán cáa yā, de nī nasáhá ji-ni.

30 De nī jendeē inī yā síquī jā nduú ní jícūhun inī ndá ji jondē saá, de mitan chi ndácu yā jā ndācá nchivī ní cáhnú ñayiví ná nácani inī ji síquī cuáchi ji.

31 Chi Yāā Dios ja nī jani yā quivī jā ndāā sáhá ndāā yā tiñu ndá nchivī ñayiví, de nī jani yā Jesús jā maá Jesús sáhá ndāā. De ja nī stéhēn nijīn Yāā Dios nūū ndācá nchivī jā maá yā ní jani Jesús, chi nī nastécū yā Jesús jā ní ncuu yā ndiyi, ncachī Pablo.

32 De jā sūcuán nī jini ndá ji tūhun jā nátecū ndīyi, de sava ji nī ncāhān yīchī ji. De sava cā ji nī ncāhān: Cúnī ndá sá jā cāhān tucu ní ndá tūhun jíñā incā quivī cunini ndá sá, ncachī ndá ji.

33 De nī nquee Pablo māhñú nchivī ñúcuán cuāhān dē.

34 De cuāhān sava nchivī jíin Pablo, de nī ncandíja ndá ji. De iin ji cúu Dionisio, tēe jā ndútútú jíin ndá tēe cúñáhnú jā sáhá junta nūū nání Areópago, de incā ji cúu ñahan nání Dámaris, de íyó cā ji.

18

Jā ní íyo Pablo inī ñuū Corinto

¹ Ñúcuán de nī nquee Pablo inī Atenas, de cuāhān dē Corinto.

² De ñúcuán nī jinī dē nūū iin táhān dē hebreo nání Aquila. Tēe región Ponto cúu dē, de nī íyo dē nación Italia chi cáta jacū-ni quivī nī nquenda ndúū dē jíin ñasíhí dē Priscila ñuū Corinto jā ní nquee ndúū dē inī Italia. Chi nī ntatúnī rey Claudio jā ná quee ndācá nchivī hebreo inī Roma jā cúu capital nación Italia. De nī nquenda Pablo vehe Aquila jíin Priscila.

³ De iin-ni tiñu sáhá tēe ñúcuán jíin Pablo, chi tēe quícu manta jā cuu vehe cúu ndúū dē. De nī ndeē Pablo jíin tēe ñúcuán, de nī nsatíñú cáhnú ndúū dē.

⁴ De ndācá quivī nátatú nī jēhēn Pablo vehe ī sinagoga nī nacani dē tūhun yā, de nī

nducú ndéé dē jā scándíja dē táhán dē hebreo jíin nchivī ndá cā nacióin.

⁵ De nī nquenda Silas jíin Timoteo ñuū Corinto jā váji ndúū dē Macedonia. De tá nī nquenda ndúū dē Corinto, de Pablo chi cúsá maá tūhun yā nácani cájí dē nūū táhán dē hebreo jā Jesús cúu Cristo jā ñúhún inī ndá ji jā quiji.

⁶ Sochi nī nquijéhé ndá ji cáhān ji sīquī tūhun ñúcuán jāá nsūú tūhun ndāā cúu, de nī ncāhān nāvāha ndá ji nūū dē. Ñúcuán de Pablo nī nquisi dē sahma dē jā cúu seña jā quíhīn dē de quendōo ndá ji jíin cuāchi ji. De nī ncāhān dē jíin ndá ji: Cuāchi ndá máá ní cúu jā tātū tāhvī ní túsaá, de nsūú cuāchi maá sá cúu. Mitan de sndóo sá ndá ní jā cúu ní táhán sá nchivī hebreo, de quíhīn sá nacani sá tūhun yā nūū nchivī ndá cā nacióin, ncachī dē.

⁷ De nī nquee dē vehe īi sinagoga ñúcuán, de nī nquīvi dē vehe iin tēe nání Justo. De tēe ñúcuán suni chíñúhún dē Yāa Dios, de maá xiín vehe īi sinagoga cáá vehe dē.

⁸ De Crispo, tēe cúñáhnú inī vehe īi sinagoga, nī ncandíja dē nūū maá Jētohō ō jondē jíin ní nchivī vehe dē. De cuāhā nchivī ñuū Corinto nī jini ndá ji tūhun jā nácani Pablo, de nī ncandíja ji, de nī jenduté ndá ji.

⁹ De iin jacuáā nī stéhēn nijīn maá Jētohō ō nūū Pablo, de nī ncāhān yā: Mā cúyūhú nú, de ní mā cāsī nū yuhú nú, chi nacani nú tūhun nī.

¹⁰ Chi jíca maá nī jíin nú, de ní iin tēe mā cúu sáhá nāvāha dē ndóhó. Chi ñuū yáhá íyó cuāhā nchivī jā candíja ji tūhun nī, ncachī yā.

¹¹ De sá de iin cuíyā yósāvá nī iyo Pablo ñuū ñúcuán, de stéhēn dē tūhun Yāa Dios nūū ji.

¹² De tá nī ncuu Galióin gobernador inī región Acaya de inuú-ni nī nenda ndá nchivī hebreo sīquī Pablo, de nī jeca ndá ji dē cuāhān ji jíin dē vehe tíñú.

¹³ De nī ncāhān ndá jíin Galióin: Tēe yáhá chi scáhān ndasí dē nchivī jā incā modo chíñúhún ji Yāa Dios, de jā chíñúhún ji chi contra ley cúu, ncachī ndá.

¹⁴ De númī Pablo jā cáhān dē nícu, sochi nī ncāhān-ni Galióin jíin ndá nchivī ñúcuán: Ndá ndóhó nchivī hebreo, tú iin cuāchi xeēn á iin cuāchi nīhin cúu jā cáhān nū sīquī dē de cunini vāha nī jā cáhān nū nícu.

¹⁵ De nduú. Chi maá-ni sīquī nā-ni tūhun á sīquī nā-ni sívī á sīquī ndá ley maá nú cúu, de ndá ñúcuán chí sáhá ndāā maá nú túsaá. Chi nduú sáhá ndāā ní iin tíñu súcuán, ncachī dē.

¹⁶ De nī ntavā dē ndá ji cuāhān ndá ji tāvēhé tíñú.

¹⁷ Ñúcuán de ndá nchivī griego nī ntiin ji Sóstenes, tēe cúñáhnú inī vehe īi sinagoga, de nī ncani ndá ji dē viéhé tíñú, de Galióin chí nduú ní nsáhá cuitī dē cuenta.

Jā ní nōhōn tucu Pablo Antioquia, de nī nquee dē cuāhān

dē jā nacani dē tūhun yā vuelta ūnī

18 De cuāhā cā quīvī nī ndeē Pablo Corinto. Sá de nī nacuetáhvī dē nūū ndācá hermano űúcuán, de Aquila jíin űnasíhí dē Priscila nī nquee ndá dē cuāhān dē jíin Pablo űuū Cencrea. De űúcuán nī nsēté Pablo xīnī dē, chí űúcuán cúu iin seña jā ní squíncuu dē jā ní nquee yuhú dē nūū yā. De nī nquīvi ndá dē barco jā quíhīn dē jondē región Siria.

19 De nī nquenda ndá dē űuū Efeso. De űúcuán nī sndóo dē Aquila jíin Priscila, de maá dē-ni nī jēhēn vehe īi sinagoga, de nī nacani dē tūhun yā nūū ndá táhān dē hebreo jā ní ndutútú űúcuán.

20 De nī ncāhān ndāhvī ndá jī jíin dē jā ná cūndeē dē jacū cā quīvī jíin jī, sochi nduú ní jéhe dē tūhun.

21 Chí nī nacuetáhvī dē nūū jī, chí nī ncāhān dē: Cánuu jā quínohōn sá ciudad Jerusalén jā coo sá vico, sochi tú cúnī Yāā Dios de nenda tucu sá nūū ní, ncachī dē. De nī nquee dē inī űuū Efeso, de nī nquīvi dē barco cuāhān dē.

22 De nī nquenda dē Ceesarea, de sá de nī jēhēn dē Jerusalén jā sāhá dē saludar grupo nchivī cándíja űúcuán, de sá de cuānohōn dē jondē Antioquía.

23 De nī īyo dē űúcuán jacū quīvī, de sá de nī nquee dē űúcuán cuāhān tucu dē nī jicó núu dē ní ndáñúū Galacia jíin ndáñúū Frigia. De ndá nchivī cándíja nūū ní jēhēn dē nī jija cā inī ndá jī nī nsāhá dē.

Jā ní nacani Apolos tūhun Jesús inī űuū Efeso

24 De Efeso nī nquenda iin tēe hebreo jā nání Apolos, de tēe űuū Alejandría cúu dē. De vāha ndasí nācani dē tūhun yā, de jíinī vāha dē tutū īi.

25 De suni ja nī ncutūha dē tūhun jā ní stéhēn Juan nāsa quiiji maá Jētohō ō Jesús. De ndíhvī inī dē stéhēn cājī dē tūhun yā vísō maá-ni tūhun jā ní stéhēn Juan tá nī scuénduté dē nchivī cúu.

26 De nī nchundeé inī Apolos nī ncāhān dē tūhun yā inī vehe īi sinagoga. De nī jíinī Aquila jíin Priscila tūhun nācani dē, de nī jeca síin ndúū dē tēe űúcuán, de nī stéhēn vāha cā ndúū dē tūhun Jesús jāá ncháha ca cunī Apolos.

27 űúcuán de cúnī Apolos jā quíhīn dē región Acaya. De ndá hermano űuū Efeso nī ntee jī carta jā quíhīn dē jíin nūū nchivī cándíja Acaya jā ná cuetáhvī jī Apolos. Chí ja cándíja sava nchivī űúcuán nī nsāhá Yāā Dios síquī jā vāha inī yā. De tá nī nquenda dē űúcuán, de vāha nī nchindeé dē jī jíin tūhun yā.

28 Chí cājī ndasí nī ncachī dē nūū ndá táhān dē hebreo jondē nduú cā ní ncúu cāhān cā ndá dē síquī tūhun Jesús. De súcuán nī ntūu nūū ndá cā nchivī jā nchivī hebreo chí stívī dē. Chí jíin tutū īi nī stéhēn Apolos jā maá Jesús cúu Cristo, jā űúhún inī ndá nchivī hebreo jā quiiji.

19

Jā ní īyo Pablo inī űuū Efeso

1 De juni ndéē Apolos inī ñuū Corinto de nī jica nuu Pablo ndá ñuū íyó ichi síquī ñuū Efeso, sá de nī nquenda dē Efeso. De ñúcuán nī nquetáhán dē jín sava nchivī cándíja.

2 De nī jicā tūhún dē ji: ¿A nī nīhīn ndá ní Espíritu Santo tá nī ncandíja ní, á nduú? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Nduú chí juni nduú ní níhīn ndá sá tūhun de tú íyó Espíritu Santo, ncachī ji.

3 Ñúcuán de nī ncāhān dē: ¿De nāsa nī jenduté ndá ní túsaá? ncachī dē. De nī ncāhān ndá ji: Suu nī jenduté ndá sá modo jā ní stéhēn Juan, ncachī ndá ji.

4 De nī ncāhān Pablo; De jā ní scuénduté Juan cúu jā ní stéhēn dē jā ná nácani inī nchivī jā sndóo ji cuāchi ji, de nī ncāhān dē jā ná cándíja ji Yāa jā quiji jā cúu Cristo Jesús, ncachī Pablo.

5 De tá nī jini ndá ji tūhun yáhá de nī jenduté ndá ji-ni jā ní ncandíja ji maá Jētohō ō Jesús.

6 De nī ntee Pablo ndahá dē xīnī ndá ji. De nī nquīvi-ni Espíritu Santo inī ánō ndá ji, de nī ncāhān ndá ji síin síin yuhú, de nī nacani ji tūhun yā.

7 De nī Iyo tá ūxī ūū tēe.

8 De ūnī yōō nī jica Pablo vehe īi sinagoga. De nī nchundeé inī dē nī ncāhān nīhīn dē tūhun yā jā scándíja dē ji cúni dē, chí nī ncachī dē nāsa tátúnī Yāa Dios.

9 Sochi sava ji nī ncujéhe inī ji, de nduú ní ncándíja ji, de nī ncāhān nāvāha ji síquī tūhun Yāa Dios nī jini ndá nchivī

jā ndútútú. De jā ñúcuán cúu jā ní ncujiyō-ni Pablo nūū ndá ji, de cuāhān dē jín ndá nchivī cándíja. De ndācá quīvī nī stéhēn dē nūū ndá nchivī ñúcuán inī escuela iin tēe nánī Tiranno.

10 De súcuán nī nsāhá Pablo ūū cuiyā. De ndācá nchivī jā íyó Asia, cúu nchivī hebreo jín nchivī ndá cā nación, nī jini ji tūhun maá Jētohō ō Jesús.

11 De nī jēhe Yāa Dios poder nūū Pablo jā cuu sáhá dē quéhēn nūū tiñu ñáhnú ndasí.

12 De jondē ndá pañito jín ndá sahma jā jétíñú dē nī jēhēn ndá nchivī jín nūū cáá ndá nchivī cúhū, de nī nduvāha ndá ji-ni cuēhē ndóho ji de nī nquee ndá tāchī inī ji.

13 De jacū tēe hebreo jícó núu ndá dē jā tavā dē tāchī inī nchivī. De cúni dē jā nacunehēn dē sívī maá Jētohō ō Jesús tácuā quee ndá tāchī inī nchivī. De súcuán cáhān ndá dē nūū ndá tāchī: Jín sívī maá Jesús, Yāa jā nácani Pablo tūhun, cáhān nīhīn nī jín nú jā quee nú quīhīn nū, cáchī dē.

14 De iin tēe hebreo, nánī dē Esceva, cúu dē sūtū cúñáhnú, de íyó ūjā sēhe yīi dē jā sáhá súcuán.

15 Sochi tá nī ncāhān ndá dē súcuán de nī ncāhān-ni tāchī: Ja jínī ni maá Jesús, de suni jínī ni Pablo. Sochi ndá ndóhó, ¿nā tēe cúu ndá nú jā cuetáhví nī nūū nū? ncachī.

16 De tēe ndóho tāchī ñúcuán nī ndava dē nī ntiin dē ndihújā tēe ñúcuán, de nī nsāhá xēen dē chí jondē nī

stácuēhé dē, de nī stávichí dē. De nī nqúee ndá dē vehe nī jinu ñíí dē cuāhān dē.

17 De tūhun yáhá nī jinī ndá nchivī Efeso, cúu nchivī hebreo cúu nchivī ndá cā nación. De nī nchūhú ndasí ndá ji, de nī ncāhān ndá ji jā cúñáhnú ndasí maá Jētohō ō Jesús.

18 De cuāhā nchivī jā ní ncandíja nī nquenda ji nūū Pablo, náhmā ji ndācá cuāchi jā ní nsāhá ji.

19 De cuāhā ndá tēe jā névāha mágica nī nquenda ndá dē nēe dē tutū dē, de ndéhé jínúū ndācá nchivī de nī nteñuhūn ndá dē tutū dē. De nī ntavā ndá dē cuenta nāsaa ndēē ndá tutū jā ní ncāyū ñúcuán, de nī ncucáhnú inī ndá dē jā ūū xico ūxī mil xūhún plata cúu.

20 De sūcuán nī jītē nuu tūhun maá Jētohō ō cuāhān, de nī jinī ndihi nchivī jā cúñáhnú ndasí tūhun yā.

21 De tá nī ncuu ndācá tiñu yáhá de nī janí téyíí inī Pablo jā quihīn dē Macedonia jín Acaya de sá de nenda dē ciudad Jerusalén. De nī ncāhān dē jā tá quenda dē Jerusalén de suni cánuú quihīn dē ciudad Roma.

22 De nī scāca Pablo Timoteo jín Erasto, ūū tēe jā chíndeé táhán jín dē, cuāhān ndúū dē Macedonia. De nī nquendōo Pablo Asia jacū cā quivī.

Jā ní ncuvaā nchivī ñuū Efeso

23 De iin ndá quivī ñúcuán nī nenda ndasí nchivī síquī tūhun yā.

24 Chi nī īyo iin tēe sátiñú plata nání dē Demetrio. De maá dē jín ndá cā tēe jā sátiñú jín dē, níhīn ndasí ndá dē xūhún, chi jín plata sáhá ndá dē ndá veñuhun lulí jā cáá tá cáá veñuhun ídolo ji jā cúu yāa Diana.

25 De nī nastútú Demetrio ndá táhán dē jā sátiñú jín dē jín ndá cā tēe jā iin-ni tiñu sáhá jín dē, de nī ncāhān dē: Señor, ja jíní ndá ní jā vāha níhīn ō xūhún síquī tiñu sáhá ó yáhá.

26 De jíní ndá ní de suni jíní ndá ní tūhun jā tēe nání Pablo chi cáhān dē jāá nsūú Yāa ndāa cúu jā sáhá nchivī. De ja nī scāhān dē cuāhā nchivī, de nsūú maá iin-ni ñuū ō Efeso yáhá chi níí cáhnú región Asia.

27 De yúhú sá jā caní inī nchivī jāá nduú tiñu jā sáhá ó. De nsūú maá-ni ñúcuán, chi suni caní inī ji jāá nduú tiñu veñuhun maá yāa Diana, de suni sáhá jéhe inī ndá ji nūū yāa Diana, de mā cúñáhnú cā yā vísō ndihi nchivī Asia jín nchivī níí cáhnú ñayiví chíñuhún ji yā mitan, ncachí dē.

28 Sūcuán nī jini ndá tūhun yáhá, de nī nquītī ndasí inī, de nī ncana jee ndá: Cúñáhnú ndasí yāa Diana jā cúu patrona inī ñuū ō Efeso, ncachí ndá.

29 De ndihi ndá nchivī ñuū ñúcuán nī ncuvaā ji. De iin cáhnú-ni nī nenda ndá ji nī jeca xeēn ji Gayo jín Aristarco cuāhān ndá jín ndúū dē inī vehe nūū ndútútú ndá nchivī sáhá junta. De tēe

Macedonia cúu ndúū dē, de jica ndúū dē jíín Pablo.

³⁰ De cúnī Pablo jā quīvi dē nūū íyó tútú ndá nchivī ñúcuán jā cāhān dē jíín ndá nchivī cúnī dē nícu, sochi ndá nchivī cándíja nduú ní jéhe ji tūhun jā quīvi dē.

³¹ De saá-ni sava ndá tēe Asia jā cúñáhnú jā cúu amigo dē, nī ntetíñú tūhun cuāhān nūū dē cāhān ndāhvī jíín dē jā má quīvi dē nūū ní ndutútú nchivī ñúcuán.

³² De ndá nchivī jā ní ndutútú nī ncana jee, sava ji iin tūhun, de sava cā ji incā tūhun, de súcuán nī ncuvaā ndasí. De cuāhā ji nduú jíínī cuitī ji nā síquī cúu jā ní ndutútú ji.

³³ De ndá tēe hebreo nī jani dē iin táhān dē tēe nání Alejandro nūū nchivī cuāhā, de nī ncachī tūhun ndá táhān dē nūū dē nā síquī cúu jā cúvaā ndá. Ñúcuán de nī nsáhá Alejandro seña jā ná cóo nañíí nchivī, chí cúnī dē jā cachī dē nūū nchivī jāá nsúú cuāchi nchivī hebreo cúu jā cúvaā.

³⁴ Sochi nī nacunī ndá ji jā tēe hebreo cúu dē, de jā ñúcuán nī ncana jee ndasí cā ndá ji tá ūū hora: Cúñáhnú ndasí yāā Diana jā cúu patrona inī ñuū ō Efeso, ncachī ndá ji.

³⁵ Ñúcuán de secretario inī ñuū ñúcuán nī nsáhá dē jā ní jasí ndá ji yuhú ji, de nī ncāhān dē: Ndá ní tēe ñuū ō Efeso, ja jíínī ndācá nchivī jā nchivī ñuū yáhá jíto ndācá ō veñuhun yāā Diana jā cúñáhnú, jíín imagen Diana jā ní nincava ichi andiví.

³⁶ De ní iin mā cúú cāhān jāá nduú ndāā tūhun yáhá. Túsaá de vāha cā casí ndá ní yuhú ní, de mā sáhá ñamā ní iin tiñu jāá ncháha ca cucáhnú vāha inī ní.

³⁷ Chí nī nquisiáha ndá ní ndúū tēe yáhá vísō nduú ní nsáhá dē ní iin cuāchi ní nduú ní ncāhān nāvāha dē síquī yāā maá ō Diana.

³⁸ De Demetrio jíín ndá cā tēe jā iin-ni tiñu sáhá jíín dē, de tú cúnī dē cāhān dē cuāchi síquī iin tēe de ná quihīn dē juzgado nūū ndá tēe jā sáhá ndāā tiñu, de ñúcuán cundaā síquī tiñu ndá dē.

³⁹ De tú íyó incā tiñu jā má cundaā ñúcuán de sáhá ndāā ndá maá ní nūū junta cāhnú tá cúu nūū tátúnī ley.

⁴⁰ Chí yuhú sá jā coto cachī nchivī nación Roma jā síquī gobierno nénda ō, chí mā cúcáhnú inī ō nāsa cachī ō jā ní ncutútú ō de nī ncuvaā ō mitan, ncachī dē.

⁴¹ De tá nī jíinu nī ncāhān secretario tūhun yáhá, de nī jíitē nuu-ni nchivī cuāhān ji.

20

Jā ní jēhēn Pablo región Macedonia jíín Grecia

¹ De tá nī ncuu nī ncuvaā ndá ji, de incā quīvi de nī ncana Pablo ndá nchivī cándíja, de nī jani ichí dē ndá ji. De nī nacuetáhvī nūū táhān ndá ji jíín dē, de nī nanumi táhān ndá ji jíín Pablo. Sá de cuāhān Pablo Macedonia.

² De níí cáhnú Macedonia ní jíicó núu dē, de nī sndíhvī inī dē ndá hermano. De sá de nī nquenda dē Grecia.

³ De ñúcuán nī ndeē dē ūnī yōō. De ja númī dē quihīn dē jíin barco jondē región Siria nícu, de nī nīhīn dē tūhun jā ní squetáhán ndá táhán dē hebreo tūhun jā nenda dē síquī Pablo ichi nūū quihīn dē. De jā ñúcuán cúu jā ní nacani inī dē, de nī ndicó cóo dē Macedonia.

⁴ De nī īyo sava tēe jíca jíin Pablo, de súcuán nání ndá dē: Sópater tēe ñuū Berea, Aristarco jíin tēe nání Segundo de tēe ñuū Tesalónica cúu ndúū dē, Gayo tēe ñuū Derbe, Tíquico jíin Trófimo tēe región Asia, jíin Timoteo.

⁵ De ndá tēe yáhá nī jehndē ndāā dē cuāhān dē ñuū Troas, de ñúcuán nī ndetu ndá dē ndúū sá jíin Pablo. De sāan cúu Lucas.

⁶ De tá nī nchāha vico jā yājī ndá nchivī hebreo stātílā jāá nduú nā levadura yíhí, de jíin barco nī nquee ndúū sá Filipos, de nūū úhūn quivī nī naquetáhán ndá sá jíin ndá dē jondē Troas. De ūjā quivī nī īyo ndá sá ñuū ñúcuán.

Jā ní īyo Pablo ñuū Troas

⁷ De domingo nī ndutútú ndá nchivī cándija jā cajī jī stātílā jā nūcūhun inī jī yā. De cání ndasí nī stéhēn Pablo tūhun yā nūū ndá jī chi jondē sava ñuú, chi incā quivī de quihīn dē.

⁸ De nī īyo cuāhā ñuhūn inī vehe piso ūnī nūū ní īyo tútú ndá sá ñúcuán.

⁹ De iin tēe lulí nání Eutico ndēē jī viéhé ventana. De tá nī ncuunúú nácani Pablo tūhun de jíhī ndasí jī máhná, de nī

nquixīn ji-ni. De nī nincava jī ventana jondē nūū ñuhūn, de tá nī nanee ndá nchivī jī de ja nī jíhī jī.

¹⁰ Ñúcuán de nī nuu Pablo. De nī jíquindeyi dē de nī numi dē jī, de nī ncāhān dē: Mā cúyūhú ndá ní, chi nī natecū jī, ncachī dē.

¹¹ De nī ndaa dē, de nī scuáchi dē stātílā, de nī nchajī dē jíin ndá jī jā nūcūhun inī ndá jī yā. De nahán cā nī stéhēn dē tūhun chi jondē nī ntūu. Ñúcuán de nī nquee dē cuāhān dē.

¹² De cuānohōn ndá jī jíin Eutico, chi íyó vāha jī, de cúsiī ndasí inī ndá jī.

Jā ní nquee Pablo ñuū Troas cuāhān dē ñuū Mileto

¹³ De nī nquivi ndá sá inī barco, de cuāhān sá ñuū Asón, de ñúcuán naquetáhán ndá sá jíin Pablo, chi súcuán nī ncachī dē jā caca jéhé dē de quenda dē ñúcuán.

¹⁴ De nī naquetáhán ndá sá jíin dē Asón. De nī nquivi dē barco jíin ndá sá, de cuāhān ndá sá jíin dē ñuū Mitilene.

¹⁵ De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá jíin barco. De quivī téen nī nguenda sá xiín isla Quío, de quivī únī de nī nguenda sá jíin barco isla Samos, de nī nguendōo ndá sá ñuū Trogilio. De quivī cúmi de nī nguenda ndá sá Mileto.

¹⁶ Chi jáni inī Pablo jā má jéncuiñī dē Efeso, tácuá quee ñamā dē-ni inī Asia, chi númī dē jā quihīn ñamā dē ciudad Jerusalén tácuá coo dē

maá quivī Pentecostés tú ná cúñamā dē.

Jā ní jani ichí Pablo ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja inī ñūū Efeso

17 De juni ndéē dē ñūū Mileto, de nī ntetíñú dē tūhun cuāhān Efeso jā ná quíji ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja ñúcuán.

18 De tá nī nquenda ndá tēe ñúcuán de nī ncāhān dē: Ja jínī vāha ndá máá ní nāsa sáhá sá jondē quivī jā ní nquiji xíhna ñúhún sá región Asia de jondē mitan.

19 De ja jínī ní nāsa nī nsatíñú vāha sá nūū maá Jētohō ō ní tiempo jā ní iyo sá jínī ndá ní de jondē mitan. De nduú ní nsáhá ñáhnú sá maá sá. De suni íyó vuelta jā ní jacu sá jā jéhē nchivī. De nī nquiji tūndóhó síquī sá nī nsáhá ndá táhán sá hebreo, chí nī squétáhán ndá jí tūhun jā síquī sá.

20 De ja jínī ní jāá nduú ní ncúmanī jā nacani sá ndācá tūhun yā nūū ní jā sáhá jā quendōo vāha ndá ní, chí nī stéhēn sá tūhun yā cúu nūū chítú cúu inī ndācá vehe.

21 De suni inuú-ni nī nacani sá tūhun yā nūū ndá táhán sá hebreo jínī nūū nchivī ndá cā nación jā ná nacani inī jí síquī cuáchi jí, de ná cándíja jí maá Jētohō ō Jesucristo.

22 De mitan chí ja ñúhún ichí sá jā quíhīn sá Jerusalén, chí sndíhvī inī Espíritu Santo sáan jā quíhīn sá vísō nduú jínī sá nāsa cundoho sá ñúcuán.

23 De íyó iin jā jínī sá, chí ndācá ñūū nūū jíca sá chí cáhān Espíritu Santo jínī sá jā quíji tūndóhó síquī sá, de suni quíhīn sá vecāa.

24 De ni nduú sáhá sá cuenta vísō ná cáhñī jí sáan, chí jā cúnī sá cúu jā ná sínu vāha sá tíñu jā ní ntee maá Jētohō ō Jesús síquī sá de súcuán cusii inī sá. De tíñu ñúcuán cúu jā nācani sá tūhun vāha yā nūū ndācá nchivī nāsa vāha inī Yāā Dios jínī ō.

25 De māhñú ndá máá ní chí ja ní jica nuu sá nī nacani sá tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios, de mitan chí ja ní jínī sá jā ní iin ní mā cúnī cuitī cā nūū sá.

26 Túsaá de cájí cáchī tūhun sá nūū ndá ní mitan jāá nsūū cuáchi maá sá cúu de tú naā iin ní.

27 Chí nduú ní ncúmanī jā nācani sá nūū ndá ní ndācá jā ní nsáhá ndāā Yāā Dios.

28 Túsaá de coto vāha ndá ní maá ní, de suni coto vāha ndá ní ndá cā nchivī cándíja, chí Espíritu Santo nī jani yā ndá ní jā coto ní ndá nchivī jā ní ncandíja maá Jētohō ō. Chí jínī nīñī yā nī nacueen yā ndá jí.

29 Chí jínī sá jā tá quee sá quíhīn sá de quívi ndá tēe nēhén māhñú ndá ní jā stáhvī dē ndá ní. Chí cuu dē tá cúu yīhī jā jáhñī tīcāchí de súcuán nducú ndá dē jā snāā dē ánō ndá nchivī cándíja.

30 De saá-ni jondē māhñú grupo ndá máá ní, suni quíjéhé sava dē cáhān dē tūhun stáhvī tácuca stáhvī dē nchivī cándíja jā ná tíin jí tūhun stáhvī jā stéhēn dē.

21

³¹ Coo ndito inī ndá ní túsaá. De mā náā inī ní jā ūnī cuiyā nduú űuú nduú ní jécuiñī sá jā sndíhvī ndasí inī sá tá iin iin ní chi jondē nī jacu sá jēhē ndá ní.

³² De mitan, hermano, jícān táhvī sá jēhē ndá ní jā maá Yāā Dios coto yā níhín, de coo ndá ní jín tūhun yā jā sáhá yā jā váha ndá ní. Chi íyó poder tūhun yā űúcuán jā scúja yā inī ndá ní, de suni sáhá jā nīhín ní ndācá jā cúnī yā taji yā nūū ní jín nūū ndá cā nchivī jā coo ndoo coo īi ji nūū yā.

³³ De ni nduú ní ndíyo inī sá jā nīhín sá ni xūhún ni sahma nūū ni iin nchivī.

³⁴ Chi jínī vāha ndá ní jā ní nsatíñú ndasí maá sá tácuā nīhín sá ndācá jā jínī űúhún sá jín ndá tēe jā ní jica jín sá.

³⁵ De sūcuán nī stéhēn sá nūū ní jā sūcuán cánuú satíñú ó tácuā nīhín ó jā cuāha ó nūū ndá nchivī jā cúmanī nūū. De mā náā inī ní tūhun maá Jētohō ó Jesús, chi sūcuán nī ncāhān yā: Ndetū cā quéndōo ó jā cunī mānī maá ó ndatíñú nūū nchivī nsūū cā jā cunī mānī ji nūū maá ó, ncachī yā, ncachī Pablo.

³⁶ De tá nī ndihi nī ncāhān dē ndācá tūhun yáhá de nī jēcuiñī jiti dē, de nī jicān táhvī dē jín ndá hermano űúcuán.

³⁷ űúcuán de ndihi dē nī jacu ndasí. De nī nanumi táhán ndá dē jín Pablo de nī nchitū ndá dē nūū Pablo.

³⁸ Chi cúcuécá ndasí inī ndá dē jā ní ncāhān Pablo jā má cūnī cuitī cā ndá dē nūū dē. De cuāhān ndá dē jín Pablo nūū íñi barco.

Jā cuānohōn Pablo ciudad Jerusalén

¹ űúcuán de ndá hermano jā ní nguīji Efeso nī nguendōo ndá ji Mileto. De nī nguīvi ndá sá barco, de nī jehndē ndāā ndá sá cuāhān sá jondē isla Cos. De quīvī téēn nī nquenda sá űuū Rodas. De nī nquee tucu ndá sá, de nī nquenda sá űuū Pátara.

² De űúcuán nī nīhín ndá sá iin barco jā quíhín región Fenicia, de nī nguīvi ndá sá cuāhān sá.

³ De tá nī jinī sá isla Chipre de nī nguendōo-ni lado sátín sá, chi nī nchāha ndá sá cuāhān sá jín barco jondē región Siria. De nī nquenda ndá sá űuū Tiro, chi űúcuán quendōo carga jā ndíso barco.

⁴ De űúcuán nī nanducú ndá sá nchivī cándija, de nī iyo sá jín ndá ji űjā quīvī. De nī stéhēn Espíritu Santo nūū ndá ji jā quīji tūndóhó sīquī Pablo inī ciudad Jerusalén, de jā űúcuán nī ncāhān ndá ji jín dē jā má quíhín dē nícu.

⁵ űúcuán de tá nī jīnu űjā quīvī de nī nquee ndá sá. De ndá tēe cándija jín űasíhí dē jín ndá sēhe dē, nī jēchūhun ichí ndá dē ndá sáán yuhú űūū űúcuán. De nī jēcuiñī jiti ndá sá yuhú mar, de nī jicān táhvī ndá sá.

⁶ De nī nanumi táhán ndá sá de nī nacuetáhvī nūū táhán ndá sá űúcuán. De nī nguīvi ndá sá barco cuāhān sá, de nī ndicó cóo ndá ji cuānohōn ji vehe ji.

7 De súcuán nī nquee ndá sá inī ñuū Tiro cuāhān sá jín barco, de nī nquenda sá ñuū Tolemaida de sá de nī nquee sá barco. De ñúcuán nī nsáhá ndá sá saludar ndá hermano, de nī iyo ndá sá iin quīvī jín ndá dē.

8 De quīvī téen nī nquee tucu ndá sá jín Pablo, de nī nquenda ndá sá ciudad Cesarea. De nī nquīvi ndá sá inī vehe iin tēe nání Felipe. De tēe nácani tūhun vāha yā cúu dē, de cúu dē iin táhán jā újā tēe jā ní nsajī stāā nūū ndá ñahan ndahví tá nī nacāji nchivī cándíja. De nī ndeē ndá sá jín dē.

9 De tēe ñúcuán íyó cūmī sēhe síhí dē jā íyó maá, de nácani ndá ji tūhun Yāā Dios.

10 De juni ndeē ndá sá jín dē jacū quīvī ñúcuán de ichi Judea nī nquiji iin tēe nácani tūhun Yāā Dios, nání dē Agabo.

11 De nī nquindēhé dē ndá sá. De nī nquehen dē sachíjin Pablo, de nī juhnī dē ndahá maá dē jín jēhē dē, de nī ncāhān dē: Cáchī Espíritu Santo jā súcuán cuhnī táhán ó hebreo tēe xí sachíjin yáhá tá quīhīn dē Jerusalén. De cuāha ji dē nūū nchivī incā nación, ncachī dē.

12 De jā súcuán nī jini ndá sá tūhun ñúcuán, de ndá sáan jín ndá cā hermano Cesarea nī ncāhān ndahví ndá sá jín Pablo jā má quīhīn dē Jerusalén nícu.

13 Ñúcuán de nī ncāhān Pablo: ¿Nājēhē cúu jā jácu ndá ní de cúcuécá ndasí inī sá sáhá ndá ní? Chi sáan chí

nsūú vāchi jā cunuhnī sá-ni inī ciudad Jerusalén, chí ja íyó tūha sá jā vísō ná cúu sá ñúcuán jā síquī maá Jētohō ó Jesús, ncachī dē.

14 De nduú ní ncúu casī ndá sá jā má quīhīn dē. De nduú cā ní ncāhān fuerza sá jín dē, chí nī ncāhān sá: Ná cóo nāsa cúnī maá Jētohō ó túsaá, ncachī ndá sá.

15 Ñúcuán de nī nsáhá tūha sá de nī nquee ndá sá cuāhān sá Jerusalén.

16 De suni cuāhān ndá sá jín jacū tēe Cesarea jā cándíja, de suni cuāhān iin tēe Chipre, nání dē Mnasón. De ja nī ncunahán cándíja dē. De tá nī nquenda ndá sá Jerusalén, de nī ndōo ndá sá vehe tēe ñúcuán.

Jā ní jēndēhé Pablo Jacobo

17 De tá nī nquenda ndá sá Jerusalén de nī ncusiī ndasí inī ndá hermano ñúcuán jā ní nquenda ndá sá.

18 De quīvī téen nī jēhēn ndá sá jín Pablo vehe Jacobo. De ñúcuán nī ncutútú ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū ndá nchivī cándíja.

19 De nī nsáhá saludar Pablo ndá tēe ñúcuán. Sá de nī nacani dē tūhun ndācá tíñú jā ní nsáhá Yāā Dios jín dē tá nī nacani dē tūhun yā nūū nchivī ndá cā nación.

20 De nī jini ndá dē tūhun yáhá, de nī ncāhān ndá dē jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios. De nī ncāhān ndá dē jín Pablo: Hermano, mitan de ja jín ní tá cuāhā mil táhán ó hebreo nī ncandíja ji Jesús. De cáhān nīhin ndá ji jā cánuú squíncuu ó ley Moisés.

²¹ Sochi nī nīhīn ndá ji tūhun jā stéhēn ní nūū ndá táhán ó hebreo jā íyó ndá cā nación jā má cuétáhvī cā ji ley Moisés de ni mā sáhá cā ji circuncidar ndá sēhe ji de ni mā cuétáhvī cā ji ndá costumbre janahán.

²² ¿De nāsa sáhá ó túsaá? Chi nīhīn ndija ndá táhán ó hebreo tūhun jā ní nenda ní, de cutútú cuāhā ji.

²³ Túsaá de súcuán ná sáhá ó: Yáhá íyó cūmī táhán ó hebreo jā ní nquee yuhú ndá dē iin jā squíncuu dē nūū Yāa Dios.

²⁴ Cueca ní ndá tēe yáhá, de quīhīn ní jíin dē templo. De sáhá ndá ní tá cúu nūū cáhān ley jā ndúndoo nchivī nūū yā. De chunáá ní jā sōcō ndá dē nūū yā. De sá de cuu sēté ndá dē xīnī dē, de ñúcuán stéhēn jā ní squíncuu dē jā ní nquee yuhú dē nūū yā. Tú súcuán sáhá ní sá de jīcūhun inī ndá táhán ó hebreo jāá nsūú jāndáá cúu tūhun jā ní nīhīn ji sīquī ní, chi cunī ji jā sa vāha squíncuu ní ley Moisés.

²⁵ Sochi ndá nchivī ndá cā nación jā cándija Jesús, chi ja nī nteñú ndá sá carta cuāhān nūū ji jāá nduú cánuú squíncuu ji ni iin tūhun ñúcuán. Chi jā squíncuu ji cúu jā má cājī ji cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo ni nīñī ni quiti jéhné, de mā cācá ndīi ji, ncachī ndá dē.

Jā ní ntiin ndá dē Pablo inī templo

²⁶ Ñúcuán de nī jeca Pablo ndicúmī tēe ñúcuán cuāhān ndá dē nūū quendōo dē. De

quīvī tēēn nī nasáhá ndoo ndá dē maá dē nūū yā. De nī nquīvi Pablo inī templo jā cachī tūhun dē nūū ndá sūtū nā quīvī jīnu jā násáhá ndoo ndá dē maá dē de quīsiáha dē quiti jā sōcō tá iin iin dē nūū yā.

²⁷ De tá ja ñatin sínu dē ndihújā quīvī jā ndúndoo ndá dē nūū yā, de sava táhán dē hebreo jā vāji ichi Asia nī jinī nūū Pablo jā íyó dē inī templo. De nī scáhān ndá dē ndihi nchivī ñúcuán, de nī ntiin ndá Pablo.

²⁸ De nī ncana jee ndá: Ndá ní tēe nación maá ó Israel, cuāha núú ndá ní ndahá ní, chi tēe yáhá cúu jā jíca nuu níí cáhnú stéhēn dē nūū ndācá nchivī, de cáhān dē sīquī nación ndācá ó jíin sīquī ley Moisés jíin sīquī templo yáhá. De mitan ja nī squívi dē jacū tēe griego inī templo īi yáhá, de súcuán nī stívī dē templo chi cáhān ley jā má cúu quīvi nchivī incā nación jāá nsūú nchivī hebreo cúu, ncachī ndá.

²⁹ Chi jondē tá ndēē Pablo inī Jerusalén nī jinī ndá tēe hebreo jā jíca dē jíin Trófimo, tēe ñuū Efeso. Chi nī jani inī ndá jā ní squívi Pablo tēe ñúcuán inī templo, de nsūú tēe hebreo cúu dē.

³⁰ De ndihi nchivī ciudad ñúcuán nī ncuvaā. De nī ncutútú ji-ni, de nī ntiin ndá ji Pablo, de nī ntavā xēēn ji dē inī templo. De nī nacasī ji-ni viéhé.

³¹ De cúnī ji jā cahnī ji Pablo nícu, sochi general, tēe cúñáhnú nūū ndá soldado, nī

nīhīn dē tūhun jā ndihi nchivī Jerusalén nī nenda ndá ji cúvaā ji.

³² De nī jeca general ndá soldado jíin capitán, de jínu ndá dē cuāhān dē nūū íyó ndá nchivī cuāhā ñúcuán. De nī jíni nchivī jā ní nquenda general jíin ndá soldado, de nī jencuīñi ndá ji jā cáni ji Pablo.

³³ Ñúcuán de nī ntandē-ni general, de nī ntiin dē Pablo. Ñúcuán de nī ncachī dē jā ná cúnuhñi Pablo jíin ūū cadena. De nī jīcā tūhún general ndá nchivī ñúcuán nā tēe cúu Pablo, de nā cuāchi nī nsāhá dē.

³⁴ Sá de ndá nchivī cuāhā ñúcuán nī ncana ji síin síin tūhun. De nduú ní ncúcáhnú inī dē nā cuāchi nī nsāhá Pablo síquī jā cúvaā ndasí ndá ji, de nī ncachī dē jā ná quíhīn Pablo cuartel.

³⁵ De tá nī nquenda ndá dē jíin Pablo escalera cuartel de nī jiso-ni ndá soldado dē cuāhān dē, chi nī nenda ndasí nchivī síquī dē.

³⁶ Chi ndihi nchivī níquīn ji soldado, de cána jee ndá ji: Ná cúu tēe jíñā, ncachī.

Jā ní ncāhān Pablo jēhē maá dē nūū ndá nchivī

³⁷ De tá ja quívi ndá soldado jíin Pablo inī cuartel, de jíin tūhun griego nī ncāhān dē jíin general: ¿A cuāha ní tūhun jā cāhān sá iin tūhun jíin ní? ncachī dē. De nī ncāhān general: Jájáan, cúu cāhān nū yuhú griego túsaá.

³⁸ ¿A nsúu maá nú cúu tēe nación Egipto jā ní nenda síquī gobierno quívi yātā túsaá? Chi tēe ñúcuán nī

snénda dē cūmī mil tēe jā jáhnī ndīyi nī jēhēn dē jíin jondē nūū ñuhun tíhá, ncachī general.

³⁹ Ñúcuán de nī ncāhān Pablo: Nduú chi tēe hebreo cúu sá, chi nī ncacu sá Tarso jā cúu ñuū cúñáhnú ndáñúū Cilicia. De sāhá ní favor cuāha ní tūhun jā cāhān sá jíin ndá nchivī yáhá, ncachī dē.

⁴⁰ De nī jēhe general tūhun jā cāhān dē, de nī jēcuīñi ndeē Pablo nūū escalera. De nī nsāhá dē seña nūū nchivī ñúcuán jā ná cóo nañí ji. De tá nī ncunañí ji de nī ncāhān dē yuhú ndá máa dē jíin ndá ji jā cúu yuhú hebreo:

22

¹ Tātā, señor, mitan de cunini ndá ní tūhun jā cāhān sá jēhē maá sá jíin ní, ncachī dē.

² De nī jini ndá ji jā cāhān Pablo yuhú hebreo, de víhí cā nī ncunañí ndá ji. De nī ncāhān Pablo:

³ Maá sá cúu ndija tēe ñuū ō hebreo, de nī ncacu sá ñuū Tarso ndáñúū Cilicia, sochi ciudad Jerusalén yáhá nī jahnu sá. De nī ncutūha sá escuela Gamaliel, de nī stéhēn dē ley jā ní jēhe yā nūū ndá ndīyi tatā ō. De nī ndihvī inī sá jā squíncuu vāha sá nūū Yāa Dios jondē jíin inī jíin ánō sá, tá cúu nūū sáhá ndá máa ní jíin ley mitan.

⁴ De nī nsāhá nāvāha sá ndá nchivī cándija tūhun Jesús, de jondē nī ncuu inī sá jā cuū ndihi ji nícu. De cúu tēe cúu ñahan nī ntiin sá ndá ji nī nchihī sá ji vecāa.

⁵ De sūtū cúñáhnú cā jín ndácá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú inī ñuū ō, ndá máá dē cúu testigo jā súcuán nī nsáhá sá. De suni nī ntaji dē orden nūū sá jā cuāha sá nūū ndá tēe ñuū ō hebreo jā íyó Damasco. De cuāhān sá ñúcuán jā tíin sá ndá nchivī cándíja nūū Jesús de quinasíáha sá ji ciudad Jerusalén yáhá de ndoho ji nícu.

Jā ní ncachī Pablo nāsa nī ndíco cóo inī dē nūū Jesús (Hch. 9.1-19; 26.12-18)

⁶ De nī nquehen sá ichi cuāhān sá, de nī ncuñatin sá yuhú ñúū Damasco cuāhān sá. De tá cahūxī ūū cúu de ichi andivī nī nquiji-ni iin luz jéndūtē ndasí nūū sá.

⁷ De nī ndicó cáva sá-ni nūū ñūhún, de nī jini sá iin tūhun jā cáhān: Saulo, Saulo, ¿nájēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? ncachī.

⁸ Ñúcuán de nī ncāhān sá: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī sá. De nī ncāhān yā jín sá: Maá nī cúu Jesús ñuū Nazaret, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándíja cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū, ncachī yā.

⁹ De ndá tēe jā cuāhān jín sá nī jini ndija dē luz ñúcuán, de nī nchūhú ndá dē, sochi nduú ní jini dē nāsa nī ncāhān yā jín sá.

¹⁰ Ñúcuán de nī ncāhān sá: Señor, ¿naá cúu jā cúnī ní jā sáhá sá túsaá? ncachī sá. Ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō sá: Nacōo, de quihīn nū Damasco, de ñúcuán íyó iin tēe jā cachī nūū nū naá cúu jā cúnī ní jā sáhá nú, ncachī yā.

¹¹ De síquī jā jéndūtē ndasí luz ñúcuán de nī ncucuáá sá-ni nī nsáhá. De ndá tēe jā cuāhān jín sá tíin ndá dē-ni cā ndahá sá nī nquivi sá Damasco.

¹² De ñúcuán ndēe iin tēe nání Ananías. De ndácá táhān ō hebreo jā ndēe ñúcuán cáhān jā tēe vāha cúu Ananías, chi vāha squíncuu dē ley Moisés.

¹³ De nī nquenda tēe ñúcuán vehe nūū ndēe sá, de nī ncāhān dē jín sá: Hermano Saulo, ná nátūu tīnūú ní, ncachī dē. De nī natūu-ni nūū sá, de nī jini sá nūū dē.

¹⁴ De nī ncāhān Ananías: Maá Yāa Dios ndá ndīyi tatā ō, ja nī nacāji yā ní tácuá cunī ní naá cúu jā cúnī yā jā sáhá ní, de cunī ní nūū maá Cristo Yāa ndāā, de cunī ní tūhun jā cáhān yā.

¹⁵ De nacani ní tūhun yā nūū ndihi nchivī ndácá jā ní jini ní jín jā ní jini ní.

¹⁶ De mitan de mā cúhuun inī ní túsaá. Nacuiñi ní, de cuenduté ní, de cáhān ndāhvī ní jín maá Jētohō ō tácuá naquete yā ánō ní nūū cuáchi ní, ncachī dē jín sá.

Jā ní ncachī Pablo nāsa nī nteitíñú Yāa Dios dē nūū nchivī ndá cā nación

¹⁷ De nī ndicó cóo sá nī nenda sá ciudad Jerusalén. De jícān táhvī sá inī templo de nī stéhēn yā iin jā ní jini sá.

¹⁸ Chi nī jini sá nūū yā, de nī ncāhān yā jín sá: Ndítani quee ñamā nū inī Jerusalén yáhá, chi mā cuétúhún nchivī yáhá tūhun nī jā nacani nú nūū ji, ncachī yā.

19 De nī ncāhān sá jín yā: Nduú, Señor, chi cuetáhvi ndá ji sáán, chi ja jínī ndá ji nāsa tēe nī ncuu sá jā ní nquīvi sá ndihi vehe ī sinagoga nī ntiin sá ndācá nchivī cándíja ji ní, de nī ncani sá ndá ji, de nī nchihī sá ji vecāa.

20 De suni jínī ndá ji jā quīvī jā ní jahni ji Esteban, tēe nī nacani tūhun ní, de suni nī īñi sá quīvī ñúcuán, de nī jetúhún sá jā ní jihī dē. Chi nī jito sá sahma ndá tēe jā ní jahni Esteban, ncachī sá jín yā.

21 De nī ncāhān yā: Cuáhán, chi maá nī tétíñú ndóhó jā quīhīn jicá nú jondē nū nchivī ndá cā nación nacani nú tūhun nī nūū ji, ncachī yā jín sá, ncachī Pablo.

Jā ní īñi Pablo nūū general

22 De xihna nī nini vāha ndá ji jā cāhān dē. De tá nī ncāhān dē tūhun yáhá jā ní ncāhān yā jín dē jā tetíñú yā dē quīhīn dē nūū nchivī ndá cā nación nacani dē tūhun yā, sá de nī ncana jee ndá ji: Ná cúū tēe jīñā. Nsūū tēe vāha cúū dē jā cutecū cā dē, ncachī ndá ji.

23 De súcuán cána cóhó ndá ji. De quísi ji sōō ji, de squénda ji tīcāchāā ñuhun, de súcuán sáhá ndá ji chi quítī ndasí inī ji.

24 De nī ncachī general jā ná quívi Pablo inī cuartel. De nī ncachī dē jā ná stíchī ndá soldado Pablo jondē jín cuarta ñii tácuā cucáhnú inī general nā sīquī cúū jā ní nenda ndá nchivī ñúcuán sīquī dē.

25 De nī juhni ndá dē Pablo tácuā cuu cani ndá dē. De

nī ncāhān Pablo jín tēe cúū capitán jā īñi ñúcuán: ¿A íyó ley jā cani ní jín cuarta ñii inī tēe nación Roma de tú ncháha ca cunī ní nā cuāchi nī nsáhá dē? ncachī dē.

26 De nī jini capitán tūhun yáhá, de nī nquee dē cuācachī dē nūū general: Cūndēhé ní nāsa sáhá ní jín tēe yáhá, chi tēe nación Roma cúū dē, ncachī dē.

27 Ñúcuán de nī nquenda general nūū Pablo, de nī jicā tūhún dē: Cachī tú maá jāndāā jā tēe nación Roma cúū nú, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Suu cúū ndija sá, ncachī dē.

28 De nī ncāhān tucu general: De nduhū chi cuāhā xūhún nī jēhe nī, de súcuán nī nduu nī sēhe nación Roma, ncachī dē. De nī ncāhān Pablo: Sochi sáán chi cúū sá maá tēe jā ní ncacu nación Roma, ncachī dē.

29 Ñúcuán de ndá jā cúni jā sndóho dē nī ncujiyo-ni cuāhān. De saá-ni jondē general suni nī nchuhú dē chi nī stívī dē ley jā ní juhni dē Pablo, chi nduú íyó vāha jā sáhá súcuán jín tēe nación Roma.

Jā ní īñi Pablo nūū junta cúñáhnú cā táhán dē hebreo

30 De quívi téen de cúni general jā cucáhnú vāha inī dē nā sīquī cúū jā ní nenda ndá tēe hebreo sīquī Pablo. De nī ndají dē cadena jā núhni Pablo. De nī ncachī dē jā cutútú ndācá sūtū cúñáhnú jín ndācá tēe sáhá junta cúñáhnú cā. De nī ntavā dē

Pablo, de nī jani dē nūū ndá tēe jā ní ncutútú.

23

¹ Ñúcuán de nī nūcūndēhé vāha Pablo nūū ndá tēe jā ní ncutútú, de nī ncāhān dē: Ndá ní tátā, señor, sāán chi nijīn cúu ánō sá jā vāha ndāā jíca sá nūū Yāā Dios jondē mitan, ncachī dē.

² Ñúcuán de Ananías, tēe cúu sūtū cúñáhnú cā, nī ncachī dē nūū tēe íñī ñatin nūū Pablo jā ná cātū maá yuhú dē.

³ De nī ncāhān Pablo jíin sūtū cúñáhnú cā ñúcuán: Yāā Dios chi sndóho yā níhín chi tēe stáhvī-ni cúu ní. Chi ndéē ní jā sáhá ndāā ní tiñu sá de tú nī stíví sá ley Moisés. ¿Túsaá de nā síquī cúu jā cáchī ní jā cani dē sāán? Chi suu jíñā cúu jā stíví maá ní ley, ncachī dē.

⁴ De nī ncāhān ndá tēe íñī nūū dē ñúcuán: ¿Nājēhē cúu jā cáhān nāvāha nú jíin sūtū cúñáhnú cā jā sátíñú nūū Yāā Dios? ncachī ndá.

⁵ De nī ncāhān Pablo: Tátā, señor, nduú ní jíin sá jā sūtū cúñáhnú cā cúu dē. Chi tú ní jíin sá de mā cáhān sá sūcuán nícu, chi cáchī nūū tūtū ī jā má cáhān nāvāha ó nūū tēe cúñáhnú inī ñuū ō, cáchī, ncachī dē.

⁶ De tá nī ncucáhnú inī Pablo jā sava dē cúu tēe grupo saduceo de sava cā dē cúu grupo fariseo, de nī ncāhān jee dē nūū junta: Ndá níhín tátā, maá sá cúu iin táhān grupo fariseo, chi cúu sá sēhe iin tēe fariseo. Chi ñúhún inī sá jā nastécū yā ndīyi, de jā

suu cúu jā cáhān ndá ní cuāchi síquī sá, ncachī dē.

⁷ De tá nī ncāhān dē sūcuán de nī ntetáhān ndá tēe fariseo jíin tēe saduceo jā sáhá junta. De nī ncusíin inī ndá.

⁸ Chi cáhān ndá tēe saduceo jā má nátecū ndīyi de ni nduú nā ángel yā íyó de ni ánō. Sochi tēe fariseo chi jétuhún dē ndinúnī tūhun yáhá.

⁹ De nī ncuaā ndasí. De ñúcuán de nī nacuiñi sava tēe fariseo jā stéhēn ley Moisés, de nī ncāhān dē: Nduú ni iin cuāchi níhín ndá sá síquī tēe yáhá. Sanaā de nī ncāhān ndija iin ánō á iin ángel yā jíin dē, de mā sáhá níhín inī ō nūū Yāā Dios túsaá, ncachī ndá dē.

¹⁰ De nī ntetáhān ndasí ndá. De yuhú general jā scuáchi ndá Pablo de nī ncachī dē jā ná quívi ndá soldado tavā dē Pablo mähñú ndá, de ná ndívi dē inī cuartel.

¹¹ De jacuaā ñúcuán nī nquenda-ni Jētohō ō nūū dē, de nī ncāhān yā jíin dē: Pablo, sáhá ndeé inī nū, chi tá-ni nī nacani nú tūhun nī inī Jerusalén yáhá, suni sūcuán cánuú quīnacani nú tūhun nī jondē Roma, ncachī yā.

Jā ní squétáhān ndá ji tūhun jā cahñi ji Pablo

¹² De tá nī ncunijīn de nī ncutútú cuāhā ndá tēe hebreo de nī squétáhān ndá tūhun. De nī ncāhān téyíi ndá jā má cājí cuitī ndá de ni mā cōhó cuitī ndá de tú mā cáhñi ndá Pablo xihna cā.

¹³ De víhí cā ūū xico tēe hebreo nī ncāhān téyíi ndá tūhun yáhá.

¹⁴ De nī jēhēn ndá nūū ndá sūtū cúñáhnú jíin nūū ndá

tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nū nchivī hebreo, de nī ncāhān ndá jíin tēe ñúcuán: Nī ncāhān téyíí ndá sá jā má cājí cuití ndá sá de tú mā cáhnī ndá sá Pablo xihna cā.

15 Túsaá de ndá máá ní jíin ndá cā tēe sáhá junta cúñáhnú cā, cuácāhān ndá ní jíin general jā ná távā de Pablo cuēē de jíin nū junta teēn, chí cachī ní jā cúnī ndá ní jā stíchī vāha cā ndá ní dē. De ná cóo tūha ndá sá jā cahñī sá dē ichi, ncachī ndá.

16 Sochi sēhe yíí cuāha Pablo nī jini jí jā súcuán nī squétáhán ndá tūhun. De nī jēhēn jí cuartel, de nī ncachī tūhun jí nū Pablo.

17 De nī ncana Pablo iin tēe cúu capitán, de nī ncāhān dē: Cueca ní sūchí yáhá quihīn ní jíin jí nū general, chí íyó iin tūhun cachī tūhun jí nū dē, ncachī dē.

18 De capitán nī jeca dē jí cuāhān jí jíin dē nū general, de nī ncāhān dē: Pablo, tēe yíhí vecāa, nī ncana dē sáán nī ncāhān dē jíin sá jā quisiáha sá sūchí yáhá nū ní, chí íyó iin tūhun cāhān jí jíin ní, ncachī dē.

19 De nī ntiin general ndahá jí de cuāhān dē jíin jí iin lado, de nī jicā tūhún yuhú dē jí: ¿De nā tūhun cāhān nū jíin nī cúnī nū? ncachī dē.

20 De nī ncāhān jí: Ndá tēe hebreo nī squétáhán ndá dē tūhun jā cāhān dē jíin ní jā teēn tavā ní Pablo quihīn dē nū ndá tēe sáhá junta cúñáhnú cā, chí cāhān ndá dē jíin ní jā cúnī dē jā stíchī vāha cā dē Pablo.

21 Sochi mā cándíja ní, chí víhí cā ūū xico dē cundetū yuhú dē ichi. Chí nī ncāhān téyíí ndá dē jā má cājí cuití dē de ní mā cōhó dē de tú mā cáhnī ndá dē Pablo, ncachī ndá dē. De mitan ja ndétu dē jā cuāha ní tūhun jā quihīn Pablo nū junta, ncachī jí.

22 De nī ncāhān general jíin jí jā ní iin nū mā cāchí jí jā súcuán nī ncachī tūhun jí nū dē, de nī natajé dē jí cuānohōn jí.

Jā ní ntajé general Pablo cuāhān dē nū Félix, tēe cúu gobernador

23 Ñúcuán de nī ncana general ūū capitán, de nī ncachī dē jā sáhá tūha dē ūū ciento soldado jā jíca jéhé jíin ūnī xico ūxī soldado jā yósō caballo jíin ūū ciento soldado jā yíndahá lanza. Chí cahīn jacuáa ñúcuán quee ndá dē quihīn dē jíin Pablo jondē ciudad Cesarea.

24 De nī ncachī dē jā suni sáhá tūha dē iin caballo jā cosō Pablo. De coto vāha ndá dē Pablo quihīn ndá dē jíin dē jondē nū Félix, tēe cúu gobernador.

25 De nī ntee dē iin carta, de súcuán cāhān:

26 Maá sá cúu Claudio Lisias, de tēe sá carta yáhá cuēē nū ní, señor Félix, gobernador cúñáhnú. ¿Nā táhvī ní cúu?

27 De mitan de cāchī tūhun sá nū ní jā nchivī hebreo nī ntiin ndá jí tēe yáhá. De ja ñatin cahñī ndá jí dē nícu, sochi nī scácu sá dē jíin ndá soldado, chí nī jinī sá jā tēe nación Roma cúu dē.

24

28 De nī jani sá dē nūū junta ndá máá ji, chi cúnī sá cucáhnú inī sá nā cuāchi cáhān ndá ji sīquī dē.

29 De nī jinī sá jā sīquī ley ndá máá ji cúu jā cáhān ji cuāchi sīquī dē, sochi nduú ní nīhīn sá ni iin cuāchi sīquī dē jā cuū dē á jā quihi dē vecāa.

30 De nī nīhīn sá tūhun jā ní squetáhān sava tēe hebreo tūhun jā cahni ji dē, de jā űúcuán cúu jā ní ntetínú űamā sá dē cuēē dē nūū ní. De suni ja nī ncachī sá nūū ndá nchivī jā cáhān cuāchi sīquī dē jā ná cuēē ji nūū ní de jīñā cáhān ji cuāchi dē nūū ní de tú nā cuāchi dē. Ja nī ncuu nī ncāhān ō, tátā, ncachī carta.

31 De ndá soldado nī jeca űuú dē-ni Pablo cuāhān ndá dē jondē űuú Antípatris tá cúu nūū ní ndacu general.

32 De quīvī téēn nī ndicó cóo-ni ndá soldado jā jíca jéhe cuānohōn jondē cuartel, de maá-ni cá soldado jā yósō caballo cúu jā ní jēhēn jíin Pablo.

33 De nī nquenda ndá Cesearea. De nī jēhe ndá carta nūū gobernador, de suni nī nsiáha ndá Pablo nūū dē.

34 De nī ncahvi gobernador carta űúcuán. De nī jíca tūhún dē nā űuú Pablo, de nī jinī dē jā tēe ndáñúū Cilicia cúu dē.

35 De nī ncāhān dē: Ná quíji ndá tēe jā cáhān cuāchi sīquī nū. űúcuán de cunini vāha nī tūhun cáhān nū, ncachī dē. De nī ncachī dē jā ná quíndasī Pablo inī palacio ndiyi rey Herodes.

Jā ní nacani Pablo tūhun maá dē nūū gobernador Félix

1 De nūū úhūn quīvī de nī nquenda maá sūtū cúñáhnú cá Ananías jíin sava tēe űáhnú jā ndíso tíñú nūū táhān dē hebreo jíin iin tēe jā cúu abogado jā nání Tértulo. De nī nquīvī ndá nūū gobernador jā cáhān ndá cuāchi sīquī Pablo.

2 űúcuán de nī ncana gobernador Pablo. De nī nquijéhe Tértulo cáhān dē cuāchi Pablo nūū gobernador: Señor gobernador, sīquī jā vāha tēe cúu ní cúu jā vāha nañíi-ni íyó ndá sá mitan, de sīquī jā ndíchí ní de vāha tátúnī ní cúu jā vāha íyó nación.

3 De ná cútahvī sá chi níni íyó vāha ndácá-ni lugar sáhá ní, señor Félix.

4 De mitan chi nduú cúnī sá jā snāá sá tiempo ní, sochi cáhān ndāhvī sá jíin ní jā sáhá ní tūhun mānī inī jā cunini ní iin tūhun lulí-ni jā cáhān sá jíin ní.

5 Chi nī jinī ndá sá jā maá tēe ndúcuéhe cúu tēe yáhá, chi sáhá dē jā cánāá ndá táhān sá hebreo níi cáhnú űayivī. Chi maá dē cúñáhnú nūū ndá nchivī jā scuáha tūhun tēe nání Jesús jā ní jahnu űuú Nazaret.

6 De suni ja ndúcú dē jā jondē templo stívī dē nícu, de nī ntiin ndá sá dē. De cúnī ndá sá jā sáhá ndāá sá jíin dē nícu tá cúu nūū cáhān ley ndá sá.

7 Sochi nī nquenda-ni general Lisias, de nī ncandēe

xēen dē-ni tēe yáhá nūū ndá sá.

⁸ De nī ncachī dē jā ná quíji ndá sáan jā cáhān cuāchi sīquī Pablo nūū ní. De mitan de cuu stíchī maá ní dē de jín tūhun jā cáhān maá dē de cunī ní nāsa íyó ndá cuāchi dē jā cáhān sá sīquī dē, ncachī Tértulo.

⁹ De suni nī ncāhān ndá cā tēe jā cuāhān dē jín: Súcuán íyó ndija cuāchi dē, ncachī ndá.

¹⁰ Ñúcuán de nī nsāhá gobernador seña nūū Pablo jā ná cáhān dē, de nī ncāhān dē: Ja jínī sá ja nī ncuu cuāhā cuīyā cúu ní gobernador inī nación yáhá, de jā ñúcuán cúu jā cúsi inī sá jā maá ní sáhá ndāa tiñu sá.

¹¹ De maá ní chi cuu nanducú vāha ní de cunī ní jā cáta ncáá úxī ūū-ni quivī cúu mitan jondē jín jā ní jēhēn sá Jerusalén jā ní jēchiñúhún sá Yāa Dios.

¹² De nduú ní ntétáhán cuitī sá jín ni iin nchivī, de ni nduú ní snēnda sá nchivī ni inī templo ni inī ndá vehe īi sinagoga ni inī ciudad.

¹³ De ni iin cuāchi jā cáhān ndá dē sīquī sá, mā cūū cuitī sáhá ndāa dē jā ní nsāhá sá.

¹⁴ Sochi yáhá cúu jā cáchī ndāa sá nūū ní jā Yāa Dios ndīyi tatā sá cúu jā chíñúhún sá, de suu cúu maá Jesucristo. De tūhun yáhá-ni cúu jā cáhān dē jā tūhun jeé cúu, sochi tiñu néhén cúu, cáchī dē. Sochi cándija sá ndácá tūhun yósō nūū tutū ley Moisés jín nūū tutū jā ní ntee ndá tēe

jā ní nacani tūhun yā jondē janahán.

¹⁵ De suni inuú-ni ñúhún inī sá jín ndá dē jā sáhá Yāa Dios jā natecū ndá ndīyi, cúu nchivī jā sáhá vāha cúu nchivī jā sáhá néhén.

¹⁶ De jā ñúcuán cúu jā níni ndíhvī inī sá sáhá sá ndácá tiñu vāha tácuā cusī inī ánō sá jāa nduú nā cuāchi sá de mā cúcanoō sá nūū Yāa Dios jín nūū nchivī.

¹⁷ De nī jica nuu sá jacū cuīyā ndá cā nación, de sá de nī nenda sá ciudad Jerusalén nī jēnasiáha sá xūhún jā ní jinī mānī nchivī ndá cā nación jā cuu táhán sá ñúcuán. De suni nī nenda sá jā sōcō sá quitī nūū Yāa Dios.

¹⁸ De juni íyó sá inī templo jā ní nsāhá sá tá cúu nūū cáhān ley jā ndundoo nchivī nūū yā de sōcō sá quitī nūū yā, de jacū táhán sá hebreo jā váji jondē Asia nī jinī ndá dē nūū sá inī templo. Sochi nduú ní íyo cuāhā nchivī jín sá, de juni nduú ní ncúvaā jī.

¹⁹ ¿De nūcu nduú ní nquíji ndá máa dē yáhá jā cáhān dē cuāchi sīquī sá de tú nī jinī dē jā íyó cuāchi sá?

²⁰ A ndá tēe yáhá ná cáchī dē de tú nā cuāchi nī nīhīn ndá dē sīquī sá tá nī íyo sá nūū junta cúñáhnú cā ndá táhán sá hebreo.

²¹ A sanaā de yáhá-ni cúu cuāchi jā cuu nīhīn dē sīquī sá, chi tá nī īñi sá nūū junta ndá dē de nī ncāhān jee sá: Cándija sá jā nastécū yā ndá ndīyi, de jā suu cúu jā cáhān ní cuāchi sīquī sá mitan, ncachī sá, ncachī Pablo.

22 De ja jínī vāha Félix nāsa cándija nchivī jā chíñúhún Cristo. De tá nī jini dē tūhun jā cáhān Pablo de nī nsínu dē-ni junta, de nī ncāhān dē: Jondē ná quíji general Lisias sá de cātūhún vāha cā ni sīquī tiñu yáhá, ncachī dē.

23 De nī ncachī dē nūū capitán jā ná cóto vāha dē Pablo, sochi ná cuáha dē tūhun jā caca nuu Pablo jacū, de mā cásī dē de tú vāji táhán Pablo jā cáhān ji jín dē á jā chindeé ji dē.

24 De nī ncuu jacū quívi, de nī nenda Félix jín ñasíhī dē Drusila, de ñahan hebrea cúu ña. De nī ncana dē Pablo tácuca cunini dē nāsa cúu tūhun jā candíja ó Jesucristo.

25 De nī ncāhān Pablo jín dē jā cánuú jā sáhá ó tiñu ndā de cáhnū vāha ó maá ó. De suni nī nacani dē jā quívi sándihī de sáhá ndā Yāa Dios tiñu ndivī nchivī nāsa nī nsáhá ndá ji. De nī nchūhú Félix de nī ncāhān dē: Mitan de cuáhán, de tá iin quívi núne nī de cana tucu nī ndóhó quíji nú, ncachī dē.

26 De cúnī dē jā cuáha Pablo xūhún cuu maá dē de siāā dē-ni Pablo nícu. Jā ñúcuán cúu jā quéhén vuelta nī ncana dē Pablo nī natúhún ndúū dē.

27 De tá nī ncuu ūū cuíyā de sá de nī nsāma Félix de nī nūcuíñī Porcio Festo. De cúnī Félix jā ná cúsi inī nchivī hebreo jín dē, de jā ñúcuán cúu jā ní squéndōo dē Pablo vecāa.

25

Jā ní iñi Pablo nūū Festo

1 De cáta ncáá únī-ni quívi jā ní nquívi Festo cúu dē gobernador de nī nquee dē inī ciudad Cesarea cuāhān dē ciudad Jerusalén.

2 De ndācá sūtū cúñáhnú jín ndācá tēe cúñáhnú nūū nchivī hebreo, nī nquenda ndá nūū Festo, de nī ncāhān ndá cuāchi sīquī Pablo.

3 De nī ncāhān ndāhvī ndá jín Festo: Sáhá ní favor natetiñú ní Pablo ná ndíji dē yáhá, ncachī ndá. De sūcuán nī ncāhān ndá, chi ja nī squétáhán ndá tūhun jā cahñī ndá Pablo ichi.

4 Sochi nī ncāhān Festo: Pablo chi ja yíndasī vāha dē Cesarea, de nduhū chi ja ñatin quínohōn ni.

5 De ndá ndóhó jā cúñáhnú quíhīn iin ncáá ó, de ñúcuán cáhān nū cuāchi dē de tú íyo cuāchi dē, ncachī dē.

6 De nī iyo dē ñúcuán tá ūnā á ūxī-ni quívi, de nī nenda dē Cesarea. De quívi tēen nī nūcundeē dē mesa nūū sáhá ndā dē tiñu, de nī ndacu dē jā ná quíji Pablo.

7 De ja iñī ndá tēe hebreo jā ní nquíji ciudad Jerusalén. De tá nī nquenda Pablo de nī jicó ndúū ndá Pablo, de nī nquijéhé ndá sáhá tūhún nāvāha ndá sīquī dē. Sochi nduú ní ncúndéé ndá jín tūhun tūhún.

8 De nī ncāhān Pablo jēhe maá dē: Nduú ní nsáhá sá ni iin cuāchi sīquī ley ndá táhán sá hebreo nī sīquī templo ni sīquī rey cúñáhnú cā nación Roma, ncachī dē.

9 De sīquī jā cúnī Festo jā cusí inī nchivī hebreo jín

dē de nī ncāhān dē jíin Pablo: ¿A nduú cúnī nū cōhōn jondē Jerusalén, de ñúcuán sáhá ndāā ni tiñu nú? ncachī dē.

¹⁰ De nī ncāhān Pablo: Mitan ja iñi sá inī vehe tíñu nū tātúnī ley maá rey cúñáhnú cā, de yáhá cúu nū cānuú jā cundaā tiñu sá. De maá ní chi ja jíinī vāha ní jāá nduú ní nsáhá sá ni iin cuāchi sīquī táhán sá hebreo.

¹¹ Chi tú ní nsáhá sá iin cuāchi xeēn jā cānuú jā cuú sá de vātu-ni cuú sá túsaá. Sochi tú nduú íyó ndāā tūhun jā té cuāchi ndá tēe yáhá sīquī sá de ni iin tēe mā cūú ñasiáha dē sāán jā quínohōn sá nū táhán sá Jerusalén. Túsaá de cúnī sá jā quihīn sá nū maá rey cúñáhnú cā jā íyó Roma de maá dē ná sáhá ndāā tiñu sá, ncachī dē.

¹² De nī natúhún Festo jíin ndá cā táhán ndíso tíñu jíin dē. De nī ncāhān dē jíin Pablo: Ja nī ncāhān nū jā quihīn nū nū maá rey cúñáhnú cā jā sáhá ndāā dē tiñu nú cúnī nū. De cuu de quihīn nū túsaá, ncachī dē.

Jā ní iñi Pablo nū rey Agripa

¹³ De nī ncuu jacū quivī, de nī nquenda rey Agripa jíin Berenice jondē ciudad Cesarea jā cuándēhé dē Festo.

¹⁴ De quéhén quivī nī íyo ndúu dē ñúcuán. De nī nacani Festo tūhun Pablo nū rey ñúcuán, chi nī ncāhān dē: Félix, tēe nī ncuu gobernador, nī sndóo dē iin tēe yíhi vecāa yáhá.

¹⁵ De tá nī jēhēn sá Jerusalén de ndá sūtū

cúñáhnú jíin ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñu nū nchivī hebreo nī nquenda ndá dē nū sá cāhān ndá dē cuāchi sīquī tēe yáhá, de cúnī ndá dē jā ná cúu tēe yáhá.

¹⁶ De nī ncachī sá jíin ndá dē jāá nduú nā costumbre tēe Roma jā cahnī dē sūcuán-ni iin tēe chi jondē cuiñi dē jíin ndá tēe jā cāhān cuāchi sīquī dē, tácuā cāhān dē jēhē maá dē de cundaā á íyó cuāchi dē á nduú, ncachī sá.

¹⁷ Ñúcuán de tútú nī nquenda ndá ji yáhá. De quivī téen de nduú ní ncúcuéé sá jā cundeē sá vehe tíñu jā sáhá ndāā sá tiñu ñúcuán, de nī ncachī sá jā ná quíji tēe jā yíhi vecāa.

¹⁸ De iñi ndá nchivī jā cāhān cuāchi sīquī dē. De nī jani inī sá jā cāhān ji iin cuāchi xeēn sīquī tēe ñúcuán nícu, de nduú.

¹⁹ Chi vāchi sīquī nāsa cándíja ndá máá ji-ni cúu, jíin sīquī iin tēe nání Jesús, sochi ja nī jíhi dē, de cáchi Pablo jā ní natecū ndija dē.

²⁰ De nduú ní ncúcáhnú cuitī inī sá nāsa sáhá ndāā sá tiñu ñúcuán. De nī jíicā tūhún sá Pablo de tú cúnī dē quihīn dē Jerusalén de ñúcuán cundaā tiñu dē.

²¹ Sochi Pablo nī ncachī dē jā cúnī dē quihīn dē nū rey Augusto jā cúu rey cúñáhnú cā nación Roma, de ñúcuán sáhá ndāā rey tiñu dē. De nī ncachī sá jā ná quíhi dē vecāa jondē tetíñu sá dē quihīn dē nū rey ñúcuán, ncachī Festo.

²² Ñúcuán de nī ncāhān Agripa jíin Festo: De saá-ni sāán suni cúnī sá jā cunini

26

sá tūhun cāhān tēe ñúcuán, ncachī dē. De nī ncāhān Festo: Teen de cunini ní jā cāhān dē túsaá, ncachī dē.

23 De quīvī téēn de nī nquenda Agripa jíin Berenice. De yíñúhún nī nguīvi dē inī vehe tíñú jíin ndá general jíin ndá tēe cúñáhnú inī ciudad. De nī ncachī Festo jā ná quíji Pablo.

24 De nī ncāhān Festo: Cāhān sá jíin ní, señor rey Agripa, jíin ndihi ndá ní jā ní nquenda ní yáhá. Yáhá cúu tēe jā ní nenda ndācá táhán dē hebreo síquī dē, cúu nchivī Jerusalén de saá-ni nchivī hebreo ciudad Cesarea yáhá, de cúsa maá jā cāhān ndá ji jāá nduú íyó vāha jā cutecū cā dē.

25 Sochi jáni inī maá sá jā nduú ní iin cuāchi xeēn ní nsáhá dē jā cuū dē. De nī ncachī dē jā cúnī dē quīhīn dē nūū rey cúñáhnú Augusto, de ñúcuán cundaā tíñu dē. De ñúcuán cúu jā ní ncachī sá jā tetíñú sá dē quīhīn dē nūū rey ñúcuán.

26 De nduú cúcáhnú inī sá nā cuāchi dē tee sá nūū tutū jā quīhīn jíin dē nūū rey cúñáhnú cā, chi nduú níhīn sá ní iin cuāchi dē. De jā ñúcuán cúu jā ní ntavā sá dē nūū ndá ní, de cánuú cā nūū maá ní, señor rey Agripa. De stíchī vāha maá ní dē tácuā cucáhnú inī sá nāsa tee sá carta quīhīn.

27 Chi cúcanōō sá jā tetíñú sá iin preso quīhīn de tú mā cāchī tūhun sá nā cuāchi ní nsáhá dē, ncachī dē.

Jā ní ncāhān Pablo jēhē maá dē nūū rey Agripa

1 De nī ncāhān rey Agripa jíin Pablo: Mitan de cuu cāhān nū tūhun maá nú, ncachī dē. De nī scāā Pablo ndahá dē, de súcuán nī ncāhān dē:

2 Señor rey Agripa, cúsi inī sá mitan jā cuu nacani sá nūū ní jāá nduú íyó ndāā ndācá cuāchi jā cāhān táhán ó hebreo síquī sá.

3 Chi ja jíinī vāha maá ní ndācá costumbre táhán ó hebreo jíin ndācá tūhun jāá nduú quétáhn jā jáni inī ji. De jā ñúcuán cúu jā cāhān ndāhvī sá jíin ní jā cune cáhnú inī ní cunini ní ndá tūhun yáhá jā cāhān sá jíin ní.

Jā ní nacani Pablo nāsa nī nsáhá dē tá nchāha ca ndicó cóo inī dē nūū Jesús

4 Ja jíinī ndācá táhán ó hebreo nāsa nī nsáhá sá jondē tá lulí sá, tá nī ndeē sá māhñú ndá ji inī ñuū sá jíin inī Jerusalén.

5 De tú cúnī ndá máá dē jā cachī ndāā dē, de ja jíinī ndá dē jā jondē lulí sá ní íyo sá nūū grupo fariseo. De víjin cā cúu grupo ñúcuán nsūū cā ndá cā grupo táhán ó hebreo síquī jā cāhān níhin cā jā squíncuu ó ley.

6 De ñúhún inī sá tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū ndīyi tatā ō jā nastécū yā ndīyi, de tūhun ñúcuán-ni cúu jā ní ntee dē cuāchi síquī sá.

7 Chi maá ó jā cúu ó tatā ndihúxī ūū sēhe Israel jā cúu ó nchivī hebreo, chi ñúhún inī

ō tūhun jā ní nquee yuhú yā jā nastécū yā ndīyi. De jā ñúcuán cúu jā nduú ñuú chíñúhún ndasí ó Yāā Dios de sātíñú ó nūū yā. De sīquī jā inuú-ni ñúhún inī sá jíin ndá táhán ó hebreo cúu jā cáhān maá ji cuāchi sīquī sá, chi nácani sá tūhun jā natecū ndīyi, señor rey Agripa.

⁸ ¿De á mā cúu nastécū Yāā Dios ndīyi jáni inī ndá ní, á naá cúu?

Jā ní nacani Pablo nāsa nī nsāhá nāvāha dē nchivī cándíja

⁹ De maá sá chi nī jani inī sá jā cúnī jā nenda sá contra sīquī ndá nchivī cándíja Jesús, Yāā jā ní jahnu ñuū Nazaret.

¹⁰ De suni sūcuán nī nsāhá sá inī Jerusalén, chi nī nīhīn sá orden nūū ndācá sūtū cúñáhnú, de nī nchihī ndasí sá nchivī cándíja yā vecāa. De suni nī jetúhún sá tá nī jahni nchivī ndá ji.

¹¹ De quéhén vuelta nī sndóho sá ndá ji inī ndá vehe īī sinagoga, de nī nsāhá sá fuerza jā ná sndóo ji tūhun Jesús. De nī nguītī ndasí inī sá nī jinī sá ndá ji, chi jondē ndá nchivī cándíja jā íyó ñuū jīcá nī nsāhá nāvāha sá ji.

Jā ní nacani tucu Pablo nāsa nī ndicó cóo inī dē nūū Jesús

(Hch. 9.1-19; 22.6-16)

¹² De nī nīhīn sá orden nūū ndá máá sūtū cúñáhnú jā quihīn sá Damasco jā sāhá nāvāha sá ndá nchivī cándíja nícu.

¹³ De cahūxī ūū cúu de ñúhún sá ichi cuāhān sá, señor rey. De nī jinī sá iin jā

jéndūtē nī nquiji ichi andiví. De nī jéndūtē-ni ní nūū sá jíin ní nūū ndá tēe jā cuāhān sá jíin, de jéndūtē cā nsūū cā ncandiī.

¹⁴ De ndihi ndá sá nī ndicó cáva-ni nūū ñúhún. De nī jinī sá iin tūhun jā ní ncāhān sá yuhú hebreo: Saulo, Saulo, ¿nājēhē cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū? Chi jā sáhá nú sūcuán cúu modo stīquī jā jáñū yātá tī punta garrocha, de suu cúu jā stácuéhé tī maá tī, ncachī.

¹⁵ Ñúcuán de nī ncāhān sá: ¿Ní iin cúu ní, Señor? ncachī sá. De ñúcuán de nī ncāhān maá Jētohō sá: Maá nī cúu Jesús, de jā sáhá nāvāha nú ndá nchivī cándíja cúu jā sáhá nāvāha nú nduhū.

¹⁶ De mitan de nacōo de cuiñi nú, chi nī nguenda nī nūū nū tácuca canī nī ndóhó jā sáhá nú tiñu cúnī ni de nacani nú jā ní jinī nū mitan jíin jā stéhēn cā ni nūū nū ndá quivī quiji.

¹⁷ De scácu nī ndóhó nūū ndācá táhán nú hebreo jíin nūū nchivī ndá cā nación. Chi tetíñú nī ndóhó jā quihīn nū nacani nú tūhun nī nūū nchivī ndá cā nación.

¹⁸ De tetíñú nī ndóhó quihīn nū nūū ji, chi modo jā nacune nú tīnūú ji cúu jā stéhēn nū tūhun nī nūū ji de jīcūhun inī ji. De tú candíja ji nduhū de mā cācá cā ji nūū neē, chi sa caca ji jíin luz ni. De mā quihí cā ji ndahá tāchī cúñáhnú jā cúu Satanás, chi sa nduhū cuniquīn ji. De tetíñú nī ndóhó quihīn nū nūū ji tácuca candíja ji nduhū de cune cáhnú inī ni nūū cuāchi ji. Ñúcuán de

inuú-ni nīhīn ji tāhvī ji jīn ndá cā nchivī jā ní nacāji nī, ncachī yā jīn sá.

Jā ní nacani Pablo nāsa nī jetáhvī dē tūhun jā ní ncāhān yā jīn dē

¹⁹ De jā űúcuán cúu jāá nduú ní nsáhá nīhin inī sá tá nī nquiji yā ichi andivī nī ncāhān yā jīn sá, señor rey Agripa.

²⁰ Chi sa nī jetáhvī sá, de nī nacani sá tūhun yā, xihna cā nūū nchivī űūū Damasco de sá de nūū nchivī ciudad Jerusalén jīn nī región Judea de saá-ni nūū nchivī ndá cā nación. De nī nacani sá tūhun nūū ji jā ná nacani inī ji sīquī cuáchi ji, de ná nándicó cóo inī ji nūū Yāā Dios, de ná sáhá ji tiñu váha jā stéhēn ji jā ní nacani inī ji sīquī cuáchi ji.

²¹ De jā sīquī jā nacani sá tūhun yáhá nūū ndá ji cúu jā ní ntiin ndá táhán ó hebreo sáán inī templo, chi cahnī ji sáán cúnī ji nícu.

²² Sochi nī nchindeé nī nchituu Yāā Dios sáán, de jā űúcuán cúu jā íñi nīhin sá jondē mitan nacani cájí sá tūhun yā nūū ndá nchivī cúñáhnú jīn jāá nduú. Chi nduú chíso sá ni iin cā tūhun sīquī tūhun jā ní nacani Moisés jīn ndá cā tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán.

²³ Chi nacani sá tá-ni nī nacani ndá dē tūhun Cristo, Yāā jā ní jani Yāā Dios jā scácu yóhó. Chi nī nquee ndaā jā ní nacani ndá dē jā cánuú ndoho yā jondē cuú yā, de xihna cā maá yā nī natecū nsuú cā ndá cā ndīyi, sá de nī stéhēn cájí

yā nūū nchivī jā scácu yā ji, cúu nchivī nación maá ó Israel jīn nchivī ndá cā nación, ncachī Pablo.

Jā ní nducú ndéé Pablo jā scándija dē tūhun yā Agripa

²⁴ De súcuán nī ncāhān Pablo jēhē maá dē, de nī ncāhān jee Festo: Cáhān naā nū, Pablo, chi sīquī jā ní scuáha ndasí nú de nducú nducuéhé nú, ncachī dē.

²⁵ Sochi nī ncāhān Pablo: Nduú nducuéhé sá, señor Festo, chi sa íyó cájí inī sá jā cáhān cájí sá ndācá tūhun yáhá.

²⁶ Chi maá rey Agripa ja jīnī váha dē ndācá tiñu jā ní ncuu jā ní nacani sá. De nduú yúhú sá cáhān sá ndá tūhun yáhá, chi jīnī sá jā jīnī váha dē ndācá tūhun jā cáhān sá yáhá, chi nduú jica yuhū ndá tūhun yáhá.

²⁷ Señor rey Agripa, ¿á cándija ní ndācá tūhun jā ní ntee ndá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán? Nduú chi jáni inī sá jā cándija ní, ncachī Pablo.

²⁸ űúcuán de nī ncāhān Agripa jīn Pablo: ¿A jáni inī nū jā jīn jacū-ni tūhun jā ní ncāhān nū de candija nī nūū Cristo sáhá nú? ncachī dē.

²⁹ De nī ncāhān Pablo: Vísó jacū-ni tūhun á cuāhā sochi jícān táhvī sá nūū Yāā Dios jā ná cándija ndá ní jīn ndācá cā nchivī jā níni tūhun jā cáhān sá mitan de nduu ndá ní tá nūū cúu maá sá, sochi nduú cúnī sá jā cunuhnī ndá ní jīn cadena tá cúu nūū núhnī sá mitan, ncachī dē.

³⁰ De tá nī jīnu nī ncāhān Pablo ndācá tūhun yáhá de nī nacuiñi rey jíin gobernador jíin Berenice jíin ndá cā tēe cúñáhnú já íyó jíin dē.

³¹ De nī ncujiyo ndá dē iin lado, de nī natúhún síin ndá máá dē: Juni iin cuāchi nduú ní nsáhá tēe yáhá já cuú dē á já quihi cā dē vecāa, ncachī ndá dē.

³² De nī ncāhān Agripa jíin Festo: Cúu siáá ní tēe yáhá nícu de tú nduú ní ncáchī dē já quíhīn dē nūū rey cúñáhnú cā nación Roma, ncachī dē.

27

Jā ní ntetiñú ndá dē Pablo cuāhān dē ciudad Roma

¹ De nī ncundaā já quíhīn ndá sá jíin Pablo jíin barco jondē nación Italia. De Pablo jíin sava cā tēe já yíhí vecāa nī nquívi ndá dē ndahá iin capitán nání Julio já quísiáha dē ndá tēe ñúcuán jondē Italia, de Julio cúu iin táhán grupo soldado já nání Augusto.

² De nī nquívi ndá sá inī iin barco já váji puerto Adramitio, de barco ñúcuán quíhīn ndācá puerto já íyó región Asia. De suni cuāhān Aristarco jíin sá, de tēe ñuū Tesalónica ndáñuū Macedonia cúu dē.

³ De quívi téen nī nquenda ndá sá puerto Sidón. De Julio nī ncundáhvī inī dē Pablo, de nī jēhe dē tūhun já quíndēhé Pablo amigo dē tácuá chindeé ji dē.

⁴ De ñúcuán nī nquee tucu ndá sá jíin barco. De síquī

jā nīhin yíhí tāchī de nduú ní ncúu quíhīn ndāā barco, de nī ntee xíin ndá sá cuāhān sá jíin barco xíin isla Chipre já ñúhún māhñú ndute. De nī ndōo lado ndahá sátin sá.

⁵ De nī nchāha sá yuhú mar Cilicia jíin Panfilia cuāhān sá. Sá de nī nquenda ndá sá ñuū Mira já cúu ndáñuū Licia.

⁶ De ñuū ñúcuán nī nīhīn capitán incā barco já váji ichi Alejandría já quíhīn ichi Italia, de nī ncachī dē já ná quívi ndá sá inī barco ñúcuán.

⁷ De cuāhā quívi nī ñúhun ndá sá ndute, chí cuéé nī jica barco síquī já cáni tāchī ichi núu. De já fuerza-ni nī nquenda ndá sá yuhú ñuū Gnido. De nduú ní jēhe tāchī tūhun já quíhīn ndāā barco, de nī nchāha ndá sá ñatin xíin ñuū Salmón já íyó isla Creta, tácuá quisāhvi ndá sá nūū tāchī.

⁸ De nī nducú ndéé ndasí tēe scáca barco. De ñatin-ni yuhú nduté nī nchāha ndá sá xíin Creta, de nī nquenda ndá sá iin lugar nūū nání Buenos Puertos. De ñatin-ni ñúcuán íyó ñuū Lasea.

⁹ De síquī já cuéé ndasí nī jica barco de ja ñatin quijéhé tiempo vījin, de vījín jica barco ndá tiempo ñúcuán de sanaā de coo tūndóhó nūū mar. De nī ncāhān nīhin Pablo jíin ndá dē:

¹⁰ Tātā, jínī sá já vījín ndasí coo viaje yáhá, de quiji iin tūndóhó síquī barco. De nsúu maá-ni barco jíin já ñúhún inī cúu já naā, chí saá-ni jondē ndá máá ó sanaā de naā ō, ncachī dē.

11 Sochi nduú ní nsáhá capitán cuenta jā ní ncāhān Pablo, chi sa jā ní ncāhān tēe scāca barco jíin tēe xíi barco cúu jā ní nsáhá dē cuenta.

12 De sīquī jāá nduú íyó vāha puerto ñúcuán jā coo ndá sá níi tiempo vījin de cuāhā dē nī jani inī jā vāha cā quee barco ñúcuán quīhīn, chi sanaā de quenda dē Fenice, de ñúcuán coo ndá dē níi tiempo vījin jāni inī dē. De Fenice cúu iin puerto jā íyó isla Creta, de nijīn ichi noroeste jíin suroeste.

Jā ní nquene tāchī níhin nūū mar

13 De tá nī jīquīhi iin tāchī lūlí ichi sur jā scāca barco de nī jani inī ndá dē jā cuu quenda dē Fenice nícu. De nī scāca cā dē barco xíin Creta.

14 Sochi tá nī ncuñúú jacū cā de nī nquene-nī iin tāchī níhin ndasí jā vāji ichi nordeste.

15 De nī nchindahá-ni tāchī barco, de nduú cā ní ncuú quīhīn ndāā. De nī nsiāā-ni ndá dē barco, de cuāhān maá-ni cā jíin tāchī.

16 De nī nchāha ndá sá xíin iin isla lūlí nání Clauda jā sáhvi tāchī. De vísō sūcuán de tūndóhó ndasí nī scāa ndá dē barco lūlí jā ndáñuhun barco cāhnú.

17 De nī squívi ndá dē inī barco cāhnú. De nī nasníhin vāha ndá dē barco cāhnú jíin cable. De nī snúu ndá dē manta jā núhñi ichi xíni barco tácuā mā stéchí cā tāchī, chi yúhú ndá dē jā quīhīn barco nūū ñúhún ñáxín ndute nūū nání Sirte de tīin nūū ñútín. De nī nsiāā ndá dē barco de

súcuán-ni cā cuāhān ndá sá jíin.

18 De nduú ní jéncuiñī tāchī níhin. De quívi tēen nī nquijéhé ndá dē nī squéne dē ndatíñú jā jíso barco tácuā nduñamā cā barco.

19 De quívi únī de nī nchindeé táhán ndá sá nī squéne ndá sá ndācá ndatíñú jā jétíñú ndá dē jíin barco.

20 De cuāhā quívi nduú ní jíni ndá sá ncandii jíin tiūūn sīquī jā íyó vícō, ni nduú ní jéncuiñī cuitī tāchī níhin ñúcuán. De cúsa nduú cā ñúhún inī ndá sá jā cācu sá.

21 De nī ncuu quívi jāá nduú cā yáji cuitī ndá sá stāā. De nī jécuiñī Pablo māhñú ndá tēe ñúcuán, de nī ncāhān dē: Tātā, tú ní jétáhvi ndá ní tūhun jā ní ncāhān sá jā má quee ó inī isla Creta de juni mā cūní ó tūndóhó yáhá de juni mā náā ndatíñú nícu.

22 Sochi mitan chi cāhān níhin sá jíin ndá ní jā sáhá ndeé inī ndá ní, chi ni iin ó mā náā, sochi barco chi naā.

23 De jíni sá jā sūcuán coo, chi cuni nī nquiji iin ángel maá Yāā Dios nūū sá, chi maá Yāā ñúcuán cúu Jētohō sá, de sátíñú sá nūū yā.

24 De sūcuán nī ncāhān yā jíin sá: Pablo, mā cúyūhú nú, chi vāha-ni quenda nú nūū rey Roma jā cúñáhnú cā. De jā síquī ndóhó cúu jā sáhá Yāā Dios jā cācu ndá cā tēe jā cuāhān jíin nú, ncachī yā.

25 Tātā, túsaá de sáhá ndeé inī ndá ní, chi cūndeé cúcāhnú inī sá Yāā Dios jā tá-ni nī ncāhān ángel jíin sá de sūcuán coo.

26 Sochi níni cúu jā quenda ó iin isla vísō mā quēndá ñamā ō nūū cōhōn, ncachī dē.

27 De nī ncuu ūxī cūmī jacuāā jā ní nquijéhé tächī níhin, de cuāhān ndá sá nūū mar Adria, de cháhá chúcuán cuāhān barco sáhá tächī. De máá jacuāā ñúcuán de tá nī ncuu sava ñuú de jáni inī ndá tēe jā scáca barco jā ní ncuñatin ndá sá ñuhun yíchí.

28 De nī scúun ndá dē iin plomo chījin ndute tácuca cunī dē nāsaa cúnú ndute, de nī ncucáhnú inī ndá dē jā nēe ōcō xāhōn iin metro. De nī jica ndá sá jacū cā, de nī scúun tucu dē, de nī jinī dē jā nēe ōcō ūjā-ni cā metro.

29 De nī nchūhú ndá dē jā jicutáhán barco jíin toto. De nī squéne dē cūmī gancho cāa nāhnú ichi chātā barco tácuca jiquituu de jencuñi barco. De ndétu ndasí ndá dē jā ná túu ñamā.

30 De ndá tēe scáca barco ndúcú ndá dē cunu dē quihīn dē jíin barco lulí, de sndóo dē barco cāhnú cūnī dē nícu. De jā ñúcuán cúu jā ní nquijéhé dē snúu dē barco lulí ñúcuán nūū ndúté, de sáhá dē-ni jā quihīn dē ichi nūū barco cāhnú jā scúun dē incā gancho cāa tácuca mā cūnī nchivī jā cūnī dē cunu dē quihīn dē.

31 De Pablo nī ncāhān dē jíin capitán jíin ndá soldado: Tú mā quēndōo ndá tēe scáca barco inī barco cāhnú yáhá de mā cācu cuitī ndá máá ní, ncachī dē.

32 Ñúcuán de nī jehndē-ni ndá soldado yoho núhni barco lulí, de nī nchāā-ni de cuāhān-ni jíin ndute.

33 De tá ja ñatin cunijīn de nī ncāhān Pablo jíin ndá sá jā ná cājī ndá sá stāā. Chi sūcuán nī ncāhān dē: Mitan íyó ūxī cūmī jacuāā jā ndito ndá ní de nduú yājī cuitī ndá ní stāā.

34 De cāhān ndāhvī sá jíin ndá ní jā cajī ní stāā mitan tácuca nanihīn inī ndá ní de cācu ní, chi ní iin ó mā nāā, chi cācu ndihi ó, ni mā tácuéhé cuitī ō, ncachī dē.

35 De tá nī ncuu nī ncāhān dē de nī nquehen dē-ni iin stāā. De māhñú ndá nchivī ñúcuán nī nacuetáhvī dē nūū Yāa Dios, de nī ntahví dē, de nī nquijéhé dē yājī dē.

36 Ñúcuán de nī ndundeé inī ndá sá, de suni nī nchajī ndá sá stāā.

37 De jā ndihi ndá sá jā ñuhún inī barco cúu ūū ciento ūnī xico xāhōn iin sá.

38 De nī nchajī vāha ndá sá. Ñúcuán de nī squéne ndá dē trigo nūū ndúté tácuca ná ndúñamā cā barco.

Jā ní naā barco nūū mar

39 De tá nī ntūu de nī jinī ndá sá ñuhun yíchí, sochi nduú ní ncucáhnú inī ndá dē ní lugar cúu. Sochi nī jinī ndá sá iin ndahá ndúté jā íyó ñūtín, de ñúcuán jáni inī ndá dē jā quihīn dē jíin barco de tú ná cúu.

40 De nī jehndē ndá dē yoho jā núhni ndá gancho cāa, de nī ndōo-ni gancho ñúcuán. De nī nandajī ndá dē ñutun jā sáhá jā cuu quihīn barco ní-ni cúu. De ichi nūū barco nī jata caa ndá dē sahma tácuca chindahá tächī quihīn ndahá ndúté. De nī jica barco jacū.

41 De nī nquenda barco nūū íyó ñáxín ndute mǎhñú ūū lugar nūū jíca corriente dē, de ñúcuán nī ntīin cutú ichi nūū barco, de nduú cā ní ncándā cuitī. De jā cáni ndasí ndute mar de nī ntānī-ni ichi chátā barco.

42 Ñúcuán de nī natúhún ndá soldado jā cahñī ndá dē ndá preso tácuca mā suté ni iin ji jā cunu ji.

43 Sochi capitán chi cúnī dē jā scácu dē Pablo, de nī jasī dē tūhun ñúcuán. Chi sa nī ncachī dē tú ní nchivī jínī ji suté ji de xihna cā ji ná núu ji jā suté ji nūū nduté quenda ji ñuhun yíchí.

44 De sava cā ji ná cósō nūū ndá nducúnú á nūū ndá ñutun barco, ncachī dē. De súcuán nī ncācu ndihi ndá sá, de nī nquenda sá ñuhun yíchí.

28

Jā ní ñyo Pablo isla Malta

1 De tá nī ncācu ndá sá de nī ncucáhnú inī sá jā isla ñúcuán nání Malta.

2 De ndá nchivī isla ñúcuán nī ncundáhvī inī ji ndá sǎán, de nī stáhān ji iin ñuhūn de nī ncana ji ndá sǎán jā nasaā sá, chi vījin sáhá chi cúun sāvī.

3 De nī stútú Pablo jacū ntu-cuáchí, de nī ntaān dē nūū ñuhūn. De jínu iin cōō xēēn nī nquee tī sīquī jā ihní, de nī ntiin tī-ni ndahá Pablo.

4 De ndá nchivī ñúcuán nī jinī ji jā ndíta caa cōō yíyuhú tī ndahá dē, de nī ncāhān ndá ji: A sanaā de tēe jáhnī ndīyi cúu tēe yáhá túsaā, de vísō ja nī ncācu dē nūū mar sochi maá yāā jā sáhá ndāā tiñu nchivī,

nduú jéhe yā tūhun jā cutecū cā dē, ncachī ndá ji.

5 De nī nquisi Pablo ndahá dē, de nī nincava cōō ñúcuán nūū ñuhūn, de nduú ná ndóho cuitī dē.

6 De ndétu ndá nchivī jā chitú cuiñu dē á jā nduvā dē de cuū dē-ni. De nī ncunúú ndasí ndétu ndá ji, de nī jinī ndá ji jāā nduú ná ndóho dē. Ñúcuán de nī nacani inī ndá ji, de nī ncāhān ji jā iin yāā cúu dē.

7 De ñatin ñúcuán íyó ñuhun tēe cúñáhnú cā isla Malta, nání dē Publio. De nī ncana tēe ñúcuán ndá sá, de nī jéhe núu dē vehe dē nī ndeē ndá sá ūnī quivī, de nī jito vāha dē ndá sǎán.

8 De tatá Publio cáá dē cúhū dē cuēhē cahni jín cuēhē niñī. De nī jēndéhé Pablo tēe ñúcuán, de nī jīcān táhvī dē, de nī ntee dē ndahá dē tēe ñúcuán, de nī nduvāha dē-ni.

9 Ñúcuán de nī nquiji ndá cā nchivī cúhū isla ñúcuán, de nī nduvāha ndá ji-ni.

10 De ndá nchivī ñúcuán nī ntaji ji cuāhā ndatíñú nī ncutahvī ndá sá. De tá nī nquenda quivī jā quee tucu ndá sá quīhīn sá jín barco, de nī ntaji ndá ji ndācá ndatíñú jā jínī ñuhūn ndá sá.

Jā ní nquenda Pablo Roma

11 De ūnī yōō nī ñyo ndá sá isla Malta. De iin barco jā ní nquiji ichi Alejandría nī ñyo isla Malta ñúcuán ní tiempo vījin. De ichi núu barco nī nanehen dē ūū figura ídolo ñuū dē jā nání Cástor jín Pólux. De nī nquivi ndá sá barco ñúcuán cuāhān sá.

12 De nī nquenda ndá sá ñuū Siracusa, de ñúcuán nī iyo tucu ndá sá ũnī cā quīvī.

13 De nī nquee tucu ndá sá cuāhān sá, de nī nchāha barco yuhú ndúté yuhú ndúté cuāhān jíin ndá sá, de nī nquenda ndá sá ñuū Regio. De quīvī téen de vāha nī jīquīhi tāchī ichi sur, de nī nquee ndá sá ñuū Regio cuāhān sá, de incā quīvī nī nquenda ndá sá ñuū Puteoli.

14 De ñúcuán nī nanihīn tāhán ndá sá jíin sava hermano. De nī jecani dē ndá sá de nī nquendōo ndá sá iin semana jíin ndá dē. Sá de nī nquee ndá sá jā cuāhān sá Roma.

15 De ndá hermano jā íyó Roma, ja nī nīhīn dē tūhun jā cuāhān ndá sá, de nī nquitahān sava dē ndá sáan jondē ñuū Foro de Apio, de sava cā dē ñuū Tres Tabernas. De tá nī jinī Pablo nūū ndá dē de nī nacuetáhvī dē nūū Yāā Dios, chi nī ndundeé inī dē.

16 De tá nī nquenda ndá sá ciudad Roma de nī jēhe capitán ndá preso nūū tēe cúñáhnú nūū ndá soldado Roma. Sochi nī jēhe dē tūhun jā ná cundeē sīin Pablo jíin iin soldado tácuca coto dē.

Jā ní nacani Pablo tūhun yā inī ciudad Roma

17 De nūū únī quīvī de nī ncana Pablo ndá táhán dē hebreo jā cúñáhnú nūū nchivī hebreo jā íyó Roma, de nī ncutútú ndá dē. De nī ncāhān Pablo: Tātā, nduú cuitī nā cuāchi ní nsáhá sá nūū ndá táhán ó hebreo nī sīquī costumbre ndá tatā ō. Sochi

jondē Jerusalén nī jēhe ndá táhán ó hebreo sáan nūū ndá tēe Roma, de nī nchihī ndá dē sáan vecāa.

18 De ndá tēe Roma cúñáhnú jā ndēe ciudad Cesarea nī stíchī ndá dē sáan. De cúnī dē siāā dē sáan nícu, chi nī iin cuāchi nduú ní nīhīn dē sīquī sá jā cuū sá.

19 Sochi nduú ní jēhe ndá táhán ó hebreo tūhun. Jā ñúcuán cúu jā ní jicān táhvī sá jā quiji sá nūū rey cúñáhnú cā Roma yáhá tácuca maá dē sáhá ndāā tiñu sá. Sochi nduú vāji sá jā cāhān sá cuāchi sīquī ndá táhán ó.

20 Jā ñúcuán cúu jā ní ncana sá ndá ní jā cunī sá nūū ndá ní de natúhún ó. Chi ndá máá ó jā cúu ó nchivī Israel chi ñúhún ndija inī ō jā quiji Cristo. De sīquī jā nacani sá tūhun jā ja nī nquiji yā cúu jā núhnī sá jíin cadena yáhá, ncachī dē.

21 De nī ncāhān ndá tēe ñúcuán jíin Pablo: De ndá táhán ó jā íyó región Judea nī iin carta ní nduú ní ntétíñú ndá jíi jā quiji nūū sá. De juni ndá cā táhán ó jā ní nquenda yáhá nduú cuitī nā cuāchi cāhān ndá dē sīquī ní.

22 Sochi cúnī ndá sá cunini sá tūhun nāsa cāhān ní, chi ja jíinī sá jā ndācá lado cāhān nchivī contra sīquī tūhun jeé yáhá jā stēhēn ní, ncachī dē.

23 De nī jani ndá dē iin quīvī, de cuāhā ndá nchivī nī nquenda vehe nūū ndēe Pablo. De nī nacani dē ndá tūhun nāsa tátúnī Yāā Dios. De súcuán nī stēhēn cājí dē jondē jānehēn de jondē nī ñini. Chi ndúcú dē jā scándija dē ndá

nchivī ñúcuán tūhun Jesús, de nī stéhēn dē tūhun yā jondē jíin ley Moisés jíin tūhun jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán.

²⁴ De sava ji nī jetáhvi jā ní ncāhān Pablo, sochi sava cā ji chi nduú ní jétáhvi ji.

²⁵ De nduú ní íyo inuú inī ndá ji. De tá ja númī ndá ji quīnohōn ji de nī ncāhān Pablo tūhun yáhá: Ndāā cāhān tūhun jā ní ncāhān Isaías, tēe nī nacani tūhun Yāa Dios jondē janahán, chi súcuán nī ncāhān dē jíin ndá ndīyi tata ō nī nsáhá Espíritu Santo:

²⁶ Nī ncāhān Yāa Dios:
Cuáhán ní cahnú nación nūū
íyó ndá táhán nú, de
cachī nū nūū ndá ji jā
súcuán cāhān ni:
Vísō cunini ndá ji, sochi mā
jícūhun inī ji,
de vísō cūndēhé ji, de mā cūní
ji.

²⁷ Chi ndá nchivī yáhá nī
ncunīhin inī ji,
de ūhvī ndasí tēe sōho ji,
de modo jā jásī ji tīnūū ji,
tácua mā cúndēhé ji,
de ni mā cúnini ji,
de ni mā jícūhun inī ji,
de ni mā ndícó cóo inī ji nūū
ni
jā nasáhá vāha nī ánō ji nūū
cuáchi ji, ncachī yā.

Ncachī Isaías.

²⁸ Túsaá de ná cāchī tūhun
sá nūū ndá ní, chi tūhun jā
ní ntají Yāa Dios jā scácu yā
yóhó, mitan de tají yā tūhun
yáhá quīhīn nūū nchivī ndá
cā nación, de cunini vāha ndá
máá ji, ncachī Pablo.

²⁹ De tá nī jīnu nī ncāhān
dē ndá tūhun yáhá de
cuānohōn ndá táhán dē
hebreo, nátúhūn ndasí ndá
ji síquī tūhun yáhá.

³⁰ De ūū cuīyā nī ndeē
Pablo vehe nūū ní nquenúú
dē, de nī ncusiī inī dē nī
ncāhān dē jíin ndá nchivī jā
quénda vehe dē.

³¹ De nácani dē tūhun nāsa
tátúnī Yāa Dios, de stéhēn dē
tūhun maá Jētohō ō Jesucristo,
de vāha nī íyo libre chi ní iin
nchivī nduú ní jásī jā nácani
dē tūhun yā.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ROMA

1 Maá nī cúu Pablo, mozo Jesucristo, chi nī ncana Yāa Dios nduhū jā cúu nī apóstol yā, nī jani yā nduhū de nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī.

2 De tūhun yáhá nī nquee yuhú yā jondē janahán ndasí, de yósō nūū tutū ī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā.

3 De tūhun yáhá cáhān síquī Jētohō ō Jesucristo, Yāa cúu Sēhe Yāa Dios. De nī nduu yā tēe, nī ncacu yā chījin tatā rey David.

4 De nī natecū yā mähñú ndīyi nī nsáhá Espíritu Santo, de súcuán nī stéhēn Yāa Dios jā cúu yā Sēhe yā jā ndíso poder.

5 De jā jíin Jesucristo nī jēhe Yāa Dios tiñu vii yáhá jā cúu ndá nī apóstol, jíca ndá nī jíin tūhun Cristo, tácuca coo nchivī ndácá nación jā candíja jí jā ní nsáhá yā jēhē jí, de cuetáhvi jí nūū yā.

6 De saá-ni ndá máá nú, suni nī ncana yā ndóhó nī nquīvi ndá nú ndahá Jesucristo.

7 De tēe nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī Roma. Chi nī ncundáhvi inī Yāa Dios ndá ndóhó, de nī ncana yā ndóhó jā coo ndoo coo ī nū nūū yā. De ñúhún inī ní jā maá Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha

ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā cúnī Pablo quīhīn dē Roma

8 De xihna cā cáchī tūhun nī nūū ndá nú jā nácuetáhvi nī nūū Yāa Dios jā síquī nū, chi nī nsáhá Jesucristo jā váha ndá nú. Chi ní ñayívi jíitē nuu tūhun cuāhān nāsa váha cándíja nú yā.

9 De maá Yāa Dios jíinī yā jā níinī jícān táhvi ní jēhē ndá nú tá jícān táhvi ní. Chi ndíhvi ndasí inī ní sáhá nī tiñu yā jā nácani nī tūhun Sēhe yā.

10 De níinī jícān táhvi ní nūū yā jā tú cúnī yā de jondē mitan de cuu cuēē ní cuēndēhé nī ndá nú.

11 Chi cúu inī ní jā cunī ní nūū ndá nú, de stéhēn cā ní tūhun yā nūū nū, tácuca quendōo váha cā ánō nū de cuiñi níhin cā nū jíin.

12 Súcuán cúnī ní tácuca sáhá ó jā inuú coo ndeé inī ndácá ó síquī jā inuú cándíja ó yā.

13 Hermano, cúnī ní jā ná jícūhun inī ndá nú jā quéhén vuelta ní ncuu inī ní jā cuēndēhé ní ndá nú, de jondē mitan de ncháha ca cuu. Chi cúnī ní jā scútē nuu cā ní tūhun yā mähñú ndá nú, tá cúu nūū ní nsáhá ní mähñú nchivī ndá cā nación.

14 Chi cúu nī tēe ndíta síquī tūhun yā, chi ndíta ní jā nacuāha ní tūhun yā nūū ndihi nchivī, cúu nchivī jíinī cā síquī ndihi jā íyó ñayívi jíin jāá nduú jíinī cuitī, cúu nchivī tūha jíin jāá nduú tūha.

15 Jā ñúcuán cúu jā ndíhvi inī ní jā suni nūū ndá ndóhó

nchivī Roma nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó.

Jā ndíso tūhun vāhayā poder

¹⁶ Chi nduú cúcanoō nī sīquī tūhun vāha yā, chi ñúcuán cúu poder Yāa Dios jā scácu yā ndācá nchivī cándija, xihna cā nchivī hebreo de saá-ni ndá cā nchivī.

¹⁷ Chi tūhun vāha yáhá stéhēn nūū ō nāsa sndáhvā Yāa Dios cuāchi ó sīquī jā cándija ó jā sáhá yā jēhē ō, jín maá-ni jā cándija ó ní cā jā cuáhān ō. Chi súcuán cáhān tutū ī: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, técū ji jā cándija ji jā sáhá yā jēhē ji, cáchī.

Sīquī jā íyó ndasí cuāchi nchivī

¹⁸ Chi jínī vāha ó jā Yāa Dios andiví, cuāha yā castigo xēēn nūū ndācá nchivī jāá nduú cándija chi maá-ni cuāchi sáhá ji. Chi jín tiñu néhén jā sáhá ji de jásī ji nūū tūhun ndāa.

¹⁹ De mā cúu cáhān ji jāá nduú jícūhun inī ji sīquī nāsa Yāa cúu Yāa Dios, chi maá yā nī stéhēn nūū ji.

²⁰ Chi jín ndācá jā ní nsáhá yā de cúu jícūhun inī nchivī nāsa Yāa cúu maá Yāa jāá nduú jínī jín nūū ji. Chi jondē nī jēcōo ñayiví de jondē mitan de cúu jícūhun vāha inī ji jā maá yā cúu Yāa Dios de íyó poder yā ní cání. De jā ñúcuán mā cúu cuitī cáhān ji jāá nduú jínī ji jā íyó yā.

²¹ Chi vísō nī jinī ji nāsa Yāa cúu yā, de nduú ní nchíñuhún ji yā jā cúu yā Yāa Dios, de nī nduú ní nácuetáhví ji nūū yā. Chi sa nchivī jā jāni cáhá inī nī

nduu ji, chi nī ndunēhén ji, de nī nquendōo naā ánō ji.

²² De cáhān ndá ji jā ndíchí ji, sochi sa cúnaā ji.

²³ Chi nī sndóo ndá ji Yāa Dios jā vii ndasí cúñáhnú, jā má náa cuitī. De nī jetáhví ndá ji ndācá imagen jā sáhá maá ji, jā cáá tá cáá tēe jā jíhī, de suni jondē imagen saā jín cōō jín quti jā jíca ndicumī.

²⁴ De jā ñúcuán nī nsiáa Yāa Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu téhén jín tiñu néhén jā cúnī maá ji. De sáhá ndá ji tiñu néhén jín táhān ji jā cúu maá tūhun canoō.

²⁵ Chi nduú ní ncándija ji tūhun ndāa Yāa Dios, chi sa tūhun stáhví nī ncándija ji. De íyó yíñuhún ndá ji de chíñuhún ji nūū ndācá jā ní nsáhá yā, lugar jā chíñuhún ji maá Yāa jā ní nsáhá ndá ñúcuán, suu Yāa jā cánuú jā cáhān ō jā cúñáhnú yā ní cání. Amén.

²⁶ Jā ñúcuán nī nsiáa Yāa Dios ji jā ná sáhá ji ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī ji jā cúu maá tūhun canoō. Chi jondē ñahan nī nsāma ña modo sīhí, de nī nquīvi ña jín modo néhén.

²⁷ De saá-ni ndá tēe nī nsiáa dē modo jā xítíñu jín ñahan. De jondē nī nducuéhé dē nī nsáhá dē tiñu ndīi jín táhān yí dē, de tēe jín tēe nī nsáhá tiñu canoō. De ndóho ndá dē castigo sīquī tiñu néhén jā sáhá dē.

²⁸ De sīquī jāá nduú ní ncúnī ndá ji cuetuhún ji Yāa Dios, jā suu cúu jā ní nsiáa yā ji jā

ná cáni nēhén inī ji, de sáhá ji ndācá tiñu jāá nduú vāha.

²⁹ De cúsa maá-ni cā tiñu jāá nduú iyó ndāā cúu jā ndíhvī inī, de jíca ndiī, de sáhá tiñu nēhén, de ndíyo inī, de jínī ūhvī táhán. De maá-ni jā cúcuásún inī, jáhnī ndíyi, cúnduxí, stáhvī táhán, sáhūhvī táhán, sátúhún sīquī táhán.

³⁰ Cáhān tūhun nēhén sīquī táhán, jínī ūhvī nūū Yāā Dios, cújéhe inī, sáhá vīxī maá, sáhá téyí maá, jáquīn costumbre nēhén, de cúnīhin inī nūū tatá nūū naná.

³¹ De nduú jícūhun cuitī inī, de nduú squíncuu tūhun jā quée yuhú, de nduú iyó mānī jín táhán, de nduú née cáhnú inī nūū táhán, de nduú cúndáhvī inī táhán.

³² De ja jínī vāha ndá ji jā ní nsáhá ndāā Yāā Dios jā nchivī sáhá súcuán cánuú jā tñnū táhvī ji. De vísō súcuán jínī ji, sochi níní sáhá ji tiñu nēhén ñúcuán, de suni jétahān inī ji jā sáhá táhán ji.

2

Ndāā sándāā Yāā Dios sīquī cuāchi

¹ Túsaá de ndá ndóhó jā cáhān cuāchi sīquī táhán, tú nā-ni nchivī cúu nú, de mā cúú cáhān nū jāá nduú nā cuāchi maá nú. Chi jā cáhān nū cuāchi sīquī táhán nú cúu jā nácunehen nú cuāchi maá nú. Chi ndóhó jā cáhān cuāchi, suni súcuán sáhá maá nú cuāchi.

² Chi jínī ō jā Yāā Dios, ndāā sáhá yā jā nénda yā sīquī cuāchi nchivī jā sáhá súcuán.

³ De ndóhó jā cáhān cuāchi sīquī nchivī jā sáhá cuāchi, de suni saá-ni sáhá maá nú, ¿de á jáni inī nū jā cācu maá nú quīvī nenda Yāā Dios sīquī cuāchi, á nāsa?

⁴ ¿A cújéhe inī nū nūū tūhun jā vāha ndasí inī Yāā Dios jín nú, jín jā iyó paciencia yā jāá nduú jéhe yachī yā castigo nūū nū? ¿De á nduú jícūhun inī nū jā tūhun jā vāha ndasí inī yā, suu sáhá jā nacani inī nū sīquī cuāchi nú?

⁵ Sochi nīhin inī nū de nduú nācani inī nū sīquī cuāchi nú. De suu cúu jā scáyā cā nū castigo sīquī maá nú maá quīvī jā sáhá Yāā Dios juicio, maá quīvī jā coo nijīn jā ndāā sándāā yā sīquī cuāchi.

⁶ Chi nachunáā yā nūū tá iin iin nchivī tú nāsa tiñu nī nsáhá ji.

⁷ De nchivī jāá nduú jécucuiñī ji jā sáhá ji tiñu vāha, cuāha yā tūhun jā cutecū ji ní cáni. Chi ndúcú ji quīvi ji nūū nduñáhnú yíñúhún ji, nūū cutecū ji ní cáni.

⁸ Sochi quītī inī yā de cuāha yā castigo nūū nchivī jā cújéhe inī nūū yā, de cúnīhin inī nūū tūhun ndāā, chi sa nūū tūhun yácuá yōhō jétáhvī ji.

⁹ De ndācá nchivī jā sáhá tiñu nēhén, chi nīhīn ji tñndóhó xēen de cucucécá ndasí inī ji, de xihna cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā naciōn.

¹⁰ Sochi ndá nchivī jā sáhá tiñu vāha, chi quīvi ji nūū nduñáhnú yíñúhún ji, de coo ndeé coo siī inī ji, de xihna

cā nchivī hebreo de saá-ni nchivī ndá cā nación.

¹¹ Chi Yāa Dios nduú sáhá yā cuenta nāsa-ni cáá iin iin nchivī, chi inuú-ni sáhá ndāa yā sīquī ji.

¹² Chi ndācá nchivī jā sáhá cuāchi, vísō nduú yíhí ji chījin ley jā ní jēhe yā nūū Moisés, de nduú níni ley ñúcuán de tātū tāhvī ji. De ndācá nchivī jā yíhí chījin ley Moisés, de sáhá cuāchi, jíin ley ñúcuán sáhá ndāa yā cuāchi ji.

¹³ Chi nduú sndáhvā Yāa Dios cuāchi nchivī jā vāchi jā níni ji-ni jā cáhān ley yā. Chi sa nchivī jā squíncuu jā cáhān ley yā cúu jā sndáhvā yā cuāchi ji.

¹⁴ Chi nchivī ndá nación jāá nduú névāha tutū ley jā ní jēhe yā nūū nchivī hebreo, de tú squíncuu maá ji ley yā, suu cúu jā névāha ji ley yā inī ánō ji, vísō nduú névāha ji maá tutū ley yā.

¹⁵ De súcuán stéhēn ji jā tūhun jā ndácu ley yā chí ñúhún inī ánō ji. De ndācá jā jáni inī ji jíin ánō ji, suu cúu jā stéhēn nūū ji á nī nsáhá ji cuāchi á vāha nī nsáhá ji.

¹⁶ De súcuán coo maá quivī jā jíin Jesucristo sáhá ndāa Yāa Dios sīquī ndācá jāá nduú íyó vāha jā ní jani yuhū inī ndācá nchivī. Súcuán cúu jā cáhān tūhun vāha yā jā nācāni nī.

Sīquī jāá nduú squíncuu nchivī hebreo ley Moisés

¹⁷ De ndá ndóhó cáhān nū jā tēe hebreo cúu nú, de yítuu táhān nú jíin maá ley Moisés, de cútéyíí nú jā sīquī Yāa Dios.

¹⁸ De jáni inī ndá nú jā jíin nū nāsa jétahān inī yā, jíin jā cuu nacāji vāha nú ní cúu ndá tiñu vāha, chi nī ncutūha nú ley yā.

¹⁹ De jáni inī ndá nú jā maá nú cúu tēe stéhēn ichi Yāa Dios nūū nchivī jāá nduú jíin cuitī, jíin jā cúu sáhá nú jā cutūu inī ánō nchivī jā jíca modo nūū neē.

²⁰ De jáni inī ndá nú jā cúu stéhēn nū nūū nchivī jāá nduú tūha tūhun yā, jíin jā maá nú cúu maestro nūū nchivī jāá nduú jícūhun inī. Chi jíin tutū ley yā de jíin ndá nú nāsa cúu tūhun ndíchi tūhun ndāa, jáni inī ndá nú.

²¹ Túsaá de ndá maá nú jā stéhēn nūū nchivī, ¿de nūcu nduú stéhēn nū nūū maá nú? De ndá maá nú jā cáhān jā má sácúihná ji, ¿de nūcu sácúihná maá nú?

²² De ndá maá nú jā cáhān jā má cásiquí ndéē ji, ¿de nūcu cásiquí ndéē maá nú? De ndá maá nú jā cáhān jāá nduú jétahān cuitī inī nū ídolo, ¿de nūcu sácúihná nú ndatíñú jā íyó inī veñūhun ídolo?

²³ De cútéyíí ndá nú jíin ley Yāa Dios, de vísō súcuán de sáhá nú jā cáhān nchivī sīquī yā, chi nduú squíncuu maá nú tūhun jā ndácu ley yā.

²⁴ Chi suha yósō nūū tutū īī: Nchivī ndá cā nación, maá-ni jā cáhān nēhén ndá ji sīquī Yāa Dios jā sīquī cuāchi ndá ndóhó nchivī hebreo.

²⁵ De tú squíncuu ndá nú ley Moisés, de ñúcuán de níhīn tiñú ndija jā ní níhīn nū tunī circuncidar. Sochi tú nduú squíncuu nú ley yā, de vísō

nī ncuu nú circuncidar, de modo jāá nduú ní ncuu nú.

²⁶ De tēe ndācá nación, tú squíncuu dē tiñu jā ndácu ley yā, vísō nduú ní nīhīn dē tunī circuncidar, túsaá de cúu tá cúu jā ní nīhīn dē tunī circuncidar.

²⁷ De ndá tēe jāá nduú ní ncuu circuncidar yiqui cúñu dē, de squíncuu dē ley yā, maá dē cāhān cuāchi sīquī nū. Chi nduú squíncuu ndá nú, vísō névāha nú tutū ley yā, de vísō nī ncuu nú circuncidar.

²⁸ Chi nsūú jā nāsa cáa ichi chātā iin tēe sáhá jā cúu ndija dē tēe hebreo. De ni nsūú jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu iin tēe sáhá jā cúu dē tēe ndāā.

²⁹ Chi sa tēe jā ñúhún tūhun ndāā inī ánō dē, suu dē cúu tēe hebreo ndija. De tēe jā jondē jīn inī jīn ánō dē sáhá dē tiñu ndāā, suu dē cúu jā ní ncuu circuncidar ndija, vísō nduú ní ncuu circuncidar yiqui cúñu dē tá nūū cāhān tutū ley. De ndá tēe jā íyó sūcuán, chi nsūú nchivī jétúhún ji dē, chi sa maá Yāā Dios.

3

¹ ¿Túsaá de nāsa cúu jā quéndōo vāha cā nchivī hebreo nsūú cá ndá cā nchivī? ¿De nāsa nīhīn tiñú jā sáhá ji circuncidar?

² Vāha ndasí nīhīn tiñú. Jā xīhna ñúhún cúu jā ní jēhe Yāā Dios tūhun yā nūū maá ji.

³ De vísō nduú ní ncándija sava ji, ¿de á suu sáhá jā má squíncuu cā Yāā Dios tūhun jā ní nquee yuhú yā?

⁴ Nduú cuitī jā sūcuán. Chi vísō tú ndihi nchivī stáhvī ji, sochi Yāā Dios chi ndāā sáhá yā. Chi suha yósō nūū tutū iī jā ní ncāhān iin tēe jīn yā:

Cāhān nchivī jā íyó ndāā ní jīn ndācá tūhun cāhān ní,

de cunī ji jā sáhá ndāā ní, vísō cāhān ji sīquī ní.

Cáchī tutū.

⁵ De cāhān sava nchivī jā íyó vāha jā sáhá ó cuāchi, chi cuāchi ó jétíñú jā stéhēn jā íyó ndāā Yāā Dios. ¿Túsaá de á cuu cāhān ō jāá nduú vāha sáhá yā jā jēhe yā castigo de tú sūcuán jétíñú cuāchi ó? (Va cāhān ni tá nūū cāhān nchivī ñayīví túsaá.)

⁶ Nduú cuitī jā sūcuán, chi íyó vāha jā jēhe yā castigo. Chi tú jāá nduú vāha sáhá Yāā Dios, ¿de nāsa cuu sáhá ndāā yā cuāchi nchivī ñayīví?

⁷ De tú tūhun stáhvī jā cāhān nchivī jétíñú jā stéhēn jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī jā maá-ni tūhun ndāā cāhān yā, ¿túsaá de á cuu cāhān ō jāá nduú vāha jā nēnda yā cuāchi sīquī ji jā stáhvī ji?

⁸ Nduú, chi tú jā sūcuán cúu, de cuu cāhān ō jā vātu-ni sáhá ó jā nēhén tácuā quee jā vāha nícu. De sava nchivī chi cāhān nāvāha ji sīquī ní, cáchī ji jā sūcuán stéhēn ni, sochi nduú ndāā. Nchivī ñūcuán chi íyó vāha jā nēnda yā cuāchi sīquī ji.

Ndivī ō íyó cuāchi

⁹ ¿Túsaá de á vāha cā nchivī cúu ndācá ó nchivī hebreo nsūú cā ndá cā nchivī, á naá cúu? Nduú cuitī jā sūcuán.

Chi ja nī ncāhān ō jā vísō nchivī hebreo á nchivī ndá cā naciōn, ndiviī ō yíhí chījin cuāchi.

¹⁰ Chi suha cáhān tutū ī: Nduú cuitī nā nchivī ndāā íyó, ni iin jī.

¹¹ De nduú cuitī nchivī jícūhun inī íyó, de nduú ni iin jī nánducú jī Yāā Dios.

¹² Ndihi jī nī scuíta jī tūhun yā, de inuú-ni nī stíví ndihi jī maá jī.

De nduú cuitī nchivī jā sáhá tiñu váha íyó, ni iin jī.

¹³ Yavī sūcūn jī cúu tá cúu iin yavī ndīyi jā núne, chi cúsá maá tūhun stáhví cáhān jī.

De modo veneno cōō yíhí yuhú jī,

¹⁴ chi cúsá maá tūhun nāvāha tūhun ūguā cáhān ndá jī.

¹⁵ De ñamā ndasí jēhē jī jā cahñī jī ndīyi.

¹⁶ De ní-ni cúu nūū jíca jī de squíví jī tūndóhó jā tñnū tāhvī nchivī.

¹⁷ De nduú jíca cuitī jī jīn tūhun māñī,

¹⁸ de ni nduú nácani inī jī jā cuyūhú jī jā má stíví jī nūū Yāā Dios.

Cáchī tutū.

¹⁹ De jínī ō jā ndācá tūhun jā cáhān ley janahán, chi cáhān nūū nchivī jā yíhí chījin ley, tácuā ni iin jī mā cūú cáhān jī jēhē jī. Chi nenda Yāā Dios cuāchi sīquī jī, de saá-ni sīquī nchivī ní ñayíví.

²⁰ Chi ni iin nchivī nduú cúu quéndōo ndāā jī nūū yā jā ndúcú jī squíncuu jī jā ndácu

ley yā. Chi ley yā jétíñú maá-ni sīquī jā cunī ō jā íyó cuāchi ó.

Jā scácu yā yóhó sīquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō

²¹ De mitan de ja jínī vāha ó nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó. De nsūū ley ñúcuán sáhá jā quéndōo ndāā ō, vísō maá tutū ley jīn ndá tēe nī nacani tūhun yā, nī ncāhān ndá nāsa sndáhvā yā cuāchi nchivī.

²² Chi ndācá nchivī jā cándíja jī jā ní jihī Jesucristo jā chunáá yā cuāchi jī, sndáhvā Yāā Dios cuāchi jī sīquī jā sūcuán cándíja jī. Chi inuú-ni cúu ndācá ndihi nchivī.

²³ Chi ndihi ó nī nsáhá cuāchi, de jā ñúcuán nduú ní ncúu cuu ó nchivī ndāā nūū Yāā Dios.

²⁴ De sīquī jā vāha ndasí inī Yāā Dios, jā suu cúu jā sndáhvā yā cuāchi ó sūcuán-ni. Chi sīquī jā ní jihī Cristo Jesús jēhē ō cúu jā scácu yā yóhó.

²⁵ Chi Yāā Dios nī jani yā Cristo tácuā sōcō yā maá yā jā chunáá yā cuāchi ó jā ní jihī yā. De scácu yā yóhó de tú sūcuán cándíja ó. De sūcuán nī nsáhá Yāā Dios tácuā stéhēn yā jā Yāā ndāā cúu yā. De ichi chātā de nī íyo paciencia yā, de nduú ní nchíhi yā cuenta cuāchi nchivī.

²⁶ De tiempo yáhá suni stéhēn yā jā Yāā ndāā cúu yā, chi ndāā sáhá yā jā squéndōo ndāā yā nchivī jā cándíja, vísō íyó cuāchi jī, chi cándíja jī jā ní sndáhvā Jesús cuāchi jī.

²⁷ ¿Túsaá de á cuu cutéyí cā ō sīquī maá ó? Mā cūú cuitī, chi mā cūú cutéyí ó jā cani

inī ō jā vāha squíncuu ó ley yā. Chi scácu yā yóhó maá-ni sīquī jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō.

28 Túsaá de ja jínī ō jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā súcuán cándíja ó, de nsūú sīquī jā ndúcú ó squíncuu ó jā ndácu ley.

29 ¿De á nūū maá-ni nchivī hebreo cúu yā Yāā Dios, á naá cúu? Nduú, chi suni cúu yā Yāā jā scácu nchivī ndá cā naciún.

30 Chi iin-ni Yāā Dios íyó, de sndáhvā yā cuāchi nchivī jā cándíja jā ní nsáhá yā jēhē jī, cúu nchivī jā ní ncuu circuncidar, cúu nchivī jáá nduú.

31 Túsaá de jā cándíja ó jā scácu yā yóhó, ¿á suu sáhá jáá nduú cā cánuú squíncuu ó ley yā, á naá cúu? Nduú cuitī, chi sa sáhá jā vāha cā cuu squíncuu ó ley yā.

4

Abraham cúu iin ejemplo nūū ō

1 ¿Túsaá de nāsa cāhān ō sīquī ndácá jā ní ncuu jíin tata ō Abraham? ¿Nāsa nī ndāhvā cuāchi dē?

2 Nsūú jā ní nsáhá maá dē cúu jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi dē. Chi tú jā súcuán cúu nícu, de cuu cutéyí dē jā vāha nī nsáhá dē. De nduú ní ncútéyí dē, chi nsūú sīquī jā ní nsáhá maá dē cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

3 ¿Chi nāsa cāhān tutū īī? Cāhān jā ní ncandíja Abraham jā sáhá yā jā ní nquee yuhú yā nūū dē, de jā suu cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

4 De iin nchivī jā sátíñú, de yāhvi jī chi nsūú jā cútahvī jī cúu, chi sa jā chúnáá ó nūū jī cúu.

5 Sochi jā scácu Yāā Dios nchivī, chi jā cútahvī jī cúu. Chi vísō nduú cúu squíncuu jī ndácá tiñu vāha, de tú cándíja jī jā scácu yā jī nūū cuāchi jī, ñúcuán de sndáhvā yā cuāchi jī.

6 De David suni nī ncāhān dē nāsa ndetū ndasí cúu nchivī jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi jī, vísō nduú cúu sáhá jī ní iin tiñu jā quendōo ndāā jī nūū yā.

7 Chi nī ncāhān dē: Nācā ndetū ndá nchivī jā nēe cáhnú inī yā nūū tiñu néhén jā ní nsáhá jī, de nduú nénda yā cuāchi sīquī jī.

8 De nācā ndetū tēe jáá nduú cā chíhi maá Jētohō ō cuenta cuāchi dē.

Cáchī tutū.
9 ¿De á maá-ni nchivī jā squíncuu ley circuncidar cúu jā quéndōo ndetū? ¿A suni quéndōo ndetū nchivī jáá nduú cúu circuncidar? Nduú chi suni maá jī quendōo ndetū jī. Chi ja nī ncāhān ō jā ní ncandíja Abraham jā sáhá yā jā ní nquee yuhú yā, de jā ñúcuán cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē.

10 De tá nī sndáhvā yā cuāchi dē, ¿á ja nī ncuu dē circuncidar, á jondē ncháha ca cuu dē? Nsūú jā ja nī ncuu dē circuncidar, chi jondē ncháha ca.

11 De cuéé cā nī nīhīn dē tunī circuncidar. De suu nī ncuu iin seña, modo iin sello

jā ní sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā súcuán nī ncandíja dē. De jā ñúcuán cúu jā ní ncāhān yā jā cúu dē tatā nūū ndācá nchivī jā cándíja jī jā sáhá yā jēhē jī, de saá-ni nūū nchivī jāá nduú ní ncúu circuncidar, chi suni sndáhvā yā cuāchi maá jī.

¹² De suni cúu dē tatā nūū ndá nchivī jā ní ncuu circuncidar, de nsūú maá-ni jā ní ncuu circuncidar yiqui cúñu jī, chi suni nī ntiin jī ejemplo dē. Chi cándíja jī jā sáhá yā jēhē jī, tá cúu nūū ní ncandíja maá dē jondē ncháha ca cuu dē circuncidar.

Tú candíja ó de sáhá Yāā Dios jā ní nquee yuhú yā

¹³ Chi nī nquee yuhú Yāā Dios nūū Abraham jíin nūū ndá tatā dē jā cuāha yā níí ñayiví cuu táhvī ndá dē. De nsūú sīquī jā ní nducú dē squíncuu dē ley yā cúu jā ní nquee yuhú yā súcuán nūū dē, chi sa sīquī jā súcuán nī ncandíja dē, de nī sndáhvā yā cuāchi dē.

¹⁴ Chi tú jā maá-ni nchivī jā ndúcú squíncuu ley cúu jā níhīn jā ní nquee yuhú yā, túsaá de nduú jétíñú jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, de mā níhīn tíñú jā ní nquee yuhú yā.

¹⁵ De ley yā chi sáhá jā níhīn nchivī castigo sīquī jāá nduú cúndeé jī squíncuu jī. De tú jāá nduú ley, de suni nduú nā tūhun jā stívī nchivī sīquī ley coo nícu.

¹⁶ Túsaá de nī nquee yuhú yā jā sáhá yā jā váha nchivī sīquī jā cándíja jī jā súcuán sáhá yā, de jā cútahvī jī

súcuán-ni cúu. De tūhun jā ní nquee yuhú yā chi íyó cutú nūū ndācá tatā Abraham, de nsūú nūū maá-ni nchivī jā ndúcú squíncuu ley janahán, chi saá-ni nūū ndācá nchivī cándíja tá cúu nūū ní ncandíja Abraham. De súcuán cúu dē tatā nūū ndācá ó jā cándíja ó.

¹⁷ Súcuán nī nsáhá Yāā Dios chi nī ncandíja dē jā sáhá yā. Chi súcuán cáhān tutú ī: Nī jani nī ndóhó jā cuu nú tatā nūū cuāhā ndasí nchivī. Súcuán nī ncāhān maá Yāā jā nástécū ndīyi de cáhān yā nāsa coo ndācá jāá ncháha ca coo.

¹⁸ De nī ncandíja dē, de nī ñūhun téyí inī dē jā ní nquee yuhú yā jā coo cuahā tatā dē, vísō nduú cā nā modo jā coo sēhe dē nícu. De jā suu cúu jā ní nduu dē tatā nūū cuāhā ndasí nchivī, tá cúu nūū ní ncāhān Yāā Dios: Súcuán nducuahā tatā nū, ncachī yā jíin dē.

¹⁹ De ja ñatin quenda dē ciento cuiyā, de vísō súcuán de nduú ní nquee dē nūū tūhun cándíja dē, vísō jíinī dē jā maá dē jíin ñasíhí dē Sara ja ñáhnú ndasí nduú dē jā má cūū cā coo sēhe dē.

²⁰ De nduú ní nácani síquī inī dē jā má cándíja cā dē tūhun jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā coo sēhe dē. Chi sa nī ncandíja níhīn cā dē, de nī nacuetáhví dē nūū Yāā Dios.

²¹ Chi nī ncucáhnú vāha inī dē jā cuu squíncuu Yāā Dios ndīhi jā ní nquee yuhú yā.

²² De jā suu cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā súcuán nī ncandíja dē.

23 De nsūú maá-ni sīquī Abraham cúu jā yósō nūū tutū jā ní sndáhvā yā cuāchi dē jā ní ncandíja dē.

24 Chi suni yósō jā síquī ndācá ó. Chi suni sndáhvā yā cuāchi maá ó jā cándíja ó jā cúu yā Yāā jā ní nastécū Jētohō ó Jesús.

25 Chi nī jīhī Jesús jā chunáá yā cuāchi ó, de nī natecū yā tácuā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó.

5

Nāsa quéndōo nchivī jā sndáhvā yā cuāchi

1 Túsaá de ja nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā ní ncandíja ó jā sáhá yā jēhē ō. De jā űúcuán nī nsáhá yā jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī yā jīn ó, sīquī jā ní jīhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

2 Chi maá Cristo nī nsáhá jā ní nguīvi ndācá ó nūū Yāā Dios, chi nī nsáhá yā jā váha yóhó sīquī jā sūcuán cándíja ó. De íñī nīhin ó jīn tūhun jā sáhá yā jā váha yóhó. De cúsiī inī ō chi űúhún inī ō jā quenda ó nūū viī cuñáhnú ó jīn Yāā Dios.

3 De nsūú maá yáhá-ni, chi suni cúsiī inī ō jā ndóho ó tūndóhó. Chi jīnī ō jā maá tūndóhó sáhá jā jéndeé inī ō.

4 De jā jéndeé inī ō, suu sáhá jā jíja váha ó jā cúu ó nchivī ndāā. De jā jíja váha ó sáhá jā űúhún inī ō ndācá jā váha jā coo.

5 De ndācá jā űúhún inī ō, chi nīhin ō. Chi tūhun jā cúndáhvī inī Yāā Dios yóhó, nī nchitú inī ánō ō, nī nsáhá yā

jā jīn Espíritu Santo jā ní jēhe yā nūū ō.

6 Chi jondē tá ndóho ó jā má cúu cuitī scácu ó maá ó, de nī jīhī Cristo jēhē ō jā cúu ó nchivī íyó cuāchi. De nī jīhī yā maá quivī jā ní jani Yāā Dios.

7 De víjín cúu jā cuū iin nchivī jā jēhē incā nchivī, vísō jēhē iin nchivī ndāā. De sanaā de íyó tá chūndeé inī iin tēe jā cuū dē jā jēhē iin tēe ndāā ndasí.

8 Sochi maá Cristo chi nī jīhī yā jēhē ō juni sáhá ó maá-ni cuāchi, de sūcuán nī stéhēn Yāā Dios jā cúndáhvī inī yā yóhó.

9 De mitan ja nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā ní jīhī Cristo jēhē ō. Túsaá de suni jīnī váha ó jā scácu Cristo yóhó nūū castigo jā quiji maá quivī jā sáhá Yāā Dios juicio.

10 Chi jondē tá nī ncuu ó enemigo Yāā Dios, de sīquī jā ní jīhī Sēhe yā jēhē ō, de nī nsáhá yā jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī yā jīn ó. De jā sūcuán nī ndīvi ó nūū tūhun jā mānī yā jīn ó, de suni jīnī váha ó jā cācu ó sīquī jā técu Cristo de íyó yā jīn ó.

11 De nsūú maá yáhá-ni, chi suni cúsiī ndasí inī ō jīn Yāā Dios sīquī jā ní nsáhá Jētohō ō Jesucristo jēhē ō, chi maá yā nī nsáhá jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jīn ó.

Tūhun Adán jīn tūhun Cristo

12 Túsaá de jīnī ō jā ní nguīvi cuāchi inī űayivī nī nsáhá iin-ni tēe Adán. De jā sīquī cuāchi űúcuán de nī jēcōo cuēhē jā

jíhī nchivī. De jā suu cúu jā jíhī ndihi nchivī, chi ndihi jí iyó cuāchi.

13 De jondē tá ncháha ca cuāha yā ley nūū Moisés, de ja iyó cuāchi inī ñayiví. De síquī jāá ncháha ca cuāha yā ley, de nduú ní nchíhi yā cuenta jā stíví ndá jí.

14 De vísō sūcuán de jondē tiempo Adán de jondē tiempo Moisés nī nchíhi nchivī chíjin tūhun jā jíhī jí síquī cuāchi jí. Chi nī jíhī jí síquī cuāchi jā ní nsáhá ndá máá jí, vísō nduú ní nsáhá jí táhán cuāchi jā ní nsáhá Adán jā ní ncunihin inī dē nūū iin tiñu jā ní ndacu yā. De Adán nī nsáhá dē jā ní nquívi tündóhó nūū nchivī, sochi Cristo nī nsáhá yā jā quéndōo vāha nchivī.

15 De tūhun jā ní nsáhá Adán cuāchi, nduú quétáhán cuitī jíin táhvī jā scácu Yāā Dios yóhó. Chi jā ní stíví iin-ni tēe ñúcuán, jā suu cúu jā jíhī ndihi ó. Sochi tūhun jā scácu Yāā Dios yóhó cúñáhnú ndasí cā, chi síquī jā ní nsáhá mátúhún-ni tēe Jesucristo cúu jā sūcuán-ni scácu yā ndihi nchivī jā cándíja.

16 De cuāchi jā ní nsáhá mátúhún-ni Adán, nduú quétáhán cuitī jíin tūhun jā scácu Yāā Dios yóhó. Chi síquī mátúhún-ni cuāchi ñúcuán cúu jā ní nquívi nchivī chíjin tūhun jā tánū táhvī jí. De tūhun jā scácu yā nchivī, sa sáhá jā sūcuán-ni sndáhvā yā cuāchi jí, vísō cuāhā ndasí cuāchi nī nsáhá jí.

17 Chi síquī jā ní nsáhá mátúhún-ni tēe Adán cuāchi, de maá cuēhē jā jíhī nchivī, nī nīhīn poder. De sa síquī jā ní jíhī mátúhún-ni tēe Jesucristo, de nchivī maá yā víhí cā nī nīhīn jí poder jā cutecū jí de caca ndaā jí jíin yā. Chi nī sndáhvā yā cuāchi jí síquī jā vāha ndasí inī yā.

18 Túsaá de síquī jā ní nsáhá iin-ni tēe Adán cuāchi, de nī nquívi ndihi nchivī chíjin tūhun jā tánū táhvī jí. Sochi síquī jā ní nsáhá iin-ni tēe Jesucristo tiñu vāha ndasí, de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ndihi nchivī de cutecū jí níí cání.

19 Chi síquī jāá nduú ní jétáhvī iin-ni tēe Adán, de nī nquívi cuāhā ndasí nchivī chíjin cuāchi. De suni sūcuán síquī jā ní jétáhvī iin-ni tēe Jesucristo, de sndáhvā Yāā Dios cuāchi cuāhā ndasí nchivī.

20 De nī jēhe yā ley yā tácuca cunī ō jā cuāhā cuāchi sáhá ndácá ó. De jā ní nducuahā cuāchi ó, de víhí cā nī nducuahā tūhun jā vāha inī yā jā nēe cáhnú inī yā nūū ō.

21 Túsaá de tá cúu nūū ní nīhīn poder tūhun jā jíhī ndá nchivī síquī cuāchi jí, suni sūcuán iyó poder tūhun jā vāha inī yā jíin ó. Chi sndáhvā yā cuāchi ó de cutecū ō níí cání síquī jā ní jíhī Jētohō ō Jesucristo jēhē ō.

6

Jāá nduú cā yíhí ó chíjin cuāchi chí yíhí ó ndahá Cristo

1 ¿Túsaá de nāsa cāhān ō? ¿A caca cā ō jíin cuāchi tácuca

víhí cā sáhá yā jā váha yóhó jā cune cáhnú inī yā nūū ō?

² Mā cūū cuitī. Chi cúu modo jā ní jīhī ō jāá nduú cā yíhí ó chījin cuāchi, de mā cūū cā caca ó jīín cuāchi túsaá.

³ ¿A nduú jícūhun inī ndá nú jā ndācá ó jā ní jenduté ó síquī jā ní nguīvi ó ndahá Cristo Jesús, suni nī jenduté ó síquī jā ní nguīvi ó chījin tūhun jā ní jīhī ō jīín yā?

⁴ Chi jā ní jenduté ó cúu modo jā ní jīquiyuhū ō jā ní jīhī ō jīín yā. De mitan de cuu caca ó jīín vida jeé jā ní jēhe yā nūū ō, chi modo jā suni nī natecū ō jīín yā. Chi nī natecū yā nī nsáhá Tatá yā jīín poder jā cúñáhnú ndasí yā.

⁵ Chi tú nī nduu inuú ó jīín yā síquī tūhun jā ní jīhī ō jīín yā, de suni sūcuán coo inuú ó jīín yā síquī tūhun jā natecū ō jīín yā.

⁶ Chi jīnī ō jā ní naā modo maá ó jā ní jica ó jīín níí ichi chātā, chi nī nguīvi ó nūū tūhun jā ní jīhī ō jīín Cristo yīcā cruz. De sūcuán nī naā modo maá ó jā cúu ó mozo nūū cuāchi, tácuā nduú cā satíñú cāhá ó nūū ndācá tiñu jā maá-ni cuāchi cúu.

⁷ Chi nchivī ja nī jīhī, ja nī nquee ji chījin ndācá cuāchi.

⁸ De tú ja nī jīhī ō jīín Cristo, de cándija ó jā suni sūcuán natecū ō jīín yā.

⁹ Chi jīnī ō jā ní natecū Cristo, de mā cúu cuitī cā yā, chi tūhun jā jīhī, nduú cā nā cuá cuu sáhá jīín yā.

¹⁰ Chi jā ní jīhī yā, chi iin vuelta-ni nī jīhī yā jā síquī cuāchi nchivī. De jā técu yā

mitan, chi sáhá yā jā cúnī Yāā Dios.

¹¹ De saá-ni ndá ndóhó, sáhá nú cuenta jā modo jā ní jīhī nū jā ní nquee nú chījin cuāchi. De jā técu ndá nú de sáhá nú jā cúnī Yāā Dios, chi íyó inuú inī nū jīín Jētohō ō Cristo Jesús.

¹² Túsaá de mā cuāha nú cā tūhun jā quihi nú chījin cuāchi jīín yiqui cúñu nú jā cuū. Chi maá cuāchi sndíhvī inī ndá ndóhó jā sáhá nú ndācá jā nēhén jā ndíyo inī nū.

¹³ De mā cuāha nú cā maá nú jā satíñú cāhá nú nūū cuāchi jā cucuu nú jīín tiñu nēhén. Chi sa cuāha nú maá nú nūū Yāā Dios, de sáhá nú cuenta jā ja nī jīhī ndá nú de nī natecū nū nūū yā. De cuāha ndihi nú maá nú nūū yā jā sáhá nú tiñu ndāā.

¹⁴ Chi nduú cā nā poder cuāchi jā cundeé jīín ndá nú, chi nduú cā yíhí nú chījin ley janahán, chi sa yíhí nú chījin tūhun jā váha inī yā jīín nú.

Tūhun mozo jā stéhēn nāsa quéndōo nchivī cándija

¹⁵ ¿De nāsa sáhá ó túsaá? ¿A caca cā ō jīín cuāchi síquī jāá nduú cā yíhí ó chījin ley janahán, chi sa yíhí ó chījin tūhun jā váha inī yā jīín ó? Mā cūū cuitī.

¹⁶ Chi jīnī ndá nú jā tú cuāha nú maá nú jā cuetáhvī nú satíñú nú nūū iin tēe, túsaá de mozo tēe ñūcuán cúu nú, de cánuú jā cuetáhvī ndá nú nūū dē. De suni sūcuán tú cuāha nú maá nú jā sáhá nú cuāchi, de cúu nú mozo nūū cuāchi, de cuū nū. Sochi tú cuetáhvī

ndá nú nū maá yā, de mozo yā cúu nú jā caca ndaā nū.

17 De ná cútahvī ō nū Yāā Dios, chí vísō nī ncuu ndá nú mozo nū cuāchi, de mitan chí jondē jín inī jín ánō nū nī jetáhvī nú nū tūhun yā jā ní nquivi nú nū.

18 De mitan de ja nī nduu libre nū jāá nduú cā cúu nú mozo nū cuāchi, de sátíñú ndá nú nū tiñu ndāā.

19 (Nī ncāhān nī iin tūhun nāsa cúu sīquī mozo inī ñayīví yáhá, chí nduú jícūhun yachī inī nū sīquī tūhun yā.) Túsaá de tá cúu nū ní jēhe ndá nú maá nú jondē saá jā ní ncuu nú mozo nū ndācá tiñu téhén jín tiñu néhén, suni súcuán cuāha nú maá nú mitan jā coo nú mozo nū tiñu ndāā, tácuā coo ndoo coo iī nū nū Yāā Dios.

20 Chí jondē tá nī ncuu nú mozo nū cuāchi, de nduú ní ncúu nú mozo nū tiñu ndāā.

21 ¿De nā cuá cúu jā ní nīhīn ndá nú sīquī ndá cuāchi ñúcuán jā cúcanoō nū mitan sáhá? Nduú cuitī, chí maá-nī jā tānū tāhvī nū ní cání sáhá.

22 Sochi mitan de ja nī nduu libre ndá nú jāá nduú cā cúu nú mozo nū cuāchi, de cúu nú mozo nū Yāā Dios. De suu sáhá jā quéndō vāha ndá nú, chí iyó ndoo iyó iī nū nū yā, de jondē jā sándihí de cutecū nū ní cání.

23 Chí yāhvi jā nīhīn nchivī sīquī cuāchi cúu jā tānū tāhvī jī. Sochi tāhvī jā jéhe Yāā Dios cúu jā cutecū ō ní cání andiví, sīquī jā ní nduu inuú inī ō jín Jēthō ō Cristo Jesús.

7

Tūhun ñasíhí jín yīí jā stéhēn nāsa quéndō nchivī cándija

1 Hermano, ja jínī ndá nú nāsa cáhān ley yā, chí jínī nū jā yíhí nchivī chíjin ley maá-nī jā tēcū jī ñayīví yáhá.

2 De yáhá cúu tá cúu iin ñahan jā ní nquetáhān jín iin tēe, chí cáhān ley jā yíhí ña ndahá yīí ña juni tēcū dē. Sochi tú ja nī jīhī yīí ña, de ja nī nquee ña chíjin ley jā ní nquetáhān ña jín dē.

3 Túsaá de tú quetáhān ña jín incā tēe juni tēcū cā yīí ña, de cásiquí ndéē ña dē. Sochi tú ja nī jīhī yīí ña, de ja nī nquee ña chíjin ley ñúcuán. De cuu quetáhān ña jín incā tēe, de nsúu jā cásiquí ndéē ña túsaá.

4 De saá-nī ndá ndóhó, ñanī mánī, chí inuú iyó nú jín Cristo. Chí modo jā ní jīhī ndá nú jín Cristo, de nī nquee ndá nú chíjin ley janahān. De mitan chí modo jā ní nquetáhān nú jín incā, cúu jā ní nquivi nú ndahá Cristo, Yāā jā ní natecū mähñú ndiyi, tácuā cuu sáhá nú tiñu vāha jā cúnī Yāā Dios.

5 Chí tá nī jica ndācá ó jín modo maá ó jondē saá, de ley ñúcuán nī nsáhá jā ní ndiyo inī ō ndācá jā néhén jā cúnī yiqui cúñu ó jā sáhá ó. De suu nī nsáhá jā tānū tāhvī ō nícu.

6 De mitan de ja nī nquee ó chíjin ley janahān, chí modo ja nī jīhī ō jā má nīhīn cā poder sīquī ō. De súcuán de iyó libre ō jā sáhá ó tiñu jā cúnī Yāā Dios. De jica ó jín modo jeé jā cúnī maá Espiritu Santo,

chi nduú cā yíhí ó chījin ley jā ní ntee Moisés janahán.

Sīquī cuāchi jā űúhún inī ánō

ō ⁷ ¿Nāsa cāhān ō túsaá? ¿A ley ndíso cuāchi? Nduú cuitī jā súcuán. Sochi tú jāá nduú ley yā, de mā cūnī cuitī ni jā íyó cuāchi nī. Chi mā cūnī nī jā cuāchi cúu tú ndíyo inī ni ndatíñú táhán nī de tú nduú ní ncāhān ley jā má ndíyo inī ō.

⁸ De súcuán nī nīhīn cuāchi modo jā cucuu jíin nī. Chi sīquī jā ndácu ley tiñu jā má sáhá ó cuāchi, de nī nquijéhé jā ndíyo inī ni sáhá nī ndācá jā nēhén. De tú jāá nduú ley, de suni nduú nā tūhun stíví ó sīquī ley nícu.

⁹ Chi nī īyo tiempo jā ní ntecū ni tá ncháha ca jīcūhun inī ni jā cāhān ley. De tá nī nquijéhé jīcūhun inī ni tiñu jā ndácu ley, de nī jīcūhun inī ni jā íyó cuāchi nī, de nī nduu nī modo ndīyi.

¹⁰ Chi nī jinī ni jā ley jā sáhá jā cutecū ánō ni nícu, de nduú chi sa nī nsáhá jā tñū táhvī ni nícu.

¹¹ Chi jíin jā ndácu ley tiñu, de nī nīhīn cuāchi modo jā cucuu jíin nī, de nī stáhví nduhū. Chi jíin jā ndácu ley tiñu, de cuāchi nī nsáhá jā ní nquenda tūhun jā tñū táhvī ni.

¹² Túsaá de íyó ndāā maá ley, de ndācá tiñu jā ndácu chi íyó ndoo íyó ndāā vāha.

¹³ Túsaá de ley űúcuán jā íyó vāha, ¿á suu sáhá jā tñū táhvī ni, á naá cúu? Nduú cuitī. Chi sa maá cuāchi cúu jā sáhá jā tñū táhvī ni, de súcuán

stúu cuāchi nāsa íyó maá. Chi jíin tiñu vāha jā ndácu ley de nī natūu tiñu nēhén jā cúu cuāchi.

¹⁴ Chi jíin ō jā nūū maá Espíritu vāji ley. De nduhū chi sa névāha nī iin modo nēhén maá nī jā ní squívi nduhū jā sátíñú cāhá nī nūū cuāchi.

¹⁵ Chi ndācá cuāchi jā sáhá nī, chi nduú jīcūhun inī ni nājēhé cúu jā sáhá nī. Chi tiñu vāha jā cūnī ni sáhá nī, nduú níhīn ni fuerza jā sáhá nī, chi sa tiñu nēhén jāá nduú jétahān inī ni, sa űúcuán sáhá nī.

¹⁶ De tá sáhá nī tiñu nēhén jāá nduú cūnī ni sáhá nī, de űúcuán de nácunī ni jā íyó ndāā ley.

¹⁷ Túsaá de nsūú maá nī cúu jā sáhá tiñu nēhén űúcuán, chi modo nēhén jā űúhún inī ánō ni cúu jā sáhá cuāchi.

¹⁸ Chi jíin ni jā modo maá nī jā űúhún inī ánō ni, nduú cuitī nā jā vāha íyó. Chi cūnī ni sáhá nī tiñu vāha, sochi nduú níhīn ni fuerza jā sáhá nī.

¹⁹ Chi tiñu vāha jā cūnī ni sáhá nī, de nduú sáhá nī. Sochi tiñu nēhén jāá nduú cūnī ni, sa űúcuán sáhá nī.

²⁰ De tá sáhá nī tiñu jāá nduú cūnī ni sáhá nī, de nsūú maá nī cúu jā sáhá, chi modo nēhén jā űúhún inī ánō ni cúu jā sáhá.

²¹ Túsaá de nī jinī ni jā suha cúu jíin nī: Vísō cūnī ni sáhá nī tiñu vāha, sochi maá-ni modo nēhén cúu jā űúhún inī ánō ni.

²² Chi cúsī inī ni jíin ley Yāā Dios jondē jíin inī jíin ánō ni.

²³ Sochi nī nacunī ni jā íyó incā modo nēhén maá nī jā jāsī jā cūnī ni sáhá nī jā vāha.

De súcuán cúu nī modo preso nūū cuāchi jā íyó jíin nī.

²⁴ Nācā ndáhví cā ni túsaá. ¿Ní iin scácu nduhū nūū modo nēhén maá nī jā sáhá jā tānū tāhvī ni?

²⁵ Ná cútahví ndasí nī nūū Yāā Dios, chi maá yā cúu jā scácu nduhū nūū modo nēhén nī sīquī jā ní jíhī Jētohō ni Jesucristo jēhē ni. Túsaá de vísō cúnī ō jā squíncuu ó ley Yāā Dios, de jā jíin fuerza maá ó chi mā cūú, chi modo nēhén maá ó sáhá jā sátíñū cāhá ó nūū cuāchi.

8

Sīquī jā jíca ó jíin modo jā cúnī Espíritu Yāā Dios

¹ Túsaá de mā nēndá Yāā Dios cuāchi sīquī nchivī jā yíhí ndahá Cristo. Chi nduú cā jíca ndá ji jíin modo nēhén maá ji, chi sa jíca ji jíin modo jā cúnī maá Espíritu Santo.

² Chi modo jā sáhá Espíritu cúu jā técu ō sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. De ñúcuán nī nsáhá jā ní nduu libre ndácá ó nūū tūhun jā ní nchīhi ó chíjin cuāchi jā tānū tāhvī ō nícu.

³ Chi nī nsáhá Yāā Dios jā quéndō vāha nchivī jāá nduú ní ncúu quendō vāha jíin ley Moisés, sīquī jāá nduú nā fuerza ji jíin modo maá ji jā squíncuu ji ley yā. Chi nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, de nī nduu yā modo nchivī íyó cuāchi, tácuā sōcō yā maá yā sīquī cuāchi, vísō nduú nā cuāchi maá yā. De súcuán nī nenda Yāā Dios sīquī cuāchi, chi nī nacuiso maá Jesús

cuāchi jā ní nsáhá nchivī jíin modo nēhén maá ji.

⁴ Súcuán nī ncuu tácuā cuu squíncuu ó ndácá tiñu ndāā jā ndácu ley, chi nduú cā jíca ó jíin modo nēhén maá ó, chi jíca ó tá cúu nūū cúnī maá Espíritu Santo.

⁵ Chi nchivī jā jíca jíin modo nēhén maá, chi maá-ni sīquī jā cúnī maá ji ndíhvī inī ji. Sochi nchivī jā jíca tá cúu nūū cúnī Espíritu, chi maá-ni sīquī tiñu jā cúnī Espíritu ndíhvī inī ji.

⁶ De jā ndíhvī inī ō sīquī jā cúnī maá ó chi sáhá jā tānū tāhvī ō. Sochi jā ndíhvī inī ō sīquī tiñu jā cúnī maá Espíritu, sa sáhá jā cutecū ō ní cáni de coo ndeé coo siī inī ō.

⁷ Chi nchivī jā ndíhvī inī sīquī modo nēhén jā cúnī maá ji, jíiní ūhvī ji Yāā Dios, chi nduú cúnī ji cuetáhví ji ley Yāā Dios, de ni mā cūú squíncuu ji.

⁸ Já ñúcuán, nchivī jā jíca jíin modo jā cúnī maá, nduú cúu sáhá ji jā cusii inī Yāā Dios jíin ji.

⁹ Sochi ndá ndóhó, chi nduú cā jíca nú jíin modo jā cúnī maá nú, chi jíca nú tá cúu nūū cúnī Espíritu, chi ndéē Espíritu Yāā Dios inī ánō nū. De nchivī jāá nduú ndéē Espíritu Cristo inī ji, chi nduú yíhí ji ndahá yā.

¹⁰ De tú ndéē Cristo inī nū, de vísō iin quivī de cuū yiqui cúñu nú jā sīquī cuāchi, sochi cutecū ánō nū sīquī jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi nú.

¹¹ De tú inī ndá nú ndéē Espíritu maá Yāā jā ní nastécū Cristo Jesús mähñú ndiyi,

ñúcuán de suni sáhá maá yā jā natecū yiqui cúñu nú jā cuū. De sáhá yā sūcuán jā jíin maá Espíritu yā jā ndéē inī nū.

12 Túsaá hermano, ndéē tiñū ó jā caca ndaā ō, de nsūú jā sáhá ó modo nēhén jā cūnī maá ó.

13 Chi tú caca nú jíin modo nēhén maá nú, de tñnū tāhvī nū. Sochi tú jíin fuerza maá Espíritu snāá nū ndācá tiñū jā sáhá nú jíin modo nēhén maá nú, de cutecū nū ní cánī.

14 Chi ndācá nchivī jā níquīn ji modo jā stéhēn Espíritu Yāā Dios, maá ji cúu sēhe Yāā Dios.

15 Chi Espíritu jā ní nīhīn ndá nú, nduú ní nsáhá yā ndóhó jā cuu nú modo mozo nūū yā jā yūhú tucu nú nūū yā, chi sa nī nsáhá yā yóhó jā cúu ó sēhe yā. De jā suu cúu jā cáhān jee ó: Tatá maá sá.

16 De maá Espíritu stéhēn yā inī ánō ō jā cúu ndija ó sēhe Yāā Dios.

17 De tú sēhe yā cúu ó, de suni nīhīn ō maá tāhvī jā ní nquee yuhú yā, de iin cáhnū-ni coo tāhvī ō jíin Cristo. Chi tú ndoho ó jíin yā mitan, de suni cuñáhnú ó jíin yā andiví.

18 Túsaá de sáhá nī cuenta jā ndācá tūndóhó jā ndóhó ó mitan, lulí ndasí cúu nūū tūhun jā viī cuñáhnú ó jíin yā ichi nūū cā.

19 Chi ndihi jā ní jēcōo, ndétu ndasí jā ná sáhá Yāā Dios jā nduvāha, quīvī jā tūu nijīn jā cúñáhnú ndá sēhe Yāā Dios.

20 Chi ndācá jā ní jēcōo, nī nquīvi chíjin tūhun jāá nduú quéndōo vāha. De nsūú maá

ní stívī maá, chi sa nchivī nī nsáhá cuāchi, de jā suu cúu jā ní squéndōo Yāā Dios sūcuán. De maá-ni jā ndétu jā nduvāha.

21 Chi iin quīvī de ndācá jā ní jēcōo, chi quee chíjin tūhun jā tívī jíin jā téhyū. De nduu viī ndasí tá cúu nūū coo ndācá sēhe Yāā Dios, chí cācu nūū tūhun jāá nduú quéndōo vāha.

22 Chi jíinī ō jā ndācá jā ní jēcōo, chí jondē mitan de inuú-ni ndóhó de modo jā tána inī jā ná ndúvāha ndihi.

23 De nsūú maá-ni ndācá jā ní jēcōo cúu jā ndóhó, chí suni jondē maá ó ndóhó, vísō ja névāha ó Espíritu Santo jā cúu seña jā iin quīvī de nīhīn ō ndihi tāhvī ō. Chi ndóhó ndasí ó tūndóhó, de ndétu ó quīvī jā naquehen yā yóhó jā cúu ó sēhe yā, de scācu yā yiqui cúñu ó tácu nduú cā ndoho ó jíin.

24 Chi nī scācu yā yóhó síquī jā sūcuán ñúhún inī ō. Sochi tú ja nī nsáhá yā maá jā ñúhún inī ō, ñúcuán de nduú cā ñúhún inī ō jā sáhá yā. Chi nduú cā ndétu ó de tú ja nī ncuu sūcuán.

25 Sochi tú ncháha ca cunī ō jā sáhá yā jā ñúhún inī ō, túsaá de jíin paciencia ndétu ó jā sáhá yā.

26 De saá-ni maá Espíritu Santo, suni chíndeé chítuu yā yóhó jāá nduú nā fuerza inī ō. Chi nduú jíinī ō cācān táhvī ō tá cúu nūū cánuú. Sochi maá Espíritu cáhān ndāhvī yā jíin Yāā Dios jēhē ō síquī ndācá jā jéca ndasí inī ō de nduú nīhīn ō tūhun nāsa cācān táhvī ō.

27 De maá Yāā Dios jā jito tūnī ánō ō, chi jīnī yā ndācā jā cúnī maá Espíritu jā cāhān yā jēhē ō. Chi ndá nchivī jā yíhī ndahá Yāā Dios, cāhān ndāhvī Espíritu jēhē ji tá cúu nūū cúnī Yāā Dios.

Vāha-ni cūndeé ó sīquī ndihi jānēhén

28 De jīnī ō jā ndācā-ni jā quíji nūū nchivī jā mānī jíin Yāā Dios, jā vāha á jā úhvī, chí quéndōo vāha cā ji nūū yā, sáhá yā jíin ndācā ñúcuán. Chí cúu ndá ji nchivī jā ní ncana yā ji nī nquívī ji ndahá yā sīquī jā súcuán nī ncundaā inī yā jondē janahán.

29 Chi jondē ncháha ca coo ji de ja jīnī yā ji, de ja nī jani yā ji jā nduu ndoo nduu ndaā ji jā ndacu ji maá Sēhe yā, tácu cuu Sēhe yā ñanī ñāhnú nūū cuāhā nchivī jā cúu ndá ji ñanī cándíja.

30 De jā ní jani yā ji, de suni nī ncana yā ji. De jā ní ncana yā ji, de suni nī sndáhvā yā cuāchi ji. De jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, de suni nī nsáhá yā jā cúñáhnú ji.

31 ¿De nāsa cā cāhān ō sīquī tūhun ñáhnú yáhá túsaá? Chí tú íyó Yāā Dios jíin ó, ¿de ní iin cā cuu cundeé sīquī ō? Nduú nī iin.

32 Chi maá yā nduú ní scácu yā Sēhe yā, chí sa nī jēhe yā Sēhe yā nī jihī yā jā jēhē ndihi ó. De tú súcuán nī jēhe yā Sēhe yā, de nā oncā cúu jā má cuáha yā ndācā cā jā jīnī ñúhún ó túsaá.

33 ¿De ní iin cuu cāhān cuāchi sīquī nchivī jā ní nacāji

Yāā Dios? Nduú nī iin. Chí maá yā nī sndáhvā yā cuāchi ji.

34 ¿De ní iin cuu nenda cuāchi sīquī ō túsaá? Nduú nī iin. Chí maá Cristo cúu Yāā jā ní jihī jēhē ō, de suni nī natecū yā. De mitan de ndēē yā lado cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā, de cāhān ndāhvī yā jēhē ō jíin Yāā Dios.

35 ¿De ní iin cuu tavā yóhó nūū tūhun jā cúndáhvī inī Cristo yóhó? ¿A tūndóhó, á ndācā jā sáhá víjin, á jā jīnī úhvī nchivī yóhó, á tāmā, á jā cúmanī sahma ó, á tūhun yúhú, á jā cahnī ji yóhó, á naá cúu? Nī iin ndācā jā yáhá.

36 Chí súcuán yósō nūū tutū ī jā cāhān nchivī cándíja jíin Yāā Dios:

Jā sīquī maá ní de ndācā-ni hora cúnī ndá ji cahnī ji ndá sāán.

De sáhá ji jíin sá tá cúu nūū sáhá ji tīcāchí, quiti jā cuū.

Cáchī tutū.

37 De nduú chí víso ndóho ó ndācā yáhá, de vāha-ni cūndeé ó sīquī ndihi-ni, sáhá maá Yāā jā ní ncundáhvī inī yóhó.

38 Jā ñúcuán nī ncucáhnú inī nī jāá nduú nī iin cuu tavā yóhó nūū tūhun cúndáhvī inī Yāā Dios yóhó. Nī tú cuū ō á cutecū ō, nī ndācā ángel andiví, nī ndācā jā nēhén jā cúñáhnú jā íyó poder, nī jā íyó mitan, nī jā coo,

39 nī jā íyó nūū sūcún, nī jā íyó nūū cūnú, nī ndācā cā jā ní jēcōo, mā cūú cuitī tavā yóhó nūū Yāā Dios jā jíin Jētohō ō Cristo Jesús nī ncundáhvī inī yā yóhó.

9

Sīquī nāsa nī nacāji yā tatā Israel

¹ De cāhān ndāā ni chi cūu nī tēe cāndíja Cristo, de nduú stáhví nī, de nijīn cūu inī ánō ni jā cāhān ndāā ni sáhá Espíritu Santo.

² Cúcuécá ndasí inī ni, de níní táhúhvī inī ánō ni

³ jā sīquī ndācá táhán nī nchivī nación hebreo, chi iin-ni tatā ndá nī. Chi jā sīquī maá ji de jondē cūu inī ni jā tú ná cūu de cujiyo nī nūū Cristo jā tātū táhvī ni, tácuca sūcuán de cuu cācu ánō maá ji nícu.

⁴ Chi cūu ndá ji tatā nchivī Israel, de jondē janahán nī nsáhá Yāā Dios jā cūu ji sēhe yā, de māhñú vīcō jā jéndūtē nī ndeē yā jíin ji saá. De jíin maá ji nī nsáhá yā ndācá contrato, de nī jēhe yā ley yā nūū Moisés jā cuu maá ji, de nī stéhēn yā nāsa chiñúhún ji yā inī templo, de nūū maá ji nī nqee yuhú yā cuāhā tūhun.

⁵ De ndá máá ji cūu tatā ndācá tatā ndá sá jā ní ncuñáhnú, de suni chījin tatā maá ji nī ncacu Cristo jā ní nduu yā tēe. De maá yā cūu Yāā Dios jā tíin ndihi-ni, de ní cání ná cāhān nchivī jā cúñáhnú yā. Amén.

⁶ De nsūú jāá nduú ní nqee ndāā ndācá tūhun jā ní nqee yuhú Yāā Dios nūū nchivī Israel. Chi nī nqee ndāā nūū vísō sava ji-ni, chi nsūú ndihi tatā Israel cūu jā cāndíja.

⁷ Chi nsūú ndihi tatā Abraham cūu ndija sēhe dē. Chi nī ncāhān Yāā Dios jíin dē:

Nūū maá-ni sēhe nú Isaac cūu jā coo tatā nū tá cūu nūū ní nqee yuhú nī jā cuāha nī nūū nū.

⁸ De tūhun yáhá cāhān jā ni iin nchivī nduú cūu ji sēhe Yāā Dios sīquī jā ní ncacu ji chījin iin tatā jā jāni inī ji jā váha cā cūu. Chi sa maá-ni tatā jā ní nqee yuhú yā cūu ndija tatā jā chíhi yā cuenta.

⁹ Chi yáhá cūu tūhun jā ní nqee yuhú yā nūū Abraham: Maá tiempo jā ní jani nī de quiji nī, de cacu iin sēhe yíi ñasíhí nú Sara, ncachī yā.

¹⁰ De nsūú yáhá-ni, chi saá-ni Rebeca nī ncacu ūū sēhe yíi ña, de iin-ni tatá nduú ji, jā ní ncuu tatā ndá sá Isaac.

¹¹⁻¹³ De jondē ncháha ca cacu nduú ji, de ncháha ca sáhá ji jā váha á jā úhvī, de ja nī ncāhān yā jíin Rebeca: Sūchí jā cacu jā xíhna ñúhún satíñú ji nūū sūchí úú, ncachī yā. Chi suni sūcuán cāhān tutū ī: Nī īyo mānī ni jíin Jacob, de Esaú chi nduú, ncachī Yāā Dios. De sūcuán jíin ō jā maá Yāā Dios cuu nacāji yā nchivī tú nāsa nī ncundaā inī maá yā, de nsūú sīquī tíñu jā sáhá ji, chi sa sīquī nāsa cúnī maá yā nacāji yā ji.

¹⁴ ¿Nāsa cāhān ō túsaá? ¿A jāá nduú íyó ndāā Yāā Dios jā sáhá yā sūcuán? Nduú cuitī.

¹⁵ Chi jondē janahán nī ncāhān yā jíin Moisés: Ní-ni cūu jā cúnī ni cundáhví inī ni, de cundáhví inī ni ji. De ní-ni cūu jā cúnī ni sáhá nī jā váha, de sáhá nī, ncachī yā.

¹⁶ Túsaá de nsūú sīquī jā cúnī maá nchivī, ni nsūú

jā ndúcú ndéé maá ji cúu, chi sīquī nāsa cúnī maá yā cundáhvī inī yā ji.

17 Chi suni súcuán yósō nūū tutū īī jā ní ncāhān yā jīn rey nación Egipto: Nī jani nī ndóhó jā cúu nú rey, tácuā jīn ndóhó de stéhēn ni poder ni, de tácuā cūtē nuu sívī nī ní nīyīvī, ncachī yā.

18 Túsaá de tú ní iin cúnī yā cundáhvī inī yā, de cundáhvī inī yā. De tú ní iin cúnī yā jā cunihin inī, de sáhá yā jā cúnihin inī.

19 De sanaā de cāhān iin nú jīn nī: Tú súcuán cúu ¿de nūcu cāhān yā cuāchi sīquī ō? Chi mā cūū casī ō nāsa cúnī maá yā sáhá yā. Cachī nū.

20 De sa cāhān ni jīn nú: Ndóhó, ¿ní iin cúu nú jā jāni inī nū jā nascócóo nú nūū Yāā Dios? ¿A cuu cāhān quīsi ñuhun jīn tēe jā ní nsāhá: ¿Nūcu nī nsāhá nú nduhū súcuán? cachī.

21 Chi tēe jā sáhá quīsi, cuu sáhá dē nāsa cúnī maá dē, chi iin-ni ñuhun cuu sáhá dē iin quīsi fino de incā quīsi corriente.

22 ¿De á nduú jétáhvī nú jā suni súcuán sáhá Yāā Dios jīn nchivī? Chi cúnī yā stéhēn yā nāsa sáhá yā juicio sīquī nchivī tácuā cunī ji poder yā. De vísō súcuán de nī īyo paciencia yā jāá nduú ní nénda ñamā yā sīquī nchivī jā tānū tāhvī.

23 De suni cúnī yā stéhēn yā nāsa viī ndasí cuñáhnú yā sīquī tiñu sáhá yā jīn yóhó nchivī jā cundáhvī inī yā. Chi jondē janahán ja nī nsāhá

tūha yā yóhó jā viī cuñáhnú ó jīn yā.

24 Chi nī ncana yā yóhó jā candíja ó, de sava ó cúu nchivī hebreo de sava ó cúu nchivī ndá cā nación.

25 Chi suni suha nī ncāhān yā nūū tutū Oseas:

Nchivī jāá nduú ní ncúu nchivī maá nī, mitan de cāhān ni jā cúu ji nchivī maá nī.

De nchivī jāá nduú ní īyo mānī ni jīn, mitan de cāhān ni jā cúu ji nchivī jā mānī ni jīn.

26 De maá lugar nūū ní ncāhān ni jāá nsūū nchivī ni cúu ji, suu ñúcuán cāhān nchivī jā cúu ji sēhe Yāā Dios, Yāā técu ní cání.

Ncachī yā.

27 Sochi Isaías chi suha nī ncāhān dē tūhun nchivī Israel: Vísō nī ncāyā ndá tatā Israel tá cúu ñútín mar, sochi jacū ji-ni scácu yā.

28 Chi Jētohō ō Yāā Dios, ñamā sínu yā tiñu jā sáhá ndāā yā sīquī cuāchi nchivī ñayīvī. Cáchī tutū.

29 Chi cúu tá cúu jā ní ncāhān tucu Isaías:

Maá Yāā jā cúu Jētohō nūū ndācá ángel andivī, tú nduú ní scácu yā jacū tatā ō nícu,

de ja cúu ó tá cúu nchivī ñuū Sodoma jīn ñuū Gómorra, jā ní naā ndihi.

Cáchī tutū.

Jāá nduú jétáhvī nchivī hebreo tūhun jā scácu yā ji

30 ¿Nāsa cāhān ō túsaá? Suu jā nchivī ndá cā nación, vísō nduú ní ndúcú ji quendōo

ndāā ji nūū Yāā Dios, de nī sndáhvā yā cuāchi ji. Chi sīquī jā ní ncandíja ji jā ní jīhī Cristo jēhē ji cúu jā ní sndáhvā yā cuāchi ji.

³¹ De sa nchivī Israel, vísō ndúcú ndá ji jā quendōo ndāā ji nūū Yāā Dios jā sáhā ley yā, sochi nduú cúndeé ji quendōo ndāā ji.

³² ¿De nājēhē? Sīquī jāā nduú ndúcú ji jā sndáhvā yā cuāchi ji jā candíja ji jā ní jīhī Cristo jēhē ji, chi sa jáni inī ndá ji jā squíncuu ji maá ley de quendōo ndāā ji. De jā stíví ji sūcuán cúu tá cúu jā ndícó cáva ji sīquī maá yūū jā scáchihi jēhē, de suu cúu Cristo.

³³ Chi sūcuán cáhān nūū tutū īi: Jondē űūū ni Sión cani nī maá Yāā jā cúu modo yūū jā scáchihi ji jēhē ji.

De cúu yā tá cúu toto jā ndícó cáva ji sáhā.

Sochi nchivī jā cándíja Yāā űúcuán, chi squíncuu yā jā űúhún inī ji.

Ncachī Yāā Dios.

10

¹ Hermano, cúu ndasí inī ni de jícān táhvī ni nūū Yāā Dios jēhē nchivī nación ni Israel, jā ná scácu yā ndá ji.

² Chi cáhān ni jā vāha sáhā ndá ji chi ndíhvī inī ji chíñúhún ji Yāā Dios. De vísō sūcuán de chíñúhún cáhá ndá ji.

³ Chi nduú jícūhun inī ji nāsa sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji, de ndúcú ji quendōo ndāā ji maá-ni jā squíncuu ji ley. De

nduú jétáhvī ji maá modo jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ji.

⁴ Chi sīquī jā ní nsáhā Cristo de cuu quee nchivī chījin ley Moisés. De sndáhvā Yāā Dios cuāchi ndācā nchivī jā cándíja jā sáhā Cristo jēhē ji.

⁵ Chi sūcuán nī ntee Moisés tūhun nchivī jā ndúcú quendōo ndāā jíin ley: Tú iin nchivī cuu squíncuu ji ndācā tiñu ndácu ley, de cutecū ji nícu, cáchī.

⁶ Sochi tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī sīquī jā cándíja ji jā sáhā yā jēhē ji, chi sa cáhān: Mā cāní inī nū jā jíni űúhún caa nú andiví jā quísnúu nú Cristo jā sndáhvā yā cuāchi nú.

⁷ De ni mā cāní inī nū jā jíni űúhún cuun nú jondē nūū cūnú jā quísndāa nú Cristo māhñú ndīyi, modo jāá nduú ní nátecū yā.

⁸ ¿De nāsa cáhān tūhun űúcuán túsaá? Iyó űātin tūhun yā jíin nú, chi űúhún inī yuhú nú jíin inī ánō nū, cáchī tutū. De suu cúu tūhun jā ná cándíja ó jā scácu yā yóhó. De tūhun yáhā cúu jā nācāni ndá ní.

⁹ Chi tú cáhān nū jā Jētohō nū cúu Jesús, de tú cándíja nú jondē jíin inī jíin ánō nū jā ní natecū yā māhñú ndīyi nī nsáhā Yāā Dios, űúcuán de scácu yā ndóhó.

¹⁰ Chi jíin inī jíin ánō ō cándíja ó jā ní jīhī yā jēhē ō, de sūcuán de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó. De jā cáhān ō jā Jētohō ō cúu Jesucristo, de sūcuán de scácu yā yóhó.

¹¹ Chi cáhān tutū īi: Ndācā nchivī jā cándíja ji yā, chi

squíncuu yā jā ñúhún inī ji, cáchī.

¹² Chi inuú-ni cúu nchivī hebreo jíin ndá cā nchivī. Chi maá yā cúu Jētohō nūū ndihi ó, de cuāhā jā váha sáhá yā jíin nchivī jā cáhān ndāhvī jíin yā.

¹³ Chi súcuán cáhān tūhun yā: Ndihi nchivī jā cáhān ndāhvī jíin maá Jētohō ó, chi scácu yā ji, cáchī.

¹⁴ ¿De nāsa cáhān ndāhvī ji jíin yā de tú nduú ní ncándíja ji jā scácu yā ji? ¿De nāsa candíja ji de tú nduú ní jini ji tūhun yā? ¿De nāsa cuni ji de tú nduú nā nchivī nacani tūhun nūū jí?

¹⁵ ¿De nāsa nacani nchivī tūhun yā de tú nduú tájí yā ji quihīn ji? Chi tá cúu nūū cáhān tutū ī: Vīi ndasí tiñu sáhá ndá nchivī jā jíca jíin tūhun ndeé tūhun sīī inī jā nácani ji tūhun vāha yā, cáchī.

¹⁶ Sochi nsūú ndihi ji jétáhvī tūhun jā scácu yā ji. Chi nī ncāhān Isaías jondē janahán: Tátā Yāā Dios, ¿nā nchivī nī ncandíja tūhun jā nácani ndá sá vīi? ncachī dē.

¹⁷ Túsaá de tú cunini nchivī de cuu candíja ji. De tūhun jā cunini ji cúu tūhun Cristo.

¹⁸ Sochi jíca tūhún nī: ¿A nduú ní jini ji tūhun yā túsaá? Nduú, chi nī jini ji, chi cáhān tutū ī:

Níí ñayíví nī jini nchivī tūhun jā ní nacani ndá dē.

De jondē nūū jíca cā ndācá lado nī jīnū tūhun yā.

Cáchī tutū.

¹⁹ De suni jíca tūhún nī: ¿A nduú ní jícūhun inī ndá nchivī Israel tūhun yā? Nduú chi nī jícūhun inī ji, de nduú ní

jétáhvī ji. Chi xihna cā Moisés nī ncachī dē jā ní ncāhān Yāā Dios:

Cucuíñú inī ndá nú sáhá nī, chi cuāha nī tūhun nī nūū incā nchivī jāá nduú cúu ji iin nación.

De quítī inī nū cunī nū jā cuāha nī tūhun nī nūū iin nación jāá nduú jícūhun inī.

²⁰ De saá-ni Isaías nī nchundeé inī dē nī ncachī cájí dē jā ní ncāhān Yāā Dios:

Ndá nchivī jāá nduú ní nánducú nduhū, nī jinī ji nduhū.

De nūū nchivī jāá nduú ní jíca tūhún, nī stéhēn nī nāsa Yāā cúu nī.

²¹ Sochi sīquī nchivī Israel sa nī ncāhān dē jā ní ncāhān yā: Ndiquivī nī ncana nī ji jā quívi ji nūū nī, de nduú ní ncúnī ji, chi nchivī nīhin inī, nchivī jéhe inī cúu ji. Ncachī yā, ncachī Isaías.

11

Jā íyó jacū-ni cā nchivī Israel jā scácu yā

¹ Túsaá de jíca tūhún nī: ¿A nī sndóo Yāā Dios nchivī maá yā Israel, á naá cúu? Nduú cuitī. Chi nduhū suni tēe Israel cúu nī, de tatā Abraham cúu nī, de vāji nī chíjin tatā Benjamín.

² Nduú ní sndóo Yāā Dios nchivī maá yā, chi ja nī nacāji yā ji jondē janahán. ¿A nduú jíinī ndá nú nāsa cáhān tutū ī tūhun Elías, tēe nī nacani tūhun yā janahán? Chi tá jícān táhvī dē, de súcuán nī ncāhān dē sīquī nchivī Israel:

³ Tātā Yāā Dios, nī jahni ndá ji ndācá tēe nácani tūhun ní, de nī janī ji ndá altar ní. De mátúhún-ni cā sāán nī nquendōo, de mitan suni cúnī ji cahni ji sāán, ncachī dē.

⁴ De Yāā Dios nī scócóo yā: Iyó ūjā mil nchivī jā cándíja nduhū jāá nduú ní jécuiñi jiti ji nūū ídolo jā nání Baal, ncachī yā.

⁵ De saá-ni mitan, chi íyó jacū-ni cā nchivī jā ní nacāji yā sīquī jā vāha inī yā jíin ji.

⁶ De tú nī nacāji yā ji sīquī jā vāha inī yā, de nsūū sīquī jā ní nsáhá ji tiñu vāha cúu. Chi tú sīquī jā ní nsáhá ji tiñu vāha cúu, ñúcuán de nsūū sīquī jā vāha inī yā.

⁷ ¿De nāsa cúu túsaá? Cúu jā nchivī Israel nduú ní ncúndéé ji jā ní nducú ji quendōo ndāā ji. Sochi sava ji jā ní nacāji yā, chi maá ji nī sndáhvā yā cuāchi ji. De sava cā ji chi nī ndunihin inī ji,

⁸ tá cúu nūū cáhān tutū ī: Nī nsáhá Yāā Dios jāá nduú jícūhun cuitī inī ji sīquī yā, de ni nduú jíin ji jíin tīnūū ji, de ni nduú níni ji tūhun yā, de súcuán cúu jondē mitan. Cáchi tutū.

⁹ De suni nī ncāhān David: Vico jā sáhá ndá ji, ná cóo tá cúu iin trampa á iin xéyí,

tácuā nīhīn ji castigo xēēn sīquī jā stíví ndá ji jā sáhá ji cuāchi.

¹⁰ De ánō ji ná ndúneē, modo jā má cúu cā cunī ji, de ná cósndihí tūndóhó sīquī ji ní cání. Cáchi tutū.

Sīquī jā scácu yā nchivī ndá cā nación

¹¹ Túsaá de jíca tūhún nī: ¿A mā cúu cuitī cā ndivi nchivī Israel nūū Yāā Dios jā súcuán nī stíví ndá ji? Nduú chi cuu. Chi jā ní ncunihin inī ndá ji, de sa nchivī ndá cā nación nī nīhīn táhvī ji tūhun jā scácu yā ji. De ñúcuán sáhá tucu jā nchivī Israel cundihvī inī ji jā suni cándíja maá ji.

¹² Chi jā ní stíví ndá ji, de sa nchivī ní cáhnú ñayíví nī nīhīn maá ji tūhun yā. De jā ní jica yátá ndá ji, suu nī nsáhá jā ní nīhīn nchivī ndá cā nación tūhun yā. Túsaá de tá ndivi tucu ndihi nchivī Israel ndahá yā, de nchivī ñayíví víhí cā quendōo ndetū ji sáhá ñúcuán.

¹³ De mitan de cáhān nī jíin ndá ndóhó nchivī ndācā nación jāá nduú ní jíin tūhun yā. Chi nī ntají Yāā Dios nduhū jā scáca nī tūhun nūū ndá ndóhó nchivī ndācā nación. De ndúcú nī jā ná cuétúhún ndá nú tiñu jā sáhá nī jā nácani nī tūhun yā.

¹⁴ Chi cúnī ni jā jíin ñúcuán de nacani inī sava táhān nī nchivī Israel jā suni cándíja maá ji, de scácu yā ji.

¹⁵ Chi jā ní sndóo yā nchivī Israel, jā ñúcuán cúu jā sa nchivī ñayíví nī nsáhá yā jā ndivi ji nūū tūhun mānī yā jíin ji. Túsaá de quívī jā naquehen tucu yā nchivī Israel, quívī ñúcuán suni vāha ndasí sáhá yā jíin nchivī ní cáhnú ñayíví. Chi cuu modo jā natecū ji jā cúu ji tá cúu ndíyi.

¹⁶ De nchivī Israel sócō ndá ji nūū Yāā Dios pan jā quéé

xihna cā nūū ñujan, de sūcuán stéhēn ji jā ndihi ñujan cúu cuenta yā. De saá-ni iin ñutun, tú yíhí jā cuenta yā cúu, de suu cúu jondē yoho jíin jondē ndihi ndahá. De suni sūcuán nchivī Israel, yíhí cuenta ji nūū yā, sīquī jā ndá tatā xihna ñúhún ji, nī nguīvi ji ndahá yā.

17 Chi nchivī Israel cúu ji tá cúu ndá ñutun olivo vāha, de sava ndahá ñutun ñúcuán nī ncandēē. De ndá ndóhó nchivī ndá cā nación jāá nduú jíinī tūhun yā, cúu ndá nú tá cúu ndahá ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndá nú nūū ní ncandēē nchivī jā cúu ndahá ñutun olivo vāha. De modo jā inuú-ni stáá ndá nú cōhyo jíin cajin jā vāji jondē yoho ñutun olivo vāha.

18 Túsaá de mā sāhá téyíí ndá nú maá nú nūū nchivī Israel jā cúu ji tá cúu ndahá ñutun jā ní ncandēē. Mā cútéyíí nú, chi nūcūhun inī nū jāá nsūú yoho cúu jā stáá cajin nūū maá nú, chi sa maá nú stáá cajin jā vāji jondē yoho.

19 De sanaā de cāhān nū: Nduú chi sava ndahá nī ncandēē tácu nachuhun yā nduhū nūū ní ncandēē, cachī nū.

20 Ndāā, sochi nī ncandēē ji sīquī jāá nduú ní ncándija ji Cristo. De ndá ndóhó chi maá-ni sīquī jā cándija nú, jā suu cúu jā ní nguīvi nú lugar ji. De mā sāhá víxī nū maá nú túsaá, chi sa cuyūhú nú jā coto candēē maá nú.

21 Chi nduú ní nēē cáhnú inī yā nūū maá ndahá jā xítíñu, de saá-ni ndá ndóhó mā cūne

cáhnú inī yā nūū nū de tú stíví nú.

22 Túsaá de sāhá vāha ndá nú cuenta nāsa vāha inī Yāā Dios jíin nāsa xēēn inī yā. Chi nī nduxeēn inī yā jíin nchivī hebreo jā ní stíví ñúcuán, de sa ndá ndóhó cúndáhví inī yā. De cánuú jā cuiñi nihin nú jíin tūhun jā vāha inī yā jíin nú. Chi tú nduú, de suni candēē yā ndá nú.

23 De maá nchivī hebreo tú candija tucu ji, de nūcūhun tucu ji, chi cuu nachuhun tucu Yāā Dios ji.

24 Túsaá de ndá ndóhó nchivī ndācā nación jāá nduú ní jíinī tūhun yā, nī ncandēē nū xīnī ñutun olivo yucú, de nī nachuhun yā ndóhó xīnī ñutun olivo vāha, vísō nsūú ndahá maá ñutun ñúcuán cúu ndá nú. De nā oncā nchivī hebreo jā má náchuhun yā ji nūū ní ncandēē ji, chi cúu ji maá ndahá ñutun vāha ñúcuán.

Iin quīvi de scácu yā ndihi nchivī nación Israel

25 Hermano, cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa íyó tūhun yáhá jā ní nchiyuhū, tácu mā cútéyíí nú canī inī nū jā ndíchí maá nú: Chi sava nchivī Israel nī ndunihin inī ji, de sūcuán coo jondē quīvi jā jíinu candija nchivī ndá cā nación jāá nduú jíinī tūhun yā, de sá de nduú cā.

26 Ñúcuán de scácu yā ndihi nchivī nación Israel, chi suha cāhān tutū ī:

Ichi ñuū nī Sión quiji Yāā jā scácu nchivī,
de sāhá yā jā má cōó cā cuāchi
nūū ndācā tatā Jacob.

27 De yáhá cúu contrato já sáhá ndāā ni jíin ji, quivī já candeē ni cuāchi ndá ji, cáchi Yāā Dios.

Cáchī tutū.

28 Chi nchivī hebreo nī nduu ji modo enemigo Yāā Dios síquī jáā nduú ní ncándija ji tūhun já scácu yā ji. De já ñúcuán de cuu cūtē nuu tūhun yā nū ndācá nú. De vísō súcuán de síquī já ní nacāji yā ndá tatā ji janahán, de cundáhvī cā inī yā ji já má sndóo yā ji ní cání.

29 Chi nduú nácani yátá inī yā já cána yā nchivī jíin já jēhe yā táhvī ji.

30 De ndá ndóhó, suni nī iyo nīhin inī nū nū Yāā Dios jondē saá. De mitan já ní ncunīhin inī maá nchivī hebreo, de cundáhvī inī yā ndá ndóhó.

31 De saá-ni maá ji, chi vísō cunīhin inī ji mitan, de cundáhvī tucu inī yā ji, tá cúu nū cundáhvī inī yā ndá máá nú.

32 Chi Yāā Dios nī nsáhá yā já ní nguendōo ndiviī nchivī chíjin tūhun já cunīhin inī ji, tácu suni cuu cundáhvī inī yā ndiviī ji.

33 Túsaá de sáhvi inī ō já cuāhā ndasí tūhun ndíchí íyó jíin Yāā Dios, de ndihi cuitī jíin yā. De juni mā cúu cuitī cachī tūhun ō nāsa sándāā inī yā sáhá yā ndācá-ni, de mā quēndá cuitī ō jícūhun inī ō nāsa cúu ndācá já sáhá maá yā.

34 Chi cáhān tutū ī: ¿Ní iin jícūhun inī nāsa jáni inī maá Jētohō ō? ¿A ní iin nī stēhēn nū yā?

35 ¿Ní iin nī jēhe xihna cā nū maá yā, tácu nachunáá yā nū ji?

36 Chi jondē nū maá yā vāji ndācá já íyó, de maá yā nī nsáhá ndihi, de já cuu maá yā cúu. De ná cáhān ō já vii ndasí cúñáhnú Yāā Dios ní cání. Amén.

12

Jā ná cóo ndoo ánō ō já cuetiñú Yāā Dios yóhó

1 Túsaá de cáhān ndāhvī nī jíin ndá nú, hermano, já síquī já cundáhvī inī Yāā Dios yóhó. Sōcō ndá nú maá nú nū yā, coo ndoo coo ī nū já cuetiñú yā ndóhó, tá cúu nū cúsiī inī yā. Chi suu cúu já chíñúhún nú yā jondē jíin inī jíin ánō nū.

2 De mā cācá ndá nú jíin ndācá modo já sáhá nchivī ñayiví yáhá, chi sa sāma nú modo já jáni inī nū, de ndujeé jáá ntúnī nū. De súcuán de cuu nacāji nú ní-ni cúu já váha já jétahān inī Yāā Dios, já cúsiī inī yā, jíin já jíja inī nū jíin tūhun yā.

3 De síquī já váha inī yā de nī jēhe yā tiñú já nácani nī tūhun yā, de já ñúcuán cáhān ni jíin ndihi nú já má cání inī nū já váha cā nchivī cúu nú nsūú cā tá íyó nú. Chi tá iin tá iin nú caní ndāā inī nū síquī maá nú, de mā scáa cā nū caní inī nū já váha cā nchivī cúu nú nsūú cā tá medida já ní jēhe Yāā Dios fuerza inī nū já candija nú.

4 Chi cúu ndá nú tá cúu iin yiqui cúñu já íyó cuāhā parte, de tá iin iin chí síin síin jétíñú.

5 Chi vísō íyó cuāhā ō, de modo iin-ni yiqui cúñu cúu ō

jā yíhí ó ndahá Cristo, chi iin-ni nī nduu ndācá ó.

⁶ De síin síin táhvī nī jēhe Yāa Dios nūū ō jā sáhá ó tiñu cúnī yā, tú nāsa nī jētahān inī yā nī jēhe yā nūū iin iin ó. Túsaá de ná sáhá vāha ó jíin ndá táhvī jā ní jēhe yā. Tú nī nīhīn ō táhvī jā nācani ó tūhun yā, de cánuú sáhá ó jondē maá medida jā ní jēhe yā jā cándíja ó.

⁷ De tú nī nīhīn ō táhvī jā chíndeé ó táhán ó, de ná sáhá ñuncúún ó. De tú nī nīhīn ō táhvī jā stéhēn ō, de ná cundihví inī ō stéhēn ō.

⁸ De nchivī jā sndíhvī inī incā nchivī, suni ná sáhá ñuncúún ji. De nchivī jā jēhe nūū táhán, ná cuāha ji sūcuán-ni. De nchivī jā ndíso tíñú, ná ndácu vāha ji tiñu. De nchivī jā jíto ndáhvī nchivī ndāhvī, ná cúsiī inī ji sáhá ji.

Nāsa cánuú squíncuu nchivī cándíja

⁹ De cundáhvī ndija inī ndá nú táhán nú, de nsúú maá-ni jā cáhān nū-ni. De cunī ūhvī nū tiñu néhén, de cuniquīn nū tiñu váha.

¹⁰ De cánuú coo manī nū jíin ndá táhán nú tá cúu nūū mānī nū jíin ñanī nū. De nducú ndá nú nāsa quendōo yíñúhún cā táhán nú nsúú cā maá nú.

¹¹ De mā cúcúxí nú jíin ndá tiñu jā sáhá nú. Chi jíin inī jíin ánō nū cundihví inī nū jā sáhá nú tiñu cúnī maá Jētohō ō.

¹² De cusii inī nū jā ñúhún inī nū ndācá jā váha jā coo. De cuandeé inī nū de tú ndóho nú tūndóhó. De níni cācān táhvī nū.

¹³ De coto ndáhvī nú nchivī cándíja de tú cúmanī nūū ji. De cuāha núú nú vehe nūū nchivī jícá.

¹⁴ De cācān táhvī nū jēhē nchivī jā jíni ūhvī ndóhó. Mā cáhān nāvāha nú síquīji, chi sa cācān táhvī nū jēhē ji.

¹⁵ De tú cúsiī inī nchivī, de suni cusii inī nū jíin ji. De tú cúcuécá inī nchivī, de suni cucuécá inī nū jíin ji.

¹⁶ De coo inuú inī ndá nú jíin táhán nú. De mā sáhá víxī nū maá nú, chi sa quetáhán nú jíin nchivī ndáhvī. Mā cānī inī nū jā ndíchí nú.

¹⁷ De mā násáhá nāvāha nú ni iin nchivī de tú nī nsáhá nāvāha ji ndóhó. Cundihví inī ndá nú sáhá nú tiñu váha jā cunī jínuú ndācá nchivī.

¹⁸ De cundihví inī ndá nú cundeé mānī nū jíin ndācá nchivī, vísō nāsa-ni íyó maá ji.

¹⁹ Ñanī mānī, mā nácuāha ndá nú jā ndutahví nchivī jā sáhá nāvāha ndóhó, chi sa cuāha nú tūhun jā maá Yāa Dios cuāha yā castigo ji. Chi sūcuán cáhān tutū II: Maá nī cuāha castigo ji, de maá nī nacuāha yāhvi ji, cáchī Jētohō ō.

²⁰ De suni cáhān tutū: Tēe jā jíni ūhvī ndóhó, tú jíhī dē sōco, de cuāha nú jā cajī dē. De tú yíhī dē, de cuāha nú jā coho dē. Chi tú sáhá nú sūcuán, de cucanoō dē de nacani ūhvī inī dē jā ní jíni ūhvī dē ndóhó, cáchī.

²¹ Mā cuāha nú tūhun jā cundeé tiñu néhén jíin nú, chi sa tiñu váha sáhá nú tácuā ndāhvā tiñu néhén.

13

¹ Ndācá nchivī ná cuetáhvi ji nūū ndá tēe jā ndiso tiñu ñuū. Chi mā cōó tēe ndiso tiñu de tú nduú ní nsáhá Yāa Dios. De ndá tēe jā ndiso tiñu, chi Yāa Dios nī ntee tiñu sīquī dē.

² De nchivī jāá nduú jétáhvi nūū ndá tēe ndiso tiñu, túsaá de cúnihin inī ji nūū ndá jā ní jani Yāa Dios. De nchivī jā cúnihin inī, chi cuāchi sáhá ji, de nīhīn ji castigo.

³ Chi ndācá tēe jā ndiso tiñu, nsūú jā ndiso tiñu dē jā cuyūhú nchivī sáhá tiñu váha, chi sa jā cuyūhú nchivī sáhá tiñu néhén. De tú cúnī nū jā má cúxeēn ndá tēe ndiso tiñu nūū nū, de sáhá nū tiñu váha túsaá. Nūcuán de cuetúhún ndá dē ndóhó.

⁴ Chi jétíñu Yāa Dios ndá dē, tácuca cundeē váha ndá nū. Sochi tú sáhá nū tiñu néhén, de sa cuyūhú nū, chi nsūú jā ndiso cāhá ndá dē tiñu jā sndóho dē nchivī. Chi jétíñu Yāa Dios dē, tácuca cuāha dē castigo nchivī sáhá tiñu néhén.

⁵ Jā ñúcuán cánuú jā cuetáhvi ndá nū nūū tēe ndiso tiñu, de nsūú maá-ni jā má nīhīn nū castigo, chi suni jāá nduú nā cuāchi coo ánō nū.

⁶ De jā ñúcuán cúu jā suni jéhe ndá nū xūhún nūū ndá tēe ndiso tiñu, cuu tiñu ñuū. Chi jétíñu Yāa Dios dē, de maá-ni tiñu ñúcuán sáhá ndá dē.

⁷ De chunáá ndá nū ndihi jā ndíta nū nūū ndācá nchivī. Cuāha nū xūhún ñūū nūū tēe jā quéhen xūhún ñūū. De cuāha nū xūhún cuota nūū tēe quéhen cuota. De coo respeto

nū nūū nchivī jā cánuú coo respeto nū. De coo yíñuhún nū nūū nchivī jā cánuú coo yíñuhún nū.

⁸ Mā cúndita nū nūū ni iin. De iyó iin jā ndíta nū jā má téhndē cuitī, suu jā ní ncāhān Yāa Dios jā cundáhvi inī nū táhán nū. Chi nchivī jā cundáhvi inī táhán, ja nī squíncuu ji ndihi jā ndácu ley yā.

⁹ Chi súcuán ndácu ley tiñu: Mā cásiquí ndéē nū táhán nū, mā cáhni nū ndīyi, mā sácuíhna nū, mā sátuhún nū, mā ndīyo inī nū jā névāha táhán nū. De ndācá tūhun yáhá jíin ndá cā tiñu jā ndácu ley, ndihi-ni yíhí chíjin tūhun yáhá: Cundáhvi inī nū táhán nū, tá cúu nūū cundáhvi inī nū maá nū, cáchī tutū.

¹⁰ Chi tú cundáhvi inī ō táhán ó, de mā sáhá ó ni iin jāá nduú váha nūū ji. Túsaá de jā cundáhvi inī ō táhán ó, ñúcuán cúu jā squíncuu ó ní ley yā.

¹¹ Súcuán sáhá ndá nū, chi sáhá nū cuenta jā cuácuñatin quívi jā nenda yā. De mā cōó cā nū tá cúu nchivī quíxin, jā cuhuun inī nū. Chi mitan ja nī ncuñatin cā quívi jā scácu yā yóhó nsūú cā quívi jā ní ncandíja ó tūhun yā.

¹² Chi modo jā ja ñatin yāha jacuáa, de cuācunijin quívi scácu yā yóhó. Túsaá de ná sndóo ó tiñu jā ní nsáhá ó nūū neē, de ná cúcutú ó jíin ndācá tiñu ndāa jā caca ó jíin luz yā.

¹³ Ná cáca yíñuhún ó tá cúu nūū cánuú caca ó jíin luz yā. Mā jíni ndá nū, mā sáhá nū ndācá vico néhén,

mā cācá ndiī nū, mā sāhá nú tiñu néhén, mā cánāá nú, mā cúcuásún inī nū.

¹⁴ Chi sa cuiñi cutú nú jín fuerza maá Jētohō ō Jesu-cristo, jā má cuáha cā nū tūhun sāhá nú tiñu jā cúnī modo nēhén maá nú.

14

Mā cāhān nēhén ó cunī ō táhán ó

¹ Cuetáhvī nú nchivī jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, de mā tétáhán nú jín ji sīquī ndācá tūhun jā sín jáni inī ji jín maá nú.

² Chi íyó nchivī jā jáni inī ji jā cuu cajī ji ndinuū-ni. De íyó nchivī jāá ncháha ca cuja jín tūhun yā, de jáni inī ji jāá nduú vāha jā cajī ji cūñu, chi jā ní nsōcō nchivī nū ídolo cúu.

³ De ndóhó tēe jā yáji ndinuū-ni, mā cāhān nū cunī nū tēe jāá nduú yáji ndinuū. De ndóhó tēe jāá nduú yáji ndinuū, mā cāhān nū cunī nū tēe jā yáji ndinuū. Chi Yāa Dios nī jetáhvī yā tēe ñúcuán.

⁴ De ndóhó, ¿ní iin cúu nú jā cāhān nēhén nú jínī nū mozo Yāa Dios? Chi tú vāha sáhá dē á nēhén sáhá dē, de maá yā cúu jā sáhá ndāá sīquī dē, nsūú maá nú. De nduú chi cuiñi vāha dē, chi mozo maá Jētohō ō cúu dē, de cuu sāhá yā jā má stívī dē.

⁵ De suni íyó nchivī jā jáni inī jā ī cā iin quivī nsūú cā incā quivī. De incā nchivī chi jáni inī ji jā inuú-ni cúu ndācá quivī. De ndācá ji ná cūndaā vāha inī maá ji sīquī nāsa jáni inī ji.

⁶ Chi tēe jā nēe ī iin quivī, chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán. De tēe jāá nduú nēe ī iin quivī, suni chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán. De tēe jā yáji ndinuū-ni, chíñúhún dē maá Jētohō ō jā sáhá dē súcuán, chi nácuetáhvī dē nū Yāa Dios. De tēe jāá nduú yáji ndinuū, suni chíñúhún dē Jētohō ō jā sáhá dē súcuán, de suni nácuetáhvī dē nū yā.

⁷ Chi ni iin ó nduú tēcū ō jā coo vāha maá ó-ni, de ni iin ó nduú jīhī ō jā cúnī maá ó.

⁸ Chi tú tēcū ō de tēcū ō jā sáhá ó tiñu cúnī maá Jētohō ō. De tú cuū ō, de suni cuū ō sīquī jā cúnī maá Jētohō ō. Túsaá de á jā cutecū ō á jā cuū ō, de yíhī ó ndahá maá Jētohō ō.

⁹ Chi nī jīhī Cristo de nī natecū yā, tácuca cuu yā Jētohō nū nchivī jā ní jīhī jín nū nchivī tēcū.

¹⁰ De ndóhó, ¿nājēhē cúu jā jáni nēhén inī nū jínī nū táhán nú túsaá? ¿De nūcu cújēhe inī nū jínī nū dē? Chi ndācá ó cuiñi ó yuhú mesa Cristo jā sáhá ndāá yā tiñu ó.

¹¹ Chi suha yósō nū tutú ī: Jāndāa ndija chi nū maá nī cuiñi jítí ndācá nchivī, de ndihī ji cāhān jā maá nī cúu Yāa Dios, cāchī maá Jētohō ō.

¹² Túsaá de tá iin tá iin ó nacuaā ó cuenta nū Yāa Dios nāsa tiñu nī nsāhá ó.

Mā sáhá ó jā quivī táhán ó cuāchi

¹³ De jā ñúcuán de mā cāhān nēhén cā ō cunī ō táhán ó. Chi sa chuhun inī ndá nú jā

má sáhá nú ni iin tiñu já sáhá já stíví táhán nú de quívi ji cuāchi.

14 De jínī ni já ni iin já ní nsáhá Yāā Dios, nduú stíví ánō ō. Chi súcuán nī ncucáhnú vāha inī ni sīquī já cándíja nī Jētohō ō Jesús. Sochi tú iin nchivī jáni inī ji já íyó já stíví ánō ji, túsaá de súcuán sáhá ndija jíin maá ji.

15 De tú táhán nú nduú cúvāha inī dē já yáji nū cūñu já ní nsōcō nchivī nū ídolo, chi jáni inī dē já stíví ñúcuán ánō nū, túsaá de nduú cúndáhvī inī nū dē já yáji nū. Coto má snāā nū ánō táhán nú sīquī já yáji nū iin já jáni inī dē já cuāchi cúu. Chi suni jēhē maá dē nī jīhī Cristo.

16 Mā sáhá nú tiñu já cāhān ji sīquī, vísō jíin maá nú já íyó vāha.

17 Chi já ndácu Yāā Dios tiñu nū ō, nsūú sīquī nāsa cajī ō coho ó cúu, chi sa sīquī já ná sáhá ó tiñu ndāā, de cundeē mānī ō jíin táhán ó, de cusīi inī ō sáhá Espíritu Santo.

18 De nchivī já súcuán sáhá tiñu já cúnī Cristo, chi cusīi inī Yāā Dios jíin ji, de suni jētúhún ndá nchivī ji.

19 Túsaá de ná cúndihvī inī ō cundeē mānī ō, tácuá jíin ñúcuán de chindeé táhán ó jíin táhán ó já cuja ó jíin tūhun yā.

20 De mā cuáha nú tūhun já jíin ndeyu yáji nū de snāā nū tiñu já ní nsáhá Yāā Dios jíin táhán nú. Chi ndāā chi íyó ndoo ndihi já yáji ō, de vísō súcuán de nduú vāha já yáji nū ndeyu tú sáhá jíin táhán nú

jā suni cajī maá dē vísō jáni inī dē já cuāchi cúu.

21 Vāha cā mā cājí nú cūñu, ni mā cōhó nú vino, de ni iin mā sáhá nú já stíví ánō táhán nú, de quívi dē cuāchi, de caca yátá dē nū tūhun cándíja dē.

22 De tú cándíja nú jáā nduú nā cuá sáhá já yáji nū, de súcuán cándíja maá nú-ni nū Yāā Dios. De nācā ndetū tēe jáā nduú sáhá jíin ánō dē já cuāchi cúu tú cajī dē coho dē.

23 De tēe já yáji iin já jáni inī dē sanaā de stíví ánō dē, túsaá de sáhá dē cuāchi, chi nduú cándíja dē já íyó vāha já yáji dē. Chi ndācá já sáhá ó, de tú nduú cándíja ó já íyó vāha, de cuāchi cúu.

15

Jā ná sáhá ó já cusīi inī táhán ó

1 De yóhó já ní jija jíin tūhun yā, cánuú já coto ó nchivī jáā ncháha ca cuja jíin tūhun yā, tácuá cándíja vāha ji. De mā sáhá ó já cusīi inī maá ó-ni.

2 Chi tá iin iin ó ná sáhá ó já cusīi inī táhán ó, tácuá quendōo vāha ji de cuja ji jíin tūhun cándíja ji.

3 Chi juni Cristo nduú ní nsáhá yā já cusīi inī maá yā, chi sa já cusīi inī Tatá yā. Chi súcuán cāhān tutū ī: Ndācá tūhun nāvāha já ní ncāhān ndá nchivī sīquī ní, nī ndīvi sīquī maá sá, ncachī Cristo jíin Tatá yā.

4 Chi ndācá tūhun já ní jēcōsō nū tutū ī jondē janahán, chi nī jēcōsō tácuá stēhēn nū ō, de nīhīn ō tūhun já sáhá já cuandēe inī ō de

ndusiī inī ō. De sūcuán de cuhun inī ō ndācá jā váha jā coo.

⁵ De maá Yāa Dios jā jéhe tūhun cuandeé inī jín tūhun ndusiī inī, ná sáhá yā jā coo inuú inī ndá nú, tá cúu nū cúnī Cristo Jesús.

⁶ De sūcuán de iin-ni coo nú de inuú-ni cuu cāhān nū jā váha ndasí Yāa cúu Yāa Dios, Tatá Jētohō ō Jesucristo.

Jā ní jītē nuu tūhun váha yā nū nchivī ndá cā nación

⁷ Túsaá de cuetáhvī nú ndācá táhān nú, tá cúu nū ní jetáhvī Cristo yóhó, tácu cunī nchivī jā viī cúñáhnú Yāa Dios.

⁸ Chi cāhān ni jā ní nquiji Cristo Jesús, nī nsáhá yā ndācá tiñu jā quendōo váha nchivī hebreo, tácu cundaā ndācá tūhun jā ní nquee yuhú Yāa Dios nū ndācá tatā ji janahán. De sūcuán nī stéhēn Cristo jā squíncuu Yāa Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā.

⁹ De suni nī nquiji yā tácu nchivī ndá cā nación jāá nduú jínī tūhun yā, cāhān ji jā váha ndasí inī Yāa Dios jā cúndáhvī inī yā ji. Chi suha cāhān tutū ī:

Túsaá de cāhān sá jā váha ndasí inī ní, cunī nchivī ndācá nación, de cata sá yaā jā chiñúhún sá ní.

¹⁰ De suha cāhān tucu tutū ī: Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, inuú ná cúsi inī nū jín nchivī maá yā.

¹¹ De cāhān tucu: Ndá ndóhó nchivī ndācá nación, cāhān nū jā

vāha ndasí inī Jētohō ō Yāa Dios.

De ndá ndóhó nchivī ndācá-ni ñuū, suni cāhān nū jā cúñáhnú ndasí yā.

¹² De suni nī ntee Isaías tūhun yáhá:

Chījin tatā Isaí quiji iin jā cúñáhnú, de ndacu yā tiñu nū nchivī ndācá nación.

De ndá nchivī ñúcuán chi cuhun inī ji ndācá jā sáhá yā.

Cáchī tutū.

¹³ De maá Yāa Dios jā sáhá jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo, ná sáhá yā jā coo siī ndasí inī ndá nú jín jā coo ndeé inī nū sīquī jā cándija nú yā. De sūcuán de cuhun téyí cā inī nū ndācá jā váha jā coo, sáhá poder maá Espiritu Santo.

¹⁴ Ñanī mánī, cúcáhnú inī ni jā váha ndasí ndíhvī inī ndá nú jín tiñu váha, de váha ndasí jícūhun inī nū, de cúu sndíhvī táhān inī nū.

¹⁵ De nī jani inī ni jā tee nī carta yáhá jā cāhān cājí nī jín ndá nú, tácu víhí cā cuhun inī nū ndācá tūhun yáhá. Chi sūcuán sáhá nī sīquī jā váha inī Yāa Dios, de nī jéhe yā tiñu nū ni

¹⁶ jā sáhá nī tiñu cúnī Jesucristo jā nácani nī tūhun nū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā. De nácani nī tūhun váha Yāa Dios nū ji jā scácu yā ji. Sūcuán sáhá nī tácu nchivī ndācá nación, cuu squívi nī ji ndahá yā jā cúu ji tá cúu iin jā sócō ni nū yā jā cúsi inī yā jín. Chi nī nsáhá Espiritu Santo jā íyō ndoo íyō ī ji nū yā.

17 Túsaá de síquī jā cándija nī Cristo Jesús, de cúsiī inī nī jā vāha sáhá nī tiñu cúnī Yāa Dios.

18 Chi mā cūú cāhān ni síquī tiñu jā sáhá sava cā tēe, chi maá-ni síquī nāsa nī jetiñú Cristo nduhū jā sáhá nī jā nchivī ndācá nación jāá nduú ní jínī tūhun Yāa Dios, mitan de jétáhvī ji nūū yā. Chi súcuán nī ncuu jín tūhun jā ní ncāhān ni jín tiñu jā ní nsáhá nī.

19 Chi nī nsáhá nī tiñu ñáhnú jā ndíso poder jā stéhēn jā cúñáhnú yā, de nī iyo poder Espíritu Santo jín nī. De súcuán nī nacani ndihi nī tūhun nāsa scácu Cristo nchivī. De nī nacani nī jondē Jerusalén, jín ndihi ndācá ñuū, jín jondē ní región Ilírico.

20 Súcuán cúu jā ní ndihvī inī ni nī nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī. De nī jēhēn ni nūū nchivī jāá ncháha ca cuni tūhun Cristo, chi nduú ní ncúu inī ni nacani nī nūū ndá nchivī jā ja nī jini ji tūhun nī nacani ndá cā tēe.

21 Chi sa nī nsáhá nī tá cúu nūū cāhān tutū ī:

Ndācá nchivī jāá nduú ní nquīji tūhun yā nūū ji, mitan chi cunī ji tūhun yā,

de ndācá nchivī jāá nduú ní jini cuitī tūhun yā, mitan chi jīcūhun inī ji.

Cáchī tutū.

Jā ñúhún inī Pablo jā quihīn dē Roma

22 De jā ñúcuán cúu jā cuāhā vuelta nī ncutéñú nī, de nduú ní ncúu cuēē ni nūū ndá nú.

23 De mitan chi nī ndihi tiñu nī ní cáhnú ndá región yáhá. De ja nī ncuu cuāhā cuīyā jā cúnī ni cuēē ni nūū nū.

24 Túsaá de ñúhún inī ni cuēē ni nūū ndá nú tá yāha nī quihīn ni España. De ñúhún inī ni jā tá nī ncusiī inī ni jā ní jini ni nūū ndá nú, ñúcuán de chindeé ndá nú nduhū jā quihīn cā ni.

25 Sochi xihna cā Jerusalén quihīn ni quisiáha nī xuhún cuu ndá hermano jā iyó ñúcuán.

26 Chi nchivī Macedonia jín Acaya nī jani inī ndá ji jā caquīn ji xuhún jā quihīn nūū ndá hermano jā ndóho ndáhvī Jerusalén.

27 Chi súcuán nī ncusiī inī ndá ji nī nsáhá ji. De iyó vāha jā súcuán, chi ndá máá ji jā cúu ji nchivī ndá cā nación, ndita ji jā sáhá vāha ji nchivī hebreo ñúcuán. Chi nchivī hebreo nī nsáhá jā ní nquenda tūhun Yāa Dios nūū ji jā quéndōo vāha ánō ji sáhá. Jā ñúcuán cánuú jā chindeé ji nchivī hebreo jā cándija jín ndatíñú ñayivī yáhá.

28 Túsaá de tá nī nsínu nī tiñu yáhá jā quisiáha nī xuhún yáhá nūū ji, ñúcuán de cuēē ni nūū ndá nú jā yāha nī quihīn ni España.

29 De jini vāha nī jā quivī cuēē ni nūū nū, de vāha ndasí quendōo nú jā nacani cā ni tūhun vāha Cristo nūū nū.

30 Hermano, cāhān ndáhvī nī jín ndá nú jā chindeé chítuu nú nduhū cācān táhvī nū jēhē ni nūū Yāa Dios síquī tiñu jā ndúcu ndéē nī. Súcuán sáhá ndá nú síquī jā cándija ó

Jētohō ō Jesucristo, jíin sīquī jā cúndáhvī inī ō táhán ó sáhá maá Espíritu Santo.

³¹ De cācān táhvī nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe región Judea jāá nduú cándíja, jíin jā ná cúsi inī ndá hermano Jerusalén jā quísiáha nī xūhún yáhá cuu ji.

³² De súcuán de tú cúnī Yāā Dios de cuēē nī nūū ndá nū, de cusī inī ō, de nanihīn inī nī jā coo nī jíin ndá nū.

³³ De maá Yāā Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sī inī, ná cóo yā jíin ndá nū. Amén.

16

Jā cāhān Pablo jā sáhá ndeé inī ji

¹ De mitan de cāhān ni jíin ndá nū jā chindeé nū hermana Febe, chi cúu ña ñahan jā sátiñú sīquī tūhun yā nūū nchivī cándíja ñuū Cencrea.

² De cuetáhvī ndá nū ña tá cúu nūū cúnī maá Jētohō ō, chi súcuán cánuú sáhá ndá hermano cándíja. De chindeé nū ña nā-ni cuá cúu jā jíni ñuhún ña, chi súcuán nī nchindeé maá ña cuāhā nchivī, de saá-ni jondē nduhū.

³ Cāhān ndá nū jíin Priscila jíin Aquila jā sáhá ndeé inī ndúū dē, cáchī ni, chi chindeé táhán dē jíin nī sīquī tiñu Cristo Jesús.

⁴ Chi tá nī iyo tūndóhó jā cuū ni nícu, de nī nchundeé inī ndúū dē nī nducú dē modo scácu dē nduhū, vísō suni cuū maá dē nícu. De nácuetáhvī nī nūū ndúū dē, de nsūū vāchi nduhū-ni, chi saá-ni ndācá grupo nchivī jā cándíja ndācá nación.

⁵ De suni cāhān ndá nū jíin ndá nchivī cándíja jā ndútútú vehe dē, jā sáhá ndeé inī ji, cáchī ni. De cāhān nū jā sáhá ndeé inī Epeneto, tēe jā mānī ni jíin. Chi región Acaya de maá dē cúu jā ní ncandíja xihna cā nūū Cristo.

⁶ Suni cāhān ndá nū jā sáhá ndeé inī María, ñahan jā ní nsatíñú ndasí mähñú ndá nū sīquī tūhun yā.

⁷ De cāhān nū jā sáhá ndeé inī Andrónico jíin Junias, ndúū tēe jā cúu táhán ñuū ni jā ní nchīhi nī jíin dē vecā. De ndá apóstol chi jétuhún dē ndúū tēe jíñā, de xihna cā dē nī ncandíja Cristo nsūū cā maá nī.

⁸ Cāhān ndá nū jā sáhá ndeé inī Amplias, tēe jā mānī ni jíin, chi cándíja dē Jētohō ō.

⁹ De cāhān nū jā sáhá ndeé inī Urbano, tēe jā chindeé táhán jíin ó sīquī tiñu Cristo Jesús, de saá-ni Estaquis, tēe jā mānī ni jíin.

¹⁰ Suni cāhān ndá nū jā sáhá ndeé inī Apeles, tēe jā ní stéhēn jā cándíja nihin dē Cristo, de suni súcuán cāhān nū jíin nchivī vehe Aristóbulo.

¹¹ Cāhān ndá nū jā sáhá ndeé inī Herodión, tēe cúu táhán ñuū ni. De saá-ni nchivī vehe Narciso jā cándíja maá Jētohō ō.

¹² De suni cāhān ndá nū jā sáhá ndeé inī Trifena jíin Trifosa, ndúū ñahan jā sátiñú sīquī tūhun maá Jētohō ō. De suni sáhá ndeé inī Pérsida, hermana jā mānī ō jíin, chi suni nī nsatíñú ndasí ña sīquī tūhun Jētohō ō.

13 De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Rufo, tēe jā jétúhún ndá nchivī jā vāha cándíja dē maá Jētohō ō. De suni sūcuán cāhān nū jíin naná dē, de maá ña suni nī jito ña nduhū modo jā naná nī cúu ña.

14 De cāhān nū jā sāhá ndeé inī Asíncrito jíin Flegonte jíin Hermas jíin Patrobas jíin Hermes jíin ndá hermano jā ndeé jíin dē.

15 De suni sūcuán Filólogo jíin Julia jíin Nereo jíin cuāha dē, jíin Olimpas jíin ndihi hermano cándíja jā ndeé jíin ndá dē.

16 De tá cāhān jíitáhán nū, de yíñúhún techuhú nū ndahá ji. De ndācá grupo nchivī cándíja nū Cristo, cāhān ji jā sāhá ndeé inī ndá nū.

17 De cāhān ndāhvī nī jíin ndá nū, hermano, jā coto nū maá nū nū nchivī jā cútucu inī de ndúcú stívī táhán jíin tūhun jāá nduú quétáhán jíin jā ní ncutūha ndá nū. De cujiyo ndá nū nū ndá ji.

18 Chi nchivī sūcuán, nduú sáhá ji tiñu cúnī maá Jētohō ō, chi maá-ni jā ndíhvī inī ji sīquī jā cajī ji. De vīxī ndasí yuhú ji jíin tūhun jā cāhān ndá ji, de sūcuán stáhvī ji nchivī jāá nduú jíinī vāha.

19 De ndá máá nū chi ja jíin ndihi nchivī nāsa vāha jétáhvī nū nū yā, de jā ñūcuán cúsi inī ni. De cúnī ni jā coo listo vāha nū sáhá nū tiñu vāha, de mā sáhá nū tiñu néhén.

20 De maá Yāa Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sīi inī, ñamā sáhá yā jā cundeé ndá nū

sīquī tāchī cúñáhnú jā cúu Satanás. De ñúhún inī ni jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá yā jā vāha ndá ndóhó.

21 Sāhá ndeé inī ndá nū, cáchī Timoteo, tēe jā chíndeé táhán jíin nī sīquī tūhun yā. De suni sūcuán cāhān ndá táhán ñuū nī Lucio jíin Jasón jíin Sosípater.

22 De nduhū jā nání Tercio, jā tēe nī carta yáhá jā cāhān Pablo, suni cāhān ni jā sáhá ndeé inī ndá nū jā cándíja nū Jētohō ō.

23 De Gayo, tēe jā ní jéhe núu vehe nū ndeé nduhū jā cúu Pablo, cāhān dē jā sáhá ndeé inī ndá nū. De suni jéhe núu dē vehe nū ndācá nchivī cándíja. De suni sūcuán cāhān Erasto, tēe cúu tesorero ñuū yáhá, de suni sūcuán cāhān hermano Cuarto.

24 De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná sáhá yā jā vāha ndá ndóhó. Amén.

Tūhun sándihí jā cāhān jā cúñáhnú ndasí yā

25 De mitan de ná cāhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāa Dios. Chi maá yā cuu sáhá yā jā cuiñi nīhin cá ndá nū jíin tūhun jā scácu yā ndóhó jā nācani nī, jíin tūhun Jesucristo jā stéhén ni. Chi sūcuán nī stéhén Yāa Dios tūhun yuhū yā jā ní nchiyuhū ní cáni jondē ncháha ca jēcōo ñayiví.

26 Sochi mitan de ja nī nquenda nijin. Chi jíin tutū ī jā ní ntee ndá tēe nī nacani tūhun yā, nī jītē nuu tūhun yuhū yáhá nū nchivī ndācá nación, tácuca cándíja ji de cuetáhvī ji. Chi Yāa Dios jā

técū ní cání, súcuán nī ndacu
yā tiñu.

²⁷ De ní cání ná cáhān ō jā
cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī
tiñu jā ní nsāhá yā jíín Jesu-
cristo. Chi mátúhún yā-ni íyó
de ndíchí ndasí yā. Súcuán ná
cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NDA NCHIVI ÑUU CORINTO

1 Maá nī cúu Pablo, de nī ncana Yāa Dios nduhū jā cúu nī apóstol Jesucristo. Chi sūcuán nī jētahān inī yā nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā. De ndúu ni jín hermano o Sóstenes

2 té nī carta yáhá cuēē nū ndá ndóhó nchivī ñuū Corinto jā cándija nú Yāa Dios. Chi cúu ndá nú nchivī maá yā, chi yíhí nú ndahá Cristo Jesús. Chi nī ncana Yāa Dios ndá nú jā coo ndoo coo iī nū nūū yā. De nī ncana yā ndá nú jondē jín ndá cā nchivī jā nácunehen ji maá Jētohō o Jesucristo, ní-ni cúu nūū íyó ndá ji. Chi Jētohō ndācá o jín ndá ji cúu yā.

3 De ñúhún inī ni jā Tatá o Yāa Dios jín Jētohō o Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Cristo cúu jā sáhá ndācá jā váha yóhó

4 De níni nácuetáhvī nī nūū Yāa Dios jā síquī ndá nú, chi jā jín Cristo Jesús nī nsáhá yā jā váha ndá nú.

5 Chi yíhí nú ndahá Cristo, de jā ñúcuán nī nsáhá Yāa Dios jā íyó cuicá ndá nú jín ndācá tūhun yā, chi jícūhun váha inī nū, de cúu nácani nú.

6 Chi sūcuán cúu jā íñí nīhin ndá nú jín tūhun Cristo jā nī nacani ndá nī nūū nū.

7 De sūcuán de nduú cúmanī ni iin táhvī jā jéhe yā jā cuu ánō ndá nú juni ndétu nú quivī jā nenda nijin Jētohō o Jesucristo.

8 De maá yā chi sáhá yā jā cuiñi nīhin ndá nú jondē jīnu quivī, tácuca mā cōó cuāchi síquī nū quivī jā nenda Jētohō o Jesucristo.

9 Chi squíncuu Yāa Dios ndācá jā ní nquee yuhú yā, de nī ncana yā ndá nú tácuca cunī táhán nú jín Sēhe yā, Yāa cúu Jētohō o Jesucristo.

Siquī jā má cōó síin inī ji jín táhán ji

10 Hermano, jondē jín sívī Jētohō o Jesucristo cáhān ndāhvī nī jín ndá nú jā inuú-ni natúhún ndá nú jín táhán nú, de mā cōó síin inī nū, chi sa váha inuú coo inī ndá nú jín ndācá jā jáni inī nū.

11 Sūcuán cáhān ni, ñanī mánī, chi nī ncachī tūhun ndá nchivī vehe Cloé nū ni jā tétáhán ndá nú.

12 Chi tá iin iin nú síin síin cáhān nū: Nduhū chi jín Pablo íñí nī, cáhān sava nú. De sava cā nū: Nduhū chi jín Apolos. Nduhū chi jín Pedro. Nduhū chi jín Cristo. Cáhān ndá nú.

13 De jā cáhān ndá nú sūcuán, ¿de á jáni inī nū jā síin síin Cristo cúu jā nácani ndá nī tūhun? ¿De á nduhū jā cúu Pablo nī jihī yicā cruz jā jéhe ndá nú? ¿De á jín sívī nduhū nī jenduté ndá nú?

14 Nduú cuitī. De cútahvī ni nūū Yāā Dios jāá nduú cuāhā ndá nú ní scuénduté nī, chí vāchi Crispo jíin Gayo-ni,

15 tácuā mā cáhān ni iin nú jā jíin sívī nī nī jenduté nú.

16 De cáta núcūhun inī ni jā suni nī scuénduté nī Estéfanas jíin nchivī vehe dē. De sanaā de súcuán-ni cúu nchivī jā ní scuénduté nī, jáni inī nī.

17 Chi nduú ní ntétíñú Cristo nduhū jā scuénduté nī, chí sa jā nacani nī tūhun jā scácu yā nchivī. De nduú ní ndúcú nī jā stéhēn ni nūū nū iin modo ndíchí jā má jícūhun inī nū, chí tú súcuán de mā cūū jícūhun vāha inī nū tūhun jā ní jīhī Cristo yīcā cruz nícu.

Jíin Cristo nī stéhēn Yāā Dios poder yā jíin tūhun ndíchí yā

18 De tūhun jā ní jīhī yā yīcā cruz jā scácu yā nchivī, chí tūhun naā cuitī cúu nūū ndá nchivī jā cuāhān nūū tānū tāhvī. Sochi ndá máá ó jā cuāhān ō nūū cācu ó, chí jínī ō jā tūhun Yāā Dios jā ndíso poder cúu.

19 Chi súcuán yósō nūū tutū ī jā ní ncāhān Yāā Dios:

Ná snāā ni tūhun ndíchí jā cáhān nchivī ndíchí cuenta ñayiví yáhá,

de mā cuétáhvī nī tūhun cáhān ndá nchivī jā jáni inī jā jíin vāha.

Ncachī yā.

20 ¿Túsaá de ní cuetíñú ndá tēe ndíchí cuenta ñayiví yáhá, jíin ndá tēe stéhēn tutū, jíin ndá tēe jā nānducú vāha síquī ndá jā stéhēn nchivī ñayiví? Chi ndācá tūhun

ndíchí cuenta ñayiví yáhá, nī ncāhān Yāā Dios jā tūhun naā cuitī cúu.

21 Chi ndíchí ndasí sáhá Yāā Dios. Chi ndá tūhun ndíchí jā jíin nchivī ñayiví, nī ncachī yā jāá nduú jétíñú jā cunī ji nāsa Yāā cúu yā. Nūcuán de nī jētahān inī yā jā jíin tūhun yā jā nácani ndá nī de scácu yā nchivī cándíja, vísō jáni inī nchivī ñayiví jā tūhun naā cuitī cúu.

22 Chi nchivī hebreo, maá-ni jā cúnī ji jā sáhá Yāā Dios cuāhā tiñu ñáhnú jā stéhēn poder yā. De nchivī griego chí maá-ni síquī tūhun ndíchí cúu jā ndíhvī inī ji.

23 Sochi ndá máá nī chí sa nácani nī tūhun jā ní jīhī Cristo yīcā cruz jā scácu yā nchivī. De tūhun yáhá sáhá jā cúyichī inī nchivī hebreo, de nchivī ndá cā nación chí jáni inī ji jā tūhun naā cuitī cúu.

24 Sochi ndá nchivī jā ní ncana yā jā ní nquīvi ndahá yā, vísō nchivī hebreo á nchivī griego, chí jíin ji jā jíin Cristo nī stéhēn Yāā Dios poder yā jíin tūhun ndíchí yā.

25 Chi tūhun Yāā Dios jā cáhān nchivī jā tūhun naā cuitī cúu, ndíchí ndasí cā nsūú cā tūhun ndíchí nchivī. De jáni inī nchivī jāá nduú nā poder yā tá nī jīhī Jesús jā scácu yā yóhó, de nduú chí téyíí ndasí cā poder yā nūcuán nsūú cā poder nchivī.

26 Hermano, ndá máá nú cúu jā ní ncana yā nī nquīvi nú ndahá yā. De cundéhé ndá nú jāá nduú íyó cuāhā nū jā ndíchí jíin tūhun ñayiví, de ni nduú íyó cuāhā nū jā tátúnī,

de ni nduú íyó cuāhā nū jā cúu sēhe nchivī cúñáhnú.

²⁷ Chi sa nī nacāji Yāa Dios ndācá jā cāhān nchivī ñayiví jāa nduú ndíchí cuitī, tácu coo tūhun canoō nū ndācá jā ndíchí. De nī nacāji yā nchiví jāa nduú téyíí inī ñayiví, tácu coo tūhun canoō nū nchiví téyíí.

²⁸ De suni nī nacāji yā ndācá jāa nduú cúñáhnú inī ñayiví, jíin ndācá jā sáhá jéhe inī ji nū, jondē jíin ndācá jā jáni inī ji jāa nduú tiñu, tácu snūu yā ndācá jā cúñáhnú inī ñayiví.

²⁹ Súcuán nī nsáhá yā tácu ni iin nchiví mā cúu sáhá téyíí ji maá ji nū yā.

³⁰ Sochi ndá maá nú chi nī nsáhá Yāa Dios jā inuú-ni cúu nú jíin Cristo Jesús. Chi jondē nū maá yā nī nihīn ō tūhun ndíchí, de nī sndáhvā yā cuāchi ó, de nī nsáhá yā jā íyó ndoo íyó ī ō nū yā, chi nī scácu yā yóhó.

³¹ Túsaá de ná cóo tá cúu nū cāhān tutū: Tú iin nchiví cúni ji cutéyíí ji, de ná cutéyíí ji sīquī jā ní nsáhá maá Jētohō ō jēhē ji, cáchī.

2

Jā nacani Pablo tūhun jā ní jīhī Cristo

¹ De nduhū, hermano, tá nī jēē ni nū ndá nú jā nacani nī tūhun ndāa Yāa Dios, de nduú ní nacani nī tūhun ndíchí jā má jícūhun inī nū.

² Chi tá nī iyo nī jíin nú de nduú nā incā tūhun ní ndúcú nī jā cachī tūhun nī nū nū, chí maá-ni tūhun Jesucristo jā

ní jīhī yā yīcā cruz jā scácu yā yóhó.

³ De tá nī jēē ni nū ndá nú, chí nduú nā fuerza ni, de yúhú nī, de quisi nī.

⁴ De tá nī nacani nī tūhun nū ndá nú, chí nsūú jíin tūhun ndíchí nchiví ñayiví ní scándija nī ndá nú, chí sa jíin poder maá Espíritu Yāa Dios nī stéhēn ni nū nū,

⁵ tácu mā cuiñí nú sīquī tūhun ndíchí jā cāhān nchiví, chí sa cuiñi nú sīquī poder Yāa Dios.

Jíin Espíritu de stéhēn Yāa Dios nāsa Yāa cúu yā

⁶ De ndāa chí ndíchí cāhān ndá nī jíin ndá nchiví ja nī jija jíin tūhun jā cándija ji yā. Sochi nsūú tūhun ndíchí jā íyó inī ñayiví yáhá, de ni nsūú tūhun ndíchí jā cāhān ndá tēe cúñáhnú ñayiví yáhá, chí ndá tēe ñúcuán chí yāha-ni jā cúñáhnú dē.

⁷ Chi tūhun jā cāhān ndá nī cúu tūhun ndíchí maá Yāa Dios jā ní nchiyuhū. Chi tūhun ndíchí ñúcuán jā ní iyo yuhū, chí nī jaquīn Yāa Dios jondē ncháha ca jēcōo ñayiví, tácu cācu ó jā cutecū ō ní cání sáhá tūhun ñúcuán.

⁸ Chi ní iin tēe jā cúñáhnú inī ñayiví yáhá, nduú ní jícūhun inī dē tūhun ndíchí ñúcuán. Chi tú ní jícūhun inī dē nícu, de mā cáhni cuitī dē maá Jētohō ō, Yāa jā vii cúñáhnú.

⁹ Chi cúu tá cúu nū cāhān tutū ī:

Ndācá jā ní nsáhá tūha Yāa Dios jā cuu nchiví jā māni jíin yā,

ni iin ñúcuán nduú ní jínī
jínúū nchivī, de ni
nduú ní jínī jín sóho ji,
de ni nduú ní nquji jā súcuán
cani inī ji.

Cáchī tutū.

¹⁰ Sochi ndá máá ó chi nī
stéhēn Yāa Dios ndá ñúcuán
nūū ō jín Espíritu Santo yā.
Chi maá Espíritu jínī vāha yā
de stéhēn yā ndihi, chi jondē
ndācá tūhun ndíchí cā maá
Yāa Dios.

¹¹ Chi ni iin nchivī mā
cūū cunī ji nāsa jáni inī incā
nchivī, chi maá ji-ni jín ánō
ji cúu jā jínī. De suni súcuán
ni iin nchivī nduú jínī ji nāsa
jáni inī Yāa Dios, chi maá-ni
Espíritu Yāa Dios cúu jā jínī.

¹² De maá ó chi nī nihīn
ō Espíritu ñúcuán jā vāji nūū
Yāa Dios, de nduú jáni inī ō
tá jáni inī nchivī ñayiví. De
jā ñúcuán cúu jā jícūhun inī ō
nāsa nī nsáhā Yāa Dios jā vāha
yóhó sīquī jā vāha inī yā.

¹³ De suu sīquī ndācá yáhā
cúu jā cāhān ndá nī, de nsūú
jín tūhun jā stéhēn nchivī
ndíchí, chi sa jín tūhun jā
stéhēn maá Espíritu. Chi
stéhēn ndá nī tūhun Espíritu
nūū ndá nchivī jā névāha
Espíritu.

¹⁴ Sochi nchivī jāá nduú
névāha Espíritu Yāa Dios,
nduú jétáhvī ji ndá tūhun jā
vāji nūū Espíritu, chi jáni inī ji
jā tūhun naā cuitī cúu. De mā
cūū jícūhun inī ji, chi nduú
névāha ji maá Espíritu jā sáhā
jā jícūhun inī ji.

¹⁵ De nchivī jā névāha
Espíritu, chi jícūhun inī ji nāsa
íyó ndihi-ni. De nchivī ñayiví

mā cūū jícūhun inī ji nāsa
nchivī cúu nchivī ñúcuán.

¹⁶ Chi cāhān tutū īī: ¿Ní iin
cuu cunī nāsa jáni inī maá
Jētohō ō? ¿De ní iin cuu stéhēn
nūū yā? Ni iin mā cūū. Cáchī
tutū. De vísō súcuán de maá ó
chi jáni inī ō tá cúu nūū jáni inī
Cristo.

3

*Jā chindeé táhān ndá dē jā
sáhā dē tiñu Yāa Dios*

¹ De nduhū, hermano,
nduú ní ncúu cāhān ni jín
ndá nú tá cúu nūū cāhān ni
jín nchivī jā jīca jín Espíritu.
Chi sa nī ncāhān ni tá cúu nūū
cāhān ni jín nchivī jā cáta jīca
jín modo maá. Chi cúu ndá
nú tá cúu sūchí lúli jāá ncháha
ca cuja nú jín tūhun Cristo.

² Nī stéhēn ni jāá nduú vjín
nūū ndá nú, chi cúu nú tá
cúu sūchí lúli jā cáta jáxīn cā.
De nduú ní ncāhān ni jín nú
tūhun vjín jā cúu tá cúu jā
cājí jā yājī nchivī ja nī jija,
chi ncháha ca quenda nú jín
jondē saá. De mitan suni
ncháha ca quenda nú jín.

³ Chi cáta jīca cā ndá nú
jín modo nēhēn maá nú. Chi
cúcuásún inī ndá nú, de cánāá
nú, de cúsiín inī nū. Túsaá
de cúu ndá nú tá cúu nchivī
ñayiví jā jīca jín modo nēhēn
maá.

⁴ Chi iin nú cāhān: Nduhū
chi jín Pablo íñi nī. De incā
nū cāhān: Nduhū chi jín Apo-
los. De súcuán cúu jā jīca ndá
nú jín modo nēhēn maá nú.

⁵ ¿De ní iin cúu nduhū, de
ní iin cúu Apolos túsaá? Vāchi
mozo-ni cúu ndúū ni nūū Yāa
Dios, de nī jetiñú yā nduhū

tácua candíja ndá nú maá Jětōhō ō. Chi tá iin iin nī nī nsāhá tiñu nāsa nī jēhe maá Jětōhō ō nū ni.

6 Nduhū chi modo jā ní jaquīn ni tūhun yā inī ánō nū, de Apolos chi modo jā ní nchuhun dē ndute, cúu jā ní stéhēn cā dē nūū ndá nú. Sochi maá Yāa Dios cúu jā ní scuáhnu tūhun inī ánō nū.

7 Túsaá de nduú ná cúu sáhá tēe jā jáquīn, de saá-ni tēe jā chūhun ndute, chi sa maá Yāa Dios cúu jā scuáhnu.

8 De tēe jáquīn jíin tēe chūhun ndute, iin-ni cúu dē. De ndācá dē chi cuāha yā yāhvi dē nāsa tiñu nī nsāhá iin iin dē.

9 Chi ndá nduhū chi cúu nī tēe chíndeé táhán jā sáhá nī tiñu Yāa Dios. De ndá ndóhó cúu tá cúu itū maá Yāa Dios jā sátíñú yā jíin. De suni tá cúu iin vehe jā sáhá Yāa Dios cúu ndá nú.

10 De nduhū chi cúu nī tá cúu iin maestro albañil jā ní ntavā ni cimientō vehe ñúcuán, cúu jā ní scándíja nī ndá nú. De incā dē sámā dē sīquī, cúu jā stéhēn cā dē nūū nū. Túsaá de tá iin iin dē ná cóo cuidado dē nāsa sámā dē sīquī.

11 De Jesucristo cúu cimientō vehe ñúcuán, de ni iin mā cūū tavā incā cimientō, chi maá yā cúu jā ní sndáhvā cuāchi ó.

12 De ndācá nchivī cándíja, chi sáhá ji vehe sīquī cimientō ñúcuán, de á jíin ndatíñú váha tá cúu oro á plata á yūū luu, á jíin jā ñamā naā, tá cúu ñutun á itē á ndáyóho.

13 De natūu tiñu jā ní nsāhá iin iin ji, tú nāsa nī ndihvī inī ji sīquī maá yā. Chi maá quivī juicio jā sáhá ndāa yā tiñu nchivī, suu quivī ñúcuán natūu cájí tiñu ji. Chi jíin ñuhūn quiji quivī ñúcuán, de modo tá sáhá ñuhūn jā téñuhūn ndācá jā cúu cáyū, suni súcuán coto túni yā tiñu iin iin ji.

14 De tú nduú ní ncáyū tiñu jā ní nsāhá ji sīquī cimientō, de nīhīn ji táhvī ji.

15 Sochi tú nduú ní ndihvī inī ji jíin tiñu yā, de mā nīhīn ji táhvī ji, chi modo jā cáyū tiñu ji. Sochi maá ji chí cācu ánō ji, vísō modo ja ñatin cáyū ji nūū yáñuhūn.

16 ¿A nduú jíin ndá nú jā cúu nú tá cúu templo Yāa Dios, chi ndéē Espíritu Yāa Dios inī ánō nū?

17 De tú iin nchivī stívī ji templo Yāa Dios, de stánū táhvī yā nchivī ñúcuán. Chi ndoo ndasí íyó templo yā, de suu cúu ndá máa nū.

18 Ni iin nú mā stáhvī nú maá nú jíin jā jáni inī nū. Tú iin nchivī jáni inī ji jā ndíchí ji jíin ndá tūhun ñayíví yáhá, de vāha cā ná siáá ji, tácua coo ndíchí ndíja ji jíin tūhun maá yā.

19 Chi tūhun ndíchí jā íyó inī ñayíví yáhá, tūhun naā cuitī cúu nūū Yāa Dios. Chi cáhān nūū tutū ī: Nchivī ndíchí cuenta ñayíví chí nátiin yā ji sīquī ndācá tūhun ndíchí ji jā jásī ji nūū tūhun yā, cáchī.

20 De cáhān tucu tutū: Maá Jětōhō ō jíin yā ndācá jā jáni inī nchivī ndíchí, chi maá-ni jā jáni cáhá inī ji, cáchī.

21 Túsaá de ni iin nú mā cútéyí nú jā síquī ni iin tēe ndíchí. Chi cuenta ndá máá nú cúu ndihi-ni.

22 Cúu Pablo, cúu Apolos, cúu Pedro jā stéhēn ndá dē nūū nū. Cúu ndihi jā íyó inī ñayíví, jā íyó mitan jíin jā coo. De vísō tú cutecū nū á cuū nū, de ndihi-ni cúu cuenta ndá nū.

23 De ndá máá nú cúu cuenta Cristo, de Cristo cúu cuenta Yāā Dios.

4

Jā sátiñú ndá apóstol síquī tūhun yā

1 Túsaá de cani inī ndá nú jā mozo-ni cúu ndá nī nūū Cristo, jā ní ntetíñú yā nduhū jā stéhēn ni tūhun Yāā Dios jā ní nchiyuhū jondē janahán.

2 De ndāā chi tēe jā sátiñú síquī ñúcuán, íyó responsable tá iin iin dē jā squíncuu vāha dē.

3 De nduhū chi nduú sáhā nī cuenta tú nánducú ndá nú síquī ni nāsa sáhā nī, á tú nánducú nchivī jā cúñáhnú inī ñayíví. De juni maá nī chi nduú nánducú nī síquī maá nī.

4 Chi vísō jíinī ni jíin ánō ni jāá nduú nā cuāchi nī, sochi nsūū ñúcuán cúu jā quéndōo ndāā ni, chi maá Jētohō ō cúu jā jíto túnī nduhū.

5 Túsaá de mā nánducú ndá nú síquī tiñu táhán nú, chi tá quenda maá quíví sá de cunī nū. Chi jondē tá ndiji maá Jētohō ō, de nastúu nijin yā ndācá tiñu jā yíyuhū nūū neē, de stéhēn nijin yā ndācá jā jáni inī nchivī jíin ánō ji. Ñúcuán

de maá Yāā Dios cuetúhún yā tá iin iin ji nāsa nī nsáhā ji.

6 Hermano, ndācá tūhun yáhā nī ncāhān ni tácuā quendōo vāha ndá nú. De nī ncachī ni jā maá nī jíin Apolos, chi mozo-ni cúu nduú ni nūū yā, de súcuán cúu nī iin ejemplo nūū ndá nú. De cāhān nī jā súcuán cúu nī, tácuā cutūha nú cani inī nū maá-ni tá cúu nūū cāhān tutū ī. Chi mā sáhā vixī nū jā cuetúhún nú iin tēe jā stéhēn, de incā dē nduú.

7 ¿De nūcu cútéyí ndá nú nūū táhán nú túsaá? ¿De nā cuá íyó nūū ndá nú jāá nduú ní ncútahvī nū nūū yā? De tú jā ní ncutahvī nū cúu, ¿de nūcu sáteyíí ndá nú maá nú jā modo jāá nsūú jā ní ncutahvī nū cúu?

8 Va ja nī ncucuicá ndá nú, de ja névāha nú ndihi, jáni inī nū túsaá. De ja tátúnī ndá máá nú, de ni nduú cā jíni ñúhún nú nduhū, jáni inī nū. Nduú vāha jā súcuán cútéyíí ndá nú. De nācā vāha de tú jā tátúnī ndija ndá nú nícu, tácuā va suni cuāha nú tūhun jā tátúnī ndá nī jíin nú túsaá.

9 De íyó tá jáni inī ni jā ndá nduhū jā cúu apóstol, chi nī nsáhā Yāā Dios jā cúu ndá nī modo tēe núu cā nūū nchivī, modo tēe jā ní ncundaā jā cuū dē. Chi ní ñayíví jíin andiví ndéhé vāha nūū ni, cúu ndá ángel jíin nchivī.

10 Chi jā síquī Cristo de cāhān ndá ji jā tēe naā cúu ndá nī. De ndá ndóhó chi va ndíchí nú jíin tūhun Cristo, jáni inī nū. De ndá nduhū chi nduú nā fuerza ni, de ndá

ndóhó va íyó fuerza nū, jáni inī nū túsaa. De ndá ndóhó chí íyó yíñuhún nchivī nūū nū, sochi nūū ndá nduhū chí sáhá jéhe inī ji.

11 Níí cání já váji ndá nī de jīhī ni sōco jondē mitan. De yíchī ndá nī ndute, de cúmanī sahma nī, de nduú sáhá vāha nchivī jíin nī, de ni nduú nā vehe névāha ndá nī.

12 De nīhin sátíñú ndá nī jíin ndahá nī. De cáhān nāvāha jī nūū ndá nī, sochi cáhān vāha nī jíin ndá ji. De jíinī ūhvī ji ndá nī, sochi jéndeé inī nī.

13 De cáhān nēhén ji sīquī ndá nī, sochi cáhān mānī ni jíin ji. De cúu ndá nī tá cúu yācá inī ñayiví, de squéne yichī ji nduhū jondē mitan.

14 De nsūú já tēe nī yáhá já cucanoō nū, chí sa já sndíhvī inī ni ndá nú, chí cúu ndá nú modo sēhe nī já mānī ni jíin.

15 Chí visō ná cóo ūxī mil tēe já stéhēn tūhun Cristo nūū nū, sochi iin-ni tatá nú íyó. De nduhū cúu modo tatá ndá nú, chí nī scándija nī ndá nú já ní nacani nī tūhun vāha Cristo Jesús já scácu yā yóhó.

16 Túsaá de cáhān ndáhvī nī jíin nú já ndacu ndá nú nduhū.

17 De já ñúcuán cúu já ní ntají nī Timoteo cuēē dē nūū ndá nú. Chí cúu dē modo sēhe nī já mānī ni jíin dē, de squíncuu vāha dē nūū maá Jētohō ō. De maá dē nachuhun inī ndá nú nāsa jīca nī já cándija nī Cristo, jíin nāsa stéhēn ni nūū ndá grupo nchivī cándija ndācá lado.

18 Sochi sava nú chí sáhá téyíí nú maá nú, chí jáni inī nū já má cuēé cuitī ni cā nūū nū.

19 De nduú chí ñamā cuēē ni nūū ndá nú de tú súcuán cúnī maá Jētohō ō. Nūcuán de nanducú nī sīquī ndá tēe já cútéyíí, de mā sáhá nī cuenta tūhun já cáhān dē-ni, chí sa coto túnī ni dē de tú cuu squíncuu dē.

20 Chí já tátúnī Yāa Dios nūū ō, chí nsūú já cáhān ō-ni cúu, chí jíinī ñuhún já cundiso poder tūhun cáhān ō jíin tiñu sáhá ó.

21 ¿Túsaa de nāsa cúnī ndá nú? ¿A já cuxeēn ni nūū nū tá cuēē ni, sīquī jáá nduú nacani inī nū, á já nacani inī nū de cuēē ni jíin tūhun cúndáhvī inī jíin tūhun vitá inī?

5

Jā sáhá ndāa Pablo sīquī iin cuāchi

1 De nī nīhīn ni tūhun já jíca ndūi iin tēe já íyó māhñú ndá nú, chí ndéca dē naná ūū dē. De xēēn ndasí sáhá tēe jíñā, chí juni nchivī jáá nduú jíin tūhun Yāa Dios, nduú sáhá ji súcuán.

2 De visō súcuán de sáhá téyíí ndá nú maá nú. Vāha cā já cucuéca ndasí inī nū. De cánuú já tavā nū tēe já sáhá cuāchi ñúcuán ná quée dē māhñú ndá nú.

3 De nduhū visō nduú íyó nī jíin ndá nú, sochi modo já íyó nī jíin nú cúu já ñuhún inī ni ndá ndóhó. De ja nī nsáhá ndāa ni sīquī tēe já ní nsáhá cuāchi ñúcuán, chí tá-ni cúu já íyó nī jíin ndá nú cúu.

⁴ Túsaá de ndutútú ndá nú, de maá Jētohō ō Jesucristo coo yā jín nú. De nduhū chi modo jā coo nī jín nú, chi ñúhún inī ni ndá nú. De poder maá Jētohō ō Jesús suni coo jín nú.

⁵ De ná chíhi ó tēe jīñā ndahá Satanás, tácuá ná ndóho yiqui cúñu dē, de nacani inī dē de cācu ánō dē quívi jā ndiji Jētohō ō Jesús.

⁶ Nduú vāha jā sáhá téyíí ndá nú maá nú. ¿A nduú jínī nū tūhun jā cáhān suha? Vísō jacū-ni levadura de ndāā ní ñujan sáhá, cáchī.

⁷ Túsaá de tavā ndá nú tēe jīñā tá cúu nūū squéne nū levadura jā ní ntíví. De súcuán de cuu ndá nú modo pan jā cúvāha jín ñujan jéé jáá nduú nā levadura yíhí, jā yájī ndá ji vico pascua. De suu súcuán cúu ndija ndá nú. Chi ja nī jīhī Cristo jā ní nsōcō yā maá yā jēhē ō, chi cúu yā modo tīcāchí pascua jā ní jīhī jā jēhē ō.

⁸ Túsaá de ná núcūhun inī ō nāsa nī ncuu vico ñúcuán, de ná cóo ndāā ndija ánō ō, de suu cúu tá cúu pan jáá nduú nā levadura yíhí. De mā sáhá ó tiñu néhén jín tiñu téhén jā cúu tá cúu levadura jā ní ntíví.

⁹ Nūū incā carta jā ní ntee nī nūū ndá nú nī ncāhān ni jā má quívi nduū nū jín nchivī jīca ndiī.

¹⁰ Sochi nduú ní ncáchī ni jā má quétáhān cuiṭi nū jín ndá nchivī jáá nduú cándíja jā jīca ndiī, jā ndíyo inī, jā cuihná, jā chíñúhún ídolo. Chi tú súcuán de jīni ñúhún quee

nú inī ñayívi nícu, chi nduú nā incā modo jā cujiyo nú nūū ji chi ndéē ō ñayívi jín ji.

¹¹ Chi sa nī ncachī ni jā má quívi nduū nū jín ndá máá nchivī jā cáhān ji jā cúu ji hermano, de tú jīca ndiī ji, á ndíyo inī ji, á chíñúhún ji ídolo, á sátúhún ji, á jīni ji, á cuihná ji. De ni mā cājī cuiṭi nū stāā jín nchivī jā sáhá súcuán.

¹² Chi nsūú tiñu nī cúu jā sáhá ndāā ni sīquī nchivī jáá nduú íñi jín ó. Yāā Dios cúu jā sáhá ndāā sīquī ji.

¹³ Sochi nchivī jā íñi jín ndá nú chi cánuú jā sáhá ndāā nū sīquī ji. Túsaá de cánuú jā tavā ndá nú tēe jā ní nsáhá cuāchi ñúcuán jā íyo dē māhñú ndá nú, ná quíhīn dē.

6

Jā má cáquīn ji cuāchi sīquī táhān ji nūū justicia jáá nduú cándíja

¹ De tú táhān nú jā cándíja nī nsáhá cuāchi sīquī nū, ¿de nūcu jéhēn ndá nú jín dē nūū justicia jáá nduú cándíja? ¿De nūcu nduú sáhá ndāā ndá nú nūū táhān nú jā cándíja Yāā Dios?

² ¿A nduú jínī nū jā nchivī cándíja Yāā Dios chi iin quívi de sáhá ndāā ji tiñu nchivī ñayívi? De tú iin quívi sáhá ndāā ndá nú tiñu nchivī ñayívi, ¿de á mā cúu sáhá ndāā nū mitan sīquī iin cuāchi lulí jā sáhá ndá táhān nú?

³ ¿A nduú jínī nū jā iin quívi de sáhá ndāā ō jondē tiñu ndá ángel andiví? De nā oncā cúu tiñu ñayívi yáhá jā má cúu sáhá ndāā ō.

⁴ Túsaá de tú táhán nú sáhá dē iin cuāchi sīquī nū, ¿de nūcu jēhēn ndá nú sa nūū ndá tēe jāá nduú cúu dē táhán nchivī cándíja jā sáhá ndāā dē cuāchi nú?

⁵ Súcuán cáhān ni tácuca cu-canoō ndá nú. ¿A nduú íyó ni iin tēe jícūhun inī māhñú ndá nú jā cuu sáhá ndāā dē sīquī nū?

⁶ Nduú íyó vāha jā iin hermano caquīn cuāchi sīquī incā hermano nūū justicia jāá nduú cándíja.

⁷ De jā jáquīn ndá nú cuāchi sīquī táhán nú, chí jā stíví ndasí nú cúu. ¿A nduú vāha cā jā cuandēe inī nū jā ná sáhá jí cuāchi sīquī nū á jā candēe jí ndatíñú nú?

⁸ De nduú chí sa ndá máá nú cúu jā sáhá cuāchi de cándeē nū ndatíñú táhán nú, de nūū ndá hermano cúu jā sáhá nú súcuán.

⁹ ¿A nduú jínī ndá nú jā nchivī jāá nduú íyó ndāā, mā nīhīn táhvī jí quívi jí nūū tátúnī Yāā Dios? Mā stáhvī nú maá nú jā canī inī nū jā nīhīn táhvī nū, chí ni nchivī jā jíca ndiī, ni nchivī jā chíñúhún ídolo, ni nchivī jā cásiquí ndēe táhán, ni tēe jā sáhá ndiī jín táhán yíí,

¹⁰ ni nchivī cuīhná, ni nchivī ndíyo inī, ni nchivī jínī, ni nchivī sátúhún, ni nchivī jā stáhvī táhán sīquī xūhún, mā nīhīn táhvī jí quívi jí nūū tátúnī Yāā Dios.

¹¹ De súcuán nī íyo sava ndá nú nīcu, sochi mitan chí ja nī naquete yā ndá nú, de íyó ndoo íyó īī nū nūū yā. Chí ja nī sndáhvā yā cuāchi nú

nī nsáhá yā jín maá Jētohō ō Jesús jín Espíritu Yāā Dios.

Jā íyó ndoo íyó īī yiqui cúñu nchivī cándíja

¹² De ndāā cúu jā cáhān nchivī jā ndihi-ni tiñu íyó vāha jā sáhá ó tú nāsa cúnī ō. De vísō súcuán de nsūū ndihi sáhá jā quéndōo vāha ánō ō. Ndihi chí cuu sáhá ó, de vísō súcuán de nduú íyó vāha jā quívi ó nūū tiñu jā stíví ánō ō.

¹³ De ndāā cúu jā cáhān nchivī jā ndeyu cúu jā cuhun chíjin, de chíjin cúu jā cuhun ndeyu. Sochi iin quívi de mā cōō cā súcuán, chí naā ndúū ñúcuán sáhá Yāā Dios. De nsūū sīquī jā sáhá ó tiñu ndiī cúu jā íyó yiqui cúñu ó, chí sa jā sáhá ó jā cúnī maá Jētohō ō. De Jētohō ō chí jíto yā yiqui cúñu ó.

¹⁴ De tá cúu nūū ní nastécū Yāā Dios Jētohō ō, suni súcuán nastécū yā yóhó jín poder yā.

¹⁵ ¿A nduú jínī ndá nú jā yiqui cúñu tá iin iin ó cúu modo ndá parte yiqui cúñu Cristo? ¿Túsaá de á cuu candēe ō iin parte yiqui cúñu Cristo de squétáhán ó jín iin ñahan ndiī? Mā cúū cuiti súcuán.

¹⁶ ¿A nduú jínī ndá nú jā tēe jā quétáhán jín ñahan ndiī, de iin-ni cā yiqui cúñu nī nduu dē jín ña? Chí cáhān tutū īī: Jā ndúū dē chí iin-ni cā yiqui cúñu cúu, cáchī.

¹⁷ Sochi nchivī jā quétáhán jín maá Jētohō ō, chí suni súcuán iin-ni cā cúu jí jín yā sīquī jā cándíja jí yā.

¹⁸ Túsaá de cunu ndá nú jā má quívi nú nūū tiñu ndiī. Chí

ndá cā cuāchi jā sáhá nchivī, chi nsūu yiqui cúñu ji stíví ji. Sochi tú jíca ndiī ji, de sīquī yiqui cúñu ji cúu jā sáhá ji cuāchi.

¹⁹ ¿A nduú jínī ndá nú jā yiqui cúñu nú cúu templo Espíritu Santo jā ní jēhe Yāa Dios nūu nū, de ndēē yā inī nū? De nsūú cuenta maá nú cúu nú.

²⁰ Chi Yāa Dios chi yāhvi ndasí nī nacueen yā ndá nú. Jā ñūcuán cánuú jā caca yíñuhún nú nūu Yāa Dios jā sáhá nú tiñu vāha jondē jíin yiqui cúñu nú jíin inī jíin ánō nū, chi cuenta Yāa Dios cúu.

7

Jā cáchī tūhun sīquī yíi jíin ñasíhí

¹ Mitan de ná cáchī ni sīquī ndá tūhun jā ní jīcān tūhún ndá nú nduhū nūu carta. Jāndāā jā vāha cā quéndōo iin tēe de tú mā cundeē dē jíin ñahan.

² Sochi sīquī jā íyó tiñu ndiī, de vāha cā jā ndācá tēe ná cóo ñasíhí maá dē, de saá-ni ndācá ñahan ná cóo yíi ña.

³ De yíi ná squíncuu vāha dē nūu ñasíhí dē jā cúu dē yíi ña. De saá-ni ñasíhí ná squíncuu vāha ña nūu yíi ña.

⁴ Chi ñasíhí nduú cúu sáhá ña jā cúnī ña jíin yiqui cúñu ña, chi suni jā cúnī yíi ña. De saá-ni yíi nduú cúu sáhá dē jā cúnī dē jíin yiqui cúñu dē, chi suni jā cúnī ñasíhí dē.

⁵ De mā sásáhán ndá nú maá nú nūu táhán nú. Sochi tú cúnī nduú nū jā víhí cā cācān táhvī nū jacū tiempo, de tú íyó conforme nduú nū,

de cuu sasáhán nú maá nú nūu táhán nú. De ñūcuán de vāha cā jā naquetáhán tucu nú, tácuca mā cōtó túnī Satanás nduú nū sīquī tiñu ndiī.

⁶ De nsūú jā ndácu ní tiñu jā cánuú jā coo ūu táhán nū, chi jā jēhe ní tūhun cúu.

⁷ Chi jétahān inī ni jā ndá tēe ná cóo mátuhún dē-ni, tá cúu nūu íyó maá nī. Sochi sīin sīin nī nsáhá Yāa Dios iin iin dē nāsa cúu maá dē, chi sava dē cuu coo mátuhún dē-ni, de sava cā dē chi nduú chi sīin nī nsáhá yā jíin dē.

⁸ Túsaá de cáhān ni jíin ndá nchivī jā íyó mátuhún-ni, jíin ndá ñahan jā ní nquendōo ndáhvī, jā vāha cā de tú coo ji sūcuán-ni, tá cúu nūu íyó maá nī.

⁹ Sochi tú jínī ji jā má quéndá ji coo ji sūcuán-ni, de ná cóo ūu táhán ji túsaá. Chi vāha cā jā coo ūu táhán ji nsūú cā jā jíhyó ji.

¹⁰ Sochi nūu nchivī jā ní ncuu ūu táhán chi ndácu ní tiñu jā ñahan mā sndóo ña yíi ña. De nsūú nduhū cúu jā ndácu tiñu, chi sa maá Jētohō ō.

¹¹ De tú sndóo iin ñahan yíi ña, de ná quéndōo mátuhún ña-ni, de suni cuu naquetáhán ña jíin yíi ña. De yíi suni mā sndóo dē ñasíhí dē.

¹² De jíin sava cā nchivī chi cáhān ni yáhá jā jáni inī maá nī, de nsūú jā ní ncachī maá Jētohō ō cúu: Tú iin hermano ndéca dē ñahan jāá nduú cándíja, de tú jétahān inī ña jā cundeē ña jíin dē, de mā sndóo dē ña.

¹³ De tú iin ñahan ndéca ña tēe jāá nduú cándíja, de tú

jétahān inī dē cundeē dē jīn ña, de mā sndóo ña dē.

14 Chi tēe jāá nduú cándíja, yíhí cuenta dē nūū Yāā Dios síquī jā ní nquetáhán dē jīn ñahan cándíja. De ñahan jāá nduú cándíja, suni yíhí cuenta ña nūū Yāā Dios síquī jā ní nquetáhán ña jīn hermano cándíja. Chi tú nsūú súcuán de sēhe ji mā quíhí cuenta ji nūū Yāā Dios, sochi mitan chi yíhí cuenta ji nūū yā.

15 Sochi yíí á ñasíhí jāá nduú cándíja, tú fuerza cúu jā cúnī ji sndóo ji táhán ji, de ná sndóo ji. Chi tú súcuán cúnī ji, de hermano á hermana cándíja nduú cánuú jā casī ji jā ndusíin táhán ji jāá nduú cándíja. Chi nī ncana Yāā Dios yóhó jā cundeē mānī ō jīn táhán ó.

16 Chi ndóhó jā cúu nú ñasíhí, nduú jínī nū, sanaā de candíja yíí nú sáhá nú, de cācu dē. De saá-ni ndóhó jā cúu yíí, nduú jínī nū, sanaā de candíja ñasíhí nú sáhá nú, de cācu ña.

17 Túsaá de tá iin iin nú ná quéndōo nú nāsa nī nsáhá Jētohō ō ndóhó, jīn nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú jā ní ncandíja nú. De súcuán ndácu nī nūū ndācá grupo nchivī cándíja.

18 Tú nī ncana yā iin tēe jā ní ncuu circuncidar, de súcuán ná quéndōo dē. De tú nī ncana yā iin tēe jāá nduú ní ncúu circuncidar, de mā cūú dē circuncidar.

19 Chi nduú nā cuá sáhá á cuu ó circuncidar á nduú, chí jā cánuú cā cúu jā squíncuu vāha ó tiñu jā cúnī Yāā Dios.

20 Tá iin iin nú ná quéndōo nú nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú nī ncandíja nú.

21 Tú mozo jā ní jeen nchivī cúu nú tá nī ncana yā ndóhó, de mā cúndihví inī nū jā quee nú. Sochi tú íyó modo jā nduu libre nū, de íyó vāha jā sáhá nú.

22 Chi tēe cúu mozo jā ní jeen nchivī, de tú nī ncana Jētohō ō dē, de mitan chi nī nduu libre dē nūū cuáchi dē, de jétíñú maá Jētohō ō dē. De saá-ni tēe sátiñú cuenta maá, de tú nī ncana yā dē, de mitan de nī nduu dē mozo nūū Cristo jā ní nacueen yā dē.

23 Chi yāhvi nī ncuu jā ní nacueen Yāā Dios ndá ndóhó. Túsaá de mā sátiñú nú nūū tiñu cāhá jā ndácu nchivī ñayíví.

24 Túsaá hermano, tá iin iin nú ná quéndōo nú nūū Yāā Dios nāsa-ni íyó nú tá nī ncana yā ndá nú.

25 De mitan de síquī nchivī jā íyó mátúhún-ni, de nduú nā tūhun ní ndácu maá Jētohō ō nūū ni. Sochi ná cāhān ni jā jáni inī maá nī, chí nī ncundáhvī inī Jētohō ō nduhū, de nī nsáhá yā jā cuu cāhān ndāā ni.

26 Jáni inī ni jā vāha-ni quéndōo ndá tēe tú nāsa-ni íyó dē, jā síquī jā íyó tūndóhó ndá tiempo yáhá.

27 Tú íyó ñasíhí nú, de mā sndóo nú ña. De tú nduú nā ñasíhí nú íyó, de mā nducú nú ña.

28 Sochi tú coo ñasíhí nú, de nsūú cuáchi cúu. De tú quetáhán iin ñahan lúli jīn tēe, de suni nsūú cuáchi cúu.

Sochi nchivī jā íyó ūū táhān, chi nīhīn ji tūndóhó ñayiví yáhá, de cúnī ni jā má nīhīn nū tūndóhó.

²⁹ Hermano, tūhun jā cáhān ni yáhá cúu jā yachī-ni ndihi tiempo jā sáhá ó tiñu yā. Túsaá de jondē mitan de tēe jā íyó ñasíhí, ná cūndihvī cā inī dē sīquī tiñu maá yā nsūú cā sīquī ña.

³⁰ De nchivī jā ní jīhī táhān vehe, ná sáhá ji modo jāá nduú cúcuécá inī ji. De nchivī jā cúsiī inī, ná sáhá ji modo jāá nduú-ni. De nchivī jéén, ná sáhá ji modo jāá nsūú ndatíñú ji cúu. Mā cuáha ji tūhun jā casī ndá ñúcuán jā má cūndihvī inī ji sīquī tiñu maá yā.

³¹ De nchivī jā ní ndihvī inī sīquī ndatíñú ñayiví yáhá, mā cútéñú cā ji jíín. Chi ja ñatin naā ndácá jā íyó inī ñayiví yáhá.

³² Cúnī ni jā má nácani ndasí inī ndá nú sīquī ndácá jā íyó inī ñayiví. Chi tēe cúu soltero, ndíhvī inī dē tiñu maá Jētohō ō, nāsa cusī inī Jētohō ō sáhá dē.

³³ Sochi tēe íyó ñasíhí, chi ndíhvī inī dē tiñu jā íyó ñayiví, nāsa cusī inī ñasíhí dē sáhá dē.

³⁴ De suni sūcuán sīn sīn jáni inī ñahan íyó yíí jíín ñahan íyó maá. Chi ñahan íyó maá, ndíhvī inī ña tiñu maá Jētohō ō, chi cúnī ña jā coo ndoo coo íí ánō ña jíín yiqui cúñu ña jā sáhá ña tiñu maá yā. Sochi ñahan íyó yíí chi ndíhvī inī ña jíín tiñu jā íyó ñayiví, nāsa cusī inī yíí ña sáhá ña.

³⁵ Jā váha ndá máá nú cúu jā cáhān ni sūcuán. Chi nsūú jā ndúcú nī casī ni jā coo ūū táhān nū, chi sa cúnī ni jā caca yíñúhún nú de nune nú jā satíñú cutú nú nūū maá Jētohō ō jondē jíín inī jíín ánō nū.

³⁶ De tú iin tēe íyó sēhe síhí dē, de tú cuāyāha cuiyā ji, de tú jáni inī dē jā váha cā jā coo yíí ji, túsaá de ná sáhá dē jā jáni inī dē, de ná cuáha dē tūhun jā coo yíí ji, chi nsūú cuāchi cúu.

³⁷ Sochi tú iin tēe nī ncundaā inī dē jā cundeē sēhe síhí dē sūcuán-ni, jā má cuáha dē ji vísō jícān fuerza nchivī ji, túsaá de cuu quendōo ji tá cúu nūū cúnī dē, chi váha-ni sáhá dē.

³⁸ Túsaá de tēe jā jéhe tūhun jā coo yíí ji, váha-ni sáhá dē. De tēe jāá nduú jéhe tūhun, chi váha cā sáhá dē.

³⁹ De ñahan jā íyó yíí, chi yíhí ña ndahá yíí ña juni tēcū dē. Sochi tá ja nī jīhī yíí ña, ñúcuán de ja nī ncuu libre ña jā quetáhān tucu ña jíín nā-ni tēe cúnī ña, de tú tēe cándíja nūū maá Jētohō ō cúu dē.

⁴⁰ Sochi jáni inī ni jā ndetū cā coo ña de tú quendōo ña sūcuán-ni. De suni jáni inī ni jā jíín Espíritu Yāa Dios cúu jā cáhān ni.

8

Sīquī cúñu jā ní nsōcō nūū ídolo

¹ De mitan de ná cáchī ni sīquī cúñu jā ní nsōcō nūū ídolo. Ndāa chi ndácá ó jáni inī ō jā jííní váha ó nāsa cúu. De ndácá jā jííní ō ñúcuán, chi

ndúcú sáhá vīxī yóhó. De sa jā cúndáhvī inī ō táhán ó, ñúcuán sáhá jā jíja ó jíin tūhun yā.

² Tú nā-ni nchivī jáni inī ji jā jíni vāha ji, de nduú chi ncháha ca cunī cuitī ji tá cúu nū cānuú cunī ji.

³ De sa nchivī jā mānī jíin Yāa Dios, maá ji cúu jā jétáhvī yā.

⁴ Túsaá de ná cáchi tūhun nī sīquī cūñu jā ní nsōcō nchivī nū ídolo. Ndāa chi jíni ō jā ndācá ídolo ñayiví, nduú ndāa cuitī. De nduú nā incā yāa íyó, chi mátúhún-ni Yāa Dios.

⁵ De nchivī chi jáni inī ji jā íyó ndācá yāa inī andiví jíin ñayiví, chi cáhān ji jā íyó cuāhā ndija ndá yāa ji jíin jētohō ji.

⁶ Sochi nū ndá máa ó chi mátúhún-ni Yāa íyó, jā cúu Tatá ó Yāa Dios. De maá yā nī nsáhá ndācá jā íyó, de cuenta maá yā cúu ndācá ó. De suni íyó iin-ni Jētohō ō Jesucristo, de jondē nū maá yā vāji ndācá jā íyó, de suni maá yā nī nsáhá yóhó.

⁷ De nchivī cándija, chi nsūú ndihi ji jíni tūhun yáhá. Chi sava ji nī ncāan ji nī nchiñúhún ji ídolo jondē ncháha ca cándija ji. De jondē mitan de tú yájī ji cūñu ñúcuán de sáhá ji cuenta jā ní nsōcō nū ídolo cúu. De sīquī jāa ncháha ca cuja ji jíin tūhun Yāa Dios, de jáni inī ji jā cutéhén ánō ji sáhá cūñu jā ní nsōcō nū ídolo.

⁸ De ndāa chi nsūú jā yájī ō cúu jā sáhá jā cuetáhvī Yāa Dios yóhó. Chi tú yájī ō, de nsūú ñúcuán sáhá jā quendōo

vāha cā ō nū Yāa Dios. De tú nduú yájī ō, de suni nduú sáhá jā quendōo nū cā ō nū yā.

⁹ De vísō ni iin nduú jási jā cajī nū cūñu ñúcuán, sochi coto nú táhán nú jāa ncháha ca cuja jíin tūhun yā, de mā sáhá nú jā suni cajī ji vísō jáni inī ji jā cuāchi cúu.

¹⁰ Vāha cā mā cájí nú túsaá, chi sanaa de hermano nū jāa ncháha ca cuja jíin tūhun yā, cunī dē ndóhó jā yájī nū inī vehe nū íyó ídolo, chi jíni vāha nú jāa nduú nā cuá sáhá. De súcuán de sáhá nú jā cuu inī dē jā suni cajī maá dē cūñu jā ní nsōcō nū ídolo, vísō jáni inī dē jā cuāchi cúu.

¹¹ De súcuán de stívī nú ánō hermano nū jāa ncháha ca cuja jíin tūhun yā, vísō jíni vāha maá nú jāa nduú nā cuá sáhá jā cajī nū. De nduú vāha jā sáhá nú súcuán, chi suni jēhē maá dē nī jíhī Cristo.

¹² De tú súcuán stívī nú ánō hermano nū jāa ncháha ca cuja jíin tūhun yā, túsaá de sīquī maá Cristo cúu jā sáhá nū cuāchi.

¹³ Túsaá de tú cūñu ñúcuán sáhá jā quívi hermano ni cuāchi, de mā cájí cuitī cā ni cūñu ñúcuán, tácuā mā sáhá nī jā quívi dē cuāchi.

9

Sīquī jā íyó derecho ndá apóstol

¹ De maá nī chi jíca libre ni, de íyó derecho ni sīquī jā cúu nī apóstol, tēe jā ní ntají yā jā scāca tūhun yā. Chi nī jíni ni nū maá Jētohō ō Jesús,

de ndá máá nú cúu tiñu jā ní nsāhá nī jā ní squívi nī ndá nú ndahá Jētohō ō.

² De tú sava cā nchivī nduú jétáhvī jī jā cúu nī apóstol, sochi nūū ndá máá nú chi suu cúu ndija nī. Chi sīquī jā ní scándija nī ndá nú, de jā ñúcuán cúu nú prueba jā stéhēn jā ndíso tíñú nī jā cúu nī apóstol nūū maá Jētohō ō.

³ De tūhun yáhá cáhān ni jēhē maá nī nūū ndá nchivī jā cáhān sīquī ni:

⁴ Cáchī ni jā íyó derecho ni jā cajī ni coho nī jā táji nchivī de tú cúnī ni.

⁵ De suni íyó derecho ni tú cúnī ni cundeca nī iin hermana cándija cuu ñasíhí nī, de caca ndúū ni jíin ña, tá cúu nūū íyó ñasíhí Pedro jíin ndá cā apóstol jíin ndá tēe cúu ñanī maá Jētohō ō.

⁶ ¿A jáni inī ndá nú jā maá-ni nduhū jíin Bernabé cúu jāá nduú nā derecho jā sndóo nī tiñu sáhá nī jā cutecū ni, tácuca nune cā ni jā nacani nī tūhun vāha yā, á naá cúu?

⁷ ¿A íyó soldado jā técu dē xūhún vehe dē? ¿A íyó tēe jā jítu yūcū uva de nduú yájī dē uva? ¿A íyó tēe jā scájī tīcāchí de nduú jíhi dē leche tī? Nduú cuitī. De saá-ni nduhū, ¿á nduú íyó derecho ni jā cutecū ni sīquī tūhun yā, á naá cúu?

⁸ De mā cānī inī ndá nú jā ndácá jā cáhān ni yáhá, maá-ni tūhun jā cáhān nchivī ñayiví cúu. Chi jondē maá ley yā jā ní jēhe yā nūū Moisés, suni sūcuán cáhān.

⁹ Chi cáhān nūū tutū ley yā: Mā chūhún nú ñunu yuhú

stíquī, quiti jáxīn trigo, cáchī. De ndāā chi nsūū maá-ni sīquī stíquī cúu jā ní ncāhān yā sūcuán.

¹⁰ Chi suni sīquī maá ó nī ncāhān yā. Chi ley ñúcuán nī jēhe yā jā váha yóhó, chi stéhēn jā tēe jítu jíin tēe jáxīn trigo, cánuú jā nīhīn dē sava ñúcuán quívi jā ndutútú.

¹¹ De suni sūcuán ndá nduhū jā ní jaquīn ni tūhun Espíritu inī ánō nū, ¿de á tiñu yēe cúu nūū ndá nú tú nastútú nī nūū nū jā cutecū ni?

¹² De tú sava cā tēe jā stéhēn nūū nū, íyó derecho dē jā cācān dē nūū nū, de nā oncā cúu ndá nduhū jā má cōó derecho ni jā cācān ni. Sochi nduú ní jícān ndá nī derecho ñúcuán, chi sa nī jendeé inī ni jā cajī ni cuenta maá nī, tácuca mā cāsī ni jā caca tūhun vāha Cristo.

¹³ De jíinī ndá nú jā ndá sūtū jā sátíñú inī templo, nī ntecū ndá dē sīquī ndácá jā ní nsōcō nchivī inī templo. Chi ndá sūtū jā ní nsatíñú nūū altar nūū ní nsōcō jī quiti, suni nī nchajī dē sava quiti ñúcuán.

¹⁴ De suni sūcuán nī ndacu maá Jētohō ō tiñu jā ndá tēe nācani tūhun jā scácu yā yóhó, sīquī tiñu ñúcuán nīhīn dē jā cutecū dē.

¹⁵ Sochi nduhū chi nduú ní jícān cuitī ni derecho ni yáhá, de suni nsūū jā tēe nī tūhun yáhá nūū ndá nú jā taji nú nūū ni. Chi jáni inī ni jā vāha cā ná cúu ni nsūū cā jā quehen nī jā taji ndá nú, chi casī jā cúsi inī ni jā scáca nī tūhun yā sūcuán-ni.

16 De nduú vāha tú sāhá téyíí nī maá nī sīquī jā nácani nī tūhun jā scácu yā yóhó. Chi jā nī ntetiñú yā nduhū cúu, de cánuú jā squíncuu nī. Chi nācā ndáhvī nī de tú mā nácani nī tūhun yā.

17 De tú jā cúu inī maá nī cúu jā nácani nī, ñúcuán de cuu cācān ni yāhvi nī nícu. De nduú chi cánuú jā squíncuu nī, chi maá Yāā Dios nī ntee tiñu nduhū.

18 Túsaá de yāhvi nī cúu jā cúsi inī nī jā sūcuán-ni nácani nī tūhun jā scácu yā yóhó, de nduú jícān ni derecho ni jā cutecū ni sīquī jā nácani nī tūhun yā.

19 Chi vísō ni iin nchivī nduú tátúnī nūū ni, sochi nī nsāhá nī maá nī mozo nūū ndācá ji jā nácani nī tūhun nūū ji, tácuā nīhīn ni cuāhā ji jā candíja ji Cristo.

20 De tá íyó nī jíin ndá táhán nī hebreo, de sáhá nī tá cúu nūū sáhá maá ji, tácuā cuu scándíja nī ji. Chi násāhá nī maá nī modo tēe jā yíhí chījin ley Moisés, tácuā cuu scándíja nī ji jā yíhí ji chījin ley ñúcuán, vísō nduú cā yíhí maá nī chījin ley.

21 De suni násāhá nī maá nī modo nchivī jāá nduú yíhí chījin ley Moisés, tácuā cuu scándíja nī nchivī ñúcuán. De vísō sūcuán de yíhí nī chījin ley Yāā Dios, chi suu cúu ley Cristo jā squíncuu nī.

22 De tá íyó nī jíin nchivī jāá ncháha ca cuja jíin tūhun yā, de sáhá nī maá nī modo jā suni ncháha ca cuja nī, tácuā cuu scándíja cā ni ji. Túsaá de násāhá nī maá nī tú nāsa

íyó ndācá nchivī, tácuā jíin ndācá-ni modo ñúcuán de cuu scándíja nī sava ji.

23 Ndācá yáhá sáhá nī jā sīquī tūhun jā scácu yā yóhó, tácuā suni nīhīn ni táhvī jā ndíso tūhun yā.

24 De jíinī ndá nú jā ndá tēe jā jínu carrera, de ndāā chi ndihi dē jínu, sochi iin dē-ni cūndeé jā nīhīn premio. De suni sūcuán nducú ndéé ndá máá nú squíncuu nú, tácuā nīhīn nū premio nūū yā.

25 De ndācá tēe jā cúnī cundeé sīquī iin deporte, chi scuáha dē de jíto dē maá dē. Sūcuán sáhá ndá dē tácuā nīhīn dē iin premio jā cúu corona ndahá yúcū ñutun jā ñamā naā. Sochi ndá máá ó sa ndúcú ndéé ó tácuā nīhīn o iin premio jā má nāā cuitī.

26 De saá-ni maá nī, suni ndúcú ndéé nī modo tá sáhá tēe jínu, de nduú ndúcú ndéé cāhá nī. De sáhá nī tá sáhá ndá tēe cánāá juego jāá nduú jéhe íyú dē, chi quée tiñu jā sáhá nī.

27 Chi sa sndóho nī yiqui cúñu nī, de sndíhvī inī ni maá nī jā squíncuu nī. Chi vísō sndíhvī inī ni incā nchivī jā nducú ndéé ji, de tú nduú ndúcú ndéé maá nī, de snāā ni premio ni.

10

Sīquī jā má chíñúhún ji ídolo

1 Hermano, cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa nī jica ndá tatā o jondē janahán. Chi ndihi ji nī jica chījin vícō jā ní stéhēn ichi nūū ji, de ndihi ji nī ncháha mähñú ndute Mar

Rojo jā ní ncusín de nī nune ichi.

² De súcuán cúu jā ní nduu inuú ndá ji jín Moisés, chi nī niqūn ji dē chījin vīcō jín māhñú mar.

³ De ndihi ji chi inuú-ni nī nchajī ji alimento jā ní jēhe maá Espíritu.

⁴ De suni ndihi ji nī jihi ndute jā ní jēhe Espíritu. Chi nī jihi ji ndute jā ní nquene yīcā cava nūū ní jica nuu ji. De Cristo cúu tá cúu cava ñúcuán jā jēhe yā ndute jā cutecū ō ní cání.

⁵ De vísō súcuán de cuāhā ji nī ncuñihin inī, de nduú ní ncúsī inī Yāā Dios jín ji, de jā ñúcuán cúu jā ní jihī ji nūū ñuhun tíhá.

⁶ De ndācá jā ní ncuu ñúcuán, chi iin ejemplo cúu nūū ō, tácuā mā ndíyo inī ō ndācá jā nēhén, tá cúu nūū ní ndíyo inī ndá ji.

⁷ De mā chíñúhún ndá nú ídolo, tá cúu nūū ní nsāhá sava ji. Chi súcuán cáhān nūū tutū ī: Nī jēcundeē ndá nchivī, nī nchajī ji nī jihi ji vico ídolo, de nī nacuiñī ji nī jita jéhé ji nūū, cáchī.

⁸ De ni mā cācá ndī ō tá cúu nūū ní nsāhá sava ndá ji, de nī jihī ōcō ūnī mil ji jā iin-ni quīvī.

⁹ De ni mā sāhá ó tiñu jā squítī inī ō Jētohō ō, tá cúu nūū ní nsāhá sava ji, de nī jihī ji jā ní ntiin cōō ji nī nsāhá yā.

¹⁰ De ni mā cáhān sōó nú sīquī Yāā Dios, tá cúu nūū ní ncāhān sōó sava ji, de nī jihī ji jā ní jahnī ángel yā ji.

¹¹ De ndācá jā ní ncuu ñúcuán, chi iin ejemplo cúu

nūū ō. De súcuán yósō nūū tutū tácuā ná chúhun vāha inī maá ó. Chi ndá maá ó cúu nchivī técū quīvī jā cuándihi ñayivī.

¹² Túsaá de ndá ndóhó jā jáni inī nū jā íñī nīhin nú jāá nduú sáhá nú cuāchi, de coto má quīvi nú cuāchi.

¹³ Chi íyó jā ndúcú squívi ndá ndóhó nūū cuāchi, de inuú-ni ndóho ndá nú súcuán jondē jín ndá cā nchivī. Sochi cuu cundeē cucáhnú inī nū maá Yāā Dios, chi mā cuāha yā tūhun jā caa cā coto túnī Satanás ndóhó, chi maá medida-ni jā cuu cundeē nú jín. Chi sa tú vāji jā ndúcú squívi ndóhó cuāchi, de chindeē yā ndóhó jā quee nú de cundeē nú sīquī.

¹⁴ Ñanī mánī, mā chíñúhún cuitī ndá nú ídolo túsaá.

¹⁵ Cáhān ni jín ndá nú jā cúu nú nchivī jā jícūhun inī, de sáhá nú cuenta de tú íyó ndāā tūhun jā cáhān ni.

¹⁶ Maá vaso ī jā nácuetáhvī ó jēhē, suu jihi cáhnú ó jā stéhēn ō jā inuú-ni cúu ndihi ó chi nī jati niñī Cristo jā sīquī ō tá nī jihī yā yīcā cruz. De stātīlā jā scuāchi ó, jā yājī cáhnú ó, suu stéhēn jā inuú cúu ndihi ó sīquī jā ní jēhe Cristo yiqui cúñu yā nī jihī yā jēhē ō.

¹⁷ De vísō cuāhā ō íyó, de iin-ni nchivī cúu ó, chi iin-ni stātīlā ñúcuán yājī cáhnú ó sīquī jā cándīja ó.

¹⁸ Cūndēhé ndá nú nāsa sáhá nchivī Israel. Ndá nchivī jā yājī quiti jā ní nsōcō nūū yā, chi inuú-ni cúu ndihi

ji sīquī jā yájī ji jā ní nsōcō ñúcuán.

¹⁹ De cáhān ni jāá nduú ná jétíñú ídolo, de suni nduú ná jétíñú cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo, chi inuú-ni cúu jíin ndācá cā cūñu.

²⁰ De suni cáhān ni jā nchivī jāá nduú jíin tūhun Yāa Dios, tá sócō ji, de nūū tāchī sócō ji, nsūú nūū Yāa Dios. De nduú cúnī ni jā quívi nduū ndá nú jíin tāchī.

²¹ Mā cūú coho ndá nú vaso maá Jētohō ō de tú jíhi nú jā ní nsōcō nūū tāchī. De mā cūú cajī nū nūū mesa Jētohō ō de tú yájī nū jā ní nsōcō nūū tāchī.

²² Mā quívi nduū ō sūcuán jíin tāchī, tácuā mā sāhá ó jā cucuínū Jētohō ō yóhó. ¿A jáni inī nū jā íyó téyíí cā maá ó nsūú cā maá yā jā má cūú cuāha yā castigo yóhó, á naá cúu?

Ndihī-ni chi sāhá ó jíin tūhun cúndáhvi inī

²³ De ndāā cúu jā cáhān nchivī jā ndihī-ni tiñu íyó vāha jā sāhá ó tú nāsa cúnī ō. De nduú chi nsūú ndihī sāhá jā quendōo vāha ánō ō. Ndhī chi cuu sāhá ó, de vísō sūcuán de nsūú ndihī sāhá jā cuja táhān ó jíin tūhun yā.

²⁴ Chi cánuú jā sāhá ó jā vāha táhān ó, nsūú maá-ni jā vāha maá ó.

²⁵ Cuu cajī ndá nú ndihī-ni cūñu jā cúyāhvi nūū yáhvi, de mā cātūhún nú de ni mā cāní inī nū á jā ní nsōcō nūū ídolo cúu.

²⁶ Chi cuenta maá Jētohō ō cúu ñayívi jíin ndiviī jā íyó inī, de cuu cuetíñú ó.

²⁷ De tú iin tēe jāá nduú cándíja cana dē ndóhó jā cajī nū jíin dē, de tú cúnī nū quihīn nū, túsaá de cajī nū ndācá jā cani dē nūū nū. De mā cātūhún nú de ni mā cāní inī nū á jā ní nsōcō nūū ídolo cúu.

²⁸ Sochi tú cachī iin-ji nūū nū jā cūñu jā ní nsōcō nūū ídolo cúu, ñúcuán de mā cājí nú, chi sīquī jā jáni inī ji jā cuāchi cúu, de sīquī jāá nduú cúnī nū jā quívi ji cuāchi.

²⁹ De sūcuán cáhān ni sīquī jā incā ji jáni inī jā cuāchi cúu, vísō nsūú sūcuán jáni inī maá nú. De sanaā de cáhān iin nú: ¿A nduú íyó libre ni jā cajī ni jā cúnī maá nī, vísō jáni inī incā ji jā cuāchi cúu?

³⁰ De tú nácuetáhvi nī nūū Yāa Dios de yájī ni, ¿de nājēhē cáhān ji sīquī ni jā yájī ni? cachī nū.

³¹ Nduú chi ndihī jā sāhá nú, vísō jā cajī nū á jā coho nú, á nā-ni tiñu sāhá nú, de ndihī-ni sāhá yíñúhún nú jíin Yāa Dios, tácuā cunī nchivī jā viī cúñáhnú yā.

³² De mā sāhá nú tiñu jā squívi nú nchivī nūū cuāchi, cúu nchivī hebreo, cúu nchivī ndá nación jāá nduú jíin tūhun Yāa Dios, cúu nchivī cándíja Yāa Dios.

³³ De nduhū chi ndúcú nī jā ná cúsi inī ndācá nchivī jíin ndá tiñu jā sāhá nī. Nduú ndúcú nī jā vāha maá nī-ni, chi sa ndúcú nī jā sāhá nī jā vāha cuāhā nchivī, tácuā cācu ndá ji.

11

¹ De ndacu ndá nú nduhū, tá cúu nūū ní ndacu maá nī

Cristo.

Sīquī nāsa cānuú sáhá ndá ñahan jā ndútútú

² Vāha sáhá ndá nú, hermano, jā níní núcūhun inī nū nduhū, de ndíhvī inī nū jín ndá tiñu jā ní stéhēn ni nū nū.

³ Sochi cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú jā Cristo cúñáhnú nū nū ndācá tē. De tē cúñáhnú dē nū ñasihi dē. De Yāa Dios cúñáhnú yā nū Cristo.

⁴ Tú iin tē ñúhún dē xiní dē tá jícān táhvī dē á nācāni dē tūhun nū ndútútú nchivī cándija, túsaá de jēhe dē tūhun canoō maá dē.

⁵ Sochi iin ñahan, tú nduú ndásī xīnī ña tá jícān táhvī ña á nācāni ña tūhun, túsaá de jēhe ña tūhun canoō maá ña, chi iin-ni cúu ñúcuán jín jā sētē xīnī ña.

⁶ Chi tú mā cāsī ña xīnī ña, de vāha cā ná sētē ndihi ña xīnī ña túsaá. De tú cúcanoō ña jā sētē ña xīnī ña á jā sētē ñi ña, de ná cāsī ña túsaá.

⁷ Sochi tē chi mā cāsī dē xīnī dē, chi maá dē cúu muestra jā stéhēn nāsa cúu Yāa Dios jā cúñáhnú yā. De ñahan chi sa stéhēn ña jā cúñáhnú tē.

⁸ Chi tá nī nsáhá yā tē, de nsūú jín yiqui ñahan ní nsáhá yā, chi sa jín yiqui tē nī nsáhá yā ñahan.

⁹ De ñahan chi nī ncuyāha ña jā sīquī tē, nsūú tē jā sīquī ñahan.

¹⁰ De jā ñúcuán cānuú jā cundasī xīnī ñahan, de suu stéhēn jā cúñáhnú tē, chi suni ndéhé ndá ángel yā nāsa sáhá ña.

¹¹ De vísō sūcuán de yóhó jā cándija ó chi jínī ō jā má cōó tē de tú nduú ñahan, de mā cōó ñahan de tú nduú tē.

¹² Chi vísō nī nsáhá yā ñahan jín yiqui tē, de mitan chi cácu tē chījin ñahan, de maá Yāa Dios cúu jā sáhá ndācā-ni.

¹³ Sáhá ndá maá nú cuenta, zá íyó vāha de tú nduú ndásī xīnī ñahan tá jícān táhvī ña nū Yāa Dios?

¹⁴ Chi sáhá ó cuenta jā inī ñayīví yáhá, tú cání ixi tē de cúcanoō dē sáhá.

¹⁵ Sochi ñahan chi sa vii cáá ña de tú cání ixi ña, chi suu nī jēhe yā jā cundasī xīnī ña.

¹⁶ De tú ní iin nchivī cúnī ji cāhān ji sīquī tūhun yáhá, de ndá nduhū jín ndá grupo nchivī jā cándija nū Yāa Dios, nduú nā incā costumbre jétúhún nī sīquī tūhun yáhá.

Jā stívī ndá ji sīquī Cena Jētohō ō

¹⁷ De íyó incā tūhun jā cānuú jā cāhān ni jín ndá nú, chi nduú cúu cāhān ni jā vāha sáhá nú. Chi tá ndútútú ndá nú de nduú sáhá jā quéndōo vāha cā nū, chi sa jā stívī ndá nú.

¹⁸ Xihna cā tūhun yáhá cāhān ni, chi níhīn ni tūhun jā tá ndútútú ndá nú de cúsin inī nū. De jáni inī ni jā ndáa cúu.

¹⁹ Chi níní coo sava nú jā cusín inī, tácuā natūu ní-ni nchivī cúu jā cándija vāha māhñú ndá nú.

²⁰ De jā cúsin inī ndá nú sūcuán tá ndútútú nú, de nsūú cena maá Jētohō ō cúu jā yájī nū túsaá.

21 Chi tá yáji ndá nú, de tá iin iin nú cúnī jā cajī xihna cā nsūú cā ndá táhán nú. De sūcuán de sava nú nduú níhīn, de jíhī sōco, de sava nú jíni jā jíhi cuāhā.

22 ¿A nduú névāha ndá nú vehe nūū cajī nū coho nú, á naá cúu? Chi jā sáhá ndá nú sūcuán cúu jāá nduú íyó yíñúhún nú inī vehe nūū ndútútú nchivī jā cándíja Yāā Dios, chi sáhá nú jā cúcanoō nchivī jāá nduú ná névāha. ¿Nāsa cāhān ni jíin ndá nú túsaá? ¿A cāhān ni jā vāha sáhá nú? Nduú chi nsūú jā váha cúu jā sáhá ndá nú sūcuán.

Sīquī jā ní jaquīn Jētohō ō Cena yā

(Mt. 26.26-29; Mr. 14.22-25; Lc. 22.14-20)

23 Chi tūhun yáhá jā ní nastéhēn ni nūū ndá nú, chi nūū maá Jētohō ō nī níhīn ni: Jā maá jacuáā jā ní nastúu dē Jētohō ō Jesús, de nī nquehen yā stātílā.

24 De xihna cā nī nacuetáhvī yā nūū Tatá yā, de nī scuáchi yā, de nī ncāhān yā jíin ndá tēe scuáha jíin yā: Quehen de cajī ndá nú, chi yáhá cúu yiqui cúñu nī jā ní nsōcō ni jā síquī ndá nú. De níni cajī ndá nú sūcuán jā nūcūhun inī nū nduhū jā ní jíhī ni jēhē nū. Ncachī yā.

25 De suni sūcuán nī nquehen yā vaso tá nī ncuu nī ncuxínī yā jíin ndá dē, de nī ncāhān yā: Jā níñúhún vaso yáhá cúu níñī ni jā sáhá cutú trátū jeé jā scácu nī nchivī. De ndācá vuelta tá jíhi ndá

nú, de nūcūhun inī nū nduhū. Ncachī yā.

26 Chi ndācá vuelta jā yáji ndá nú stātílā níñúcuán de jíhi nú vaso níñúcuán, chi sūcuán stéhēn nū jā ní jíhī Jētohō ō jēhē ō. De sūcuán sáhá ndá nú jondē quívī jā nenda yā.

Sīquī nāsa cajī yíñúhún ji Cena yā

27 De tú nā-ni nchivī cajī ji stātílā níñúcuán á coho ji vaso Jētohō ō níñúcuán, de tú nduú sáhá yíñúhún ji nūū Yāā Dios, túsaá de sáhá ji cuāchi jāá nduú íyó yíñúhún ji síquī yiqui cúñu maá Jētohō ō jíin síquī níñī yā.

28 Túsaá de coto túnī ndá nú maá nú tú íyó ndoo ánō nū jāá nduú nā cuāchi nú. De sá de cuu cajī nū stātílā níñúcuán de coho nú vaso níñúcuán.

29 Chi tú iin nchivī nduú yáji nduú jíhi yíñúhún ji de nduú nūcūhun inī ji jā yiqui cúñu yā cúu, de nchivī níñúcuán chi níhīn ji castigo tú cajī ji coho ji.

30 Jā níñúcuán cúu jā íyó cuāhā nchivī cúhū jíin nchivī íyó xii māññú ndá nú. De sava ji ja nī jíhī.

31 Sochi tú coto túnī ō maá ó jondē ncháha ca cajī ō, de Jētohō ō chi mā cuáha yā castigo yóhó.

32 De tú maá Jētohō ō jéhe yā castigo nūū ō, de sūcuán sndóho yā yóhó tácuā mā tánū tāhvī ō jíin nchivī ñayívī.

33 Ñanī mánī, túsaá de tá ndútútú ndá nú jā cajī nū cena yā, de cundetu táhán nú tácuā cajī inuú nú.

³⁴ De tú iin nchivī jhī ji sōco, de xihna cā vehe ji ná cājī ji, tácuā mā stívī ji nūū ndútútú ndá nú. De súcuán de mā cuáha yā castigo ji. De quivī jā cuēē ni nūū ndá nú, de cachī ni nāsa coo sava cā tiñu.

12

Sīquī ndá tāhvī jā jéhe Espíritu

¹ Hermano, cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú sīquī ndācá tāhvī jā jéhe Espíritu Santo nūū ō, suu ndācá modo jā sátíñú iin iin ó nūū Yāā Dios.

² De jínī ndá nú jā tá nī ncuu nú nchivī jāá nduú cándija, de nī ndihvī inī nū nī nchiñúhún nú ndá ídolo ñihín.

³ De mitan de ná jícūhun inī nū jā tú ní nchivī cáhān nāvāha ji sīquī Jesús, de nsūú jín poder Espíritu Yāā Dios cúu jā cáhān ji súcuán. De ni iin ji suni mā cúu cáhān ji jā Jētohō ji cúu Jesús, de tú nduú ndéē poder Espíritu Santo inī ji.

⁴ De sín sín tāhvī jéhe yā jā sáhá iin iin ó tiñu yā, sochi iin-ni maá Espíritu Santo cúu jā jéhe.

⁵ De sín sín tiñu sáhá iin iin ó, sochi nūū iin-ni Jētohō ō sátíñú ndācá ó.

⁶ De sín sín modo sáhá ó tiñu yā, sochi iin-ni Yāā Dios cúu jā sáhá ndá tiñu ñúcuán jín ó.

⁷ De nūū tá iin iin ó nī jéhe Yāā Dios tāhvī jā sáhá Espíritu yā jín ó, tácuā ná sáhá ó jā cuja ndá táhān ó jín tūhun yā.

⁸ Chi sava ó nī nīhīn ō tāhvī jā cáhān ndichí ó tūhun yā, jā sáhá maá Espíritu. De sava cā

ō nī nīhīn ō jā cúu jícūhun vāha inī ō de cáchī tūhun ó, de suni maá Espíritu sáhá.

⁹ De nūū sava cā ō nī jéhe yā tāhvī jā cúu cándija nīhīn ó jā squíncuu yā jā jícān ō, de sava cā ō cúu sáhá ó jā ndúvāha nchivī cúhū, de suni maá Espíritu sáhá.

¹⁰ De sava cā ō cúu sáhá tiñu ñáhnú jín poder Yāā Dios. De sava cā ō cúu nācani tūhun yā. De sava cā ō nī nsáhá yā jā nācunī ō ndācá tūhun, tú vāji nūū Espíritu yā á nduú. De sava cā ō nī nīhīn tāhvī jā cáhān ō quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī ō. De sava cā ō cúu nācachī tūhun ó tūhun jā ní ncāhān táhān ó jín incā yuhú.

¹¹ De ndācá tāhvī yáhá, chi iin-ni maá Espíritu cúu jā sājī, de sín sín jéhe yā nūū iin iin ó, nāsa jétahān inī maá yā.

Ndihī ó cúu tá cúu iin-ni cā yiqui cúñu

¹² Chi tá cúu nūū cúu iin yiqui cúñu jā iyó cuāhā parte, súcuán cúu ó jín Cristo jā cúu ó modo yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ó jín yā. De vísō cuāhā parte cúu ó, sochi iin-ni cúu ó, tá cúu iin yiqui cúñu jā iyó cuāhā parte.

¹³ Chi iin-ni cā nī nduu ó jín yā nī nsáhá iin-ni maá Espíritu Santo tá nī jenduté ndācá ó. Súcuán cúu vísō cúu ó nchivī hebreo á nchivī griego, vísō mozo jā ní jeen nchivī á tēe sátíñú cuenta maá. De ndihī ó chi iin-ni Espíritu nī nīhīn ō.

¹⁴ De iin yiqui cúñu chi nsūú iin-ni parte cúu, chi sa cuāhā parte cúu.

15 De tú jēhē cāhān: Nsūú cuenta yiqui cúñu cúu nī, chi nsūú ndahá cúu nī, de nduú chi iin parte yiqui cúñu cúu ndija.

16 De tú sōho cāhān: Nsūú cuenta yiqui cúñu cúu nī, chi nsūú tīnūú cúu nī, de nduú chi suni iin parte yiqui cúñu cúu ndija.

17 De tú ní yiqui cúñu ó cúu tīnūú, ¿de nāsa cunini ó túsaá? De saá-ni tú ní yiqui cúñu ó cúu sōho, ¿de nāsa nīhīn xicō ō túsaá?

18 Sochi Yāā Dios nī nchutáhán yā tá iin iin parte yiqui cúñu, nāsa nī ncuu inī yā jā coo.

19 Chi tú iin-ni parte cúu ndihi, de nsūú ní iin yiqui cúñu cúu túsaá.

20 De nduú chi cuāhā parte íyó, de iin-ni yiqui cúñu cúu.

21 De ni mā cūú cāhān tīnūú jíin ndahá: Nduú jíni ñúhún nī ndóhó. De saá-ni xīnī, mā cūú cāhān jíin jēhē: Nduú jíni ñúhún nī ndóhó.

22 Chi sa ndācá parte yiqui cúñu jā jáni inī ō jā núu cā fuerza, sa suu cúu jā cánuú cā.

23 De ndācá parte jā jáni inī ō jāá nduú cáá vāha, sa suu ñuncúún cā chúhun ó sahma. De ndá parte jāá nduú cáá viī, sa vāha cā jāsī ō.

24 Chi ndá parte jā cáá viī, nduú cánuú jā cundasī. Chi súcuán nī nchutáhán Yāā Dios yiqui cúñu, jā ñuncúún cā jíto ó jāá nduú cáá viī.

25 Súcuán nī nsāhá yā tácuā mā cúsíin ndācá parte yiqui cúñu, chi sa chindeé táhán vāha jíin táhán.

26 De tú jātū iin parte yiqui cúñu, de suni ní cáhnú jātū. De tú iin parte jíto ñuncúún ó, de suni ndihi-ni parte quéndōo vāha.

27 De ndá ndóhó chi modo yiqui cúñu Cristo cúu nú, chi iin-ni cā cúu ó jíin yā. De tá iin iin nú cúu iin iin parte yā.

28 Túsaá de síin síin tiñu nī jēhe Yāā Dios nūú ndācá nchivī cándíja jā cúu ji modo iin iin parte yā: Xihna cā ndācá apóstol jā ní jani yā jā scāca dē tūhun yā. Ñúcuán de jā úu, ndá tēe nācani tūhun yā, de jā únī, ndá tēe stéhēn. Ñúcuán de ndá nchivī jā sáhá tiñu ñáhnú jíin poder yā, jíin nchivī jā sáhá jā ndúvāha nchivī cúhū, jíin nchivī jā chindeé táhán, jíin jā ndíso tíñú, jíin nchivī jā cāhān síin síin yuhú jāá nduú jíicūhun inī.

29 ¿Túsaá de á ndihi ó cúu apóstol? ¿A ndihi ó nācani tūhun? ¿A ndihi ó stéhēn? ¿A ndihi ó cuu sáhá tiñu ñáhnú?

30 ¿A ndihi ó cuu sáhá jā nduvāha nchivī cúhū? ¿A ndihi ó cuu cāhān síin síin yuhú? ¿A ndihi ó cuu nacachī tūhun incā yuhú ñúcuán, á naá cúu? Nduú chi síin síin táhvī nī nīhīn ndācá ó.

31 Túsaá de cundihvī inī ndá nú jā cācān nū jā cuāha Yāā Dios táhvī jā cánuú cā nūú nū. De mitan de ná stéhēn nī nūú ndá nú iin jā vāha cā nūú ndācá cā táhvī ñúcuán, suu tūhun cúndáhvī inī táhán.

13

Sīquī tūhun jā cúndáhvī inī táhán

1 Vísō tú cuu cāhān ō quéhén yuhú jā cāhān ndá nchivī á jā cāhān ndá ángel Yāā Dios, de tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de ndá tūhun jā cāhān ō cúu tá cúu iin tambor jā naxín cáxín á iin platillo jā naxín cáxín jā sáhá jā cúcúxí sōho nchivī.

2 De vísō cuu nacani vāha ó tūhun yā, de cuu jīcūhun inī ō ndācá tūhun yuhū yā jīn ndācá tūhun ndíchí, de tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de nduú nā tiñu cuitī ō túsaá. De vísō cuu candíja téyíí ō jā jondē cuu cāhān ō jā cujiyo yucu, sochi tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de nduú nā tiñu cuitī cúu.

3 De vísō ná sājī ō ndihi jā névāha ó cuu nchivī ndāhvī, de vísō ná cuáha ó tūhun jā teñuhūn nchivī yóhó jā síquī tūhun yā, de tú nduú cúndáhvī inī ō táhán ó, de nduú ná jétíñú cuitī túsaá.

4 Nchivī jā cúndáhvī inī chi íyó paciencia jīn táhán, de íyó mānī inī, de nduú cúcuásūn inī. De nduú sáhá vīxī, de nduú sáhá téyíí maá.

5 Nduú sájéhe inī, nduú ndúcú jā cuu maá, nduú quítī inī, nduú chúhun inī tūhun quítī inī.

6 Nduú cúsiī inī jīn tiñu néhén jā sáhá ndá táhán, chi sa cúsiī inī jīn tiñu váha.

7 Nchivī jā cúndáhvī inī táhán chi ndihi-ni jéhdē inī jā ndoho jēhē táhán, de nduú jécucuiñī jā cándíja táhán, jīn jā ñúhún inī jā squíncuu táhán, jīn jā jéndeé inī jīn táhán.

8 Tūhun cúndáhvī inī chi mā náa cuitī. De quiji quīvī jāá

nduú cā nacani ji tūhun, de ni mā cāhān cā ji quéhén yuhú, de ni nduú cā jīnī ñúhún tūhun ndíchí.

9 Chi nduú jīnī vāha vāha ó mitan, de tūhun yā jā nácani ó suni jacū-ni cúu.

10 Sochi tá quiji quīvī jā cunī ō ndihi, ñúcuán de mā cōó cā jā jīnī ō jacū-ni, chi ndihi-ni cunī ō.

11 Tá nī ncuu ó sūchí lúlí de nī ncāhān ō tá cāhān sūchí lúlí, de nī jani inī ō de nī jīcūhun inī ō modo sūchí lúlí. Sochi tá nī jahnu ó de nī sndóo ó modo sūchí lúlí.

12 De suni sūcuán, jacū-ni jīcūhun inī ō mitan, modo jā ndéhé ó nūū iin espejo jāá nduú nijīn vāha. Sochi cúcuéé cā de jīcūhun cájī inī ō ndihi. De mitan chi jacū-ni jīnī ō, sochi cúcuéé cā de cunī vāha ó nāsa Yāā cúu yā, tá cúu nūū jīnī vāha yā yóhó nāsa nchivī cúu ó.

13 Túsaá de íyó ūnī tūhun jā quéndōo cutú níí cání: jā candíja nīhin ó jā squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā, jā cūhun inī ō ndācá jā váha jā coo, jīn jā cundáhvī inī ō táhán ó. De tūhun cúndáhvī inī chi ñáhnú ndašī cā cúu nūū ndācá cā yáhá.

14

Sīquī jā cāhān jī quéhén yuhú

1 Túsaá de cundihvī inī ndá nú jā cundáhvī inī nū táhán nú, de suni cundihvī inī nū cācān nū ndá táhvī jā jéhe Espíritu Santo. De táhvī jā cánuú cā cúu jā nacani nú tūhun yā.

2 Chi tēe jā névāha tāhvī jā cāhān dē quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī dē, chi maā-ni Yāa Dios jínī jā cāhān dē, de nchivī chi nduú. Chi ni iin ji mā jícūhun inī jā cāhān dē. Chi sáhá Espíritu Santo jā cāhān dē ndá tūhun yuhū.

3 Sochi tēe jā nácani tūhun yā, chi jín nchivī cāhān dē tácuca cuja ji jín tūhun yā, de sndíhvī inī dē ji, de cāhān dē tūhun ndeé inī jín ji.

4 De tēe jā cāhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī, chi maá dē-ni cúu jā jja jín tūhun yā. Sochi tēe jā nácani tūhun yā chi sa suha sáhá dē jā nchivī cándija, jja ji jín tūhun yā.

5 Jétahān inī ni jā ndihi nú cuu cāhān nū quéhén yuhú jāá nduú jícūhun inī nū, sochi jā cánuú ndasí cā cúu jā nacani nú tūhun yā. Chi ñáhnú cā tiñu sáhá tēe jā nácani tūhun yā nsūú cā tēe jā cāhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī. Chi tú nduú nā tēe jā cachī tūhun nā tūhun cúu jā cāhān dē, de mā cuetíñú jā cuja nchivī cándija.

6 Já ñúcuán hermano, tá cuēe ni nū ndá nú de tú cāhān ni jín yuhú jāá nduú jícūhun inī nū, ¿de nāsa cuetíñú ñúcuán túsaá? Sochi tú cāhān ni iin tūhun jā ní stéhēn yā, á iin jā cutūha nú tūhun ndāā, á iin jā nácani nī tūhun yā, á iin jā stéhēn ni nū nū, suu ñúcuán cúu jā cuetíñú.

7 Ná sáhá ó cuenta jā instrumento música, vísō nduú técū, de cuu cata, tá cúu flauta jín arpa. De tú nduú jita síin síin

nota, ¿de nāsa cunī ō nā yaā jita?

8 De tú trompeta nduú ndáhyū cājí, de ní iin tēe mā sáhá tūha dē jā quíhīn de guerra.

9 De saá-ni ndá ndóhó, tú nduú cāhān cājí nú tūhun jā jícūhun inī nchivī, ¿de nāsa cunī ji nāá cúu jā cāhān nū? Chi tūhun jā cāhān nū chi vāchi tāchī-ni jiso cuāhān jín.

10 De ndāā chi íyó cuāhā yuhú inī ñayivī, de ndācā yuhú chi íyó nchivī jícūhun inī.

11 Sochi tú nduú jícūhun inī ō yuhú jā cāhān iin tēe, de cúu ó tá cúu tēe ñuū jicá nū tēe jā cāhān, de suni tá cúu tēe ñuū jicá cúu dē nū maá ó.

12 De jā ñúcuán ndá ndóhó jā cunī ndasí nú ñihīn nū tāhvī jā jéhe Espíritu, cācān nū tāhvī jā sáhá jā cuja nchivī cándija jín tūhun yā.

13 Túsaá de nchivī jā cāhān incā yuhú jāá nduú jícūhun inī ji, ná cācān táhvī ji jā cuu nacachī tūhun ji yuhú ñúcuán.

14 Chi tú jicān táhvī ō jín incā yuhú, de maá ánō ō-ni cúu jā jicān táhvī, sochi nduú ná jetíñú jín jāá ntúnī ō.

15 ¿Nāsa sáhá ó túsaá? Ná cācān táhvī ō jín ánō ō, de saá-ni jín jāá ntúnī ō. De suni ná cáta ó yaā ī jín ánō ō, de saá-ni jín jāá ntúnī ō.

16 Chi tú nacuetáhvī nú maá-ni tūhun jā ní nquiji nū ánō nū, de nduú jícūhun inī nū, túsaá de tēe níni jāá nduú jícūhun inī, mā cúu nacuetáhvī dē jín nú. Chi

nduú jíni cuiti de nā tūhun cáhān nū.

¹⁷ Ndāā chi vāha nácuetáhvī maá nú, sochi incā de nduú ná níhīn de jā cuja ánō de jíin tūhun yā.

¹⁸ Ná cútahvī ni nū Yāā Dios jā cuāhā cā vuelta cáhān ni jíin yuhú jāá nduú jíicūhun inī ō nsūú cā ndá ndóhó.

¹⁹ De vísō sūcuán de tá íyó tūtú nī jíin nchivī cándíja, de jétahān cā inī ni cáhān ni ūhūn-ni tūhun jā jíicūhun inī ji de stéhēn nūū ji, nsūú cā jā cáhān ni ūxī mil tūhun jíin incā yuhú jāá nduú jíicūhun inī ji.

²⁰ Hermano, mā cānī inī ndá nú modo sūchí lúli, chi sa cuja nú jā jíicūhun vāha inī nū. Sochi coo nú tá nūū cúu sūchí lúli jāá nduú jíin ji tiñu néhēn.

²¹ De suha yósō nūū tutū ley yā janahán: Jíin tūhun jā cáhān tēe incā yuhú, jíin tūhun jā cáhān tēe ñuū jíicā, sáhā nī jā cunini ndá nchivī yáhā tūhun nī. Sochi ni jíin ñúcuán de mā sáhā ji cuenta tūhun jā cáhān ni, cáchī maá Jētohō ō.

²² Túsaá de tú névāha ó táhvī jā cáhān ō quéhēn yuhú, ñúcuán cúu iin jā stéhēn poder Yāā Dios nūū nchivī jāá nduú cándíja, nsūú nūū nchivī cándíja. Sochi jā nácani ó tūhun yā, ñúcuán cúu jā stéhēn nūū nchivī cándíja, nsūú nūū nchivī jāá nduú cándíja.

²³ Túsaá de tú ndācá nú nchivī cándíja, íyó tūtú nú de ndācá nú cáhān síin síin yuhú, de quívi ndá nchivī jāá nduú jíicūhun inī jíin nchivī jāá nduú cándíja, ¿de á mā

cáhān ji jā ní nduu loco ndá nú?

²⁴ Sochi tú ndācá nú nácani tūhun yā, de tú quívi iin tēe jāá nduú cándíja á iin tēe jāá nduú jíicūhun inī, ñúcuán de cunī de jā tēe íyó cuāchi cúu de, de coto túnī de maá de jíin tūhun jā nácani ndá nú.

²⁵ De nūcūhun inī de ndācá jā ní jani yuhū inī de jíin ánō de. Ñúcuán de cuiñi jíití de de chiñúhún de Yāā Dios. De cáhān de jā Yāā Dios íyó ndíja yā jíin ndá nú.

Síiquī jā coo ñuncúún de coo yíñúhún tá ndútútú ó

²⁶ Túsaá de tá ndútútú ndá nú, hermano, de ndācá nú coo iin yaā ī cata nú, á iin tūhun jā stéhēn nū, á iin tūhun jā ní nsáhā Yāā Dios jā jíicūhun inī nū, á incā yuhú jā cáhān nū, á jā nacachī tūhun nú tūhun incā yuhú. De ndācá ñúcuán sáhā ndá nú tácu cuja nchivī cándíja jíin tūhun yā.

²⁷ De tú íyó tēe jā cáhān incā yuhú, de ná cáhān ūū á ūnī de-ni, de tá iin tá iin de ná cáhān. De suni jíini ñúhún jā nacachī tūhun iin tēe tūhun ñúcuán.

²⁸ De tú nduú nā tēe íyó jā cuu nacachī tūhun tūhun ñúcuán, de ndá tēe jā cáhān incā yuhú, vāha cā mā cáhān de nūū ndútútú ndá nú, de ná cáhān maá de-ni jíin Yāā Dios.

²⁹ De saá-ni ndá tēe nácani tūhun, ná cáhān ūū á ūnī de-ni, de sava cā nū nacani inī nū tú íyó ndāā jā cáhān ndá tēe ñúcuán.

³⁰ De tú incā tēe jā ndēē nī níhīn de iin tūhun jā ní stéhēn yā nūū de, túsaá de tēe cáhān

15

Tūhun jā ní natecū Cristo

1 Hermano, mitan de nūcūhun inī ndá nú tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani nī nūū nū. De tūhun ñúcuán chi ja nī jetáhví ndá nú, de suni íñí nīhin nú jín.

2 De suni jín tūhun ñúcuán cúu jā ní scácu yā ndá nú, de tú íñí nīhin nú jín tūhun jā ní nacani nī nūū nū, de tú nduú ní ncándíja cāhá nú.

3 Chi tūhun cánuú cā jā ní nīhīn maá nī nī nastéhēn ni nūū ndá nú: Jā ní jīhī Cristo sīquī cuāchi ó, tá cúu nūū ja cāhān tutū ī jondē janahán.

4 De nī jīquiyuhū yā, de nī natecū yā nūū únī quívī, tá cúu nūū cāhān tutū ī.

5 De nī nenda yā nūū Pedro. De sá de nī nenda yā nūū ndihúxī cā apóstol.

6 De sá de nī nenda yā nūū víhī cā ūhūn ciento hermano jā íyó tutú. De sava ji tēcū cā mitan, de sava ji ja nī jīhī.

7 De sá de nī nenda yā nūū Jacobo, sá de nūū ndihi cā apóstol.

8 De jā sándihí de nī nenda yā nūū maá nī. De tá cúu iin jā ní ncacu yuté, súcuán cúu jā iin sanaā-ni de nī nduu nī apóstol.

9 Chi tēe núu cā nūū ndá cā apóstol cúu nī, de nī nsūú tēe vāha cúu nī jā cunaní nī apóstol, chi nī nsāhá nāvāha nī nchivī cándíja nūū Yāa Dios.

10 De sīquī jā ní nsāhá Yāa Dios jā vāha nduhū, jā ñúcuán cúu jā cúu nī apóstol mitan. De jā ní nsāhá yā jā vāha nduhū, chi nduú cāhá ní

ná jencuīñī dē jā cāhān dē, tácuā cāhān incā tēe ñúcuán.

31 Túsaá de tá iin tá iin nú cúu nacani ndá nú tūhun jā stéhēn yā nūū nū, tácuā cutūha ndá nú de coo ndeé inī nū.

32 De ndá tēe nácani tūhun, cánuú jā cuetáhví dē jā nacani incā tēe tūhun de jencuīñī jā cāhān maá dē.

33 Chi Yāa Dios cúnī yā jā ná cóo nañíí māhñú ndá nú, nsūú jā sácā nuu de cuvaā nū. De tá cúu nūū sáhá ndá grupo nchivī cándíja,

34 de saá-ni ndācá ñahan jā ndútútú jín nchivī yā, ná cóo nañíí ña. Chi nduú vāha jā cāhān ña, chi sa cuetáhví ña, tá cúu nūū cāhān tutū ley yā.

35 De tú cúnī ña cucáhnú inī ña iin tūhun, de jondē vehe ná cātūhún ña yíí ña. Chi tūhun canoō cúu de tú cāhān iin ñahan māhñú nūū ndútútú nū.

36 De sáhá ndá nú cuenta chi nsūú nūū ndá máá nú ní nquée tūhun Yāa Dios, de suni nsūú vāchi ndá ndóhó-ni ní nīhīn tūhun yā.

37 Tú iin tēe jáni inī dē jā tēe nácani tūhun jín tēe névāha Espíritu cúu dē, túsaá de ná cuetūhún dē jā tiñu jā ní ndacu maá Jētohō ō cúu jā tēe nī yáhá.

38 Sochi tú nduú jétáhví dē tūhun yáhá, de suni mā cuetáhví ó dē.

39 Túsaá, ñanī mánī, cundihví inī ndá nú nacani nú tūhun yā, de mā cásī nū nūū tēe jā cāhān síín síín yuhú.

40 Sochi ñuncúún de yíñuhún sáhá ndá nú ndācá tiñu.

ncúu, chi sa nī scáca cā ni tūhun yā nsūú cā ndá cā tēe apóstol. Sochi nsūú maá nī ní nsáhá, chi sa Yāā Dios nī nsáhá yā jā váha ñúcuán jín nī.

¹¹ Túsaá de vísō nduhū á ndá cā tēe ñúcuán, de sūcuán nácani ndá nī tūhun, de suu cúu jā ní ncandíja ndá nú.

Tūhun jā natecū ndīyi

¹² De tú nácani ndá nī tūhun Cristo jā ní natecū yā mähñú ndīyi, ¿de nājēhē cāhān sava ndá nú jā má nátecū ndīyi?

¹³ Chi tú mā nátecū ndīyi, de suni mā nátecū Cristo nícu.

¹⁴ De tú nduú ní nátecū Cristo, de nácani cāhá ndá nī tūhun yā nícu, de suni cándíja cāhá ndá nú nícu.

¹⁵ Chi tú jā sūcuán cúu, de cúu ndá nī tēe jāá nduú cāhān ndāā tūhun Yāā Dios, chi nī ncachī ni jā ní nastécū Yāā Dios Cristo. De tú mā nátecū ndíja ndīyi, túsaá de nduú ndāā jā ní nastécū Yāā Dios Cristo.

¹⁶ Chi tú nduú nátecū ndīyi, de juni Cristo suni nduú ní nátecū yā nícu.

¹⁷ De tú nduú ní nátecū Cristo, de cándíja cāhá ndá nú de ndíso iī cā nū cuāchi nú nícu.

¹⁸ De tú jā sūcuán cúu, de suni ja nī ntānū tāhvī ndá ndīyi jā ní ncandíja Cristo.

¹⁹ Chi tú mā nátecū ndīyi, de tú maá-ni sīquī iin-ni vida yáhá cúu jā ñúhún inī ō jā sáhá Cristo jā váha yóhó, túsaá de ndáhvī ndasí cā cúu ó nsūú cā ndá cā nchivī, chi cándíja cāhá ó nícu.

²⁰ De nduú chi íyó ndāā jā ní natecū Cristo mähñú ndīyi.

De maá yā cúu jā xihna cā nī natecū nsūú cā ndācá cā ndīyi jā natecū.

²¹ Chi sīquī jā ní stívī iin-ni tēe Adán, de nī nquijéhé cuēhē jā jíhī nchivī. De suni sūcuán sīquī jā ní nsáhá iin-ni tēe Cristo, de nátecū nchivī.

²² Chi tá cúu nūū jíhī ndihi ó sīquī jā cúu ó tatā Adán, de suni sūcuán natecū ndihi ó sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo.

²³ Sochi tá iin iin nāsa ndíta táhān maá: Xihna cā Cristo nī natecū yā, de sá de quívī ndíji yā de natecū ndá nchivī jā yíhí ndahá yā.

²⁴ Ñúcuán de jīnu tiempo, de snāā yā poder ndācá enemigo jā cúñáhnú, jín jā ndácu tiñu, jín jā íyó poder. De ndihi jā tátúnī yā nūū, nacuāha yā nūū Tatá yā Yāā Dios.

²⁵ Chi cánuú jā tátúnī Cristo jondē quiji quívī jā candeē Yāā Dios poder ndācá jā jínī ūhvī nūū Cristo, de sndóho yā.

²⁶ De jā sándihí de snāā yā cuēhē jā jíhī nchivī.

²⁷ Chi cāhān tutū ī jā ní nsáhá Yāā Dios jā cúñáhnú Cristo sīquī ndihi jā íyó, de cuetáhvī nūū yā. De tá cāhān jā cúñáhnú yā sīquī ndihi-ni, de jínī váha ó jā maá Yāā Dios mā quíhí yā ndahá Cristo, chi Yāā Dios cúu jā ní nchihī ndācá ñúcuán ndahá Cristo.

²⁸ De tá nī nquívī ndihi ñúcuán ndahá Cristo, sá de suni maá Cristo jā cúu yā Sēhe, quívī yā ndahá maá Tatá yā, Yāā jā ní nchihī ndācá ñúcuán ndahá yā. De sūcuán cúu jā tiin maá Yāā Dios ndihi-ni.

29 De íyó nchivī jā jéndutē ji jā jéhē ndīyi. De tú mā nátecū cuitī ndīyi, ¿de nūcu jéndutē ji jā jéhē ndīyi túsaá?

30 De ndá máá nī, ¿nājēhē cúu jā ndiquivī jéndeé inī ni jā íyó peligro jā cuū ni, de tú mā nátecū ndīyi?

31 Hermano, tá cúu nū íyó ndāā jā cúsiī inī ni jā cándija ndá nú Jētohō ō Jesu-cristo, suni sūcuán íyó ndāā jā ndiquivī ndúcú nchivī cahñī nduhū sīquī tiñu yā.

32 De jā ní ndoho nī nī nsāhá ndá tēe xēen ñuū Efeso jā cúu dē tá cúu quiti xēen, ¿de nā cuá nīhīn nī sīquī ñūcuán túsaá? Chi tú mā nátecū ndīyi, de cuu cāhān ō tá cúu nū cāchī iin tūhun: Ná cúsiī inī ō de cajī ō coho ō, chi sanaā de teēn de cuū ō, cachī ō nícu.

33 Mā cuáha ndá nú tūhun jā stáhvī nchivī ndóhó. Chi cāchī iin tūhun: Tú jíca nú jíin ndá nchivī nēhén, de stívī ji ndóhó jā má cācá ndāā cā nū.

34 Nachuhun inī ndá nú, de sáhá nú tiñu ndāā, de mā sáhá cā nū cuāchi. Chi sava nú nduú jíni cuitī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios. Sūcuán cāhān ni tácuā cucanoō ndá nú.

Sīquī nāsa natecū ndīyi

35 Sochi sanaā de cāhān iin nú: ¿Nāsa natecū ndá ndīyi? ¿Nāsa coo yiqui cúñu ji? cachī nū.

36 Nduú jícuhun cuitī inī nū túsaá. Chi cúu tá cúu jā chíhi ó ndācá tatā chījin ñuhun tácuā quene yūcū ji.

37 De tatā jā quívi chījin ñuhun, á trigo á incā tatā, chí nsūú yūcū cúu, chí maá nūnī-ni cúu.

38 De cuéé cā de tāhvī, chí Yāā Dios nī jēhe yā yūcū ndá tatā ñūcuán, nāsa nī jētahān inī maá yā, de tá iin iin tatā chí sín sín cáá yūcū nī nsāhá yā.

39 De suni sūcuán cúu ndācá yiqui cúñu, chí nsūú inuú cáá. Chí sín cáá nchivī, de sín cáá quiti, de sín cáá saā, de sín cáá tiacá.

40 De suni sūcuán cúu ndācá jā íyó andivī jíin ndācá jā íyó ñayiví. De sín cáá vii jā íyó andiví, de sín cáá vii jā íyó ñayiví.

41 De sín jéndutē ncandī, de sín ndīi yoō, de sín xíñū ndá tiūūn. De tá iin iin tiūūn chí suni sín sín xíñū.

42 De suni sūcuán coo ndá ndīyi jā natecū. Ndīyi jā chíyuhū ō chí téhyū, de tá nastécū yā chí mā cúu cā.

43 Jā chíyuhū ō chí ndáhvī cáá, de tá nastécū yā chí vii cuñáhnú. Jā chíyuhū ō chí nduú nā fuerza, de tá nastécū yā chí coo fuerza.

44 Jā chíyuhū ō chí iin yiqui cúñu cuenta ñayiví cúu, de tá nastécū yā chí coo iin yiqui cúñu cuenta Espíritu. Chí íyó yiqui cúñu cuenta ñayiví, de suni íyó yiqui cúñu cuenta Espíritu.

45 Chí sūcuán yósō nūū tutū īi: Adán, tēe jā xíhna ñúhún, nī ncuvāha dē jíin vida cuenta ñayiví, cāchī. De Cristo cúu modo incā Adán ūū, de maá yā cúu Espíritu jā jēhe vida.

46 De nsūú yiqui cúñu cuenta Espíritu cúu jā ní ncuvāha xíhna cā, chí sa yiqui cúñu cuenta ñayiví, sá de nduu cuenta Espíritu.

47 De cuenta ñayívi cúu tēe jā xihna ñuhún, chi nī ncuváha dē jíin tīcāchāā ñuhun. De Adán ūū jā cúu maá Jētohō ō, chi jondē andiví nī nquiji yā.

48 De nchivī ñayívi yáhá, chi cúu ji táhán Adán jā ní ncuváha jíin tīcāchāā ñuhun. De nchivī jā quívi andiví, chi ndúu ji tá cáá maá Yāā jā ní nquiji jondē andiví.

49 Chi jā cáá ó tá nūū cáá tēe jā ní ncuváha jíin tīcāchāā ñuhun, de suni súcuán coo ó tá nūū cáá Yāā jā ní nquiji jondē andiví.

50 Tūhun yáhá cáchī tūhun nī nūū ndá nú hermano, jā yiqui cúñu ó cuenta ñayívi, mā cúu quívi nūū tátúnī Yāā Dios. Chi jā jíhī cúu, de mā cúu quívi nūū cutecū ní cání.

51 De cúnī ni jā ná jícūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā ní nchiyuhū: Nsūú ndihi ó cuū, sochi ndihi ó chi nasāma yiqui cúñu ó.

52 Chi quívi jā tivī trompeta jā sándihí da, de iin núnú- ni, modo iin jā nácueni ō-ni, de nasāma yā yóhó. Chi tivī trompeta, de natecū ndācá ndīyi jā má cúu cā ji. De ndācá ó jā tēcū ō quívi ñúcuán, chi nasāma yā yiqui cúñu ó.

53 Chi jā téhyū yáhá, cánuú nūcūhun jā má téhyū cā. De jā jíhī, cánuú nūcūhun jā má cúu cuitī cā.

54 De jā jíhī jíin jā téhyū yáhá, chi quívi quívi jā nūcūhun jā má cúu cā mā téhyū cā. Nūcuán de quee ndaā tūhun jā yósō nūū tutū ī: Jíin poder yā ní snāā yā cuēhē jā jíhī nchivī.

55 Túsaá de cuēhē jā cuū ō, ¿nāsa cā cuu sáhá xēēn jíin ó? Chi natecū ō. ¿De nāsa cā cundeé jíin ó? Chi snāā yā. Cáchī tutū.

56 Chi maá cuāchi cúu jā sáhá jā cundeé cuēhē jā jíhī nchivī. De ley yā janahán sáhá jā nénda cuāchi sīquī ō.

57 De ná cútahvī ō nūū Yāā Dios, chi jíin maá Jētohō ō Jesucristo sáhá yā jā cundeé ó sīquī cuāchi jíin sīquī cuēhē jā cuū ō.

58 Jā ñúcuán ñanī mánī, cuiñi nīhin ndá nú de mā cācá yátá nú. De níni satíñū vāha ndá nú jíin tiñu maá Jētohō ō. Chi ja jíin nū jāá nduú sátíñū cāhá nú jíin maá Jētohō ō.

16

Sīquī jā caquīn ji xūhún cuu ndá hermano

1 De mitan de cāhān ni sīquī xūhún jā caquīn ndá nú jā cuu ndá hermano cándija jā ndóho ndáhví. Suni sáhá ndá máá nú tá cúu nūū ní ndacu nī nūū ndá grupo nchivī cándija jā íyó Galacia.

2 Ndācá domingo de tá iin iin nú chuvāha síin nú jacū xūhún, tú nāsa nī nīhīn ndá nú, tácuá tá cuēē ni nūū nū de ja íyó tūha.

3 De tá cuēē ni, de cuāha nī carta nūū ndá tēe jā nacāji ndá nú, de tají nī dē quihīn dē nūū ndá hermano jā íyó Jerusalén, quísiáha dē xūhún jā ní jaquīn ndá nú.

4 De tú íyó vāha jā quihīn ni, de suni quihīn ni jíin ndá dē.

Jā cāhān Pablo jā quíndehē dē ndá nchivī cándija

5 De jā cuēē ni nūū ndá nú, de cánuú jā xihna cā región Macedonia quenda nī coo nī ñúcuán, sá de cuēē ni ñuū ndá nú Corinto.

6 De sanaā de coo nī jín ndá nú jacū tiempo, á sanaā de coo ó nūí tiempo vījin. Ñúcuán de cuu chindeé ndá nú nduhū, ní-ni cúu nūū quíhīn cā ni.

7 Chi nduú cúnī ni cuēē ni nūū nū jā yāha ñamā ni quíhīn ni, chi ñúhún inī ni jā coo nī jín ndá nú jacū tiempo, de tú cuāha maá Jētohō ō tūhun.

8 De coo nī ñuū Efeso yáhá jondē yāha quivī Pentecostés.

9 Chi íyó cuāhā nchivī jā scándija nī, chi vāha jíca tiñu Jētohō ō. De suni íyó cuāhā nchivī jā íyó contra.

10 De tú cuēē Timoteo, de sáhá ndá nú jā coo siī inī dē mähñú nú, de ni iin mā cāní inī dē sīquī. Chi suni tiñu maá Jētohō ō sáhá dē, tá cúu nūū sáhá nī.

11 Túsaá de ni iin ndá nú mā sájēhe inī nūū dē. Chi sa chindeé nú dē jā quíhīn cā dē, de coo ndeé coo siī inī dē, tácuā ndiji dē jā nacunī táhán nī jín dē. Chi ndétu ndá nī dē jín sava cā hermano.

12 De hermano Apolos, chi nī ncāhān ndāhvī nī jín dē jā ná cuēē dē nūū nū jín sava cā hermano, cuēndēhé dē ndá nú. De nī jani inī dē jā má cūú cuēē dē mitan. Sochi tá nune dē de cuēē dē.

Saludo jā sándthí

13 Ndito coo inī ndá nú, de cuiñi ñihin nú jín tūhun jā cándija nú. De téyí coo inī nū, de coo fuerza inī nū.

14 De ndácá jā sáhá nú, de sáhá nú jín tūhun jā cúndāhvī inī táhán.

15 Hermano, jínī ndá nú jā xihna cā nchivī vehe Estéfanos nī ncándija ichi Acaya. De nī jēhe ji maá ji nūū tiñu jā chindeé ji ndá hermano cándija.

16 De cúnī ni jā suni ndá máá nú cuetáhvī vāha nú nchivī jā sáhá súcuán, jín ndá cā nchivī jā chindeé táhán de sátíñu sīquī tiñu yā.

17 Cúsī inī ni jā ní nquenda Estéfanos jín Fortunato jín Acaico, chi ndá tēe yáhá nī nchindeé dē nduhū lugar ndá máá nú jāá nduú ní íyo nú jín nī.

18 Chi nī ndundeé inī ni nī nsáhá ndá dē, de saá-ni nī nsáhá dē ndá máá nú. De cánuú jā cuetáhún nú ndá tēe jā sáhá súcuán.

19 Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī ndá grupo nchivī cándija jā íyó Asia. Aquila jín Priscila jín nchivī cándija jā ndútútú vehe dē, cáhān ndá ji jā sáhá ndeé ndasí inī ndá nú jín tūhun maá Jētohō ō.

20 De ndácá hermano cáchī ji jā sáhá ndeé inī nū. De tá cáhān jítáhán ndá nú, de yíñuhún techuhú nú ndahá ji.

21 Maá nī jā cúu Pablo, jín ndahá maá nī tēe nī tūhun yáhá jā sáhá ndeé inī ndá nú.

22 De tú ní iin nduú íyó mānī jín Jētohō ō Jesucristo, de ná tánū táhvī ji túsaá. De ná cáhān ō: Jētohō sá, cúnī sá jā ñamā nenda ní.

23 De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā vāha ndá ndóhó.

²⁴ De mānī ni jíin ndá nú
jā cándíja nú Cristo Jesús.
Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU CORINTO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chí sūcuán nī jētahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā. De ndūū ni jīn hermano ō Timoteo téé nī carta yáhá cuēē nū ndá nú hermano ñuu Corinto jā cándija nú Yāā Dios, jīn nū ndihi ndá nú jā yíhi ndahá Yāā Dios jā íyó nú ní cáhnú Acaya.

2 De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jīn Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Sīquī jā ní ndoho Pablo tūndóhó

3 Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētohō ō Jesucristo. Chí maá yā cúu Tatá ó jā cúndáhví inī yóhó, de níní sáhá yā jā ndúsiī inī ō.

4 Chí sáhá yā jā ndúsiī inī ō sīquī ndácá tūndóhó jā ndóho ó, tácuá suni cuu sáhá maá ó jā ndusiī inī táhān ó jā ndóho tūndóhó. Chí tá cúu nū ní nsáhá yā jā ní ndusiī inī maá ó, suni sūcuán sáhá ó jā ndúsiī inī jī.

5 Chí jā ndóho ó cuāhā tūndóhó tá cúu nū ní ndoho Cristo, suni sūcuán níhīn ō cuāhā tūhun ndusiī inī, sáhá Cristo.

6 Jā ñúcuán, tú ndóho ndá nī tūndóhó, de sūcuán de cúu sáhá nī jā ndusiī inī ndá nú de quendō vāha cā ánō nū. De jā sáhá Yāā Dios jā ndúsiī inī ni, suu sáhá tucu jā ndusiī inī ndá nú, de quendō vāha cā ánō nū. De sūcuán de níhīn nū fuerza jā cuandee inī nū jīn ndácá tūndóhó tá cúu nū ndóho ndá nī.

7 De ñúhún ndasí inī ni jā cúu ndá nú, chí jīnī ni jā tá cúu nū ndóho ndá nú tūndóhó jīn nī, suni sūcuán ndusiī inī nū jīn nī sáhá maá Yāā Dios.

8 Hermano, cúnī ndá nī jā ná cúnī ndá nú nāsa nī ndoho ndá nī ichi Asia. Chí nī níhīn ndá nī tūndóhó xéēn ndasí, jondē ja ñatin nduú cā quēnda nī jīn, de nī jani inī ni jā cuū ní nícu.

9 De sīquī jā ní jehndē inī ndá nī jā cuū ndá nī, de ñúcuán nī nsáhá jā ní jīcūhun inī ni jā má cándija nī maá nī chí nduú tiñu nī, chí sa Yāā Dios jā nástécū ndīyi candija nī.

10 Chí maá yā nī scácu ndá nduhū nū tūndóhó xéēn jā ja ñatin cuū ní nícu, de suni sūcuán scácu yā nduhū mitan. De ñúhún inī ni jā suni scácu tucu yā nduhū ichi nū cā.

11 De suni chindeé ndá nú ndá nduhū jā cācān táhvī nū jēhē ni. Chí tú cuāhā nchivī cācān táhvī jēhē ni, de suni cuāhā jī cuu nacuetáhvī jēhē ni jā ní nsáhá yā jā váha nduhū.

Jā ní ncucuéé Pablo jā quíhīn dē Corinto

12 Iyó iin jā sáhá jā cúsiī inī ndá nī: Chí nijīn cúu inī ánō ni

jā vāha ndoo de ndāā nī jica ndá nī nūū nchivī ñayiví, de víhí cā nūū ndá máá nú. Chi sīquī jā váha inī Yāā Dios, de nī nchindeé yā ndá nduhū, de nsūú sīquī jā ndíchí ndá máá nī cúu jā ní jica nī sūcuán.

¹³ De tūhun jā téē ndá nī nūū ndācá carta ni, chi maá-ni jā cuu cahvi ndá nú de jícūhun inī nū cúu. De ñúhún inī ni jā jícūhun vāha cā inī nū,

¹⁴ tá cúu nūū ja jícūhun inī nū jacū. De sūcuán de cuu cusii inī ndá nú sīquī ndá nī quiví jā ndiji Jētohō ō Jesús, tá cúu nūū cúsiī inī ni sīquī ndá máá nú.

¹⁵ De sīquī jā sūcuán nī ncucáhnú inī ni, de jā ñúcuán nī jani inī ni jā tá quihīn ni Macedonia de xihna cā nūū ndá máá nú cuēē ni, tácuā cusii inī nū jā cuéndēhé nī ndá nú ūū vuelta nícu.

¹⁶ Chi nī jani inī ni jā cuéndēhé nī ndá nú, sá de yāha nī quihīn ni Macedonia, de jā ndicó nī Macedonia de nenda tucu nī nūū nū. Ñúcuán de cuu chindeé ndá nú nduhū jā quihīn ni ichi Judea nícu.

¹⁷ De jā sūcuán nī jani inī ni, ¿de á téē jāá nduú nácani vāha inī cúu nī jāá nduú ní jēē ni nūū ndá nú? ¿A jáni inī nū jā cúu nī tá cúu nchivī ñayiví jā ñamā cāhān jā cuu, ñúcuán de nduú?

¹⁸ Nduú chi maá Yāā Dios jínī yā jāá nduú cāhān ni jín nū jā cuu, de yachī nácāhān ni jā má cúu.

¹⁹ Chi nduhū jín Silvano jín Timoteo nī nacani nī tūhun Jesucristo Sēhe Yāā

Dios nūū ndá nú. De maá yā nduú cāhān yā jā cuu de nacāhān tucu yā jā má cúu. Chi sa squíncuu yā jā cāhān yā.

²⁰ Chi ndihi jā ní nquee yuhú Yāā Dios, squíncuu maá Cristo. De jā suu cúu jā cāhān ō jā viī cúñáhnú Yāā Dios, de cāhān ō Amén, chi ndihi squíncuu Cristo Jesús.

²¹ De Yāā Dios cúu jā sáhá jā íñi nihin ndācá ō jín Cristo, de nī nsáhá ndoo yā yóhó jā sáhá ō tiñu jā cúnī yā.

²² De suni nī jēhe yā Espiritu yā jā cundeē inī ánō ō, de cúu yā modo iin sello jā stéhēn jā cúu ó sēhe Yāā Dios. De sáhá Espiritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāā Dios tāhvī ō.

²³ De jāá ncháha ca cuēē ni nūū ndá nú nchivī Corinto, tá cúu nūū ní jani inī ni, suu cúu sīquī jāá nduú ní ncúu inī ni jā cuxeēn ni nūū ndá nú jāá nduú sáhá vāha nú. De maá Yāā Dios cúu jā jínī jā cāhān ndāā ni. De tú nduú cāhān ndāā ni, de íyó vāha jā cuū ni.

²⁴ De nsūú jā cúnī ndá nī jā ndacu nihin nī nūū nū sīquī tūhun jā cándija nú yā, chi ja íñi nihin nú jín tūhun yā. Chi sa cúnī ni chindeé nī ndá ndóhó jā ná cúsiī cā inī nū.

2

¹ Túsaá de nī jani inī ni jā má cuēē ni incā vuelta nūū ndá nú jín tūhun jā cuxeēn ni de cucuécá inī nū sáhá nī.

² Chi tú cucuécá inī nū sáhá nī, ¿de ní nchivī sáhá jā cusii inī maá nī? Nduú cā nā incā nchivī, chi maá-ni ndá máá nú, de nāsa cúu de tú sáhá nī jā cucuécá inī nū.

³ Jā ñúcuán cúu jā ní ntee nī carta ñúcuán nūū nū, tácuá tá cuēē ni de ja nī nacani inī nū sīquī cuāchi nú sáhá, de mā cucuécá inī ni sáhá cuāchi nú quīvī jā cuēē ni nūū nū. Chi sa sáhá ndá nú jā cusīi inī ni. De jīnī vāha ni jā tú cusīi inī ni, de suni ndihi ndá nú cusīi inī nū.

⁴ De jā ní ntee nī carta ñúcuán nūū nū, de ndasí nī nacani inī ni sīquī nū, de nī ntahúhvī inī ni, de jondē jácu nī nī ntee nī. De nduú ní ntée nī jā sáhá nī jā cucuécá inī ndá nú, chi sa jā cunī nū nāsa mānī ndasí nī jīnī nú.

Jā nēe cáhnú inī Pablo nūū tēe jā ní nsáhá cuāchi

⁵ De jā ní ncucuécá inī ni nī nsáhá tēe jā ní nsáhá cuāchi ñúcuán, de nsūú maá nī-ni, chi saá-ni ndá máá nú nī ncucuécá inī nū jacū nī nsáhá dē. De cáhān ni jā jacū-ni, chi nduú cúnī ni jā cuxeēn ndasí nī.

⁶ De jīnī jā ní ncuxeēn ndá nú nūū dē tá nī ndutútú ndá nú, de jīnī ñúcuán-ni de nī ncuu-ni.

⁷ De mitan chi cúnī jā cune cáhnú inī ndá nú nūū dē, de sáhá nú jā ndusīi inī dē, chi sanaā de caa cā cucuécá inī dē, de mā ndúsīi cā inī dē.

⁸ Túsaá de cáhān ndāhvī nī jīnī ndá nú jā stéhēn tucu nú jā íyó mānī nū jīnī dē.

⁹ Chi jā sīquī tiñu yáhá cúu jā ní ntee nī carta ñúcuán nūū nū, tácuá coto túnī ni ndá nú tú cuetáhvī vāha nú tiñu ndácu nī nūū nū.

¹⁰ Túsaá de jā nēe cáhnú inī ndá nú nūū nchivī, de saá-ni nduhū. Chi jā nēe cáhnú inī ni nūū nchivī tú nī nsáhá jī

cuāchi, de sáhá nī sūcuán sīquī jā mānī ni jīnī nú, jīnī jínúū Cristo.

¹¹ Chi cánuú jā cune cáhnú inī ō, chi nduú cúnī ō jā nīhīn Satanás cuāchi sīquī ō, chi ja jīnī vāha ó nāsa ndúcú stáhvī yóhó jā sáhá ó cuāchi.

Jāá nduú ní íyo nañíi inī Pablo inī ñuū Troas

¹² Tá nī jéhēn ni ñuū Troas jā nacani nī tūhun Jētohō ō Cristo, de vāha nī nsáhá yā jā ní íyo modo jā nacani nī tūhun yā.

¹³ De vísō sūcuán de nduú ní íyo nañíi inī ánō ni, chi nduú ní nānihīn tāhān nī jīnī hermano ō Tito. Ñúcuán de nī nacuetáhvī nī nūū nchivī ñúcuán, de cuānanducú nī dē ichi Macedonia.

Jā sáhá Cristo jā cúndeé ó

¹⁴ De ná cútahvī ō nūū Yāā Dios, chi níni ndéca vāha yā yóhó jā cuáhān ō jīnī Cristo Jesús, de íyó inuú ó jīnī yā jā cúñáhnú ndasí yā jā snāā yā poder ndihi enemigo. De jétíñú yā yóhó jā scútē nuu ó tūhun yā ndācá-ni lugar, tá cúu nūū jítē nuu iin xicō āsīn.

¹⁵ De cúu ó tá cúu iin sūja jā jéhēn āsīn nūū Yāā Dios sáhá Cristo. De modo jā quēnda xicō ñúcuán nūū nchivī jā cācu ánō jīnī nūū nchivī jā tānū tāhvī.

¹⁶ Nūū nchivī jā tānū tāhvī, chi cúu ó tá cúu iin xicō jā cuū jī sáhá, de nūū nchivī jā cācu ánō chi cúu ó tá cúu iin xicō vāha jā cutecū jī sáhá. De ni iin ó mā quēnda ó sáhá ó tiñu yáhá de tú mā chíndeé yā yóhó.

17 De ndá nduhū chi nduú sáhá nī tá cúu nūū sáhá cuāhā tēe jā ndúcú dē nīhīn dē xūhún sīquī tūhun Yāā Dios. Chi sa nácani ndaā ndá nī tūhun yā, chi maá Yāā Dios nī ntají nduhū, de maá yā jínī jā nácani ndaā ndá nī sīquī jā cándíja nī Cristo.

3

Tūhun sīquī contrato jeé

1 De jā cáhān ndá nī sūcuán, ¿de á jáni inī ndá nú jā ndúcú tucu ndá nī cáhān nī jā vāha cā tēe cúu nī, á naá cúu? ¿De á jínī nūhún jā stéhēn ni carta recomendación nūū ndá nú, á jā cācān nī jā taji nú nūū ndá nī, tá cúu nūū sáhá sava ji?

2 Nduú chi ndá máá nú cúu modo iin carta recomendación nī. De suu cúu jā nūhún inī nī jā ní ncandíja vāha ndá nú nī nsáhá nī, de cúu modo jā yósō tūhun carta nūcuán inī ánō nī. De ndihi nchivī chi modo jā cáhvi ji cúu jā jínī ji nāsa nī nasāma nú.

3 Chi ndá máá nú cúu tá cúu iin carta jā ní ntee Cristo de scāca ndá nī. De nsūú jín tinta ní ntēe yā, chi sa jín Espíritu Yāā Dios, Yāā tēcū. De nsūú nūū tabla yūū tá cúu nūū ní ntee yā ley yā, chi sa nūū ánō nchivī nī ntee yā.

4 De cáhān ndá nī sūcuán, chi cúcáhnú inī nī Yāā Dios sīquī jā ní nsáhá Cristo.

5 De nsūú jā jáni inī ndá nī jā cuu quenda maá nī jā sáhá nī tiñū nūcuán. Chi sa maá Yāā Dios sáhá jā cuu squíncuu nī.

6 De maá yā nī nsáhá jā cuu satíñū vāha nī sīquī contrato jeé yā. De contrato yáhá chi

nduú cáhān jā squíncuu ó ley jā ní ntee jín letra, chi sa jā caca ó jín vida jeé, suu jā ní jēhe Espíritu Santo. Chi contrato ley jā yósō jín letra, tánū tāhvī nchivī sáhá. Sochi jā sáhá maá Espíritu cúu jā cutecū ō ní cání.

7 De tá nī jēhe yā ley nūū Moisés janahán, de nī nchosō letra nūū tabla yūū. De nī jēndūtē ndasí nūū iyó Moisés nī nsáhá yā, de jondē nī jēndūtē ndasí nūū dē. De nduú ní ncúu cūndēhé vāha ndá nchivī Israel nūū dē nī nsáhá. De vísō sūcuán de cuéé-ni cuéé-ni nī ndāhvā jā jēndūtē nūū dē. De tú sūcuán nī ncuñáhnú ndasí ley jā sáhá jā cuū nchivī de tánū tāhvī ji,

8 de sa víhí cā cúñáhnú ndasí cā tūhun jā cutecū ō jā jēhe Espíritu Santo nūū ō.

9 Chi tú nī ncuñáhnú ndasí ley nūcuán jā tánū tāhvī nchivī sáhá, de sa víhí cā cúñáhnú tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó.

10 Chi ley nūcuán jā ní ncuñáhnú jondē saá, nduú cā cúñáhnú cuitī, sīquī jā cúñáhnú ndasí cā tūhun Espíritu jā iyó mitan.

11 Chi tú sūcuán nī ncuñáhnú ley jā ní iyo jacū-ni tiempo, de sa tūhun jā coo ní cání chi cúñáhnú ndasí cā.

12 De jā sūcuán nūhún inī ndá nī, jā nūcuán cúu jā iyó téyí inī nī jā nácani nī tūhun yáhá.

13 Chi nduú sáhá ndá nī tá cúu nūū ní nsáhá Moisés jā ní jasí dē iin sahma nūū dē, tácuā mā cūnī ndá nchivī Israel nāsa cuāndahvā jā jēndūtē nūū dē.

14 De nchivī ñúcuán nduú ní jícūhun inī jī. De jondē mitan de tá cáhvi jī tutū contrato ley janahán, suni nduú jícūhun inī jī, chí modo jā ndásī sahma ñúcuán nū jāá ntúnī jī, de nduú cújiyo cuiṭī. Chí jondē tá candíja jī Cristo, sá de cujiyo.

15 De suni súcuán jondē mitan tá cáhvi jī tutū ley Moisés, de modo jā ndásī iin sahma nū jāá ntúnī jī.

16 Sochi jā nácani inī iin nchivī de quīvi jī nū maá Jētohō ō Cristo, sá de cujiyo-ni jā ndásī ñúcuán.

17 Chí Jētohō ō cúu maá Espíritu. De nū íyó Espíritu maá Jētohō ō, ñúcuán cúu nū íyó libre nchivī jāá nduú cā yíhī jī chíjin ley janahán.

18 De jā ñúcuán de ndá máá ó chí nduú cā jásī nū jāá ntúnī ō. Chí cúu ó tá cúu espejo jā jéndütē, cúu jā stéhēn ō nāsa vii ndasí cúñáhnú maá Jētohō ō, chí jíca ndaā ō. De maá ó ndácá quīvi cuānasāma ó cuānduu vii cā ánō ō tá cúu nū cáá maá yā. Chí maá Jētohō ō jā cúu yā Espíritu, súcuán sáhá yā jíin ó.

4

1 Túsaá de nduú núu inī ndá nī jā nácani nī tūhun yā. Chí síquī jā ní ncundáhvī inī yā ndá nduhū de nī jēhe yā tiñu yáhá nū nī.

2 Chí nduú ndúcú ndá nī ndá modo yuhū jā cúcanoō ō sáhá, de nī nduú jíca nuu nī jíin tūhun ndíchí jā stáhvī, de nī nduú násāma nī tūhun Yāa Dios. Chí sa cáhān ndá nī maá-ni tūhun ndaā. De súcuán

de cuu cunī ndácá nchivī inī ánō jī jā cáhān ndaā ndá nī, jíin jíinú Yāa Dios.

3 De tú íyó nchivī jāá nduú jícūhun inī tūhun jā scácu yā yóhó jā nácani ndá nī, de súcuán cúu nū maá-ni nchivī jā tñū tñhvī.

4 De jāá nduú cándíja jī, chí maá jānēhén jā ndácu tiñu inī ñayívi yáhá, nī jasī nū jāá ntúnī jī, tácu mā jéndütē tūhun Cristo inī ánō jī, de mā cūnī jī jā vii ndasí cúñáhnú Cristo, Yāa jā inuú cáá jíin Yāa Dios.

5 De jā nácani ndá nī tūhun, de nsūú tūhun maá nī, chí sa tūhun Jētohō ō Jesucristo nácani nī. De ndá máá nī chí mozo-ni cúu nī nū ndá nú jā síquī jā mānī ni jíin Jesús.

6 Chí tá nī nsáhá Yāa Dios ñayívi de nī ncāhān yā jā ná túu luz nū neē. De suni súcuán nī nsáhá yā jā ní ntūu luz inī ánō ndácá ó, cúu jā jícūhun inī ō síquī Jesucristo, nāsa jéndütē nū yā jā vii ndasí cúñáhnú yā tá cúu nū íyó maá Yāa Dios.

Jā jíca ó jíin tūhun jā cándíja ó yā

7 De ndácá tūhun yáhá jā vii ndasí cúñáhnú, chí modo jā ñúhún inī iin quísi ñuhun. Chí cúu ó tá cúu quísi ñuhun, chí nduú nā fuerza ō. De jā ñúcuán jíin vāha ndá nī jā maá Yāa Dios cúu jā jēhe poder síquī tūhun yáhá jā vii ndasí cúñáhnú, de nsūú fuerza maá nī cúu.

8 De jā ñúcuán, vísō ndácá lado jíin ndá nī tūndóhó, sochi nduú sáhá jā má ndúsī cā inī

ni. De vísō cúcuécá inī ndá nī síquī tūndóhó, sochi ñúhún inī ni jā quee vāha tiñu nī.

9 De vísō jínī úhvī nchivī ndá nduhū, de maá yā chi nduú sndóo yā ndá nī. De vísō ndúcú ji snāā ji ndá nduhū jínī tiñu sáhá nī, de mā cūū.

10 De ní-ni cúu nūū cuáhān ni, de tá cúu nūū ní ndoho Jesús jā ní jihī yā, suni sūcuán ndóho ndá nī jā ja ñatin cuū ni, tácuā suni cuu stéhēn ni fuerza Jesús jā técu yā inī yiqui cúñu nī.

11 Chi juni técu ndá nī, de ndācá quivī ja ñatin cahñī nchivī nduhū jā síquī Jesús. De sūcuán de jínī nchivī jā técu Jesús inī yiqui cúñu nī jā cuū.

12 Túsaá de ndá nduhū, níni cúu jā ja ñatin cuū ni síquī tūhun yā, de ñúcuán sáhá jā cutecū ndá máá nú ní cání.

13 De yósō nūū tutū īī: Nī ncandíja nī, de jā ñúcuán nī ncāhān ni, cáchī. De saá-ni ndá nduhū, suni cándíja nī de suu cúu jā nācāni nī tūhun yā.

14 Chi jínī ndá nī jā maá Yāā jā ní nastécū Jētohō ō Jesús, suni sūcuán nastécū yā ndá nduhū, de sáhá yā jā iin cáhnú-ni cuiñi ndihī ō nūū yā.

15 Chi ndācá tūndóhó yáhá ndóho ndá nī tácuā quendōo vāha ndá nú. De sūcuán de cāyā cuāhā cā nchivī jā sáhá yā jā vāha ji. Ñúcuán de suni cuāhā ndasí ji nacuetáhvī ji nūū Yāā Dios, de cuñáhnú cā yā sáhá.

16 Jā ñúcuán cúu jāá nduú núu inī ndá nī, de vísō cuāndihī fuerza yiqui cúñu

nī, de ánō ni chi sa cuānduu fuerza cā ndācá quivī.

17 Chi tūndóhó jā ndóho ō ñayivī yáhá, nduú-ni xēēn cúu, de ñamā yāha. De sáhá jā ñihīn ō iin táhvī jā cuñáhnú ō ní cání jā cāa ndasí cā nsūū cā tūndóhó ñúcuán.

18 De nduú sáhá ō cuenta nūū ndācá tūndóhó jā jínī ō nūū mitan, chi sa sáhá ō cuenta nūū ndācá jā vāha jāá nduú jínī ō nūū mitan. Chi ndācá jā jínī ō nūū mitan, chi ñamā ndihī, sochi ndācá jāá nduú jínī ō nūū, chi coo ní cání.

5

1 Chi yiqui cúñu ō jā ndéē ō ñayivī yáhá, cúu tá cúu iin vehe jā naā. De jínī ō jā tá naā, de cuāha Yāā Dios iin yiqui cúñu jeé, de suu cúu tá cúu iin vehe jā coo ní cání jondē andiví. De nsūū iin vehe jā sáhá nchivī cúu, chi jā sáhá Yāā Dios cúu.

2 De juni ndéē ō vehe yáhá jā cúu yiqui cúñu ō, chi jéca inī ō sáhá, chi ndasí cúnī ō jā nūcūhun ō yiqui cúñu jeé ō jondē andiví.

3 Chi tá nūcūhun ō ñúcuán, de mā cōo maá-ni cā ánō ō jā naā yiqui cúñu ō yáhá.

4 Chi juni íyó cā ō inī vehe yiqui cúñu ō yáhá, de jéca inī ō de cúcuécá inī ō. De nsūū jā cúnī ō jā sndóo ō yiqui cúñu ō de coo maá-ni ánō ō. Chi sa cúnī ō jā nūcūhun ō jā jeé, tácuā ndāhvā yiqui cúñu ō jā naā, de coo maá jā cutecū ní cání.

5 De Yāā Dios cúu jā ní nsáhá jā sūcuán coo ō. De nī

jēhe yā Espiritu Santo jā ndéē inī ánō ō, de sáhá maá Espiritu jā íyó seguro inī ō jā cuāha Yāā Dios tāhvī ō.

⁶Túsaá de níni cúu jā cúndeé cúcáhnú inī ndá nī. Chi jínī ni jā juni ndéē ni chījin yiqui cúñu nī yáhá, de jícá íyó nī jín maá Jētohō ō.

⁷Sochi mitan chi cándíja ndá nī jā íyó yā jín nī, vísō ncháha ca cunī ni nū yā.

⁸De cúndeé cúcáhnú inī ndá nī, chi sáhá nī cuenta jā vāha cā tú ná quée nī chījin yiqui cúñu nī yáhá de quīhīn ni cundeē ni jín maá Jētohō ō.

⁹Jā ñúcuán cúu jā ndúcú ndéē nī sáhá nī jā cusī inī yā jín nī, vísō tú íyó cā ni chījin yiqui cúñu nī á vísō tú cundeē ni jín yā.

¹⁰Chi cánuú jā ndihi ó cuiñi yuhú mesa Cristo jā sáhá ndāā yā tiñu ó. De tá iin iin ó nīhīn ō síquī nāsa nī nsáhá ó, á jā vāha á jā nēhén, tá nī Iyo ó chījin yiqui cúñu ó.

Sīquī jā ndīvi ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jín ó

¹¹Túsaá de ndíhvī inī ni jā má stívī nī nūū maá Jētohō ō, de jā ñúcuán ndúcú ndéē nī scándíja nī nchivī. Sochi jínī Yāā Dios jā íyó ndāā ndá nī, de ñúhún inī ni jā suni súcuán jínī ndá nú.

¹²De nsūū jā ndúcú tucu nī cāhān ni jā vāha cā tēe cúu ndá nī. Sochi cáchī tūhun nī jā cuu cusī inī ndá nú jā síquī ni. De súcuán de cuu scócóo nú nūū nchivī jā cútéyí jī síquī nāsa cáá nchivī, de nduú sáhá jī cuenta nāsa cáá ánō nchivī.

¹³De va sanaā de jáni inī ndá nú jā tēe loco cúu ndá nī jā cāhān ni súcuán. De síquī jā ndíhvī inī ni jēhē Yāā Dios cúu. De nduú chí íyó vāha xīnī ni, de jā ñúcuán jétíñú yā ndá nī jā quendōo vāha ndá nú.

¹⁴Chi síquī jā cúndáhvī inī Cristo ndá nduhū, jā ñúcuán cúu jā cánuú nacani nī tūhun yā. Chi jínī vāha ndá nī jā ní jīhī mátúhún-ni yā jā síquī ndihi ó, de jā ñúcuán cúu modo jā ní jīhī ndihi ó jín yā.

¹⁵Chi nī jīhī yā jā síquī ndihi ó tácuā ndācá ó jā tēcū, mā cútecū cā ō jā sáhá ó jā cúnī maá ó, chi sa jā cúnī maá yā jā ní jīhī yā de nī natecū yā jā síquī ō.

¹⁶Jā ñúcuán nduú cā sáhá ndá nī cuenta nāsa-ni cáá nchivī, tá cúu nūū sáhá nchivī ñayíví. De vísō súcuán nī nsáhá nī cuenta Cristo jondē saá, jā iin tēe-ni cúu yā, de mitan chi nduú cā jáni inī ni súcuán.

¹⁷Chi tú iin nchivī yíhī jī ndahá Cristo, de ja nī ndujeé jī. De ndācá modo nēhén jī, ja nī nchāha cuāhān, de mitan de ja nī ndujeé ndihi.

¹⁸De Yāā Dios cúu jā sáhá ndihi yáhá, chí jín Cristo nī nsáhá yā jā ní ndīvi ndācá ó nūū tūhun jā mānī yā jín ó. De nī ntetíñú yā ndá nī jā nācani nī tūhun jā ndīvi nchivī nūū tūhun jā mānī yā jín jī.

¹⁹Chi jín Cristo de nī nsáhá Yāā Dios jā nchivī ñayíví ndīvi jī nūū tūhun jā mānī yā jín jī. De nduú nācunehen yā cuāchi jā ní nsáhá nchivī. De nī ntetíñú yā ndá nī jā nācani nī

tūhun yáhá nāsa ndīvi ji nūū
tūhun jā mānī yā jíín ji.

²⁰ Túsaá de cúu ndá nī tēe
jā jíca tiñu maá Cristo. De jā
cáhān ni, chi modo jā maá Yāa
Dios cáhān ndāhvī yā jíín ndá
nú. Túsaá de cáhān ndāhvī nī
jíín ndá nú jā cáhān Cristo, jā
ná ndīvi ndá nú nūū tūhun jā
mānī Yāa Dios jíín nú.

²¹ De Cristo, vísō nduú ni
iin cuāchi yā, de nī nsāhá
Yāa Dios jā ní nūcundeē cuāchi
ó sīquī yā. De súcuán de
yóhó jā yíhí ndahá Cristo, nī
nūcundeē sīquī ō jā íyó ndāā ō
tá cúu nūū íyó ndāā Yāa Dios.

6

¹ Túsaá de sīquī jā cúu ndá
nī tēe jā sátíñú jíín yā, de
cáhān ndāhvī nī jíín ndá nú
jā má sndóo uun nú tūhun jā
ní nsāhá Yāa Dios jā váha ndá
nú.

² Chi cáchī yā nūū tutū īi:

Maá tiempo jā cúnī maá nī
de cunini nī tūhun jā
cáhān ndāhvī nú jíín nī.

De maá tiempo jā scácu nī
nchivī, de scácu nī
ndóhó.

Cáchī yā. De mitan-ni cúu
maá tiempo jā cúnī yā, de
mitan-ni cúu tiempo jā ní
nquiji Yāa jā scácu yóhó.

³ De ndúcú ndá nī jā má
sāhá nī ni iin tiñu jā casī
jā candíja nchivī, tácuā mā
cáhān ji sīquī tiñu ndíso nī.

⁴ Chi sa ndúcú nī jā ndihi
jā sáhá nī stéhēn jā cúu nī
tēe jā sátíñú nūū Yāa Dios.
Jā ñūcuán jēndeē inī ndá nī
jā ndóho nī tūndóhó, jíín jā

cúmanī nūū ni, jíín jā vjín
sáhá jíín nī.

⁵ Chi nī íyo quéhén vuelta
jā ní ncani nchivī ndá nī, de
nī nenda ji sīquī ndá nī, de nī
nchihi ji ndá nī vecāa, de nī
nsatíñú nīhin nī, de nī jahnī ni
maá nī māhná, de nī íyo nditē
inī ni.

⁶ De suni ndúcú ndá nī jā
cuetúhún ji nduhū sīquī jā
ndāā jíca nī, de jícūhun váha
inī ni tūhun ndāā, de íyó pa-
ciencia inī ni, de váha inī ni,
de ndēē Espíritu Santo inī ndá
nī, de cúndāhvī ndija inī ni
táhán nī.

⁷ De nācani ndāā ndá nī
tūhun, de poder Yāa Dios íyó
jíín nī. De jíín tūhun ndāā
sndāhvā ni ndācá tiñu néhén,
chi modo jā cánāā nī sīquī. De
modo jā nénda ñūcuán sīquī
ndá nī, de nénda ndá nī sīquī.

⁸ Íyó vuelta jā íyó yíñúhún
nchivī jíín nī, de íyó vuelta jāā
nduú. Íyó vuelta jā jétúhún ji
ndá nī, de íyó vuelta jā cáhān
ji sīquī ni. De íyó vuelta jā
cáhān ji jā tēe stāhvī cúu ndá
nī, de íyó vuelta jā cáhān ji jā
tēe ndāā cúu nī.

⁹ De íyó vuelta jā sáhá ji
jāā nduú jíín ji ndá nī, de íyó
vuelta jā sáhá ji jā jíín váha ji
ndá nī. De íyó vuelta jā cúnī
nchivī jā cahñi ji ndá nī, sochi
técū cā ni. De vísō sndóho ji
ndá nī, sochi nduú jíhī ndá nī.

¹⁰ De vísō íyó jā cúcuécá
inī ni, sochi níí cúsī inī ni.
De vísō tēe ndāhvī cúu ndá
nī, sochi sáhá cuícá nī cuāhā
nchivī jíín tūhun yā. De vísō
nduú nā cuá névāha nī, sochi
jíín maá yā de ndihi-ni névāha
nī.

11 Hermano ñuū Corinto, sūcuán cūu jā cāhān cājí nī jín ndá nú, chi sīquī jā mānī nī jín nú, jā ñūcuán cūu jā cāchī ndihi nī nāsa ndóho nī.

12 Ndá máá nī cāchī cājí nī sīquī jā mānī ndasí nī jín ndá nú, de ndá máá nú sanaā de nduú mānī nū jín nī sūcuán.

13 De modo jā cāhān tatá jín sēhe, suni sūcuán cāhān ndāhvī nī jín ndá nú jā coo manī nū jín nī, tá cūu nūú íyó mānī ni jín nú.

Sīquī jā cūu ó templo Yāā Dios

14 Mā quívi nduū ndá nú jín tiñu néhén jā sáhá nchivī jāá nduú cándija, chi mā cūu coo inuú nú jín ji. ¿Chi nāsa cūu quetáhán tiñu jā sáhá nchivī ndāā jín jā sáhá nchivī néhén? ¿De nāsa cuu cundeē inuú nchivī jīca jín luz yā jín nchivī jīca nūú neē?

15 ¿Nāsa cuu coo inuú Cristo jín Satanás? ¿De nāsa cuu cuiñi cáhnú nchivī cándija jín nchivī jāá nduú cándija?

16 ¿De nāsa cuu canī táhán templo Yāā Dios jín ídolo? Chi ndá máá nú cūu templo Yāā Dios, Yāā técū, chi ndéē yā inī ánō nū, tá cūu nūú ní ncāhān yā:

Cundeē ni inī ndá ji de caca nuu nī māhñú ji,
de cuu nī Yāā Dios maá ji,
de cuu ji nchivī maá nī.
Ncachī yā.

17 De jā ñūcuán nī ncāhān cā yā:

Mā quívi nduū ndá nú jín tiñu néhén jā sáhá ndá ji,

chi sáhá sīn nú maá nú, cāchī Jētohō ō.

De mā tīn nú ndācá jāá nduú ndāā.

Ñūcuán de naquehen nī ndá nú,

18 de cuu nī Tatá ndá nú,
de cuu nú sēhe yīi nī jín sēhe síhī nī,

cāchī Jētohō ō, Yāā jā tīn ndihi poder.

Cāchī tutū.

7

1 Ñanī mānī, tūsaá de névāha ó ndācá tūhun yáhá jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā. Jā ñūcuán ná sáhá ndoo ó maá ó ndācá jā sātéhén yiqui cúñu ó jín ánō ō. De ná cūndihvī inī ō jā má stívī ó nūú Yāā Dios, de ná cóo ndoo coo iī ō nūú yā jín ndihi tiñu jā cúnī yā.

Jā ní nacani inī nchivī Corinto sīquī cuáchi ji

2 Coo manī ndá nú jín ndá nī viī. Chi nduú ní nsáhá nī falta nūú ni iin nú, de nduú ní stívī nī ánō ni iin nú, de ni iin nú nduú ní stáhvī nī.

3 De nsūú jā ndúcú nī cāhān ni nūú nū cūu jā cāhān ni sūcuán, chi ja nī ncāhān ni jā mānī ndasí nī jín nú. De níní ñūhún inī ni ndá nú, vísō cuū ō á cutecū ō.

4 De cúcáhnú ndasí inī ni ndá nú, de cúsiī ndasí inī ni jā jīca ndāā nū. De vísō jínī ndá nī ndācá tūndóhó yáhá, de íyó ndeé inī ni de cúsiī ndasí inī ni jā sīquī ndá nú.

5 Tá nī jēē ndá nī Macedo-
nia, de nduú ní íyo nañíi inī ni, chi sa víjín nī íyo tūndóhó jín nī ndācá lado. Chi nī íyo jā ní stāhān tāhān jín nī, de

nī nchūhú nī jā sanaā de caca yátá nchivī cándíja.

⁶ De Yāā Dios jā sáhá jā ndúndeé inī nchivī jā cúcuécá inī, nī nsáhá yā jā ní ndundeé inī ndá nī, chi nī nquiji Tito nī nsáhá yā.

⁷ De nī ndusiī inī ndá nī, de nsūú maá-ni sīquī jā ní nquiji dē, chi suni jā ní ndundeé inī dē nī nsáhá ndá nú. Chi nī ncachī tūhun dē jā űúhún inī ndá nú jā cunī tucu nú nūū ni, jíín jā cúcuécá inī nū sīquī cuáchi nú, jíín jā nácani inī nū jēhē ni. De jā űúcuán víhí cā nī ncusiī inī ni.

⁸ De carta jā ní ntají nī nūū ndá nú, vísō nī nsáhá jā ní ncucuécá inī ndá nú, sochi nduú cā nácani cuécá inī maá nī jā ní nsáhá súcuán. Chi vísō nī ncucuécá inī ni saá, de mitan de nduú cā, chi jíín nī jā jacū-ni quivī nī ncucuécá inī ndá nú nī nsáhá.

⁹ De mitan de cúsiī inī ni, de nsūú sīquī jā ní ncucuécá inī ndá nú, chi sa sīquī jā ní jetíñú jā ní ncucuécá inī nū, chi nī nsáhá jā ní nacani inī nū sīquī cuáchi nú. Chi nī ncucuécá inī nū tá cúu nūū cúnī maá Yāā Dios, de nsūú jā ní nsáhá űhvī ni ndá nú.

¹⁰ Chi tú cúcuécá inī ō tá cúu nūū cúnī Yāā Dios, de suu sáhá jā nácani inī ō sīquī cuáchi ó de scácu yā yóhó, de sá de nduú cā nácani cuécá inī ō. Sochi tú cúcuécá inī nchivī jāá nduú cándíja, de nduú jetíñú jā nacani inī ji, chi sa tǎnū tǎhvī ji.

¹¹ Sochi nī ncucuécá inī ndá nú tá cúu nūū cúnī Yāā Dios, de mitan de jíín ndá nú nása vāha nī jetíñú. Chi nī nacani

ndasí inī nū nī nsáhá, de nī nducú ndá nú jā quendōo ndāā nū, de nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsáhá cuāchi, chi nī nchūhú nú jā ní stíví nú nūū yā. űúcuán de ndasí nī ncuu inī ndá nú jā cunī tucu nú nūū ni, de nī ndihvī ndasí inī nū nī ncuxeēn nū nūū tēe jā ní nsáhá cuāchi űúcuán. De súcuán nī stéhēn ndá nú jāá nduú cuāchi nú, chi nduú ní jétúhún ndá nú cuāchi jā ní nsáhá tēe űúcuán.

¹² De jā ní ntee nī carta űúcuán, de nsūú maá-ni sīquī tēe jā ní nsáhá cuāchi, de ni nsūú maá-ni jēhē tēe jā ní ndoho nī nsáhá dē. Chi sa nī ntee nī tácuā sáhá ndá nú cuenta nása nī nacani ndasí inī nū jā mānī nū jíín nī, jíín jíínú Yāā Dios.

¹³ Jā űúcuán nī ndusiī inī ndá nī jā sīquī ndá nú. De víhí cā nī ncusiī inī ni jā ní jinī ni jā cúsiī inī Tito, chi nī nduu nañíí inī dē nī nsáhá ndá nú.

¹⁴ Chi ja nī ncāhān ni jíín dē jā cúsiī inī ni jā vāha nchivī cúu ndá nú, de mitan de nduú ní nquéndōo nī tūhun canoō jā sīquī nū. Chi tá cúu nūū ní jinī ndá nú jā íyó ndāā ndācá tūhun jā ní ncāhān ni jíín nú, suni súcuán nī nquee ndāā jā ní ncāhān ni jíín Tito jā cúsiī inī ni sīquī nū jā vāha squíncuu nú.

¹⁵ De víhí cā mānī dē jíín ndá nú mitan jā űúhún inī dē jā vāha nī jetáhví nú jā cáhān dē, de nī íyo yíñúhún nú chi nī ndihvī inī nū jā má stíví nú nūū dē.

¹⁶ Túsaá de cúsiī inī ni sīquī jā cúcáhnú ndasí inī ni ndá

nú.

8

Jā ná cúsī inī ji sōcō ji cuāhā

¹ Hermano, mitan de suni cúnī ndá nī cachī tūhun nī nūū ndá nú nāsa cuāhā jā vāha nī nsāhá Yāa Dios jíin nchivī cándíja jā iyó región Macedonía.

² Chi vísō nī jito túnī ndasí tūndóhó ji, de suni nī ncusiī ndasí inī ji jíin tūhun yā. De vísō ndóho ndáhvī ndasí ji, de vāha ndasí nī jaquīn ji cuāhā xūhún jā cuu nchivī cándíja.

³ Chi cúu nī testigo jā ní ncusiī inī maá ji nī jēhe ji nāsaa nī nquenda ji, de jondē víhī cā nī jēhe ji.

⁴ Chi nī ncāhān ndáhvī ndasí ji jíin nī jā cuāha nī tūhun jā chindeé táhān ji jíin ó cuāha ji xūhún cuu ndá hermano jā ndóho ndáhvī.

⁵ De víhī cā nī nsāhá ji nsūú cā tá nī jani inī ndá nī, chi xihna cā nī nsōcō ji maá ji nūū Jētohō ō, de sá de nī jēhe ji maá ji jā sāhá ji ndācá jā cúnī ndá nī, ndihi nāsa jétahān inī Yāa Dios.

⁶ De jā sūcuán nī nsāhá ndá nchivī Macedonia, de nī sndíhvī inī ndá nī Tito jā ná cuéē tucu dē nūū ndá máá nú, de sāhá dē jā jíinu tiñu jā ní squijéhé dē jíin nú jā suni caquīn nū cuāhā xūhún cuu nchivī ndáhvī.

⁷ Chi ndá ndóhó vāha ndasí sáhá nú ndācá-ni, chi vāha cándíja nú, vāha nácani nú tūhun, vāha jícūhun inī nū, vāha ndíhvī inī nū, vāha mānī nū jíin ndá nī. Túsaá de suni cánuú jā vāha sāhá nú tiñu

yáhá jā cuāha nú jā cuu nchivī ndáhvī.

⁸ De nsūú jā cúnī ni ndacu nī nūū nū, chi sa cáchī tūhun nī nūū nū nāsa cúsī ndasí inī sava cā nchivī jēhe ji xūhún, de sūcuán de cunī ni jā suni cúndáhvī ndija inī ndá máá nū nchivī ndáhvī.

⁹ Chi ja jíinī ndá nú nāsa vāha ndasí inī Jētohō ō Jesucristo jíin ó. Chi síquī jā ní ncundáhvī inī yā ndóhó de nī nasāhá ndáhvī yā maá yā, vísō cuicá ndasí yā jondē andiví nícu. De sūcuán nī nsāhá yā jā cúcuicá ndá nú ndihi jā ndíso tūhun yā, síquī jā ní nasāhá ndáhvī yā maá yā.

¹⁰ De jā vāha ndá máá nú cúu jā ná cáchī ni nāsa jáni inī ni síquī tiñu yáhá. Vāha nī nquijéhé ndá nú cuīyā ava, chi nsūú maá-ni jā ní jaquīn nū xūhún, chi suni nī ncusiī ndasí inī nū nī nsāhá nú.

¹¹ Túsaá de mitan de sínu ndá nú da. De tá cúu nūū ní ncusiī inī nū jā ní nquijéhé nú jíin, suni sūcuán cusī inī nū sínu nú, chi cuāha ndá nú tú nāsa névāha nú.

¹² Chi tú cúsī inī ō cuāha ó, de jétáhvī yā tú nāsa névāha ó, chi nduú jícān yā jā cuāha ó jáá nduú névāha ó.

¹³ De nsūú jā cáhān ni jā cahñī ndáhvī nú maá nú jā caa cā nīhīn ji nsūú cā jā ndōo nūū ndá máá nú.

¹⁴ Chi sa jā inuú-ni cunevāha ndá nú jíin ji. Chi névāha cuāhā nū mitan, de cuu cuāha nú jā cúmanī nūū ndá ji. Nūcuán de tú ní iin quivī cunevāha ndá ji, de suni cuu taji ji de tú cúmanī nūū

nū. De súcuán de inuú-ni cunevāha ndá nú,

¹⁵ tá cúu nūū cáhān tutū ī sīquī nchivī jā ní nastútú maná jondē janahán: Tēe jā ní nastútú cuāhā, chi nduú ní ndóo cā. De tēe jā ní nastútú jacū-ni, suni nduú ní ncúmanī nūū dē. Cáchī tutū.

Tūhun Tito jín ūū cā táhān dē

¹⁶ De ná cútahvī ni nūū Yāā Dios jā ní nsāhá yā jā ndíhvī inī Tito jēhē ndá nú tá cúu nūū ndíhvī inī ndá máá nī.

¹⁷ Chi nī jetáhvī dē jā ní ncāhān ni jín dē jā cuēē dē nūū nū. De sīquī jā ndíhvī inī dē jēhē ndá nú, jā ñúcuán cúu jā cuēē dē, chi súcuán cúu inī maá dē.

¹⁸ De suni tají ndá nī iin hermano cuēē jín Tito nūū nū. De ndācá grupo nchivī cándija jétúhún ji tēe ñúcuán jā vāha sátiñú dē sīquī tūhun jā scácu yā yóhō.

¹⁹ De ndācá grupo nchivī cándija suni nī ntee ji tiñu dē jā quíhīn dē jín ndá nī chindeé dē jā quisiáha ndá nī xūhún jā ní jēhe nchivī. De tiñu yáhá sáhá ndá nī tácuca cāhān nchivī jā vāha ndasí Yāā cúu maá Jētohō ō, chi cunī ji nāsa cúsiī ndasí inī nū jā sócō nū xūhún.

²⁰ De quíhīn ni jín ndá tēe ñúcuán tácuca ni iin nchivī mā tēé ji cuāchi sīquī ni sīquī xūhún jā ní nsōcō nchivī.

²¹ Chi ndúcú nī jā ndāā squíncuu nī ndācá tiñu, de nsūú maá-ni nūū Yāā Dios, chi saá-ni nūū nchivī.

²² De suni tají ndá nī incā hermano ō cuēē dē jín ndūū

tēe yáhá. De ja ncuu quéhén vuelta nī stéhēn dē jā cúsiī ndasí inī dē jā ndíhvī inī dē ndācá tiñu. De mitan chi ndíhvī cā inī dē jēhē ndá nú, chi cúcáhnú ndasí inī dē jā squíncuu nū.

²³ De tú jícān tūhún nchivī sīquī Tito, de cachī nū jā cúu dē tēe chindeé nduhū jā sátiñú dē jín nī nūū nū jā sīquī tūhun yā. De ndūū cā hermano ō yáhá, cachī nū jā cúu dē tēe jā ní ntetiñú nchivī cándija, de íyó yíñúhún dē nūū Cristo.

²⁴ Túsaá de stéhēn nū nūū dē jā íyó mānī ndija ndá nú jín dē, tácuca cunī ndācá grupo nchivī cándija. De súcuán de cunī ji jāá nduú ní ncúsiī cāhá inī ni jā sīquī ndá nú.

9

Sīquī jā jáquīn ji xūhún cuu ndá hermano

¹ De mitan de nduú cā jínī ñúhún jā tee nī nūū ndá nú sīquī xūhún jā jáquīn nū jā cuu ndá hermano jā ndóho ndáhvī.

² Chi ja jínī ni jā jétahān inī ndá nú cuāha nú. De jā ñúcuán maá-ni jā cúsiī inī ni cáhān ni jín nchivī Macedonia jā ndá ndóhō nchivī Acaya, ja nī nsāhá tūha nú xūhún cuīyā ava. De jā súcuán nī ncusiī inī ndá máá nú, de jā ñúcuán cuāhā nchivī Macedonia suni nī ndíhvī inī ji nī jēhe maá ji.

³ De tají nī ndinúnī hermano yáhá, cuēē ndá dē nūū nū xihna cā, tácuca tá cuēē maá nī de mā cáhān nchivī

jā ní stáhvī nī jā ní ncāhān ni jā squíncuu vāha nú jíin tiñu ñúcuán. Chi coo tūha ndija nú jíin xūhún tá cúu nū ní ncāhān ni jíin ji.

4 Chi sanaā de cuēē ni jíin jacū tēe Macedonia, de tú cunī dē jāā nduú íyó tūha ndá nú, de nihīn ni tūhun canoō, de saá-ni ndá máá nú, chi nī ncāhān téyíi nī jā íyó tūha ndija nú.

5 Jā ñúcuán nī jani inī ni jā cánuú jā cāhān ni jíin ndācá hermano yáhá jā cuēē ndá dē xihna cā, de sá de cuēē ni, tácuā sndíhvī inī dē ndá nú jā ñamā ná cóo tūha xūhún jā ní ncāhān nū jā cuāha nú. De súcuán de coo tūha síquī jā vāha inī ndá nú, de nsūú jā ní nsáhá fuerza ni ndóho.

6 De nūcūhun inī ndá nú tūhun yáhá jā tú jacū-ni cuāha nú de suni jacū-ni nanihīn nū: Chi tēe jā jáquīn tāmá, suni tāmá-ni nástútú dē. De tēe jā jáquīn cuāhā, chi suni cuāhā nástútú dē. Cáchī tutū.

7 Tá iin iin nú cuāha nú nāsaa nī nchuhun inī maá nú. Mā cúxīi inī nū cuāha nú, chi nsūú fuerza cúu. Chi Yāā Dios mānī yā jíin nchivī jā cúsiī inī cuāha.

8 De maá Yāā Dios cuu sáhá yā jā nducuahā ndācá nū jā vāha jā cuu ndá nú, tácuā níni cunevāha nú ndācá ndihi jā jíini ñúhún nú, de coo sobra cā jā cuāha nú cuu ndācá tiñu vāha.

9 Chi súcuán cāhān tutū ī síquī ndá nchivī jā jēhe: Nī scáa ji nī jēhe ji nū nchivī ndāhvī.

De ndācá tiñu vāha jā sáhá ji chi quendōo níi cáni.

Cáchī tutū.

10 De Yāā Dios jēhe yā tatā nū tēe jáquīn, de nihīn dē stāā yájī dē. De suni súcuán cuāha yā ndinuū nū jā vāha cuu ndá nú, de sáhá yā jā cāyā de nducuahā tiñu vāha jā sáhá ndá nú.

11 Súcuán de coo cuicá nú jíin ndācá-ni, tácuā cuu cuāha cuāhā nū. De xūhún jā cuāha nú jā quīhīn nū ndá hermano jā ndóho ndāhvī, suu sáhá jā nacuetáhvī ji nū Yāā Dios.

12 Chi xūhún jā cuāha ndá nú nū ji, nsūú mátúhún-ni jā nihīn ji jā cúmanī nū ji, chi suni sáhá jā nacuetáhvī ndasí ji nū yā.

13 De cāhān ji jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios, chi xūhún jā jēhe ndá nú stéhēn jā vāha cándija nú tūhun Cristo. De suni sáhá jā cāhān ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios síquī jā vāha nī jēhe ndá nú nū ji jíin nū ndá cā nchivī.

14 De suni cācān táhvī ji jēhē nū, chi coo manī ndasí ji jíin nú síquī jā vāha ndasí nī nsáhá Yāā Dios jíin nú.

15 De ná cútahvī ō nū Yāā Dios, chi nī jēhe yā Sēhe yā nū ō, jā cúu iin táhvī cāhnú ndasí jā má quēndá cuitī ō cachī tūhun ó ndihi.

10

Jā ndíso tíñú Pablo jā cúu dē apóstol

1 De nduhū Pablo, cāhān ndāhvī nī jíin ndá nú jíin modo jā cāhān maá Cristo jā vitá inī yā de vāha inī yā. Nduhū, chi cāhān ndá nú jā tá

íyó nī jíin nú de íyó suchí inī ni nūū nū, sochi tá íyó jíca nī de nduú yúhú cuitī ni cāhān nīhin nī jíin nú. Cáchī ndá nú.

² Túsaá de cāhān ndāhvī nī jíin ndá nú jā tá cuēē ni de mā cāhān nū tūhun jā sáhá jā cuxeēn ni nūū nū. Chi sava ndá nú cāhān jā sáhá ndá nī tiñu yā jā maá-ni jā níhin ni síquī ñúcuán. Túsaá de íyó tūha nī jā cuxeēn ni nūū nchivī jā cāhān sūcuán.

³ Chi vísō cúu ndá nī nchivī jā ndēē inī ñayivī, de nduú cánāá nī tá cúu nūū cánāá nchivī ñayivī. Chi modo jā cánāá nī cúu jā cánāá nī síquī ndācá tiñu néhén.

⁴ Chi nsūū ndatíñú ñayivī jétíñú nī jā cánāá nī, chi jíin poder Yāā Dios cúu jā cánāá nī jā snāá ni ndācá fuerza jā cúu contra síquī yā.

⁵ Sūcuán snāá ndá nī ndācá tūhun nduxí jíin tūhun téyíí jā ndúcú casí jā má cūnī nchivī nāsa Yāā cúu Yāā Dios. De jásī ni nūū ndihi jāá nduú vāha jā jáni cāhá inī nchivī, tácuca candíja jī nūū Cristo.

⁶ De tá jīnu jā candíja vāha ndá máá nú, sá de coo tūha nī jā cuāha nī castigo nūū ndá cā nchivī jāá nduú cūnī candíja.

⁷ Ndá máá nú chi maá-ni jā jáni inī nū modo nchivī jāá nduú jícūhun inī. Chi tú nā-ni tēe jáni inī dē jā Cristo nī ntetíñú yā dē, de ná sáhá dē cuenta jā suni sūcuán nī ntetíñú yā ndá nduhū.

⁸ De tú nī ncāhān téyíí nī jíin nú jā ndíso tíñú nī, sochi nduú cúcanoō ni sáhá. Chi maá Jētohō ō nī ntetíñú yā ndá nī, tácuca sáhá nī jā cuja

ánō ndá nú jíin tūhun yā, de nsūū jā snāá ni.

⁹ Túsaá de nduú cūnī ni jā cani inī nū jā ndúcú nī siúhú nī ndá nú jíin carta ni.

¹⁰ Chi cāhān sava nú jā ndācá carta ni chi sndíhvī ndasí inī, de nīhin ndācu tiñu, sochi tá íyó nī jíin ndá nú de nduú cūndeé inī ni jā ndacu nīhin nī, de suni nduú cúu cāhān vī ni, cāchī ndá nú.

¹¹ De nchivī jā cāhān sūcuán ná sáhá jī cuenta jā tá cúu nūū nīhin cāhān carta ni tá íyó jíca nī, suni sūcuán nīhin ndacu nī tiñu nūū nū tá coo nī jíin nú.

¹² De va mā chūndeé cuitī inī ni jā sáhá ñáhnú nī maá nī tá cúu nūū sáhá sava tēe ñúcuán jā jétúhún dē maá dē. Ndá tēe ñúcuán chi íyó naā xīnī dē jā jáni inī dē jā cúñáhnú cā dē nsūū cā ndá táhān dē, de nduú sáhá dē cuenta nāsa íyó dē nūū Yāā Dios.

¹³ Sochi ndá nduhū chi nduú cútéyíí nī, chi maá-ni medida tiñu jā ní jēhe Yāā Dios nūū ni, de mā scāa cā ni. Maá Yāā Dios nī jēhe medida nāsa cúu jā sáhá nī, de maá yā nī jēhe tūhun jā ní jīnū ni nūū ndá ndóhó nchivī Corinto.

¹⁴ Jā ñúcuán, tá nī jīnū ndá nī nūū nū jā xíhna ñúhún de nsūū jā ní nchāha nī nūū medida tiñu jā ní jēhe yā nūū ni. Chi xihna cā ndá máá nī nī jīnū nūū ndá nú jā ní nacani nī tūhun vāha Cristo.

¹⁵ De nduú cútéyíí nī síquī tiñu jā ní nsáhá incā tēe, chi vāchi síquī tiñu jā ní nsáhá maá nī-ni. De sa ñúhún inī ndá nī jā cuāhā cā candíja

nú, de súcuán de cuu sáhá nī cuāhā cā tiñu yā mähñú ndá nú, sochi maá-ni medida jā ní jēhe yā.

¹⁶ De sá de quihīn ni nūū ndá cā ñuū jā iyó ichi nūū cā ñuū nū, jā scútē nuu cā ni tūhun jā scácu yā yóhó cúnī ni. Sochi mā quívi nduū ni jā cutéyíí nī nūū ja nī nacani incā tēe tūhun.

¹⁷ De tú ní tēe cúnī dē cutéyíí dē, ná cutéyíí dē sīquī jā sáhá maá Jētohō ō, nsūú sīquī jā sáhá maá dē.

¹⁸ Chi nsūú tēe jā jétúhún maá cúu jā quéndōo yíñúhún, chi sa tēe jā jétúhún maá yā.

11

Jā cāhān Pablo sīquī ndá tēe jā nacani tūhun stáhvi

¹ Cune cáhnú inī ndá nú de ná cāhān ni jacū tūhun modo tá cāhān nchivī naā. Túsaá de cáhnú coo inī ndá nú yīi.

² Chi cúcuíñú nī jā jéhe ndá nú, tá cúu nūū cúcuíñú Yāā Dios. Chi cúu ndá nú tá cúu iin ñahan lúli jā iyó ndoo, de nī nsáhá nī jā quetáhán ndá nú jíin Cristo, tá cúu nūū quetáhán iin ñahan lúli jíin mátúhún-ni yíi jī.

³ Sochi yúhú nī jā sanaā de cuāha ndá nú tūhun jā ndá tēe nacani incā tūhun, stáhvi dē ndá nú, de siáā nū tūhun jā chíñúhún ndāā nū Cristo jondē jíin inī jíin ánō nū. Chi suni súcuán nī nsáhá Satanás jíin Eva, chi nī nguívi inī iin cōo, de nī stáhvi jī ña jíin tūhun ndíchí jā stáhvi.

⁴ Chi tá quíji ndá tēe nūū nū de tú nduú nacani ndāā dē tūhun Jesús tá cúu nūū ní

nacani ndá nī, de va vāha ndasí jétáhví ndá nú dē. De suni súcuán vāha jétáhví nú nūū incā espíritu jíin nūū incā tūhun jāá nduú quetáhán jíin Espíritu Santo jíin tūhun jā ní ncandíja nú jā scácu yā ndá nú.

⁵ De ndá tēe ñúcuán jā cándíja ndá nú jā cāhān dē jā cúu dē apóstol cúñáhnú, sochi nduú cúñáhnú cuitī dē nūū nī.

⁶ Chi vísō sanaā de nduú níhīn vāha nī modo jā cāhān ni, sochi jícūhun vāha inī ni. Chi jíin ndihi tiñu jā ní nsáhá nī mähñú ndá nú nī stéhēn cājí nī jā súcuán cúu.

⁷ Nduú ní jícān ni xūhún nūū ndá nú jā ní nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó. De súcuán nī ntecū ndáhví nī tácu quendōo vāha cā ndá nú jíin tūhun yā. ¿De va cuāchi nī nsáhá nī jā ní nsáhá nī súcuán, á naá cúu?

⁸ Chi sava cā grupo nchivī cándíja nī nquehen nī xūhún jā ní jēhe jī nūū ni, tácu súcuán-ni nacani nī tūhun yā nūū ndá nú.

⁹ De tá nī īyo nī jíin nú de nī ndihi xūhún nī, de nduú ní jícān cuitī ni nūū ni iin nú. Chi ndá hermano jā ní nguíji ichi Macedonia nī jēhe dē nūū ni jā cúmanī. De jíin súcuán de nduú ní stáhān ni ndá ndóhó, de ni mā sáhá cuitī ni.

¹⁰ De tá cúu nūū cúcáhnú vāha inī ni jā jíin nī tūhun ndāā Cristo, suni súcuán jíin nī jā má quēhén nī xūhún nūū ni iin nchivī níi región Acaya, tácu mā cásí jī jā cúsií inī ni jā súcuán-ni nacani nī tūhun yā.

11 ¿De á sīquī jāá nduú mānī ni jīn ndá nú cúu jā cáhān ni sūcuán, jáni inī nū? Nduú chi maá Yāā Dios jīnī yā jā mānī ni jīn ndá nú.

12 De sáhá cā ni tá-ni sáhá nī, chi mā quēhén nī xūhún nú, tácuā casī ni jā sáhá téyíí ndá tēe ñúcuán maá dē jā cáhān dē jā inuú-ni sáhá dē tiñu yā jīn nī.

13 De ndá tēe ñúcuán chi nsūú apóstol ndāā cúu dē, chi cúsá maá tūhun stáhvi-ni cáhān dē, de sáhá dē maá dē jā cúu dē apóstol Cristo.

14 De nduú sáhvi inī ō jīnī ō jā sáhá ndá dē sūcuán, chi ja jīnī ō jā suni Satanás násāma maá, de stáhvi jā sáhá maá modo iin ángel Yāā Dios jā jíca jīn luz yā.

15 De jā ñúcuán suni nduú sáhvi inī ō jīnī ō ndá tēe jā jétíñú Satanás, tú sáhá dē maá dē jā tēe sáhá ndāā cúu dē. De iin quīvī de nanihīn dē sīquī tiñu néhén jā sáhá dē.

Tūndóhó jā ní ndoho Pablo sīquī jā cúu dē apóstol

16 Incā vuelta cáhān ni jīn ndá nú jā ni iin nú mā cānī inī nū jā tēe naā cúu nī. Sochi tú sūcuán jáni inī ndá nú, de va cuetáhvi nú jā cáhān ni modo tēe naā túsāá, de sūcuán de va suni maá nī cuu cutéyíí nī jacū tá cúu nū sáhá ndá tēe ñúcuán túsāá.

17 Jā cáhān ni sūcuán chi nsūú jā ní ncachī maá Jētohō ō jā cáhān ni, chi sa modo tēe naā cáhān ni jā cutéyíí nī.

18 Chi cuāhā dē sáhá téyíí dē maá dē jā cúu cuenta ñayīvī,

de va suni sūcuán ná sáhá téyíí nī maá nī túsāá.

19 De va tēe íyó cájí xīnī cúu ndá nú, jáni inī nū, de jā ñúcuán vāha jéndeé inī nū ndá tēe naā xīnī túsāá.

20 Chi va vāha-ni jéndeé inī ndá nú nū ndá tēe ñúcuán jā sáhá fuerza dē ndá nú jā satíñú cáhā nú nū dē, á sáhá ndáhvi dē ndá nú, á cándeé dē ndatíñú nú, á sáhá ñáhnú dē maá dē nū nū, á jondē cātú dē nū nū.

21 De va vísō cúcanoō ni jā cachī ni, de ná cáchī ni jā maá nī va nduú nā valor ni jā sáhá téyíí nī maá nī tá cúu nū sáhá ndá tēe ñúcuán. Sochi mitan de tú íyó sava tēe jā chūndeé inī dē sáhá téyíí dē maá dē, de va suni chundeé inī maá nī túsāá. De va cáhān ni tá cúu nū cáhān iin tēe naā.

22 Tú cutéyíí ndá dē jā tēe hebreo cúu dē, de saá-ni nduhū. Tú tēe Israel cúu dē, de saá-ni nduhū. Tú tatā Abraham cúu dē, de saá-ni nduhū.

23 De va cáhān ni tá cúu nū cáhān tēe naā jā cutéyíí nī sūcuán túsāá. Tú tēe sátíñú nū Cristo cúu dē, de víhī cā nduhū. Chi cuāhā cā tiñu sáhá nī nsūú cā ndá maá dē, de cuāhā cā vuelta nī ncanī nchivī nduhū, de cuāhā cā vuelta nī nchīhi nī vecāa, de suni cuāhā vuelta ja ñatin cuū ni.

24 Chi ndá táhān nī tēe hebreo ūhūn vuelta nī ncanī ndasí dē nduhū jīn cuarta ñīi, iin medida jā ja ñatin cuū ni sáhá.

25 Unī vuelta nī ncanī ndá dē nduhū ntuxíí, de iin vuelta nī ncuun ndá dē yūū xīnī ni. Unī vuelta nī nguēe barco jā

ní jica nī sīquī tūhun yā. Iin ñuú jíin iin nduú nī nchosō teni nī nūū cūnú ndute mar.

²⁶ Cuāhā vuelta nī ndoho nī jā jica nī ichi, de nī ncācu nī nūū ndācá yūte, de nī ncācu nī nūū ndācá jācuīhná. Nī ncācu nī nūū nchivī naciōn ni jíin nūū nchivī ñuú jicá. Nī ncācu nī cháhá chúcuán tá nī iyo nī ñuú jíin rancho jíin mar. Nī ncācu nī nūū ndá táhán nī jāá nduú íyó ndāa.

²⁷ Nī nsatíñú nīhin nī de vījín nī ndoho nī. Cuāhā vuelta nī jahnī ni maá nī māhná. Nī jīhī ni sōco, nī nchīchī ni ndute. Cuāhā vuelta nī iyo nditē inī ni, nī ncuītūn ni, nī ncumanī sahma nī.

²⁸ De sīquī ndācá jā yáhá chi íyó cā. Chi ndiquivī ndóho nī jā nácani ndasí inī ni jēhē ndá grupo nchivī cándija.

²⁹ Tú iin nchivī nduú fuerza inī ji, de suni sūcuán ndóho nī jíin ji. De tú iin nchivī quívi ji cuāchi sáhá táhán ji, de ndóho nī tūhun canoō jíin tūhun quítī inī.

³⁰ Tú sūcuán de tú cánuú jā cutéyí nī, de va cutéyí nī sīquī ndācá jā stéhēn jāá nduú nā fuerza inī ni.

³¹ De Yāa Dios, Yāa cúu Tatá maá Jētohō o Jesucristo, jíin yā jā cáhān ndāa ni. De ní cání ná cáhān nchivī jā vāha ndasí Yāa cúu yā.

³² Tá nī iyo nī ñuū Damasco, de gobernador jā ndácu tiñu inī región jā tiin rey Aretas, nī jani dē ndá soldado nī jito vāha dē ndá viéhé pared jā ní jicó ndúū ñuū ñúcuán, chi tiin

dē nduhū jā quíhīn ni vecāa nícu.

³³ De nī nguívi nī inī iin tīcá, de nchivī cándija nī ntavā ji nduhū ventana iin vehe jā íyó yīcā pared, chi nī snúu ji nduhū inī tīcá. De sūcuán nī ncācu nī nūū tēe ñúcuán.

12

Jā ní iyo iin jā ní stéhēn nūū Pablo jā ní stúu yā nūū dē

¹ De nduú níhīn tīñú jā cutéyí nī. De vāha cā ná cáchī tūhun nī nūū nū sīquī iin jā ní stéhēn maá Jētohō o chi nī stúu yā nūū ni.

² Jínī ni iin tēe jā cándija Cristo, de ja nī ncuu ūxī cūmī cuīyā jā ní nsáhá yā jā ní ncaa tēe ñúcuán nī jēhēn dē jondē andivī ūnī. De nduú jíin ni á nī jēhēn ni jíin yiqui cúñu nī, á nī jēhēn ánō ni-ni. Maá Yāa Dios cúu jā jíinī.

³ Sochi jíinī ni jā ní ncanee yā nduhū. De á nī jēhēn ni jíin yiqui cúñu nī, á nī ndōo, nduú jíinī ni, chi maá-ni Yāa Dios cúu jā jíinī.

⁴ Chi nī nsáhá yā jā ní ncaa nī nī jēhēn ni jondē andivī nūū yīi ndasí cáa. De ichi ñúcuán nī jini nī ndācá tūhun yuhū ndasí jā má cúu cachī tūhun yóhó nchivī.

⁵ De sīquī jā ní nsáhá yā sūcuán jíin nī cúu jā cutéyí nī, sochi sīquī maá nī chi mā cutéyí nī. Chi cutéyí nī maá-ni sīquī jāá nduú nā fuerza inī ni.

⁶ De tú cúnī ni cutéyí nī sīquī maá nī nícu, de nsūú jā naā xīnī ni de tú sáhá nī sūcuán nícu, chi ndāa jā íyó iin

jā cuu cutéyíí nī. Sochi mā sáhá nī, chí nduú cúnī ni jā cani inī nchivī jā cúñáhnú cā ni nsūú cā jā ní jinī ji á jā ní jinī ji jā cáhān ni.

7 De nduú cúnī yā jā yāha jā cutéyíí nī sīquī jā ní stéhēn nijīn yā tiñu ñáhnú ndasí ñúcuán nūū ni, de jā ñúcuán nī nquiji iin tūndóhó jā níquīn nduhū de sndóho nduhū. De iin jā ní jēhe yā tūhun jā tetiñú Satanás cúu, iin jā sndóho nduhū, tácuā mā yāha jā cutéyíí nī.

8 De ūnī vuelta nī ncāhān ndāhvī nī jíin maá Jētohō ō jā sáhá jíyo yā quihīn.

9 Sochi nī ncāhān yā jíin nī: Nduú chí nduú cúmanī jā cúndáhvī inī ni ndóhó. Chí tá nduú fuerza vāha iin nchivī, de sáhá nī jā ndúcuahā cā fuerza maá nī inī ji, ncachī yā. Túsaá de cúsiī inī ni jāá nduú fuerza vāha nī, chí súcuán ndúcuahā cā fuerza Cristo inī ni.

10 Jā ñúcuán cúu jā cúsiī inī ni jāá nduú fuerza vāha nī, jíin jā cáhān nāvāha nchivī nūū ni, jíin jā cúmanī nūū ni, jíin jā jínī ūhvi ji nduhū, jíin jā ndóho nī tūndóhó jā síquī Cristo. Chí jāá nduú fuerza vāha maá nī, ñúcuán sáhá jā níhīn ni fuerza maá yā.

Jā nácani inī Pablo síquī nchivī cándija ñuū Corinto

11 De va tēe naā cúu nī jā ní nsáhá téyíí nī maá nī túsaá. De síquī jāá nduú cándija ndá nú nduhū, jā ñúcuán cúu jā sáhá nī súcuán. Chí sa cánuú jā cuetúhún ndá nú nduhū nícu. Chí vísō nduú tiñu cuitī

ni jā maá nī, sochi va nduú núu cuitī ni nūū ndācá tēe ñúcuán jā cáhān ndá nú jā apóstol cúñáhnú cúu dē.

12 Chi māhñú ndá nú nī nsáhá nī ndācá tiñu jā stéhēn jā cúu ndija nī apóstol. Chí jíin cuāhā paciencia nī nsáhá nī ndācá tiñu ñáhnú jā stéhēn poder Yāā Dios, jíin ndācá tiñu jā ní nsáhvi inī nū nī jinī nū.

13 De nduú ní nsáhá nī ndá ndóhó jā coo núu nú nūū ndá cā grupo nchivī cándija, chí mátúhún-ni jāá nduú ní jēhe nī tūhun jā taji nú jā jíni ñúhún nī, ñúcuán-ni cúu jā ní nsáhá nī. Túsaá de cune cáhnú inī ndá nú tú súcuán nī nsáhá nī falta nūū nū.

14 De mitan de ja íyó tūha nī jā cuéndēhé nī ndá nú vuelta ūnī. De suni nduú nā cuá cācān ni nūū nū, chí nsūú ndatíñú nú cúu jā cúnī ni, chí sa jā ná quéndōo vāha nú jíin tūhun yā. Chí cúu ndá nú tá cúu sēhe nī, de sēhe chí nduú cánuú scáyā ji jā cuu tatá ji, chí sa tatá cánuú jā cuāha dē jā jíni ñúhún sēhe dē.

15 Jā ñúcuán cúsiī inī ni jā cāxīn ni jā névāha nī, de jondē sndíhi nī fuerza maá nī, tácuā sáhá nī jā quéndōo vāha ánō ndá nú. De mānī cā coo nī jíin nú, vísō sanaā de jacū-ni íyó mānī ndá nú jíin nī.

16 De íyó jacū nū jā cáhān jā vísō nduú nā cuá ní jícān ni nūū nū, sochi tēe stáhvī cúu nī, chí nī nducú nī modo ndíchi jā níhīn ni xūhún nú, cáhān ndá nú. De nduú.

17 ¿A ndá tēe jā ní ntají nī nūū nū, á íyó iin dē jā ní

stáhví dē ndá ndóhó jā nīhīn dē xūhún nú cuu maá nī? Nduú cuitī.

¹⁸ Nī ncāhān ndāhvī nī jīn Tito jā cuéndēhé dē ndá nú, de nī ntajī nī incā hermano nī jēē jīn dē. ¿De á nī stáhví Tito nī nquehen dē xūhún nū nū jā cuu maá dē, á naá cúu? Nduú, chi inuú-ni sáhá ndúu ni, chi iin-ni ánō ndúu ni.

¹⁹ A sanaā de jāni inī ndá nú jā cāhān ni tūhun yáhá tácuca canī inī nū jā vāha tēe cúu nī. Nsūú súcuán cúu, chi Yāā Dios jīnī yā jā cāhān ni maá-ni tūhun jā cúnī Cristo. De ndihi jā cāhān ni chi ndúcú nī jā cuja nú jīn tūhun yā, ñanī mánī.

²⁰ Chi yúhú nī jā tá cuēē ni nū nū, de sanaā de cunī ni jāá nduú sáhá ndá nú tiñu jā jétahān inī ni. De ndá máá nú suni mā quétahān inī nū nduhū. Chi sanaā de cánāá ndá nú, cúcuásún inī nū, quítī inī nū, cúnduxí nú, sátúhún nú, cāhān nū síquī táhán nú, cútéyí nú, jīca nēhén nú.

²¹ De yúhú nī jā tá cuēē tucu nī de cuāha Yāā Dios tūhun canoō nū nī jā súcuán sáhá ndá nú. De sanaā de cucuéca inī ni tú iyó cuāhā nū jā ní nsáhá cuāchi ichi chātā, de nduú nácani inī nū jā sndóo nú tiñu téhén, jīn tiñu jīca ndiī, jīn tiñu nēhén ndasí jā ní nsáhá ndá nú.

13

Saludo jīn tūhun jā cáchī tūhun Pablo jā sándhī

¹ Yáhá cúu vuelta ūnī jā cuéndēhé nī ndá nú. De sáhá ndāā ō tiñu tá cúu nū cāhān

tutū: Jīn tūhun jā cāhān ūū á ūnī testigo de cundaā ndācā tiñu, cáchī.

² De mitan jā iyó jícá nī de cāhān tucu nī tá cúu nū nī ncāhān ni tá nī iyo nī jīn nú. Cāhān ni nū ndá nchivī jā ní nsáhá cuāchi ichi chātā, jīn nū ndihi nú, jā tá cuēē tucu nī de mā cōó vitá inī ni jīn ndá nú.

³ De ñúcuán cuu prueba jā ndúcú ndá nú tú jāndāā jā cāhān ni jīn fuerza Cristo. Chi Cristo nduú cúmanī fuerza yā jā sáhá ndāā yā jīn ndá nú, chi stéhēn yā poder yā māhñú nú.

⁴ Chi visō nduú ní stéhēn yā fuerza yā tá nī jīhī yā yicā cruz, sochi mitan chi tēcū yā jīn poder Yāā Dios. De tá cúu nū ní ndoho maá yā, suni súcuán ndóho ndá nī mitan jāá nduú fuerza ni. De visō súcuán de jīn poder Yāā Dios de tēcū ndá nī jīn yā jā sātíñú nī nū nū jā síquī tūhun yā.

⁵ Coto túnī ndá nú maá nú tú iñī nīhin nú jīn tūhun cándija nú yā. Sáhá vāha nú cuenta. ¿De á nduú jīnī ndá nú jā ndēē Jesucristo inī ánō nū, de tú ndāā jā ní ncandija ndija nú?

⁶ De ñúhún inī ni jā suni cúcáhnú inī ndá nú jā cándija ndija ndá máá nī.

⁷ De jícān táhvī ndá nī nū Yāā Dios jā má sáhá ndá nú ni iin tiñu nēhén. De visō cuetúhún ndá nú jā vāha ndácu nī nū nū, á visō mā cuetúhún nú, de nduú nā cuá sáhá, chi maá-ni jā sáhá nú tiñu ndāā cúu jā ndúcú nī.

⁸ Chi nduú jási ni nūū tiñu ndāā, chi sa scāca nī.

⁹ Túsaá de cúsiī inī ndá nī de tú nduú nā fuerza maá nī, de tú íyó fuerza maá nú. De níní jícān táhvī ni jā ná cúja cā inī ndá nú jín tūhun yā.

¹⁰ De téē nī carta yáhá nūū nū jondē ncháha ca cuēē ni, tácuā tá cuēē ni de nduú cā jíní ñúhún jā cuxeēn ni nūū nū. Chi nī jēhe Jētohō ō tiñu yáhá jā ndíso nī tácuā sáhá nī jā cuja ánō ndá nú jín tūhun yā, nsūú jā snāā ni.

¹¹ Ja nī ncāhān ō túsaá hermano, de ná cóo jā váha jín ndá nú. De cundihví inī nū jā cuja nú jín tūhun yā, de coo ndeé inī nū. De coo inuú inī nū de cundeē mānī nū jín táhán nú. De Yāā jā ndíso tūhun ndeé tūhun sī inī jín tūhun cúndáhvī inī, coo yā jín ndá nú.

¹² De tá cáhān jítáhán ndá nú, de yíñúhún techuhú nú ndahá ndá jī.

¹³ Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī ndá hermano cándíja jā íyó yáhá.

¹⁴ De ñúhún inī ni jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de Yāā Dios cundáhvī inī yā ndá nú, de Espíritu Santo coo cáhnú yā jín nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI GALACIA

¹ Maá nī cúu Pablo apóstol. De nsūú nchivī ní jáni nduhū, de ni nsūú nchivī ní ntétíñú nduhū jā nácani nī tūhun, chi sa maá Jesucristo jíin Tatá ó Yāa Dios, Yāa jā ní nastécū Jesús mǎhñú ndīyi.

² De nduhū jíin ndācá hermano jā íyó jíin nī yáhá, tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī cándija níi región Galacia.

³ De ñúhún inī ndá nī jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

⁴ Chi Jesús nī nsōcō yā maá yā jā ní jīhī yā jā síquī cuāchi ó, tácu scácu yā yóhó nūū ndācá jā nēhén jā íyó ñayivī yáhá, chi sūcuán nī jētahān inī maá Tatá ó Yāa Dios.

⁵ De ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú yā níi cání. Sūcuán ná cóo. Amén.

Sīquī jāá nduú cā nā incā tūhun jā cācu nchivī

⁶ De sáhvi inī ni ndéhé nī jā ñamā ndasí ndúcú ndá nú sndóo nú Yāa Dios, Yāa jā ní ncana ndá ndóhó jā quīvi nú ndahá yā síquī jā ní ncundáhvi inī Cristo yóhó. Chi nī niquīn ndá nú incā tūhun jā síin cáhān.

⁷ De nduú cuitī cā nā incā tūhun íyó jā cācu ó. Sochi íyó jacū nchivī jā stáhān ji ndá

ndóhó, de cúnī ji nasāma ji tūhun nāsa scácu Cristo yóhó.

⁸ De tú iin nchivī nacani incā tūhun nūū nū jā nāsa scácu yā ndóhó, de tú nduú quétáhān jíin tūhun jā ní nacani ndá nī nūū nū xihna cā, de ná tánū tāhvī nchivī ñúcuán. De vísō ndá nduhū á iin ángel jā quiji jondē andivī nacani incā tūhun, de ná tánū tāhvī.

⁹ Ja nī ncāhān ni jíin ndá nú, de suni sūcuán cáhān tucu nī mitan: Tú nā-ni tée nacani incā tūhun nūū nū, de tú nduú quétáhān jíin tūhun jā ní jetáhvi ndá nú, de ná tánū tāhvī dē túsaá.

¹⁰ De jā cáhān ni sūcuán, ¿de á ndúcú nī jā cuetúhún nchivī nduhū, á Yāa Dios? ¿A ndúcú nī jā cusii inī nchivī jíin nī, jáni inī ndá nú? Nduú chi tú ndúcú cā ni jā cusii inī nchivī jíin nī, de nsūú mozo Cristo cúu nī túsaá.

Nāsa nī nduú Pablo apóstol

¹¹ De cáchī tūhun nī nūū ndá nú, hermano, jā tūhun jā scácu yā yóhó jā nácani nī, chi nsūú jā ní jani inī maá nī jíin ndá cā nchivī cúu.

¹² Chi nsūú nchivī ní stéhēn nūū ni, de ni nsūú nchivī ní nsáhá jā ní ncutūha nī, chi sa maá Jesucristo nī stéhēn nūū ni.

¹³ Chi ja nī jini ndá nú tūhun nāsa nī nsáhá nī jondē saá, tá nī nchiñúhún nī sáhān ndá táhān nī hebreo. De jíin ndá nú jā ndasí nī nsáhá nāvāha nī nchivī jā cándija nūū Yāa Dios, de nī ndihvī inī ni jā snāa ni ji nícu.

¹⁴ De vāha cā nī ncutūha nī sáhān ñúcuán nsūú cā cuāhā

cā tēe nación ni jā ní jahnu jíin nī, chi nī ndihvī cā inī ni sīquī ndá jā ní jaquīn ndá tatá ni.

¹⁵ De vísō sūcuán de Yāā Dios chi ja nī nacāji yā nduhū jondē tá ncháha ca cacu nī. De iin quīvī nī ncusiī inī yā nī ncana yā nduhū jā quīvi nī ndahá yā sīquī jā ní ncundáhvi ndasí inī yā nduhū.

¹⁶ De nī stéhēn yā Sēhe yā nūū ni, tácuā nacani nī tūhun nāsa scácu yā nchivī ndācá nación jāā nduú jíinī tūhun yā. Nūcuán de nduú ní jícā tūhún nī ni iin nchivī,

¹⁷ de ni nduú ní jéhēn ni Jerusalén nūū ndá tēe cúu apóstol xihna ñúhún cā nsūú cā nduhū. Chi sa nī jéhēn ni jondē región Arabia, de sá de nī nōhōn tucu nī ñuū Damasco.

¹⁸ Nūcuán de jondē nī ncháha ūnī cuīyā, sá de nī jéhēn ni Jerusalén. De nī jinī ni nūū Pedro, de nī ndeē ni jíin dē xāhōn-ni quīvī.

¹⁹ Sochi nduú ní jíinī ni nūū ndá cā apóstol, chi nūū mátúhún-ni Jacobo ñanī maá Jētohō ō.

²⁰ Tūhun yáhá jā tēe nī cuēē nūū ndá nú, chi jíinī Yāā Dios jā ndāā cúu.

²¹ Nūcuán de nī jéhēn ni níi región Siria jíin Cilicia.

²² De ndá nchivī cándija jā yíhí ndahá Cristo, jā ndeē región Judea, ncháha ca cunī cuitī ji nūū ni saá.

²³ Chi vāchi tūhun nī-ni nī jinī ji jā cāhān nchivī: Tēe jā ní nsáhá nāvāha yóhō jondē saá, de mitan chi nācani dē tūhun

jā cándija ó jā ndúcú dē snāā dē saá, ncachī.

²⁴ De nī ncāhān ji jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios jā sūcuán nī nsáhá yā jíin nī.

2

Jā ní jetáhvi ndá cā apóstol jā cúu Pablo apóstol

¹ Nūcuán de jondē nūū úxī cūmī cuīyā, de nī jéhēn tucu nī Jerusalén jíin Bernabé, de suni nī jeca nī Tito nī jéhēn ni jíin dē.

² De nī jéhēn ni chi maá Yāā Dios nī stéhēn yā jā jíinī ñúhún quīhīn ni. De nī ndutútú sīin ndá máá-ni tēe cúñáhnú nūū nchivī cándija. De nī ncachī tūhun nī nūū ndá dē sīquī tūhun jā scácu yā yóhō jā nācani nī nūū nchivī ndācá nación jāā nduú jíinī tūhun yā. De sūcuán nī nsáhá nī tácuā cuetúhún dē jā sūcuán tiñu sáhá nī, de tácuā mā quéndōo cāhá tiñu jā sáhá nī jíin jā ní nsáhá nī.

³ De juni nduú ní nsáhá fuerza ndá dē Tito, tēe jā ní jica jíin nī, jā cundeē tunī circuncidar dē, vísō cúu dē tēe incā nación de nduú ní ncúu dē circuncidar.

⁴ De sūcuán nī ncundaā, vísō nī nguīvi jacū tēe stáhvi jā sáhá dē jā hermano cúu dē. De ndá tēe ñūcuán nī nguīvi dē tácuā cundēhé yuhū dē nāsa nī nduu libre ō nūū ley circuncidar sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. Chi cunī ndá dē jā squíncuu tucu ó ley ñūcuán, de nduu tucu ó mozo nūū.

⁵ De nduú ní jétáhvi cuitī ndá nī nūū ndá tēe ñūcuán,

chi cúnī ni jā quendōo nīhin ndá nú jín tūhun jā scácu yā yóhó.

6 De ndá tēe ñúcuán jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja, nduú cā nā incā tiñu jée ní ndácu dē nūū ni. De maá nī chi nduú ní nsáhá nī cuenta jā cúñáhnú dē, chi Yāa Dios suni nduú sáhá yā cuenta, chi inuú-ni cúu ndiviī tēe nūū yā.

7 Chi sa nī jinī ndá dē jā tūhun jā scácu yā yóhó, ndíso tíñu nī jā nácani nī nūū nchivī ndācá nación jāá nduú sáhá circuncidar, tá cúu nūū nácani Pedro tūhun ñúcuán nūū nchivī hebreo jā sáhá circuncidar.

8 Chi Yāa Dios jā ní ntetíñú Pedro jā nácani dē tūhun nūū nchivī hebreo, suni maá yā nī ntetíñú nduhū jā nácani nī tūhun nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā.

9 Jā ñúcuán, Jacobo jín Pedro jín Juan nī jinī ndá dē jā ní ntaji Yāa Dios tiñu váha ndasí yáhá nūū ni. De ndá tēe ñúcuán chi cáhān nchivī cándíja jā maá dē cúu jā cúñáhnú cā. De nī ntiin ndá dē ndahá nī jín ndahá Bernabé, jā stéhēn dē jā íyó mānī dē jín nī, jín jā ní ncundaā inī dē jā nduú maá nī quihīn nacani tūhun nūū nchivī ndá cā nación, de ndá maá dē nūū nchivī hebreo.

10 De iin-ni jā ní jicān dē cúu jā nūcūhun inī ndá nī jā chin-deé nī nchivī jā ndóho ndáhví, de tiñu ñúcuán chi suni ndíhvī inī maá nī sáhá nī.

Jā ní ncāhān Pablo nūū Pedro

11 De tá nī nquiji Pedro ñuū Antioquía, de nī ncāhān cājī nī nūū dē, chi nī stívī dē tiñu.

12 Chi jondē ncháha ca quenda sava táhān dē hebreo jā ní ntaji Jacobo, de yājī dē stāa jín nchivī jāá nsūú hebreo cúu. Ñúcuán de tá nī nquenda ndá tēe ñúcuán, de nī ncusín dē jāá nduú cā yājī dē jín ji, chi yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán jāá nduú cā squíncuu dē ley ndá táhān dē hebreo. Chi cáhān ley jā má cúu caji dē stāa jín nchivī jāá nduú sáhá circuncidar.

13 De sava cā tēe hebreo jā cándíja, suni nī ncujiyo dē nūū ji, tá cúu nūū ní nsáhá Pedro, chi yúhú dē jā cunī ndá tēe ñúcuán. De jondē maá Bernabé nī scāhān ndá dē, nī ncujiyo dē.

14 Ñúcuán de nī jinī ni jā ní nayūhú ndá dē jā caji dē stāa jín nchivī ñúcuán, de sūcuán cúu jāá nduú cā jíca dē jín modo jā cáhān tūhun jā scácu yā yóhó. De nī ncāhān ni nūū Pedro, nī jinī jínúū ndācá dē: Ndóhó jā cúu tēe nación ō hebreo, nduú cā squíncuu nú ley táhān ó nchivī hebreo, chi yājī nū jín nchivī ñúcuán. ¿De nājēhē sáhá nú fuerza ji jā squíncuu maá ji ley táhān ó hebreo, de tú nduú squíncuu maá nú? ncachī ni.

Iin-ni modo scácu yā nchivī hebreo jín nchivī ndá cā nación

15 De yóhó chi cúu ó nchivī hebreo, de cáhān ō jāá nsūú nchivī ndá cā nación jā sáhá cuāchi cúu ó.

16 De vísō sūcuán de jínī ō jā ni iin ó nduú quéndōo ndāā ō nūū Yāā Dios jā squíncuu ó tiñu jā ndácu ley Moisés janahán, chi maá-ni jā candíja ó jā Jesucristo sndáhvā yā cuāchi ó. Jā ñúcuán cúu jā suni maá ó nī ncandíja ó Jesucristo, tácu sndáhvā yā cuāchi ó sīquī jā cándíja ó, de nsūú sīquī jā ndúcú ó squíncuu ó ley. Chi cáhān tutū ī: Ni iin nchivī mā quéndōo ndāā ji nūū Yāā Dios jín jā ndúcú ji squíncuu ji tiñu jā ndácu ley, cáchi.

17 De ndá máá ó nchivī hebreo, tú cúnī ō jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā ní jhī Cristo jēhē ō, suu cúu jā jícūhun inī ō jā suni nchivī sáhā cuāchi cúu ó, tá cúu nūū cúu ndá cā nchivī. ¿Túsaá de á cuāchi nī nsāhá ó jā ní sndóo ó ley janahán tá nī ncandíja ó Cristo? Nduú cuitī jā sūcuán.

18 Chi sa tú naquehen tucu nī ley jā ní sndóo nī ñúcuán, de suu sáhā jā nenda cā cuāchi sīquī nī.

19 Chi modo ja nī jhī ni nī nsāhá ley, de jā ñúcuán mā cūū cā ndacu ley nūū ni. De sūcuán de cuu cutecū ni jā sáhā nī jā cúnī Yāā Dios.

20 Chi modo jā ní jhī ni yīcā cruz jín Cristo, de mitan chi nduú cā tēcū ni jā maá nī, chi maá Cristo cúu jā tēcū inī ni. De jā tēcū ni inī ñayiví yáhā mitan cúu jā cándíja nī jā Sēhe Yāā Dios chíndeé chítuu yā nduhū. Chi nī ncundáhvī inī yā nduhū de nī nsōcō yā maá yā jēhē nī.

21 Túsaá de nduú cúnī ni casī ni nūū tūhun jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó sīquī jā vāha ndasí inī yā jín ó. Chi tú jā quéndōo ndāā ō nūū yā jā nducú ó squíncuu ó ley janahán, ñúcuán de nduú nā tiñu cuitī jā ní jhī Cristo nícu.

3

Tūhun ley jín tūhun cándíja

1 Ndá ndóhó hermano región Galacia, ¿nūcu nduú jícūhun inī ndá nú? ¿Ní tēe nī nsacā nuu xīnī nū jāá nduú cā jétáhvī nú tūhun ndāā? Chi tá nī nacani ndá nī tūhun yā nūū nū, de cájī ndasí nī jícūhun inī nū jā ní jhī Jesucristo yīcā cruz jā jēhē nū.

2 Iin-ni tūhun yáhā jícā tūhún nī ndá nú: ¿Nāsa nī nīhīn nū Espíritu Santo? ¿A jā ní ncundeeé nú squíncuu nú tiñu jā ndácu ley Moisés? Nduú cuitī, chi sa jā ní ncandíja nú tūhun jā scácu yā ndóhó jā ní jini nú.

3 ¿Nā sīquī cúu jāá nduú jícūhun cuitī inī nū? Chi xihna cā nī ncandíja ndá nú jā ní jhī Cristo jā scácu yā ndóhó, de nī nīhīn nū Espíritu Santo. ¿De mitan á jáni inī ndá nú jā sndóo tucu nú tūhun ñúcuán de fuerza maá nú squíncuu nú ley de cācu nú, á naá cúu?

4 Ndasí nī sndóho nchivī ndá nú sīquī tūhun jā scácu Cristo ndóhó. Nācā jā vāha de tú nduú ní ndóho cāhá nú, chi sa jā cándíja ndíja nú yā.

5 ¿De nā sīquī cúu jā jēhe Yāā Dios Espíritu yā nūū nū de sáhā yā tiñu ñáhnú māhñú nú? Nduú sáhā yā sīquī jā

ndúcú ndá nú squíncuu nú ley, chi sa sīquī jā ní ncandíja nú tūhun jā scácu yā ndá nú jā ní jini nú.

⁶ Abraham nī ncandíja dē jā sáhá Yāa Dios jā ní nquee yuhú yā, de jā ñúcuán nī sndáhvā yā cuāchi dē.

⁷ Túsaá de ná jícūhun inī ndá nú jā nchivī jā cándíja jā sáhá Yāa Dios jēhē ji, ndīvi ji nduu ji tatā Abraham sīquī jā sūcuán cándíja ji.

⁸ Chi jondē janahán ja cáhān tutū ī jā nchivī ndācá nación jāa nduú jīnī tūhun Yāa Dios, sndáhvā yā cuāchi ji de tú cándíja ji tūhun ñúcuán. De jondē ncháha ca cuu ndācá yáhá de ja nī nquee yuhú yā tūhun vāha yáhá nūū Abraham: Jā jīn ndóhó de quendōo ndetū nchivī ndācá-ni nación.

⁹ Tú sūcuán de nchivī cándíja, quéndōo ndetū ji jīn Abraham, tēe jā ní ncandíja tūhun jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā.

¹⁰ De sa tūnū tāhvī nchivī jā ndúcú quendōo ndāa jīn ley Moisés. Chi sūcuán yósō nūū tutū ī: Tānū tāhvī ndācá nchivī jāa nduú squíncuu ndihi cuitī tūhun jā yósō nūū tutū ley, cáchī.

¹¹ Túsaá de cájí cúu jā ní iin nchivī mā quéndōo ndāa ji nūū Yāa Dios sīquī jā ndúcú ji squíncuu ji ley. Chi cáhān tutū: Nchivī jā ní sndáhvā yā cuāchi ji, tēcū ji jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, cáchī.

¹² De ley Moisés nduú cáhān jā cutecū ō níí cání sīquī jā cándíja ó jā ní nsáhá yā jēhē

ō, chi sa cáhān: Tú ní nchivī squíncuu tiñu yáhá, de cutecū ji sáhá, cáchī.

¹³ De Cristo nī scácu yā yóhó nūū tūhun jā cáhān ley jā tūnū tāhvī ō sīquī cuāchi ó, chi maá yā nī ndoho sīquī tūhun jā tūnū tāhvī ō. Chi yósō nūū tutū ī: Ndācá nchivī jā cundita caa yīcā ñūtún, tūnū tāhvī ji, cáchī.

¹⁴ De Cristo Jesús nī jīhī yā yīcā ñūtún cruz tácu quendōo ndetū nchivī ndācá nación sáhá yā. Chi tūhun jā ní nquee yuhú Yāa Dios jā quendōo ndetū Abraham, jīnū nūū ji. De sūcuán de tú cándíja ó jā ní nsáhá Yāa Dios jēhē ō, de nīhīn ō Espiritu Santo jā ní nquee yuhú yā jā quiji.

Sīquī ley jīn sīquī contrato jā ní nquee yuhú yā

¹⁵ Hermano, ná cáhān ni iin tūhun nāsa sáhá ndá nchivī ñayīvi: Tú iin tēe sáhá dē iin contrato á iin acta, de tú ja nī ncucutú jā ní nsáhá dē firmar, de mā cúu cā nacani, de ni mā cúu jēcōsō cā.

¹⁶ De suñi sūcuán nī nsáhá Yāa Dios iin contrato jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham jīn tata dē jā quiji. De nduú cáhān tutū ī sīquī cuāhā tata dē, chi sa cáhān sīquī iin-ni tata dē, de suu cúu Cristo.

¹⁷ Túsaá de tūhun jā cáhān ni yáhá cúu jā xihna cā nī nsáhá Yāa Dios iin contrato jīn Abraham, suu jā quiji Cristo de scácu yā yóhó, de nī nsáhá cutú yā. Ñúcuán de nī ncháha cūmī ciento ōcō ūxī cuiyā, de sá de nī jēhe yā ley

nūū Moisés. De ley ñúcuán jā ní nquiji cuéé cā, mā cūú nacanī contrato ñúcuán, ni mā cūú casī nūū tūhun jā ní nquee yuhú yā jā scácu yā yóhó.

18 Chi tú jā jíín ley Moisés scácu yā nchivī, ñúcuán de nsūú sīquī contrato jā ní nquee yuhú yā cūú jā scácu yā ji. De nduú chi sa sīquī maá jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham cūú jā ní scácu yā dē.

19 ¿Túsaá de nāsa jétíñú ley Moisés? Jétíñú chi nī jēhe yā cuéé cā tácuā nastūu cuāchi ji. De nī ndacu tíñu maá-ni tiempo jāá ncháha ca quiji Cristo, Yāā jā cūú tatā jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā quiji. De tá nī jēhe Yāā Dios ley ñúcuán nūū nchivī, de nī ntají yā ndá ángel yā nī ncachī tūhun nūū Moisés, de Moisés nī nacachī nūū ji.

20 De síín cūú tūhun jā ní nquee yuhú yā nūū Abraham jā quiji Cristo, chi mátúhún-ni yā nī nquee yuhú nūū dē, de nduú ní jíni ñúhún ni iin jā cāhān yúnúū yā nūū dē.

Sīquī nāsa jétíñú ley janahán

21 ¿Túsaá de á ndihi yáhá cāhān jā ley jā ní jēhe Yāā Dios nūū Moisés, sáhá jíyo jā ní nquee yuhú yā jā sáhá yā? Nduú cuitī jā sūcuán. Chi tú ní jēhe Yāā Dios iin ley jā cutecū nchivī ní cání sáhá, ñúcuán de quendōo ndāā ji nūū yā sīquī jā squíncuu ji tíñu jā ndácu ley nícu.

22 De nduú chi yósō nūū tutū ī jā ndihi nchivī ñayiví, modo jā yíndasī ji vecāa chi yíhi ji chījin cuāchi. De sūcuán cūú tácuā ndācā ji jā cándíja jā ní jíhi Jesucristo jēhē ji, níhīn ji maá jā ní nquee yuhú yā nūū ji sīquī jā cándíja ji tūhun ñúcuán.

23 Chi jondē ncháha ca quenda tūhun jā candíja ó Cristo, de modo jā ní nchindasī ó nī nsáhá ley janahán, tácuā cundetū ó quivī jā quiji Cristo, Yāā jā cándíja ó.

24 Túsaá de ley nī ncuu iin jā jíto yóhó modo tá sáhá iin mozo jā jíto sūchí lúli, de nī jetíñú jondē ncháha ca quiji Cristo, de sá de candíja ó jā ní jíhi yā jēhē ó, de sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó.

25 De mitan chi ja nī nquiji Cristo, Yāā jā cándíja ó, de nduú cā yíhi ó ndahá ley jā cūú tá cūú mozo jā jíto yóhó.

26 Chi ndiviī nū cūú sēhe Yāā Dios sīquī jā ní ncandíja nú Cristo Jesús.

27 Chi ndācā nú jā ní jenduté nú sīquī jā ní nquivi nú ndahá Cristo, nī nsáhá yā jā ní nduu nú tá cūú nūū cūú maá yā.

28 De mitan chi nduú cā cūú nú ni nchivī hebreo ni nchivī griego, ni mozo jā ní jeen nchivī ni nchivī jā sátíñú cuenta maá, ni tēe ni ñahan. Chi iin-ni cā nī nduu ndá nú nūū Yāā Dios jā yíhi nú ndahá Cristo Jesús.

29 De tú yíhi nú ndahá Cristo, túsaá de tatā Abraham cūú ndíja ndá nú, de níhīn nū maá táhvī jā ní nquee yuhú yā.

4

¹ Jā cáhān ni jín ndá nú cúu yáhá: iin sūchí jā xíí táhvī, vísō iin quīvī de nīhīn ndihi ji jā névāha tatá ji, sochi tá lulí ji chi inuú-ni cúu ji jín mozo.

² Chi yíhí ji ndahá ndá mozo jā jito ji jín jā jito ndatíñú ji, jondē tá quenda quīvī jā ní jani tatá ji, sá de nīhīn ji.

³ De saá-ni yóhó, chi jondē ncháha ca jīcūhun inī ō sīquī Cristo de nī ncuu ó tá cúu sūchí lulí, de nī nchīhi ó chījin ndācá jā tátúnī inī ñayiví.

⁴ De jondē tá nī nquenda quīvī jā ní jani Yāā Dios, de nī ntají yā Sēhe yā, nī ncacu yā chījin iin ñahan, de nī ncacu yā nū nchivī hebreo jā yíhí chījin ley Moisés.

⁵ Súcuán nī ncacu yā tácu scácu yā yóhó jā má quīhi ó cā chījin ley, de tácu naquehen Yāā Dios yóhó jā cuu ó sēhe yā.

⁶ De sīquī jā cúu ndá nú sēhe yā, de nī ntají Yāā Dios Espíritu Sēhe yā jā ní nquīvi inī ánō ndá nú, de sáhá yā jā cáhān jee ndá nú: Tatá maá sá.

⁷ Tú súcuán de nduú cā cúu ndá nú tá cúu mozo, chi sēhe yā cúu nú. De sīquī jā cúu nú sēhe Yāā Dios, de nīhīn nū maá táhvī jā ní nquee yuhú yā jā jín Cristo.

Jā nacani inī Pablo sīquī nchivī cándíja

⁸ Chi jondē saá, jondē tá ncháha ca jīcūhun inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios, de nī ncuu ndá nú mozo nū ndācá jāá nsūú yāā ndāá cúu.

⁹ De mitan chi ja jín ndá nú nāsa Yāā cúu yā, á vāha cā

cāhān ni jā maá yā ja jín yā ndóhó. ¿Túsaá de nājēhē cúu jā cúnī ndá nú nandicó cóo nú jā nduu tucu nú mozo nū ndācá jā tátúnī inī ñayiví jāá nduú nīhīn tīñú cuití?

¹⁰ Chi maá-ni jā nēe iī ndá nú quīvī jín yōō jín vico jín cuīyā.

¹¹ De yúhú nī jā sanaā de nduú ní jétíñú cuití jā ní nacani nī tūhun nū ndá nú.

¹² Cáhān ndāhví nī jín ndá nú hermano, jā cani inī nū tá cúu nū jāni inī maá nī jā nduú cā squíncuu nī costumbre nchivī hebreo. Chi nduhū nī nasáhá nī maá nī tá cúu ndá máá nú jāá nduú yíhí nú nū ley costumbre nchivī hebreo. De nduú nā cuá ní nsáhá nú jā cucuécá inī nī jondē saá.

¹³ Chi jín ndá nú nāsa nī ncuu jā ní nacani nī tūhun jā scácu yā yóhó nū nū jā xíhna ñúhún, chi sīquī jā ní ncuu nī cúu jā ní jencuīñī nī ñuū nū nī nacani nī tūhun.

¹⁴ De vísō tūndóhó nī ncuu jā ní ncuu nī, de nduú ní nsáhá jéhe inī ndá nú nū nī, de nī nduú ní ncúyichī inī nū nduhū. Chi sa nī jetáhví ndá nú nduhū modo iin ángel Yāā Dios, á modo maá Jesucristo.

¹⁵ ¿Túsaá de nājēhē cúu jāá nduú cā cúsi inī ndá nú jín nī mitan? Chi nāhán nī jā vāha nī nsáhá ndá nú jā ní ntahúhvī inī nū jā cúhū tīnūú nī, de tú jā cuu de jondē tavā nū tīnūú vāha maá nú de taji nú nūcūhun tīnūú nī nícu.

¹⁶ De mitan ¿de á nī nduu nī enemigo nū sīquī jā cáchī nī

maá-ni tūhun ndāā nū nū, á naá cúu?

¹⁷ De íyó tēe jā ndíhvī inī síquī ndá nú, sochi nsūū jā quendōo vāha ánō nū, chi sa jā cúnī ndá dē nasāhá síin dē ndá nú jíin nduhū, tácuca cundihvī inī nū jā cúu maá dē.

¹⁸ De íyó vāha tú ndíhvī inī dē jēhē ndá nú, de tú jā quendōo vāha ánō nū cúu. Chi níiní cánuú jā sāhá dē jā vāha ndá nú nícu, vísō ndéē ni jíin nú á nduú nī.

¹⁹ Ndá ndóhó sēhe mánī, jā síquī ndá nú cúu jā táhúhvī ndasí tucu inī ni, chi tá cúu iin ñahan jā scácu sēhe, súcuán ndóho nī jā jēhē nū. De suu cúu jā táhúhvī inī ni ndétu nī jondē ná ndúndaā ánō nū jā ndacu nú Cristo.

²⁰ Nācā jā vāha de tú jā íyó nī jíin nú mitan ñúhún, tácuca cuu cāhān mánī ni jíin nú. De nduú cúcáhnú cuitī cā inī ni nāsa canī inī ni síquī ndá nú.

Tūhun yátá síquī Agar jíin Sara

²¹ Ndá ndóhó jā cúnī nū quihi nú chíjin ley Moisés, cachī nūū ni: ¿A nduú ní jíiní ndá nú nāsa cāhān ley ñúcuán?

²² Chí cāhān tutū ī jā Abraham nī íyo ūū sēhe yíi dē. De iin jíi cúu sēhe Agar, ñahan cúu mozo vehe dē. De incā jíi cúu sēhe ñahan íyó libre, suu ñasíhí dē Sara jā ní ncuu ña ñahan nómā.

²³ De sēhe ñahan cúu mozo, nī ncacu jíi tá cúu nūū cácu ndá cā sūchí lúli. De sēhe ñahan íyó libre, nī ncacu jíi síquī jā súcuán nī nquee yuhú Yāa Dios.

²⁴ De yáhá cúu iin tūhun yátá, chí nduū ñahan ñúcuán cúu ña modo nduū contrato jā ní nsāhá Yāa Dios jíin nchivī. Maá ñahan nání Agar, cúu ña tá cúu contrato ley jā váji jondē yucu Sinaí. De nchivī jā yíhí chíjin contrato ley, cúu jíi mozo nūū ley ñúcuán.

²⁵ Chí Agar cúu tá cúu ley jā ní jēhe Yāa Dios xīnī yucu Sinaí jā íyó jondē Arabia. De cúu ña modo Jerusalén, ciudad nchivī hebreo, jā íyó mitan, chí ndācā sēhe Jerusalén cúu jíi mozo nūū ley ñúcuán.

²⁶ Sochi maá Jerusalén jā íyó andiví, chí sa íyó libre tá cúu nūū cúu Sara. De yóhó nchivī jā cándíja, modo sēhe ñúcuán cúu ndācā ó, chí íyó libre ndācā ó nūū contrato ley.

²⁷ Chí súcuán yósō nūū tutū ī:

Ndóhó jā ní ncuu nú ñahan nómā jāá nduú sēhe nú, ná cúsi inī nū.

Ndóhó jāá nduú ní ntéhndē chíjin nú jā scácu nú, ná cána jee nú jā cúsi inī nū.

Chí coo cuāhā cā sēhe ndóhó jā ní ncuu nú ñahan nómā nsūū cā ñahan jā ní scácu sēhe.

Cáchī tutū.

²⁸ Hermano, sēhe Yāa Dios cúu ó, chí súcuán nī nquee yuhú yā nūū ō, tá cúu nūū ní nquee yuhú yā nūū Abraham jā coo sēhe dē Isaac.

²⁹ De jondē saá de incā sūchí jā ní ncacu tá cúu nūū cácu ndá cā nchivī, nī jinī ūhvī jíi Isaac, sūchí jā ní ncacu nī nsāhá Espíritu Santo. De

tá cúu nūū ní īyo saá, suni súcuán jínī ūhvī nchivī ndá sēhe Yāā Dios jondē mitan.

³⁰ ¿Sochi nāsa cáhān tutū īi? Tavā nū ñahan cúu mozo ná quíhīn ña jín sēhe ña. Chi sēhe ñahan cúu mozo, mā níhīn jī tāhvī jī nūū sēhe ñahan libre, ncachī yā jín Abraham.

³¹ Túsaá, hermano, nduú cúu ó tá cúu sēhe ñahan cúu mozo, chí tá cúu sēhe ñahan libre cúu ó.

5

Ná cuiñi nīhin ó jín tūhun jā ní nsāhá libre yā yóhó

¹ De Cristo nī nsāhá libre yā yóhó jāā nduú cā yihí ó chíjin ley Moisés. Túsaá de cuiñi nīhin ndá nú jín tūhun jā ní nsāhá libre yā yóhó, de mā ndívi tucu nú cuu nú mozo nūū ley.

² Sāhá ndá nú cuenta, chi nduhū Pablo cáhān ni jín nú jā tú squíncuu nú ley circuncidar, ñúcuán de nduú níhīn tíñú cuiti jā ní ncandíja nú jā ní jīhī Cristo jēhē nū.

³ De incā vuelta cáhān nīhin nī jín ndá tēe jā ndúcú cuu circuncidar, jā tú súcuán de suni cánuú jā squíncuu dē ndivī cuiti cā tūhun jā cáhān ley Moisés.

⁴ Ndá ndóhó jā ndúcú nú quendōo ndāā nū jā squíncuu nú ley, túsaá de ja nī nsíāā nū Cristo. Ja nī sndóo nú tūhun jā ní sndáhvā yā cuāchi nú síquī jā ní ncundáhvī inī Yāā Dios ndóhó.

⁵ Sochi maá ó chí jīca ó jín Espíritu Santo, de cándíja ó jā ní sndáhvā Yāā Dios cuāchi ó, de jā ñúcuán ñúhún inī ó jā

quendōo ndāā ó quívi jā cuiñi ó nūū yā.

⁶ Chi ndācá ó jā yihí ó ndahá Cristo Jesús, vísō tú cúu ó circuncidar á nduú, de nduú ná cuá níhīn tíñú. Jā níhīn tíñú cúu jā candíja ó jā sáhá yā jēhē ó. De ñúcuán sáhá jā cundáhvī inī ó táhán ó.

⁷ Vāha nī ncandíja ndá nú nícu. ¿De ní iin nī jasī jāā nduú cā jétáhvī nú tūhun ndāā túsaá?

⁸ Tūhun jā ní scáhān ndá dē ndóhó, chí nduú vāji nūū maá Yāā jā ní ncana ndá ndóhó jā ní nquívi nú ndahá yā.

⁹ De mā náā inī ndá nú jā ndá tēe jā stáhvī ndóhó, tūhun jā stéhēn dē cúu tá cúu levadura, chí vísō jacū-ni levadura, de ndāā ndihi ñujan sáhá.

¹⁰ Sochi cúcáhnú inī ni jā maá Jētohō ó sáhá yā jā má cándíja ndá nú incā tūhun jā síin cáhān. De maá Yāā Dios cuāha yā castigo ndá tēe jā sácā nuu xīnī nū, tú nā-ni tēe cúu dē.

¹¹ De nduhū, hermano, tú jā nácani cā ni tūhun jā cánuú sáhá circuncidar jondē mitan, de ndá táhán nī nchivī hebreo mā sáhá nāvāha jī nduhū nícu. Chi mā quítī inī jī jā nácani nī tūhun jā ní jīhī Cristo yīcā cruz, de tú suni nácani nī tūhun jā cánuú sáhá circuncidar nícu.

¹² De ndācá tēe jā sácā nuu xīnī nū síquī tūhun ñúcuán, vāha cā ná quéhndē cā dē maá dē túsaá.

¹³ Chi ndá maá nú, hermano, nī ncana yā ndá nú tácuā coo libre nū nūū ley

ñúcuán. De vísō iyó libre ndá nú, de mā cānī inī nū jā cuu quīvi nú ndācā cuāchi jā cúu modo nēhén jā cúnī maá nú, chi sa sáhá nú maá nú mozo jā chindeé nú táhán nú sīquī jā cúndáhvī inī nū ji.

14 Chi ja nī squíncuu nú ndihi ley de tú squíncuu nú iin-ni tūhun jā ndácu tiñu yáhá: Cúndáhvī inī nū táhán nú tá cúu nūú cúndáhvī inī nū maá nú, cáchi.

15 Sochi tú maá-ni jā nénda nú sīquī táhán nú jā cánāá nú, túsaá de coto má sáhá cā nū súcuán, chi súcuán de snāá táhán ndá nú.

Modo jā cúnī nchivī jāá nduú cándija jíin modo jā sáhá Espíritu

16 Súcuán cáhān ni jíin ndá nú: Caca nú tá cúu nūú cúnī maá Espíritu Santo, de ñúcuán de mā sáhá cā nū modo jā cúnī maá nú.

17 Chi ndācā jā cúnī maá ó, ñúcuán jāsī jā cúnī maá Espíritu. De jā cúnī Espíritu, suu jāsī nūú modo nēhén jā cúnī maá ó. De jā nduú yáhá chi jāsī nūú táhán, de jā ñúcuán nduú cúu sáhá nú tiñu vāha jā cúnī nū sáhá nú.

18 Sochi tú maá Espíritu stéhēn nūú nū, túsaá de nduú cā yíhí nú chíjin ley janahán.

19 De iyó nijīn ndācā tiñu jā sáhá nchivī jā jíca jíin modo nēhén maá, de yáhá cúu: Cásiquí ndēé táhán ji, sáhá ji tiñu téhén, sáhá nēhén ndasí ji,

20 chíñúhún ji ídolo, sáhá tásí ji, quítī inī ji nūú táhán ji, cánāá ji, cúcuíñú inī ji. De

ñamā quítī inī ji, de ndíhvī inī ji jā cúu maá ji-ni, de tétáhán ji sáhá sīin ji maá ji.

21 De cúcuásún inī ji, jáhnī ji ndīyi, jíni ji, sáhá ji vico nēhén, jíin ndá cā jā súcuán. De cáhān nīhin nī jíin ndá nú, tá cúu nūú ja nī ncāhān ni jíin nú saá, jā nchivī jā sáhá súcuán, mā níhīn táhvī ji quīvi ji ñuú nūú tátúnī Yāa Dios.

22 Sochi nchivī jā jíca jíin maá Espíritu Santo, ndācā tiñu yáhá sáhá yā jíin ji: Cúndáhvī inī ji táhán ji, cúsiī inī ji, iyó ndeé iyó sīī inī ji, iyó paciencia ji, mānī inī ji, vāha inī ji, squíncuu vāha ji,

23 nduú sáhá ji jā cúñáhnú ji, de jāsī ji jā cúnī maá ji. De nduú nā ley iyó jā cáhān cuāchi sīquī nū de tú sáhá nú ndācā tiñu yáhá.

24 De nchivī jā yíhí ndahá Cristo, chi tá cúu jā ní jahnī ji modo nēhén maá ji yīcā cruz, jondē jíin ndācā jā nēhén jā ndīyo inī ji de cútíndí ji.

25 De jā súcuán nī jēhe maá Espíritu iin vida jeé nūú ō, de suni ná cáca ó jíin modo jā stéhēn Espíritu.

26 De mā cúnduxí ó jā squítī inī ō táhán ó, de ni mā cúcuásún inī ō sīquī táhán ó.

6

Tūhun jā chindeé táhán ó

1 Hermano, tú iin táhán nú nī nsáhá cuāchi, de ndá ndóhó jā jíca jíin Espíritu Santo nachuhun ichí nú ji. De jíin tūhun vitá cáhān ndá nú jíin ji, de suni coto nú maá

nú jā má sáhá jíin nú jā quívi nú cuāchi.

² De chindeé nú ndá táhán nú tú nā cuá cúu jā ndóho ji, chi súcuán cúu jā squíncuu nú ley Cristo.

³ Chi tú iin nchivī jāni inī ji jā nchivī vāha cā cúu ji, vísō nsūú súcuán cúu, de stáhvī ji maá ji túsaa.

⁴ De tá iin iin nú coto túni nū nāsa cáá tiñu sáhá nú. De tú vāha sáhá nú, ñúcuán de cuu cusī inī nū jíin jā sáhá maá nú, de nduú níni scáni táhán nú maá nú jíin táhán nú.

⁵ Chi tá iin iin ó cánuú jā squíncuu ó jíin tiñu jā ní jēhe yā nū maá ó.

⁶ De ndá ndóhó jā scuáha tūhun vāha yā, chindeé nú ndá tēe jā stéhēn nū nū jíin ndācá jā vāha jā névāha nú.

⁷ Mā stívī nú jā canī inī nū jā cuu sáhá nú cuāchi. Chi mā cūú sáhá catá nú nū Yāā Dios jā canī inī nū jāā nduú sáhá yā cuenta. Chi ndācá tú nāsa sáhá nchivī, suu ñúcuán nanihīn ji.

⁸ Chi nchivī jā sáhá jā cūni modo nēhén maá ji, nanihīn ji jā tānū táhvī ji sáhá modo nēhén maá ji. Sochi nchivī jā sáhá jā cūni maá Espíritu Santo, chi nanihīn ji jā cutecū ji níí cání andiví sáhá Espíritu.

⁹ De mā cuítá ó jā sáhá ó ndá tiñu vāha túsaa, chi tá quenda maá quívī de nanihīn ó, de tú mā cuítá ó.

¹⁰ Túsaa de ndācá vuelta jā cuu sáhá ó, de ná sáhá vāha ó jíin ndācá nchivī, de ndá hermano ó jā cándija cúu jā cánuú cā.

Saludo jíin tūhun jā cáchi tūhun Pablo jā sándihī

¹¹ Cūndēhé ndá nú jā náhnú letra tēe ní cuēē nū ndá nú, chi ndahá maá ní tēe ní yáhá.

¹² De ndá tēe jā sáhá fuerza dē ndá nú jā cuu nú circuncidar, sáhá dē síqui jā cūni dē jā cuetúhún nchivī dē. De sáhá dē tácuā mā cūni ūhvī nchivī dē jā nācāni dē tūhun jā ní jihī Cristo jēhē ó.

¹³ De ní maá dē jā sáhá dē circuncidar, suni nduú squíncuu vāha dē ndihī cā ley janahán. De cūni dē jā cuu ndá nú circuncidar, tácuā cuu sáhá téyí dē maá dē jā quehen nú tunī circuncidar sáhá dē.

¹⁴ Sochi nduhū chi nduú cūni ní sáhá téyí ní maá ní síqui ní iin ñúcuán, chi mátúhún-ni síqui jā ní jihī Jētoho ó Jesucristo yīcā cruz. Chi síqui ñúcuán cúu modo jā ní jihī ní, chi ní nsíāā ní ndācá jā íyó inī ñayívī, de suni modo iin ndīyi cúu ní nū ñayívī.

¹⁵ Chi tú yíhī ó ndahá Cristo Jesús, de nduú níhīn tiñú á cúu ó circuncidar á nduú. Chi jā níhīn tiñú cúu jā ní nsáhá jeé yā ánō ó.

¹⁶ De ñúhún inī ní jā ndācá nú jā jíca jíin modo yáhá, ná sáhá cā yā jā coo ndeé coo sí inī nū, de cundáhvī inī yā ndóhó. De suni ñúhún inī ní jā súcuán sáhá yā jíin ndá cā ji jā cúu ndija ji nchivī jā cándija Yāā Dios.

¹⁷ De mitan jíin ní cā jā cuáhān ó, cūni ní jā má stáhān cā ní iin nchivī nduhū. Chi yiqui cúñu ní ndíso seña jā ní

ntacuēhé nī nī ndoho nī jā cúu
nī mozo maá Jētohō ō Jesús.

¹⁸ Hermano, ñúhún inī ni jā
ná sáhá cā Jētohō ō Jesucristo
jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná
cáo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU EFESO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súcuán nī jětahān inī Yāā Dios nī ntajī yā nduhū. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī ñuū Efeso, jā cúu nú nchivī maá yā jā cándija nú Cristo Jesús.

2 De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíin Jětōhō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā sáhá Cristo jā quéndōo vāha ánō ō

3 Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá Jětōhō ō Jesucristo. Chi nī jēhe yā ndācā jā váha jā íyó andiví jā quéndōo vāha ánō ō, chi yíhí ó ndahá Cristo.

4 Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayiví de nī nacāji yā yóhó jā quívi ó ndahá Cristo, tácuca coo ndoo ánō ō de caca ndaā ō nūū yā.

5 Ja nī ncundáhvī inī yā yóhó jondē saá, de nī nchindetu yā yóhó jā naquehen yā yóhó jā coo ó sēhe yā. De jíin Jesucristo nī nsáhá yā súcuán, chi nī jětahān inī maá yā jā sáhá yā.

6 De jā ñúcuán níní ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí yā, chi váha ndasí nī nsáhá yā yóhó jíin ndācā jā váha inī yā, síquī

jā yíhí ó ndahá Cristo, Sēhe yā jā mānī yā jíin.

7 De síquī jā vāha ndasí inī Yāā Dios jíin ó, de Sēhe yā nī scácu yā yóhó jā ní jīhī yā jēhē ō, de nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi ó.

8 De nī stéhēn yā jā cúndáhvī ndasí inī yā yóhó, de nī nsáhá yā jā jícūhun inī ō de cúndíhí ó jíin tūhun yā.

9 De nī nsáhá yā jā cunī ō iin tūhun yā jā ní nchiyuhū, jāā nduú ní nsáhá yā jā cunī nchivī janahān. Chi súcuán ja nī ncundaā inī yā, de nī jětahān inī yā jā sáhá yā.

10 De yáhá cúu tūhun jā ní ncundaā inī yā: Jondē tá quenda maá tiempo de sáhá yā jā ndihi jā íyó inī andiví jíin ñayiví, iin cáhnú-ni nduu, de quíhi ndahá Cristo.

11 De síquī jā yíhí ó ndahá Cristo, de nīhīn ō tāhvī ō, chi ja nī nacāji Yāā Dios yóhó jondē jā xihna ñúhún. Chi súcuán nī jani inī maá yā, chi sáhá yā ndācā-ni jā ní ncundaā inī yā jā jětahān inī yā sáhá yā.

12 Súcuán nī nsáhá yā, tácuca ndá máá nī jā ní ncandíja Cristo xihna ñúhún, caca ndaā ni de súcuán de sáhá ñáhnú nī yā jā viī ndasí cúñáhnú yā.

13 De saá-ni ndá ndóhó, nī jini nú tūhun ndāā tūhun vāha jā scácu yā ndóhó, de nī ncandíja nú Cristo. De nī nīhīn ndá nú Espíritu Santo jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā. De ndeé Espíritu yā inī ánō nū, de cúu yā modo sello jā stéhēn jā cúu nú sēhe Yāā Dios.

14 De sáhá yā jā íyó seguro inī ō jā cuéé cā de cuāha Yāā Dios tāhvī ō, jondē tá sínu yā tiñu jā scácu yā nchivī yā. De quivī ñúcuán cāhān ō jā cúñáhnú yā, chi vii ndasí cúñáhnú yā.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

15 De nduhū nī jini nī tūhun nāsa cándíja ndá nú jā ní nsāhá Jētohō ō Jesús jēhē nū, jíin nāsa cúndáhvī inī nū ndihi nchivī jā yíhí ndahá Yāā Dios.

16 De jā ñúcuán nduú jéncuiñī nī jā nácuétáhvī nī jēhē ndá nú, de tá jícān táhvī nī de nduú náā inī ni ndá ndóhó.

17 Chi jícān táhvī ni jā sáhá Yāā Dios jā jícūhun vāha inī nū de cundíchí nú jíin tūhun yā, de cunī cā nū nāsa Yāā cúu yā. Chi maá yā cúu Yāā Dios Jētohō ō Jesucristo, de cúu yā Tatá ó jā vii ndasí cúñáhnú.

18 De jícān táhvī ni jā nastúu cā yā inī jāá ntúnī ndá nú, tácuā jícūhun inī nū nāsa cáá ndihi jā ñúhún inī nū jā nīhīn nū síquī jā ní ncana yā ndóhó. De jícūhun inī nū nāsa cúcuíca nú jíin ndācá tūhun ñáhnú tūhun vii jā ndíso tūhun yā jā cúu nchivī maá yā.

19 De jícān táhvī ni jā jícūhun inī ndá nú nāsa cúñáhnú ndasí poder yā jā sátiñú yā inī ánō ō jā cúu ó nchivī cándíja. Chi nduú ndíhi cuitī poder yā.

20 De poder ñúcuán cúu jā ní stéhēn yā tá nī nastécū yā Cristo māhñú ndiyi, de nī nte-nee yā Cristo lado cuáhá yā jondē andiví.

21 De nī jani yā Cristo síquī ndācá jā cúñáhnú, jíin jā ndíso tíñú, jíin jā tíin poder, jíin jā tátúnī, jíin síquī ndācá jā cāhān nchivī jā cúñáhnú, cúu tiempo mitan, cúu tiempo jā quiji.

22 De nī nsāhá yā jā tíin nīhin Cristo ndācá jā íyó. De nī nsāhá yā jā maá Cristo cúñáhnú nū nchivī cándíja.

23 De nchivī cándíja cúu ji tá cúu yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ji jíin yā, de cúnuú yā inī ánō ji, chi Yāā jā ñúhún chitú ní cáhnú-ni cúu yā.

2

Nī ncācu ó síquī jā ní ncundáhvī inī yā yóhó

1 De nī nsāhá yā jā cutecū ndá nú ní cáni jíin Cristo. Chi ja nī ncuu ndá nú modo ndīyi nū yā, nī nsāhá cuāchi nú jíin tiñu néhén jā ní nsāhá nú.

2 Chi nī jica ndá nú jíin tiñu ñúcuán jondē saá, tá nī niquīn nū tiñu nchivī ñayiví, tá nī jetáhvī nú nū táchī cúñáhnú jā ndácu tiñu nū ndá cā táchī, de jica nū táchī. De suu cúu jā scándā inī nchivī jā íyó nīhin inī nū Yāā Dios.

3 De ndá máá nī suni súcuán nī jica nī, chí nī nsāhá nī tiñu néhén jā cúnī maá nī, jíin ndācá jā jícān yiqui cúñu nī, jíin jā jáni néhén inī ni jondē saá. Jā ñúcuán suni nī ncuu nī nchivī jā nīhīn castigo xēen jā cuāha yā nícu, chi inuú nī nsāhá nī tá cúu nū sáhá ndá máá ji.

4 De Yāā Dios chi cuāhā ndasí nī ncundáhvī inī yā

yóhó, de vāha ndasí inī yā jín ó.

⁵ De tá nī ncuu ó modo ndīyi nūū yā jā ní nsáhá cuāchi ó, de nī nastécū yā yóhó jā cutecū ō níí cání jín Cristo. Chi sīquī jā váha ndasí inī yā cúu jā ní scácu yā yóhó.

⁶ De nī nastécū yā yóhó jā cutecū inuú ó jín Cristo Jesús, de tenee yā yóhó jín yā jondē andiví.

⁷ Súcuán nī nsáhá yā tácuá ní cā tiempo jā quiji de stéhēn yā nāsa mánī ndasí yā jín ó, jín nāsa vāha inī yā jín ó jā síquī Cristo Jesús.

⁸ Chi sīquī jā mánī ndasí yā jín ndá nú cúu jā ní scácu yā ndóhó, chi nī ncandíja ndá nú jā sáhá yā jēhē nū. De nsūú síquī jā ní nsáhá ndá máá nú cúu, chi tāhvī jā ní jēhe yā nūū nū cúu.

⁹ Chi nduú nā tiñu vāha ní nsáhá ó jā scácu yā yóhó, de jā ñúcuán ni iin ó mā cūú sáhá téyíí ó maá ó jā cuu scácu ó maá ó.

¹⁰ Chi cúu ó iin tiñu víi jā ní nsáhá maá yā, chi nī nasáhá yā yóhó jā iyó inuú ó jín Cristo Jesús, tácuá sáhá ó ndácá tiñu vāha jā ja nī nsáhá tūha Yāā Dios jā sáhá ó.

Jā sáhá Cristo jā ndívi ó nūū tūhun jā mánī Yāā Dios jín ó

¹¹ Túsaá de nūcūhun inī ndá nú nāsa nchivī nī ncuu nú jondē saá. Chi nduú ní ncúu nú nchivī hebreo, chi sa nī ncuu nú nchivī ndácá nación jáá nduú jínī tūhun yā. De nchivī hebreo jā sáhá circuncidar yiquí cúñu, nī ncāhān ji jā cúu nú nchivī jáá nduú sáhá circuncidar.

¹² De nūcūhun inī nū jā jondē saá de nduú ní iyó ndá nú jín Cristo, de nī ncuu nú nchivī ñuū jícá nūū nación Israel. De nduú ní jínī ndá nú ndácá tūhun contrato jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā sáhá yā. De nduú ní iyó Yāā Dios jín nú ñayíví yáhá, de nduú nā jā váha ní ñúhun inī ndá nú jā coo.

¹³ De mitan chi nī ndívi ndá nú nūū Yāā Dios jáá nduú ní jínī nū tūhun yā jondē saá, chi nī nguívi nú ndahá Cristo síquī jā ní jihī yā jēhē nū.

¹⁴ De Cristo cúu Yāā jā sáhá jā ndúmanī tāhán ó. Chi nī nsáhá yā jā nchivī hebreo jín nchivī ndá cā nación, iin-ni cā nī nduu ó nūū yā. Chi nī nsáhá yā jáá nduú cā jínī ūhvī tāhán ó, de suu cúu modo jā ní janī yā iin jā ní ndasí sava māhñú ó jā ní nsáhá síin yóhó.

¹⁵ Chi nī nsōcō yā maá yā nī jihī yā, de súcuán nī sndáhvā yā ley janahán jín tūhun jā ndácu tiñu jín jā tátúnī jā ndíso maá. Chi ley ñúcuán nī nsáhá síin nchivī hebreo jín ndá cā nación jáá nduú ní jínī ji ley. De nī nasquetáhán yā ndíhi ó jā ní nduu ó iin-ni cā nación jeé, de yíhí ó ndahá yā. De súcuán nī nsáhá yā jā ní ndumanī tāhán ó.

¹⁶ De jín jā ní jihī yā yicā cruz, de nī snáa yā tūhun jā jínī ūhvī tāhán nchivī hebreo jín ndá cā nación. De nī nsáhá yā jā ní ndívi ó nūū tūhun jā mánī Yāā Dios jín ó, de nī nduu ó iin-ni cā nchivī maá yā.

17 Chi nī nquiji Cristo nī nacani yā tūhun vāha nūū ndācā nchivī jā ná ndívi ji nūū tūhun jā mānī yā jíin ji, cúu ndá ndóhó nchivī jāá nduú ní jíinī tūhun yā, de saá-ni nchivī hebreo jā jíinī tūhun yā.

18 De mitan de sīquī jā ní jīhī Cristo, de ndihī ó, cúu nchivī hebreo á nchivī ndá cā nación, cuu quívi ó nūū Tatá ó Yāa Dios, de iin-ni Espíritu Santo sáhá.

19 Túsáa de nduú cā cúu ndá nú tá cúu nchivī űūū jícá ní nchivī tátū, chi iin-ni cā nī nduu nú jíin ndá nchivī űūū maá yā. De táhán nchivī vehe Yāa Dios cúu ndá nú.

20 De cúu ndá nú tá cúu iin iin parte iin vehe cáhnú jā cúvāha sīquī cimientu, de cimientu űúcuán cúu tūhun Cristo jā ní nacani ndá apóstol jíin ndá tēe jā ní nacani tūhun yā janahán. De maá Jesucristo cúu tá cúu iin yūū jā cánuú cā jā yítuu squínā vehe.

21 De nú vehe cúvāha vāha sīquī maá yā, de cúsucún cuāhān, de cúu iin templo īī jā ndéē maá Jētohō ō.

22 De suu cúu ndá máá nú, chi íyó inuú nú jíin Cristo, de inuú-ni sámā yā ndóhó jíin ndá cā nchivī cándija jā cúu ndá nú modo iin iin yūū templo. De suu cúu jā ndéē Espíritu Yāa Dios inī nū modo inī iin templo.

3

Jā ndíso tíñū Pablo jā nácani dē tūhun nūū nchivī jāá nduú jíinī tūhun Yāa Dios

1 De jā űúcuán nduhū Pablo, jícān táhvī ní nūū yā.

De yíhí nī vecāa sīquī jā ní nacani nī tūhun Cristo Jesús nūū ndá ndóhó nchivī ndācā nación jāá nduú ní jíinī tūhun yā nícu.

2 De jíinī ní jā ní jini ndá nú tūhun nāsa vāha ndasí ní nsáhá Yāa Dios jíin nī, chi nī jēhe yā tíñu nūū ní jā nácani nī tūhun vāha yā nūū nū.

3 De tūhun yā jā ní nchiyuhū, nī nastúu yā nūū ní, tá cúu nūū ja ní ntee ní jacú sīquī űúcuán nūū nū.

4 De tá cahvi nú de cuu jíicūhun inī nū jā ní jíinī vāha ní tūhun Cristo jā ní nchiyuhū.

5 De nduú ní stéhēn yā tūhun yuhū űúcuán nūū ní iin nchivī ndācā cuīyā yātā. De mitan cúu jā stéhēn nijin yā jíin Espíritu yā nūū ndá apóstol jā ní jani ndoo yā, jíin nūū ndá tēe nácani tūhun yā.

6 De súcuán cáhān tūhun jā ní nchiyuhū űúcuán: Nchivī ndá cā nación iin cáhnú-ni nīhīn ji táhvī ji jíin nchivī hebreo, chi nī ncandija ji tūhun jā scácu yā ji. De inuú-ni nī nduu ndihī ji, de iin cáhnú-ni quéndōo ndetū ánō ji sáhá Cristo, tá cúu nūū ní nquee yuhú Yāa Dios.

7 De jā sīquī tūhun yáhá cúu jā ní jani yā nduhū jā nácani nī tūhun nūū ndá nú. Chi nī ncutahví ní tíñu vāha ndasí yáhá jā ní jēhe yā nūū ní. De jíin poder yā ní nsáhá yā űúcuán jíin nī.

8 De nduhū chi cúu nī tēe jā núu cā nūū ndācā nchivī jā núu cā jā yíhí ndahá yā. De vísō súcuán cúu nī, de nūū maá nī ní jēhe yā tíñu vāha ndasí yáhá jā nácani nī tūhun

vāha yā nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jíni, nāsa cuicá ndasí ó ndihi jā ndíso tūhun Cristo, jā má quēndá cuitī ō jícuhun inī ō.

9 Chi nī jani yā nduhū jā stéhēn cājí nī nūū ndihi nchivī jā scácu yā jí. De ñúcuán cúu tūhun Yāā Dios jā ní nchiyuhū jondē janahán ndasí, chi maá yā nī nsāhá ndihi-ni.

10 De súcuán nī nsāhá yā jíin nchivī, tácuca mitan de ndācá jā cúñáhnú jíin jā ndíso tíñú nūū súcún, ná cúnī nāsa ndíchí ndasí Yāā Dios. Chi ndíchí ndasí nī nsāhá yā jíin nchivī cándíja.

11 Chi súcuán nī ncundaā inī yā jondē ní cání, de nī nsāhá yā jā maá Jētohō ō Cristo Jesús nī squíncuu yā ñúcuán.

12 De síquī jā ní nsāhá Cristo, de mitan de cúndeé cúcáhnú inī ō jā cuu quívi ó cāhān ō jíin Yāā Dios síquī jā cándíja ó Cristo.

13 Túsaá de cāhān ndāhvī nī jíin ndá nú jā má cúcuécá inī nū síquī tūndóhó jā ndóho nī jēhē nū. Chi suu sáhá jā quēndōo ndetū ánō ndá nú.

Cristo cúndáhvī ndasí inī yā yóhó

14 De jā ñúcuán cúu jā jécuíñī jíitī nī nūū maá Yāā jā cúu Tatá Jētohō ō Jesucristo.

15 De maá yā cúu Tatá nūū ndihi nchivī yā jā ndéē andiví jíin ñayíví.

16 De jíicān táhvī nī jā jíin poder yā jā cúñáhnú ndasí yā, ná sáhá yā jā cuja vāha inī ndá

nú jíin tūhun yā, de coo fuerza inī ánō nū, sáhá Espíritu yā.

17 De suni jíicān nī jā cándíja nīhin ndá nú Cristo, tácuca cundeē yā inī ánō nū, de tiin vāha nú tūhun jā cúndáhvī inī yā ndóhó, de cuiñi nīhin nú jíin.

18 De súcuán de cuu jícuhun vāha inī nū jíin ndācá nchivī cándíja, nāsa íyó tūhun jā cúndáhvī inī Cristo yóhó. Chi ndasí jíitē, cání, cúnú, súcún tūhun ñúcuán, chi cuāhā ndasí sáhá.

19 Túsaá de jíicān nī jā ná cúnī vāha ndá nú nāsa cúndáhvī inī yā yóhó, visō nduú cúu cuitī jícuhun inī ō ndihi ndihi. De súcuán de coo inuú nú jíin Yāā Dios jā cunuú yā inī ánō nū.

20 Túsaá de ná cāhān ō jā víi ndasí cúñáhnú yā, chi maá yā cúu Yāā jā íyó poder jā sáhá yā jā vāha ndasí cā nsūū cā ndihi jā jíicān ō á jā jáni inī ō. De sáhá yā ñúcuán jíin poder yā jā sátíñú inī ánō ō.

21 De ná cāhān ō jā víi ndasí cúñáhnú yā jā síquī jā ní nsāhá yā jēhē nchivī cándíja jíin jā síquī Cristo Jesús. De súcuán ná cóo jondē ní cání cuitī tiempo jā quiji. Amén.

4

Jā ní nduu inuú ndá nchivī cándíja sáhá Espíritu

1 De nduhū jā yíhí nī vecāa síquī tūhun maá Jētohō ō, cāhān ndāhvī nī jíin ndá nú jā ná cáca ndaā nū tá cúu nūū cánuú caca nú jā cúu nú nchivī jā ní ncana yā.

2 De níni coo suchí inī nū, de coo vitá inī nū. De coo

paciencia nū, de cuandeé inī nū jīn táhán nú jā cúndáhvī inī nū ji.

³ De cundihvī inī nū jā cundeē mānī inuú nú, sáhá maá Espíritu Santo nūū váji tūhun mānī inī.

⁴ Chi iin-ni cúu ndá nchivī maá yā, de íyó iin-ni Espíritu, de inuú ñúhún inī ō jā coo jā váha sīquī jā ní ncana yā yóhó.

⁵ De íyó iin-ni Jētohō ō, jīn iin-ni tūhun cándíja ó, jīn iin-ni tūhun jénduté ó.

⁶ De íyó iin-ni Yāā Dios jā cúu Tatá ndācá ó. De maá yā cúñáhnú nūū ndihi ó, de sátíñú yā jīn ndihi ó, de ndéē yā inī ndihi ó.

⁷ De tá iin iin ó nī ncu-tahvī ō sīn sīn tiñu jā sáhá ó, tú nāsa medida nī jēhe Cristo ndá táhvī nūū ō.

⁸ Jā ñúcuán cúu jā cáhān tutū ī:

Tá nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de nī nastútú yā cuāhā jā yíndasī, cuāhān yā jīn.

De nī nsaji yā táhvī nūū ndācá nchivī.

⁹ De jā cáhān tutū jā ní ndaa yā, de suu cáhān jā xihna cā ichi andiví nī ncuun yā jondē nūū cúnú cā ñayívi yáhá.

¹⁰ De Yāā jā ní ncuun, suni maá yā cúu jā ní ndaa jondē nūū sūcún cā andiví, tácuca cuhun chitú yā ní cáhnú-ni.

¹¹ De nī jēhe yā sīn sīn tiñu jā sáhá nchivī. Chi nī jani yā sava nchivī cuu apóstol, de sava cā nacani tūhun yā, de sava cā scándíja nchivī tūhun jā scácu yā ji, de sava cā cuu pastor jā coto nchivī cándíja, de sava cā stéhēn.

¹² Súcuán nī jani yā nchivī maá yā jā sáhá ji tiñu cúnī yā, tácuca cuahnu cā nchivī Cristo jīn tūhun yā.

¹³ De súcuán coo jondē nduu inuú-ni ndihi ó jīn tūhun cándíja ó, de cunī váha ó nāsa Yāā cúu Sēhe Yāā Dios. De súcuán cuja váha ó jondē chitú inī ō jīn ndihi tūhun jā ñúhún chitú inī Cristo.

¹⁴ De súcuán de mā cúu cā ō modo sūchí lúli jā ñamā jani yáhá jani ñúcuán inī ji, ní mā quívi nduū ō cháhá chúcuán jīn sīn sīn tūhun jā stéhēn ndá tēe stáhvī jā ndito ndasí dē squívi dē yóhó nūū tūhun stáhvī.

¹⁵ Chi sa ná cúniquīn ō tūhun ndāā jīn tūhun cúndáhvī inī. De súcuán de cuahnu ó jīn ndācá tiñu jā cúnī Cristo, Yāā jā cúñáhnú nūū nchivī jā cúu modo yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ji jīn yā.

¹⁶ De sáhá yā jā nduu inuú-ni ndācá ji jā jíja ji cuāhān ji, chi cúu ji modo iin-ni cā yiqui cúñu jīn yā. De jétíñú váha tá iin iin ji nāsa nī nīhīn tiñú ji, tácuca scuáhnu táhán de cuja ndá ji jīn tūhun cúndáhvī inī.

Jā ndújeé ó sáhá Cristo

¹⁷ Túsaá de yáhá cúu tūhun jā cáhān ní jīn ndá nú, de jā cáchī maá Jētohō ō cúu jā cáhān nīhin ní jīn nú: Jā má cācá cā nū tá cúu nūū jíca sava nchivī jāá nduú jínī ji nāsa Yāā cúu Yāā Dios, chi jíca ji jīn tūhun jā jani cáhá inī maá ji.

¹⁸ De íyó neē jāá ntúnī ji, de nduú névāha ji Espíritu jā váji nūū Yāā Dios, chi nduú jínī ji tūhun yā, sīquī jā nīhin inī ji.

19 De nduú cā cúcanoō ji, chi nī nguivi ji jíin tiñu néhén ndasí, de ndíhvī inī ji sáhá ji ndācá tiñu téhén.

20 Sochi ndá ndóhó, chi nsūú súcuán nī scuáha nú tūhun Cristo,

21 de tú ndāā jā ní jini ndá nú tūhun yā jíin jā ní ncutūha nú jíin tūhun ndāā Jesús.

22 Túsaá de sndóo nú ndācá tiñu jā ní nsáhá nú ichi chátā, tá nī nsáhá ndá nú modo jā cúnī maá nú jā ní ncutéhén ánō nū nī nsáhá tiñu néhén tiñu stáhvi jā ní ndíyo inī nū.

23 De ná ndújeé ánō nū jíin jāá ntúnī nū.

24 De cuāha ndá nú tūhun jā ndujeé nú, chi nasáhá Yāā Dios ndóhó tá cúu nūú cúnī maá yā jā caca ndāā nū jíin tiñu váha tiñu ndoo.

25 Túsaá de mā cáhān cā nū tūhun stáhvi, de sa cáhān ndāā nū jíin ndācá táhán nú, chi iin-ni cā cúu ndíhi ó.

26 Tú vāji iin jā squítī inī ndóhó, de mā quítī xēen inī nū cuāhā hora.

27 Chi mā cuáha nú tūhun jā súcuán squívi tāchī cúñáhnú ndóhó nūú cuáchi.

28 De nchivī jā ní nsacuínhá, mā sácuínhá cā ji, chi sa satíñú ji, de cucuu ji jíin tiñu váha, tácuā nīhīn ji jā cuāha ji nūú nchivī jā cúmanī nūú.

29 Ni iin tūhun néhén mā cáhān ndá nú, chi sa cáhān nū tūhun váha jā scuáhnū táhán jíin tūhun yā, de sáhá jā quéndōo váha nchivī jā jíni.

30 Mā sáhá ndá nú cuāchi tácuā mā cúcuécá inī Espíritu Santo Yāā Dios. Chi Espíritu yā cúu tá cúu sello jā stéhén jā cúu nú sēhe Yāā Dios, jondē

quiji quívi jā jínu tiñu jā scácu yā ndá nú.

31 De siāā ndá nú ndācá tūhun jā cútucu inī, jíin tūhun xēen inī, jíin tūhun quítī inī, jíin tūhun cáhān nāvāha, jíin ndācá tūhun néhén.

32 Chi sa coo vāha inī nū jíin táhán nú, de cundáhvi inī nū ji. De cune cáhnú inī ndá nú nūú táhán nú, tá cúu nūú ní nee cáhnú inī Yāā Dios nūú nū jā ní nsáhá yā jíin Cristo.

5

Nāsa cánuú caca ndāā sēhe Yāā Dios

1 Túsaá de ndacu ndá nú Yāā Dios, chi cúu ndá nú sēhe yā jā mānī yā jíin.

2 De níni cundáhvi inī nū táhán nú, tá cúu nūú ní ncundáhvi inī Cristo yóhó, de nī nsōcō yā maá yā jēhē ō, nī ncuu yā tá cúu iin ticāchí jā jēhēn āsīn nūú Yāā Dios jā ní nsōcō yā maá yā.

3 De mitan jā cúu ndá nú sēhe Yāā Dios, de ni mā sáhá nú de ni mā nátúhún nú sīquī tiñu ndiī, ni sīquī ndācá tiñu téhén, ni sīquī tiñu ndíyo inī ndatíñú.

4 De ni mā cáhān nū ndācá tūhun jā sáhá jā cúcanoō táhán, ni tūhun naā, ni tūhun jāá nduú jétíñú cuitī. Chi ndācá ñúcuán nduú níhīn tiñú. Chi sa nacuetáhvi nú nūú Yāā Dios.

5 Chi ja jíni ndá nú jā ní iin nchivī jā jíca ndiī, ni jā sáhá tiñu téhén, ni jā ndíyo inī ndatíñú, mā níhīn táhvi ji quívi ji ndahá Cristo jíin Yāā Dios jā tatúnī yā nūú ji. Chi ndācá jā ndíyo inī ji cúu tá cúu ídolo ji jā chíñúhún ji.

6 De coto ndá nú jā má stáhví ni iin ji ndóhó jíin ndácá tūhun jā cáhān cáhá ji-ni, chi sīquī ndá tūhun nēhén yáhá cúu jā quíji castigo xēen Yāa Dios nūū ndá nchivī jā nīhin inī.

7 Mā quívi nduū nū jíin ji túsaa.

8 Chi ndá quívi yātā nī iyo ndá nú tá cúu nūū neē, de mitan chi íyó nú jíin luz maá Jētohō ō, cúu jā jíicūhun inī nū sīquī yā. De caca nú tá cúu nūū jíca nchivī jā túu luz yā inī ánō ji.

9 Chi tú íyó ó jíin luz yā de sáhá ó tiñu mānī inī, tiñu ndāā, jíin tiñu váha.

10 Scuáha ndá nú sáhá nú ndácá tiñu jā jétahān inī maá Jētohō ō.

11 De mā quívi nduū nū jíin ndácá jāā nduú níhīn tiñū jā sáhá nchivī jā íyó nūū neē. Chi sa stéhēn nū nūū ji tūhun ndāā.

12 Chi cúcanoō ō cáhān ō sīquī tiñu jā sáhá yuhū ndá ji.

13 De luz yā sáhá jā nátūu ndácá tiñu nēhén jā sáhá ji. Sochi tú cuetáhví ji luz yā de caca ji jíin luz.

14 Jā ñúcuán cáhān tutū:
Ndóhó jā cúhuun inī, jā modo jā quíxin nū, nacōo,
de quee nú māññū nchivī jā cúu modo ndīyi.

De Cristo stúu yā luz yā inī ánō nū.
Cáchi tutū.

15 Túsaa de coto váha ndá nú nāsa caca ndāā nū. De mā cáca nú tá cúu nūū jíca ndá tēe naā xīnī, chi sa caca nú tá cúu nūū jíca ndá tēe ndíchí.

16 Mā snāā nū tiempo, chi cundihví inī nū jíin tiñu yā, chi íyó cuāhā cuāchi ndá quívi yáhá.

17 Túsaa de mā cōo naā xīnī nū, chi sa jíicūhun váha inī nū nā tiñu jétahān inī maá Jētohō ō.

18 De mā jíni nú, chi tīvi nú sáhá. Chi sa nducú nú jā cunuú Espíritu Santo inī ánō nū.

19 De cáhān ndá nú jíin táhān nú jíin salmo jíin himno, yaā ī jā cáhān tūhun yā. De inī ánō nū cáhān nū jíin yā jíin ndácá yaā, chi ñúcuán cúu jā jíta ánō nū nūū yā jā chíñúhún nú yā.

20 De níni nacuetáhví nú sīquī ndácá-ni nūū Tatá ó Yāa Dios de nacunehēn nú sívi maá Jētohō ō Jesucristo.

Nāsa squíncuu váha nchivī cándija nūū táhān ji

21 De cuetáhví ndá nú nūū táhān nú sīquī jā íyó yíñúhún nú nūū Cristo.

22 Ndá ndóhó ñahan jā cúu ñasíhí, cuetáhví nú nūū yíi nú, tá cúu nūū jétáhví nú nūū maá Jētohō ō.

23 Chi yíi cúñáhnú nūū ñasíhí, tá cúu nūū cúñáhnú Cristo nūū yóhó nchivī cándija. De maá yā scácu yā yóhó, jā cúu ó tá cúu yiqui cúñu yā, chi iin-ni cā cúu ó jíin yā.

24 De tá cúu nūū jétáhví nchivī cándija nūū Cristo, suni súcuán cánuú jā cuetáhví ñasíhí ndihi jā cáhān yíi ña.

25 De ndá ndóhó tēe cúu yíi, cundáhví inī nū ñasíhí nú, tá cúu nūū ní ncundáhví inī

Cristo yóhó nchivī cándíja, de nī nsōcō yā maá yā jēhē ō.

²⁶ Súcuán nī nsáhá yā tácuá coo ndoo coo iī ō nūū yā, de nī naquete yā ánō ō jíin tūhun yā jíin jā ní jenduté ō.

²⁷ De yóhó nchivī cándíja chi cuiñi ó nūū yā, de viī cuñáhnú ó. De mā cúndeē cuāchi ánō ō, de ni iin jāá nduú viī, de ni iin jā súcuán, chi sa coo ndoo coo iī ō nūū yā, de nduú nā cuá cumanī cā.

²⁸ De tá cúu nūū ní ncundáhvī inī Cristo nchivī cándíja, suni súcuán cánuú jā cundáhvī inī yīi ñasíhí dē, tá cúu nūū cúndáhvī inī dē maá dē. Chi tēe jā cúndáhvī inī dē ñasíhí dē, maá dē cúu jā cúndáhvī inī dē.

²⁹ Chi ni iin tēe nduú jíinī ūhvī dē maá dē, chi sa scájī dē maá dē de jító vāha dē maá dē. De suni súcuán sáhá Cristo jíin yóhó nchivī cándíja nūū yā.

³⁰ Chi cúu ó tá cúu yiqui cúñu yā, de iin iin ó cúu tá cúu iin iin parte yiqui cúñu yā.

³¹ De suu cúu tá cúu tēe jā sndóo dē tatá dē naná dē, de quétáhán dē jíin ñasíhí dē, de iin-ni cā cúu nduú dē.

³² Cúñáhnú ndasí tūhun yuhū yáhá, de cáhān ni jā nchivī cándíja suni súcuán quétáhán ji jíin Cristo.

³³ De suni súcuán cánuú jā tá iin iin nú cundáhvī inī nū ñasíhí nú, tá cúu nūū cúndáhvī inī nū maá nú. De ñasíhí ná cóo yíñúhún ña jíin yīi ña.

6

¹ De ndá ndóhó sēhe, candíja nú nūū tatá nú nūū naná nú, chi súcuán cúu jā

sáhá vāha nú jā cándíja nú Jētohō ō.

² Chi yáhá cúu iin táhān jā úxī tūhun jā ndácu tiñu jā ní jēhe yā, de xihna cā tūhun yáhá cúu jā ndíso táhvī: Coo yíñúhún nú nūū tatá nú nūū naná nú,

³ tácuá quendōo ndetū nū, de náhān cutecū nū inī ñayiví, cáchī.

⁴ De ndá ndóhó tatá, mā squítī inī nū sēhe nú, chi sa scuáhnu nú ji jíin tūhun jā cuetáhvī ji, de stéhēn nū nūū ji jā candíja ji maá Jētohō ō.

⁵ De ndá ndóhó mozo, squíncuu nú nūū patrón nū ñayiví yáhá, de coo yíñúhún nú de cundihvī inī nū jā má stívī nú nūū dē. De ndāā de vāha satíñú nú, de canī inī nū jā nūū Cristo sátíñú nú.

⁶ Mā sátíñú vīxī nū maá hora jā jíinī dē tácuá cuetúhún dē ndóhó. Chi sa sáhá ndá nú cuenta jā mozo Cristo cúu nú. De sáhá nú jā jétahān inī Yāā Dios jondē jíin inī jíin ánō nū.

⁷ De cusī inī nū jā satíñú nú, de canī inī nū jā nūū maá Jētohō ō sátíñú nú, nsuú nūū nchivī.

⁸ Chi ja jíinī ndá nú jā tiñu vāha jā sáhá iin iin nú, de nīhīn nū yāhvi sīquī tiñu ñúcuán nūū maá Jētohō ō, vísō cúu nú mozo á tēe jā sátíñú maá.

⁹ De ndá ndóhó patrón, suni súcuán sáhá nú jíin mozo nū, de mā cáhān xēēn nū jíin ji. Chi nūcūhun inī nū jā suni maá nú jíin maá ji yíhí nú ndahá Jētohō ō, Yāā jā ndēē andiví. De nduú sáhá yā

cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú sáhá yā jíin ji.

Jā ná cúcutú ó jíin ndācá fuerza Yāā Dios

¹⁰ De iyó incā tūhun, hermano. Nducú ndá nú jā ná cóo fuerza inī nū jíin fuerza maá Jētohō ō jā iyó inuú ndá nú jíin yā, chi iyó ndasī poder yā.

¹¹ De cucutú nú jíin ndācá fuerza Yāā Dios, tácuā cuu cuiñi nīhin nú jā má stáhvi táchī cúñáhnú ndóhó.

¹² Chi modo jā cánāá ó jíin ndācá jānēhén. De nsūú nchivī cúu jā cánāá ó jíin, chi sa jíin ndācá táchī jā jíca nūū sūcún. De ñúcuán cúu ndá jā cúñáhnú, jíin jā ndiso tíñú, jíin jā tátúnī nūū nchivī ñayivī yáhá jā jíca ji nūū neē.

¹³ Túsaá de cucutú ndá nú jíin ndihi fuerza Yāā Dios, tácuā cuu cuiñi nīhin nú quivī jā coto túnī táchī ndá nú. De súcuán coo tūha nú jíin ndācá ndihi jā cuiñi nīhin nú jíin.

¹⁴ Túsaá de cuiñi nīhin nú jíin tūhun ndāā jā cúu tá cúu jā yíhí cutú cinturón chījin nú. De sacutú nú maá nú jíin tūhun jā caca ndaā nū, de ñúcuán cúu modo jā cúcutú soldado jíin sahma cāā jā ndásī dē.

¹⁵ De níni coo tūha ndá nú jā nacani nú tūhun ndeé tūhun sī inī jā váji nūū Yāā Dios. De ñúcuán cúu modo jā chíhi soldado zapato jēhē dē.

¹⁶ De jā cánuú cā cúu jā candíja nú jā iyó yā jíin nú. De ñúcuán cúu tá cúu jā jásī nū maá nú jíin iin escudo. Chi jíin tūhun jā cándíja nú

ñúcuán, de cuu sndáhvā nū ndihi jā tájí maá táchī cúñáhnú, jā cúu tá cúu flecha jā cáyū yáñuhūn punta.

¹⁷ De cuiñi ndá nú jíin tūhun jā ní scácu yā ndóhó, jā cúu tá cúu iin xiní cāa. De cuetíñú nú tūhun jā yósō nūū tutū Yāā Dios jā ní jēhe Espíritu Santo nūū nū. Chi ñúcuán cúu modo jā jétíñú soldado espada dē.

¹⁸ De níni cācān táhvī nū nūū Yāā Dios sīquī ndihi-ni, de cāhān ndāhvī nú jíin yā jíin fuerza Espíritu. Túsaá de ndito coo inī nū, de mā jencuiñi nū jā cācān táhvī nū jēhē ndācá nchivī maá yā.

¹⁹ De suni cāhān nū jēhē ni, tácuā nīhīn ni tūhun jā cāhān ni, de coo téyí inī ni jā nacani cájí ni tūhun jā ní nchiyuhū jā scácu yā nchivī.

²⁰ Chi nī ntetíñú yā nduhū jā jíca nī nacani nī tūhun ñúcuán, de jā síquī ñúcuán cúu jā yíhí nī vecāa. De cācān táhvī ndá nú jā coo téyí inī ni cāhān ni tūhun yā, tá cúu nūū cánuú jā cāhān ni.

Saludo jā sándhí

²¹ Tíquico cúu iin hermano jā mānī ō jíin, de cúu dē tēe squíncuu vāha jā chíndeé táhān jíin nī nūū tíñu maá Jētohō ō. De maá dē cachī tūhun ndihi nāsa cuáhān tíñu nī de nāsa iyó nī.

²² Jā ñúcuán nī ntají nī dē cuēé dē nūū nū, tácuā cachī dē nāsa iyó ndá nī, de coo ndeé inī ndá nú sáhá dē.

²³ De ñúhún inī ni jā Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá yā jā coo ndeé coo sī inī ndācá nú jā cúu nú

hermano, de coo manī cā nū
jín yā, de candíja nīhin nú.

²⁴De ñúhún inī ni jā ná sáhá
cā yā jā váha ndá nú jā mānī
ndija nú jín Jētohō ō Jesu-
cristo. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU FILIPOS

1 Ndúū ni cúu Pablo jíin Timoteo, mozo Jesucristo. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó hermano jā ndéē ñuū Filipos, jā cúu ndá nú nchivī maá yā jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús. De suni tée nī nūū ndá tée jā ndiso tíñú jā jíto ndóhó, jíin nūū ndá tée jā chíndeé ndá ndóhó.

2 De ñúhún inī ndúū ni jā Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándíja

3 Ndācá vuelta jā núcūhun inī ni ndá nú, de nácuētáhvī nī nūū Yāā Dios.

4 De tá jícān táhvī ni, de níní cúsiī inī ni jā jícān táhvī ni jēhē nū.

5 Chi nī nchindeé táhán ndá nú jíin nī jā scāca ó tūhun váha yā, jondē quīvī jā ní ncandíja nú de jondē mitan.

6 De jíinī ndija nī jā maá Yāā jā ní squíjéhé tiñu váha jíin nú, cucuu yā jíin jondē quīvī jā nenda Jesucristo, de sínu ndihi yā.

7 De íyó váha jā sūcuán jáni inī ni síquī ndācá nú, chi mānī ndasí nī jíin nú, de inuú-ni nī nsáhá yā jā váha yóhó. De sūcuán cúu vísó yíhí nī vecāa

á vísó cuiñi nī nūū ndācá tēe cúñáhnú jā cāhān nī jēhē tūhun jā scācu yā yóhó jā tūhun ndāā cúu.

8 Chi Yāā Dios jíinī yā nāsa mānī ndasí nī jíin ndá nú, tá cúu nūū mānī ndasí Jesucristo jíin ó.

9 De jícān táhvī ni jā ná cāa cā cundáhvī inī nū táhán nú, jíin jā jícūhun cā inī nū de cundíhí nú jíin ndācá tūhun yā.

10 De sūcuán de cuu nacāji nú ndācá jā váha jā cuniquīn nū, de caca ndāā nū, tácuā mā cōó ni iin cuāchi síquī nū quīvī jā nenda Cristo.

11 De sūcuán de cāyā cuāhā tiñu váha jā sáhá Jesucristo jíin ndá nú. De sáhá jā coo yíñúhún nchivī nūū Yāā Dios de cāhān ji jā viī ndasí cúñáhnú yā.

Jā técū ō cúu jā técū Cristo inī ō

12 Hermano, cúnī ni jā ná cúcáhnú inī ndá nú nāsa nī nsáhá tūndóhó jā ní ndoho nī. Chi nī nsáhá jā ní jíitē nuu cā tūhun jā scācu yā yóhó.

13 Chi ndācá soldado jā íyó inī palacio, jíin ndá cā nchivī, jíinī ji jā yíhí nī vecāa jā síquī Cristo.

14 De síquī jā yíhí nī vecāa, jā ñúcuán cúu jā víhí cā níhīn ndeé inī cuāhā hermano jā cándíja nūū Jētohō ō. De íyó téyí cā inī ndá dē jā nácani dē tūhun yā, de nduú núu cuiti inī dē.

15 De ndāā chi sava tēe nácani dē tūhun Cristo síquī jā cúcuásún inī dē jíin jā nduxí dē. De sava cā dē chi sa nácani

dē tūhun yā sīquī jā vāha inī dē.

¹⁶ Sava dē nácani tūhun Cristo sīquī jā ndúcú dē jā vāha maá dē-ni, de nduú ndija dē, chi cúnī dē jā nīhīn cā ni tūndóhó jā yíhí nī vecāa.

¹⁷ Sochi sava cā dē chi nácani dē tūhun sīquī jā cúndáhvī inī dē nduhū, chi jínī dē jā yíhí nī vecāa sīquī jā cāhān ni jēhē tūhun jā scácu yā yóhó.

¹⁸ Nduú nā cuá sāhá túsaá, chi ndācá-ni modo scútē nuu ndá dē tūhun Cristo, vísō tú ndija dē á nduú. De yáhá cúu jā cúsiī inī ni sáhá. De suni cusīī cā inī ni,

¹⁹ Chi jínī ni jā ndācá yáhá sáhá jā vāha cā coo jíin nī, chi jícān táhvī ndá nú jēhē ni, de Espíritu Jesucristo chindeé yā nduhū.

²⁰ Chi ñúhún inī ni de cúu ndasí inī ni jā má sáhá nī ni iin jā sáhá jā cucanoō ni nūū yā. Chi sa coo téyíī inī ni jā cāhān ni tūhun yā, tácuu nduñáhnú cā Cristo sáhá nī mitan, tá cúu nūū ja nī nsáhá nī ní jā váji nī, de vísō cutecū ni á cuū ni.

²¹ Chi jā tēcū ni cúu jā tēcū Cristo inī ni, de jā cuū ni cúu jā víhí cā quendōo vāha nī.

²² De tú cutecū cā ni, de cuu scáca cā ni tiñu maá Jētohō ō. Túsaá de nduú cúcáhnú inī ni ní iin cúu jā vāha cā, á jā cutecū ni á jā cuū ni.

²³ Chi māhñú ndúū tūhun yáhá íyó nīhīn nī. Chi iin cúu jā cúnī ni quihīn ni cundeē ni jíin Cristo, chi ñúcuán cúu jā víhí cā coo vāha nī.

²⁴ Sochi cánuú cā jā cutecū cā ni jā sīquī ndá ndóhó.

²⁵ Túsaá de íyó seguro inī ni jā quendōo nī ñayíví yáhá cundeē cā ni jíin ndá nú, tácuu stéhēn cā ni nūū nū nāsa caca vāha cā nū jíin yā, de cusīī cā inī ndá nú jíin tūhun cándíja nú.

²⁶ Tú súcuán de cuēē ni cundeē tucu nī jíin ndá nú, de cusīī ndasí inī nū jā sīquī nduhū, sáhá maá Cristo Jesús.

²⁷ De maá iin-ni cúu jā cundihví inī nū caca ndaā nū, tá cúu nūū cánuú caca nú sīquī jā cándíja nú tūhun Cristo. Ñúcuán de vísō cuēē ni jā nacunī tāhán ó, á cundeē jícá nī, de nīhīn ni tūhun nú jā íñī nīhīn ndá nú jíin tūhun yā, de íyó inuú inī nū, de inuú-ni ndúcú ndéé ndá nú sīquī tūhun jā cándíja ó jā scácu yā yóhó.

²⁸ De mā cúyūhú cuitī ndá nú jā sáhá ndá jā jínī ūhvī ndóhó. Chi jā jínī ūhvī ji ndóhó, ñúcuán stéhēn jā tānū táhvī ji, de suni stéhēn jā cācu ánō ndá máá nú sáhá Yāa Díos.

²⁹ Chi nī jēhe Cristo ūū jā vāha nūū nū: Nsūū maá-ni jā candíja nú yā, chi suni jā ndoho nú jā sīquī yā.

³⁰ Chi maá nī jíin ndá ndóhó, modo jā cánāá ó jíin ndācá jā nēhén. Chi nī jínī ndá nú jā súcuán nī nsáhá maá nī, de nīhīn nū tūhun jā sáhá cā ni jondē mitan.

2

Jā ní nsáhá suchíyā maáyā de ní nduñáhnú yā

¹ Túsaá de sáhá Cristo jā íyó ndeé inī ndá nú, jíin jā cúsiī inī nū sīquī jā vāha inī yā jíin

nú. De íyó Espíritu yā jíin nú, de mānī nū jíin táhán nú, de jíto ndáhvī nú jí.

² Tú súcuán de ná cúcuu cā ndá nú jíin ndācā tūhun yáhá, tácuā cusīi ndasí inī ni. De inuú-ni coo inī ndá nú, de cundeē mānī nū, de inuú-ni coo ánō nū, de inuú cani inī nū.

³ De ni iin tiñu mā sáhá nú jā quendō vāha maá nú-ni, ni jā sáhá téyíí nú maá nú. Chi sa sáhá suchí ndá nú maá nú, de sáhá nú cuenta jā vāha cā táhán nú nsúú cā maá nú.

⁴ De mā cūndihvī inī nū maá-ni tiñu jā quendō vāha maá nú-ni, chi suni cundihvī inī nū tiñu jā quendō vāha táhán nú.

⁵ De cani inī ndá nú tá cúu nūū ní jani inī Cristo Jesús.

⁶ Chi maá yā cúñáhnú inuú yā jíin Yāā Dios, de vísō súcuán de nduú ní jani inī yā jā cuñáhnú inuú yā jíin Yāā Dios.

⁷ Chi nī nsiáā yā jā cúñáhnú yā, de nī nduu yā tá cúu mozo, de nī ncacu yā nī nduu yā tēe.

⁸ De tá nī nduu inuú yā jíin tēe, de nī nsáhá suchí yā maá yā. De nī jetáhvī yā jondē jíin tūhun jā cuū yā, de jondē jíin tūhun canoō jā cuū yā yīcā cruz.

⁹ Jā ñúcuán nī nsáhá Yāā Dios jā viī ndasí nī nduñáhnú yā, de sívī yā cúñáhnú ndasí cā nūū ndá cā sívī.

¹⁰ De ndācā jā íyó andiví jíin ñayíví jíin chíjin ñayíví, tá cuni jí sívī Jesús de jēcuñī jíití jí.

¹¹ De cāhān ndāā ndivī jí jā Jesucristo cúu maá Jētohō ō. De súcuán stéhēn jí jā

cúñáhnú ndasí maá Tatá yā Yāā Dios.

Nchivī cándija cúu jí tá cúu tiūūn jā jéndütē

¹² Túsaá hermano, tá cúu jā níní nī jetáhvī ndá nú tūhun jā ní ncāhān ní tá nī íyo nī jíin nú, suni súcuán víhí cā cuetáhvī nú mitan jā íyó jícā ní jíin nú. De cundihvī inī nū jā caca ndaā nū jíin tūhun jā ní scácu yā ndá nú, de caca yíñúhún nú de cundihvī inī nū jā má stívī nú nūū yā.

¹³ Chi Yāā Dios sáhá yā jíin ndá nú jā cúu inī nū sáhá nú tiñu vāha, de chíndeé chítuu yā ndóhó jā squíncuu nú tiñu jétahān inī yā.

¹⁴ Ndihi jā sáhá nú, de mā cāhān sōó nú, ni mā tétáhán nú,

¹⁵ tácuā cuu ndá nú sēhe Yāā Dios jāā nduú nā cuāchi coo síquī nū de coo ndaā nū. De caca ndoo ndá nú mähñú nchivī nēhēn nchivī nīhin inī. Chi mähñú nchivī ñúcuán stéhēn nū tiñu vāha nú, de súcuán cuu ndá nú tá cúu tiūūn jā jéndütē nūū neē inī ñayíví.

¹⁶ De stéhēn nū tūhun yā nūū jí jā cutecū jí níí cání sáhá. De súcuán de cusīi ndasí inī ní quíví jā nenda Cristo, chí cunī ní jāā nduú ní jícā cāhá nī, ní nduú ní nsátíñú cāhá nī.

¹⁷ De vísō ná cúu ní jā sōcō ní maá ní nūū yā jā síquī ndá nú, de ñúcuán cúu jā ndúcú ní scándija cā ní ndóhó, tácuā sōcō nū maá nú sáhá nú tiñu vāha síquī jā cándija nú yā. Jā ñúcuán cúsiī inī ní, de cunī ní jā suni cusīi inī ndá nú jíin ní.

18 Túsaá de cusii inī ndá máá nú jín nī, de inuú ná cusii inī ndācá ó.

Tūhun Timoteo jín Epafrodito

19 De ñúhún inī ni jā cuāha maá Jētohō ō Jesús tūhun jā tají ñamā ni Timoteo cuēē dē nūū ndá nú, tácuā ndusii inī ni tá nīhīn ni tūhun nāsa íyó ndá nú.

20 Chi nduú cā nā incā tēe íyó yáhá jā inuú jáni inī jín nī, tá cúu nūū cúu maá dē jā ndíhvī ndija inī dē jēhē nū.

21 Chi ndihi cā dē ndúcú dē jā cuu maá dē, de nsūú jā cúnī Cristo Jesús.

22 De ja jínī ndá nú jā tēe vāha cúu Timoteo. Chi tá cúu sēhe jín tatá, súcuán nī nsatíñú dē jā nácani dē tūhun vāha yā jín nī.

23 Túsaá de ñúhún inī ni jā tají nī dē cuēē dē nūū nū, tá ja nī ncucáhnú inī ni nāsa coo jín nī.

24 De jáni ndija inī ni jā cuāha Jētohō ō tūhun jā suni maá nī jínū yāchī ni nūū ndá nú.

25 De suni jáni inī ni jā cánuú tají nī hermano ō Epafrodito cuēē dē, chi tēe jā sátíñú jín nī síquī tūhun yā cúu dē, de chindeé táhán dē jín nī. Chi ndá máá nú nī ntají nú dē jā sáhá dē ndācá jā cúmanī nūū ni.

26 Chi cúu ndasí inī dē nacunī tucu dē nūū ndá nú. De nī ncucuécá ndasí inī dē, chi nī nīhīn ndá nú tūhun jā ní ncuuhū dē.

27 De jāndāā jā ní ncuuhū dē, de ja ñatin cuū dē nícu. Sochí Yāā Dios nī ncundáhvī inī yā

dē, de nsūú mátúhún dē-ni, chi saá-ni nduhū, tácuā mā cāā cā jā cucuécá inī ni jēhē dē nícu.

28 Jā ñúcuán cúu jā ndíhvī cā inī ni jā tají nī dē cuēē dē nūū nū, tácuā ndusii inī nū jā nacunī tucu nú nūū dē. De saá-ni nduhū mā cúcuécá ndasí cā inī ni.

29 Túsaá de cusii inī ndá nú jā najinū dē nūū nū, chi cúu dē hermano ō jā cándíja maá Jētohō ō. De coo yíñúhún nú jín ndācá tēe jā cúu tá nūū cúu maá dē.

30 Chi jā síquī tiñu Cristo cúu jā ja ñatin cuū dē nícu. Chi nī nchundeé inī dē jā cuū dē síquī jā chindeé dē nduhū jín tiñu jāá nduú ní íyo modo sáhá ndá máá nú.

3

Tūhun jā caca ndāā vāha ó

1 De mitan, hermano, cusii inī ndá nú jín maá Jētohō ō. Nduhū chi nduú cuítá nī jā tēe tucu nī tūhun yáhá nūū nū, chi cuetíñú jā quendōo vāha cā ndá nú.

2 Coto nú maá nú nūū ndá tēe jā sáhá tiñu néhén, jā cúu dē tá cúu tinā. Chi ndúcú ndá dē stácuēhé dē ndóhó jā sáhá dē circuncidar, de nduú sáhá dē tiñu ndāā.

3 Sochí maá ó cúu nchivī jā ní ncuu circuncidar ndija, chi chíñúhún ó nūū Yāā Dios jondē jín inī jín ánō ō, de cusii inī ō jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. De nduú cándíja ó maá ó jā quendōo ndāā ō jín tiñu jā sáhá maá ó-ni.

4 Chi tú jā súcuán cúu de nduhū chi suni cuu candíja nī tiñu jā sáhá maá nī nícu.

Chi tú ní tēe jáni inī dē jā cuu candíja dē maá dē, de nduhū chi víhí cā cuu candíja nī maá nī.

⁵ Chi nī ncuu nī circuncidar nūū únā quívi jā ní ncacu nī. De tatā Israel cúu nī, de suni táhán tatā Benjamín, de iin hebreo sēhe hebreo cúu nī. De suni nī ncuu nī tēe grupo fariseo jā ní squíncuu nī ndācá ley táhán űuū ni hebreo.

⁶ De nī nsáhá nāvāha nī nchivī cándíja, chi ndasí nī ndihví inī ní jā má sáma ji modo ley janahán. De ni iin nduú ní ncúu cāhān jáá nduú ní squíncuu nī ley űúcuán, chi nī squíncuu vāha nī.

⁷ Sochi ndācá jā ní ncandíja nī űúcuán, chi sáhá nī cuenta jáá nduú nā cuá níhīn tīñú cuitī, chi mitan de nī ncandíja nī Cristo.

⁸ De suni sáhá nī cuenta jā vāha cā ná náā ndihi jā ní ncandíja nī űúcuán, chi vāha ndasí cā cúu jā ní nguívi nī ndahá maá Jētohō nī Cristo Jesús. De jā síquī maá yā de nī nsiāā ni ndihi űúcuán, de sáhá nī cuenta jā tá cúu yācá-ni cúu. Súcuán nī nsáhá nī tácuā quívi nī ndahá Cristo.

⁹ De mitan de inuú-ni cúu nī jíin yā. De nduú cā ndúcú nī jā quendōo ndāā ni jíin ley űúcuán, chi sa Yāā Dios nī sndáhvā yā cuāchi nī síquī jā ní ncandíja nī Cristo. Chi súcuán squéndōo ndāā yā nchivī cándíja.

¹⁰ De mitan de cúnī ni jíicūhun vāha cā inī ni nāsa Yāā cúu yā. De cúnī ni jā poder jā ní natecū yā coo jíin nī. De

cúnī ni ndoho nī jíin yā, de jondē ndoho ndihi nī tá cúu nūū ní ndoho maá yā jā ní jíhī yā.

¹¹ Chi űúhún ndasí inī ni jā natecū ni tá cúu nūū ní natecū maá yā.

Jā ndúcú ndéé Pablo sínu dē carrera dē

¹² De ncháha ca níhīn ni ndihi jā ní ncāhān ni űúcuán, de ni ncháha ca cuja nī jíin. De ndúcú ndéé nī síquī ndá űúcuán, chi űúhún inī ni jā níhīn ni, chi jā űúcuán cúu jā xihna cā maá Cristo Jesús nī níhīn nduhū.

¹³ Hermano, nduú cāhān ni jā ja nī níhīn ni ndihi űúcuán. De íyó iin jā sáhá nī, cúu jā squéndōo nī ndācá jā ní ncuu ichi chātā, de ndúcú ndéé nī jā níhīn ni ndācá jā íyó ichi nūū.

¹⁴ Chi cúu űúcuán modo jā jínu nī iin carrera cuāhān ni jondē jíinū ni andiví, de níhīn ni premio jā cuāha Yāā Dios. Chi nī ncana yā yóhó jā cōhōn nūū yā andiví síquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús.

¹⁵ De ndācá ó jā ja nī jija vāha ó jíin tūhun cándíja ó, súcuán ná cāni inī ō. De tú ní iin nú síin jáni inī nū, de Yāā Dios suni stéhēn yā nūū nū jáá nsūú súcuán cúu.

¹⁶ De jíni űúhún canī inī ō de caca ó modo jā quétáhān jíin jā ja nī níhīn ō.

¹⁷ Hermano, ndacu ndá nú nduhū. De cūndēhé vāha nú nāsa jíca nchivī ndāā, chi jíca ji tá cúu nūū ní stéhēn ni nūū nū.

¹⁸ De ja nī ncuu quéhén vuelta jā ní ncāhān ni jíin nú,

de jondē jácu nī cáhān tucu nī mitan, jā íyó cuāhā nchivī jā jíca ji iin modo jā stéhēn jā jíni ūhvī ji tūhun jā ní jihī Cristo yīcā cruz.

¹⁹ De iin quīvī de tānū tāhvī nchivī ñúcuán. Chi maá-ni jā yájī vāha ji cúu jā chíñúhún ji. De sáhá téyíí ji maá ji jíin tiñu néhén jā jéhe tūhun canoō. De maá-ni jā íyó inī ñayíví cúu jā ndíhvī inī jí.

²⁰ Sochi maá ó chi nchivī jā cundeē andiví cúu ó, de ndétu ó jā jondē ñúcuán ndiji Jētohō ō Jesucristo, Yāa jā scácu yóhó.

²¹ De maá yā nasāma yā yiqui cúñu ndāhvī ó, tácu nduu ó tá cúu nūū cáá maá yā jā viī cúñáhnú yā. De súcuán sáhá yā jíin poder yā jā cúñáhnú yā síquī ndihi-ni.

4

Níni ná cúsiī inī ō jíin Jētohō

¹ Túsaá hermano, cuiñi nīhin ndá nú jíin maá Jētohō ō. Chi mānī ndasí nī jíin nú, de cúnī ni jā cunī tāhán ó, de cúsiī inī ni jíin nú, de modo premio ni cúu ndá nú.

² De cáhān ndāhvī nī jíin ndóhó Evodia jíin Síntique jā inuú coo inī ndúū nū, chi cúu nú hermana jā cándíja nú maá Jētohō ō.

³ De suni cáhān ndāhvī nī jíin ndóhó, tēe jā ní nchindeé táhán vāha jíin nī, jā chindeé nú ndúū hermana ñúcuán, chi nī nsatíñú nīhin ña jíin nī síquī tūhun jā scácu yā yóhó. De suni súcuán nī nsáhá Clemente jíin sava cā nchivī

jā ní nsatíñú jíin nī. De nī jēcōsō síví ji nūū libro jā yósō síví nchivī jā cutecū nú cání.

⁴ De níni cusíī inī ndá nú jíin maá Jētohō ō. De incā vuelta cáhān ni jā cusíī inī nū.

⁵ Sáhá vāha nú jíin ndācá nchivī, tácu cunī ji jā súcuán vāha inī nū. Chi maá Jētohō ō, ñatin-ni íyó yā jíin nú.

⁶ Mā nácani ndasí inī nū síquī ni iin. Chi sa cáhān nū jíin Yāa Dios síquī ndācá jā nácani inī nū. Chi cācān táhvī nū, de cáhān ndāhvī nū, de suni nacuetáhvī nú nūū yā.

⁷ Ñúcuán de sáhá Yāa Dios jā coo ndeé coo síī ndasí inī nū, de súcuán coo jíin nú jondē mā jícūhun cā inī nū nāsa cúu jā sáhá yā jíin nú. De coto vāha yā ánō nū jíin jáá ntúnī nū, jā coo cuāhā tūhun ndeé tūhun síī inī jíin nú síquī jā yíhi nú ndahá Cristo Jesús.

Jā ná cáni inī ō síquī ndācá jā vāha

⁸ De iin-ni cā tūhun íyó, hermano. Cani inī ndá nú síquī ndācá jā íyó ndāā, jíin jā sáhá yíñúhún, jíin ndācá tiñu jā sáhá vāha, jíin tiñu íyó ndoo, jíin ndācá jā íyó mānī inī, jíin jā viī sáhá. De níni nūcūhun inī nū ndācá jā vāha jā sáhá jā nácuetáhvī nú nūū yā.

⁹ Ndācá jā ní stéhēn ni nūū nū, jā ní ncutūha ndá nú nūū ni, jā ní jini nú nī ncāhān ni, jíin jā ní jinī nū nī nsáhá nī, ndācá ñúcuán suni sáhá ndá nú. Nūcuán de maá Yāa jā jéhe tūhun ndeé tūhun síī inī, coo yā jíin nú.

Jā ní nsōcō nchivī Filipos nūū Pablo

¹⁰ De cúsiī ndasí inī ni sáhá maá Jētohō ō, chi mitan de nī ndijéhé tucu ndá nú jā chin-deé nú nduhū. De nsūú jā ní naā inī nū sáhá nú sūcuán, chi sīquī jāá nduú ní íyo modo.

¹¹ De nsūú jā cáhān ni jā ndóho ndáhví nī, chi ja nī ncutūha nī cúsiī inī ni jín jā névāha nī.

¹² Jínī ni cutecū ndáhví nī, de jínī ni cutecū cuicá nī. Chi nī ncāan nī jín ndācá-ni, á jā ndahā chíjin nī á jā cuū ni sōco, á jā cunevāha cuāhā ni á jā cumanī nūū ni.

¹³ Ndihi-ni cúu sáhá nī, chi maá Cristo jéhe yā fuerza inī ni.

¹⁴ De vísō sūcuán de vāha nī nsáhá ndá nú jā ní nchindeé nú nduhū jín tūndóhó jā ndóho nī.

¹⁵ De ndá ndóhó nchivī ñuū Filipos, ja jínī nū nāsa nī ncuu. Chi jondē quivī jā ní nquijéhé nī nācani nī tūhun jā scācu yā yóhó, tá nī nquee nī Macedonia vāji nī, de nī nsōcō ndá nú xūhún nūū ni sīquī jā ní nīhīn nū tūhun yā jā ní nacani nī. De ni iin grupo nchivī cándíja nduú ní nsáhá sūcuán, chi ndá máá nú-ni.

¹⁶ De tá nī íyo nī ñuū Tesalónica de nī ntají ndá nú jacū jā jínī ñúhún nī, nī nquenda iin ūū vuelta.

¹⁷ De nsūú jā ndúcú nī jā cuāha nú nūū ni, chi sa cúnī ni jā ná cáyā cā tiñu vāha ndá nú, tácuā cáyā tāhvī nū nūū Yāa Dios.

¹⁸ Chi ja nī nīhīn ni ndihi jā jínī ñúhún nī, de ndóo cā. De

íyo cuāhā nūū ni, chi nī nīhīn ni jā ní ntají ndá nú vāji jín Epafrodito. De jā ní ntají ndá nú cúu tá cúu iin ofrenda jā āsīn jéhēn jā ní nsōcō nū nūū Yāa Dios, de cúsiī inī yā jín.

¹⁹ De Yāa Dios chi cuāha yā ndācá jā cumanī nūū nū, chi cuicá ndasí yā jín ndācá jā vāha jā vii íyo nūū Cristo Jesús.

²⁰ De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú Tatá ó Yāa Dios ní cání. Amén.

Saludo jā sándhí

²¹ Cachī ndá nú nūū ndācá nchivī maá yā jā sáhá ndeé inī ji, cáchī ni, chi cándíja ji Jesucristo. De ndá hermano ō jā ndēē jín nī yáhá, cáhān dē jā sáhá ndeé inī ndá nú.

²² De ndācá nchivī maá yā jā íyo yáhá, suni cáhān ji jā sáhá ndeé inī ndá nú. De nchivī jā ndēē vehe rey jā cúñáhnú Roma yáhá, ndá máá ji cúu jā cáhān cā sūcuán.

²³ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI NUU COLOSAS

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi sūcuán nī jétahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū. De ndúū ni jín hermano o Timoteo

2 tēe nī carta yáhá cuēe nūū ndá ndóhó nchivī űūū Colosas, jā cúu nú nchivī maá yā jā cándija vāha nūū Cristo. De űúhún inī ndúū ni jā Tatá ó Yāā Dios ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā jícān táhvī Pablo jēhē nchivī cándija

3 De tá jícān táhvī ndúū ni nūū Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jētohō o Jesucristo, de níní nácuetáhvī nī nūū yā jā síquī ndá ndóhó.

4 Chi nī jini nī tūhun nāsa vāha cándija nú Cristo Jesús, jín nāsa cúndáhvī inī nū ndācá nchivī maá yā.

5 Chi űúhún inī ndá nú jā nīhīn nū jā űúhún vāha jondē andiví cuu nú. Chi tá nī jini nú tūhun ndāā jā scácu yā ndóhó, de nī nquijéhé ndá nú űúhún inī nū.

6 De tūhun űúcuán jā ní nacani ndá nūū nū, chi ndúcuahā cuāhān de nīhīn tiñú ní cáhnú űayiví. De suni sūcuán nī nsáhá jín ndá nú jondē quiví jā ní jini nú de nī jícūhun inī nū jā ndāā cúu jā

vāha ndasí inī Yāā Dios jín nú.

7 Chi tūhun űúcuán cúu jā ní stéhēn Epafras nūū ndá nú, tēe jā sátiñú jín nī jā mānī nī jín. De cúu dē tēe sátiñú jā squíncuu vāha nūū Cristo jā jito dē ndá nú.

8 De maá dē nī ncachī tūhun nūū ni síquī ndá nú, nāsa cúndáhvī inī nū táhán nú sáhá maá yā.

9 Jā űúcuán cúu jā suni nduú jécuiñī ndá nī jā jícān táhvī ni jēhē nū, jondē quiví jā ní nīhīn ni tūhun űúcuán de jondē mitan. De jícān ndá nī nūū yā jā ná jícūhun vāha inī nū de coo ndíchí nú jín tūhun yā, sáhá maá Espiritu, tácu cunī nū ndihi nāsa jétahān inī maá yā.

10 De jícān táhvī ni jā caca ndāā nū tá cúu nūū cánuú jā caca nú jā cúu nú nchivī maá Jētohō o. De sūcuán de sáhá nú ndihi jā jétahān inī yā, de nīhīn tiñú nú jín ndācá tiñu váha, de jícūhun cā inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

11 De jícān ndá nī jā cuāha yā fuerza inī nū, tá cúu nūū iyó fuerza maá yā jā viī cúñáhnú yā. De sūcuán de cuu cuandee inī nū jín ndācá-ni tūndóhó, de cusī ndasí inī nū.

12 De cuu nacuetáhvī nú nūū Tatá ó, chi maá yā nī nchihī fuerza yóhó jā iin cáhnú-ni jín ndá nchivī maá yā nīhīn o táhvī o. Chi jíca ó jín luz yā jā yíhí ó ndahá yā.

13 Chi nī scácu yā yóhó jā ní nchihī ó ndahá maá jā tūn poder nūū neē, de nī squiví yā

yóhó ndahá Sēhe yā jā mānī yā jín, jā tatúnī yā nūū ó.

¹⁴ Chi maá Sēhe yā nī scácu yóhó jā ní jhī yā jēhē ó, de nī nee cáhnú inī yā nūū cuáchi ó.

Jā ní nsāhá Cristo jā ní ndīvi ó nūū tūhun jā mānī Yāā Dios jín ó

¹⁵ Yāā Dios jāá nduú cúu cunī ó nūū, nī nsāhá yā jā ní nquiji Sēhe yā, de súcuán nī jínī ó maá yā. De Sēhe yā chi ja íyó yā jondē ncháha ca jēcōo ndácá jā íyó.

¹⁶ Chi jín Sēhe yā nī nsāhá Yāā Dios ndihi jā ní jēcōo, ndihi jā íyó andiví jín jā íyó ñayiví, jā jínī ó nūū jín jāá nduú jínī ó nūū. De suni nī nsāhá yā ndácá ángel jā ndácu tiñu, jín jā ndíso tiñú, jín jā cúñáhnú, jín jā tūn poder. Jín Cristo nī nsāhá Yāā Dios jā ní jēcōo ndihi, de jā cuu Cristo cúu.

¹⁷ De ja íyó Cristo jondē ncháha coo ndihi jā íyó. De ndahá maá yā yíhí vāha ndihi-ni.

¹⁸ De maá yā cúñáhnú nūū nchivī cándija, tá cúu nūū cúñáhnú xīnī nūū yiqui cúñu, chi modo yiqui cúñu yā cúu ji jā iin-ni cá cúu ji jín yā. De maá yā sáhá jā cutecū ji ní cání, de xihna cá maá yā nī natecū mähñú ndīyi, tácuca cuñáhnú yā nūū ndácá-ni.

¹⁹ Chi nī ncusiī inī Yāā Dios jā ndihi-ni nāsa cúu yā jā cúu yā Yāā Dios, suni súcuán cúu Cristo.

²⁰ De sīquī jā ní jhī Cristo, de nī ncusiī inī Yāā Dios sáhá yā jā ndivi ndácá-ni nūū tūhun jā mānī yā jín, ndácá jā íyó

ñayiví jín jā íyó andiví. Chi jín jā ní jhī Cristo yīcā cruz, de nī nsāhá Yāā Dios jā ndivi ndácá-ni nūū tūhun jā mānī yā jín.

²¹ De ndá máá nú, chi sīn sīquī nī iñi nú jondē saá, de nī jínī ūhvī nū yā inī ánō nū, chi maá-ni tiñu néhén nī nsāhá ndá nú. De mitan chi ja nī nsāhá Yāā Dios jā ní ndivi nú nūū tūhun jā mānī yā jín nū.

²² Súcuán nī nsāhá yā sīquī jā ní nsōcō Cristo maá yā nī jhī yā, tácuca coo ndoo coo iī nū jā cuiñi nú nūū yā, de mā cōó téhén nú, de nduú nā cuáchi coo sīquī nū.

²³ De súcuán sáhá yā tú cuiñi nīhin nú jā candija vāha nú, de tú quendōo nīhin nú jín tūhun vāha jā ñúhún inī ndá nú jā scácu yā ndóhó, de mā siáá cuiñi nū. Chi tūhun ñúcuán nī jini ndá nú, de nī jītē nuu ní cáhnú ñayiví. De suni jétíñú yā nduhū Pablo jā nácani nī tūhun ñúcuán.

Jā jétíñú yā Pablo jēhē nchivī cándija

²⁴ De mitan de cúsiī inī nī jā ndóho nī jēhē ndá nú. Chi jín yiqui cúñu nī ndóho nī jā cúmanī cá ndoho nī jín Cristo jēhē nchivī cándija, suu nchivī jā cúu tá cúu yiqui cúñu yā.

²⁵ De cúu nī tēe jā jétíñú Yāā Dios jēhē nchivī cándija, chi súcuán nī ntetíñú yā nduhū, tácuca nacani ndihi nī tūhun yā nūū ndá nú de quendōo vāha nú.

²⁶ De nácani nī tūhun yā jā ní nchiyuhū, jāá nduú ní jínī nchivī jondē janahán ndasí de jondē ní cání vāji. De

mitan de ja nī stéhēn cājí yā tūhun ñūcuán nū nchivī maá yā.

²⁷ Chi nī ncusiī inī yā jā stéhēn yā nūū ji nāsa cúcuíca ndasí ji jíin ndihi jā ndíso tūhun yáhá jā ní nchiyuhū jā viī cúñáhnú, de cūtē nuu quihīn nūū ndācá nación jāá nduú jíinī. De tūhun jā ní nchiyuhū yáhá cúu jā ndéē Cristo inī ánō nū, de sáhá yā jā ñúhún inī ndá nú ndācá jā viī ñáhnú jā coo.

²⁸ De suu tūhun Cristo cúu jā nácani ndá nī, de sndíhvī inī ní ndācá nchivī, de stéhēn ní tūhun yā tácuā jícūhun vāha inī ji. De súcuán de cuja vāha inī ndivīi ji jā yíhí ji ndahá Cristo Jesús.

²⁹ De síquī ñūcuán cúu jā sátíñú nī, chi ndíhvī inī ní nácani nī tūhun jíin ndācá fuerza Cristo jā chíndeé chítuu yā nduhū.

2

¹ Chi cúnī ní jā ná jícūhun inī ndá nú nāsa ndúcu ndéé ndasí nī jēhē nū, jíin jēhē nchivī ñūū Laodicea, jíin jondē ndācá nchivī jāá nduú ní jíinī cuitī nūū ní.

² Chi cúnī ní jā coo ndéē inī ánō ji, de inuú-ni cundeē mānī ji, de jícūhun ndihi inī ji nāsa cuíca ndasí ji jíin tūhun jā cándíja nīhin ji. Chi cúnī ji nāsa Yāā cúu Cristo, chi maá yā cúu tūhun Yāā Dios jā ní nchiyuhū.

³ De inī Cristo yíyuhū ndācá tūhun jā cúcuíca nú jíin, suu tūhun ndíhí jíin tūhun jícūhun inī.

⁴ De súcuán cāhān ní jíin ndá nú, tácuā mā stáhvī ní iin ji ndóhó jíin ndācá tūhun stáhvī jā viī cāhān.

⁵ Chi vísō iyó jíca ní jíin nú, de ñúhún inī ní ndá nú, de cúsiī inī ní jíinī ní nāsa jíca ndaā ndá nú de cándíja nīhin nú Cristo.

⁶ Túsaá de tá cúu nūū ní jetáhvī ndá nú jā Jētohō nū cúu Jesucristo, suni súcuán caca ndaā nū jíin yā.

⁷ De ná tíin vāha tūhun yā inī nū, de ná cúja vāha nú jíin tūhun jā cándíja nú yā, tá cúu nūū ja ní jíinī ndá nú. De níni nacuetáhvī nú nūū Yāā Dios.

Jā ndújeé ó sáhá Cristo

⁸ Coto má cuāhá ndá nú tūhun jā stáhvī ní iin nchivī ndóhó jíin tūhun ndíhí jāá nduú jétíñú, jíin tūhun nduxí stáhvī. Chi nduú cándíja ndá ji tūhun Cristo, chi sa cándíja ji ndācá costumbre jíin ndācá modo jā stéhēn nchivī inī ñayiví yáhá.

⁹ Chi ndihi-ni nāsa cúu maá Yāā Dios, suni súcuán cúu Cristo.

¹⁰ De ndihi-ni nāsa cúu Cristo, suni súcuán cúu ndá máá nú, chi yíhí nú ndahá yā. De maá yā cúñáhnú nūū ndācá jā cúñáhnú jíin jā ndíso tíñú andiví.

¹¹ De síquī jā yíhí nú ndahá yā, suu cúu modo jā ní ncuu nú circuncidar. De jā súcuán nī nsáhá yā circuncidar ndá nú, chi nsūū iin tunī jā ndéē yiqui cúñu nú cúu, chi sa jā ní nsáhá ndoo yā ndācá cuāchi jā ní nsáhá nú jíin modo nēhén maá nú. Chi súcuán cúu jā sáhá Cristo circuncidar yóhó.

12 De jā ní jenduté ndá nú cúu modo jā ní nchiyuhū nū jín Cristo, de suni modo jā ní natecū nū jín yā. Chi nī ncandija ndá nú jā jín poder Yāa Dios nī nastecū yā Cristo māhñú ndīyi.

13 Chi nī ncuu ndá nú modo ndīyi nūū yā sīquī cuāchi nū, chi ncháha ca sáhá yā circuncidar ánō nū jondē saá. Sochi mitan de nī nsáhá Yāa Dios jā cutecū nū ní cání jín Cristo, chi nī nee cáhnú inī yā nūū ndācá cuāchi nū.

14 De modo jā íyó iin acta jā cáhān cuāchi sīquī ō jā ní stíví ó ley yā. De nī sndáhvā yā acta ñúcuán, chi nī nchunáa Cristo cuāchi ó jā ní jīhī yā yīcā cruz.

15 Chi tá nī jīhī yā yīcā cruz, de nī ncandēē yā ndihi poder ndācá jānēhén jā cúñáhnú jín jā tīn poder. De nī ncandēē yā jāá nduú cā cúñáhnú, chi nī nsáhá yā jā cuáhān ndá nūū quindasī, de súcuán nī stéhēn yā poder yā.

Ná cūndihvī inī ō jā quendōo vāha ó jondē andiví

16 Túsaá de mā cuétáhvī ndá nú de tú cáhān nchivī cuāchi sīquī nū, sīquī iin jā yáji nū á jā jíhi nú, á jāá nduú nēe īi nū quīvī vico jín quīvī núcōsō yōō jín quīvī nátátú.

17 Chi ndācá ley sīquī ñúcuán nī jetíñú maá-ni jondē ncháha ca quiji Cristo. De mitan de ja nī nquiji yā de nduú cā jíni ñúhún.

18 Mā cuáha ndá nú tūhun jā casī nī iin nchivī jā nīhīn nū tāhvī nū. Chi chíñúhún ji ndá ángel yā, de cáhān ji jā súcuán

sáhá suchí ji maá ji. De cáhān ji jā jíni ndija ji jā íyó ndāa tūhun nācani ji, de nduú. De súcuán sáhá téyíi cáhá ji maá ji, chí jāni nēhén inī ji.

19 De nduú íñi ji jín Cristo, Yāa jā cúñáhnú nūū nchivī jā cúu tá cúu yiqui cúñu yā, chí iin-ni cā cúu ji jín yā. Chi maá yā scuáhnu yā ji jín tūhun yā, de nduú inuú inī ndācá ji jā jíja ji cuáhān ji, tá cúu nūū ní jani inī Yāa Dios.

20 De modo jā ní jīhī ndá nú jín Cristo, cúu jā ní nsiáa nū ndācá costumbre jā stéhēn inī ñayívi. ¿Túsaá de nūcu sáhá cā ndá nú tá cúu nūū sáhá nchivī ñayívi jā cándija nú ndācá jā ndācu ji?

21 Chi cáhān ndá ji: Mā quēhé nú yáhá, mā cājí nú ñúcuán, ni mā tīn nú, cáchī ji.

22 De maá-ni jā ndācu nchivī jín costumbre maá ji cúu, sochi nduú níhīn tīñú jā quendōo ndāa nchivī.

23 De ndāa chí jāni inī ji jā tūhun ndíchí cúu ndá ñúcuán, chí sáhá jín ji jā chíñúhún nīhin ji, jín jā sáhá suchí ji maá ji, jín jā sndóho ji yiqui cúñu ji. Sochi nduú níhīn tīñú cuitī jā casī ndācá jā nēhén jā cúnī ji sáhá ji.

3

1 Túsaá de tá cúu nūū ní natecū Cristo, suni súcuán nī natecū ndá nú, jā ní ncuu nú modo ndīyi nī nsáhá cuāchi nú. De cundihvī inī ndá nú sīquī ndācá jā íyó andiví nūū ndēē Cristo lado cuáhá Yāa Dios nūū cúñáhnú yā.

² De cani inī nū sīquī ndācá jā íyó andiví, nsūú sīquī jā íyó inī ñayíví.

³ Chi modo ja nī jīhī ndá nú jín Cristo, de mitan chi modo jā técū nū jín yā andiví, chi yíhí nú ndahá Yāa Dios.

⁴ De quívī jā nenda Cristo, Yāa jā sáhá jā cutecū ō ní cání, ñúcuán de suni quenda nijín ndá nú jín yā, de vii cuñáhnú nú jín yā.

Nchivī jā jíca jín modo jā cúnī maá, jín nchivī jā ní ndujeé

⁵ Túsaá de casī ndá nú ndācá modo jā cúnī maá nú jā íyó nú inī ñayíví yáhá: Mā cācá ndīī nū, mā sáhá nú tiñu téhén, mā ndíyo inī nū sáhá nú ndācá tiñu néhén, mā cútóó nú, mā ndíyo inī nū ndatíñú. Chi ndācá ndatíñú jā ndíyo inī ō cúu tá cúu ídolo jā chíñúhún ó.

⁶ Chi sīquī ndācá tiñu yáhá cúu jā cuāha Yāa Dios castigo xēen nū nchivī jā ñihin inī nū yā.

⁷ De suni jín tiñu yáhá nī jica ndá nú jondē saá, tá nī nsáhá nú súcuán.

⁸ Sochi mitan de sndóo nú ndācá yáhá: Jā quití inī, jā xēen inī, jā sáhá tiñu néhén, jā cāhān nāvāha nū táhán, jín jā cāhān ndācá tūhun jāa nduú vāha.

⁹ Mā stáhví ndá nú táhán nú, chí ñúcuán nī ncuu modo maá nú jā ní jica nú jín jondē saá, de ja nī sndóo nú.

¹⁰ De nī nduu ndá nú nchivī jeé, cuāndacu nú maá Yāa jā ní nsáhá ndóhó, de cuājicūhun vāha inī nū nāsa Yāa cúu yā.

¹¹ De nchivī jā ní ndujeé nduú cā cúu jī nchivī griego, ni nchivī hebreo, ni nchivī jā ní ncuu circuncidar, ni nchivī jāa nduú ní ncuu circuncidar, ni nchivī ñuū jíca, ni nchivī yucú jā íyó naā, ni mozo jā ní jeen nchivī, ni nchivī sátíñú cuenta maá, chí inuú-ni cúu ndihi jī nū yā. Chi Cristo cúu Jētohō ndihi jī, de ndēē yā inī ánō ndihi jī.

¹² Chi nī nacāji Yāa Dios ndá ndóhó jā cuu nú nchivī maá yā jā mānī yā jín. Túsaá de níni cundáhví inī nū táhán nú, de coo vāha inī nū jín táhán nú. De sáhá suchí nú maá nú, de coo vitá inī nū, de coo paciencia inī nū.

¹³ Cuandeé inī ndá nú jín táhán nú, de cune cáhnú inī nū nū jī de tú nā cuá nī nsáhá jī nū nū. Chi tá cúu nū ní nee cáhnú inī Cristo nū nū, suni súcuán sáhá ndá máa nú.

¹⁴ De jā cánuú cā cúu jā cundáhví ndasí inī nū táhán nú. Chi ñúcuán sáhá jā ndúu inuú inī nū de jíca vāha inī nū jín tiñu vāha.

¹⁵ De tūhun jā cundeē mānī ná cúnuú inī ánō nū sáhá Yāa Dios. Chi nī ncana yā ndá nú jā nduu nú iin-ni cā nchivī jā cundeē mānī nū. De níni nacuetáhví nú nū yā.

¹⁶ De scuáha vāha ndá nú tūhun Cristo tácu cunuú tūhun yā inī ánō nū. De stéhén nū nū táhán nú, de sndíhvī inī nū jī jín ndācá tūhun ndíchí yā. De jín salmo jín himno, yaā ī jā cāhān tūhun yā, cata vii nū jā nācuetáhví nú inī ánō nū nū Yāa Dios.

17 De ndācá tiñu jā sáhá nú, tú jā cāhān nū á jā sáhá nú cúu, ndihi sáhá nú tácuá nduñáhnú síví maá Jētohō ō Jesús, de nacuetáhví nú nūū Tatá ó Yāā Dios sáhá yā.

Nāsa cánuú squíncuu nchivī cándija nūū táhán ji

18 Ndá ndóhó ñahan jā cúu ñasíhí, cuetáhví nú nūū yíí nú, chi súcuán cánuú sáhá nú síquī jā cándija nú Jētohō ō.

19 De ndá ndóhó tēe cúu yíí, cundáhví inī nū ñasíhí nú, de mā cútucu inī nū jíín ñā.

20 Ndá ndóhó sēhe, ndācá-ni tiñu cándija nú nūū tatá nú nūū naná nú, chi súcuán cúsiī inī maá Jētohō ō.

21 De ndá ndóhó tatá, mā squítí inī nū sēhe nú, tácuá mā cúcuécá inī ji.

22 Ndá ndóhó mozo, ndācá-ni tiñu cándija nú nūū patrón nū ñayíví yáhá. Mā sátíñú vīxī nū maá hora jā jíínī dē tácuá cuetúhún dē ndóhó. Chi ndāā de vāha satíñú nú, de cundihví inī nū jā má stíví nú nūū Yāā Dios.

23 De ndācá tiñu jā sáhá nú, de cusíī inī nū sáhá nú, de caní inī nū jā nūū maá Jētohō ō sátíñú nú, nsúū nūū nchivī.

24 Chi ja jíínī ndá nú jā maá Jētohō ō cuāha yā cuāhā táhvī cuu nú níí cáni. Chi nūū maá Cristo sátíñú ndá nú, chi maá yā cúu Jētohō nū.

25 Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi sa ndutahví ji síquī jā ní nsáhá ji. Chi nduú sáhá Yāā Dios cuenta nāsa cúu iin iin nchivī, chi inuú sáhá ndāā yā síquī ji.

4

1 Ndá ndóhó patrón, vāha ndāā sáhá nú jíín mozo nū. De nūcūhun inī nū jā suni íyó Jētohō maá nú, Yāā ndēē andiví.

2 De ndivíī nū mā jéncuifí nū jā jícān táhvī nū, chi ndito coo inī nū jíín, de nacuetáhví nú nūū Yāā Dios.

3 De suni cācān táhvī nū jēhē ndá nī, jā ná sáhá Yāā Dios jā coo cā modo jā nacani nī tūhun, tácuá cuu cāhān ni tūhun Cristo jā ní nchiyuhū, jāā nduú ní jíínī nchivī janahán. De síquī tūhun ñúcuán cúu jā yíhí nī vecāa.

4 De cācān táhvī nū jā cuu cāhān cājí nī nāsa cánuú cāhān nī.

5 Sáhá ñuncúún vāha ndá nú jíín nchivī jāā nduú cándija. Mā cúhuun inī nū síquī ji, chi cundihví inī nū scándija nú ji.

6 De níni cāhān vāha nú jíín nchivī, de cāhān nū tūhun jā cuetíñú jā quendōo vāha ji sáhá. De caní inī nū nāsa vāha nascócōo nú tūhun nūū iin iin ji.

Saludo jā sándihí

7 Tíquico cúu iin hermano jā mānī ō jíín, de tēe squíncuu vāha jā chíndeé táhán jíín nī cúu dē, de sátíñú dē jíín nī nūū maá Jētohō ō. De maá dē cachī tūhun ndihi nūū nū nāsa cuāhān tiñu nī.

8 Jā ñúcuán nī ntají nī dē cuēē dē nūū ndá nú, tácuá cunī nū nāsa íyó ndá nī jíín tiñu, de coo ndēē inī nū sáhá dē.

9 De suni cuēē Onésimo jíín dē, tēe cúu táhán ndá máá

nú. De cúu dē hermano jā squíncuu vāha jā mānī ō jín. De ndúu dē cachī tūhun nūū nū nāsa cuāhān ndācá tiñu ichi cháhá.

¹⁰ Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī Aristarco, tēe yíhí jín nī vecāa. De suni sūcuán cáhān Marcos, ñanī primo Bernabé. De ja nī ndacu nī tiñu nūū ndá nú sīquī Marcos, de tá cuēndēhé dē ndá nú de sáhá vāha nú jín dē.

¹¹ De suni sūcuán cáhān Jesús, tēe jā suni nání Justo, jā sáhá ndeé inī ndá nú. De ndá máá dē-ni cúu tēe hebreo jā cándíja jā chindeé táhán nácani tūhun jín nī sīquī nāsa tátúnī Yāa Dios. De íyó ndeé ndasí inī ni sáhá ndá dē.

¹² Sáhá ndeé inī ndá nú, cáchī Epafra, tēe jā cúu táhán ndá nú, de mozo Cristo cúu dē. De níní jícān táhvī ndasí dē jēhē ndá nú, jā ná cuiñi nīhin nú, de cuja vāha inī nū jā squíncuu vāha nú ndihi tiñu jā cúnī Yāa Dios.

¹³ Chi cáhān ndāa ni jā ndíhvī ndasí inī dē jēhē ndá nú, jín jēhē nchivī ñuū Laodicea jín Hierápolis.

¹⁴ Lucas, tēe cúu médico jā mānī ō jín, suni cáhān dē jā sáhá ndeé inī nū, de suni sūcuán cáhān Demas.

¹⁵ Cachī ndá nú nūū ndá hermano ñuū Laodicea jā sáhá ndeé inī ji, cáchī ni. De suni sūcuán cáhān nū jín Ninfas, jín ndācá nchivī cándíja jā ndútútú vehe ña.

¹⁶ De tá nī jīnu nī ncahvi ndá nú carta yáhá, de suni tetíñú nú cahvi nchivī cándíja ñuū Laodicea. De suni cahvi ndá máá nú carta jā cuāhān

nūū nchivī Laodicea jā ndiji nūū nū.

¹⁷ De cachī nū nūū Arquipo jā nducú ndeé dē squíncuu dē tiñu jā ní ntee Jētohō ō sīquī dē, cáchī ni.

¹⁸ Nduhū Pablo, yáhá-ni cúu jā tēe nī jín ndahá maá nī, jā sáhá ndeé inī ndá nú. De nūcūhun inī ndá nú nduhū jā yíhí nī vecāa. De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Yāa Dios jā vāha ndá ndóhó. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU TESALONICA

1 Ndá nduhū cúu Pablo jíin Silvano jíin Timoteo, de tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī cándíja ñuū Tesalónica, jā yíhí nú ndahá Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo. De ñúhún inī ndá nī jā Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Nchivī Tesalónica cúu ji iin ejemplo váha

2 Níní nácuetáhvī ndá nī nūū Yāā Dios jā síquī ndá ndóhó, de nduú náā inī ni jā cācān táhvī ni jēhē nū tá jícān táhvī ni.

3 De níní nácunehēn nī ndá nú nūū Tatá ó Yāā Dios, nāsa váha sáhá nú ndācá tiñu chi cándíja ndá nú, jíin nāsa váha sátiñú nú nūū yā chi mānī nū jíin yā, jíin nāsa jēndeé inī ndá nú chi ñúhún inī nū jā coo jā váha sáhá Jētohō ō Jesucristo.

4 Chi mānī Yāā Dios jíin ndá nú hermano, de jíinī ndá nī jā ní nacāji yā ndá nú.

5 Chi tá nī nacani ndá nī tūhun nūū nū jā scácu yā ndá nú, de nsūú jā ní ncāhān ni sūcuán-ni, chi nī nacani nī jíin poder Espíritu Santo, de nī ncucáhnú váha inī ni jā tūhun ndāā cúu. De jíinī ndá nú nāsa

nī nsáhá váha ndá nī tá nī iyo nī jíin nú, chi nī nducú nī jā quendōo váha nú.

6 De ndá ndóhó chi nī ndacu nú ndá nduhū, de suni nī ndacu nú maá Jētohō ō. Chi nī jetáhvī ndá nú tūhun yā, de nī ncusiī inī nū nī nsáhá Espíritu Santo, vísō nī jinī ndá nú cuāhā tūndóhó síquī tūhun yā.

7 De sūcuán cúu ndá nú iin ejemplo nūū ndihi nchivī cándíja jā iyó región Macedonia jíin Acaya jíinā.

8 Chi jā síquī ndá nú cúu jā ní jītē nuu tūhun Jētohō ō, de nsūú maá-ni Macedonia jíin Acaya, chi suni níí cáhnú-ni nī jītē nuu tūhun nāsa cándíja ndá nú Yāā Dios. De jā ñúcuán nduú cā jíinī ñúhún jā nacani maá nī tūhun nūū ji.

9 Chi sa ndá máá ji nacani nāsa nī jetáhvī váha ndá nú nduhū tá nī jēē ndá nī nūū nū, jíin nāsa nī sndóo nú ídolo de nī nguivi nú ndahá Yāā Dios, Yāā ndāā Yāā técū, tácuca sátiñú nú nūū yā.

10 De nacani ndá ji jā ndétu ndá nú jā ichi andiví nenda Sēhe yā Jesús jā ní nastécū yā. De maá Jesús scácu yā yóhō nūū castigo xēēn jā quiji.

2

Tiñu jā ní nsáhá Pablo ñuū Tesalónica

1 Chi jíinī ndá nú hermano, jāā nduú ní jēē cāhá ndá nī nūū nū.

2 De jíinī nū jā ní sndóho ndá ji ndá nduhū, de nī ncāhān nāvāha ji nūū ni inī ñuū Filipos. De vísō sūcuán sochi maá

Yāa Dios nī nchindeé yā ndá nduhū, nī nsāhá yā jā ní iyo ndeé inī ni, de nī jēē ni űuū nū nī nacani nī tūhun jā scācu yā ndá nú. Súcuán nī nsāhá ndá nī vísō xēēn nī iyo tūndóhó.

³ De tūhun jā ní nacani ndá nī, nsūú tūhun jā ní stívī nī cúu, ni nsūú jā níhīn ni síquī nū, ni nsūú jā ní stáhvī nī ndá ndóhó.

⁴ Chi maá Yāa Dios nī jito túnī yā ndá nduhū, de nī ntee yā tiñu nduhū jā nacani nī tūhun jā scācu yā ndóhó. De jā űúcuán cúu jā cāhān ndá nī. De nduú cāhān ni tūhun jā jétahān inī nchivī, chi sa jā jétahān inī Yāa Dios, chi maá yā jito túnī ánō ni.

⁵ De jínī ndá nú jāá nduú ní ndúcú nī cuetúhún nī ndá ndóhó iin modo stáhvī, de nī nduú ní ncāhān ni jā cúsi inī ni jínī nú tácuā nīhīn ni xūhún nūū nū. De jínī Yāa Dios jā súcuán cúu.

⁶ De nī nduú ní ndúcú nī jā cuetúhún ndá nú nduhū, nī jā cuetúhún incā nchivī nduhū, vísō súcuán cánuú nícu, chi apóstol Cristo cúu ndá nī.

⁷ Chi sa nī ncāhān vitá nī jínī ndá nú, tá cúu nūū sáhá ñahan ndéca ñiquín jā ñuncúún jito ña sēhe ña.

⁸ De síquī jā ní ncundáhvī ndasí inī ndá nī ndá ndóhó, jā űúcuán nī ndihvī inī ni nacani nī tūhun vāha Yāa Dios nūū nū. De nsūú maá-ni űúcuán, chi suni jondē vida ni cuāha nī jā síquī ndá nú nícu, chi mānī ndasí nī jínī nú.

⁹ De nāhān ndá nú hermano, jāá nduú ni iin nú ní stāhān ndá nī jā cācān ni

nūū nū tá nī nacani nī tūhun vāha Yāa Dios nūū nū. Chi nī nducú ndeé nī nī nsatíñú ndasí nī síquī jā cutecū ni. De nduú űuú nī nsatíñú ndá nī.

¹⁰ Ndá maá nú jínī nū, de suni Yāa Dios jínī yā nāsa ndāā ndoo nī jica ndá nī nūū ndá ndóhó nchivī cándija. De ni iin nduú cúu cāhān cuāchi síquī ni.

¹¹ De suni jínī ndá nú nāsa nī sndíhvī inī ndá nī tá iin iin nú, de nī ncāhān ni tūhun ndeé inī jínī nú, tá cúu nūū sáhá iin tatá jínī sēhe dē.

¹² De nī ncāhān nīhin nī jínī ndá nú jā caca ndā nū nūū Yāa Dios tá cúu nūū cánuú caca nú. Chi nī ncana yā ndá nú jā quíhīn nū nūū tátúnī yā, nūū vīi cuñáhnú nú jínī yā.

¹³ De jā űúcuán cúu jā ní nī nacuetáhvī nī nūū Yāa Dios, chi nī jetáhvī ndá nú tūhun yā jā ní nacani ndá nī. Chi nī jínī ndá nú jāá nsūú tūhun iin tēe cúu, chi tūhun Yāa Dios cúu. De maá jāndāā jā tūhun űúcuán sátíñú inī ánō ndá ndóhó nchivī cándija jondē ndacu nú yā.

¹⁴ Hermano, nchivī űuū nū nī jínī xēēn ji ndá nú, de súcuán nī ndoho nú tá cúu nūū ní ndoho nchivī cándija jā iyó región Judea jā yíhī ndahá Yāa Dios jínī Cristo Jesús. Chi tá cúu nūū ní ndoho ji nī nsāhá táhān ji nchivī hebreo, suni súcuán nī ndoho ndá nū.

¹⁵ Chi suu nchivī hebreo cúu jā ní jahnī dē maá jétohō ō Jesús, tá cúu nūū ní jahnī dē ndācá tēe nación dē jā ní nacani tūhun yā jondē janahān. De suni jondē ndá

nduhū nī scúnu dē. De sáhá ndá dē tiñu jāá nduú jétahān inī Yāā Dios, de cúu dē contra sīquī ndá nchivī.

¹⁶ Chi ndúcú dē casī dē jā má nácani nī tūhun nūū nchivī ndācá nacióñ jāá nduú jínī, tácuca mā cácu ji. De súcuán sáhá dē jā nducuahā cā cuāchi sīquī dē. De mitan de ñamā quiji quivī jā cuāha Yāā Dios castigo xēen nūū dē.

Jā cúnī Pablo quīndēhé tucu dē nchivī Tesalónica

¹⁷ Hermano, nī ncujiyo ndá nī iin núnúú-ñi nūū ndá nú. De vísō nduú jínī ō nūū táhán ó, de níní ñúhún inī ndá nī ndá nú. De ndasí nī ncuu inī nī jā nacunī tucu nī nūū ndá nú.

¹⁸ De jā ñúcuán nī jani inī ndá nī jā cuēē ni nūū nū nícu. De nduhū Pablo, quéhén vuelta nī nducú nī modo jā cuēē ni, sochi Satanás nī jasī ichi ndá nī.

¹⁹ Chi nduú cā nā incā ñúhún inī ndá nī, de nduú cā nā incā cúsiī inī ni, chi suu ndá máá nú. De jā sīquī ndá máá nú cúu jā nīhīn ni premio ni de cusī ndasí inī ni tá cuiñi ó nūū maá Jētohō ō Jesucristo quivī jā nenda yā.

²⁰ Suu jā sīquī ndá ndóhó cúu jā cúsiī ndasí inī ndá nī.

3

¹ De jā ñúcuán nduú cā ní ncúndeé inī ndá nī cundetū nī jondē nīhīn ni tūhun nāsa íyó ndá nú. De nī nsáhá ndāā ndá nī jā quendōo maá nī-ñi nūū Atenas.

² De nī ntají nī hermano ō Timoteo, tēe jā sátíñú jínī ndá nī nūū Yāā Dios sīquī tūhun

jā scácu Cristo yóhó. De nī jēndēhé dē ndá nú tácuca sáhá dē jā cuiñi nīhin nú de coo ndeé inī nū jínī tūhun cándíja nú.

³ De nī jēē dē tácuca mā náyūhú ni iin nú sīquī ndācá tūndóhó jā sáhá nchivī. Chi ja jínī ndá nú jā súcuán cánuú ndoho ó.

⁴ Chi jondē tá nī iyo ndá nī jínī ndá nú, de nī ncachī tūhun nī nūū nū jā nīhīn nahñí ó tūndóhó. De ja jínī ndá nú jā súcuán nī ncuu, tá cúu nūū ní ncāhān ndá nī.

⁵ De jā ñúcuán, tá nduú cā ní ncúndeé inī ni cundetū nī jā nīhīn ni tūhun nāsa íyó ndá nú, de nī ntají nī dē nī jēē dē, tácuca cunī ni tú cándíja ndija nú. Chi nī jani inī ni á sanaā de tāchī cuñáhnú jā jito túnī yóhó nī ncundeé jínī nú, de naā cāhá-ñi tiñu jā ní nsáhá ndá nī jínī nú.

⁶ Sochi mitan chi ja nī nenda Timoteo nūū ndá nī jā ní jēē dē ñuū nū Tesalónica. De nī nacani dē jā cándíja vāha ndá nú, de cúndáhvī inī nū táhán nú. De nī ncachī dē jā ñúhún inī nū ndá nduhū, chi íyó māñi nū jínī nī. De cúnī ndasí nú jā nacunī nū nūū ni, tá cúu nūū cúnī ndá nī jā suni nacunī ni nūū ndá nú.

⁷ De jā ñúcuán nī ndusiī inī ndá nī sīquī jā cándíja nīhin ndá nú, hermano, vísō xēen íyó tūndóhó sīquī ni.

⁸ De mitan ja nī nanihīn inī ni, chi íñi nīhin ndá nú jínī maá Jētohō ō.

⁹ Túsaá de nduú jínu cuitī jā nácuatáhvī nī nūū Yāā Dios jā sīquī ndá ndóhó. Chi jínī

yā jā cúsīi ndasí inī ndá nī jā súcuán íyó ndá nú.

¹⁰ De nduú ñuú jícān táhvī ndasí ndá nī jā nacunī tucu nī nūū ndá nú, de stéhēn cā nī nā-ni tūhun cúmanī jā jīcūhun inī nū sīquī tūhun jā cándíja ó.

¹¹ De cúnī ndá nī jā maá Tatá ó Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná nácune yā ichi jā cuu cuēē tucu nī nūū nū.

¹² De ná sáhá maá Jētohō ō jā cuāhā ndasí cā cundáhví inī nū táhán nú jíin ndá cā nchivī, tá cúu nūū cundáhví inī ndá nī ndá ndóhó.

¹³ De ná sáhá yā jā cuja ánō nū jā cuiñi nīhin nú, tácu coo ndoo nú jā má cōó cuāchi nú nūū maá Tatá ó Yāā Dios, quivī jā nenda Jētohō ō Jesucristo jíin ndácá nchivī jā yíhí ndahá yā.

4

Sīquī jā caca ndaā ō tá cúu nūū cúsīi inī yā

¹ De mitan hermano, íyó incā tūhun jā cáhān ndāhvī ndá nī jíin nú de cáhān nīhin nī jíin nú, chi súcuán cúnī maá Jētohō ō Jesús. Ja nī stéhēn ndá nī nūū nū nāsa cánuú caca ndaā nū tácu cusiī inī Yāā Dios. De cáhān ndāhvī nī jíin nú jā sa víhí cā caca ndá nú súcuán.

² Chi ja jíin ndá nú nā tiñu nī ndacu ndá nī nūū nū jā ní ndacu maá Jētohō ō Jesús.

³ De cúnī Yāā Dios jā coo ndoo coo iī ndá nú nūū yā, de mā cācá ndiī nū.

⁴ De tá iin iin nú cundeca yíñuhún nú ñasíhí maá nú, de súcuán caca ndoo nú.

⁵ De mā sáhá nú tiñu néhēn jā ndiyo inī nū ñahan, tá cúu nūū sáhá nchivī ndá nación jāā nduú jíinī ji tūhun Yāā Dios.

⁶ Ni iin nú mā sáhá nú cuāchi jā candeē nū ñasíhí táhán nú. Chi maá Jētohō ō cuāha yā castigo xēen nūū nchivī jā sáhá ndácá tiñu ñúcuán, tá cúu nūū ja nī ncāhān nīhin nī jā ní ncachī tūhun nī nūū nū.

⁷ Chi nduú ní ncāna Yāā Dios yóhó jā sáhá ó tiñu téhēn, chi sa jā caca ndoo ó.

⁸ Túsaá de nchivī jā squéne yichī tūhun yáhá, nsūú tūhun iin tēe squéne yichī ji, chi sa tūhun Yāā Dios, Yāā jā ní jēhe Espíritu Santo nūū ó.

⁹ De nduú jíinī ñúhún jā tee nī nūū carta yáhá jā coo manī nū jíin ndá hermano, chi ja nī stéhēn Yāā Dios nūū nū jā coo manī nū jíin táhán nú.

¹⁰ De ja íyó mánī ndá nú súcuán jíin ndácá hermano jā íyó ní cáhnú Macedonia jíñā. Sochi cáhān ndāhvī nī jíin ndá nú hermano, jā sa víhí cā coo manī nū jíin ji.

¹¹ De cundihví inī nū jā cundeē nañíí nú, chi mā cundihví inī nū sīquī nāsa sáhá táhán nú, de cundihví inī nū sáhá nú tiñu máá nú, tá cúu nūū ní ndacu ndá nī nūū nū.

¹² Súcuán sáhá ndá nú tácu ndá nchivī jāā nduú cándíja, cuetáhví ji ndóhó, de suni mā cúmanī jā cutecū nū.

Sīquī jā nenda Jētohō ō

¹³ Suni cúnī ndá nī, hermano, jā ná jīcūhun inī ndá nú sīquī nchivī jā jíhí, tácu mā cúcuécá inī nū tá cúu nūū

sáhá sava cā nchivī jāá nduú ñúhún inī ji jā natecū ndīyi.

¹⁴ Chi tá cúu nūū cándíja ó jā ní jīhī Jesús de nī natecū yā, suni sūcuán cándíja ó jā nastécū Yāā Dios ndá nchivī jā ní ncandíja nūū Jesús de nī jīhī.

¹⁵ Jā ñúcuán cáchī tūhun ndá nī iin tūhun jā ní stéhēn maá Jētohō ō nūū ni: Jā yóhó jā tēcū cā quīvī jā nenda maá Jētohō ō, nsūú maá ó cosō nūū ó jā ndaa ó cōhōn. Chi xihna cā nchivī ja nī jīhī ndaa ji quīhīn ji.

¹⁶ Chi maá Jētohō ō nuu yā quiji yā ichi andiví, de cana jee yā jā maá yā ndácu tiñu, de suni cana jee maá ángel cúñáhnú cā, de tivī trompeta Yāā Dios. De xihna cā ndācá ndīyi jā ní ncandíja Cristo natecū.

¹⁷ De sá de yóhó jā tēcū cā ō quīvī jā nenda yā, suni sndáa yā yóhó jíin ndá ji, cōhōn māhñú vicō. De naquetáhán ó jíin maá Jētohō ō sava andiví. De sūcuán cundeē ō ní cáni jíin maá Jētohō ō.

¹⁸ Túsaá de jíin tūhun yáhá cāhān ndeé inī ndá nú jíin ndá táhán nú.

5

¹ De nduú jíni ñúhún jā tee nī nūū carta yáhá sīquī cuīyā á quīvī jā coo ndá ñúcuán, hermano.

² Chi ja jíinī vāha ndá nú jā iin sanaā-ni de quenda quīvī jā nenda maá Jētohō ō, tá cúu nūū iin sanaā-ni de quenda jācuīhná jacuáa.

³ Chi juni cāhān nchivī jā nañíi-ni iyó de nduú nā

tūndóhó coo, de juni cāhān ji sūcuán de iin sanaā-ni de quiji tūndóhó sīquī ji jā naā ji, de mā cácu cuitī ji. Chi quiji quīvī ñúcuán tá cúu nūū iin sanaā-ni de quíjéhé téhndē chījin iin ñahan jā scácu ña sēhe.

⁴ Sochi ndá ndóhó hermano, nduú cúu nú nchivī jā jíca modo nūū neē jā iin sanaā-ni de quiji quīvī ñúcuán sīquī nū tá cúu nūū quiji jācuīhná.

⁵ Chi ndihi nú cúu nchivī jā jíca modo nduú, chi stúu luz yā inī ánō nū. Chi nduú cúu ó tá cúu nchivī jāá nduú jícuñhun inī sīquī Yāā Dios, jā jíca ji modo nūū neē.

⁶ Túsaá de mā cúhuun inī ō tá cúu nchivī quíxīn, chí sa ndito coo inī ō de coo cájí xīnī ō.

⁷ Chi jacuáa cúu jā quíxīn nchivī, de jacuáa cúu jā suni jíni ji.

⁸ Sochi ndá máa ó chi modo jā jíca ó nduú, de ná cóo cájí xīnī ō. De ná cúcutú ó jíin tūhun jā cándíja nīhin ó jíin tūhun jā cúndáhvī inī ō táhán ó, tá cúu nūū cúcutú soldado jíin sahna cāa. De ná cúcutú ó jíin tūhun jā ñúhún inī ō jā cácu ó, tá cúu nūū cúcutú soldado jā ñúhún dē xīnī cāa.

⁹ Chi Yāā Dios nduú ní jáni yā yóhó jā cuāha yā castigo, chí sa jā scácu yā yóhó sáhá maá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁰ De maá yā nī jīhī yā jēhē ō, tácuā cutecū inuú ó jíin yā, vísó tú cutecū cā ō ñayīvī yáhá á cuū ō.

¹¹ Túsaá de cāhān nū tūhun ndeé inī jíin táhán nú, de scúja

táhán nú jíin tūhun yā, tá cúu nūū ja sáhá ndá nū.

Jā jāni ichí Pablo ndācá hermano

12 De cāhān ndāhvī ndá nī jíin ndá nū hermano, jā cuetāhvī nū ndá tēe jā sātíñū jā jito ndóhó, jā cúñáhnú dē nūū nū jíin tiñu maá Jētohō ō, de jāni ichí dē ndá ndóhó.

13 De coo yíñúhún ndasí nū nūū dē, de coo manī nū jíin dē síquī tiñu yā jā sáhá dē. De cundeē mānī nū jíin ndá táhán nū.

14 De suni cāhān nīhin ndá nī jíin nū hermano, jā sndíhvī inī nū ndá nchivī jā jíca cúxí. De cāhān nū tūhun ndeé inī jíin nchivī jā ñamā núu inī. De chindeé nū nchivī jāá nduú fuerza inī. De cuandeé inī nū jíin ndihi nchivī.

15 De coto má nasāhá nāvāha nū jíin ni iin nchivī de tú sáhá nāvāha ji ndóhó. Chi sa níni nducú nū nāsa sáhá nū jā váha ndá táhán nū jíin ndihi-ni nchivī.

16 De níni coo siī inī ndá nū.

17 De níni cācān táhvī nū.

18 De nacuetāhvī nū jā síquī ndācá-ni. Chi súcuán cúnī Yāā Dios jā sáhá nū jā cándija nū Cristo Jesús.

19 De mā cāsī nū nūū tiñu jā sáhá Espíritu Santo jíin nū.

20 De juni mā cújéhe inī nū nūū tūhun jā cāhān ndá tēe nācāni tūhun Yāā Dios.

21 Chi coto túnī nū ndācá tūhun, de tú jā váha cúu, de cuetāhvī nū.

22 De mā quívi nduū nū jíin ni iin tiñu néhén.

23 De maá Yāā Dios jā jéhe tūhun ndeé tūhun sī inī, ñúhún inī ni jā ná sáhá

ndihi yā jā coo ndoo coo iī nū nūū yā. De ná coto vāha yā ánō ndá nū jíin jāá ntúnī nū jíin yiqui cúñu nū, tácuā nduú nā cuāchi coo síquī nū quívi nenda maá Jētohō ō Jesucristo.

24 Chi Yāā jā ní ncana ndá ndóhó, sáhá yā ndihi ñúcuán jíin nū, chi squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā.

Saludo jíin bendición jā sándihí

25 Hermano, cācān táhvī ndá nū jēhē ndá nī.

26 De tá cāhān jíitáhán nū jíin ndācá hermano, de techuhú yíñúhún nū ndahá jí.

27 De cāhān nīhin nī jíin ndá nū, chi súcuán cúnī maá Jētohō ō, jā cahvi ndá nū carta yáhá nūū ndācá hermano.

28 De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá nū. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU NCHIVI ÑUU TESALONICA

1 Ndá nduhū cúu Pablo jíin Silvano jíin Timoteo, de tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī cándíja ñuū Tesalónica, jā yíhí nú ndahá Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo.

2 De ñuhún inī ndá nī jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá nú, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā sáhá ndāā yā cuāchi tá nenda Cristo

3 Cānuú jā níní nacuetáhvi nī nūū Yāa Dios jā síquī ndá ndóhó hermano. Chi íyó vāha súcuán, chi vāha ndasí cuācuja ndá nú jíin tūhun jā cándíja nú yā, de cuānducuahā ndasí jā cúndáhvi inī nū ndá táhán nú.

4 De jā ñúcuán cúu jā cúsiī ndasí inī ndá nī nacani nī tūhun nú nūū ndācá grupo nchivī cándíja nūū Yāa Dios. Chi vāha cándíja ndá nú, de vāha jéndeé inī nū jā jíinī ūhvī nchivī ndóhó jíin jā ndóho nú ndācá cā tūndóhó.

5 De jíin ndācá yáhá cúu jā chíhi yā cuenta jā cúu ndá nú nchivī vāha jā quīvi nú ñuū nūū tátúnī yā. Chi jā síquī ñuū ñúcuán cúu jā ndóho ndá nú. De jā súcuán chíhi yā cuenta síquī nū, yáhá stéhēn nūū ō jā vāha Yāa cúu yā.

6 De suni íyó vāha jā nas-ndóho yā nchivī jā sndóho ndá ndóhó.

7 De quīvī jā nenda Jētohō ō Jesús, quīvī ñúcuán sáhá Yāa Dios jā natátú ndá ndóhó jā ndóho, de saá-ni ndá nduhū. Chi jíin ñuhūn quiiji Jesús ichi andiví jíin ndá ángel yā jā ndíso poder.

8 De cuāha yā castigo nūū ndá nchivī jāá nduú ní jéhe ji tūhun cunī ji nāsa Yāa cúu Yāa Dios, de nduú ní jétáhvi ji tūhun maá Jētohō ō Jesucristo jā scácu yā ji.

9 De nchivī ñúcuán chi ndoho ji ní cání, chi cujiyo ji nūū maá Jētohō ō, de mā cúu quīvi ji nūū viī ndasí cúñáhnú yā jíin poder yā.

10 Súcuán sáhá yā quīvī jā nenda yā jā viī cuñáhnú yā sáhá nchivī cándíja jā yíhí ndahá yā. De sáhvi ndasí inī ji jā cunī ji nūū yā. De suni súcuán ndá ndóhó, chi nī ncandíja nú tūhun jā ní nacani ndá nī nūū nū.

11 De jā ñúcuán cúu jā níní jíicān táhvi ní jēhē ndá nú, jā ná cúu nú nchivī vāha jā ní ncana yā ndóhó. De jíin fuerza yā ná sáhá yā jíin ndá nú jā squíncuu nú ndācá tiñu vāha jā ní nchuhun inī nū jā sáhá nú síquī jā cándíja nú.

12 De súcuán de cuñáhnú maá Jētohō ō Jesucristo sáhá nú, de suni cuñáhnú ndá máá nú sáhá yā. Chi Yāa Dios maá ó jíin Jētohō ō Jesucristo, súcuán cúu jā sáhá yā jā vāha yóhó.

2

*Tūhun maá tēe jā sáhá xēen
cuāchi*

¹ Mitan de cāhān ni sīquī jā nenda maá Jētohō ō Jesu-cristo jíin jā ndutútú ó nūū yā. Cāhān ndāhvī ndá nī jíin ndá nú hermano,

² jā má cuáha nú tūhun jā sacā nuu canī inī nū, de ni mā cūnehén inī nū tú cāhān nchivī jā ja nī nquenda quivī jā nenda maá Jētohō ō. Mā cándíja cuitī ndá nú vísō tú cāhān jī jā ní nihīn jī iin tūhun sīquī ñúcuán nūū Espíritu, á iin tūhun jā ní ncāhān incā, á tú cachī jī jā ndá nduhū nī ntajī iin carta jā cāhān súcuán.

³ Mā cuáha cuitī nū tūhun jā stáhvī ní iin jī ndóhó. Chi jondē ncháha ca quenda quivī ñúcuán de xihna cā ndunihin inī cuāhā nchivī nūū yā, de quenda nijīn maá tēe jā sáhá xēen cuāchi, de tēe jā tānū tāhvī cúu maá tēe ñúcuán.

⁴ Chi tēe jā jíinī ūhvī Yāa Dios cúu dē, de nenda dē contra sīquī ndācá jā scúnani jī yāa jī jíin ndācá jā chíñúhún jī. De xēen cā sáhá dē, chi jondē cundeē dē inī templo Yāa Dios jā íyó Jerusalén, de cāhān dē jā maá dē cúu Yāa Dios.

⁵ ¿A náhán ndá nú tūhun yáhá? Chi súcuán nī ncāhān ni jíin nú tá nī iyo nī jíin nú.

⁶ De ja jíinī ndá nú nā cuá cúu jā jásī jāá ncháha ca quenda nijīn tēe ñúcuán, chi jondē tá quenda quivī maá dē.

⁷ Chi ja cúu yuhū ndācá cuāchi xēen inī ñayiví, sochi mitan chi íyó jā jásī nūū, tácu

mā cāá ndasí cā cuāchi, chi jondē ná cújiyo maá jā jásī nūū.

⁸ De sá de quenda nijīn maá tēe jā sáhá cuāchi xēen. De maá Jētohō ō Jesús cahnī yā tēe ñúcuán jíin tāchī yūhú yāni, de jíin jā jéndūtē yā tá nenda yā de stánū tāhvī yā dē.

⁹ De jā quiji tēe xēen ñúcuán chi maá Satanás sáhá. De quiji dē jíin cuāhā poder, de sáhá dē ndācá tiñu ñáhnú jā stáhvī dē, jā sáhvi inī nchivī cunī jī.

¹⁰ De jíin ndācá tiñu néhén de stáhvī ndasí dē nchivī jā tānū tāhvī, chi nduú ní ncúnī jī cuetáhvī jī tūhun ndāa jā cācu jī nícu.

¹¹ De jā ñúcuán cuāha Yāa Dios tūhun jā cuetáhvī jī tūhun jāá nduú ndāa cuitī, de cándíja jī tūhun stáhvī ñúcuán.

¹² De súcuán de jēcundeē cuāchi sīquī ndihī jī jāá nduú ní ncándíja jī tūhun ndāa, chi sa tiñu néhén nī ncusiī inī jī jíin.

*Nchivī jā ní nacāji yā jā
cācu jī*

¹³ Sochi cánuú jā níni nacuetáhvī ndá nī nūū Yāa Dios jā sīquī ndá ndóhó jā cúu nú hermano jā mānī Jētohō ō jíin. Chi jondē tá nī jēcōo ñayiví, de ja nī nacāji Yāa Dios ndá ndóhó jā scácu yā ndóhó. Chi sáhá Espíritu yā jā íyó ndoo íyó īi nū nūū yā, de cándíja nú tūhun ndāa.

¹⁴ Chi jā ñúcuán nī ncana yā ndá nú jíin tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani ndá nī, tácu quivī ndá nú nūū víi

cuñáhnú nú jíin maá Jētohō ō Jesucristo.

¹⁵ Túsaa de cuiñi nihin ndá nú hermano, de cunahán vāha nú tūhun jā ní ncutūha ndá nú nūū ndá nī, á jā ní ncāhān ni á jā ní ntee nī nūū carta cúu.

¹⁶ Maá Jētohō ō Jesucristo jíin Tatá ó Yāā Dios nī ncundáhvī inī yā yóhó, de nī nsāhá yā jā coo siī inī ō níí cání, jíin jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo sīquī jā vāha inī yā jíin ó.

¹⁷ De ná sáhá cā yā jā coo ndeé inī ánō ndá nú, de ná sáhá yā jā cuja nú cāhān nū ndācá tūhun vāha yā, jíin jā sáhá nú ndācá tiñu váha.

3

Jā ná cācān táhvī jī jēhē Pablo

¹ De íyó incā tūhun cánuú, hermano. Cācān táhvī ndá nú jēhē ndá nī, tácuā ñamā cūte nuu tūhun maá Jētohō ō Yāā Dios, de cuetáhvī vāha nchivī, tá cúu nūū ní jetáhvī ndá máá nú.

² De suni cācān táhvī nū jā ná cácu nī nūū ndá tēe nēhén jā stáhān ndá nduhū. Chi nsūú ndihi nchivī cúu jā cándíja tūhun yā.

³ Sochi maá Jētohō ō chi vāha squíncuu yā jā ní nquee yuhú yā, de sáhá yā jā cuja inī ndá nú jíin tūhun yā, de coto yā ndá nú nūū jānēhén.

⁴ De cúcáhnú inī ndá nī sáhá maá Jētohō ō, jā cúu ndá nú jíin tiñu jā ní ndacu nī nūū nū, de suni cucuu cā nū jíin.

⁵ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō stéhēn cā yā nāsa coo

manī cā nū jíin yā jondē jíin inī jíin ánō nū, jíin jā cuandēé inī nū tá cúu nūū ní nsāhá Cristo.

Jā cánuú satíñú ó

⁶ De ndácu ndá nī nūū ndá nú hermano, chi súcuán nī ndacu maá Jētohō ō Jesucristo, jā cujiyo nú nūū ndá hermano jā jíca cúxí de nduú jíca ndaā jī tá cúu nūū ní stéhēn ndá nī nūū nū.

⁷ Chi ja jíin ndá nú nāsa cánuú ndacu nú ndá nduhū, chi nduú ní jíca cúxí ndá nī tá nī íyo nī jíin nú.

⁸ De ni nduú ní nchájī ndá nī stāā nūū ni iin nú súcuán-ni, chi nī nchunáá nī. Chi sa nī nducú ndeé nī nī nsatíñú ndasí nī nduú ñuú, tácuā mā stáhān ni ni iin nú.

⁹ De visō íyó derecho ni jā cācān ni nūū ndá nú nícu, sochi nduú ní jícān ni, chi súcuán nī nsāhá nī tácuā cuu nī iin ejemplo nūū nū nāsa sáhá ndá nú.

¹⁰ Chi tá nī íyo ndá nī jíin nú, de nī ndacu nī tiñu yáhá nūū nū: Tú ní iin nchivī nduú cúni jī satíñú jī, de suni mā cājī jī túsaa.

¹¹ Chi nī nīhīn ndá nī tūhun jā jíca cúxí sava nú, de nduú sátíñú nú, chi sa sīquī tiñu táhān nú nānducú nú.

¹² De ndácu ndá nī tiñu nūū ndá ndóhó jā sáhá súcuán, de sndíhvī inī ni ndá nú jā coo nañíí nú de satíñú nú, tácuā nīhīn nū jā cajī nū sīquī tiñu jā sáhá maá nú. Chi súcuán ndácu maá Jētohō ō Jesucristo tiñu.

¹³ Hermano, mā nūú inī ndá nú sáhá nú ndācá tiñu váha.

¹⁴ De tú ní iin ji nduú jétáhví ji tūhun jā cáhān ni nūū carta yáhá, de cundēhé vāha nú ní iin ji cúu, de mā quétáhán cā nū jín ji, tácuā cucanoō ji de nacani inī ji.

¹⁵ Sochi nsūú jā cunī ūhvī nū ji, chi sa cáhān nū jín ji tá cúu nūū cáhān nū jín ñanī nū jā ná sátíñú vāha ji.

Bendición jā sándihí

¹⁶ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō, Yāā jā jéhe tūhun ndeé tūhun sī inī, ní ní ná sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū sīquī ndācá-ni, de coo yā jín ndá nú.

¹⁷ Nduhū Pablo, yáhá-ni cúu jā téé nī jín ndahá maá nī jā cáhān ni jā sáhá ndeé inī ndá nú. De súcuán jéhe nī firma nūū ndācá carta ni, tácuā cunī ndá nú jā carta maá nī cúu. Súcuán cáá letra ni.

¹⁸ De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā jā vāha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

1 Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi Yāa Dios jā scácu yóhó, jíin Jētohō ō Jesucristo jā ñúhún inī ō jā cunī ō nūu, nī ntají yā nduhū jā nacani nī tūhun yā.

2 De tée nī carta yáhá cuēē nūu nū Timoteo, chi cúu ndija nú tá cúu sēhe nī sīquī jā ní scándija nī ndóhó. De ñúhún inī nī jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhvī inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Jā má cándija ji ndācá tūhun stáhvī

3 Tá nī nquehen nī ichi jā quíhīn ni Macedonia, de nī ncāhān ndáhvī nī jíin nú jā quendōo nú ñuū Efeso. De suni sūcuán cáhān ni jíin nú mitan, tácuā cáhān nīhin nú jíin sava nchivī ñúcuán jā má stéhēn ji incā tūhun jāá nduú ndāa.

4 De mā cuétáhvī ji ndācá tūhun jā cúu maá cuento-ni, jíin tūhun jā cáhān sīquī nāsa vāji ndācá tatā ō janahán. Chi ndá ñúcuán sáhá jā nahán nátúhún ji sīquī, de nduú jétíñú, de nduú sáhá jā cuja ji squíncuu ji nūu Yāa Dios sīquī tūhun jā cándija ó.

5 De ndácu nī tiñu yáhá chi cúnī ni jā ná cundáhvī inī ji

táhán ji sīquī jā íyó ndoo íyó ndāa ánō ji de cándija ndija ji yā.

6 Sochi sava nchivī chi nī jica yátá ji, de nī scuíta ji tūhun yā, chi nī nquīvi ndá ji nūu ndācá tūhun jāá nduú jétíñú.

7 Chi cúnī ji cuu ji maestro ley yā, de juni nduú jícūhun inī ji nā tūhun cúu jā cáhān ji, jíin nā cuá cúu jā stéhēn nīhin ji.

8 De jíinī ō jā íyó váha ley, de tú jícūhun inī ō nāsa jétíñú.

9 Chi cánuu jā sáhá ó cuenta jāá nduú ní jécōo ni iin ley jā sīquī nchivī ndāa, chi sa sīquī nchivī jāá nduú jétáhvī, jā nīhin inī, jā sáhá tiñu néhēn, jā sáhá cuāchi, jāá nduú chíñúhún Yāa Dios de ni nduú cándija ley yā, jā jáhñī tatá jíin naná, jíin jā jáhñī ndīyi.

10 De suni nī jécōo sīquī nchivī jā jica ndīi, jíin sīquī tēe jā sáhá ndīi jíin táhán yíi, jíin nchivī jā sácuíhñá incā nchivī, jíin nchivī stáhvī, jíin nchivī jā cáhān nīhin tūhun tūhún. De nī jécōo sīquī ndācá cā nchivī jā sáhá tiñu jāá nduú quétáhán jíin tūhun yā jā stéhēn ndāa váha.

11 De tūhun yā ñúcuán cúu tūhun ñáhnú ndasí jā scácu Yāa Dios yóhó, de maá yā cúu Yāa ndetū ndasí. De nī ntetíñú yā nduhū jā nācani nī tūhun yā.

Jā nácuétáhvī Pablo sīquī jā ní ncundáhvī inī yā dē

12 De nácuétáhvī nī nūu Jētohō ō Jesucristo, Yāa jā ní jēhe fuerza inī ni, chi nī nacāji yā nduhū nī nsáhá yā jā cuu

squíncuu nī, de nī ntee yā tiñu nduhū jā nácani nī tūhun yā.

¹³ De súcuán nī nsáhá yā jíin nī vísō nī ncāhān nāvāha nī sīquī yā jondē saá, de nī nsáhá nāvāha nī nchivī cándija, de xēen nī nsáhá nī. De vísō súcuán de nī ncundáhvī inī yā nduhū, chi ncháha ca candija nī yā jondē saá, de nduú ní jícūhun inī ni nā cuá cúu jā sáhá nī.

¹⁴ Súcuán nī nsáhá Jētohō ō jā váha ndasí jíin nī. De nī nsáhá yā jā candija nī jíin jā cundáhvī inī ni táhán nī sīquī jā ní nquivi nī ndahá Cristo Jesús.

¹⁵ De ndāā ndija cúu tūhun yáhá, de cánuú jā candija ndihi nchivī: Jā ní nquiji Cristo Jesús inī ñayivī tácu scácu yā nchivī íyó cuāchi. De nduhū cúu tēe jā víhí cā nī nsáhá cuāchi.

¹⁶ Sochi nī ncundáhvī inī Yāā Dios nduhū, tácu jíin nduhū jā víhí cā nī nsáhá cuāchi de stéhēn Jesucristo nāsa nēe cáhnú ndasí inī yā. De súcuán nī nsáhá yā jā cúu nī iin ejemplo nū ndācá nchivī cándija níi jā cuāhān ō, tácu nīhīn táhvī jī cutecū jī níi cání.

¹⁷ Tú súcuán de níi cání ná cáhān yíñuhún ó jā víi ndasí cúñáhnú maá Yāā jā cúu Rey sīquī ndihi, jā tēcū níi cání, jáā nduú náā cuitī. De nduú cúu cunī ō nū yā mitan, de mátuhún-ni yā íyó, de ndíchí yā. Amén.

¹⁸ Tá cúu sēhe nī cúu nú Timoteo, de tiñu yáhá ndácu nī nū nū, jā nducú ndéé nú sīquī tiñu váha. De candija

nīhin nú, de coo ndāā ánō nū. Chi jondē saá ja nī ncāhān ndá hermano jíin tūhun Yāā Dios jā súcuán cundiso nú tiñu.

¹⁹ Chi sava nchivī nduú cā íyó ndāā ánō jī nū yā, de nī snāā jī tūhun cándija jī.

²⁰ De Himeneo jíin Alejandro cúu ūū tēe jā ní nsáhá súcuán. De ja nī nsiāā ni dē jā quivi dē ndahá Satanás, jā sndóho jī dē, tácu jíin tūndóhó ñúcuán de cutūha dē jā má cáhān nāvāha cā dē sīquī Yāā Dios.

2

Sīquī nāsa cācān táhvī ō

¹ Túsaá de xihna cā ndácu nī jā cācān táhvī nū jēhē ndivī nchivī. De cāhān ndáhvī nú jēhē jī, de cācān nū nā cuá cúu jā jíni ñúhún jī, de nacuetáhvī nú nū yā jā sīquī ndá jī.

² De cācān táhvī nū jēhē ndá tēe cúñáhnú jíin jā ndácu tiñu, tácu sáhá dē jā cuu cundeē vāha ó de nduú nā tūndóhó coo sīquī ō, de cuu chiñuhún vāha ó Yāā Dios de sáhá yíñuhún ó jíin ndācá-ni.

³ Chi yáhá cúu jā váha jā jétahān inī Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó.

⁴ Chi maá yā cúnī yā scácu yā ndācá nchivī de cunī jī nāsa íyó tūhun ndāā yā.

⁵ Chi íyó iin-ni Yāā Dios, de suni íyó iin-ni Yāā jā cáhān jíin Yāā Dios jēhē nchivī. De Yāā ñúcuán cúu maá Jesucristo jā ní nduú tēe.

⁶ De nī nsōcō yā maá yā nī jīhī yā jā ní nchunāā yā cuāchi ndihi ó. De tá nī nquenda maá quivi ñúcuán,

de nī nquijéhé nchivī nácani ji tūhun ñúcuán.

⁷ De jā síquī ñúcuán nī jani yā nduhū jā cúu nī apóstol jā nácani nī tūhun yā, tácuá stéhēn ni nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jínī tūhun yā, jā ná cándija ji tūhun ñúcuán de sáhá ji tiñu ndāā. De síquī jā cándija nī Cristo de íyó ndāā jā cáhān ni.

⁸ Túsaá de cúnī ni jā ndācá-ni lugar ná cácan táhvī ndācá tēe, de nanee dē ndahá dē. De ná cóo ndoo ánō dē jā má quítī inī dē de ni mā tétáhán dē.

⁹ De saá-ni ndācá ñahan, ná cásī vāha ña maá ña tá cúu nūū cánuú, tácuá mā cóo tūhun canoō. De mā cūndihvī inī ña jā sáhá vii ndasí ña xīnī ña, á jā cuhun ña síquī oro á perla á sahma váha cā.

¹⁰ Chi sa jín tiñu váha jā sáhá ña ná quéndōo vii ánō ña, tá cúu nūū cánuú sáhá ñahan ndoo ánō jā sáhá ña tiñu Yāā Dios.

¹¹ De tá íyó ña jín nchivī jā scuáha tūhun yā, de ná cúnini ña-ni de cuetáhvī ña.

¹² Chi nduú jéhe nī tūhun jā stéhēn ñahan nūū nchivī ndútútú, ni jā ndacu ña tiñu nūū tēe. Chi vāchi jā cunini ña-ni.

¹³ Chi xihna cā Adán nī nsáhá yā, de sá de nī nsáhá yā Eva.

¹⁴ De nduú ní stáhvī táchī cúñáhnú Adán, chi sa ñasíhí dē nī stáhvī, de nī nsáhá ña cuāchi.

¹⁵ De jā scácu ndá ña sēhe de coo váha ña, de tú quéndōo ña jín tūhun cándija ña yā, jín jā cundáhvī inī ña táhán ña, jín

jā coo ndoo ánō ña, jín jā sáhá yíñúhún ña.

3

Nāsa cánuú coo ndá tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī cándija

¹ Ndāā cúu tūhun yáhá: Tú iin tēe cúnī dē cundiso tíñú dē coto dē nchivī cándija, de vāha tiñu ndúcú dē sáhá dē.

² Túsaá de tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī cándija, cánuú jā má cóo ni iin jā nīhīn nchivī cuāchi síquī dē. De ná cóo iin-ni ñasíhí dē, de cájí coo inī dē, de ndito coo xīnī dē, de sáhá yíñúhún dē. De cánuú jā níní cuāha núú dē vehe nūū nchivī jīcá, de níní stéhēn vāha dē tūhun yā.

³ De mā cūú dē tēe jínī, de mā tétáhán dē, de mā ndíyo inī dē xūhún. Chi sa coo vāha inī dē, de coo vitá inī dē, de mā cútóo dē xūhún.

⁴ De cánuú jā ndacu vāha dē tiñu inī vehe dē, de sáhá dē jā ná squíncuu vāha sēhe dē de coo yíñúhún ji nūū dē.

⁵ Chi tú iin tēe nduú jínī dē ndacu vāha dē tiñu inī vehe dē, ¿de nāsa cuu cundiso tíñú dē nūū nchivī cándija nūū Yāā Dios?

⁶ Túsaá de tēe jā cundiso tíñú nūū nchivī cándija, mā cūú cuu iin tēe jā cáta nī ncandija, chi sanaā de sáhá vīxī dē maá dē, de iin-ni cuāchi cundeē síquī dē jín táchī cúñáhnú.

⁷ De cánuú jā cuu dē tēe jā suni jondē nchivī jāá nduú cándija, cuetúhún ji dē, tácuá mā nīhīn ji cuāchi síquī dē, de mā cūndéē táchī cúñáhnú jín dē.

Nāsa cánuú coo ndá tē jā chindeé nchivī cándija

8 De saá-ni ndá tē jā cuiñi dē chindeé dē nchivī cándija, cánuú jā coo yíñúhún dē, de squíncuu dē jíin tūhun cáhān dē. De mā cúu dē tē jini, de ni mā ndíyo inī dē xūhún.

9 De ná cuiñi nihin dē jíin tūhun cándija ó jā ní nchiyuhū jondē janahán, de ná cóo ndoo ánō dē.

10 De cánuú jā xihna cā coto túnī nū dē, de tú nī jinī nū jāá nduú nā cuāchi dē, ñúcuán de cuu cuiñi dē jā chindeé dē nchivī cándija.

11 De saá-ni ñasíhí ndá dē, cánuú coo yíñúhún ña, de mā sátúhún ña, de cájí coo inī ña, de squíncuu vāha ña ndācá-ni tiñu.

12 De ndá tē jā chindeé nchivī cándija, ná cóo iin-ni ñasíhí dē, de ná ndácu vāha dē tiñu nū sēhe dē jíin ndá nchivī vehe dē.

13 Chi ndācá tē jā chindeé vāha nchivī cándija, quéndōo yíñúhún dē nū nchivī, de níhīn dē modo jā cájí cā nácani dē tūhun Cristo Jesús jā cándija ó.

Tūhun yuhū yā jā cándija ó

14 De vísō ñúhún inī ni jā cuēē ñamā ni nacunī tāhán ó, sochi tē nī tūhun yáhá cuēē nū nū,

15 tácuca tú cucuéé nī, de ja jini nū nāsa cánuú sáhá vāha nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios. Chi ndá máá ji cúu nchivī cándija nū Yāa Dios, Yāa técū. De maá ji sáhá jā íyó cutú tūhun ndāā, chi íñi nihin ji jíin.

16 De jāndāā ndija chi ñáhnú ndasí cúu tūhun yáhá jā cándija ó jā ní nchiyuhū jondē janahán:

Yāa Dios nī stéhēn yā maá yā jā ní nduu yā tē,

de Espíritu Santo nī stéhēn jā íyó ndāā tiñu jā ní nsáhá yā,

de ndá ángel andiví nī jinī tiñu jā ní nsáhá yā.

De nī jitē nuu tūhun yā nū nchivī ndācá nación,

de nī ncandija nchivī ní ñayiví nū yā,

de nī ndaa yā cuānohōn yā andiví.

4

Siquī nchivī jā caca yátá nū tūhun cándija ó

1 De cájí stéhēn Espíritu Yāa Dios jā ndá quiví jā cuándihi de coo sava nchivī jā caca yátá ji nū tūhun cándija ó. De cuetáhvi ji ndācá jā cáhān tūhun stáhvi jíin tūhun jā ní stéhēn tāchī.

2 Chi cunini ji tūhun jā stéhēn ndá tē stáhvi-ni, jāá nduú cáhān ndāā ndá dē. Chi tē ñúcuán nī jija ndasí inī dē jíin tūhun stáhvi, de nduú cā sáhá jíin ánō dē jā nacani inī dē.

3 De cáhān ndá dē jā cuāchi cúu jā coo ñasíhí tē, de saá-ni tú cajī nchivī sava ndeyu. De ndeyu ñúcuán chi nī nsáhá Yāa Dios jā cuu nchivī cándija jā jini tūhun ndāā, tácuca cajī ji de nacuetáhvi ji nū yā.

4 Chi ndihi jā ní nsáhá Yāa Dios, chi íyó vāha, de mā squéne yichī ō ni iin, chi sa nacuetáhvi ó de cajī ō.

⁵ Chi jíin jā cáhvi ó tūhun Yāā Dios jíin jā nácuetahví ó nūū yā, de íyó ndoo ndihi-ni.

Tēe jā sátiñú vāha nūū Jesucristo

⁶ De tú stéhēn nū tūhun yáhá nūū ndá hermano, túsaá de cuu nú tēe jā sátiñú vāha nūū Jesucristo, de cuja nú jíin tūhun vāha yā jā cándíja nú, chi ní ncutūha nú de níquīn nū.

⁷ Sochi mā quívi nduū nū jíin ndá tūhun jā cúu cuento-ni jā jáni cáhá inī nchivī. Chi níni scuáha nú nāsa chiñúhún vāha nú Yāā Dios.

⁸ Chi jā scuáha ó ejercicio jā coo ndacuī yiquí cúñu ó, jacū-ni níhīn tíñú. Sochi jā scuáha ó nāsa cánuú jā sáhá vāha ó nūū yā, ñúcuán cúu jā vāha níhīn tíñú síquī ndācá-ni, jā cúu vida yáhá jíin vida jā quiji.

⁹ De ndāā ndija cúu tūhun yáhá, de jā cánuú candíja ndihi nchivī cúu.

¹⁰ De jā síquī yáhá cúu jā sátiñú níhin ó síquī tūhun yā, de ndóho ó jā cáhān nāvāha ji nūū ó. Chi ñúhún inī ó jā cunī ó nūū maá Yāā Dios, Yāā tēcū. De maá yā cúu jā scácu ndācá nchivī, de nchivī cándíja tūhun jā cúndáhvī inī yā ji, maá ji cúu jā scácu yā.

¹¹ Ndācá tūhun yáhá cánuú jā ndacu nú nūū ji de stéhēn nū.

¹² Mā cuáha nú tūhun jā kujéhe inī ni iin ji nūū nū síquī jā suchí nú. Chi sa cuu nú iin ejemplo nūū nchivī cándíja, jā cunī ji nāsa vāha cáhān nū, nāsa vāha sáhá nú, nāsa cúndáhvī inī nū táhān nú,

nāsa cándíja nú, nāsa íyó ndoo ánō nū.

¹³ De juni cúcuéé nī jā cuéē ni, de cundihví inī nū jā cahvi nú tutū īī nūū ndá hermano jā ndútútú, jíin jā sndíhvī inī nū ji, jíin jā stéhēn nū nūū ji.

¹⁴ Mā cúhuun inī nū jíin táhvī jā ní jēhe Yāā Dios nūū nū jā nácani nú tūhun yā. Chi ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nūū nchivī cándíja, ní ntee dē ndahá dē xīnī nū, de ní nsáhá Yāā Dios jā ní ncāhān dē jā súcuán cundiso tíñú nú.

¹⁵ Túsaá de cucuu nú jíin ndá tíñu yáhá, de cundihví inī nū jíin, tácuā cunī ndá nchivī jā vāha jíja nú cuāhān nū jíin.

¹⁶ Coto nú maá nú jā caca ndaā nū jíin jā stéhēn vāha nú tūhun yā, de cuiñi níhin nú jíin ndihi. Chi tú súcuán sáhá nú de quendōo vāha ánō maá nú jíin nchivī jā chuhun inī tūhun jā cáhān nū.

5

Nāsa sáhá vāha ó jíin nchivī cándíja

¹ Mā cáhān xēen nū nūū ndá tēe ñáhnú, chi sa cáhān vāha nú jíin dē jā má stívī dē, tá cúu nūū cáhān nū jíin tatá nú. De ndācá tēe suchí, suni cáhān vāha nú jíin dē tá cúu nūū cáhān nū jíin ñanī nū.

² De saá-ni cáhān nū jíin ndá ñahan ñáhnú, tá cúu naná nú. De saá-ni jíin ndá ñahan súchí, suni cáhān nū jíin ña tá cúu cuáha nú, de yíñúhún natúhún nú jíin ña.

³ De nchivī cándíja ná cuáha ji jā jíni ñúhún ndá ñahan jā ní quendōo ndáhvī, de tú ní

nquendōo ndáhvī ndija ña jāá nduú nā nchivī jito ña.

4 Chi iin ñahan jā ní nquendōo ndáhvī, tú íyó sēhe ña á sēhe ñání ña jā jávāha, de ná cóto maá ji ña. Chi cánuú cutūha ji jā xihna cā nūū nchivī vehe ji squíncuu ji coto ji. De ná nácoto ji naná ji tatá ji sīquī jā ní jito ndá ña ji. Chi yáhá cúu tiñu vāha jā jétahān inī Yāa Dios.

5 Sochi iin ñahan jā ní nquendōo ndáhvī ndija jā mātúhún-ni cā ña, ñúhún inī ña jā maá Yāa Dios coto yā ña, de nduú jécuiñi ña jā jícān táhvī ña nduú ñuú.

6 Sochi tú ndíhvī inī ña sīquī jā cúsi inī maá ña-ni, ñúcuán de vísō técū ña, de modo ja nī jīhī ña.

7 Tiñu yáhá ndacu nú nūū nchivī, tácuā mā cōō cuāchi sīquī ji.

8 De tú iin nchivī nduú jito ji táhān vehe ji, de víhí cā nchivī inī vehe ji, túsaá de sáhá ji tiñu jāá nduú quétáhān jín tūhun cándíja ó, de cúu ji nchivī nēhén cā nsūū cā nchivī jāá nduú cándíja.

9 De ñahan viuda cuu quīvi sívī ña nūū lista nchivī jā chíndeé ndá nú jín xūhún, de tú ja nī nquenda ña ūnī xico cuīyā, de tú nī íyo iin-ni yíí ña.

10 De suni cánuú jā cuu ña ñahan jā jétúhún nchivī ña jā vāha tiñu nī nsāhá ña, á jā ní scuáhnu vāha ña sēhe ña, jín jā ní jēhe núú ña vehe nūū nchivī jícá, jín jā ní nsāhá ña ndá tiñu lúli cā nūū ndá hermano cándíja, jín jā ní nchindeé ña nchivī jā ndóho

túndóhó, jín jā ní nsāhá ña ndá cā tiñu vāha.

11 Sochi ndá ñahan viuda suchí cā, mā squívi nú sívī ña nūū lista. Chi sanaā de nducú ña jā cusí inī maá ña-ni, de mā cúndihvī cā inī ña sīquī Cristo, chi cuu inī ña cundeca tucu ña tēe.

12 De súcuán coo cuāchi sīquī ña, chi nduú ní squíncuu ña jā ní nquee yuhú ña nūū yā tá nī jécōso sívī ña nūū lista.

13 De suni caca nuu ña ndācá-ni vehe de quee cúxí ña. De nsūū maá-ni jā caca cúxí ña, chi suni jā sáhá túhún ña, de quívi nduū ña cāhān ña tūhun jāá nduú íyó vāha jā cāhān ña.

14 Jā ñúcuán cúnī ni jā ndācá ñahan viuda suchí, ná núcundeē ña jín tēe, de scuáhnu ña sēhe, de coto vāha ña vehe ña, tácuā ndá nchivī cúu contra tūhun yā, mā cúu cāhān ji sīquī ña.

15 Chi sava ñahan viuda ja nī jica yátá ña de sáhá ña tiñu jā cúnī Satanás.

16 De tú iin tēe á iin ñahan cándíja, de tú íyó iin ñahan viuda vehe ji, de ná cóto maá ji ña. De mā cúndeē gasto ña sīquī grupo nchivī cándíja, tácuā cuu cuāha vāha ji nūū ndá ñahan viuda jāá nduú nā nchivī coto ji ña.

17 De ndá tēe ñáhnú jā jito nchivī cándíja, ná jícunáá doble yāhvī dē, de tēe jā ndíhvī cā inī jā stéhén dē de nácani vāha dē tūhun yā, maá dē cánuú cā jā nīhīn dē doble.

18 Chi cúu tá cúu nūū cāhān tutū ī: Stīquī jā jáxīn trigo, cánuú jā cuāha nú jā caji tī. De suni cāhān: Tēe jā sátíñú tátū,

cánuú jā quehen dē yāhvi dē, cáchī.

19 Mā cuétúhún nú de tú cáhān nchivī cuāchi sīquī iin tēe ñáhnú jā jíto nchivī cándíja, de tú nduú íyó ūū á ūnī testigo.

20 Sochi tú sáhá nchivī cuāchi, de cánuú cuxeēn nū nūū jī, cunī jíin nūū ndihi nchivī, tácuā cuyūhú sava cā jī.

21 De cáhān nihin nī jíin nú, jíinī maá Yāā Dios jíin Jētohō ō Jesucristo jíin ndá ángel yā jā ní nacāji yā: Squíncuu vāha nú tiñu yáhá, de mā sáhá nú cuenta nāsa cúu iin iin jī, chí inuú-ni sáhá ndāā nū sīquī ndihi jī-ni.

22 De mā cānī ñamā nū iin tēe jā cundiso tíñú dē nūū nchivī cándíja, chí xihna cā coto túnī nū dē. Chí sanaā de stívī dē, de cuāchi dē suni cundeē sīquī maá nú jíin dē. De coto má quívi nú tiñu néhén.

23 De sīquī jā sanúú sanúú-ni cúhū chíjin nú, de mā cōhó cā nū maá-ni ndute, chí suni coho nú jacū vino.

24 Cuāchi sava nchivī chí ja íyó nijīn jondē ncháha ca quívi jī nūū cundaā cuāchi jī. Sochi cuāchi sava cā jī chí cúcuéé cā de natūu nahñí.

25 De saá-ni ndācá tiñu vāha, chí íyó nijīn. De vísō ncháha ca natūu tiñu vāha ñúcuán, de mā cúu coo yuhū ní cānī, chí natūu.

6

1 Ndācá nchivī jā cúu mozo, ná cóo yíñúhún vāha jī nūū patrón jī, tácuā mā cáhān

nēhén nchivī sīquī Yāā Dios jíin sīquī tūhun yā jā stéhēn ō.

2 De mozo jā yíhí nūū patrón cándíja, mā cānī inī jī jā jacū-ni sáhá yíñúhún jī nūū dē sīquī jā hermano cándíja cúu dē. Chí sa satíñú vāha cā jī nūū dē, chí tēe cándíja tēe mānī jī jíin cúu ndá tēe ñúcuán jā sátíñú jī nūū. Tūhun yáhá stéhēn nū de sndíhvī inī nū jī.

Sīquī jā chíñúhún vāha ó yā de cusī inī ō jíin jā névāha ó-ni

3 De tú ní tēe stéhēn tūhun jāā nduú ndāā jāā nduú quétáhán jíin tūhun vāha ndāā maá Jētohō ō Jesucristo, jíin tūhun jā ní stéhēn Yāā Dios jā cándíja ó,

4 túsaá de maá-ni tēe vīxī tēe jāā nduú jíicūhun cuitī inī cúu dē. Chí tēe naā xīnī cúu dē, chí maá-ni jā cūnī dē tetáhán dē sīquī ndācá tūhun jā stéhēn ō. De ndācá ñúcuán sáhá jā cúcuásún inī, jíin jā tétáhán, jíin jā cáhān nāvāha, jíin jā jáni nēhén inī sīquī táhán,

5 jíin jā maá-ni jā stáhān táhán. Súcuán sáhá ndá tēe jā ní ndunaā xīnī, jāā nduú jíinī tūhun ndāā. De jáni inī ndá dē jā nīhīn dē cuāhā xūhún sīquī tūhun cándíja ó de jā ñúcuán stéhēn dē. De cujiyo nú nūū nchivī jā íyó súcuán.

6 De jāndāā chí vāha ndasí quéndōo ó de tú chíñúhún vāha ó yā, de tú cúsi inī ō jíin jā névāha ó-ni.

7 Chí ní iin ndatíñú nduú ní ncācu ó jíin ñayívī yáhá, de suni mā cúu cuitī cōhōn jíin ní iin tá cuū ō.

8 De tú íyó jā cajī ō jā cusúcún ó, de ná cúsī inī ō jín ñúcuán-ni.

9 Chi nchivī jā cúnī cucuicá, ñamā quívi ji cuāchi jā jító túnī tächī ji. De quívi ji jín cuāhā tiñu néhén tiñu stívī jā ndíyo inī ji. De ndācá ñúcuán sáhā jā tívī nchivī de tánū tāhvī ji.

10 Chi jā ndíyo inī ō xūhún, ñúcuán sáhā jā quíjéhé ndācá tiñu néhén. De sava nchivī jā ndíyo inī xūhún, nī sndóo ji tūhun cándíja ji, de nī nīhīn ji cuāhā ndasí tūndóhó.

Jā ná ndúcú ndéé ó sīquī tūhun cándíja ó

11 Sochi ndóhó chi tēe sátiñū nū Yāa Dios cúu nū, de cunu nū nū ndācá cuāchi yáhā. De cuniquīn nū tiñu ndāā, de chiñúhún vāha nū Yāa Dios, de candíja vāha nū, de cundáhví inī nū táhán nū, de cuandeé inī nū, de coo vitá inī nū.

12 De nducú ndéé nū sīquī tūhun jā cándíja ó yā. De cuiñi nīhīn nū jín tūhun jā ní nīhīn táhvī ō cutecū ō ní cání. Chi jā ñúcuán cúu jā ní ncana yā ndóhó, de cájí nī ncāhān nū jā vāha cándíja nū yā, nī jinī jínū cuāhā nchivī.

13 De cáhān nīhīn nī jín nū, jíní maá Yāa Dios, Yāa jā sáhā jā tēcū ndācá-ni, jín Jesucristo, Yāa jā cájí nī ncāhān yā nī nacani yā tūhun vāha nū Poncio Pilato.

14 Squíncuu vāha nū tiñu jā ndácu yā nū nū, de mā stívī nū jā sáhā nū, tácuā mā cáhān nchivī cuāchi sīquī nū. De súcuán sáhā nū ní jondē nenda Jētohō ō Jesucristo.

15 Chi nenda yā maá quívi jā ní jani Yāa Dios. De Yāa Dios chi mátúhún-ni yā cúu Yāa ndetū ndasí, de tíin yā ndihi poder. De cúu yā Rey nū ndācá rey, jín Jētohō nū ndācá jētohō.

16 De mátúhún-ni yā cúu jā íyó ní cání. De ndéē yā iin lugar nū jéndūtē ndasí, nū má cūu quívi ó. De ni iin nchivī ñayíví yáhā nduú ní jíní cuitī ji nū yā, de ni mā cūu cuní ji nū yā. De ní cání ná cóo yíñúhún ó nū yā, chi tíin maá yā poder ní cání. Amén.

17 De cāhān nū jín nchivī jā cuicá ndatiñū ñayíví yáhā, jā má cúvixī ji. De mā cútóo ji xūhún ji, chi ñamā naā. Chi sa ná cándíja ji jā coo vāha ji sáhā Yāa Dios, Yāa tēcū, chi maá yā jéhe cuāhā yā ndācá-ni jā cúsī inī ō jín.

18 De ndacu nū tiñu nū ji jā ná sáhā vāha ji, chi jā sáhā ji ndācá tiñu vāha, ñúcuán cúu jā sáhā cuicá ndíja ji maá ji. De ná cúu ji nchivī vāha inī jā cuāha ji jā cuu táhán ji.

19 De súcuán de scáyā ji cuāhā tiñu vāha jā coo cuicá ji nū yā ní tiempo jā quiji. De nīhīn táhvī ji jā cutecū ji ní cání.

Tiñu sándihí jā ndácu Pablo nū Timoteo

20 De ndóhó Timoteo, coto nū ndācá tiñu jā ní nchihí yā ndahá nū. De mā quívi nduū nū jín ndācá tūhun cáhā-ni, cuenta ñayíví yáhā, jín ndācá tūhun stáhví jā cáhān ndá ji jā tūhun ndíchí tūhun ndāā cúu.

²¹ Chi sava nchivī jā níquīn
ndācá tūhun yáhá, nī jica yátá
ji nī sndóo ji tūhun cándíja ji
yā. De ñúhún inī ni jā Yāā Dios
ná sáhá cā yā jā váha ndóhó.
Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TIMOTEO

¹ Maá nī cúu Pablo, apóstol Jesucristo, chi súcuán nī jētahān inī Yāā Dios nī ntají yā nduhū jā nácani nī tūhun jā ní nquee yuhú yā jā cutecū ō ní cání sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús.

² De téé nī carta yáhá cuēē nūū nū Timoteo, chi cúu nú tá cúu sēhe nī jā mānī nī jíín. De ñūhún inī nī jā Tatá ó Yāā Dios jíín Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhvī inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sií inī nū.

Jā nácani dē tūhun Cristo

³ Níní nduú náá inī ni cācān táhvī ni jēhē nū nūū Yāā Dios nduú ñuú, de nácuetáhvī nī nūū yā jā sīquī nū. Chi nūū maá yā sátíñú nī, tá cúu nūū ní nsáhá ndācá tatā ni, de íyó ndoo ánō ni nūū yā.

⁴ De núcūhun inī ni jā ní jacu nú tá nī nquee nī cuāhān ni. De cúu inī ni jā nacunī táhán ó, tácuá cusíí ndasí inī ni.

⁵ De núcūhun inī ni jā cándíja váha ndija nú Cristo, tá cúu nūū xihna cā nī ncandíja naná ñáhnú nú Loida, jíín naná nú Eunice. De jáni ndija inī ni jā suni súcuán cándíja maá nú mitan.

⁶ De jā ñúcuán násndíhvī inī ni ndóhó jā cundihví cā inī nū jíín táhvī jā ní jēhe Yāā Dios

nūū nū jā nácani nú tūhun yā. De táhvī ñúcuán nī ñihīn nū tá nī ntee nī ndahá nī xīnī nū.

⁷ Chi Espíritu jā ní jēhe Yāā Dios nūū ō, nduú sáhá jā cuyūhú ó, chi sa sáhá jā íyó fuerza inī ō, jíín jā cundáhvī inī ō táhán ó, jíín jā íyó ndito xīnī ō.

⁸ Túsaá de mā cúcanoō nū nacani nú tūhun maá jētohō ō. De suni mā cúcanoō nū sīquī maá nī jā yíhí nī vecāa jā sīquī tūhun yā. Chi sa cuāha nú tūhun jā ndoho nú jíín nī sīquī jā nácani ó tūhun jā scácu yā yóhó, tú nāsa jēhe Yāā Dios fuerza inī ō.

⁹ Chi nī scácu yā yóhó, de nī ncana yā yóhó jā coo ndoo ánō ō jā satíñú ó nūū yā. De nduú ní ncána yā yóhó sīquī jā ní nsáhá váha ó, chi sīquī jā ní jani inī maá yā jā cundáhvī inī yā yóhó sīquī jā yíhí ó ndahá Cristo Jesús. Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayíví, de ja cundáhvī inī yā yóhó.

¹⁰ De mitan jā ní nquiji Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó, de nī stéhēn cājí Yāā Dios jā cundáhvī inī yā yóhó. Chi maá Cristo nī snáā yā poder cuēhē jáhnī yóhó, chi jíín tūhun jā scácu yā yóhó nī stéhēn cājí yā nūū ō jā cutecū ō ní cání chi mā tánū táhvī ō.

¹¹ De ní jani Yāā Dios nduhū jā nácani nī tūhun ñúcuán, de nī ntají yā nduhū jā cúu nī apóstol jā stéhēn ni nūū nchivī ndācá nación jāá nduú jíín tūhun yā.

¹² De sīquī ñúcuán cúu jā ndóhó nī ndācá tündóhó yáhá jā yíhí nī vecāa. Sochi nduú cúcanoō ni, chi jíín ni nāsa

Yāa cúu Yāa jā cándíja nī, de cúcáhnú inī ni jā cuu coto yā tiñu jā ní nchihi yā ndahá nī, jondē mitan de jondē quívi jā nenda yā.

13 De cuiñi nīhin nú jín ndācá tūhun yā chi stéhēn ndāā, suu tūhun jā ní stéhēn ni nū nū. De caca nú jín tūhun cándíja ó, de cundáhvī inī nū táhán nú sīquī jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús.

14 De coto nú ndācá tiñu váha jā ní nchihi yā ndahá nú, sáhá poder maá Espíritu Santo jā ndéē inī ó.

15 Ja jínī nū jā ndācá nchivī jā íyó Asia nī sndóo ji nduhū. De ūū ji cúu Figelo jín Hermógenes.

16 De jícān táhvī ni jā cundáhvī inī Jētohō ō nchivī vehe Onesíforo, chi cuāhā vuelta nī nanihīn inī ni nī nsáhá dē, de nduú ní ncúcanoō dē sīquī ni jā yíhí nī vecāa.

17 Chi sa tá nī nquiji dē Roma, de nī nanducú váha dē nduhū jondē nī nanihīn dē nduhū.

18 De jícān táhvī ni jā maá Jētohō ō ná cundáhvī inī yā dē quívi jā nenda yā. De suni ja jínī váha nú nāsa nī nchindeé ndasí dē nduhū tá nī íyo nī űnuū Efeso.

2

Jā cúu ó tá cúu soldado váha nūū Jesucristo

1 Túsaá de ndóhó, sēhe mánī, coo fuerza inī nū sīquī jā yíhí nú ndahá Cristo Jesús de sáhá yā jā váha ndóhó.

2 De ndācá tūhun jā ní jini nú nī ncāhān ni, nī jínī jínúū nchivī cuāhā, tūhun űnúcuán nastéhēn nū nūū ndá tēe jā squíncuu váha, tácuca suni cuu stéhēn tucu maá dē nūū sava cā ji.

3 De ndóhó cuandeé inī nū jā cunī nū tūndóhó, chi cúu nú modo iin soldado váha nūū Jesucristo.

4 Ni iin soldado jā íñī nūū guerra, nduú sátéñú dē maá dē jín tiñu maá dē, chi cánuú jā sáhá dē maá-ni tiñu jā ndácu tēe jā tátúnī nūū dē.

5 De suni súcuán tēe cásiquí deporte, mā níhīn dē premio de tú mā cúndihví inī dē jā casíquí váha dē tá cúu nūū cánuú casíquí dē.

6 De saá-ni tēe jā sátíñú váha űnahun, maá dē cúu jā xihna cā nīhīn jā jéhe itū.

7 Nacani inī nū sīquī jā cáhān ni, de maá Jētohō ō sáhá yā jā jícūhun inī nū sīquī ndihi.

8 De cuhun ndasí inī nū Jesucristo, Yāa jā ní nquiji chíjin tatā rey David, de nī natecū yā māhñú ndiyi, tá cúu nūū cáhān tūhun yā jā nācani nī jā scácu yā yóhó.

9 De jā sīquī tūhun űnúcuán ndóho nī tūndóhó, de jondē nī juhnī ndá ji nduhū jā yíhí nī vecāa, modo iin tēe jā ní nsáhá cuāchi xēen. Sochi tūhun Yāa Dios chi mā cúu cuhñī ji jā má cútē nuu.

10 Túsaá de jéndeé inī ni jínī ni ndācá tūndóhó yáhá sīquī jā cundáhvī inī ni nchivī jā ní nacāji yā, tácuca suni cācu maá ji jā quívi ji ndahá

Cristo Jesús, de quihīn ji nūu
cuáhñú ji níí cání.

11 Chi ndāā cāhān tūhun
yáhá:

Vísō ná cúu ō jā síquī yā, de
suní cutecū ō jíin yā,

12 de tú cuandee inī ō ndoho
ó, de suní ndacu ó tiñu
jíin yā.

De tú mā cuetúhún ó yā, de
suní mā cuetúhún yā
yóhó.

13 De vísō nduú squíncuu vāha
ó, de maá yā chi níiní
squíncuu yā,

chi nduú cúu sáhá falta yā,
chi squíncuu yā jā ní
ncāhān yā.

*Tēe jā sátiñú vāha jā
squíncuu jíin tūhun yā*

14 Tūhun yáhá nasndíhvī inī
nū nchivī, de cāhān nihin nú
jíin ji, cunī maá Jētohō ō, jā má
tétáhán ji síquī ndācá tūhun
jā cāhān cāhá-ni. Chi nduú
jētíñú cuitī, chi sa stívī nchivī
jā níiní.

15 De nducú ndée nú jā
cuetúhún Yāā Dios ndóhó, jā
cúu nú tēe sátiñú vāha jā
squíncuu jíin tūhun yā, tácuā
mā cúcanoō nū nūu yā síquī ní
iin, chi vāha nacani nú tūhun
ndāā yā.

16 De mā quívi nduū nū
jíin ndācá tūhun cāhá-ni
ñayiví yáhá, chi suu sáhá jā
ndúcuahā cā tiñu néhén jā
quívi ndá nchivī jā cāhān.

17 De ndācá tūhun jā stéhēn
ji chi cúu tá cúu iin ndihyi
xēēn jā ndúxeēn cā cuāhān.
De Himeneo jíin Fileto cúu ūū
tēe jā sáhá súcuán.

18 Chi nduū tēe ñúcuán ní
jica yátá dē nūu tūhun ndāā,

de cāhān dē jā ja ní natecū
ndīyi. De súcuán sáca nuu dē
xīnī sava nchivī cándija.

19 Sochi Yāā Dios ní jani yā
nchivī maá yā, de íyó cutú
íyó nihin ji jā má cācá yátá
ji, tá cúu nūu yósō nūu tutū
īi: Ja jíinī Jētohō ō Yāā Dios
ndācá nchivī jā yíhí ndahá yā.
De suní cāhān: Ndācá nchivī
jā nácunehen sívī Cristo, ná
cújiyo ji nūu tiñu néhén, cáchī.

20 De inī iin vehe cáhñú íyó
cuāhā cōhō, de nsūú maá-
ni cōhō oro jíin cōhō plata,
chi suní cōhō ñutun jíin cōhō
ñuhun. De íyó jā fino de íyó jā
corriente.

21 De tú iin nchivī sáhá
ndoo ji maá ji jā quee ji nūu
ndācá tiñu néhén, de cuu ji tá
cúu iin cōhō fino. De coo ndoo
coo īi ji nūu Jētohō ō, de nihin
tiñú ji nāsa cúnī maá yā. De
coo tūha ji jā sáhá ji ndācá tiñu
vāha.

22 Túsaá de cunu nú nūu
ndācá jāá nduú vāha jā ndīyo
inī ndá tēe suchí. De cuniquīn
nū tiñu ndāā, jíin tūhun jā
cándija nú yā, jíin tūhun
cúndáhvī inī, jíin tūhun jā ndée
mānī jíin táhán. De súcuán
sáhá nú jondē jíin ndācá
nchivī ndoo ánō jā nácunehen
sívī maá Jētohō ō.

23 De mā quívi nduū nū jíin
ndācá tūhun naā jāá nduú íyó
cájí, chi ja jíinī nū jā suu sáhá
jā tétáhán nchivī.

24 De iin mozo maá Jētohō ō,
nduú vāha jā tetáhán dē, chi
sa cánuú jā coo vāha inī dē
jíin ndācá nchivī. De ná cóo
vāha inī dē jā stéhēn dē, de ná
cuandee inī dē jíin ji.

²⁵ De jíin jā vitá inī dē de canī ichí dē nchivī nīhin inī. Chī sanaā de nacani inī jī sáhá Yāa Dios, de jīcūhun inī jī nāsa íyó tūhun ndāa.

²⁶ De nducájí inī jī de cācu jī nūū tāchī cúñáhnú jā ní ntiin jī, chī nī ncundeé jíin jī jā sáhá jī jā cúnī maá.

3

Sīquī nāsa coo nchivī nēhén ndá quīvī jā cuándihi

¹ De suni jīcūhun inī nū jā ndá quīvī cuándihi de quenda quīvī jā coo tūndóhó.

² Chī coo nchivī jā chiñúhún maá, de ndíyo inī jī xūhún, de sáhá téyí jī maá jī, de sáhá vīxī jī maá jī. De cāhān nēhén jī sīquī Yāa Dios, de cunīhin inī jī nūū tatá jī nūū naná jī, de mā nácuetáhvī jī, de mā chíñúhún jī Yāa Dios.

³ De mā cōó mānī jī jíin táhán jī de ní mā cúndáhvī inī jī. De sáhá tūhún jī, de mā cūú casī jī ndācá jā ndíyo nēhén inī jī, de xēen ndasí coo jī, de quītī inī jī cunī jī ndācá tiñu váha.

⁴ De suni nastúu jī táhán jī, de mā cúyūhú jī sáhá jī cuāchi, de coo vīxī ndasí jī, de nducú jī jā cusī inī maá jī-ni, de mā nducú jī jā quīvī jī nūū Yāa Dios.

⁵ De sáhá jī-ni jā chiñúhún jī yā, de casī jī nūū poder yā jā má sáma jī modo jī. Mā quīvī nduū nū jíin nchivī jā sáhá súcuán.

⁶ Chī sava tēe ñúcuán quīvī dē vehe de stáhvī dē ndācá ñahan naā jā íyó ndasí cuāchi. De ñamā quīvī ndá ña jíin

ndācá tūhun jāá nduú íyó ndāa jā cúsi inī ña jíin.

⁷ De vísō níni scuáha ña nā-ni tūhun, de nduú cúu cuitī jīcūhun inī ña tūhun ndāa yā.

⁸ De tá cúu nūū ní nsáhá nduū tēe tásí Janes jíin Jambres jā ní íyo janahán, jā ní nducú dē jā casī dē nūū Moisés, suni súcuán sáhá ndá tēe ñúcuán, chī nducú dē jā casī dē nūū tūhun ndāa. Chī coo naā jāá ntúnī ndá dē, chī mā cándíja ndija dē tūhun cándíja ó.

⁹ De mā quēé tiñu sáhá dē, chī cunī ndācá nchivī jā tēe naā cúu dē, tá cúu nūū ní jinī nchivī jā ní íyo naā nduū tēe ñúcuán jā ní nducú casī nūū Moisés.

Tiñu sándihí jā ndácu Pablo nūū Timoteo

¹⁰ Sochi ndóhó chī jā nī ncutūha vāha nú nāsa stéhēn ní, nāsa jíca ndāa ní, nāsa chúhun inī ní sáhá ní, nāsa cándíja ní yā, nāsa nēe ní paciencia, nāsa cúndáhvī inī ní táhán ní, jíin nāsa jéndeé inī ní.

¹¹ Chī ní jinī ūhvī nchivī nduhū, de ní ndoho ní tūndóhó. De jíin nū ndācá jā ní ndoho ní ñuū Antioquía jíin Iconio jíin Listra. De jíin nū nāsa ní jinī ūhvī jī nduhū. Sochi maá Jētohō ō ní scácu yā nduhū nūū ndihī ñúcuán.

¹² Chī ndāa cúu jā ndācá nchivī jā ndíhvī inī jī jā sátíñú vāha jī nūū Cristo Jesús, ndoho jī jā cunī ūhvī nchivī jī.

¹³ Sochi nchivī jā sáhá tiñu nēhén jíin nchivī stáhvī, chī sa víhí cā cucuu jī jíin tiñu nēhén,

chi stáhvī ji nchivī de suni candíja maá ji tūhun stáhvī.

14 De ndóhó chi sa cuiñi nīhin nú jín jā ní ncutūha nú jín jā ní ncucáhnú vāha inī nū. Chi jínī nū nāsa nchivī cúu jā ní stéhēn nū nū.

15 Chi jondē tá lulí nú, de ja jínī nū nāsa cáhān tutū ī jā stéhēn nū nū nāsa candíja nú jā ní jīhī Cristo Jesús jēhē nū tácuā cācu nú.

16 De níi tutū ī cúu tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios, de vāha níhīn tiñú jā stéhēn nū ō, jā cáhān nū ō, jā náchuhun ichí yóhó, jín jā scuáha yóhó jā caca ndaā ō,

17 tácuā ndá tēe jā sátíñú nū Yāa Dios, cuja inī dē de coo tūha vāha dē jā sáhá dē ndācá tiñu vāha.

4

1 De cáhān ní jín nú, jínī Yāa Dios jín Jētohō ō Jesucristo, Yāa jā quiji de ndacu tiñu, de sáhá ndaā yā tiñu nchivī tēcū jín nchivī jā ní jīhī.

2 Cáhān nīhin nī jā nacani nú tūhun yā, de sndíhvī inī nū ji jā candíja ji. De níni sáhá nú súcuán á núne ji á vísō nduú núne ji. De sáhá nú jā ná jícūhun inī ji, de cáhān nū nū ji, de canī ichí vāha nú ji, de jín cuāhā paciencia stéhēn nū nū ji.

3 Chi quiji tiempo jā má cuetúhún cuitī nchivī tūhun yā jā stéhēn ndaā vāha, chi sa cuetúhún ji tūhun jā cúsī inī maá ji, de nducú ji cuāhā maestro jā stéhēn nū ji maá-ni tūhun jā jétahān inī ji cunini ji.

4 De cujiyo ji nū tūhun ndāā, de cundihvī inī ji ndācá tūhun jā maá cuento-ni cúu.

5 Sochi ndóhó chi níni coo ndito inī nū, de cuandee inī nū jín tūndóhó, de cundihvī inī nū nacani nú tūhun jā scācu yā yóhó, de squíncuu vāha nú jín tiñu yā jā sáhá nú.

6 De nduhū chi ja nī nsōcō ni maá nī jā cuū ni, de ja cuācuñatin quivī jā cuū ni.

7 De ja nī ncundee nī jā ní nducú ndée nī síquī tiñu vāha, de ja nī jīnu nī jica nī ñayiví yáhá, de nduú ní nsiáā ni tūhun cándíja nī yā.

8 De mitan ja íyó tūha premio jā níhīn ni síquī jā ní jica ndaā ni. Chi maá Jētohō ō taji yā ñúcuán nū ni maá quivī jā sáhá ndaā yā tiñu, chi maá yā cúu jā ndāā sándāā síquī ndihi. De nsūú nū maá-ni nduhū taji yā, chi suni cuāha yā nū ndācá nchivī jā cúu inī ji jā ndiji yā chi mānī ji jín yā.

Jā cána Pablo jā quiji Timoteo nū dē

9 Nducú ndée nú jā quiji ñamā nū nū ni.

10 Chi Demas nī sndóo dē nduhū, chi ndíyo inī dē ndatíñú ñayiví yáhá, de cuāhān dē ñuū Tesalónica. De Crescente chi cuāhān de Galicia, de Tito cuāhān dē Dalmacia.

11 De mátúhún-ni cā Lucas íyó jín nī. De tá quiji nú, de cueca nú Marcos quiji nú jín dē, chi vāha cuetíñú dē jā chindee dē nduhū jín tiñu yā.

12 Tíquico nī ntají nī dē cuāhān dē ñuū Efeso.

13 De tá quiji nú de cundahá nú cotón jā ní sndóo nī vehe

Carpo ñuū Troas. De suni cundahá nú ndācá libro, de jā cánuú cā cúu ndācá tutū jā nī ntee maá nī.

¹⁴ Alejandro, tēe cúu her-rero, xēēn ndasí nī nsāhá dē jíin nī. De maá Jētohō ō nacuāha yā yāhvi dē jā súcuán nī nsāhá dē.

¹⁵ De coto nú maá nú nūū dē, chi ndasí nī iyo dē contra sīquī tūhun jā stéhēn ō.

¹⁶ De tá nī iñi nī jā xíhna ñúhún nūū justicia, de nduú ni iin tēe ní iñi jíin nī, chi ndihi dē nī sndóo dē nduhū. De ñúhún inī ni jā Yāā Dios cune cáhnú inī yā nūū ndá dē.

¹⁷ De vísō súcuán de maá Jētohō ō nī nchindeé yā nduhū, de nī jēhe yā fuerza inī ni, de súcuán nī nsínu nī nī nacani ndihi nī tūhun jā scácu yā yóhó, nī jini nchivī ndá nación jāá nduú jíin tūhun yā. Súcuán nī scácu Jētohō ō nduhū nūū ndācá tēe xēēn.

¹⁸ De scácu cā yā nduhū nūū ndācá tiñu néhén, de coto yā nduhū jondē tá quīvi nī andiví nūū tátúnī yā. De ná cáhān ō jā vīi ndasí cúñáhnú yā níí cání. Amén.

Saludo jíin bendición jā sándhí

¹⁹ De cachī nū jā sāhá ndeé inī Prisca jíin Aquila, jíin nchivī vehe Onesíforo, cáchī ni.

²⁰ Erasto nī nguendōo dē ñuū Corinto. De nī nguendōo Trófimo ñuū Mileto, de cúhū dē.

²¹ De cundihvī inī nū quiiji nú mitan ncháha ca quijéhe tiempo vījin. Sāhá ndeé inī nū, cáchī Eubulo jíin Pudente

jíin Lino jíin Claudia jíin ndá cā hermano.

²² De ñúhún inī ni jā maá Jētohō ō Jesucristo ná cóo yā jíin nú, de Yāā Dios sāhá cā yā jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU TITO

1 Maá nī cúu Pablo, mozo Yāa Dios jíin apóstol Jesucristo, chi nī ntají Yāa Dios nduhū jā scándíja nī nchivī jā ní nacāji yā, tácuā jīcūhun inī ji tūhun ndāā yā jā cándíja ó,

2 de cuhun inī ji jā cutecū ji ní cání. Chi jondē ncháha ca jēcōo ñayívi de ja nī nquee yuhú Yāa Dios jā cutecū ō, de íyó ndāā tūhun jā ní ncāhān yā.

3 De mitan jā ní nquenda tiempo jā ní jani yā, de stéhēn cāji yā tūhun yā nū ō. De nī ntetíñú yā nduhū nī ndacu yā tiñu jā nacani nī tūhun yā ñúcuán. Chi Yāa jā scácu yóhó cúu yā.

4 De tée nī carta yáhá cuēē nū nū Tito, chi tá cúu sēhe nī cúu ndija nú sīquī jā inuú-ni cándíja ó yā. De ñúhún inī nī jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo, Yāa jā scácu yóhó, ná sáhá cā yā jā váha ndóhó, de cundáhvi inī yā ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Tiñu yā jā ní nsáhá Tito jondē isla Creta

5 De nī sndóo nī ndóhó jondē isla Creta, tácuā sáhá ndāā nū sīquī tiñu jā cúmanī cā cundaā, de caní nú ndācá tēe ñáhnú jā coto grupo nchivī cándíja ndācá ñuū, tá cúu nū ní ndacu nī tiñu nū nū.

6 De ndá tēe ñáhnú ñúcuán cánuú jā má cōó ni iin jā nīhīn nchivī cuāchi sīquī dē. De cánuú coo iin-ni ñasíhí dē. De sēhe dē cánuú cuu ji sūchí cándíja, jā má nīhīn nchivī cuāchi sīquī ji jāá nduú sáhá vāha ji á jā nīhīn inī ji nū ō dē.

7 Chi ndá tēe cúñáhnú jā ndíso tíñú nū nchivī cándíja, cánuú caca ndāā dē chi ndíso tíñú dē sīquī tiñu Yāa Dios. De mā sáhá téyí dē maá dē, mā quítí ñamā inī dē, mā cū ō dē tēe jíni, mā cánāá dē, de mā ndíyo inī dē xūhún.

8 Chi sa cánuú jā níní cuāha nú dē vehe nū nchivī jíca, de níní sáhá dē tiñu váha, de ndíto coo xīnī dē, de cuu dē tēe ndāā, de coo ndoo ánō dē, de casī dē modo jā cúnī maá dē.

9 De cánuú jā cuiñi nīhīn dē jíin tūhun ndāā jā ní scuáha dē, tácuā cuu sndíhvī inī dē nchivī jíin ndācá tūhun ndāā vāha, de suni cuu sáhá dē jā jīcūhun inī nchivī jā cúu contra, de casī ji yuhú ji.

10 Chi íyó cuāhā nchivī nīhīn inī, de stéhēn ji incā modo jā jáni naā inī maá ji de stáhvi ji nchivī. De ndá táhán ó hebreo cúu jā víhí cā sáhá súcuán.

11 De cánuú jā casī nū yuhú ndācá tēe ñúcuán, chi stéhēn ndá dē tūhun jāá nduú íyó vāha jā stéhēn dē, chi cúnī dē jā nīhīn dē xūhún sīquī. De súcuán sácā nuu dē xīnī ndihi nchivī ndācá vehe.

12 De iin tēe isla Creta jā nácani tūhun, nī ncāhān dē sīquī táhán ñuū dē: Ndá táhán ó nchivī Creta, chi maá-ni

nchivī stáhvī cúu ji, de tá sáhá quiti xéēn sáhá ji, de maá-ni jā ndíhvī inī ji cajī cuāhā ji, de cúxī ji, cáchī dē.

¹³ De ndāā cúu tūhun jā ní ncāhān tēe ñúcuán. Jā ñúcuán cuxeēn nū nūū ji, tácuá ná cándíja ndāā vāha ji.

¹⁴ De mā sáhá ji cuenta ndācá tūhun jā ní ntavā ndá táhán ó hebreo, jā maá cuento-ni cúu, de juni mā squíncuu ji tiñu jā ndácu ndá tēe jā ní nquee nūū tūhun ndāā.

¹⁵ De nchivī jā ní ndundoo jāá ntúnī, chí ndācá-ni íyó vāha íyó ndoo nūū ji. Sochi nchivī nduú cándíja jāá nduú ní ndúndoo jāá ntúnī, maá-ni jā jāni inī ji jāá nduú íyó ndoo nduú íyó vāha ndācá jā jínī ji nūū. Chí jondē jāá ntúnī ji jínī jāá íyó téhén.

¹⁶ De vísō cāhān ji jā jínī ji Yāā Dios, sochi jínī tiñu jā sáhá ji de jínī ō jāá nduú. Chí nchivī nāvāha nchivī ñihin inī cúu ji, de nduú cúu sáhá ji ní iin tiñu vāha.

2

Tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha

¹ De maá nú chí níni cāhān nū ndācá tūhun jā quétáhán jínī tūhun yā jā stéhēn ndāā vāha.

² De cāhān nū jínī ndācá tēe ñáhnú jā ná cóo cájí inī dē, de sáhá yíñuhún dē, de ndito coo xīnī dē, de cándíja ñihin dē tūhun jā cúndáhvī inī yā dē, de cundáhvī inī dē táhán dē, de cuandéé inī dē.

³ De saá-ni ndācá ñahan ñáhnú, ná sáhá yíñuhún ña,

de mā sáhá tūhún ña, de mā jínī ña. De ná stéhēn ña ndācá jā vāha.

⁴ De ná stéhēn ña nūū ndá ñahan súchí jā coo manī ña jínī yíí ña jínī sēhe ña.

⁵ De ndito coo xīnī ña, de coo ndoo ánō ña, de coto vāha ña tiñu vehe ña, de coo vāha inī ña, de cuetáhvī ña nūū yíí ña, tácuá mā cāhān nēhén nchivī sīquī tūhun Yāā Dios.

⁶ De suni súcuán sndíhvī inī nū ndācá tēe suchí jā ndito coo xīnī dē.

⁷ De ndóhó, cuu nú iin ejemplo nūū dē jā sáhá nú ndācá tiñu vāha. De tá stéhēn nū nūū dē de ndāā stéhēn nū de serio coo nú.

⁸ De ndāā vāha stéhēn nū, tácuá mā cúu cāhān nchivī sīquī. De súcuán de cucanoō nchivī jā cúu contra, chí mā cúu cāhān ji ní iin cuāchi sīquī nū.

⁹ De cāhān nū jínī nchivī jā cúu mozo jā ná cuetáhvī ji nūū patrón ji, de ná sáhá ji ndācá tiñu jā jétahān inī dē, de mā cāhān ji tá ndacu dē tiñu nūū ji.

¹⁰ De mā sácuíhná ji ndatíñú dē, chí ná cúu ji nchivī ndāā ndíja, tácuá jínī ndācá tiñu jā sáhá ji, de cunī ndācá nchivī jā vii ndasí cúu tūhun jā stéhēn sīquī Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó.

¹¹ Chí mitan ja ní stéhēn Yāā Dios nāsa sáhá yā jā vāha nchivī, chí cúnī yā scácu yā ndíhi nchivī ñayíví.

¹² De sīquī jā vāha inī yā jínī ó, suu stéhēn nūū ō jā siáā ō tiñu nēhén jínī ndācá jā ndíyo nēhén inī ō. De ndito ná cóo xīnī ō inī ñayíví yáhá, de caca

ndaā ō, de sáhá vāha ó jā cúnī Yāā Dios.

¹³ De suni stéhēn nūū ō jā cuhun inī ō jā quendōo ndetū ō tá quiji maá quiṽi cāhnú jā nenda nijīn Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí, suu Jesu-cristo, Yāā jā scácu yóhó.

¹⁴ Chi nī nsōcō yā maá yā jēhē ō, tácu scácu yā yóhó nūū ndācá tiñu nēhén, de sáhá ndoo ndihi yā ánō ō jā cuu ó nchivī maá yā, de cundihvī inī ō sáhá ó tiñu vāha.

¹⁵ Ndācá tūhun yáhá cánuú stéhēn nū, de sndíhvī inī nū ji, de cāhān nū nūū ji, chi sūcuán ndíso tíñú nú. De mā cuáha nú tūhun jā sáhá jéhe inī ni iin ji nūū nū.

3

Nāsa cánuú sáhá nchivī cándija

¹ De nasndíhvī inī nū ji jā cuetáhvī vāha ji nūū ndá tēe cúñáhnú jíin tēe ndíso tíñú ñuū. De ná squíncuu ji tiñu jā ndácu ndá dē, de coo ñamā inī ji sáhá ji ndācá tiñu vāha.

² De mā cāhān nēhén ji síquī ni iin nchivī, de cundeē mānī ji jíin nchivī, de coo vāha inī ji, de coo vitá inī ji jíin ndihi nchivī.

³ Chi maá ó suni nī ncuu ó nchivī naā jāá nduú ní jíicūhun inī ō jondē saá, de nī ncuñihin inī ō nūū Yāā Dios. De nī ncandija ó ndācá tūhun jāá nduú ndāā, de nī nsatíñú cāhá ó nūū ndācá jā ní ndiyo nēhén inī ō jíin nūū ndācá jā ní ncusi inī ō. De nī jica ó jíin tiñu nēhén jíin tūhun cúcuásún inī. Chi nī nquītī inī nchivī

nūū ō, de nī nquītī inī ō nūū ji.

⁴ Ñúcuán de Yāā Dios, Yāā jā scácu yóhó, nī stéhēn yā jā vāha inī yā de cúndáhvī inī yā ndihi nchivī ñayīví.

⁵ De nī scácu yā yóhó, de nduú nā tiñu vāha ní nsáhá ó jā scácu yā yóhó, chi sa síquī jā ní ncundáhvī inī yā yóhó. Chi nī naquete yā ánō ō, de sūcuán nī nacacu jeé ó, de nī ndujeé ó nī nsáhá yā jíin maá Espíritu Santo.

⁶ De nī ncunuú ndasí Espíritu Santo inī ánō ō, jā ní nsáhá Yāā Dios jā jíin Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó.

⁷ De sūcuán nī sndáhvā yā cuāchi ó síquī jā vāha inī yā, de nīhīn táhvī ō cutecū ō ní cání, tá cúu nūū ñúhún inī ō.

⁸ Ndāā cúu tūhun yáhá, de cúnī ni jā níni cāhān nīhin nú ndācá tūhun yáhá, tácu nchivī cándija Yāā Dios, ná cundihvī inī ji cucuu ji jíin tiñu vāha. Chi íyó vāha ndācá yáhá, de níhīn tíñú jā quendōo vāha ánō ndihi nchivī.

⁹ De mā quiṽi nduū nū jíin ndācá tūhun naā, jíin tūhun jā cāhān síquī nāsa vāji ndācá tatā ō, jíin tūhun jā sáhá jā tétáhán ji síquī ley Moisés. Chi maá-ni tūhun cāhá jāá nduú níhīn tíñú cúu.

¹⁰ De tú íyó nchivī jā sáhá jā ndúsíin inī nchivī cándija, de cāhān nū nūū ji iin ūū vuelta, de tú mā chūhún inī ji, de tavā nūū ji.

¹¹ Chi jíin nū jā iin nchivī jā sáhá sūcuán, stívī ndasí ji chi jíin ji jāá nduú vāha sáhá ji, de

jā ñúcuán jícundeē cuāchi sīquī
ji.

*Jā cána Pablo jā quiji Tito
nūū dē*

¹² De tá taji nī Artemas á
Tíquico cuēē dē, sá de nducú
ndéé nú quiji nú nūū ni ñuū
Nicópolis, chi ja nī ncundaā
inī ni jā ñúcuán cundeē ni
tiempo vījin.

¹³ De cundihvī inī nū chin-
deé nú Zenas, tēe cúu abo-
gado, de saá-ni Apolos. Chi
cuāha nú jā jíni ñúhún dē jā
quihīn cā dē ichi nūū quihīn
dē. De coto nú jā má cúmanī
ni iin nūū dē.

¹⁴ De nchivī jā íní jíin ó,
cánuú jā cutūha ji sáhá ji
ndācá tiñu váha, de chindeé
ji nchivī jā cúmanī nūū, tácuā
mā cútecū cāhá ji.

*Saludo jíin bendición jā
sándhí*

¹⁵ Ndācá nchivī jā íyó jíin nī
yáhá, cāhān ji jā sáhá ndeé inī
nū. De cachī nū jā cāhān ni
jā sáhá ndeé inī nchivī jīñā jā
mānī ō jíin sīquī jā cándíja ó.
De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā
Yāa Dios jā váha ndá ndóhó.
Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SAN PABLO APOSTOL NUU FILEMON

1 Maá nī cúu Pablo, de yíhí nī vecāa jā síquī tūhun Cristo Jesús. De jíin hermano o Timoteo tée nī carta yáhá cuēē nūū nū Filemón. Chi cúu nú tēe jā íyó mānī ndúū ni jíin, chi chíndeé nú jíin nī síquī tiñu Yāa Dios.

2 De suni tée nī carta yáhá nūū ndá nchivī cándíja jā ndútútú inī vehe nú, de saá-ni nūū hermana o Apia, jíin nūū Arquipo, tée jā chíndeé táhán jíin ó síquī tiñu jā ndúcú ndéé ó jíin.

3 De ñúhún inī ndúū ni jā Tatá ó Yāa Dios jíin Jētohō o Jesucristo, ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo siī inī nū.

Tēe cundáhvī inī de cándíja váha cúu Filemón

4 De tá jíicān táhvī ni nūū Yāa Dios de nduú náa inī ni cācān táhvī ni jēhē nū, de níni nácuetahvī nī nūū yā jā síquī nū.

5 Chi níhīn ni tūhun jā váha cándíja nú jā cundáhvī inī Jētohō o Jesús ndóhó, de cundáhvī inī nū ndācá nchivī jā yíhí ndahá Yāa Dios.

6 De jíicān táhvī ni jā nchivī jā ní ncandíja síquī jā cándíja maá nú, ná jíicūhun váha cā inī ji síquī ndācá jā váha jā sáhá yā yóhó jā jíin Cristo Jesús.

7 Chi cúsiī ndasí inī ni de íyó ndeé inī ni, hermano, síquī

jā cundáhvī inī nū ndá nchivī cándíja. Chi maá nú nī nsáhá jā ní ndusiī inī ji.

Jā jíicān Pablo iin favor jēhē Onésimo

8 Túsaá de cāhān ndáhvī nī jíin nú, visō cuu ndacu nī nūū nū nāsa cánuú sáhá nú, chi cúu nī apóstol Cristo.

9 De nduú chi sa cāhān ndáhvī nī jíin nú síquī jā íyó mānī o. De cundáhvī inī nū nduhū sáhá nú jā cúnī ni, chi ja ñáhnú nī, de yíhí nī vecāa jā síquī tūhun Cristo Jesús.

10 De cāhān ndáhvī nī jíin nú jēhē mozo nū Onésimo jā ní jeen nú de nī jinu. De mitan de cúu ji tá cúu sēhe nī, chi nī scándíja nī ji inī vecāa yáhá.

11 De jondē saá chi nduú ní ncúu ji mozo jā squíncuu nūū nū, chi nī jinu ji. Sochi mitan chi váha satíñú ji nūū nū jíin nūū ni.

12 De natají nī ji cuēē najee ji nūū nū. Túsaá de cāhān váha nú jíin ji, de sáhá nú cuenta jā modo jā maá nī nī nquenda, chi ndasí mānī nī jíin ji.

13 De cusíi inī ni de tú cuu quendōo ji jíin nī yáhá, tácuu cuetíñú nī ji lugar maá nú juni yíhí nī vecāa jā síquī tūhun váha yā.

14 Sochi nduú cúnī ni sáhá nī súcuán, chi jondē cuāha maá nú tūhun. Chi nsūú jā sáhá fuerza ni ndóhó, chi síquī jā váha inī nū de sáhá nú favor jíin nī, tá cúu nūū cúsiī inī maá nú.

15 Chi sanaā de jā síquī yáhá cúu jā ní jinu ji nī ncujiyo ji nūū nū jacū-ni tiempo, suu

tácuá níní quendōo ji jíín nú sáhá Yāā Dios.

¹⁶ De mitan chi nduú cā cúu ji iin mozo jā ní jeen nú, chi nī nduu ji iin jā váha cā, suu iin hermano jā mānī nū jíín. De nduhū chi mānī ndasí nī jíín ji, de nā oncā cúu maá nú jā má cōó mānī nū jíín ji. Chi nsūú jā mānī nū jíín iin tēe súcuán-ni, chi sīquī jā cúu ji iin hermano jā cándíja nūū Jētohō ō.

¹⁷ De tú sáhá nú cuenta jā nduhū cúu táhán nú jā cándíja, túsaá de cāhān vāha nú jíín ji tá nenda ji nūū nū, tá cúu nūū cāhān nū jíín nduhū.

¹⁸ Tú nā-ni falta nī nsáhá ji nūū nū, á tú ndíta ji nūū nū, de cācān nū de chunáá maá nī.

¹⁹ Nduhū Pablo, jíín ndahá maá nī tēe nī yáhá jā maá nī nachunáá. Súcuán cāhān nī vísō cuu cāhān nī jā sa maá nú ndíta nūū nī jā sáhá nú jā cusii inī ni sīquī jā ní scándíja nī ndóhó de nī ncācu ánō nū.

²⁰ Túsaá, hermano, sáhá nú favor yáhá jíín nī sīquī jā cándíja nú Jētohō ō. Sáhá nú jā ndusiī inī ni, sīquī jā cúu nú hermano jā cándíja Cristo.

²¹ De tēe nī yáhá nūū nū, chi cúndeé cúcáhnú inī ni jā cuetáhví nú, de jondē víhí cā sáhá nú nsūú cā jā ní jícān ni.

²² De suni jícān ni jā sáhá tūha nú nūū cundeē ni, chi ñúhún inī ni jā quee nī yáhá de cuēē ni nūū nū sáhá Yāā Dios sīquī jā jícān táhvī ndá nú jēhē ni.

²³ Epafras, tēe jā yíhí jíín nī vecā jā sīquī tūhun Cristo Jesús, cāhān dē jā sáhá ndeē inī nū.

²⁴ De suni súcuán cāhān Marcos jíín Aristarco jíín Demas jíín Lucas, ndá tēe jā chíndeé táhán jíín nī sīquī tiñu yā.

²⁵ De ñúhún inī ni jā Jētohō ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó. Súcuán ná cōo. Amén.

Saludo jíín bendición jā sándihí

CARTA JA CUAHAN NUU NCHIVI HEBREO

*Jā ní ntají Yāā Dios Sēhe yā
nī nacani yā tūhun*

¹ Quéhén vuelta de quéhén modo nī ncāhān Yāā Dios jíin ndá tatá ō jondē janahán, chi nī ntají yā ndá tēe nī nacani tūhun yā.

² De mitan de tiempo jā cuándihi yáhá de nī ntají yā maá Sēhe yā nī nacani yā tūhun nū ō. De jíin Sēhe yā cúu jā ní nsáhá yā ñayíví jíin ndihi cā, de ndivií jā iyó nī nchihí yā ndahá Sēhe yā.

³ De Sēhe yā chi vii ndasí cúñáhnú yā, tá cúu nū vii cúñáhnú maá yā. De ndihi nāsa cúu maá yā jā cúu yā Yāā Dios, suni sūcuán cúu Sēhe yā. De jíin poder tūhun jā ní ncāhān Sēhe yā de iyó cutú ndihí-ni. De nī nasáhá ndoo yā yóhó ndācá cuāchi ō, de sá de nī jēcundeē yā lado cuáhá mesa maá Yāā cúñáhnú jondē andiví.

*Jā cúñáhnú cā Sēhe Yāā
Dios nsūú cā ndá ángel yā*

⁴ De nī nduñáhnú ndasí cā Sēhe yā nsūú cā ndá ángel andiví, chi nī nīhīn yā tāhvī jā ndíso yā tiñu ñáhnú ndasí cā nsūú cā jā ndíso ndá ángel.

⁵ Chi yósō nū tutū jā sūcuán nī ncāhān Yāā Dios jíin Sēhe yā, de nsūú jíin ndá ángel yā:

Maá nú cúu Sēhe nī,

de mitan de nī nsáhá ñáhnú
nī ndóhó jā cúu nī Tatá
nú.

De suni nī ncāhān yā tūhun Sēhe yā, de nsūú tūhun ndá ángel yā:

Maá nī cúu Tatá nū Sēhe nī,
de maá ji cúu Sēhe nū nī.

⁶ De suni tá nī ntají yā Sēhe yā jā cúñáhnú, nī nquiji iní ñayíví yáhá, de nī ncāhān yā:

Ndihí ángel ni ná chíñúhún ji Sēhe nī.

⁷ De sūcuán nī ncāhān yā tūhun ndá ángel yā:

Tá cúu nū yíhí tāchī, sūcuán
cúu jā jíca ndá ángel ni
sáhá nī,

de ndācá ñúcuán jā sátíñú
nū ni, tá cúu yáñuhūn
cúu.

⁸ Sochí tūhun Sēhe yā chi sa cáhān yā:

Maá nú cúu Yāā Dios, de
tatúnī nū níí cání,

de jā tátúnī nū chi maá-ni tiñu
ndāa cúu.

⁹ Cúsiī iní nū jíin tiñu váha, de
nduú jétahān cuitī iní
nū tiñu néhén.

Jā ñúcuán cúu jā nduhū, Yāā
Dios maá nú, nī nsáhá
nī

jā cúsiī ndasí cā iní nū nsūú cā
ndá cā jā iyó andiví.

¹⁰ De suni cáhān yā:

Maá nú cúu Jětōhō, de jondē
xihna ñúhún nī nsáhá
nú jā ní jēcōo ñayíví.

De andiví chi suni jā ní nsáhá
maá nú cúu.

¹¹ De ndá ñúcuán chi naā,
sochí maá nú chi níí
cání iyó nú.

De ndá ñúcuán chi cutúhú
tá cúu nū cutúhú iin
sahma,

12 de nacahnū nū tá cúu nūū
nátahnū iin sahma, de
nasāma nū ndá.

Sochi maá nū chi mā násāma
cuitī nū,
de quivī jā cutecū nū mā ndihī
cuitī.

13 De súcuán nī ncāhān tucu
yā jíin Sēhe yā, de nsūú jíin
ndá ángel yā:

Cundeē nū lado cuáhá nī nūū
cuñáhnú nū,
de sáhá nī jā candeē nū
poder ndácá jā jíin ūhvī
ndóhó.

Ncachī yā.

14 De ndá ángel yā chi mozo-
ni cúu, de tájí yā cuāhān jā
chíndeé ndá nchivī jā nīhīn
táhvī jā scácu yā.

2

*Jā má cúhuun inī ō jíin tūhun
jā scácu yā yóhó*

¹ Túsaá de cánuú jā vāha cā
chuhun inī ō ndácá tūhun yā
jā ní jini ó, chi tú nduú de
sanaá de scuíta ó.

² Chi jondē janahán nī
jetíñú yā ndá ángel yā nī
ncachī tūhun tūhun yā, de nī
jíin nchivī jā íyó ndāā. De
nchivī nīhin inī jíin nchivī
jáá nduú ní ncándija tūhun
ñúcuán, vātu-ni nī nīhīn jí
castigo.

³ De tú súcuán nī ncuu, de
yóhó, ¿nāsa cācu ó de tú mā
chūhún inī ō tūhun cánuú cā
jā scácu yā yóhó? Chi xihna
cā maá Jētohō ō nī nacani yā
tūhun yáhá, de sá de ndá tēe jā
ní jini, nī nacani tucu ndá dē
nūū ō.

⁴ De Yāā Dios suni nī nchin-
deé yā ndá dē jā ní nacani dē
tūhun yā. Chi nī nsáhá yā jíin
dē jā ní nsáhá dē síin síin tiñu

ñáhnú jā sáhvi inī ō jā jíin ō
poder yā. De suni nī jēhe yā
Espíritu Santo yā nūū iin iin ó,
nāsa nī jētahān inī maá yā jā
sáhá ó.

*Jā ní nduu Jesús iin táhán
nchivī*

⁵ De Yāā Dios nsūú nūū
ndá ángel yā ní jēhe yā tūhun
jā cundiso tíñú síquī ñayivī
jā quiji, chi sa nūū Sēhe yā
Cristo nī jēhe yā. De síquī
ñayivī ñúcuán cúu jā cáhān ní
yáhá.

⁶ Chi suha yósō nūū tutū jā
ní ncāhān David jíin yā:
¿Nā cuá cúu nchivī jā ñúhún
inī ní jí?

De ndihvī inī ní síquī jí, de
nchivī-ni cúu jí.

⁷ Chi jacū-ni tiempo nī nsáhá
ní jā núu jí nūū ndá
ángel ní.

Ñúcuán de sáhá ñáhnú ní jí de
squéndōo yíñúhún ní jí,
de cani ní jí jā ndacu jí tiñu
nūū ndácá jā ní nsáhá
ní.

⁸ De ndihi jā íyó chi sáhá ní jā
cuñáhnú jí nūū.

Cáchī tutū. De jā ní nsáhá Yāā
Dios jā cúñáhnú jí nūū ndihi,
túsaá de mā quéndōo ní iin jā
má cúñáhnú jí nūū. De visō
súcuán de mitan de ncháha ca
cunī ō jā cúñáhnú jí nūū ndihi
jā íyó.

⁹ Sochi jā jíin ō mitan cúu
Jesús, Yāā jā ní nduu núu jacū-
ni tiempo nūū ndá ángel yā.
Chi súcuán nī ncuu tácuā cuū
yā jēhe ndihi nchivī, síquī jā
vāha ndasí inī Yāā Dios jíin
ó. De mitan de viī ndasí nī
nduñáhnú tucu yā, de ndihi-
ni íyó yíñúhún nūū yā, chi nī

ndoho yā jā ní jīhī yā jēhē nchivī.

¹⁰ De ndihi jā íyó chi cuenta Yāā Dios cúu, chi maá yā nī nsāhá. De suni ndéca yā cuāhā ndasí sēhe yā jā quíhīn ji andiví nūū vii cuñáhnú ji jíin yā. De vāha níhīn tíñú jā ní jēhe yā tündóhó nūū Jesús, chi jā ní ndoho yā súcuán de cuu cundeca vāha yā nchivī jā ní scácu yā.

¹¹ Chi Jesús jā ní nsāhá ndoo yā ji de maá ji jā ní ndundoo ji, chi iin-ni Tatá ji jíin yā. De jā ñúcuán nduú cúcanoō Jesús jā cáhān yā hermano yā ji.

¹² Chi yósō nūū tutū jā ní ncāhān yā jíin Tatá yā:

Cachī sá tūhun ní nūū ndá hermano sá,
de māhñú nūū ndútútú ji cata sá nāsa cúñáhnú ní.

¹³ De suni cáhān yā tá cúu nūū cáhān ndá hermano yā:

Nduhū chi cándija nī yā.

De cáhān tucu yā:

Yáhá íyó nī jíin ndá sēhe Yāā Dios jā ní jēhe yā nūū ni.

Ncachī Jesús.

¹⁴ De tá cúu nūū cácu nchivī jā cúu ji iin yiqui cúñu, suni súcuán nī ncacu Jesús, tácu cuu cuū yā jēhē ō. De súcuán nī snāā yā poder tächī cúñáhnú jā squívi nchivī nūū cuāchi de jíhī ji.

¹⁵ De nī ncacu yā súcuán tácu cuu tavā yā ndācá nchivī chíjin tūhun jā yúhú ji cuū ji. Chí níí vida ji ndóho ji sáhá ñúcuán.

¹⁶ De jāndāā chi nduú ní nquíji yā jā chindeé yā ndá ángel yā, chi sa jā chindeé yā

ndá nchivī cándija jā ní nduu tatā Abraham.

¹⁷ Jā ñúcuán nī jini ñúhún jā nduu inuú yā jíin ndācá hermano yā, tácu cuu yā sūtū cúñáhnú jā squíncuu vāha yā ndācá tiñu jēhē ji nūū Yāā Dios, chi nī ncundáhvī inī yā ji. De súcuán nī nsāhá yā tácu sōcō yā maá yā jēhē ji de sndáhvā yā cuāchi ji.

¹⁸ Chi suni jondē maá yā nī ndoho yā jā ní jito túnī tündóhó yā, de jā ñúcuán cuu chindeé yā nchivī jā jito túnī tündóhó ji.

3

Jā cúñáhnú cā Jesús nsūú cā Moisés

¹ Hermano, nī ncana Yāā Dios ndá ndóhó, de cúu nú nchivī ndoo maá yā. Túsaá de nacani vāha inī nū sīquī Cristo Jesús, Yāā jā cúu apóstol jā ní ntetíñú Yāā Dios, de suni cúu yā sūtū cúñáhnú sīquī tūhun cándija ó.

² Chi nī squíncuu vāha yā nūū Yāā Dios, Yāā jā ní ntee tiñu ñúcuán sīquī yā, tá cúu nūū ní squíncuu vāha Moisés nūū ndá nchivī jā ní ncāhān Yāā Dios jā cúu ji nchivī vehe yā.

³ De cúñáhnú ndasí cā Jesús nsūú cā Moisés, tá cúu nūū cúñáhnú ndasí cā tēe sáhá vehe nsūú cā maá vehe.

⁴ Chi ndācá vehe íyó tēe jā ní nsāhá. Sochi maá Yāā Dios cúu jā ní nsāhá ndācá jā íyó.

⁵ De Moisés nī squíncuu vāha dē jíin tiñu jā ní ncuu dē mozo nī jito dē nchivī vehe Yāā Dios. De nī ncachī tūhun

dē sīquī ndācá tūhun jā stéhēn yā tiempo jā quiji.

⁶ Sochi Cristo chi sa cúu yā maá Sēhe jā ndácu tiñu nū nchivī vehe Tatá yā, de vāha squíncuu yā jēhē ji. De suni maá ó cúu nchivī vehe yā, de tú cuiñi nīhin ó jín tūhun jā cándija ó jondē quīvī sándihí, de tú cúsi inī ō jā ñúhún inī ō ndācá jā vāha jā coo.

Tūhun jā natátú nchivī Yāā Dios

⁷ Túsaá de ná chūhun inī ō jā cáhān Espíritu Santo nū tutū Ī:

Mítan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,

⁸ de mā cúnihin inī nū tá cúu nū ní ncunihin inī nchivī janahán.

Chi nduú ní ncándija ji nū yā tá nī jica ji nū ñuhun tihá.

⁹ Chi ñúcuán nī nsāhá tatā ndá nú tiñu jā ní nquītī inī ni, ncachī yā,

vísō nī jinī ji tiñu ñáhnú jā ní nsāhá nī ū xico cuīyā.

¹⁰ Jā ñúcuán nī nquītī inī ní jín nchivī tiempo ñúcuán.

De nī ncāhān ni jā maá-ni jā sndóo ji ichi ndaā,

chi nduú cúnī ji cuniquīn ji tūhun nī.

¹¹ De jā ñúcuán nī nquītī inī ni, de nī ncāhān téyí nī

jā má quívi cuitī ndá ji nū natátú ji sāhá nī.

Ncachī yā.

¹² Túsaá, hermano, coto ndá nú jā má cóo nēhén ánō ni iin nú jā caca yátá nú jā má cándija cā nū Yāā Dios, Yāā tēcū.

¹³ Chi sa ndācá quīvī sndihví tāhán inī nū, junī íyó cā tiempo, tácu mā cúnihin inī ni iin nú jā stáhvī cuāchi ndóhó.

¹⁴ De tú ná cuiñi nīhin ó jondē quīvī sándihí jín tūhun jā ní nquijéhé ó jín, ñúcuán de coo cáhnú ó jín Cristo.

¹⁵ Chi cáhān tutū: Mítan de tú cunini ndá nú jā cáhān Yāā Dios,

de mā cúnihin inī nū tá cúu nū ní ncunihin inī nchivī janahán.

Cáchī.

¹⁶ ¿De ní nchivī cúu jā ní jini tūhun yā de nī ncunihin inī? Suu ndihi nchivī jā ní scácu Moisés jā ní nquee Egipto.

¹⁷ ¿De ní nchivī cúu jā ní nquītī inī yā nū ū xico cuīyā? Suu nchivī jā ní nsāhá cuāchi de nī jihī ndá ji nū ñuhun tihá.

¹⁸ ¿De ní nchivī cúu jā ní ncāhān téyí yā jā má quívi cuitī ji nū natátú ji sāhá yā? Suu ndá nchivī jāá nduú ní ncándija nū yā.

¹⁹ Túsaá de jinī ō jāá nduú ní ncúu quívi ndá ji nū natátú ji, sīquī jāá nduú ní ncándija ji yā.

4

¹ De junī íyó cā tūhun jā ní nquee yuhú yā jā quívi nchivī ndahá yā jā natátú ji sāhá yā, de ná cóo cuidado ō jā má stíví ó, tácu mā cóo sava nú jā má níhīn nū quívi nú.

² Chi suni maá ó nī jini ó tūhun jā scácu yā yóhó, tá cúu nū ní jini nchivī janahán. Sochi nū maá ji chi nduú ní

jétíñú tūhun jā ní jini ji, sīquī jāá nduú ní ncándija ji.

³ De yóhó jā cándija, chi maá ó cúu jā quívi ndahá yā jā natátú ó. De sīquī nchivī jāá nduú cándija nī ncāhān yā suha:

Jā ñúcuán nī nguītī inī ni, de nī ncāhān téyí nī

jā má quívi cuitī ndá ji nūū natátú ji sáhá nī.

De súcuán nī ncāhān yā vísó ja íyó tūha nūū natátú ji jondē tá nī jēcōo ñayívi.

⁴ Chi súcuán yósó tūhun nūū tutū ī sīquī quívi úja:

Nī nsínu Yāā Dios ndācá jā ní nsáhá yā, de nī natátú yā quívi úja.

⁵ De suni yósó tucu nūū tutū ī:

Mā quívi cuitī ndá ji nūū natátú ji sáhá nī.

Ncachī yā.

⁶ Túsaá de íyó cā nchivī jā quívi ji ndahá yā jā natátú ji. Chi nchivī janahán jā ní jini tūhun jā scácu yā ji, nduú ní nguívi ji sīquī jāá nduú ní ncándija ji nūū yā.

⁷ Jā ñúcuán nī jani tucu yā incā quívi jā quívi nchivī, de quívi ñúcuán cúu mitan. Chi tá nī nchāha cuāhā tiempo jā ní ncāhān yā jíin nchivī janahán, de yósó nūū tutū jā suni nī ncāhān David suha nī nsáhá yā:

Mitan de tú cunini ndá nú jā cáhān yā,

de mā cúnihin inī nū túsaá. Cáchī tutū.

⁸ De Josué nī squívi dē nchivī Israel janahán iin lugar nūū natátú ji. De vísó súcuán de nduú ní ncúu squívi

dē ji nūū yā jā natátú ánó ji. Chi tú súcuán de mā cáhān cā Yāā Dios jíin ndācá nchivī jā mitan cúu quívi jā quívi ndá ji nūū natátú ji.

⁹ Túsaá de íyó tūha iin nūū natátú nchivī Yāā Dios, tá cúu nūū ní natátú maá yā.

¹⁰ Chi nchivī jā quívi nūū natátú ji jíin yā, chi natátú ji jā ní nsatíñú ji, tá cúu nūū ní natátú Yāā Dios nūū tiñu jā ní nsáhá maá yā.

¹¹ Túsaá de ná ndúcú ndéé ó quívi ó ndahá yā jā natátú ó, de mā sáhá ni iin ó cuāchi jā má cándija ó yā, tá cúu nūū ní nsáhá ndá ji jondē saá.

¹² Chi tūhun Yāā Dios chi técū de íyó poder. Chi cúu tá cúu iin espada jā xēen ndúū lado, chi nástúu cáji nāsa íyó jāá ntúnī ó jíin ánó ó, tá cúu nūū sáhá espada jā jéhdē de nástúu nūū ñútáhān yiqui jíin minqui. De tūhun yā nástúu ndihi nāsa jáni inī ó jíin nāsa cúnī ó sáhá ó.

¹³ De nduú íyó ni iin jā yíyuhū jāá nduú jíin maá Yāā jā náquehen cuenta, chi ndihi-ni jíin vāha yā, de ndihi-ni túu nijin nūū yā.

Jesús cúu sūtū cúñáhnú cā

¹⁴ De névāha ó iin sūtū cúñáhnú cā, de ja nī ndaa yā nī ndívi yā nūū íyó Yāā Dios. De Jesús Sēhe Yāā Dios cúu yā. Jā ñúcuán ná cuíni nihin ó jíin tūhun jā ní ncándija ó.

¹⁵ Chi névāha ó iin sūtū cúñáhnú jā cundáhvi inī yóhó jāá nduú nā fuerza ó jā squíncuu vāha ó. Chi tá cúu nūū ndóho ó jā jíto túnī tächī cúñáhnú yóhó, suni súcuán nī

ndoho maá yā jā ní jito túnī ji yā, vísō nduú nā cuāchi cuitī yā.

¹⁶ Túsaá de mā cūyūhú ó, chi ná quívi ó yuhú mesa yā jā cācān táhvī ō. Chi mānī yā jín ó, de cúndáhvī inī yā yóhó, de síquī jā váha inī yā de chíndeé yā yóhó ndācá vuelta jā jínī űhún ó.

5

¹ De ndācá sūtū jā ní ncuñáhnú janahán, nī nacāji Yāa Dios dē māhñú nchivī, de nī jani yā dē jā cuiñi dē nūū yā jēhē nchivī, de sōcō dē ndatíñú jín quiti nūū yā jā síquī cuāchi ji.

² De cuu cāhān vitá dē jín nchivī jāá nduú jícūhun inī jín nchivī jā stívī, chi saá-ni maá dē nduú nā fuerza inī dē jā squíncuu váha dē.

³ Jā űūcuán cúu jā suni cánuú jā sōcō dē quiti nūū yā jā síquī cuāchi maá dē, nsūú maá-ni jā síquī cuāchi nchivī.

⁴ De ni iin tēe nduú cúu sáhá űáhnú dē maá dē jā cuu dē sūtū cúñáhnú, chi sa maá Yāa Dios cúu jā nácāji yā dē, tá cúu nūū ní nacāji yā Aarón jondē janahán.

⁵ De saá-ni Cristo, nduú ní nsáhá űáhnú yā maá yā jā cuu yā sūtū cúñáhnú, chi sa Yāa Dios nī nsáhá, chi nī ncāhān yā tūhun yáhá:

Maá nú cúu Sēhe nī,
de mitan de nī nsáhá űáhnú
nī ndóhó jā cúu nī Tata
nú.

⁶ De suni cāhān tucu yā nūū tutū īi:

Ní cání cúu nú sūtū,

suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

⁷ De Cristo tá nī īyo yā űayívī, de nī jīcān táhvī yā, de jondē nī jacu yā de nī jacu cóhó yā. De nī ncāhān ndāhvī yā jín Yāa Dios, Yāa jā cuu scácu yā jā má cúu yā nícu. De síquī jā yíñúhún nī nchiñúhún yā Yāa Dios, de nī nchindeé nī nchituu Yāa Dios yā jā ní jendeé inī yā jín tūndóhó.

⁸ Chi vísō Sēhe Yāa Dios cúu yā, de nī ncandíja yā nī ndoho yā inī űayívī, de súcuán de nī jinī yā nāsa cúu tūhun cándíja.

⁹ De tá nī ncuu nī squíncuu ndihi yā jā ní ncandíja yā, de nī ncucutú tūhun jā scácu yā ndācá nchivī jā cándíja nūū yā, de cutecū ji ní cání.

¹⁰ Chi nī jani Yāa Dios yā jā cúu yā sūtū cúñáhnú, suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

Síquī jā má cācá yátá ji

¹¹ De íyó cuāhā tūhun jā cachī tūhun nī síquī ndācá yáhá. Sochi víjín cúu jā jícūhun inī ndá nú sáhá nī, síquī jāá nduú cúnī nū chuhun inī nū.

¹² De ja nī ncunahán cándíja ndá nú, de jínī űhún jā cuu nú tēe stéhēn nícu. De nduú chi sa jínī űhún tucu ndá máá nú tēe jā stéhēn nūū nū ndācá tūhun Yāa Dios jāá nduú víjín cuitī. Chi sa nī nduu nú modo sūchí űíquín jā jínī űhún caxīn, chi ncháha ca cuja ji cajī ji jā cājí. Súcuán cúu ndá nú chi ncháha ca cuja nú jín tūhun víjín cā.

¹³ Chi tú cúu ndá nú cúsa maá modo sūchí űíquín jā

jáxīn, túsaá de nduú cúu jīcūhun vāha inī nū tūhun ndāā.

¹⁴ Sochi nchivī ja nī jija, chi yājī ji jā cājī, cúu jā ní ncutūha vāha ji de ja cuu nacāji ji jā vāha jíin jā nēhén.

6

¹ Túsaá de ná yāha ó nūū ndá tūhun Cristo jāá nduú-ni vījín, de ná cóhōn nūū tūhun jā vījín cā, tácuá ná cúja vāha inī ō jíin tūhun yā. De mā ndíjéhé tucu ó jíin tūhun jā ní scuáha ó xihna cā, suu tūhun jā nácani inī ō jā sndóo ó ndá cuāchi jā sáhá jā naā ō, jíin jā candíja ó Yāā Dios,

² jíin sīquī jā jénduté, jíin sīquī jā téé ndahá xīnī nchivī, jíin sīquī jā natecū ndīyi, jíin sīquī jā tūnū tāhvī nchivī ní cání.

³ Túsaá de ná yāha ó nūū ndācá yáhá de quīvi ó nūū tūhun vījín cā, de tú cuāha Yāā Dios tūhun.

⁴ Chi íyó nchivī jā ja nī jīcūhun inī ji, de ja nī jīnī ji ndācá jā jéhe Yāā Dios, de ja nī nquīvi ji nūū tūhun jā stéhēn Espíritu Santo,

⁵ de suni ja nī jīnī ji tūhun vāha Yāā Dios jíin nāsa coo poder yā tiempo quiji.

⁶ De nchivī ñúcuán tú caca yátá ji, de mā cūú cā ndíjéhé jeé ji jā nacani inī ji. Chi jā caca yátá ji cúu modo jā jáhnī tucu ji Sēhe Yāā Dios yīcā cruz, de jéhe ji tūhun canoō yā jíinī nchivī.

⁷ De nchivī chi cúu ji tá cúu ñuhun jā cúun vāha sāvī nūū de ndóyo vāha. De tú néne

jā vāha jā cajī ndá téé sátíñú, ñúcuán de cúsi inī Yāā Dios jíin.

⁸ Sochi tú néne maá-ni iñu ñúcún jíin yūcū jā sátéñú, túsaá de nduú jétíñú cuitī, de squéne yichī yā, de iin quīvi de cāyū. Súcuán tūnū tāhvī nchivī jā jíca yátá.

Jā ñúhún inī ō ndācá jā vāha jā coo

⁹ De ndá máá nú hermano, vísō cāhān ndá nī súcuán jíin nú, de jíinī vāha nī jā cúu nú nchivī jā cuiñi nīhin, chi nchivī jā ní scācu yā cúu nú.

¹⁰ De Yāā ndāā cúu Yāā Dios, de nduú náā inī yā tiñu jā sáhá ó. Chi sīquī jā íyó mānī nū jíin yā de nī ncundáhvī inī nū ndá hermano nū jā cándíja, de nī nchindeé nú ji, de súcuán sáhá ndá nú jondē mitan.

¹¹ De cúnī ndá nī jā níni súcuán sáhá cā tá iin iin nú jondē quīvi sándīhí, chi jā sáhá nú súcuán de nīhīn nū ndīhi jā ñúhún inī nū.

¹² De cúnī ndá nī jā má cúhuun inī ndá nú, chi sa ndacu nú nchivī cándíja jā jíin paciencia ndétu ndá ji, de jā ñúcuán nīhīn tāhvī ji ndācá jā ní nquee yuhú yā.

¹³ Chi quīvi jā ní nquee yuhú Yāā Dios nūū Abraham, de nī nacunehen yā maá yā jā ní ncāhān téyíyā, chi nduú cā nā incā cuu nacunehen yā jā cúñáhnú cā nsúú cā maá yā jā cuu testigo yā.

¹⁴ De nī ncāhān yā: Jāndāā ndija jā vāha ndasí sáhá nī

ndóhó, de sáhá nī jā nducuahā ndasí tatā nū, ncachī yā jíin Abraham.

¹⁵ De jíin paciencia nī ndetu dē, de súcuán de nī nīhīn dē jā ní nquee yuhú yā.

¹⁶ Chi tá cáhān téyíí ndá nchivī, de nácunehen jí síví iin jā cúñáhnú cā nsūú cā maá jí. De tú íyó iin tūhun jāá nduú cándíja táhān, de tú iin tēe cáhān téyíí dē jíin síví Yāā Dios, ñúcuán de jécuiñī jā tétáhān.

¹⁷ De saá-ni Yāā Dios, chi nī ncāhān téyíí yā nū nchivī jā cuāha yā táhvī jí. Chi nī ncuu inī yā jā cucáhnú vāha inī jí jā má nácani yátá inī yā síquī jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā nū jí.

¹⁸ Chi mā nácani yátá cuitī inī yā síquī tūhun jā ní ncāhān yā ūū vuelta, iin cúu jā ní nquee yuhú yā, de incā cúu jā ní ncāhān téyíí tucu yā síquī tūhun ñúcuán. Chi nduú stáhví cuitī yā. De jā ñúcuán ndá máá ó jā ní jíquisáhvi ó nū yā, chi íyó ndeé ndasí inī ō, de ñúhún téyíí inī ō jā squíncuu yā jā ní ncāhān yā.

¹⁹ De síquī jā súcuán ñúhún inī ō, de suu sáhá jā quéndōo cutú ánō ō jíin tūhun yā, de cúcáhnú vāha inī ō, tá cúu nū quéndōo cutú barco jā tíin gancho yūū. De sáhá jā cuu quívi ó andiví nū ī cā, jā cúu modo cuarto ī cā jā ní íyo ichi chátā sahma jā ní ndita caa inī vehe ī janahán.

²⁰ De inī ñúcuán chi xihna cā Jesús nī nguívi, tácuca nacune yā ichi jā quívi ó. De jā ñúcuán ní cání cúu yā sūtū

cúñáhnú tá cúu nū ní ncuu sūtū Melquisedec.

7

Jā cúu Jesús sūtū tá cúu nū ní ncuu Melquisedec

¹ De maá Melquisedec nī ncuu dē rey ñuū Salem, de nī ncuu dē sūtū nū Yāā Dios, Yāā cúñáhnú ndasí. De nī jētahān dē Abraham tá nī nenda Abraham jā ní ncundeé dē nī ncanáá ndá dē jíin ndá rey. De nī jícān táhvī dē jēhē Abraham.

² De ndācá ūxī ndatíñú jā ní ncandeē Abraham nū ndācá rey, nī jēhe dē iin iin nū ñúcuán nū Melquisedec. De síví Melquisedec cáchī: Rey jā sáhá tínu ndāā. De suni nání dē Rey Salem, de tūhun Salem cáchī: Jā íyó ndeé íyó sí inī. De jā ñúcuán suni nání dē: Rey jā sáhá jā íyó ndeé íyó sí inī nchivī.

³ De nduú cáhān tutū tūhun tatá dē nī naná dē nī ndācá tatá dē. De suni nduú cáhān jā ní ncacu dē jíin jā ní jíhī dē. Chi cúu dē tá cúu Jesús, Sēhe Yāā Dios, chi ní cání cúu dē sūtū.

⁴ De cūndēhé ndá nú nāsa ñáhnú nī ncuu Melquisedec, chi tatā ō Abraham jā ní ncuñáhnú, nī jēhe dē iin iin nū ndācá jā úxī nū dē síquī ndācá jā ní ncandeē dē nū ndá rey.

⁵ De jíinī ō jā ndācá ūxī ndatíñú jā ní nīhīn nchivī, nī jēhe jí iin iin nū, nī nquehen ndá tēe cúu sūtū tatā Leví, tá cúu nū cáhān ley Moisés. De nī nquehen dē nū nchivī jā

cúu táhán dē, chi iin-ni tatā Abraham cúu ndá dē jíin ji.

6 De Melquisedec chi nsūu tatā Leví cúu dē, de vísō sūcuán de nī nquehen dē iin iin nūu ndācá jā úxī nūu Abraham. De suni nī jīcān táhvī dē jēhē Abraham, vísō cúu Abraham tēe jā ní nquee yuhú yā nūu dē jā sáhá yā jēhē dē.

7 De jíinī vāha ó jā tēe cúhánhú cā cúu jā jícān táhvī jēhē tēe núu cā.

8 De ñayīví yáhá chi ndācá sūtū chi quéhen dē iin iin nūu ndācá jā úxī nūu nchivī, vísō cúu ndá dē tēe jíhī. De Melquisedec suni nī nquehen dē, sochi maá dē chi cāhān tutū ī jā técū dē.

9 De suni cuu cāhān ō jā Leví, tēe jā ní nquehen iin iin nūu ndācá jā úxī nūu nchivī, suni modo jā nūu maá dē nī nquehen Melquisedec iin iin nūu ndācá jā úxī. Chi jā ní jēhe Abraham nūu Melquisedec, suu cúu modo jā suni nī jēhe dē cuenta Leví jíin ndihi cā tatā dē jā quiji.

10 Chi tatā Abraham cúu Leví, de vísō ncháha ca cacu dē quivī jā ní jētahān Melquisedec Abraham, de modo jā ní jēhe maá Leví cúu jā ní jēhe Abraham.

11 De chījin tatā Leví nī nquiji sūtū Aarón jíin ndá cā sūtū jā ní nquiji. De nī stéhēn ndá dē ley yā nūu nchivī Israel janahán. De tú ní ncúu sáhá dē jā quendōo ndāa nchivī jíin ley ñúcuán nícu, de nduú cā cánuú jā nūcuīñī incā clase sūtū lugar

Aarón jíin ndá tatā dē. De incā clase sūtū cúu Cristo jā cúu yā tá cúu nūu ní ncuu Melquisedec.

12 De tú nūcuīñī incā clase sūtū, de suni cánuú jā sāma ley síquī ndá tatā dē.

13 Túsaá de nī nsāma ley ñúcuán, chi cāhān tutū ī jā Jētohō ō Jesús cúu incā clase sūtū, de nī ncacu yā chījin incā tatā. De tatā nūu ní nquiji yā, nduú ní iin ní ncúu sūtū.

14 Chi jíinī vāha ó jā chījin tatā Judá nī ncacu Jētohō ō. De tatā ñúcuán chi nduú ní ncāhān cuitī Moisés jā cuu ji sūtū.

15 De cáji cúu jā ní nūcuīñī Cristo jā cúu yā incā clase sūtū tá cúu nūu ní ncuu Melquisedec.

16 De nduú cúu yā sūtū jā ní ncacu chījin tatā Leví tá cúu nūu cāhān ley janahán. Chi cúu yā sūtū síquī jā ndíso yā poder jā cutecū yā ní cání de mā cúu cuitī yā.

17 Chi sūcuán nī ncāhān Yāa Dios tūhun yā:

Ní cání cúu nú sūtū, suu maá clase sūtū jā ní ncuu Melquisedec.

18 Túsaá de tiñu jā ní ndacu ley janahán síquī sūtū, chi nī naā mitan, chi nduú ní níhīn tiñu quendōo ní cání.

19 Chi ley Moisés nduú ní nsáhá jā quendōo ndāa nchivī. De nī níhīn ō iin tūhun vāha cā jā ñúhún inī ō jā sndáhvā Cristo cuāchi ó, de sūcuán nī ncuñatin ó nūu Yāa Dios.

20 De jíin jā ní ncāhān téyíí Yāa Dios de cúu Jesús sūtū.

21 Chi ndá cā tēe ñúcuán, nsúú jíin tūhun jā ní ncāhān téyíí yā nī ncuu dē sūtū. Sochi Jesús chi nī ncāhān téyíí Yāā Dios jā cuu yā sūtū, chi sūcuán cāhān tutū:

Nī ncāhān téyíí maá Jētohō ō
Yāā Dios, de mā nācani
yátá inī yā:

Níí cání cúu nú sūtū,
suu maá clase sūtū jā ní ncuu
Melquisedec.

Ncachī yā.

22 Túsaá de jíin Jesús nī ncuicutú iin contrato vāha cā nsúú cā ley janahán.

23 De ndá cā sūtū ñúcuán, chi nī iyo cuāhā dē, sīquī jā jíhī ndá dē de nduú ní ncuu cuiñi dē níí cání.

24 Sochi Jesús chi cúu yā sūtū jā cuiñi níí cání, chi tēcū yā níí cání.

25 Jā ñúcuán cúu jā ndíso tíñú yā jā scácu yā nchivī jā quiji nūū Yāā Dios jā cutecū jí níí cání. Chi níí cání tēcū yā de cāhān yā jēhē jí jíin Yāā Dios.

26 Túsaá de vāha ndasí sūtū cúñáhnú cúu Jesús, tá cúu nūū jíini ñúhún ó. Chi sūtū īi cúu yā, de nduú nā cuāchi yā, de íyó ndoo yā, de nduú cúu yā táhān nchivī jā sáhá cuāchi, de cúñáhnú ndasí yā jondē nūū sūcún cā andiví.

27 De maá yā nduú jíini ñúhún jā sáhá yā tá cúu nūū ní nsáhá ndá sūtū cúñáhnú janahán, jā ndiquivī nī nsōcō dē quiti sīquī cuāchi maá dē xihna cā, de sá de sīquī cuāchi nchivī. Chi iin vuelta-ni nī nsōcō yā maá yā jēhē ō, de nī ncuu-ni.

28 Chi jíin ley Moisés nī jani ndá dē ndá sūtū cúñáhnú

jāā nduú nā fuerza squíncuu vāha. Ñúcuán de cuéé cā de nī ncāhān téyíí Yāā Dios. De jíin jā ní ncāhān téyíí yā, de nī jani yā Sēhe yā jā cúu yā sūtū cúñáhnú, de sūtū ndāā sūtū vāha cúu yā níí cání.

8

Jā ndíso tíñú Cristo sīquī iin contrato jeé

1 Túsaá de tūhun cánuu cā jā ja nī ncāhān ndá nī cúu yáhá: Névāha ó iin sūtū cúñáhnú tá cúu nūū ní ncāhān ni, de ndéē yā lado cuáhá mesa nūū ndácu tíñu maá Yāā jā cúñáhnú jondē andiví.

2 De mitan de cúu yā sūtū jondē andiví, jā cúu lugar īi ndija jā ní nsáhá maá Jētohō ō Yāā Dios, nsúú nchivī. Chi nduú cáá tá cáá vehe īi janahán jā ní nsáhá nchivī.

3 De ndācá sūtū cúñáhnú nī jani Yāā Dios dē jā sōcō dē ndatíñú jíin quiti nūū yā. Túsaá de Jesucristo suni nī jíini ñúhún jā sōcō yā jā cúu yā sūtū.

4 De tú ní iyo cā yā inī ñayiví, de ni mā quétáhān jā cúu yā sūtū jíin ndá cā sūtū, chi níni sōcō cā ndá dē quiti tá cúu nūū cāhān ley Moisés.

5 De tíñu jā sáhá ndá dē, chi nduú quétáhān jíin jā íyó andiví. Chi cúu iin muestrani jā stéhēn sīquī andiví. De cúu tá cúu jā ní ncāhān Yāā Dios jíin Moisés quiví jā ní nquijéhé dē nī nsáhá dē vehe īi janahán: Coto vāha nú jā sáhá nú ndācá ndatíñú tá cáá ndá jā ní stéhēn ni nūū nū jondē xīnī yucu, nchivī Yāā Dios jíin dē.

⁶ De mitan de sáhá Cristo tiñu ñáhnú ndasí cā nsūú cā jā sáhá ndá sūtū ñúcuán, chí ndíso tíñú yā sīquī contrato jeé jā vāha ndasí cā, chí ndíso tūhun ñáhnú cā jā ní nquee yuhú Yāā Dios jā sáhá yā.

⁷ Chi contrato ley xíhna ñúhún, tú ní nsáhá jā quee vāha tiñu nícu, de nduú cā cánuú jā coo contrato ū.

⁸ Chi nchivī janahán ñúcuán nduú ní nguéndōo ndāā ji, chí nī ncāhān Yāā Dios jíin ji, cáchī tutū:

Quiji quivī jā nasáhá nī iin contrato jeé jíin nchivī Israel jíin nchivī Judá, cáchī Jētohō ō Yāā Dios.

⁹ De mā cōó tá cúu contrato jā ní nsáhá nī jíin ndá tatā ji janahán,

quivī jā ní ntiin nī ndahá ndá ji, de nī ntavā ni ji inī nación Egipto.

Chi nduú ní squíncuu vāha ndá ji jíin contrato ley ni.

Jā ñúcuán nduú cā ní ntánuú nī ji, cáchī Yāā Dios.

¹⁰ Túsaá de suha coo contrato jā nasáhá nī jíin nchivī Israel,

jondē tá quiji quivī ñúcuán, cáchī Jētohō ō Yāā Dios: Sáhá nī jā jīcūhun ley ni nūū jāá ntúnī ji,

de saá-ni inī ánō ji tee nī tūhun ley ni.

De cuu nī Yāā Dios ndá ji, de maá ji cuu nchivī maá nī.

¹¹ De nduú cā jíini ñúhún stéhēn ji nūū táhán ji nūū ñanī ji,

tácuā cunī ji nāsa Yāā cúu Jētohō ji.

Chi ndihi ji cunī nāsa Yāā cúu nī,

jondē nchivī nūū cā jíin jondē nchivī cúñáhnú cā.

¹² Chi cune cáhnú inī nī nūū ji jā ní nsáhá ji tiñu néhén,

de ni mā núcūhun cā inī ni cuāchi jā ní nsáhá ji.

Ncachī Yāā Dios.

¹³ De jā ní ncāhān yā jā cuāha yā iin contrato jeé cúu jā ní nchivī yā jāá nduú cā cuetíñú contrato xíhna ñúhún. De iin jā ní ncutúhú jāá nduú cā jétíñú, chí jíin ō jā ja ñatin naā.

9

Vehe ū ñayiví yáhá nī stéhēn nāsa cáá andiví

¹ De ndāā chí contrato xíhna ñúhún nī ndacu tiñu nāsa chíñúhún ji yā, jíin nāsa coo iin vehe ū inī ñayiví yáhá.

² De nī ncu vāha vehe ū ñúcuán, de nī ūyo ūū cuarto. De cuarto xíhna ñúhún jā nání cuarto ū, nī iñi candelero oro jíin mesa oro jíin pan ū.

³ De nī ūyo sahma jā ní ndita caa jā ndásī incā cuarto jā nání cuarto ū ndasí cā.

⁴ De inī ñúcuán nī ūyo iin altar oro nūū cáyū sūja ū, jíin jātūn jā ñúhún contrato ley, de maá-ni oro cúu ní sīquī jātūn. De inī jātūn íñi iin tījēhēn oro jā ñúhún maná jā ní ncuun jondē andiví. De suni ñúhún vara Aarón jā ní nene yūcū, jíin tabla yūū jā yósō tūhun contrato ley.

⁵ De sīquī jātūn nī iñi nduū figura ángel querubín jā

stéhēn jā ndēē Yāā Dios. De nī nsáhá cōndāhvī sīquī tapa jātūn nūū ní nchosō yúyú nīñī jā sndáhvā cuāchi. De nduú núne ó jā cāhān cā ō sīquī ndá ñúcuán mitan.

6 De tá nī jīnu ndācá ñúcuán, de sanúú sanúú-ni quívi ndá sūtū inī cuarto xíhna ñúhún jā sáhá dē tiñu jā cúu dē sūtū.

7 Sochi inī cuarto ūū, chi nduú cúu quívi nā-ni sūtū jín incā nchivī, chi mátúhún-ni sūtū cúñáhnú cā cúu jā quívi, de suni iin-ni vuelta jā cuīyā. De suni mā cūū quívi dē de tú nduú nīñī quiti jā sōcō dē nūū Yāā Dios jā síquī cuāchi maá dē jín síquī cuāchi nchivī.

8 De jín ñúcuán stéhēn Espíritu Santo nūū ō jā tá nī iyo cā cuarto īi xíhna ñúhún inī ñayívī, de nduú ní núne ichi jā quívi nchivī inī lugar īi ndasí jā cúu andiví.

9 Chi ndācá ñúcuán cúu jā ní stéhēn nāsa cúu tiempo mitan. Chi jā ní nsōcō ndá ji ndatíñú jín quiti nūū Yāā Dios, chi nduú ní ncúu cuitī sáhá jā quendōo ndoo ánō nchivī jā ní nsōcō.

10 Chi ndá ñúcuán nī stéhēn maá-ni sīquī yiqui cúñu ó, nāsa cajī ō, nāsa coho ó, nāsa ndundoo ó. De nī jetíñú jondē nī nquiji Cristo jín iin modo vāha cā, de sá de nduú cā.

11 Chi mitan chi ja nī nquiji Cristo, de cúu yā sūtū cúñáhnú cā jā ndíso tíñú yā síquī ndācá jā vāha jā ní nquiji mitan. De cúu yā sūtū inī lugar īi jondē andiví jā cúñáhnú cā de vāha cā nsūū cā cuarto īi janahán. De nsūū

jā ní nsáhá nchivī cúu, chi nsūū cuenta ñayívī yáhá cúu.

12 De jā ní nquívi yā inī lugar īi ndasí cā jondē andiví, de nsūū jín nīñī ndixúhú de ni nīñī becerro, chi jín nīñī maá yā nī nquívi yā, nī nsōcō yā iin vuelta-ni jā ní cání. De súcuán nī scácu yā yóhó jā cutecū ō ní cání.

13 Chi jondē janahán de nīñī stīquī jín nīñī ndixúhú jín yāā becerro jā ní ncāyū nūū altar, nī jōsō ndá dē sīquī nchivī jāā nduú íyó ndoo ánō ji, de súcuán nī ndundoo ji nūū yā.

14 De tú nī nīhīn tíñú nīñī ndācá quiti ñúcuán, de nā oncā cúu nīñī maá Cristo. Chi Yāā ndoo cúu yā, de nī nsōcō yā maá yā nūū Yāā Dios, nī nsáhá Espíritu Santo jā íyó ní cání. De nīñī yā náquete ánō ō nūū tiñu néhén jā cuū ō sáhá. De súcuán de cuu satíñú ó nūū Yāā Dios, Yāā técū.

15 Jā ñúcuán cúu jā ndíso tíñú yā síquī iin contrato jeé. Chi nī jīhī yā, de súcuán nī ncandēē yā cuāchi jā ní nsáhá ndá nchivī tá nī iyo ji chījin contrato xíhna ñúhún. De nchivī jā cána Yāā Dios ji jā quívi ji ndahá yā, nīhīn ji tāhvī ji jā coo ní cání, tá cúu nūū ní nquee yuhú yā.

16 Chi cúu modo jā tá sáhá iin tēe acta jā cāhān síquī tāhvī, de jondē tá cuū dē sá de nīhīn tíñú.

17 Chi tú técū cā tēe jā ní nsáhá, de nduú nīhīn tíñú. De jondē tá nī jīhī dē, de sá de jetíñú.

18 De saá-ni contrato xíhna ñúhún, suni nī jini ñúhún cucutú jíin ñīñi quiti jā ní jīhī. De contrato jeé chi cúcutú jíin ñīñi Cristo jā ní jīhī yā.

19 Chi tá nī ncuu nī ncachī Moisés ndācá tiñu jā ndācu contrato ley ñúcuán nūū ndiviī nchivī, de nī nquehen dē ñīñi becerro jíin ñīñi ndixúhú jíin ndute, de jíin ixi cuahá jíin yūcū hisopo nī jōsō dē yúyú ñīñi síquī libro ley jíin síquī ndiviī nchivī.

20 De nī ncāhān dē: Yáhá cúu ñīñi jā cúcutú contrato ley jā ní nsāhá Yāa Dios jíin ó, ncachī dē.

21 De suni ñīñi ñúcuán nī jōsō dē jondē inī maá vehe ī jíin nūū ndācá ndatíñú jā ní jetíñú ndá dē jā chíñúhún dē yā.

22 De ja ñatin ndihi ndatíñú, chi cāhān ley yā jā jini ñúhún ndundoo jíin ñīñi. De tú mā cātī ñīñi de mā cúne cāhnú inī yā nūū cuāchi nícu.

Jā ní nsōcō Cristo maáyā jā candeē yā cuāchi

23 Túsaá de ndācá ndatíñú ñúcuán jā cúu muestra ndá máá jā íyó andiví, nī jini ñúhún jā ndundoo jíin ñīñi quiti. De ndá máá jā íyó andiví, chi nī jini ñúhún ndundoo jíin ñīñi Cristo jā váha ndasí cā.

24 De Cristo chi nduú ní nquívī yā inī lugar ī jā ní nsāhá nchivī, chi iin muestra-ni nī ncuu ñúcuán jā ní stéhēn nāsa íyó lugar ī ndija jondē andiví. Chi sa maá andiví nī nquívī yā, de mitan chi íyó yā nūū Yāa Dios jā cāhān yā jēhē ō.

25 De maá sūtū cúñáhnú cā quívī dē ndācá cuíyā inī cuarto ī cā jā sócō dē ñīñi quiti. Sochi Cristo chi nduú ní nsōcō yā maá yā cuāhā vuelta, chi iin vuelta-ni.

26 Chi tú sūcuán de cánuú jā cuāhā vuelta ndoho yā jondē tá nī jēcōo ñayívī de jondē mitan nícu. De nduú chi sa tiempo jā cuándihi yáhá nī nquenda nijīn yā iin vuelta-ni jā ní cání, de nī nsōcō yā maá yā jā ní ncandeē yā cuāchi.

27 De tá cúu nūū ní ncundaā jā cuū ndācá nchivī iin vuelta-ni, de ñúcuán de sāhá ndāa Yāa Dios tiñu jī,

28 suni sūcuán Cristo nī jīhī yā iin vuelta-ni jā ní nsōcō yā maá yā tácu candeē yā cuāchi cuāhā nchivī. Ñúcuán de ndiji yā incā vuelta, de nsūú jā sócō tucu yā maá yā jā candeē yā cuāchi, chi sa jā scácu yā nchivī jā ndétu jī jā ndiji yā.

10

1 Chi ley Moisés nī ncuu iin muestra-ni ndācá jā váha jā ní nquiji jíin Cristo, iin jā stéhēn-ni nāsa coo maá jā váha. Jā ñúcuán nduú cúu cuitī sāhá ley jā quendōo ndāa nchivī jā quíji jī nūū Yāa Dios de sócō jī quiti nūū cuíyā nūū cuíyā.

2 Chi tú ní ncúu sāhá ley jā quendōo ndāa jī, de jencuífī jā sócō jī quiti nícu. Chi tú ní ncúu, de iin vuelta-ni de ja nī nquendōo ndoo ánō nchivī jā sócō ñúcuán, de mā cúyūhú cā ánō jī jā ní nsāhá jī cuāchi nícu.

3 De nduú chi jā sócō ndá ji quiti ndācá cuiyā, sa sáhá jā núcūhun inī ji cuāchi ji.

4 Chi nīñi stīquī jín nīñi ndixúhú, mā cūú cuitī candeē cuāchi.

5 Jā ñúcuán tá nī nquiji Cristo inī ñayīví, de nī ncāhān yā jín Yāā Dios:

Jā jáhnī ji quiti jín jā jéhe ji ofrenda nūū ní, chi nduú ní jétahān inī ní.

Sochi nī nsáhá tūha ní yiqui cúñu maá sá jā sócō sá.

6 De nduú ní ncúsī inī ní jā téñuhūn ji quiti de sócō ji tī jā ndundoo cuāchi ji nícu.

7 Ñúcuán de nī ncāhān sá: Yáhá vāji sá jā squíncuu sá tiñu jā jétahān inī ní, Tátā Yāā Dios.

Chi sūcuán ja yósō tūhun sá nūū tutū.

Ncachī Jesús.

8 Xihna cā nī ncāhān yā jāā nduú ní jétahān inī Yāā Dios de nduú ní ncúsī inī yā jā jáhnī ji quiti de jéhe ji ofrenda, jín jā téñuhūn ji tī de sócō ji tī jā ndundoo cuāchi ji nícu, vísō sūcuán ndácu ley tiñu.

9 De nī ncāhān cā yā: Yáhá vāji sá jā squíncuu sá tiñu jā jétahān inī ní, Tátā Yāā Dios. De jā ní ncāhān yā sūcuán, de nī nsáhá yā jā jencuiñī jā sócō ndá ji quiti, chi nī nsōcō yā maá yā.

10 De nī nsáhá Yāā Dios jā íyó ndoo íyó ī ō nūū yā síquī jā ní nsáhá Jesucristo jā jétahān inī Yāā Dios, suu jā ní nsōcō yā yiqui cúñu yā iin vuelta-ni jā ní cáni.

11 De ndācá sūtū ñúcuán chi ndiquivī nī iñi dē nī nsatīñú dē nūū yā, de cuāhā vuelta jáhnī ndá dē quiti jā sócō sócō dē. De ndācá ñúcuán chi mā cūú cuitī candeē cuāchi.

12 Sochi Cristo chi iin vuelta-ni jā ní cáni nī nsōcō yā maá yā jā síquī cuāchi ó. De sá de nī jēcundeē yā lado cuáhá Yāā Dios nūū cúñahnú yā.

13 De ñúcuán ndétu yā mitan jondē quiji quivī jā candeē yā poder ndācá jā jínī ūhvī nūū yā.

14 Chi jā ní nsōcō yā maá yā iin vuelta-ni, de nī nsáhá yā jā ní cáni quendōo ndāā nchivī jā ní nsáhá ndoo yā.

15 De maá Espíritu Santo suni cájí cāhān yā síquī tūhun yáhá, chi xihna cā cāhān yā:

16 Suha coo contrato jā nasáhá nī jín ji,

jondē tá quiji quivī ñúcuán, cáchi Jétoho ō Yāā Dios: Sáhá nī jā jícūhun ley ni inī ánō ji,

de saá-ni nūū jāā ntúnī ji tee nī tūhun ley ni.

17 Ñúcuán de cāhān cā yā:

Mā núcūhun cā inī ni ndācá cuāchi jín tiñu néhén jā ní nsáhá ji.

Ncachī yā.

18 Túsaá de tú ja nī nee cáhnú inī yā nūū cuāchi ó, de nduú cā cánuú jā sócō cā ō jā síquī cuāchi ó.

Jā ní nune ichi jā quivī ó nūū Yāā Dios

19 Jā ñúcuán hermano, mā cáni inī ō ni iin, chi cuu quivī ó lugar ī ndasí jondē nūū íyó

Yāa Dios, sīquī jā ní jati nīñi Jesucristo.

²⁰ Chi nī nacune yā iin ichi jée jā cutecū ō ní cáni sáhá yā. Chi tá nī jīhī yā de nī ntēhndē sahma jā ndíta caa jā ndásī lugar īī ndasí cā inī vehe īī. De súcuán nī stéhēn Yāa Dios jā núne jā quīvi ó lugar īī ndasí cā nūū íyó yā.

²¹ De Jesús cúu sūtū cúñáhnú ndasí jā jíto yóhó nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios.

²² Túsaá de ná quīvi ó nūū Yāa Dios, de ná cóo ndāā ndija ánō ō, de ná cándija nīhin ó jā íyó ndāā ndihi tūhun yā. Chi jín nīñi Cristo nī ndundoo ánō ō nūū ndācá cuāchi jā ní nsáhá ó, de nī ndundoo ó nūū yā jā ní jenduté ó jín ndute.

²³ De ná cuīñi nīhin ó jín tūhun jā cáhān ō, suu jā ñuhún inī ō jā sáhá yā jā váha yóhó. De mā cācá yátá ó, chi váha squíncuu maá Yāa Dios jā ní nqee yuhú yā nūū ō.

²⁴ De ná nácani inī ō nāsa sndíhvī táhán inī ō jā cundáhvī cā inī ō táhán ó, jín jā sáhá ó tíñu váha.

²⁵ De níni ná ndútútú ó jā chiñuhún ó yā, de mā cúhuun inī ō tá cúu nūū sáhá sava ji, chi sa víhí cā ná sndíhvī táhán inī ō, chi ja jínī ō jā cuācuñatin quīvi jā nenda yā.

²⁶ De tú ja nī jīcūhun inī ō de nī jetáhvī ó tūhun ndāā, de tú maá-ni cuāchi sáhá ó sáhá ó, túsaá de nduú cā nā incā íyó jā cuū sīquī cuāchi ó.

²⁷ Chi sa quéndōo maá-ni cā tūhun xēēn sīquī ō jā quiji quīvi juicio de quiji ñuhūn

xēēn jā cāyū nchivī jā jínī ūhvī ji yā.

²⁸ Nchivī jā squéne yichī ley Moisés, de tú ūū á ūnī nchivī cáhān cuāchi sīquī ji, de jíhī nahñi ji, de nduú cā nā tūhun cúndáhvī inī íyó.

²⁹ De ná oncā cúu jā má ndōhó xēēn cā nchivī jā squéne yichī ji maá Sēhe Yāa Dios, chi modo jā jáñū nihnu ji sīquī yā. De sáhá ji jāá nduú jétíñú cuiti nīñi yā jā ní jati sīquī contrato jā ndundoo ji nūū yā nícu. De súcuán sáhá nāvāha ji nūū maá Espiritu Yāa Dios jā sáhá jā váha yóhó.

³⁰ Chi ja jínī ō jā ní ncāhān maá yā: Maá nī sáhá jā ndutahvī ji sīquī cuāchi ji, maá nī cuāha castigo ji, ncachī Jētohō ō. De suni cáhān: Maá Jētohō ō sáhá ndāā yā sīquī cuāchi nchivī yā.

³¹ Túsaá de xēēn ndasí coo sīquī nchivī jāá nduú ní ncāndija jā quīvi ji inī ndahá Yāa Dios, Yāa técū, jā ndutahvī ji sīquī cuāchi ji.

³² De nūcūhun inī ndá nú nāsa nī ncuu ichi chātā, jondē tá cáta nī nquijéhé nú caca nú jín luz yā, de nī jendeé inī ndá nú jā ní ndoho nú quéhén tūndóhó xēēn.

³³ Chi sava ndá nú nī ncāhān nēhén ji nūū nú de nī sndóho ji ndóhó nī jinī nchivī. De sava cā nū nī jēhe nú tūhun jā cuiñi nú jín nchivī jā ní ndoho súcuán.

³⁴ Chi nī ncundáhvī inī nū nchivī jā ní nchīhi vecāa jā sīquī yā, de nī ncusiī inī nū vísō nī ncandeē nchivī ndatíñú nú. Chi nī nsáhá ndá nú cuenta jā jondē andivī

névāha nú iin tāhvī jā váha ndasí cā jā coo níí cání.

³⁵ Túsaá de mā siáā nū tūhun jā ní ncandíja ndija nú jā váha inī yā, chí cuāhā ndasí tāhvī nīhīn nū sīquī űúcuán.

³⁶ Chí cánúú jā cuandeé inī nū tácuā sāhá nú jā jétahān inī Yāā Dios, de nīhīn nū jā ní nquee yuhú yā.

³⁷ Chí cáhān tutū īī:
Iin núnúú-ni cā de nenda maá Yāā jā ndiji, de mā cúcuéé yā.

³⁸ De nchivī jā ní sndáhvā ní cuāchi ji, técū ji jā cándíja ji jā sáhá nī jēhē ji.

Sochi tú caca yátá ji, de mā cúsiī inī ní jíin ji.

Ncachī Yāā Dios.

³⁹ Sochi yóhó chí nduú cúu ó táhān nchivī jā jíca yátá jā tánū tāhvī ji. Chí sa cándíja ó jā nīhīn táhvī ō cutecū ánō ō.

11

Sīquī tūhun cándíja

¹ De jā cándíja ó, suu cúu jā ní ncundaā ndija inī ō jā nīhīn ō ndācá jā űúhún inī ō, jíin jā jíinī váha ó jā íyó ndija ndācá jāá nduú jíinī ō nūū mitan.

² De nchivī janahán chí ní jetúhún yā jí sīquī jā súcuán ní ncandíja nīhīn jí.

³ Sīquī jā cándíja ó cúu jā jícuhun inī ō jā ní nsāhá Yāā Dios űayíví jíin tūhun jā ní ncāhān yā-ni. De jíin poder Yāā Dios jāá nduú jíinī ō nūū, ní jēcōo ndācá jā jíinī ō nūū.

⁴ Nī ncandíja Abel jā sáhá yā jēhē dē, de jā űúcuán ní nsōcō dē jā váha cā nūū Yāā Dios nsūú cā Caín. De jā űúcuán

nī jetúhún yā jā íyó ndāā dē, chí ní jetáhvī yā jā ní nsōcō dē quiti nūū yā. De vísō ní jíhī dē, de cáhān cā historia dē jíin ó jondē mitan, chí tēe ní ncandíja ndāā cúu dē.

⁵ Nī ncandíja Enoc jā sāhá yā jēhē dē, de jā űúcuán ní naquehen yā dē cuāhān dē andiví, de nduú ní jíhī dē. De nduú ní nánihīn nchivī dē, chí ní ndoñúhún dē-ni ní nsāhá yā. De cáchī tutū jā jondē ncháha ca naquehen yā dē de ní ncusiī inī yā jíin ndācá jā ní nsāhá dē.

⁶ Sochi tú nduú cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, de nduú nā modo jā cusī inī Yāā Dios jíin ó. Chí nchivī jā cúni quívi ndahá yā, cánúú jā cándíja jí jā íyó yā jíin jā cuāha yā tāhvī nūū nchivī jā ndúcu jí cándíja jí yā.

⁷ De Noé ní ncandíja dē jā sáhá Yāā Dios jēhē dē, tá ní ncachī tūhun yā nūū dē jā coo tūndóhó jāá ncháha ca cunī dē jā coo. De jā űúcuán ní jetáhvī dē ní nsāhá dē barco cáhnú jā nání arca, tácuā cācu dē jíin níí vehe dē. De jā súcuán ní ncandíja dē, de ní nenda cuāchi sīquī nchivī jāá nduú ní ncandíja jí yā. De ní sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā ní ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē.

⁸ De Abraham ní ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā űúcuán ní jetáhvī dē tá ní ncāhān yā jíin dē jā quíhīn dē iin lugar nūū cuāha yā jā cuu tāhvī dē. De ní nquee dē cuāhān dē, vísō nduú jíinī dē ní cúu nūū quíhīn dē.

9 Nī ncanđija dē jā sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī ndeē tátú dē nūū ñuhun jā ní nquee yuhú yā jā cuāha yā nūū dē. De nī ndeē dē vehe ñii, de saá-ni sēhe dē Isaac jíin Jacob, chi suni inuú nīhīn táhvī ji jíin dē jā ní nquee yuhú yā.

10 Chi nī ñuhun inī dē jā cundeē dē maá ñuū andiví jā íyó cutú cimientó, de maá Yāa Dios nī jaquīn yā de nī nsāhá yā ñuū ñúcuán.

11 De saá-ni Sara nī ncanđija ña jā sāhá yā jēhē ña, de jā ñúcuán nī nīhīn ña fuerza jā ní jīcūhun sēhe ña. Chi jondē tá nī nchāha ndasí cuīyā ña, de nī ncacu iin sēhe yíi ña, chi nī ncanđija ña jā squīncuu Yāa Dios jā ní nquee yuhú yā.

12 De sūcuán nī ncuu jā ní ntāhvī cuāhā nchivī nī nsāhá iin-ni Abraham, vísó jā ñáhnú ndasí dē. De tatā dē nī nducuahā ndasí, tá cúu tiūūn andiví, jíin ñūtín yuhú mar, jā má cúu cuitī cahvī ó.

13 De ndācá nchivī jā ní ncanđija ñúcuán, nī jīhī ji. De vísó nduú ní nīhīn ndá ji jā ní nquee yuhú yā, sochi nī jinī vāha ji jā sūcuán coo, de nī ncusiī inī ndá ji jā nīhīn ji incā vida. De sūcuán nī ncāhān ndá ji jā nchivī ñuū jīcá nchivī tátú cúu ji inī ñayīví yáhá.

14 De ndá nchivī jā cāhān sūcuán, chi stéhēn cājī ji jā ndúcú ji iin ñuū jā cúu andiví nūū cúu ñuū maá ji.

15 Chi tú ní nácani inī ndá ji sīquī ñuū nūū ní nquee ji, de íyó modo jā ndicó cóo ji de tú cúnī ji nícu.

16 De nduú chi nī ncuu ndasí inī ndá ji jā cundeē ji incā ñuū vāha cā jā cúu ñuū andiví. Jā ñúcuán nduú cúcanoō Yāa Dios jā nání yā Yāa Dios ndá ji, chi ja nī nsāhá tūha yā iin ñuū nūū cundeē ji.

17 Nī ncanđija Abraham jā sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī jēhēn dē jíin Isaac jā sōcō dē ji, tá nī jito túni yā dē. De nī Iyo tūha dē jā sōcō dē sēhe dē jā mátúhún ji-ni nūū dē, vísó nī nīhīn dē tūhun jā ní nquee yuhú yā suha sīquī dē:

18 Isaac cúu tēe jā squíjéhé nī tatā nū quīhīn, cāchī tūhun jā ní nquee yuhú yā.

19 De nī nsāhá dē cuenta jā cuu nastécū Yāa Dios ji. De modo jā sūcuán nī ncuu, chi cuu cāhān ó jā modo jā ní jīhī ji de nī natecū ji nūū dē, chi nī jasi yā-ni jā má cāhni dē ji.

20 Nī ncanđija Isaac jā sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī ncāhān dē jā táhvī vāha nīhīn sēhe dē Jacob jíin Esaú tiempo quiji.

21 De suni sūcuán nī ncanđija Jacob, de jā ñúcuán tá ja ñatin cuū dē de nī ncāhān dē jā nīhīn ndúū sēhe yíi José táhvī vāha. De yítuu dē garrote dē, de nī nchiñúhún dē Yāa Dios.

22 De suni sūcuán nī ncanđija José, de jā ñúcuán tá cuācuñatin cuū dē, de nī ncāhān dē jā ndācá tatā Israel, iin quívī de quee ji inī nación Egipto. De nī ndacu dē jā chiyuhū ji yiqui dē ñuū nūū quívi ndá ji.

23 De tá nī ncacu Moisés, de tatá ji naná ji nī ncanđija dē jā

sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī jito yuhū dē ji ũnī yōō. Chi nī jīnī ndúū dē jā vīī cáá ji, de nduú ní nchúhú dē sīquī acta jā ní nsāhá rey jā cuū ndācá sūchí yíí.

²⁴ De suni sūcuán nī ncandíja Moisés, de jā ñúcuán tá nī jahnu dē de nduú cá ní jēhe dē tūhun jā cuu dē sēhe ñahan cúu sēhe síhí rey Egipto.

²⁵ Chi sa nī ncuu inī dē jā ndoho dē jíín ndá táhán dē nchivī Yāā Dios, nsūū jā cusii inī dē jacū-ni tiempo jíín cuāchi.

²⁶ Chi nī nsāhá dē cuenta jā tú cāhān nēhén nchivī sīquī dē jā síquī Cristo, de ñúcuán sāhá jā cucuicá ndasí cá dē ndihi jā ndiso tūhun Yāā Dios nsūū cá jā cucuicá dē ndihi jā íyó nación Egipto. Chi nī ñuhun inī dē jā cuāha yā táhvī dē.

²⁷ De jā sūcuán nī ncandíja dē, de jā ñúcuán nī nqee dē nación Egipto cuāhān dē. De nduú ní nchúhú dē jā quīti inī rey nūū dē. Chi nī ĩñi ñhin dē síquī tiñu sáhá dē, chi nī nsāhá dē cuenta jā ja jíín dē nūū Yāā jáá nduú cúu cunī ō nūū mitan.

²⁸ De jā sūcuán nī ncandíja dē, de jā ñúcuán nī ncāhān dē jā ná cáhnī nchivī tīcāchí pas-cua. De nī ndacu dē jā ná cóso ji yúyú nīñi tī viéhé ji, tácuá tá quiji ángel jā cahnī yā ndācá sēhe nuú nchivī Egipto, de mā cáhnī yā sēhe nuú nchivī Israel.

²⁹ De síquī jā ní ncandíja nchivī Israel jā sāhá yā jēhē ji, de nī nchāha ji-ni mǎhñú Mar Rojo, chi nī nacune yā ndute

de nī natūu-ni ñuhun yíchí. De suni sūcuán nī ncuu inī ndá tēe Egipto jā yāha dē nícu, de nī ndasī-ni ndute síquī dē, de nī jíhī ndá dē.

³⁰ Nī ncandíja ndá soldado jā sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī jicó cáva namā jā ní jicó ndúū jā ndásī ñuū Jericó, tá nī jicó ndúū ndá dē ũjā quīvī.

³¹ De Rahab, vísō ñahan ndiī nī ncuu ña, sochi nī ncandíja ña jā sāhá yā jēhē ña. De nī nchindeé ña ndá tēe Israel jā ní nquindēhé ndēē dē nāsa íyó ñuū ña. De jā ñúcuán nduú ní jíhī ña jíín nchivī ñuū ña jā ñhin inī.

³² ¿De nāsa cāhān cá ni túsaá? Chi nduú cá nā tiempo jā nacani cá ni tūhun Gedeón jíín Barac jíín Sansón jíín Jefe jíín David jíín Samuel jíín ndācá tēe jā ní nacani tūhun yā jondē janahán.

³³ Nī ncandíja ndá dē jā sāhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī ncundeé dē nī natiin dē ndācá ñuū nāhnú, de vāha nī ndacu dē tiñu nūū, de nī nchindeé yā ndá dē tá cúu nūū ní nqee yuhú yā. De nūū sava dē nī jasī Yāā Dios yuhú ndicaha jáá nduú ní nchájī tī dē.

³⁴ De sava dē nduú ní ncáyū dē sāhá ñuhūn jā cáyū xēen. De sava dē nī ncācu jáá nduú ní jíhī dē jíín espada. De sava dē nī nanihīn inī dē tá nduú cá nā fuerza dē nícu, de ndacuú téyíí nī iyo dē nūū guerra, de nī ncundeé dē síquī soldado ndācá ñuū jíicá jā jíín ũhvī ji dē.

³⁵ De sava ñahan nī natecū sēhe ña jā ní jīhī ji. De sava cā nchivī cándíja chi sa nī ndoho xēen ji jondē nī jīhī ji. Chi nduú ní jēhe ndá ji tūhun jā siáa ji tūhun yā de cācu ji, chi nī nchuhun inī ji jā natecū ji de cundeē vāha cā ji jondē andiví.

³⁶ De sava cā ji nī nsāhá catá nchivī nūū ji, de nī ncani nchivī ji, de jondē nī nuhnī ji cadena nī nchīhi ji vecā.

³⁷ De nī ncuun nchivī yūū xīnī ji, de nī jehndē ji jíin sierra, de nī jito túnī ji jíin tūndóhó, de nī jahní ji jíin espada. Nī jica nuu ji cháhá chúcuán, de maá-ni ñii tīcāchí ñii ndixúhú nī ñūhun ji. Nī ndoho ndáhvī ji, nī jinī ji tūndóhó, nī sndóho nchivī ji.

³⁸ Vāha ndasí cā nchivī nī ncuu ji nsūú cā ndá nchivī ñayiví, de vísō sūcuán de nī nsāhá nchivī jā ní jica nuu ji nūū ñuhun tihá jíin chījin yucu, de nī iyo ji yaví cava jíin yaví ñuhun.

³⁹ De ndācá nchivī yáhá, vísō nī jetúhún Yāa Dios ji jā ní ncandíja nīhin ji jā sáhá yā jēhē ji, de nduú ní nīhīn ji jā ní nquee yuhú yā nūū ji.

⁴⁰ Chi nī nsāhá tūha yā iin tiñu vāha cā, de suu cúu jā sáhá Cristo jíin ó, tácu a iin cáhnú-ni nīhīn ji iin tāhvī vāha cā jíin ó.

12

Jā ná cúnuū ō nūū mátúhún-ni Jesús

¹ Túsaá de íyó cuāhā ndasí nchivī ñúcuán jā ní ncandíja nīhin ji jā sáhá yā jēhē ji, de

modo jā ní jicó ndūū ji yóhó, de stéhēn cā ji nūū ō jondē mitan jā suni sūcuán ná cándíja ó. Túsaá de saá-ni maá ó, ná sáhá jíyo ó ndācá jā sátéñú jíin cuāchi jā ní ncāan ó jíin. De ná cuándeé inī ō cunu ó jíin carrera jā ní jēhe yā jā cunu ó.

² De ná cúnuū vāha ó nūū Jesús, Yāa jā ní scándíja yóhó de sáhá yā jā cuja vāha ó jíin tūhun cándíja ó. Chi maá yā nī jendeé inī yā jā ní ndoho yā yīcā cruz. De vísō tūhun canoō cúu jā sūcuán cuū yā, de nduú ní nsáhá yā cuenta. Chi nī ñūhun inī yā jā cusii ndasí inī yā tá jīnu jā ndoho yā. Sá de nī jēcundeē yā lado cuáhá mesa nūū tátúnī Yāa Dios.

³ De nacani inī ndá nú nāsa nī jendeé inī yā nī ndoho yā jā ní nsāhá nāvāha nchivī íyó cuāchi jíin yā. De sūcuán de mā cuítá nú de ni mā nūū inī nū jíin tūndóhó.

⁴ Chi juni ncháha ca ndoho nú jā jondē cuū nū jā ndúcú ndéé nú snāā nū cuāchi.

⁵ De sanaā de ja nī naā inī ndá nú jā cáhān tutū īī, jā sndíhvī inī Yāa Dios ndá nú jā cúu nú sēhe yā:

Séhē, mā quítī inī nū jā jēhe Jētohō ō castigo ndóhó, de ni mā cúcuécá inī nū tú cáhān yā nūū nū.

⁶ Chi Jētohō ō jáhnū yā nchivī jā mānī yā jíin,

de jēhe yā castigo ndācá jā náquehen yā cuu sēhe yā.

Cáchī tutū.

⁷ Túsaá de cuandeé inī ndá nú jā jēhe Yāa Dios castigo ndóhó, chi sáhá yā jíin nú tá

cúu nū sáhá tatá jíin sēhe dē. Chi nduú nā sēhe íyó jáá nduú jēhe tatá ji castigo.

⁸ De tú mā cuáha yā castigo ndóhó, tá cúu nū ndóho ndācá sēhe, túsaá de tá cúu sēhe ndáhvī cúu nú, de nsuú sēhe ndija yā cúu nú.

⁹ De tatá ó ñayíví yáhá, suni nī jēhe dē castigo yóhó, de nī íyo yíñúhún ó nū dē. De nā oncā cúu já má cuétáhvī ó nū maá Tatá ó andiví já jēhe yā castigo yóhó, de cutecū ō ní cání.

¹⁰ De ndāā chi maá dē nī jēhe dē castigo yóhó jacū-ni quívi, nāsa nī ncuu inī maá dē. Sochi Yāā Dios chi jēhe yā castigo yóhó iin modo vāha cā já quéndōo vāha cā ō, chi jíin ñúcuán de sáhá ndoo yā yóhó tá cúu nū íyó ndoo maá yā.

¹¹ De ndāā chi nduú cúsi inī ō maá hora já ndóho ó castigo, chi sa cúcuécá inī ō. Sochi cúcuéé cā de cunī ō já jíin castigo já ní ndoho ó de nī ncutūha ó já caca ndaā ō de coo ndeé coo si inī ō.

Siquí nchiví já squéne yichí ji tūhun já cáhān Yāā Dios

¹² Túsaá de mā cōo ndá nú tá cúu tēe já ní ncuítá i ndahá, de quísi xīnī jíití, chi sa ndacuī sáhá nú maá nú nū tūndóhó.

¹³ De caca ndaā nū ichi ndoó, tácuu nduvāha ndá ndóhó jáá nduú nā fuerza inī, já cúu nú tá cúu tēe tiácuá jáá nduú cúu caca vāha.

¹⁴ De cundihví inī nū já cundeē mánī nū jíin ndācá nchiví, jíin já coo ndoo coo i nū nū yā. Chi mā cúu cunī ni iin nchiví nū maá Jētoho ō de tú nduú íyó ndoo ji.

¹⁵ De coto má caca yátá ni iin nú de siáā nū tūhun já sáhá Yāā Dios já vāha ndóhó, tácuu mā cúu nú tá cúu iin yūcū úguā já stíví de sáhá daño jíin ndá nchiví.

¹⁶ De ni iin nú mā cācá ndi. De ni mā cúyichí inī nū nū ndá já jēhe Yāā Dios, tá cúu nū ní ncuu Esaú. Chi síquī iin-ni cōhō ndeyu já ní jícān dē nū ñanī dē, de nī nsama dē jíin derecho já nihīn dē já cúu dē sūchí núú, de sūcuán nī yícó dē derecho dē.

¹⁷ De jíin ndá nú já cúcuéé cā de nī ncuu inī dē já cáhān tatá dē já nihīn dē táhvī dē já cúu dē sūchí núú. De nduú ní ncúu, chi nduú cā ní ntānuú Yāā Dios dē. Chi nduú ní nihīn tiñú cā já ní nacani inī dē, vísō nī nducú ndeé dē jondē nī jacu dē.

¹⁸ De ndá ndóhó chi nduú ní nquéndá nú nū íyo cúu, tá cúu nū íyo nī ncuu maá yucu nū ní jēhe yā ley yā nū nchiví Israel. Chi nī ncāyū ñuhūn yucu Sinaí, de neē de tuún ndasí, de yíhí táchí níhin.

¹⁹ De nī ntiví nihīn trompeta, de nī ncāhān Yāā Dios. De nchiví já ní jini já cáhān yā, nī ncāhān ndáhvī ji já má cáhān cā yā jíin ji.

²⁰ Chi nduú ní ncúndéé ji jíin tūhun já ní ndacu yā tiñu nū ji, chi nī ncāhān yā: Vísō iin quiti-ni tú quívi tī yucu yáhá, de jíin ñúhún já cuū tī jíin yūú á jíin lanza, ncachí yā.

²¹ De síquī já íyo ndasí cúu ndá já ní jíin ji, de jondē Moisés suni nī ncāhān dē: Quísi nduhū já yúhú nī, ncachí dē.

22 De mitan de ndá máá nú jā cándíja, chi nduú ní nguénda nú nūū yucu ñúcuán. Chi sa nūū maá yucu Sión, jíin nūū maá ñuū Yāā Dios, Yāā técū, nī nguenda nú. De ñuū ñúcuán cúu Jerusalén jā íyó andiví, nūū íyó tútú cuāhā ndasí mil ángel jā chíñúhún Yāā Dios.

23 De nī nguīvi ndá nú nūū ndéē tútú nchivī cándíja jā cúu sehe Yāā Dios, jā íyó lista ji andiví. De nī nguīvi nú nūū Yāā Dios, Yāā jā sáhá ndāā tiñu ndihi nchivī, jíin nūū íyó ánō nchivī vāha jā ja nī squéndōo ndāā yā ji.

24 De suni nūū maá Jesús, Yāā jā ndíso tíñú sīquī contrato jeé, nī nguīvi ndá nú. De yāhvi ndasí cā tiñu sáhá nīñi yā jā ní jati jā sndáhvā cuāchi ó, nsūú cā nīñi Abel jā ní ncāhān cuāchi.

25 Túsaá de coto má squéne yichī nū tūhun jā cáhān yā jíin ndá nú. Chi nchivī jāá nduú ní jétáhví tá nī ncāhān yā jíin ji ñayiví yáhá, nduú ní ncácu ji. De xēēn cā ndoho yóhó de tú mā cuétáhví ó nūū yā jā cáhān yā jondē andiví túsaá.

26 De tá nī ncāhān yā jondē saá, de nī nquisi ñayiví. De mitan chi cáhān yā: Iin-ni cā vuelta quisi nī ñayiví, de nsūú maá-ni ñayiví, chi saá-ni ndācá jā íyó andiví, ncachī yā.

27 De tūhun yáhá jā cáhān, iin-ni cā vuelta, chi cáchī jā sáhá jíyo yā ndācá jāá nduú íyó cutú, suu jā ní ncuvāha, tácuā ná quéndōo jā coo cutú ní cání.

28 Túsaá de cuāha Yāā Dios iin ñuū nūū ō jā coo cutú ní cání. De jā ñúcuán ná nácuétáhví ó nūū yā, de ná chíñúhún ó yā, de ná cóo yíñúhún ó, tácuā cusii inī yā jíin ó.

29 Chi Yāā Dios maá ó cúu modo iin ñuhūn jā snāā ndihi jā nēhén.

13

Nāsa sáhá ó de cusii inī Yāā Dios

¹ Mā jécucuiñi ndá nú jā cundáhví inī nū ndá hermano nū jā cándíja.

² Cunahán nú jā cánuú jā cuāha núú nú vehe nūū nchivī jíca. Chi íyó vuelta jā súcuán nī jēhe núú nchiví vehe, de nduú ní jíin ji jā nūū maá ángel andiví nī jēhe núú ji vehe.

³ De cunahán ndá nú jā chindeé nú nchiví jā yíhí vecāa, chi sáhá nú cuenta jā modo jā yíhí cáhnú nú jíin ji vecāa. De suni nacani inī nū jēhē táhán nú jā ndóho ji sáhá nchiví, chi tú súcuán coo jíin maá nú de suni ndoho nú.

⁴ Coo yíñúhún ndá nú sīquī tūhun jā jécundeē tēe jíin ñahan, de mā cásiquí ndéē táhán nú. Chi maá Yāā Dios sáhá ndāā yā cuāchi nchiví ndii jíin nchiví jā cásiquí ndéē táhán.

⁵ De mā ndíyo inī nū xūhún, chi cusii inī nū jíin jā névāha nú-ni. Chi maá yā nī ncāhān: Mā siāā cuiti nī ndóhó, nī mā sndóo cuiti nī ndóhó, ncachī yā.

⁶ Túsaá de mā cání inī ō ni iin, chi cuu cáhān ō:

Maá Jētohō ni chindeé chítuu
yā nduhū,
de mā cūyūhū nī de tú nā cuá
cúnī nchivī sáhá ji jíin
nī.

Cachī ō.

⁷ De nūcūhun inī ndá nú
ndācá pastor nū, jā ní stéhēn
ndá dē tūhun Yāā Dios nū
nū. De sáhá vāha nú cuenta
nāsa nī nīhīn tiñú jā ní nsáhá
ndá dē, de ndacu nú dē jā ní
ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē.

⁸ De Jesucristo chi iin-ni cáa
yā ichi chátā jíin mitan jíin ní
cání.

⁹ Túsaá de mā cuáha ndá
nú tūhun jā candíja nú ndācá
tūhun jā síin cáhān jāá nduú
quetáhán jíin tūhun maá yā.
Chi íyó vāha jā cuja ánō ō sáhá
tūhun jā vāha inī yā jíin ó. De
nduú jíini ñuhún ó tūhun jā
tatúnī sīquī jā yájī ō, chi nduú
nīhīn tiñú cuitī jíin nchivī jā
íyó jíin.

¹⁰ De maá ó chi névāha ó
maá Cristo jā ní nsōcō yā maá
yā jēhē ō. De ndācá sūtū jā
sócō cā dē modo jā cáhān ley
janahán, nduú nā cuá nīhīn
dē nū yā jā ní nsōcō yā maá
yā.

¹¹ De sūtū cúñahnú cā, tá nī
nsōcō dē nīñi ndācá quiti inī
cuarto ī cā jā síquī cuāchi, de
yiqui cúñu tī nī nteñuhūn dē
ichi chátā ñuū.

¹² De suni sūcuán nī ndoho
maá Jesús ichi chátā ñuū,
tácua jíin nīñi maá yā de sáhá
ndoo yā nchivī.

¹³ Túsaá de mā cōo inuú
cā inī ō jíin nchivī jāá nduú
cándíja, chi modo jā cóhōn jíin
yā ichi chátā ñuū, de ná ndóho
ó jíin yā jā sáhá catá ji.

¹⁴ Chi ñayivī yáhá nduú nā
ñuū íyó nū coo ó ní cání,
chi sa ndúcú ó maá ñuū nū
cundeē ō quivī quiji.

¹⁵ Túsaá de jā jíin Jesucristo
de níni ná cáhān ō jā cúñahnú
ndasí Yāā Dios, chi suu cúu tá
cúu iin jā sócō ō nū yā, suu jā
nácuetáhvī ó nū yā.

¹⁶ De mā náa inī ndá nú jā
sáhá vāha nú nū táhán nú, de
cuāha nú jā cúmanī nū ji. Chi
modo iin jā sócō nū nū Yāā
Dios cúu ndācá yáhá, de cúsi
inī yā jíin.

¹⁷ De candíja ndá nú nū
ndá tēe jā cúu pastor nū, de
cuetáhvī nú nū dē. Chi
jito ndá dē ndóhó jā quendōo
vāha ánō nū, chi jíni dē jā
cánuú nacuāha dē cuenta nū
yā. De cundihvī inī nū sáhá
vāha nú, tácua cusī inī dē
sīquī nū de mā cúcuécá inī dē.
Chi tú mā sáhá vāha nú de mā
cōo jā vāha jíin nú.

¹⁸ De cācān táhvī nū jēhē
ndá nī. Chi nijin cúu inī ánō
ni jāá nduú nā cuāchi nī. Chi
cúnī ndá nī caca yíñuhún nī
jíin ndācá tiñu.

¹⁹ De suni cáhān ndāhvī nī
jíin ndá nú jā cācān táhvī
ndasí nú jēhē maá nī, tácua
cuāha yā tūhun jā ñamā cā
cuēe tucu nī nū nū.

*Bendición jíin saludo jā
sándhí*

²⁰ De maá Yāā jā jēhe tūhun
ndeé tūhun sī inī nū ō, nī
nastécū yā Jētohō ō Jesucristo
māhñú ndiyi. De Jesús cúu
pastor cúñahnú jā jito nchivī
jā cúu tá cúu ticāchí yā. Chi
jíin nīñi yā nī nsáhá cutú yā
contrato jeé yā jā coo ní cání.

²¹ De ñúhún inī ni jā Yāā Dios ná sáhá yā jā cuja inī ndá nú, tácuā cuu sáhá nú ndācá tiñu váha nāsa jétahān inī yā. De ñúhún inī ni jā jíin fuerza Jesucristo jā ndēē yā inī ō, ná sáhá Yāā Dios jā cuu ó nchivī jā cúsi inī yā jíin. De ná cāhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā ní cání. Amén.

²² Hermano, cāhān ndāhvī nī jíin ndá nú jā cune cáhnú inī nū jā sndíhvī inī ni ndá nú jíin jacū-ni tūhun jā ní ntee nī nūū carta yáhá.

²³ De cáchī tūhun nī jā hermano ō Timoteo, ja nī nquee dē vecāa. De tú ñamā quiiji dē yáhá, de cuēē ndúū ni nūū nū jā cunī tāhán ó.

²⁴ De cāhān ndá nú jíin ndá tēe cúu pastor nū jíin ndá hermano jā cándíja, jā sáhá ndeé inī dē, cáchī ni. De nchivī Italia suni cāhān ji jā sáhá ndeé inī ndá nú.

²⁵ De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā Yāā Dios jā váha ndá nú. Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA JA NI NTEE SANTIAGO NUU NDA NCHIVI CANDIJA

¹ Maá nī cúu Santiago, mozo Yāa Dios jíin Jētohō ō Jesucristo. De tēe nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú nchivī cándija jā cúu nú ndihúxī ūū tatā Israel, de nī jītē nuu ndá nú nū űayīví. Sáhá ndeé inī ndá nú.

Yāa Dios sáhá jā jícūhun inī
ō

² űanāí mánī, cusīī ndasí inī ndá nú de tú quiji quéhén nūū tūndóhó sīquī nū.

³ Chi jíinī ndá nú jā tú jító túnī tūndóhó ndóhó tú cándija nīhin nú, de űúcuán cúu jā scúja ánō nū jā cuandeeé inī nū.

⁴ De cuandeeé inī nū jondē cuja vāha nú jíin tūndóhó, tácuá cuu sáhá nú ndācá tiñu vāha, de mā cúmanī jā squíncuu vāha nú nūū yā.

⁵ De tú ní iin nú cúmanī jā jícūhun inī nū caca ndíchí nú jíin tūhun Yāa Dios, de cācān nū nūū yā, de sáhá yā jā jícūhun inī nū. Chi sáhá yā ndihi jā jícān nchivī, de nduú cúxeēn yā nūū ji jā jícān ji.

⁶ De tá jícān nū, de cánuú candija nú jā sáhá yā jā jícān nū, de mā cānī síquí inī nū. Chi nchivī jā jáni síquí inī, cúu ji tá cúu ndute mar jā jísō de cuāhān cháhá chúcuán sáhá tāchī.

⁷ Nchivī űúcuán mā cānī inī ji jā sáhá Jētohō ō jā jícān ji.

⁸ Chi nchivī jā jáni ūū inī, chi maá-ni jā násāma inī ji jíin ndācá tiñu sáhá ji.

⁹ Ndācá hermano ndāhvī, ná cúsiī inī dē jā sáhá Yāa Dios jā cuñáhnú dē.

¹⁰ Sochi hermano cuīcá, ná cúsiī inī dē tú nī ndundáhvī dē. Chi ndācá tēe cuīcá, űamā náā jā cuīcá dē, tá cúu jā űamā náā itā yūcū.

¹¹ Chi tá quénda ncandiī de cúihni, de yíchī-ni yūcū, de cóyo-ni itā, de náā-ni jā vii cáá. De suni súcuán ndoho ndá tēe cuīcá juni íyó dē jíin ndá tiñu sáhá dē.

Sīquī jā jító túnī tūndóhó yóhó

¹² Nācā ndetū tēe jā jéndeé inī dē tú jító túnī tūndóhó dē. Chi tá ja nī ncundeé dē jíin, de nīhin dē premio jā cuñáhnú dē cutecū dē níí cání. Chi súcuán nī nquee yuhú Yāa Dios jā cuāha yā nūū nchivī jā mānī jíin yā.

¹³ Tú iin nchivī cúu inī ji sáhá ji cuāchi, de mā cānī inī ji jā nūū Yāa Dios vāji jā cúu inī ji sáhá ji cuāchi. Chi ni iin mā cúu cuitī sáhá jā quīvi Yāa Dios cuāchi, de juni maá yā nduú squívi yā ni iin nchivī nūū cuāchi.

¹⁴ Chi sa jā ndíyo inī maá ji, suu sáhá jā cúu inī ji sáhá ji cuāchi, de scándā inī ji, chi suu űúcuán cúu jā stáhvī.

¹⁵ De jā ndíyo inī ji, űúcuán cúu jā squíjéhé cuāchi. De cuāchi űúcuán, tú ja nī ncuñihin, de sáhá jā tánū tāhvī nchivī.

16 Túsaá de mā stívī ndá nú jín ndá jā jáni inī nū, ñanī mánī.

17 Ndācá jā cútahvī ō jā vāha jā viī iyó, chi vāji ichi andiví nūū maá Yāa Dios, Yāa jā ní nsāhá ndācá jā jéhe nduva jā iyó andiví. De maá yā nduú násāma cuitī inī yā tá cúu nūū násāma nduva jín cōndāhvī.

18 De nī nsāhá yā jā cúu ó sēhe yā, chi nī ncandíja ó tūhun ndāa yā. De nī nduu ó tá cúu sēhe xíhna ñúhún yā nūū ndá cā sēhe yā jā quiji, chi súcuán nī jētahān inī yā sāhá yā.

Sīquī nāsa chíñúhún ndāa ō yā

19 Túsaá de ndá ndóhó ñanī mánī, ñamā tee sōho nú tūhun yā, sochi mā cáhān ñamā nū ní mā quítī ñamā inī nū.

20 Chi nchivī jā quítī inī, nduú sáhá ji tiñu ndāa jā cúnī Yāa Dios.

21 Túsaá de siāa nū ndācá tiñu téhén jín tiñu néhén jā ní ncāyā jín nú. De coo vitá inī nū de cuetáhvī nú tūhun yā jā ní nguīvi inī ánō nū. Chi tūhun ñúcuán ndíso poder jā cācu ánō nū.

22 De squíncuu nú jā stéhén tūhun yā, de nsūú maá jā cunini nú súcuán-ni, chi tú súcuán de stáhvī ndá nú maá nú, chi nduú níhín tiñú de tú nduú squíncuu nú.

23 Chi tēe jā níni dē tūhun yā súcuán-ni, de nduú squíncuu dē, cúu dē tá cúu iin tēe jā ndéhé dē nūū espejo nāsa cáa nūū dē.

24 De ndéhé vāha dē nūū dē, de cuāhān dē-ni, de sá de nāa inī dē nāsa cáa nūū dē.

25 Sochi tú iin tēe nduú nāa inī dē tūhun jā níni dē, chi sa chúhun vāha inī dē jā cáhān maá ley ndāa Jesús jā ní nsāhá libre yóhó, de tú cuiñi nīhin dē jín, de squíncuu dē jā ndácu, ñúcuán de coo ndetú dē jín tiñu vāha jā sáhá dē.

26 De tú ní iin ndá nú jáni inī nū jā chíñúhún vāha nú Yāa Dios, de tú nduú jito nú yáa nú, de nduú jétíñú cuitī jā chíñúhún nú yā.

27 Nchivī jā chíñúhún ndoo chíñúhún ndāa ji maá Tata ó Yāa Dios, tiñu yáhá sáhá ji: Chíndeé ndá ji sūchí jā ní nguendōo ndáhvī, jín ndá ñahan jā ní nguendōo ndáhvī, tú nā-ni tūndóhó iyó. De nduú sátéhén ji ánō ji jín tiñu néhén jā iyó inī ñayíví.

2

Jā má cūyichī inī ō cunī ō nchivī ndáhvī

1 Ñanī mánī, cándíja ndá nú Jētohō ō Jesucristo jā viī cúñáhnú yā. Túsaá de mā cūyichī inī ndá nú nchivī ndáhvī, chi inuú sáhá nú jín ndihi nchivī.

2 Chi iyó vuelta jā quívi iin tēe inī vehe nūū ndútútú ndá nú, de ñúhún xehe oro ndahá dē, de ñúhún dē sahma vāha. De suni iyó vuelta jā quívi iin tēe ndáhvī, de ñúhún dē sahma tehndé.

3 De nduú vāha de tú sáhá yíñúhún nú jín tēe ñúhún sahma vāha, de cahān nū jín dē: Cundeé ní lugar vāha yáhá. De cahān nū jín tēe ndáhvī: Ñúcuán cuiñi ní, á

yáhá cundeē ní nūū ñūhún, cachī nū.

⁴ De tú sūcuán sáhá ndá nú, de nduú jáni vāha inī nū sīquī táhán nú, chí sīn sáhá nú jíin tēe cuíca jíin tēe ndáhvī.

⁵ Ñanī mánī, chuhun inī ndá nú tūhun cáhān ni: Yāā Dios nī nacāji yā nchivī ndáhvī inī ñayīvī yáhá jā coo cuíca jí jíin tūhun cándíja jí yā, de nīhīn jí táhvī jí inī ñuū nūū tátúnī yā. Chí nī nquee yuhú yā jā cuāha yā ñūcuán nūū nchivī mānī jíin yā.

⁶ De sa ndá máá nú jéhe nú tūhun canoō nchivī ndáhvī. ¿De á nsūú ndá tēe cuíca cúu jā stáhvī ndá ndóhó sīquī jā nīhīn dē xūhún nú, de ñamā cáhān dē cuāchi sīquī nū nūū justicia?

⁷ De suni cáhān nēhén ndá dē sīquī Cristo, de suu sívī maá yā cúu jā nání ndá nú cristiano.

⁸ Vāha sáhá ndá nú de tú squíncuu ndija nú maá tūhun ñáhnú cā jā cáhān ley, tá cúu nūū yósō nūū tutū ī: Cúndáhvī inī nū táhán nú tá cúu nūū cúndáhvī inī nū maá nú, cáchī.

⁹ De tú sīn sīn sáhá nú jíin nchivī cuíca jíin nchivī ndáhvī, túsaá de cuāchi sáhá ndá nú, de ndéē cuāchi sīquī nū jā stívī nú ley Yāā Dios.

¹⁰ Chí tú iin nchivī stívī jí iin-ni tiñu jā ndácu ley, de vísō ná squíncuu jí ndihi cā, de cúu tá cúu jā ní stívī jí ndihi ley, de ndihi ñūcuán cundeē cuāchi sīquī jí.

¹¹ Chí Yāā Dios jā ní ncāhān yā jā má cásiquí ndéē táhán nú, suni nī ncāhān yā jā má

cáhnī nū ndīyi. De vísō nduú ní ncásiquí ndéē táhán nū, sochi tú nī jahnī nū ndīyi, túsaá de ja nī stívī ndihi nú ley.

¹² De ndācá jā cáhān nū jíin jā sáhá nú, chí cánuú sáhá nú cuenta jā sáhá ndāā yā ndihi ñūcuán jíin maá ley Jesús jā ní nsáhá libre ndóhó.

¹³ Chí quīvī jā sáhá ndāā yā tiñu, de nchivī jāá nduú ní ncúndáhvī inī táhán, suni mā nīhīn jí tūhun cúndáhvī inī. Sochi nchivī jā ní ncúndáhvī inī táhán, de maá quīvī juicio jā sáhá ndāā yā tiñu de cusī inī jí jā ní sndáhvā yā cuāchi jí.

Nduú jétīñú jā cándíja ó de tú nduú squíncuu ó

¹⁴ Ñanī mánī, tú cáhān iin tēe jā cándíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de tú nduú sáhá dē tiñu vāha, ¿de nāsa nīhīn tiñú jā sūcuán? ¿A cuu cācu ánō dē jíin jā cáhān dē-ni jā cándíja dē, de tú nduú sáhá dē tiñu vāha?

¹⁵ De tú iin hermano á hermana ndācá ó, cúmanī sahma jí jíin jā cajī jí ndācá quīvī,

¹⁶ de tú ní iin ndá nú cáhān jíin jí: Sáhá ndéē inī nū, de cusúcún vāha nú de cajī vāha nú, cachī nū jíin jí, de tú nduú jéhe nú jā jíni ñūhún jí cutecū jí, ¿de ní tiñu jā cáhān nū sūcuán?

¹⁷ De suni sūcuán cúu jā tú cáchī nū jā cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nú tiñu vāha, túsaá de nduú nīhīn tiñú cuitī jā cáhān nū jā cándíja nú.

¹⁸ Sochi sanaā de cáhān iin nchivī: Ndóhó chí cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de nduhū

chi sáhá nī tiñu váha. ¿Nāsa stéhēn nū jā cándíja nú jā sáhá yā jēhē nū, de tú nduú sáhá nú tiñu váha? De nduhū chi sáhá nī tiñu váha, de sūcuán stéhēn nī jā cándíja nī jā sáhá yā jēhē ni.

¹⁹ Ndāā chi cándíja nú jā íyó iin-ni Yāā Dios. De va íyó váha túsaá. Sochi ndá tāchī chi suni sūcuán cándíja, de quísi jā yúhú, chi nduú sáhá tiñu váha.

²⁰ ¿De nūcu nduú jícūhun inī ndá nú? ¿A nduú jínī nū jā tú nduú sáhá nú tiñu váha, de nduú níhīn tiñū cuitī jā cáhān nū jā cándíja nú?

²¹ De tatā ō Abraham, nī sndáhvā yā cuāchi dē sīquī jā ní nsáhá dē tiñu váha. Chi nī jetáhvī dē jā ní ncāhān yā jā cahnī dē sēhe dē Isaac, sōcō dē ji nūū altar.

²² De jícūhun inī ndá nú jā sīquī jā ní ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē, suu sīquī ñúcuán cúu jā ní jetáhvī dē tá nī ncāhān yā jā sōcō dē sēhe dē. De jā ní jetáhvī dē, sūcuán nī stéhēn dē jā cándíja ndija dē jā sáhá yā jēhē dē.

²³ De sūcuán nī nquee ndaā tūhun jā cáhān tutū ī: Abraham nī ncandíja dē jā sáhá yā jēhē dē, de jā ñúcuán nī sndáhvā yā cuāchi dē, cáchī tutū. De nī jēcunaní dē amigo Yāā Dios.

²⁴ Túsaá de ja nī jinī ndá nú jā sndáhvā Yāā Dios cuāchi nchivī jā sáhá ji tiñu váha sīquī jā cándíja ji jā sáhá yā jēhē ji, de nsūū maá-ni jā cáhān ji jā cándíja ji.

²⁵ De suni sūcuán Rahab, vísō ñahan ndiī nī ncuu ña

xihna cā, de nī sndáhvā yā cuāchi ña sīquī jā ní nsáhá ña tiñu váha. Chi nī jēhe núú ña vehe nūū ndá mozo jā ní ntají Josué, de nī nchuhun ña dē incā ichi, tácuca cācu dē nūū ndá tēe ndúcú cahnī dē. De jā ñúcuán nī sndáhvā Yāā Dios cuāchi ña.

²⁶ De iin nchivī tú nduú cā ánō ji nūū yiqui cúñu ji, de ndīyi cúu ji. De suni sūcuán tú cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, sochi tú nduú sáhá ó tiñu váha, de cúu ó tá cúu ndīyi.

3

Tūhun sīquī yáá ó

¹ Ñanī mánī, mā cāní inī cuāhā táhān nū jā cuu nú maestro jā stéhēn tūhun yā. Chi jínī ndá nú jā ndá máá ó jā stéhēn tūhun, cuāhā cā cuāchi nacunehen yā sīquī ō.

² Chi ndihi ó stívī cuāhā tiñu. De tú iin tēe cuu coto dē yáá dē jā má stívī dē jínī ni iin jā cáhān dē, tú sūcuán de váha ndasí tēe cúu dē, de suni cuu coto dē níí cā dē jā má stívī dē.

³ Chi cúu tá cúu jā chūhún ó freno yuhú caballo, de sūcuán jáhnū ō níí tī jā quihīn tī ní-ni cúu nūū cúnī ō.

⁴ De suni sūcuán ndācá barco, vísō náhnú ndasí, de vísō níhin chindahá tāchī, de jínī iin timón lulí-ni de cuu scuicó tēe scáca, de quihīn dē jínī ní-ni cúu nūū cúnī dē.

⁵ De suni sūcuán cúu yáá ó, chi vísō lulí-ni, de cuāhā ndasí sáhá ó jínī. De suni jínī ō jā iin ñuhūn lulí de cuu scuíquīn jā cāyū iin yucu cáhnú ndasí.

⁶ De suni sūcuán cúu yáá ó, chi sáhá tá cúu iin ñuhūn,

chi scuíquīn cuāhā ndasí tiñu néhén. De yáá ó cúu iin parte lulí yiqui cúñu ó, de sáhá jā quívi ní ó cuāchi. Chi jondē infierno vāji ndācá tūhun néhén jā cáhān ō, de yáá ó scuíquīn cuāhā tiñu néhén ní tiempo jā ndēē ō inī ñayīví.

⁷ De nchivī chi cuu cāhnū ji ndācá nūū quiti jíin saā jíin cōō jíin quiti ñúhún inī mar, de ja nī jāhnū ji cuāhā tī.

⁸ Sochi nī iin nchivī mā cūú cāhnū ji yáá ji. Chi iin jā néhén jā má cūú cāhnū ji cúu. De tá cúu yuhú cōō jā ñúhún chitú veneno jā jāhnī, súcuán cúu yáá ó.

⁹ De jíin yáá ó de chíñúhún ó Tatá ó Yāā Dios, de suni jíin yáá ó de cáhān néhén ó sīquī nchivī jā ní nsáhá yā ánō ji tá cúu nūū iyó maá yā.

¹⁰ Iin-ni yuhú quée tūhun chíñúhún ó yā jíin tūhun cáhān nāvāha ó. Ñanī mánī, nduú iyó vāha cuitī jā súcuán.

¹¹ ¿A iin-ni sócō quéne ndute vāha jíin ndute úguā, á naá cúu?

¹² Ñanī mánī, ¿á cuu cuun ndihā oliva xīnī ñutun higo, de á cuu cuun ndihā higo ndahá yūcū uva, á naá cúu? De suni súcuán iin sócō mā cūú quene ndute úhguā jíin ndute vāha.

Tūhun ndíchí jā vāji nūū Yāā Dios

¹³ De tú ní iin nú ndíchí de jíicūhun vāha inī nū, túsaá de jíin jā jíca ndāā nū de stéhēn nū jā súcuán cúu nú. De sáhá suchí nú maá nú sīquī jā névāha nú tūhun ndíchí yā.

¹⁴ Sochi tú cúcuásún ndasí inī ndá nú de tú ndúcú nú jā

cuñáhnú maá nú, túsaá de mā cútéyí nú cani inī nū jā ndíchí nú. Chi suu cúu jā stáhví nú, de cúu nú contra sīquī tūhun ndāā.

¹⁵ Chi nchivī jā iyó súcuán, nsūú nūū Yāā Dios vāji jā ndíchí ji. Chi cuenta ñayīví cúu, jíin cuenta nchivī jā cánéhén ánō ji, jíin cuenta maá táchí cúñáhnú cúu.

¹⁶ Chi nūū iyó nchivī cúcuásún inī jíin nchivī ndúcú jā cuñáhnú maá, suu ñúcuán iyó tūhun sácā nuu jíin ndācá tiñu néhén.

¹⁷ Sochi tūhun ndíchí jā vāji nūū Yāā Dios, tá nī nsáhá jā ní ndundíchí nchivī, ñúcuán de iyó ndoo ánō ji. De suni ndēē mánī ndá ji jíin táhán ji, de vitá inī ji, de nduú nīhin inī ji. De cúndáhví inī ji táhán ji, de sáhá ji tiñu vāha. De suni iyó ndāā ji, de nduú stáhví ji.

¹⁸ De nchivī jā ndēē mánī jíin táhán, jíin tūhun mánī sáhá ji ndācá tiñu ndāā, de nīhin ji jā quendōo ndāā ji.

4

Mā cútóó ó ndācá jā iyó inī ñayīví

¹ ¿De nāsa quíjéhé jā cánāá ndá nú jíin jā tétáhán nú? Quíjéhé sīquī jā ndíyo inī nū ndācá jāá nduú vāha, de suu scándā ndasí inī ánō nū.

² Chi ndíyo inī ndá nú, de nduú névāha nú, de suu sáhá jā jāhnī nū ndíyi. Ndíyo inī ndá nú jā névāha táhán nú, de nduú nīhin nū, de suu sáhá jā tétáhán nú de cánāá nú. De nduú nīhin nū jā cūnī nū, chi nduú jíicān nū nūū Yāā Dios.

³ De tú jícān nū, de nduú nīhīn nū, chi nduú jícān vāha nú, chi maá-ni jā cúsī inī maá nú cúu jā jícān nū nū yā.

⁴ Nchivī jā sndóo Yāa Dios cúu ndá maá nú. ¿A nduú jínī nū jā tú cútóo inī nū jā íyó inī ñayīví, ñúcuán cúu jā jínī ūhvī nū Yāa Dios? Chi nchivī jā cútóo inī jā íyó inī ñayīví, ndúu ji nchivī jā jínī ūhvī nū Yāa Dios.

⁵ De nduú cáhān cáhá tūhun yáhá jā yósō nū tutū ī: Maá Espíritu jā ní jēhe Yāa Dios jā ndēē inī ō, cútóo ndasí yā yóhó, chi mānī yā jíin ó, cáchī.

⁶ De jā váha inī Yāa Dios, de jēhe yā fuerza inī ō jā má sáhá ó súcuán. Chi cáhān tutū ī: Yāa Dios jási yā nū nchivī jā sáhá téyí maá, de vāha inī yā chíndeé yā ndá nchivī jā sáhá suchí maá, cáchī.

⁷ Túsaá de cuetáhvī ndá nú nū Yāa Dios. De cuiñi nīhin nú jā má cuetáhvī nú tächī cúñáhnú, de cunu cunī ndá ndóhó.

⁸ Mānī cā coo nú jíin Yāa Dios, de víhí cā stéhēn yā jā mānī yā jíin nú. Ndá ndóhó jā sáhá cuāchi, sáhá ndoo nú maá nú, sndóo nú cuāchi. De ndá ndóhó jā cúnī nū coo mānī nū jíin Yāa Dios de suni cúnī nū cutóo nú jā íyó inī ñayīví, sáhá ndoo nú ánō nū jā má cōo cā nū súcuán.

⁹ Natahúhvī inī nū, de cu-cuécá inī nū, de cuacu nú sīquī jā íyó cuāchi nú. De vísō nī jācū nū, sochi mitan de cuacu cóhó nú. De vísō nī ncusiī inī nū, sochi mitan de nducucécá inī nū.

¹⁰ Sáhá suchí nú maá nú nū Yāa Dios, de sáhá ñáhnú yā ndóhó.

Mā cúndihvī inī ō sīquī cuāchi táhán ó

¹¹ Hermano, mā cáhān nēhēn ndá nú sīquī táhán nú. Chi tēe jā cáhān nēhēn sīquī táhán, á jā ndíhvī inī sīquī cuāchi táhán, chi modo jā sīquī ley Yāa Dios cáhān nēhēn dē. Chi nduú squíncuu dē ley jā cáhān jā cundáhvī inī ō táhán ó, de sáhá dē cuenta jāa nduú íyó ndāa ley yā. De tú cáhān nū jāa nduú íyó ndāa ley yā, túsaá de nsūú jā squíncuu nú, chi sa jā cáhān nū sīquī.

¹² Iyó iin-ni Yāa jā ní jēhe ley, de mátuhún-ni yā cúu jā sáhá ndāa sīquī cuāchi. De scácu yā nchivī cándíja, de stánū táhvī yā nchivī nduú cándíja. ¿Túsaá de nā tiñu ndíso nú jā sáhá ndāa nū sīquī táhán nú?

Nduú vāha jā sáhá téyí ó maá ó

¹³ Mitan de cáhān ni jíin ndá ndóhó jā cáhān súcuán: Mitan á stēen de cōhōn ñū ñúcuán, de cundeē ō iin cuiyā, de cueen ó xícó ó de nīhīn ō sīquī, cáchī nū.

¹⁴ De nduú jínī cuitī nū nāsa coo stēen. ¿Chi nā váha víhí cúu vida nū? Cúu tá cúu iin vícō nūhún jā iin núnúú-ni núcūhun, de ñúcuán de ndúte-ni.

¹⁵ De sa vāha cā cáhān nū: Tú cúnī maá Jēhō ō de cutecū ō de sáhá ó yáhá á sáhá ó ñúcuán, cachī nū.

¹⁶ Sochi cúsá maá jā cáhān téyí ndá nú. De nduú vāha jā súcuán sáhá téyí nú maá nú.

17 De tú iin nchivī jínī ji sáhá ji tiñu váha, de tú nduú sáhá ji, de cuāchi cúu túsaá.

5

Tūhun jā cāhān nūū ndá tēe cuicá

1 De cāhān ni jínī ndá ndóhó tēe cuicá, jā cuacu nú de cuacu cóhó nú sīquī tūndóhó jā quiji sīquī nū.

2 Chi ndatíñú cuicá jā névāha nú, ja téhyū. De sahma váha nú, ja yájī tīquixīn.

3 De oro jínī plata jā névāha ndá nú, chi ja néne xaha. De xaha ñúcuán stéhēn jāá nduú ní nsáhá váha nú jínī xūhún nú. De ñúcuán cúu jā ndunihin cuāchi sīquī nū, tá cúu iin ñuhūn jā snáa yiqui cúñu nú. Chi nī nascáyā cuāhā nū ndatíñú váha ndá quivī cuándihī yáhá.

4 De ndá tēe jā ní jehndē trigo nū, nduú ní nchúnáá váha nú yāhvi dē. De mitan de cána jee ndá dē nūū Yāa Dios, Yāa cúu Jētohō nūū ndá ángel andiví, jā sūcuán nī nsáhá ndá nú. De níni yā jā cána jee ndá tēe nī jehndē trigo nū.

5 Vāha ndasí tēcū ndá nú inī ñayiví yáhá, de sáhá nú ndācá jā cúsi inī maá nú. De jito váha nú maá nú, de cúu nú tá cúu quitī néñu jā ndétu quivī jā cuū.

6 De nī ntee ndá nú cuāchi sīquī ndá nchivī váha, de jondē nī jahnī nū ji. De nduú ní ncúu casí ji jā sáhá nú.

Jā ná cóo paciencia inī ō de cācān táhvī ō

7 Hermano, túsaá de coo paciencia inī ndá nú jā cundetū nú jondē quivī jā nenda maá Jētohō ō. Ndá tēe jā sátíñú ñuhun, cánuú coo paciencia inī dē cundetū dē jondē quiji sāvī néhēn jínī sāvī temporal, de sá de nīhīn dē nūnī váha jā jéhe itū.

8 De suni sūcuán coo paciencia inī nū, de ndeé coo inī nū cundetū nú, chi cuācuñatin nenda maá Jētohō ō.

9 De mā cāhān sōó nú sīquī jā sáhá táhán nú, hermano, tácuā mā jícundeē cuāchi sīquī nū. Chi maá Yāa jā sáhá ndāa cuāchi, ja ñatin nenda yā.

10 Ñanī mánī, cunahán ndá nú nāsa nī nsáhá ndá tēe nī nacani tūhun maá Jētohō ō jondē janahán, chi nī ncuu ndá dē iin ejemplo nūū ō. Chi vísō nī ndoho dē, de nī iyo paciencia inī dē.

11 De cāhān ō jā nchivī jā jendeé inī jínī tūndóhó, iyó ndetū ji sáhá Yāa Dios. Chi nī jini ndá nú tūhun nāsa nī jendeé inī Job jínī tūndóhó, de suni jínī nū jā váha ndasí cā nī nquendōo dē nī nsáhá maá Jētohō ō tá nī nchāha tūndóhó. Chi cundáhvī ndasí inī yā yóhó, de váha ndasí inī yā jínī ó.

12 Ñanī mánī, jā cánuú cā cúu jā má cāhān nū sívī Yāa Dios jínī tūhun jā cāhān téyíí nú. Mā cāhān nū verdad de Dios, Yāa ndēe andiví, de ni mā cāhān nū verdad de Dios, Yāa xíí ñayiví, de ni iin cā tūhun sūcuán mā cāhān téyíí nú. Chi tú cāhān nū jā cuu, de sūcuán-ni cāhān nū. De tú

cāhān nū jāā nduú, de súcuán-
ni cāhān nū. Mā scāa cā nū
cāhān nū, tácuā mā nácunehen
Yāā Dios cuāchi sīquī nū.

¹³ De tú íyó iin nú jā ndóho
tündóhó, de cācān táhvī nū. De
tú íyó iin nú jā cúsiī inī, de
cata nú himno jā chiñúhún
nú yā.

¹⁴ De tú íyó iin nú jā cúhū,
de cana nú ndá tēe cúñáhnú
jā jíto nchivī cándíja. De ná
cācān táhvī ndá dē jēhē nchivī
cúhū. De jíin síví maá Jētohō ō
ná chíhi dē aceite jí.

¹⁵ De tú cándíja dē jā sāhá
Jētohō ō jā jícān táhvī dē,
ñúcuán de scácu yā nchivī
cúhū. Chi nasāhá vāha yā jí,
de tú nī nsāhá jí cuāchi, de
cune cáhnú inī yā nūū jí.

¹⁶ Tú súcuán de nacani
ndaā ndá nú cuāchi nú nūū
táhán nú, de cācān táhvī nū
jēhē táhán nú tácuā nduvāha
ndá nú. Chi tú ndíhvī inī iin
nchivī ndāā jā jícān táhvī jí,
de vāha ndasí níhīn tīñú, chí
sāhá yā jā jícān jí.

¹⁷ Chi Elías, tēe nī nacani
tūhun Yāā Dios janahán, sunī
iin tēe jā tá cúu nūū íyó maá ó
nī ncuu dē. De nī jícān táhvī
ndasí dē jā má cūún sāvī, de
nduú ní ncúun sāvī ūnī cuiyā
jíin iñū yōō.

¹⁸ Ñúcuán de nī jícān táhvī
tucu dē, de nī ncuun sāvī,
de nī nquene tucu ndācá jā
quéne nūū ñūhún.

¹⁹ Ñanī mánī, tú iin nú nī
sndóo ichi ndāā, de tú incā nū
nachuhun ichí nú táhán nú,

²⁰ tú súcuán de cunī nū jā
tú nī nachuhun ichí nú tēe nī
nquívi cuāchi, de ja nī scácu
nú dē jā tñū táhvī dē nícu,

de súcuán íyó tūhun cáhnú inī
nūū cuāhā cuāchi dē.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá nī cúu Pedro, apóstol jā ní ntají Jesucristo, de tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī jā ní jītē nuu, de ndēē jīcá ndá nú níí Ponto, Galacia, Capadocia, Asia, jín Bitinia.

2 De maá Tatá ó Yāā Dios nī nacāji yā ndá nú, chi sūcuán nī ncundaā inī yā jondē ncháha ca jēcōo ñayivī. De jín Espíritu Santo nī nsáhá yā jā íyó ndoo íyó ī ndá nú de jétáhvī nú nūū yā, de nī naquete yā ánō nū jín nīñī Jesucristo. De ñúhún inī ní jā ná cáyā cā ndācá jā váha jā sáhá yā ndóhó, jín jā coo ndeé coo siī inī ndá nú.

Jā ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo andivī

3 Ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios, Yāā cúu Tatá maá Jětōhō ō Jesucristo. Chi nī ncundáhvī ndasí inī yā yóhó, de nī nsáhá yā jā ní nacacu jeé ó, sīquī jā ní natecū Jesucristo. De jā ñúcuán cúu jā níñí ñúhún inī ō ndācá jā váha jā coo.

4 Chi nīhīn nū táhvī jā ñúhún váha inī andivī jā cuu ndá nú. De táhvī ñúcuán mā nāā cuitī, ní mā tíví cuitī, de ní mā ndihí cuitī.

5 Chi cándija ndá nú jā sáhá Yāā Dios jēhē nū, de jā ñúcuán jító yā ndá nú jín poder yā, tácu scácu yā ndá nú quivī sándihí, chi ní nsáhá ndāā yā jā sūcuán coo.

6 Jā ñúcuán cúsiī ndasí inī ndá nú, vísō jínī nū cuāhā nūū tūndóhó jacū-ni quivī.

7 Chi tá cúu nūū sndúhā nchivī oro jín ñuhūn, de jító túnī jī tú jā váha cúu, suni sūcuán cánuú coto túnī tūndóhó ndóhó tú cándija nīhin nú á nduú. Chi jā cándija nīhin nú, yāhvi ndasí cā cúu nsūú cā oro, ndatíñú jā nāā. De ñúcuán cúu jā cuetúhún yā ndá ndóhó, de sáhá ñáhnú yā ndóhó, de sáhá yíñúhún yā ndóhó quivī jā nenda nījīn Jesucristo.

8 De vísō nduú ní jínī ndá nú nūū yā, de māñī ndasí nú jín yā. De cándija nīhin ndá nú yā vísō nduú jínī nū nūū yā mitan. De viī ndasí cúsiī inī nū, chi jondē nduú cā quēnda cuitī tūhun jā cachī tūhun ō nāsa cúsiī inī ō.

9 De nīhīn táhvī nū jā cācu ánō nū, chi jā ñúcuán cúu jā cándija ndá nú.

10 De ndá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios jondē janahán, nī nanducú váha dē ní jīcā tūhún váha dē sīquī tūhun nāsa scácu yā yóhó. De nī ncachī dē nāsa sáhá Yāā Dios jā váha ndá nú.

11 Chi jondē ncháha ca coo, de ní stéhēn Espíritu Cristo nūū ndá dē nāsa quiiji tūndóhó sīquī Cristo, jín nāsa viī nduñáhnú tucu yā tá yāha tūndóhó ñúcuán. De ní

nanducú vāha dē jā ná jícūhun inī dē nā quīvī quiji Cristo de nāsa coo ndācá jā ní ncāhān maá Espíritu jā ndéē inī dē.

12 De nī stéhēn Yāa Dios nūū dē jāá nsūū maá dē cunī ndá tiñu jā ní nacani dē ñúcuán, chi sa maá ó cúu jā cunī. De mitan ja nī jini ndá máá nú tūhun ñúcuán, chi ndācá tēe nācani tūhun jā scácu yā yóhó, nī nacani dē nūū nū, nī nsāhá poder Espíritu Santo jā ní nquiji ichi andiví. De tūhun ñúcuán chi jondē ndá máá ángel Yāa Dios nānducú tácu ná jícūhun inī.

Jā cúnī yā jā coo ndoo ánō ō

13 Jā ñúcuán ndito coo ndá nú, de cájí coo inī nū. De cuhun ndasí inī nū jā nīhīn nū ndācá jā vāha jā sāhá Yāa Dios ndá ndóhó quīvī jā nenda nijin Jesucristo.

14 De cuu ndá nú sēhe jā jetáhvī vāha. De mā sāhá cā nū ndācá tiñu jā ní ncusī inī nū sāhá nú jondē ncháha ca jícūhun inī nū tūhun Yāa Dios.

15 Chi sa coo ndoo ánō ndá nú jín ndācá tiñu sáhá nú, chi Yāa jā ní ncana ndóhó, Yāa ndoo cúu yā.

16 Chi sūcuán cāhān tutū ī: Coo ndoo ndá nú, chi maá nī de íyó ndoo nī, cáchī yā.

17 De tú cāhān ndá nú Tatá nú Yāa Dios, túsaá de caca yíñúhún nú nūū yā ndācá quīvī jā jica nú ñayíví yáhá. Chi maá yā sáhá ndāā yā síquī nāsa sáhá iin ó, de nduú sáhá yā cuenta nāsa cúu iin iin ó, chi inuú sáhá ndāā yā síquī ndihi ó.

18 Chi nī scácu yā ndóhó nūū ndācá costumbre jā ní jaquīn ndá tatā nū jā ní jica cāhá nú jín. De jínī vāha ndá nú jā yāhvi cúu jā ní scácu yā ndóhó. Chi nduú ní nchúnáá yā jín ndatiñú jā náā, tá cúu oro jín plata,

19 chi sa jín nīñī Cristo jā yāhvi ndasí cā. Chi nī nsōcō yā maá yā tá cúu iin tīcāchī lúlí, quiti íyó vāha íyó ndoo.

20 Chi jā ñúcuán nī jani Yāa Dios maá Cristo jondē ncháha ca jēcōo ñayíví, de nī nquenda nijin Cristo maá tiempo jā cuándihi yáhá, tácu quendōo vāha ánō ndá nú.

21 De jā jín Cristo de cándíja ndá nú Yāa Dios. Chi nī nsāhá Yāa Dios jā ní natecū yā jín jā ní nduñáhnú yā. De jā ñúcuán cándíja ndá nú Yāa Dios, de ñúhún inī nū jā cunī nū nūū yā.

22 De mitan chi ja nī ndundoo ánō ndá nú, chi nī jetáhvī nú tūhun ndāā jā ní nsāhá Espíritu Santo jín nú, tácu cundáhvī ndija inī nū ndá hermano cándíja. Túsaá de cundáhvī ndasí inī nū táhán nú jondē jín inī jín ánō nū.

23 Chi ja nī nacacu jeé ndá nú, de nsūū chījin tatā nchivī jā jīhī. Chi sa tūhun Yāa Dios jā tēcū de íyó ní cánī nī nsāhá jā ní nacacu nú.

24 Chi sūcuán cāhān tutū ī: Tá cúu yūcū cúu ndācá ndihi nchivī, chi jacū-ni quīvī tēcū jī.

De tá cúu itā yūcū cúu jā cúñáhnú jī.

Chi yíchī-ni yūcū, de ndáhvā-ni itā.

25 Sochi tūhun Jētohō ō Yāā Dios, sa quéndōo ní cání.

Cáchī tutū. De tūhun ñúcuán cúu maá tūhun jā scácu yā yóhó jā ní nacani ndá ní nūū nū.

2

1 Túsaá de siáā ndá nú ndācá tiñu néhén, jíin ndācá jā stáhví, de mā cáhān nīnī nú de tú nduú jáni váha inī nū, de mā cúcuásún inī nū, de mā sátúhún nú sīquī táhán nú.

2 De tá cúu sūchí ñíquín jā cáta ní ncacu, jā jáxīn de jáhnu, suni sūcuán cundihví inī nū scuáha nú tūhun ndāā yā, tácuca cuahnu nú jíin de cácu ánō nū.

3 Chi ja jíin ndá nú jā váha ndasí inī maá Jētohō ō.

Cristo cúu tá cúu yūū jā yítuu vehe

4 Túsaá de mānī cā coo ndá nú jíin Jētohō ō Cristo. Chi cúu yā tá cúu iin yūū jā cánuú cā jā yítuu squínā templo, jā coo ní cání. De vísō ní squéne yichī nchivī yā, sochi Yāā Dios chi ja ní nacāji yā Cristo chi cánuú ndasí yā, tá cúu nūū nácāji ó iin yūū váha jā quituu squínā vehe.

5 De ndá máá nú chi cúu nú tá cúu iin iin yūū jā cúvāha templo Yāā Dios, de cutecū nū ní cání. De cuāha nú tūhun jā samā yā ndá ndóhó jā cuvāha templo yā, cúu jā ndéē Espíritu yā inī ánō iin iin nú tá cúu inī iin templo. De cúnī Yāā Dios jā suni cuu ndá nú tá cúu sūtū íyó ndoo jā sáhá nú tiñu jā cúnī maá yā. Chi sīquī jā cándíja nú Jesucristo,

de sōcō nū maá nú jā sáhá nú ndācá tiñu váha jā jétahān inī Yāā Dios.

6 Chi sūcuán cáhān tutū ī: Mitan de jondē ñuū ní Sión jáquín ní iin yūū jā cánuú cā jā quituu squínā templo.

Chi ní nacāji ní yā tá cúu iin yūū váha jā cánuú ndasí.

De nchivī jā cándíja jí yā, chi squíncuu yā jā ñúhún inī jí.

Cáchī Yāā Dios, cáchī tutū.

7 De ndá máá nú jā cándíja nú, chi yūū váha jā cánuú ndasí cúu yā nūū nū. De nūū nchivī jāá nduú cándíja chi nduú, chi sa quée ndaā jā cáhān tutū ī:

Maá yūū jā ní squéne yichī ndá tēe jā sámā vehe, suu cúu yūū cánuú cā jā yítuu squínā vehe.

8 De suni quée ndaā tūhun jā cáhān tutū sīquī nchivī jāá nduú cándíja:

Cúu yā tá cúu iin yūū jā scáchihi jí jēhē jí, tá cúu toto jā jícó cáva jí sáhá. Cáchī tutū. Chi jā scáchihi jí jēhē jí cúu jā sáhá nīhin inī jí nūū tūhun yā. De ja ní ncundaā jā ndoho jí sīquī jā sūcuán sáhá jí.

Tūhun nchivī maá Yāā Dios
9 De ndá máá nú cúu nchivī jā ní nacāji Yāā Dios. De suni cúu ndá nú sūtū jā sáhá nú tiñu jā cúnī maá Yāā cúu Rey. De nchivī íyó ndoo cúu ndá nú, de nchivī maá yā cúu nú. Sūcuán ní nsáhá Yāā Dios ndóhó tácuca nacani nú tūhun nāsa ñáhnú ndasí tiñu sáhá yā, chi maá yā ní ncana ndá

ndóhó tá nī ndeē nū modo nūū neē. De nī squívi yā ndá ndóhó nūū luz yā jā vāha ndasí stúu yā inī ánō nū.

¹⁰ Chi jondē saá de nsūú nchivī Yāā Dios cúu nú, de mitan chi ja nī nduu nú nchivī maá yā. De jondē saá chi ncháha ca cundáhvī inī yā ndóhó, de mitan chi ja cundáhvī inī yā ndá ndóhó.

Jā ná sáhá ó tiñu cúnī Yāā Dios

¹¹ Ñanī mánī, inī ñayīví yáhá cúu ndá nú tá cúu nchivī ñūū jícá jā jícá tátū. Túsaá de cáhān ndáhvī nī jíin ndá nú jā má sáhá nú ndācá tiñu néhén jā ndíyo inī nū jíin modo maá nú. Chi ndācá ñúcuán cánaā jíin nú, ndúcú jā tñū tāhvī ánō nū.

¹² De ndāā caca ndá nú māhñú nchivī jāá nduú jíin tūhun Yāā Dios. Chi vísō cáhān ji síquī nū, tá cúu nūū cáhān ji síquī nchivī jā sáhá tiñu néhén, sochi tá cunī ji tiñu váha jā sáhá ndá nú, de quívi jā sáhá ndāā Yāā Dios tiñu de cáhān ji jā cúñáhnú ndasí yā.

¹³ Jā síquī maá Jētohō ō de cuetáhvī nú nūū ndá tēe jā ndíso tíñú nūū nchivī. Cuetáhvī nú nūū maá rey, chi tēe cúñáhnú cā cúu dē.

¹⁴ De cuetáhvī nú nūū ndācá gobernador jā ní jani rey tácuā sndóho dē nchivī jā sáhá tiñu néhén de cuetúhún dē nchivī jā sáhá tiñu váha.

¹⁵ Chi cúnī Yāā Dios jā sáhá nú tiñu váha, de súcuán sáhá nú jā ndá nchivī cánaā jāá nduú jícūhun inī, casí ji yuhú ji.

¹⁶ De caca ndāā ndá nú jā cúu nú nchivī jā ní nduu libre ánō, de nsūú jā ní nduu libre nū jā sáhá nú tiñu néhén. Chi sa cúu ndá nú mozo Yāā Dios de sáhá nú tiñu váha jā cúnī maá yā.

¹⁷ Coó respeto ndá nú nūū ndá nchivī. Cundáhvī inī nū ndá hermano cándija. Cundi- hvī inī nū jā má stívī nú nūū Yāā Dios. Coó yíñúhún nú nūū maá rey.

Jā cánuú cundoho ó jēhē táhán ó tá cúu nūū ní ndoho Cristo

¹⁸ Ndá ndóhó jā cúu mozo, cuetáhvī nú nūū patrón nū, de coó respeto nū nūū dē. De nsūú mátúhún-ni nūū ndá tēe váha inī jíin tēe vitá inī, chi saá-ni nūū ndá tēe xēen inī.

¹⁹ Chi iin jā váha cúu tú jéndeé inī iin tēe jā sndóho cáhá nchivī dē síquī jā squíncuu dē nūū Yāā Dios.

²⁰ Chi tú sndóho ndá ji ndóhó jā sáhá nú cuāchi, de ni iin mā cuetúhún ndóhó de tú jéndeé inī nū jíin jā ndóho nú. Sochi tú sndóho ji ndóhó jā sáhá nú tiñu váha, de tú jéndeé inī nū jíin, suu cúu jā váha jā jétahān inī Yāā Dios.

²¹ Chi jā ñúcuán cúu jā ní ncana yā ndá ndóhó. Chi suni maá Cristo nī ndoho yā jā síquī nū, de súcuán nī ncuu yā iin ejemplo nūū nū jā cundoho nú jēhē ndá táhán nú, de súcuán cuniquīn nū ichi yā.

²² De maá yā nduú cuitī nā cuāchi ní nsáhá yā, de ni nduú cuitī nā tūhun stáhvī ní ncáhān yā.

23 Tá nī ncāhān nāvāha nchivī nūū yā, de nduú ní nácahān nāvāha yā. De tá nī sndóho ji yā, de nduú ní ntétáhán yā jíin ji, chi sa nī nchihi yā maá yā ndahá Yāā Dios, Yāā sándaā vāha sīquī ndihi ñúcuán.

24 De nī jiso maá Cristo cuāchi ó jíin yiqui cúñu yā tá nī jihī yā yīcā cruz, tácuā quee ó nūū cuāchi de caca ndaā ō. Chi nī ntacuēhé yā, de suu cúu jā ní nduvāha ndá nú jā ní nsāhá cuāchi nú.

25 Chi nī nsana ndá nú tá cúu ticāchí, de mitan de ja nī ndicó cóo nú nī ndivi nú ndahá Cristo, Yāā cúu pastor nū de jíto vāha yā ánō nū.

3

Nāsa cánuú cundeē vāha yīi jíin ñasíhí

1 Saá-ni ndá ndóhó jā cúu ñasíhí, cuetáhvī nú nūū yíi nú, tácuā tú cúu dē tēe jāá nduú cándíja tūhun yā, de cuu scándíja nú dē, jāá nduú cā níní cāhān nū, chi maá jíin jā sáhá vāha nú-ni.

2 Chi cunī dē jā jíca ndaā nū de íyó respeto nū.

3 De jā sáhá vii nū maá nú, chi nsūú maá-ni ichi chātā nū sáhá nú, jā sáhá vii ndasí nú xīnī nū, á jā cuhun nú siquī oro á sahma vāha cā.

4 Chi sa nducú nú jā quendōo vii ánō nū. De coo vii nū iin modo jā má náā cuitī, suu jā coo vitá inī nū de coo nañí inī nū. Chi suu cúu jā yāhvi ndasí cā nūū Yāā Dios.

5 Chi ndá ñahan jā ní iyo ndoo ánō jondē janahán, suni súcuán nī nsāhá vii ña ánō ña.

Chi nī ñūhun inī ña Yāā Dios, de nī jetáhvī ña nūū yíi ña.

6 De súcuán nī nsāhá Sara, chi nī jetáhvī ña nūū yíi ña Abraham, de nī ncāhān yíñúhún ña jíin dē. De ndá ndóhó, tú sáhá vāha nú de ni mā cúyūhú nú ni iin, ñúcuán de cuu nú tá cúu nūū ní iyo Sara.

7 De saá-ni ndá ndóhó jā cúu yíi, coo vitá inī nū jíin ñasíhí nú. De yíñúhún coo nú jíin ña, sīquī jā núu cā fuerza ña nsūú cā ndóhó, de suni sīquī jā inuú nīhīn táhvī ndúū nū cutecū nū ní cání sīquī jā vāha inī Yāā Dios. De súcuán sáhá nú tácuā mā cúndasí nūū tūhun jā jícān táhvī nū.

Tūhun nchivī jā ndóho sīquī jā jíca ndaā

8 Túsaá de inuú-ni canī inī ndá nú, de cucuécá inī nū jā ndóho táhán nú, de cundáhvī inī nū ji tá nūū cúu ñanī nū. De coo manī inī nū, de sáhá suchí nú maá nú.

9 Tú sáhá nāvāha nchivī ndóhó, de mā násāhá nāvāha nú ji. Tú cáhān nāvāha ji nūū nū, de mā nácahān nāvāha nú nūū ji. Chi sa cācān táhvī nū jā quendōo vāha ji. Chi Yāā Dios nī ncana yā ndá ndóhó jā suni súcuán quendōo vāha nú.

10 Chi súcuán cāhān tutū īi: Nchivī jā cunī cutecū vāha de cusii inī ndācá quīvī, ná cóto ji yuhú ji jā má cáhān nāvāha ji,

de ni mā cáhān ji tūhun stáhvī.

11 Ná cújiyo ji nūū tiñu néhén, de sáhá ji tiñu váha.

De ná cúndihvī inī ji jā cundeē mānī ji.

12 Chi maá Jētohō ō jító yā ndá nchivī ndāā,
de níni yā jā jícan táhvī ji.
Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi nduú jétáhvī yā ji.

Cáchī tutū.

13 De ni iin mā sáhá nāvāha ndá ndóhó, de tú maá-ni tiñu váha ndíhvī inī nū sáhá nú.

14 De vísó tú ndoho ndá nú sīquī jā jíca ndāā nū, de ndetū ndasí cúu nú. Túsaá de mā cúyūhú nú ni iin nchivī, ni mā cúnēhén inī nū.

15 Chi sa jíin inī jíin ánō nū chiñúhún nú maá Jētohō ō Cristo. De níni coo tūha ndá nú jā nascócóo vitá nú de cāhān yíñúhún nú jíin ndá nchivī jā stíchī ndóhó sīquī ndācá jā ñúhún inī nū jā coo.

16 De caca ndaā nū tácu nduú nā cuāchi cundeē ánō nū, tácu nchivī jā cāhān nēhén sīquī nū, cucanoō ji jā ní stáyáhvī ji ndóhó jā jíca ndaā nū chi cándija nú Cristo.

17 Chi tú cúnī Yāā Dios de vāha cā jā ndoho ndá nú sīquī jā sáhá nú tiñu váha nsūū cā tiñu néhén.

18 Chi maá Cristo suni nī ndoho yā, de iin vuelta-ni nī jīhī yā jā síquī cuāchi ndíhi ó. Yāā vāha cúu yā, de nī ndoho yā jā jēhē yóhó nchivī nēhén, tácu quīvi ndācá ó nū Yāā Dios sáhá yā. Chi nī jīhī yiqui cúñu yā, sochi ánō yā chi técu-ni ní cáni.

19 De tá nī jīhī yā de nī jēhēn ánō yā nī nacani yā tūhun nūū ánō nchivī jā yíndasī.

20 Chi jondē janahán nduú ní jétáhvī ndá ji, tá nī iyo paciencia inī Yāā Dios, de nī ndetu yā juni sáhá Noé

barco jā nání arca. De jíin arca ñúcuán nī ncācu jacū-ni nchivī, chi ūnā ji-ni nī ncācu nūū nduté.

21 De tá cúu jā ní ncācu ji nūū nduté, súcuán cúu jā jénduté ó mitan de cácu ánō ō. De jā jénduté ó, nsūū jā ndúndoo yiqui cúñu ó, chi sa jā jícan ō nūū Yāā Dios jā ndundoo ánō ō. De súcuán de cácu ó, sīquī jā ní natecū Jesucristo.

22 De nī ndaa yā cuānohōn yā andiví, de ndēē yā ndahá cuáhá Yāā Dios nūū cúñáhnú yā. De ndācá ángel andiví, jíin ndá jā ndácu tiñu, jíin jā tīn poder, jétáhvī ndá nūū yā.

4

Jā ná squíncuu vāha ó jíin táhvī jā ní jēhe yā nūū ō

1 Túsaá de tá cúu nūū ní ndoho Cristo jēhē ō jíin yiqui cúñu yā, suni súcuán quehndē inī ndá nú jā ndoho nú. Chi nchivī jā ní ndoho jíin yiqui cúñu, nduú cā sáhá ji cuāchi.

2 Túsaá de níi vida cā nū, de sáhá ndá nú tiñu jā cúnī Yāā Dios, de mā sáhá nú cā tiñu néhén jā ndíyo inī nū jíin modo maá nú.

3 Chi jondē níi cáni jā váji ndá nú, de nī nsáhá nú cuāhā cuāchi jā jétahān inī nū sīquī jāā nduú ní jíni nū tūhun Yāā Dios. De tiempo ñúcuán chi maá-ni jā nēhén nī nsáhá ndá nú, de nī ndíyo inī nū ndācá jā nēhén, de nī jíni nú, de nī nsáhá nú vico néhén, de nī jíhi ndasí nú vico nú, de nī nchiñúhún nú ídolo jā

ní ncāhān Yāā Dios jā mā chíñúhún nú.

⁴ De cúnēhén inī ndá ji jāā nduú cā jíca ndá nú jíin ji jā sáhá nú ndācá cuāchi xeēn jíin ji. De jā ñúcuán cúu jā cāhān nēhén ji sīquī nū.

⁵ Sochi ndá máá ji chi iin quivī de nacuāha ji cuenta nūū maá Yāā jā íyó tūha jā sáhá ndāā yā tiñu nchivī jā tēcū jíin nchivī jā ní jíihī.

⁶ Chi jā ñúcuán cúu jā suni nī nguīji tūhun vāha yā nūū ndācá ndīyi tá nī ntecū ji. De nī ncundaā sīquī cuāchi jā ní nsáhá ji ñayivī yáhá, tá cúu nūū cūndaā sīquī ndihi nchivī, tácuā nacani inī ji de cutecū ánō ji níí cání tá cúu nūū tēcū Yāā Dios.

⁷ De ja cuācuñatin quivī jā naā ndācá jā íyó. Túsaá de ndito coo inī ndá nú, de cundihvī inī nū cācān táhvī nū.

⁸ De jā cánuú cā cúu jā cundáhvī ndasí inī nū táhán nú. Chi tú cundáhvī inī ō táhán ó, de íyó tūhun cáhnú inī nūū cuāhā cuāchi.

⁹ Coto ndáhvī ndá nú nchivī jā quénda vehe nú, de mā cúxī inī nū.

¹⁰ Ndācá ndá nú chindeé nú táhán nú, tú nāsa íyó maá táhvī jā ní jēhe Yāā Dios nūū nū jā sáhá nú tiñu yā. De squíncuu vāha nú jíin táhvī jā síin síin nī jēhe yā nūū iin iin nú.

¹¹ Tú táhvī jā nācani nú tūhun cúu, de cāhān nū tá nūū cāhān maá Yāā Dios. De tú táhvī jā chindeé nú táhán nú cúu, de sáhá nú jíin fuerza jā ní jēhe yā nūū nū, tácuā jíin ndihi jā sáhá ndá nú de cāhān

nchivī jā cúñáhnú ndasí Yāā Dios sīquī jā ní nsáhá yā jíin Jesucristo. De ná cāhān ō jā viī cúñáhnú Cristo de tīn yā poder níí cání. Amén.

Jā ndóho ó sīquī jā cándija ó Cristo

¹² Ñanī mánī, tú vāji tūndóhó xeēn jā coto túnī ndóhó, de mā cúnēhén inī ndá nú cani inī nū jā maá nú-ni níhīn tūndóhó xeēn cā.

¹³ Chi sa cusī inī nū jā ndóho nú jacū tūndóhó tá cúu nūū ní ndoho Cristo, tácuā suni cusī ndasí inī nū quivī jā nenda nijin yā jā viī cuñáhnú yā.

¹⁴ De nācā ndetū ndá nú tú cāhān nāvāha nchivī nūū nū sīquī jā cándija nú Cristo. Chi maá Espiritu Yāā Dios jā cúñáhnú ndasí, ndéē yā inī nū. Ndá máá ji chi cāhān nēhén ji sīquī yā, sochi ndá máá nú chi chíñúhún nú yā.

¹⁵ De tú ndoho nú, de ná ndóho nú sīquī jā cándija nú Cristo, nsūú sīquī jā sáhá nú ndācá cuāchi tá cúu nūū ndóho nchivī jáhnī ndīyi, á nchivī sácuihná, á nchivī sáhá tiñu nēhén, á nchivī jā quivī nduū nūū tiñu táhán jāā nduú cánuú quivī nduū.

¹⁶ De sa tú ní iin nú ndoho sīquī jā cándija nú Cristo, de mā cúcanoō nū, chi sa nacuetáhvī nú nūū Yāā Dios sīquī jā cúu nú cristiano.

¹⁷ Chi ja nī nguenda quivī jā quijéhé jā sáhá ndāā Yāā Dios cuāchi, de xihna cā nchivī cúu sēhe yā sáhá ndāā yā cuāchi. De tú xihna cā cuāchi maá ó quijéhé yā sáhá ndāā yā, de nā oncā sáhá yā sīquī nchivī

jāa nduú ní jétáhví tūhun vāha yā.

¹⁸ De tú víjín cācu nchivī vāha, ¿túsaá de nāsa cācu nchivī nēhén jā sáhá ndācá cuāchi?

¹⁹ Tú súcuán de ndá ndóhó jā ndóhó sīquī jā cúnī Yāa Dios, mā jéncuīñi nū sáhá nú tiñu váha, de chihi nú ánō nū inī ndahá maá Yāa jā ní nsáhá ndóhó, chi squíncuu yā jā ní nqee yuhú yā.

5

Jā jéhe dē consejo nūu nchivī cándija

¹ Mitan de ná cáhān ni jíin ndá ndóhó tēe ñáhnú jā jito nchivī cándija, chi suni tēe ñáhnú jā jito nchivī cándija cúu maá nī. De cúu nī testigo sīquī jā ní jinī ni nāsa nī ndoho Cristo. De suni nduñáhnú nī jíin ndá nú sáhá Cristo quivī jā nenda nijin yā.

² Coto ñuncúún nú ndá nchivī jā ndéē tiñú nú jā jito nú, jā cúu ji tá cúu ticāchí Yāa Dios. De cusii inī nū jā coto nú ji, chi súcuán cúnī Yāa Dios. De nsūu sīquī jā sáhá fuerza yā ndóhó, de ni nsūu sīquī jā nīhin nū xūhún, chi sa cusii inī nū sáhá nú tiñu ñúcuán.

³ De mā ndācú nīhin ndá nú nūu nchivī jā jito nú, chi sa nducú nú cuu nú iin ejemplo nūu ji jā cúu ji ticāchí yā.

⁴ Ñúcuán de quivī jā nenda nijin maá Yāa cúu Pastor cúñáhnú nūu ndá ndóhó tēe cúu pastor nūu nchivī cúu ticāchí yā, de cuāha yā premio nūu ndá nú jā vii ndasí de mā nāa cuitī.

⁵ De saá-ni ndá ndóhó tēe suchí, cuetáhví nú nūu ndá tēe ñáhnú jíñā. De ndihi ndá nú nchivī cándija, cuetáhví nú nūu táhān nú, de sáhá suchí nú maá nú. Chi suha cáhān tutū:

Yāa Dios jāsī yā nūu nchivī jā sáhá vīxī maá,
de vāha inī yā chíndeé yā nchivī jā sáhá suchí maá.

Cáchī tutū.

⁶ Túsaá de sáhá suchí nú maá nú, chi yihí nú ndahá Yāa Dios jā tīin poder. De sáhá ñáhnú yā ndá nú tá quenda maá quivī.

⁷ Ndācá jā nācani ndasí inī nū sīquī, de chihi nú ndahá maá yā de maá yā coto, chi jito yā ndá nú.

⁸ De cáji ná cóo xīnī ndá nú de ndito coo inī nū. Chi tāchī cúñáhnú jā jíinī ūhvī ndá ndóhó, jíca nuu ndúcú squivi ndóhó nūu cuáchi. De xēen cā sáhá nsūu cā ndicaha jā xēen ndáhyū.

⁹ De cuiñi nīhin ndá nú jā má cundéé tāchī jíin nú, de cándija nīhin nú tūhun jā cundáhví inī Yāa Dios ndóhó. Chi jíinī ndá nú jā suni súcuán ndóhó ndá hermano nū jā ndéē níi cáhnú ñayiví.

¹⁰ De tá nī nchāha nī ndoho ndá nú tūndóhó jacū-ni tiempo, de Yāa Dios chi sáhá yā jā cuja vāha inī nū jíin tūhun yā, jíin jā cuiñi nīhin nú, de cuāha yā fuerza inī nū, de quendōo cutú nú níi cáni. Chi maá yā cúu jā sáhá ndācá jā váha yóhó, de nī ncana yā yóhó jā vii cuñáhnú ó jíin yā níi cáni sīquī jā inuú cúu ó jíin Jesucristo.

¹¹ De ná cáhān ō jā viī ndasí cúñáhnú yā, de tíin yā poder ní cání. Amén.

Saludo jā sándīhí

¹² Jínī ni jā Silvano cúu iin hermano jā squíncuu vāha. De maá dē cuēē nūū ndá nú jín carta yáhá jā ní ntee nī jacū tūhun. De jín yáhá sndíhvī inī ni ndá nú, de cáhān ni jín nú jā ndāá cúu jā ndācá jā váha jā ní nsāhá Yāā Dios ndóhó, suu stéhēn nūū nū jā cúndáhvī ndija inī yā ndóhó. De cuiñi nīhin nú jín tūhun yáhá.

¹³ Nchivī cándíja jā ndéē ñuū Babilonia, jā ní nacāji yā tá cúu nūū ní nacāji yā ndá nú, cáhān ndá ji jā sáhá ndeé inī ndá nú. De Marcos, tēe cúu tá cúu sēhe nī, suni sūcuán cáhān dē.

¹⁴ De tá cáhān jítáhán ndá nú, de techuhú yíñúhún nú ndahá ji. De ná cóo ndeé coo siī inī ndihi nú jā yíhí nú ndahá Jesucristo. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN PEDRO APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

1 Maá nī cúu Simón Pedro, de cúu nī mozo Jesucristo, de cúu nī apóstol jā ní ntají yā. De tée nī carta yáhá cuēē nūū ndá nú jā ní nsáhá Yāā Dios jā inuú-ni nī nīhīn ndá nú jín ndá nī tūhun vii tūhun vāha jā cándija ó yā. Chi Yāā ndāā cúu Yāā Dios jín Jesucristo jā scácu yóhó.

2 De ñúhún inī ni jā ná sáhá cā yā jā váha ndasí ndá nú, jín jā coo ndeé coo sī inī nū sīquī jā jícūhun vāha inī nū nāsa Yāā cúu Yāā Dios jín Jētohō ō Jesús.

Sīquī nāsa cánuú coo nchivī cándija

3 De Yāā Dios jín poder yā nī jēhe yā nūū ō ndācá jā sáhá jā cuu caca ndāā ō nūū yā jín jā chiñúhún vāha ó yā. Chi nī stéhēn yā maá yā nūū ō, chi maá yā cúu jā ní ncana yóhó, sīquī jā ndasí cúñáhnú yā jín ndācá tiñu ñáhnú jā sáhá yā.

4 Jā ñúcuán nī nquee yuhú yā ndācá jā ñáhnú ndasí de vāha ndasí jā sáhá yā yóhó, tácuā jín ndācá ñúcuán de nduu ndá nú tá cúu nūū íyó maá yā, de cācu nú nūū ndá tiñu néhén jā ndíyo inī nchivī jā sáhá ji inī ñayivī yáhá.

5 Túsaá de nducú ndéé ndá nú jín tūhun yáhá. De jā cándija ndá nú, de sīquī

ñúcuán chisó nú jā caca ndāā nū. De jā jíca ndāā ndá nú, de sīquī ñúcuán chisó nú jā cundihvī inī nū jícūhun vāha inī nū sīquī maá yā.

6 De sīquī ñúcuán chisó nú jā casī nū jā cúnī modo maá nú. De sīquī ñúcuán chisó nú jā cuandeé inī nū, de sīquī ñúcuán chisó nú jā chiñúhún vāha nú Yāā Dios.

7 De sīquī ñúcuán chisó nú jā coo manī nū jín táhán nú, de sīquī ñúcuán chisó nú jā cundáhvi inī nū táhán nú.

8 Chi tú cāyā ndá tiñu yáhá jín ndá nú, de suu sáhá jā má cútecū cāhá nú, chi sa quee vāha tiñu sáhá nú, sīquī jā jícūhun inī nū nāsa Yāā cúu Jētohō ō Jesucristo.

9 De nchivī jāá nduú sáhá tiñu yáhá, cúu ji modo nchivī cuāá, chi nduú jícūhun inī ni tūhun yā, de ja nī naā inī ni jā ní nsáhá ndoo yā ji ndācá cuāchi jā ní nsáhá ji ichi chátá.

10 Jā ñúcuán nducú ndéé ndá nú hermano, tácuā coo seguro jā ní ncana yā ndá nú jín jā ní nacāji yā ndá nú. Chi tú sáhá nú ndācá tiñu yáhá, de mā cācá yátá cuiti nū.

11 Ñúcuán de nune vāha ichi jā quivi nú inī ñuū maá Jētohō ō Jesucristo, Yāā scácu yóhó, nūū tátúnī yā níí cání.

12 Jā ñúcuán mā jéncuiñī ni jā nándacu nī ndá tūhun yáhá nūū ndá nú, vísō ja jínī nū de íñí nīhin nú jín tūhun ndāā jā cándija nú.

13 Chi jáni inī ni jā íyó vāha jā sndihvī inī ni ndá nú mitan técu cā ni, tácuā nūcūhun inī nū.

14 Chi maá Jētohō ō Jesu-
cristo nī ncachī tūhun yā nūū
ni jā má cútecū nahán cā ni
ñayīví yáhá.

15 Jā ñúcuán cúu jā ndúcú
ndéé cā ni sndíhvī inī ni ndá
nú, tácuá tá ja nī jīhī ni, de nīnī
nūcūhun inī nū ndácá tūhun
yáhá.

*Jā ní jinī ndá dē jā cúñáhnú
Cristo*

16 Tá nī stéhēn ndá nī tūhun
maá Jētohō ō Jesucristo nūū
ndá nú, nāsa nenda yā jīn
poder yā, de nduú ní ncāhān
ndá nī iin cuento-ni jā ní
ntavā ndíchí nchivī. Chi tá nī
íyo ndá nī jīn yā xīnī yūcú, de
nī jinī jínúū ndá nī jā ñáhnú nī
nduu yā.

17 Chi nī jinī ndá nī jā Tata
ó Yāā Dios nī ncāhān yīñúhún
yā jīn Jesús, de nī nsáhá
ñáhnú yā Jesús. Chi ichi an-
diví nī nquiji tūhun viī, nī
ncāhān Yāā Dios: Yáhá cúu
Sēhe nī jā mánī ndasí nī jīn,
de cúsi inī ni jīn, ncachī yā.

18 De nī jinī ndá nī tūhun
ñúcuán jā ní ncāhān ichi an-
diví, chi nī íyo ndá nī jīn maá
Jētohō ō xīnī yucu ī ñúcuán.

19 De súcuán jínī ō jā íyó
ndāā ndija ndácá tūhun jā ní
ntee ndá tēe nī nacani tūhun
yā jondē janahán. De vāha jā
chuhun inī ndá nú ndá tūhun
ñúcuán, chi suu cúu tá cúu
iin luz jā stúu nūū neē, jondē
tūu maá quīvī jā nenda yā, de
stúu yā inī ánō nū tá cúu nūū
jéndūtē lucero.

20 De xihna cā ná jícūhun inī
ndá nú jā ni iin tūhun jā cāhān
tutū ī, nsúu jā ní jani inī iin
tēe súcuán-ni cúu.

21 Chi ndácá tēe ndoo jā
ní nacani tūhun yā jondē
janahán, nduú ní nācani cuitī
dē tūhun jā cúu inī maá dē.
Chi sa nī nacani dē tūhun
Yāā Dios jā ní stéhēn Espiritu
Santo nūū dē.

2

*Sīquī ndá tēe jā stéhēn tūhun
stáhvī*

(Judas 4-13)

1 De māñú nchivī Israel
suni nī íyo ndá tēe jā ní nacani
tūhun stáhvī. De suni súcuán
coo sava tēe stéhēn tūhun
stáhvī māñú ndá nú. De
squīví ndá dē tūhun stáhvī
jā tivī nchivī sáhá. De mā
cuétúhún dē maá Jētohō ō jā
scácu yā dē, de súcuán sáhá dē
jā ñamā tñū tāhvī dē.

2 De cuāhā nchivī cuniquīn
ji modo nēhén jā stéhēn ndá
dē. De sáhá dē jā cāhān nēhén
nchivī sīquī tūhun vāha yā jā
cúu ichi ndāā.

3 De sīquī jā ndíyo inī ndá dē
xūhún, de candeē dē xūhún
ndá nú sīquī tūhun stáhvī jā
stéhēn dē nūū nū. De nduú
quixīn tūndóhó jā tñū tāhvī
dē, chi jondē janahán ja íyó
tūhun jā nenda yā sīquī cuāchi
dē.

4 Chi nduú ní nēe cáhnú inī
Yāā Dios nūū ndácá ángel yā
jā ní nsáhá cuāchi, chi sa nī
ntaān yā infierno nūū yíndasī
nūū neē, de núhnī jīn ca-
dena. De nī nchindasī yā
jondē quīvī jā sáhá ndāā yā
sīquī.

5 De suni nduú ní nēe cáhnú
inī yā nūū nchivī janahán, chi
sa nī scúun yā sāvī xēēn sīquī
nchivī nēhén ñúcuán. Chi
maá-ni Noé, tēe nī nacani

tūhun ndāā, nī scácu yā dē jín ũjā cā nchivī.

⁶ De suni nī nenda yā sīquī cuāchi nchivī ñuū Sodoma jín ñuū Gomorra, de nī ncāyū ñuū ji nī nduu maá yāā-ni cā. De súcuán cúu ji iin ejemplo nūū ndá cā nchivī nēhén jā quiji cā.

⁷ De nī scácu yā Lot, chi tē ndāā nī ncuu dē, de nī ncu-cuécá ndasí inī dē nī jinī dē tiñu nēhén jā ní nsāhá nchivī nēhén ñúcuán.

⁸ Chi tē vāha ñúcuán nī ndeē dē māñú ndá ji, de ndiquivī nī ncuuécá inī dē jā ní jinī dē de nī jini dē ndācá tiñu nēhén jā ní nsāhá ndá ji.

⁹ Túsaá de maá Jētohō ō chi scácu yā nchivī jā chíñúhún nūū yā, de tú quiji tündóhō sīquī ji. De chíndasí yā nchivī nēhén, tácu ndoho ji castigo quivī juicio jā sáhá ndāā yā cuāchi ji.

¹⁰ De víhí cā sndóho yā ndá tē sáhá tiñu téhén jā ndíyo nēhén inī dē, de cújéhe inī dē sīquī tiñu ndácu maá Jētohō ō. Nīhin ndasí inī ndá dē, de chúndeé inī dē sáhá dē jā cúnī ndá máá dē, de nduú yúhú dē cāhān nāvāha dē sīquī ndācá jā cúñáhnú nūū súcún.

¹¹ De juni ndá ángel jā íñí nūū maá Jētohō ō, visō cúñáhnú cā yā jín fuerza jín tiñu ndíso yā, de nduú cāhān nāvāha yā sīquī ndācá jā cúñáhnú ñúcuán.

¹² De ndá tē ñúcuán chi cúu dē tá cúu quiti yúcú jā ní jēcōo tī jín modo maá tī, de táhvī ndá tī tácu nīhīn nchivī tī jā cahñī ji tī. Chi cāhān nēhén

ndá dē sīquī ndācá jāá nduú jícūhun inī dē. De tá cúu nūū jīhī ndācá quiti ñúcuán, suni súcuán cuū dē.

¹³ De jā ní sndóho ndá dē nchivī, suni súcuán nanihīn dē ndoho dē. De cúsiī inī ndá dē jín ndācá jā cútíndí inī dē jā ndíyo nēhén inī dē. De cúu ndá dē tē quini jā sáhá tiñu jā cúcanoō nchivī. De jā ndútútú ndá dē jín nú vico nú, de níni cúsiī inī dē jín tiñu nēhén tiñu stáhvī.

¹⁴ De ndíyo inī ndá dē jín dē ñahan, de nduú jécuiñī dē jā sáhá dē cuāchi. De stáhvī ndá dē nchivī tayā inī. Chi nī ncāan ndá dē jín tūhun ndíyo inī dē ndācá ndatíñú. De tē jā tñū táhvī cúu ndá dē.

¹⁵ Chi nī nsana ndá dē, chi nī sndóo dē tūhun jā cúu ichi ndāā. De nī niquīn ndá dē modo Balaam, tē nī nacani tūhun jondē janahán, sēhe Beor. Chi tē ñúcuán nī ncusiī inī dē jā nīhīn dē xūhún sīquī tūhun nēhén jā cāhān dē nícu.

¹⁶ De iin burro nī ncāhān tī tá nūū cāhān iin nchivī, visō nduú cúu cāhān tī. De nī ncāhān tī nūū tē ñúcuán, de súcuán nī jasí tī jā má quīhīn dē cāhān dē ndācá tūhun nēhén stáhvī.

¹⁷ De ndá tē jā stívī ndasí súcuán, chi cúu dē tá cúu ntesócó jā ní nchīchī, jín vícō jā stéché táchī. De ja íyó tūha nūū neē ndasí nūū cundeē dē ní cání.

¹⁸ Chi ndasí sáhá víxī ndá dē maá dē jín tūhun jā cāhān cāhá dē. De ndúcú ndá dē squívī tucu dē sava nchivī nūū tiñu nēhén tiñu ndíyo inī. De súcuán stáhvī dē nchivī jā

cáta nī nquee ji nī ncācu ji nūū nchivī sáhá tiñu néhén.

¹⁹ De cáhān ndá dē jā íyó libre ji jā cuu sáhá ji nāsani cúnī maá ji, de juni maá dē chi nduú íyó libre dē, chi cúu dē mozo nūū cuāchi, chi cúsá maá tiñu téhén sáhá dē. Chi ndācá tiñu jā cundeé jíin iin tēe jā sáhá dē, suu ñúcuán ndúu dē mozo nūū.

²⁰ Chi tú ja nī jinī ndá dē nāsa Yāā cúu maá Jētohō ō Jesucristo, Yāā jā scácu yóhó, de tú súcuán nī nquee dē nī ncācu dē nūū tiñu téhén jā íyó inī ñayiví, de tú ndivi tucu ndá dē nūū tiñu ñúcuán jā cundeé tucu jíin dē, túsaá de néhén cā quendō dē jā sándihí nsūū cā jā xihna ñúhún.

²¹ Chi vāha cā tú nduú ní jíinī dē ichi ndāā nīcu, nsūū cā jā ní jinī dē, de sndóo tucu dē tiñu ndoo jā ní ndacu yā nūū dē.

²² Chi nī ncundaā sīquī dē tá cúu nūū cáhān iin tūhun janahán: Tinā nī nacajī tī jā ní nujan tī. De quinī jā ní ndundoo, nī nacuchi tucu tī ndēhyū, cáchi.

3

Sīquī jā nenda maá Jētohō ō

¹ Ñanī mánī, yáhá cúu carta ūū jā tēe nī nūū ndá nú. De jíin ndúū carta yáhá cúnī ní jā nacani inī nū sīquī ndihi jā váha jā ndāā jā jáni ichí ní ndóhó.

² De nūcūhun inī nū ndācá tūhun jā ní nacani ndá tēe ndoo jondē janahán, jíin tiñu jā ní ndacu maá Jētohō ō, Yāā jā scácu yóhó. De suu cúu jā ní stéhén ndá tēe apóstol nūū nū.

³ De xihna cā tūhun yáhá ná jícūhun inī ndá nú: Jā tá cuāndihi quivī de quiji ndá tēe jā sáhá catá sīquī tūhun ndāā yā, chi sáhá dē ndá tiñu néhén jā ndíyo inī maá dē.

⁴ De cáhān ndá dē: ¿Nājēhē cúu jāā nduú ndíji Cristo tá cúu nūū ní nquee yuhú yā? Chi jondē quivī jā ní jíhī ndá ndíyi tata ō de jondē mitan, de nduú sáma cuitī ndihi jā íyó tá nī jēcōo ñayiví, cáchi ndá dē.

⁵ Chi nduú cúnī ndá dē jícūhun inī dē jā jondē janahán nī ncuvāha andiví jíin tūhun jā ní ncāhān-ni Yāā Dios. De nī ndacu yā tiñu jā ná cúvāha ñayiví jíin ndute, de mähñū ndute nī nquenda ñuhun yíchí.

⁶ De suni jíin ndute nī naā ñayiví janahán, chi nī ndaa ndute jā ní ncuun sāvī xéén.

⁷ De suni súcuán jíin tūhun jā ní ncāhān Yāā Dios de nī nsáhá tūha yā jā cāyū andiví jíin ñayiví jā íyó mitan. Chi maá quiví juicio de cāyū ndihi, de tñū tāhvī nchiví néhén.

⁸ De suni mā náā inī ndá nú tūhun yáhá, ñanī mánī: Jā nūū maá Jētohō ō chi iin-ni quiví cúu tá cúu mil cuīyā, de mil cuīyā cúu tá cúu iin-ni quiví.

⁹ De nsūū jā cúcuéé inī maá Jētohō ō sīquī tūhun jā ní nquee yuhú yā jā nenda yā, tá cúu nūū jáni inī sava nchiví. Chi sa íyó paciencia inī yā nūū ō, chi nduú cúnī yā jā tñū tāhvī ní iin ó, chi sa cúnī yā jā ndihi ó nacani inī ō jā sndóo ó cuāchi ó.

10 De quivī jā nenda maá Jētohō ō, iin sanaā-ni quenda, tá nūū cúu jā iin sanaā-ni quēnda jācūihná jacuāā. De quivī ñúcuán chi nihin ndasí andiví, de naā-ni. De ndihi jā iyó andiví chi naā sáhá ñuhūn. De ñayiví jíin ndācá jā iyó inī, ndihi cāyū.

11 De tú sūcuán naā ndācá ñúcuán, de cánuú ndasí jā coo ndoo ánō ndá nú de chiñúhún váha nú yā.

12 De cundetú nú de cundihvī inī nū jā ná quíji ñamā quivī nenda Yāā Dios. De quivī ñúcuán cāyū andiví de naā-ni. De ndācá jā iyó chi ndute sáhá ñuhūn.

13 De maá ó chi ndétu ó andiví jée jíin ñayiví jée, chi sūcuán nī nquee yuhú Yāā Dios jā coo. De ñúcuán chi maá-ni tiñu ndāā jíin tiñu váha coo.

14 Túsaá ñanī mánī, juni ndétu ndá nú jā quee ndāā ndācá tiñu yáhá, de nducú ndée nú tácuá tá nenda yā de nīhīn yā ndá nú jā ndée mánī nū jíin táhán nú, de coo ndoo nú jāā nduú nā cuāchi nú.

15 De ná jíicūhun inī ndá nú jā síquī jā iyó paciencia maá Jētohō ō, jā ñúcuán cúu jā cācu ó. Chi hermano ō Pablo jā mánī ō jíin, suni sūcuán nī ntee dē nūū nū, chi sūcuán nī stéhēn Yāā Dios tūhun ndíchí yā nūū dē.

16 De cāhān dē síquī tūhun yáhá nūū ndācá carta jā ní ntee dē. De nūū ndá carta dē ñúcuán chi iyó jacū tūhun jā víjín jíicūhun inī ō. De ndá nchivī jāā nduú jíicūhun inī jíin nchivī jāā nduú jíja jíin

tūhun cándíja, chi násāma ji modo jā cāhān ndá tūhun víjín ñúcuán, tá cúu nūū násāma ji jā cāhān sava cā tutū ī. De sūcuán sáhá ji jā tñū tāhvī maá ji.

17 De ndá ndóhó ñanī mánī, mitan de ja nī jinī nū nāsa coo ndācá tiñu yáhá. Túsaá de coto nú maá nú jā má cúniquīn nū tūhun stáhví jā stéhēn ndá tēe nēhén ñúcuán jāā nduú jétáhví dē yā. Chi tú nduú de snāā nū tūhun jā íñī nīhin nú jíin.

18 Chi sa cundihvī cā inī nū jā jíicūhun inī nū nāsa Yāā cúu maá Jētohō ō Jesucristo, Yāā scácu yóhó. De ná cúja cā inī nū jíin tūhun cúndáhví inī yā ndóhó. De ná cāhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā jondē mitan jíin ní cání. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA XIHNA ÑUHUN JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

Tūhun jā cutecū ō ní cání

¹ Tūhun jā tée ndá nī cuēē nūū ndá nú cúu tūhun maá Yāa ja íyó jondē ncháha ca jēcōo ndācá jā íyó. De nī jini ndá nī jā ní ncāhān yā, de nī jinī jínūū ni yā, chi nī ndēhé vāha nī nūū yā, de nī ntiin nī yā. De maá yā cúu Tūhun jā cutecū ō ní cání.

² Chi Yāa yáhá jā sáhá jā cutecū ō, nī nquenda nijin yā. De cáhān ndá nī tūhun yā, chi nī jinī ni nūū yā. De cáchī tūhun ndá nī nūū ndá nú síquī Yāa jā cúu Tūhun jā cutecū ō ní cání, suu Yāa jā ní ndeē jín Tatá ó Yāa Dios, de nī nquenda nijin yā nūū ndá nī.

³ Jā ní jinī ndá nī jín jā ní jini jín sóho nī, ñúcuán cúu jā cáchī tūhun nī nūū nū, tácu coo inuú inī ndá nú jín ndācá ó. De ndāa chi íyó inuú inī ndācá ó jín maá Tatá ó Yāa Dios jín Sēhe yā Jesucristo.

⁴ De ndá tūhun yáhá tée nī cuēē nūū ndá nú, tácu cusī ndasí inī nū.

Yāa Dios cúu luz

⁵ De yáhá cúu tūhun jā ní stēhēn Jesucristo nūū ni, de mitan cáchī tūhun nī nūū ndá nú: Yāa Dios cúu luz, chi íyó

ndāa ndasí yā, de nduú cuiti nā tiñu néhén íyó jín yā.

⁶ Tú cáhān ō jā íyó inuú inī ō jín yā, de tú jica ó modo nūū neē jā sáhá ó tiñu néhén, túsaá de jā stáhví ó cúu, chi nsūú tiñu ndāa sáhá ó.

⁷ Sochi tú jica ó jín luz yā jā sáhá ó tiñu ndāa, tá cúu nūū íyó maá yā jín luz yā jā sáhá yā tiñu ndāa, ñúcuán de íyó inuú inī ō jín ndācá táhán ó. De nīñi maá Sēhe yā Jesucristo sáhá ndoo yóhó nūū ndihi cuāchi ó.

⁸ Tú cáhān ō jāa nduú nā cuāchi ó, de stáhví ó maá ó jā jáni inī ō súcuán, de nduú ñúhún tūhun ndāa inī ánō ō.

⁹ Sochi tú nacani ndāa ō cuāchi ó nūū yā, de cune cáhnú inī yā nūū cuāchi ó, de nasáhá ndoo yā yóhó ndācá jā néhén jā ní nsáhá ó. Chi jín ō jā Yāa vāha Yāa ndāa cúu yā.

¹⁰ De tú cáhān ō jāa nduú nā cuāchi ó, túsaá de modo jā sáhá ó jā Yāa stáhví cúu yā, de nduú cándija ndija ó tūhun yā.

2

Cristo cúu Yāa jā cáhān jēhē ō

¹ Ndācá tūhun yáhá tée nī cuēē nūū ndá nú jā cúu nú tá cúu sēhe nī, tácu mā sáhá ndá nú cuāchi. De tú ní iin nú nī nsáhá cuāchi, de íyó maá Yāa jā cáhān jēhē ō nūū maá Tatá ó Yāa Dios. Suu Jesucristo Yāa ndāa cúu yā.

² De nī nsōcō yā maá yā jā sndáhvā yā cuāchi ó, de nsūú cuāchi ndá máá ó-ni, chi suni cuāchi nchivi ní ñayiví.

³ Tú squíncuu ó tiñu jā ndácu Yāa Dios nūū ō, suu cúu jā

cúcáhnú inī ō jā jínī ndija ó nāsa Yāa cúu yā.

⁴ De tú cáhān iin nchivī: Nduhū chi jínī ní nāsa Yāa cúu yā, cáchī jī, de tú nduú squíncuu jī tiñu ndácu yā, túsaá de stáhvī jī, de nduú cáhān jī tūhun ndāā.

⁵ Sochi nchivī jā squíncuu tūhun yā, ja nī jija váha inī jī jā mānī jī jíin yā. De súcuán de cunī ō tú íñī nīhin ó jíin yā á nduú.

⁶ Tú cáhān iin nchivī jā íñī nīhin jī jíin yā, de cánuú caca ndaā jī tá cúu nūū ní jica maá Jesucristo.

Tiñu jée jā ndácu yā nūū ō

⁷ Hermano, nsūū iin tiñu jée ndácu ní nūū ndá nú jā cáhān ní jā cundáhvī inī nū táhán nú. Chi tiñu ja jínī ndá nú jondē tá ní nquijéhé nú cándíja nú cúu. De tiñu yáhá jā ndácu yā, vāji jondē janahán, de suu cúu tūhun jā ní jini ndá nú jondē tá ní nquijéhé nú cándíja nú.

⁸ De vísō súcuán de níní tiñu jée cúu, de tiñu ndāā cúu nūū Cristo jíin nūū ndá máá nú. Chi ja cuāyáhá tiñu néhén jā íyó nūū neē, de ja stúu maá luz ndāā inī ánō ndācá ó mitan.

⁹ Tú iin nchivī cáhān jī jā jíca jī jíin luz yā, de tú quítī inī jī jínī jī táhán jī, túsaá de jíca cā jī nūū neē jíin cuáchi jī.

¹⁰ De nchivī jā cundáhvī inī táhán, chi jíca jī jíin luz yā, cúu jā sáhá jī tiñu váha. De ní iin mā cūū sáhá jā quīvi jī cuáchi.

¹¹ Sochi nchivī jā quítī inī jínī táhán, chi íyó jī nūū neē, de jíca jī nūū neē. De nduú

jínī jī ní ichi quīhīn jī, chi jíin jā neē ní jasī jāá nduú cúu jīcūhun inī jī.

¹² Ndá ndóhó jā cúu sēhe, téé ní tūhun yáhá cuēē nūū nū, chi jā síquī Jesucristo de ní nee cáhnú inī Yāa Dios nūū cuáchi nú.

¹³ Ndá ndóhó téé cúu tatá, suni téé ní nūū nū, chi jíin ndá nú nāsa Yāa cúu Yāa jā íyó jondē jā xíhna ñúhún. De ndá ndóhó téé suchí, suni téé ní nūū nū, chi ní ncundeé nú jāá nduú ní ncúu squívi tāchī cúñáhnú ndóhó nūū cuáchi. Ndá ndóhó jā cúu sēhe, téé ní tūhun yáhá cuēē nūū nū, chi jíin ndá nú nāsa Yāa cúu maá Tatá ó Yāa Dios.

¹⁴ Ndá ndóhó téé cúu tatá, suni téé ní nūū nū, chi jíin ndá nú maá Yāa jā íyó jondē jā xíhna ñúhún. Ndá ndóhó téé suchí, suni téé ní nūū nū, chi íñī nīhin nú, de cándíja ndá nú tūhun Yāa Dios, de ní ncundeé nú síquī tāchī cúñáhnú.

¹⁵ Mā cútóó ndá nú síquī ñayívi, de ní ndācá jā íyó inī ñayívi. Chi tú ní nchivī cútóó jī síquī ñayívi, de nduú íyó mānī jī jíin Tatá ó Yāa Dios.

¹⁶ Chi ndācá jā cúu cuenta ñayívi, nsūū jondē nūū Tatá ó Yāa Dios vāji, chi cuenta ñayívi cúu. De ñúcuán cúu ndācá jā cútíndí ó jā cúnī modo néhén maá ó, jíin jā ndíyo inī ō jā jínī ō nūū, jíin jā sáhá vīxī ō maá ó síquī ndatíñú névaha ó.

¹⁷ De cuāndihi ñayívi jíin ndācá jā néhén jā ndíyo inī ō. Sochi nchivī jā sáhá jā cúnī maá Yāa Dios, chi cutecū jī níí cání.

Tūhun ndāā jín tūhun stáhvī

18 Ndá ndóhó jā cúu tá cúu sēhe nī, cáchī nī nūū nū jā cuándihi quivī. De ja nī jini ndá nú tūhun jā quiji maá tēe jā cuu contra sīquī Cristo. De mitan de ja nī nquenda cuāhā tēe jā cúu contra sīquī Cristo. De jā ñúcuán cúu jā jínī ō jā cuándihi quivī.

19 Māhñú maá ó nī nquee ndá dē, de nsūú táhán ó jā cándíja cúu dē. Chi tú táhán ó cúu ndá dē, de coo dē jín ó nícu. De nī nquee ndá dē cuāhān dē, tácuā cunī cājí ó jāá nsūú táhán ó cúu ndihī dē.

20 Sochi ndá ndóhó chi Cristo nī jēhe yā Espíritu Santo, ndéē yā inī ánō nū, de jā ñúcuán cúu jā jínī nū tūhun ndāā.

21 Túsaá de tēe nī yáhá cuēē nūū ndá nú, jā sīquī jā jínī nū tūhun ndāā, nsūú sīquī jāá nduú jínī nū. De jínī ndá nú jāá nduú nā tūhun stáhvī íyó nūū tūhun ndāā.

22 ¿Ní iin cúu jā cáhān maá-ni tūhun stáhvī? Suu tēe jā cáhān jā Jesús, nduú cúu ndija yā Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios. Ñúcuán cúu tēe jā cúu contra sīquī Cristo, chi nduú jétúhún dē maá Tatá ó Yāā Dios jín Sēhe yā.

23 Ndācá nchivī jāá nduú jétúhún ji Sēhe yā, suni nduú íyó maá Tatá jín ji. De nchivī jā jétúhún ji Sēhe yā, suni íyó maá Tatá jín ji.

24 Túsaá de chuhun vāha inī ndá nú maá tūhun jā ní jini nú jondē jā xíhna ñúhún. De tú ñúhún vāha inī ndá nú tūhun jā ní jini nú jondē jā xíhna

ñúhún, ñúcuán de suni cuiñi nīhin nú jín maá Tatá ó jín Sēhe yā.

25 De yáhá cúu tūhun jā ní nquee yuhú Jesucristo nūū ō: Jā cutecū ō ní cání sáhá yā.

26 Tūhun yáhá nī ntee nī nūū ndá nú jā cáchī tūhun nī sīquī nchivī jā ndúcú stáhvī ndóhó.

27 Sochi ndá ndóhó, chi nī jēhe Jesucristo Espíritu Santo, ndéē yā inī ánō nū. De jā ñúcuán nduú jini ñúhún jā stéhēn nī iin nchivī nūū nū ní cúu jāndāā, chi maá Espíritu cúu jā stéhēn ndihī nūū nū, de stéhēn yā tūhun ndāā, chi nduú stáhvī cuitī yā. Túsaá de cuiñi nīhin ndá nú cā tácuā inuú-ni coo nú jín Cristo, tá cúu nūū stéhēn Espíritu nūū nū.

28 Séhē, mitan de cuiñi nīhin ndá nú jín Cristo, tácuā tá nenda nijin yā, de mā cúyuhú ó, de ní mā cúcanoō ō nūū yā quivī jā nenda yā.

29 Chi ja jínī ndá nú jā Yāā ndāā cúu Jesucristo, de suni ná jícūhun inī nū jā ndācá nchivī jā sáhá tiñu ndāā, cúu ji sēhe Yāā Dios.

3

Tūhun nchivī jā cúu sēhe Yāā Dios

1 De nācā vāha ndasí nī ncundáhvī inī Tatá ó Yāā Dios yóhó, chi nī nīhīn táhvī ō jā cúu ó sēhe yā, de suu cúu ndija ó. Jā ñúcuán nduú jínī nchivī ñayiví jā cúu ó sēhe yā, chi nduú jínī ji nāsa Yāā cúu maá yā.

2 Ñanī mánī, mitan de cúu ó sēhe Yāā Dios, de ncháha ca

cunī ō nāsa coo ó ní cání. De ja jínī ō jā tá nenda nijīn Jesucristo, de nduu ó tá cúu nūū íyó maá yā, chi cunī ō nūū yā nāsa íyó yā.

³ De ndācá nchivī jā sūcuán ñúhún inī ji, sáhá ndoo ji ánō ji, tá cúu nūū íyó ndoo maá yā.

⁴ De ndá nchivī jā sáhá cuāchi, chi stíví ji ley Yāa Dios. Chi tú sáhá ó cuāchi, de stíví ó ley yā.

⁵ De ja jínī ndá nú jā ní nquiji Jesucristo inī ñayíví tácuca candeē yā cuāchi ó. De maá yā chi nduú nā cuāchi yā.

⁶ De ndá nchivī jā íñī nīhin jín yā, nduú jíca ji jín cuāchi. Sochi nchivī jā jíca jín cuāchi, nduú jínī ji yā, de ni nduú jícūhun inī ji nāsa Yāa cúu yā.

⁷ Séhē, coto nú maá nú jā má stáhví ni iin ji ndóhó. Chi cūhun inī nū jā ndá nchivī jā sáhá tiñu ndāā, maá ji cúu nchivī ndāā, tá cúu nūū íyó ndāā maá yā.

⁸ Sochi nchivī jā jíca jín cuāchi, ndá máá ji cúu sēhe tāchī cúñáhnú. Chi tāchī cúñáhnú cúu jā sáhá cuāchi vāji jondē jā xíhna ñúhún. Jā ñúcuán nī nquiji Sēhe Yāa Dios, jā snāā yā ndācá tiñu néhén jā sáhá tāchī cúñáhnú.

⁹ Ni iin nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios, nduú jíca ji jín cuāchi, chi nī nsáhá Yāa Dios jā ní nduu ji tá cúu nūū íyó maá yā. De mā cūú cā caca ji jín cuāchi, chi sēhe Yāa Dios cúu ji.

¹⁰ Sūcuán cúu jā cunī ō ní iin cúu sēhe Yāa Dios jín sēhe tāchī cúñáhnú: Ndācá nchivī jā nduú sáhá tiñu ndāā, jín

jāā nduú cúndáhví inī táhán, nsūú sēhe Yāa Dios cúu ji.

Jā ná cúndáhví inī ō táhán ó

¹¹ Yáhá cúu tūhun jā ní jini ndá nú jondē jā xíhna ñúhún: Jā ná cúndáhví inī ō táhán ó.

¹² De mā sáhá ó tá nī nsáhá Caín, jā ní ncuu dē sēhe tāchī cúñáhnú, de nī jahnī dē ñanī dē. ¿De nājēhē cúu jā ní jahnī dē ñanī dē? Sīquī jā ñanī dē nī nsáhá tiñu ndāā, de maá-ni tiñu néhén nī nsáhá maá dē.

¹³ Hermano, mā cāní inī ndá nú de tú nchivī ñayíví quítī inī ji jínī ji ndóhó.

¹⁴ De maá ó chi sīquī jā cúndáhví inī ō táhán ó, sūcuán jínī ō jā ní ncācu ó jā cutecū ō ní cání. De nchivī jāā nduú cúndáhví inī táhán, íyó ji jín tūhun jā tánū táhvī ji.

¹⁵ Chi ndācá nchivī jā quítī inī jínī táhán, cúu ji tá cúu nchivī jáhnī ndīyi. De jínī ō jā nchivī jáhnī ndīyi, mā nīhīn táhvī ji cutecū ji ní cání.

¹⁶ Jā ní jīhī Cristo jā jēhē ō, ñúcuán cúu jā stéhēn cājí nāsa cúu tūhun cúndáhví inī. De maá ó chi suni sūcuán cānuú jā cundáhví inī ō táhán ó visó ná cúu ō jā jēhē ji.

¹⁷ De tú névāha ó jā cutecū ō ñayíví, de tú jínī ō jā cúmanī nūū táhán ó, de tú nduú cúndáhví inī ō ji jā cuāha ó jā jínī ñúhún ji, ¿túsaá de á íyó mānī ō jín Yāa Dios, á nduú?

¹⁸ Séhē, mā cúndáhví inī ō jín maá tūhun jā cāhān ō-ni, chi sa ná cúndáhví ndija inī ō jondē jín jā sáhá ó jēhē ji.

Nāsa cucáhnú inī ō de tú vāha sáhá ó nūū Yāa Dios

19 De súcuán cúu jā jínī ō jā squíncuu ó tūhun ndāā, de cúcáhnú inī ō jā vāha sáhá ó nūū yā.

20 Chi tú nátaéhuvī inī ánō ō sīquī cuāchi ó, de Yāā Dios chi cúñáhnú cā yā nsūú cā ánō ō, de jínī ndihi yā ndācá-ni.

21 Túsaá ñanī mánī, tú jínī ánō ō jāá nduú nā cuāchi ó, ñúcuán de cúcáhnú inī ō jā vāha sáhá ó nūū Yāā Dios.

22 De ndācá jā cācān ō nūū yā, de squíncuu yā jā jícān ō, chi suni squíncuu ó ndācá tiñu ndácu yā, de sáhá ó tiñu jā cúsiī inī yā.

23 De yáhá cúu tiñu ndácu yā: Jā ná cándíja ó jā ní nsáhá Sēhe yā Jesucristo jēhē ō, jínī jā ná cúndáhvī inī ō táhán ó, tá cúu nūū ní ndacu yā tiñu nūū ō.

24 De ndācá nchivī jā squíncuu tiñu ndácu Yāā Dios, inī nīhin ji jínī yā, de ndéē yā inī ánō ji. De jínī maá Espíritu Santo jā ní jēhe yā jā ndéē inī ánō ō, jínī maá yā de jínī ō jā ndéē Yāā Dios inī ō.

4

Tūhun jā vāji nūū Espíritu jínī tūhun jā cāhān contra sīquī Cristo

1 Ñanī mánī, mā cándíja nú ndācá tēe jā cāhān dē jā jínī Espíritu Yāā Dios nácani dē tūhun. Chi sa coto túnī nū dē, tú jondē nūū Yāā Dios vāji tūhun cāhān ndá dē á nduú. Chi inī ñayīví ja nī nquenda cuāhā tēe nácani tūhun stáhvī, de cāhān ndá dē jā jondē nūū Yāā Dios vāji.

2 De suha de cunī ndá nú ní iin cúu jā cāhān jínī Espíritu

Yāā Dios: Ndācá nchivī jā cāhān ndāā jā ní nquiji Jesucristo jā ní nduu ndija yā tēe, maá ji cúu jā cāhān jínī Espíritu Yāā Dios.

3 De ndācá nchivī jāá nduú jétúhún jā súcuán nī nduu yā tēe, maá ji chi nsūú jínī Espíritu Yāā Dios cāhān ji. Chi sa cúu ji contra sīquī Cristo. De ja nī jini ndá nú tūhun jā quiji nchivī jā cāhān súcuán, de mitan ja íyó ji inī ñayīví.

4 Séhē, ndá maá nú cúu sēhe Yāā Dios, de ja nī ncundeé nú sīquī ndá tēe stáhvī ñúcuán. Chi ñáhnú cā cúu poder maá Yāā jā ndéē inī nū, nsūú cā poder maá jā ndéē inī nchivī ñayīví jā stáhvī.

5 Chi ndá maá ji cúu cuenta ñayīví, de suu cúu jā cāhān ji cuenta ñayīví. De nchivī jā cúu cuenta ñayīví, níni ji tūhun ñúcuán.

6 Sochi maá ó chi sēhe Yāā Dios cúu ó. De nchivī jā jínī nāsa Yāā cúu Yāā Dios, maá ji níni ji tūhun jā cāhān ō. De nchivī jāá nsūú sēhe Yāā Dios cúu, chi nduú níni ji tūhun jā cāhān ō. De súcuán de cunī ō ní nchivī cúu jā cāhān tūhun ndāā, ní nchivī cúu jā cāhān tūhun stáhvī.

Maá-ni tūhun cúndáhvī inī íyó jínī Yāā Dios

7 Ñanī mánī, ná cúndáhvī inī ō táhán ó, chi tūhun cúndáhvī inī, jondē nūū Yāā Dios vāji. De ndācá nchivī jā cúndáhvī inī táhán, chi sēhe Yāā Dios cúu ji, de jínī ji nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

8 De nchivī jāá nduú cúndáhvī inī táhán, nduú jínī

ji nāsa Yāā cúu Yāā Dios, chi maá-ni tūhun cundáhvī inī íyó jíin Yāā Dios.

⁹ Suha cúu jā ní stéhēn Yāā Dios nāsa cundáhvī inī yā yóhó, chi nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji inī ñayíví yáhá, vísō mātúhún-ni yā íyó, tácuca cutecū ō ní cání sáhá yā.

¹⁰ De yáhá cúu tūhun cundáhvī inī: Nsūú jā xihna cā maá ó ní íyo mánī ō jíin Yāā Dios, chi sa maá yā cúu jā ní ncundáhvī inī yóhó. De nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, tácuca sōcō yā maá yā jā candeē yā cuāchi ó.

¹¹ Ñanī mánī, tú sūcuán nī ncundáhvī inī Yāā Dios yóhó, de suni sūcuán cánuú jā cundáhvī inī ō táhán ó.

¹² Ni iin nchivī nduú jíin cuitī ji nūū Yāā Dios. Sochi tú cundáhvī inī ō táhán ó, de ndéē Yāā Dios inī ánō ō, de ja nī jija vāha inī ō jíin tūhun cundáhvī inī.

¹³ De maá Espíritu Santo jā ní jēhe yā jā ndéē inī ō, maá yā stéhēn jā íñi nīhin ó jíin Yāā Dios, de ndéē Yāā Dios inī ō.

¹⁴ De nī jinī ndá nī de cáchī tūhun nī jā maá Tatá ó nī ntají yā Sēhe yā nī nquiji, tácuca scácu yā nchivī ñayíví.

¹⁵ De tú ní-ni nchivī jétúhún ji jā Sēhe Yāā Dios cúu Jesús, túsaá de íñi nīhin ji jíin Yāā Dios, de ndéē Yāā Dios inī ji.

¹⁶ De maá ó chi ja nī jinī ō de nī ncandíja ó jā cundáhvī inī Yāā Dios yóhó. Chi maá-ni tūhun cundáhvī inī íyó jíin Yāā Dios. De nchivī jā cundáhvī inī táhán, íñi nīhin ji jíin Yāā Dios, de ndéē yā inī ánō ji.

¹⁷ De sūcuán cúu jā jija vāha inī ō jíin tūhun cundáhvī inī, tácuca mā cūyūhú ó quivī juicio jā sáhá ndāā yā tiñu ó. Chi tá cúu nūū cundáhvī inī Cristo, suni sūcuán sáhá maá ó inī ñayíví yáhá.

¹⁸ De tú íyó mánī ō jíin yā, de nduú yūhú ó nūū yā. Chi tú nī jija ó jíin tūhun mánī ō jíin yā, de nduú nā síquī cuyūhú ó nūū yā. Chi tūhun yūhú cúu jā yūhú ó cundoho ó castigo. Jā suu cúu jā nchivī jā yūhú, ncháha ca cuja vāha ji jā coo mánī ji jíin yā.

¹⁹ De yóhó chi mánī ndasí ó jíin Yāā Dios, chi xihna cā maá yā nī ncundáhvī inī yā yóhó.

²⁰ Sochi tú iin nchivī cáhān ji jā mánī ji jíin Yāā Dios, de tú quitī inī ji jíin ji táhán ji, túsaá de nchivī stáhvī-ni cúu ji. Chi tú iin nchivī nduú íyó mánī ji jíin táhán ji jā jíin ji nūū, de mā cūū coo mánī ji jíin Yāā Dios jāá nduú jíin ji nūū.

²¹ Chi ja nī ndacu yā tiñu yáhá nūū ō: Nchivī jā íyó mánī jíin Yāā Dios, suni ná cóo mánī ji jíin táhán ji.

5

Jā cundeé ó síquī jānēhén jā íyó inī ñayíví

¹ Ndá nchivī jā cándíja jā Jesús cúu Cristo, Yāā jā ní ntají Yāā Dios, ndá máá ji cúu sēhe Yāā Dios. De nchivī jā mánī jíin Yāā cúu Tatá, suni cundáhvī inī ji ndá nchivī cúu sēhe yā.

² Chi tú íyó mánī ō jíin yā de squíncuu ó tiñu ndácu yā, de

súcuán de jínī ō jā cúndáhvī inī ō nchivī jā cúu sēhe yā.

3 Chi jā squíncuu ó tiñu ndácu Yāa Dios cúu jā mānī ō jíin yā. De tiñu ndácu yā chi nduú vēe.

4 Chi ndācá nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios, cúndeé ji sīquī jānēhén jā íyó inī ñayiví. De jā cándíja ó jā sáhá yā jēhē ō, ñúcuán cúu fuerza jā sáhá jā cúndeé ó.

5 Maá-ni nchivī jā cándíja jā Jesús cúu Sēhe Yāa Dios, maá ji cúu jā cúndeé sīquī jānēhén jā íyó inī ñayiví.

Tūhun jā cáhān ndāā sīquī Sēhe Yāa Dios

6 De tá nī nquiji Jesucristo inī ñayiví, de nī jenduté yā jíin ndute, de nī jati nīñi yā jā ní jihī yā jēhē ō. De nsūú maá-ni jā ní jenduté yā jíin ndute, chi suni nī jati nīñi yā. De maá Espíritu Yāa Dios cáhān ndāā tūhun yā, chi nūū maá Espíritu vāji tūhun ndāā.

7 Chi inī andiví íyó ūnī jā cáhān ndāā sīquī tūhun yáhá: Maá Yāa cúu Tatá, jíin Yāa cúu Tūhun, jíin Espíritu Santo. De ndinúnī yā chi iin-ni cúu yā.

8 De inī ñayiví suni íyó ūnī jā stéhēn ndāā: Maá Espíritu, jíin jā ní jenduté Jesús, jíin jā ní jati nīñi yā. De ndinúnī yáhá chi inuú-ni stéhēn tūhun yā.

9 De jétáhvī ó tūhun jā cáhān ndāā ndá tēe, sochi ñáhnú cā cúu tūhun jā cáhān maá Yāa Dios. De tūhun jā ní ncāhān yā cúu tūhun Sēhe yā.

10 Nchivī jā cándíja jā Sēhe Yāa Dios cúu Jesús, ja nī ncun-daā inī ji tūhun yáhá jā ní

ncāhān Yāa Dios. De nchivī jāá nduú cándíja jā ní ncāhān Yāa Dios, modo jā sáhá ji jā Yāa stáhvī cúu yā, chi nduú cándíja ji tūhun jā ní ncāhān ndāā yā sīquī Sēhe yā.

11 De tūhun ndāā ñúcuán cúu jā ní nsáhá yā jā cutecū ō ní cání, de Sēhe yā ndíso tūhun cutecū ō.

12 Nchivī jā íyó ji jíin Sēhe yā, ja nī nīhīn táhvī ji cutecū ji. Sochi nchivī jāá nduú íyó jíin Sēhe yā, mā nīhīn táhvī ji cutecū ji.

Tūhun consejo jā sándihī

13 Tūhun yáhá tēe nī cuēē nūū ndá ndóhó jā cándíja Sēhe Yāa Dios, tácuá cucáhnú inī nū jā ní nīhīn táhvī nū cutecū nū ní cání.

14 De cúndeé cúcáhnú inī ō Yāa Dios, chi jínī ō jā tú nā-ni cúu jā jícān ō nūū yā de tú jā jétahān inī maá yā cúu, de níni yā jā jícān ō.

15 De tú jínī ō jā níni yā jā jícān ō, túsaá de suni jínī ō jā squíncuu yā jā ní jícān ō.

16 Tú iin nchivī jínī ji jā sáhá táhān ji cuāchi, de tú nsūú cuāchi jā tānū táhvī ji cúu, de ná cácān táhvī ji nūū Yāa Dios, de cuāha yā tūhun jā cutecū táhān ji, de tú nsūú cuāchi jā tānū táhvī ji cúu. Iyó cuāchi jā tānū táhvī ji sáhá, de nduú cáhān ni jā cácān táhvī nū jēhē nchivī jā sáhá cuāchi ñúcuán.

17 Ndācá tiñu néhén cúu cuāchi, de íyó cuāchi jāá nsūú jā tānū táhvī ji cúu.

18 De jínī ō jā ndācá nchivī jā cúu sēhe Yāa Dios, nduú jíca ji jíin cuāchi. Chi Yāa cúu Sēhe Yāa Dios, jíto vāha yā ji.

De nduú ná cúu sáhá tächí
cúñáhnú jíín jí.

¹⁹ De jííní ō jā sēhe Yāā Dios
cúu ó. De nchivī níí ñayíví yíhí
jí ndahá tächí cúñáhnú.

²⁰ De suni jííní ō jā ní nquiji
Sēhe Yāā Dios, de nī nsáhá
yā jā cuu jíicūhun inī ō, tácu
cunī ō nāsa Yāā cúu maá Yāā
ndāā. De íyó inuú inī ō jíín
Yāā ndāā, suu jíín maá Sēhe
yā Jesucristo. Maá yā cúu
ndija Yāā ndāā, de maá yā
sáhá jā cutecū ō níí cání.

²¹ Séhē, cujiyo ndá nú nū
ndācá jáá nsūú Yāā ndāā cúu.
Súcuán ná cóo. Amén.

CARTA UU JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL

Tūhun ndāā jín tūhun cúndáhvī inī

¹ Maá sá cúu tēe ñáhnú já ndíso tíñú, de tēe sá carta yáhá cuēē nūū ní já cúu ní hermana já ní nacāji Yāa Dios, jín nūū ndá sēhe ní. De mānī sá jín ndá ní sáhá tūhun ndāā yā, de nsūū mātúhún-ni sāán, chí saá-ni ndācá nchivī jínī tūhun ndāā.

² De mānī sá jín ndá ní sīquī já cándíja ó tūhun ndāā yā já iyó inī ánō ō, de coo jín ó ní cání.

³ De ñúhún inī sá já Tatá ó Yāa Dios jín Sēhe yā Jētohō ō Jesucristo, ná sáhá cā yā já váha níhín, de cundáhvī inī yā níhín, de sáhá yā já coo ndeé coo sī inī ní, jín tūhun ndāā jín tūhun cúndáhvī inī.

⁴ Nī ncusi ndasí inī sá, chí nī jinī sá já sava sēhe ní jca jī jín tūhun ndāā, tá cúu nūū ní ndacu maá Tatá ó Yāa Dios nūū ō.

⁵ Hermana, cáhān ndáhvī sá jín ní já ná cúndáhvī inī ō táhán ó. De tūhun yáhá já tēe sá cuēē nūū ní, nsūū iin tiñu jéé já cáta ndácu yā cúu, chí tiñu já ní ndacu yā nūū ō jondē tá nī nquijéhé ó cándíja ó cúu.

⁶ De já cúndáhvī inī ō táhán ó cúu já caca ó tá cúu nūū ní ndacu yā nūū ō. De tiñu já ní ndacu yā cúu já caca ní jín tūhun cúndáhvī inī, tá cúu

nūū ní jini ndá ní jondē tá nī nquijéhé ní cándíja ní.

Sīquī ndá tēe stáhvī

⁷ Chí cuāhā tēe stáhvī ní nquee dē ní ñayíví, de nduú jétúhún ndá dē já ní nquiji Jesucristo ní nduu yā tēe. De tēe jáá nduú jétúhún sūcuán, cúu ndá dē tēe stáhvī, de cúu dē contra sīquī Cristo.

⁸ Coto ndá ní já má snáā ní táhvī sīquī tiñu váha já ní nsáhá ní, chí sa já ná níhín ní ndihi táhvī ní.

⁹ De tú nā-ni nchivī tiin jī incā tūhun, de chisó cā jī nūū tūhun já ní stéhēn Cristo, túsaá de nduú iyó Yāa Dios jín jī. Sochi nchivī já quéndōo jín tūhun já ní stéhēn Cristo, túsaá de iyó Tatá ó jín jī, de suni iyó Sēhe yā jín jī.

¹⁰ De tú quenda iin nchivī vehe ní, de tú nduú quétáhán tūhun stéhēn jī jín tūhun yáhá, de mā cuáha ní tūhun cundeé jī vehe ní, de ni mā cáhān ní tūhun ndeé inī jín jī.

¹¹ Chí nchivī já cáhān tūhun ndeé inī jín jī, chíndeé táhán jín jī sīquī tiñu néhén já sáhá jī.

Tūhun já sándhī

¹² Iyó cuāhā tūhun já cáhān cā sá jín ndá ní, sochi nduú cúnī sá tee sá nūū tūtū jín tinta. Chí ñúhún inī sá já cuēē sá de nacunī táhán ó, de natúhún ó, tácuá cusī ndasí inī ō.

¹³ Ndācá sēhe cūhū ní, ñahan já suni ní nacāji yā, cáhān ndá jī já sáhá ndeé inī ní. Sūcuán ná cóo. Amén.

CARTA UNI JA NI NTEE SAN JUAN APOSTOL

Jā jétúhún dē tēe nání Gayo

¹ Maá nī cúu tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, de tēe nī carta yáhá cuēē nū nū, amigo Gayo, chi mánī ni jín nū sáhá tūhun ndāā.

² Ñanī mánī, jícān táhvī ni jā ná quíhīn vāha ndācá tiñu sáhá nū, jín jā coo vāha nū, tá cúu nū íyó vāha ánō nū jín tūhun yā.

³ Nī ncusiī ndasí inī ni tá nī nquenda sava hermano de nī ncachī tūhun ndá dē nū ni nāsa vāha squíncuu nū ndācá tiñu ndāā, chi jícā ndāā nū.

⁴ Nduú cā nā incā tūhun sáhá jā cúsiī cā inī ni, chi maá-ni jā níhīn ni tūhun jā jícā ndāā ndá nchivī jā cúu tá cúu sēhe nī sīquī jā ní scándija nī ji.

⁵ Ñanī mánī, vāha ndasí sáhá nū jā chindeé nū ndācá hermano, de víhī cā tú tēe ñuū jícá cúu dē.

⁶ Chi ndá tēe ñúcuán nī nacani dē tūhun nū nchivī cándija yáhá, nāsa cúndáhvī inī nū dē. De jícān ni favor jā chindeé cā nū ndá dē, tú nā cuá jíní ñúhún dē jā caca cā dē ichi nū quíhīn dē, tá cúu nū jétahān inī Yāā Dios.

⁷ Chi ndá tēe ñúcuán nī nquee dē jícā dē sīquī tiñu Jesucristo. De nduú nā xúhún quēhen ndá dē nū nchivī jāā nduú jínī tūhun Yāā Dios.

⁸ Jā ñúcuán cánuú jā coto ó dē, de chindeé ó dē jā nácani dē tūhun ndāā.

Sīquī jāā nduú vāha sáhá Diótfrefes

⁹ Ja nī ntee nī iin carta nū nchivī cándija jínā. Sochi Diótfrefes nduú jétáhvī dē tūhun cáhān ni, sīquī jā cúni dē cuñáhnú maá dē nū ji.

¹⁰ Jā ñúcuán de tá cuēē ni de cáhān ni nū dē sīquī tiñu sáhá dē, chi ndasí sátúhún dē de cáhān dē tūhun stáhvī sīquī ndá nī. De nsúu vāchi ñúcuán-ni sáhá dē, chi suni nduú jétáhvī dē ndācá hermano jā quenda nū dē, de jásí dē jā má cuétáhvī nchivī nū ndá hermano ñúcuán. De nchivī jā jétáhvī nū ndá hermano, távā dē ji nū nátaacā ndá nchivī cándija.

¹¹ Ñanī mánī, mā ndācú nū nchivī jā sáhá tiñu néhén, chi sa nchivī jā sáhá tiñu vāha. Chi sēhe Yāā Dios cúu ndá nchivī jā sáhá tiñu vāha. Sochi nchivī jā sáhá tiñu néhén, nduú jínī ji nāsa Yāā cúu Yāā Dios.

Jā cáhān ndá ji jā vāha sáhá Demetrio

¹² Ndācá nchivī chi cáhān ji jā vāha sáhá Demetrio. De jín tiñu ndāā jā sáhá dē, de stéhēn jā tēe ndāā cúu dē. De suni súcuán cáhān ndá máá nī, de jínī ndá nū jā íyó ndāā tūhun cáhān ni.

Tūhun jā sándihí

¹³ Íyó cuāhā tūhun jā cáhān cā ni jín nū, de nduú cúni ni tee nī jín tinta jín pluma.

¹⁴ Chi ñúhún inī ni cuēē
yachī ni tácuā nacunī tāhán ó,
de natúhún ó.

¹⁵ De ñúhún inī ni jā ná cóo
ndeé coo šiī inī nū. Ndācá
amigo ō yáhá cāhān ji jā sáhá
ndeé inī nū. De suni cāhān nū
jín ndācá amigo jīñā jā sáhá
ndeé inī ji.

CARTA JA NI NTEE SAN JUDAS APOSTOL NUU NDA NCHIVI CANDIJA

¹ Maá nī cúu Judas ñanī Jacobo, de mozo Jesucristo cúu nī. De tēe nī carta yáhá cuēē nūū ndá ndóhó nchivī jā ní ncana maá Tatá ó Yāā Dios, de nī nsāhá yā jā íyó ndoo íyó ī nū nūū yā jā cúu nú nchivī mánī yā jíín. De Jesucristo jito vāha yā ndá nú nūū jānēhén, síquī jā yíhí nú ndahá yā.

² De ñūhún inī ni jā ná cúndáhvī cā inī yā ndá nú, de sāhá yā jā coo ndeé coo sīī inī nū, de coo manī ndasí yā jíín nú, de ná ndúcuahā cā ndá ñúcuán nūū nū.

Síquī ndá tēe jā stéhēn tūhun stáhvī
(2 Pedro 2.1-17)

³ Ñanī mánī, ndasí nī ncuu inī ni jā tee nī carta nūū ndá nú síquī tūhun jā ní scácu yā ndá ndóhó de saá-ni ndá nduhū. Sochi nī jinī ni jā cánuú cā jā tee nī carta jā sndíhvī inī ni ndá nú tácuu nducú ndeé nú jā má cāsī nchivī ndá tūhun cándija ó. De tūhun yáhá chi ja nī jēhe yā iin vuelta-ni nūū ndá nchivī maá yā.

⁴ Chi sava tēe nī stáhvī dē ndá ndóhó nī nquīvi dē māhñú ndá nú. De ndá tēe ñúcuán chi jondē janahán ja cáhān tutū ī jā tñū táhvī dē síquī tiñu sáhá dē. Cúu ndá dē

tēe nēhén, chi cáhān dē jā vāha inī Yāā Dios, de jā ñúcuán vātu-ni sáhá dē ndá tiñu nēhén chi mā cuáha yā castigo, cáchī dē. De nduú jétuhún ndija dē Jētohō ō Jesucristo jíín Yāā Dios, jā mátuhún yā-ni cúñáhnú nūū ō.

⁵ De mitan chi vísō ja jíín vāha ndá nú, de cúnī ni jā nandacu nī nūū nū nāsa nī nsāhá maá Jētohō ō. Chi nī scácu yā nchivī Israel janahán, nī nchindeé yā ji jā ní jinu ji inī ñuū tátú Egipto cuahán ji. De vísō súcuán de cuéé cā de nī snāā yā sava ji jāá nduú ní ncándija.

⁶ De suni nūcūhun inī nū síquī ndá ángel yā jā ní sndóo tiñu ndíso, de nī sndóo nūū ní ndeē andiví. De Yāā Dios nī nchindasí yā, de ndétu ndá jondē quenda quívī cáhnú jā sáhá ndāā yā tiñu. De núhnī jíín cadena, de ndeē níí cáni nūū cúnú nūū neē.

⁷ De suni nī sndóho yā nchivī ñuū Sodoma jíín ñuū Gomorra jíín sava cā ñuū jā ní íyo ñatin, chi suni nī nsāhá nēhén ji tá cúu nūū ní nsāhá ndá ángel ñúcuán jondē janahán cā. De ndá máá ji nī jica ndiī ji de nī nsāhá ji ndācá cuāchi nēhén ndasí. De nī nīhīn ji castigo ñuhūn jā cáyū níí cáni, de súcuán cúu ji ejemplo nūū ndihi nchivī.

⁸ De ndá tēe stáhvī jā ní nquīvi māhñú ndá nú, vísō jíín dē jā súcuán nī nsāhá yā, de jáni cáhá inī dē, de sáhá téhén dē yiqui cúñu dē, de squéne yichī dē ndá tēe jā ndácu tiñu maá Jētohō ō,

de cáhān nēhén dē sīquī ndá ángel jā cúñáhnú nū sūcún.

⁹ De nsūú sūcuán ní nsáhá ángel Miguel, vísō ángel cúñáhnú cá cúu yā. Chi nduú ní ncáhān nāvāha yā de ni nduú ní ndácunehen yā cuāchi sīquī tāchī cúñáhnú tá nī nsāsáhān táhān yā jíín tāchī jā sīquī yiqui cúñu Moisés tá nī jīhī dē. Chi suha-ni nī ncāhān yā: Maá Yāā Dios, Yāā cúu Jētohō ō, cuxeēn yā nū nū, ncachī Miguel.

¹⁰ Sochi ndá tē stáhvī yáhá chi cáhān nēhén dē sīquī ndácá jáá nduú jícūhun inī dē. De ndácá modo jā névāha dē sīquī jā sūcuán cáá dē, tá cúu quiti yúcú jā sūcuán cáá tī, suu ñúcuán sáhá jā tātū tāhvī dē.

¹¹ Nācā xēēn cundoho ndá dē túsáá, chi nduú jétáhvī dē Yāā Dios, tá cúu nū nduú ní jétáhvī Caín. De sīquī jā cúnī ndá dē nīhīn dē xūhún de stéhēn dē tūhun stáhvī, tá cúu nū ní nsáhá Balaam. De tātū tāhvī ndá dē, tá cúu nū ní ndoho Coré, chi nī jīhī dē sīquī jā ní ncunīhin inī dē.

¹² Ndá tē yáhá tá ndútútú dē jíín ndá nú jā yájī mánī nū, de sáhá ndá dē tiñu jā cúcanoō nū. Chi sī yájī dē jīhī dē, sochi nduú sáhá dē cuenta nāsa cajī incā nchivī, chi maá dē-ni ndíhvī inī dē cajī vāha dē. De jā stívī ndasí ndá dē, de cúu ndá dē tá cúu vīcō yíchī jā stéchi tāchī. De suni cúu dē tá cúu ñutun jáá nduú jéhe ndīhā. De cúu dē tá cúu ñutun jā ní nquee jondē jíín yoho, de nduú nā modo cuitī cā jā nene numa.

¹³ De tá cúu nū jísō ndute mar de quénda tiñū, sūcuán cúu ndá dē jíín tiñu nēhén jā cúu tūhun canoō. De cúu dē tá cúu tiñū jā ní nsana ichi. De ja íyō tūha nū neē ndasí nū cundeē ndá dē níí cánī.

¹⁴ De nū ní nchāha iñū tatā Adán, de nī ncacu Enoc, de nī nacani dē tūhun jā ní stéhēn Yāā Dios nū dē sīquī ndá tēe yáhá, ncachī dē: Maá Jētohō ō nī stéhēn yā nū ni jā iin quivī de quiji yā jíín cuāhā mil ángel yā.

¹⁵ De sáhá ndāā yā tiñu ndácá nchivī, de stánū tāhvī yā ndá nchivī nēhén. Chi cúsá maá tiñu nēhén sáhá ji sīquī jā cánēhén maá ji, de cáhān ji cuāhā tūhun nāvāha sīquī yā. Ncachī Enoc.

¹⁶ Ndácá tēe yáhá chi maá-ni jā cáhān sōō dē de cáhān dē sīquī nchivī. De maá-ni jā cúsiī inī ndá máá dē cúu jā ndúcú dē. De cáhān dē jā tēe téyíí cúu dē, de cáhān yíñúhún dē jíín nchivī tácuā nīhīn dē jacū nū ji.

Jā sndíhvī inī Judas nchivī cándíja

¹⁷ Sochi ndá máá nú, ñanī mánī, nūcūhun inī nū ndá tūhun jā ja nī nacani ndá apóstol maá Jētohō ō Jesu-cristo.

¹⁸ Chi nī ncāhān ndá dē: Tá cuāndihi quivī de quiji ndá tēe jā cuācū catá sīquī tūhun ndāā yā, de sáhá dē ndácá tiñu nēhén jā ndíyo inī maá dē. Sūcuán ncachī tūhun ndá apóstol.

¹⁹ Ndá tēe yáhá cúu jā sáhá síín nchivī. De maá-ni jā ndíhvī inī dē ndácá jā cútíndí

inī maá dē, chi nduú íyó Espíritu yā jíin dē.

²⁰ Sochi ndá máá nú ñanī mánī, cuja vāha inī nū jíin ndá tūhun ndoo ndasí jā cándíja nú. De cācān táhvī nū jíin fuerza Espíritu Santo.

²¹ De quendōo nīhin nú jíin tūhun jā cúndáhvī inī Yāā Dios ndá nú. De cundetú nú quívī jā cutecū nū níí cání sāhá maá Jētohō ō Jesucristo síquī jā cúndáhvī inī yā ndá nú.

²² De sava nchivī jā jáni síquí inī, nducú ndá nú modo scándíja nú jí.

²³ De nducú ndéé nú jā cācu jí nūū cuāchi jí, chi modo jā stáá nú jí nūū ñúhūn. De sava cā jí chi cundáhvī inī nū jí scácu nú jí, de mā quétahān cuiṭī inī ndá nú cuāchi jí, chi cuquini inī nū jondē sahma jí jā ní ncutéhén jíin tiñu néhén jā sáhá ndá jí.

Tūhun jā cúñáhnú Yāā Dios níí cání

²⁴ De Yāā Dios chi mátúhún-ni maá yā cúu Yāā ndichí, Yāā scácu yóhó. De íyó poder yā jā coto yā ndá ndóhó jā má quívi nú cuāchi, jíin jā sáhá yā jā cuiñi ndá nú nūū yā nūū vii ndasí cúñáhnú yā, de quívī ñúcuán de coo ndoo ndá nú nūū yā, de cusii ndasí inī nū sáhá yā.

²⁵ De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā síquī jā ní nsáhá yā jā jíin Jētohō ō Jesucristo. De ná cáhān ō jā cúñáhnú ndasí yā, de ndácu yā tiñu jíin poder jā ndíso yā jondē janahán ndasí jíin jondē mitan jíin jondē níí cání. Súcuán ná cóo. Amén.

TIÑU JA COO JA NI JINI NIJIN SAN JUAN

*Jā ní stéhēn Jesucristo
ndācá tiñu jā coo*

¹ Tūhun yáhá cúu jā ní ncachī Yāā Dios nūū Jesucristo nāsa coo ndācá tiñu quiji, tácuā nacachī tūhun yā nūū nchivī cándija jā cúu ndá ji mozo yā. De stéhēn yā nūū ji ndācá tiñu jā ñamā coo. De nī ntají yā ndá ángel yā nī nquiji nī stéhēn nijin tiñu ñúcuán nūū nduhū Juan jā cúu nī mozo yā.

² De maá nī cáchī tūhun ndāā ni sīquī ndācá jā ní jinī ni ñúcuán, de nācāni ndāā ni tūhun Yāā Dios jíin tūhun jā ní ncāhān ndāā Jesucristo.

³ Nācā ndetū nchivī jā cáhvi tutū yáhá, de suni nācā ndetū nchivī jā níni ji jā cáhvi nchivī ndācá tūhun yáhá jā ní ncachī Yāā Dios, de chúhun inī ji. Chi ja cuācuñatin quivī jā coo ndācá tiñu jā yósō nūū tutū yáhá.

*Jā téé Juan carta nūū
ndihújā grupo nchivī cándija*

⁴ Maá nī cúu Juan, de téé nī tūhun yáhá cuēē nūū ndá ndóhó, ndihújā grupo nchivī cándija jā íyó Asia. De ñúhún inī ni jā maá Yāā Dios ná sáhá cā yā jā váha ndá ndóhó, de sáhá yā jā coo ndeé coo sīi inī nū. Chi maá yā cúu Yāā jā íyó mitan, de nī íyo yā ní cání, de coo yā ní cání. De ñúhún inī

ni jā suni súcuán sáhá ndihújā Espíritu jā íyó yā yuhú mesa nūū ndācu Yāā Dios tiñu.

⁵ De ñúhún inī ni jā suni súcuán sáhá Jesucristo, Yāā jā cáhān ndāā ndācá tūhun. De xihna cā maá yā nī natecū māhñú ndīyi. De cúñáhnú yā nūū ndācá rey jā íyó ñayiví. De maá yā cúndáhvī inī yā yóhó, de nī naquete yā yóhó nūū cuáchi ó jíin nīñi yā.

⁶ De nī nsáhá yā jā ní nduu ó rey jíin sūtū jā sátíñú ó nūū Tatá yā Yāā Dios. De ná cáhān ō jā vii ndasí cúñáhnú yā de tíin yā poder níi cání. Amén.

⁷ Cunini ndá nú tūhun yáhá, chi ndiji Cristo jíin vícō. De ndiviī nchivī cunī ji nūū yā, de jondē jíin nchivī jā ní stācuēhé ji yā. De ndācá raza nchivī níi cáhnú ñayiví cuacu ji jāá nduú ní ncándija ji yā. Súcuán cúu jā coo.

⁸ Suha cáhān maá Jētohō ō, Yāā tíin ndihi poder: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jíin letra Z jā sándihí, chi maá nī nī squijéhé ndihi de maá nī sínu, cáchī maá Yāā jā íyó mitan, de nī íyo yā níi cání, de coo yā níi cání.

*Jā ní jinī Juan jā vii cúñáhnú
Cristo*

⁹ Maá nī cúu Juan jā cúu hermano ndá nú. De inuú-ni ndóhō nī tūndóhō jíin ndá nú sīquī jā cándija ó Jesucristo, de inuú-ni ndācu Yāā Dios tiñu nūū ō, de inuú-ni jéndeé inī ō sáhá Jesucristo. De sīquī jā ní nacāni nī tūhun Yāā Dios jíin jā ní ncachī ndāā ni tūhun Jesucristo, jā ñúcuán nī ntiin ndá ji nduhū jā cúu nī preso,

chi nī nchuhun ji nduhū isla jā nání Patmos.

¹⁰ De iin domingo nī jinī ni iin jā ní stéhēn maá Espíritu Santo nūū ni. De nī jini nī iin jā cána jee nihin ichi chátā ni tá nūū cúu jā tívī trompeta.

¹¹ De nī ncāhān jíin nī: Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jíin letra Z jā sándihí, chi maá nī cúu Yāā jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī ní cání. De tee nú nūū iin tutū ndācá jā cunī nū, de tají nú quihīn nūū ndihújā grupo nchivī cándija jā íyó ní cáhnú Asia, suu inī ñuū Efeso, jíin Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia, jíin Laodicea, ncachī.

¹² Ñúcuán de nī ndicó cóto nī jā cunī ni ní iin cúu jā cáhān jíin nī. De tá nī ndicó cóto nī de nī jinī ni ūjā candelero oro.

¹³ De mähñú ndihújā candelero ñúcuán inī maá Yāā nī nduu tēe. De ñúhún yā iin sahma cání jā quénda jondē nūū jēhē yā. De núhñi iin cinturón oro yicā yā.

¹⁴ De ixi xíní yā chi yaa tá cúu ixi ticāchí, tá cúu yuhvā volcán. De tīnūú yā jéndūtē tá cúu yañuhūn.

¹⁵ De jēhē yā xínū tá cúu cāa cuāán jā ní ndúhvā nūū horno. De nihin ndasí jā cáhān yā, tá cúu nūū nihin cuāhā yūte nāhnú.

¹⁶ De ndahá cuáhá yā tīn yā ūjā tiūūn. De yuhú yā quée jā cáá tá cáá espada jā xēēn ndūū lado. De nūū yā cáá tá cáá ncandii jā ndíi vāha.

¹⁷ De tá nī jinī ni yā de nī ndicó cáva nī nūū jēhē yā

modo jā ní jihī ni. De nī ntee yā ndahá cuáhá yā sīquī ni, de nī ncāhān yā: Mā cúyūhú nú. Maá nī cúu Yāā jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī ní cání.

¹⁸ De Yāā tēcū cúu nī. Chi nī jihī ni de nī natecū ni, de mitan chi tēcū ni ní cání. De maá nī tīn poder sīquī cuēhē jáhnī nchivī jíin sīquī lugar nūū ndēē ánō ndá ndīyi.

¹⁹ Túsaa de tee nú nūū tutū ndācá jā ní jinī nū, jā cúu mitan jíin jā coo ichi nūū.

²⁰ De yáhá cúu tūhun yíyuhū jā stéhēn ni sīquī ndihújā tiūūn jā ní jinī nū jā tīn nī ndahá cuáhá nī, jíin sīquī ndihújā candelero oro: Ndhújā tiūūn ñúcuán cúu tá cúu ndihújā jā cúñáhnú nūū ndihújā grupo nchivī cándija. De ndihújā candelero cúu tá cúu ndihújā grupo nchivī cándija.

2

Tūhun jā cuáhān ñuū Efeso

¹ Tee nú tūhun yáhá ná quihīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándija ñuū Efeso: Súcuán cáhān nduhū, Yāā jā tīn ndihújā tiūūn jíin ndahá cuáhá nī, de jíca nuu nī mähñú ndihújā candelero oro.

² Ja jíinī ni ndācá tiñu váha jā sáhá ndá nú, jā ndíhvī inī nū sīquī tūhun nī, jíin jā jéndeé inī ndá nú. De jíinī ni jāá nduú jēhe ndá nú tūhun jā quívi nchivī nēhén mähñú nú. De jíinī ni jā ní jito tūnī nū ndá tēe stáhvī jā cáhān dē jā cúu

dē apóstol, de nī jinī nū jā tēe stáhvī cúu dē.

³ De nī jendeé inī ndá nú nī ndoho nú tündóhó, de nduú ní núu inī nū jā cúu ndasí nú jíin tiñu nī.

⁴ De vísō sūcuán de íyó jacū jā cāhān ni nūū nū, chi nduú cā íyó mānī vāha nú jíin nī tá cúu nūū ní íyo mānī nū jíin nī quívi yātā.

⁵ Túsaá de nūcūhun inī ndá nú nāsa nī sndóo nú tūhun jā ní íyo mānī nū jíin nī, de nacani inī nū, de sáhá nú tá nī nsáhá nú jondē quívi ñúcuán. De tú mā nācani inī nū, de ñamā cuēē ni de stáá nī candelero nū nūū íñí, cúu jā má cuíñí cā nū jíin nchivī cándíja.

⁶ De vísō sūcuán de íyó iin jā vāha jā sáhá ndá nú, chi nduú jétahān cuitī inī nū tiñu nēhén jā sáhá ndá nchivī jā níquīn tūhun jā stéhēn Nicolás. De suni maá nī nduú jétahān cuitī inī ni.

⁷ Nchivī jā íyó sōho ná tēe sōho ji jā cāhān maá Espiritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundeé síquī jānēhén, cuāha nī tūhun jā caji ji jāvíxī jā cúun xīnī ñutun jā sáhá jā cutecū ji ní cání. De ñutun ñúcuán íñí jondē andiví nūū íyó Yāa Dios nūū vii ndasí cáá.

Tūhun jā cuáhān ñuū Esmirna

⁸ De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Esmirna: Sūcuán cāhān nduhū, Yāa jā íyó jondē xihna ñúhún de coo nī ní cání, de nī jíhī ni de nī natecū ni.

⁹ Ja jíin ni ndācá tiñu vāha jā sáhá ndá nú, jíin tündóhó jā ndóho nú, jíin jā ndóho ndáhvī nú. De vísō sūcuán de cuícá ndá nú ndihi jā ndíso tūhun nī. De jíin ni jā cāhān nēhén ndá nchivī síquī nū. Nchivī ñúcuán cāhān ji jā nchivī hebreo nchivī maá Yāa Dios cúu ji, de nduú chi jā stáhvī jini, chi sa nchivī yíhí ndahá Satanás cúu ji.

¹⁰ De mā cúyūhú cuitī nū ndācá jā ndoho nú. Chi táchī cúñáhnú ja ñatin sáhá jā quívi sava ndá nú vecāa jā coto túni ndá ndóhó, de cundoho nú tündóhó úxī quívi. De cuiñi nīhin nú vísō jondē cuū nū, de cuāha nī premio nū jā cutecū nū ní cání.

¹¹ Nchivī jā íyó sōho ná tēe sōho ji jā cāhān maá Espiritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundeé síquī jānēhén, mā níhīn ji tündóhó jā tānū táhvī ji cuū ji vuelta ūū.

Tūhun jā cuáhān ñuū Pérgamo

¹² De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Pérgamo: Sūcuán cāhān nduhū, Yāa névāha espada jā xēen ndúū lado.

¹³ Ja jíin ni ndācá tiñu vāha jā sáhá ndá nú, de jíin ni jā ndēe ndá nú māhñú nchivī jā tátúnī Satanás nūū. De vísō sūcuán de íñí nīhin ndá nú jíin tūhun nī, de nduú ní náyūhú nú jā cándíja nú nduhū, ni quívi jā ní jíhī Antipas, tēe nī squíncuu vāha nī nacani ndaā tūhun nī. Chi ñuū ndá nú íyó

ndá nchivī jā jétíñú Satanás, de nī jahñī jī Antipas.

14 De vísō sūcuán de íyó jacū jā cāhān ni nūū ndá nú. Chi māññú ndá nú nchivī ñuū Pérgamo íyó sava nchivī jā níquīn tūhun jā ní stéhēn Balaam. Chi tēe ñúcuán nī stéhēn de nūū Balac nāsa squívī de nchivī Israel cuāchi jā cajī jī jā ní nsōcō nūū ídolo jíin jā casíquí ndēē tāhán jī.

15 De suni íyó sava nchivī māññú ndá nú jā cándíja cā jī tūhun jā ní stéhēn Nicolás, de tūhun ñúcuán chi nduú jétahān cuitī inī ni.

16 Túsaá de nacani inī ndá nú jā sndóo nú cuāchi nú. Chi tú nduú de ñamā cuēē ni jíin espada jā quēe yuhú nī. De jíin ñúcuán de sndóho nī nchivī jā cándíja cā tūhun nēhén ñúcuán.

17 Nchivī jā íyó sōho ná tēe sōho jī tūhun jā cāhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja. Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jāñēhén, scájī ni jī maná jā yíyuhū ichi andívī. De suni cuāha nī iin yūū cuíjín nūū jī, de nūū yūū ñúcuán cundeē iin sívī jéé, de ni iin nchivī mā cūnī sívī ñúcuán, chi maá-ni nchivī jā níhīn.

Tūhun jā cuáhān ñuū Tiatira

18 De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cúñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Tiatira: Súcuán cāhān nduhū, maá Sēhe Yāa Dios jā jéndütē tīnūū nī tá cúu yáñuhūn. De jēhē ni xíñū cáá tá cáá cāa cuáán jā ní ndūhvā.

19 Ja jíin ni ndācá tiñu váha jā sáhá ndá nú, chi cúndáhvī inī nū tāhán nú, de cándíja nīhin nú nduhū, de sátíñú nū nūū ni, de jéndeé inī nū. De jíin ni jā víhī cā sáhá ndá nú mitan nsūū cā jondē quívī yātā.

20 De vísō sūcuán de íyó jacū jā cāhān ni nūū nū. Chi íyó iin ñahan māññú ndá nú jā nání Jezabel. De jēhe ndá nú tūhun jā stéhēn ña nūū nū. De cáchī ña jā nácani ña tūhun Yāa Dios. De nduú chi jíin tūhun stéhēn ña de stáhvī ña nchivī cándíja jā cúu jī mozo ni. De sáhá ña jā casíquí ndēē tāhán jī, jíin jā yájī jī jā ní nsōcō nūū ídolo.

21 De nī jēhe nī tiempo jā nacani inī ña, de nduú cūnī ña nacani inī ña jā sndóo ña jā casíquí ndēē ña.

22 Túsaá de ná sáhá nī jā cava ña jíin cuēhē. De ndācá nchivī jā casíquí ndēē jíin ña, suni cuāha nī tūndóhó xēēn nūū jī, de tú mā nácani inī jī jā sndóo jī tiñu nēhén tá cúu nūū sáhá ñahan ñúcuán.

23 De sáhá nī jā cuū nchivī jā ní scándíja ña. De sūcuán de cunī ndācá grupo nchivī cándíja jā maá nī cúu Yāa jā jíin ndihi nāsa cáá jāá ntúnī jíin ánō nchivī. De cuāha nī yāhvi iin iin nú tú nāsa nī nsáhá nú.

24 De sava cā nū jā íyó ñuū Tiatira, jāá nduú ní jétáhvī tūhun jā stéhēn ñahan ñúcuán, de ni nduú ní ntíin nú tūhun jā cāhān ndá jī jā tūhun yíyuhū cā nūū Satanás cúu, jíin ndá máá nú cāhān ni jā má tēe cā ni incā tiñu sīquī nū.

25 Chi maá-ni jā quendōo nīhin nú jíin tūhun ndāā jā cándíja nú, de quendōo nīhin nú jíin jondē quīvī nenda nī.

26 Ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, jíin jā squíncuu vāha tiñu jā cūnī ni jondē mitan de jondē quīvī sándihí, sáhá nī jā cuñáhnú ji tatúnī ji nūū ndācá nación,

27 tá cúu nūū ní nsáhá Tatá nī jā cuñáhnú nī tátúnī ni. De tatúnī nīhin ji nūū ndācá nación. Chi tá cúu nūū cúun yúú ji quísi táhví, sūcuán squéne yichī ji nchivī jāā nduú cándíja nūū ni.

28 De sáhá nī jā cunī ji nduhū jā viī cuñáhnú nī quīvī nenda nijin ni, tá cúu nūū jíin ji lucero jā quéndá túu.

29 Nchivī jā íyó sōho ná téé sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja.

3

Tūhun jā cuáhān ñuū Sardis

1 De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cuñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Sardis: Sūcuán cáhān nduhū, maá Yāā jā névāha ndihújā Espíritu Yāā Dios jíin ndihújā tiūūn. Ja jíin ni ndācá tiñu jā sáhá ndá nú, de cáhān nchivī jā técū nū, sochi nūū nduhū chi modo ndīyi cúu ndá nú.

2 Natahvī inī nū, de ndijéhé nīhin nú jíin tiñu jā jacū-ni cā íyó de ndúcú naā. Chi ja jíin ni jāā nduú squíncuu vāha vāha nū nūū Yāā Dios.

3 De nūcūhun inī nū ndācá tūhun jā ní stéhēn ndá nūū nū. De candíja nú ndá tūhun

ñúcuán de nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú. Chi tú mā nátahvī inī nū, de cuēē ni nūū nū iin sanaā-ni, modo jā iin sanaā-ni de quíji jācuíhná, de mā cūnī nú nā hora jíin nū nūū nū.

4 De vísó sūcuán de íyó jacū nū ñuū Sardis jāā nduú ní nsáhá nú cuāchi, jā cúu modo jāā nduú ní nsáhá téhén nú sahma nú. Jā ñúcuán vāha yaa coo sahma nú caca nú jíin nī, chi nchivī vāha cúu ndá nú.

5 Chi ndācá nchivī jā cundeé sīquī jānēhén, cuāha nī sahma cuijín yaa cūhun ji. De mā sndóo nī sívī ji nūū libro jā yósó sívī nchivī cutecū ní cání. De cuetúhún nī ji nūū Tatá nī jíin nūū ndācá ángel yā.

6 Nchivī jā íyó sōho ná téé sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja.

Tūhun jā cuáhān ñuū Filadelfia

7 De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nūū jā cuñáhnú nūū nchivī cándíja ñuū Filadelfia: Sūcuán cáhān nduhū, Yāā ndoo Yāā ndāā, de névāha nī ndácáa rey David. De maá nī nácune jā quívi nchivī nūū tátúnī ni, de ni iin mā cūú nacasī, de maá nī nácasī, de ni iin mā cūú nacune.

8 Ja jíin ni ndācá tiñu vāha jā sáhá ndá nú. De nī nacune nī modo iin viéhé jā quívi ndá nú, de ni iin mā cūú nacasī. Chi vísó jacū-ni fuerza nū íyó, de nī ncandíja nú tūhun nī, de nduú jásī ndá nú yuhú nú jā cándíja nú nduhū.

⁹ De íyó sava nchivī jā yíhí ndahá Satanás, de cáhān ndá ji jā nchivī hebreo jíin nchivī maá Yāā Dios cúu ji, de nduú chi jā stáhvī ji-ni. Túsaá de sáhá nī jā quenda ji nū nū de cuiñi jíti ji nū nū, de cuni ji jā mānī ni jíin nū.

¹⁰ De vāha nī squíncuu ndá nú tūhun jā ní ncāhān ni jā cuandee inī nū. De jā ñúcuán scácu nī ndá ndóhó quívi jā quiji iin tūndóhó xéēn síquī nchivī ní cáhnú ñayīví, jā coto túnī ñúcuán ndá ji.

¹¹ De ñamā nenda nī. Túsaá de quendōo nīhin ndá nú jíin tūhun cándíja nú, tácu ni iin mā cándeē premio nū.

¹² Ndācá nchivī jā cundee síquī jānēhén, sáhá nī jā cuu ji tá cúu síhīn yūu luu inī templo Yāā Dios maá nī. De mā cújiyo ji nū ndée yā ñúcuán. De tee nī síví Yāā Dios maá nī teēn ji, jíin síví jée maá nī, jíin síví ñuū Yāā Dios maá nī. De ñuū ñúcuán cúu Jerusalén jee, de cuun quiji ichi andiví jondē nū Yāā Dios maá nī.

¹³ Nchivī jā íyó sōho ná tee sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jíin ndá grupo nchivī cándíja.

Tūhun jā cuáhān ñuū Laodicea

¹⁴ De tee nú tūhun yáhá ná quíhīn nū jā cúñáhnú nū nchivī cándíja ñuū Laodicea: Súcuán cáhān nduhū, maá Yāā cúu tūhun ndāā, Yāā cúu testigo vāha jā cáhān ndāā. De maá nī nī nsáhá ndihi jā ní ncāhān Yāā Dios jā ná jécōo.

¹⁵ Ja jíinī ni ndācá tíñu jā sáhá ndá nú. De cúu ndá

nú modo jāá nduú vījin de ni nduú ihní, cúu jā jacū-ni cándíja nú tūhun nī, chi ni nduú jāsī nū de ni nduú ndíhvī inī nū síquī. De nācā vāha de tú jā vījin nú á jā ihní nú nícu.

¹⁶ De nduú chi vāchi jā yíhí vīxī-ni ndá nú, chi ni nduú jāsī nū de ni nduú ndíhvī inī nū síquī. De jā ñúcuán squéne yichī ni ndá nú modo iin jā játi nī ntesí nī jāá nduú jétahān inī ni.

¹⁷ De cáhān ndá nú jā cuicá nú, de quendōo vāha nú, de nduú cúmanī ni iin nū nū. Sochi nduú sáhá nú cuenta jā nū maá nī chi ndáhvī ndasí ndóho nú, de cúmanī ndasí nū nū, de cácuáá nú, de cávichí nú.

¹⁸ Túsaá de cáhān ni jíin ndá nú jā nū ni cueen nú oro jā ní ndúhvā nū ñúhūn de nī nduú ndinuhun oro, de suu cúu jā sáhá nī jā coo cuicá ndija nú ndihi jā ndíso tūhun nī. De nū ni cueen nú sahma cuijín cuhun nú, tácu mā cúcanoō nū jā cávichí nú, cúu jā quendōo ndāā nū sáhá nī. De cueen nú tátān nū ni cuhun tīnūú nú, tácu ndunijīn tīnūú nú, cúu jā jíicūhun inī nū tūhun nī.

¹⁹ Ndācá nchivī jā cúndáhvī inī ni, chi cáhān ni nū ji de sndóho nī ji, tácu ná chúhun inī ji. Túsaá de cundíhvī inī ndá nú, de nacani inī nū jā sndóo nú cuāchi nú.

²⁰ Cunini ndá nú tūhun yáhá, chi íñī nī viéhé ánō nū cáhān ni jā quívi nī. De tú ní-ni ndóhó cunini de nacune nú viéhé ánō nū, de quívi nī

caji ni stāā jīn nú, de suni caji maá nú jīn nī. De suu cúu jā cundeē ni ánō nū.

²¹ Ndācá nchivī jā cundeē sīquī jānēhén, cuāha nī tūhun jā cundeē ji jīn nī nūū mesa nūū tátúnī ni. Chi saá-ni nduhū nī snāā ni poder jānēhén, de nī jēcundeē ni jīn Tatá nī nūū mesa nūū tátúnī yā.

²² Nchivī jā íyó sōho ná tée sōho ji tūhun jā cáhān maá Espíritu Santo jīn ndá grupo nchivī cándíja, ncachī yā.

4

Ndācá jā ndēē andiví chíñúhún nūū yā

¹ Ņúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī ni jā nūne iin viéhé andiví, de maá Yāā jā ní ncāhān jīn nī jā xíhna űúhún, nī ncāhān tucu jīn nī modo jā tívī trompeta. De nī ncāhān: Caa quiji nú yáhá, de ná stéhēn ni nūū nū ndācá tíñu jā coo ichi nūū cā, ncachī yā.

² De nī jinī cā ni jā ní stéhēn Espíritu Santo nūū ni. Chi nī jinī ni jā andiví íñi iin mesa nūū tátúnī, de ndēē maá yā nūū mesa űúcuán.

³ De jéndūtē yā modo iin yūū cuijín ndēē nihni xíñū á iin yūū cuāhá xíñū. De iin ticō yēhndé nī jicó ndūū yuhú mesa yā, de jéndūtē tá nūū cáá iin yūū cuií xíñū.

⁴ De xiín mesa yā nī jinī ni jā ní jicó ndūū ōcō cūmī cā mesa nūū tátúnī. De nūū mesa űúcuán ndēē ōcō cūmī tēe űáhnú jā ndíso tíñú. De űúhún ndá dē sahma cuijín

yaa, de xīnī dē űúhún corona oro.

⁵ De jondē nūū mesa nūū tátúnī yā jéndūtē sáhá taja de níhin de cána taja. De ichi nūū mesa yā íñi ndihújā Espíritu Yāā Dios, de cáá tá cáá űjā iti náhnú jā cáyū űuhūn.

⁶ De ichi nūū mesa yā suni íyó modo iin mar jā ndēē nihni tá cúu nūū cáá vidrio. De xiín mesa yā nī jicó ndūū cūmī jā tēcū. De íyó cuāhā tīnūū ní cáhnú ichi nūū jīn ichi chátā.

⁷ De iin jā tēcū űúcuán cáá tá cáá ndicaha. De incā cáá tá cáá sīquī. De jā űñi chi nēe nūū tēe. De jā cūmī chi cáá tá cáá yaha jā jicó nūū táchi.

⁸ De ndicúmī jā tēcū űúcuán íyó íñu nījīn jā iin iin. De maá-ni tīnūū cúu ní cáhnú jondē jīn ní chíjin nījīn. De nduú űuú nduú jécuiñi cuitī jā cáhān:

Yāā ī Yāā ndoo ndasí
cúu maá Jētohō ō Yāā Dios,
Yāā tīn ndihi poder,
Yāā íyó mitan, de nī īyo yā ní
cání, de coo yā ní cání.

Cáchī.

⁹ Chi maá-ni jā cáhān ndicúmī űúcuán jā cúñáhnú ndasí Yāā ndēē nūū mesa, Yāā tēcū ní cání cuitī. De yíñúhún cáhān ndá jīn yā, de nácuetahví nūū yā.

¹⁰ De ndācá vuelta jā sáhá súcuán, de ndihócō cūmī tēe űáhnú jā ndíso tíñú, jécuiñi jítí dē nūū Yāā jā tēcū ní cání cuitī, de chíñúhún dē yā. De távā dē corona dē, de jáquīn dē ichi nūū mesa yā. De cáhān ndá dē:

¹¹ Jētohō sá de Yāā Dios sá cúu ní.

De vāha ndasí Yāa cúu ní jā
cáhān ji jā viī cúñáhnú
ní,
de íyó yíñúhún ndá ji nūū ní,
de tíin ní ndihi poder.
Chi maá ní nī nsáhá ndihi jā
íyó,
de sīquī jā súcuán nī ncuu
inī maá ní de nī jēcōo
ndihi.
Ncachī ndá dē.

5

*Jā ní nacune Tīcāchí Yāa
Dios tutū*

¹ Ńúcuán de nī jinī ni jā Yāa
jā ndéē mesa jā tátúnī, ndahá
cuáhá yā tíin yā iin tutū cānī jā
ní ntuū. De yósō tūhun ndúū
lado tutū Ńúcuán, de ndásī jín
ūjā sello.

² De nī jinī ni iin ángel yā
jā ndíso poder, de nī ncāhān
jee: ¿Ní iin cúu tēe vāha ndasí
jā cundiso tíñú quehdē ndá
sello de nacune tutū yáhá?
ncachī ángel yā.

³ De ni andiví ni ñayíví ni jā
íyó chījin ñayíví, nduú ní íyo
ni iin jā cuu cundiso tíñú jā
nacune tutū Ńúcuán, de ni jā
cūndēhé nūū.

⁴ De nī jacu ndasí nī, chi
nduú ní íyo ni iin jā cuu
cundiso tíñú nacune de cahví
tutū Ńúcuán, de ni jā cūndēhé
nūū.

⁵ Sá de nī ncāhān iin tēe
ñáhnú Ńúcuán jín nī: Mā
cuācú nú, chi íyó iin Yāa
jā ndíso tíñú yā quehdē yā
ndihújā sello jā ndásī tutū, de
nacune yā. De maá yā chi
íyó cuāhā poder yā, tá cúu
nūū íyó cuāhā fuerza iin ndic-
aha. De nī ncacu yā chījin tatā

Judá, jā cúu tatā rey David.
De nī snāā yā poder ndācá
jāñéhén.

⁶ Ńúcuán de nī jinī ni Yāa
jā cúu Tīcāchí Yāa Dios jā
ní jahní ndá ji de nī natecū
yā. De Tīcāchí Ńúcuán íñí
yā nūū íñí mesa Yāa Dios,
māhñú ndicúmī jā tēcū jín
māhñú ndá tēe ñáhnú jā ndíso
tíñú. De íyó ūjā ndiquin
jín ūjā tinūū Tīcāchí Ńúcuán.
De tinūū Ńúcuán cúu ndihújā
Espíritu Yāa Dios jā ní ntají yā
nī jēhēn níí cáhnú ñayíví.

⁷ De Tīcāchí Ńúcuán nī
jēquehen yā tutū jā tíin ndahá
cuáhá Yāa jā ndéē nūū mesa.

⁸ De tá nī nquehen yā tutū
ñúcuán, de ndicúmī jā tēcū
jín ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā
ndíso tíñú nī jēcuíñi jítí nūū
yā. De tá iin iin tēe ñáhnú
yíndahá yaā jā nání arpa, jín
cōhō cúu oro jā ñúhún chitú
sūja ī. De sūja ī Ńúcuán
cúu ndācá tūhun jā jícān táhvī
nchivī jā yíhí ndahá Yāa Dios.

⁹ De nī jita ndá dē iin yaā
jeé, de suha cāhān:

Vāha ndasí Yāa cúu ní jā
quehen ní tutū de
quehdē ní sello jā
ndásī.

Chi nī jahní ndá ji níhín, de
jín níñi ní nī nacueen
ní nchivī

māhñú ndācá raza, ndācá
yuhú, ndācá ñuū,
ndācá nación, tácu
cúu ji nchivī Yāa Dios.

¹⁰ De nī nsáhá ní jā cuu ji rey
jín sūtū nūū Yāa Dios,
de ndacu ji tíñu inī ñayíví.
Ncachī ndá dē jíta dē.

11 De nī ndēhé cā ni, de nī jini nī jā cāhān cuāhā ángel yā jā ní jicó ndúū xiín mesa yā, jín xiín ndicúmī jā tēcū, jín xiín ndá tēe ñáhnú ndíso tíñú. De íyó cuāhā ndasí millón ángel ñúcuán.

12 De suha nī ncāhān jee ndá yā:

Vāha ndasí Yāa cúu Tīcāchí jā ní jahnī ndá ji.

De jā ñúcuán tíin yā poder, de cuicá ndasí yā,

de ndíchí ndasí yā, de ndíso yā cuāhā fuerza,

de ndihi chí íyó yíñúhún nūū yā, de viī cúñáhnú yā,

de cāhān ndá ji jā vāha ndasí Yāa cúu yā.

Ncachī ndá.

13 De suni nī jini nī jā cāhān ndihi jā ní nsāhá Yāa Dios jā íyó inī andiví jín inī ñayíví jín chījin ñayíví jín inī mar. De ndiví ñúcuán nī ncāhān:

Cúsí inī ō cāhān ō jā vāha ndasí Yāa cúu Yāa jā ndéē nūū mesa nūū tátúnī yā,

jín Yāa cúu Tīcāchí Yāa Dios. De ná cóo yíñúhún ó nūū yā,

chí viī ndasí cúñáhnú yā,

de tíin yā poder ní cání cuitī. Ncachī.

14 De nī ncāhān ndicúmī jā tēcū: Súcuán ná cóo, ncachī. De ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú nī jēcuñī jítí dē, de nī nchiñúhún dē nūū Yāa jā tēcū ní cání cuitī.

6

Sīquī ndihújā sello

1 Ñúcuán de nī jinī ni jā Yāa cúu Tīcāchí Yāa Dios,

nī jehndē yā iin jā újā sello ñúcuán. De nī jini nī jā cāhān iin táhān ndicúmī jā tēcū, tá cúu nūū cána taja: Nehēn de cunī nū.

2 De nī nūcūndēhé nī, de nī jinī ni iin caballo cujín. De jā yósō sīquī tī yíndahá iin nduva jā sndáva flecha. De nī jīcūhun iin corona xīnī. De nī nquee nī ncanāá, de nī ncundeé sīquī ndihi.

3 Sá de Tīcāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūū. De nī jini nī jā cāhān incā táhān ndicúmī jā tēcū: Nehēn de cunī nū.

4 De nī nquee iin caballo cuāhá, de jā yósō sīquī tī ndíso tíñú jā snāá tūhun jā ndéē mānī nchiví ñayíví, de quijéhé ji cahnī táhān ji. De nī nihīn ñúcuán iin espada cāhnú.

5 Sá de Tīcāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūnī. De nī jini nī jā cāhān incā táhān ndicúmī jā tēcū: Nehēn de cunī nū. De nī nūcūndēhé nī, de nī jinī ni iin caballo túún. De jā yósō sīquī tī yíndahá iin balanza jā chícuāhá, chí coo tamā xēen.

6 De māñú ndicúmī jā tēcū nī jini nī iin jā cāhān: Iin kilo-ni trigo nihīn ji jín yāhvi ji jā sátíñú ji iin quiví. De tú cebada de ūnī-ni kilo nihīn ji jín yāhvi ji jā sátíñú ji iin quiví. Sochi aceite jín vino chí mā sāhá nú jā cumanī, ncachī.

7 Sá de Tīcāchí ñúcuán nī jehndē yā sello cūmī. De nī jini nī jā cāhān tucu incā táhān ndicúmī jā tēcū: Nehēn de cunī nū.

8 De nī nūcūndēhé nī, de nī jinī ni iin caballo cuāán

yaa, de jā yósō sīquī tī cúu maá cuēhē jáhnī nchivī. De ichi chátā níquīn maá tūhun jā quívi nchivī lugar nūū ndéē ánō ndīyi. De ndūū ñúcuán ndíso tíñú jā nenda sīquī iin jā ndicúmī parte ñayívi, de cuu sáhá jā cuū nchivī jíin guerra, jíin tāmā, jíin cuēhē xēēn, jíin ndācá quiti xēēn jā íyó ñayívi.

⁹ Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūhūn. De chíjin altar cāhnú nī jinī nī ndá ánō nchivī jā ní ncandíja tūhun Yāā Dios de nī nacani jíi tūhun yā, de jā síquī ñúcuán nī jahnī nchivī jíi.

¹⁰ De nī ncana jee ndá ánō ñúcuán: Jētohō sá Yāā Dios, maá ní cúu Yāā ndoo de vāha squíncuu ní jā ní nquee yuhú ní. ¿De nāsaa cā tiempo coo de sáhá ndāā ní jēhē ndá sá, de nacūaha ní jā ndutahvī nchivī ñayívi jā ní jahnī saán? ncachī ndá.

¹¹ Ñúcuán de nī jēhe yā sahma cuijín cuhun ndá jíi, de nī ncāhān yā jíin jíi jā ná nátātú jíi jacū cā tiempo. Chí íyó cā hermano jíi jā sátíñú nūū yā, jā suni cánuú cuū jíi tácuajīnu número jíi, ncachī yā.

¹² Sá de Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello íñū. De nī jinī nī jā ní ntāan ndasí. De nī ncutuún ncandíi modo iin sahma túún. De níi yōō nī nduu modo níñi.

¹³ De ndá tíuū andiví nī nincava nūū ñūhún modo jā cóyo ndīhā yīhí ñutun higo sáhá táchī níhin.

¹⁴ De andiví nī ncujiyo tá cúu jā nátuū iin tutū cāhnú. De ndācá yucu jíin ndācá isla nī ncujiyo cuāhān incā lado.

¹⁵ De ndācá rey ñayívi, jíin ndá jā cúñáhnú, jíin jā cuícá, jíin ndācá capitán, jíin jā ndíso poder, jíin mozo jā ní jeen ndá nchivī, jíin tēe sátíñú cuenta maá, ní nchiyuhū ndá maá inī yavī cava jíin mähñú cava chíjin yucu.

¹⁶ De nī ncāhān ndá jíi jíin yucu jíin cava: Ndicó cáva síquī ní, ná quíyuhū ní tácuā mā cūnī maá Yāā jā ndéē nūū mesa jā tátúnī, jíin Yāā cúu Ticāchí jā cuāha yā castigo xēēn nduhū.

¹⁷ Chí nī nquenda maá quívi cāhnú jā cuāha yā castigo, ¿de ní iin quenda jā cuiñi nūū yā? ncachī ndá jíi.

7

Nchivī ndācá tatā Israel jā ní jēcundeē sello teēn

¹ De tá nī ncuu tíñu yáhá, de nī jinī nī cūmī ángel yā jā íñi ndicúmī lado ñayívi. De jásí ndá yā jā má quíhí táchī ndicúmī lado, tácuā mā quíhí nūū ñūhún ní nūū mar ní nūū ní iin ñutun.

² De suni nī jinī ní incā ángel yā, vāji ichi nūū quēnda ncandíi. De yíndahá yā sello Yāā Dios, Yāā técu. De nī ncāhān jee yā jíin ndicúmī ángel ñúcuán jā ndíso tíñú jā sáhá daño nūū ñuhun yíchí jíin nūū mar:

³ Mā sáhá nú daño nūū ñūhún ní nūū ndācá ñutun ní nūū mar, chí jondē tee ó sello teēn ndācá nchivī jā sáhá tíñu cūnī Yāā Dios ndācá ó, ncachī yā.

⁴ De nī jini nī jā cáchī jā íyó ciento ūū xico cūmī mil nchivī jā ní jēcundeē sello

teēn. De nchivī ñúcuán cúu ndācá tatā nchivī Israel.

⁵ De iyó ūxī ūū mil nchivī jā cúu tatā Judá jā ní jēcundeē sello, jíin ūxī ūū mil tatā Rubén, jíin ūxī ūū mil tatā Gad,

⁶ jíin ūxī ūū mil tatā Aser, jíin ūxī ūū mil tatā Neftalí, jíin ūxī ūū mil tatā Manasés,

⁷ jíin ūxī ūū mil tatā Simeón, jíin ūxī ūū mil tatā Leví, jíin ūxī ūū mil tatā Isacar,

⁸ jíin ūxī ūū mil tatā Zabulón, jíin ūxī ūū mil tatā José, jíin ūxī ūū mil tatā Benjamín. Ndihi tatā yáhá cúu jā ní jēcundeē sello.

Nchivī cuāhā jā ñúhún sahma cuijín

⁹ De tá nī ncuu tiñu yáhá de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī nī cuāhā ndasí nchivī. De cúu jí nchivī ndācá nació n jíin ndācá raza jíin ndācá yuhú jíin ndācá ñuū. De íñí jí nūū mesa nūū tátúnī Yāā Dios jíin nūū maá Yāā cúu Tīcāchí. De síquī jā cuāhā ndasí jí, de nī iin mā cúu cahvi nāsaa jí cúu. De ñúhún jí sahma cuijín, de yíndahá jí ñuū.

¹⁰ De nī ncana jee ndá jí: Yāā Dios maá ó cúu jā ní scácu yóhó,
Yāā jā ndéē nūū mesa jā tátúnī,
jíin Yāā cúu Tīcāchí Yāā Dios. Ncachī ndá.

¹¹ De ndihi ángel nī jicó ndúū yā íñí yā yuhú mesa Yāā Dios, jíin xiín ndá tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, jíin xiín ndicúmī jā tēcū. De nī jēcuiñī jítí ndá yā nī ntuu yā nūū yā nūū ñúhún

nī nchiñúhún yā Yāā Dios ichi nūū mesa yā.

¹² De nī ncāhān ndá yā: Amén. Cúsiī inī ō cáhān ō jā vāha ndasí Yāā cúu Yāā Dios maá ó.
De viī cúñáhnú yā de ndíchí yā.

De ná nácuetáhví ó nūū yā, de ná cóo yíñúhún ó nūū yā.

Chi maá yā tíin poder, de ndíso yā cuāhā fuerza níí cáni cuitī. Amén.
Ncachī ndá ángel yā.

¹³ Sá de nī ncāhān iin tēe ñáhnú ñúcuán jíin nī: ¿Ní nchivī cúu yáhá jā ñúhún sahma cuijín, de ní ichi vājí ndá jí?

¹⁴ De nī ncāhān ni jíin dē: Maá ní cúu jā jíinī, Señor. De nī ncāhān dē jíin nī: Yáhá cúu nchivī jā ní nchāha ndá jí nī jíinī jí tūndóhó xéēn. De nī naquete jí sahma jí jíin níñī maá Tīcāchí, de nī nduyaa vāha, cúu jā ní ndundoo ánō jí nī nsāhá yā.

¹⁵ Já ñúcuán cúu jā íñí jí nūū mesa nūū tátúnī Yāā Dios, de sátíñú jí inī templo yā nduú ñuū. De Yāā jā ndéē nūū mesa, coto yā jí jā quendōo vāha jí nūū yā.

¹⁶ De mā cúu cā jí sōco, ni mā yíchí cā jí ndute. De ni mā cáyū cā jí nūū ncandiī, de ni mā ndōhó cā jí jā ihní.

¹⁷ Chi maá Yāā cúu Tīcāchí jā ndéē nūū mesa jā tátúnī, coto yā jí modo jā cúu jí tīcāchí yā. De cundeca yā jí quihín yā jíin jí nūū quéne ndute jā cutecū jí níí cáni sāhá. De Yāā Dios nacuahā yā ndute

núu ndá ji, de mā cuācú cā ji, ncachī tēe ñáhnú ñúcuán.

8

Siquī sello ūjā jín cōhō cūu oro

¹ De Ticāchí ñúcuán nī jehndē yā sello ūjā jā ndāsī tutū, de nañíi-ni nī ūyo inī andiví tá sava hora.

² De nī jinī ni ndihújā ángel jā íñi nūu Yāa Dios. De nī jēhe ūjā trompeta nūu ndá ángel ñúcuán.

³ Sá de nī nquenda incā ángel, yíndahá yā iin cōhō cūu oro, de nī jēcuñi yā nūu altar. De nī jēhe cuāhā sūja īi nūu yā, tácuā sōcō yā jín tūhun jā jícān táhvī ndihī nchivī jā cándíja Yāa Dios. De nī nsōcō yā nūu altar oro jā íyó ichi nūu mesa nūu tátúni Yāa Dios.

⁴ De nūu cōhō cūu jā tīn ángel ñúcuán nī nquene ñūhmā sūja īi, nī ncaa nūu Yāa Dios jondē jín tūhun jícān táhvī ndá nchivī cándíja Yāa Dios.

⁵ Sá de nī nquehen ángel cōhō cūu ñúcuán. De nī nchuhun chitú yā ticāyi ñuhūn jā cáyū nūu altar. De nī squéne yā jondē inī ñayiví. De nī nsāhá jā ní ncana taja, de nī nihin, de nī jēndūtē nī nsāhá taja, de nī ntāan.

Tūhun siquī trompeta

⁶ Ñúcuán de ndihújā ángel jā yíndahá ndihújā trompeta, nī nsāhá tūha yā jā tiví yā.

⁷ De ángel xíhna ñúhún nī ntiví yā trompeta. De nī ncuun ñíñi jín ñuhūn inī ñayiví jā ní nsacā nuu jín ñíñi. De nī ncāyū iin jā únī parte

ñayiví, jín iin jā únī parte ñutun, jín iin jā únī parte itē cuí.

⁸ De ángel ūu nī ntiví yā trompeta. De iin jā cúu modo iin yucu cáhnú jā cáyū ñuhūn nī nincava cuāhān nūu mar. De iin jā únī parte mar nī nduu ñíñi.

⁹ De nī jīhī iin jā únī parte quiti ñúhún inī mar. De nī naā iin iin ndācá jā únī barco.

¹⁰ De ángel únī nī ntiví yā trompeta. De nī nincava iin quími cáhnú ichi andiví, de cáyū tá cáyū iin iti cáhnú. De nī nincava siquī iin iin ndācá jā únī yūte jín nūu quéne ndute.

¹¹ De quími ñúcuán nání quími ūguā. De iin jā únī parte ndute nī nduu ūguā. De nī jīhī cuāhā nchiví nī nsāhá jā ní nduu ūguā ndute ñúcuán.

¹² De ángel cūmī nī ntiví yā trompeta. De iin jā únī parte ncandīi jín yōō jín tiūūn nī ntiví. De nī nduneē iin jā únī parte, de nduú cā ní ncútūu iin jā únī parte nduú jín ñuú.

¹³ De nī nūcūndéhé nī, de nī jini nī jā cána jee iin ángel yā jā ndáva cuāhān sava andiví: Nācā xēen cā ndoho nchiví ndēē inī ñayiví, chí ja ñatin ndāhyū únī cā trompeta jā tiví únī cā ángel, ncachī yā.

9

¹ De ángel ūhūn nī ntiví yā trompeta. De nī jinī ni jā ichi andiví nī nincava tucu iin quími inī ñayiví. De nūu quími ñúcuán nī jēhe ndácāa jā nune maá yaví cūnú ndasí.

² Sá de nī nacune yaví, de nī nquene ñūhmā nī ncaa modo

ñūhmā iin jītūn cāhnú. De nī nsáhá ñūhmā jā ní ncunee ncanđiī jín ní nū tāchī.

³ De nū ñūhmā ñúcuán nī nquenda tīca langosta, nī jītē nuu tī ní cáhnú ñayíví. De nī jēhe yā tūhun jā sáhá tī tá sáhá ndá tīsuhmā xēen jā íyó inī ñayíví.

⁴ De nī ndacu yā nū tī jā má sáhá tī dañō itē jín yūcū cuí jín ñutun, chi maá-ni nchivī jāá nduú nā sello Yāa Dios ndéē teēn ji cúu jā tuu tī.

⁵ De nduú ní jēhe yā tūhun jā cahnī tī nchivī, chi maá-ni jā sndóho tī ji ūhūn yōō. De sáhá tī jā jātū ji tá cúu nū jātū nchivī jā túu tīsuhmā ji.

⁶ De quívī ñúcuán nducú ndasí nchivī modo jā cuū ji, sochi mā níhīn ji modo. De vísō cúnī ji cuū ji, de nduú nā modo cuū ji.

⁷ De ndá tīca langosta ñúcuán cáá tī tá cáá caballo jā íyó tūhva quīhīn nū canáá. De xīnī tī ñúhún modo corona oro. De née tī nū tēe.

⁸ De íyó ixi tī jā cáá tá cáá ixi xīnī ñahan. De nūhun tī cáá tá cáá nūhun ndicaha.

⁹ De ní tī ndásī jā cúu modo sahma cāa. De níhīn nījīn tī tá cúu nū níhīn jā cuáhān cuāhā caballo nū guerra de ñúhun tī carreta.

¹⁰ De suhmā tī íyó iñu, de sáhá tá sáhá tīsuhmā. De jín suhmā tī de cuu sndóho tī nchivī ūhūn yōō.

¹¹ De íyó iin jā cúñáhnú nū tī, de suu cúu tāchī jā jito yavī cúnú ndasí ñúcuán. De tāchī ñúcuán yuhú hebreo nánī Abadón, de yuhú griego

nánī Apolión, jā cáchī: Tāchī jā snāā.

¹² Ja nī nchāha iin tūndóhó, de íyó ūū cā tūndóhó jā quiji.

¹³ De ángel iñū nī ntivī yā trompeta. De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān jondē māhñú ndicúmī squínā altar oro jā iñī nū Yāa Dios.

¹⁴ De nī ncāhān ñúcuán jín ángel iñū jā yíndahá trompeta: Nandají nú ndicúmī ángel jā núhñī yuhú yúte cāhnú jā nánī Eufrates, ncachī.

¹⁵ De nī nandají ndicúmī ángel ñúcuán, tácuca cahnī iin ndácá jā únī nchivī ñayíví. Chi ja íyó tūha ndá ángel ñúcuán jā síquī maá hora jín quívī jín yōō jín cuīyā jā coo súcuán.

¹⁶ De nī jinī ní jā cáchī jā íyó ūū ciento millón soldado jā yósō caballo.

¹⁷ De nī stēhēn cā yā nū ni, de nī jinī ni ndácá caballo. De ndá tēe jā yósō síquī tī ñúhún dē camisa cāa, jā cuāhá, jā ndéē, jín jā cuāán. De xīnī caballo cáá tá cáá xīnī ndicaha. De yuhú tī quéne ñuhūn jín ñūhmā jín azufre.

¹⁸ De jín ndinúnī jā quéne yuhú caballo, de nī jīhī iin ndácá jā únī nchivī, suu jín ñuhūn jín ñūhmā jín azufre.

¹⁹ Chi yuhú tī jín suhmā tī íyó fuerza jā cahnī tī nchivī. Chi suhmā tī cáá tá cáá cōō, de íyó xīnī, de jín ñúcuán sndóho tī nchivī.

²⁰ De sava cā nchivī jāá nduú ní jīhī jín ndácá tūndóhó yáhá, nduú ní nácani inī ji jā sndóo ji ídolo jā ní nsáhá ji. De nduú ní sndóo ji jā chíñúhún ji ndácá tāchī jín

ídolo jā ní ncuváha jíin oro jíin plata jíin cāa cuāán jíin yūū jíin ñutun. De ndācá ñúcuán chi nduú cúu cunī, ni nduú cúu cuni, ni nduú cúu caca.

²¹ De ni nduú ní nācāni inī nchivī jā sndóo ji jā jáhnī ji ndīyi, jíin jā sáhá tásí ji, jíin jā jīca ndīi ji, jíin jā sácúíhná ji.

10

Tūhun ángel jā yíndahá libro lulí

¹ De nī jinī ni incā ángel yā jā ndíso poder, nī ncuun yā ichi andiví. De ñúsúcún yā vícō, de xīnī yā ñúhún tícō yēhndé. De nūū yā jéndūtē modo ncandiī, de síhin yā cúu modo ūū síhīn jā cáá tá cáá ñuhūn.

² De née yā iin libro lulí jā núne. De nī jani yā jēhē cuáhá yā nūū mar, de jēhē sátín yā nūū ñuhun yíchí.

³ De nī ncana jee ndasí yā, tá cúu jā ndáhyū ndicaha. De tá nī ncana jee yā, de nī ncana ūjā taja.

⁴ De tá nī ncana ūjā taja, de ja íyó tūha nī jā tee nī tūhun ñúcuán nícu. De nī jinī nī iin tūhun ichi andiví jā ní ncāhān jíin nī: Chuvāha nú ndācá tūhun jā ní ncāhān ūjā taja ñúcuán, de mā stéhēn nū ní mā tēé nú, ncachī.

⁵ Ñúcuán de ángel jā ní jinī ni jā íní nūū mar jíin nūū ñuhūn, nī nanee yā ndahá cuáhá yā ichi andiví.

⁶ De nī nacunehen yā síví maá Yāā jā técū ní cání, Yāā jā ní nsáhá andiví jíin ñayiví jíin mar jíin ndācá ndihi jā íyó inī. De jíin síví yā ñúcuán nī

ncāhān téyíí ángel: Mā cúcuéé cā jā jīnu ñayiví.

⁷ Chi tá quijéhé ángel ūjā tiví yā trompeta, ñúcuán de squíncuu-ni Yāā Dios tūhun yíyuhū yā, tá cúu nūū ní ncachī tūhun yā nūū ndācá mozo yā, tēe nī nacani tūhun yā jondē janahán, ncachī ángel.

⁸ Ñúcuán de maá jā ní jini nī jā ní ncāhān ichi andiví, nī ncāhān tucu jíin nī: Cuáhán de quehen nú libro lulí jā núne jā née ángel jā íní nūū mar jíin nūū ñuhūn, ncachī.

⁹ De nī jēhēn ni nūū ángel ñúcuán, de nī jīcān ni jā ná cuáha yā libro lulí nūū ni. De nī ncāhān yā: Quehen de caji nū. Chi víxī cuu inī yuhú nú modo ndūxi, sochi chījin nú chi cuhiyá sáhá, ncachī yā.

¹⁰ Ñúcuán de nī nquehen nī libro lulí jā née ángel yā, de nī nchajī ni. De víxī nī ncuu inī yuhú nī modo ndūxi. De tá nī ncuu nī nchajī ni, de nī ncuhiyá inī ni.

¹¹ De nī ncāhān ndá jíin nī: Cánuú jā nacani tucu nú tūhun Yāā Dios, nāsa coo síquī nchiví cuāhā ñuū jíin cuāhā nación jā síin síin yuhú, jíin síquī cuāhā rey jā tátúnī, ncachī jíin nī.

11

Sīquī ūū testigo yā

¹ Ñúcuán de nī jēhe ndá iin ñutun nūū ni, jā cúu iin medida jā chícuāhá. De nī ncāhān jíin nī: Nacuiñi de chicuāhá nú templo cāhnú Yāā Dios jíin altar, de

cahvi nú nāsaa nchivī cúu jā chíñúhún nūū yā ñúcuán.

² De mā chícuāhá nú patio yātā templo. Chi ja nī jēhe yā nūū nchivī ndācá nación jīcá. De ndéē ji inī ciudad ī yáhá, de ūū xico ūū yōō cuāñū ji sīquī ciudad.

³ De tají nī ūū testigo ni jā nacani tūhun nī mil ūū ciento ūnī xico quīvī. De cuhun dē sahma ndáyí jā cúcuécá inī dē sīquī cuāchi nchivī, ncachī yā.

⁴ De ndúū testigo ñúcuán cúu tá cúu ndúū ñutun olivo jín ndúū candelero jā inī nūū Yāa Dios, Yāa xí ñayīvī.

⁵ De nā-ni nchivī tú ndúcú sáhá nāvāha jín ndúū testigo ñúcuán, de quee ñuhūn yuhú ndúū dē, de cāyū ndihi nchivī jā jínī ūhvī ji dē. De súcuán cuū ndācá nchivī jā ndúcú sáhá nāvāha jín dē.

⁶ De íyó poder ndúū testigo ñúcuán jā casī dē jā má cūun sāvī ní tiempo jā nācani dē tūhun yā. De suni íyó poder dē sáhá dē jā nduu niñī ndācá ndute. De cuu stívī dē ñayīvī jín ndācá nūū tūndóhó, tú nāsaa vuelta cúnī dē.

⁷ De tá jīnu nacani ndúū dē tūhun yā, ñúcuán de quee quitī xēen jā íyó yavī cūnú ñúcuán. De canāá jín ndúū dē, de cundéé jín dē, de cahñī dē.

⁸ De ndúū ndīyi ñúcuán cava nūū yáhvi ciudad cāhnú nūū ní jahñī ji maá Jētohō ō yīcā cruz. De ciudad ñúcuán cāhān yātá ji jā ñuū Sodoma jín Egipto cúu, sīquī jā íyó ndasí cuāchi ciudad ñúcuán.

⁹ De nchivī ndācá ñuū, ndācá tatā, ndācá yuhú, ndācá nación, cunī ji jā cava ndúū ndīyi ñúcuán ūnī quīvī yósāvá, de mā cuāha ji tūhun jā quiyuhū.

¹⁰ De nchivī ní cāhnú ñayīvī cusīi ndasí inī ji jā ní jīhī ndúū dē, de sáhá ji vico, de cuāha ji regalo nūū táhán ji. Chi ndúū tēe jā ní nacani tūhun yā ñúcuán, nī nsáhá dē jā ní ndoho ndasí nchivī ñayīvī.

¹¹ De tá yāha ūnī quīvī yósāvá, de Yāa Dios sáhá yā jā nastáá dē táchī, de nacuiñī dē-ni. De cuyūhú ndasí nchivī cunī ji jā ní natecū dē.

¹² Ñúcuán de cunī ndúū dē jā cana jee ichi andiví: Caa nú quiji nú jondē yáhá, cachī. De ndaa dē mähñū vīcō quīhīn dē andiví, cunī ndá nchivī jā jínī ūhvī ji dē.

¹³ De maá hora ñúcuán tāan ndasí, de ndicó cáva iin jā úxī parte ciudad ñúcuán. De jín ñutāan ñúcuán cuū ūjā mil nchivī. De ndá cā nchivī jā ndōo, cuyūhú ndasí ji, de cāhān ji jā cúñáhnú Yāa Dios jā ndéē andiví.

¹⁴ Súcuán nī nchāha tūndóhó ūū, de ñamā coo tūndóhó ūnī.

Sīquī trompeta ūjā

¹⁵ De ángel ūjā nī ntivī yā trompeta. De nī jini nī nī ncāhān jee ichi andiví. De súcuán nī ncāhān ndá: Ndācá nación ñayīvī ja nī nūquīhi ndahá maá Jētohō ō Yāa Dios jín Cristo jā ní ntetíñú yā. De ndacu yā tiñu ní cánī cuitī. Cáchī.

¹⁶ Ñúcuán de ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú jā ndéē de mesa dē ichi núū Yāā Dios, nī jēcuiñi jiti dē nī ntuu dē núū dē núū ñuhún, de nī nchiñuhún dē yā.

¹⁷ De nī ncāhān ndá dē: Ná cútahví sá núū ní, Tātā Yāā

Dios,
chi maá ní tīn ndihi poder,
de cúu ní Yāā íyó mitan, de nī
íyo ní níu cáni, de coo ní
níu cáni.

De nī natiin ní ndiviī jā íyó,
de jíin poder ní nī nquijéhé ní
tátúní ní núū.

¹⁸ Nchivī ndācá nación nī
nquiti inī jī sīquī ní.

De mitan chi nī nquenda
quivī jā cuāha ní casti-
tigo jī,

jíin jā sáhá ndāā ní tiñu ndācá
ndīyi.

De cuāha ní tāhvī núū ndācá
mozo ní jā ní nacani
tūhun ní,

jíin núū ndācá nchivī jā
jétíñú ní, jíin nchivī jā
chíñuhún núū ní,

cúu nchivī cúñáhnú jíin jāá
nduú.

De mitan de stánū tāhvī ní
ndá nchivī jā stívī
ñayiví.

Ncachī ndá dē.

¹⁹ Ñúcuán de nī nune tem-
plo Yāā Dios jā íyó andiví. De
nī jinī nchivī jā ñúcuán íyó
jātūn jā ñuhún contrato yā.
De nī jēndūtē nī nsāhá taja, de
níhin, de cána taja, de nī ntāan,
de nī ncuun xēen ñíñi.

12

Tūhun ñahan jíin cōō cāhnú

¹ Ñúcuán de inī andiví nī
nquenda iin jā sáhvi ndasí inī
ō jíinī ō: Iin ñahan jā ñuhún ña

ncandiī modo sahma, de íñi
jēhē ña sīquī yōō, de ñuhún iin
corona xīnī ña jā ndéē ūxī ūū
tiūūn.

² De ñuhún sēhe ña. De
nī jacu cōhó ña jā ndóho ña
téhndē chījin ña jā scácu ña jī.

³ Ñúcuán de inī andiví nī
nquenda tucu incā jā sáhvi inī
ō jíinī ō: Iin cōō cuāhá cāhnú
ndasí. De íyó ūjā xīnī tī jíin ūxī
ndiqui tī. De ndihújā xīnī tī
ñuhún corona.

⁴ De jíin suhmā tī nī stáá tī
iin jā únī parte tiūūn jā íyó an-
diví, de nī squéne tī inī ñayiví.
De nī íñi tī núū ñahan jā scácu
sēhe ñúcuán, ndétu tī jā cocó tī
sēhe ña jā tá cacu jī.

⁵ De nī scácu ña iin sēhe yíi,
de sūchí ñúcuán nī jēcundeē
tiñú jī jā ndacu níhin jī
tiñu núū ndiviī nación. De
nī ndoñuhún-ni sēhe yíi ña
ñúcuán, nī ndaa jī cuāhān jī
jondē núū íñi mesa Yāā Dios
núū tátúní yā.

⁶ De ñahan ñúcuán nī jinu ña
cuāhān ña jondē núū ñuhun
tíhá núū íyó iin lugar jā ní
nsāhá tūha Yāā Dios. De
ñúcuán cundeē ña níhin ña jā
caji ña mil ūū ciento ūnī xico
quiví.

⁷ Ñúcuán de nī ncanāá inī
andiví. Chī ángel cúñáhnú
cā jā nání Miguel jíin ndācá
ángel jā cúu mozo núū yā, nī
ncanāá ndá jíin cōō cāhnú.
De cōō ñúcuán jíin ndá mozo
maá, nī ncanāá jíin yā.

⁸ De nduú ní ncúndéé ndá tī,
de nduú cā ní ncúu cundeē tī
andiví.

⁹ Súcuán nī ncuu jā ní ntavā
yā cōō cāhnú ñúcuán jā íyó
jondē janahán ndasí. De nání

tī tāchī cúñáhnú jíin Satanás, de maá tī cúu jā stáhvī ndihī nchivī ñayiví. De nī squéne yā tī jondē inī ñayiví jíin ndācá mozo tī.

¹⁰ Ñúcuán de nī jini nī iin tūhun jā cáhān jee ichi andiví: Ja nī nquenda quiví jā scácu Yāa Dios yóhó, jíin jā stéhēn nijin yā jā tūn yā poder, jíin jā tátúnī yā, jíin jā ndíso tíñú maá Cristo jā ní ntetíñú yā. Chi ja nī squéne yā maá jā cáhān cuāchi síquī ndācá hermano ō. Chi nduú ñuú nī ncāhān cuāchi síquī ji nūū Yāa Dios maá ó.

¹¹ De nī ncundeé ndá ji síquī Satanás ñúcuán, nī nsāhá tūhun jā ní jati niñi Yāa cúu Ticāchí nī jihī yā, jíin jā ní ncāhān ndāa ji tūhun Yāa Dios, jíin jāa nduú ní ncúndáhvī inī ji maá ji, chi nī jēhe ji tūhun candíja ji vísō cuū ji jā síquī yā.

¹² Túsaá de ná cúsi ndasí inī ndá ndóhó jā ndéē andiví. De nācā xēen ndoho ndá ndóhó jā ndéē inī ñayiví jíin nūū mar. Chi nī ncuun tāchī cúñáhnú nī jinū nūū ndá nú. De quití ndasí inī, chi jinī jāa nduú cā coo cuāhā cā tiempo jā stáhvī nchiví, ncachí.

¹³ De nī jinī cōō cāhnú ñúcuán jā ní squéne yā maá cuāhān inī ñayiví, de nī jinu tī nī niquín tī ñahan nī scácu sēhe yíi, jā sāhá xēen tī ña nícu.

¹⁴ De nī jēhe ndá ūū nijin yaha cāhnú nūū ñahan ñúcuán, tácuā ndava ña quihīn ña lugar ña nūū ñuhun tíhá, de cācu ña nūū cōō ñúcuán. De ñúcuán cundeē ña ūnī cuiyā yósavá, de nihīn ña jā cajī ña.

¹⁵ De yuhú cōō ñúcuán nī nquene ndute tá cúu iin yūte cāhnú, cuāhān yātā ña tácuā teni ña.

¹⁶ De ñuhun chi nī nchindeé ñahan ñúcuán, chi nī nune-ni, de nī nquēe yūte jā ní nquene yuhú cōō.

¹⁷ Ñúcuán de nī nquiti xēen inī cōō cāhnú nī jinī tī ña. De cuāhān tī cuācanāa tī jíin ndá cā sēhe ña, suu nchiví jā squíncuu tíñu jā tátúnī Yāa Dios de cándíja nihin ji tūhun Jesucristo.

13

Tūhun síquī ūū quiti xēen

¹ De nī iñi nī yuhú mar. De nī jinī ni jā ní nquenda iin quiti xēen inī mar. De íyó ūjā xīnī tī jíin ūxī ndiqui tī. De ndihúxī ndiqui tī ñúhún corona. De ndihújā xīnī tī ndéē iin sívī néhén jā quití inī Yāa Dios sáhá.

² De quiti xēen ñúcuán jā ní jinī ní cáá tá cáá cuiñi, de ndahá tī cáá tá cáá ndahá oso, de yuhú tī cáá tá cáá yuhú ndicaha. De nūū quiti ñúcuán nī jēhe cōō cāhnú poder maá jíin mesa nūū tátúnī. De nī nsāhá jā cúñáhnú ndasí quiti ñúcuán.

³ De nī jinī ni jā ní ntacuēhé iin xīnī tī, de ja ñatin cuū tī nícu. De nī nduvāha tī jā ní ntacuēhé tī. De nī nsāhvī ndasí inī nchiví ní cāhnú ñayiví nī jinī ji, de nī jetáhvī ji nūū tī.

⁴ De nī nchiñúhún ndá ji cōō cāhnú síquī jā ní nsāhá tī jā cúñáhnú ndasí quiti xēen, de suni nī nchiñúhún ji quiti xēen ñúcuán. De nī ncāhān

ndá ji: Nduú íyó ni iin jā cúñáhnú tá cúu nūú cúu quiti yáhá, de ni iin mā cúndéé canáá jíin tī, ncachī ndá ji.

⁵ De nduú ní jásī yā jā cáhān téyí tī jíin jā cáhān nāvāha tī síquī yā. De nī nīhīn tīñú tī jā tatúnī tī ūū xico ūū yōō.

⁶ De nī nquijéhé tī nī ncāhān nāvāha tī síquī Yāā Dios, jíin síquī sívī yā, jíin síquī nūū ndéé yā, jíin síquī ndācá jā ndéé andiví.

⁷ De nduú ní jásī yā jā canáá tī jíin nchivī maá Yāā Dios, de cundeé tī jíin ji. De suni nī nīhīn tīñú tī jā tatúnī tī nūū nchivī ndācá tatā, ndācá ñuū, ndācá yuhú, ndācá nación.

⁸ De nchivī ní cáhnú ñayīví jāá nduú yósó sívī ji nūū tutū, nī nchiñúhún ji quiti xéēn ñúcuán. De Yāā cúu Ticáchí jā ní jahnī ndá ji, maá yā névāha tutū ñúcuán jā yósó sívī nchivī cutecū ní cání, de ja yósó sívī ji jondē quīvī jā ní jēcōo ñayīví.

⁹ Nchivī jā íyó sōho ná téé sōho ji tūhun jā cáhān ni yáhá.

¹⁰ Ndācá nchivī jā sáhá jā quívi táhān vecāa, suni vecāa quīhīn maá ji. De ndācá nchivī jā jáhnī táhān jíin espada, suni jíin espada cuū maá ji. Túsaá de nchivī maá Yāā Dios chi cánuú cuandéé inī ji jíin tūndóhó de mā jécuiñī ji cándíja ji tūhun jā cúndáhvī inī yā ji.

¹¹ Ñúcuán de nī jinī ni incā quiti xéēn jā ní nquenda chíjin ñuhun. De íyó ūū ndiqui tī jā cáá tá cáá ndiqui ticáchí. De modo táchī cōō cáhnú, súcuán cáhān tī.

¹² De tá cúu nūū tátúnī quiti xéēn xíhna ñúhún, suni súcuán tátúnī quiti ūū, inī tī nūū quiti xíhna ñúhún. De quiti ūū sáhá tī jā chiñúhún ndācá nchivī ní cáhnú ñayīví nūū quiti xíhna ñúhún, quiti jā ní ntacuéhé jā ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

¹³ De quiti ūū suni sáhá ndācá tīñu ñáhnú jā sáhvi ndasí inī ō. Chi nī scúun tī ñuhún ichi andiví nī nquiji inī ñayīví, nī jinī ndá nchivī.

¹⁴ De nī stáhvī tī nchivī ñayīví jíin ndācá tīñu ñáhnú jā ní nīhīn tī poder jā sáhá tī, jinī jínúū quiti xíhna ñúhún. De nī ndacu tī jā ná sáhá nchivī imagen quiti xíhna ñúhún, quiti jā ní ntacuéhé jíin espada, jā ja ñatin cuū tī de nī nduvāha tī.

¹⁵ De quiti ūū nī nīhīn tī poder jā chuhun táchí tī xītīn imagen quiti xíhna ñúhún, tácuā cuū cáhān, de cahñī ndācá nchivī jāá nduú jétáhvī ji chiñúhún ji maá.

¹⁶ De ndācá nchivī cúñáhnú jíin jāá nduú cúñáhnú, ndācá nchivī cuīcá jíin nchivī ndáhvī, ndācá nchivī sátíñú cuenta maá jíin mozo jā ní jeen nchivī, nī nsáhá tī jā ní jécundeé iin tunī ndahá cuáhá ji á teēn ji.

¹⁷ De ni iin nchivī mā cuū cueen ji xícó ji de tú nduú ndíso ji tunī jā cúu sívī tī á número jā cúu sívī tī.

¹⁸ Tūhun ndíchí cúu jā cáhān ni yáhá: Ndācá nchivī jā jícūhun vāha inī cuū tava ji cuenta número quiti xéēn ñúcuán, chi número tī cúu sívī

iin tēe. De número ñúcuán cúu
iñū ciento ūnī xico iñū.

14

Yaā jā jíta 144,000 nchivī

¹ Ñúcuán de nī nūcūndēhé
nī, de nī jinī ni jā iñī maá Yāā
cúu Tīcāchī xīnī yucu Sión. De
iñī ciento ūū xico cūmī mil
nchivī jín yā. De teēn ji ndēē
síví maá yā jín sívī Tatá yā
Yāā Dios.

² De nī jini nī jā níhin ndasí
ichi andiví, modo jā jíca
cuāhā yūte á jā cána níhin taja.
De jā níhin ñúcuán sáhá modo
jā tēe cuāhā nchivī yaā nání
arpa.

³ De iñī ji ichi núū mesa
núū tátūnī Yāā Dios, jín núū
ndicúmī jā tēcū, jín núū
ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā
ndíso tíñú. De nī jita ndá ji iin
yaā jeé. De ni iin nchivī nduú
cúu cutūha ji yaā ñúcuán, chí
maá-ni ciento ūū xico cūmī
mil nchivī jā ní scácu yā inī
ñayíví.

⁴ De ndācá tēe yáhá cúu
jáā nduú ní nsáhá cuāchi jín
ñahan jā sáhá nēhén, chí tēe
ndoo ánō cúu ndá dē. De
níquīn ndá dē Tīcāchī ní-ni
cúu núū cuāhān yā. Chí nī
scácu yā dē inī ñayíví, de ndá
máá dē cúu tēe jā xihna cā
nī ncandíja núū Yāā Dios jín
núū Yāā cúu Tīcāchí.

⁵ De nduú cuitī nā tūhun
stáhví cáhān ndá dē, chí tēe
ndoo ánō cúu dē, iñī dē núū
mesa Yāā Dios.

*Tūhun jā ní ncāhān ndinúnī
ángel*

⁶ Ñúcuán de nī jinī ni incā
ángel yā jā ndáva cuāhān sava
andiví. De ndíso yā tūhun

jā scácu Yāā Dios nchivī jā
cutecū ji ní cání. De nī nacani
yā tūhun ñúcuán núū ndācá
nchivī ní cáhnú ñayíví, núū
nchivī ndācá nación, ndācá
tatā, ndācá yuhú, ndācá ñuū.

⁷ De nī ncāhān jee yā: Coto
má stíví nú núū Yāā Dios, de
cāhān nú jā cúñáhnú ndasí
yā, chí ja nī nquenda quíví jā
sáhá ndāā yā síquī nú nāsa nī
nsáhá ndá nú. De chíñúhún
nú yā, chí maá yā nī nsáhá
andiví jín ñayíví jín mar
jín ndācá núū quéne ndute,
ncachī ángel.

⁸ Ñúcuán de níquīn incā
ángel vāji, de nī ncāhān yā:
Ja nī naā ndihi ciudad téyíí
Babilonia. Chí nī nsáhá jā
nchivī ndācá nación cásíquí
ndēē ji Yāā Dios jā ní sndóo ji
yā de níquīn ji ídolo jín ndācá
tiñu nēhén, ncachī ángel ūū.

⁹ Ñúcuán de níquīn incā
ángel ūnī, de nī ncāhān jee
yā: Xēēn coo síquī nchiví
jā chíñúhún quití xēēn jín
imagen tí, de jéhe ji tūhun
cundeē tunī tí teēn ji á ndahá
jí.

¹⁰ Chí nīhīn ji castigo xēēn
síquī ndá cuāchi jā ní nsáhá jí,
chí quití inī Yāā Dios núū jí,
de mā cúne cáhnú cā inī yā.
De ndoho ji núū cáyū ñuhūn
jín azufre, cunī ndācá ángel
Yāā Dios jín Yāā cúu Tīcāchí.

¹¹ De ñuhmā núū ndóho ndá
jí cáa ní cání cuití. De nduú
ñuú nduú nátátú nchiví jā
ndóho, jā ní nchiñúhún quití
xēēn jín imagen tí, jín jā ní
jēcundeē tunī sívī tí.

¹² Já ñúcuán nchiví maá
Yāā Dios jā squíncuu jí tiñu

ndácu yā de cándija vāha ji Jesús, cánuú jā cuandee inī ji, ncachī ángel ūnī.

13 Ñúcuán de nī jini nī iin tūhun ichi andiví jā ní ncāhān jín nī: Tee nú tūhun jā cáhān ni jín nú yáhá: Nācā ndetū ndá nchiví jā cándija maá Jētohō ō, jā jíhī jondē mitan jín jondē ní cā tiempo. Jāndāā chi natátú ji jā ní nsáhá ji tiñu váha, de tiñu ji ñúcuán mā náā chi sáhá jā quendō vāha ji níí cámi, ncachī Espíritu Santo.

Jā ní nastútú yā nchiví ñayívi

14 Ñúcuán de nī nūcūndēhé nī, de nī jinī ni iin vícō cujín. De nūū vícō ñúcuán ndéē Yāā nī nduu tēe. De xīnī yā ñúhūn corona oro, de yíndahá yā iin hoz xēen.

15 De nī nquee incā ángel inī templo, de nī ncana jee nī ncāhān jín Yāā jā ndéē nūū vícō: Quehndē ní jín hoz ní, de nastútú ní nchiví ñayívi. Chi ja nī nquenda quívi jā nastútú ní ji tá cúu nūū téhndē trigo jā ní ncuān, ncachī.

16 Ñúcuán de Yāā jā ndéē nūū vícō nī nastútú yā nchiví vāha inī ñayívi, tá cúu nūū téhndē trigo jín hoz.

17 Sá de nī nquee incā ángel inī templo jā íyó andiví, de suni yíndahá yā iin hoz xēen.

18 De jondē nūū altar nī nquee tucu incā ángel, de ndíso tíñú yā síquī ñuhūn altar. De nī ncana jee yā cáhān yā jín ángel jā yíndahá hoz xēen: Quehndē nū jín hoz xēen nū, de nastútú nú nchiví

jā sáhá nēhén inī ñayívi, tá cúu nūū jéhndē ndá ji ndahá yūcū uva jā ní nchichī, ncachī.

19 De ángel ñúcuán nī jehndē yā jín hoz yā, chi nī nastútú yā nchiví jā sáhá nēhén inī ñayívi, tá cúu nūū ndútútú ndihā uva. De nī ntaān yā ji nūū nihīn ji castigo xēen Yāā Dios, tá cúu nūū táān ji ndihā uva jā tāxīn.

20 De nī jēhe yā castigo ji yātā ñúū, de nī jica ññī ji modo ndūxi uva. De nī ndaa nī nquenda jondē freno yuhú caballo, de nī jica jondē ūnī ciento kilómetro.

15

Ndihújā ángel jín ndihújā tūndóhó jā sándihí

1 De nī jinī ni incā tiñu ñáhnú ichi andiví jā sáhvi inī ō. Chi íñī ūjā ángel yā jā cuāha ndihújā tūndóhó sándihí. De tá jīnu ndihújā tūndóhó yáhá, sá de jīnu jā má cuāha cā Yāā Dios castigo xēen síquī cuāchi.

2 De suni nī jinī ni iin jā cáá tá cáá mar, de ndéē nihni de jēhe nduva modo ñuhūn. De yuhú mar ñúcuán íñī nchiví jā ní ncundeé ndá ji síquī quiti xēen jín imagen tī, jín jāā nduú ní nquēhen ji tunī número jā cúu sívī tī. De nēe ndá ji yaā jā nání arpa jā ní jēhe Yāā Dios nūū ji.

3 De jíta ndá ji yaā jā ní ntavā Moisés, tēe cúu mozo Yāā Dios, jín yaā maá Ticāchí, de súcuán cáhān: Tātā Yāā Dios, sáhvi inī ndá sá jínī sá ndihi tiñu ñáhnú jā sáhá ní, chi tīn ní ndihi poder.

De maá-ni tiñu ndāā tiñu váha
sáhá ní,
já cúu ní Rey nūū ndācá
nación.

⁴ Nduú ní iin ji iyó já má cáca
yíñúhún ji nūū ní, Tátā
Yāā Dios.

De ndihi ji cáhān já cúñáhnú
ndasí ní.

Chi mátúhún-ni maá ní cúu
Yāā ndoo Yāā īī.

De quiji nchivī ndācá nación,
chiñúhún ji níhín,

Chi ja nī jinī ji já váha ndāā
sáhá ní ndācá tiñu.

Ncachī ndá ji jíta ji.

⁵ Ńúcuán de nī nūcūndēhé
nī, de nī jinī ní já inī andiví
núne cuarto īī inī templo nūū
iyó tabla yūū já yósō ley yā.

⁶ De inī templo nī nquee
ndihújā ángel já ndíso tíñú
sīquī ndihújā tūndóhó. De
ñúhún ndá yā sahma fino já
iyó ndoo de xíñū. De núhnī
cinturón oro yīcā yā.

⁷ De iin táhān ndicúmī já
técū nī jēhe iin iin cōhō oro
nūū ndihújā ángel ñúcuán. De
inī cōhō ñúhún chitú castigo
xēēn já ní jēhe Yāā Dios, Yāā
técū ní cání.

⁸ De nī nchitú ñúhmā níí
cáhnú inī templo, de suu nī
stéhēn já cúñáhnú ndasí Yāā
Dios jíin poder já tíin yā. De
ni iin nduú ní ncúu quīvi inī
templo, chi jondē ná ndíhi
ndihújā tūndóhó já cuāha
ndihújā ángel yā.

16

*Sīquī ndihújā cōhō já ñúhún
castigo*

¹ Ńúcuán de inī templo nī
jinī nī iin tūhun já cáhān jee
jíin ndihújā ángel yā: Cuáhān

de cati ndá nú sīquī ñayiví
ndihújā cōhō já ñúhún castigo
xēēn já ní jēhe Yāā Dios, cáchī.

² De cuāhān ángel xíhna
ñúhún, de nī jati yā cōhō yā
sīquī ñayiví. De ndācá nchiví
já ndēē tunī quiti xēēn jíin
já chíñúhún imagen tí, nī
nquene ndīhyi xēēn já játū
ndasí.

³ De ángel ūū nī jati yā cōhō
yā nūū mar, de ndute mar nī
nduu tá cúu níñī ndīyi. De nī
jihī ndācá quiti já ñúhún inī
mar.

⁴ De ángel ūnī nī jati yā cōhō
yā inī ndācá yūte jíin ndācá
nūū quēne ndute, de nī nduu
níñī.

⁵ De nī jinī nī já cáhān ángel
já ndíso tíñú sīquī ndute: Tátā
Yāā Dios, maá ní cúu Yāā
ndoo Yāā īī, Yāā iyó mitan, de
nī īyo ní níí cání. De ndāā sáhá
ní já súcuán nī nenda ní sīquī
cuāchi ji.

⁶ Chi nī nsáhá ndá ji já nī
jati níñī nchiví ndoo ní jíin
nchiví já ní nacani tūhun ní.
De mitan chi nī nsáhá ní já jíhi
ji níñī, chi nchiví nēhén cúu
ndá ji, de cánuú cundoho ji
súcuán.

⁷ De nī jinī nī já cáhān incā
jondē nūū altar: Tátā Yāā
Dios, maá ní cúu já tíin ndihi
poder. De tiñu váha tiñu ndāā
nī nsáhá ní já ní nenda ní sīquī
cuāchi ji, ncachī.

⁸ De ángel cūmī nī jati yā
cōhō yā sīquī ncandiī, de nī
jēhe Yāā Dios tūhun já nduhi-
hní ndasí ncandiī tácuā cāyū
nchiví.

⁹ De xēēn ndasí nī ncāyū
ndācá nchiví. De vísō súcuán
de nduú ní nacani inī ji já

sndóo ji cuāchi ji, de ni nduú ní ncāhān ji jā cūñáhnú Yāā Dios. Chi sa nī ncāhān nāvāha ji sīquī yā jā ní jēhe yā ndācá castigo yáhá nūū ji.

10 De ángel ūhūn nī jati yā cōhō yā nūū mesa nūū tátúnī quiti xēēn. De nī ncunee ní cáhnú nūū tátúnī tī. De nácayihī nchivī ñii yúhú ji jā jātū ndasí ji.

11 De vísō sūcuán de nduú ní nácani inī ji jā sndóo ji tiñu néhén jā sáhá ji. Chi nī ncāhān nāvāha ji sīquī Yāā Dios andiví sīquī jā jātū ndasí ji de ndóho ji ndihyi xēēn.

12 De ángel iñū nī jati yā cōhō yā sīquī yūte cáhnú jā nání Eufrates. De nī nchīchī ndihi ndute yūte ñúcuán, tácuā nune iin ichi jā quiji ndācá rey ichi nūū quēnda ncanđī.

13 De nī jinī ni jā inī yuhú cōō cáhnú jíin inī yuhú quiti xēēn jíin inī yuhú maá tēe jā nácani tūhun stáhvi nī nquee ūnī tāchī jā cáá tá cáá sahvā.

14 De ndá ñúcuán chi jā jétíñū ndá tāchī cúu, de sáhá tiñu ñáhnú jā sáhvi inī nchivī jíin ji. De nī nquiji ndá tāchī ñúcuán jā nastútú ndācá rey ní cáhnú ñayívi, jā canāá de sīquī Yāā Dios quívi jā ndiji yā. De maá yā cúu jā tíin ndihi poder.

15 Cunini ndá nú, chi iin sanaā-ni de nenda nī, tá cúu jā iin sanaā-ni de quíji jācuñhá. De nācā ndetū ndá nchivī jā ndito inī ji, de jíto vāha ji sahma ji, tácuā mā cācá ñií ji, cúu jāá nduú nā cuāchi

coo sīquī ji jā cucanoō ji nūū ndācá nchivī, ncachī yā.

16 De nī nastútú ndá tāchī ñúcuán ndācá rey, nī ndutútú iin lugar jā nání Armagedón yuhú hebreo.

17 De ángel ūjā nī jati yā cōhō yā nūū tāchī. De inī templo andiví jíin nūū mesa nūū tátúnī yā, nī nquenda iin tūhun jā ní ncāhān jee: Ja nī jínu, ncachī.

18 Ñúcuán de nī jēndütē sáhá taja, de níhin, de cána taja, de nī ntāan ndasí. Chi jondē ní cáni jā iyó nchivī ñayívi, nduú ní ntāan níhin ndasí tá cúu jā ní ntāan nī jinī ni.

19 De maá ciudad Jerusalén jā cūñáhnú, nī ncusíin nī ncuu ūnī parte, de ní cáhnú ñayívi nī jíicó cáva vehe ndá ñuū. De ñuū téyíi Babilonia, chi nī nsáhá yā jā ní ndutahvī ji castigo xēēn, chi nī nquítī ndasí inī yā sīquī cuāchi ji.

20 De nī naā ndācá isla, de suni yucu nduú cá naá iyó.

21 De ichi andiví nī ncuun ñiñí náhnú sīquī nchivī, jā vee jondē ūū xico kilo. De nī ncāhān nāvāha ndá nchivī sīquī Yāā Dios jā ní ncuun ndasí ñiñí, chi iin tūndóhó xēēn nī ncuu.

17

Jā nenda yā sīquī ñuū néhén Babilonia

1 Ñúcuán de nī nquiji iin táhán ndihújā ángel jā ní nee ndihújā cōhō, de nī ncāhān yā jíin nī: Nehēn, de ná stéhēn nī nūū nū nāsa coo castigo sīquī maá ñahan ndií jā cúu

ñuū cúñáhnú jā ndēē nūū íyó cuāhā ndute.

² Chi ndācá rey ñayīví, modo jā ní ncasíquí ndēē dē jíín ñahan ñúcuán, cúu jā ní sndóo dē Yāā Dios de níquīn dē tūhun nēhén jā ní stéhēn ña. De nī nsāhá ña jā nchivī ní cáhnú ñayīví, modo jā jíni ji de cásíquí ndēē ji Yāā Dios cúu jā ní sndóo ji yā de sáhá ndasí ji cuāchi, ncachī ángel.

³ De nī stéhēn cā Espíritu Santo jā ní jinī ni, de ángel yā ñúcuán cuāhān jíín nī jondē nūū ñuhun tíhá. De nī jinī ni iin ñahan, yósō ña iin quiti xēēn cácuahá. De ní cáhnú tī ndēē tūhun nēhén jā quítī inī Yāā Dios sáhá. De íyó ūjā xīnī tī jíín ūxī ndiqui tī.

⁴ De ñahan ñúcuán ñúhún ña sahma ndihí jíín sahma cuahá, de suni ñúhún ña siquī oro jíín yūū luu jíín perla jā ndēē yāhvi. De nēē ña iin cōhō oro jā ñúhún chitú jíín tiñu nēhén ndasí jíín tiñu téhén jā jíca ndiī ña.

⁵ De teēn ña ndēē iin síví jā cúu iin tūhun yuhū, de suha cáhān: Yáhá cúu ñuū téyí Babilonia, jā cúu tá cúu naná ndācá jā jíca ndiī jíín jā sáhá nēhén ndasí inī ñayīví, cáchī.

⁶ Sá de nī jinī ni jā ñahan ñúcuán jíni ña chi modo jā ní jihī ña nīñī nchivī maá Yāā Dios jíín nīñī nchivī nī jihī síquī jā ní nacani ji tūhun Jesús. De nī nsāhvi ndasí inī ni nī jinī ni ña.

⁷ Sá de nī ncāhān ángel ñúcuán jíín nī: ¿Nūcu sáhvi inī nū ndéhé nú? Ná cáchī tūhun nī nūū nū nāsa cúu jā

cáhān tūhun yuhū síquī ñahan ñúcuán jíín quiti xēēn jā yósō ña, jā íyó ūjā xīnī tī jíín ūxī ndiqui tī.

⁸ Quiti xēēn jā ní jinī nū, chi nī ntecū tī, de mitan chi nduú cā tī. De quee tucu tī inī yavī cūnú, sá de quihīn tī nūū tānū tāhvī tī. De nchivī jā ndēē ní cáhnú ñayīví, sāhvi inī ji cunī ji nūū quiti ñúcuán jā ní ntecū tī de nī jihī tī, de nī natecū tucu tī. De cúu ndá ji nchivī jāā nduú yósō síví ji nūū tutū jā yósō síví nchivī cutecū ní cání jā ní jēcōsō síví ji jondē quívī nī jēcōo ñayīví.

⁹ Ndācá nchivī jā jícūhun vāha inī, cuu tavā ji cuenta nāsa cúu: Ndihújā xīnī tī cúu tá cúu ūjā yucu nūū ndēē ñahan ñúcuán.

¹⁰ De ndihújā xīnī tī suni cúu tá cúu ūjā rey. De ūhūn rey ñúcuán ja nī naā jā tátúnī dē, de iin dē tátúnī mitan, de incā dē chi ncháha ca quiji. De tá quiji dē de jacū-ni tiempo coo dē.

¹¹ De quiti xēēn jā ní ntecū, de nī jihī, maá tī nī ncuu rey ūnā. De iin táhān ndihújā rey ñúcuán cúu tī. De tá yāha jā tátúnī tucu tī de suni quihīn tī nūū tānū tāhvī tī.

¹² De ndihúxī ndiqui jā ní jinī nū cúu tá cúu ūxī rey, de ncháha ca tátúnī ndá dē. De ndá máá dē jíín quiti xēēn ñúcuán, chi nīhīn tiñú dē cuu dē rey jacū-ni tiempo.

¹³ De ndihúxī rey ñúcuán chi squétáhān dē tūhun, de nacūāha dē poder dē jíín tiñu ndiso dē nūū quiti xēēn ñúcuán tácuā tátúnī tī.

14 De canāá dē jín Yāa cúu Tīcāchí. De Yāa cúu Tīcāchí candeē yā poder ndá dē. Chi maá yā cúu Jētohō nūū ndācá jētohō, de maá yā cúu Rey nūū ndācá rey. De nchivī jā íñí jín yā, chi nī nacāji Yāa Dios ji de nī ncana yā ji, de squíncuu vāha ndá ji, ncachī ángel.

15 De nī ncāhān cā yā: Cuāhā ndute jā ní jinī nū nūū ndēē ñahan ndiī, suu cúu nchivī cuāhā ndācá ñuū, ndācá yuhú, ndācá nación.

16 De ndihúxī ndiqui jā ní jinī nū jā névāha quitī xēen, suu cúu ndihúxī rey jā cunī ūhvī dē ñahan ndiī ñúcuán. De sáhá dē jā quendōo ndáhví ña de quendōo vichí íñí ña. De cajī dē cūñu ña de teñuhūn dē ña nūū ñúhūn.

17 Chi Yāa Dios scúu yā inī dē jā ná sáhá dē tiñu jā cunī yā. De squétáhán ndá dē tūhun jā nacuāha dē tiñu ndiso dē nūū quitī xēen, de tatúnī tī jondē squíncuu ndācá tūhun jā ní ncāhān Yāa Dios.

18 De ñahan jā ní jinī nū cúu maá ñuū téyíí jā cúñáhnú nūū ndācá rey ñayiví, ncachī ángel.

18

Sīquí jā naā ñuū Babilonia

1 Ñúcuán de nī jinī ni jā ní ncuun incā ángel yā nī nquiji ichi andiví. De cúñáhnú ndasí yā. De jā jéndütē yā de nī jéndütē nūū ñayiví.

2 De nī ncana jee ndasí yā: Ja nī naā ndihi ñuū téyíí Babilonia. De nī nduu vehe ndācá tāchī, nūū yíhí ndācá nūū tāchī nēhén, jín ndācá

tiōcó, quitī téhén jāá nduu jétahān inī ō.

3 Chi ñuū ñúcuán cúu tá cúu iin ñahan nēhén, de nī nsáhá ña jā nchivī ndācá nación, modo jā jini ji de cásiquí ndēē ji Yāa Dios, cúu jā ní sndóo ji yā de sáhá ndasí ji cuāchi. De ndācá rey ñayiví, modo jā ní ncasiquí ndēē dē jín ñahan ñúcuán jā ní jetáhví ndá dē tūhun nēhén jā ní stéhén ña. De nchivī nūí ñayiví jā jéen xícó, nī ncucuicá ji jín cuāhā jāñehén jā ní nevāha ña.

4 Ñúcuán de nī jini nī incā tūhun jā ní ncāhān ichi andiví: Ndá ndóhó jā cúu nú nchiví maá nī, quee ndá nú inī ñuū jñā, tácuā mā quívi nduū nū jín ndācá cuāchi jā sáhá ña, de tácuā mā ndóhó nú tündóhó xēen jā ndoho ña.

5 Chi nī ncāyā cuāhā ndasí cuāchi ña, modo iin montón cāhnú ndasí jā ní ncsúcún nī nquenda jondē andiví. De mitan de cuāha Yāa Dios castigo xēen sīquí cuāchi ña.

6 Sndóho ndá nú ña tá cúu nūū ní sndóho maá ña incā nchiví. De nachunáá nú nūū ña doble tündóhó jā ní jēhe ña nūū incā nchiví. De sáhá nú jā nandicó cóo doble sīquí ña nsūú cā jā ní nsáhá ña sīquí incā nchiví.

7 De nī nsáhá téyíí ndasí ña maá ña, de cuicá ndasí nī ntecū ña. De suni jín medida ñúcuán nacuāha nú jā ndoho xēen ndasí ña. Chi jáni inī ña: Yáhá ndēē ní tátúnī ni, de nduú cúu nī ñahan viuda, de mā quijí cuitī tündóhó ndoho nī, ncachī ña.

8 Jā ñúcuán cúu jā iin-ni quīvī de quiji cuāhā tūndóhó sīquī ña. Chi cuū ndīyi, de cucuécá ndasí inī ña, de coo tāmā, de cāyū ña nū ñúhūn. Chi ndasí íyó poder maá Jētohō ō Yāa Dios, Yāa jā ní nenda sīquī cuāchi ña, cáchī.

9 De ndācá rey ñayīvī jā ní ncasíquí ndéē dē jíin ña, de nī ntecū cuicá ndasí dē jíin ña, cuacu dē de cuacu cóhó dē cunī dē jā quēnda ñūhmā jā cāyū ña.

10 De cuiñi jícá dē chi cuyūhú dē cunī dē jā súcuán ndóho ña castigo. De cāhān ndá dē: Nācā jā xēen ndóho nú, ñuū cúñáhnú Babilonia, chi maá ñuū téyíí nī ncuu nú nícu. De mitan chi iin núnúú-ni de nī nguenda castigo jā naā nū, cachī ndá dē.

11 De ndācá tēe ñayīvī jā jéen xícó inī ñuū ñúcuán, cuacu dē de cuacu cóhó dē jēhē. Chi nduú cā ni iin cueen ndatíñú jā xícó ndá dē.

12 De ndatíñú jā xícó dē cúu oro, plata, yūu luu, jíin perla jā ndéē yāhvi, jíin sahma fino jíin sahma seda jā ndihí jíin jā cuāhá. De suni ndācá ñutun jā āsīn jēhēn, jíin ndācá ndatíñú luu jā ní nsāhá jíin yūu marfil, jíin ñutun vīī jā ndéē yāhvi, jíin cāa cuāán, jíin cāa hierro, jíin yūu cuijín luu.

13 De suni xícó ndá dē canela jíin ndācá jā jēhēn āsīn jíin sūja ī jíin sūja ūguā jíin ndācá perfume jíin vino jíin aceite jíin harina fina jíin trigo. De suni xícó dē quiti jiso jíin tīcāchí jíin caballo jíin

carreta, de jondē nchivī xícó dē jā satíñú cāhá ji-ni.

14 De cāhān ndá dē jíin ñuū ñúcuán: Nī ncujiyo ndihi ndatíñú cuicá jā ní jētahān ndasí inī nū. De ndācá jā vīī jā váha jā ní ntecū cuicá nú, chi nī naā ndihi, de mā nánihīn cuitī cā nū, cachī ndá dē.

15 De ndācá tēe jā ní jeen nī yícó nī ncucuicá jā síquī ndatíñú ñuū ñúcuán, chi cuiñi jícá dē jā yūhú dē cunī dē castigo coo ñuū ñúcuán. De cuacu dē de cuacu cóhó dē.

16 De cāhān ndá dē: Nācā xēen ndóho ñuū téyíí yáhá. Chi nī ncuu tá cúu iin ñahan jā ní ñūhun sahma fino, sahma ndihí jíin jā cuāhá. De nī ñūhun ña síquī oro jíin yūu luu jíin perla jā ndéē yāhvi.

17 De mitan de iin núnúú-ni de nī naā ndihi ndācá ndatíñú váha ñúcuán, cachī ndá dē. De cuiñi jícá ndācá tēe scāca barco, jíin nchivī jā cuāhān jíin barco, jíin tēe sátíñú inī barco, jíin ndá cā tēe jā sátíñú nūu mar.

18 Chi cunī dē ñūhmā jā cāyū ñuū ñúcuán, de cana jee ndá dē: ¿Ní íyó cā ñuū téyíí jā cúñáhnú tá cúu nū ní íyo ñuū yáhá? cachī dē.

19 De cōsō ndá dē tīcāchāā ñūhun xīnī dē jā cúcuécá inī dē. De cuacu dē de cuacu cóhó dē. De cana jee ndá dē: Nācā xēen ndóho ñuū téyíí yáhá. Chi jíin ndatíñú cuicá jā ní íyo ñuū yáhá nī ncucuicá ndācá nchivī névāha barco jā jīca nūu mar. De mitan de iin núnúú-ni de nī naā ndihi-ni, cachī dē.

²⁰ De ná cúsiī inī ndá ndóhó jā ndéē andiví, sīquī jā ní naā űuū yáhá. De ná cúsiī inī ndá ndóhó tēe apóstol, jíin tēe nácani tūhun Yāā Dios, jíin nchivī maá Yāā Dios. Chi nī nsáhá nēhén űuū űúcuán sīquī ndá nú, de jā űúcuán nī nenda Yāā Dios sīquī.

²¹ űúcuán de iin ángel jā ndíso poder, nī nquehen yā iin yūū cáhnú tá cúu iin yósó cáhnú, de nī squéne yā inī mar. De nī ncāhān yā: Tá cúu nūū ní naā yósó yáhá, suni súcuán naā Babilonia, űuū cúñáhnú téyí. De mā núcōo cuitī cā jā cunī ō nūū.

²² De nī ncāhān yā jíin űuū űúcuán: Inī calle nū mā cúnini cuitī cā nchivī jā scáta ji yaā arpa jíin flauta jíin trompeta. De suni mā cōó cuitī cā nchivī jā sáhá ndācá ndatíñú. De suni mā cúnini cā ji jā nihin ndācá molino nū.

²³ De nī iin lámpara mā sáhá cā jā cunijín nūū nū. De nī mā cúnini cā ji vico jā cúsiī inī ndá ñahan ndá tēe jā tándáhá máhñú nú. De nchivī jā ní jeen nī yícó nūū nū, nī ncuñáhnú ndasí ji inī ñayiví. De nī stáhví nú nchivī ndācá nación jíin tiñu tásí tiñu mágica, ncachī ángel.

²⁴ Chi sīquī űuū űúcuán ndéē cuāchi jā ní jati nīñi ndācá tēe nī nacani tūhun Yāā Dios, jíin ndācá nchivī maá yā, jíin ndá cā nchivī jā ní jahnī ndá ji ní cáhnú ñayiví.

19

¹ De tá nī ncuu ndācá yáhá, de nī jini nī jā cáhān jee cuāhā ndasí nchivī inī andiví:

Cúñáhnú ndasí Yāā Dios. Chi Yāā Dios maá ó cúu jā ní scácu yóhó.

De maá yā cúñáhnú ndasí, de maá yā tíin ndihi poder.

² De ndāā de vāha sáhá ndāā yā ndācá tiñu,

chi nī nenda yā sīquī cuāchi űuū nēhén cúñáhnú űúcuán.

Chi nī stíví ji nchivī ní cáhnú ñayiví, chi modo jā cásíquí ndéē ji Yāā Dios jā chíñúhún ji incā yā.

De nī nsáhá yā jā ní ndutahví ji sīquī jā ní jahnī ji ndācá mozo yā.

Ncachī ndá.

³ De nī ncāhān tucu ndá ji: Cúñáhnú ndasí yā. Chi ní cání quenda űühmā űuū űúcuán jā cáyū, cáchí.

⁴ De ndihócō cūmī tēe ñáhnú jā ndíso tíñú, jíin ndicúmī jā técū, nī jēcuñi jítí dē nī ntuu dē nūū dē nūū űühún, de nī nchiñúhún dē Yāā Dios, Yāā ndéē nūū mesa nūū tátúnī. De nī ncāhān ndá dē: Amén. Súcuán ná cóo. Cúñáhnú ndasí yā.

⁵ De jondē nūū mesa nūū tátúnī yā nī ncāhān iin tūhun: Ndá ndóhó jā sátíñú nūū Yāā Dios,

jíin ndóhó jā jíca yíñúhún nūū yā,

jā cúñáhnú jíin jāá nduú, cáhān nū jā vāha ndasí Yāā cúu yā.

Ncachī.

Vico jā tándáhá Yāā cúu Tīcāchí

⁶ De nī jini nī jā cáhān ndá nchivī cuāhā ndasí, de níhin tá cúu nūū níhin cuāhā yūte,

jíin jā cána nihin taja. De nī ncāhān:

Cúñáhnú ndasí yā. Chi Jētohō
ō Yāā Dios, Yāā tíin
ndihi poder,

mitan de ndácu nihin yā tiñu.

⁷ De ná cúsiī inī ō, de sīī ndasí
ná cóo inī ō,

de ná cáhān ō jā cúñáhnú
ndasí yā.

Chi nī nquenda quīvī jā maá
Yāā cúu Ticāchí, modo
jā tandāhá yā.

De nchivī maá Yāā Dios cúu
tá cúu ñahan jā tandāhá
jíin yā, de ja íyó tūha
ndá ji.

⁸ De nī nīhīn ji tūhun jā cuhun
ji sahma fino jā ndoo
ndasí de xíñu.

Ncachī ndá. De sahma fino
ñúcuán cúu ndācá tiñu ndāā jā
sáhá nchivī maá Yāā Dios.

⁹ De nī ncāhān ángel jíin
nī: Tee nú tūhun yáhá: Nācā
ndetū ndá nchivī jā ní ncana
yā jā quíhīn vico tándāhá Yāā
cúu Ticāchí. De nī ncāhān cā
ángel jíin nī: Ndācá tūhun yáhá
cúu tūhun ndāā jā ní ncāhān
Yāā Dios, ncachī yā.

¹⁰ De nī jēcuñī jītī nī nūū
jéhē ángel jā chíñúhún nī yā
nīcu. De nī ncāhān yā jíin
nī: Mā sáhá nú súcuán. Chi
nduhū suni mozo Yāā Dios
cúu nī, tá cúu nūū cúu maá
nú jíin ndá hermano nū jā
cándija vāha tūhun Jesús. Sa
nūū maá Yāā Dios chíñúhún
nú, ncachī yā. Chi maá tūhun
jā ní ncāhān Jesús cúu jā
cāhān ndāā ndá nchivī jā
nácani tūhun Yāā Dios.

*Yāā jā yósō sīquī caballo
cuījín*

¹¹ Ñúcuán de nī jinī ni jā
núne nūū ndéē Yāā Dios an-
diví. De nī nquenda iin ca-
ballo cuījín, de Yāā jā yósō
sīquī tī nání yā Yāā ndāā, Yāā
squíncuu. De ndāā sáhá ndāā
yā tiñu, de ndāā nénda yā sīquī
ndācá jāñehén.

¹² De tīnūū yā jéndūtē tá cúu
yáñuhún. De xīnī yā ñúhún
cuāhā corona. De ndéē iin sívī
yā jā maá-ni yā cúu jā jíinī.

¹³ De ñúhún yā iin sahma jā
ní ñundaji nūū nīñī, de nání yā
Tūhun Yāā Dios.

¹⁴ De ndācá ángel yā jā íyó
andiví, yósō caballo cuījín de
níquīn yātā yā. De ñúhún ndá
sahma fino cuījín jā íyó ndoo.

¹⁵ De inī yuhú maá Yāā jā
yósō sīquī caballo, quée jā cáá
tá cáá iin espada xēen. De
espada ñúcuán cúu tūhun yā
jā sndóho yā nchivī ndācá
nación. De nihin ndacu yā
tiñu nūū ji. De sáhá ndāā yā
sīquī cuāchi ji modo jā jāñū
sīquī ndīhā uva jā táxīn. De
cuāha yā castigo xēen cun-
doho ji jā quítī inī yā sīquī
cuāchi ji. Chi maá yā tíin ndihi
poder.

¹⁶ De sahma yā jíin síhin
yā yósō tūhun yáhá: Rey nūū
ndācá rey jíin Jētohō nūū
ndācá jētohō, cáchī.

¹⁷ Ñúcuán de nī jinī ni iin
ángel yā jā íñī nūū ncandī. De
nī ncana jee yā nūū
ndācá quiti ndáva nūū táchī:
Ndutútú ndá nú quiji nú
cuxíní nú iin vico cáhnú sáhá
Yāā Dios.

¹⁸ De cajī nū cūñu ndācá rey
jíin capitán jíin ndá tēe téyíí,
jíin cūñu ndācá caballo jíin tēe

jā ní nchosō tī. De suni caji nū cūñu ndācā cā nchivī, cū nchivī sátiñú cuenta maá jíin mozo jā ní jeen nchivī, cū nchivī cūñáhnú jíin nchivī jāá nduú, ncachī ángel.

19 Nūcuán de nī jinī ni maá quiti xéēn jíin ndācā rey ñayivī jíin cuāhā soldado dē. De nī ncutútú dē jā canāá dē jíin maá Yāā jā yósō caballo jíin ndá ángel yā.

20 De nī ntiin ndá yā quiti xéēn cuāhān tī preso jíin maá tēe nī nacani tūhun stáhvī jā ní nsāhá ndācā tiñu ñáhnú nī jinī jínúū quiti xéēn. Chi jíin tiñu ñáhnú nūcuán cū jā ní stáhvī dē ndācā nchivī jā ní jēhe tūhun cundiso tunī quiti xéēn, jíin jā ní nchiñúhún imagen tī. De quiti xéēn jíin tēe nī nacani tūhun stáhvī, técū ndúū, de nī squéne yā nūū lago ñuhūn jā cáyū jíin azufre.

21 De jíin espada jā quee yuhú Yāā jā yósō caballo nī jihī ndācā soldado quiti xéēn. De ndācā quiti jā ndáva nūū táchī nī ndahā chíjin tī nī nchajī tī cūñu ndá dē.

20

Sīquī mil cuīyā

1 De nī jinī ni jā ní ncuun iin ángel ichi andivī. De nēe yā ndācā jā núne maá yavī cūnú ndasí. De suni nēe yā iin cadena cāhnú.

2 De nī ntiin yā maá cōō cāhnú jā íyó jondē janahán ndasí, de nání tī táchī cūñáhnú jíin Satanás. De nī juhnī yā jā cunuñhī mil cuīyā.

3 De nī squéne yā inī yavī cūnú ndasí. De nī jasī vāha yā, de nī nsāhá cutú yā yuhú yāvī, tácuā mā stáhvī cā ñúcuán nchivī ndācā nación, chí jondē tá jīnu mil cuīyā. De jā yāha mil cuīyā, sá de cánuú jā ndājī caca nuu jacū cā tiempo.

4 De nī jinī ni ndācā mesa nūū tátúnī, de ñúcuán ndéē ndācā nchivī jā ní nīhīn tiñú ji jā sāhá ndāā ji tiñu. De suni nī jinī ni ánō ndācā nchivī jā ní jehndē ndá xīnī ji sīquī jā ní nacani ji tūhun Jesús jíin tūhun Yāā Dios. De nduú ní nchiñúhún ji quiti xéēn jíin imagen tī, de nī nduú ní jēhe ji tūhun jā cundeē tunī tī teēn ji á ndahá ji. De nī jinī ni jā ní natecū ji de nī ndacu ji tiñu jíin Cristo mil cuīyā.

5 Yáhá cūū ndá ndīyi jā natecū xihna cā. De ndá cā ndīyi, nduú ní nátecū ji, chí jondē jīnu mil cuīyā.

6 De nācā ndetū ndācā nchivī ndoo ánō jā natecū xihna cā. Chi mā cúū cuitī ji vuelta ūū. De cuu ji sūtū nūū Yāā Dios jíin nūū Cristo, de tatúnī ji jíin yā mil cuīyā.

7 De tá jīnu mil cuīyā, de ndājī Satanás de quee nūū yíndasí.

8 De stáhvī tuču nchivī ndācā nación níí cáhnú ñayivī. De stáhvī nchivī ñuū Gog jíin Magog. De sāhá jā ndutútú ndācā soldado ñuū ñúcuán jā canāá dē. De coo cuāhā ndasí dē tá cúū ñútín yuhú mar.

9 De cūtē nuu dē quihīn dē níí cáhnú ñayivī. De cuicó ndúū dē nūū ndéē ndá nchivī maá Yāā Dios, jíin ciudad jā

mānī yā jíin. De Yāa Dios chi scúun yā ñuhūn ichi andiví, de cāyū ndihi dē.

¹⁰ De tāchī cúñáhnú jā ní stáhvī ndācá nchivī ñúcuán, chi squéne yā quihīn nūu lago ñuhūn jā cāyū jíin azufre. De ñúcuán chi ja nī squéne yā quiti xéen jíin tēe nī nacani tūhun stáhvī. De ñúcuán ndoho nduú ñuú ní cání cuitī.

Jā sáhá ndāa yā tiñu nūu mesa cujín

¹¹ Ñúcuán de nī jinī ni iin mesa cujín cúñáhnú, de ndéē maá Yāa tátúnī. De ñayiví jíin andiví nī ndoñúhún cuāhān jā ní ndéhé yā nūu, chi nduú cā ní ncúu coo nūu yā.

¹² De nī jinī ni ndācá ndīyi, jā ní ncuñáhnú jíin jāá nduú ní ncúñáhnú, íñí ndá nūu Yāa Dios. De nī nsáhá yā jā núne ndācá libro, de suni nī nune incā libro jā yósō sívī nchivī jā cutecū ní cání. De nī nsáhá ndāa yā síquī ndācá ndīyi, tú nāsa tiñu nī nsáhá ji jā yósō nūu ndācá libro ñúcuán.

¹³ De nī nqee ndācá ndīyi jā ní jīhī nūu mar. De suni nī nqee ndācá ndīyi jā ní jīhī, jā íyó ji lugar nūu íyó ánō ndīyi. De nī nsáhá ndāa yā síquī, tú nāsa nī nsáhá iin iin ji.

¹⁴ Ñúcuán de cuēhē jáhnī nchivī jíin lugar nūu íyó ánō ndīyi, nī snāa yā nī squéne yā cuāhān nūu lago ñuhūn. De jā ndoho nchivī nūu lago ñuhūn, suu cúu jā cuū ji vuelta ūu.

¹⁵ De ñúcuán nī squéne yā ndá nchivī nēhén jāá nduú yósō sívī ji nūu libro jā yósō sívī nchivī jā cutecū ní cání.

21

Andiví jéé jíin ñayiví jéé

¹ Ñúcuán de nī jinī ni andiví jéé jíin ñayiví jéé. Chi andiví jíin ñayiví xihna ñúhún nī naā. De suni nduú cā mar.

² De nduhū Juan, nī jinī ni ciudad ī jā cúu Jerusalén jéé. De nī ncuun vāji ichi andiví nūu ndéē Yāa Dios. De luu ndasí cáá tá cúu iin ñahan jā ní nsáhá tūha ña maá ña nī ncucutú ña jā tandāhá ña jíin yí ña.

³ De nī jini nī iin tūhun jā ní ncāhān jee ichi andiví: Cūndéhé, chi mitan de ndéē Yāa Dios māhñū nchivī. De cundeē yā jíin ndá ji, de cuu ji nchiví maá yā. De maá yā cundeē yā jíin ji jā cúu yā Yāa Dios ji.

⁴ De nacuahā yā ntenúū ndá ji. De mā cúu cā nchiví, ni mā cuācú cā ji, ni mā cúcuécá cā inī ji, ni mā jātū cā ji. Chi ja nī nchāha ndācá tūndóhó jā ní íyo, cáchī.

⁵ Ñúcuán de nī ncāhān maá Yāa jā ndéē nūu mesa: Cūndéhé, chi nasáhá jéé nī ndācá jā íyó, ncachī yā. De suni nī ncāhān yā: Tee nú tūhun yáhá. Chi ndācá tūhun yáhá cúu jā jíin ndija nú jā ndāa cúu.

⁶ De nī ncāhān cā yā: Ja nī jīnu. Maá nī cúu tá cúu letra A jā xihna ñúhún jíin letra Z jā sándihí, chi maá nī nī squíjéhé ndihi de maá nī sínu. De ndācá nchiví jā yíchī, súcuán-ni cuāha nī ndute jā quéne coho ji jā cutecū ji ní cání.

7 Ndācá nchivī jā cundee sīquī jānēhén, nīhīn ji ndācá yáhá cuu tāhvī ji. De cuu nī Yāa Dios ji, de cuu ji sehe nī.

8 De ndācá nchivī jā yúhú cundoho sīquī tūhun nī, jīn nchivī jāá nduú cándija, jīn nchivī sáhá tiñu néhén, jīn nchivī jáhnī ndīyi, jīn nchivī jíca ndīi, jīn nchivī sáhá tásí, jīn nchivī chíñúhún ídolo, jīn ndācá nchivī stáhvī, nchivī ñúcuán chi quīvi ndá ji lago ñuhūn jā cáyū jīn azufre. De ñúcuán cúu jā cuū ji vuelta ū.

Jerusalénjee

9 Ñúcuán de nī nquiji iin táhán ndihújā ángel jā ní nee ndihújā cōhō jā ní ñuhun chitú ndihújā tūndóhó jā sándihí. De nī ncāhān yā jīn nī: Nehēn de ná stéhēn nī nūū nū ñahan jā tandāhá cuu ña ñasíhí Yāa cúu Ticāchí, ncachī yā.

10 De nī nsāhá cā Espíritu Santo jā ní stéhēn cā nūū ni, de ángel ñúcuán nī jeca yā nduhū cuāhān yā jīn nī xīnī iin yucu cáhnú súcún. De nī stéhēn yā nūū ni maá ciudad ī cúñáhnú jā cúu Jerusalén, de nī ncuun vāji jondē andiví nūū ndēē Yāa Dios.

11 De jéndūtē ndasí ciudad ñúcuán tá cúu nūū jéndūtē Yāa Dios. De xíñū tá cúu nūū xíñū iin yūū luu jā ndēē yāhvi ndasí, tá cúu yūū cuījín jā ndēē nihni modo vidrio.

12 De yuhú ciudad nī jicó ndúū iin jā cáhnú súcún jā ndásí ciudad. De íyó ūxī ūū viéhé. De ndācá viéhé íñī iin ángel yā. De ndācá viéhé ndēē sívī ndihúxī ūū tatā Israel.

13 De lado nūū quēnda ncandīi íyó ūnī viéhé. De lado norte suni íyó ūnī viéhé. De lado sur suni íyó ūnī viéhé. De lado nūū quēe ncandīi suni íyó ūnī viéhé.

14 De íyó ūxī ūū yūū nāhnú jā cúu cimientu maá jā ndásí ciudad. De ndācá yūū ndēē sívī ndihúxī ūū apóstol maá Yāa cúu Ticāchí.

15 De ángel jā ní ncāhān jīn nī, née yā iin metro oro jā chicuāhá yā ciudad jīn ndá viéhé jīn maá jā ndásí ciudad.

16 De ciudad chi iin medida-ni cúu ndicúmī lado. Chi jā cānī jīn jā jítē, inuú-ni cúu. De ángel nī nchicuāhá yā ciudad jīn medida ñúcuán. De née ūū mil ūū ciento kilómetro jā iin iin lado. De inuú-ni medida jā cānī, jā súcún, jīn jā jítē.

17 De suni nī nchicuāhá yā maá jā ndásí ciudad, de née ūnī xico cūmī metro jā súcún. De medida jā jétíñū nchivī, suni jétíñū ángel ñúcuán.

18 De maá jā ndásí ciudad nī ncuváha jīn yūū cuījín ndēē nihni. De ndinuhun oro cúu ciudad, de cáá tá cáá vidrio jā ndēē nihni.

19 De ndācá yūū jā cúu cimientu maá jā ndásí ciudad, nī ncucutú jīn ndinuū yūū luu jā ndēē yāhvi. Yūū xíhna ñúhún cúu yūū cuījín ndēē nihni. De jā ūū cúu yūū ndēē xíñū. De jā ūnī cúu yūū pinto. De jā cūmī cúu yūū cuíi xíñū.

20 De jā úhūn cúu yūū pinto jā ñúhún raya. De jā íñū cúu yūū cuāhá pinto. De jā újā cúu

yūū cuāán ndéē nihni. De jā únā cúu yūū cuií ndéé. De jā ín cúu yūū cuāán xíñū. De jā úxī cúu yūū cuií cuijín. De jā úxī iin cúu yūū cuáhá cuáán. De jā úxī ūū cúu yūū ndihí xíñū.

21 De ndihúxī ūū viéhé ñúcuán cúu úxī ūū perla jā ndéē yāhvi. De iin iin viéhé cúu iin iin perla. De ndinuhun oro cúu calle cāhnú ciudad, de ndéē nihni tá cáa vidrio.

22 De nduú nā templo ní jínī ni inī ciudad, chi ní cáhnú ciudad iyó maá Jētohō ō, Yāā jā tíin ndihi poder, jíin Yāā cúu Tīcāchí.

23 De nduú jīni ñúhún jā cutūu ncandīi jíin yōō. Chi jā jéndütē maá Yāā Dios cúu jā cútūu. De maá Yāā cúu Tīcāchí, cúu yā luz inī ciudad ñúcuán.

24 De nchivī ndācá nación ñayiví jā ní scácu yā, caca ji nūū luz jā stúu ciudad ñúcuán nūū ji. De ndācá rey ñayiví quiji ndá dē ciudad jíin ndācá jā stéhēn jā cúñáhnú dē.

25 De ndācá viéhé ciudad mā cúndasī cuitī nduú, de nduú nā jacuāā coo.

26 De inī ciudad quiji nchivī cúñáhnú ndācá nación, quiji ji jíin ndācá jā stéhēn jā cúñáhnú ji.

27 De mā quívi cuitī ni iin jā tēhén. De ni mā quívi nchivī jā sáhá tiñu néhén jíin jā stáhví. Chi quívi maá-ni nchivī jā yósō sívī ji nūū libro jā yósō sívī nchivī cutecū ní cání, jā névāha Yāā cúu Tīcāchí.

22

1 Ñúcuán de ángel yā nī stéhēn yā nūū ni iin yūte jā iyó ndoo. De ndute ñúcuán sáhá jā cutecū ō ní cání. De ndéē nihni tá cúu vidrio, de quéne nūū mesa nūū tátúnī Yāā Dios jíin Yāā cúu Tīcāchí.

2 De jíca yūte sava mähñú calle cāhnú ciudad ñúcuán, De ndūū lado yuhú yūte inī ñutun jā cutecū ō ní cání sáhá. De ñutun ñúcuán jéhe jāvíxī úxī ūū vuelta jā iin cuiyā, chi ndācá yōō cúun jāvíxī. De ndahá yúcū tū cúu tátān jā ndúvāha nchivī ndācá nación.

3 De ndācá jā ní stánū tāhvī yā, mā cōō inī ciudad ñúcuán. De inī ciudad cuiñi maá mesa nūū tátúnī Yāā Dios jíin Yāā cúu Tīcāchí. De nchivī cándíja jā cúu ji mozo yā, chiñúhún ji yā.

4 De cunī ji nūū yā, de cundeē sívī yā teēn ji.

5 De mā cōō cā jacuāā ciudad ñúcuán. De nchivī jā ndéē ñúcuán nduú cā jīni ñúhún ji jā stúu lámpara nūū ji, ni jā stúu ncandīi. Chi jā jéndütē maá Jētohō ō Yāā Dios cúu jā cútūu nūū ji. De ndacu ji tiñu ní cání cuitī.

Jā cuácuñatin nenda Cristo

6 Ñúcuán de nī ncāhān ángel jíin nī: Ndācá tūhun yáhá cúu jā jíin ndija nú jā tūhun ndāā cúu. De Jētohō ō Yāā Dios, maá yā sáhá jíin ndá tēe nācani tūhun yā, jā jíin Espiritu yā nācani ndá dē. De suu maá yā nī ntají ángel yā tácuá stéhēn nūū nchivī cúu mozo yā ndācá tiñu jā ñamā coo.

⁷ Ñamā ndiji nī, cáchī yā. De nācā ndetū nchivī jā téé sōho tūhun Yāa Dios jā yósō nūū tutū yáhá.

⁸ De nduhū Juan, nī jini nī ndācá tūhun yáhá, de nī jinī ni ndācá tiñu yáhá. De tá nī jini jíin sóho nī de nī jinī jínúū ni, ñúcuán de nī jēcuñī jīti nī nūū jéhē maá ángel jā ní stéhēn ndācá tiñu yáhá nūū ni, jā chiñúhún nī yā nícu.

⁹ Sochi nī ncāhān ángel jíin nī: Mā sáhá nú súcuán. Chi nduhū suni mozo Yāa Dios cúu nī, tá cúu nūū cúu maá nú jíin ndá hermano nū jā nācāni tūhun yā, jíin ndihi nchivī jā jétáhvī tūhun jā yósō nūū tutū yáhá. Sa nūū maá Yāa Dios chiñúhún nú, ncachī yā.

¹⁰ De nī ncāhān cā ángel jíin nī: Mā chíyuhū nū ndācá tūhun Yāa Dios jā yósō nūū tutū yáhá, chi ja cuācuñatin tiempo jā quee ndaā ndihi.

¹¹ De nchivī jā sáhá tiñu néhén, ná sáhá cā ji tiñu néhén. De nchivī jā íyó téhén ánō, ná quéndōo ji súcuán. De sa nchivī jā sáhá tiñu ndāā, ná sáhá cā ji tiñu ndāā. De nchivī jā íyó ndoo ánō, ná cóo ndoo cā ji súcuán, ncachī ángel.

¹² Jāndāā jā ñamā ndiji nī, cáchī Jesús. De quiiji nī jíin táhvī jā cuāha nī nūū iin iin nchivī, tú nāsa tiñu nī nsāhá ji.

¹³ Maá nī cúu tá cúu letra A jā xíhna ñúhún jíin letra Z jā sándīhí, chi íyó nī jondē jā xíhna ñúhún de coo nī ní cání.

¹⁴ Nācā ndetū nchivī jā jéhe ji tūhun ndundoo ánō ji tá cúu nūū ndúndoo sahma ji. Chi cuu cajī ji jāvíxī ñutun jā

sáhá jā cutecū ji ní cání, de cuu quívi ji viéhé ciudad īi ñúcuán.

¹⁵ De ichi fuera ciudad coo nchivī jā sáhá tiñu néhén, jíin nchivī sáhá tásí, jíin nchivī jíca ndīi, jíin nchivī jáhni ndīyi, jíin nchivī chíñúhún ídolo, jíin ndá nchivī jā cúsi inī stáhvī táhán.

¹⁶ Maá nī jā cúu Jesús, nī ntají nī ángel ni tácuca cachī tūhun yā ndācá tūhun yáhá nūū ndá grupo nchivī cándija. De maá nī nī nsāhá jā ní íyo rey David, de nī ncacu nī nūū tatā David. De cúu nī tá cúu lucero jā jéndütē jā quenda túu, ncachī yā.

¹⁷ De maá Espíritu Santo jíin ndá nchivī Yāa Dios jā cúu ji tá cúu ñahan tándāhá jíin Yāa cúu Tīcāchí, cáhān ndá: Nehēn, quívi ndá nú ndahá yā. De ndācá nchivī jā níni, suni ná cáhān ji: Nehēn, quívi ndá nú ndahá yā. De ndācá nchivī jā yíchī jā cúnī ji coho ji, ná quívi ji ndahá yā, de súcuán-ni ná cóho ji ndute jā cutecū ji ní cání sáhá.

¹⁸ De ndācá nchivī jā jíni tūhun Yāa Dios jā yósō nūū tutū yáhá, cáhān ñihin nī jíin ji: Tú ní iin nchivī chisó cā ji nūū tūhun jā cáhān tutū yáhá, de Yāa Dios suni chisó cā yā tündóhó jā cáhān nūū tutū yáhá, cundoho ji.

¹⁹ De tú ní nchivī candeē ji jacū tūhun jā cáhān tutū yáhá, de Yāa Dios candeē yā táhvī ji jā yósō nūū libro jā yósō sívi nchivī cutecū ní cání, de mā níhīn ji táhvī ji inī ciudad īi

ñúcuán. De tutū yáhá cúu jā
cáhān sīquī ndācá ñúcuán.

²⁰De Yāā jā ní ncāhān ndācá
tūhun yáhá, suha cāhān yā:
Jāndāā jā ndiji ñamā ni, cāchī
yā. Amén. Súcuán ná cóo.

Jētohō sá Jesús, jícān táhvī sá
jā ndiji ñamā ní.

²¹De ñúhún inī ni jā Jētohō
ō Jesucristo ná sáhá cā yā jā
váha ndá ndóhó. Amén.